184

B

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

3 Σ. 117
842

ΤΕΥΧΟΣ ΕΚΤΟΝ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται 1)4 τοῦ Μετζητιὲ,

πληρωτέου ἅμα τῇ παραλαβῇ

σωσιν ἐὰν πρέπῃ νὰ συγκρουσθῶσι μόνοι ἢ περιμένοντες τὸν στόλον τῶν Ροδίων. Ἡ γνώμη τῆς ἀναβολῆς ὑπερίσχυσε καὶ ἀπέπλευσαν εἰς Κώρυκον. Ὁ Πολυξενίδας, ἀφ' ἑτέρου, μετ' ἀνωφελῆ καρτερίαν, ἐπέστρεψεν εἰς Ἔφεσον.

Ο ΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΓΗΝ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ. — Τότε, τῆς θαλάσσης ἐλευθέρας διατελούσης, ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος ἔπλευσεν εἰς Σάμον, ἔνθα μετ' ὀλίγας ἡμέρας συνηνώθη μετὰ τοῦ στόλου τῶν Ροδίων καὶ μεθ' οὗ ἔπλευσεν ἀμέσως εἰς Ἔφεσον ὅπως ἀναγκάσῃ τὸν ἐχθρὸν εἰς ναυμαχίαν ἢ, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, νὰ καταδείξῃ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ σπουδαίως ἤθελεν ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν συμμάχων. Ἤρξαντο λοιπὸν τῆς μάχης ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος· ἐπειδὴ δὲ εἶδον ὅτι οὐδεὶς παρουσιάζετο, διηρέθησαν εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν ἔμεινεν ἐν τῷ λιμένι, τὸ δὲ ἀποβιβασθὲν εἰς τὴν ξηρὰν ἤρξατο λεηλατοῦν τὴν πεδιάδα, ὁπότε Ἀνδρόνικος ὁ Μακεδών, ὁ διοικῶν τὴν φρουρὰν τῆς Ἐφέσου, ἐποίησεν ἔξοδον, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς πρυσήγγιζεν εἰς τὴν πόλιν, ἥρπασε μέγα μέρος τῶν λαφύρων καὶ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἐπὶ τῶν νηῶν. Τῇ ἐπαύριον, οἱ Ρωμαῖοι ἔστησαν ἔνεδραν ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἤρξαντο τῆς ἐπιθέσεως, ἐλπίζοντες νὰ ἀναγκάσωσι τὸν Ἀνδρόνικο εἰς ἔξοδον. Ἀλλ' ὑποπτευθέντες τὴν ἔνεδραν, ἔμεινον ἐν τῷ φρουρίῳ, χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἐξέλθῃ, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰς ναῦς αὐτῶν. Βλέποντες τότε ὅτι οἱ ἐχθροὶ κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἀπέφευγον νὰ συγκρουσθῶσιν, ἀπέπλευσαν εἰς Σάμον, ὅθεν ὁ ἔπαρχος ἔπεμψε δύο τριήρεις τῶν συμμάχων τῆς Ἰταλίας καὶ δύο τῶν Ροδίων, ὑπὸ τὸν Ἐπικράτην τὸν Ρόδιον, ὅπως ἐπιτηρῶσι τὰ στενὰ τῆς Κεφαλληνίας, ἅτινα ἐλυμαίνοντο ὑπὸ τοῦ πειρατοῦ Ὑβρίστου τοῦ Λακεδαίμονος, ληστεύοντος τὰς ἐξ Ἰταλίας ἀποστολάς.

ΟΙ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΣΙ ΝΑ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΣΩΣΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΑΡΩΝ. — Ὁ Ἐπικράτης συνήντησεν εἰς Πειραιᾶ τὸν Α. Αἰμίλιον Ρεγίλον, ἐρχόμενον ν' ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἥττης τῶν Ροδίων, ὁ Ρεγίλος, δύω

μόνον ἄγων πεντήρεις, συμπαρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἐπικράτην μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ νηῶν καθὼς καί τινας ναῦς τῶν Ἀθηναίων.

Διοπλεύσας τὸ Αἰγαῖον, κατέπλευσεν εἰς Χίον. Ὁ Ρόδιος Τιμησικράτης, ἀναχωρήσας ἐκ Σάμου μετὰ δύω πεντηρῶν, ἀφίκετο ὡσαύτως νύκτωρ εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Ἐπισκεφθεὶς δὲ τὸν Αἰμίλιον, ἐδήλωσεν ὅτι ἀπεστάλη νὰ προφυλάξῃ τὰ παράλια ταῦτα ἀπὸ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως, ἅτινα, συνεχῶς ἐξερχόμενα τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Ἀβύδου, ἐλήστευον τὰς ἀποστολὰς ζωοτροφιῶν. Ὁ Αἰμίλιος, ἀπερχόμενος ἐκ Χίου εἰς Σάμον, συνήντησε δύω τετρήρεις τῶν Ροδίων, πεμπομένας ὑπὸ τοῦ Λιβίου καὶ τὸν βασιλέα Εὐμένη μετὰ δύω πεντηρῶν. Ἀφικόμενος εἰς Σάμον, ἔλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου παρὰ τοῦ Λιβίου, προσέφερε τὴν νενομισμένην θυσίαν καὶ συνήγαγεν ἐκκλησίαν. Πρῶτος ἠρωτήθη ὁ Λίβιος ὅστις εἶπεν ὅτι «οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰλικρινεστέραν συμβουλὴν ἢ ἐκεῖνος ὅστις συνεβούλευσεν εἰς ἕτερον ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔπραξεν ἀντ' αὐτοῦ. Σκοπὸν εἶχε νὰ μεταβῇ εἰς Ἔφεσον μεθ' ὅλου τοῦ στόλου, νὰ ὡδηγήσῃ ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς τὰ μεταγωγικὰ πλοῖα πλήρη ἄμμου καὶ νὰ καταβυθίσῃ αὐτὰ ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος. Ἀλλὰ τὸν φραγμὸν τοῦτον εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ στήσῃ καθόσον ἡ εἴσοδος αὕτη, ὡς καὶ ἅπαν τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ, ἦν μακρά, στενὴ καὶ ἀβαθής. Οὕτω θὰ ἠμπόδιζον τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἤθελον καταστήσει οὕτω τὸν στόλον αὐτῶν ἄχρηστον» Ἡ συμβουλὴ αὕτη οὐδενὶ ἤρεσεν. Ὁ Εὐμένης ἠρώτησε τί θὰ ὠφεληθῶσι κλείοντες οὕτω τὸν λιμένα καὶ τί θὰ πράξωσιν ἀκολούθως. «Θὰ ἀπομακρυνθῶμεν μετὰ τοῦ στόλου, καθισταμένου ἐλευθέρου, ὅπως παράσχωμεν βοήθειαν εἰς τοὺς συμμάχους καὶ διαδώσωμεν τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἢ κάλλιον ὁ στόλος θὰ μείνῃ τοὐλάχιστον ἐκεῖ ὅπως πολιορκῇ τὸν λιμένα; Ἐὰν ἀπομακρυνθῶμεν, ἀμφιβάλλομεν ὅτι οἱ ἐχθροὶ δὲν θὰ καθαρίσωσι τὸν λιμένα καὶ θὰ περικλείωσιν αὐτὸν καλλίτερον ὁπότε θέλωσιν; Ἐὰν τοὐναντίον ἀναγκασθῶμεν νὰ παραμείνωμεν ἐκεῖ, πρὸς τί νὰ κλείσωμεν τὸν λιμένα; Οἱ ἐχθροί, ἀπηλλαγμένοι παντὸς κινδύνου καὶ ἐν στενῇ ἀσφαλείᾳ διατελοῦντες, θὰ ζῶσιν ἐν τῇ εὐδαιμονούσῃ

ταύτῃ πόλει ἐν ἡσυχίᾳ, λαμβάνοντες πάντα τὰ χρειώδη ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ θὰ διέλθωσιν ἡσύχως τὸν χειμῶνα, ἐνῷ οἱ Ρόδιοι, ἐν ἀνοικτῷ πελάγει καὶ ὑπὸ τὴν διάκρισιν τῶν τριακοντιῶν διατελοῦντες, θὰ ὦσι καταδικασμένοι, στερούμενοι πάντων, νὰ ἐπιτηρῶσιν ἀγρύπνως, μηδεμιᾶς ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως ἀπολαμβάνοντες. Ἐν ἄλλαις λέξεσι θὰ δέσωμεν τὰς χεῖρας καὶ θὰ μένωμεν ἀπρακτοῦντες ἀντὶ νὰ πολιορκήσωμεν τοὺς ἐχθρούς». Ὁ Εὔδαμος, διοικητὴς τοῦ Ροδίου στόλου, κατέκρινε τὴν γνώμην ταύτην, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποδείξῃ ἑτέραν.

Ὁ Ρόδιος Ἐπικράτης ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἐγκαταλείψεως ἐπὶ τοῦ παρόντος τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς ἀποστολῆς στόλου εἰς Λυκίαν πρὸς κατοχὴν τῶν Πατάρων, πρωτευούσης τῆς Λυκίας καὶ λιμένος κατασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη θὰ εἶχε διττὰ ἀποτελέσματα σπουδαιότατα· πρῶτον θὰ ἐπέτρεπε τοῖς Ροδίοις, διὰ τῆς εἰρηνεύσεως τῶν πλησιοχώρων τῆς Ρόδου, νὰ συγκεντρώσωσιν ἁπάσας αὐτῶν τὰς δυνάμεις εἰς ἕνα καὶ μόνον πόλεμον, τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου καὶ δεύτερον, νὰ πολιορκήσωσι τὸν ἐν Λυκίᾳ καὶ ἐμποδίσωσι τὴν μετὰ τοῦ Πολυξενίδου συνένωσιν αὐτῶν. Ἡ γνώμη αὕτη ἐφάνη ἡ ὀρθωτέρα. Ἐκτὸς τούτου ἀπεφάσισαν ταὐτοχρόνως ὅπως ὁ Ρεγίλος, μεθ' ὅλου τοῦ στόλου, ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Ἐφέσου καὶ ἐκφοβίσῃ τὸν ἐχθρόν 1).

Ο ΛΙΒΙΟΣ, ΕΠΙΦΟΡΤΙΣΘΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ, ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ ΑΝΩΦΕΛΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΝΑ ΕΠΙΤΕΘΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΑΡΩΝ. — Ὁ Κ. Λίβιος, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Λυκίας, ἀνεχώρησε μετὰ 5 ρωμαϊκῶν πεντηρῶν, 4 τετρηρῶν Ροδίων καὶ δύω νηῶν Σμυρναϊκῶν, λαβὼν τὴν ἐντολὴν νὰ καταπλεύσῃ πρῶτον εἰς Ρόδον καὶ συγκεντρώσῃ ἁπάσας τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ μετὰ τῶν Ροδίων. Αἱ πόλεις ἃς συνήντησε κατὰ τὸν πλοῦν ἡ Μίλητος ἡ Μίνδος, ἡ Ἁλικαρνασσὸς, ἡ Κνίδος καὶ ἡ Κῶς μετὰ ζήλου ἀνέλαβον νὰ ἐκτελέσωσιν ὅ,τι ὑπέδειξαν αὐταῖς. Τὸ σχέδιον αὐτοῦ ὁμοθύμως ἐπεδο-

(1) Τιτ Λιβ. βιβλ. 27, 11—15.

κιμάσθη καὶ, ἐνισχύσας τὸν στόλον αὐτοῦ διὰ τριῶν τριήρων, ἀπέπλευσε πρὸς Πάταρα. Κατὰ πρῶτον διηυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην, ἀλλὰ, τοῦ ἀνέμου ἐναντίου πνέοντος, ἠναγκάσθη ν' ἀλλάξῃ διεύθυνσιν καὶ μετέβη εἰς τὸν λιμένα τῆς Φοινικοῦντος, κείμενον δύο λεύγας μακρὰν, καθόσον ὁ λιμὴν οὗτος ἦν ἀσφαλέστερος μὲν, ἀλλὰ προεφυλάσσετο ὑπὸ ἀποτόμων βράχων, καθιστώντων τὴν πόλιν δυσπόρθητον. Ὁ Λίβιος, ἐντούτοις, ἔπεμψε κατ' αὐτῆς τοὺς ἐπικούρους τῆς Ἴσσας, νήσου καὶ πόλεως τῆς Ἰλλυρίας, συμμάχου τῶν Ρωμαίων, καὶ τοὺς ἐκ Σμύρνης στρατιώτας, οἵτινες ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ πολυαριθμωτέρου ὄντος δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσι. Ὁ Λίβιος, φοβούμενος ἀποτυχίαν, ἔπεμψε πρὸς ἐπικουρίαν αὐτῶν τούς τε ἱππέας καὶ τοὺς λοιποὺς στρατιώτας, οἵτινες κατώρθωσαν τέλος νὰ τρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγήν· κατὰ τὴν μάχην ταύτην, οὐ μόνον πολλοὶ τῶν Ρωμαίων ἔπεσαν, ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ ὑπάτου Λ. Ἀπούστιος, ἐπιτετραμμένος τὸν πόλεμον τῆς Ἀσίας. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκεῖθεν ἀνεχώρησαν εἰς τὸν κόλπον τῆς Τελμησσοῦ, ὅστις ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχει τὴν Καρίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν Λυκίαν, ἀποφυγόντες πᾶσαν ἀπόπειραν κατὰ τῶν Πατάρων. Ὁ Λίβιος ἀπολύσας τοὺς Ροδίους, παρέπλευσε τὰ παράλια τῆς Ἀσίας καὶ μετέβη εἰς Ἑλλάδα ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν Σκιπίων, εὑρισκομένων τότε παρὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν ἐπιστρέψῃ εἰς Ἰταλίαν.

Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΕΚ ΝΕΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΑΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΣΑΜΟΝ. — Ὁ Αἰμίλιος, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Λίβιος ἀποφυγὼν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Λυκίας ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν, καίτοι, μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνέμων νὰ πλεύσῃ εἰς Ἔφεσον, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σάμον, ἐνόμισεν ἀναξιοπρεπὲς τῷ Ρωμαϊκῷ λαῷ νὰ ἀποτύχῃ ἐνώπιον τῶν Πατάρων καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς πόλεως ταύτης μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως. Ἀφοῦ διῆλθε πρὸ τῆς Μιλήτου καὶ παρέπλευσε τὴν παραλίαν τῶν συμμάχων, ὁ στόλος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Βαργυλίας καὶ ἀπεβιβάσθη παρὰ τὴν Ἰασσόν, ἣν κατεῖχεν ἡ βασιλικὴ φρουρά. Οἱ Ρωμαῖοι ἤρξαντο λαφυραγωγοῦντες τὴν περίχωρον χώραν. Ἀκολούθως διεκοίνωσε τοῖς πρεσβευταῖς

τὰς διαθέσεις τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν προκρίτων πολιτῶν. Ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει δ' αὐτῶν ὅτι ἡ πόλις δὲν διατελεῖ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ἀπεφάσισαν τὴν ἔφοδον. Ἀλλ' οἱ ἐξόριστοι τῆς Ἰασσοῦ, οἵτινες εὑρίσκοντο τότε ἐν τῷ ρωμαϊκῷ στόλῳ, προσῆλθον ἐν σώματι παρακαλοῦντες τοὺς Ροδίους νὰ μὴ καταστρέψωσι οὐδεμίαν γείτονα πόλιν τῆς πατρίδος αὐτῶν ἥτις συνεδέετο μετ' αὐτῶν διὰ δεσμοῦ αἵματος, καὶ ἥτις δὲν ἦτο ἀξία τοιαύτης τύχης. «Ἡ μόνη αἰτία τῆς ἐξορίας αὐτῶν ἦν, ἔλεγον, ἡ πίστις αὐτῶν πρὸς τοὺς Ρωμαίους. Οἱ δὲ συμπατριῶται αὐτῶν, οἱ μείναντες ἐντὸς τῆς πόλεως, βίᾳ ἐδεσμεύθησαν ὑπὸ τῶν βασιλικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ἁπάντων τῶν πολιτῶν τῆς Ἰασσοῦ τὰ αἰσθήματα ἦσαν ἔσω καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως ταὐτὰ καὶ πάντες ἐπεθύμουν τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δεσποτικοῦ ζυγοῦ τοῦ βασιλέως.» Συγκινηθέντες ἐπὶ ταῖς παρακλήσεσιν αὐτῶν, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Εὐμένους, οἱ Ρόδιοι, συγγενεύοντες μετὰ τῶν Ἰασσίων, συγκατένευσαν νὰ ἄρωσι τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως. Ὁ Αἰμίλιος ὅθεν ἀπεσύρθη καί, παραπλεύσας τὰ παράλια τῆς Ἀσίας, ἔφθασεν εἰς Λώρυμα, λιμένα κείμενον ἀπέναντι τῆς Ρόδου. Ἐκεῖ ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων τῶν στρατιωτικῶν φόρων διήγειρε κρύφια παράπονα, ἅτινα περιῆλθον ἐντὸς μικροῦ εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ, καὶ ὧν ἕνεκα προσεκαλέσατο τοὺς Ροδίους καὶ ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ λιμένος τῶν Πατάρων καί, ὡς πρόφασιν μεταχειριζόμενος τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν τῶν Ροδίων, ὡδήγησε τὸν στόλον αὐτοῦ εἰς Σάμον. 1)

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΕΠΙΔΡΑΜΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΠΕΡΓΑΜΟΝ. — Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ Σέλευκος, υἱὸς τοῦ Ἀντιόχου, ὅστις διεχείμασε καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ἐν Αἰολίδι, πότε μὲν συνδράμων τοὺς συμμάχους του, πότε δὲ λεηλατῶν τοὺς λαούς, οὓς δὲν ἠδύνατο νὰ προσεταιρισθῇ, ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ Εὐμένους, εὑρισκομένου τότε μακρὰν τῶν κρατῶν αὐτοῦ, ἐπαπειλῶν τὰ παράκτια τῆς Ἰωνίας μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ Ροδίων. Κατὰ πρῶτον διηυθύνθη κατὰ τῆς

(1) Tit. Liv. βιβλ. 37, 17.

Ἐλαίας καὶ, χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς πόλεως ταύτης, ἐλεηλάτησε τὴν χώραν καὶ διηύθυνε τὸν στρατὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Πέργαμον, πρωτεύουσαν καὶ προμαχῶνα τοῦ βασιλείου τοῦ Εὐμένους. Πάραυτα ὁ Ἄτταλος ἐστρατοπέδευσε πρὸ τῆς πόλεως καὶ διὰ τῶν ἱππέων καὶ τοῦ ἐλαφροῦ πεζικοῦ ἐπησχόλει καὶ παρηνόχλει τὸν ἐχθρόν· τέλος δὲ, πεισθεὶς διά τινων ἀψιμαχιῶν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ, περιεκλείσθη ἐντὸς τῆς πόλεως, τὴν ὁποίαν ὁ Σέλευκος ἤρξατο τακτικῶς πολιορκῶν. Ταὐτοχρόνως ὁ Ἀντίοχος, ἀναχωρήσας ἐξ Ἀπαμείας, ἦλθε καὶ ἐστρατοπέδευσε πρῶτον μὲν εἰς Σάρδεις, εἶτα δὲ εἰς τὴν πηγὴν τοῦ Καΐκου, πλησίον τοῦ στρατοπέδου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, μετὰ πολυαρίθμου καὶ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συγκειμένου στρατοῦ, οὗ οἱ ἐπιφοβώτεροι στρατιῶται ἦσαν οἱ μισθοφόροι Ρωμαῖοι καὶ οὓς ὁ Ἀντίοχος μετὰ μικροῦ ἀποσπάσματος ἀπέστειλε πρὸς λεηλάτησιν τῶν περιχώρων τῆς Περγάμου.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΣΠΕΥΔΕΙ ΠΡΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΑΥΤΟΥ. — Τῆς εἰδήσεως ταύτης μόλις διαδοθείσης εἰς Σάμον, ὁ Εὐμένης σπεύδων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου πρὸς τὴν Ἐλαίαν, ὅθεν παραλαβὼν ἱππικὸν καὶ ἐλαφρὸν πεζικὸν, σπεύδει πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, πρὶν ἔτι οἱ ἐχθροὶ μάθωσιν τὰ τῆς πορείας αὐτοῦ καὶ ποιήσωσι κίνησίν τινα.

Ἅμα τῇ ἀφίξει του ἤρξαντο αἱ ἔφοδοι· ἀλλ' ὁ Εὐμένης ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς πᾶσαν γενικὴν καὶ ἀποφασιστικὴν ἐνέργειαν. Μετά τινας ἡμέρας ὁ στόλος τῶν Ρωμαίων καὶ Ροδίων ἀποπλεύσας ἐκ Σάμου προσῆλθε πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλείου εἰς Ἐλαίαν.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΟΡΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗΣ, ΟΥΣ ΑΠΟΡΙΠΤΕΙ Ο ΕΥΜΕΝΗΣ. — Ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀποπλεύσεως ταύτης, τῆς συγκεντρώσεως τοσούτου στόλου ἐν τῷ λιμένι, τῆς εἰσόδου τοῦ ἐπάρχου ἐν Μακεδονίᾳ καὶ τῶν παρασκευῶν πρὸς δίοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὁ Ἀντίοχος δὲν ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ περιμείνῃ περὶ πλέον πιεζόμενος κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀποφασίσας νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην. Κατέλαβεν ὅθεν ὄρος τι ἀπέναντι τῆς Ἐλαίας, ἐτοποθέτησεν ἐν αὐτῷ τὸ ἱππικὸν καὶ κατελθὼν μετὰ 6000 ἱππέων ἐν τῇ πεδιάδι παρὰ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀπέστειλε κήρυκα

πρὸς τὸν Αἰμίλιον ὅπως διαπραγματευθῇ μετ' αὐτοῦ τὴν εἰρήνην.

Ὁ Αἰμίλιος συνεκάλεσε συμβούλιον πολεμικὸν ἐν ᾧ προσεκλήθη ἐκ Περγάμου ὁ Εὐμένης καὶ ἐν ᾧ ἔλαβον μέρος καὶ οἱ Ρόδιοι, οἵτινες προσέκλινον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἐνῷ ὁ Εὐμένης διεκήρυξεν ὅτι μήτε ἔντιμον μήτε δυνατὸν ἦν νὰ συνάψωσιν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι τὴν εἰρήνην.

Τῆς γνώμης τοῦ Εὐμένους ὑπερισχυσάσης, διεμηνύθη τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας ὅτι οὐδεμία πρότασις περὶ εἰρήνης ἦν δυνατὸν νὰ γίνῃ παραδεκτὴ πρὸς τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐπάρχου.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΑΣ ΕΧΘΡΟΠΡΑΞΙΑΣ. — ΛΕΗΛΑΤΕΙ ΤΗΝ ΤΡΩΑΔΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΟ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΟΝ. — Ὁ Ἀντίοχος, βλέπων ἀποτυχούσαν τὴν εἰρήνην, ἐλεηλάτησε τὴν Ἐλαίαν καὶ Πέργαμον καί, ἀφήσας τὸν υἱόν του Σέλευκον πρὸ τῆς πόλεως, αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ τῆς χώρας τοῦ Ἀδραμυττίου, ἔνθα τὰς αὐτὰς βιαιοπραγίας ἐξετέλεσεν, εἰσῆλθεν εἰς τὰ πλούσια παιδία τῶν Θηβῶν, ἅτινα αἱ ᾠδαὶ τοῦ Ὁμήρου κατέστησαν περιώνυμα, καὶ ἅτινα παρέσχον τῷ στρατῷ αὐτοῦ πλούσια καὶ ἄφθονα λάφυρα. Ἀλλ' ὁ Αἰμίλιος καὶ Εὐμένης, παρακάμψαντες τὴν παραλίαν τοῦ Ἀδραμυττίου, ἀφίκοντο μετ' οὐ πολὺ πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως ταύτης.

ΑΦΙΞΙΣ ΕΙΣ ΠΕΡΓΑΜΟΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΩΝ ΣΩΜΑΤΟΣ ΑΧΑΙΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΔΙΟΦΑΝΗΝ. — Τυχαίως κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἶχον ἀποβιβασθῇ εἰς Ἐλαίαν 3000 πεζοὶ καὶ 100 ἱππεῖς Ἀχαιοὶ καὶ, εὑρόντες ἀξιωματικοὺς τοῦ Ἀττάλου, εἰσήχθησαν νύκτωρ εἰς Πέργαμον. Οἱ Ἀχαιοὶ οὗτοι ἦσαν γηραιοὶ καὶ πεπειραμένοι στρατιῶται, ἔχοντες ὡς ἀρχηγὸν αὐτῶν μαθητὴν τῆς σχολῆς τοῦ Φιλοποίμενος, τοῦ μεγίστου τούτου τῆς Ἑλλάδος τότε στρατηγοῦ.

Ο ΔΙΟΦΑΝΗΣ ΝΙΚΑ ΤΟΝ ΣΕΛΕΥΚΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΖΕΙ ΑΥΤΟΝ ΝΑ ΦΥΓΗ ΕΚ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Ὁ Διοφάνης ἐπὶ δύω ἡμέρας, καθ' ἃς ἔπρεπε ν' ἀναπαυθῇ ὁ στρατὸς καὶ τὸ ἱππικὸν αὐτοῦ, κατεγίνετο κατασκοπεύων τὰς ἐχθρικὰς κινήσεις. Ἀφ' ὅτου ὁ φόβος ἠνάγκασε τὸν στρατὸν τοῦ Ἀττάλου νὰ περικλεισθῇ ἐν τῷ φρουρίῳ, ὁ στρατὸς τοῦ Σελεύκου ἤρξατο περιφρονῶν τὸν ἐχθρὸν

λογιζόμενος ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ διετέλει. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἵππων ἦσαν ἄνευ ἐπισαγμάτων, ὀλίγοι δὲ στρατιῶται διετέλουν εἰς τὰς τάξεις καὶ ὑπὸ τὰ ὅπλα. Οἱ πλεῖστοι διεσκορπισμένοι ὄντες ἐν τοῖς πεδίοις, ἔπαιζον καὶ διεσκέδαζον. Ὁ Διοφάνης, παρατηρήσας τὴν ἀταξίαν ταύτην, ἐκ τῶν τειχῶν τῆς Περγάμου, διέταξε τὸν στρατὸν νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα καὶ νὰ παρασκευασθῇ ὅπως ἦ ἕτοιμος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτοῦ καὶ. μεταβὰς παρὰ τῷ Ἀττάλῳ, γνωστοποιεῖ αὐτῷ τὸ σχέδιον αὐτοῦ ὅπως ἐπιπέσῃ αἴφνης κατὰ τῶν ἐχθρικῶν θέσεων. Ὁ Ἄτταλος μόλις συγκατετέθη, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ 1000 πεζοὺς καὶ 100 ἱππεῖς ἐπιπίπτοντας κατὰ 4,000 πεζῶν καὶ 300 ἱππέων. Ὁ Ἀχαιὸς λοιπὸν ἐξῆλθε καὶ ἐστρατοπέδευσεν οὐ μακρὰν τῶν ἐχθρικῶν θέσεων, ἀναμένων εὐνοϊκὴν περίστασιν. Τὸ διάβημα τοῦτο ἐφάνη τοῖς Περγαμηνοῖς ὡς ἀπεγνωσμένον, οἱ δὲ ἐχθροί, ὧν ἐπί τινα στιγμὴν οἱ Ἀχαιοὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχήν, βλέποντες αὐτοὺς ἀπρακτοῦντας, ἔμενον ἀδιαφοροῦντες καὶ δὴ καὶ περιφρονοῦντες αὐτοὺς ὡς τολμῶντας νὰ ἐξέλθωσι πρὸ αὐτῶν. Ὁ Διοφάνης ἔστη ἐπί τινα καιρὸν ἀπρακτῶν, ἐπιθυμῶν νὰ ὑποδείξῃ ὅτι ἐκ περιεργείας ἐξῆλθε τοῦ φρουρίου. Ἀλλ' ἅμα ὡς εἶδε τοὺς Συρίους ἐν ἀταξίᾳ διεσπαρμένους, διέταξε τὸ πεζικὸν νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτῷ γοργῷ βήματι καί, ἐπὶ κεφαλῆς τάγματός τινος ἱππικοῦ αὐτὸς διατελῶν, ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἐχθρικῶν θέσεων μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του. Ἡ ἀνέλπιστος αὕτη ἐπίθεσις ἐνέσπειρε πανικὸν φόβον εἰς τὰς ἐχθρικὰς τάξεις ἀφηνιασάντων τῶν ἱππέων αὐτῶν. Ὁ Διοφάνης κατεδίωξε τὸν ἐχθρὸν φεύγοντα ἀτάκτως καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Πέργαμον, ἀφοῦ, διὰ τοῦ ἀνδραγαθήματός του τούτου, ἐδόξασε τὸ Ἀχαϊκὸν ὄνομα παρὰ τῷ λαῷ ὅστις, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐθεᾶτο ἐκ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως τὴν μάχην.

Τῇ ἐπαύριον, ὁ τοῦ βασιλέως στρατὸς ἐπανῆλθε καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς 500 βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως μετὰ πλείονος τάξεως καὶ συγκεντρώσεως. Οἱ Ἀχαιοι ἐξῆλθον καὶ οὗτοι τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ προυχώρησαν μέχρι τῆς θέσεως, εἰς ἣν εἶχον φθάσει τὴν προτεραίαν. Τὰ διαμαχόμενα μέρη ἔμενον ἐπὶ πολλὰς ὥρας ὑπὸ τὰ ὅπλα, ἀναμένοντα τὸ σύνθημα τῆς συμπλοκῆς. Τέλος

περὶ τὴν δῦσιν τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆρχοντο εἰς τὸ στρατόπεδον, οἱ Σύριοι ἤρξαντο τῆς πορείας. Ὁ Διοφάνης ἔμενεν ἀκίνητος ἐπὶ πολύ. Τέλος ὅμως ἐπιπεσὼν κατὰ τῆς ὀπισθοφυλακῆς μετὰ τῆς αὐτῆς ὁρμῆς ἐπέφερε τρομερὰν σύγχυσιν εἰς τὰς ἐχθρικὰς τάξεις. Ἡ ἐπίθεσις αὕτη τῶν Ἀχαιῶν ἠνάγκασε τὸν Σέλευκον νὰ ἐγκαταλείπῃ τὴν χώραν τῆς Περγάμου.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΣΑΡΔΕΙΣ.—ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΛΕΗΛΑΤΟΥΣΙ ΤΑΣ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΦΩΚΑΙΑΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑΣ ΧΩΡΑΣ.—Ὁ Ἀντίοχος, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Εὐμένης καὶ οἱ Ρωμαῖοι προσῆλθον εἰς βοήθειαν τοῦ Ἀδραμυττίου, παρῃτήθη τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως ταύτης, ἀρκεσθεὶς νὰ λεηλατήσῃ τὰ πεδία. Ἐκεῖθεν κυριεύσας τὴν Περαίαν, ἀποικίαν τῆς Μυτιλήνης καὶ ἐξ ἐφόδου τὴν Κότωνα, Κορυλαίνην, Ἀφροδισιάδα καὶ Κρήνην, διὰ Θυατείρων ἐπέστρεψεν εἰς Σάρδεις. Ὁ Σέλευκος ἔμεινεν ἐν τῇ παραλίᾳ, ὅθεν διετήρει ἐν ἀμηχανίᾳ πόλεις τινας καὶ ἄλλας ἐπετήρει. Οἱ Ρωμαῖοι συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Εὐμένους καὶ τῶν Ροδίων διηυθύνθησαν εἰς Μιτυλήνην, εἶτα ἐπανῆλθον εἰς Ἐλαίαν, ὅθεν ἀνεχώρησαν διὰ Φώκαιαν προσορμηθέντες εἰς τὴν νῆσον Βάκχειον, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σμύρνης, λεηλατήσαντες τοὺς ἐν αὐτῇ ναοὺς καὶ τὰ πολύτιμα ἀγάλματα καὶ εἶτα τὴν πόλιν. Μὴ δυνάμενοι δὲ ἄνευ μηχανῶν καὶ πολιορκητικῶν ὅπλων καὶ ἀναβαθρῶν νὰ πολιορκήσωσιν αὐτήν, καὶ ἰδόντες ἐπικουρίαν τινα ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου σταλεῖσαν εἰσελθοῦσαν εἰς τὴν πόλιν, ἐγκατέλειπον τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν νῆσον.

ΟΙ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΙ ΠΡΟΧΩΡΟΥΣΙ ΠΡΟΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΝ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΝΝΙΒΑ ΔΙΟΙΚΟΥΜΕΝΟΥ ΣΥΡΙΑΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.—Εἶτα ἀπεφάσισαν ὅπως ὁ μὲν Εὐμένης ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ ἵνα παρασκευάσῃ τῷ ἐπάρχῳ καὶ τῷ Ρωμαϊκῷ στρατῷ τὰ πρὸς διάβασιν τοῦ Ἑλλησπόντου χρειώδη, οἱ δὲ στόλοι τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Ροδίων εἰσέλθωσιν εἰς Σάμον καὶ σταθμεύσωσιν ἐν αὐτῇ ἵνα ὦσιν εἰς θέσιν νὰ ἐπιτηρῶσιν ἁπάσας τὰς κινήσεις τοῦ Πολυξενίδου, ἐὰν οὗτος ἐξῆρχετο τῆς Ἐφέσου. Οὕτω λοιπὸν ὁ μὲν Εὐμένης ἐπανῆλθεν εἰς Ἐλαίαν, οἱ δὲ Ρόδιοι καὶ Ρωμαῖοι εἰς Σάμον.

Μόλις εἰσελθόντες εἰς τὸν λιμένα, ἐπληροφορήθησαν ὅτι στόλος ἀφίκετο ἐκ Συρίας ὑπὸ τὸν Ἀννίβαν. Πάραυτα ἀπέστειλαν 13 τριήρεις, δύω τετρήρεις, ἐξ ὧν μία ἦν ἐκ Κῶ, ἡ δὲ ἑτέρα ἐκ Κνίδου, εἰς Ρόδον ὅπως σταθμεύσωσιν ἐν αὐτῇ. Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Εὐδάμου ἐκ Σάμου μετὰ τοῦ στόλου, 13 τριήρεις ἀπέπλευσαν ἐκ Ρόδου ὑπὸ τὸν Παμφυλίδαν, κατὰ τοῦ Συριακοῦ στόλου, αἵτινες ἐνισχυθεῖσαι ὑπὸ 4 ἔτι τριήρων ἐκ Καρίας, ἀπέπλευσαν ὅπως ἄρωσι τὴν πολιορκίαν τοῦ Διδάλου καὶ ἄλλων τινῶν φρουρίων τῆς Περαίας. Ὁ Εὔδαμος τότε ἔλαβε τὴν διαταγὴν νὰ ἀποπλεύσῃ, προστεθεισῶν εἰς τὸν στόλον αὐτοῦ καὶ 6 ἔτι νηῶν. Ὁ Εὔδαμος ἀνεχώρησε καὶ παρὰ τὸν λιμένα τῆς Μεγίστης, νήσου μικρᾶς εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας, συνήντησε τὴν μοῖραν τὴν πρὸ αὐτοῦ ἀναχωρήσασαν καὶ ἀφίκετο μετ' αὐτῆς εἰς Φασηλίδα, ἔνθα ἔκρινε σκόπιμον ν' ἀναμένῃ τὸν ἐχθρόν.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΣΙΔΗ. — Ἡ πόλις τῆς Φασηλίδος κειμένη εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυκίας καὶ Παμφυλίας προεξεῖχεν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐχρησίμευεν ὡς σκοπευτήριον ἐξ οὗ ἠδύναντο νὰ ἐπιβλέπωσι μακρόθεν τὰ ἐκ Κιλικίας εἰς Ρόδον διευθυνόμενα πλοῖα. Καίτοι ἡ θέσις αὕτη ἦν κατάλληλος πρὸς ἐπισκόπησιν, οὐχ ἧττον ὅμως, ἡ νοσηρὰ αὐτῆς κατάστασις ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι ταχέως τὴν θέσιν ταύτην. Διαπλεύσαντες τὸν κόλπον τῆς Παμφυλίας καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος, ἐπληροφορήθησαν ἐν Ἀσπένδῳ ὅτι ὁ ἐχθρὸς εὑρίσκετο ἤδη ἐν Σίδῃ. Ὁ πλοῦς τοῦ Συριακοῦ στόλου ἐβράδυνεν ἕνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων, οἵτινες, ἐναντίον τοῦ συνήθους, ἔπνεον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, καθ' ἣν συνήθως πνέουσιν οἱ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι. Οἱ Ρόδιοι εἶχον 32 τετρήρεις καὶ 4 τριήρεις, ἐνῷ ὁ βασιλικὸς στόλος συνέκειτο ἐκ 37 νηῶν πρώτης τάξεως, ἐξ ὧν τρεῖς ἦσαν ἑπτήρεις, τέσσαρες ἑξήρεις καὶ δέκα τριήρεις.

Οἱ Σύριοι ἐκ τῆς θέσεώς των παρετήρησαν τὸν ἐχθρόν. Τῇ ἐπαύριον, ἅμα τῇ ἑῴ, οἱ δύο στόλοι ἐξῆλθον τοῦ λιμένος ὅπως ναυμαχήσωσιν. Οἱ Ρόδιοι δὲν εἶχον εἰσέτι παρακάμψει τὸ ἀκρωτήριον τῆς Σίδας ὁπότε παρετήρησαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐθεάθησαν παρ' αὐτῶν. Ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ τοῦ βασιλικοῦ στόλου, πρὸς τὸ ἀνοικτὸν

πέλαγος εὑρισκομένη, διωκεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα, ἡ δὲ δεξιὰ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου, ἑταίρου τοῦ βασιλέως. Αἱ ναῦς αὐτῶν ἦσαν ἤδη ἐν τῇ γραμμῇ. Οἱ Ρόδιοι ἐν σειρᾷ πλέοντες εἶχον ἐπὶ κεφαλῆς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Εὐδάμου, ἐν δὲ τῇ ὀπισθοφυλακῇ ἦν ὁ Χαρίκλειτος. Ὁ Εὔδαμος, βλέπων τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἐν τάξει τεταγμένον καὶ ἕτοιμον πρὸς ναυμαχίαν, διέταξε τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι καὶ νὰ πλεύσωσι κατὰ μέτωπον, τηροῦντες τὴν γραμμήν. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐπέφερε κατ' ἀρχὰς σύγχυσιν, διότι δὲν ὑπελόγισαν καλῶς τὰς ἀποστάσεις· οὕτω λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος μετὰ 5 μόνον νηῶν εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ Ἀννίβα. Αἱ λοιπαὶ ναῦς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι κατὰ τάξιν. Αἱ τῆς ὀπισθοφυλακῆς δὲν εἶχον ἐκ μέρους τῆς ξηρᾶς τὸν ἀναγκαῖον χῶρον ὅπως ἐνεργήσωσι, καί, ἐνῷ ἐκινοῦντο ἀτάκτως, ἡ δεξιὰ πτέρυξ ἐμάχετο ἤδη μετὰ τοῦ Ἀννίβα. 1)

Ἀλλ' ἡ σύγχυσις αὕτη ὀλίγας στιγμὰς διήρκεσε, διότι οἱ Ρόδιοι, οὐ μόνον ἀρίστας ναῦς εἶχον, ἀλλὰ καὶ ἐπιδέξιοι ναυτικοὶ ἦσαν. ὅθεν ἐπιπεσόντες κατὰ τοῦ στόλου τοῦ Ἀννίβα καὶ γενναίως ναυμαχήσαντες, ἠνάγκασαν τὸν Ἀννίβαν νὰ τραπῇ εἰς φυγήν.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΜΑΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΤΑΙΡΙΣΘΗ ΤΟΝ ΠΡΟΥΣΙΑΝ. — «Ἀντίοχος ὁ βασιλεύς, παραγενόμενος εἰς τὰς Σάρδεις πρὸ τῆς προρρηθείσης στρατείας, διεπέμπετο συνεχῶς πρὸς Προυσίαν, παρακαλῶν αὐτὸν εἰς τὴν σφετέραν συμμαχίαν. Ὁ δὲ Προυσίας κατὰ μὲν τοὺς ἀνωτέρω χρόνους οὐκ ἀλλότριος ἦν τοῦ κοινωνεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον· πάνυ γὰρ ἐδεδίει τοὺς Ρωμαίους μὴ ποιῶνται εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν ἐπὶ καταλύσει πάντων τῶν δυναστῶν». 1)

Ὁ Προυσίας κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισεν, ἀλλὰ λαβὼν ἐπιστολὰς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σκηπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, ἤλλαξε γνώμην, καὶ τελέως ἀπέστη τῶν κατὰ τὸν Ἀντίοχον ἐλπίδων, συμμίξας τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν (τοῖς Ρωμαίοις).

---

(1) Τ. τ. Αἰβ. 37, 23.

(1) Πολυβ. βιβλ. 21, 9.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΙΘΥΜΕΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗ ΤΗΝ ΤΥΧΗΝ ΝΑΥΜΑΧΙΑΣ ΤΙΝΟΣ.—ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΟ ΝΟΤΙΟΝ, ΟΠΕΡ Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΒΟΗΘΕΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ.—Ὁ Ἀντίοχος ἀπελπισθεὶς ἀνεχώρησεν ἐκ Σάρδεων εἰς Ἔφεσον ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὸν στόλον, ὅστις ἐστάθμευεν ἐκεῖ μᾶλλον διότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τῶν δύο Σκιπιώνων, τῶν διοικούντων αὐτὸν παρὰ διότι ἀνεμιμνήσκετο τὰς ἐπιτυχίας, ἃς εἶχεν ἐπιτύχει κατὰ θάλασσαν ἢ ἐλπίζων νὰ ἐπιτύχῃ νέαν τινα νίκην. Ὅτι παρεῖχεν ἀκτῖνά τινα ἐλπίδος ἦν ἡ εἴδησις ὅτι μέγα μέρος τοῦ Ροδιακοῦ στόλου ἐστάθμευεν ἐνώπιον τῶν Πατάρων καὶ ὅτι ὁ Εὐμένης μετέβη μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ εἰς Ἑλλήσποντον. Ἡ πρὸς τοὺς Ροδίους στηθεῖσα παγὶς καὶ ἡ ἐν Περγάμῳ ἧττα αὐτῶν ἐνίσχυσε τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ. Οὕτω σκεπτόμενος, διέταξε τὸν Πολυξενίδαν ν' ἀποπλεύσῃ πρὸς ναυμαχίαν, ἐνῷ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤθελεν ὡδεύσῃ πρὸς Νότιον.

Ἡ θέσις αὕτη ὑπαγομένη τοῖς Κολοφωνίοις ἐθέσποζε τῆς θαλάσσης κειμένη δύο μίλια μακρὰν τῆς ἀρχαίας Κολοφῶνος. Λίαν ἐπεθύμει τὴν κατάκτησιν τῆς θέσεως ταύτης, ἥτις ἦτο τοσοῦτον πλησίον τῆς Ἐφέσου, ὥστε ἡ ἐλαχίστη κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν κίνησις αὐτοῦ δὲν διέφευγε τὴν προσοχὴν τῶν κατοίκων αὐτῆς, οἵτινες εἰδοποίουν πάραυτα τοὺς Ρωμαίους. Ἐκολακεύετο φρονῶν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι, ἅμα τῇ πρώτῃ εἰδήσει τῆς πολιορκίας, θὰ ἀπέπλεον ἐκ Σάμου, ὅπως προσέλθωσιν ἀμυνόμενοι ὑπὲρ συμμάχου πόλεως, καὶ ὅτι ἡ κίνησις αὕτη τῶν Ρωμαίων θὰ ἐχορήγει εἰς τὸν Πολυξενίδαν κατελληλοτάτην περίστασιν. Οὕτωσὶ λοιπὸν ἤρξατο τῆς πολιορκίας· ἡ Κολοφών, τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὴν κίνδυνον προβλέπουσα, ἀπέστειλε πρεσβείαν εἰς Σάμον, ἐξαιτουμένη τὴν προστασίαν τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Ὁ Αἰμίλιος, φοβούμενος τὴν νέαν προσέλευσιν τοῦ Πολυξενίδου, ἐφρόνει ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς Σάμου, ἐνῷ ὁ Εὔδαμος ἐγνωμάτευσεν ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ σπεύσωσι πρὸς ἄμυναν φίλης καὶ συμμάχου πόλεως κινδυνευούσης ἢ νὰ νικήσωσι καὶ δεύτερον στόλον ἅπαξ ἡττηθέντα.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΕΩ.—Ο ΠΟΛΥΞΕΝΙΔΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΚΥΚΛΩΣΗ ΑΥΤΟΥΣ.—

Οἱ Ρωμαῖοι, στερούμενοι ζωοτροφιῶν, ἀνεχώρησαν ἐκ Σάμου καὶ ἔπλευσαν εἰς Χίον, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη αὐτῶν, τῶν προμηθειῶν ἁπασῶν ἐξ Ἰταλίας εἰς Χίον ἀποστελλομένων. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Χίου καὶ τῶν Ἐρυθρῶν ἐσχατιὰν τῆς Σάμου καὶ ἑτοιμαζόμενοι νὰ διέλθωσι τὸ στενόν, ἐπληροφορήθησαν ὅτι μεγάλη ποσότης σίτου ἔφθασεν ἐξ Ἰταλίας εἰς Χίον, καὶ ὅτι ἡ κακοκαιρία κατέλαβε τὰ οἰνοφόρα πλοῖα. Ἐκτὸς τούτου κατέμαθον ὅτι οἱ Τέϊοι μεγάλας προμηθείας ἐχορήγουν τῷ βασιλικῷ στόλῳ, ὑποσχεθέντες αὐτῷ καὶ 5 χιλ. μέτρων οἴνου. Ὁ ἔπαρχος, ἐπὶ ταῖς ἐκθέσεσι ταύταις, ἀλλάξας διεύθυνσιν, διηυθύνθη εἰς Τέω. Ἀλλὰ μόλις ἀποπλεύσαντες παρετήρησαν 15 πλοῖα περὶ τὴν Μυόννησον. Κατ' ἀρχὰς ὁ ἔπαρχος ἐξέλαβεν αὐτὰς ὡς μοίραν τοῦ βασιλικοῦ στόλου καὶ ἤρξατο νὰ καταδιώκῃ αὐτά, ἀλλ' ἀνεγνώρισε μετ' οὐ πολὺ ὅτι ἦσαν πειρατικὰ πλοῖα, ἅτινα ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν τὰ παράκτια τῆς Χίου καὶ πλήρη λαφύρων παρετήρησαν μακρόθεν τὸν ρωμαϊκὸν στόλον, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καταφυγόντα εἰς Μυόννησον. Ὁ ἔπαρχος, ἐπιθυμῶν νὰ καταλάβῃ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ λιμένος, ἐξηκολούθησε τὴν καταδίωξιν χωρὶς νὰ γινώσκῃ καλῶς τὰ μέρη ἐκεῖνα· ἡ Μυόννησος εἶναι ἀκρωτήριον μεταξὺ τῆς Τέω καὶ Τενέδου. Οἱ βράχοι αὐτῆς ὑψοῦνται ὡς κῶνος ἐπὶ βάσεως ἀρκούντως εὐρείας. Πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς μόνον διὰ στενοπόρου δύναταί τις ν' ἀνέλθῃ ἐπ' αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὴν θάλασσαν, οἱ βράχοι, ὑπὸ τῶν κυμάτων λαξευθέντες, σχηματίζουσι τὴν εἴσοδον. Ἐν πολλοῖς οἱ βράχοι οὗτοι ἐπικρέμανται τῆς θαλάσσης. Ὁ ἔπαρχος δὲν ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ, ἵνα μὴ ἐκτεθῇ εἰς τὸ πῦρ τῶν πειρατῶν, ἐπὶ τῶν βράχων κατασκοπευόντων, ἀρκεσθεὶς εἰς ἐπιτήρησιν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Τὴν νύκτα ἀπεμακρύνθη καὶ τὴν ἐπαύριον ἀφίκετο εἰς Τέω, ἀγκυροβολήσας εἰς τὸν λιμένα Γηραιστικόν, κείμενον ὄπισθεν τῆς πόλεως καὶ ἀπεβιβάσθη ὅπως λεηλατηθῇ τὰ περίχωρα. 1)

Οἱ Τέϊοι, βλέποντες τὰς ἁρπαγὰς ταύτας, ἀπέστειλαν τοῖς Ρωμαίοις πρεσβείαν, ἥτις ἠθέλησε νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς συμπολίτας αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ ἔπαρχος κατηγόρησεν αὐτοὺς διότι ἐχορήγησαν ζωο-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 37, 27.

τροφὰς εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον. «Ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι ζωοτροφὰς εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στόλον, θὰ προσεκάλει τοὺς στρατιώτας του ἐκ τῶν πεδίων, ἄλλως θὰ μετεχειρίζετο αὐτοὺς ὡς ἐχθρούς». Ἐπὶ τῇ προτάσει ταύτῃ οἱ πρόκριτοι συνεκάλεσαν τὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν ὅπως ἀποφασίσωσι περὶ τοῦ πρακτέου.

Τυχαίως τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Πολυξενίδας, πληροφορηθεὶς ἅπασας τὰς κινήσεις τῶν Ρωμαίων ἀπὸ τῆς ἐκ Σάμου ἀναχωρήσεώς των, ἐλθὼν ἠγκυροβόλησεν ἀπέναντι τῆς Μυοννήσου ἔν τινι ἀποκέντρῳ λιμένι τῆς νήσου Μάκρης. Ἐκεῖθεν ἐπετήρει ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ συνέλαβε τὴν ἐλπίδα νὰ συντρίψῃ τὸν ρωμαϊκὸν στόλον διὰ τοῦ αὐτοῦ στρατηγήματος, ὃ μετεχειρίσθη κατ' αὐτοῦ ὁ ρόδιος στόλος. Πράγματι, ἡ θέσις τῶν τόπων ἦν σχεδὸν ἡ αὐτή· τὰ ἀκρωτήρια, ἐγγὺς ἀλλήλων κείμενα, συνέσφιγκον τοιουτοτρόπως τὸν λιμένα Γηραιστικὸν ὥστε μόλις δύο πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσι συνάμα. Ὁ Πολυξενίδας προὐτίθετο νὰ καταλάβῃ νύκτωρ τὴν θέσιν ταύτην, νὰ τοποθετήσῃ δέκα ναῦς παρὰ τὰ δύο ἀκρωτήρια, ἵνα ἑκατέρωθεν καταλάβῃ τὸν ἐχθρόν, ἐξερχόμενον τοῦ λιμένος καὶ νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ λοιποῦ τοῦ στόλου του, ὡς ἄλλοτε ἐν Πανόρμῳ, καὶ ἀποβιβάσῃ στρατὸν ὅπως καταλάβῃ τοὺς Ρωμαίους κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἤθελεν ἐπιτύχει ἐὰν οἱ Τήϊοι, ὑπείκοντες ταῖς συστάσεσι τοῦ ἐπάρχου, δὲν ἔπειθον τοὺς Ρωμαίους νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς πόλεως κείμενον λιμένα ὅπως παραλάβωσι τὰς ζωοτροφίας. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ρόδιος Εὔδαμος εἶχε, λέγουσιν, ὑποδείξει τὸ ἀκατάλληλον τοῦ ἄλλου λιμένος, καθ' ἣν περίστασιν δύω τριήρεις εἶχον συντριβῇ κατὰ τὴν στενοτάτην εἴσοδον αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ ἔπαρχος ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως, φοβούμενος μᾶλλον ἐπίθεσιν τοῦ Ἀντιόχου, οὗ τὸ στρατόπεδον ἦτο λίαν ἐγγύς 1).

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΜΥΟΝΝΗΣΩ. — Ὁ στόλος λοιπὸν ἔπλευσε καὶ ἔστη ἐνώπιον τῆς πόλεως. Ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἦν λίαν ἐγγύς, οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ναῦται ἀπεβιβάσθησαν ὅπως λάβωσι τὰς ζωοτροφίας καὶ τὸν δι' ἕκαστον πλοῖον ὡρισμένον οἶνον. Οὐδεὶς εἶχε

(1) Τιτ. Λιβ. κεφ. 27, 28.

ὑποπτευθῇ τὴν προσέγγισιν τοῦ ἐχθροῦ, ὁπότε, περὶ τὴν μεσημβρίαν, χωρικός τις, παρουσιασθεὶς τῷ ἐπάρχῳ, ἀνήγγειλεν ὅτι στόλος ἐστάθμευε πρὸ δύο ἡμερῶν εἰς τὴν νῆσον Μάκρην καὶ ὅτι εἶδε μέρος τοῦ στόλου νὰ ἀποπλέῃ ἐκεῖθεν. Ὁ Αἰμίλιος ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ προσεκάλεσε διὰ τῆς σάλπιγγος εἰς τὰ πλοῖα πάντας ὅσοι ἠδύναντο νὰ ὦσιν διασκορπισμένοι ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἀπέστειλε τοὺς δημάρχους τῆς πόλεως ὅπως προσκαλέσωσι τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ναύτας νὰ ἀποβιβασθῶσιν. Διευθετηθέντων πάντων, ὁ ἔπαρχος, ἐξελθὼν πρῶτος τοῦ λιμένος μετὰ τῆς ναυαρχίδος ἀνέπλευσε καὶ ἔταξε τὰς λοιπὰς ναῦς εἰς τάξιν, ἐνῷ ὁ Εὔδαμος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἔπλεε παρὰ τὴν ξηρὰν ἵνα ἐμποδίζῃ τὴν ἀταξίαν καὶ ἐξαγάγῃ πᾶσαν ναῦν ἥτις ἦτον ἑτοίμη πρὸς ἀπόπλουν. Οὕτως αἱ μὲν πρῶται ἀπετέλεσαν τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, οἱ δὲ Ρόδιοι τὴν ὀπισθοφυλακήν. Ὁ στόλος οὕτως ἐν καταστάσει μάχης, ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος καὶ εἶχε φθάσει μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Μυοννήσου καὶ τῆς Κωρύκου, ὁπότε παρετήρησε τοὺς Συρίους. Ὁ βασιλικὸς στόλος, οὗ αἱ ναῦς ἦσαν ἀνὰ δύω τεταγμέναι καὶ ἀπετέλουν μεγάλην γραμμήν, ἐτάχθη ἀντιμετώπως τῶν Ρωμαίων, τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ πτέρυγα ἀναπτύξας οὕτως ὥστε νὰ εὑρίσκηται ἀπέναντι τῆς δεξιᾶς τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Εὔδαμος, ὅστις ἦτον ἐν τῇ ὀπισθοφυλακῇ, παρετήρησε τὴν κίνησιν ταύτην· σκεφθεὶς δὲ ὅτι ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ ἐν εὐρυχωρίᾳ ὅπως, τάξῃ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ, ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ φθάσῃ μετὰ τῶν τριηρῶν του καὶ πληρῶν τὰ κενὰ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος ἀντιπαρατάξῃ τὴν ναυαρχίδα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ Πολυξενίδου 1).

ΗΤΤΑ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ. — Ἤδη ἡ συμπλοκὴ ἦν ἄφευκτος. Οἱ Ρωμαῖοι εἶχον 80 ναῦς συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν 22 νηῶν τῶν Ροδίων. Ὁ ἐχθρικὸς στόλος συνέκειτο ἐκ 89 νηῶν, ὧν τρεῖς ἦσαν ἑξήρεις, δύο ἑπτήρεις, ἅπασαι δὲ πρώτης τάξεως. Οἱ Ρωμαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Συρίους διὰ τῆς στερεότητος τῶν πλοίων καὶ τῆς

(1) Τιτ. Λιβ. 37, 29.

ἀνδρείας τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, οἱ δὲ Ρόδιοι διὰ τὸ ἐλαφρὸν τῶν τριηρῶν, τὴν πεῖραν τῶν ναυκλήρων καὶ τὴν δεξιότητα τῶν ἐρετῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ τρομερώτερον τοῖς ἐχθροῖς ἦσαν τὰ πλοῖα τῶν Ροδίων ἅτινα ἔφερον πυρὰ εἰς τὴν πρῶραν αὐτῶν. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη, ἥτις ἔσωσεν αὐτοὺς ἄλλοτε ἐν Πανόρμῳ, συνετέλεσε λίαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν των ταύτην, διότι, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἀπειλητικῶν τούτων πυρῶν, τὰ πλοῖα τοῦ Ἀντιόχου ἔστρεψαν τὴν πρῶραν ἵνα ἀποφύγωσι τὴν προσβολὴν καὶ, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τοῦ ἐμβόλου, ἠναγκάσθησαν νὰ στρέψωσι τὰ πλευρὰ ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ· οὕτω πολλὰ ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός. Ἀλλὰ ἡ νίκη, ὡς συνήθως, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνδρείαν τοῦ στρατοῦ. Πράγματι οἱ Ρωμαῖοι, ἐκβιάσαντες τὸ κέντρον τοῦ ἐχθροῦ κατέλαβον ἐκ τῶν νώτων τὰ Συριακὰ πλοῖα ἅτινα ἀντιμέτωπα τῶν Ροδίων ἦσαν καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ αἱ τριήρεις τοῦ Ἀντιόχου, προσβληθεῖσαι ἐν τῷ κέντρῳ καὶ τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι, κατεβυθίσθησαν. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ, ἀνέπαφος εἰσέτι, ἰδοῦσα τὴν καταστροφὴν ταύτην καὶ τὴν ναυαρχίδα φεύγουσαν, ἐτράπη εἰς φυγὴν πρὸς τὴν Ἔφεσον. Οἱ Σύριοι ἀπώλεσαν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ 42 ναῦς, ὧν 13 μὲν συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, αἱ δὲ λοιπαὶ κατεβυθίσθησαν ἢ ἐπυρπολήθησαν. Οἱ Ρωμαῖοι ἀπώλεσαν δύο τριήρεις συντριβείσας καὶ τινας βλαβείσας· μία μόνη Ροδιακὴ τριήρης συνελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ.

Τοιαύτη ἦν ἡ ἔκβασις τῆς ἐν Μυοννήσῳ ναυμαχίας 1).

Κατὰ τὴν ἀποφασιστικὴν ταύτην μάχην, τὴν παρασκευάσασαν τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀντιόχου, ὁ Λ. Αἰμίλιος Ρηγίλος ἀφιέρωσε τοῖς θαλασσίοις θεοῖς ναόν, ὃν ὁ ἐκτιμητὴς (κήνσωρ) Μ. Αἰμίλιος Λέπιδος ἔνδεκα ἔτη βραδύτερον ἀνεσκεύασεν. Ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ναοῦ τούτου ἀνεγινώσκετο ἔνστιχος ἐπιγραφή, ἔχουσα κατ' ἔννοιαν οὕτωσί·

« Ἐπιθυμοῦσα νὰ περατώσῃ μεγίστην τινα ἔριδα, νὰ ὑποτάξῃ τοὺς βασιλεῖς καὶ νὰ καθιερώσῃ τὴν εἰρήνην, ἡ σύγκλητος ἐξαπέ-

(1) Τιτ. Λιβ. 37, 30.

στειλε τὸν Λ. Αἰμίλιον Ρηγίλον, υἱὸν τοῦ Αἰμιλίου. Ὑπὸ τὴν αἰγίδα, τὴν ἀρχηγίαν καὶ τὴν αἰσίαν αὐτοῦ διοίκησιν, μεταξὺ Ἐφέσου, Σάμου καὶ Χίου, ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ στρατοῦ, τοῦ ἱππικοῦ, τῶν ἐλεφάντων αὐτοῦ, τὴν ἑνδεκάτην ἡμέραν πρὸ τῶν καλενδῶν τοῦ Ἰανουαρίου, ὁ στόλος τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου ἡττήθη, διεσκορπίσθη, συνετρίβη καὶ ἐξεμηδενίσθη. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ συνελήφθησαν δέκα τρεῖς μακραὶ νῆες μετὰ τῶν συμμαχικῶν νηῶν. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος καὶ τὸ βασίλειον αὐτοῦ περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ὁ Λ. Αἰμίλιος ἀφιέρωσε τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τοὺς Λάρητας θεοὺς τῆς θαλάσσης 1).

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΑΠΟΛΛΥΣΙ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΟΚΡΑΤΙΑΝ ΚΑΙ ΕΚΚΕΝΟΝΕΙ ΤΑΣ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ. — Ὁ Ἀντίοχος, πεφοβισμένος ἐκ τῆς ἥττης ταύτης, δι' ἧς ἀπώλεσε τὴν θαλασσοκρατίαν καὶ ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν μεμακρυσμένων αὐτοῦ κτήσεων, μετεκαλέσατο τὴν φρουρὰν τῆς Λυσιμαχείας ἵνα μὴ ἀφήσῃ αὐτὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Ρωμαίων, καθόσον ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ φρουρὰ αὐτῆς δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστῇ εἰς πολιορκίαν. Ἀλλ' ὅτε ἐπληροφορήθη ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἐν θαλάσσῃ ἥττης του, καὶ ὁ Φίλιππος αὐτὸς ἐβοήθει τοὺς Ρωμαίους ἐν Ἑλλάδι καὶ ὁ Ἀννίβας ἐπολιορκεῖτο ἐν Παμφυλίᾳ, ὀλίγου δεῖν νὰ παραφρονήσῃ νομίζων ὅτι ἐγένετο θῦμα ἐκδικήσεως θεοῦ τινος.

Μάτην οἱ κάτοικοι τῆς Λυσιμαχείας προσῆλθον παρακαλοῦντες νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ αὐτούς. Ὁ Ἀντίοχος ἐξεκένωσεν ἀμέσως τὴν πόλιν ταύτην, ἥτις περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὸν ναύσταθμόν του, καὶ ἄφησε τὴν διάβασιν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐλευθέραν. Ἆρας δὲ καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νοτίου, ἀπεσύρθη εἰς Σάρδεις. Ἐκεῖθεν ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀριαράνθην, βασιλέα τῆς Καππαδοκίας, ἐξαιτούμενος τὴν ἐπικουρίαν αὐτοῦ καὶ ἀπέσυρε τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐξ ὅλων τῶν παρακτίων, προτιθέμενος νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ρωμαίους κατὰ γῆν μόνον.

---

(1) Τίτ. Λίβ. 40, 52.

Η ΦΩΚΑΙΑ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙΤΑΙ ΕΚ ΝΕΟΥ ΥΠΟ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ. — Ὁ Αἰμίλιος Ρηγίλος, μετὰ τὴν νίκην του, κατέπλευσε μεθ' ὅλου τοῦ στόλου του εἰς Ἔφεσον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χίον, πέμψας τὸν Λ. Αἰμίλιον Σκῶρον μετὰ τριάκοντα τριηρῶν εἰς Ἑλλήσποντον ὅπως μεταφέρῃ τοὺς ἐπικούρους εἰς Ἀσίαν καὶ ἀπολύσας τοὺς Ροδίους, ἀφοῦ πρότερον διένειμε τὰ λάφυρα μετ' αὐτῶν καὶ ἐκόσμησε τὰς ναῦς αὐτῶν διὰ νέων ἀποσκευῶν.

Ἐκ Χίου ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος ἀπέπλευσεν εἰς Φώκαιαν. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο εἰς τὸ βάθος κόλπου τινος καὶ εἶχε σχῆμα ἐπίμηκες. Τὰ τείχη αὐτῆς κατεῖχον περίβολον 2500 ποδῶν καὶ συνενούμενα κατὰ τὰς δύο ἐσχατιὰς ἀπετέλουν εἶδος γωνίας καλουμένης Λαμπτὴρ καὶ ἐχούσας πλάτος 1200 ποδῶν. Ἐκεῖθεν ἐπεξετείνετο εἰς τὴν θάλασσαν χιλίων ποδῶν ἀκρωτήριον, χωρίζον τὸν κόλπον εἰς δύο μέρη. Ἡ στενὴ λωρὶς ἥτις συνήνου αὐτὴν μετὰ τῆς ξηρᾶς, ἐσχημάτιζε, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, δύο λιμένας τελείως ἀσφαλεῖς· ὁ πρὸς νότον ἐκαλεῖτο Ναύσταθμος, ὡς ὢν λίαν κατάλληλος πρὸς στάθμευσιν πολλῶν νηῶν, ὁ δ' ἕτερος ἦν παρὰ τῷ Λαμπτῆρι. 1)

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΦΩΚΑΙΑΣ. — Ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος ἐτοποθετήθη εἰς τοὺς δύω τούτους λιμένας· ὁ δ' ὕπατος πρὶν ἄρξηται τῆς πολιορκίας, ἔκρινε φρόνιμον νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν ἀρίστων τῶν πολιτῶν. Εὑρὼν δ' αὐτοὺς ἐπιμένοντας ἐν τῇ ἀντιστάσει ἤρξατο πολιορκῶν αὐτὴν ἀμφοτέρωθεν. Μετὰ πλείστας περιπετείας οἱ Φωκαιεῖς ἠναγκάσθησαν, ἀπελπισθέντες καὶ παρὰ τοῦ Ἀντιόχου, ἀρνηθέντος αὐτοῖς πᾶσαν συνδρομήν, νὰ παραδοθῶσιν, ἐπιτυχόντες πληρεστάτης ἐλευθερίας· τοῦ χειμῶνος ἐπιστάντος, ὁ ρωμαϊκὸς στόλος ἠναγκάσθη νὰ διαχειμάσῃ εἰς τοὺς λιμένας τῆς Φωκαίας.

Ο ΡΩΜΑΪΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ ὕπατος διήρχετο τὰ ὅρια τῆς Αἴνου καὶ Μαρωνείας, ἐπληροφορήθη τὴν ἧττταν τοῦ βασιλικοῦ στόλου ἐν Μυοννήσῳ καὶ τὴ ἐξεκένωσιν τῆς Λυσιμαχείας, ἥτις ηὐχαρίστησεν αὐτὸν διότι, ἀφικόμενος εἰς Λυσιμάχειαν, ἀντὶ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν λιμὸν καὶ τὰς

---

(1) Τ. τ. Αἰδ. 40, 51.

ταλαιπωρίας τῆς πολιορκίας, εὗρε πόλιν πλήρη ζωοτροφιῶν. «Οὔτε μετενεγκὼν ὅσος ἦν ἐν αὐτῇ σῖτος σεσωρευμένος πολύς, ἢ ὅπλα, ἢ χρήματα, ἢ μηχανάς, οὔτε ἐμπρήσας, ἀλλ' ὑγιεῖς ἀφορμὰς τόσας δε τοῖς πολεμίοις καταλιπών (ὁ Ἀντίοχος).» 1)

Ὀλίγας ἡμέρας διαμείνας ἐν αὐτῇ ἐξεκίνησε διὰ Χερόννησον καὶ ἀφίκετο εἰς Ἑλλήσποντον, ὃν, χάρις ταῖς παρασκευαῖς τοῦ Εὐμένους, διῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἀκινδύνως.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΟΡΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗΣ. — «Ὁ Ἀντίοχος μετὰ τὴν κατὰ τὴν ναυμαχίαν γενομένην ἧττων, ἐν ταῖς Σάρδεσι παρεὶς τοὺς καιροὺς καὶ καταμέλλων ἐν τοῖς ὅλοις· ἅμα τῷ πυθέσθαι τῶν πολεμίων τὴν διάβασιν, συντριβεὶς τῇ διανοίᾳ, καὶ δυσελπίσας, ἔκρινε διαπέμπεσθαι πρὸς τοὺς περὶ τὸν Λεύκιον καὶ Πόπλιον ὑπὲρ διαλύσεων. Προχειρισάμενος οὖν Ἡρακλείδην τὸν Βυζάντιον, ἐξέπεμψε, δοὺς ἐντολάς, ὅτι παραχωρεῖ τῆς τε τῶν Λαμψακηνῶν καὶ Σμυρναίων, ἔτι δὲ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως, ἐξ ὧν ὁ πόλεμος ἔλαβε τὰς ἀρχάς· ὁμοίως δὲ κἄν τινας ὑφαιρεῖσθαι βούλωνται τῶν κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, ὅσαι τἀκείνων ἦρηνται κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τὴν ἡμίσειαν δώσει τῆς γεγενημένης σφίσι δαπάνης εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν διαφοράν. Ταῦτας μὲν οὖν ὁ πεμπόμενος εἶχε τὰς ἐντολὰς πρὸς τὴν κατὰ κοινὸν ἔντευξιν· ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν Πόπλιον ἑτέρας. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ προειρημένος πρεσβευτής, καὶ καταλαβὼν τοὺς Ρωμαίους ἐνόντας ἐπὶ τῆς στρατοπεδείας, οὐ πρῶτον κατεσκήνωσαν ἐπὶ τῆς διαβάσεως· τὰς μὲν ἀρχὰς ἥσθη, νομίζων, αὐτῷ συνεργὸν εἶναι πρὸς τὴν ἔντευξιν τὸ μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων καὶ πρὸς μηδὲν ὡρμηκέναι τῶν ἑξῆς τοὺς ὑπεναντίους. Πυθόμενος δὲ τὸν Πόπλιον ἔτι μένειν ἐν τῷ πέραν ἐδυσχρήστησε, διὰ τὸ τὴν πλείστην ροπὴν κεῖσθαι τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ἐκείνου προαιρέσει· ὁ δὲ Ἡρακλείδης μετά τινας ἡμέρας παραγενομένου τοῦ Ποπλίου, κληθεὶς πρὸς τὸ συνέδριον εἰς ἔντευξιν, διελέγετο περὶ ὧν εἶχε τὰς ἐντολάς, παρακαλῶν τοὺς Ρωμαίους μήτε τὴν τύχην

(1) Ἀππ. Συρ. 28.

λίαν ἐξελέγχειν, ἀνθρώπους ὑπάρχοντας, μήτε τοῦ μεγέθους τῆς αὐτῶν ἐξουσίας ἀόριστον ποιεῖν, ἀλλὰ περιγράφειν μάλιστα μὲν τοῖς τῆς Εὐρώπης ὅροις· καὶ γὰρ ταύτην μεγάλην ὑπάρχειν καὶ παράδοξον, διὰ τὸ μηδένα καθῖχθαι τῶν προγεγονότων αὐτῆς· εἰ δὲ πάντως καὶ τῆς Ἀσίας βούλονταί τινα προσεπιδράττεσθαι, διορίσας ταῦτα, πρὸς πᾶν γὰρ τὸ δυνατὸν προσελεύσεσθαι τὸν βασιλέα. Ρηθέντων δὲ τούτων, ἔδοξε τῷ συνεδρίῳ, τὸν στρατηγὸν ἀποκριθῆναι, διότι τῆς μὲν δαπάνης οὐ τὴν ἡμίσειαν, ἀλλὰ πᾶσαν, δίκαιόν ἐστιν Ἀντίοχον ἀποδοῦναι· φῦναι γὰρ τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς οὐ δ' αὐτοὺς ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον· τῶν δὲ πόλεων μὴ τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν ἐλευθεροῦν, ἀλλὰ πάσης τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυναστείας ἐκχωρεῖν.» 1)

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΤΑΙΡΙΣΘΗ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΤΟΝ ΑΦΡΙΚΑΝΟΝ. — ΑΠΟΤΥΓΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ. — «Ὁ μὲν οὖν πρεσβευτὴς ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ συνεδρίου διὰ τὸ πολὺ τῶν ἀξιουμένων τὰς ἐπιταγὰς ὑπεραίρειν, οὐδένα λόγον ποιησάμενος, τῆς μὲν κοινῆς ἐντεύξεως ἀπέστη, τὸν δὲ Πόπλιον ἐθεράπευσε φιλοτίμως.

Λαβὼν δὲ καιρὸν ἁρμόζοντα, διελέγετο περὶ ὧν εἶχε τὰς ἐντολάς. Αὗται δ' ἦσαν· διότι πρῶτον μὲν χωρὶς λύτρων ὁ βασιλεὺς αὐτῷ τὸν υἱὸν ἀποδώσει· συνέβαινε γὰρ ἐν ἀρχαῖς τοῦ πολέμου, τὸν υἱὸν τὸ τοῦ Σκιπίωνος γεγονέναι τοῖς περὶ Ἀντίοχον ὑποχείριον, δεύτερον δέ, διότι καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἕτοιμος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ὅσον ἂν ἀποδείξῃ, διδόναι πλῆθος χρημάτων, καὶ μετὰ ταῦτα κοινὴν ποιεῖν τὴν ἐκ τῆς βασιλείας χορηγίαν, ἐὰν συνεργήσῃ ταῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προτεινομέναις διαλύσεσιν. Ὁ δὲ Πόπλιος τὴν μὲν κατὰ τὸν υἱὸν ἐπαγγελίαν, ἔφη, δεχεσθαι καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν ἐπὶ τούτοις, ἐὰν βεβαιώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀγνοεῖν αὐτόν, ἔφη, καὶ παραπαίειν ὁλοσχερῶς τοῦ σφετέρου συμφέροντος, οὐ μόνον κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔντευξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸ συνέδριον. Εἰ μὲν γάρ, ἔτι Λυσιμαχίας καὶ τῆς εἰς τὴν Χερρό-

(1) Πολυβ. βιβλ. 21, 10 καὶ 11.

νησον εἰσόδου κύριος ὑπάρχων, ταῦτα προὔτεινε, ταχέως ἂν αὐτὸν ἐπιτυχεῖν. Ὁμοίως, εἰ καὶ τούτων ἐκχωρήσας παραγεγόνει πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ δῆλος ὤν, ὅτι κωλύσει τὴν διάβασιν ἡμῶν, ἐπρέσβευε περὶ τῶν αὐτῶν τούτων, ἦν ἂν οὕτως αὐτὸν ἐφικέσθαι τῶν ἀξιουμένων. Ὅτε δ' ἐάσας ἐπιβῆναι τῆς Ἀσίας τὰς ἡμετέρας δυνάμεις καὶ προσδεξάμενος οὐ μόνον τὸν χαλινόν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναβάτην, παραγίγνεται πρεσβεύων περὶ διαλύσεων ἴσων, εἰκότως ἂν ἀποτυγχάνειν καὶ διαψεύσεσθαι τῶν ἐλπίδων. Διόπερ αὐτῷ παρήνει, βέλτιον βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐνεστώτων καὶ βλέπειν τοὺς καιροὺς ἀληθινῶς. Ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ τὸν υἱὸν ἐπαγγελίας ὑπισχνεῖτο δώσειν αὐτῷ συμβουλίαν ἀξίαν τῆς προτεινομένης χάριτος, παρεκάλει γὰρ αὐτόν, εἰς πᾶν συγκαταβαίνειν, μάχεσθαι δὲ κατὰ μηδένα τρόπον Ρωμαίοις. Ὁ μὲν Ἡρακλείδης, ταῦτα ἀκούσας, ἐπανῆλθε, καὶ συμμίξας διεσάφει τῷ βασιλεῖ τὰ κατὰ μέρος. Ἀντίοχος δὲ νομίσας, οὐδὲν ἂν βαρύτερον γενέσθαι πρόσταγμα τῶν νῦν ἐπιταττομένων, εἰ ληφθείη μαχόμενος, τῆς μὲν περὶ τὰς διαλύσεις ἀσχολίας ἀπέστη, τὰ δὲ πρὸς ἀγῶνα πάντα καὶ παντα-χόθεν ἡτοίμαζεν.» 1)

Ο Λ. ΣΚΙΠΙΩΝ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΟΥΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ὁ Λ. Σκιπίων, λαβὼν ἅπαντα τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ μέτρα, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἑλλησπόντου, μετέβη πρῶτον εἰς Δάρδανον καὶ εἶτα εἰς Ρήτειον, οὗ οἱ κάτοικοι προσῆλθον αὐτῷ. Ἐκεῖθεν προὐχώρησε μέχρις Ἰλίου, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῷ πεδίῳ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνῆλθε μέχρι τῆς ἀκροπόλεως, ἔνθα προσέφερε θυσίαν τῇ Ἀθηνᾷ πολιούχῳ αὐτῆς, ἐν μέσῳ τῆς συγκινήσεως τῶν Ἰλίων καὶ τῆς χαρᾶς τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς κοιτίδος τοῦ ἔθνους αὐτῶν 1).

Ἐκεῖθεν ἀφίκετο μετὰ ἓξ ἡμερῶν πορείαν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Καΐκου, ἔνθα συνήντησε τὸν Εὐμένη, ὅστις ἠθέλησε μὲν κατ' ἀρχὰς νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στόλον του εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐν τῷ λιμένι

---

(1) Πολυβ. βιβλ. 21, 12.

(1) Ἰουστῖνος, βιβλ. XXX, 8.

τῆς Ἐλαίας, ἔνθα ἤθελε νὰ διαχειμάσῃ, ἀλλὰ κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνέμων, οἵτινες δὲν ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ παρακάμψῃ τὸ ἀκρωτήριον Λέκτων (τανῦν Σάντε-Μαρία ἢ Βαβᾶ), ἀπεβιβάσθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ ρωμαϊκὸν στρατόπεδον. Εἶτα ἀνεχώρησεν εἰς Πέργαμον, ἀφοῦ ἐξαπέστειλε τὰς ἀναγκαίας ζωοτροφίας εἰς τὸν στρατὸν καὶ, παραδώσας τὰ σιτηρὰ εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ ἐπάρχου, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Παρασκευασθεισῶν τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφιῶν, ὁ στρατὸς παρεσκευάσθη νὰ ὠθεύσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὶν ἔτι ὁ χειμὼν καταδικάσῃ αὐτὸν εἰς ἀπραξίαν.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΜΑΧΗΝ. — Ὁ βασιλεὺς ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὰ πέριξ τῶν Θυατείρων, ἔνθα πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Πόπλιος Σκιπίων ἦν ἀσθενὴς καὶ μετεκομίσθη εἰς Ἐλαίαν, ἔπεμψεν αὐτῷ πρεσβευτὰς, ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῷ τὸν υἱόν του. Ἡ ἡδίστη εἰς τὴν πατρικὴν καρδίαν ἀγγελία αὕτη παρήγαγεν ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἀσθενοῦς σωτηρίαν ἐπενέργειαν· «μεταβῆτε, εἶπεν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς, μεταβῆτε παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑμῶν καὶ ἐκφράσατε τὴν ἄκραν εὐγνωμοσύνην μου. Δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ δώσω αὐτῷ ἄλλην ἔνδειξιν αὐτῆς ἢ νὰ τῷ συμβουλεύσω νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ μάχην τινα πρὶν εἰσέτι πληροφορηθῇ ὅτι ἐπέστρεψα παρὰ τῷ στρατοπέδῳ». Ὁ Σκιπίων, ἀναμφιβόλως, ἀντὶ ἀπαντήσεως, δίδων τὴν συμβουλὴν ταύτην τῷ Ἀντιόχῳ οὐδένα ἄλλον σκοπὸν προὐτίθετο ἢ νὰ δώσῃ καιρὸν τῷ βασιλεῖ νὰ σκεφθῇ καὶ ἀντὶ πολέμου νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην. Βραδύτερον ἐν Ρώμῃ ἕνεκα τούτου παράπονα ἐγένοντο κατὰ τοῦ Σκιπίωνος 1).

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΑΛΩΝ. — Ὁ Ἀντίοχος εἶχε 70 χιλ. πεζοὺς, 2 χιλ. ἱππεῖς, πολυάριθμα ἅρματα δρεπανηφόρα καὶ 54 ἐλέφαντας Ἰνδικούς. Ὁ στρατὸς οὗτος ἦν ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν στολῶν αὐτοῦ, οὗ διεκρίνετο φάλαγξ τις ἐκ 16 χιλ. ἀνδρῶν ἐξωπλισμένη Μακεδονικῶς καὶ 4 χιλ. ἱππεῖς Γαλάται· τὸ λοιπὸν τοῦ στρατοῦ ἦν κρᾶμα Συρίων, Περσῶν, Κρητῶν, Καππαδοκῶν καὶ Δακῶν, ἐξω-

(1) Tit. Liv. βιβλ. 38—51—54.

πλισμένων κατὰ τὰς τοπικὰς συνηθείας καὶ ὑπαγομένων εἰς διάφορον τακτικήν. Ἐν τῷ στρατῷ τούτῳ ὑπῆρχον καὶ Ἄραβες τοξόται, ἐπιβαίνοντες δρομάδων καμήλων καὶ φέροντες ξίφη ἓξ ποδῶν μήκους, δι' ὧν ἠδύναντο νὰ προσβάλωσι μακρόθεν τὸν ἐχθρόν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας ἤλπιζε διὰ τῆς στρατιωτικῆς ταύτης φάλαγκος νὰ ἐκφοβίσῃ τοὺς Ρωμαίους, οἵτινες οὐδεμίαν ἔδιδον προσοχὴν εἰς τὸ πολυάριθμον καὶ τὴν πολυτέλειαν τοῦ ἐχθρικοῦ αὐτῶν στρατοῦ. Αἱ δυνάμεις τοῦ Λ. Σκιπίωνος συνέκειντο ἐκ 10,800 Ἰταλῶν, 7,000 διαφόρων ἀνδρῶν χορηγηθέντων ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Εὐμένους καὶ ἄλλων Ρωμαίων, τὸ ὅλον 30 χιλ. ἀνδρῶν μετὰ 13 ἐλεφάντων ἐξ Ἀφρικῆς.

Ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Συριακοῦ στρατοῦ ἠδύνατο νὰ ἀσφαλίσῃ τῷ Ἀντιόχῳ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μάχης. Ὅθεν καὶ ἀνεχώρησε· διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν Φρύγιον ἐστρατοπέδευσεν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς ἐν Σιπύλῳ Μαγνησίας, σκάψας τάφρον βάθους 6 πήχεων καὶ πλάτους 12, περιβαλὼν αὐτὸν διὰ διπλοῦ περιτειχίσματος καὶ ἀναγείρας πλαγίως τοῖχον ἔχοντα διαφόρους πύργους, ὅθεν ἠδύνατο νὰ φύγῃ, καθ' ἣν περίστασιν ὁ ἐχθρὸς ἐξεβίαζε τὴν τάφρον 1).

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΕΥΟΥΣΙΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΡΙΑΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.—ΠΡΩΤΟΙ ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ.— Ὁ Ἔπατος νομίζων ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦν εἰσέτι εἰς Θυάτειρα, ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ καὶ τὴν πέμπτην ἡμέραν ἀφίκετο εἰς τὸ πεδίον τῆς Ὑρκανίας· ἀλλά, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Ἀντίοχος ἀνεχώρησεν, ἠκολούθησε τὰ ἴχνη αὐτοῦ, ἐστρατοπέδευσεν ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ Φρυγίου εἰς ἀπόστασιν 4 μιλλίων ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, χίλιοι ἱππεῖς Γαλλοέλληνες μετά τινων Δακῶν, λαοῦ σκυθινῆς καταγωγῆς, κατοικοῦντος περὶ τὰς ὄχθας τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τινων τοξοτῶν ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, διῆλθον τὸν ποταμὸν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῶν προφυλακῶν τῶν Ρωμαίων· ἡ ἀπρόοπτος αὕτη ἐμφάνησις τοῦ στρατοῦ ἐνέσπειρε πανταχοῦ τὴν ἀταξίαν· ἀλλά, κατὰ τὴν μάχην, οἱ Ρωμαῖοι ἐπιτεθέντες ἠνάγκασαν τοὺς Συρίους

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 38, 37.

νὰ ὀπισθοχωρήσωσι καὶ καταδιωχθῶσι, ζωηρῶς πλείστων αὐτῶν φονευθέντων πρὶν εἰσέτι διαβῶσι τὸν ποταμόν. Δύο ἡμέραι παρῆλθον ἐν ἀπραξίᾳ· τὴν τρίτην ὅμως ὁ Ρωμαϊκὸς στρατὸς διελθὼν τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἐστρατοπέδευσε 2500 πόδας μακρὰν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἤρξατο τῆς μάχης, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν ἐκ τῶν Συρίων ἑκατὸν καὶ ἰσάριθμοι ἠχμαλωτίσθησαν. Τὰς τέσσαρας ἑπομένας ἡμέρας, οἱ δύο στρατοὶ ἔμειναν κατέναντι ἀλλήλων ἀπρακτοῦντες. Τὴν πέμπτην ὅμως οἱ Ρωμαῖοι προὐχώρησαν εἰς τὸ μέσον τοῦ πεδίου, ἐνῷ καὶ ὁ Ἀντίοχος δὲν ἔμεινεν ἀκίνητος, καίτοι αἱ πρῶται τάξεις τοῦ ἐχθροῦ μόλις ἀπεῖχον τοῦ πεδίου του 100 πόδας.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΜΑΧΗΝ. — Ὁ ὕπατος, βλέπων ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπέφευγε τὴν συμπλοκήν, συνεκάλεσε τῇ ἐπαύριον συμβούλιον ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου, καθόσον ὁ χειμὼν προσήγγιζε καὶ ἔπρεπεν ἢ νὰ κατασκηνώσωσι τοὺς στρατιώτας ἢ νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς μέρη ἀσφαλῆ πρὸς διαχείμασιν. Πάντες ἐν τῷ συμβουλίῳ ἦσαν τῆς γνώμης νὰ προχωρήσωσι μαχόμενοι. Τῇ ἐπαύριον, ἐπὶ τῇ ἀκριβεῖ ἐκθέσει τοῦ Κ. Δομιτίου, ὃν εἶχον ἀποστείλει οἱ Ρωμαῖοι πρὸς κατασκόπευσιν τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς διέταξε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν τοῦ στρατοπέδου. Τῇ ἐπαύριον ὁ στρατὸς παρετάχθη εἰς μάχην. Ὁ Ἀντίοχος, ἀφ' ἑτέρου, μὴ ἐπιθυμῶν διὰ τῆς ἀναβολῆς νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν ἀποθάρρυνσιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἐξῆλθε μόνος τοῦ στρατοπέδου, ἀπομακρυνθεὶς αὐτοῦ τοσοῦτον ὅσον ἦν δυνατὸν διὰ ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἔναρξιν τῆς μάχης, ἥτις καὶ μετ' οὐ πολὺ συνήφθη καὶ ἧς ἡ ἔκβασις ἦν ὑπὲρ τῶν Ρωμαίων 1)

ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — Ὁ Ἀντίοχος ἀπωλέσας κατὰ τὴν μάχην ταύτην τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ νύκτωρ ἔφθασεν εἰς Σάρδεις. Ἀλλὰ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σέλευκος καί τινες τῶν αὐλικῶν του, κατέφυγον εἰς Κελαινάς, καλου-

(1) Περὶ τῶν καθέκαστα τῆς μάχης ταύτης ἴδε Τιτ. Λιβ. βιβλ. 38, καὶ Αππιαν. Συρ. 32.

μένης τότε Ἀπάμειαν, ἀνεχώρησε καὶ οὗτος μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρός του, ἀναθέσας τὴν μὲν διοίκησιν τῶν Σάρδεων εἰς τὸν Ζήνωνα, τὴν δὲ τῆς Λυδίας εἰς τὸν Τίμωνα. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν ἐκεῖ ὕπαρξιν τῶν δύω τούτων στρατηγῶν, οἱ κάτοικοι μετὰ τῆς φρουρᾶς ἔπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὸν ὕπατον 1).

ΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΥΠΟΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΤΟΙΣ ΡΩΜΑΙΟΙΣ. — Αἱ πόλεις τῶν Θυατείρων καὶ τῆς ἐπὶ Σιπύλου Μαγνησίας, θεασάμεναι τὴν νίκην ταύτην, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς κατάθεσιν τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν. Ταὐτοχρόνως προσῆλθον πρέσβεις ἐκ Τράλλεων, Μαγνησίας τῆς ἐπὶ Μαιάνδρου καὶ Ἐφέσου ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ὁ Πολυξενίδας, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἥττης τοῦ Ἀντιόχου ἐγκαταλείψας τὴν Ἔφεσον, ἔπλευσε μετὰ τοῦ στόλου εἰς Πάταρα τῆς Λυκίας. Ἀλλὰ φοβηθεὶς μὴ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ Ροδιακοῦ στόλου, σταθμεύοντος παρὰ τὴν Μεγίστην, ἀπεβιβάσθη καὶ διηυθύνθη εἰς Συρίαν. Ἔκτοτε αἱ παράκτιαι πόλεις τῆς Ἀσίας ἔσπευσαν νὰ ὑποβάλλωσι τὴν τύχην αὐτῶν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ὑπάτου καὶ ἀναγνωρίσωσι τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Τότε ὁ ὕπατος εὑρίσκετο εἰς Σάρδεις, ἔνθα ἀφίκετο καὶ ὁ ἀναρρώσας Ρ. Σκιπίων.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΕΜΠΕΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΠΑΤΟΝ — ΟΡΟΙ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ. — «Μετὰ τὴν νίκην οἱ Ρωμαῖοι τὴν αὐτῶν πρὸς Ἀντίοχον παρειληφότες καὶ τὰς Σάρδεις καὶ τὰς ἀκροπόλεις ἄρτι, ἦκε Μουσαῖος, ἐπικηρυκευόμενος παρ' Ἀντιόχου· τῶν δὲ περὶ τὸν Πόπλιον φιλανθρώπως προσδεξαμένων αὐτῶν, ἔφη, βουλεύεσθαι τὸν Ἀντίοχον ἐξαποστελῆναι πρεσβευτὰς τοὺς διαλεχθησομένους ὑπὲρ τῶν ὅλων· διόπερ ἀσφάλειαν ἠξίου δοθῆναι τοῖς παραγιγνομένοις· τῶν δὲ συγχωρησάντων, οὗτος μὲν ἐπανῆλθε. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἦκον πρέσβεις παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου, Ζεῦξις ὁ πρότερον ὑπάρχων Λυδίας σατράπης καὶ Ἀντίπατρος ἀδελφιδοῦς. Οὗτοι δὲ πρῶτον μὲν ἔσπευδον ἐντυχεῖν Εὐμένει τῷ βασιλεῖ, διεσταλμένοι, μὴ διὰ τὴν προγεγε-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 44.

νημένην παρατριβὴν φιλοτιμότερος ἢ πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς. Εὑρόντες δὲ παρὰ τὴν προσδοκίαν μέτριον αὐτὸν καὶ πρᾷον, εὐθέως ἐγίγνοντο περὶ τὴν κοινὴν ἔντευξιν. Κληθέντες δὲ εἰς τὸ συνέδριον, πολλὰ μὲν καὶ ἕτερα διελέχθησαν παρακαλοῦντες πράως χρήσασθαι καὶ μεγαλοψύχως τοῖς εὐτυχήμασι· φάσκοντες οὐχ' οὕτως Ἀντιόχῳ τοῦτο συμφέρειν, ὡς αὐτοῖς Ρωμαίοις, ἐπείπερ ἡ τύχη παρέδωκεν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἀρχὴν καὶ δυναστείαν. Τὸ δὲ συνέχον, ἠρώτων τί δεῖ ποιήσαντας τυχεῖν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς Ρωμαίους. Οἱ δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ πρότερον ἤδη συνηδρευκότες καὶ βεβουλευμένοι περὶ τούτων, τότε ἐκέλευον διασαφεῖν τὰ δεδογμένα τὸν Πόπλιον.

«Ὁ δὲ προειρημένος ἀνήρ, οὔτε νικήσαντάς, ἔφη, Ρωμαίους οὐδέ ποτε γενέσθαι βαρυτέρους, διὸ καὶ νῦν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν δοθήσεσθαι παρὰ Ρωμαίων, ἣν καὶ πρότερον ἔλαβον, ὅτε πρὸ τῆς μάχης παρεγενήθησαν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Δεῖν γὰρ αὐτοὺς ἔκ τε τῆς Εὐρώπης ἐκχωρεῖν, καὶ τῆς Ἀσίας τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου πάσης. Πρὸς δὲ τούτοις, Εὐβοϊκὰ τάλαντα ἐπιδοῦναι μύρια καὶ πεντακισχίλια Ρωμαίοις ἀντὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον δαπάνης. Τούτων δὲ φ' μὲν παραχρῆμα, δισχίλια δὲ καὶ φ' πάλιν, ἐπειδὰν ὁ δῆμος κυρώσῃ τὰς διαλύσεις, τὰ δὲ λοιπὰ τελεῖν ἐν ἔτεσι ιβ', διδόντα καθ' ἕκαστον ἔτος χίλια τάλαντα. Ἀποδοῦναι δὲ καὶ Εὐμένει υ'. τάλαντα τὰ προσοφειλόμενα, καὶ τὸν ἐλλείποντα σῖτον κατὰ τὰς πρὸς τὸν πατέρα συνθήκας. Σὸν δὲ τούτοις Ἀννίβαν ἐκδοῦναι τὸν Καρχηδόνιον, καὶ Θόωντα τὸν Αἰτωλὸν, καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρνᾶνα, καὶ Φίλωνα καὶ Εὐβουλείδην τοὺς Χαλκιδέας. Πίστιν δὲ τούτων ὁμήρους κ'. δοῦναι παραχρῆμα τὸν Ἀντίοχον, τοὺς παραγραφέντας. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πόπλιος ἀπεφήνατο ὑπὲρ παντὸς τοῦ συνεδρίου, συγκαταθεμένων δὲ τῶν τὸν περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Ζεῦξιν ἔδοξε πᾶσιν, ἐξαποστεῖλαι πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ρώμην τοὺς παρακαλέσοντας τὴν σύγκλητον καὶ τὸν δῆμον, ἐπικυρῶσαι τὰς συνθήκας. Καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις ἐχωρίσθησαν· ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις οἱ Ρωμαῖοι διεῖλον τὰς δυνάμεις. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας παραγενομένων τῶν ὁμήρων εἰς τὴν Ἔφεσον, εὐθέως ἐγίγνοντο περὶ τὸ πλεῖν εἰς τὴν Ρώμην ὅτ' Εὐμένης, οἵ τε παρὰ τῶν Ρωμαίων πρεσβευταί· παραπλησίως δὲ

καὶ παρὰ Ροδίων, καὶ παρὰ Σμυρναίων, καὶ σχεδὸν τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου πάντων τῶν κατοικούντων ἐθνῶν καὶ πολυτευμάτων ἐπρέσβευον εἰς τὴν Ρώμην » 1).

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΦΙΚΝΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — «Ἤδη τῆς θερείας ἐνισταμένης μετὰ τὴν νίκην τῶν Ρωμαίων τὴν πρὸς Ἀντίοχον, παρῆν ὅ,τε βασιλεὺς Εὐμένης, οἵ τε παρ' Ἀντιόχου πρέσβεις, οἵ τε παρὰ τῶν Ροδίων, ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων. Σχεδὸν γὰρ ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν εὐθέως μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν μάχην ἔπεμπον πρέσβεις εἰς τὴν Ρώμην, διὰ τὸ πᾶσι τότε καὶ πάσας τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας ἐν τῇ συγκλήτῳ κεῖσθαι. Ἅπαντας μὲν οὖν τοὺς παραγενομένους ἐπεδέχετο φιλανθρώπως ἡ σύγκλητος· μεγαλοπρεπέστατα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀπάντησιν καὶ τὰς τῶν ξένων παροχὰς Εὐμένη τὸν βασιλέα, μετὰ δὲ τοῦτον τοὺς Ροδίους.» 2)

Ο ΥΠΑΤΟΣ ΜΑΝΛΙΟΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑ ΤΟΝ Λ. ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΕΝ ΑΣΙΑ. — Ἐν τούτοις ἐν Ρώμῃ ἐξελέξαντο δύο νέους ὑπάτους (189) τὸν Μάρκον Φούλβιον καὶ τὸν Κ. Μάνλιον, οἵτινες ὤφειλον νὰ λάβωσι τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Λ. Σκιπίωνος, ἐνισχυθέντος διὰ 4 χιλ. πεζῶν, 200 ἱππέων Ρωμαίων καὶ 8 χιλ. πεζῶν καὶ 400 ἱππέων Λατίνων, προωρισμένοι ὄντες νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον. Καὶ ὁ μὲν Κ. Μάνλιος ὡρίσθη διὰ τὴν Ἀσίαν, ὁ δὲ διὰ τὴν Αἰτωλίδα. Καθ' ὃν χρόνον ἐνηργοῦντο αἱ παρασκευαὶ αὗται, φήμη διεδόθη ἐν Ρώμῃ ὅτι ὁ Ἀντίοχος προσεταιρίσθη τοὺς Ρωμαίους στρατηγοὺς διὰ προδοσίας, ἐξ ἐφόδου κυριεύσας τὸ στρατόπεδον αὐτῶν καὶ ἐξεμηδένισε τὸν στρατὸν αὐτῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰδήσεις θετικώτεραι καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ στρατηγοῦ διέψευσαν ταῦτα πάντα. Ἐν τοσούτῳ δὲν ἀνέβαλον τὴν ἀποστολὴν τοῦ νέου ὑπάτου εἰς Ἀσίαν, μηδὲ ἠλάττωσαν τὸν στρατὸν αὐτοῦ, φοβούμενοι μὴ οὗτος ἀναγκασθῇ νὰ πολεμήσῃ καὶ κατὰ τῶν Γαλλοελλήνων 3).

---

(1) Πολυβ. βιβλ. 21. 13 καὶ 14.
(2) Πολυβ. βιβλ. 22, 1.
(3) Τιτ· Λιβ. βιβλ. 48.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΤΩ. — ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΑΥΤΟΥ. — Μετ᾽ οὐ πολύ, ὁ Μ. Αὐρήλιος Κόττας, ὑπασπιστὴς τοῦ Λ. Σκιπίωνος, ἀφίκετο εἰς Ρώμην μετὰ τῶν πρεσβευτῶν τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ Εὐμένους καὶ τῶν Ροδίων. Ὁ Κόττας ἐξέθεσε πρῶτον τῇ συγκλήτῳ, ἐνώπιον τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ, τὰ καθέκαστα τοῦ ἐν Ἀσίᾳ πολέμου. Εἶτα εἰσήχθη ὁ Εὐμένης.

« Ἐπειδὴ δ᾽ ὁ τῆς ἐντεύξεως καιρὸς ἦλθεν, εἰσεκαλέσαντο πρῶτον τὸν βασιλέα Εὐμένη, καὶ λέγειν ἠξίουν μετὰ παρρησίας, ὧν βούλεται τυχεῖν παρὰ τῆς συγκλήτου. Τοῦ δ᾽ Εὐμένους φήσαντος, διότι, εἰ καὶ παρ᾽ ἑτέρων τυχεῖν τινος ἐβούλετο φιλανθρώπου, Ρωμαίοις ἂν ἐχρήσατο συμβούλοις, πρὸς τὸ μήτ᾽ ἐπιθυμεῖν μηδενὸς παρὰ τὸ δέον, μήτ᾽ ἀξιοῦν μηδὲν παρὰ τοῦ καθήκοντος. Ὁπότε δ᾽ αὐτῶν πάρεστι δεόμενος Ρωμαίων, ἄριστον εἶναι νομίζει τὸ διδόναι τὴν ἐπιτροπὴν ἐκείνοις, καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν· τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινες ἀναστάντες, καὶ κελεύοντες μὴ κατορρωδεῖν, ἀλλὰ λέγειν τὸ φαινόμενον, διότι πρόκειται τῇ συγκλήτῳ, πᾶν αὐτῷ χαρίζεσθαι τὸ δυνατόν· ἔμενεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γνώμης. Χρόνου δ᾽ ἐγγιγνομένου, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐξεχώρησεν, ἡ δὲ αὐτοὺς ἐβουλεύετο, τί δεῖ ποιεῖν· ἔδοξεν οὖν, τὸν Εὐμένη παρακαλεῖν, αὐτὸν ὑποδεικνῦναι θαρρούντως περὶ ὧν πάρεστι· καὶ γὰρ εἰδέναι τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐκεῖνον ἀκριβέστερον, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν. Δοξάντων δὲ τούτων, εἰσεκλήθη· καὶ τῶν πρεσβυτέρων τινὸς ἀποδείξαντος τὰ δεδογμένα, λέγειν ἠναγκάσθη περὶ τῶν προκειμένων.

« Ἔφασκεν οὖν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἰπεῖν περὶ τῶν καθ᾽ αὑτόν, ἀλλὰ μεῖναι ἐπὶ τῆς αὐτῆς γνώμης, τελέως διδοὺς ἐκείνοις τὴν ἐξουσίαν. Ἕνα δὲ τόπον ἀγωνιᾶν, τὸν κατὰ τοὺς Ροδίους· διὸ καὶ προῆχθαι νῦν εἰς τὸ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. Ἐκείνους γὰρ παρεῖναι μέν, οὐδὲν ἧττον ὑπὲρ τοῦ τῆς σφετέρας πατρίδος συμφέροντος σπουδάζοντας, ἅπερ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀρχῆς φιλοτιμεῖσθαι κατὰ τὸ παρόν· τοὺς δὲ λόγους αὐτῶν τὴν ἐναντίαν ἔμφασιν ἔχειν τῇ προθέσει τῇ κατὰ τὴν ἀλήθειαν· τοῦτο δ᾽ εἶναι ῥάδιον καταμαθεῖν. Ἐρεῖν μὲν γὰρ αὐτούς, ἐπειδὰν εἰσπορευθῶσι, διότι πάρεισιν, οὔτε παρ᾽ ὑμῶν αἰτούμενοι τὸ παράπαν οὐδέν, οὐθ᾽ ἡμᾶς

βλάπτειν θέλοντες κατ᾽ οὐδένα τρόπον, πρεσβεύονται δὲ περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων Ἑλλήνων· τοῦτο δ᾽ οὐχ οὕτως αὐτοῖς εἶναι κεχαρισμένον φήσουσιν, ὡς ὑμῖν καθῆκον καὶ τοῖς γεγονόσιν ἔργοις ἀκόλουθον. Ἡ μὲν οὖν διὰ τῶν λόγων φαντασία τοιαύτη τις αὐτῶν ἔσται. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐναντίαν ἔχοντα, τούτοις εὑρεθήσεται διάθεσιν.

«Τῶν γὰρ πόλεων ἐλευθερωθεισῶν, ὡς αὐτοὶ παρακαλοῦσι, τὴν μὲν τούτων συμβήσεται δύναμιν αὐξηθῆναι πολλαπλασίως, τὴν δὲ ἡμετέραν τρόπον τινα καταλυθῆναι. Τὸ γὰρ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα καὶ τῆς αὐτονομίας ἡμῖν μὲν ἄρδην ἀποσπάσει πάντας οὐ μόνον τοὺς νῦν ἐλευθερωθησομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρότερον ἡμῖν ὑποταττομένους, ἐπειδὰν ὑμεῖς ἐπὶ ταύτης ὄντες φανεροὶ γένησθε τῆς προαιρέσεως, τούτοις δὲ προσθήσει πάντας. Τὰ γὰρ πράγματα φύσιν ἔχει τοιαύτην· δόξαντες γὰρ ἠλευθερῶσθαι διὰ τούτους, ὀνόματι μὲν ἔσονται σύμμαχοι τούτων. Τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ πᾶν ποιήσουσι τὸ κελευόμενον ἑτοίμως, τῇ μεγίστῃ χάριτι γεγονότες ὑπόχρεοι. Διόπερ, ὦ ἄνδρες, ἀξιοῦμεν ὑμᾶς, τοῦτον τὸν τρόπον ὑπιδέσθαι, μὴ λάθητε τοὺς μὲν παρὰ τὸ δέον αὔξοντες, τοὺς δὲ ἐλαττοῦντες τῶν φίλων ἀλόγως· ἅμα δὲ τούτοις τοὺς μὲν πολεμίους γεγονότας εὐεργετοῦντες, τοὺς δ᾽ ἀληθινοὺς φίλους παρορῶντες, καὶ κατολιγωροῦντες τούτων.

«Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ὅτου δέοι, παντὸς παραχωρήσαιμι τοῖς πέλας ἀφιλονείκως· περὶ δὲ τῆς ἡμετέρας φιλίας καὶ τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ἁπλῶς οὐδέποτ᾽ ἂν οὐδενὶ τῶν ὄντων ἐκχωρήσαιμι κατὰ δύναμιν. Δοκῶ δὲ καὶ τὸν πατέρα τὸν ἡμέτερον, εἴπερ ἔζη, τὴν αὐτὴν ἂν προέσθαι φωνὴν ἐμοί. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος, πρῶτος μετασχὼν τῆς ὑμετέρας φιλίας καὶ συμμαχίας σχεδὸν πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα μενόντων, εὐγενέστατα διεφύλαξε ταύτην ἕως τῆς τελευταίας ἡμέρας, οὐ μόνον κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πράξεις. Πάντων γὰρ ὑμῖν ἐκοινώνησε τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμων, καὶ πλείστας μὲν εἰς τούτους καὶ πεζικὰς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις παρέσχετο τῶν ἄλλων συμμάχων, πλείστην δὲ συνεβάλλετο χορηγίαν, καὶ μεγίστους ὑπέμεινε κινδύνους· τέλος δ᾽ εἰπεῖν, κατέστρεψε τὸν βίον ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις κατὰ τὸν Φιλιππικὸν πόλεμον παρακαλῶν Βοιωτοὺς εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν

καὶ συμμαχίαν. Ἐγὼ δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν, τὴν μὲν προαίρεσιν τὴν τοῦ πατρὸς διεφύλαξα, ταύτην γὰρ οὐχ οἷόν τ' ἦν ὑπερθέσθαι. Τοῖς δὲ πράγμασιν ὑπερεθέμην· οἱ γὰρ καιροὶ τὴν ἐκ πυρὸς βάσανον ἐμοὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσῆγον. Ἀντιόχου γὰρ σπουδάζοντος ἡμῖν θυγατέρα δοῦναι, καὶ συνοικειωθῆναι τοῖς ὅλοις, διδόντος δὲ παραχρῆμα μὲν τὰς πρότερον ἀπηλλοτριωμένας ἀφ' ἡμῶν πόλεις, μετὰ δὲ ταῦτα πᾶν ὑπισχνουμένου ποιήσειν εἰ μετάσχοιμεν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου. Τοσοῦτον ἀπέσχομεν τοῦ προσδέξασθαί τι τούτων, ὡς πλείσταις μὲν καὶ πεζικαῖς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσι τῶν ἄλλων συμμάχων ἠγωνισάμεθα μεθ' ὑμῶν πρὸς Ἀντίοχον, πλείστας δὲ χορηγίας συμβεβλήμεθα πρὸς τὰς ἡμετέρας χρείας ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς, εἰς πάντας δὲ τοὺς κινδύνους δεδώκαμεν αὐτοὺς ἀπροφασίστως μετά γε τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων. Τὸ δὲ τελευταῖον ὑπεμείναμεν συγκλεισθέντες εἰς αὐτὸν τὸν Πέργαμον πολιορκεῖσθαι καὶ κινδυνεύειν ἅμα περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν πρὸς τὸν ὑμέτερον δῆμον εὔνοιαν.

« Ὅσθ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ρωμαῖοι, πολλοὺς μὲν γεγονότας αὐτόπτας, πάντας δὲ γινώσκοντας, διότι λέγομεν ἀληθῆ, δίκαιόν ἐστι τὴν ἁρμόζουσαν πρόνοιαν ποιήσασθαι περὶ ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἂν πάντων γένοιτο δεινότατον, εἰ Μασσανάσσην μέν, τὸν οὐ μόνον ὑπάρξαντα πολέμιον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον καταφυγόντα πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἱππέων, τοῦτον, ὅτι καθ' ἕνα πόλεμον, τὸν πρὸς Καρχηδονίους, ἐτήρησε τὴν πίστιν, βασιλέα τῶν πλείστων μερῶν τῆς Λιβύης πεποιήκατε. Πλεύρατον δέ, πράξαντα μὲν ἁπλῶς οὐδέν, διαφιλάξαντα δὲ μόνον τὴν πίστιν, μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα δυναστῶν ἀναδεδείχατε· ἡμᾶς δὲ τοὺς διὰ προγόνων τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα τῶν ἔργων ὑμῖν συγκατειργασμένους, παρ' οὐδὲν ποιήσεσθε. Τί οὖν ἐστιν, ὃ παρακαλῶ, καὶ τίνος φημὶ δεῖν ἡμᾶς τυγχάνειν παρ' ὑμῶν ; Ἐρῶ μετὰ παρρησίας, ἐπείπερ ἡμᾶς ἐξεκαλέσασθε πρὸς τὸ λέγειν ὑμῖν τὸ φαινόμενον. Εἰ μὲν αὐτοὶ κρίνετέ τινας τόπους διακατέχειν τῆς Ἀσίας τῶν ὄντων μὲν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου, ταττομένων δὲ πρότερον ὑπ' Ἀντίοχον, τοῦτο καὶ μάλιστα βουλοίμεθ' ἂν ἰδεῖν γενόμενον· καὶ γὰρ ἀσφαλέστατα βασιλεύσειν ὑμῖν γειτνιῶντες, ὑπολαμβάνομεν, καὶ μάλιστα μετέχοντες τῆς ὑμετέρας ἐ-

ξουσίας. Εἰ δὲ τοῦτο μὴ κρίνετε ποιεῖν, ἀλλ' ἐκχωρεῖν τῆς Ἀσίας ὁλοσχερῶς, οὐδενὶ φαμὲν δικαιότερον εἶναι παραχωρεῖν ὑμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου γεγονότων ἄθλων, ἥπερ ἡμῖν. Νὴ Δία κάλλιόν ἐστιν τοὺς δουλεύοντας ἐλευθεροῦν· εἴγε μὴ μετ' Ἀντιόχου πολεμεῖν ἡμῖν ἐτόλμησαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦθ' ὑπέμειναν, πολλῷ κάλλιον, τὸ τοῖς ἀληθινοῖς φίλοις τὰς ἁρμοζούσας χάριτας ἀποδιδόναι μᾶλλον, ἢ τοὺς πολεμίους γεγονότας εὐεργετεῖν.

«Ὁ μὲν οὖν Εὐμένης ἱκανῶς εἰπών, ἀπηλλάγη· τὸ δὲ συνέδριον αὐτόν τε τὸν βασιλέα καὶ τὰ ῥηθέντα φιλοφρόνως ἀπεδέχετο, καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν προθύμως εἶχεν αὐτῷ χαρίζεσθαι».

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ. — « Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβούλοντο μὲν εἰσάγειν Ροδίους· ἀφυστεροῦντος δέ τινος τῶν πρεσβευτῶν, εἰσεκαλέσαντο τοὺς Σμυρναίους. Οὗτοι δὲ πολλοὺς μὲν ἀπολογισμοὺς εἰσήνεγκαν περὶ τῆς αὐτῶν εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχηνται Ρωμαίοις κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. Οὔσης δὲ τῆς περὶ αὐτῶν δόξης ὁμολογουμένης, διότι γεγόνασι πάντων ἐκτενέστατοι τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας αὐτονομουμένων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγούμεθα εἶναι τοὺς κατὰ μέρος ἐκτίθεσθαι λόγους. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσῆλθον οἱ Ρόδιοι· καὶ βραχέα προσενεγκάμενοι περὶ τῶν κατ' ἰδίαν σφίσι πεπραγμένων εἰς Ρωμαίους, ταχέως εἰς τὸν περὶ τῆς πατρίδος ἐπανῆλθον λόγον. Ἐνῷ μέγιστον αὐτοῖς ἔφασαν γεγονέναι σύμπτωμα κατὰ τὴν πρεσβείαν, πρὸς ὃν οἰκειότατα διάκεινται βασιλέα καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, πρὸς τοῦτον αὐτοῖς ἀντιπεπτωκέναι τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Τῇ μὲν γὰρ αὐτῶν πατρίδι δοκεῖν τοῦτο κάλλιστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρέπον Ρωμαίοις, τὸ τοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἕλληνας ἐλευθερωθῆναι, καὶ τυχεῖν τῆς αὐτονομίας, τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις προσφιλεστάτης. Εὐμένει δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἥκιστα τοῦτο συμφέρειν· φύσει γὰρ πᾶσαν μοναρχίαν τὸ μὲν ἴσον ἐχθαίρειν, ζητεῖν δέ, πάντας, εἰ δὲ μὴ γ' ὡς πλείστους, ὑπηκόους εἶναι σφίσι καὶ πειθαρχεῖν. Ἀλλά, καί περ τοιούτων ὄντων τῶν πραγμάτων, ὅμως ἔφασαν πεπεῖσθαι, διότι καθίξονται τῆς προθέσεως, οὐ τῷ πλεῖον Εὐμένους δύνασθαι παρὰ Ρωμαίοις, ἀλλὰ τῷ δικαιότερα φαίνεσθαι λέγοντες καὶ συμφερώτερα πᾶσιν ὁμολογουμένως· εἰ μὲν γὰρ μὴ δυνατὸν ἦν, ἄλλως Εὐμένει χά-

ριν ἀποδοῦναι Ρωμαίους εἰ μὴ παραδοῖεν αὐτῷ τὰς αὐτονομουμένας πόλεις, ἀπορεῖν εἰκὸς ἦν περὶ τῶν ἐνεστώτων· ἢ γὰρ φίλον ἀληθινὸν ἔδει παριδεῖν, ἢ τοῦ καλοῦ καὶ καθήκοντος αὐτοῖς ὀλιγωρῆσαι, καὶ τὸ τέλος τῶν ἰδίων πράξεων ἀμαυρῶσαι καὶ καταβαλλεῖν.

« Εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων ἱκανῶς ἔξεστιν προνοηθῆναι· τὶς ἂν ἔτι περὶ τούτου διαπορήσειεν ; Καὶ μήν, ὥσπερ ἐν δείπνῳ πολυτελεῖ, πάντα ἔνεστιν ἱκανὰ πᾶσιν, καὶ πλείω τῶν ἱκανῶν· καὶ γὰρ Λυκαονίαν, καὶ Φρυγίαν τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ τὴν Ἰσιδικὴν, πρὸς δὲ ταύτας Χερρόνησον, καὶ τὰ προσοροῦντα ταύτῃ τῆς Εὐρώπης ἔξεστιν ὑμῖν, οἷς ἂν βούλησθε προστιθέναι· ὧν τινα προστεθέντα πρὸς τὴν Εὐμένους βασιλείαν δεκαπλασίαν αὐτὴν δύναται ποιεῖν τῆς νῦν ὑπαρχούσης· πάντων δὲ τούτων ἢ τῶν πλείστων αὐτῇ προσμερισθέντων οὐδεμιᾶς ἂν γένοιτο τῶν ἄλλων δυναστειῶν καταδεεστέρα.

« Ἔξεστιν οὖν, ἄνδρες Ρωμαῖοι, καὶ τοὺς φίλους μεγαλομερῶς σωματοποιῆσαι, καὶ τὸ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως λαμπρὸν μὴ καταβαλεῖν. Οὐ γὰρ ἐστὶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ταὐτὸ τέλος τῶν ἔργων, ἀλλ' ἕτερον. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ὁρμῶσι πρὸς τὰς πράξεις, ὀρεγόμενοι τοῦ καταστρέψασθαι καὶ προσλαβεῖν πόλεις, χορηγίας, ναῦς. Ὑμᾶς δὲ πάντων τούτων ἀπροσδεήτους οἱ θεοὶ πεποιήκασι πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην τεθεικότες ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν. Τίνος οὖν ἔτι προσδεῖσθε καὶ τίνος ἂν ἔτι δέοι πρόνοιαν ὑμᾶς ποιεῖσθαι τὴν ὀχυρωτάτην ; Μᾶλλον ὡς ἐπαίνου καὶ δόξης παρ' ἀνθρώποις, ἃ καὶ ποιήσασθαι μὲν ἔστι δυσχερές, δυσχερέστερον δὲ κτησάμενοι διαφυλάξαι. Γνοίηται δ' ἂν τὸ λεγόμενον οὕτως. Ἐπολεμήσατε πρὸς Φίλιππον, καὶ πᾶν ὑπεμείνατε χάριν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Τοῦτο γὰρ προέθεσαν καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἆθλον ἐξ ἐκείνου τοῦ πολέμου περιγέγονεν, ἕτερον δ' ἁπλῶς οὐδέν. Ἀλλ' ὅμως εὐδοκεῖν τούτῳ μᾶλλον, ἢ τοῖς παρὰ Καρχηδονίων φόροις· καὶ μάλα δικαίως.

« Τὸ μὲν γὰρ ἀργύριον ἐστὶ κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· τὸ δὲ καλόν, καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. Τοιγαροῦν σεμνότατον τῶν ὑμετέρων ἔργων ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρωσις. Τούτῳ νῦν ἐὰν μὲν

προσθῆτε τἀκόλουθον, τελειωθήσεται τὰ τῆς ἡμετέρας δόξης· ἐὰν δὲ παρίδητε, καὶ ἡ πρὶν ἐλαττωθήσεται φανερῶς. Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, καὶ τῆς προαιρέσεως γεγονότες αἱρετισταί, καὶ τῶν μεγίστων ἀγώνων καὶ κινδύνων ἀληθινῶν ὑμῖν μετεσχηκότες, καὶ νῦν οὐκ ἐγκαταλείπομεν τὴν τῶν φίλων τάξιν· ἀλλ' ἅ γ' ἐνομίζομεν ὑμῖν καὶ πρέπειν καὶ συμφέρειν, οὐκ ὠκνήσαμεν ὑπομνῆσαι μετὰ παρρησίας, οὐδενὸς στοχασάμενοι τῶν ἄλλων, οὐδὲ περὶ πλείονος οὐδὲν ποιησάμενοι τοῦ καθήκοντος αὐτοῖς. Οἱ μὲν οὖν Ῥόδιοι ταῦτα εἰπόντες, πᾶσιν ἐδόκουν μετρίως καὶ καλῶς διειλέχθαι περὶ τῶν προκειμένων.»

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΠΙΚΥΡΟΥΤΑΙ. — ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΙΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ. — «Ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσήγαγεν τοὺς παρ' Ἀντιόχου πρεσβευτάς, Ἀντίπατρον καὶ Ζεῦξιν, ὧν μετ' ἀξιώσεως καὶ παρακλήσεως ποιησαμένων τοὺς λόγους, εὐδόκησαν ταῖς γεγενημέναις ὁμολογίαις πρὸς τοὺς περὶ τὸν Σκιπίωνα κατὰ τὴν Ἀσίαν· καὶ μετά τινας ἡμέρας τοῦ δήμου συνεπικυρώσαντος, ἕτερον ὅρκια περὶ τούτων πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀντίπατρον. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους εἰσῆγον, ὅσοι παρῆσαν ἀπὸ τῆς Ἀσίας πρεσβεύοντες· ὧν ἐπὶ βραχὺ μὲν διήκουσαν, ἅπασι δὲ τὴν αὐτὴν ἔδωκαν ἀπόκρισιν· αὕτη δ' ἦν, ὅτι δέκα πρεσβεύοντες ἐξαποστελοῦσι, τοὺς ὑπὲρ ἁπάντων τῶν ἀμφισβητουμένων ταῖς πόλεσι διαγνωσομένους. Δόντες δὲ ταύτας τὰς ἀποκρίσεις, μετὰ ταῦτα κατέστησαν δέκα πρεσβευτάς, οἷς περὶ μὲν τῶν κατὰ μέρος ἔδωκαν τὴν ἐπιτροπήν· περὶ δὲ τῶν ὅλων αὐτοὶ διέλαβον, ὅτι δεῖ τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικούντων, ὅσοι μὲν ὑπ' Ἀντίοχον ἐτάττοντο, τούτους Εὐμένει δοθῆναι· πλὴν Λυκίας καὶ Καρίας τὰ μέχρι Μαιάνδρου ποταμοῦ, ταῦτα δὲ Ροδίων ὑπάρχειν. Τῶν δὲ πόλεων τῶν Ἑλληνίδων, ὅσαι μὲν Ἀττάλῳ φόρον ὑπετέλουν, ταύτας τὸν αὐτὸν Εὐμένει τελεῖν· ὅσαι δὲ Ἀντιόχῳ, μόνον ταύταις ἀφεῖσθαι τὸν φόρον. Δόντες δὲ τοὺς τύπους τούτους ὑπὲρ τῆς ὅλης διοικήσεως, ἐξέπεμπον τοὺς δέκα πρὸς Γάϊον τὸν ὕπατον εἰς τὴν Ἀσίαν.»

ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΟΛΩΝ ΕΝ ΚΙΛΙΚΙΑ. — «Ἤδη δὲ τούτων διφκημένων προσῆλθον αὖθις οἱ Ῥόδιοι

πρὸς τὴν σύγκλητον, ἀξιοῦντες περὶ Σόλων τῶν Κιλικίων· διὰ γὰρ τὴν συγγένειαν ἔφασαν καθήκειν αὐτοῖς, προνοεῖσθαι τῆς πόλεως ταύτης. Εἶναι γὰρ Ἀργείων ἀποίκους Σολεῖς, καθάπερ καὶ Ροδίους· ἐξ ὧν ἀδελφικὴν οὖσαν ἀπεδείκνυον τὴν συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους, ὧν ἕνεκα δίκαιον ἔφασαν εἶναι τυχεῖν αὐτοὺς τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ Ρωμαίων, διὰ τῆς Ροδίων χάριτος. Ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα περὶ τούτων εἰσεκαλέσατο τοὺς παρ' Ἀντιόχου πρεσβευτάς· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπέταττε πάσης Κιλικίας ἐκχωρεῖν τὸν Ἀντίοχον· οὐ προσδεχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, διὰ τὸ παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι, πάλιν ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Σόλων ἐποιοῦντο τὸν λόγον. Φιλοτίμως δὲ πρὸς τοῦτο διερειδομένων τῶν πρεσβευτῶν, τούτους μὲν ἀπέλυσαν· τοὺς δὲ Ροδίους εἰσκαλεσάμενοι, διεσάφουν τὰ συναντώμενα παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, καὶ προσεπέλεγον, ὅτι πᾶν ὑπομενοῦσιν, εἰ πάντως τοῦτο κέκριται Ροδίους. Τῶν δὲ πρεσβευτῶν εὐδοκουμένων τῇ φιλοτιμίᾳ τῆς συγκλήτου, καὶ φασκόντων, οὐδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν· ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων ἔμεινεν» 1)

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ Λ. ΑΙΜΙΛΙΟΥ. — Καθ' ἣν στιγμὴν οἵ τε δέκα πρεσβευταὶ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν ἄλλων ἐπεβιβάζοντο δι' Ἀσίαν, οἱ Σκηπίωνες καὶ ὁ Λ. Αἰμίλιος, ὁ κατὰ θάλασσαν νικητὴς τοῦ Ἀντιόχου, ἀπεβιβάζοντο εἰς Βριντήσιον τῆς Ἰταλίας. Μετά τινας ἡμέρας εἰσήρχοντο εἰς τὴν Ρώμην, ἔνθα λαμπροτάτη ἀνέμενεν αὐτοὺς ὑποδοχή. Ὁ Λ. Αἰμίλιος, εἰσαχθεὶς εἰς τὴν σύγκλητον, ἀπηρίθμησε τὰς δυνάμεις, αἵτινες ἔλαβον χώραν εἰς τὸν πόλεμον, ἀνέφερε τὸ ποσὸν τῶν πλοίων, ἃ συνέλαβε καὶ κατεβύθισε, οἱ δὲ συγκλητικοὶ ὁμοφώνως ἀπένειμον αὐτῷ τὸν ναυτικὸν θρίαμβον. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἔφερον ἐνώπιον αὐτοῦ 49 χρυσοῦς στεφάνους, 34700 ἀττικὰς τετραδράχμους καὶ 131300 κιστοφόρους, ποσὸν λίαν εὐτελὲς συγκριτικῶς τῇ ἰσχύϊ τοῦ ἡττηθέντος βασιλέως.

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ Α. ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ. — Ὁ Λ. Σκιπίων, ὅστις, φθονῶν τὴν δόξαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐπεκλήθη Ἀσιατικὸς ἔδωκε λόγον ἐπίσης τῶν πράξεων αὐτοῦ ἔν τε τῇ συγκλήτῳ καὶ ἐνώπιον

(1) Πολυβ. βιβλ. 22, 1—8.

τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Ἐξέθεσε τὸ σπουδαῖον τοῦ πολέμου, ὃν διεξήγαγε κατὰ τῶν συνηνωμένων δυνάμεων τῆς Ἀσίας, κατὰ τῶν ἐπικουριῶν τῶν διαφόρων λαῶν, τῶν προσκληθέντων ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀνατολῆς, ἡ δὲ σύγκλητος ἀπένειμεν αὐτῷ τὰς τιμὰς τοῦ θριάμβου, ὃν ἑώρατασαν μετὰ ἓν ἔτος τῆς ὑπατείας του. Ὁ Λεύκιος ἤγαγεν ἐνώπιον αὐτοῦ 234 σημαίας, 134 ἀνδριάντας πόλεων 1231 ὁδόντας Ἐλεφάντων, 234 χρυσοῦς στεφάνους, 137420 λίτρας ἀργύρου, 224 χιλιάδας ἀττικῶν τετραδράχμων, 331 χιλ. κιστοφόρων, 140 χιλ. χρυσοῦς φιλιππικούς, 1424 λίτρας ἀργύρου ἐν δοχείοις ἀργυροῖς τορευτοῖς καὶ 1024 ἐν χρυσοῖς δοχείοις. Οἱ Σύριοι στρατηγοί, οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ βασιλέως καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ, τριάκοντα δύο ἐν ὅλοις, προηγοῦντο τοῦ ἅρματος. Οἱ πεζοὶ στρατιῶται ἔλαβον ἀνὰ 25 δηνάρια, οἱ ἑκατόνταρχοι ἀνὰ 50 καὶ οἱ ἱππεῖς ἀνὰ 75· ἡ διανεμηθεῖσα ἑκάστῳ ποσότης σίτου ἦν διπλασία. 1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Ἐκστρατεία Κν. Μανλίου κατὰ τῶν Γαλατῶν. (189 Π. Χ.)

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΦΑΒΙΟΥ ΛΑΒΑΙΟΥ ΕΝ ΚΡΗΤΗ. — Ἐντοσούτῳ ὁ ὕπατος Κν. Μάνλιος ἀφίκετο ἐν Ἀσίᾳ (189 Π. Χ), ὁ δὲ ἔπαρχος Κ. Φάβιος Λάβαιος, διάδοχος τοῦ Λ. Αἰμιλίου, ἦλθε ἀναληψόμενος τὴν ναυαρχίαν. Ἀφοῦ ἐξήτασε πρὸς ποῖον μέρος ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ἀπεφάσισεν, ἵνα μὴ μένῃ ἀπρακτῶν, νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην, ἔνθα πολλοὶ Ρωμαῖοι ἢ Ἰταλοὶ αἰχμάλωτοι διετέλουν εἰς δουλείαν καὶ ἔνθα ἡ πόλις τῆς Κυδωνίας ἐπολέμει μετὰ τῆς Γόρτονος καὶ Κνωσσοῦ. Ἀποπλεύσας ἐξ Ἐφέσου μετὰ τοῦ στόλου του, κατέπλευσεν εἰς Κρήτην καὶ διέταξεν εἰς τὰς πόλεις ταύτας νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὰς ἐχθροπραξίας, ν' ἀναζητήσωσι καὶ ἀνεύρωσι τοὺς Ρωμαίους αἰχμαλώτους

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 42, 58 καὶ 59.

καὶ προσαγάγωσιν αὐτῷ, ὑποσχεθεὶς νὰ πέμψῃ πρέσβεις πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ διευθέτησιν τῶν κοινῶν συμφερόντων τῶν Κρητῶν καὶ Ρωμαίων. Κατὰ τὸν Τίτον Λίβιον οἱ Κρῆτες οὐδεμίαν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ ὁ Βαλέριος Ἄντιος διϊσχυρίζεται ὅτι οἱ Κρῆτες, φοβούμενοι πόλεμόν τινα μετὰ τῆς Ρώμης ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκδώσωσι 4 χιλ. ἀϊφμαλώτων καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου ὁ Φάβιος ἔτυχε τῶν τιμῶν τοῦ ναυτικοῦ θριάμβου.

Ἐκ τῆς Κρήτης ὁ Φάβιος ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον, ὅθεν ἀπέστειλε τρεῖς ναῦς πρὸς τὰ παράλια τῆς Θράκης ὅπως ἐκδιώξωσιν ἐξ Αἴνου καὶ Μαρωνείας τὰς φρουρὰς τοῦ Ἀντιόχου καὶ ἐλευθερώσωσι τὰς δύω ταύτας πόλεις 1),

Ο ΜΑΝΛΙΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΠΡΟΣΒΑΛΗ ΤΟΥΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. — Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος ὁ Μάνλιος ἀφίκετο εἰς Ἔφεσον καὶ ἀνέλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Λ. Σκιπίωνος τὴν ἀρχιστρατηγίαν· ἐπεθεώρησε τὸν στρατόν, ἐπήνεσε τὴν γενναιότητα καὶ ἀνδρείαν, δι' ἧς μόνον, ἐν μιᾷ μάχῃ, κατώρθωσαν νὰ ἀποπερατώσωσι τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον καί, ἀποκαλύψας τὰ σχέδια αὐτοῦ, ἐξώρκισεν αὐτοὺς ν' ἀναλάβωσι νέαν ἐκστρατείαν, κατὰ τῶν Γαλατῶν ἤδη, ὅπως τιμωρήσωσιν αὐτοὺς ὡς βοηθήσαντας τὸν βασιλέα τῆς Συρίας. Ὁ στρατὸς ἐχειροκρότησεν αὐτὸν μετ' ἐνθουσιασμοῦ, πεποιθὼς ὅτι ἐχθρὸς ἡττηθεὶς ἅπαξ συμμαχικῶς πολεμῶν μετὰ τοῦ Ἀντιόχου, εὐχερῶς θὰ κατεβάλετο, μόνος πολεμῶν ἤδη.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ. — Ὁ Εὐμένης εὑρίσκετο τότε ἐν Ρώμῃ. Ὅθεν ὁ Μάνλιος ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Ἀττάλου, ἀδελφοῦ τοῦ Εὐμένους. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἄτταλος προσῆλθε τῷ ὑπάτῳ, ἀναχωρήσαντι ἤδη ἐξ Ἐφέσου, μετὰ 1000 πεζῶν καὶ 200 ἱππέων, διατάξας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀθήναιον νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ καὶ ἀφήσῃ τὴν φρούρησιν τῆς Περγάμου εἰς τοὺς μᾶλλον ἀφωσιωμένους τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους αὐτοῦ. Ὁ ὕπατος εὐχαριστήσας αὐτὸν διὰ τὴν προθυμίαν του ταύτην, προυχώρησε μεθ' ἁπασῶν τῶν δυνάμεων καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς

(1) Τιτ. Λιβ. βιβ. 42, 60.

τὰς ὄχθας τοῦ Μαιάνδρου, ἀναμένων τὰς λέμβους, δι' ὧν θὰ διήρχετο τὸν ποταμόν 1).

Ο ΜΑΝΛΙΟΣ ΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΕΔΙΑΔΑ ΤΟΥ ΜΑΙΑΝΔΡΟΥ. — Διελθὼν τὸν ποταμόν, ἀφίκετο εἰς Ἱεροκώμην, ὅθεν μετὰ δύω ἡμερῶν πορείαν, ἀφίκετο μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἁρπάσσου. Οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλαβάνδων προσῆλθον νὰ παρακαλέσωσι τὸν ὕπατον ὅπως ὑπαγάγῃ εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ φρούριόν τι, ὅπερ ἠρνεῖτο ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτούς. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀθήναιος, ἀδελφὸς τοῦ Εὐμένους καὶ Ἀττάλου, προσῆλθε μετὰ ἐπικουρίας 1000 πεζῶν καὶ 300 ἱππέων. Ὁ ὕπατος, ἀποστείλας τάγμα τι πρὸς κατοχὴν τοῦ ἐν λόγῳ φρουρίου καὶ παράδοσιν αὐτοῦ τοῖς Ἀλαβανδηνοῖς, ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ καὶ ἐστρατοπέδευσε παρὰ τῇ Ἀντιοχείᾳ, κειμένῃ ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου. Ἐκεῖ συνηντήθη μετὰ τοῦ Σελεύκου, υἱοῦ τοῦ Ἀντιόχου, προσερχομένου νὰ παραδώσῃ τῷ Ρωμαϊκῷ στρατῷ τὸ ποσὸν τοῦ σίτου, ὅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δυνάμει τῆς μετὰ τοῦ Σκιπίωνος συνθήκης ὑποχρεοῦτο νὰ παραδώσῃ.

ΔΙΕΓΘΥΝΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΙΣΙΔΙΚΗΝ. — Ἐξ Ἀντιοχείας οἱ Ρωμαῖοι διηυθύνθησαν εἰς Γορδιότειχον καὶ μετὰ τριῶν ἡμερῶν πορείαν ἀφίκοντο εἰς Τάβεις ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Πισιδικῆς, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Παμφυλίας κειμένης παραλίας. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν τούτων, ἦσαν ὡς ἄλλοτε μάχιμοι καὶ τὸ Πισιδικὸν ἱππικὸν σπουδαίως ἐπησχόλησε τοὺς Ρωμαίους. Τέλος δμως ἠναγκάσθησαν, ἀπέναντι τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐχθροῦ, νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ παραδώσωσι τὴν πόλιν, εἰς ἣν ὁ νικητὴς ἐπέβαλε φόρον 25 ταλάντων καὶ 100 μεδίμνων πυρῶν.

ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΑΒΑΛΙΑΝ — Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀφίκοντο εἰς τὸν ποταμὸν Χάον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἔριζαν ἔνθα ἔστησαν τρόπαιον. Ἐκεῖθεν ἀφίκοντο παρὰ τῷ φρουρίῳ Θαδουσίῳ, ὅπερ δεσπόζει τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, ἐπικληθέντος οὕτω διότι Ἰνδός τις ἐπνίγη ἐν αὐτῷ μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐλέφαντος. Δὲν ἦσαν λίαν μακρὰν τῶν Κιβύρων, ὧν ὁ τύραννος Μοαγέτης, ὅστις κατεῖχεν ἐκτὸς ἄλλων τὸ Σίλλυον καὶ τὴν ἐν Τεμένει πόλιν, ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν ἀ-

(1) Τιτ. Λιβ 38, 12.

πειλῶν τοῦ Μανλίου νὰ ὑποταγῇ καί, διὰ τῆς προσφορᾶς 10,000 μεδίμνων σίτου καὶ ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρῶν, ἠξιώθη τῆς φιλίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ.

Ἐκ Κιβύρων ὁ στρατὸς ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Σινδαίων, διῆλθε τὸν Καύλαρα καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου. Τῇ ἐπαύριον διῆλθε τὰ ἔλη τῆς Καραλίδος, ἔφθασεν εἰς Μανδρόπολιν καὶ προὐχώρησεν ἐκεῖθεν μέχρι Λαγῶνος, πόλεως εὐδαιμονούσης, ἧς οἱ κάτοικοι ἀπεχώρησαν ἀφίσαντες αὐτὴν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὅστις ἐλεηλάτησαν αὐτήν. Ἐκεῖθεν ἀφίκετο εἰς τὰς πηγὰς τῆς Λουσίδος καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κοβολάτου.

ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΑΜΦΙΛΙΑΝ. — «Κατὰ τὸν καιρόν, ἡνίκα Γνάϊος (Μάνλιος) διήει τὸν Κολοβάτον προσαγορευόμενον ποταμὸν, ἦλθον πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ τῆς Ἰσιόνδα προσαγορευομένης πόλεως, δεόμενοι σφίσι βοηθῆσαι. Τοὺς γὰρ Τερμησσεῖς, ἐπισπασαμένους Φιλόμηλον, τήν τε χώραν ἔφασαν αὐτῶν ἀνάστατον πεποιηκέναι, καὶ τὴν πόλιν διηρπακέναι, νῦν τε πολιορκεῖν τὴν ἄκραν, συμπεφευγότων εἰς αὐτὴν πάντων τῶν πολιτῶν, ὁμοῦ γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ὧν διακούσας ὁ Γνάϊος, ἐκείνοις μὲν ὑπέσχετο βοηθήσειν μετὰ μεγάλης χάριτος· αὐτὸς δὲ νομίσας ἕρμαιον εἶναι τὸ προσεπτωκός, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Παμφυλίας. Ὁ δὲ Γνάϊος (Μάνλιος), συνεγγίσας τῇ Τερμησσῷ, πρὸς μὲν τούτοις συνέθετο φιλίαν, λαβὼν τὰ τάλαντα, παραπλησίως δὲ καὶ πρὸς Ἀσπενδίους. Ἀποδεξάμενος δὲ καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων πόλεων πρεσβευτὰς κατὰ τὴν Παμφυλίαν καὶ τὴν προειρημένην δόξαν ἐνεργησάμενος ἑκάστοις κατὰ τὰς ἐντεύξεις, ἅμα δὲ καὶ τοὺς Ἰσιονδεῖς ἐξελόμενος ἐκ τῆς πολιορκίας, αὖθις ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τοὺς Γαλάτας.» 1)

ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΕΙΣ ΓΑΛΑΤΙΑΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΚΗΣ. — Ἐκεῖθεν ἐπρόκειτο νὰ διευθυνθῇ εἰς τὰς πόλεις τῆς Κιλικίας, ὁπότε ταῖς ἐνστάσεσι δύο ὑπασπιστῶν αὐτοῦ ὑπείκων, ἐσκέφθη ν' ἀναστείλῃ τὴν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο πορείαν καὶ, ἐπιστρέφων, εἰς Παμφυλίαν,

(1) Πολυβ. βιβλ. 22, 18.

ἐστρατοπέδευσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ταύρου καὶ τῇ ἐπαύριον παρὰ τὴν Ξυλίνην Κώμην, ἐξηκολούθησες τὴν πορείαν αὐτοῦ μέχρι Κυρμάσων, ἔνθα πολλὰ συνέλεξε λάφυρα. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Δάρσαν, καὶ οἱ κάτοικοι φόβῳ καταληφθέντες ἀνεχώρησαν, ἀφήσαντες ἀφθόνους ζωοτροφίας, ἃς κατέλαβεν. Ὁ στρατὸς ἦν εἰς τὰς ὄχθας τῶν πλησίων ἁλυκῶν τῆς πόλεως ταύτης, ὁπότε πρέσβεις ἐκ Λυσινόης ἀφικόμενοι παρέδωσαν τὴν πόλιν αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὑπάτου. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Σαγαλασσόν, κατοικουμένην ὑπὸ Πισιδῶν, λαοῦ μαχιμωτάτου, ἧς τὰ περίχωρα ἐλεηλάτει μέχρις ὅτου πρέσβεις ἐλθόντες καὶ προσφέροντες φόρον 50 ταλάντων, 20 χιλ. μεδίμνους κριθῆς καὶ δισμυρίους μεδίμνους πυρῶν ἔλαβον ὡς ἀντάλλαγμα τὴν φιλίαν τῶν Ρωμαίων.

ΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΦΡΥΓΙΑΝ. — Ἐκεῖθεν ἀφίκοντο μέχρι τῶν πηγῶν τῆς Ὀβρίμης καὶ ἐστρατοπέδευσαν παρὰ τῇ Ἀγαρίδος Κώμῃ, ἔνθα ἐγκατέλειπον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὰς περιττὰς ἀποσκευὰς καὶ ὅθεν προὐχώρησαν μέχρι τοῦ πεδίου τῆς Μητροπόλεως καὶ τῇ ἐπαύριον ἀφίκοντο εἰς Δινίαν τῆς Φρυγίας καὶ εἶτα μέχρι Συννάδων, λεηλατήσαντες ἁπάσας ταύτας τὰς πόλεις. Προχωροῦντες ἀφίκοντο εἰς Βεβδον καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς Ἀνάβουρα, τὴν μὲν δευτέραν ἡμέραν προχωρήσαντες μέχρι Ἀλάνδρου, τὴν δὲ τρίτην μέχρις Ἀββάσου. Ἐκεῖ διέμειναν ἡμέρας τινας, καθόσον εἶχον φθάσει εἰς τὰ ὅρια τῶν Τολιστοβοΐων Γαλατῶν.

ΑΝΑΦΕΛΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ. — Ὁ ὕπατος. πρὶν ἄρξηται τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐξέπεμψε πρέσβεις πρὸς τὸν Ἐποσόγνατον, τὸν μόνον ἐκ τῶν μικρῶν βασιλέων τῆς Ἀσίας τὸν διατελέσαντα πιστὸν τῷ Εὐμένει καὶ ἀρνηθέντα πᾶσαν ἐπικουρίαν τῷ Ἀντιόχῳ κατὰ τῶν Ρωμαίων.

Ἀκολούθως ἤρξατο τῆς πορείας καὶ ἀφίκετο τὴν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Ἀλάνδρου καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς Τύσκωνα, ἔνθα ἐδέξατο τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ Ὀροάνδου, προσερχομένους ἐκζητῆσαι τὴν εἰρήνην, ἣν ὑπεσχέθη διὰ τῆς προσφορᾶς 200 ταλάντων, ἐπιτρέψας αὐτοῖς νὰ μεταβῶσι καὶ ζητήσωσι νέας ὁδηγίας ἐπὶ τῶν προτάσεων τοῦ ὑπάτου. Ἐκεῖθεν ὁ Μάνλιος ὥδευσεν εἰς Πλιτάνδα καὶ ἐκεῖθεν προχωρήσας ἐστρατοπέδευσε περὶ

τὰ Ἀλύαττα, ἔνθα ἐδέξατο τοὺς πρεσβευτὰς, οὓς εἶχεν ἀποστείλει πρὸς τὴν Ἐποσόγνατον, συνοδευομένους μετὰ τῶν πρεσβευτῶν αὐτοῦ, οἵτινες προσήρχοντο νὰ παρακαλέσωσιν αὐτὸν ὅπως μὴ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Τολιστοβοΐων Γαλατῶν, καθόσον ὁ Ἐποσόγνατος ἐπρόκειτο ἀντιπροσώπως νὰ μεταβῇ παρ' αὐτοῖς καὶ ἀναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ παραδοθῶσιν. Ὁ ὕπατος συγκατετέθη. Ὁ στρατὸς ἀκολούθως προυχώρησε διὰ τῆς Ἀξύλου καλουμένης χώρας. Ἐνῷ ὁ Ρωμαϊκὸς στρατὸς ἐστρατοπέδευε παρὰ τὰ Κύβαλλα, φρούριον τῶν Γαλλοελλήνων, τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν ἐπεφάνη, κατέλαβε τὰς ὀχυρωτέρας θέσεις καὶ ἐπετέθη κατὰ τῶν Ρωμαίων, τὴν ἀταξίαν αὐτοῖς ἐνσπείρας καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας. Ἀλλά, τοῦ ρωμαϊκοῦ ἱππικοῦ ἐξελθόντος, οἱ Γαλάται ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ἀφήσαντες ἀρκετοὺς νεκροὺς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ἔκτοτε ὁ ὕπατος, καθορῶν ὅτι εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς χώρας τῶν ἐχθρῶν, ἤρξατο προφυλαττόμενος καὶ προχωρῶν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιφυλάξεως 1).

ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΛΛΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΤΩ ΜΑΝΛΙΩ. — «Γνάϊος (Μάνλιος) ὁ ὕπατος τῶν Ρωμαίων διερχόμενος ἐγεφύρωσε τὸν Σαγγάριον ποταμόν, τελέως κοῖλον ὄντα καὶ δύσβατον. Καὶ παρ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν στρατοπεδευσαμένῳ παραγίγονται Γάλλοι παρὰ Ἄττιδος καὶ Βαττάκου τῶν ἐκ Πεσσινοῦντος ἱερέων τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν, ἔχοντες προστηθίδια καὶ τύπους, φάσκοντες προσαγγέλλειν τὴν θεὸν νίκην καὶ κράτος· οὓς Γνάϊος φιλανθρώπως προσεδέξατο.

«Ὄντος δὲ τοῦ Γναΐου πρὸς τὸ πολισμάτιον τὸ καλούμενον Γορδιεῖον, ἦκον παρ' Ἐποσογνάτου πρέσβεις ἀναθηλοῦντες, ὅτι παρευθεὶς διαλεχθείη τοῖς τῶν Γαλατῶν βασιλεῦσιν· οἱ δ' ἁπλῶς εἰς οὐδὲν συγκαταβαίνοιεν φιλάνθρωπον, ἀλλ' ἠθροικότες ὁμοῦ τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ἅπασαν εἰς τὸ καλούμενον ὄρος Ὄλυμπον, ἕτοιμοι εἰς μάχην εἰσίν.» 2)

ΜΑΧΗ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ. — Οἱ πρεσβευταὶ τοῦ Ὀροάνδου, οἵτινες ἀφίκοντο ὀλίγον ὕστερον, ἀνήγγειλον ὅτι οἱ μὲν Τολιστοβόϊοι κα-

(1) Τιτ. Λιβ. 38, 18.

(2) Πολυβ. βιβλ. 22, 20.

τέφυγον ἅπαντες εἰς τὸ ὄρος Ὄλυμπον, οἱ δὲ Τεκτοσάγοι εἰς ἕτερον ὄρος καλούμενον Μαγαβᾶ, οἱ δὲ Τρῶγμοι ἠκολούθησαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις αὐτούς. Τῶν τριῶν τούτων λαῶν ἦρχον ὁ Ὀρτιάγων, ὁ Κομβολαμάρης καὶ ὁ Καυλῶτος. Διὰ τοῦ σχεδίου τῆς εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη καταφυγῆς αὐτῶν προὐτίθεντο νὰ καταστρέψωσι τοὺς Ρωμαίους διὰ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης καὶ ὅμως οἱ Ρωμαῖοι κατώρθωσαν νὰ περιβάλωσιν αὐτοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἔνθα, σφοδρᾶς συναφθείσης μάχης, οἵ τε Τολιστοβόϊοι καὶ οἱ Τρῶγμοι ἡττήθησαν κατὰ κράτος.

ΗΡΩΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ ΤΗΣ ΧΙΟΜΑΡΑΣ. — «Χιομάραν δὲ συνέβη, τὴν Ὀρτιάγοντος (γυναῖκα), αἰχμάλωτον γενέσθαι, μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὅτε Ρωμαῖοι καὶ Γνάϊος ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Γαλάτας. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ταξίαρχος, ἐχρήσατο τῇ τύχῃ στρατιωτικῶς, καὶ κατήσχυνεν· ἦν δὲ ἄρα καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀργύριον ἀμαθὴς καὶ ἀκρατὴς ἄνθρωπος· ἡττήθη δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας· καὶ χρυσίου συχνοῦ διομολογηθέντος ὑπὲρ τῆς γυναικός, ἦγεν αὐτὴν ἀπολυτρώσων, ποταμοῦ τινος ἐν μέσῳ διείργοντος. Ὡς δὲ ἐπιβάντες οἱ Γαλάται τὸ χρυσίον ἔδωκαν αὐτῷ, καὶ παρέλαβον τὴν Χιομάραν, ἡ μὲν ἀπὸ νεύματος προσέταξεν ἑνί, παῖσαι τὸν Ρωμαῖον ἀσπαζόμενον αὐτὴν καὶ φιλοφρονούμενον. Ἐκείνου δὲ πεισθέντος καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντος, ἀραμένη καὶ περιστείλασα τοῖς κόλποις ἀπήλαυνεν. Ὡς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ προὔβαλεν ἐκείνου θαυμάσαντος, καὶ εἰπόντος· ὦ γύναι, καλὸν ἡ πίστις· ναί, εἶπεν, ἀλλὰ κάλλιον ἕνα μόνον ζῆν ἐμοὶ συγγεγενημένον. Ταύτῃ μὲν ὁ Πολύβιος, φησὶ, διὰ λόγων ἐν Σάρδεσι γενόμενος θαυμάσαι τό τε φρόνημα καὶ τὴν σύνεσιν.» 1)

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. — ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΑΥΤΩΝ. — «Τῶν Ρωμαίων, μετὰ τὴν τῶν Γαλατῶν νίκην στρατοπεδευόντων περὶ τὴν Ἄγκυραν πόλιν, καὶ τοῦ Γναΐου τοῦ στρατηγοῦ προάγειν εἰς τοὔμπροσθεν μέλλοντος· παραγίγνονται πρέσβεις παρὰ τῶν Τεκτοσάγων ἀξιοῦντες τὸν Γνάϊον, τὰς μὲν δυ-

(1) Πολυβ. βιβλ. 22, 21.

νάμεις ἐᾶσαι κατὰ χώραν, αὐτὸν δὲ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν προελθεῖν εἰς τὸν μεταξὺ τόπον τῶν στρατοπέδων· ἥξειν τε καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν βασιλεῖς κοινολογησομένους ὑπὲρ τῶν διαλύσεων. Τοῦ δὲ Γναΐου συγκαταθεμένου καὶ παραγενηθέντος κατὰ τὸ συνταχθὲν μετὰ φ' ἱππέων· τότε μὲν οὐκ ἦλθον οἱ βασιλεῖς. Ἀνακεχωρηκότος δὲ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἰδίαν παρεμβολήν, αὖθις ἦκον οἱ πρέσβεις ὑπὲρ μὲν τῶν βασιλέων σκήψεις τινὰς λέγοντες, ἀξιοῦντες δὲ πάλιν ἐλθεῖν αὐτόν, ὅτι τοὺς πρώτους ἄνδρας ἐκπέμψουσι κοινολογησομένους ὑπὲρ τῶν ὅλων. Ὁ δὲ Γνάϊος, κατανεύσας ἥξειν, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἰδίας στρατοπεδείας· Ἄτταλον δὲ καὶ τῶν χιλιάρχων τινὰς ἐξαπέστειλε μετὰ τριακοσίων ἱππέων.

«Οἱ δὲ τῶν Γαλατῶν ἦλθον μὲν κατὰ τὸ συνταχθέν, καὶ λόγους ἐποιήσαντο περὶ τῶν πραγμάτων. Τέλος δ' ἐπιθεῖναι τοῖς προειρημένοις, ἢ κυρῶσαί τι τῶν δοξάντων, οὐκ ἔφασαν εἶναι δυνατόν· τοὺς δὲ βασιλεῖς τῇ κατὰ πόδας ἥξειν διωρίζοντο, συνθησομένους καὶ πέρας ἐπιθήσοντας, εἰ καὶ Γνάϊος ὁ στρατηγὸς ἔλθοι πρὸς αὐτούς. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄτταλον ἐπαγγειλαμένων, ἥξειν τὸν Γνάϊον, τότε μὲν ἐπὶ τούτοις διελύθησαν. Ἐποιοῦντο δὲ ὑπερθέσεις ταύτας οἱ Γαλάται, καὶ διεστρατήγουν τοὺς Ρωμαίους, βουλόμενοι τῶν τε σωμάτων τινὰ τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν χρημάτων ὑπερθέσθαι πέραν τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ· μάλιστα δὲ τὸν στρατηγὸν τῶν Ρωμαίων, εἰ δυνηθεῖεν, λαβεῖν ὑποχείριον· εἰ δὲ μή γε, πάντως ἀποκτεῖναι. Ταῦτα δὲ προθέμενοι, κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἐκαραδόκουν τὴν παρουσίαν τῶν Ρωμαίων, ἑτοίμους ἔχοντες ἱππεῖς εἰς χιλίους. Ὁ δὲ Γνάϊος, διακούσας τῶν περὶ τὸν Ἄτταλον, καὶ πεισθεὶς ἥξειν τοὺς βασιλεῖς ἐξῆλθε καθάπερ εἰώθει μετὰ φ' ἱππέων· συνέβη δὲ ταῖς πρότερον ἡμέραις τοὺς ἐπὶ τῆς ξυλείας καὶ χορτολογίας ἐκπορευομένους ἐκ τοῦ τῶν Ρωμαίων χάρακος ἐπὶ ταῦτα τὰ μέρη πεποιῆσθαι τὴν ἔφοδον, ἐφεδρείᾳ χρωμένους τοῖς ἐπὶ τὸν σύλλογον πορευομένοις ἱππεῦσιν. Οὗ καὶ τότε γενομένου, καὶ πολλῶν ἐξεληλυθότων, συνέταξαν οἱ χιλιαρχοι, καὶ τοὺς εἰθισμένους ἐφεδρεύειν τοῖς προνομεύουσιν ἱππεῖς ἐπὶ ταῦτα τὰ μέρη ποιήσασθαι τὴν ἔξοδον. Ὧν ἐκπορευ-

θέντων, αὐτομάτως τὸ δέον ἐγενήθη πρὸς τὴν ἐκφερομένην χρείαν» 1).

ΜΑΧΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΜΑΓΑΒΗ. — ΗΤΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. — Ὁ ὕπατος αὐτοπροσώπως διῆλθε δύο ἡμέρας πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ ὄρους Μαγαβῆ, τὴν δὲ τρίτην ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ. Ἀφοῦ προσέφερε τοῖς θεοῖς θυσίαν τινα, διέταξε τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς τέσσαρα σώματα, ὧν δύο ὤφειλον νὰ ὠδεύσωσι ἀντιμετώπως τοῦ ἐχθροῦ, ἐνῷ τὰ δύω ἕτερα θὰ προὐχώρουν ὡς ὀπισθοφυλακή. Οἱ Τεκτοσάγοι καὶ οἱ Τρῶγμοι, οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Γαλατικοῦ στρατοῦ, περὶ τὰς 50 χιλιάδας, κατεῖχον τὸ κέντρον. Τὸ ἱππικὸν ἐκ 10 χιλιάδων ἀνδρῶν συγκείμενον, οὗ οἱ ἵπποι ἦσαν ἄχρηστοι ἐν μέσῳ τῶν βράχων τούτων, κατῆλθε τῶν ἵππων καὶ ἔλαβε θέσιν κατὰ τὴν δεξιὰν πτέρυγα· ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐτοποθετήθησαν 4 χιλ. ἐπικούρων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀριαράθου, βασιλέως τῆς Καππαδοκίας καὶ τοῦ Μορζία, βασιλέως τῆς Παμφυλίας, οἵτινες συνεμάχησαν μετὰ τῶν Γαλατῶν πρὸς ἄμυναν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἄνω Ἀσίας κατὰ τῆς ρωμαϊκῆς φιλοδοξίας. Ὁ ὕπατος ἔταξε τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὡς ἐν τῷ ὄρει Ὀλύμπῳ, τάξας ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τὸν ἐλαφρῶς ἐξωπλισμένον στρατὸν, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁποίου ἔθεσε παντοειδεῖς πολεμικὰς ἀποσκευάς. Ἀμφότεροι διετέθησαν εἰς μάχην, οἱ δὲ Γαλάται δὲν ἐτόλμων ν' ἀπομακρυνθῶσι τῶν θέσεων αὐτῶν, φοβούμενοι μὴ ἐκθέσωσι τὰ γυμνὰ αὐτῶν σώματα εἰς τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Ὁ Μάνλιος, γινώσκων ὅτι μόνη ἡ θέα τῶν Ρωμαϊκῶν σημαιῶν θὰ ἐνέσπειρε τοῖς Γαλάταις τὴν ἀταξίαν καὶ θὰ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ τραπῶσιν εἰς φυγήν, διέταξε τὴν ἔφοδον τῶν ἐλαφρῶν καὶ ἄλλων ἐπικούρων καὶ τὴν εἰς τὰ πρόσω πορείαν τοῦ σώματος τῆς μάχης. 2)

Οἱ Γαλάται, πεφοβισμένοι ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῆς ἥττης τῶν Τολιστοβοΐων, κύπτοντες ὑπὸ τὰ βέλη, ἅπερ ἐν ταῖς πληγαῖς αὐτῶν ἔμενον, ἐξηντλημένοι καὶ ἐκλελυμένοι, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν Ρωμαίων, καὶ ἤρξαντο φεύγοντες πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' ὀλίγοι ἐζήτησαν ἄσυλον εἰς αὐτό·

(1) Πολυβ. βιβλ. 22, 22.
(1) Τ·τ Λιβ. ὁμ. 28.

τῶν πλείστων τραπέντων τῇδε κἀκεῖσε καὶ εἰς τὴν τύχην ἀφεθέντων. Ὁ νικητὴς κατεδίωξεν αὐτούς, τὸ ξίφος ἔχων ἀνὰ χεῖρας, μέχρι τοῦ στρατοπέδου, ἐν ᾧ τὰ ἄπειρα λάφυρα ἀνεχαίτισαν τὴν καταδίωξιν αὐτῶν. Οἱ Γαλάται ἔμεινον ἐπὶ πλέον εἰς τὰς πτέρυγας, διότι βραδύτερον συνηνώθησαν. Ὁ ὕπατος, μὴ δυνάμενος ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου τοὺς Ρωμαίους τοὺς ἐν τῇ λεηλασίᾳ προσηλωμένους, ἀπέστειλε τὰς δύω πτέρυγας πρὸς καταδίωξιν τῶν ἡττηθέντων, φονευθέντων ἐν τῇ φυγῇ μᾶλλον ἢ τῇ μάχῃ ἐπέκεινα τῶν 9 χιλ. ἐχθρῶν. Διελθόντες τὸν Ἅλυν, ἐξηκολούθησαν τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν Ρωμαίων διηνυκτέρευσεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Γαλατῶν, τοῦ ὑπάτου ὁδηγήσαντος τοὺς λοιποὺς ἐν τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ. Τῇ ἐπαύριον ἐπεθεώρησε τοὺς αἰχμαλώτους. Τὰ λάφυρα ἦσαν ἄπειρα, καθόσον ἦσαν τὸ προϊὸν τῶν ληστειῶν ἔθνους ἀπλήστου, ὅπερ ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν εἶχεν ὑπαγάγῃ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ ἅπασαν τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κειμένην χώραν. Τὰ λείψανα τοῦ τῶν Γαλατῶν στρατοῦ, διασπαρέντα τὸ πρῶτον, συνελέγησαν ἀκολούθως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν Γαλατῶν ἦσαν τραυματίαι ἢ ἄοπλοι καὶ ἐν μεγίστῃ ἀπελπισίᾳ, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν ὕπατον, ζητοῦντες τὴν εἰρήνην. Ὁ Μάνλιος διέταξεν αὐτοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἔφεσον, αὐτὸς δέ, μεσοῦντος ἤδη τοῦ φθινοπώρου, ἔσπευσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς χώρας ταύτας, ἃς αἱ χιόνες τοῦ Ταύρου καθίστων αὐτὰς ψυχροτάτας, καὶ ὁδηγήσῃ τὸν τροπαιοῦχον αὐτοῦ στρατὸν πρὸς διαχείμασιν κατὰ μῆκος τῶν παραλίων 1).

Ο ΜΑΝΛΙΟΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΤΑ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ. — «Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους, κατὰ τὴν Ἀσίαν Γναίου τοῦ τῶν Ρωμαίων στρατηγοῦ παραχειμάζοντος ἐν Ἐφέσῳ, κατὰ τὸν τελευταῖον ἐνιαυτὸν τῆς ὑποκειμένης Ὀλυμπιάδος (188) παρεγένοντο πρεσβεῖαι παρά τε τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας, καὶ παρ' ἑτέρων πλειόνων, συμφοροῦσαι στεφάνους τῷ Γναίῳ, διὰ τὸ νενικηκέναι τοὺς Γαλάτας. Ἅπαντες γὰρ οἱ τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦντες οὐχ οὕτως ἐχάρησαν, Ἀντιόχου λειφθέντος, ἐπὶ τῷ δοκεῖν ἀπολελύσθαι, τινὲς μὲν φόρων, οἱ δὲ φρου-

(1) Τιτ. Λιβ. ὐμ. 27. — Ἀππιαν. Συρ. 42.

ρᾶς, καθόλου δὲ πάντες βασιλικῶν προσταγμάτων, ὡς ἐπὶ τῷ τὸν ἀπὸ τῶν βαρβάρων αὐτοῖς φόβον ἀφῃρῆσθαι, καὶ δοκεῖν ἀπηλλάχθαι τῆς τούτων ὕβρεως καὶ παρανομίας. Ἦλθε δὲ καὶ παρ' Ἀντιόχου Μουσαῖος, καὶ παρὰ τῶν Γαλατῶν πρεσβευταί, βουλόμενοι μαθεῖν, ἐπὶ τίσιν αὐτοῖς δεῖ ποιεῖσθαι τὴν φιλίαν. Ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ Ἀριαράθου, τοῦ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέως· καὶ γὰρ οὗτος, μετασχὼν Ἀντιόχῳ τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καὶ κοινωνήσας τῆς πρὸς Ρωμαίους μάχης, ἐδεδίει καὶ διηπορεῖτο περὶ τῶν καθ' αὑτόν. Διὸ καὶ πλειονάκις πέμπων πρεσβευτάς, ἐβούλετο μαθεῖν, τί δοὺς ἢ τί πράξας δύναιτ' ἂν παραιτήσασθαι τὴν σφετέραν ἄγνοιαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὰς μὲν παρὰ τῶν πόλεων πρεσβείας πάσας ἐπαινέσας καὶ φιλανθρώπως ἀποδεξάμενος, ἐξαπέστειλε. Τοῖς δὲ Γαλάταις ἀπεκρίθη, διότι, προσδεξάμενος Εὐμένη τὸν βασιλέα, τότε ποιήσεται καὶ πρὸς αὐτοὺς συνθήκας. Τοῖς δὲ παρὰ Ἀριαράθου εἶπεν, ἑξακόσια τάλαντα δόντας τὴν εἰρήνην ἔχειν. Πρὸς δὲ τὸν Ἀντίοχον πρεσβευτὴν συνετάξατο μετὰ τῆς δυνάμεως ἥξειν ἐπὶ τοὺς τῆς Παμφυλίας ὄρους, τά τε δισχίλια τάλαντα καὶ φ' ὡμολογημένος καὶ τὸν σῖτον, ὃν ἔδει δοῦναι τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ πρὸ τῶν συνθηκῶν, κατὰ τὰς πρὸς Λεύκιον ὁμολογίας. Μετὰ δὲ ταῦτα, καθαρμὸν ποιησάμενος τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς ὥρας παραδιδούσης, παραλαβὼν Ἄτταλον, ἀνέζευξε, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἀπάμειαν ὀγδοαῖος, ἐπέμεινε τρεῖς ἡμέρας, κατὰ δὲ τὴν τετάρτην ἀναζεύξας προῆγε, χρώμενος ἐνεργοῖς ταῖς πορείαις. Ἀφικόμενος δὲ τριταῖος εἰς τὸν συνταχθέντα τόπον τοῖς περὶ Ἀντίοχον αὐτοῦ κατεστρατοπέδευσε· τῆς χορηγίας δὲ ἐλθούσης, τὸν μὲν σῖτον ἐμέτρησε ταῖς δυνάμεσι, τὰ δὲ χρήματα παδούς τινι τῶν χιλιάρχων, συνέταξε παρακομίζειν εἰς Ἀπάμειαν.

«Αὐτὸς δὲ πυνθανόμενος τὸν ἐπὶ τῆς Πέργης καθεσταμένον ὑπ' Ἀντιόχου φρούραρχον οὔτε τὴν φρουρὰν ἐξάγειν, οὔτ' αὐτὸν ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς πόλεως, ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Πέργην. Ἐγγίζοντος δ' αὐτοῦ τῇ πόλει παρῆν ἀπ' αὐτῆς ὁ τεταγμένος ἐπὶ τῆς φρουρᾶς ἀξιῶν λθ' ἡμέρας χάριν τοῦ διαπεμψάμενος ἐρέσθαι τὸν βασιλέα, τί δεῖ ποιεῖν· ὁ δὲ Γνάϊος θεωρῶν τὸν Ἀντίοχον ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις εὐσυθετοῦντα, συνεχώρησε πέμπειν καὶ πυνθάνεσθαι τοῦ βασιλέως· καὶ μετά τινας ἡμέρας πυθόμενος, παρέδωκε

τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Γνάϊος, Λεύκιον μὲν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τετρακισχιλίων ἐξαπέστειλε πρὸς τοὺς Ὀροανδεῖς, πειθανάγκης ἔχοντας διάθεσιν, χάριν τοῦ κομίσασθαι τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὁμολογηθέντων χρημάτων· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας ἠπείγετο, σπεύδων συνάψαι τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη. Παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν Ἀπάμειαν, καὶ καταλαβὼν τόν τε βασιλέα καὶ τοὺς δέκα, συνήδρευε περὶ τῶν πραγμάτων. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, κυρῶσαι τὰ πρὸς Ἀντίοχον ὅρκια καὶ τὰς συνθήκας» 1).

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — «Ἦν δὲ τοιαύτη τις ἡ τῶν κατὰ μέρος διάταξις. Φιλίαν ὑπάρχειν Ἀντιόχῳ καὶ Ρωμαίοις εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον, ποιοῦντι τὰ κατὰ τὰς συνθήκας. Μὴ διϊέναι βασιλέα Ἀντίοχον καὶ τοὺς ὑποταττομένους διὰ τῆς αὐτῶν χώρας ἐπὶ Ρωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους, πολεμίους, μηδὲ χορηγεῖν αὐτοῖς μηδέν. Ὁμοίως δὲ καὶ Ρωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἐπ' Ἀντίοχον καὶ τοὺς ὑπ' ἐκεῖνον ταττομένους. Μὴ πολεμῆσαι δὲ Ἀντίοχον τοῖς ἐπὶ ταῖς νήσοις μηδὲ τοῖς κατὰ τὴν Εὐρώπην· ἐκχωρείτω δὲ πόλεων καὶ χώρας, μὴ ἐξαγαγέτω μηδὲν πλὴν τῶν ὅπλων, ὧν φέρουσιν οἱ στρατιῶται εἰ δέ τι τυγχάνουσιν ἀπενηνεγμένοι, καθιστάτωσαν πάλιν εἰς τ ς αὐτὰς πόλεις. Μηδ' ὑποδεχέσθωσαν τῶν ἐκ τοῦ Εὐμένους τοῦ βασιλέως, μήτε στρατιώτας, μητ' ἄλλον μηδένα. Εἰ δέ τινες, ἐξ ὧν ἀπολαμβάνουσιν οἱ Ρωμαῖοι πόλεων, μετὰ δυνάμεώς εἰσιν Ἀντιόχου, τούτους εἰς Ἀπάμειαν ἀποκαθιστάτωσαν· τοῖς τε Ρωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις εἴ τινες εἶεν, (ἐκ τῆς Ἀντιόχου βασιλείας) εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ μένειν, εἰ βούλονται καὶ ἀποτρέχειν. Τοὺς δὲ δούλους Ρωμαίων καὶ τῶν συμμάχων ἀποδότω Ἀντίοχος, καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ταττόμενοι, καὶ τοὺς ἁλόντας, καὶ τοὺς αὐτομολήσαντας, καὶ εἴ τινα αἰχμάλωτον πόθεν εἰλήφασιν. Ἀποδότω δὲ Ἀντίοχος, ἐὰν ᾖ δυνατὸν αὐτῷ, καὶ Ἀννίβαν Ἀμίλκου Καρχηδόνιον, καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρνᾶνα, καὶ Θόαντα Αἰτωλόν, Εὐβουλίδαν καὶ Φίλωνα Χαλκιδεῖς, καὶ τῶν Αἰτωλῶν ὅσοι κοινὰς εἰλήφασιν ἀρχάς· καὶ τοὺς Ἐλέφαντας τοὺς ἐν Ἀταμείᾳ πάντας, καὶ μηκέτι ἄλλους ἐχέτω.

(2) Πολυβ. βιβλ. 22, 24 καὶ 25.

«Ἀποδότω δὲ καὶ τὰς ναῦς τὰς μακράς, καὶ τὰ ἐκ τούτων ἄρμενα καὶ τὰ σκεύη· καὶ μηκέτι ἐχέτω πλὴν Ι΄ καταφράκτων· μηδὲ τριακοντάκωπον ἐχέτω ἐλαυνόμενον, μηδὲ πολέμου ἕνεκεν, οὗ αὐτὸς κατάρχει. Μηδὲ πλείτωσαν ἐπὶ τάδε τοῦ Καλυκάδνου ἀκρωτηρίου, εἰ μὴ φόρους, ἢ πρέσβεις, ἢ ὁμήρους ἄγοιεν. Μὴ ἐξέστω δὲ Ἀντιόχῳ, μηδὲ ξενολογεῖν ἐκ τῆς ὑπὸ Ρωμαίους ταττομένης, μηδ' ὑποδεχέσθω τοὺς φεύγοντας. Ὅσαι δὲ οἰκίαι Ροδίων ἢ τῶν συμμάχων ἦσαν ἐν τῇ ὑπὸ βασιλέα Ἀντίοχον ταττομένῃ, ταύτας εἶναι Ροδίων, ὡς καὶ πρὸ τοῦ τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν· καὶ εἴ τι χρῆμα ὠφείλετο αὐτοῖς, ὁμοίως ἔσται πράξιμον· καὶ εἴτι ἀπελήφθη ἀπ' αὐτῶν, ἀναζητηθὲν ἀποδοθήτω· ἀτελῆ δέ, ὁμοίως ὡς καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, τὰ πρὸς τοὺς Ροδίους ὑπαρχέτω. Εἰ δέ τινας τῶν πόλεων, ἃς ἀποδοῦναι δεῖ Ἀντίοχον, ἑτέροις δέδωκεν Ἀντίοχος, ἐξαγέτω καὶ ἐκ τούτων τὰς φρουρὰς καὶ τοὺς ἄνδρας. Ἐὰν δέ τινες ὕστερον ἀποτρέχειν βούλονται, μὴ προσδεχέσθω. Ἀργυρίου δὲ δότω Ἀντίοχος Ἀττικοῦ Ρωμαίοις ἀρίστου τάλαντα μύρια δισχίλια ἐν ἔτεσιν ιβ΄, διδοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος χίλια· μὴ ἔλαττον δ' ἑλκέτω τὸ τάλαντον λιτρῶν Ρωμαϊκῶν π΄, καί τοῦ σίτου φ, καὶ μ. Ἀποδότω δὲ Εὐμένει τάλαντα τνθ΄, ἐν ἔτεσι τοῖς πρώτοις έ, κατὰ τὸ ἔτος, τῷ ἐπιβαλλομένῳ καιρῷ καὶ τοῖς Ρωμαίοις· ἀποδότω δὲ καὶ τοῦ σίτου, καθὼς ἐτίμησεν ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος τάλαντα ρκζ΄, καὶ δραχμὰς χιλίας σ΄ ὀκτώ· ἃ συνεχώρησεν Εὐμένης λαβεῖν, γάζαν εὐαρεστουμένην ἑαυτῷ. Ὁμήρους δὲ κ΄ διδότω Ἀντίοχος, δι' ἐτῶν τριῶν ἄλλους ἀνταποστέλλων, μὴ νεωτέρους ἐτῶν ιή, μηδὲ πρεσβυτέροις μέ. Ἐὰν δέ τι διαφωνήσῃ τῶν ἀποδιδομένων χρημάτων τῷ ἐχομένῳ ἔτει ἀποδότωσαν. Ἂν δέ τινες τῶν πόλεων ἢ τῶν ἐθνῶν, πρὸς ἃ γέγραπται μὴ πολεμεῖν Ἀντίοχον, πρότεροι ἐκφέρωσι πόλεμον, ἐξέστω πολεμεῖν Ἀντιόχῳ. Τῶν δὲ ἐθνῶν καὶ πόλεων τούτων μὴ ἐχέτω τὴν κυρίαν αὐτός, μηδ' εἰς φιλίαν προσαγέσθω· περὶ δὲ τῶν ἀδικημάτων τῶν πρὸς ἀλλήλους γιγνομένων εἰς κρίσιν προσκαλείσθωσαν. Ἐὰν δέ τι θέλουσι πρὸς τὰς συνθήκας ἀμφότεροι κοινῷ δόγματι προστεθῆναι ἢ ἀφαιρεθῆναι ἀπ' αὐτῶν, ἐξέσθω.»

«Τμηθέντων δὲ τούτων τῶν ὁρκίων ἐπὶ τούτοις, εὐθέως ὁ στρατηγὸς Κόϊντον Μινούσιον Θέρμον καὶ Λεύκιον τὸν ἀδελφόν, ἄρτι

κεκομικότας τὰ χρήματα παρὰ τῶν Ὀροανδέων, εἰς Συρίαν ἐξαπέστειλε· συντάξας νομίζεσθαι τοὺς ὅρκους παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ διαβεβαιώσασθαι τὰ κατὰ μέρος ὑπὲρ τῶν συνθηκῶν. Πρὸς δὲ Κόϊντον Φάβιον, τὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγόν, ἐξέπεμψε γραμματοφόρους, κελεύων πάλιν πλεῖν αὐτὸν εἰς Πάταρα, καὶ παραλαβόντα τὰς ὑπαρχούσας αὐτόθι ναῦς διαπρῆσαι» 1) Τοῦτο ἐγένετο· ὁ δὲ Φάβιος ὑποτάξας τὴν Τελμισσόν, ἐν ᾗ ἡ αἰφνηδία αὐτοῦ ἄφιξις ἐνέσπειρε τὸν πανικόν, ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου εἰς Ἰταλίαν.

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ. — «Κατὰ δὲ τὴν Ἀπάμειαν οἵ τε δέκα καὶ ὁ Γνάϊος, ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων, διακούσαντες πάντων τῶν ἀπαντηκότων, τῆς μὲν περὶ χώρας ἢ χρημάτων ἤτινος ἑτέρου διαφερομένοις πόλεις ἀπέδωκαν, ὁμολογουμένας ἀμφοτέροις, ἐν αἷς διακριθήσονται περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων· τὴν δὲ περὶ τῶν ὅλων ἐποιήσαντο διάληψιν τοιαύτην. Ὅσαι μὲν τῶν αὐτονόμων πόλεων πρότερον ὑπετέλουν Ἀντιόχῳ φόρον, τότε δὲ διεφύλαξαν τὴν πρὸς Ρωμαίους πίστιν, ταύτας μὲν ἀπέλυσαν τῶν φόρων, ὅσαι δ' Ἀττάλῳ σύνταξιν ἐτέλουν, ταύταις ἐπέταξαν τὸν αὐτὸν Εὐμένει διδόναι φόρον. Εἰδέ τινες ἀποστᾶσαι τῆς Ρωμαίων φιλίας Ἀντιόχῳ συνεπολέμουν, ταύτας ἐκέλευσαν Εὐμένει διδόναι τοὺς Ἀντιόχῳ διατεταγμένους φόρους. Κολοφωνίους δὲ, τοὺς τὸ Νότιον οἰκοῦντας, καὶ Κυμαίους, καὶ Μυλασσεῖς, ἀφορολογήτους ἀφῆκαν. Κλαζομενίοις δὲ καὶ δωρεὰν προσέθηκαν τὴν Δρύμουσσαν καλουμένην νῆσον. Μιλησίοις δὲ τὴν ἱερὰν χώραν ἀπεκατέστησαν, ἧς διὰ τοὺς πολεμίους πρότερον ἐξεχώρησαν. Χίους δὲ, καὶ Σμυρναίους, ἔτι δ' Ἐρυθραίους. ἔν τε τοῖς ἄλλοις προσῆγον, καὶ χώραν προσένειμαν, ἧς ἕκαστοι κατὰ τὸ παρὸν ἐπεθύμουν, καί σφισι καθήκειν ὑπελάμβανον· ἐντρεπόμενοι τὴν εὔνοιαν καὶ σπουδήν, ἣν παρέχοιντο κατὰ τὸν πόλεμον αὐτῆς. Ἀπέδωκαν δὲκαὶ Φωκαιεῦσι τὸ πάτριον πολίτευμα, καὶ τὴν χώραν, ἣν καὶ πρότερονεἶχον. Μετὰ δὲ ταῦτα Ροδίους ἐχρημάτισαν, διδόντες Λυκίας καὶ Καρίας τὰ μέχρι Μαιάνδρου ποταμοῦ, πλὴν Τελμισσοῦ. Περὶ δὲ τοῦ βασιλέως Εὐμένους καὶ τῶν ἀδελφῶν ἔντε ταῖς πρὸς

(1) Πολ. βιβλ. 22, 26.

Ἀντίοχον συνθήκαις τὴν ἐνδεχομένην πρόνοιαν ἐποιήσαντο, καὶ τότε τῆς μὲν Εὐρώπης αὐτῷ προσέθηκαν Χερρόνησον καὶ Λυσιμαχίαν, καὶ τὰ προσορροῦντα τούτοις ἐρύματα καὶ χώραν, ἧς Ἀντίοχος ἐπῆρχε· τῆς δ' Ἀσίας Φρυγίαν τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντου, Φρυγίαν τὴν Μεγάλην, Μυσοὺς, οὓς πρότερον αὐτὸς παρεσκευάσατο, Λυκαονίαν, Μιλυάδα, Λυδίαν, Τράλλεις, Ἔφεσον, Τελμισσόν. Ταύτας μὲν οὖν ἔδωκαν Εὐμένει τὰς δωρεάς· περὶ δὲ τῆς Παμφυλίας, Εὐμένους μὲν εἶναι φάσκοντες αὐτὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου, τῶν δὲ παρ' Ἀντιόχου πρεσβευτῶν ἐπέκεινα, διαπορήσαντες, ἀνέθεντο περὶ τούτων εἰς σύγκλητον» 1).

ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ. — Τῆς συνθήκης ταύτης ἀποπερατωθείσης, ὁ Μάνλιος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δέκα, αἱ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἐπορεύθη εἰς Ἑλλήσποντον, ἔνθα εἶχε δώσει συνέντευξιν τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν Γαλατῶν. Ἐκεῖ ὑπεδείξατο αὐτοῖς τοὺς ὅρους τῆς μετὰ τοῦ Εὐμένους εἰρήνης, καὶ ὧν οἱ σπουδαιότεροι ἦσαν νὰ ἀποδώσωσι τοῖς Ρωμαίοις τὰς πόλεις, ἃς παρ' αὐτῶν εἶχον ἁρπάσει, ν' ἀποκορακίσωσι τὸν νομαδικὸν αὐτῶν βίον καὶ περιορισθῶσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Εἶτα συνήγαγε πανταχόθεν τὰς ναῦς, ἃς συνήγωσε μετὰ τοῦ στόλου τοῦ Εὐμένους, ὃν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀθήναιος εἶχε φέρει ἐξ Ἑλλάδος καὶ διῆλθεν εἰς Εὐρώπην μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ 2).

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ ΑΠΑΝΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — Ἡ ἥττα τῶν Γαλατῶν ἠντήχησε καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν καὶ προσέθεσε νέαν δόξαν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν ὄνομα. Οἱ Ἰουδαῖοι, ἐχθροὶ τῶν Συρίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέχθησαν τὴν εἴδησιν τῆς ἥττης ταύτης. «Καὶ ἤκουσεν Ἰούδας τὸ ὄνομα τῶν Ρωμαίων ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ ἰσχυΐ, καὶ αὐτοὶ εὐδοκοῦσιν ἐν πᾶσι τοῖς προστιθεμένοις αὐτοῖς, καὶ ὅσοι ἂν προσέλθωσιν αὐτοῖς, ἱστῶσιν αὐτοῖς φιλίαν, καὶ ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ ἐν ἰσχύϊ.

« Καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδραγα-

(1) Πολυβ. βιβλ. 22, 27.

(2) Τιτ. Λι. 39. Ἀππ. Συρ, 44,

θίας, ἃς ποιοῦσιν ἐν τοῖς Γαλάταις, καὶ ὅτι κατεκράτησαν αὐτῶν καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ὑπὸ φόρον» 1)

Ἐν Ῥώμῃ αἱ νίκαι τοῦ Μανλίου δὲν ἔτυχον τῆς ἐμπρεπούσης δοποδοχῆς. Εἰσαχθεὶς εἰς τὴν σύγκλητον, ἐξέθεσε τὰ τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ, ἐζήτησε νὰ εὐχαριστήσωσι τοῖς θεοῖς καὶ νὰ εἰσέλθῃ θριαμβευτικῶς εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εὗρεν ὁμόψηφον σχεδὸν ἀντιπολίτευσιν παρὰ τοῖς δέκα, οἵτινες συνώδευον αὐτόν. Μεταξὺ τούτων ὁ Λ. Φάβιος Πουρπουραίων καὶ ὁ Λ. Αἰμίλιος Παῦλος ὡμίλησαν κατ' αὐτοῦ λίαν αὐστηρῶς, λέγοντες ὅτι συνοδεύσαντες αὐτὸν εἶχον ὑπ' ὄψει των τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὸν ὁριστικὸν καταρτισμὸν τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης, ἧς τὰς βάσεις εἶχον θέσει μετὰ τοῦ Λ. Σκιπίωνος. Ὁ Κν. Μάνλιος τὰ πάντα ἔπραξε πρὸς ἀποτυχίαν τῆς εἰρήνης ταύτης, καὶ πρὸς δολίαν σύλληψιν τοῦ Ἀντιόχου, ὅστις, γνωρίζων τὴν ἀπιστίαν τοῦ ὑπάτου, ἀπέφυγε πάσης παγίδος. Μὴ κατωρθώσας νὰ συλλάβῃ εἰς τὴν παγίδα τὸν Ἀντίοχον, ὤρειλε νὰ διέλθῃ τὸν Ταῦρον, ὅπως βεβαίως μεταβὰς εὕρῃ αὐτὸν ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ· ἀλλὰ ἤλλαξε γνώμην χάρις ταῖς παραστάσεσι τῶν δέκα καὶ τοῖς ῥήμασι τῆς Συβίλλης, ἥτις ὑπέδειξε κινδύνους ἐκτὸς τῶν ὁρίων ἐκείνων. Οὐδὲν ἠδυνήθη ἐντοσούτῳ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ὅπως φθάσῃ παρὰ τὰ κράτη αὐτοῦ καὶ στρατοπεδεύσῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς τοῦ ὄρους. Ἐλλείψει ἀφορμῆς ὅπως προσβάλῃ τὰ κράτη τοῦ Ἀντιόχου, ἐν οἷς πανταχοῦ εὕρισκε τὴν εἰρήνην, μετέβη πρὸς εὕρεσιν τῶν Γαλοελλήνων, καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς συγκλήτου, ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἤγειρε τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον.

Ὁποῖος στρατηγὸς ἐτόλμησε ποτὲ νὰ ἀναλάβῃ παρομοίαν εὐθύνην; Οὐδεμία διατύπωσις διεφυλάχθη. Τοιαύτη ἐκστρατεία ἦτον οὐχὶ πόλεμος δημόσιος τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἀλλὰ λῃστεία ἀληθής. «Ἐὰν ὥδευε, προσέθεσαν, κατὰ τῶν ἐχθρῶν, εἶχε καλῶς· ἀλλ' οὐχί. Ὕπατος ἀνεξάρτητος, ἠκολούθησε βῆμα πρὸς βῆμα τὸν Ἄτταλον, ἀδελφὸν τοῦ Εὐμένους ἐν ὅλαις ταῖς γωνίαις καὶ ὀπαῖς τῆς Πισιδικῆς, τῆς Λυκαονίας καὶ τῆς Φρυγίας, ζητῶν πανταχοῦ τυράννους

(1) Μακκαβαίων Πρῶτος, κεφ. 8, Ἐδαφ. 1 καὶ 2.

καὶ φρούρια. Καὶ πῶς ἐγένετο ὁ πόλεμος οὗτος, δι' ὃν γαυριᾷ; Ἐξελέξατο τοὺς τόπους, τὸν κατάλληλον χρόνον; Εἶχε σχέδιον πολέμου; Οὐχί· ὥδευσε τυχαίως, τὴν ἀπληστίαν αὐτοῦ μόνον συμβουλευόμενος. Βεβαίως ἐὰν πρέπῃ νὰ εὐχαριστήσωμεν τοὺς θεούς, πρέπει νὰ πράξωμεν τοῦτο διότι ὁ στρατὸς ἀπηλλάγη τῶν κινδύνων τῆς αὐθαιρεσίας ἀρχηγοῦ, ποδοπατήσαντος τοὺς νόμους τῆς πατρίδος καὶ τὰ δίκαια τῶν ἐθνῶν καὶ διότι δὲν ἀπηντήσαμεν ἐχθρούς, ἀλλὰ βαρβάρους, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον νὰ ἐπωφεληθῶσι τῶν σφαλμάτων καὶ τῆς ἀσυνεσίας αὐτοῦ.» 1)

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΑΤ' ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ. — Εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ σφοδρὰς κατηγορίας, ὁ Μάνλιος ἀπήντησε διὰ λόγου, ὅστις διεσώθη ἐν Ρώμῃ καὶ ὃν ὁ Τίτος Λίβιος ἀντέγραψε κατὰ λέξιν.

Καὶ πρῶτον προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ πόλεμος δι' ὃν κατηγοροῦσιν αὐτοῦ ἦν ἀναγκαῖος, ἀναπόφευκτος καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀναβληθῇ ἄνευ ζημίας τῶν συμμάχων τῆς Ρώμης καὶ ἔπειτα προσέθεσε. «Δὲν θὰ ἀπαιτήσω, ὦ ἄνδρες συγκλητικοί, ὅπως κρίνητε τοὺς Γαλάτας τῆς Ἀσίας κατὰ τὴν βαρβαρότητα τοῦ τῶν Γαλατῶν ἔθνους καὶ τὸ ἀπεριόριστον αὐτῶν μῖσος κατὰ τῶν Ρωμαίων. Ἐξετάσατε νῦν αὐτοὺς καθ' ἑαυτούς. Χάρις τοῖς θεοῖς, ὅτι ὁ βασιλεὺς Εὐμένης εἶναι ἐνταῦθα, καὶ ἅπασαι αἱ πόλεις τῆς Ἀσίας ἀντιπροσωπεύονται ἐνταῦθα καὶ ὅτι δύνασθε νὰ ἀκούσητε τὰ παράπονα αὐτῶν ἢ τὰς ἐμὰς δικαιολογίας. Πέμψατε, πέμψατε πρέσβεις εἰς ἅπασας τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ ἐρωτήσατε αὐτὰς ἐὰν δὲν ἀπήλλαξα αὐτὰς ζυγοῦ ἰσχυροτέρου, ὑποτάσσων τοὺς Γαλάτας καὶ περιορίζων τὸν Ἀντίοχον πέραν τοῦ Ταύρου. Θὰ σᾶς εἴπωσιν ποσάκις αἱ γαῖαι αὐτῶν ἐλεηλατήθησαν, ἠρημώθησαν, ἐὰν ἠδύναντο νὰ λυτρώσωσι τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἤκουον συνεχῶς περὶ ἀνθρωπίνων θυσιῶν, ἐὰν τὰ τέκνα αὐτῶν δὲν προσεφέροντο θυσίαν τοῖς θεοῖς τῶν βαρβάρων τούτων. Μάλιστα, μάθετε ταῦτα. Οἱ σύμμαχοι ὑμῶν ἦσαν ὑπόφοροι τῶν Γαλατῶν καὶ, καίτοι ἐλευθερωθέντες παρ' ὑμῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως, θὰ ἠναγκάζοντο νὰ τελῶσι φό-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβ. 44—46.

ρον, ἐὰν διετέλουν ἀπρακτῶν. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Ἀντιόχου θὰ καθίστα δεσποτικωτέραν τὴν κυριαρχίαν τῶν Γαλατῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ὑπέτεσεν αὐτοὺς μᾶλλον ἢ ὑμῖν τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου». Ἀκολούθως προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι πολεμῶν καὶ νικῶν τοὺς Γαλάτας ἔδιδεν οὕτω τέλος εἰς τὸν πρὸς τὸν Ἀντίοχον πόλεμον, καθόσον ἠττήθησαν οὗτοι εἰς τὰς τάξεις τοῦ βασιλέως τούτου, ὅτι οἱ θεοὶ ηὐνόησαν τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ, ὅτι ἄνευ ἀπωλειῶν ἐνίκησεν ἰσχυρὸν ἔθνος καὶ ὅτι περιφρόνησις πρὸς τὴν θείαν Πρόνοιαν λογισθήσεται ἡ εἰς αὐτὸν ἄρνησις τῶν τιμῶν τοῦ θριάμβου 1).

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΤΑΙ. — Ο ΦΘΟΝΟΣ ΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΚΙΠΙΩΝΩΝ. — Μεθ' ὅλας τὰς εὐγλωττους ταύτας προσπαθείας του, ἡ κατηγορία ἤθελε κατασχύσει τῆς ἀπολογίας ἐὰν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ Μανλίου δὲν διεμαρτύροντο ἐνεργετικῶς, ἐνισχυόμενοι καὶ ὑπὸ τῆς αὐθεντικότητος τῶν γεροντωτέρων, οἵτινες παρέστησαν ὅτι δὲν ὑπάρχει παράδειγμα ςρατηγοῦ νικητοῦ τῶν ἐχθρῶν, ἐκπληρώσαντος τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ καὶ ἐπανελθόντος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, νὰ εἰσέλθῃ ἐν Ρώμῃ ἄνευ ἅρματος καὶ στεφάνων, ὡς ὁ πρῶτος ἐρχόμενος πολίτης. Αἱ αὐστηραὶ αὗται φωναὶ ἐπέβαλον ἐρύθημα τοῖς ἀντιφρονοῦσι καὶ ὁ θρίαμβος ἐπιψηφίσθη διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας.

Ὁ φθόνος, ἀνίσχυρος κατὰ τοῦ Μανλίου, ἀπερρίφθη τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ Π. Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, ὃν ἐκατηγόρουν ὡς διατελέσαντα παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον, οὐχὶ ὡς βοηθοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς δικτάτορος, ὅτι αὐτὸς εἶχε τὸν πρωτοβουλίαν τῆς εἰρηνεύσεως καὶ ὅτι ἐπώλησε τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας. Εἰς τὰς διαβολὰς ταύτας ὁ Π. Σκιπίων ἀντέταξε περιφρόνησιν ἀριστοκρατικήν. Ἀλλὰ προβλέπων ὅτι ἡ ἔρις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ κατ' αὐτοῦ ἀπεσύρθη εἰς Λιντέρνας, ἔνθα ἀπεβίωσε καταρώμενος τὴν ἀγνώμονα αὐτοῦ πατρίδα. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἀφώπλισε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, οἵτινες ἐπέπεσον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λ. Σκιπίωνος ὅστις κατηγορηθεὶς ἐπὶ νοσφισμῷ κατεδι-

(1) Τιτ. Λιβ. ο βμ. 47—49.

κάσθη εἰς πρόστιμον, ὅπερ τὸ ἀντίτιμον τῶν πωληθέντων κτημάτων του δὲν ἤρκεσε νὰ καλύψῃ, δεῖγμα τρανώτατον τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ.

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ.—Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑπομένου ἔτους (187) ὁ Κν. Μάνλιος ἐθριάμβευσεν ἐπὶ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ Γαλάταις. Ἔκρινε σκόπιμον ν' ἀναβάλῃ τὴν τελετὴν ταύτην, φοβούμενος μὴ συμπεριληφθῇ καὶ οὗτος ἐν τῇ προγραφῇ τοῦ νικητοῦ τῆς Μαγνησίας. Ἐγίνωσκεν ὅτι οἱ δικασταὶ θὰ ὦσιν αὐστηρότεροι πρὸς αὐτόν, καθ' ὅσον μόνον αἱ ὑπερβολικαὶ ἀταξίαι, ἃς διέπραξαν οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἐν τῇ μεμακρυσμένῃ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ δὲν ἀπετέλουν τὰ μόνα παράπονα κατ' αὐτοῦ. Πράγματι, προστίθησιν ὁ Τίτος Λίβιος, ἡ πολυτέλεια τῶν ξένων ἐθνῶν εἰσήχθη ἐν Ρώμῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀσίας, συγκομίσαντος κλίνας ὀρειχαλκίνας κεκοσμημένας, τάπητας πολυτίμους, λεπτότατα ὑφάσματα, καὶ διάφορα ἄλλα σκεύη καὶ ἔπιπλα, ἅτινα μέχρι τοῦδε ἐνόμιζον ὡς περιττὰ καὶ πολυτελείας ἀντικείμενα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν τοῖς δείπνοις εἰσήχθησαν αἱ ἀοιδοί, αἱ χορεύτριαι καὶ αἱ ἁρπίζουσαι πρὸς ἡδονὴν τῶν συνδαιτημόνων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ μάγειροι, δοῦλοι καὶ μηδόλως ἐκτιμώμενοι, κατέστησαν πολυζήτητοι καὶ πολυδάπανοι, τῆς μαγειρικῆς, βαναύσου ἄλλοτε, καταταχθείσης τότε μεταξὺ τῶν τεχνῶν. Καὶ ὅμως ταῦτα πάντα ἦσαν τὸ σπέρμα τῆς πολυτελείας, ἥτις ἐπέπρωτο τόσον ταχέως νὰ ἐξαπλωθῇ.

Ἐν τῷ θριάμβῳ αὐτοῦ ὁ Κν. Μάνλιος ἤγαγε 200 χρυσοῦς στεφάνους, ζυγίζοντος ἑκάστου 12 λίτρας, 250 χιλ. λίτρας ἀργύρου, 233 λίτρας χρυσοῦ, 127 χιλ. ἀττικὰς τετραδράχμους, 250 χιλ. κιστοφόρους, 16,320 φιλιππικοὺς χρυσοῦς, πολλὰ ὅπλα καὶ σημαίας Γαλατικὰς ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν· 52 ἀρχηγοὶ τοῦ ἐχθροῦ, προηγοῦντο τοῦ ἅρματος καὶ εἵπετο πλῆθος πολεμιστῶν πάσης τάξεως, φερόντων τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν ἀμοιβάς, καὶ ἀδόντων ἐμβατήρια.

Εἶναι βέβαιον ὅτι πολλὰ διενεμήθησαν εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τῶν διαφόρων ὅπλων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. 1) Ὁ Μάνλιος ἐπανελθὼν

---

(1) Τιτ. Λιβ. ὁμ. 50—60.—Ἀππιαν. Συρ. 40.

(1) Τιτ. Λιβ. 39, 6.

εἰς Ῥώμην, οὐδεμίαν λεγεῶνα ἄφησεν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἀσίᾳ «Ἡ σύγκλητος διετήρησε τὰς ὑποσχέσεις της. Παντοῦ ἐπὶ τῶν δύο ἠπείρων καὶ ἐν ταῖς νήσοις οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι. Καὶ μεθ' ὅλας τὰς κατακτήσεις ἡ Ρώμη οὐδὲ κατὰ σπιθαμὴν ἐμεγάλωσεν· ἡ ὑπὸ τοῦ Φλαμινίνου μετὰ τόσης ἐπιτυχίας ἀρξαμένη εἰς τὰ Ἴσθμια κωμωδία ἐπαίχθη. Ἀλλὰ αἱ λεγεῶνες ἀποσυρθεῖσαι ἐγκατέλειπον ὄπισθεν αὐτῶν, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι, ἐν πᾶσι τοῖς κράτεσι, μερίδα ἀφωσιωμένων, ἥτις διὰ τὴν σύγκλητον ἦτο ἀστυνομία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας. Ἀπέναντι δὲ τόσων ἡγεμόνων, τόσων ἐθνῶν, τοσούτων πολεμίων καὶ τοσαύτης ἀδυναμίας ἐγείρετο ὁ ἰσχυρὸς κολοσσὸς τῆς Ῥώμης μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ, τῆς συνετῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἀνδρείων λεγεώνων της.2)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀντιόχου μετὰ τῶν Ρωμαίων μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀριστονίκου.

(187—129).

ΕΡΙΔΕΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΚΑΙ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ἡ εἰρήνη, ἥτις ἐπεκολούθησε τὴν μετὰ τοῦ Ἀντιόχου συνομολογηθεῖσαν συνθήκην δὲν ἐξήλειψεν ἁπάσας τὰς αἰτίας τῆς ἔριδος, αἵτινες ὑπῆρχον ἀπὸ πολλοῦ χρόνου μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας καὶ τοῦ τῆς Περγάμου. Διαφοραὶ ἠγέρθησαν μετ' οὐ πολύ, συνεπείᾳ ἀναμφιβόλως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ Ἀντιόχου πρὸς ἐκκένωσιν θέσεων τινων, καὶ ἔλαβον τοσοῦτον σπουδαῖον χαρακτῆρα, ὥστε ἡ Ρώμη ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ νικητὴς τῆς Μαγνησίας, Λ. Σκιπίων, μετὰ τὴν καταδίκην του καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας του, ἐπεφορτίσθη τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀποστολήν. Ἑκουσίως ἢ βίᾳ ἔδωσε τέρμα εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας καί, ἐπωφελούμενος τῆς ἐν Ἀσίᾳ παρουσίας του, συνήγαγε τοὺς διαφόρους καλλιτέχνας καὶ ὑ-

(2)Duruy, Hist. Rom. t. I, p. 515.

πέβαλε φόρον τινα εἰς τὰς συμμάχους πόλεις πρὸς τέλεσιν τῶν ἀγώνων, οὓς τινας ἀπὸ τοῦ κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πολέμου ἐπεθύμει νὰ τελέσῃ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης του. Διὰ τοῦ τοιούτου μέσου ἠδύνατο ἀσφαλῶς ν' ἀνακτήσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ λαοῦ, παρ' ᾧ ἡ θυσία τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἶχε καταστήσει αὐτὸν σεβαστόν.

Ο ΑΝΝΙΒΑΣ ΠΕΙΘΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΥΣΙΑΝ ΝΑ ΕΠΙΤΕΘΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ὁ Ἀντίοχος λίαν πιθανῶς εἶχεν ἐνεργήσει τῇ προτροπῇ τοῦ Ἀννίβα, ὅστις, ἠναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας, εἶχε καταφύγει παρὰ τῷ Προυσίᾳ, βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας. Ὁ ἔνδοξος προγεγραμμένος οὗτος ἐκολακεύετο πιθανῶς, διότι προσβαλὼν τὸν Εὐμένη πρὸς βορρὰν καὶ νότον, κατέστρεψε τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον ἐπίκουρον τῶν Ρωμαίων πρὶν εἰσέτι οὗτοι λάβωσι τὸν καιρὸν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν αὐτοῦ. Βοηθούμενος ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, τῶν μὴ ἀνεχομένων τὸν ζυγὸν τῆς Ρώμης, ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ προσφιλὲς αὐτῷ σχέδιον καὶ προσβάλῃ τοὺς ἐχθροὺς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας. Ἀλλὰ μόνον ἡ παρουσία τοῦ Ρωμαίου πρεσβευτοῦ ἤρκεσε νὰ κατασιγήσῃ πᾶν αἴσθημα ἀντιστάσεως τοῦ Ἀντιόχου εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ νικητοῦ, καὶ ὁ Ἀννίβας, διαψευθεὶς τῆς ἐλπίδος τῆς ὑποθάλψεως τοῦ μίσους τοῦ Συρίου κατὰ τῆς Ρώμης, συνεκέντρωσε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Προυσίᾳ, ὃν εὗρεν εὐδιάθετον νὰ βοηθήσῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ. Ἡ συνένωσις τῆς Λυσιμαχείας, τῆς Χερσονήσου τῆς Θράκης καὶ τῆς Μυσίας εἰς τὸ βασιλειον τῆς Περγάμου συνέσφιγγεν αὐτὸν λίαν ἰσχυρῶς ἐντὸς τῶν κληροδοτιθέντων αὐτῷ Κρατῶν καὶ ἀπηγόρευεν αὐτῷ πᾶσαν ἀπόπειραν ἐπεκτάσεως. Ὁ πόλεμος ὅθεν ἐκηρύχθη κατὰ τὸ 184 Π. Χ. καὶ διήρκεσε τοὐλάχιστον δύω ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Προυσίας ὁρκισθεὶς ἀπεφάσισε νὰ δολοφονήσῃ τὸν Ἀννίβαν, κατοικοῦντα τότε ἔν τινι μικρᾷ κώμῃ τῆς Βιθυνίας, Λύβισσα, καί, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ τῆς κρύπτης, εἰς ἣν κατέφυγε, λαβὼν τὸ κώνειον, ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Προυσίας συνθήκας συνῆψεν μετὰ τοῦ Εὐμένους (183) εἰρήνης τε καὶ συμμαχίας. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη, ἥτις συνήφθη τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Φλαμινίνου, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ.

Ο ΦΑΡΝΑΚΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ, ΚΥΡΙΕΥΕΙ ΤΗΝ ΣΙΝΩΠΗΝ. — Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΕΤΑΙ. — Ἡ Σινώπη, ἀποικία τῆς Μιλήτου οὖσα, ἐπεκτεινομένη δὲ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἅλυος καὶ περιλαμβάνουσα τὴν Τραπεζοῦντα, τὰ Κωτύορα καὶ τὴν Κερασοῦντα, διετέλει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ κυριωτέρα ἐν Παμφλαγονίᾳ ἑλληνικὴ ἀποικία, ὀφείλουσα τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου της. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Πόντου, Φαρνάκης ὁ Α΄. ἐπιδιώκων τὴν προσάρτησιν τῆς εὐδαιμονούσης ταύτης πόλεως εἰς τὰ κληρονομικὰ αὐτοῦ Κράτη, ἐπετέθη κατ᾽ αὐτῆς καὶ βίᾳ ἐκυρίευσεν αὐτήν. Οἱ Ρόδιοι διεμαρτυρήθησαν κατὰ τῆς κατακτήσεως ταύτης, δι᾽ ἧς ἰσχυρότατον ἐδίδετο τραῦμα εἰς τὴν ναυτικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ. Ὁ Προυσίας μετὰ πολλῆς δυσαρεσκείας ἔβλεπε τὸν φιλόδοξον τοῦτον μονάρχην προσεγγίζοντα εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ συμμάχου αὐτοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου ἀπήτησε τὴν ἐκκένωσιν τῆς Σινώπης.

Η ΕΡΙΣ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΤΗ ΡΩΜΑΙΚΗ ΣΥΓΚΛΗΤΩ. — Ὁ Φαρνάκης, ὅστις καιρὸν μόνον ἐπεδίωκε νὰ κερδίζῃ, ἀνέβαλεν ἐπὶ μακρὸν τὰς διαπραγματεύσεις· ἀκολούθως δὲ κοινῇ ἀπεφασίσθη ν᾽ ἀνατεθῇ ἡ διαφορὰ αὐτῶν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν σύγκλητον. Ἀμφοτέρωθεν πρέσβεις ἀπεστάλησαν εἰς Ρώμην· ὁ Ἄτταλος ἦν ἀντιπρόσωπος τῆς Περγάμου· ἡ σύγκλητος ἠκροάσατο τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ Εὐμένους, τοῦ Φαρνάκου καὶ τῶν Ροδίων. Καίτοι δὲ προσκλίνουσα ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου, ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ πρεσβευτὰς ἐξετάσοντας ἐπιτοπίως τὰς διαφορὰς καὶ δώσοντας ὁπωσδήποτε τέλος αὐταῖς.

Οἱ πρεσβευταὶ οὗτοι τῆς Ρώμης ἐπανελθόντες ἐξέθεσαν τὴν ἐν πᾶσι μετριότητα τοῦ Εὐμένους καὶ τὴν καθ᾽ ὅλου πλεονεξίαν καὶ ὑπερηφάνειαν τοῦ Φαρνάκου. Ταυτοχρόνως προσῆλθον νέοι πρεσβευταὶ τοῦ Εὐμένους, τοῦ Φαρνάκου καὶ τοῦ Ἀριαράθου, βασιλέως τῆς Καππαδοκίας, ἔχοντος καὶ τούτου παράπονα κατὰ τοῦ Φαρνάκου. «Ἡ σύγκλητος, διακούσασα τῶν παραγεγονότων, οὐκ ἔτι πολλῶν προσεδεήθη λόγων, ἀπεκρίθη δὲ, διότι πέμψας πρεσβευτάς, τοὺς

φιλοτιμότερον ἐπισκεφομένους ὑπὲρ τῶν διαφερόντων τοῖς προειρημένοις» 1).

Ο ΦΑΡΝΑΚΗΣ ΛΕΗΛΑΤΕΙ ΤΗΝ ΓΑΛΑΤΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΝ. — «Κατὰ τὴν Ἀσίαν Φαρνάκης ὁ βασιλεύς, πάλιν ὀλιγωρήσας τῆς γεγενημένης ἐπὶ Ρωμαίους ἀναφορᾶς, Λεώκριτον μὲν ἔτι κατὰ χειμῶνα μετὰ μυρίων στρατῶν ἐξαπέστειλε πορθήσοντα τὴν Γαλατίαν· αὐτὸς δὲ τῆς ἐαρινῆς ὥρας ὑποφαινούσης, ἤθροιζε τὰς δυνάμεις, ὡς ἐμβαλὼν εἰς τὴν Καππαδοκίαν. Ἃ πυνθανόμενος Εὐμένης δυσχερῶς μὲν ἔφερε τὸ συμβαῖνον, διὰ τὸ πάντας τοὺς τῆς πίστεως ὅρους ὑπερβαίνειν τὸν Φαρνάκην, ἠναγκάζετο δὲ τὸ παραπλήσιον ποιεῖν. Ἤδη δ' αὐτοῦ συνηθροικότος τὰς δυνάμεις, κατέπλευσαν ἐκ τῆς Ρώμης οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον. Ὁμοῦ δὲ γενόμενοι, καὶ κοινολογηθέντες ἀλλήλοις, ἀνέζευξαν παραχρῆμα μετὰ τῆς στρατιᾶς. Ἀφικόμενοι δὲ εἰς τὴν Γαλατίαν, τὸν μὲν Λεώκριτον οὐκ ἔτι κατέλαβον· τοῦ δὲ Καρσιγνάτου καὶ τοῦ Γαιζοτόριος διαπεμπομένων πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ ἀσφαλείας, οἵτινες ἐτύγχανον ἔτι πρότερον ἠρημένοι τὰ Φαρνάκου καὶ πᾶν ὑπισχνουμένων ποιήσειν τὸ προσταττόμενον· ἀπειπάμενοι τούτους διὰ τὴν προσγεγενημένην ἀθεσίαν, ἐξάραντες παντὶ τῷ στρατεύματι, προῆγον ἐπὶ τὸν Φαρνάκην. Παραγενόμενοι δ' ἐκ Καλπίτου πεμπταῖοι πρὸς τὸν Ἅλυν ποταμόν, ἑκταῖοι πάλιν ἀνέζευξαν εἰς Παρνασσόν. Ἔνθα καὶ Ἀριαράθης, ὁ τῶν Καππαδόκων βασιλεύς, συνέμιξεν αὐτοῖς μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Μωκισσέων χώραν.» 2)

ΑΦΙΞΙΣ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ. — «Ἄρτι δὲ κατεστρατοπεδευκότων αὐτῶν, προσέπεσε παραγενέσθαι τοὺς ἐκ Ρώμης πρεσβευτὰς ἐπὶ τὰς διαλύσεις. Ὧν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Εὐμένης, Ἄτταλον μὲν ἐξαπέστειλε τούτοις ἐκδεξόμενον· αὐτὸς δὲ τὰς δυνάμεις ἐδιπλασίαζε, καὶ διεκόσμει φιλοτίμως, ἅμα μὲν ἁρμοζόμενος πρὸς τὰς ἀληθινὰς χρείας, ἅμα δὲ βουλόμενος ἐνδείκνυσθαι τοῖς Ρωμαίοις, ὅτι δι' αὐτοῦ δυνατός ἐστι τὸν Φαρνάκην ἀμύνεσθαι καὶ καταπολεμεῖν.

---

(1) Πολυβ. βιβ. 25, 2.

(2) Πολυβ. βιβλ. 25, 4.

« Παραγενομένων δὲ τῶν πρέσβεων καὶ παρακαλούντων λύειν τὸν πόλεμον, ἔφασκον μὲν οἱ περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀριαράθην, ἕτοιμοι πρὸς πᾶν εἶναι τὸ παρακαλούμενον· ἠξίουν δὲ τοὺς Ρωμαίους, εἰ μὲν ἐστὶ δυνατόν, εἰς σύλλογον αὐτοὺς συναγαγεῖν πρὸς τὸν Φαρνάκην, ἵνα, κατὰ πρόσωπον λεγομένων τῶν λόγων, ἴδωσι τὴν ἀθεσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὠμότητα διὰ πλειόνων. Εἰ δὲ μὴ τοῦτ' εἴη δυνατόν, αὐτοὺς γενέσθαι κριτὰς τῶν πραγμάτων ἴσους καὶ δικαίους· τῶν δὲ πρεσβευτῶν ἀναδεχομένων πάντα τὰ δυνατὰ καὶ καλῶς ἔχοντα ποιήσειν, ἀξιούντων δὲ τὴν στρατιὰν ἀπάγειν ἐκ τῆς χώρας· (ἄτοπον γὰρ εἶναι, παρόντων αὐτῶν, καὶ λόγους ποιουμένων ὑπὲρ διαλύσεων, ἅμα παρεῖναι τὰ τοῦ πολέμου καὶ κακοποιεῖν ἀλλήλους) συνεχώρησαν οἱ περὶ τὸν Εὐμένη, καὶ τῷ κατὰ πόδας εὐθέως ἀναζεύξαντες οὗτοι προῆγον ὡς ἐπὶ Γαλατίας.» 1)

Ο ΦΑΡΝΑΚΗΣ ΑΠΟΚΡΥΕΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ. — «Οἱ δὲ Ρωμαῖοι πρὸς τὸν Φαρνάκην συμμίξαντες, πρῶτον μὲν ἠξίουν αὐτὸν εἰς λόγους ἐλθεῖν τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη, μάλιστα γὰρ ἂν οὕτω τυχεῖν τὰ πράγματα διεξαγωγῆς. Τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἀντιβαίνοντος, καὶ τέλος ἀπειπαμένου, δῆλον μὲν εὐθέως ἦν τοῦτο καὶ Ρωμαίοις, ὅτι καταγινώσκει προφανῶς ἑαυτοῦ καὶ διαπιστεῖ τοῖς σφετέροις πράγμασι· πάντα δὲ πάντως βουλόμενοι λῦσαι τὸν πόλεμον, προσεκαρτέρουν, ἕως οὗ συνεχώρησε πέμπειν αὐτοκράτορας ἐπὶ θάλατταν, τοὺς συνθησομένους τὴν εἰρήνην, ἐφ' οἷς ἂν οἱ πρεσβευταὶ κελεύσωσιν. Ἀφικομένων δὲ τῶν πρέσβεων, καὶ συνελθόντων ὁμοῦ τῶν τε Ρωμαίων καὶ τῶν περὶ Εὐμένη, καὶ τούτων μὲν εἰς ἅπαν ἑτοίμως συγκαταβαινόντων χάριν τοῦ συντελεσθῆναι τὴν εἰρήνην. Τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φαρνάκου πρὸς πᾶν διαφερομένων, καὶ τοῖς ὁμολογηθεῖσιν οὐκ ἐμμενόντων, ἀλλ' ἀεί τι προσεπιζητούντων καὶ μεταμελομένων· ταχέως τοῖς Ρωμαίοις ἐγένετο δῆλον, ὅτι ματαιπονοῦσιν, οὐ γὰρ οἷος ἦν συγκαταβαίνειν ὁ Φαρνάκης εἰς τὰς διαλύσεις. Ὅθεν ἀπράκτου γενομένης τῆς κοινολογίας, καὶ τῶν Ρωμαίων ἀπαλλαγέντων ἐκ τοῦ Περγάμου, καὶ τῶν παρὰ τοῦ Φαρνάκου

(1) Πολύβ. βιβλ. 25, 4 καὶ 5.

πρέσβεων ἀπολυθέντων εἰς τὴν οἰκείαν, ὁ μὲν πόλεμος ἐγεγένητο κατάμονος, οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐμένη πάλιν ἐγίγνοντο περὶ τὰς εἰς τοῦτον παρασκευάς. Ἐν ᾧ καιρῷ τῶν Ροδίων ἐπισπασαμένων τὸν Εὐμένη καὶ φιλοτίμως, οὗτος μὲν ἐξώρμησε μετὰ πολλῆς σπουδῆς, πράξων τὰ κατὰ τοὺς Λυκίους» 1).

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΦΑΡΝΑΚΟΥ ΕΙΣ ΒΙΘΥΝΙΑΝ.—ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΤΙΟΥ.—Ὁ Φαρνάκης, ἀφ' ἑτέρου, δὲν ἔμεινεν ἀπρακτῶν καί, ἵνα διαχωρίσῃ τὰς δυνάμεις τοῦ Εὐμένους, διέταξε τὸν Λεώκριτον νὰ εἰσέλθῃ εἰς Βιθυνίαν καὶ νὰ πολιορκήσῃ τὴν Τίον, ἧς ἡ φρουρά, μετά τινα ἀντίστασιν, συγκατετέθη νὰ παραδοθῇ, ὁ δὲ Λεώκριτος ὑπεσχέθη νὰ χαρίσῃ αὐτῇ τὴν ζωήν· ἀλλὰ, ἐπιλήσμων τῶν ὅρκων αὐτοῦ γενόμενος, κατέσφαξεν αὐτὴν καθ' ὁδόν.

Ὁ Φαρνάκης ἐπερείδετο πρὸς τούτοις καὶ ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ σατράπου τῆς Ἀρμενίας καὶ ἄλλων ἡγεμόνων, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μυστικῇ συνθήκῃ συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας, Σελεύκου, ὅστις διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸ 187 καὶ ὅστις ἐκαραδόκει πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅπως ἀκυρώσῃ τὴν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀντιόχου συνομολογηθεῖσαν συνθήκην. Συνήγαγεν ὅθεν πολυαρίθμους δυνάμεις καὶ προὐτίθετο νὰ διέλθῃ τὸν Ταῦρον, ὁπότε αἱ τύψεις τοῦ συνειδότος τὸν κατέλαβον καὶ οὕτως ἀπέσχε διαδηλώσεως, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ.

Πολὺ πιθανὸν ἡ αἰφνίδιος αὕτη ἀπόφασις αὐτοῦ νὰ εἶχε καὶ ἑτέραν ἀφορμήν, τὴν παρουσίαν δηλονότι στρατοῦ Περγαμινοῦ ἐν Λυκίᾳ, προσκληθέντος ὑπὸ τῶν Ροδίων κατὰ λαοῦ ἐπαναστατικοῦ.

Ο ΦΑΡΝΑΚΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΑΝΑΚΩΧΗΝ—Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΠΕΜΠΕΙ ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ ΠΡΟΣ ΤΑΧΕΙΑΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΙΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.— Ἡ ἀπόσυρσις τοῦ Σελεύκου ἐπέφερε θανάσιμον τραῦμα κατὰ τοῦ Φαρνάκου. Προέτεινεν ἀνακωχὴν, ἥτις παρεχωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του καὶ, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας οἱ ἐμπόλεμοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ κράτη αὐτῶν.

«Εὐμένης δὲ, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀπολελυμένος τῆς ἀρρω-

---

(2) Πυλ. βιβλ. 25, 5.

στίας, καὶ διατρίβων ἐν Περγάμῳ, παραγενομένου τ᾽ ἀδελφοῦ, καὶ διασαφοῦντος περὶ τῶν ᾠκονομημένων, εὐδοκήσας τοῖς γεγονόσι, προσέθετο πέμπειν τοὺς ἀδελφοὺς ἅπαντας εἰς τὴν Ρώμην ἅμα μὲν ἐλπίζων πέρας ἐπιθήσειν τῷ πρὸς τὸν Φαρνάκην πολέμῳ διὰ τῆς τούτων πρεσβείας, ἅμα δὲ συστῆσαι σπουδάζειν τοὺς ἀδελφοὺς τῆς τε ἰδίᾳ φίλοις καὶ ξένοις ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἐν τῇ Ρώμῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ κατὰ κοινόν.

«Καὶ τούτων παραγενομένων εἰς Ρώμην καὶ κατ᾽ ἰδίαν μὲν πάντες ἀπεδέχοντο τοὺς νεανίσκους φιλανθρώπως, ἅτε συνήθειαν ἐσχηκότες ἐν ταῖς περὶ τὴν Ἀσίαν στρατείαις, ἔτι δὲ μεγαλομερέστερον ἡ σύγκλητος ἀπεδέξατο τὴν παρουσίαν αὐτῶν. Καὶ γὰρ ξένια καὶ παροχὰς τὰς μεγίστας ἐξέθηκεν αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὴν ἔντευξιν καλῶς ἀπήντησεν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄτταλον εἰσελθόντες εἰς τὴν σύγκλητον, τά τε προϋπάρχοντα φιλάνθρωπα διὰ πλειόνων λόγων ἀνενεώσαντο, καὶ τοῦ Φαρνάκου κατηγορήσαντες παρεκάλουν ἐπιστροφήν τινα ποιήσασθαι, δι᾽ ἧς τεύξεται τῆς ἁρμοζούσης δίκης· ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα, φιλανθρώπως ἀπεκρίθη, διότι πέμψει πρεσβευτὰς τοὺς κατὰ πάντα τρόπον λύσοντας τὸν πόλεμον» 1).

Ο ΦΑΡΝΑΚΗΣ, ΠΑΝΤΑΧΟΘΕΝ ΠΡΟΣΒΑΛΟΜΕΝΟΣ, ΑΝΑΓΚΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΖΗΤΗΣΗ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ. — Η ΕΙΡΗΝΗ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΕΙΤΑΙ. — Ἐντοσούτῳ ὁ Εὐμένης καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ Ἀριαράθης καὶ Προυσίας δὲν ἔμειναν ἐν τῇ ἀπραξίᾳ. Προβλέποντες δὲ ὅτι μόνον ἡ βία ἠδύνατο νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Φαρνάκην νὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα, συνήθροισαν πανταχόθεν στρατὸν καὶ ἐσχεδίασαν νέον σχέδιον ἐκστρατείας, ὅπερ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μετέφερε τὸ θέατρον τοῦ πολέμου ἐντὸς αὐτῶν τῶν Κρατῶν τοῦ Φαρνάκου καὶ δι᾽ οὗ θὰ ἐπετίθεντο κατ᾽ αὐτοῦ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ὅπως ἐπιτύχῃ ἀσφαλέστερον τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὁ Εὐμένης ἠθέλησε νὰ κλείσῃ τόν τε Ἑλλήσποντον καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον· ἀλλ᾽ οἱ Ρόδιοι ἀντέστησαν σφοδρῶς. Ὅθεν καὶ ὁ στόλος αὐτοῦ συνενωθεὶς μετὰ τοῦ Προυσία, ἠγκυροβόλησε ἐνώπιον τῆς Σινώπης·

(1) Πολυβ. βιβλ. 25, 6.

ἐνῷ ὁ συμμαχικὸς στρατὸς εἰσήρχετο εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Πόντου.

« Ὁ Φαρνάκης, ἐξαπιναίου καὶ βαρείας αὐτῷ τῆς ἐφόδου γενομένης, ἕτοιμος ἦν πρὸς πᾶν τὸ προτεινόμενον· πρέσβεις γὰρ ἐξαπέστειλε πρὸς Εὐμένη καὶ Ἀριαράθην. Τῶν δὲ περὶ Εὐμένη καὶ Ἀριαράθην προσδεξαμένων τοὺς λόγους, καὶ παραχρῆμα συνεξαποστειλάντων πρεσβευτὰς παρ' αὐτῶν πρὸς τὴν Φαρνάκην, καὶ τούτου γενομένου πλεονάκις παρ' ἑκατέρων, ἐκυρώθησαν αἱ διαλύσεις ἐπὶ τούτοις. «Εἰρήνην ὑπάρχειν Εὐμένει καὶ Προυσίᾳ καὶ Ἀριαράθῃ πρὸς Φαρνάκην καὶ Μιθριδάτην εἰς τὸν πάντα χρόνον. Γαλατίας μὴ ἐπιβαίνειν Φαρνάκην κατὰ μηδένα τρόπον· ὅσαι γεγόνασιν πρότερον συνθῆκαι Φαρνάκῃ πρὸς Γαλάτας, ἀκύρους ὑπάρχειν· ὁμοίως Παφλαγονίας ἐκχωρεῖν, ἀποκαταστήσοντα τοὺς οἰκήτορας, οὓς πρότερον ἐξαγηόχει, σὺν δὲ τούτοις ὅπλα καὶ βέλη καὶ τὰς ἄλλας παρασκευάς· ἀποδοῦναι δὲ καὶ Ἀριαράθῃ τῶν τε χωρίων, ὅσα παρῄρητο, μετὰ τῆς προϋπαρχούσης παρασκευῆς καὶ τοὺς ὁμήρους· ἀποδοῦναι δὲ καὶ Τήϊον παρὰ τὸν Πόντον· τοὺς αἰχμαλώτους ἀποκαταστῆναι Φαρνάκην χωρὶς λύτρων, καὶ τοὺς αὐτομόλους ἅπαντας. πρὸς δὲ τούτοις, τῶν χρημάτων καὶ τῆς γάζης, ἧς ἀπήνεγκε παρὰ Μορζίου καὶ Ἀριαράθου ἀποδοῦναι τοῖς προειρημένοις βασιλεῦσιν ἐννεακόσια τάλαντα καὶ τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη τ΄ προσθεῖναι, τὴν εἰς τὸν πόλεμον διπάνην» Ἐπεγράφη δὲ καὶ «Μιθριδάτῃ τῷ τῆς Ἀρμενίας σατράπῃ, τ΄. τάλαντα διότι παραβὰς τὰς πρὸς Εὐμένη συνθήκας ἐπολέμησεν Ἀριαράθῃ». Περιελήφθησαν δὲ ταῖς συνθήκαις τῶν μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν δυναστῶν Ἀρταξίας, ὁ τῆς Ἀρμενίας ἄρχων, καὶ Ἀκουσίλοχος· τῶν δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην, Γάταλος ὁ Σκρμάτης, τῶν δ' αὐτονομουμένων, Ἡρακλεῶται, Μεσημβριανοί, Χερρονησῖται, σὺν δὲ τούτοις Κυζικινοί. Περὶ δὲ τῶν ὁμήρων τελευταῖον ἐγράφη, πόσους δεήσει καὶ τίνας δοῦναι τὸν Φαρνάκην, ὧν καὶ παραγενηθέντων ἐξ αὐτῆς ἀνέζευξαν αἱ δυνάμεις» 1).

Ὁ Προυσίας εἰλικρινῶς εἶχε βοηθήσει τὸν Εὐμένῃ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, εἰς ὃν ἔλαβον κατ' ἀνάγκην μέρος πάντες οἱ ἡγεμά-

(1) Πολυβ. βιβλ. 25, 6.

γες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου ἐπέδειξεν οὕτως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, παραχωρῶν αὐτῷ τὴν πόλιν τῆς Τίου, ἣν ὁ Προυσίας ἐδέξατο μετὰ ζωηρᾶς εὐγνωμοσύνης. «Ὁ (Τήϊον) μετά τινα χρόνον Εὐμένης ἔδωκε Προυσίᾳ πειθοῖς, μετὰ μεγάλης χάριτος.» 1)

ΟΙ ΛΥΚΙΟΙ ΠΑΡΑΠΟΝΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ (178). — «Ἐγένετο Λυκίοις διαφορὰ πρὸς Ροδίους διὰ τοιαύτας αἰτίας. Καθ' οὓς καιροὺς οἱ δέκα διῴκουν τὰ περὶ τὴν Ἀσίαν, τότε παρεγενήθησαν πρέσβεις, παρὰ μὲν Ροδίων Θεαίτητος καὶ Φιλόφρων, ἀξιοῦντες, αὐτοῖς δοθῆναι τὰ κατὰ Λυκίαν καὶ Καρίαν, χάριν τῆς εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχηνταί σφισι κατὰ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον· παρὰ δὲ τῶν Ἰλιέων ἦκον Ἵππαρχος καὶ Σάτυρος, ἀξιοῦντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα, συγγνώμην δοθῆναι Λυκίοις τῶν ἡμαρτημένων. Ὧν οἱ δέκα διακούσαντες, ἐπειράθησαν ἑκατέρων στοχάσασθαι κατὰ τὸ δυνατόν· διὰ μὲν γὰρ τοὺς Ἰλιεῖς οὐδὲν ἐβουλεύσαντο περὶ αὐτῶν ἀνήκεστον. Τοῖς δὲ Ροδίοις χαριζόμενοι προσένειμαν ἐν δωρεᾷ τοὺς Λυκίους· Ἐκ ταύτης τῆς διαλήψεως ἐγεννήθη στάσις καὶ διαφορὰ τοῖς Λυκίοις πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ροδίους οὐκ εὐκαταφρόνητος. Οἱ μὲν γὰρ Ἰλιεῖς, ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις αὐτῶν, ἀπήγγελον, ὅτι παρήτηνται τὴν ὀργὴν τῶν Ρωμαίων καὶ παραίτιοι γεγόνασιν αὐτοῖς τῆς ἐλευθερίας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Θεαίτητον ἐποιήσαντο τὴν ἀγγελίαν ἐν τῇ πατρίδι φάσκοντες, Λυκίας καὶ Καρίας τὰ μέχρι Μαιάνδρου δεδόσθαι Ροδίοις ὑπὸ Ρωμαίων ἐν δωρεᾷ. Λοιπὸν οἱ μὲν Λύκιοι πρεσβεύοντες ἦκον εἰς τὴν Ρόδον ὑπὲρ συμμαχίας. Οἱ δὲ Ρόδιοι προχειρισάμενοί τινας τῶν πολιτῶν, ἐξαπέστελλον τοὺς διατάξοντας ταῖς κατὰ Λυκίαν καὶ Καρίαν πόλεσιν, ὡς ἕκαστα δεῖ γενέσθαι. Μεγάλης δ' οὔσης τῆς παραλλαγῆς περὶ τὰς ἑκατέρων ὑπολήψεις, ἕως μέν τινος οὐ πᾶσιν ἔκδηλος ἦν ἡ διαφορὰ τῶν προειρημένων. Ὡς δ' εἰσελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ Λύκιοι διελέγοντο περὶ συμμαχίας, καὶ μετὰ τούτους Ποθίων, ὁ Πρύτανις τῶν Ροδίων, ἀναστὰς ἐφώτισε

(1) Πολυβ. βιβλ. 26, 6. § 7.

τὴν ἑκατέρων αἵρεσιν, καὶ προσεπετίμησε τοῖς Λυκίοις, πᾶν γὰρ ὑπομένειν ἔφασαν μᾶλλον, ἢ ποιήσειν Ροδίοις τὸ προσταττόμενον.» 1)

Ἐκράτησαν τὸν λόγον αὐτῶν καὶ ἀντέταξαν εἰς τὴν τυραννίαν τῶν κυρίων αὐτῶν σφοδροτάτην ἀντίστασιν, διαρκέσασαν καθ' ὅλον τὸν πόλεμον τοῦ Εὐμένους κατὰ τοῦ Φαρνάκου καὶ λαβοῦσαν τότε τοσοῦτον σπουδαῖον χαρακτῆρα, ὥστε οἱ Ρόδιοι εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν συνδρομὴν τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὰ Περγαμινὰ στρατεύματα ὤφειλον νὰ μείνωσιν εἰς Καρίαν μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης τῷ 179, διότι μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Ρόδιοι παρεπονέθησαν λέγοντες ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Εὐμένους ἀντὶ νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτοὺς ἐλαφυραγώγησε φρούριά τινα τῆς Περαίας.

Τοιαύτη ἦν ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ὅτε οἱ πρέσβεις τῶν Λυκίων ἀφικόμενοι εἰς Ρώμην ἐξέθεσαν τῇ συγκλήτῳ τὰ παράπονα αὐτῶν λέγοντες ὅτι, καίτοι ἦσαν ὑπήκοοι τοῦ Ἀντιόχου, ἡ ὑπὸ τὸν βασιλέα τοῦτον δουλεία, συγκρινομένη πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῶν κατάστασιν, ἦτον εὐγενὴς ἀνεξαρτησία. Οὐ μόνον τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄτομα αὐτά, ὑπὸ τοὺς τυράννους ὑπέφερον ἀληθῆ δουλείαν. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπέφερον ταὐτά. Σωματικὰ βασανιστήρια, καὶ ἡ μάστιξ αὐτὴ, δὲν ἔπαυον ἐφαρμοζόμενα ἐπ' αὐτῶν. Πρὸς συμπλήρωσιν, μηδεμιᾶς ἀτιμίας ἐφείσθησαν. Ἐν γένει μετεχειρίζοντο αὐτοὺς ὡς τοὺς ἀργυρωνήτους δούλους.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ ΔΥΣΑΡΕΣΤΕΙ ΤΟΥΣ ΡΟΔΙΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΛΥΚΙΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ. — Ἡ σύγκλητος, συγκινηθεῖσα ἐπὶ τοῖς παραπόνοις τούτοις, παρέδωκε τοῖς Λυκίοις ἐπιστολήν τινα πρὸς τοὺς Ροδίους. «Ἡ Ρώμη δὲν ἀν ἔχεται νὰ βλέπῃ τοὺς Λυκίους δούλους τῶν Ροδίων, μηδὲ ἐπιτρέπει νὰ ἐπιβάλλεται παρ' οἱουδήποτε ἡ δουλεία εἰς ἐλευθέρους γεννηθέντας ἄνδρας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λύκιοι διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν κηδεμονίαν τῶν Ροδίων, οἱ Λύκιοι καὶ οἱ Ρόδιοι εἰσὶ δύω λαοὶ σύμμαχοι ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὸν Ρωμαϊκὸν λαόν» 1).

---

(1) Πολυβ. βιβλ. 23, 3.

1) Τιτ. Λίβιος XLI 6.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη λίαν δυσηρέστησε τοὺς Ροδίους. Ἡ δημοσία γνώμη ἦν ὑπὲρ τοῦ μετὰ τῶν Λυκίων πολέμου πρὸς ἐξάντλησιν τῶν πόρων καὶ τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ αὐτῶν καὶ τιμωρίαν αὐτῶν ὡς διαθέσεις εὐμενεῖς ἐπιδειξάντων εἰς τὸν Περσέα, ὁδηγησάντων αὐτῷ τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ θυγατέρα τοῦ Σελεύκου, Λαοδίκην καὶ ἐπισκευασάντων τὸν στόλον αὐτῶν τῇ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ἐχορήγησεν αὐτοῖς μεγάλην ποσότητα ξυλείας καὶ ἐδωρήσατο χρυσῆν ταινίαν εἰς ἕκαστον τῶν ναυτῶν, τῶν συνοδευσάντων τὴν σύζυγον αὐτοῦ.

Οὐχ ἧττον, ἡ τύχη τῶν Λυκίων κατ' οὐδὲν ἐβελτιώθη καὶ ὁ πόλεμος διήρκει εἰσέτι τῷ 175, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ Τίτος Λίβιος ὅστις διέσωσεν ἡμῖν ταῦτα, οὐδεμίαν περὶ τοῦ πολέμου τούτου λεπτομέρειαν ἀναφέρει, ἐπασχολούμενος εἰς τὰ μεγάλα γεγονότα, ἅτινα διεδραμάτιζεν ἡ Ρωμαϊκὴ ἰσχύς.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ. — Πράγματι ἡ Ρώμη διέβλεπεν ἤδη νέαν καταιγίδα· ἤδη δὲ ἐν Μακεδονίᾳ τὰ νέφη συνεσωρεύοντο.

Ὁ Φίλιππος σπουδαίως συνέδραμε τοὺς Ρωμαίους εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον αὐτῶν· καὶ, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐκδουλεύσεως ταύτης, ὁ Σκιπίων ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ μετὰ τὴν ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς ἦτταν ἐπιβληθέντος αὐτῷ φόρου. Ἐν τοσούτῳ ἡ φιλία αὕτη ἦν ὅλως πρόσκαιρος· ἡ σύγκλητος εἶχεν ὑπονοίας κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ, ἐν πάσῃ περιστάσει, ηὐνόει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἡμέραν μάλιστά τινα πρὸς ἐξουδένωσιν τῆς βασιλικῆς ἀξιοπρεπείας του, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῶν ρωμαίων πρεσβευτῶν καὶ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ κατ' αὐτοῦ παράπονα πόλεώς τινος τῆς Θράκης· ὁ Φίλιππος, προσβληθείς, μόνον τὸν πόλεμον διελογίζετο καὶ ἤρξατο κρύφα παρασκευαζόμενος.

Ὁ Φίλιππος εἶχε δύο υἱούς, τὸν Δημήτριον καὶ τὸν Περσέα, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος, ἀποσταλεὶς ὡς ὅμηρος εἰς Ρώμην εἶχεν ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιαν τῆς συγκλήτου, ἥτις προσεπάθει νὰ προσεταιρισθῇ αὐτόν, ἵνα ἐνσπείρῃ οὕτω τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τῶν δύω ἀδελφῶν· ἡ πολιτικὴ αὕτη ἐπέτυχε. Μόλις ὁ Δημήτριος ἐπέστρεψεν εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐκατηγόρησεν αὐτὸν ὅτι ἤθελε νὰ τὸν δολοφονήσῃ. Ὁ Φί-

λιππος ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ υἱοῦ του τὸν ἐδηλητηρίασε καὶ ἀπέθανε μετά τινα καιρὸν (179) ἐκ λύπης καὶ ὀνείδους.

Ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασις διὰ τῆς δολοφονίας τοῦ προστατευομένου τῆς Ρώμης ἐσήμαινε τὴν κήρυξιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς δημοκρατίας. Ἐν τοσούτῳ ὁ Περσεὺς ἤρξατο ζητῶν παρὰ τῆς συγκλήτου τὴν ἄδειαν ὅπως λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως· καὶ ἐπιτυχὼν τούτου ἤρξατο ἐφαρμόζων τὰ σχέδια τοῦ πατρός του. Πανταχοῦ ἐζήτει συμμάχους· οἱ πρεσβευταὶ τούτου ἀφίκοντο μέχρι Καρθαγένης. Ἐὰν ὁ Περσεὺς ἀνελάμβανε τὸ πρόσωπον τοῦ ἀντιπάλου τῆς Ρώμης καὶ ἤρχετο τῶν παρασκευῶν, ἅπας ὁ ὑπὸ τὴν Ρώμην κόσμος ἤθελεν ἐγερθῇ κατ' αὐτῆς. Ἀλλὰ βραδύτερον θὰ ἴδωμεν ὅτι τοιοῦτον ἔργον ὑπερέβαλε τὰς δυνάμεις τοῦ Περσέως.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΑΝΑΒΙΒΑΖΕΙ ΑΝΤΙΟΧΟΝ ΤΟΝ ΕΠΙΦΑΝΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ. — Τοιαύτη ἦν ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, ὁπότε ὁ Ἀντίοχος, υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου διατελέσας ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὅμηρος ἐν Ρώμῃ, κληθεὶς εἰς Συρίαν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ Σελεύκου, ἀντικατέστη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σελεύκου Δημητρίου, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης τῆς ἐπιβαλλούσης τῷ Σελεύκῳ νὰ μεταλλάσσῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοὺς ὁμήρους.

Μόλις ὁ ἡγεμονόπαις εἶχεν ἀφιχθῇ εἰς Ρώμην καὶ ὁ Σέλευκος ἐγένετο θῦμα τῆς συνωμοσίας τοῦ Ἡλιοδώρου, ἑνὸς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ὅστις ἐπεδίωξε τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του, καὶ ὃν ὁ Εὐμένης καὶ Ἄτταλος ἐξεδίωξαν ὅπως ἀναβιβάσωσιν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἀντίοχον, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΡΟΠΗΝ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — Ὁ Περσεύς, ἓν μόνον διαλογιζόμενος, τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ σχεδίων, ἀπέστειλε πρεσβευτὰς οὐχὶ μόνον πρὸς ἅπασας τὰς ἐν Ἑλλάδι φυλάς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασας τὰς πόλεις καί, ὑποσχέσεσι μᾶλλον ἢ ἐκδουλεύσεσι, προσεταιρίσθη αὐτάς. Τὰ πνεύματα ἦσαν κατὰ μέγα μέρος ὑπὲρ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τοῦ Εὐμένους, καίτοι εἰς ἅπασας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν εἶχον τὰς μεγαλειτέρας ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν Εὐμένη.

Πρὸς ταχυτέραν ἔκρηξιν τοῦ μεταξὺ τῶν Ρωμαίων καὶ τοῦ Περσέως πολέμου, ὁ Εὐμένης μετέβη αὐτοπροσώπως εἰς Ρώμην καὶ κατήγγειλε τὰς παρασκευὰς καὶ τὰ σχέδια τοῦ Περσέως πρὸς ἐκμηδένησιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ γοήτρου. Ἡ σύγκλητος δελεασθεῖσα ὑπὸ τῶν προδοσιῶν τούτων δὲν ἔτεινεν εὐμενὲς οὖς εἰς τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ Περσέως παρὰ τῇ συγκλήτῳ.

ΤΑΣΕΙΣ ΕΧΘΡΙΚΑΙ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ἅπασαι αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας ἀνησύχησαν διὰ τὰ ἐν τῇ συγκλήτῳ συμβάντα ὑπό τε τῶν πρεσβευτῶν τοῦ Περσέως καὶ τοῦ Εὐμένους καὶ, φρονοῦσαι ὅτι ἡ εἰς Ρώμην μετάβασις τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου θὰ ἐπιρρέαζεν ὁπωσδήποτε τὰς ἀποφάσεις τῶν Ρωμαίων, ἐξαπέστειλαν αἱ πλεῖσται, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, πρεσβευτὰς εἰς Ρώμην. Μεταξὺ αὐτῶν ἦν καὶ πρεσβεία τῶν Ροδίων, ἧς ὁ ἀρχηγὸς, ὁ Σάτυρος, πιστεύων ὅτι ὁ Εὐμένης κατηγορῶν τὸν Περσέα δὲν θὰ ἐφείδετο τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀπόντος τοῦ Εὐμένους. Ἐπιτυχὼν τῆς εὐνοίας ταύτης, κατηγόρησε τὸν Εὐμένη ὡς ἐξαγείραντα τοὺς Λυκίους κατὰ τῶν Ροδίων, καὶ ὡς τυραννικώτερον τοῦ Ἀντιόχου. Ἡ κατηγορία αὕτη εὐηρέστησε τοὺς Ἀσιατικοὺς, παρ' οἷς ὁ Περσεὺς ἠρίθμει πλείστους ὀπαδοὺς, ἀλλὰ δυσηρέστησε τὴν σύγκλητον καὶ κατέστησε τὴν ἀποστολὴν τοῦ Σατύρου ἀτελέσφορον δι' ἑαυτὸν τε καὶ τὴν δημοκρατίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ἡ κατηγορία αὕτη, ἀντὶ δυσαρεσκείας, ἠύξησε τὰς πρὸς τὸν Εὐμένη συμπαθείας τῶν Ρωμαίων, οἵτινες ἐπέδωκαν αὐτῷ μεγαλειτέρας τιμὰς καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πλούσια δῶρα.

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙ ΤΗΝ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Ὁ Περσεὺς, πληροφορηθεὶς τὰ γινόμενα ἐν Ρώμῃ, καὶ ὑπὸ μίσους καὶ ἐκδικήσεως ἐμφορούμενος, ἐσκέφθη νὰ δολοφονήσῃ τὸν Εὐμένη. Προσεταιρισθεὶς τὸν Εὔανδρον, ἐκ Κρήτης καὶ τρεῖς Μακεδόνας, ἀνέθεσεν αὐτοῖς τὴν ἐντολὴν ταύτην, δώσας αὐτοῖς καὶ ἐπιστολήν τινα πρός τινα προεξέχουσαν ἐν Δελφοῖς δέσποιναν, Πράξαν καλουμένην, καὶ διατάξας αὐτοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς Δελφοὺς, ὅθεν ἦν βέβαιον ὅτι ὁ Εὐμένης θὰ διήρχετο ὅπως προσφέρῃ θυσίαν τῷ Ἀπόλλωνι. Οἱ δολοφόνοι ἐξετέλεσαν τὸ

ἔργον αὐτῶν, ἀλλ' ἡμιτελὲς, διότι ὁ Εὐμένης τρωθεὶς ἐθεραπεύθη ἀκολούθως 1).

Η ΡΩΜΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ. — Ἡ ἀπόπειρα αὕτη δὲν ἦτο ἡ πρώτη τοῦ Περσέως, καθότι, ὡς λέγουσιν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφόνευσε τὴν σύζυγον αὐταῖς ταῖς χερσὶ καὶ διέπραξε πλείστας ἄλλας δολοφονίας ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τῶν κρατῶν αὐτοῦ. Ἐὰν πιστεύσωμεν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, διέπραξε περισσότερα κακουργήματα. Ἅπαντες οἱ Ρωμαῖοι στρατηγοὶ οἱ ἐξ Ἰταλίας εἰς Ἑλλάδα μεταβαίνοντες ἐφιλοξενοῦντο ἐν Βριντησίῳ ὑπὸ τοῦ πρώτου τῶν πολιτῶν Λ. Ραμίου, ὃν ὁ Περσεὺς προσεπάθησε νὰ προσεταιρισθῇ καὶ δι' αὐτοῦ δηλητηριάζῃ τοὺς οὓς ἤθελεν ὑποδείξῃ αὐτῷ δι' ἐπιστολῆς. Ἀλλ' ὁ Ράμιος, γνωρίζων ὅτι αὐτὸς οὗτος ἤθελε προδώσει, ἐξηπάτησε τὸν Περσέα δι' ὑποσχέσεων καὶ ἔσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ τὸ γεγονὸς εἰς τὴν ρωμαϊκὴν σύγκλητον.

Ἀποκαλυφθέντων ἁπάντων τούτων καὶ τοῦ Περσέως θεωρουμένου ὡς τοῦ μόνου ἐμποδίου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν φιλοδόξων σχεδίων τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας, ἡ Ρώμη ἀπεφάσισε τὸν πόλεμον διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος, πέμψασα ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ πρεσβευτὰς εἰς τὰς νήσους καὶ τὴν Ἀσίαν ὅπως ἐξασφαλίσῃ συμμαχίας καὶ βολιδοσκοπήσῃ μήπως ὑπεχρεώθησαν ἀπέναντι τῶν προσλιπαρίσεων τοῦ Περσέως.

Ο ΑΡΙΑΡΑΘΗΣ ΠΕΜΠΕΙ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΝ. — Τὸ αὐτὸ ἔτος οἱ πρέσβεις τοῦ Ἀριαράθου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας, προσῆλθον εἰς Ρώμην πρέσβεις φέροντες τὸν υἱὸν τοῦ Ἀριαράθου, καὶ ἀναγγέλοντες ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν ἐπεθύμει ὅπως ὁ υἱὸς αὐτοῦ παιδιόθεν ν' ἀνατραφῇ κατὰ τὰ ρωμαϊκὰ ἤθη καὶ συνδεθῇ φιλικῶς μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ παρακαλοῦντες αὐτοὺς ὅπως ἐμπιστευθῶσιν αὐτὸν οὐχὶ εἰς ἰδιαίτερον μέρος, ἀλλ' εἰς μέρος ὅπως διατελῇ ὑπὸ τὴν δημόσιον προστασίαν καὶ κηδεμονίαν. Οἱ Ρωμαῖοι ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ ἀνταποκριθῶσι πληρέστατα εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ Ἀριαράθου·

(1) Τιτ. Λιβ. ὁμ. 15 καὶ 16.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΑΝΑΤΟΛΗΝ ΑΠΟΣΤΑΛΕΝΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ. — Ἐντοσούτῳ ὁ Εὐμένης, διαμείνας εἰς Αἴγιναν ἐπί τινα καιρὸν πρὸς ἀνάρρωσιν, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀσίαν, ἔνθα, ἀφικόμενος εἰς Πέργαμον, ἐπελάβετο τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ παρασκευῶν. Ἐν Περγάμῳ συνήντησαν αὐτὸν οἱ πρεσβευταὶ συγχαίροντες αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀπολυτρώσει του ἐκ βεβαίου κινδύνου. Εἶτα ἐπανῆλθον εἰς Ρώμην καὶ ἀνήγγειλον ὅτι συνεμάχησαν μετὰ τοῦ Ἀντιόχου τῆς Συρίας, τοῦ Πτολεμαίου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Εὐμένους τῆς Περγάμου καὶ ὅτι πανταχοῦ εὗρον ἐχθροὺς τοῦ Περσέως, ἐκτὸς τῆς Ρόδου, ἔνθα τὰ πνεύματα ἦσαν προκατειλημμένα ὑπὸ τοῦ Περσέως. Οἱ Ρόδιοι πρὸς πρόληψιν παντὸς ἐνδεχομένου ἕνεκα τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἔπεμψαν πρέσβεις δικαιολογηθησομένους ἀπέναντι τῶν κατὰ τῆς δημοκρατίας τῶν κατηγοριῶν τούτων.

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ πόλεμος ἐπέκειτο Οὐχὶ μόνον ἡ Ῥώμη καὶ ἡ Ἰταλία, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς, πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, εἶχον τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐστραμμένην ἐπὶ τοῦ μεταξὺ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Ῥωμαίων πολέμου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀσίαν, ὁ Εὐμένης, ἐκτὸς τοῦ ἀρχαίου μίσους του, ἀνεμιμνήσκετο καὶ τῆς ἐν Δελφοῖς ἀποπείρας τῆς δολοφονίας αὐτοῦ. Ὁ Προυσίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας, ἀπεφάσισε νὰ τηρήσῃ οὐδετερότητα. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐθεώρουν δίκαιον νὰ φέρῃ οὗτος τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συζύγου του. Ὁ Ἀριαράθης, βασιλεὺς τῆς Καππαδοκίας, ἐκτὸς τῶν ἐπικουριῶν, ἃς ὑπεσχέθη τοῖς Ῥωμαίοις, συμμετεῖχε καὶ πάντων τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου μετὰ τοῦ Εὐμένους, ἀφ' ὅτου ἐγένετο συγγενὴς αὐτοῦ. Τοιαῦται ἦσαν αἱ διαθέσεις τῶν βασιλέων· ἀλλ' αἱ τῶν δημοκρατιῶν ἦσαν ὅλως τοὐναντίαι, καθόσον ὁ δῆμος πανταχοῦ ἦν ὑπὲρ τοῦ Περσέως καὶ τῶν Μακεδόνων. Οἱ πρεσβευταὶ πολλῶν δημοκρατιῶν εἶχον συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ ἐν Σαμοθράκῃ.

ΟΙ ΥΠΑΤΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΡΩΜΑΙΚΟΝ ΛΑΟΝ ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ ΠΟΛΕΜΟΝ. — Διαταγῇ τῆς συγκλήτου οἱ ὕπατοι ἐδημοσίευσαν τὴν ἑπομένην ἐπίκλησιν πρὸς τὸν Ρωμαϊκὸν λαόν· «Ἐπειδὴ ὁ Περσεύς, υἱὸς τοῦ Φιλίππου, βασιλεὺς

τῆς Μακεδονίας, ἐναντίον τῆς μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ συνομολογηθείσης καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀνανεωθείσης συνθήκης, ἤγειρεν ὅπλα κατὰ τῶν συμμάχων τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἐλεηλάτησε τὰς χώρας αὐτῶν καὶ κατέλαβε τὰς πόλεις αὐτῶν· ἐπειδὴ παρασκευάζεται εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, συνήγαγεν ὅπλα, στρατὸν καὶ πλοῖα, ὁ ρωμαϊκὸς λαὸς προσκαλεῖται νὰ ἐπιψηφίσῃ τὸν πόλεμον καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ Περσεὺς δὲν ἱκανοποιήσῃ αὐτόν.» 1)

Ταὐτοχρόνως πρέσβεις πέμπονται πρὸς τὸν Περσέα, ὅπως ἐξαγγείλωσι τὸ ψήφισμα τοῦ λαοῦ, οἵτινες ἐπανελθόντες ἐξέθεσαν τὴν ἄρνησιν τοῦ Περσέως εἰς τὴν σύγκλητον, ἥτις τὰ μάλιστα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Μακεδόνος βασιλέως καὶ ἀπεφάσισεν ἀμέσως τὸν πόλεμον, ἀναθέσασα τὴν μὲν ἀρχιστρατηγίαν τῷ ὑπάτῳ Π. Αἰκινίῳ, τὴν δὲ ναυαρχίαν τῷ ἐπάρχῳ Κ. Λουκρητίῳ.

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΕΜΠΕΙ ΠΡΕΣΒΕΙΑΝ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — Ἐντοσούτῳ μήτε ὁ στρατός, μήτε τὸ ναυτικὸν ἦν ἕτοιμα. Μόλις εἶχον κατορθώσει νὰ ἀποστείλωσιν ἔπαρχόν τινα μετὰ 5000 ἀνδρῶν· ἑπτὰ ἔπαρχοι προηγήθησαν τοῦ στρατοῦ ὅπως διὰ τῆς παρουσίας των καταστρέψωσι τὰς συμμαχίας ἃς ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη κατεγίνετο νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ ὁ Περσεύς. Ὁ Περσεύς, γνοὺς ταῦτα, ἀπέστειλεν ὅθεν δύο πρεσβευτὰς εἰς Ρώμην καὶ ἐξελιπάρησε τὸν Μάρκιον, τὸν ἀρχηγὸν τῶν ρωμαίων πρεσβευτῶν, ὅπως ποιήσωσιν ἀνακωχήν, ἣν ἐχορήγησεν αὐτῷ δίδων οὕτως αὐτῷ νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ συνωμολόγουν ἀκολούθως τὴν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. 2)

ΟΙ ΡΟΔΙΟΙ ΕΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — «Οἱ περὶ τὸν Τιβέριον καὶ Ποστούμιον κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, ἐπιπορευόμενοι τὰς νήσους καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις· πλεῖστον δ' ἐν τῇ Ρόδῳ, καί περ οὐ προσεδώκουν τῶν Ροδίων κατὰ τοὺς τότε χρόνους. Ἡγησίλοχος γάρ, τότε πρυτανεύων, ἀνὴρ τῶν εὐδοκιμούντων, ὁ καὶ μετὰ ταῦτα πρεσβεύσας εἰς Ρώ-

---

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 42, 29 καὶ 30.
(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 42, 47.

μην, ἔτι πρότερον, ἅμα τῷ φανερὸν γενέσθαι, διότι μέλλουσι πολεμεῖν Ρωμαῖοι τῷ Περσεῖ, τάλλα τε παρακεκλήκει τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινωνεῖν τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καὶ μ΄. ναῦς συμβουλεύσας τοῖς Ροδίοις ὑποζωννύειν. Ἵνα ἐάν τις ἐκ τῶν καιρῶν γένηται χρεία, μὴ τότε παρασκευάζωνται πρὸς τὸ παρακαλούμενον, ἀλλ' ἑτοίμως διακείμενοι πράττωσι τὸ κριθὲν ἐξ αὐτῆς. Ἃ τότε προσφερόμενος τοῖς Ρωμαίοις, καὶ δεικνὺς ὑπὸ τὴν ὄψιν τὰς παρασκευάς, εὐδοκουμένους τῇ πόλει τοὺς πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλεν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Τιβέριον ἀποδεδεγμένοι τὴν τῶν Ροδίων εὔνοιαν, ἐκομίζοντο εἰς τὴν Ρώμην[1]).»

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΑΠΑΙΤΕΙ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΝΑ ΜΕΙΝΩΣΙΝ ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ. — «Περσεὺς μέν, μετὰ τὸν σύλλογον τὸν πρὸς τοὺς Ρωμαίους, τῶν Ἑλλήνων, πάντα τὰ δίκαια κατέταττεν εἰς τὴν ἐπιστολήν, καὶ τοὺς ὑπ' ἑκατέρων ρηθέντας λόγους· ἅμα μὲν ὑπολαμβάνων, ὑπερδέξιος φανήσεσθαι τοῖς δικαίοις, ἅμα δὲ ουλόμενος ἀπόπειραν λαμβάνειν τῆς ἑκάστων προαιρέσεως. Πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἄλλους δι' αὐτῶν τῶν γραμματοφόρων ἔπεμπε τὰς ἐπιστολάς, εἰς δὲ τὴν Ρόδον καὶ πρεσβευτὰς συναπέστειλεν, Ἀντήνορα καὶ Φίλιππον. Οἵ καὶ παραγενηθέντες τὰ γεγραμμένα τοῖς ἄρχουσιν ἀπέδωκαν, καὶ μετά τινας ἡμέρας ἐπελθόντες ἐπὶ τὴν βουλὴν παρεκάλουν τοὺς Ροδίους, κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἡσυχίαν ἔχειν, ἀποθεωροῦντας τὸ γινόμενον. Ἐὰν δὲ Ρωμαῖοι παρὰ τὰς συνθήκας ἐγχειρῶσι τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν τῷ Περσεῖ καὶ Μακεδόσιν, πειρᾶσθαι διαλύειν· τοῦτο γὰρ πᾶσι μὲν συμφέρον πρέπειν δὲ μάλιστα Ροδίοις. Ὅσῳ γὰρ πλείους ὀρέγονται τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας, καὶ διατελοῦσι προστατοῦντες οὐ μόνον τῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας· τοσούτῳ καὶ τὴν ἐναντίαν προαίρεσιν μάλιστα δεῖν αὐτοὺς προορᾶσθαι καὶ φυλάττεσθαι κατὰ δύναμιν.

«Ταῦτα καὶ πλείω τούτοις παραπλήσια διαλεχθέντων τῶν πρέσβεων, ἤρεσκε μὲν πᾶσι τὰ λεγόμενα· προκατεχόμενοι δὲ τῇ πρὸς Ρωμαίοις εὐνοίᾳ, καὶ νικῶντος αὐτοῖς τοῦ βελτίονος, τάλλα μὲν ἀπεδέξαντο φιλανθρώπως τοὺς πρεσβευτὰς, ἠξίουν δὲ τὸν Περσέα διὰ

---

1) Πολυβ. βιβλ. 27, 3.

τῆς ἀποκρίσεως, εἰς μηδὲν αὐτοὺς παρακαλεῖν τοιοῦτον, ἐξ οὗ φανήσονται πρὸς τὴν Ρωμαίων ἀντιπράττοντες βούλησιν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντήνορα τὴν μὲν ἀπόκρισιν οὐκ ἔλαβον, τὴν δὲ λοιπὴν φιλανθρωπίαν ἀποδεξάμενοι τὴν Ροδίων ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Μακεδονίαν 1).»

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΑΥΤΩΝ ΠΡΟΣ ΠΕΡΣΕΑ.— Ὁ Περσεὺς ἐγένετο θῦμα τῆς ἀπάτης τοῦ Μαρκίου. Ἐπωφελούμενοι τῶν ἐπὶ μακρὸν διαρκεσασῶν διαπραγματεύσεων, οἱ Ῥωμαῖοι ἐναργῶς ἐνησχολήθησαν εἰς τὴν στρατολογίαν καί, ἀφοῦ τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, οἱ Μακεδόνες πρεσβευταὶ ἦλθον ἀναγγείλοντες τῷ Περσεῖ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπωλέσῃ πᾶσαν ἐλπίδα εἰρήνης. Ὁ Λικίνιος καὶ ὁ Κ. Λουκρέτιος ἔλαβον τὴν διαταγὴν νὰ ἐκστρατεύσωσιν. Ὁ ὕπατος ἀποβιβασθεὶς εἰς Ἀπολλωνίαν, διῆλθεν ἄνευ προσκόμματος τὴν Ἤπειρον, τὴν Ἀθαμανίαν, τὰ στενὰ τοῦ Γόμφου καὶ ἐστρατοπεύδευσε παρὰ τὸν Πηνειόν. Ταὐτοχρόνως ὁ Εὐμένης κατέπλευσεν εἰς Χαλκίδα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀττάλου καὶ Ἀθηναίου, ἀναθέσας τὴν φρούρησιν τοῦ βασιλείου αὐτοῦ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Φιλέταιρον. Ἐκεῖθεν προσῆλθε τῷ ὑπάτῳ μετὰ τοῦ Ἀττάλου, ἄγων 4 χιλ. πεζῶν καὶ χιλ. ἱππεῖς, καὶ ἀφήσας εἰς Χαλκίδα δισχιλίους πεζοὺς ὑπὸ τὸν Ἀθήναιον, ὅστις μετ' οὐ πολὺ συνήνωσε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ Λουκρετίου πρὸς πολιορκίαν τῆς Ἀλιάρτου.

Ταὐτοχρόνως κατέπλευσαν εἰς Χαλκίδα καὶ αἱ ναῦς τῶν συμμάχων, ἤτοι 2 πεντήρεις ἐκ Καρθαγένης, 2 τριήρεις ἐξ Ἡρακλείας τοῦ Πόντου, 4 ἐκ Χαλκιδόνος, 4 ἐκ Σάμου καὶ 5 πεντήρεις ἐκ Ρόδου. Ὁ κ. Λουκέρτιος ὑπεδέχθη ταύτας φιλοφρόνως, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πόλεμος δὲν ἦν ναυτικὸς, ἐπέστρεψεν αὐτὰς εἰς τοὺς συμμάχους.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟΝ ΑΥΤΟΥ.— Οὐδενὸς ἠμέλησεν ὁ Περσεὺς ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὸ θάρρος τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Οἱ Ρωμαῖοι, ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐστρατολόγησαν τοὺς τυχόντας, ἐνῷ οἱ Μακεδόνες παιδιόθεν ἐξέμαθον τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων

---

1) Πολυβ. βιβλ. 27, 4.

καὶ, ἐν τοῖς συνεχεστάτοις καὶ πολυαρίθμοις πολέμοις, συνωκειώθησαν μετὰ τῶν κόπων καὶ σκληραγωγιῶν. Ἐπίκουροι πῶν Ρωμαίων εἶναι οἱ Λυδοὶ καὶ οἱ Φρῦγες οἱ θηλυπρεπέστεροι ὅλων τῶν λαῶν, ἀνῷ τῶν ἡμετέρων ἦσαν οἱ Θρᾶκες καὶοἱ Γαλάται, οἱ ἀνδρειώτεροι τῶν ἐθνῶν, ἔχοντες ἁπάσας τὰς βοηθείας τῶν θεῶν καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Ὅθεν καὶ νῦν τὸ αὐτὸ θάρρος τῶν προγόνων ἡμῶν δέον νὰ διαθερμαίνῃ ἡμᾶς, καθόσον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὑποτάξαντες τὴν Εὐρώπην, διῆλθον εἰς Ἀσίαν καὶ παρέδωκαν τῷ πολιτισμῷ νέον κόσμον, ἄγνωστον ἄχρι τοῦδε 1).

ΠΡΩΤΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — Ὁ ὕπατος, ἀφ' ἑτέτέρου, συνεκρότησε συμβούλιον ὅπως ἀποφασισθῇ ἡ στιγμὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν. Κατὰ τὰς συνεδριάσεις, εἰς ἃς παρίσταντο ὅ τε Εὐμένης καὶ ὁ Ἄτταλος, ταχυδρόμος προσῆλθε δρομαίως ἀναγγέλων ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἀφίκετο μετὰ πολλῶν δυνάμεων. Πάραυτα τὸ συμβούλιον διελύθη καὶ ἅπαντες ἔσπευσαν εἰς τὰ ὅπλα, ἀποστείλαντες τάγμα ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Εὐμένους ἐξ 100 ἱππέων καὶ ἰσαρίθμων πεζῶν πρὸς κατόπτευσιν. Ὁ Περσεὺς ἀφίκετο τὴν 4 ὥραν, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μιλίου, μακρὰν τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοπέδου καὶ προὐχώρησε μετὰ τοῦ ἱππικοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐλαφρῶν ἱππέων, συνοδευόμενος ὑπό τοῦ Κότυος, τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν ἐπικούρων. Μόλις ἀπεῖχον πεντακοσίους πόδας τοῦ στρατοπέδου, ὁπότε εἶδον δύο φάλαγκας ἐχθρικὰς ἐκ Γαλατῶν τὸ πλεῖστον συγκειμένας ὑπὸ τὸν Κασσίγνητον καὶ 550 πεζοὺς ἐλαφροὺς ἐκ Μυσῶν ἢ Κρητῶν. Μάχη τότε συνήφθη, καθ' ἣν ἔπεσαν τριάκοντα στρατιῶται τοῦ Εὐμένους καὶ αὐτὸς ὁ Κασίγνητος.

Μετά τινας ἡμέρας γενικωτέρα ἐπίθεσις ἔλαβε χώραν, καθ' ἣν ὁ στρατὸς τοῦ Εὐμένους καὶ οἱ Γαλάται ἐπεδείξαντο δείγμανα ἀνδρείας καὶ ἡ μάχη ἤθελεν ἀποβῇ ἀποφασιστική, ἐὰν δὲν προελάμβανεν ὁ Περσεὺς μετὰ τῆς φάλαγκός του· ἡ νίκη ἐν τοσούτῳ ἦν ὑπὲρ τοῦ Περσέως, τῶν Ρωμαίων ἀπωλεσάντων κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην 2

---

1) Τιτ. Λίβ. βιβλ. 42, 52.

χιλ. πεζούς, ἐνῷ ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Περσέως ἀπώλοντο 20 ἱππεῖς καὶ 40 πεζοί. Ὁ Ρωμαϊκὸς στρατὸς, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Εὐμένους, διεπέρασεν τὸν Πηνειόν.

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΖΗΤΕΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ.— Ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας, ὁ Περσεὺς ἐσταμάτησε καὶ ἐζήτησε τὴν εἰρήνην, ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, ἐφ' ὧν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τοῦ Φλαμινίνου· ἀλλ' ὁ ὕπατος, καίτοι ἡττημένος, ἔμεινεν πιστὸς εἰς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῆς Ῥώμης ἀπαντήσας ὅτι ἡ εἰρήνη ἠδύνατο νὰ συνομολογηθῇ, «ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀνέθεττεν ἐπὶ τὴν σύγκλητον τὴν φροντίδα νὰ κανονίσῃ τὰς σχέσεις τῆς Ῥώμης μετὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῆς» Οὕτως ἀπελπισθεὶς ὁ Περσεὺς ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον.

Ὁ Αικίνιος, μετά τινα νίκην του παρὰ τὰ Δάλαννα ἔνθα ὁ Εὐμένης καὶ ὁ Ἄτταλος παρίσταντο, ἐστρατοπέδευσε πρὸς παραχείμασιν εἰς Θεσσαλίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν, ὁ Κόρραγος, στρατηγὸς τοῦ Εὐμένους, ἐπέδραμεν εἰς τὰ κράτη τοῦ Κότυος, πρὸς βοήθειαν τοῦ ὁποίου ἔσπευσεν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ὕπατος, μετ' ἀνωφελῆ ἐπίθεσιν ἐπὶ τῶν Κάννων, ἐπανῆλθεν εἰς Λάρισσαν, καὶ ἔπεμψεν τὸν Εὐμένη καὶ Ἄτταλον εἰς Ἀσίαν.

Ὁ νέος ὕπατος Α. Ὁστίλιος Μανίνος ἀντικατέστησε τὸν Ὁστίλιον, καὶ ὁ ἔπαρχος Ὁρτένσιος τὸν Λουκρέτιον, μαχόμενον μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στόλου εἰς Ὠρεόν. Ὁ βασιλεὺς ἀρκούντως ἐπέτυχεν εἰς Θράκην, ἔνθα εἶχεν ὁδηγήσει τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Κότυος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΠΑΕΙΣΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ.—Τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ πολέμου δὲν ἦτον ἐπιτυχέστερον τοῖς Ρωμαίοις τοῦ πρώτου. Καὶ ἐν τοσούτῳ πανταχόθεν οἱ πρεσβευταὶ συνεσωρεύθησαν εἰς Ρώμην, ἔκ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας. Οἱ Μιλήσιοι διεκήρυξαν ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ χορηγήσωσιν ὅ,τι ἤθελεν ἀπαιτήσει ἡ σύγκλητος χάριν τοῦ πολέμου. Οἱ Ἀλαβανδηνοὶ προσέφερον στεφάνους χρυσοῦς εἰς τὸ Καπιτώλιον τοῦ Διός· οἱ Λαμψακηνοὶ προσέφερον καὶ οὗτοι χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν συμμαχίαν τῶν Ρωμαίων. Πάντας ἐν γένει τοὺς πρεσβευτὰς ἡ σύγκλητος ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, διατάξασα ὅπως τὸ ὅ-

νομα τῶν Λαμψακηνῶν καταγραφῇ εἰς τὴν στήλην τῶν συμμάχων τῆς Ρώμης καὶ διορίσασα τοῖς Ἀλαβανδηνοῖς νὰ κομίσωσι τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸν ἐν Μακεδονίᾳ ὕπατον Ὁστίλιον. Τὸ αὐτὸ ἔτος προσῆλθον καὶ οἱ Παμφυλεῖς κομίζοντες τῷ Καπιτωλίῳ χρυσοῦν στέφανον ἀξίας 20 χιλ. φιλιππικῶν ἀνθ' οὗτινος ἀνενέωσαν τὴν μετὰ τῶν Ρωμαίων συμμαχίαν των. 1)

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΟΡΤΕΝΣΙΟΣ ΚΥΡΙΕΥΟΥΣΙ ΤΑ ΑΒΔΗΡΑ. — Περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος τοῦ 187 ὁ Εὐμένης μετὰ τοῦ Ἀττάλου συνηνωθέντες μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ὀρτενσίου, ἐπολιόρκησαν τὰ Ἄβδηρα, τῇ προδοσίᾳ Πύθωνός τινος, κατέχοντος θέσιν, ἐξ ἧς ἐξήρτητο ἡ σωτηρία τῆς πόλεως. Ὁ Ὀρτένσιος εἰσελθὼν εἰς Ἄβδηρα, ἐναντίον τῶν συστάσεων αὐτῷ, προέβη εἰς πράξεις τοσοῦτον ἀπεχθεῖς ὥστε οἱ Ἀβδηρῖται, διεκοίνωσαν παράπονα κατ' αὐτοῦ εἰς τὴν σύγκλητον.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΕΙ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΧΑΙΩΝ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ, ΑΣ ΑΠΕΔΙΔΟΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΤΩ ΑΔΕΛΦΩ ΑΥΤΟΥ. — Ὁ Ἄτταλος, ὅστις εἶχε μείνει παρὰ τῷ ὑπάτῳ Ὁστιλίῳ, διεχείμασεν εἰς Ἐλάτειαν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ δώσῃ νέον τεκμήριον τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν βασιλέα αὐτοῦ ἀφοσιώσεως ἀνέλαβε νὰ συμφιλιώσῃ αὐτὸν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν. Τὸ 187, τὸ αὐτὸ ἔτος καθ' ὃ ὁ Σέλευκος διεδέχθη τὸν Ἀντίοχον, ὁ Εὐμένης ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ διατελῶν, βλέπων δὲ τὴν ἐπιρροὴν τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ Συρίας ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξαλειφθεῖσαν μετὰ τὰς ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς καὶ Θερμοπύλαις μάχας, θέλων δ' ἀφ' ἑτέρου νὰ προσεταιρισθῇ τοὺς Ἀχαιούς, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς ἐπιφορτισμένους νὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς 120 τάλαντα «Εἰσῆλθον δὲ οἱ παρ' Εὐμένους πρέσβεις καὶ τῶν τε συμμάχων καὶ τὴν πατρικὴν ἀνενεώσαντο, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν χρημάτων ἐπαγγελίαν διεσάφησαν τοῖς πολλοῖς· καὶ πλείω δὲ πρὸς ταύτας ὑποθέσεις ἐκλέξαντες, καὶ μεγάλην εὔνοιαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ βασιλέως ἐμφαίνοντες πρὸς τὸ ἔθνος κατέπαυσαν τὸν λόγον.

---

(1) Τιτ. Λιβ. 43, 6.

«Μεθ' οὓς Ἀπολλωνίδης ὁ Σικυώνιος ἀναστάς, κατὰ μὲν τὸ πλῆθος τῶν διδομένων χρημάτων ἀξίαν ἔφη τὴν δωρεὰν τῶν Ἀχαιῶν· κατὰ δὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ διδόντος καὶ τὴν χρείαν, εἰς ἣν δίδοται, πασῶν αἰσχίστην καὶ παρανομωτάτην. Τῶν γὰρ νόμων κωλυόντων, μηδένα, μήτε ἰδιωτῶν, μήτε τῶν ἀρχόντων, παρὰ βασιλέως δῶρα λαμβάνειν κατὰ μηδ' ὁποίαν οὖν πρόφασιν· πάντας ἅμα δωροδοκεῖσθαι προφανῶς, προσδεξαμένους τὰ χρήματα, πάντων εἶναι παρανομώτατον, πρὸς τούτοις αἴσχιστον ὁμολογουμένως. Τὸ γὰρ ὀφωνιάζεσθαι τὴν βουλὴν ὑπ' Εὐμένους καθ' ἕκαστον ἔτος, καὶ βουλεύεσθαι περὶ τῶν κοινῶν, καταπεπτωκότας οἱονεὶ δέλεαρ, πρόδηλον ἔχειν τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν βλάβην· νῦν μὲν γὰρ Εὐμένη διδόναι χρήματα, μετὰ δὲ ταῦτα Προυσίαν δώσειν, καὶ πάλιν Σέλευκον. Τῶν δὲ πραγμάτων ἐναντίαν φύσιν ἐχόντων τοῖς τε βασιλεῦσι καὶ ταῖς δημοκρατίαις, καὶ τῶν πλείστων διαβουλίων αἰεὶ γιγνομένων περὶ τῶν πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῖν διαφερόντων· φανερῶς ἀνάγκη, δυοῖν θάτερον, ἢ τὸ τῶν βασιλέων λυσιτελὲς ἐπίπροσθεν γίγνεσθαι τοῦ ἰδίᾳ συμφέροντος, ἢ τούτου μὴ συμβαίνοντος, ἀχαρίστους φαίνεσθαι πᾶσιν, ἀντιπράττοντας τοῖς αὐτῶν μισθοδόταις. Διὸ, μὴ μόνον ἀπείπασθαι, παρεκάλει τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ μισεῖν τὸν Εὐμένη, διὰ τὴν ἐπίνοιαν τῆς δόσεως. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀναστὰς Κάσσανδρος Αἰγινήτης, ἀνέμνησε τοὺς Ἀχαιοὺς τῆς Αἰγινητῶν ἀκληρίας, ἣ περιέπεσον διὰ τὸ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν συμπολιτεύεσθαι, ὅτι τε Πόπλιος Σουλπίκιος, ἐπιπλεύσας τῷ στόλῳ, πάντας ἐξηνδραποδίσατο τοὺς ταλαιπώρους Αἰγινήτας· ὑπὲρ ὧν διεσαφήσαμεν τίνα τρόπον Ἀχαιοί, κύριοι γενόμενοι τῆς πόλεως κατὰ τὰς πρὸς Ρωμαίους συνθήκας, Ἀττάλῳ παραδοῖεν τριάκοντα τάλαντα παρ' αὐτοῦ λαβόντες.

«Τοιούτων δὲ γενομένων λόγων ἐπὶ τοσοῦτον παρέστη τὸ πλῆθος, ὥςε μὴ τολμῆσαι μηδένα συνειπεῖν τῷ βασιλεῖ, πάντας δὲ μετὰ κραυγῆς ἐκβαλεῖν τὴν προτεινομένην δωρεάν, καίτοι δοκούσης αὐτῆς ἔχειν τι δυσαντοφάλμητον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν προτεινομένων χρημάτων» 1). «Τοῦ δὲ Ἀττάλου πέμψαντος πρεσβευτὰς καὶ παραγενομέ-

(1) Πολυβ. βιβλ. 23, 8.

νων τούτων εἰς τὴν πρώτην ἀγοράν, καὶ διαλεγομένων τοῖς Ἀχαιοῖς περὶ τοῦ τὰς τιμὰς ἀποκατασταθῆναι τῷ βασιλεῖ, καὶ παρακαλούντων, ποιῆσαι τοῦτο διὰ τῆς Ἀττάλου χάριτος· ὁ μὲν ὄχλος ἄδηλος ἦν, ἐπὶ τίνος ὑπάρχει γνώμης· πρὸς δὲ τὴν ἀντιλογίαν ἀνίσταντο πολλοὶ καὶ διὰ πολλὰς αἰτίας. Πολλῆς δ' οὔσης ἀπορίας, ὁ Πολύβιος ἀναστὰς ἐποιήσατο μὲν καὶ πλείονας λόγους, μάλιστα δὲ προσέδραμε πρὸς τὴν τῶν πολλῶν γνώμην, ὑποδείξας τὸ γεγονὸς ἐξ ἀρχῆς ψήφισμα τῶν Ἀχαιῶν ὑπὲρ τῶν τιμῶν, ἐν ᾧ γεγραμμένον ἦν, ὅτι δεῖ τὰς ἀπρεπεῖς ἀρθῆναι τιμάς, καὶ τὰς παρανόμους, οὐ μὰ Δί' ἁπάσας. Τοῦ δὲ πλήθους εὐδοκήσαντος τοῖς λεγομένοις, ἐγράφη δόγμα, προστάττον τοῖς ἄρχουσι, πάσας ἀποκαταστῆσαι τὰς Εὐμένους τοῦ βασιλέως τιμάς, πλὴν οἵτινες ἀπρεπές τι περιέχουσι τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν ἢ παράνομον. Τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον καὶ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν Ἄτταλος διωρθώσατο τὴν γενομένην ἀλογίαν περὶ τὰς ὑπαρχούσας Εὐμένει τἀδελφῷ τιμὰς κατὰ τὴν Πελοπόννησον 1).

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΡΚΙΟΣ ΜΑΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΣΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΩΣΙ ΤΗΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΑ. — Τὸ 169, ὁ Εὐμένης, ἀφοῦ διεχείμασεν εἰς Πέργαμον, προσῆλθε τῷ Ἐπάρχῳ Κ. Μαρκίῳ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς Θράκης, κομίζων αὐτῷ ἐξ Ἐλαίας εἴκοσι καταφράκτους νῆας, ἐνῷ ταὐτοχρόνως κατέπλευσαν καὶ πέντε παρόμοιαι ναῦς παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας. Διὰ τῶν ἐπικουριῶν τούτων, ὁ Ἔπαρχος ἀπεφάσισε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Κασσάνδρειαν, ἀλλ' ἀποτυχὼν κατέπλευσεν εἰς Δημητριάδα, ἥτις σφοδρότατα ἀντέστη. Οὕτως ἀποτυχουσῶν καὶ τῶν δύο τούτων πολιορκιῶν ὁ Εὐμένης ἐπανέκαμψεν εἰς Πέργαμον.

Ο ΠΡΟΥΣΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΕΝ ΡΩΜΗ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — Ὁ Περσεύς, ἐν τῇ δυσχερεῖ αὐτοῦ θέσει, ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Προυσία καὶ τῶν Ροδίων παρὰ τῇ Ρωμαϊκῇ συγκλήτῳ. Ὁ πρέσβυς τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας καὶ τῶν Ροδίων

(1) Πολυβ. βιβ. 28, 7.

προσῆλθον νὰ ἐπικαλεθῶσι τὴν εἰρήνην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ὁ Προυσίας, διαβεβαιῶν τὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους φιλίαν του, ἐξώρκιζεν αὐτοὺς νὰ ἐπιληςθῶσι πάντων καὶ συνάψωσι συνθήκην εἰρήνης μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Τοῦτ' αὐτὸ ἔπραξαν καὶ οἱ Ρόδιοι. 1)

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ. — Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κλαύδιον Καδριγάριον οὐδεμία ἐδόθη ἀπάντησις εἰς τὴν πρεσβείαν ταύτην, τῆς συγκλήτου ἀρκεσθείσης νὰ ἀναγνώσῃ τὸ ψήφισμα, δι' οὗ ὁ ρωμαϊκὸς λαὸς καθίστα ἐλευθέρους τοὺς Κάρας καὶ Λυδοὺς καὶ διαταξάσης ὅπως γράψαντες γνωστοποιήσωσι τὸ περιεχόμενον τούτου εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν.

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΖΗΤΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΤΑΙΡΙΣΘΗ ΤΟΝ ΕΥΜΕΝΗ. — Τοῦ πολέμου ἀποφασισθέντος, ἡ στρατηγία ἀνετέθη εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στρατηγόν, τὸν ὕπατον Λ. Αἰμίλιον Παῦλον καὶ ἡ ναυαρχία εἰς τὸν ἔπαρχον Γν. Ὀκτάβιον. Ὁ Περσεὺς, προβλέπων τὴν κρίσιν, τελευταίαν ἀπόπειραν ἀπεπειράθη παρὰ τῷ Γεντίῳ, βασιλεῖ τῆς Ἰλλυρίας, τοῖς Ροδίοις καὶ ἰδίως τοῖς βασιλεῦσιν Εὐμένει καὶ Ἀντιόχῳ.

ΜΥΣΤΙΚΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — Τὸ διάβημα παρὰ τῷ Εὐμένει ὑπέκρυπτεν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν αἰχμαλώτων, τὰς μυστικωτέρας διαπραγματεύσεις, αἵτινες κατέστησαν τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου μισητὸν ἅμα καὶ ὕποπτον παρὰ τοῖς Ρωμαίοις καὶ αἵτινες εἰς οὐδὲν κατέληξαν ἀποφασιστικὸν τέλος,

ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. — Ἀπελπισθεὶς ὁ Περσεὺς ἀπέστειλε τὸν στόλον αὐτοῦ εἰς Τένεδον ὑπὸ τὸν Ἀντίνορα καὶ Κάλιππον, ὅπως προστατεύωσι τὰ εἰς Μακεδονίαν πλέοντα σιτοφόρα πλοῖα. Ἐν Τενέδῳ εὗρον σταθμεύοντα τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν Σοδίων, ἅτινα περιεποιήθησαν ὅσον ἠδύναντο. Εἶτα πληροφορηθέντες ὅτι εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς νήσου ἐστάθμευον πεντήκοντα ναῦς πολιορκούμεναι ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ Εὐμένους οἱ Μακεδόνες

---

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 44, 14.

ναύαρχοι, παρακάμψαντες τὴν νῆσον, ἔτρεψαν τὸν ἐχθρὸν εἰς φυγήν, ἀπηλευθέρωσαν τὰ πλοῖα καὶ ἐξαπέστειλον αὐτὰ εἰς Μακεδονίαν. Μετὰ ἐννέα ἡμέρας τριάκοντα ἐκ τῶν ἱππαγωγῶν πλοίων ἀπέπλευσαν εἰς Φαννάς, ἀκρωτήριον τῆς Χίου, κομίζοντα τὸ ἱππικὸν τῶν Γαλλοελλήνων, οὓς ὁ Εὐμένης, πρὸς ἄρσιν πάσης ὑπονοίας κατ' αὐτοῦ τῶν Ρωμαίων, ἔπεμψεν ἐξ Ἐλαίας πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄτταλον, ὅστις, ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς Μακεδονίαν. Ὁ Ἀντίνωρ ἔπλευσε κατ' αὐτῶν, ἂς συνήντησε εἰς τὸ στενὸν μεταξὺ Χίου καὶ Ἐρυθρῶν· ἐκεῖ συνήφθη ναυμαχία, καθ' ἣν 800 ἱππεῖς ἐφονεύθησαν, οἱ πλεῖστοι κολυμβητὶ πρὸς τὰς Ἐρυθρὰς κατέφυγον, καὶ πλεῖστοι ἠχμαλωτίσθησαν.

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ ΕΙΣ ΡΟΔΟΝ.—Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, πρέσβεις τοῦ Γεντίου καὶ Περσέως ἀφίκοντο εἰς Ρόδον, βιάζοντες τοὺς Ροδίους νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν. Τὰ πάντα συνέτρεχον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς ταύτης. Ἡ εἰς τὸ Αἰγαῖον κατάπλευσις τοῦ Μακεδονικοῦ στόλου, ἡ παρὰ τὴν Χίον καταστροφὴ τοῦ Γαλατικοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἡ συμμαχία τοῦ Γεντίου καὶ Περσέως. Οἱ Μακεδονίζοντες κατώρθωσαν νὰ τύχωσιν εὐμενοῦς ἀκροάσεως οἱ πρεσβευταὶ οὗτοι καὶ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι ἰσχυρὰ ἐπέμβασις τῶν Ροδίων θὰ ἔδιδε ταχέως τέλος εἰς τὸν πόλεμον καὶ ὅτι ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς ἔπρεπε νὰ δείξωσι συμβιβαστικὰς τάσεις πρὸς ταχεῖαν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης.

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΙΜΙΛΙΟΝ ΠΑΥΛΟΝ.—Ἐν τούτοις ὁ ὕπατος Αἰμίλιος Παῦλος ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν καὶ συνέταξε τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας, καθ' ὃ ἔπρεπε νὰ προσβάλῃ κατὰ μέτωπον τὴν Μακεδονίαν, ἐνῷ ὁ Ὀκτάβιος θὰ ἐσχημάτιζε τὴν δεξιὰν πτέρυγα καί, ἀφοῦ ἐξεδίωκε τὸν Μακεδονικὸν στόλον τοῦ Αἰγαίου, θὰ ἠπείλει τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας καὶ θὰ ἠκολούθει κατὰ νῶτα τὸν Περσέα. Ὁ Ἀνίκιος μετὰ δύο λεγεώνων ἐν Ἰλλυρίᾳ θὰ ἐσχημάτιζε τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα ἀφοῦ ἐνίκα τὸν Γέντιον. Ταὐτοχρόνως ὁ ἕτερος ὕπατος Λικίνιος μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θὰ ἤρχετο ἐπίκουρος, ἐὰν ἡ ἡ συνδρομὴ αὐτοῦ καθίστατο ἀναγκαία.

Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀνικίου ἀπέβη εὐτυχὴς, καὶ ἡ εἴδησις τῆς

νίκης τοῦ ἐπάρχου κατέφθασεν εἰς Ρώμην μετὰ τῆς ἐν Ἰλλυρίᾳ νίκης. Ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ὅ,τε βασιλεὺς, ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ βασίλειον αὐτοῦ ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ρωμαίων. Ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Αἰμιλίου εὑρίσκοντο, ὁπότε οἱ πρέσβεις τῶν Ροδίων προσῆλθον τῷ ὑπάτῳ ὡς μεσάζοντες τῆς εἰρήνης. Ἡ ὑποδοχὴ αὐτῶν ἦν λίαν ἐπώδυνος ἤθελον νὰ τοὺς ἐκδιώξωσιν πρὶν ἔτι τοὺς ἀπαντήσωσιν. Ἀλλ' ὁ Αἰμίλιος εἶπεν ὅτι θέλει τοῖς ἀπαντήσει μετὰ 15 ἡμέρας· ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ ἦν ἡ νίκη τῆς Πύδνας, ἥτις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξεμηδένισε τὴν ἰσχὺν τῶν Μακεδόνων.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΠΑΡΑΚΑΛΗΘΕΙΣ ΝΑ ΠΡΟΔΩΣΗ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΤΟΥ ΑΝΕΧΑΙΤΙΣΘΗ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΣΤΡΑΤΙΟΥ.— «Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦλθε παρὰ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς Ἄτταλος· ἔχων μὲν πρόφασιν, εἰ καὶ μὴ τὸ κατὰ τοὺς Γαλάτας ἐγεγόνει σύμπτωμα περὶ τὴν βασιλείαν, ὅλως ἐλθεῖν εἰς τὴν Ρώμην ἕνεκεν τοῦ συγχαρῆναι τῇ συγκλήτῳ καὶ τυχεῖν ἐπισημασίας διὰ τὸ συμπεπολεμηκέναι καὶ πάντων εὐμενῶς σφίσι μετεσχηκέναι τῶν κινδύνων. Τότε δὲ καὶ διὰ τὴν Γαλατικὴν περίστασιν ἠναγκασμένος ἦκεν εἰς τὴν Ρώμην. Πάντων δὲ φιλοφρόνως αὐτὸν ὑποδεχομένων, διά τε τὴν ἐν τῇ στρατείᾳ γεγενημένην συνήθειαν καὶ διὰ τὸ δοκεῖν εὔνουν αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ γιγνομένης τῆς ἀπαντήσεως ὑπὲρ τὴν προσδοκίαν, μετέωρος ἐγεννήθη ταῖς ἐλπίσιν, οὐκ εἰδὼς τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς ὑποδοχῆς. Διὸ καὶ παρ' ὀλίγον ἦλθε τοῦ λυμήνασθαι τὰ σφέτερα πράγματα καὶ τὴν ὅλην βασιλείαν.

«Τῶν γὰρ πλείστων Ρωμαίων ἀπηλλοτριωμένων τῆς τοῦ βασιλέως Εὐμένους εὐνοίας, καὶ πεπεισμένων, αὐτὸν πλάγιον ἐν τῷ πολέμῳ γεγονέναι, λαλοῦντα τῷ Περσεῖ, καὶ τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύοντα τοῖς κατ' αὐτῶν. Ἔνιοι τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ἄτταλον παρεκάλουν, τὴν μὲν ὑπὲρ τἀδελφοῦ πρεσβείαν ἀποθέσθαι, περὶ δὲ αὐτοῦ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους· βουλεύεσθαι γὰρ αὐτῷ τὴν σύγκλητον συγκατασκευάζειν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν διὰ τὴν ἀλλοτριότητα τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν. Ἐφ' οἷς συνέβαινε τὸν Ἄτταλον ἐπὶ πολὺ μετεωρίζεσθαι καὶ συγκατανεύειν ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν ὁμιλίαις τοῖς εἰς τοῦτο τὸ μέρος αὐτὸν παρορμῶσι. Τέλος δὲ

πρὸς ἐνίους τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν συνέθετο, παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ποιήσεσθαι τοὺς περὶ τούτων λόγους.

« Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς διαθέσεως περὶ τὸν Ἄτταλον, ὀττευσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸ μέλλον, ἐπιπέμπει Στράτιον τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν Ρώμην, ὡς μεγίστην παρ' αὐτῷ πίστιν εἶχε· τὰ μὲν ὑποδείξας, τὰ δὲ ἐντειλάμενος, πᾶσαν εἰσενέγκασθαι μηχανήν, πρὸς τὸ μὴ ἀκολουθῆσαι τὸν Ἄτταλον τοῖς βουλομένοις λυμήνασθαι τὴν βασιλείαν αὐτῶν. Ὁ δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Ρώμην καὶ λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ἄτταλον, πολλοὺς μὲν καὶ ποικίλους διέθετο λόγους· καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἔχων τι νουνεχὲς καὶ πειστικόν· μόλις δὲ καθίκετο τῆς προθέσεως καὶ μετεκάλεσε τὸν Ἄτταλον ἀπὸ τῆς ἀλόγου φορᾶς, θεὶς ὑπὸ τὴν ὄψιν, ὅτι κατὰ μὲν τὸ παρὸν συμβασιλεύει τἀδελφῷ, τούτῳ διαφέρων ἐκείνου, τῷ μὴ διάδημα περιτίθεσθαι, μηδὲ χρηματίζειν βασιλεύς, τὴν δὲ λοιπὴν ἴσην καὶ τὴν αὐτὴν ἔχειν ἐξουσίαν. Εἰς δὲ τὸ μέλλον ὁμολογουμένως καταλείπεται διάδοχος τῆς ἀρχῆς, οὐ μακρὰν ταύτης τῆς ἐλπίδος ὑπαρχούσης, ἅτε τοῦ βασιλέως διὰ μὲν τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν ἀεὶ προσδοκῶντος τὴν ἐκ τοῦ βίου μετάστασιν, διὰ δὲ τὴν ἀπαιδίαν, οὐδ' εἰ βουληθείη, δυναμένου τὴν ἀρχὴν ἄλλου καταλιπεῖν· οὐδέπω γὰρ ἀναδεδειγμένος ἐτύγχανε κατὰ φύσιν υἱὸς ὢν αὐτῷ, ὁ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν. Τὸ δὲ συνέχον, θαυμάζειν ἔφη, πόσα βλάπτει τοὺς ἐνεστῶτας καιρούς· μεγάλην γὰρ εἰδέναι πᾶσι τοῖς θεοῖς χάριν, εἰ συμπνεύσαντες, καὶ μιᾷ γνώμῃ χρώμενοι δύναιντο τὸν ἀπὸ Γαλατῶν φόβον ἀπώσασθαι, καὶ τὸν ἀπὸ τούτων ἐφεστῶτα κίνδυνον· εἰ δὲ νῦν εἰς στάσιν καὶ διαφορὰν ἥξει πρὸς τὸν ἀδελφόν, πρόδηλον εἶναι, διότι καταστρέψει τὴν βασιλείαν, καὶ στερήσει μὲν αὐτὸν καὶ τῆς παρούσης ἐξουσίας καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδος, στερήσει δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ δυναστείας. Ταῦτα δὲ καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια διατιθέμενος ὁ Στράτιος, ἔπεισε τὸν Ἄτταλον μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων.

« Διόπερ εἰσελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ὁ προειρημένος, συνεχάρη μὲν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι, καὶ περὶ τῆς καθ' αὐτὸν εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχετο εἰς τὸν κατὰ τὸν Περσέα πόλεμον, ἀπελογίσατο· παραπλησίως δὲ καὶ περὶ τοῦ πέμψαι πρεσβευτὰς, τοὺς πα-

ρακαθέξοντας τὴν τῶν Γαλατῶν ἀπόνοιαν, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ἀποκαταστήσοντας διάθεσιν, παρεκάλεσε διὰ πλειόνων Ἐποιήσατο δὲ λόγους καὶ περὶ τῆς Αἰνίων καὶ τῆς Μαρωνιτῶν πόλεως, ἀξιῶν αὐτῷ δοθῆναι ταύτας ἐν δωρεᾷ. Τὸν δὲ κατὰ τοῦ βασιλέως λόγον καὶ τὸν περὶ μερισμοῦ τῆς ἀρχῆς, εἰς τέλος παρεσιώπησεν. Ἡ δὲ σύγκλητος, ὑπολαμβάνουσα αὐτὸν πάλιν ἰδίᾳ περὶ τούτων εἰσπορεύεσθαι, τούς τε πρεσβευτὰς συμπέμψειν ὑπέσχετο, καὶ τοῖς εἰθισμένοις δώροις ἐτίμησεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς· ἀπηγγείλατο δὲ καὶ τὰς προειρημένας πόλεις δώσειν. Ἐπεὶ δὲ πάραυτα τυχὼν τῶν φιλανθρωπιῶν ὥρμησεν ἐκ τῆς Ρώμης, οὐδὲν ποιήσας τῶν προσδοκωμένων· διαψευσθεῖσα τῶν ἐλπίδων ἡ σύγκλητος ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶχε ποιήσειν· ὅτι δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὄντος αὐτοῦ, τὴν μὲν Αἶνον καὶ τὴν Μαρώνειαν ἠλευθέρωσεν ἀθετήσασα τὴν ἐπαγγελίαν· τοὺς δὲ περὶ τὸν Πόπλιον Λικίνιον ἔπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Γαλάτας· οἷς ποίας μὲν ἔδωκεν ἐντολὰς εἰπεῖν οὐ ράδιον, στοχάζεσθαι δὲ ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων οὐ δυσχερές. Τοῦτο δ' ἔσται δῆλον ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν.» (1)

Ἀκολούθως προσῆλθον, λίαν ἀνήσυχοι διὰ τὰς διαθέσεις τῆς Ρώμης, καὶ φοβούμενοι τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀπειλῶν, ἃς ἐποίησεν αὐτοῖς ὁ Αἰμίλιος, ὁπότε εἶχον παρέμβει ὑπὸ τοῦ Περσέως. Ὅτε ἐζήτησαν νὰ εἰσαχθῶσιν ὅπως συγχαρῶσι τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν διὰ τὴν νίκην του καὶ δικαιολογήσωσιν τὴν δημοκρατίαν αὐτῶν διὰ τὰς κατ' αὐτῆς κατηγορίας, ὁ ὅπατος διεκήρυξεν αὐτοῖς ὅτι ἔθος τοῖς Ρωμαίοις ἦν νὰ ὑποδέχωνται τούς τε συμμάχους καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν διὰ φιλοξενίας καὶ παραδέχωνται αὐτοὺς πρὸς ἀκρόασιν ἐν τῇ συγκλήτῳ, ἀλλ' ὅτι, κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, οἱ Ρόδιοι δὲν προσεφέρθησαν ὡς σύμμαχοι καὶ φίλοι τῶν Ρωμαίων. Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὑπέκλινον μέχρις ἐδάφους καὶ παρεκάλεσαν τὸν ὅπατον νὰ μὴ κατηγορῇ τόσον ἀπηνῶς τοὺς Ροδίους, οἵτινες τοσαύτας προσήνεγκον ἐκδουλεύσεις τοῖς Ρωμαίοις· ἀκολούθως περιεφέροντο ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ἱκετεύοντες τοὺς πρωτίστους συγκλητικοὺς ὅπως

(1) Πολυβ. βιβλ. 39, 1—3.

ἀκροασθῶσιν αὐτῶν πρὶν ἔτι καταδικάσωσιν αὐτούς. Μετὰ μακρὰς καὶ ἐπιμόνους ἱκεσίας, ἐπέτυχον τέλος νὰ παρουσιασθῶσι διὰ τοῦ ὑπάτου εἰς τὸν σύγκλητον. Χάρις δὲ τῇ εὐγλωττίᾳ ἑνὸς τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῇ γενναίᾳ ἐπεμβάσει τοῦ Μ. Πορκισίου Κάτωνος, ἡ σύγκλητος ἀπήντησεν εἰς τοὺς Ροδίους διὰ τρόπου μὴ ἐπιτρέποντος αὐτοῖς νὰ θεωρῶνται μήτε φίλοι, μήτε ἐχθροὶ τῶν Ρωμαίων.

Οἱ Ρόδιοι διετάχθησαν νὰ ἀποσύρωσι τὸν στρατὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Λυκίας καὶ Καρίας. Ἡ εἴδησις αὕτη ὁπωσδήποτε δὲν ἐλύπησε τοὺς Ροδίους καθόσον οὕτως ἀπηλλάσσοντο μεγαλειτέρας δυστυχίας, καὶ καθόσον ἐφοβοῦντο τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου. Πάραυτα λοιπὸν ἀπεφασίσθη ἡ ὑπὸ τῶν Ροδίων ἀποστολὴ στεφάνου βάρους 20 χιλ. τεμαχίων χρυσοῦ. Ταὐτοχρόνως ὁ Θεαίτητος, ναύαρχος τοῦ Ροδιακοῦ στόλου, ἀπεστάλη ὡς ἀρχηγὸς μετὰ πρεσβείας ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὴν συμμαχίαν τῶν Ρωμαίων, καθόσον ἡ Ρόδος ἐπεθύμει οὕτως οὐχὶ νὰ δημιουργήσῃ ἔρεισμά τι κατὰ τῶν ἄλλων λαῶν, ὡς φοβουμένη μόνον τὴν Ρώμην, ἀλλ' ἵνα ἄρῃ πᾶσαν ὑπόνοιαν τῶν Ρωμαίων κατ' αὐτῆς. 1)

Η ΡΟΔΟΣ ΑΝΑΚΤΑ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΝ ΑΥΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΛΥΚΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΡΙΑΣ. — Λίαν πιθανὸν ὅτι ὁ Θεαίτητος κατώρθωσε βραδύτερον νὰ συμφιλιώσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ μετὰ τῆς Ρώμης, διότι μετά τινα καιρὸν ἡ Ρόδος οὐδενὸς ἠμέλησεν ὅπως ἀνασυστήσῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς ἐπὶ τῶν νοτιοδυτικῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οἱ Καύνιοι ἐπανέστησαν κατὰ τῶν Ροδίων καὶ οἱ Μυλασσεῖς ἐκυρίευσαν τὰ ἀπὸ τοῦ Εὐρώμου ἐξαρτώμενα φρούρια. Ἀλλ' ἡ Ρόδος ἐγνώριζεν ὅτι, ἅπαξ διαδοθείσης τῆς στάσεως, ἅπασα ἡ Καρία καὶ Λυκία θὰ διέφευγε τῶν χειρῶν της. Ὅθεν ἐστρατολόγησεν ἅπαντας τοὺς νέους καὶ ἠνάγκασε τοὺς Καυνίους νὰ ὑποταχθῶσι μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν τῶν Κιβυρατῶν. Οἱ Μυλασσεῖς καὶ οἱ Ἀλαβανδηνοὶ οἵτινες, καταλαβόντες τὰς χώρας τοῦ Εὐρώμου, συνήνωσαν τὰς δυνάμεις αὐτῶν κατὰ τῶν Ροδίων, ἡττήθησαν περὶ τὴν Ὀρθοσίαν.

---

(1) Τιτ. Λιβ. 45, 20--25.

Η ΡΩΜΗ ΕΠΙΨΗΦΙΖΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΚΑΤΟΧΗΝ ΤΩΝ ΚΑΛΙΝΔΕΩΝ. — «Τῶν Καλινδέων ἀποστάντων Καυνίων καὶ μετὰ ταῦτα πολιορκεῖν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς τῶν Καυνίων τὰς μὲν ἀρχὰς ἐπεκαλέσαντο Κνιδίους οἱ Καλινδεῖς· ὧν καὶ παραπεσόντων κατὰ βοήθειαν, ἐπὶ ποσὸν ἀντεῖχον τοῖς ὑπεναντίοις. Ἀγωνιῶντες δὲ τὸ μέλλον, πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς Ροδίους, ἐγχειρίζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν· οἱ δὲ Ρόδιοι, πέμψαντες βοήθειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασαν, τήν τε πολιορκίαν ἔλυσαν, καὶ παρέλαβον τὴν πόλιν. Συνέβη δὲ καὶ τὴν σύγκλητον αὐτοῖς βεβαιῶσαι τὴν τῶν Καλινδέων κτῆσιν.»

«Οἱ Ρόδιοι διαπεπνευκότες ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς γενομένης δυσχερείας, ἔπεμπον εἰς τὴν Ρώμην πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Κλεαγόραν. Καλίνδα πόλιν ἀξιώσαντας σφίσι παραχωρηθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἐχόντων ἐν τῇ Λυκίᾳ καὶ Καρίᾳ κτήσεις, αἰτησομένους τὴν σύγκλητον ἵνα αὐτοῖς ἔχειν ἐξῇ καθὰ καὶ πρότερον, ἐψηφίσαντο δὲ καὶ κολοσσὸν στῆναι τοῦ δήμου τῶν Ρωμαίων ἐν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τριακοντάπηχυν 1).»

ΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΧΘΕΙΣΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΕ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — Ἐντοσούτῳ ἡ Ρώμη, μετὰ τὴν ἐκμηδένισιν τῆς ἰσχύος τοῦ Περσέως διέταξεν ἀνακρίσεις ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν φίλων καὶ τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν. Αἱ ἀνακρίσεις αὗται ἐπεξετέθησαν μέχρις Ἀσίας· καὶ ὁ Λαβαίων ἀπεστάλη εἰς Λέσβον ὅπως ἀπογυμνώσῃ τὴν Ἄντισσαν καὶ μεταφέρῃ τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς Μέθυμναν πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν, ὡς δεχθέντων ἐν τῷ λιμένι αὐτῶν τὸν Ἀντίνορα, στρατηγὸν τοῦ βασιλέως καὶ προμηθευσάντων αὐτῷ ζωοτροφίας, ὁπότε περιεπόλει μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα τῆς Λέσβου.

ΑΓΩΝΕΣ ΤΕΛΟΥΜΕΝΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟΥ. — ΟΙ ΕΝ ΑΣΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΠΡΟΣΕΚΑΛΗΘΗΣΑΝ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ. — Ὁ Αἰμίλιος, ἀφοῦ διηυθέτησε τὰ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐπεράτωσε τὰς σπουδαίας αὐτοῦ ἐργασίας, ἐνησχολήθη εἰς τέρψεις. Ἀπὸ πολλοῦ

---

1) Πολυβ. βιβλ. 31, 16 καὶ 17.

προετοίμαζεν ἀγῶνά τινα εἰς Ἀμφίπολιν, εἰς ἣν προσεκλήθησαν αἱ δημοκρατίαι, οἱ ἐν Ἀσίᾳ βασιλεῖς, καὶ οἱ ἐξοχώτεροι ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐτεκμηρίωσεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ καθ' ἣν ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀσία εὑρέθησαν συνηγωμέναι, ὅτι, ἐὰν γνωρίζῃ νὰ νικᾷ, γνωρίζει ἐνταυτῷ καὶ νὰ προΐσταται τῶν ἀγώνων 1).

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΠΑΛΙΝ. — Ἐντοσούτῳ ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει μεταξὺ τῶν Γαλατῶν καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου καὶ ἡ Ρώμη, ὡς εἴδομεν, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀττάλου, νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν πάλην ταύτην. Πρέσβεις αὐτοῦ ἀφίκοντο εἰς Ἀσίαν παρὰ τῷ Αἰμιλίῳ τελοῦντι τοὺς ἀγῶνας. Ὁ χειμὼν εἶχεν ἐπιβάλει ἀνακωχὴν, ἕνεκα τῆς ὁποίας οἱ Γαλάται ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ὁ Εὐμένης αὐτὸς μετέβη πρὸς χειμασίαν ἐν Περγάμῳ, ἔνθα ἔπεσεν ἐπικινδύνως ἀσθενής. Ἀλλ' ἅμα τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος εἶδε τοὺς Γαλάτας ἀναφανέντας καὶ προχωρήσαντας μέχρι Συμνάδων καὶ ἤρξατο συγκεντρῶν ἁπάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εἰς Σάρδεις. Παρὰ τὴν Συμνάδα οἱ Ρωμαῖοι συνήντησαν τὸν Σολοβέττιον, ἀρχηγὸν τῶν Γαλατῶν. Ὁ Ἄτταλος συνώδευεν αὐτούς· ἔκρινον δὲ φρόνιμον νὰ μὴ ἀφίσωσιν αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον ἵνα μὴ ἡ συζήτησις καταστῇ θορυβώδης. Ὁ Κ. Λικίνιος διεπραγματεύετο μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γαλατῶν, ἀλλὰ ἡ μεσολάβησις τῶν Ρωμαίων οὐδόλως ἐπίδρασεν ἐπὶ τῶν Γαλατῶν.

Ο ΠΡΟΥΣΙΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΠΩΣ ΕΠΙΚΑΛΕΣΘΗ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΙΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ. — «Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦλθε καὶ Προυσίας ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ρώμην, συγχαρησόμενος τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν. Ὁ Προυσίας οὗτος οὐδαμῶς γέγονεν ἄξιος τοῦ τῆς βασιλείας προσχήματος. Τεκμήραιτο δ' ἄν τις ἐκ τούτων. Ὅς γε πρῶτον μὲν, πρεσβευτῶν παραγεγονότων Ρωμαϊκῶν αὐτὸν, ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν καὶ πίλεον ἔχων, καὶ τήβενναν, καὶ καλικίοις, ἀπήντα τούτοις, καὶ καθόλου τοιαύτῃ διασκευῇ κε-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 45, 31 καὶ 32.

χρημένος, οἷαν ἔχουσιν οἱ προσφάτως ἠλευθερωμένοι παρὰ Ρωμαίοις, οὓς καλοῦσι λιβέρτους· καὶ δεξιωσάμενος τοὺς πρεσβευτάς. Ὁρᾶτε, ἔφη, τὸν ὑμέτερον λίβερτον ἐμὲ πάντα βουλόμενον χαρίζεσθαι καὶ μιμεῖσθαι τὰ παρ' ὑμῖν· ἧς ἀγενεστέραν φωνὴν οὐ ράδιον εἰπεῖν. Τότε δὲ τὰ κατὰ τὴν εἴσοδον γενόμενος τὴν εἰς τὴν σύγκλητον, στὰς κατὰ τὸ θύρετρον ἀντίος τοῦ συνεδρίου, καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας, προσεκύνησε τὸν οὐδὸν καὶ τοὺς καθημένους, ἐπιφθεγξάμενος, χαίρετε θεοὶ σωτῆρες· ὑπερβολὴν οὐ καταλιπὼν ἀνανδρίας ἅμα δὲ καὶ γυναικωνισμοῦ καὶ κολακείας οὐδὲν τῶν ἐπιγιγνομένων. Ἀκόλουθα δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν κοινολογίαν εἰσελθὼν ἐπιτελέσατο περὶ ὧν καὶ τὸ γράφειν ἀπρεπὲς ἦν. Φανεὶς δὲ τελέως εὐκαταφρόνητος, ἀπόκρισιν ἔλαβε δι' αὐτὸ τοῦτο φιλάνθρωπον». 1)

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΙΤΑΛΙΑΝ. — Η ΡΩΜΑΙΚΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΔΕΧΘΗ ΑΥΤΟΝ. — «Ἤδη δὲ τούτου τὰς ἀποκρίσεις εἰληφότος προσέπεσε παραγίνεσθαι τὸν Εὐμένη. Τοῦτο δὲ τὸ πρᾶγμα πολλὴν ἀπορίαν παρέσχε τοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ, διαβεβλημένοι γὰρ πρὸς αὐτόν, καὶ διαλήψεις ἀμεταθέτους ἔχοντες, οὐκ ἐβούλοντο κατ' οὐδένα τρόπον ἐμφανίζειν αὐτούς. Πᾶσι γὰρ ἀναδεδειχότες πρῶτον καὶ μέγιστον φίλον τὸν βασιλέα τοῦτον, ἔμελλον, εἰς ὄψιν ἐλθόντες, καὶ προσδεξάμενοι δικαιολογίαν, εἰ μὲν τὸ δοκοῦν ἀποκριθεῖεν ἀκολουθοῦντες ταῖς ἰδίαις διαλήψεσιν, ἐκθεατριεῖν αὐτούς, εἰ τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετίμησαν ἐν τοῖς ἀνώτερον χρόνοις. Εἰ δὲ δουλεύοντες τῇ τῶν ἐκτὸς φαντασίᾳ φιλανθρώπως ἀποκριθεῖεν, παρόψεσθαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον. Διόπερ ἐξ ἑκατέρας τῆς ἀποφάσεως μέλλοντος ἀπιθάνου τινος αὐτοῖς ἐξακολουθήσειν, εὕροντο λύσιν τοῦ προβλήματος τοιαύτην. Ὡς γὰρ καθόλου δυσαρεστούμενοι ταῖς τῶν βασιλέων ἐπιδημίαις, δόγμα τι τοιοῦτον ἐξέβαλον μηδένα βασιλέα παραγίνεσθαι πρὸς αὐτούς. Μετὰ δὲ ταῦτα πυθόμενοι τὸν Εὐμένη καταπεπλευκέναι τῆς Ἰταλίας εἰς Βρεντήσιον, ἐξαπέστειλαν τὸν ταμίαν φέροντα τὸ δόγμα, καὶ κελεύοντα λέγειν πρὸς αὐτόν, εἴ τι τυγχάνει τῆς συγ-

(1) Πολυβ. 30. 16 17.

κλήτου χρείαν ἔχων· εἰ δὲ μηδενὸς δεῖται, παραγγελοῦντα τὴν ταχίστην αὐτὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάτεσθαι. Ὁ δὲ βασιλεύς, συμμίξαντος αὐτῷ τοῦ ταμίου, γνοὺς τὴν τῆς συγκλήτου προαίρεσιν, εἰς τέλος ἀπεσιώπησεν, οὐδενὸς φήσας προσδεῖσθαι. Καὶ δὴ τοῦτον τὸν τρόπον συνέβη τὸν Εὐμένη κωλυθῆναι τῆς εἰς τὴν Ρώμην ἀναβάσεως.» 1)

ΠΡΕΣΒΕΙΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ — «Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεαίτητος εἰσελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον λόγους μὲν ἐποιήσατο περὶ τῆς συμμαχίας. Ὑπερθεμένης δὲ τῆς συγκλήτου τὸ διαβούλιον, οὗτος μὲν μετήλλαξε τὸν βίον κατὰ φύσιν, ἔτη γὰρ εἶχε πλείω τῶν ὀγδοήκοντα. Παραγενομένων δὲ τῶν φυγάδων ἔκ τε Καύνου καὶ Στρατονικείας εἰς τὴν Ρώμην, καὶ παρελθόντων εἰς τὴν σύγκλητον· ἐγένετο δόγμα, Ροδίους ἐξάγειν τὰς φρουρὰς ἔκ τε Καύνου καὶ Στρατονικείας. Οἱ δὲ περὶ τὸν φιλόφρονα καὶ Ἀστυμήδην, λαβόντες ταύτην τὴν ἀπόκρισιν, ἀπέπλευσαν κατὰ σπουδὴν εἰς τὴν οἰκείαν· δεδιότες μὴ παρασκευάσαντες οἱ Ρόδιοι περὶ τοῦ τὰς φρουρὰς ἐξαγαγεῖν, αὖθις ἄλλην ἀρχὴν ἐγκλημάτων ποιήσωσιν» 1).

Ο ΠΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙ ΤΟΝ ΕΥΜΕΝΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ. — «Εἰς τὴν Ρώμην παραγεγονότων πρεσβευτῶν πλειόνων καὶ ἑτέρων, ἐπιφανεστάτων δὲ παρὰ μὲν Ροδίων τῶν περὶ Ἀστυμήδην, παρὰ δὲ τῶν Ἀχαιῶν τῶν περὶ Εὐρέαν καὶ Ἀναξίδαμον καὶ Σάτυρον, παρὰ δὲ Προυσίου τῶν περὶ Πύθωνα τούτοις ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος. Οἱ μὲν οὖν παρὰ τοῦ Προυσίου κατηγορίαν ἐποιοῦντο Εὐμένους τοῦ βασιλέως· φάσκοντες, αὐτῶν τε τινὰ χωρία παραιρεῖσθαι τὸν Εὐμένη, καὶ τῆς Γαλατίας οὐκ ἀφίστασθαι τὸ παράπαν, οὐδὲ πειθαρχεῖν τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν. Ἀλλὰ τοὺς τὰ σφέτερα μὲν φρονοῦντας σωματοποιεῖν, τοὺς δὲ τὰ Ρωμαίων αἱρουμένους, καὶ βουλομένους πολιτεύεσθαι τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν ἀκολούθως, κατὰ πάντα τρόπον ἐλατ-

(1) Πολυβ. βιβλ. 30 16, 18.
1) Πολυβ. βιβλ. 31, 19.

τοῦν. Ἦσαν δέ τινες πρεσβευταὶ καὶ παρὰ τῶν τῆς Ἀσίας πόλεων, οἳ κατηγόρουν τοῦ βασιλέως, ἔμφασιν ποιοῦντες τῆς πρὸς τὸν Ἀντίοχον κοινοπραγίας. Ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν κατηγορούντων, οὔτ' ἀπέρριπτε τὰς διαβολὰς, οὔτ' ἐξύφαινε τὴν ἑαυτῆς γνώμην,ἀλλὰ συνετήρει παρ' ἑαυτῇ, διαπιστοῦσα καθόλου τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίοχον. Τοῖς γε μὴν Γαλάταις ἀεί τι προσετίθει καὶ συνεπίσχυε περὶ τῆς ἐλευθερίας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Τιβέριον ἥκοντες ἀπὸ τῆς πρεσβείας, οὐδὲν περιττότερον ἠδυνήθησαν, οὔτ' αὐτοὶ διαλαβεῖν, οὔτε τῇ συγκλήτῳ διασαφῆσαι περὶ τῶν κατὰ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίοχον, ἥπερ ἂν καὶ πρότερον ὄντες ἐν τῇ Ῥώμῃ διελάμβανον. Οὕτως αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς ἐξετέμοντο τῇ κατὰ τὴν ἀπάντησιν φιλανθρωπίᾳ» 1).

ΝΕΑ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ—ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΜΗΔΟΥΣ.— «Μετὰ δὲ ταῦτα προσκαλεσαμένη τοὺς Ροδίους διήκουε τούτων. Ὁ δ' Ἀστυμήδης εἰσελθὼν μετρίως ἔστη καὶ βέλτιον ἢ κατὰ τὴν πρὸ ταύτης πρεσβείαν. Ἀφέμενος γὰρ τοῦ κατηγορεῖν τῶν ἄλλων, ὥρμησεν ἐπὶ τὸ παραιτεῖσθαι, καθάπερ οἱ μαστιγούμενοι τὰς πληγάς· φάσκων, ἱκανοῖς προστίμοις περιπεπτωκέναι τὴν πατρίδα, καὶ μείζοσι ταῖς ἁμαρτίαις. Καὶ προσθέμενος ἐξηγεῖτο τὰς ἐλαττώσεις, κεφαλαιωδῶς διεξιών, πρῶτον μὲν ὅτι Λυκίαν καὶ Καρίαν ἀπολωλέκασιν, εἰς ἣν ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐδαπάνησαν χρημάτων ἱκανὸν πλῆθος, τριττοὺς πολέμους ἀναγκασθέντες πολεμεῖν αὐτοῖς, νυνὶ δὲ προσόδων ἐστέρηνται πολλῶν, ὧν ἐλάμβανον παρὰ τῶν προειρημένων. Ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ταῦτα μὲν ἔχει λόγον καὶ γὰρ ἐδώκαθ' ὑμεῖς αὐτὰ τῷ δήμῳ, μετὰ χάριτος τὴν εὔνοιαν, καὶ χαρίζοντες αὐτὰ, κατὰ λόγον ἐδοκεῖτε τοῦτο πράττειν, ἐμπεσούσης ὑποψίας καὶ διαφορᾶς ὑμῖν. Ἀλλὰ Καδνον δήπου διακοσίων ταλάντων ἐξηγοράσαμεν παρὰ τῶν Πτολεμαίου στρατηγῶν, καὶ Στρατονίκειαν ἐλάβομεν ἐν μεγάλῃ χάριτι παρ' Ἀντιόχου καὶ Σελεύκου, καὶ παρὰ τούτων τῶν πόλεων ἀμφοτέρων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα τῷ δήμῳ πρόσοδος ἔπιπτε καθ' ἕκαστον ἔτος. Τούτων ἀ-

---

1) Πολυβ. Βιβλ' 31, 6.

πασῶν ἐστερήμεθα τῶν προσόδων, θέλοντες πειθαρχεῖν τοῖς ὑμετέροις προστάγμασιν. Ἐξ ὧν μείζονα φόρον ἐπιτεθείκατε τοῖς Ροδίοις τῆς ἀγνοίας, ἢ Μακεδόσι τοῖς διὰ παντὸς πολεμίοις ὑμῖν ὑπάρξασι. Τὸ δὲ μέγιστον σύμπτωμα τῆς πόλεως· καταλέλυται γὰρ ἡ τοῦ λιμένος πρόσοδος ὑμῶν. Δῆλον μὲν ἀτελῆ πεποιηκότων, ἀφῃρημένων δὲ τὴν τοῦ δήμου παρρησίαν, δι' ἧς καὶ τὰ κατὰ τὸν λιμένα καὶ τἄλλα πάντα τῆς πόλεως ἐτύγχανε τῆς ἁρμοζούσης προστασίας. Ὅτι δὲ τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, οὐ δυσχερὲς καταμαθεῖν. Τοῦ γὰρ ἐλλιμενίου κατὰ τοὺς ἀνώτερον χρόνους εὑρίσκοντος ἑκατὸν μυριάδας δραχμῶν, νῦν εὕρῃ κατὰ πεντεκαίδεκα μυριάδας· ὥστε καὶ λίαν, ὦ ἄνδρες Ρωμαῖοι, τὴν ὑμετέραν ὀργὴν ἧφθαι τῶν κυρίων τόπων τῆς πόλεως. Εἰ μὲν οὖν συμβεβήκει πάνδημον γεγονέναι τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ δήμου, τάχα ἴσως ἐδικεῖτε καὶ ὑμεῖς εὐλόγως ἐπίμονον καὶ δυσπαραίτητον ἔχειν τὴν ὀργήν. Εἰ δὲ σαφῶς ἴστε, παντάπασιν ὀλίγους γεγονότας αἰτίους τῆς τοιαύτης ἀλογίας, καὶ τούτους ἅπαντας ἀπολωλότας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δήμου. Τί πρὸς τοὺς μηδὲν αἰτίους ἀκαταλλάκτως ἔχετε ; καὶ ταῦτα, πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἶναι δοκοῦντες πραότατοι καὶ μεγαλοψυχότατοι. Διόπερ, ὦ ἄνδρες, ἀπολωλεκὼς ὁ δῆμος τὰς προσόδους, τὴν παρρησίαν, τὴν ἰσολογίαν, ὑπὲρ ὧν τὸν πρὸ τοῦ χρόνον πᾶν ἀναδεχόμενος διατετέλεκεν· ἀξιοῖ, καὶ δεῖται πάντων ὑμῶν, ἱκανὰς ἔχων πληγάς, λήξαντας τῆς ὀργῆς διαλυθῆναι, καὶ συνθέσθαι τὴν συμμαχίαν, ἵνα γένηται τοῦτο ἐμφανὲς ἅπασιν, ὅτι τὴν μὲν ὀργὴν ἀποτέθεισθε τὴν πρὸς Ροδίους, ἀνακεχωρήκατε δ' ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς αἵρεσιν καὶ φιλίαν. Τούτου γὰρ χρείαν ἔχει νῦν ὁ δῆμος, οὗ τῆς διὰ τῶν ὅπλων καὶ στρατιωτῶν συμμαχίας.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τούτοις παραπλήσια διαλεχθεὶς Ἀστυμήδης, ἐδόκει πρεπόντως τοῖς καιροῖς πεποιῆσθαι τοὺς λόγους. Ηλεῖστά γε μὴν συνήργησαν τοῖς Ροδίοις πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς συμμαχίας οἱ περὶ τὸν Τιβέριον ἄρτι παραγεγονότες· οὗτοι γὰρ, ἀπομαρτυρήσαντες πρῶτον μέν, πᾶσι τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασι πεπειθαρχηκέναι τοὺς Ροδίους, ἔπειτα πάντας τοὺς αἰτίους τῆς ἀλλοτριότητος κατα-

κεκρίσθαι θανάτου παρ αὐτοῖς, ἤτησαν τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ ἐποιήσαντο τὴν πρὸς Ρωμαίους συμμαχίαν». 1)

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΕΥΜΕΝΗ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΑΙΚΗ ΣΥΓΚΛΗΤΩ. — Ο Γ. ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΣ ΕΚΠΕΜΠΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — «Εἰς δὲ τὴν Ρώμην καὶ πλειόνων παραγεγονότων ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος τοῖς περὶ Ἄτταλον καὶ τὸν Ἀθήναιον. Συνέβαινε γὰρ, τὸν Προυσίαν οὐ μόνον αὐτὸν ἐνεργῶς κεχρῆσθαι ταῖς διαβολαῖς, ταῖς κατὰ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἄτταλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Γαλάτας παρωξυγκέναι, καὶ τοὺς Σελγεῖς, καὶ πλείους ἑτέρους κατὰ τὴν Ἀσίαν, πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν· ὧν χάριν ὁ βασιλεὺς Εὐμένης ἐξαπεστάλκει τοὺς ἀδελφοὺς, ἀπολογησομένους πρὸς τὰς ἐπιφερομένας μεταβολάς. Οἳ καὶ παρελθόντες εἰς τὴν σύγκλητον, ἐνδεχομένως ἔδοξεν πρὸς ἅπαντας τοὺς κατηγοροῦντας ποιήσασθαι τὴν ἀπολογίαν· καὶ τέλος, οὐ μόνον ἀποτρεψάμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας, ἀλλὰ καὶ τιμηθέντες ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἀσίαν. Οὐ μὴν τῆς γε κατὰ τὸν Εὐμένη καὶ κατὰ τὸν Ἀντίοχον ὑποψίας ἔλλιγεν ἡ σύγκλητος· ἀλλὰ Γάϊον Σουλπίκιον καὶ Μάνιον Σέργιον καταστήσασα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλεν· ἅμα μὲν ἐποπτεύσοντας τὰ κατὰ τοὺς Ἕλληνας, ἅμα δὲ τοῖς Μεγαλοπολίταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις διευκρινήσοντας περὶ τῆς ἀντιλεγομένης χώρας· μάλιστα δὲ πολυπραγμονήσοντας τὰ κατὰ τὸν Ἀντίοχον καὶ τὸν Εὐμένη, μή τις ἐξ αὐτῶν παρασκευὴ γένηται καὶ κοινοπραγία κατὰ Ρωμαίων.» 1)

ΡΩΜΑΙΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΕΙΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΝ. — «Κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους παρεγένοντο πρέσβεις ἐκ τῆς Ρώμης· πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Μάρκον Ἰούνιον, διευκρινήσοντες τὰ πρὸς τοὺς Γαλάτας διαφέροντα τῷ βασιλεῖ. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ Τρόκμοι δι' αὐτῶν ἀποτεμέσθαι τῆς Καππαδοκίας οὐδέν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς (ἀεὶ ἐδάμησαν τὸν Καππαδόκην ἐπιβαλλόμενοι πολεμεῖν) καταφυγόντες ἐπὶ Ρωμαίοις, διαβαλλεῖν ἐπειρῶντο τὸν Ἀριαράθην, βα-

---

(1) Πολυβ. Βιβλ. 31. 7.

(1) Πολυβ. Βιβλ. 31. 9.

σιλέα τῆς Καππαδοκίας. Ὧν χάριν ἀπεστάλησαν οἱ περὶ τὸν Ἰούνιον, πρὸς οὓς ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος τοὺς ἁρμόζοντας λόγους, καὶ τἄλλα φιλανθρώπως ὁμιλήσας, ἐκείνους μὲν εὐλογοῦντας ἀπέστειλε» 1).

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ.—ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΟΚΤΑΒΙΟΥ, ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ.—ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ.—Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπῆλθον ἐν Συρίᾳ τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἅτινα τοσοῦτον ἐπέδρασαν ἐφ' ὅλων τῶν γειτόνων χωρῶν. Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς ἀπέθανε (164) ἀφήσας κληρονόμον τὸν ἐννεαετῆ αὐτοῦ υἱόν, ὃν ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ Λυσίας ἀνεκήρυξε βασιλέα ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀντίοχος Ε΄. ὁ Εὐπάτωρ. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ, ὁ νέος Δημήτριος, υἱὸς τοῦ Σελεύκου Δ΄. ὅστις ἀπὸ 12 ἐτῶν διετέλει ὡς ὅμηρος ἐν Ρώμῃ, ἐζήτησε παρὰ τῆς συγκλήτου τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Καίτοι δὲν ὑπῆρχον ἰσχυροὶ λόγοι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αἰτήσεώς του, ἡ σύγκλητος ἐνόμισε λυσιτελέστερον ν' ἀφήσῃ τὸ βασίλειον εἰς χεῖρας παιδικάς, καὶ ἀπεφάσισε μάλιστα νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως ὅπως δώσῃ τὸ τελευταῖον τραῦμα εἰς τὴν ἰσχὺν τῶν βασιλέων τῆς Συρίας. Ὁ Γ. Ὀκτάβιος, ὁ Σπούριος Λουκρέτιος, καὶ ὁ Λ. Αὐρήλιος ἐξελέγησαν, ὅπως μεταβάντες ἐπιτοπίως διευθετήσωσι τὰς τῆς Ἀσίας ὑποθέσεις. Ἐπειδὴ φήμη διέτρεχεν ὅτι Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς συνήγαγεν ἐλέφαντας καὶ πλοῖα πλείονα τῶν ἐν τῇ συνθήκῃ ἀναφερομένων, διέταξεν αὐτοῖς νὰ καύσωσι τὰ πλοῖα καὶ ἀποκτείνωσι τοὺς ἐλέφαντας. Ταὐτοχρόνως ἐπεφορτίσθησαν νὰ κανονίσωσι τὴν διαφορὰν τῶν Γαλατῶν καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Καππαδοκίας. Ὁ νέος Ἀριαράθης ὑπεδέχθη τοὺς Ρωμαίους πρεσβευτὰς μετὰ πλείστης ὅσης τῆς φιλοφροσύνης. Πληροφορηθεὶς δὲ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶσιν εἰς Συρίαν, προέτεινεν αὐτοῖς νὰ τοῖς συνοδεύσῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ὅπως προφυλάξῃ αὐτοὺς πάσης ὕβρεως, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐδέχθησαν τὴν προσφορὰν πιστεύοντες ὅτι ἐπροστάτευεν αὐτοὺς ὁ σεβασμὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ ὀνόματος.

---

(1) Πολυβ. βιβλ. 31—13.

Πράγματι, οἱ πάντες ἔτρεμον ἐνώπιον αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ Σύριοι δὲν ἔβλεπον ἄνευ περιφρονήσεως τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αὐστηρῶν διαταγῶν τῆς συγκλήτου. Ὁ Ὀκτάβιος, ἀρχηγὸς τῆς πρεσβείας, ἐδολοφονήθη ὑπό τινος Λεπτίνη ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Λαοδικείας καὶ ὑπῆρχεν ἡ ὑπόνοια ὅτι ὁ ἀντιβασιλεὺς Λυσίας ἦν ὁ εἰσηγητὴς τοῦ φόνου τούτου.

Ἀληθῶς μεγαλοπρεπῶς ἐκήδευτε τὸν Ρωμαῖον πρεσβευτὴν καὶ ἐξαπέστειλε πρεσβείαν εἰς τὴν σύγκλητον πρὸς πίστιν τῶν γεγονότων, ἥτις ἐπανέκαμψεν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀπαντήσεως. Ἐπὶ τούτοις, ὁ Δημήτριος, διαφυγὼν τὴν φρούρησιν, ὑφ' ἧς διετέλει, ἔφυγεν εἰς Ἰταλίαν. Καὶ πρῶτον ἀπεβιβάσθη εἰς Λυκίαν ὅθεν ἔγραψεν εἰς τὴν σύγκλητον ὅτι θὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τοῦ Λυσία τὴν δολοφονίαν τοῦ Ὀκταβίου, ὅτι θὰ σεβασθῇ τὸν νέον βασιλέα ὃν ἀνεγνώριζεν ὁ Ρωμαϊκὸς λαός· ταυτοχρόνως οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐν Συρίᾳ ἐδημοσίευσαν ὅτι προσήρχετο τῇ θελήσει τῆς συγκλήτου. Οὐδεμίαν δὲ εὗρεν ἀντίστασιν. Ὁ Λυσίας ὡς καὶ ὁ κηδεμονευόμενος αὐτοῦ ἐθανατώθησαν.

Μετ' οὐ πολὺ ἀφίκετο ἐν Ἀσίᾳ νέα Ρωμαϊκὴ πρεσβεία ὑπὸ τὸν Τιβ. Γράχον. Ὁ Δημήτριος οὐδενὸς ἠμέλησεν ὅπως κερδίσῃ τὴν φιλίαν τῶν πρεσβευτῶν, πρὸς οὓς ἔπεμψε τὸ πρῶτον ἐν Καππαδοκίᾳ ἕνα τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, εἶτα δύο πρεσβείας, τὴν μὲν εἰς Παμφυλίαν, τὴν δὲ εἰς Ρόδον.

Ταυτοχρόνως ἐξαπέστειλεν εἰς Ρώμην πρεσβείαν ἐπιτετραμμένην νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν σύγκλητον στέφανον ἀξίας 10 χιλ. χρυσῶν τεμαχίων ὅπως ἀποδώσῃ τὸν δολοφόνον τοῦ Ὀκταβίου μετά τινος ῥήτορος ὀνόματι Ἰσοκράτους, ὅστις δημοσίᾳ ἀπήγγειλε τὴν ἀπολογίαν τοῦ δολοφόνου. Ἡ σύγκλητος ἀφοῦ ἐπὶ πολὺν καιρὸν καιρὸν συνδιεσκέφθη, ἐδέχθη τοὺς πρεσβευτὰς ὡς καὶ τὸν στέφανον αὐτῶν καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς ὅτι ὁ βασιλεὺς Δημήτριος αὐτὸς θέσεται φίλος τῶν Ρωμαίων ἐνόσῳ ὑποτάσσεται αὐτοῖς ὡς ὅτε εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ.

ΝΕΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ, ΤΟΥ ΠΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΚΗΝ ΣΥΓΚΛΗΤΟΝ.

— «Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦλθον παρὰ Ἀριαράθου πρέσβεις (στε-

φανόν τε νομίζοντες ἀπὸ μυρίων χρυσῶν, καὶ διασαφοῦντες τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν, ἣν ἔχει πρὸς τὰ Ρωμαίων πράγματα· καὶ τούτων μάρτυρας ἐπέμποντο τοὺς περὶ τὸν Τιβέριον· ὧν ἀνθομολογησαμένων, ἡ σύγκλητος τὸν στέφανον ἀπεδέξατο μετὰ μεγάλης χάριτος, καὶ τὰ μέγιστα τῶν παρ' αὐτῇ νομιζομένων δώρων ἀνταπέστειλε, τόν τε σκηπίωνα καὶ τὸν ἐλεφάντινον δίφρον. Τούτους μὲν ἐξ αὐτῆς ἔτι πρὸ τοῦ χειμῶνος ἀπέλυσεν ἡ σύγκλητος. Μετὰ δὲ τούτους Ἀττάλου παραγενηθέντος, ἤδη τῶν Ὑπάτων τὰς ἀρχὰς εἰληφότων· καὶ τῶν Γαλατῶν αὐτοῦ κατηγορησάντων, οὓς ἀπέσταλκε Προυσίας, καὶ πλειόνων ἑτέρων ἀπὸ τῆς Ἀσίας· διακούσασα πάντων ἡ σύγκλητος, οὐ μόνον ἀπέλυσε τῶν διαβολῶν τὸν Ἄτταλον, ἀλλὰ καὶ προσαυξήσασα τοῖς φιλανθρώποις ἐξαπέστειλε. Καθ' ὅσον γὰρ ἀπηλλοτρίωτο τοῦ βασιλέως, καὶ διεφέρετο πρὸς τὸν Εὐμένη, κατὰ τοσοῦτον ἐφιλοποιεῖτο καὶ συνῆξε τὸν Ἄτταλον.» 1).

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ.—ΕΡΚΩΜΙΟΝ ΑΥΤΟΥ.— Τὸ ἑπόμενον ἔτος, μετὰ 49 ἐτῶν βασιλείαν, ὁ Εὐμένης ἀπεβίωσεν. (159 Π. Χ).

«Εὐμένης, ὁ βασιλεὺς, τῇ μὲν σωματικῇ δυνάμει παραλελυμένος ἦν, τῇ δὲ τῆς ψυχῆς λαμπρότητι προσαντεῖχεν· ἀνὴρ ἐν μὲν τοῖς πλείστοις οὐδενὸς δεύτερος τῶν καθ' αὑτὸν βασιλέων γενόμενος, περὶ δὲ τὰ σπουδαιότατα καὶ κάλλιστα μείζων καὶ λαμπρότερος. Ὅς γε, πρῶτον μὲν, παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν βασιλείαν συνεσταλμένην τελέως εἰς ὀλίγα καὶ λιτὰ πολισμάτια, ταῖς μεγίσταις τῶν καθ' αὑτὸν δυναστειῶν ἐφάμιλλον ἐποίησε τὴν ἰδίαν ἀρχήν· οὐ τύχῃ τὸ πλεῖον συνεργῷ χρώμενος, οὐδ' ἐκ περιπετείας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγχινοίας καὶ φιλοπονίας, ἔτι δὲ πράξεως αὐτοῦ. Δεύτερον φιλοδοξότατος ἐγεννήθη, καὶ πλείστας μὲν τῶν καθ' αὑτὸν βασιλέων πόλεις Ἕλληνίδας εὐηργέτησε, πλείστους δὲ κατ' ἰδίαν ἀνθρώπους ἐσωματοποίησε. Τρίτον, ἀδελφοὺς ἔχων τρεῖς καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ πρᾶξιν, πάντας τούτους συνέσχε πειθαρχοῦντας αὐτῷ καὶ φορυφοροῦντας καὶ σώζοντας τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα. Τοῦτο δὲ σπανίως εὕροι τις ἂν γεγονός 2)»

(1) Πολύβ. Βιβλ. 32. 4—5.

2) Πολύβ. Βιβλ. 32. 23.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΑΤΤΑΛΟΥ ΤΟΥ Β'. — ΕΡΙΣ ΟΡΟΦΕΡΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ — Η ΔΙΕΝΕΞΙΣ ΦΕΡΕΤΑΙ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ. — Ὁ Εὐμένης ἔσχεν ὡς διάδοχον Ἄτταλον τὸν Β'. τὸν Φιλαδελφέα, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν εἶχε διωρίσει κηδεμόνα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, βραδύτερον βασιλέα γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀττάλου τοῦ Γ', μεθ' οὗ κατέληξε καὶ ἡ βασιλεία τῆς Περγάμου.

«Ἄτταλος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Εὐμένους, παραλαβὼν τὴν ἐξουσίαν, πρῶτον ἐξήνεγκε δεῖγμα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως καὶ πράξεως τοῦ Ἀριαράθου καταγωγὴν ἐπὶ τὴν βασιλείαν 1).»

Ὁ Ἄτταλος μεθ' ὅλην τὴν προστασίαν τῶν Ρωμαίων δὲν ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ὁ Ὀροφέρνης δοὺξ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας καὶ ὅστις εἶχεν ἀποστείλει κρύφα, παῖς ἔτι ὢν εἰς Ρώμην, ὑπὸ τῆς Ἀντισχίδος, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, παρέστη αἴφνης ὡς δικαιοῦχος τοῦ βασιλείου, τῇ εἰσηγήσει τοῦ Δημητρίου, ὃν διάφοροι αἰτίαι εἶχον ἐγείρει κατὰ τοῦ Ἀριαράθου. Ὑποστηριζόμενος οὕτω ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας, ὁ Ὀροφέρνης κατεβίβασε τοῦ θρόνου τὸν δῆθεν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετέβη δὲ εἰς Ρώμην περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους τοῦ 158 π. χ.

«Τότε δὲ, παρειληφότων τὰς ἀρχὰς τῶν περὶ τὸν Σέξτον Ἰούλιον, ἐγίγνετο περὶ τὰς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις, οἰκείαν ποιούμενος περικοπὴν καὶ φαντασίαν τῆς ὑποκειμένης περιστάσεως. Παρῆσαν δὲ καὶ παρὰ Δημητρίου πρέσβεις οἱ περὶ τὸν Μιλτιάδην, πρὸς ἑκατέραν τὴν ὑπόθεσιν ἡρμοσμένοι· καὶ γὰρ περὶ Ἀριαράθου ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν αὐτοῦ παρεσκευάζοντο φιλοπεχθῶς. Ἀπεστάλκει δὲ καὶ Ὀροφέρνης πρεσβευτὰς, τοὺς περὶ Τιμόθεον καὶ Διογένην, στέφανόν τε κομίζοντας τῇ Ρώμῃ, καὶ τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν ἀνανεωσομένους. Τὸ δὲ πλεῖον συγκαταστησομένους τῷ Ἀριαράθῃ, καὶ τὰ μὲν ἀπολογησομένους, τὰ δὲ κατηγορήσοντας. Ἐν μὲν οὖν ταῖς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεσιν μείζω φαντασίαν εἶλκον οἱ περὶ

---

1) Πολυβ. Βιβλ. 32. 23

τὸν Διογένην καὶ Μιλτιάδην, ἅτε καὶ κατὰ τὸ πλῆθος πρὸς ἕνα συγκρινόμενοι, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περικοπὴν εὐτυχοῦντες, πρὸς ἑπταικότα θεωρούμενοι· παραπλησίως δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν πολὺ περιῆσαν· πᾶν μὲν γὰρ καὶ πρὸς παντοῖα λέγειν ἐθάρρουν, οὐδένα λόγον ποιούμενοι τῆς ἀληθείας· τὸ δὲ λεγόμενον ἀνυπεύθυνον ἦν, οὐκ ἔχον τὸν ἀπολογησόμενον. Λοιπὸν ἀκονιτὶ τοῦ ψεύδους ἐπικρατοῦντος, ἐδόκει σφίσι τὰ πράγματα κατὰ γνώμην χωρεῖν 1).»

Χάρις δὲ τῇ ὑποστηρίξει Ἀττάλου τοῦ Β', ὁ Ἀριαράθης εἰσῆλθε μετ' οὐ πολὺ εἰς Καππαδοκίαν, καὶ ἡ Ρώμη, παρεμβάσα εἰς τὴν ἔριδα δὲν ἠθέλησεν ὅπως ἡ Καππαδοκία πᾶσα ἀνήκῃ τῷ Ὀροφέρνει καὶ ἀπήτησεν ὅπως ὁ Ἀριαράθης διαμοιρασθῇ τὸ βασίλειον μετὰ τοῦ δῆθεν ἀδελφοῦ αὐτοῦ, διότι δὲν διετήρησεν ἐπὶ πολὺ τὸν θρόνον.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ. — «Προυσίας μετὰ τὸ νικῆσαι τὸν Ἄτταλον, τῷ 155 ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς, καὶ τὸ παρελθεῖν πρὸς τὸ Πέργαμον, παρασκευασάμενος θυσίαν πολυτελῆ προσήγαγε πρὸς τὸ τέμενος τοῦ Ἀσκληπιοῦ· καὶ βουθυτήσας καὶ καλλιερρήσας, τότε μὲν ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν παρεμβολήν· κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν καταστήσας τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ Νικηφόριον, τούς τε νεὼς ἅπαντας διέφθειρε, καὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν, ἐσύλησε δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ λίθινα τῶν ἀγαλμάτων.

Τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα βαστάσας, περιττῶς ὑπὸ Φυλομάχου κατεσκευασμένον, ἐπήνεγκεν εἰς αὐτόν. Ὧ τῇ πρότερον ἡμέρᾳ κατασπένδων ἐδουθύτει καὶ κατηύχετο, δεόμενος, ὅπερ εἰκὸς ἦν αὐτῷ γενέσθαι καὶ εὐμενῆ κατὰ πάντα τρόπον. Ἐγὼ δὲ τας τοιαύτας διαθέσεις καὶ πρότερον εἴρηκά που, περὶ Φιλίππου ποιούμενος τὸν λόγον, μανικάς. Τὸ γὰρ ἅμα μὲν θύειν καὶ τούτων ἐξιλάσκεσθαι τὸ θεῖον, προσκυνοῦντα καὶ λιπαροῦντα τὰς τραπέζας καὶ τοὺς βωμοὺς ἐξάλλως, ὅπερ ὁ Προυσίας εἴθιστο ποιεῖν, γονυπετῶν καὶ γυναικιζόμενος· ἅμα δὲ ταῦτα καὶ λυμαίνε-

---

1, Πολυβ. Βιβλ. 32. 20.

σθαι, καὶ διὰ τῆς τούτων καταφθορᾶς τὴν εἰς τὸ θεῖον ὕβριν διατιθέσθαι· πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι θυμοῦ λυττῶντος ἔργα, καὶ φυχῆς ἐξεστηκυίας τῶν λογισμῶν; Ὃ καὶ τότε συνέβαινε γίγνεσθαι περι τὸν Προυσίαν. Ἀνδρὸς μὲν γὰρ ἔργον οὐδὲν ἐπιτελεσάμενος κατὰ τὰς προσβολὰς, ἀγεννῶς δὲ καὶ γυναικοθύμως χειρίσας καὶ τὰ πρὸς θεοὺς καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους μετήγαγε τὸ στράτευμα πρὸς Ἐλαίαν· καὶ καταπειράσας τῆς Ἐλαίας, καί τινας προσβολὰς ποιησάμενος, οὐδέν δε πράττειν δυνάμενος, διὰ τὸ Σώσανδρον τὸν τοῦ βασιλέως σύντροφον εἰσεληλυθότα μετὰ στρατιωτῶν εἴργειν αὐτοῦ τὰς ἐπιβολάς, ἀπῆρεν ἐπὶ Θυατείρων. Κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν, τῆς ἐν Ἱερᾷ Κώμῃ, μετὰ βίας ἐσύλησεν, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ Κονίου Ἀπόλλωνος τέμενος. Τοῦ περὶ Τῆμνον, οὐ μόνον ἐσύλησεν, ἀλλὰ καὶ τῷ πυρὶ διέφθειρεν. Ἐταλαιπώρησε δὲ καὶ τὸ πεζικὸν στράτευμα τῷ Προυσίᾳ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὑπό τε τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς δυσεντερίας, ὥστε παρὰ πόδας ἐκ Θεοπέμπτου δοκεῖν ἀπηντῆσθαι μῆνιν αὐτῷ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας». 1)

«Ἄτταλος, ἡττηθεὶς παρὰ τοῦ Προυσίου, προχειρισάμενος Ἀθήναιον τὸν ἀδελφὸν ἐξαπέστειλε μετὰ τῶν περὶ τὸν Πόπλιον Λέντλον, διασαφήσοντα τῇ συγκλήτῳ τὸ γεγονός. Οἱ δὲ ἐν τῇ Ρώμῃ, τοῦ μὲν Ἀνδρονίκου παραγενομένου καὶ διασαφοῦντος τὰ περὶ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν πολεμίων, οὐ προσεῖχον. Ἀλλ' ὑπενόουν τὸν Ἄτταλον βουλόμενον αὐτὸν ἐπιβαλεῖν τῷ Προυσίᾳ τὰς χεῖρας, προφάσεις προκατασκευάζεσθαι καὶ προκαταλαμβάνειν διαβολεῖς. Ἅμα δὲ τοῦ τε Νικομήδους καὶ τὸν περὶ τὸν Ἀντίφιλον, τῶν παρὰ τοῦ Προυσίου πρεσβευτῶν, διαμαρτυρομένων, μηδὲν εἶναι τούτων· ἔτι μᾶλλον ἠπίστει τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ Προυσίου. Μετὰ δέ τινα χρόνον, ἐπιδιασαφούσης τῆς πραγματείας, ἀμφιλοδοξήσασα περὶ τῶν προσπιπτόντων ἡ σύγκλητος, ἐξαπέστειλε πρεσβευτὰς Λεύκιον Ἀπουλήϊον καὶ Γάϊον Πετρώνιον, τοὺς ἐπισκεψομένους, πῶς ἔχει τὰ κατὰ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς» 2)

---

(1) Πολυβ. Βιβλ. 32. 25—26.
(2) Πολυβ. Βιβλ. 32. 26.

«Ἡ σύγκλητος ἔτι κατὰ χειμῶνα διακούσασα τῶν περὶ Πόπλιον Λέντλον ὑπὲρ τῶν κατὰ Προυσίαν, διὰ τὸ ξενωστὶ παραγεγονέναι τούτους ἐκ τῆς Ἀσίας, εἰσεκαλέσατο καὶ τὸν Ἀθήναιον καὶ τὸν Ἀττάλου τοῦ βασιλέως ἀδελφόν. Οὐ μέντοι πολλῶν προσεδεήθη λόγων, ἀλλ' εὐθέως καταστήσασα πρεσβευτὰς συνεξαπέστειλε τῷ προειρημένῳ τοὺς περὶ Γάϊον Κλαύδιον Κέντωνα, καὶ Λεύκιον Ὀρτήσιον, καὶ Γάϊον Αὐρουγκουλήϊον, ἐντολὰς δοῦσα, κωλύειν τὸν Προυσίαν Ἀττάλῳ πολεμεῖν 1)»

«Τῶν περὶ τὸν Ὀρτήσιον καὶ Αὐρουγκουλήϊον παραγεγονότων ἐκ τοῦ Περγάμου, καὶ διασαφούντων τήν τε τοῦ Προυσίου καταφρόνησιν τῶν τῆς συγκλήτου παραγγελμάτων· καὶ διότι, παρασπονδήσας καὶ συγκλείσας εἰς τὸ Πέργαμον αὐτούς τε καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἄτταλον πᾶσαν βίαν ἐνεδείξατο καὶ παρανομίαν· ἡ σύγκλητος ὀργισθεῖσα καὶ βαρέως φέρουσα τὸ γεγονὸς, ἐξαυτῆς δέκα πρεσβευτὰς κατέστησε, τοὺς περὶ Λεύκιον Ἀνίκιον, καὶ Γάϊον Φάννιον, καὶ Κόϊντον Φάβιον Μάξιμον· καὶ παραχρῆμα ἐξαπέστειλεν, ἐντολὰς αὐτοῖς δοῦσα, διαλῦσαι τὸν πόλεμον, καὶ τὸν Προυσίαν ἀναγκάσαι δίκαις ὑποσχεῖν Ἀττάλῳ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀδικημάτων 2).»

«Κατὰ Ἀσίαν Ἄτταλος ἔτι κατὰ χειμῶνα συνήθροιζε μεγάλας δυνάμεις, ἅτε καὶ τῶν περὶ Ἀριαράθην καὶ τὸν Μιθριδάτην ἓξ ἀπεσταλκότων αὐτῷ στρατιὰν ἱππέων καὶ πεζῶν κατὰ τὴν συμμαχίαν, ὧν ἡγεῖτο Δημήτριος ὁ Ἀριαράθου. Οὗτος δὲ περὶ ταύτας αὐτοῦ τὰς κατασκευάς, ἦκον ἐκ τῆς Ῥώμης οἱ πρέσβεις οἱ καὶ συμμίξαντες αὐτῷ περὶ Κάϋστρου, καὶ κοινολογηθέντες περὶ τῶν πραγμάτων, ὥρμησαν πρὸς τὸν Προυσίαν. Ἐπειδὴ δὲ συνέμιξαν, διεσάφουν αὐτῷ τὰ περὶ τῆς συγκλήτου μετὰ πολλῆς ἐπιστάσεως. Ὁ δὲ Προυσίας ἐνίκα μὲν τῶν προσταττομένων προσεδέχετο, τοῖς δὲ πλείστοις ἀντέλεγεν. Ἅσπερ οἱ Ῥωμαῖοι προσκόψαντες αὐτῷ, τήν τε φιλίαν ἀπεπάντο καὶ τὴν συμμαχίαν, καὶ πάντες ἐξ αὐτῆς ἀπηλλάττοντο πάλιν ὡς τὸν Ἄτταλον. Ὁ δὲ Προυσίας, μετανοήσας μέχρι μὲν τα-

1) Πολυβ. Βιβλ. 33. 1.
2) Πολυβ. Βιβλ. 33. 6.

νος ἐπηκολούθει λιπαρῶν. Ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἤνυεν, ἀπαλλαγεὶς ἐν ἀμηχανίαις ἦν. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὸν μὲν Ἄτταλον ἐκέλευον προκαθήσαντα τῆς αὐτοῦ χώρας μετὰ δυνάμεως, αὐτὸν μὲν μὴ κατάρχειν πολέμου· ταῖς δὲ πόλεσι ταῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς κώμαις τὴν ἀσφάλειαν παρασκευάζειν. Αὐτοὶ δὲ μερίσαντες σφᾶς αὐτούς, οἱ μὲν ἔπλεον κατὰ σπουδὴν ἀπαγγέλλοντες τῇ συγκλήτῳ τὴν ἀπείθειαν τοῦ Προυσίου, τινὲς δὲ ἐπὶ τῆς Ἰωνίας ἐχωρίσθησαν, ἕτεροι δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντου καὶ τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον τόπων· μίαν ἔχοντες καὶ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν ἅπαντες, ἀπὸ μὲν τῆς Προυσίου φιλίας καὶ συμμαχίας ἀποκαλεῖν τοὺς ἀνθρώπους, Ἀττάλῳ δὲ προσνέμειν τὴν εὔνοιαν καὶ συμμαχεῖν κατὰ δύναμιν» 1).

ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΥΣΙΑ.— «Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ἀττάλου ἀδελφὸς Ἀθήναιος κατέπλευσε ναυσὶ καταφράκτοις ὀγδοήκοντα· ὧν αἱ πέντε μὲν τριήρεις ἦσαν Ροδίων, τῶν ἀποσταλεισῶν εἰς τὸν Κρητικὸν πόλεμον, εἴκοσι δὲ Κυζικηνῶν, ἑπτὰ δὲ ἐπὶ ταῖς εἴκοσι τῶν περὶ τὸν Ἄτταλον, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἄλλων συμμάχων. Ποιησάμενος δὲ τὸν πλοῦν ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ συνάψας ταῖς πόλεσι ταῖς ὑπὸ Προυσίαν ταττομέναις, ἀποβάσεις τε συνεχεῖς ἐποιεῖτο καὶ κακῶς διετίθει τὴν χώραν. Ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν παρὰ τοῦ Προυσία πρεσβευτῶν ἀνακεχωρηκότων, ἐξ αὐτῆς, τρεῖς ἄλλους ἀπέστειλεν, Ἄππιόν τε τὸν Κλαύδιον, καὶ Λεύκιον Οὔπιον, καὶ Αὖλον Ποστούμιον. Οἳ καὶ παραγενόμενοι εἰς τὴν Ἀσίαν διέλυσαν τὸν πόλεμον εἰς τὰς τοιαύτας συνθήκας ἐπαναγόμενοι τοὺς βασιλέας ἀμφοτέρους. Ὥστε παραχρῆμα μὲν εἴκοσι καταφράκτους νῆας ἀποδοῦναι Προυσίαν Ἀττάλῳ· πεντακόσια δὲ τάλαντα κατενεγκεῖν ἐν ἔτεσιν εἴκοσι. Τὴν δὲ χώραν ἀμφοτέρους ἔχειν, ἣν καὶ πρότερον εἶχον ὅτε εἰς τὸν πόλεμον ἀνέβαινον· διορθώσασθαι δὲ Προυσίαν καὶ τὴν καταφθορὰν τῆς χώρας τῆς τε Μηθυμναίων καὶ τῶν Αἰγαιέων καὶ τῆς Κυμαίων καὶ Ἡρακλειωτῶν, ἑκατὸν τάλαντα δόντα τοῖς προειρημένοις. Γραφεισῶν δ' ἐπὶ τούτοις τῶν συνθηκῶν, ἀπῆγον τὰς δυνάμεις εἰς τὴν οἰκείαν οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον, τὰς πεζικὰς καὶ τὰς ναυτικάς. Καὶ τῆς

(1) Πολυβ. βιβλ. 33, 10.

μὲν Ἀττάλοα καὶ Προυσίου διαφορᾶς τοιοῦτος ὅτε κατὰ μέρος χειρισμὸς ἐγενήθη τῶν πράξεων, καὶ τὸ τέλος 1).»

ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΙΗΝΕΩΝ. — «Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους καὶ Πριηνεῖς ἐνέπεσον παραλόγῳ συμφορᾷ. Δεξάμενοι γὰρ παρ' Ὀροφέρνους, ὅτ' ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς ἐν παρακαταθήκῃ ὑ τάλαντα, ἀπῃτοῦντο κατὰ τοὺς ἑξῆς χρόνους ὑπ' Ἀριαράθου, ὅτε μετέλαβε τῆς ἀρχῆς. Οἱ μὲν οὖν Πριηνεῖς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὀρθῶς ἵσταντο, φάσκοντες, οὐδενὶ προήσεσθαι τὰ χρήματα, ζῶντος Ὀροφέρνους, πλὴν αὐτῷ τῷ παραθεμένῳ.

Ὁ δ' Ἀριαράθης πολλοῖς ἐδόκει παραπίπτειν τοῦ καθήκοντος ἀπαιτῶν τὴν ἀλλοτρίαν παραθήκην. Οὐ μὴν ἀλλ' ἕως μὲν τούτου τάχ ἄν τις ἔχοι συγγνώμην αὐτῷ, καταπειράζοντι τῷ δοκεῖν τῆς ἐκείνου βασιλείας εἶναι τὰ χρήματα· τὸ δὲ καὶ πορρωτέρω προβαίνειν ὀργῆς καὶ φιλοτιμίας οὐδαμῶς ἐδόκει γενέσθαι κατὰ λόγον. Κατὰ δὲ τοὺς νῦν λεγομένους καιροὺς ἐπαποστείλας ἐλεηλάτει τὴν χώραν τῶν Πριηνέων, συνεργοῦντος Ἀττάλου καὶ παροξύνοντος διὰ τὴν ἰδίαν διαφοράν, ἣν εἶχεν πρὸς τοὺς Πριηνεῖς. Πολλῶν δὲ καὶ σωμάτων καὶ θρεμμάτων ἀπολομένων, καὶ πρὸς τῇ πόλει πτωμάτων γενομένων, ἀμύνασθαι μὲν οὐχ οἷοί τ' ἦσαν οἱ Πριηνεῖς, ἐπρέσβευον δὲ καὶ πρὸς Ῥοδίους, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Ρωμαίους κατέφυγον. Ὁ δὲ οὐ προσεῖχε τοῖς λεγομένοις, καὶ Πριηνεῖς μέν, μεγάλας ἔχοντες ἐλπίδας ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν χρημάτων, τοῖς ἐναντίοις ἐνεκύρησαν. Τῷ μὲν γὰρ Ὀροφέρνει τὴν παραθήκην ἀπέδωκαν, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἀριαράθου ἱκαναῖς τισι βλάβαις περιέπεσον ἀδίκως διὰ τὴν παραθήκην» 2).

ΕΡΙΣ ΡΟΔΙΩΝ ΚΑΙ ΚΡΗΤΩΝ. — ΠΡΕΣΒΕΙΑΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — «Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ Κρηταιεῖς πρεσβευτὰς ἀπέστειλαν πρὸς Ἀχαιοὺς ὑπὲρ βοηθείας, τοὺς περὶ Ἀντιφάτην Τηλεμνάστου, Γορτύνιον· παραπλησίως δὲ καὶ Ρόδιοι τοὺς περὶ Θεοφάνην. Οὔσης δὲ τῆς Συνόδου τῶν Ἀχαιῶν ἐν Κορίνθῳ, καὶ διαλεγομένων τῶν πρεσβευτῶν ἑκατέρων ὑπὲρ τῆς βοηθείας, ἔρεπον ταῖς γνώμαις οἱ

(1) Πολυβ. βιβλ. 33, 11.
(2) Πολυβ βιβλ. 33, 12.

πολλοὶ μᾶλλον ἐπὶ τοὺς Ροδίους· ἐντρεπόμενοι καὶ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, καὶ τὴν ὅλην αἵρεσιν τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἀνδρῶν. Εἰς ἃ βλέπων Ἀντιφάτης, ἐβουλήθη πάλιν ἐπεισελθεῖν· τοῦ δὲ στρατηγοῦ συγχωρήσαντος ἐχρήσατο λόγοις βαρυτέροις ἢ κατὰ Κρῆτα, καὶ σπουδαιοτέροις. Καὶ γὰρ ἦν ὁ νεανίσκος οὐδαμῶς Κρητικὸς, ἀλλὰ πεφευγὼς τὴν Κρητικὴν ἀναγωγήν. Διὸ καὶ συνέβαινε τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπιδέχεσθαι τὴν παρρησίαν αὐτοῦ καὶ μᾶλλον ἔτι διὰ τὸ τὸν πατέρα τοῦ προειρημένου, Τηλέμναστον, μετὰ πεντακοσίων Κρητῶν ἐλθόντα, συμπεπολεμηκέναι τὸν πρὸς Νάβιν πόλεμον εὐγενῶς αὐτοῖς. Πλὴν διακούσαντες, οὐδὲν ἧττον ὁρμὴν εἶχον οἱ πολλοὶ τοῖς Ροδίοις βοηθεῖν. Ἕως Καλλικράτης ὁ Λεοντάβιος ἀναστὰς, οὐκ ἔφη, δεῖν οὔτε πολεμεῖν οὐδενὶ χωρὶς τῆς Ρωμαίων γνώμης, οὔτε βοήθειαν πέμπειν οὐδενὶ κατ' οὐδενός. Καὶ διὰ ταῦτα κατίσχυσε μένειν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων.» 1)

ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας ἔπεμψεν ὡσαύτως τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Ρώμην, ἀλλὰ δὲν ἠγένετο δεκτὸς τοσοῦτον καλῶς. Ὁ Δημήτριος, μεθ' ὅλας τὰς ἐνεργείας διετέλει ὄποπτος τοῖς Ρωμαίοις. Εἶχε πρὸς τούτοις πλείστους ἐχθροὺς καὶ μεταξὺ τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν γειτόνων του. Ὁ Ὀροφέρνης, ὅστις τὸ πᾶν ὤφειλεν αὐτῷ καὶ ὅστις, ἐκδιωχθεὶς τῆς Καππαδοκίας εὗρε παρ' αὐτῷ ἄσυλον, ἀντήμειψεν αὐτὸν ἐξεγείρας κατ' αὐτοῦ τὸν λαὸν τῆς Ἀντιοχείας. Πληροφορηθεὶς τὴν ἀνωμαλίαν ὁ Δημήτριος συνέλαβεν τὸν Ὀροφέρνην καὶ περιέκλεισεν αὐτὸν εἰς Σελεύκειαν. Ἡ ἐπανάστασις ἐκηρύχθη ἀμέσως, ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, τῆς Καππαδοκίας καὶ τῆς Περγάμου.

Ὁ Ἡρακλείδης, ἀρχαῖος φίλος τοῦ Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς, ἐξήγαγεν υἱόν τινα τοῦ Ἀντιόχου τὸν Σύριον Βάλαν, ὀνομάζων αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὃν ἔφερεν εἰς Ρώμην μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Λαοδίκης, θυγατρὸς τοῦ Ἀντιόχου, παρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὴν σύγκλητον καὶ ραδιουργῶν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἄδειαν τῆς κατὰ τοῦ Δημητρίου νομίμου ἐπιθέσεως. Ὁ Δημήτριος

(1) Πολύβ. Βιβλ. 33. 15.

ἀντέστη γενναίως ἀλλ᾽ ἡττηθεὶς ἀπέθανε τὸ ξῖφος ἐν τῇ χειρὶ κρατῶν (154 Π. Χ.)

ΒΙΘΥΝΙΑ. — Ο ΠΡΟΥΣΙΑΣ ΕΚΘΡΟΝΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥΤΑΙ ΥΠΟ ΝΙΚΟΜΗΔΟΥΣ ΤΟΥ Β΄. ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ. — Ὁ Προυσίας, βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας, λέγει ὁ Πολύβιος, εἰδεχθεὶς ὢν κατὰ τὴν ἔμφασιν, καίπερ ἐκ συλλογισμοῦ οὐ βελτίων ὑπάρχων, ἥμισυς ἀνὴρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας ἀγενὴς καὶ γυναικώδης. Οὐ γὰρ μόνον δειλὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς κακοπαθείας ἀλλότριος, καὶ συλλήβδην ἐκτεθηλυμένος καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι παρ᾽ ὅλον τὸν βίον. Ὅπερ ἥκιστα βούλονται περὶ τοὺς βασιλεῖς ὑπάρχειν ἅπαντες μέν, μάλιστα δὲ τὸ τῶν Βιθυνῶν γένος.» 1)

Πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀποσταλεῖ εἰς Ρώμην ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νικομήδης, οὗ ἡ δημοτικότης κατεσκίαζεν αὐτόν. Ἀπεφάσισε τέλος ν᾽ ἀπαλλαγῇ αὐτῆς, ἵνα ἀφήσῃ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς τὰ τέκνα ἅτινα ἔσχεν ἐκ δευτέρου γάμου. Τὸ μόνον ὅπερ διεκράτει αὐτόν, ἦτο ἡ ἐμπιστοσύνη, ἣν ἔχαιρεν ὁ υἱός του εἰς Ρώμην. Ἐξαποστείλας Μέναν τινα μετὰ μοίρας ναυτικῆς καὶ δισχιλίων στρατιωτῶν διέταξεν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ ἀναβολὴν διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὧν ὤφειλε χρημάτων τῇ Ρώμῃ, τὸν δὲ Νικομήδην, νὰ ὑποστηρίζῃ ἐνώπιον τῆς συγκλήτου τὴν αἴτησιν ταύτην.

Ὁ πρεσβευτὴς μυστικὰς ὁδηγίας εἶχε νὰ δολοφονήσῃ τὸν Νικομήδην, ἐὰν ἀπετύγχανεν. Ἡ αἴτησις ἀπερρίφθη, τοῦ Ἀνδρονίκου, πρεσβευτοῦ τοῦ Ἀττάλου, καταδείξαντος ὅτι ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ποσοῦ τούτου ἦν εὐτελεστάτη ἀναλόγως τῶν ζημιῶν, ἃς προὐξένησε.

Ἐντοσούτῳ ὁ Μένας, μὴ τολμῶν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δολοφονίαν τοῦ Νικομήδους, ἀπεκάλυψεν αὐτὴν πρὸς αὐτόν. Τότε ἀμφότεροι συνεφώνησαν μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ Ἀττάλου ὅπως στρέψωσι τὴν συνωμοσίαν ταύτην κατὰ τοῦ ὑποβολέως. Συνενώθησαν ὅθεν εἰς Βερενίκην τῆς Ἠπείρου, ἔνθα ὁ Νικομήδης ἀνηγορεύθη τὸ πρῶτον βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ Ἀττάλου, τοῦ Μένα καὶ τοῦ στρατοῦ.

---

(1) Πολυβ. βιβλ. 37, 2.

Ὁ Ἄτταλος, παρεμβάς, ἐβίαζε τὸν Προυσίαν νὰ παραχωρήσῃ μέρος τοῦ βασιλείου του εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ Προυσίας ἀπήτησεν ὅτι θὰ δώσῃ αὐτῷ ἅπαν τὸ βασίλειον τῆς Περγάμου. Ἀλλ' ὁ Ἄτταλος καὶ ὁ Νικομήδης προέλαβον αὐτόν. Ἅμα τῇ προσεγγίσει αὐτῶν οἱ Βιθυνοὶ ἐπανέστησαν. Ὁ Προυσίας ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, ἐκλείσθη ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Νικομηδείας μετὰ 500 Θρᾳκῶν οὓς εἶχε προμηθευθῇ παρὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Διεγύλη καὶ ἀνθίστατο μέχρι τῆς ἀπαντήσεως τῆς συγκλήτου, ἧς ἐπεκαλέσθη τὴν προστασίαν. Οἱ ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἀποσταλέντες πρεσβευταὶ ἀφίκοντο, καὶ ὁ Νικομήδης μετὰ τοῦ συμμάχου του διεκήρυξαν ὅτι θὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγὰς τῆς συγκλήτου, ἀλλ' οἱ προκριτώτεροι τῶν Βιθυνῶν ἀπήτησαν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς δεσποτείας τοῦ Προυσία· οἱ πρέσβεις ἀπεσύρθησαν χωρὶς νὰ εἴπωσί τι. Ὁ Προυσίας μετέβη τότε εἰς Νικομήδειαν, ἧς οἱ κάτοικοι εἶχον παραδώσει προγενεστέρως αὐτὴν τῷ Νικομήδῃ. Ὁ γέρων βασιλεὺς συλληφθεὶς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διὸς ἐθανατώθη κατὰ διαταγὴν τοῦ υἱοῦ του (148 Π. Χ.) 1).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΤΤΑΛΟΥ Β'.— ΑΤΤΑΛΟΣ Ο Γ'. ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ.— Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Ἄτταλος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Διεγύλη βασιλέως τῶν Καινῶν καὶ πενθεροῦ τοῦ Προυσία. Ἔλαβεν ὡσαύτως μέρος εἰς τὸν τελευταῖον Μακεδονικὸν πόλεμον πέμψας στόλον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τοῦ Ἀνδρίσκου καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἐπάρχου Μετάλλου. Τὸ λοιπὸν τῆς βασιλείας του οὐδὲν παρέχει τὸ σπουδαῖον εἰς τὴν ἱστορίαν.

Διάδοχος αὐτοῦ ἦν Ἄτταλος ὁ Γ'. ἀνεψιὸς αὐτοῦ, κατηγορηθεὶς ὡς δηλητηριάσας τὸν θεῖόν του καὶ ἡ βασιλεία του ἐδικαίωσε τὰς περὶ τοῦ κακουργήματος τούτου ὑπονοίας· ὑπὸ τὴν πρόφασιν νὰ ἐκδικηθῇ τὴν μητέρα καὶ σύζυγόν του τῆς μὲν νόσῳ τελευτησάσης, τῆς δὲ γήρατι, ἐθανάτωσε πανοικεὶ τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς καὶ πολλοὺς τῶν φίλων τοῦ θείου αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα ἐπεδόθη εἰρωνικῶς τὸ ἐπώνυμον Φιλομήτωρ. Μετὰ πενταετῆ βασιλείαν ἀπέθα-

(1) Ἀππιαν. Μιθριδάτης. 7.

νεν ἐκ μαρασμοῦ καὶ μελαγχολίας καὶ ἐγκατέστησε κληρονόμον αὐτοῦ τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν (133 Π. Χ.) 1).

ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ.—ΕΞΕΓΕΡΣΙΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΥ.—ΠΡΩΤΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΑΥΤΟΥ.— Πρώτην ἤδη φορὰν διὰ διαθήκης ἐκληροδοτεῖτο βασίλειον εἰς ξένους. Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ παρέλθῃ ἀθορύβως.

Ἀληθῶς οἱ ρωμαῖοι πρεσβευταί, οἱ ἀποσταλέντες ὅπως λάβωσι κατοχὴν προσεπάθησαν νὰ προσεταιρισθῶσι τοὺς Ἀσιατικοὺς ὑποσχόμενοι αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ ἡ λέξις ἐλευθερία δὲν παρήγαγε τὴν αὐτὴν τότε αἴσθησιν ὡς ἐπὶ Φλαμινίνῳ. Εὑρέθη τις ἀντιποιούμενος τοῦ θρόνου καὶ τῆς δημοσίου δυσαρεσκείας ἐπωφελούμενος. Ὁ Ἀριστόνικος, υἱὸς φυσικὸς τοῦ Εὐμένους καὶ τῆς θυγατρὸς μουσικοῦ τινος Ἐφεσίου. Κατέλαβε κατὰ πρῶτον τὴν μεταξὺ Σμύρνης καὶ Φωκαίας Λεύκην, ἀλλ' οἱ Ἐφέσιοι ἐξεδίωξαν αὐτὸν μετά τινα ναυμαχίαν παρὰ τὴν Κύμην. Ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐσχημάτισε στρατὸν ἐκ τῶν τυχόντων, οἵτινες ἐκαλοῦντο Ἐλαιοπολῖται, δι' ὧν τὰ Θυάτειρα καὶ ἡ Ἀπολλωνία 3 στάδια ὑπῆρχον μακρὰν τῆς Περγάμου. Ἡ Μύνδος, ἡ Σάμος, ἡ Κολοφὼν καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις ἔπεσαν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, μεθ' ὅλας τὰς βοηθείας τῶν βασιλέων τῆς Βιθυνίας καὶ Καππαδοκίας.

Αἱ ἐν Ρώμῃ ἐμφύλιοι ταραχαὶ βεβαίως λίαν συνετέλεσαν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Ἀριστονίκου. Βλόσιος ὁ Κυμαῖος, προγραφεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τιβερίου, παρ' αὐτῷ εὗρε καταφύγιον.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΥ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΣΣΟΥ.—ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΠΕΡΝΑ.—Τῆς ἡσυχίας ἐπελθούσης εἰς Ρώμην, ἐξέπεμψαν εἰς Ἀσίαν πρεσβευτάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦν καὶ ὁ Σκιπίων Νασίκας, ὃν φρόνιμον ἐνόμισαν ν' ἀπομακρύνωσιν, ὅπως ἀπαλλάξωσι τοῦ μίσους τοῦ λαοῦ καὶ ὅστις ἀπέθανε σχεδὸν ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς Πέργαμον. Τὸ ἑπόμενον ἔτος (131) ὁ ὕπατος Αἰκίνιος Κράσσος ἦλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, λίαν εὐαρεστήσας, καθόσον οὐ μόνον εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἦν, ἀλλὰ καὶ λίαν φιλό-

1) Ἰουστῖνος 36, 4.

φρων καὶ προσηνὴς τοὺς τρόπους. Οἱ βασιλεῖς τῆς Βιθυνίας, Καππαδοκίας, Παφλαγονίας καὶ τοῦ Πόντου προσέφερον αὐτῷ ἰσχυρὰς ἐπικουρίας. Ἐντοσούτῳ ἡ ἐπιτυχία δὲν ἦν οἵα προσεδοκᾶτο. Ὁ Ἀριστόνικος, προσκαλεσάμενος ἐπικουρίας ἐκ Θράκης καὶ Ἑλλάδος, διετήρει τὰς θέσεις του.

Ἐπειδὴ ὁ ὕπατος, τὴν λαφυραγώγησιν μόνον ἐπιδιώκων, ἦλθε παρὰ τῇ Λεύκῃ μετ' ὀλίγων δυνάμεων, καθ' ὧν ἐπιπεσὼν ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς ἔτρεψεν αὐτὸν εἰς φυγὴν κάθ' ἣν ὁ ὕπατος, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἠὐτοκτόνησε, τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ προσενεχθείσης τῷ Ἀριστονίκῳ.

Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ὁ νέος ὕπατος Μ. Περπέρνας μετέβη εἰς Ἀσίαν (130)· ὁ Ἀριστόνικος προσεβλήθη ἐξ ἀπίνης καὶ πολιορκηθεὶς εἰς Στρατονίκην, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ. Ὁ ὕπατος ἐξαπέστειλε τὸν Ἀριστόνικον εἰς Ρώμην μετὰ τοῦ στόλου τοῦ μεταφέροντος τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἀττάλου. Ἡτοιμάζετο δὲ καὶ αὐτὸς ν' ἀπέλθῃ τῆς Ἀσίας, ὁπότε ἀπέθανεν εἰς Πέργαμον. Ὁ Ἀριστόνικος ἐστραγγαλίσθη ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ 1).

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ — ΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΩΜΑΙΚΗ. — Πρὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ πολέμου τούτου, ὁ ὕπατος τὸ ἑπόμενον ἔτος, Μ. Ἀκυΐλιος, ἔσπευσε ν' ἀναχωρήσῃ ἐλπίζων νὰ δώσῃ πέρας αὐτῷ καὶ ἀναλάβῃ οὗτος ἅπασαν τὴν δόξαν. Ἀλλ' ἀφίκετο λίαν βραδέως. Ὀλίγαι μόνον πόλεις ἔμενον μὴ ὑποταγεῖσαι. Ἐκατηγόρησαν δ' αὐτὸν ὡς δηλητηριάσαντα τὰς πηγὰς τοῦ ὕδατος πρὸς ταχεῖαν κατοχὴν αὐτῶν. Εἶτα ἔρευναι διενεργήθησαν καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν πρὸς τιμωρίαν τῶν λαβόντων τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ἀμοιβὴν τῶν πιστῶς διατελεσάντων αὐτοῖς. Αἱ πόλεις αἵτινες ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ ἐχθροῦ, ἀπώλεσαν ἐν μέρει ἢ καθόλου τὰς προνομίας των· ἡ σύγκλητος ἀπεφάσισεν ὡσαύτως νὰ καταστρέψῃ τὴν Φώκαιαν, ἀλλὰ χάρις ταῖς ἱκεσίαις τῶν Μασσαλιωτῶν ἐπέτυχον χάριτος ὑπὲρ τῆς μητροπόλεως αὐτῶν· τοῦ βασιλέως Ἀριαράθου ἀποθανόντος κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, προσέθεσαν εἰς τὸ βασίλειον τῶν τέκνων αὐτοῦ τὴν Λυκαονίαν καί τινας πόλεις τῆς

(1) Ἰουστῖνος, 35.

Κιλικίας. Μιθριδάτης ὁ Εὐεργέτης, βασιλεὺς τοῦ Πόντου, ἔλαβε τὴν μεγάλην Φρυγίαν χάρις ταῖς συστάσεσι τοῦ Ἀκουϊλίου, οὗ τὴν εὔνοιαν ἀπέκτησε διὰ δωρεῶν. Τὸ λοιπὸν τοῦ βασιλείου τῆς Περγάμου ἐγένετο Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία (129 Π. Χ.) ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπαρχία τῆς Ἀσίας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἐπαρχίας τῆς Ἀσίας, μέχρι τοῦ πολέμου τοῦ Μιθριδάτου. (129—88.)

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.—Ἀφικόμεθα εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν τὸ βασίλειον τοῦ Πόντου, μόλις γνωστὸν ἄχρι τοῦδε, ἐξέρχεται αἴφνης τοῦ σκότους καὶ ἐφελκύει τὰ βλέμματα τοῦ ρωμαϊκοῦ κόσμου· ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ τοὺς Πέρσας διετήρει κράτος ἀνεξάρτητον σχεδόν, ὑπαγόμενον εἰς οἰκογένειαν σατραπῶν, καταγομένην ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῶν Ἀχεμενιδῶν. Ἡ οἰκογένεια αὕτη, ἐπὶ στιγμὴν ἐκθρονισθεῖσα ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἐγκατέστη καὶ πάλιν ἐπὶ Ἀντιγόνου, ὅστις κατὰ τὸν Ἀππιανὸν (Μιθριδ. 9) εἶχε μεταξὺ τῶν οἰκείων αὐτοῦ Μιθριδάτην τινα, ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Περσίας. Ἰδὼν δὲ κατ' ὄναρ ὅτι ἐθέριζε πεδίον χρυσίου καὶ μετέφερε τὴν συγκομιδὴν αὐτοῦ εἰς Πόντον, ἀπεφάσισε νὰ τὸν θανατώσῃ. Ἀλλ' ὁ Μιθριδάτης ἐδραπέτευσε μετὰ 69 ἱππέων, ἐκυρίευσε πρῶτον μικρὸν φρούριον καλούμενον Κιμιάτα ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Παφλαγονίας καὶ τῆς Ποντικῆς Καππαδοκίας καί, ἐπεκτείνων ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς κατακτήσεις του, ἐπεκλήθη ἐπαξίως Κτίστης. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιθριδάτης ὁ Β'. ἐβασίλευσεν ἐπὶ μεγάλου μέρους καὶ τῶν δύο Καππαδοκιῶν. Μιθριδάτης ὁ Ἀριοβαρνάζης, ὁ ἔγγονος αὐτοῦ, ἐκυρίευσε τὴν Ἀμάστριδα. Ἐπὶ Σελεύκου τοῦ Β'. Μιθριδάτης ὁ Α'. συνεμάχησε μετὰ τῶν Σελευκιδῶν

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται

'Εν Σμύρνῃ, παρὰ τῷ 'Εκδότῃ.
'Εν Βουτζᾷ, » » τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Εὐδοκία Πασχάλη.
'Εν Σεϊδίκιοϊ, » » 'Ιεροψάλτῃ κ. 'Αντωνίῳ Νικολάου.
'Εν Βαϊνδηρίῳ » » ἐξ ἰατρῷ κ. Ν. Βαλασοπούλῳ.
'Εν Νέᾳ 'Εφέσῳ, » » κ. Δημ. 'Αλεξάκῃ.
'Εν Σωκίοις » » κ. Δ. Γ. Δημοπούλῳ
'Εν Δεμιρτζὴ « « κ. Θωμᾶ 'Εφένδῃ 'Αντωνιάδῃ
'Εν 'Αϊδινίῳ, » » Π. ἀγ. 'Ηλιουπόλεως κ. Ταρασίῳ.
'Εν Δενιζλῇ » » ἐλογίμῳ ἐλληλοδ. κ. Δημ Π Ν Αὐλονίτῃ
'Εν Σπάρτῃ τῆς Πισιδίας ἐξοχοτάτῳ κ. Ε. Ν. Δανοπούλῳ
'Εν Νυμφαίῳ, » » ἁγ. ἀρχιμανδρίτῃ Φ.λοθέῳ Πελλοποννησια. καὶ τῷ ἀλληλδ κ. 'Αθ. Ν. 'Ανασασοπούλῳ
'Εν Κριτζαλίοις » » κ. Κωνστ. 'Αναγνωστῃ
'Εν Λουτζακίῳ (τοῦ Νυμφαίου) παρὰ τῷ κ. Χρ. Π. 'Αρώνῃ·
'Εν Μενεμένῃ, » » κ. Ν. Γ. Καρακουλουξῇ.
'Εν Περγάμῳ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ν. Ράλλῃ.
'Εν Μαγνησίᾳ » » κ. Μιμίκῳ Γ. 'Ασβεστοπούλῳ.
'Εν Κασαμπᾷ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. 'Ιω. Δ. 'Αφθονίδῃ.
'Εν Σαλιχλὶ » » Στυλιανῷ Βοσταντζόγλου
'Εν Φιλαδελφείᾳ, » » Π. ἁγ. Φιλαδελφείας κ. Διονυσίῳ
'Εν Μιτυλήνῃ, » » ἐλογιμ. καὶ ἀρχιγραμ. τοῦ ἁγ. Μιτυλήνης κ. 'Αναστασίῳ Παναγιωτίδῃ.
'Εν Μοσχονησίοις, » » ἐξ ἰατρῷ κ. Γεωργίῳ Φλώρῳ
'Εν Κυδωνίαις, » » κ. 'Ελευθερίῳ Γρ. Κούσῃ. καὶ τοῦ 'Ιεροψάλτου κ. 'Ανδρέου Παπαδοπούλου.
'Εν Κεμειρίῳ, » » κ. Παρασκευᾷ Εὐστρ. Κεραμέως.
'Εν 'Αδραμιττίῳ, » » Δημ. Εὐστρ. Δαδιότου
'Εν Φρενελίῳ, » » κ. Σταύρῳ Βαφιάδῃ.
'Εν Δαρδανελλίοις » » Πανοσ. 'Ιερομ. κ. Γενναδίῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. 'Αμαλίᾳ Ζαχαρίου.
'Εν Κων)πόλει, » » Μεγάλῳ ἁγ. 'Αρχιμανδρίτῃ καὶ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Κωνσταντίνῳ Δελιγιάννῃ. καὶ ὑπὸ τῆς Διευθυντρίας τῆς Παλλάδος Σαπφοῦς Λεοντιάδος.
'Εν Προύσῃ » » κ. 'Ισαὰκ 'Ελευθεριάδῃ
'Εν Μάκρῃ, » » κ. Σταύρῳ Σταυριανῷ.
'Εν 'Αλεξανδρείᾳ » » 'Αλεξάνδρῳ Γ. Ρομπότῃ.
'Εν Καίρῳ, » » 'Ιεροψάλτῃ κ. Φιλίππῳ Κυριάκου.
'Εν Μιχάλλα Κιμπὶρ (Αἰγύπτου) κ. Παναγ. Γ. Ρομπότῃ.
'Εν 'Ιεροσολύμοις, » » ἁγ. 'Αρχιμανδρίτῃ καὶ Καθηγουμένῳ τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου κ. 'Ινοκεντίῳ.
'Εν Νέᾳ Υόρκῃ (τῆς 'Αμερικῆς) κ. Ὀθωνι Γ. Ρομπότῃ.

χὼ παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ πάσης Μικρᾶς Ἀσίας
Ἀρχιεπισκόπῳ Ἐφέσου ἐν Σμύρνῃ.
ἐν Ἐφέσῳ.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται 1)4 τοῦ Μετζητιὲ,
πληρωτέου ἅμα τῇ παραλαβῇ

Δῶρα Παρθενίου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀρχιεπισκόπου

κιῶν. Εἰς τὴν παρακμὴν δὲ τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης ἀποδοτέον ὡσαύτως καὶ τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χερσονήσου ἀνάπτυξιν τῆς Φρυγίας καὶ Λυδίας, αἵτινες, ἐξ ὑποφόρων ἐπὶ Νίνου καὶ Σεμιράμιδος κρατῶν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι. Ἐνταῦθα δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐξιστορήσωμεν ἐν ἀλληλουχίᾳ τὰ περὶ τῆς τύχης τῶν δύο τούτων κρατῶν γνωστὰ συμβάντα, ὧν ἡ εἰδικὴ ἱστορία ἀποτελέσει ἰδιαιτέραν μελέτην, συνεχίσουσαν τὸ παρὸν σύγγραμμα, ἀλλὰ θέλομεν ἐξετάσει αὐτὰ σχετικῶς τοῦ προσώπου, ὅπερ διεδραμάτισαν ἐν τῇ γενικῇ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἱστορίᾳ.

Ὅτε ὁ Νῖνος ἐξεδίωξε τῆς χερσονήσου τοὺς Σκύθας, ἡ Λυδία ἀπετέλει κράτος, κυβερνώμενον ὑπὸ τῆς δυναστείας τῶν Ἀτυαδῶν ἐπιληθείσης οὕτως ὑπὸ Ἄτυος, υἱοῦ τοῦ Μάνεω καὶ ἐκλειπούσης ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀσσυριακῆς κατακτήσως, ἀντικαταστηθείσης δὲ ὑπὸ τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν, τῆς ὁποίας ἱδρυτὴς ἦν ὁ Ἄγρων, ὁ υἱὸς τοῦ Νίνου, καὶ ἥτις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1232 μέχρι τοῦ 727 Π. Χ.. Ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην φυλὴν τὸ βασίλειον τῶν Λυδῶν φαίνεται αὐξηθέν, ὡς θέλομεν ἴδει μετ' οὐ πολύ, διὰ τῆς Τρῳάδος καὶ μέρους τῆς Μυσίας, κατέληξε δὲ μετὰ τοῦ Κανδαύλου, ὅστις ἐφονεύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Γύγη, ἀφ' οὗ ἄρχεται ἡ τρίτη δυναστεία τῶν Μερμνάδων.

Ὑπὸ τὴν δυναστείαν ταύτην ἡ Λυδία κατέστη κατακτητική. Ὁ Γύγης, ἄρχων τοῦ κράτους γενόμενος, κατενόησεν ὅτι ἐπιφόβους ἀντιπάλους εἶχε μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῶν κατοικούντων τὰ παράλια, καὶ ἰδίως τῶν Μιλησίων, οἵτινες σμικρὸν κατὰ σμικρὸν εἶχον καταστῇ κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀσίας. Ἐξεστράτευσεν ὅθεν κατὰ τῆς Ἰωνίας, τὰ ὅπλα αὐτοῦ στρέψας τὸ πρῶτον κατὰ τῆς Μιλήτου. Ἄγνωστον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπείρας ταύτης· ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ἐπερατώθη διὰ συνθήκης εἰρήνης, διότι, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ Στράβωνι 1) οἱ Μιλήσιοι ἐπέτυχον παρὰ τοῦ Γύγη τὴν ἄδειαν νὰ ἱδρύσωσι τὴν Ἄβυδον ἐν τῇ Τρῳάδι, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τούτου διατελοῦση τότε, ὡς καὶ ἅπασαν

(1) Βιβλ. XIII, 590.

τὴν μεταξὺ Περγάμου καὶ Ἀρτάνης χώραν, καὶ ἐν ᾗ ἔκειντο μεταλλεῖα ἀποτελοῦντα τὴν κυριωτέραν πηγὴν τοῦ πλούτου αὐτῆς 1).

Ὁ Γύγης ὑπῆρξεν ἧττον εὐτυχὴς ἔτι ἐναντίον τῆς Σμύρνης, ἣν, στενῶς πολιορκήσας, ὀλίγου δεῖν νὰ κυριεύσῃ, ὅτε οἱ Σμυρναῖοι αἴφνης ἀναθαρρήσαντες ἤγαγον περιφανῆ κατ' αὐτοῦ νίκην 2).

Ὁ Ἡρόδοτος, μνημονεύων τῶν δύω τούτων πολέμων, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὸν τρόπον τῆς ἀποπερατώσεως αὐτῶν, οὐδένα λόγον ποιεῖται περὶ τῆς κατὰ τῆς Μαγνησίας ὑπὸ τοῦ Γύγη ἐπιχειρισθείσης ἐκστρατείας. Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς, εἰς ὃν ὀφείλομεν τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πληροφορίας, ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Λυδίας, προσβαλὼν τὴν πόλιν ταύτην, μόνον σκοπὸν προέθετο νὰ ἐκδικήσῃ τὸν εὐνοούμενον αὐτοῦ, τὸν ποιητὴν καὶ μουσικὸν Μάγνην, ὅστις ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπῆρξεν τὸ ἀντικείμενον ἀναξιοπρεπῶν περιφρονήσεων. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν τοῦτον, ἡ ἀντίστασις τῶν κατοίκων ὑπῆρξε ματαία, ἀναγκασθέντων νὰ ὑποταγῶσι τῷ Γύγῃ, ὅστις ἐπιστρέφων εἰς Σάρδας ἐτέλεσε λαμπροὺς ἀγῶνας 3).

Συνεπείᾳ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἀναμφιβόλως ἐκυρίευσε τὴν Κολοφῶνα, ἀλλὰ χωρὶς ἐντούτοις νὰ δυνηθῇ νὰ κυριεύσῃ καὶ τὴν ἀκρόπολιν· τὸ ἀτύχημα τοῦτο κατέστειλε τὴν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν του, διότι οὐδὲν ἀξιοσημείωτον ἔργον ἀπ' αὐτοῦ ἄλλο ἐγένετο, καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τῆς μακρᾶς ἡγεμονίας αὐτοῦ 4).

Ἄρδυς, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ (689—640), μετὰ νίκην ἐπὶ τῶν Πριηνέων, ἐξηκολούθησε τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀρξάμενον κατὰ τῶν Μιλησίων πόλεμον. Ἀλλὰ μεγίστη συμφορὰ ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν πάλην ταύτην. Οἱ Κιμμέριοι, ἐκδιωκόμενοι τῆς χώρας, εἰς ἣν κατῴκουν, ὑπὸ τῶν νομάδων Σκυθῶν, εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀσίαν 5). Ἡ εἰσβολὴ αὕτη ἦτο μᾶλλον συνέχεια ἀτελεύτητος ἐπιδρομῶν προτιθεμένων τὴν διαρπαγήν, παρὰ κατάκτησις ἐπενεγκοῦ-

---

(1) Στράβ. βιβλ. XIV 680.
(2) Παυσ. βιβλ. IV κεφ. 21.
(3) Νικ. Δαμασκ. Ἑλλ. Ἱστ. ἀποσπ. τόμ. III, 395, 62.
(4) Ἡροδ. βιβλ. 1. κεφ. 14.
(5) Ἡρόδ. βιβ. 1. κεφ. 15.

σα τὴν ὑποταγὴν τῶν πόλεων τῆς Λυδίας καὶ τῆς Ἰωνίας 1). Μόλα ταῦτα ἐγκατέλειπε βαθυτάτην ἀνάμνησιν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν λαῶν, οἵτινες ἐγένοντο θύματα αὐτῆς. Ἐν τῷ μακρῷ τούτῳ πολέμῳ αἱ Σάρδεις δὶς ἡλώθησαν, τῆς ἀκροπόλεως μόνον ἀντιστάσης 2). Ἡ Μαγνησία ἡ ἐπὶ Μαιάνδρῳ κατεστράφη ἐκ θεμελίων 3). Ἡ Ἔφεσος ἐκινδύνευσεν· ἀλλ' αἱ ᾠδαὶ τοῦ Καλλίνου ἀνεζωπύρωσαν τὸ θάρρος τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐκθηλυθέντων ὑπὸ τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, προϊόντος μακρᾶς εἰρήνης.

«Μέχρις τεῦ κατάκεισθε ; κυτ' ἄλκιμον ἔξετε θυμόν,
Ὦ νέοι ; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπεριπτίονας,
Ὧδε λίην μεθιέντες, ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ἧσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει.

* * *

Καί τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.
τιμῆέν τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
γῆς πέρι καὶ παίδων κουριδίης τ' ἀλόχου
δυσμενέσιν, θάνατος δὲ τότ' ἔσσεται, ὁππότε κεν δὴ
Μοῖραι ἐπικλώσωσ' ἀλλά τις ἰθὺς ἴτω
ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
Ἔλσας, τὸ πρῶτον μιγνυμένου πολέμου.
Οὐ γάρ κως θανατόν γε φυγεῖν εἱμαρμένον ἐστὶν
ἄνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἦ γένος ἀθανάτων·
πολλάκι δηϊοτῆτα φυγὼν καὶ δοῦπον ἀκόντων
ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου·
ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπας δήμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός,
τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τε πάθῃ·
λαῷ γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρός·
θνήσκοντος· ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων·
ὥσπερ γάρ μιν πύργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶσιν·
ἔρδει γὰρ πολλῶν ἄξια μοῦνος ἐών 4).

---

(1) Ἡρόδ. βιβλ. 1. κεφ. 6, 16.
(2) Ἡρόδ. βιβλ. 1. κεφ. 15. Στραβ. βιβλ. XII, 620.
(3) Στράβ. βιβλ. XIV 647.
(4) Καλλίνος ἐν Αυρ. Ἀνθολ. ἐκδ. Th. Bergk.

«Κολακεύομαι νὰ πιστεύω, λέγει ὁ σοφὸς γάλλος Pierron 1) ὅτι οἱ Ἐφέσιοι δὲν περιέμενον μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ὅπως ἐγερθῶσι τοῦ ληθάργου αὐτῶν, καὶ ὅτι οἱ πατριωτικοὶ τόνοι τῆς ᾠδῆς ταύτης τοῦ Καλλίνου συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξέγερσιν αὐτῶν. Ἡ μοῦσα τοῦ Καλλίνου ἦτον ἀξία νὰ σώσῃ τὴν Ἔφεσον καὶ τὴν Ἰωνίαν.» Ὁ ἀγὼν οὗτος κατεστάλη ἀναμφιβόλως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σαδυάττη, υἱοῦ τοῦ Ἄρδυος (640—628) συνεπείᾳ ἴσως τῆς ἥττης, ἣν ὑπέστη ὁ Λύγδαμις, ἀρχηγὸς τῶν Κιμμερίων ἐν Κιλικίᾳ 2) καὶ ἧς τινος ἐπωφελήθη βεβαίως ἡ Λυδία, ὅπως ἐπανορθώσῃ τὰς συμφορὰς αὐτῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Σαδυάττης συνέχισε τὸν ὑπὸ τοῦ Γύγη κατὰ Μιλήτου ἀρξάμενον πόλεμον, τῶν ἐχθροπραξιῶν διαρκεσασῶν 6 ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἀλυάτης, ὁ υἱὸς αὐτοῦ (628—571) ὅστις ἐκληρονόμησε καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, μετὰ 6 ἄλλα ἔτη, ἔδωσε πέρας αὐτῇ διὰ συνθήκης εἰρήνης καὶ συμμαχίας. Πόλεμος σπουδαιότερος, ὃν ἔδει νὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ τοῦ Κυαξάρου, βασιλέως τῶν Μήδων, τῶν ὁποίων αἱ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν 3) ἐπιδρομαὶ ἔμελλον νὰ ἐπενέγκωσιν αὐτῷ ζωηρὰς ταραχάς, ὑπῆρξε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸ κυριώτερον αἴτιον τῆς εὐχειρίας, μεθ' ἧς ἐνέδωκεν εἰς τὴν διαλλαγὴν ταύτην. Ἰδοὺ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον 4), τὸ αἴτιον τοῦ πολέμου τούτου.

«Σκυθέων τῶν νομάδων ὕλη ἀνδρῶν στασιάσασα ἐπεξῆλθεν ἐς γῆν τὴν Μηδικήν. Ἐτυράννευε δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηϊόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὰ μὲν πρῶτον περιεῖπε εὖ ὡς ἐόντας ἱκέτας, ὥστε δὲ περὶ πολλοῦ ποιεύμενος αὐτούς, παῖδάς σφι παρέδωκε τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθεῖν καὶ τὴν τέχνην τῶν τόξων· χρόνου δὲ γενομένου καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθέων ἐπ' ἄγρην καὶ αἰεί τι φερόντων, καὶ κότε συνήνεικε

---

(1) Hist. de la litt. gr. 109.

(2) Στράβ. βιβλ. 1 κ. 61.

(3) Οἱ Μῆδοι ἦσαν ἐπὶ Κροίσου κύριοι τῆς Καππαδοκίας. Ἴδε Ἡροδ. βιβλ. Ι κεφ. 76. Πιθανώτατον ὡσαύτως ὅτι ἡ Κιλικία ἦτον ὑπόφορος αὐτοῖς· ὁμ. κεφ. 74.

(4) Ἡροδ. Βιβλ. Ι. κεφ. 73.

ἑλεῖν σφέας μηδέν· νοστήσαντας δὲ αὐτοὺς κεινῇσι χερσὶ ὁ Κυαξάρης· ἦν γὰρ ὡς διέδεξε ὀργὴν ἄκρος· τρηχέως κάρτα περιέσπε ἀεικείῃ· οἱ δὲ ταῦτα πρὸς Κυαξάρεω παθόντες, ὥστε ἀνάξια σφέων αὐτῶν πεπονθότες, ἐβουλεύσαντο τῶν παρὰ σφίσι διδασκομένων παίδων ἕνα κατακόψαι, σκευάσαντες δὲ αὐτόν, ὥσπερ ἐώθεσαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κυαξάρεϊ δοῦναι φέροντες ὡς ἄγρην δῆθεν, δόντες δὲ τὴν ταχίστην κομίζεσθαι παρὰ Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις· ταῦτα καὶ ἐγένετο· καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρέοντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων ἐπάσαντο, καὶ οἱ Σκῦθαι ταῦτα ποιήσαντες Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα· οὐ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυαξάρεϊ· πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοισι ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε, ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίην τινὰ ἐποιήσαντο· διαφέρουσι δὲ σφὶ ἐπὶ ἴσης τὸν πόλεμον τῷ ἕκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γενομένης συνήνεικε, ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης τὴν ἡμέραν ἐξ ἀπίνης νύκτα γενέσθαι. Τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι οὖρον προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον, ἐν τῷ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. Οἱ δὲ Λυδοί τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεί τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γινομένην τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο καὶ μᾶλλόν τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφότεροι εἰρήνην ἑωυτοῖσι γενέσθαι· οἱ δὲ συμβιβάσαντες αὐτοὺς ἦσαν οἵδε, Συέννεσίς τε ὁ Κίλιξ καὶ Λαβύνητος ὁ Βαβυλώνιος».

Καταλήξαντος τοῦ πολέμου τούτου, ὁ Ἀλυάττης ἔστρεψεν ἀπάσας τὰς προσπαθείας του κατὰ τῶν Κιμμερίων, οἵτινες εἶχον ἐπαναλάβει τὰς ἐπιδρομάς των, καὶ, ἴσως τῇ βοηθείᾳ τῶν νομάδων Σκυθῶν, οὓς εἶχε προστατεύσει κατὰ τοῦ Κυαξάρη, κατώρθωσε νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ὁριστικῶς. Τὴν εἰκασίαν ταύτην ὑποστηρίζει τὸ ἰδιαίτερον στρατήγημα, εἰς ὃ ὤφειλε τὴν νίκην, ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Πολύαινον 1) ὅστις διέσωσεν ἡμῖν τοῦτο. Ἐπειδὴ ἡ μορφὴ τοῦ προσώπου τῶν βαρβάρων τούτων, λέγει, ὡμοίαζε μεγάλως μετὰ τοῦ

(1) Βιβλ. VII κ. 2.

ζώου, ὁ Ἀλυάττης ἀνέμιξε μεταξὺ τοῦ στρατοῦ του κύνας ρωμαλέους καὶ γενναίους, οἵτινες, ἀπατηθέντες ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι ταύτῃ, ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν, καὶ ἔθεσαν τὸν στρατὸν εἰς ἀταξίαν, ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ τραπῇ εἰς φυγήν.

Ὁπωσδήποτε, ἀπαλλαγεὶς τῶν ἐπιφόβων τούτων ἐχθρῶν, ἐπανέλαβε τὰ κατακτητικὰ τῆς οἰκογενείας του σχέδια, ἐκυρίευσε τὴν Κολοφῶνα 1) εἶτα τὴν Σμύρνην 2) ἥτις ἠκολούθησε τὴν τύχην τῆς μητροπόλεώς της καὶ προσέβαλε τὰς Κλαζομενάς· ἀλλὰ δὲν ἀπηλλάγη αἰσίως τῆς τελευταίας ταύτης ἐκστρατείας, καθ' ἣν πλεῖστοι ἀπώλοντο.

Ἐὰν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν Νικόλαον τὸν Δαμασκηνὸν, ὅστις ἐρανίσθη τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐκ τῆς ὑπὸ Ξάνθου συγγραφείσης ἱστορίας τῆς Λυδίας, ὁ Ἀλυάττης θὰ ἤγειρε καὶ κατὰ τῶν Καρίων πόλεμον, ἐν ᾧ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κροῖσος εἶχε προμηθεύσῃ αὐτῷ ἐπικουρίας συλλεχθεῖσας τῇ βοηθείᾳ χρημάτων δανεισθέντων δι' αὐτοῦ παρὰ τοῦ πλουσίου Ἴωνος Παμφάους. Δυστυχῶς οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης 3).

Τὸν Ἀλυάττην διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κροῖσος (571—557). Μετ' αὐτοῦ ἡ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἱστορία καθίσταται ἧττον σκοτεινή. Μετ' αὐτοῦ εἰσερχόμεθα εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ὧν ὁ Ἡρόδοτος ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ διασώσῃ τὴν ἀνάμνησιν ἐν ἀθανάτῳ πονήματι· τῶν ἀπ' αὐτοῦ δὲ μέχρι τοῦ τέλους τῶν μηδικῶν πολέμων συμβάντων τὴν ἀφήγησιν ποιησόμεθα καθ' ὑπαγόρευσιν οὕτως εἰπεῖν τοῦ πατρὸς τούτου τῆς ἱστορίας.

Ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τριακονταπενταετὴς ὁ Κροῖσος ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Ἐφεσίους καὶ ἀκολούθως ἐπετέθη κατὰ τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων «ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τῶν μὲν ἐδύνατο μέζονας παρευρίσκειν, μέζονα ἐπαιτιεύμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν καὶ φαῦλα ἐπιφέρων» 4).

---

(1) Πολ. I.

(2) Ἡροδ. Βιβλ. I κ. 16.

(3) Νικ. Δαμασ. Τ. III, 397.

(4) Ἡροδ. βιβλ. I, 26.

«Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε (Κροῖσος) νέας (ναῦς) ποιησάμενος ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτῃσι· ἐόντων δὲ οἱ πάντων ἑτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν Μυτιληναῖον, εἰρομένου Κροίσου εἴ τι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην. Ὦ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σὲ ἔχοντες ἐν νάῳ στρατεύεσθαι. Κροῖσον δὲ ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα εἰπεῖν. Αἴ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νησιώτῃσι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι· Τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναι· ὦ βασιλεῦ, προθύμως μοι φαίνεαι εὔξασθαι νησιώτας ἱππευομένους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ, οἰκότα ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο ἤ, ἐπεί τε τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφίσι ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρεόμενοι Λυδοὺς ἐν θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τίσωντάι σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις; κάρτα τε ἥσθῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ, καὶ οἱ, προσφυέως γὰρ δόξαι λέγειν, πειθόμενον παύσασθαι τῆς ναυπηγίης· καὶ οὕτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκημένοισι Ἴωσι ξεινίην συνεθήκατο.

«Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἑωυτῷ εἶχε καταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος· εἰσὶ δὲ οἵδε, Λυδοί, Φρύγες, Μυσοί, Μαριανδυνοί, Χάλυβες, Παφλαγόνες, Θρῆικες οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοί, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι 1).

(1) Ἡρόδ. β 6λ. I, 27, 28.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τὸ βασίλειον τῆς Λυδίας καταλυθὲν ὑπὸ τοῦ Κύρου.

Μετὰ τοσαύτας καὶ ἐπιφανεστάτας ἐπιτυχίας ὁ Κροῖσος ἐλογίζετο ὡς ὁ εὐτυχέστερος τῶν βροτῶν. Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, φονευθέντος ἐν κυνηγεσίῳ, ἐδίδαξεν αὐτῷ ὅτι οὐδὲν καλὸν ἄμικτον κακοῦ. Δεινοτέρα συμφορὰ ἐπέπρωτο νὰ ἐνσκήψῃ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀποδείξῃ αὐτῷ τὸ ἀσταθὲς τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου.

« Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθεϊ μεγάλῳ κατῆστο τοῦ παιδὸς ἐστερημένος· μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίη καταιρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξανόμενα πένθεος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε, ἀνέβησε δὲ εἰς φροντίδα, εἴ κως δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν αὐτῶν αὐξανομένην τὴν δύναμιν· μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπεπειρᾶτο τῶν μαντηίων τῶν ἐν Ἕλλησι καὶ τῶν ἐν Λιβύῃ, διαπέμψας ἄλλους ἄλλῃ τοὺς μὲν Δελφοὺς ἰέναι, τοὺς δὲ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων, τοὺς δὲ ἐς Δωδώνην· οἱ δέ τινες ἐπέμποντο καρά τε Ἀμφιάρεων καὶ παρὰ Τροφώνιον, οἱ δὲ τοῖς Μιλησίοις ἐς Βραγχίδας. Ταῦτα μὲν νῦν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μανταυσόμενος Κροῖσος· Λιβύης δὲ παρ' Ἄμμωνα ἀπέστειλε ἄλλους χρησομένους· διέπεμπε δὲ πειρεόμενος τῶν μαντηίων, ὅ,τι φρονέοιεν, ὡς, εἰ φρονέοντα τὴν ἀληθείην εὑρεθείη, ἐπείρηται σφέα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπιχειρέοι ἐπὶ Πέρσας στρατεύεσθαι 1) ».

Τῶν διαφόρων ἐκθέσεων τῶν θεοπόμπων αὐτοῦ καταδειξασῶν αὐτῷ, ὅτι ἅπαντα τὰ μαντεῖα ταῦτα τῶν Δελφῶν καὶ τῶν Ἀμφιάρεω ἦσαν τὰ ἀληθέστερα, ὁ Κροῖσος ἀπεφάσισε νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτὰ διὰ μεγαλοπρεπεστάτων θυσιῶν καὶ πλουσιωτάτων προσφορῶν, καὶ ἐνετείλατο εἰς τοὺς Λυδίους πρεσβευτάς, τοὺς ἐπιφορτισμένους

(1) Ἡρόδ. βιβλ. 1, 46.

τὴν μεταφορὰν αὐτῶν, νὰ ἐπερωτήσωσι τὰ μαντεῖα «εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον».

« Ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ ἀπεπέμφθησιν οἱ Λυδοὶ ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέωντο τίσι χρηστηρίοισι λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς νομίσας τά δε μαντήια εἶναι μοῦνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾷ, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο σύμμαχον. Οἱ μὲν ταῦτα ἐπερώτεον, τῶν δὲ μαντηίων ἀμφοτέρων ἐς τωὐτὸ αἱ γνῶμαι συνέδραμον προλέγουσαι Κροίσῳ, ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλύσειν· τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβούλευον οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέσθαι. Ἐπεί τε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ θεσπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος ὑπερήσθη τοῖσι χρηστηρίοισι, πάγχυ τε ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληίην, πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ Δελφοὺς δωρέεται, πειθόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύω στατῆρσι ἕκαστον χρυσοῦ.

« Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος ἐχρηστηριάζετο τὸ τρίτον· ἐπεί τε γὰρ δὴ παρέλαβε τοῦ μαντηίου ἀλήθειαν, ἐνεφορέετο αὐτοῦ, ἐπειρώτα δὲ τά δε χρηστηριαζόμενος, εἰ οἱ πολυχρόνιος ἔσται ἡ μοναρχίη· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε.

> Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
> Καὶ τότε, Λυδὲ ποδαβρέ, πολυψήφιδα παρ' Ἕρμον
> Φεύγειν μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

«Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μάλιστα πάντων ἥσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμὰ ἀντ' ἀνδρὸς βασιλεύσειν Μήδων, οὐδ' ἐν αὐτὸς οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ παύσεσθαί ποτε τῆς ἀρχῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφρόντιζε ἱστορέων, τοὺς ἂν Ἑλλήνων δυνατωτάτους ἐόντας προσκτήσαιτο φίλους» 1).

Ὁ Κροῖσος ἀποφασίσας νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, συνῆψε μετ' αὐτῶν συμμαχίαν, τὴν ὁποίαν ἡ ταχύτης τῶν γεγονότων κατέστησεν ἀνωφελῆ καὶ ἀπεφάσισε τέλος νὰ στρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν. « Ὦ βασιλεῦ, ἔλεγεν αὐτῷ εἷς τῶν συμβούλων

(1) Ἡροδ. βιβλ. I, 53—56.

αὐτοῦ, ἐπ᾽ ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι, οἳ σκυτίνας μεν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι, σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, ἀλλ᾽ ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τρηχέην· πρὸς δὲ οὐκ οἴνῳ διαχρέονται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι, οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. Τοῦτο μέν δη, εἰ νικήσεις, τί σφέας ἀπαιρήσεαι, τοῖσί γε μὴ ἔστι μηδέν; Τοῦτο δέ, ἢν νικηθῇς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις· γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέξονται οὐδ᾽ ἀπωστοὶ ἔσονται. Ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἳ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς» 1).

Ἀλλ᾽ ὁ Κροῖσος δὲν ἤθελε ποσῶς νὰ ἀκούῃ συμβουλάς· διεπέρασεν ὅθεν τὸν ποταμὸν Ἅλυν, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο οἱ Σύριοι Καππαδόκες, ὧν ἡ χώρα ἀνῆκεν εἰς τοὺς Μήδους· ἀφοῦ διεπέρασε τὸν ποταμὸν κατὰ τὰς ε ὐ σ α ς γ ε φ ύ ρ α ς χάρις ταῖς συμβουλαῖς Θάλητος τοῦ Μιλησίου, ὁ Κροῖσος ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Καππαδοκίας, τὸ ὁποῖον καλεῖται Πτερία.

«Ἡ δὲ Πτερίη, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἐστὶ τῆς χώρης ταύτης τὸ ἰσχυρότατον κατὰ Σινώπην πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ μάλιστα κειμένη· ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους. Καὶ εἶλε μὲν τῶν Πτερίων τὴν πόλιν καὶ ἠνδραποδίσατο, εἶλε δὲ τὰς περιοικίδας αὐτῆς πάσας, Συρίους δὲ οὐδὲν ἐόντας αἰτίους ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀγείρας τὸν ἑωυτοῦ στρατὸν καὶ παραλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκέοντας πάντας ἠντιοῦτο Κροίσῳ· πρὶν δὲ ἐξελαύνειν (ὁρμῆσαι στρατὸν) πέμψας κήρυκας ἐς τοὺς Ἴωνας ἐπειρᾶτο σφέας ἀπὸ Κροίσου ἐπιστᾶναι. Ἴωνες μὲν νῦν οὐκ ἐπείθοντο, Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο καὶ ἀντιστρατοπεδεύσατο Κροίσῳ· ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρέοντο κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀλλήλων· μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης καὶ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέστησαν νυκτὸς ἀπελθούσης· καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφότερα οὕτω ἠγωνίσατο.

«Κροῖσος δὲ μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωυτοῦ στράτευμα·

(1) Ἡροδ. βιβλ. I, 71.

ἦν γὰρ οἱ ὁ συμβαλὼν στρατὸς πολλοῦ ἐλάσσων ἢ ὁ Κύρου. Τοῦτο μεμφθείς, ὡς τῇ ὑστεραίῃ οὐκ ἐπειρᾶτο ἐπιὼν ὁ Κῦρος ἀπήλαυνε εἰς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ ἔχων παρακαλέσας Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὅρκιον· ἐποιήσατο καὶ πρὸς Ἄμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρότερον ἤπερ πρὸς Λακεδαιμονίους· μεταπεμψάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίους· καὶ γὰρ πρὸς τούτους αὐτῷ ἐπεποίητο συμμαχίη, ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τὸν χρόνον τοῦτον Λαβύνητος. Ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίοισι παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν, ἁλίσας τε δὴ τούτους καὶ τὴν ἑωυτοῦ συλλέξας στρατίην ἐνένωτο τὸν χειμῶνα παρεὶς ἅμα τῷ ἔαρι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας· καὶ ὁ μὲν ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας κατὰ τὰς συμμαχίας προερέοντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις. Τὸν δὲ παρέοντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσῃσι, ὃς ἦν αὐτοῦ ξεινικός, πάντα ἀπεὶς διεσκέδασε, οὐδαμὰ ἐλπίσας, μήκοτε ἄρα ἀγενισάμενος οὕτω παραπλησίως Κῦρος ἐλάσῃ ἐπὶ Σάρδις.

« Κῦρος δὲ αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροίσου μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην ἐν τῇ Πτερίῃ μαθών, ὡς ἀπελάσας μέλλοι Κροῖσος διασκεδῶν τὸν στρατόν, βουλευόμενος εὕρισκε πρᾶγμα οἱ εἶναι ἐλεύνειν ὡς δύναιτο τάχιστα ἐπὶ τὰς Σάρδις, πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἁλισθῆναι τῶν Λυδῶν τὴν δύναμιν. Ἐλάσας δὲ τὸν στρατὸν εἰς τὴν Λυδίην αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθεε· ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ παρὰ δόξαν ἔσχε τὰ πρήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγε εἰς μάχην· ἦν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ οὔτε ἀνδρηιώτερον οὔτε ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου· ἡ δὲ μάχη σφέων ἦν ἀπ᾽ ἵππων, δούρατά τε ἐφόρεον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππεύεσθαι ἀγαθοί. Ἐς τὸ πεδίον δὲ συνελθόντων τοῦτο, τὸ πρὸ τοῦ ἄστεος ἔστι τοῦ Σαρδιηνοῦ, ἐὸν μέγα τε καὶ ψιλόν.

« Ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην τασσομένους, καταρρωδήσας τὴν ἵππον, ἐποίησε Ἅρπάγου ὑποθεμένου ἀνδρὸς Μήδου τοιόνδε· ὅσαι τῷ στρατῷ ἑωυτοῦ εἵποντο σιτοφόροι τε καὶ σκευοφόροι κάμηλοι, ταύτας πάσας ἁλίσας καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεα ἄνδρας ἐπ᾽ αὐτὰς ἀνέβησε ἱππάδα στολὴν ἐσταλμένους, σκευάσας δὲ αὐτοὺς προσέταξε τῆς ἄλλης στρατιῆς προϊέναι πρὸς τὴν

Κροίσου ἵππον· ὡς δὲ σί πάντες διατετάχατο παραίνεσε τῶν μὲν ἄλλων Λυδῶν μὴ φειδομένους κτείνειν, μηδὲ ἢν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται· ταῦτα μὲν παραίνεσε, τὰς δὲ καμήλους ἔτεξε ἀντία τῆς ἵππου τῶν δε εἵνεκεν· κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ἰδέην αὐτῆς ὁρέων οὔτε τὴν ὀδμὴν ὀσφραινόμενος· αὐτοῦ δὴ ὧν τούτου ἕνεκεν ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηστον ᾖ τὸ ἱππικόν, τῷ δή τι καὶ ἐπεῖχε ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός· ὡς δὲ καὶ συνῆισαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὄσφραντο τάχιστα τῶν καμήλων οἱ ἵπποι καὶ εἶδον αὐτάς, ὀπίσω ἀνέστρεφον, διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς· οὐ μέν τοι οἵ γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων πεζοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλον. Χρόνῳ δὲ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν ἐτρέποντο οἱ Λυδοί, κατειληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων. Τοῖσι μὲν δὴ κατεστήκεε πολιορκίη, Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ἐπὶ μακρὸν ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην ἔπεμπε ἐκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας· οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα προερέοντες συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τούτους δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι βωθέειν ὡς πολιορκεομένου Κροίσου.

« Σάρδιες δὲ ἥλωσαν ὧδε· ἐπειδὴ τεσσερεσκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ Κροίσῳ, Κῦρος τῇ στρατίῃ τῇ ἑωυτοῦ διαπέμψας ἱππέας προεῖπε τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ τείχεος δῶρα δώσειν· μετὰ δὲ τοῦτο πειρησαμένης τῆς στρατιῆς, ὡς οὐ προεχώρει, ἐνθαῦτα τῶν ἄλλων πεπαυμένων ἀνὴρ Μάρδος ἐπειρᾶτο προβαίνων, τῷ οὔνομα ἦν Ὑροιάδης, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος, τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φύλακος .... ἔστι δὲ πρὸ τοῦ Τμώλου τετραμμένον τῆς πόλιος· ὁ ὧν δὴ Ὑροιάδης οὗτος ὁ Μάρδος ἰδὼν τῇ προτεραίῃ τῶν τινα Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς Ἀκροπόλιος καταβάντα ἐπὶ κυνέην ἄνωθεν κατακυλισθεῖσαν καὶ ἀνελόμενον ἐφράσθη καὶ εἰς θυμὸν ἐβάλετο. Τότε δὲ δὴ αὐτός τε ἀνεβεβήκεε καὶ κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον· προσβάντων δὲ συχνῶν οὕτω δὴ Σάρδιές τε ἡλώκεσαν καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἀπορθέετο.

« Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡ-

μέρας πολιορκηθέντα κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑαυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον, ὁ δὲ συννήσας πυρὰν μεγάλην ἀνεβίβασε ἐπ᾽ αὐτὴν τόν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ᾽ αὐτὸν παῖδας, ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια τοῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεῳ δη, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι ἐθέλων εἴτε καὶ πειθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τις μιν δαιμόνων ρύσεται τοῦ μὴ ζώοντα κατακαυθῆναι· τὸν μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα, τῷ δὲ Κροίσῳ ἑστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν καί περ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὡς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ μηδένα τῶν ζωόντων ὄλβιον· ὡς δὲ ἄρα μὶν προσθῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξατα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρὶς οὐνομᾶσαι Σόλωνα· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπείρεσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτεόμενον, μετὰ δέ, ὡς ἠναγκάζετο εἰπεῖν. Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν. Ὡς δέ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτεον τὰ λεγόμενα· λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δὴ ὡς ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θηησάμενος πάντα ἀποβεβήκοι, τῆπερ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρωπήϊον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὀλβίους εἶναι· τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων τε εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐννώσαντα, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίη οὐκ ἐλάσσω, ζώοντα πυρὶ διδοίη, πρός τε τούτοισι δείσαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον, ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχων, κελεύειν σβεννῦναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου· καὶ τοὺς πειραιομένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι. Ἐνταῦθα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθέντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ

τι οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ρύσασθαι μὲν ἐκ τοῦ παρέοντος κακοῦ· τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμέειν ἐξ ἀπίνης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι λαβροτάτῳ, κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρήν, οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἴη ὁ Κροῖσος καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἴρεσθαι τάδε· Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι; Ὁ δὲ εἶπε· Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ. Αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι· οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἱρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. Ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσί κου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι» 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Κατάκτησις τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ὑπὸ Κύρου.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, κληθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου, νὰ συνενωθῶσι μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Κροίσου, εἶχον, ὡς ἴδομεν, ἀποποιηθῇ νὰ συμμαχήσωσι καθ' ἡγεμόνος, οὗ ἡ κυριαρχία ἦν φαινομενικὴ μᾶλλον ἢ πραγματικὴ καὶ μετὰ βασιλέως λίαν μακρὰν αὐτῶν εὑρισκομένου, καθόσον ἐπίστευον ὅτι οὐδὲν εἶχον νὰ φοβηθῶσιν ἐξ αὐτοῦ. Ἴσως ὡσαύτως ἤλπιζον νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς ἔριδος ὅπως ἀνακτήσωνται τὴν προτέραν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ ταχύτης τοῦ θριάμβου τοῦ Κροίσου διέψευσε τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Κροίσου, ἀναγκασθέντες νὰ νὰ προκατάρξωνται καὶ οὗτοι, ἐζήτησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Περσῶν, ἀλλ' ὁ Κροῖσος ἀπήντησεν αὐτοῖς « ἄνδρα

(1) Ἡροδ. βιβλ. I κεφ. 76, 77, 79, 80, 81, 84, 86, 87.

αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσσῃ αὐλέειν, δοκέοντά σφέας ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος, λαβεῖν ἀμφίβληστρον καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ἰχθύων καὶ ἐξειρῦσαι, ἰδόντα δὲ παλλομένους εἰπεῖν ἄρα αὐτὸν πρὸς τοὺς ἰχθῦς. Πάυεσθέ μοι ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐδ' ἐμέο αὐλέοντος ἠθέλετε ἐκβαίνειν ὀρχεόμενοι 1). Ὁ δὲ Ἅρπαγος ἐπεφορτίσθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ἀπόλογον.

Τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τοῦ Κροίσου γνωστῆς γενομένης εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας, οἱ κάτοικοι ἀμέσως ἔσπευσαν νὰ ἐπισκευάσωσι τὰ τείχη των καὶ νὰ συνέλθωσιν ἐν γενικῇ συνελεύσει εἰς τὸ Πανιώνιον.

Ἡ περίστασις αὕτη, ἀντιπαραβαλλομένη μὲ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν πόλεμον τηρηθεῖσαν οὐδετερότητα καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν τῶν προτάσεων, ἃς ἐποιήσαντο πρὸς τὸν Κῦρον μετὰ τὴν νίκην αὐτοῦ, δύναται καθ' ἡμᾶς νὰ καθορίσῃ τὸν τρόπον καὶ τοὺς ὅρους, καθ' οὓς οἱ ἄποικοι Ἕλληνες ἀπεδέχοντο τὴν κυριαρχίαν τῶν βαρβάρων.

Ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν ἦσαν μήτε ὑπήκοοι, διότι ἀπήλαυον ἀτελειῶν, μήτε ὑπόφοροι καθόσον δὲν ὑποχρεοῦντο νὰ δίδωσι φόρους· ἦσαν δ' ἁπλῶς ὑποτελεῖς. Ὀνομαστικὴ ὑποχώρησις πρὸς τὴν φιλαυτίαν τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας καὶ φόρος πραγματικὸς ἀποτιόμενος λέγω δασμοῦ ἀπετέλει τὴν μόνην θυσίαν, δι' ἧς αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι διετήρησαν τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐμπορίου, ὅπερ ἀπερρόφα ἅπασαν τὴν ἐνεργητικότητα αὐτῶν πλουτίζον αὐτούς. Ἐπὶ τοῖς ὅροις τούτοις μόνον ὁ ζυγὸς τοῦ Κύρου ἦν αὐτοῖς τοσοῦτον ἀδιάφορος ὅσον καὶ ὁ τοῦ Κροίσου. Τεκμήριον δ' ὅτι ὁ ἔρως τοῦ κέρδους δὲν κατέπνιξε παρ' αὐτοῖς τὸ αἴσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας ἦν ὅτι προετοίμων τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν διὰ τῆς ἀντιστάσεως ἢ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ πλουτισμοῦ διὰ τῆς ὁλοσχεροῦς ἀποπτύξεως τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῶν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐν τῇ ἐν Πανιωνίῳ γενικῇ συνελεύσει, ἐν ᾗ ἅπαντες οἱ Ἴωνες παρευρίσκοντο, ἐκτὸς τῶν Μιλησίων, οἵτινες εἶ-

(1) Ἡροδ. βιβλ. I, 141.

χον ἐπιτύχει ὑπὲρ ἑαυτῶν ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἀπήτουν, ἀπεφασίσθη ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ ἀποστολὴ ἀγγέλων εἰς Σπάρτην ὅπως ζητήσωσιν ἐπικουρίας. Οἱ Αἰολεῖς παρομοίαν ἔλαβον ἀπόφασιν διότι ὁ Ἡρόδοτος παρίστησιν ἡμῖν τοὺς ἀγγέλους τῶν Αἰολέων συνεργαζομένους μετὰ τῶν Ἰώνων. Διατί ὅμως ἀπετάνθησαν πρὸς τὴν Σπάρτην μᾶλλον ἢ εἰς τὰς Ἀθήνας; Μήπως ἐγένετο τοῦτο ἕνεκα τῆς ἀπεχθείας ἥτις ἠγέρθη μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς μητροπόλεως ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἀπηλευθερώθησαν τῆς κηδεμονίας αὐτῶν, ἀπεχθείας μὴ ἀποσβεσθείσης ἔτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην;

Ὁπότε οἱ ἄγγελοι τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων ἀφίκοντο εἰς Σπάρτην ἐξελέξαντο τὸν Φωκαιέα Πύθερμον ὅπως λάβῃ τὸν λόγον ἐξ ὀνόματος πάντων. Ὁ ῥήτωρ οὗτος περιβαλόμενος πορφυροῦν μανδύαν ὅπως μᾶλλον γνωρίζηται καὶ προσελκύσῃ περὶ ἑαυτὸν ὡς πλείστους Λακεδαιμονίους, προυχώρησεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμηγύρεως καὶ ἀπήγγειλε μακρὸν λόγον ὅπως πείσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνας. Ἀλλὰ ἡ δημηγορία αὕτη ἀπέτυχε. «Λακεδαιμόνιοι δ' οὔκως ἤκουον, ἀλλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμωρέειν Ἴωσι· οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο, Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀπωσάμενοι τῶν Ἰώνων τοὺς ἀγγέλους ὅμως ἀπέστειλαν πεντηκοντέρῳ ἄνδρας, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέει, κατασκόπους τῶν τε Κύρου πρηγμάτων καὶ Ἰωνίης· ἀπικόμενος δὲ οὗτος ἐς Φώκαιαν ἔπεμπον ἐς Σάρδις σφέων αὐτῶν τὸν δοκιμώτατον, τῷ οὔνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ Λακεδαιμονίων ῥῆσιν γῆς τῆς Ἑλλάδος μηδεμίαν πόλιν σιναμωρέειν ὡς αὐτῶν οὐ περιοψομένων».

Ὅταν ὁ Λακεδαιμόνιος ἀπήγγειλε τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις λέγεται ὅτι ὁ Κῦρος ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρισκομένους παρ' αὐτῷ Ἕλληνας ἠρώτησε· «Τίνες ἐόντες ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι καὶ κόσοι πλῆθος ταῦτα ἑωυτῷ προαγορεύουσι». Ἀφοῦ δὲ ηὐχαρίστησαν αὐτὸν δόντες τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κήρυκα τῆς Σπάρτης εἶπεν· «Οὐκ ἔδεισά κω ἄνδρας τοιούτους, τοῖσί ἐστι χῶρος ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἀποδεδεγμένος, ἐς τὸν συλλογιζόμενοι ἀλλήλους ὀμνύντες ἐξαπατέουσι· τοῖσι, ἢν ἐγὼ ὑγιαίνω, οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσται ἔλλεσχα, ἀλλὰ τὰ οἰκηία». Ἐν τῇ ἀπειλητικῇ ταύτῃ ἀπαντήσει ὁ

Κῦρος εἶχεν ὑπ᾽ ὄψει πάντας τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες, ἀγορὰς κτησάμενοι ὠνῆτε καὶ πρήσι χρέονται, συνήθεια ὅλως ξένη παρὰ Πέρσαις.

Μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν ὁ Κῦρος, ἀναθέσας εἰς μὲν τὸν Τάβαλον ἄνδρα Πέρσην τὴν διοίκησιν τῶν Σάρδεων, εἰς δὲ τὸν Πακτύαν ἄνδρα Λυδὸν τὴν ἐντολὴν νὰ κομίσῃ εἰς Περσίαν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου καὶ τῆς Λυδίας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγβάταναν, ἀγόμενος μεθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν Κροῖσον, καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιούμενος τὸν κατὰ τῶν Ἰώνων πόλεμον. Ἡ Βαβυλών, ἥτις δὲν ὑπετάγη, μεγάλως ἐπησχόλει αὐτόν, ὅστις ἀλλως ἐμελέτα στρατεύεσθαι κατὰ τῶν Βακτρίων, τῶν Σακῶν καὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἀναθέττων τὴν στρατηγίαν τοῦ κατὰ τῶν Ἰώνων πολέμου εἰς ἕνα τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ.

Μόλις ὅμως ὁ Κῦρος ἐγκατέλειψε τὰς Σάρδεις καὶ ὁ Πακτύας ἐπανεστάτησε τοὺς Λυδοὺς ἐναντίον τοῦ Ταβάλου καὶ τοῦ Κύρου καὶ καταβὰς ἐπὶ θάλασσαν ἅ τε τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα τὸν ἐκ τῶν Σάρδεων ἐμισθοῦτο ἐπικούρους καὶ ἔπειθε τοὺς ἐπὶ θαλασσίους ν᾽ ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ· ἐξεστράτευσε δὲ μετὰ τοῦ στρατοῦ τούτου κατὰ τῶν Σάρδεων, τὰς ὁποίας καὶ ἐκυρίευσε πολιορκήσας τὴν ἀκρόπολιν, ἐν ᾗ ὁ Τάβαλος εἶχεν ἀποσυρθῆ.

Ἅμα ὁ Κῦρος ἐπληροφορήθη τὸ γεγονὸς τοῦτο, προσκαλεσάμενος τὸν Κροῖσον, εἶπεν αὐτῷ. «Κροῖσε, τί ἔσται τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἐμοί; οὐ παύσονται Λυδοί, ὡς οἴκασι πρήγματα παρέχοντες καὶ αὐτοὶ ἔχοντες· φροντίζω μὴ ἄριστον ᾖ ἐξανδραποδίσασθαί σφεας. Ὁμοίως γάρ μοι νῦν γε φαίνομαι πεποιηκέναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας τῶν παίδων αὐτοῦ φείσαιτο, ὡς δὲ καὶ ἐγὼ Λυδῶν τὸν μὲν πλέον τι ἢ πατέρα ἐόντα σὲ λαβὼν ἄγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι τὴν πόλιν παρέδωκα, καὶ ἔπειτεν θωμάζω, εἴ μοι ἀπεστᾶσι». Οὕτως ὡμίλησεν ὁ Κῦρος, ὁ δὲ Κροῖσος, φοβηθεὶς μήπως ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, διατάξῃ τὴν ἐκ θεμελίων καταστροφὴν τῶν Σάρδεων, ἔσπευσε ν᾽ ἀπαντήσῃ οὕτως. «Ὦ βασιλεῦ, τὰ μὲν εἰκότα εἴρηκας, σὲ μέν τοι μὴ πάντα θυμῷ χρέο, μηδὲ πόλιν ἀρχαίην ἐξαναστήσῃς, ἀναμάρτητον ἐοῦσαν καὶ τῶν πρότερον καὶ τῶν νῦν ἑστεώτων· τὰ μὲν γὰρ πρότερον ἐγώ τε ἔπρηξα, καὶ ἐγὼ κεφαλῇ ἀναμάξας φέρω· τὰ δὲ νῦν παρεόντα, Πακτύης γάρ ἐστι ὁ ἀδικέων, τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδις, οὗτος δότω τοι δίκην. Λυδοῖσι δὲ συγγνώμην

ἔχων τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὡς μή τε ἀποστέωσι μή τε δεινοί τοι ἔωσι. Ἀπεῖπε μέν σφι πέμψας ὅπλα ἀρήϊα μὴ κεκτῆσθαι, κέλευε δέ σφεας κιθωνάς τε ὑποδύνειν τοῖσι εἵμασι καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι, προεῖπε δ' αὐτοῖσι κιθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τοὺς παῖδας· καὶ ταχέως σφέας, ὦ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας, ὥστε οὐδὲν δεινοί τοι ἔσονται, μὴ ἀποστέωσι».

Ὁ Κῦρος εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Κροίσου προταθείσης ὑποθήκης, ἐμετρίασε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ καὶ συγκατένευσε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτήν. Πράγματι, προσκαλεσάμενος Μαζάρην, ἄνδρα Μῆδον, διέταξεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Σάρδεις ἵνα ἐκτελέσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ Κροίσου προταθεῖσας ὑποθήκας, ἐντειλάμενος αὐτῷ νὰ ἐξανδραποδίσῃ πάντας τοὺς κατὰ Σάρδεων ἐκστρατεύσαντας Λυδοὺς καὶ προσαγάγῃ αὐτῷ αὐτὸν τὸν Πακτύαν ζῶντα. Ἀφοῦ ἔδωσε τὰς ἐντολὰς ταύτας, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ, ὁ Κῦρος ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Περσίαν. Ὁ Πακτύας πληροφορηθεὶς ὅτι στρατὸς προσήγγιζε, φόβῳ καταληφθεὶς, ᾤχετο φεύγων εἰς Κύμην Ὁ δὲ Μαζάρης ἐπὶ κεφαλῆς μοίρας στρατοῦ τοῦ Κύρου ἔφθασεν εἰς Σάρδεις, ἔνθα μὴ εὑρὼν τοὺς λαβόντας μέρος εἰς τὴν στάσιν ἤρξατο νὰ ἐξαναγκάζῃ τοὺς Λυδοὺς νὰ συμμορφωθῶσι μετὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κύρου, ἀκολούθως ἐξέπεμψεν ἀγγέλους εἰς Κύμην, ἀπαιτῶν ὅπως ἐκδώσωσιν αὐτῷ τὸν Πακτύαν, ἀλλὰ οἱ κάτοικοι πρὶν νὰ ἀπαντήσωσιν ἀπεφάσισαν νὰ διερωτήσωσι τὸ μαντεῖον τῶν Βραγχιδῶν, κείμενον ἐν τῷ χώρᾳ τῶν Μιλησίων ἄνωθεν τοῦ λιμένος Πανόρμου.

Οἱ θεοπρόποι τῆς Κύμης ἀφικόμενοι εἰς τοὺς Βραγχίδας διηρώτων «περὶ Πακτύην ὁποῖόν τι ποιέοντες θεοῖσι μέλλοιεν χαριέεσθαι». Τὸ δὲ χρηστήριον ἀπήντησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκδώσωσιν τὸν Πακτύαν εἰς τοὺς Πέρσας. Οἱ Κυμαῖοι ἐνόμισαν καθῆκον αὐτῶν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασιν τοῦ χρηστηρίου καὶ ὁ λαὸς ἔσπευσε νὰ ἐκδώσῃ τὸν Πακτύαν, ὁπότε Ἀριστόδικος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἡρακλείου, ἀνὴρ δοκιμώτατος τῶν ἀστῶν, ἀπιστῶν ἐπὶ τῷ χρησμῷ καὶ νομίζων ὅτι οἱ θεοπρόποι δὲν ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν, ἐμπόδισε τοὺς συμπολί-

τας του, πείθων αὐτοὺς νὰ ἀποστείλωσι δευτέρους θεοπρόπους, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγετο καὶ οὗτος.

Ὁ Ἀριστόδικος ἀφικόμενος εἰς τοὺς Βραγχίδας καὶ ἐκλεχθεὶς ὅπως οὗτος χρηστηριάσῃ, ἐπερώτησε τὸ μαντεῖον οὕτως. «Ὤναξ, ἦλθε παρ' ἡμέας ἱκέτης Πακτύης ὁ Λυδὸς φεύγων θάνατον βίαιον πρὸς Περσέων· οἱ δὲ μὲν ἐξαιτέονται προεῖναι κελεύοντες Κυμαίους· ἡμεῖς δὲ δειμαίνοντες τὴν Περσέων δύναμιν τὸν ἱκέτην ἐς τό δε οὐ τετολμήκαμεν ἐκδιδόναι, πρὶν ἂν τὸ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν δηλωθῇ ἀτρεκέως, ὁκότερα ποιέωμεν.»

Εἰς τὴν νέαν ταύτην ἐπερώτησιν ὁ χρησμὸς ἀπήντησε τὸ δεύτερον ὅπως ἐκδώσωσι τὸν Πακτύαν εἰς τοὺς Πέρσας· τότε ὁ Ἀριστόδικος ἐξετέλεσεν ὅτι κατὰ νοῦν ἔθετο καὶ ἤρξατο νὰ περιέρχηται κύκλῳ τὸν ναὸν, ἐκδιώκων πάντα τὰ πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ἐπ' αὐτοῦ εἶχον τὰς φωλεάς των· ταῦτα αὐτοῦ ποιοῦντος, λέγεται ὅτι φωνὴ ἐκ τοῦ ἀδύτου τοῦ ναοῦ ἐξερχομένη ἠκούσθη λέγουσα· «Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾷς ποιέειν; τοὺς ἱκέτας μου ἐκ τοῦ νηοῦ κεραΐζεις;» Προσθέτουσι δ' ὅτι ὁ Ἀριστόδικος χωρὶς νὰ συγκινηθῇ, ἀπήντησεν. «Ὤναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἱκέτῃσι βοηθέεις, Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἱκέτην ἐκδιδόναι;» Ἡ δὲ φωνὴ ἐπανέλαβε. «Ναὶ κελεύω ἵνα γε ἀσεβήσαντες θᾶσσον ἀπόλησθε, ὡς μὴ τὸ λοιπὸν περὶ ἱκετέων ἐκδόσιος ἔλθητε ἐπὶ τὸ χρηστήριον».

Οἱ Κυμαῖοι πληροφορηθέντες τὰ γεγονότα, μὴ ἐπιθυμοῦντες δὲ μήτε νὰ κινδυνεύσωσι νὰ ἀπολεσθῶσιν ὡς τὸ χρηστήριον ἠπείλησεν αὐτούς, ἐκδίδοντες τὸν ἱκέτην αὐτῶν, μήτε νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς τὸν κίνδυνον νὰ πολιορκηθῶσιν ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐξέπεμψαν τὸν Πακτύαν εἰς Μυτιλήνην. Οἱ ἄγγελοι τοῦ Μαζάρη μεταβάντες εἰς Μυτιλήνην ἀπήτησαν τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, οἱ δὲ Μυτιληναῖοι συγκατετέθησαν νὰ τὸν ἐκδώσωσιν ἐπὶ ἀμοιβῇ, ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον. Ἅμα οἱ Κυμαῖοι ἔμαθον τὰ ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων πραχθέντα, ἔπεμψαν πλοῖον εἰς τὴν Λέσβον, ὅπερ παραλαβὸν τὸν Πακτύαν μετέφερεν εἰς Χῖον, ὅθεν ἀποσπασθεὶς ἐξ ἱεροῦ πολυούχου τῆς Ἀθηνᾶς ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν Χίων. Οἱ Πέρσαι παραλαβόντες τὸν Πακτύαν ἐκράτουν αὐτὸν ἐν φυλακῇ μέχρις ὅτου τὸν παρουσιάσωσιν εἰς τὸν Κῦρον.

Ὁ Μαζάρης μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῶν συμπολιορκησάντων τὰς Σάρδεις, ἔνθα εἶχεν ἀποσυρθῇ ὁ Τάβαλος, ἐξηνδραποδίσατο τοὺς Πριηνέας καὶ ἐπέδραμε κατὰ τοῦ πεδίου τοῦ Μαιάνδρου καὶ τῆς Μαγνησίας, τὴν ὁποίαν ἐλεηλάτησεν ὁ στρατὸς αὐτοῦ. Συνεπείᾳ τῶν διαφόρων τούτων ἐκστρατειῶν νοσήσας ἀπεβίωσεν ὁ Μαζάρης 1).

Εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ Ἅρπαγον ἐπεφυλάττετο ἡ κατάκτησις τῆς Ἰωνίας, ὅσις λαβὼν τὴν στρατηγίαν ἐφάνη μετ᾽ οὐ πολὺ ἐν τῇ Ἰωνίᾳ καὶ ἐπολιόρκησε πολλὰς πόλεις διὰ προχωμάτων. Ἅμα περιώριζε τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἀνήγειρε τὰ προχώματα ταῦτα ἰσοϋψῆ πρὸς τὰ τείχη, καὶ ἐπόρθει τὴν πόλιν. Πρώτη ἡ Φώκαια ἔπεσεν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ. Ὁπότε ὁ Ἅρπαγος ὡδήγησε κατ᾽ αὐτῆς τὸν στρατόν του καὶ ἤρξατο πολιορκῶν τὴν πόλιν, διεμήνυσεν εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι θὰ ἤρκει, ὅπως πρὸς ἔνδειξιν τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν καταδαφίσωσιν, ἐὰν θέλωσιν, ἕνα μόνον προμαχῶνα τοῦ τείχους τῆς πόλεως καὶ ἱδρύσωσιν οἴκημα διὰ τὸν βασιλέα. Οἱ Φωκαιεῖς, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρωσι τὴν ἰδέαν τῆς δουλοσύνης, ἀπήντησαν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τοῖς δοθῇ προθεσμία μιᾶς ἡμέρας ὅπως, συσκεφθῶσι καὶ ἀκολούθως ἀπαντήσωσιν, ἀλλὰ ἀπήτησαν ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς συνδιασκέψεως αὐτῶν, ἀπομακρυνθῇ τῆς πόλεως ὁ ἐχθρικὸς στρατός. Ὁ Ἅρπαγος ἀπήντησεν ὅτι ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προηγουμένων τὸν σκοπὸν αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐν τοσούτῳ συγκατετίθετο νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ἀπομακρυνθέντος τοῦ στρατοῦ, οἱ Φωκαιεῖς ἔσπευσαν νὰ καθειλκύσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τὰς πεντηκοντήρεις αὐτῶν, ἐπιβιβάσαντες ἐπ᾽ αὐτῶν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα καθὼς καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, ἐκτὸς τῶν ἐκ χαλκοῦ ἢ λίθου ἢ ἐπιγραφῶν· ἐπιβάντες δὲ καὶ αὐτοὶ ἔπλευσαν πρὸς τὴν Χίον καὶ εἶτα πρὸς τὴν Κύρνον.

Οὕτως οἱ Πέρσαι κατέλαβον τὴν Φώκαιαν ἔρημον πάντι ἀνδρῶν. Παραπλήσια τούτων ἔπραξαν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τέω, ὁπότε ὁ Ἅρπαγος διὰ τῶν προχωμάτων, ἅτινα ἀνήγειρεν ἰσοϋψῆ πρὸς τὰ

(1) Ἡρόδ. βιβλ. I, 152—161.

τείχη τῆς πόλεώς των, προσήγγιζε νὰ ἐκπορθήσῃ αὐτήν. Οἱ κάτοικοι τῆς Τέω ἐπιβιβασθέντες ὁμοίως τῶν πλοίων των ἔπλευσαν πρὸς τὴν Θράκην, ἐν ᾗ ἔκτισαν τὴν πόλιν Ἄβδειραν.

Οἱ δύο οὗτοι λαοὶ ὑπῆρξαν οἱ μόνοι τῆς Ἰωνίας οἵτινες, μὴ ἀνεχόμενοι τὴν δουλοσύνην, ἐγκατέλιπον τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι, ἐκτὸς τῶν Μιλησίων, ἐπολέμησαν καθὼς οἱ Φωκαεῖς καὶ οἱ Τέοι κατὰ τοῦ Ἁρπάγου, ἐπιδειξάμενοι πολλὴν ἱκανότητα ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν ἑστιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τέλος ὑπέκυψαν καὶ ὅταν αἱ πόλεις ἔπεσαν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐχθροῦ ἐξηκολούθουν νὰ διαμένωσιν ἐν αὐταῖς ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς νόμους τοῦ νικητοῦ. Οἱ δὲ Μιλήσιοι ὅρκον πίστεως δώσαντες εἰς τὸν Κῦρον ἡσύχαζον. Οὕτω λοιπὸν τὸ δεύτερον ἡ Ἰωνία ἐδουλώθη. Ἅμα ὁ Ἅρπαγος ἐγένετο κύριος ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἠπείρου, αἱ ἀνεξάρτητοι νῆσοι τῆς Ἰωνίας, περιδεεῖς ἐπὶ ταῖς προόδοις τῶν Περσῶν ὑπετάγησαν ἑκουσίως εἰς τὸν Κῦρον 1).

Οἱ Ἴωνες ἤθελον ἀποφύγει τὴν δουλοσύνην ἐὰν ἀπεδέχοντο τὴν γνώμην δύο σοφῶν ἀνδρῶν. Ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τοῦ Πανιωνίου Βίας ὁ Πριηνεὺς ἐξέφρασε σοφωτάτην καὶ χρησιμωτάτην γνώμην, συμβουλεύσας αὐτοὺς νὰ συνεννώσωσι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἐν ἑνὶ κοινῷ στόλῳ, καὶ ἐπιβιβαζόμενοι ἅπαντες ἐπ᾽ αὐτῶν ἀποπλεύσωσιν εἰς Σαρδώ, ἔνθα νὰ κτίσωσι πόλιν μίαν ἁπάντων τῶν Ἰώνων, καὶ ἀποδείξας αὐτοῖς ὅτι τὸ μέρος τοῦτο ἦτο τὸ μόνον, δι᾽ οὗ ἠδύναντο νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς δουλοσύνης καὶ εὐδαιμονήσωσι νεμόμενοι τὴν μεγίστην ἁπασῶν τῶν νήσων καὶ ἄρχοντες γινόμενοι ἄλλων, ἐνῷ μένοντες ἐν τῇ Ἰωνίᾳ, δὲν ἔβλεπεν, ἔλεγεν ὁ Βίας, τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Τοιαύτη ἦν ἡ τοῦ Βίαντος τοῦ Πριηνέως γνώμη, δυναμένη εἰσέτι νὰ σώσῃ τοὺς Ἴωνας καὶ μετὰ τὰς τοσαύτας συμφορὰς αὐτῶν.

Καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐξέφρασε χρησιμωτάτην γνώμην πρὶν ἔτι ἡ Ἰωνία ὑποταγῇ, συμβουλεύσας νὰ συστήσωσιν ἅπαντες οἱ Ἴωνες ἓν μόνον βουλευτήριον ἐν Τέῳ, πόλει κειμένῃ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἰωνίας, τῶν ἄλλων πόλεων ἐν τούτοις ἐξακολουθουσῶν νὰ κυ-

(1) Ἡροδ. βιβλ. I, 164—169.

βερνῶνται ἐσωτερικῶς διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν νόμων ὡς κεχωρισμένοι δῆμοι. Αἱ γνῶμαι αὗται ἦσαν σοφώταται, ἀλλ' οἱ Ἴωνες δὲν ἐπωφελήθησαν αὐτῶν 1).

Ὁ Ἅρπαγος καταστρεψάμενος τὴν Ἰωνίαν ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Καρῶν, τῶν Καυνίων καὶ τῶν Λυκίων, φέρων μεθ' αὐτοῦ καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολεῖς καὶ συγχωνεύσας αὐτοὺς μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ. Οὕτως ἤδη οἱ ἀσιανοὶ Ἕλληνες ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῆς δουλοσύνης, ὑποχρεωθέντες νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

Οἱ Κᾶρες ὑπετάγησαν εἰς τὸν Ἅρπαγον χωρὶς νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἐν τῷ πολέμῳ, ἐκτὸς τῶν Πηδασέων, οἵτινες ἀντέστησαν ἐπί τινα καιρὸν κατὰ τοῦ Ἁρπάγου, τειχίσαντες τὸ ὄρος Λύδη, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας ταύτας ὑπετάγησαν. Οἱ Κνίδιοι, ἄποικοι Λακεδαιμονίων, ἐνῷ ὁ Ἅρπαγος κατερήμου τὴν Ἰωνίαν, ἐπελάβοντο τῆς διορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ, ὅστις συνήνου μετὰ τῆς Ἠπείρου τὴν Χερσόνησον, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἡ πόλις αὐτῶν, καὶ οὗτινος τὸ πλάτος ἦτο 5 μόλις σταδίων. Πολλοὶ τῶν Κνιδίων εἰργάζοντο μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐν τῇ διορύξει, ὁπότε παρετηρήθη ὅτι οἱ ἐργάται, ἰδίως ἐκεῖνοι οἵτινες ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν διάτρησιν τοῦ βράχου, ἐπληγόνοντο εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, συνεχέστερον ἢ ὅσον ἦτον ἐπόμενον νὰ συμβῇ τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ ἐπαναλαμβανόμενα ταῦτα δυστυχήματα διέβλεπον τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, οἱ Κνίδιοι ἀπέστειλαν θεοπρόπους εἰς Δελφούς, ὅπως ἐρωτήσωσι τὴν Πυθίαν πόθεν προήρχοντο τὰ ἐμπόδια, ἅπερ ἀπήντων ἐν τῇ ἐπεχειρήσει ταύτῃ. Ἡ δὲ Πυθία ἀπήντησεν ἐν τριμέτρῳ τόνῳ ταῦτα :

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε μήδ' ὀρύσσετε
Ζεὺς γὰρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἴ γ' ἐβούλετο.

Οἱ Κνίδιοι ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ τῆς Πυθίας ἐπαύσαντο τοῦ ὀρύγματος καὶ παρεδόθησαν ἀμαχητὶ εἰς τὸν Ἅρπαγον, ὅτε οὗτος παρουσιάσθη μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ 2).

Οἱ Λύκιοι ὑπερήσπισαν ἑαυτοὺς κάλλιον τῶν Καρίων· ἅμα ὁ

---

(1) Ἡρόδ. βιβλ. I, 170.
(2) Ἡρόδ. βιβλ. I, 194.

Ἅρπαγος ἐφάνη εἰς τὸ Ξάνθιον πεδίον, ὥδευσαν εἰς συνάντησίν του καὶ μολονότι ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐπεδείξαντο πλείστην γενναιότητα μαχόμενοι. Νικηθέντες ἐν τούτοις καὶ ἀναγκασθέντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, συνήθροισαν τὰς γυναῖκας, τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἔθεσαν ἀκολούθως πῦρ ἐν αὐτῇ. Μετὰ τὴν ἀπέλπιδα ταύτην πρᾶξιν οἱ Ξάνθιοι πάντες συνομόσαντες ὅρκους δεινοὺς ἐπανέλαβον τὸν πόλεμον καὶ ἀπέθανον μαχόμενοι· οὕτως ὁ Ἅρπαγος ἐγένετο κύριος τῆς Ξάνθου· καὶ ἡ Καύνος δὲ τὴν αὐτὴν ἔσχε τύχην, τῶν Καυνίων μιμηθέντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ παράδειγμα τῶν Λυκίων 1).

Οὕτως οἱ Πέρσαι ἤδη κύριοι, πρὸ τοῦ κατὰ Κροίσου αὐτῶν πολέμου, ἁπασῶν τῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἅλυος χωρῶν, ἐπεξέτεινον τὸ κράτος αὐτῶν μέχρι τῶν δυτικῶν ἐσχατιῶν τῆς χερσονήσου. Μόναι αἱ νῆσοι δὲν ὑπετάγησαν· ὁ Δαρεῖος ἐνισχυόμενος ὑπὸ τοῦ Φοινικικοῦ ναυτικοῦ ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑποβάλῃ καὶ ταύτας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ 2).

(1) Ἡρόδ. βιβλ. 1, 176.
(2) Θουκ. βιβλ. 1, 16.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Πολιτικὴ διοργάνωσις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας.

§ 1. Ἐπαρχίαι ἢ Σατραπεῖαι.

Μία μόνη μάχη ἤρκεσε νὰ ὁρίσῃ τὴν τύχην τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας. «Τοιοῦτον εἶνε, παρατηρεῖ ὁ Heeren, τὸ σύνηθες φαινόμενον, ὅπερ παρουσιάζουσιν αἱ μεγάλαι δεσποτικαὶ μοναρχίαι, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἔρεισμα ἔχουσιν, εἰμὴ τὸν στρατὸν τοῦ δεσπότου καὶ αἵτινες καταρρέωσιν ἅμα ὁ στρατὸς οὗτος ἡττηθῇ. Ἡ ἰσχύς, ἣν ἀποκτᾷ τὸ κράτος δι' ἀγαθοῦ πολιτεύματος, πηγάζοντος ἐξ ἀγαθοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἁπασῶν τῶν εὐγενῶν ἀρετῶν, καὶ ἥτις, ἐν ἰσοδυνάμῳ σχεδὸν πάλῃ, καθίστησιν οὕτως εἰπεῖν ἀδύνατον τὴν ὁλοσχερῆ αὐτοῦ καταστροφήν, δὲν ἠδύνατο ποσῶς νὰ ὑπάρξῃ παρ' ἔθνεσι, παρ' οἷς ἀπόλυτος δεσποτισμὸς ἀπετέλει τὸ γενικὸν πολίτευμα τῆς κυβερνήσεως 1).

Εἶνε ἧττον πιθανὸν ὅτι λαὸς τοσοῦτον βάρβαρος ὅσον ἦσαν τότε οἱ Πέρσαι, ἠδύνατο ἐν τῇ περιόδῳ τῶν κατακτήσεών του νὰ χορηγήσῃ τακτικὸν πολίτευμα εἰς Αὐτοκρατορίαν τοσοῦτον ἐκτεταμένην καὶ ἐκ στοιχείων τοσοῦτον διαφόρων συγκεκροτημένην, καὶ ὅτι ἀκριβὴς διαίρεσις τῆς ἐπαρχίας, ἐρειδομένη ἐπὶ ὡρισμένων γεωγραφικῶν ὁρίων ἠδύνατο νὰ ᾖ ἔργον τοῦ Κύρου καὶ τοῦ διαδόχου αὐ-

(1) Περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τομ. I, 152.

τοῦ Καμβύση, ἀμφοτέρων ἐμφορουμένων ὑπὸ ἐπιδρομικῶν καὶ κατακτητικῶν ἰδεῶν. Εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ Ἡροδότου βασιζόμενοι ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἅμα νέα χώρα προσηρτᾶτο εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν, ἐτίθετο ὑπὸ τὰς διαταγὰς διοικητοῦ, ἀντιπροσωπεύοντος τὸν μέγαν Βασιλέα καὶ κυβερνῶντος αὐτὴν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ· οὕτωσὶ δὲ βλέπομεν τὰς Σάρδεις ἤτοι τὴν Λυδίαν τεθειμένην ὑπὸ τοῦ Κύρου ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ταβάλου, τοῦ Μαζάρη καὶ τέλος τοῦ Ἁρπάγου. Οἱ διοικηταὶ οὗτοι ἐπέβαλον αὐθαιρέτως εἰς τοὺς λαοὺς φόρους, οἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα δώρων ἢ προσφορῶν, προσεφέροντο εἰς τὸν βασιλέα καὶ κατετίθεντο εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ φόροι οὗτοι, ἐπειδὴ ἐπεβάλοντο αὐθαιρέτως, ἦσαν συνεχῶς ἐπαχθεῖς καὶ κακωτικοί. Τοὐντεῦθεν αἱ ἐπαναστάσεις καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς θεραπείας κακοῦ ἀκαταπαύστως ἐπαναλαμβανομένου διὰ κυβερνήσεως τακτικωτέρας.

Ὁ Δαρεῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων τῆς Περσίας, ὅστις ἔθετο τὰ θεμέλια ὀργανώσεως μονίμου καὶ ἐσχημάτισε τὸ πρῶτον σχέδιον διαιρέσεως τῆς Αὐτοκρατορίας κατ' ἐπαρχίας ἢ σατραπείας ὁρίσας αὐτὰς εἰς 126. 1). Καὶ ἡ διαίρεσις αὕτη διετηρήθη ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ 2). Ἡ μικρὰ Ἀσία ἀπετέλει δέκα τοιαύτας ἐπαρχίας, αἵτινες ἦσαν αὗται:

1 Ἡ Λυδία, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἰωνίας.
2 Ἡ Καρία.
3 Ἡ Μυσία.
4 Ἡ μεγάλη Φρυγία.
5 Ἡ Καππαδοκία ἡ ἐν Λυκαονίᾳ.
6 Ἡ Καππαδοκία ἡ ἐν Πόντῳ.
7 Ἡ Παφλαγονία.
8 Ἡ Βιθυνία.
9 Ἡ Λυκία.
10 Ἡ Κιλικία.

---

(1) Ἰώσηπος. Ἰουδ. ἀρχαιότ. βιβλ. XI, 4. Ἔσδρας βιβλ. III, 4.
(2) Ἰώσηπος, Ἰουδ. ἀρχαιότ. βιβλ. XI, 6. Ἐσθὴρ κεφ. I καὶ VII.

Ἐπιθεωρήσωμεν ἤδη τὰς 10 ταύτας ἐπαρχίας ὅπως κάλλιον κατανοήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ οἱ Πέρσαι ἀπέδιδον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῶν 1).

ΔΥΤΙΚΑΙ ΣΑΤΡΑΠΕΙΑΙ.

ΛΥΔΙΑ. 2). — Ἡ σατραπεία αὕτη ἦν ἡ πλουσιωτέρα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ οἱ Πέρσαι τὴν ἐθεώρουν πάντοτε ὡς τὴν πρωτίστην καὶ σπουδαιοτάτην, διότι οἱ Λύδιοι ἐπεκράτουν ἀπὸ τῆς Περσικῆς κατακτήσεως. Αἱ Σάρδεις, πρωτεύουσα καὶ ἀρχαία καθέδρα τῶν Λυδῶν βασιλέων, ἐγένετο ἕδρα τῶν σατραπῶν 3). Ἐν αὐταῖς διέμενον καὶ οἱ Πέρσαι βασιλεῖς ὁπότε ἤρχοντο εἰς Μικρὰν Ἀσίαν. Ἔκειντο δὲ ἐν τῷ ἐκτενεῖ πεδίῳ, ὅπερ διαβρέχει ὁ Ἕρμος καὶ ὑποστηρίζονται ὑπὸ ἀκροπόλεως λίαν πρηνοῦς, ἣν πάντοτε ἐφρούρει Περσικὴ φρουρά 4).

Αἰσία σύμπτωσις περιστάσεων συνετέλεσε νὰ καταστήσῃ τὴν χώραν ταύτην πλουσίαν καὶ ἀκμάζουσαν, ἔκτακτος δηλ. γονιμότης γῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ μέγα ἐμπόριον καὶ ὄρος χρυσοφόρον, ὁ Τμῶλος ἀφ' ἑτέρου· ἡ Λυδία ἦν ὡσαύτως καὶ μία τῶν φυσικῶν ἀποθηκῶν τῶν δι' Εὐρώπην προωρισμένων ἀσιατικῶν σιτίων. Καί τοι τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον διετέλει ἐν χερσὶ τῶν ἐν τοῖς παρακτίοις πόλεσιν οἰκούντων Ἑλλήνων, εἶνε βέβαιον ὅμως ὅτι οἱ Λύδιοι μέγα μέρος ἐλάμβανον ἐν τῷ τῆς ξηρᾶς ἐμπορίῳ. Πράγματι, ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν παρίστατο ὡς κέντρον ἐν ᾧ συνήρχοντο οἱ Ἕλληνες, οἱ Φρῦγες καὶ οἱ νομάδες ἔτι λαοὶ πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν. Ἐν αὐτῇ ἰδίως ἦν ἡ κυριωτέρα ἀγορὰ δούλων, ὅθεν οἱ μεγάλοι

(1) Heeren, T. I, 162 καὶ ἑπομ.

(2) Ἡ Λυδία συμπεριλαμβανομένης τῆς Ἰωνίας ἤτοι τοῦ παρακτίου μέρους ἀναφέρεται ὡς σατραπεία ὑπὸ Ξενοφ. Κύρ. ἀνάβ. βιβλ. VII, 8, Ἀρριαν. ἐκσ. Ἀλεξ. βιβ. 1, 42 καὶ Διοδ. τοῦ Σικελιώτου βιβ. XVIII, 5.

(3) Ἡρ. βιβλ. III, 100.

(4) Ἀρ. συγγ. μνημον. βιβλ. 1, 17. Τὰ μέχρι τοῦδε διατηρούμενα ἐρείπια τῆς ἀκροπόλεως ταύτης, ἐπιβεβαιοῦσι τὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων διασωθεῖσας ἡμῖν ἰδέας.

βασιλεῖς τῆς Περσίας ἐπρομηθεύοντο τοὺς εὐνούχους τοῦ γυναικωνίτου αὐτῶν 1). Οἱ Λύδιοι θεωροῦνται οἱ πρῶτοι κόψαντες νόμισμα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν 2), ἐφεύρεσιν ἥτις ἠδύνατο νὰ προέλθῃ μόνον ἐξ ἐμπορικοῦ λαοῦ, καὶ οἱ πρῶτοι κάπηλοι, οἱ οἰκοδομήσαντες δημόσια κτίρια πρὸς ξενισμὸν ξένων, λίαν ἀκμαζόντων ἐπὶ πλήθει εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, καθόσον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς συνηθείας ἣν εἶχον αἱ τῶν Λυδῶν θυγατέρες, αἵτινες «πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς, εἰς ὃ ἂν συνοικήσωσι τοῦτο ποιεῦσαι· ἐκδιδόασι δὲ αὐταὶ ἑωυτάς 3).»

Ἡ βιομηχανία τῶν Λυδίων προετίμα ἰδίως τὰ ἔργα τῆς πολυτελείας 4) οἵτινες μεγάλην εἶχον ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν κατασκευὴν πολυτίμων μεταλείων ἐφ' ὧν εἶχον ἐπινοήσει νέαι συνθέσεις· ἐμπορεύονται τὸν ἄκοπον χρυσόν, ὃν ἐπώλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας κατασκευάσαντες δι' αὐτοῦ ἀγάλματα θεῶν 5). Κατεσκεύαζον ὡσαύτως παιγνίδια, τὰ ὁποῖα ἢ οὗτοι μετέφερον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἢ οὗτοι μετέβαινον εἰς Σάρδεις πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν· τὸν χρυσὸν ἐξήγαγον ἐκ τοῦ ὄρους Τμώλου καὶ ὁ ποταμὸς Πακτωλὸς, ὁ διερχόμενος τὴν πόλιν, παρέσυρε τὸν χρυσὸν καὶ ἐκαθάριζε τὰς ψάμμους, αἵτινες περιεῖχον τὸν χρυσόν.

Τὰ πλούτη τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας καὶ ἐπομένως τῆς Περσίας ἦσαν πλήρη τοιούτων ψηγμάτων χρυσοῦ 6).

---

(1) «Ὠνέεται Πανιώνιος ἀνὴρ Χῖος τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων· ὅκως γὰρ κτήσαιτο παῖδας εἴδεσι ἐπαμμένους, ἐκτάμνων ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔφεσον χρημάτων μεγάλων, παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροι εἰσὶ οἱ εὐνοῦχοι πίστιος εἵνεκεν τῆς πάσης τῶν ἐνορχίων». Ἡροδ. VIII, 105.

(2) Ἡροδ. βιβλ. I, 94.

(3) Ἡροδ. βιβλ. I, 94.

(4) Ἡροδ. βιβλ. I, 98.

(5) Ἡροδ. βιβλ. I, 50.

(6) «Οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος καὶ αὖθις Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. Τοῦτο μὲν γὰρ Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σάρδεων Λυ-

Ἡ παραλία τῆς πλουσίας ταύτης χώρας, ἡ γελώεσσα καὶ γόνιμος Ἰωνία, ἠνώθη μετὰ τῆς Λυδίας ἐν τῷ κτηματολογίῳ τῆς περσικῆς κυβερνήσεως. Αἱ δώδεκα Ἑλληνίδες πόλεις, ἃς αὕτη περιεῖχε, εὐνοηθεῖσαι διὰ τῆς θέσεως αὐτῶν, συμμετέσχον μετὰ τῶν Φοινίκων τοῦ προνομίου τοῦ ἀποτελέσαι τὰς μεγαλειτέρας ἀγορὰς τοῦ τε ἀσιατικοῦ καὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου. Οἱ λιμένες αὐτῶν ἐπληροῦντο νηῶν προσερχομένων ἐξ ὅλων τῶν γειτονικῶν ἐθνῶν τῆς Μεσογείου. Οἱ στόλοι αὐτῶν ἐκάλυπτον τὸ Αἰγαῖον. Μετ᾽ οὐ πολὺ θὰ ἴδωμεν αὐτοὺς διαδραματίζοντας μέγα πρόσωπον ἐν τῷ κατὰ τῶν Ἑλλήνων Περσικῷ πολέμῳ. Λίαν συνέφερε τοῖς Ἕλλησιν ἡ ἐπὶ τῶν πόλεων τούτων ἐπικράτησις, ἐξ ὧν ἐπορίζοντο κατὰ μέγα μέρος τὸ ναυτικὸν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο εἶχον ἀποφασίσῃ ν᾽ ἀφίσωσιν αὐταῖς φαινομενικήν τινα ἐλευθερίαν. Διὰ ταῦτα χωρὶς νὰ κυβερνῶσι αὐτὰς ἀμέσως, διετήρουν παρ᾽ αὐταῖς ὀπαδοὺς αὐτῶν.

ΙΙ ΚΑΡΙΑ. 1). — Ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν ἀντιφάσεων, οἱ

δοῖσι παρὰ Κροίσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖς συμπράκτωρ τε ἐγένετο καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Λυδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων ἑωυτὸν εὖ ποιέειν μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ, τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. Ὁ δὲ Ἀλκμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐοῦσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτηδεύσας προσέφερε. Ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολλὸν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους τοὺς εὕρισκε εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδυσάμενος ἤϊε ἐς τὸν θησαυρόν, ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο, ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κόθορνοι καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διασπάσας τοῦ ψήγματος καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξήϊε ἐκ τοῦ θησαυροῦ ἕλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρνους, παντὶ δὲ τέῳ οἰκὼς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ, ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἐσῆλθε καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω ἐκείνων». Ἡροδ. βιβλ. VI, κεφ. 125.

(1) Ἡ Καρία ὡς σατραπεία ἀναγράφεται ἐν τῷ Ἀρριανῷ. Βιβλ. I, 17, 48· καὶ ἐν τῷ Διονυσ. τῷ Σικελ. βιβλ. XVIII, 5. Οἱ διοικηταὶ τῆς Καρίας φέρουσι τὸ ὄνομα σατράπου ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς. Ἴδε τὸ ἐμὸν σύγγραμμα ἡ περιήγησις ἐν Ἑλλάδι καὶ Μικρασίᾳ. ἐπιγραφαί. Τόμ. III 377—379.

Κᾶρες ἑκουσίως εἶχον ὑποταγῆ τῷ Κύρῳ 1). Οἱ Κᾶρες ἦσαν λαὸς πολεμικός, καταγινόμενος εἰς τὴν ναυτηλίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν πειρατείαν. Οἱ Πέρσαι ἐπὶ μακρὸν εἶχον ἀφίσει τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀρχηγοὺς ἢ βασιλεῖς, οὓς βλέπομεν εὐδοκιμοῦντας ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ξέρξου 2). Βραδύτερον ἡ χώρα αὐτῶν ὡρίσθη ὡς ἐπαρχία, ἀλλὰ οἱ σατράπαι οἱ κυβερνήσαντες αὐτὴν ηὔξησαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν κατέστη κληρονομική.

III ΜΥΣΙΑ. — Ἡ Μυσία, καλουμένη οὕτω καὶ Φρυγία ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ὑπερτέρει τὴν Ἰωνίαν κατὰ τὴν εὐφορίαν, καί τοι τὸ κλῖμα αὐτῆς εἶνε ἧττον ἡδύ. Ἡ κατοχὴ αὐτῆς ἦτο σπουδαιοτάτη διὰ τοὺς Πέρσας, διότι ἦν ἡ κλεὶς τῆς Εὐρώπης. Καὶ καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἀναγκαιοτάτη καθόσον ἀπέδιδον πλείονα ἀξίαν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐτῶν κτήσεις κατὰ τοὺς μετὰ τῶν Ἑλλήνων πολέμους καὶ καθόσον ἐφοβοῦντο τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων ἐν Ἀσίᾳ 3).

Η Σατραπεῖαι τοῦ κεντρικοῦ πεδίου.

Τὸ πεδίον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιελάμβανε δύω σατραπείας, τὴν μεγάλην Φρυγίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν, διαχωριζομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἅλυος.

IV ΦΡΥΓΙΑ 4).— Ἡ Φρυγία, ἥτις περιελάμβανεν ὡσαύτως τὴν βραδύτερον κληθεῖσαν Γαλατίαν χώραν, θὰ ἦτο μία τῶν μεγαλητέρων σατραπειῶν, ἐὰν οἱ Πέρσαι, ἴσως διὰ νὰ προλάβωσι τὴν ἀνάπτυξίν της, δὲν ἀπέσπον αὐτῆς χώρας τινὰς κειμένας παρὰ τὰ

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. I, 174.

(2) Ὁ Ἡρόδ. βιβλ. VIII, 87 ἐκτὸς τῆς Ἀρτεμισίας βασιλίσσης Ἁλικαρνασσοῦ, ἀναφέρει καὶ Δαμασίθυμόν τινα βασιλέα τῶν Καλινθέων.

(3) Ἡ Μυσία ὡς σατραπεία ἀναγράφεται ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ βιβλ. I, 12, Διοδ. βιβλ. XVIII, 5 καὶ Ξενοφῶντος Ἑλληνικὴ Ἱστορ. βιβλ. III, 2. καὶ βιβλ. IV, ἐν ᾧ ὁ Φαρναβάζης ἀναφέρεται σατράπης τῆς Αἰολίδος καὶ παρακατίων σατράπας Φρυγίας ἤτοι τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας.

(4) Ἡ Φρυγία ὡς σατραπεία ἀναφέρεται ἐν τῷ Ἀρριανῷ βιβλ. I, 25, τῷ Ξενοφῶντι Κυρ. ἀναβ. βλ. I, 9 καὶ ἑλλαχοῦ καὶ τῷ Διοδώρῳ, βιβλ. XVIII, 5.

σύνορα, διὰ νὰ ἑνώσωσιν αὐτὰς μετὰ τῶν ὁμόρων σατραπειῶν· οὕτωσὶ δὲ πρὸς ἀνατολὰς ἡ Λυκαονία 1) προσηρτήθη τῇ Καππαδοκίᾳ καὶ ἡ Μιλυὰς τῇ Ἰωνίᾳ 2)

Οἱ Φρῦγες δὲν ἦσαν μόνον ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὸς καὶ δεσποτικὸς λαός, ὅστις φαίνεται καταλαβὼν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς Χερσονήσου· ἦσαν γνωστὸς ὡς λαὸς γεωργικὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ διετήρησαν τὴν φήμην ταύτην καὶ ὑπὸ τοὺς Πέρσας 3). Ἐπεδίδοντο ὡσαύτως μετὰ οὐχὶ μικροῦ τοῦ ζήλου ἐν τῇ νομῇ ἀγέλης προμνίων 4) ὧν τὸ ἔριον ἦτο πολυζήτητον οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ὑπερβολικὴν λεπτότητα ἐξισουμένην μετὰ τοῦ μιλησίου ἐρίου, ὡς καὶ διὰ τὸ ὡραῖον μέλαν χρῶμα ὁμοιάζον πολὺ τὸ τῶν κοράκων 5). Ὁ Ἡρόδοτος κατατάσσει τοὺς Φρύγας μεταξὺ τῶν ὀλβιωτέρων λαῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· πρωτεύουσα τῆς σατραπείας ταύτης ἦσαν αἱ Κελαιναί, πόλις πλουσία καὶ ἐξαίρετος, κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας εἰς Μίλητον καὶ Ἔφεσον, καὶ ἥτις ἦν ἀποθήκη τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου. Οἱ ἔμποροι ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ὁρμώμενοι μετέβαινον εἰς Κάρουρα κατὰ Στράβωνα ἢ Κύδρακα καθ' Ἡρόδοτον, πόλιν περίφημον, κοινὸν ὅριον τῆς Καρίας, Φρυγίας καὶ Λυδίας. Αἱ Κελαιναὶ ἦσαν ἡ συνήθης ἕδρα τῶν Περσῶν σατραπῶν. Ἐν αὐταῖς ὑπῆρχεν ἀνάκτορον ὑπὸ Ξέρξου, ὡς λέγεται, κτισθὲν καὶ πλεῖστα ἕτερα ἱδρύματα, ἀνεξαρτήτως τῶν μεγάλων παραδείσων ἤτοι ἐκτενῶν κήπων, ἐν οἷς ἐτελεῖτο μεγάλη κυνηγεσία καὶ ἠδύνατο νὰ γυμνάζηται στρατὸς ἐκ δώδεκα χιλιάδων.

V ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ. — Καππαδοκία ἦν ἐπὶ Περσῶν κοινὸν ὄνομα τῶν μεταξὺ Ἅλυος καὶ Εὐφράτου χωρῶν, χωριζομένων διὰ τοῦ πρώτου τῆς Φρυγίας καὶ Παφλαγονίας καὶ διὰ τοῦ τελευταίου τῆς

---

(1) Ξενοφ. I.
(2) Ἀρρ. βιβλ. I, 24.
(3) Σχολ. ἐς Θεόκριτον εἰδύλ. X. στ. 41.
(4) Ἡροδ. βιβλ. I.
(5) Στράβ. βιβλ. XII, 578.

Ἀρμενίας. Οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς οὐδὲν διδόμενον παρουσιάζουσι δι' οὗ δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἀπετέλει δύο σατραπείας. Ἀλλ' ὁ Στράβων 1) ἀναφέρει ὅτι ἡ Καππαδοκία διῃρεῖτο εἰς δύο σατραπείας, τὴν μεγάλην Καππαδοκίαν καὶ τὴν ἐν τῷ Πόντῳ Καππαδοκίαν.

Ἡ Μεγάλη Καππαδοκία ἤτοι ἡ κυρίως λεγομένη Καππαδοκία παρουσίαζε πάντοτε γῆν ὀλίγον εὐνοηθεῖσαν ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ κλῖμα βαρὺ καὶ ἄχαρι. Ἐκαλλιέργουν τὸν τυρὸν εἰς τὰς ἀροσίμους γαίας, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χώρας ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἐρήμων χρησιμευουσῶν ὡς νομαὶ προβάτων. Ἡ ἀπόλυτος σχεδὸν ἔλλειψις ξυλείας δυσχερεστάτην καθίστα τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν, οὕτως λοιπὸν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς χώρας ἔμενεν ἄνευ πόλεων. Οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἔζων ὡς ποιμένες χωρὶς νὰ ὦσι νομάδες διέμενον εἰς κώμας. Ἡ δῆθεν πρωτεύουσα Μαζάκα ὡμοίαζε μᾶλλον πεδίον παρὰ πόλιν. Ἐντοσούτῳ εἰς τὰς ἐφόρους χώρας ὑπῆρχον δύο πόλεις· ἡ Κομάνη καὶ ἡ Μοριμένη, περιώνυμοι διὰ τὸ θρησκευτικὸν αὐτῶν πολίτευμα, περὶ οὗ παρακατιὼν ποιησόμεθα τὸν λόγον.

Τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος ἢ ἡ Λυκαονία εἰς ἣν ἀνῆκεν ἡ Ἰσαυρία 2) ἦτο ἔρημος ἁλατοῦχος, ἔνθα ὑπῆρχε μεγάλη ἁλμυρὰ λίμνη καλουμένη Τάττα· ἡ μόνη ἐνασχόλησις τῶν κατοίκων αὐτῆς ἦν ἡ κτηνοτροφία 3).

III ΒΟΡΕΙΑΙ ΣΑΤΡΑΠΕΙΑΙ.

VI ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ Η ΕΝ ΠΟΝΤΩ.—Ἡ ἐν Πόντῳ Καππαδοκία, κατῳκεῖτο, ὡς ἡ μεγάλη Καππαδοκία, ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὃν οἱ ἐπὶ τῶν Περσικῶν συγγραφεῖς ἀναγράφουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Λευκῶν Συρίων. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῇ καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη, οἷον οἱ Καλῦβαι, οἱ Τιβώρειοι καὶ οἱ Μοσυναῖκοι, ἐλθόντες ἀναμφιβόλως ἐκ χωρῶν ἀρκτώων καὶ ἐξακολουθήσαντες

(1) Στράβ. βιβλ. XII, 534. Ἐκτὸς τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Στράβωνος ἡ Καππαδοκία ἡνωμένη μετὰ τῆς Λυκαονίας ἀναφέρεται ὡς σατραπεία παρὰ Ξενοφ. βιβλ. VII, 8 § 25 καὶ Διοδ. τῷ Σικελ. βιβλ. XVIII, 5.

(2) Στράβ. βιβλ. I, κεφ. 5.

(3) Στράβ. βιβλ. XII, 568.

ἐν μέρει τουλάχιστον νὰ διάγωσι βίον ἄγριον καὶ ἀνεξάρτητον 1).

Τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς χώρας ταύτης ἐκαλύπτετο ὑπὸ δασῶν καὶ ὀρέων. Αὐτόθι ἐξεμεταλεύοντο μεταλλεῖα σιδήρου, ἀλλὰ ἄλλα μέρη καὶ ἰδίᾳ τὸ πεδίον τοῦ Θερμισκύρου, ἀρχαία διαμονὴ τῶν Ἀμαζόνων, ἦσαν πλήρη καρποφόρων δένδρων. Αὐτόθι παρήγετο οἶνος καὶ δημητριακοὶ καρποί, τὰ δὲ μεγάλα δάση περιεῖχον ἄφθονον θήραν. Ἐν τῇ παραλίᾳ ὑπῆρχον πόλεις ἐμπορικαί, ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἷον ἡ Ἀμισὸς καὶ ἡ Τραπεζοὺς ἀποικίαι τῆς Μιλήτου, προορισθεῖσαι ἰδίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς ναυτιλίας ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ καὶ τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῶν ἐγχωρίων.

Ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἵδρυτο ἡ πόλις Κομάνη τῆς Μεγάλης Καππαδοκίας, εἶχε θρησκευτικὸν πολίτευμα, ὅπερ ὑπέτασσεν αὐτὴν μεθ' ὅλης τῆς περιοχῆς αὐτῆς εἰς ἕνα κυριάρχην ποντίφηκα καὶ ἀπετέλει μέγα ἐμπορικὸν κέντρον.

VII Η ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ.— Ἡ Παφλαγονία ἐχωρίζετο τῆς ἐν Πόντῳ Καππαδοκίας ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἅλυος, δύο σταδίων πλάτος ἔχοντος πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ροῦ αὐτοῦ καὶ διαβατοῦ ὄντος μόνον διὰ πλοίου 2). Τὸ ἀνατολικὸν μέρος εἶχεν ἔτι ὑψηλὰ ὄρη, τὸ δὲ δυτικὸν ἦν μέγα καὶ ὡραῖον πεδίον διαβρεχόμενον ὑπὸ πλείστων ποταμῶν. Αὐτόθι ἐτρέφοντο ἐξαίρετοι ἵπποι καὶ τὸ παφλαγονικὸν ἱππικὸν ἐλογίζετο ὡς τὸ ἄριστον τῆς Ἀσίας πάσης. Οἱ Παφλαγόνες κατ' ὄνομα μόνον εἶχον ὑποταγῇ εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ὁ Ἡρόδοτος 3) τάττει αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ὑποφόρων λαῶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ἦσαν δὲ τοσοῦτον ἰσχυροί, ὥστε οἱ Πέρσαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπ' αὐτῶν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Τοὐναντίον ἐπὶ Ξενοφῶντος βλέπομεν αὐτοὺς σχεδὸν ἀνεξαρτήτους ὅλως ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες καί τοι συνήθως σύμμαχοι τῶν Περσῶν, δὲν ἐδυσκολεύοντο ἐν τούτοις, ἔν τισι περιστάσεσι νὰ συντάσσωνται τοῖς Ἕλλησι. Ἦσαν πράγματι ἀρκοῦντως

(1) Στράβ. βιβλ. XII, 568.
(2) Ξενοφ. ἀναβ. III. κ. 90.
(3) Ἡροδ. Βιβλ. III, κεφ 90.

ἰσχυροὶ ὅπως δίδηται βαρύτης εἰς τὴν συμμαχίαν αὐτῶν, διότι, ἐὰν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τὸν Ξενοφῶντα, ἠδύναντο νὰ θέσωσιν ἐπὶ ποδὸς πολέμου στρατὸν ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Παφλαγονίας ἔκειτο ἡ Σινώπη, ἀποικία Μιλησίων, ἡ ἀκμαιοτέρα τῶν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς Μαύρης θαλάσσης κειμένων Ἑλληνίδων πόλεων.

Καί τοι δ' ἀποτελοῦσα ἰδίαν δημοκρατίαν, εἰς διαφόρους οὐχ' ἧττον περιστάσεις ὑπόφορος τῶν Περσῶν ἐγένετο.

VIII ΒΙΘΥΝΙΑ. — Ἡ Βιθυνία εἶνε χώρα ἐν γένει εὔγονος, ὁμαλὴ καὶ πλουσία ἐν κτηνοτροφίαις ὡς ἡ Παφλαγονία, καί τοι εἰς τὸ δυτικὸν μέρος κεῖται ὁ Ὄλυμπος, ὄρος ὑψηλὸν καὶ δασῶδες· αἱ πεδιάδες αὐτῆς εἰσὶ πλούσιαι εἰς παραγωγὴν σίτου, ὀσπρίων, σισάμου, ἐξ οὗ ἐξήγαγον ἔλαιον, καὶ εἰς νομὴν ποιμνίων. Τὰ ἐκτενῆ αὐτῆς δάση, ὀλίγον μακρὰν τῆς παραλίας κείμενα, παρεῖχον ἐξαίρετον οἰκοδομήσιμον ξυλείαν, ἣν μετεχειρίζοντο ἰδίᾳ οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς ἀποικίας τῆς Ἡρακλείας πρὸς ναυπηγίαν τῶν πλοίων αὐτῶν.

Ἐξ ἁπασῶν τῶν χωρῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡ Βιθυνία χορηγεῖ ἡμῖν ὀλιγωτέρας πληροφορίας περὶ τῆς Περσικῆς ἐποχῆς, αἱ δὲ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δυσχερέστατον νὰ καθορισθῶσιν. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ἐν τούτοις λαοὺς τινας αὐτῆς μεταξὺ τῶν ὑποφόρων τοῖς Πέρσαις καὶ τῶν ἐπικούρων αὐτῶν.

Ὁ κυριώτερος λαός, οἱ Βιθύνιοι, κατῴκουν τὸ δυτικὸν μέρος καὶ ὑπέκειντο εἰς σατράπην διαμένοντα εἰς Δακτύλιον· αἱ ἄλλαι φυλαί, αἱ κατοικοῦσαι τὸ δυτικὸν μέρος, εἶχον ἄρχοντα ἐκλεγόμενον μεταξὺ αὐτῶν, διατελοῦντα ὅμως σύμμαχον καὶ ὑπόφορον τοῖς Πέρσαις. Οἱ σατράπαι τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν ἐξέπεμπον διὰ τῆς παραλίας τὸν ἐπικουρικὸν στρατὸν ἐν περιπτώσει προσβολῆς καὶ ἰδίως ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων.

IV ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΣΑΤΡΑΠΕΙΑΙ.

Ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν μετὰ τῆς Πισιδίας καὶ τῆς Κιλικίας· ἅπασαι αἱ χῶραι αὗται καλύπτουσι

ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, διότι ἐν Λυκίᾳ ἄρχεται ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων τοῦ Τμώλου· ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους αὐτῶν κατέστησεν ἀείποτε δυσχερῆ τὴν κατάκτησιν αὐτῶν καί, μολονότι οἱ Πέρσαι κατέτασσον αὐτὰς μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν, δὲν ἀπετέλουν ὅμως αὗται πάντοτε μέρος αὐτῶν.

IX. ΛΥΚΙΑ 1). — Οἱ Λύκιοι ἦσαν ὁ μᾶλλον πεπολιτισμένος λαὸς ἐξ ὅσων κατῴκουν τὴν παραλίαν ταύτην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὀφείλοντες τὸν πολιτισμόν των εἴς τε τὴν γεωγραφικὴν θέσιν των καὶ τὸ εὔγονον τοῦ ἐδάφους, ὅπερ κατῴκουν. Ἐλεύθεροι πρὸ τῆς περσικῆς περιόδου, ὑπέκυψαν, οὐχὶ ἄνευ ἐνεργητικῆς ἀντιστάσεως, εἰς τὴν προσβολὴν τῶν στρατηγῶν τοῦ Κύρου. Καί τοι οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ οὐδεμίαν ρητὴν μνείαν ποιοῦσι περί τινος σατράπου τῆς Λυκίας, αἱ ἐπαναστάσεις ὅμως τῆς χώρας ταύτης ἀρκοῦσι μόναι νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι σταθερῶς ἀπετέλεσε μέρος τῆς αὐτοκρατορίας.

Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν Παμφυλίων 2), ὧν τὰ παράλια συνεχῶς ἀπετέλουν τὸ συνεντευκτήριον τῶν περσικῶν στόλων καὶ στρατῶν. Οἱ Πισιδεῖς, τοὐναντίον, φυσικῶς ὑπερασπιζόμενοι ὑπὸ τῶν ὀρέων, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὁποίων κατῴκουν, τοσοῦτον ὀλίγον ἀνησύχουν διὰ τοὺς Πέρσας ὥστε τοῦτο ἐγένετο μᾶλλον ἐκ καθήκοντος συνήθους τῶν γειτόνων σατραπῶν ἢ ἐκ πόθου νὰ πολεμῶσι πρὸς αὐτούς.

X. ΚΙΛΙΚΙΑ 3). — Ἡ Κιλικία, πολὺ πλέον ἐκτεταμένη, παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν, περικλείουσα μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων μεγάλας πεδιάδας καὶ εὐρείας κοιλάδας λίαν εὐφόρους, παραγούσας ἀφθόνους δημητριακοὺς καρπούς, ὀπώρας καὶ σταφυλάς. Διὰ τῶν χωρῶν τούτων διέρχεται ἡ μεγάλη ὁδὸς ἥτις, διὰ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τῆς Λυκαονίας, ἦγεν εἰς τὴν Μεσοποταμί-

---

(1) Ἡ Λυκία ἀναφέρεται ὡς σατραπεία μετὰ τῆς Πισιδίας ὑπὸ τοῦ Διοδ. τοῦ Σικελ. βιβλ. XVIII, 5.

(2) Διόδ. ὁ Σικελ. τάσσει τὴν Παμφυλίαν μεταξὺ τῶν ναυτικῶν ἐπαρχιῶν· βιβλ. XVIII, 6.

(3) Ἡ Κιλικία ὡς ναυτικὴ ἐπαρχία ἀναφέρεται ὑπὸ Διοδ. τοῦ Σικελ. βιβλ. XVIII. 6.

αν καὶ Συρίαν. Διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ὁ Ξενοφῶν, ἀκολουθῶν τὸν νεώτερον Κῦρον, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν 1).

Ἡ Κιλικία εἶχε τότε ἴδιον ἄρχοντα ὅστις, καί τοι ὑπόφορος, ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ ὃν ὁ Κῦρος μετεχειρίσθη ὡς ἐχθρόν, μέχρις ὅτου ἀπεφασίσθη νὰ προσφέρῃ αὐτῷ δῶρα. Καί τοι τὰ ὅρια τῆς Κιλικίας ἦσαν λίαν ὡρισμένα, θέσεις τινὲς Περσικαὶ ἦσαν ἐκτεθειμέναι εἰς τὰς Κιλικικὰς θέσεις καὶ αἱ στενωποὶ τῶν μεθορίων ἐκλείοντο διὰ θυρῶν. Οὐχ ἧττον κατ' ἄλλους χρόνους ἀπαντῶνται σατράπαι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Προσθέσωμεν ὅτι μεταξὺ τοῦ Περσικοῦ στόλου ὑπῆρχον πάντοτε κιλικικὰ πλοῖα καὶ ὅτι ὁ Ξενοφῶν τάσσει πάντοτε τὴν χώραν ταύτην μεταξὺ τῶν ἰδιοκτησιῶν τοῦ βασιλείου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι οἱ Πέρσαι, κατὰ τὴν πρώτην κατάκτησίν των, εἶχον ἀφήσει εἰς τὴν Κιλικίαν, ὡς καὶ πολλαὶ ἄλλαι χῶραι, τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ κυριαρχία αὐτῶν ὑπῆρξε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἄμεσος καὶ πραγματικὴ κατὰ τὰς περιστάσεις.

II. Νομοὶ ἢ μεγάλαι σατραπεῖαι.

Ὁ Δαρεῖος, πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ἰνῶν τοῦ δι' οὗ περιέβαλε τὸ βασίλειόν του δικτύου καὶ ἴσως πρὸς εὐχερεστέραν εἴσπραξιν τῶν φόρων καὶ ἐνέργειαν τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς, συνήνωσε τὰς 127 σατραπείας τοῦ βασιλείου εἰς εἴκοσιν, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἐκυβερνᾶτο ὑπό τινος ἀρχισατράπου ἢ ἀντιβασιλέως, ἔχοντος τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἀπετέλει τέσσαρας τοιαύτας σατραπείας ἢ νομοὺς καθ' Ἡρόδοτον, περιγράφοντα αὐτοὺς οὕτως:

«Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων καὶ Μαγνήτων τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Αἰολέων καὶ Καρῶν καὶ Λυκίων καὶ Μιλυέων καὶ Παμφύλων (εἷς γαρ ἦν ὁ τεταγμένος φόρος οὗτος) προσήϊε τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου. Ὁ μὲν δὴ πρῶτος οὗτος οἱ νομὸς κατεστήκεε.

«Ἀπὸ δὲ Μυσῶν καὶ Λυδῶν καὶ Λακονίων καὶ Ὑγεννέων πεντακόσια τάλαντα. Νομὸς δεύτερος οὗτος.

---

(1) Ξενοφ. Ἀναβ. βιβλ. I, 2.

«Ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιᾷ εἰσπλέοντι καὶ Φρυγῶν καὶ Θρηϊκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Παφλαγόνων καὶ Μαριανδινῶν καὶ Συρίων (ἤτοι Καππαδοκῶν) ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος. Νομὸς τρίτος οὗτος.

«Ἀπὸ δὲ Κιλίκων ἵπποι τε λευκοὶ ἑξήκοντα καὶ τριηκόσιοι, ἑκάστης ἡμέρης εἷς γινόμενος, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεντακόσια, τούτων δὲ τεσσαράκοντα μὲν καὶ ἑκατὸν ἐς τὴν φρουρέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώρην ἀναισιμοῦτο, τὰ δὲ τριηκόσια καὶ ἑξήκοντα Δαρείῳ ἐφοίτα. Νομὸς τέταρτος οὗτος» 1).

Ὁ σπουδαιότερος νομὸς ἦν βεβαίως ὁ πρῶτος. Ὁ διοικητής, ἑδρεύων εἰς Σάρδεις, ἐκαλεῖτο Ὕπαρχος τῶν κάτω ἢ τῶν ἐπιθαλασσίων. Ἡ ἱστορία διέσωσε τὰ ὀνόματα ὑπάρχων τινῶν.

Ὀροίτης ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α΄. 2)

Ἀρταφέρνης, υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, ὁμοίως 3).

Μαρδόνιος 4) ὁμοίως.

Ὑδάρνης 5) ἐπὶ Ξέρξου.

Πισσούθνης 6) ἐπὶ Ἀρταξέρξου.

Τισαφέρνης 7) ἐπὶ Δαρείου τοῦ Νόθου.

Τιθραύστης 8) ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Β΄.

Ὁ ὕπαρχος οὗτος εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἐπάρχους, οἵτινες φυσικῶς ἦσαν διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὸν νομὸν καὶ τῶν χωρῶν τῶν ἀποτελουσῶν μέρος τῶν ἐπαρχιῶν τούτων. Ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει δύω, τὸν Τάγην καὶ Φάμον, ὅστις ἦτον ἰδίως ἔπαρχος Ἰωνίας.

Ὁ ὕπαρχος τοῦ δευτέρου νομοῦ διέμενεν εἰς Δακτύλιον, ἔνθα

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 90.
(2) » » III. 127.
(3) » » V, 25.
(4) » » VI, 43.
(5) » » VII, 135.
(6) Θουκιδ. I, 115.
(7) » VII, 5.
(8) Ξενοφ. Ἑλλ. Ἱστορ. βιβλ. III, 5, Διοδ. Σικελ. βιβλ. XIV, 80.

ὑπῆρχον ἐν ἀφθονίᾳ πάντα τὰ δυνάμενα νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν πολυτέλειαν τῶν βασιλέων τούτων 1).

Τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ τρίτου νομοῦ ἦν ἡ Καππαδοκία, ἔνθα, μετὰ τὴν κατάκτησιν, οἱ Πέρσαι βασιλεῖς ἐνεκατέστησαν ὕπαρχον ἕνα ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀχαιμενίδων ἤτοι ἐκ βασιλικοῦ γένους 2). Οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὑπάρχου τούτου εἶχον διατηρήσει τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὸν τίτλον βασιλέως καὶ ἀπὸ τῆς ὀργανώσεως ὑπὸ Δαρείου τοῦ Α΄. ἀναμφιβόλως πολλαὶ ὅμοροι σατραπεῖαι περιελήφθησαν ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Μυρίων ἀμφότεραι αἱ Καππαδοκίαι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ Μιθριδάτου, οὗ ὁ υἱὸς Ἀριοβαρνάζης διετέλεσεν ὕπαρχος ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐπέτυχε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὴν σατραπείαν ἁπασῶν τῶν εἰς αὐτὸν ὑποταγεισῶν χωρῶν.

Ἡ Κιλικία, ἥτις μόνη ἀπετέλει τὸν τέταρτον νομόν, εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ταρσόν, πόλιν ἀξιόλογον, πλουσίαν καὶ ὡραίαν, ἐκτισμένην ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κίδνου.

Οὕτως ὁ Δαρεῖος εἶχεν ἐπιζητήσῃ νὰ συνδυάσῃ τοὺς δύω μεγάλους κρίκους τῆς διοικήσεως, τὴν ἀποκέντρωσιν καὶ τὴν συγκέντρωσιν. Ἀλλὰ οἱ ὕπαρχοι οὗτοι, περιβληθέντες ὑπερβολικὴν ἰσχύν, δὲν ἐβράδυνον νὰ θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς κυρίους τῶν χωρῶν, ὧν ἡ ἀστυκὴ καὶ στρατιωτικὴ διοίκησις ἦτον ἐμπεπιστευμένη αὐτοῖς· πολλοὶ ἐπωφελούμενοι τῆς ἀποστάσεως τῆς χωριζούσης αὐτοὺς τοῦ κέντρου τοῦ βασιλείου καὶ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν διατελούντων ἀξιολόγων πηγῶν, ἐπανέστησαν, ἕτεροι δέ, ὡς ὁ τῆς Καππαδοκίας, ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι καὶ περιωρίσθησαν νὰ ἀποτίωσι μετ' ἀκριβείας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον φόρον εἴτε εἰς ἄργυρον εἴτε εἰς εἴδη· οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι πάντες ἤθελον ἀκολουθήσει τὸ παράδειγμα τοῦτο, ἐὰν οἱ Μακεδόνες δὲν ἀνέτρεπον θρόνον, ὃν αἱ ὠμότητες Ἀρταξέρξου τοῦ Γ΄. εἶχον καταστήσει ἑτοιμόρροπον καὶ ὃν Δαρεῖος ὁ Κοδομανὸς ἠδυνάτει νὰ ὑποστηρίξῃ 3).

---

(1) Ξενοφ. Ἑλλ. Ἱστορ. βιβλ. IV.

(2) Vaillant. Historia Achoemenidarum.

(3) Ἀπομν. Ἀκαδ. ἐπιγρ. καὶ ὡραίων τεχνῶν τόμ. 50, 48.

§ 3. Μέτρα ληφθέντα ὑπὸ τῶν Περσῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συγκοινωνίας αὐτῶν μετὰ τῶν σατραπῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστήσωσιν εὐχερεστέραν καὶ ταχυτέραν τὴν ἐπικοινωνίαν αὐτῶν μετὰ τῶν σατραπῶν, οἵτινες ἀντεπροσώπευον αὐτοὺς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, συνέστησαν μεγάλην ὁδὸν συγκοινωνίας, ἄγουσαν ἐκ Σούσων, πρωτευούσης τοῦ Περσικοῦ βασιλείου, πρὸς τὰς Σάρδεις, ἔδραν τοῦ σπουδαιοτέρου τῶν νομῶν αὐτοῦ. Ἡ γιγαντιαία αὕτη ἐπιχείρησις θὰ ἐπραγματοποιήθη ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν κατάκτησιν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου, διότι ὑφίστατο αὕτη ὅτε ὁ Ξέρξης ἐπεχειρήσατο τὴν ὑποταγὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἑλλήνων πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἰωνίας, ἣν οἱ Ἕλληνες εἶχον ὑποστηρίξῃ. Ἰδοὺ ἡ περιγραφὴ τῆς ὁδοῦ ταύτης ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἀρχομένης ἀπὸ Σάρδεων, ἔνθα κατέληγε μέχρι τοῦ σημείου, ἐξ οὗ ἤρχιζε.

« Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοί τε πανταχῇ εἰσί· βασιλήιοι καὶ καταλύσιες κάλλισται, διὰ οἰκεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλέος· διὰ μέν γε Λυδίης καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τείνοντες εἴκοσί εἰσι, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ· ἐκδέκεται δ' ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἅλυς ποταμός, ἐπ' ᾧ πύλας τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ· διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὔρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυῶν δέοντές εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι· τούτων οὔροισι διξάς τε πύλας διεξελᾷς καὶ διξὰ φυλακτήρια παραμείψεαι· ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἥμισυ· οὖρος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποταμὸς νηυσιπέρητος, τῷ οὔνομα Εὐφράτης. Ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μέν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα, παρασάγγαι δὲ ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ, καὶ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι· ποταμοὶ δὲ νηυσιπέρατοι τέσσερες διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεῦσαί ἐστι, πρῶτος μὲν Τίγρις, μετὰ δὲ δεύτερός τε καὶ τρίτος ὠὐτὸς οὐνομαζόμενος Ζάβατος οὐκ ὠὐτὸς ἐὼν ποταμὸς οὐδὲ ἐκ

τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτῶν καταλεχθεὶς ἐξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δὲ ὕστερον ἐκ Ματιηνῶν· ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὔνομα ἔχει Γύνδης, τὸν Κῦρος διέλαβέ κοτε ἐς διώρυχας ἑξήκοντα καὶ τριηκοσίας· ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐς τὴν Ματιηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσὶ τέσσερες καὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώρην μεταβαίνοντι ἕνδεκα σταθμοί, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ ἡμισύ ἐστι ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην ἐόντα καὶ τοῦτον νηυσιπέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται· οὗτοι οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσι ἕνδεκα καὶ ἑκατόν· καταγωγαὶ μέν νυν σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδέων ἐς Σοῦσα ἀναβαίνοντι, εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασιλίη τοῖσι παρασάγγῃσι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα στάδια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρδέων στάδιά ἐστι ἐς τὰ βασίληια τὰ Μεμνόνεια καλεόμενα πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρεα, παρασαγγέων ἐόντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων· πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ διεξιοῦσι ἀναισιμοῦνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐνενήκοντα 1).

Τὰ διατάγματα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας ἐκομίζοντο ὑπὸ ταχυδρόμων, οἵτινες ἐφημίζοντο ταχυπορώτατοι.

« Τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὅ,τι θᾶσσον παραγίνεται θνητὸν ἐόν· οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο· λέγουσι γὰρ, ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ᾖ ἡ πᾶσα ὁδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος, τοὺς οὔτε νιφετὸς, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσας τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. Ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα κατάπερ Ἕλλησι ἡ λαμπαδοφορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. Τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήϊον 2)».

(1) Ἡροδ. Βιβλ. V, 52.

(2) Ἡροδ. Βιβλ. VIII, 98.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καμβύσου.

Η ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΙ ΤΟΝ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΣΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΛΕΜΟΝ.— Ἐνταῦθα σημειοῦμεν ἓν τῶν αἰτίων τῶν θᾶττον ἢ βράδιον προκαλεσάντων τὴν κατακερμάτισιν καὶ εἶτα τὴν πτῶσιν τοῦ περσικοῦ βασιλείου. Κίνδυνος μεγαλείτερος ἠπείλει ἔτι αὐτό. Ὁ κατακτητὴς λαός, ὑποτάξας διὰ τῶν ὅπλων αὐτοῦ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, εὑρέθη ἐν συναφείᾳ μετὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ Ἕλληνες, λαὸς φιλελεύθερος καὶ ἐμπορικώτατος, τῇ ἀνάγκῃ ὑπείκοντες, οὐδέποτε ὑπέκυψαν ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἕτοιμοι πάντοτε διατελοῦντες νὰ καταξυντρίψωσι τὰ δεσμὰ αὐτῶν. Οὕτωσὶ βλέπομεν αὐτοὺς ἐπαναστατοῦντας ἅμα τῇ πρώτῃ παρουσιαζομένῃ περιστάσει, καὶ λαμβάνοντας μέρος εἰς τοὺς πολέμους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν Εὐρώπῃ· καὶ ὅτι πότε μὲν ὡς ἐπίκουροι, τῇ βίᾳ ὑπείκουσι, πότε δὲ ὡς ἀντίπαλοι, κανονίζουσι τὰς μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλείου σχέσεις των μετὰ τῆς τύχης τοῦ πολέμου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν Εὐρώπῃ Ἕλληνες ἐσκέπτοντο πρωτίστως περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐν Ἀσίᾳ ὁμογενῶν αὐτῶν, οὐδέποτε ἔλειπον αὐτοῖς προφάσεις πολέμου κατὰ τῶν Περσῶν. Ἡ πάλη διετηρήθη μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀποπερατώσας πόλεμον, ἀρξάμενον ὑπὸ Κίμωνος, συνεχισθέντα ὑπὸ Ἀγησιλάου καὶ ἀνανεωθέντα ὑπὸ Φιλίππου, ἀνέτρεψε τὸν θρόνον τοῦ τελευταίου διαδόχου τοῦ Κύρου καὶ ἐπεξέτεινεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς Ἀσίας τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Οὕτωσὶ δὲ ἡ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἱστορία, ἐπὶ 200 ἔτη καθ' ἃ διήρκεσεν ἡ περσικὴ ἐξουσία, εἶνε πλήρης σχεδὸν καὶ ἀποκλειστικῶς γεγονότων τοῦ μακροῦ τούτου ἀνταγωνισμοῦ, οὗ περίδοξον ἀνάμνησιν διέσωσαν ἡμῖν οἱ ὕψιστοι τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν.

ΟΙ ΕΝ ΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΒΟΗΘΟΥΣΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΚΑΜΒΥΣΟΥ.— Ὁ Κῦρος, γινόμενος κύριος

τοῦ βασιλείου τοῦ Κροίσου, ἔτι πορρωτέρω ἐπεξέτεινε τὰς κατακτήσεις αὐτοῦ. Καμβύσης, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχός του, κληρονομήσας τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ πατρός του, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ εἶχε κατακτήσῃ τὴν Ἀσίαν, αὐτὸς δὲ ἐπεθύμει τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἂν τὰ πλούτη τοῦ πεδίου τοῦ Νείλου δὲν προσήλκυον αὐτόν, ἡ συμμαχία ὅμως τῶν Αἰγυπτίων μετὰ τοῦ Κροίσου ἠδύνατο νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς νόμιμον αἴτιον πολέμου. Οἱ ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνες, οἱ νέοι αὐτοῦ ὑπήκοοι, συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ριψοκίνδυνον ταύτην ἐκστρατείαν.

Ἡ Αἴγυπτος ἦν γνωστὴ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις, ἀπὸ ἑκατὸν ἤδη ἐτῶν ἐγκατασταθεὶς αὐτόσε, ἐξήσκει μεγάλην ἐπιρροήν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔθετο αὐτόσε τὸν πόδα.

Ὁ βασιλεὺς Ψαμμήτιχος, ἐξορισθεὶς τὸ δεύτερον κατέφυγεν εἰς τὰ ἕλη· ἦλθε δ' αὐτῷ χρησμὸς λέγων «ὡς τίσις ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ἐπιφανέντων». Ἡ ἀπάντησις αὕτη τοῦ χρηστηρίου τῆς Λητοῦς, ὅπερ παρ' Αἰγυπτίοις θεωρεῖται ὡς ἀψευδέστατον μαντεῖον, δὲν ἐφάνη αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἀξιόπιστος. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ οἱ Ἴωνες καὶ οἱ Κᾶρες, οἵτινες θαλασσοπόροι διετέλουν, ἠναγκάσθησαν, ὑπὸ τῶν ἀνέμων διωκόμενοι, νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα ἅμα ἐκβάντες ὡπλίσθησαν διὰ τῶν χαλκίνων αὐτῶν ὅπλων· τούτους ἰδών τις τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἀφικόμενος εἰς τὰ ἕλη, ἀναγγέλλει τὸ γεγονὸς εἰς τὸν Ψαμμήτιχον καί, ὡς μὴ ἰδὼν πρότερον ἄνδρας ὡπλισθέντας χαλκῷ, προστίθησιν αὐτῷ ὅτι ἄνδρες χάλκινοι ἀφικόμενοι διὰ θαλάσσης λεηλατοῦσι τὸ πεδίον. Ὁ Ψαμμήτιχος βλέπων ἐκπληρούμενον οὕτως τὸν χρησμόν, περιποιεῖται φιλοφρόνως τούς τε Ἴωνας καὶ Κάρας, μεγάλα ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἐὰν οὗτοι συγκατένευον νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐδέχθησαν οὗτοι, τῇ συνδρομῇ τῶν ὁποίων ὡς καὶ τῇ ἐπικουρίᾳ τῶν Αἰγυπτίων, κατώρθωσε νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς καὶ καταστῇ κύριος ἁπάσης τῆς Αἰγύπτου περὶ τὰ 650.

Ὁ Ψαμμήτιχος εἵς τε τοὺς Ἴωνας καὶ τοὺς Κάρας, τοὺς συγκατεργασαμένους αὐτῷ, ἐδωρήσατο διαφόρους χώρους πρὸς ἐνοίκισιν, διαχωριζομένους ὑπὸ τοῦ Νείλου, ὀνομάσας αὐτοὺς Στρατόπεδα. Ἐκτὸς τῶν χώρων τούτων ἀπέδωκεν αὐτοῖς καὶ τ' ἄλλα ὅσα

ὑπεσχέθη αὐτοῖς. Τέλος ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς παῖδας Αἰγυπτίων πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐκ δὲ τῶν μεμαθηκότων τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν κατάγονται οἱ νῦν τὸν ἑρμηνέα ἐν Αἰγύπτῳ ἐπαγγελλόμενοι. Οἱ Ἴωνες καὶ οἱ Κᾶρες οὗτοι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ᾤκησαν τοὺς χώρους τούτους, κειμένους πρὸς τὴν θάλασσαν, ὀλίγον ἄνωθι τῆς πόλεως Βουβάστιος, πρὸς τὸ Πηλούσιον καλούμενον στόμα τοῦ Νείλου. Ἀλλ᾽ ἀκολούθως ὁ Ἄμασις, παραλαβὼν ἐκεῖθεν κατώκησεν αὐτοὺς εἰς Μέμφην, φυλακὴν αὐτοὺς τάξας ἑαυτοῦ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων 1).

Ἡ ὑποστήριξις τῶν ἐπιφόβων τούτων ἐπικούρων διήγειρε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς Αἰγύπτου τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα καὶ οὐδεμία τοῦ λοιποῦ κατάκτησις ἐγένετο ἄνευ τῆς ἐπικουρίας αὐτῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα αἱ σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῆς πατρίδος μητρὸς οὐδέποτε διεκόπησαν στρατολογούμενοι ἐν αὐτῇ. Τοῦτο ἐξηγεῖ ἡμῖν πῶς ὁ Ἀπρίης, κατὰ τὸν πρὸς Ἄμασιν πόλεμον, εἶχεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ τρισμυρίους Ἴωνας καὶ Κάρας, ὧν ἡ ἀξιόλογος ἐπικουρία δὲν κατώρθωσεν ἐν τούτοις ν᾽ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς ἥττης (περὶ τὰ 570).

Ὁ Ἄμασις, ἐκτὸς ὅτι δὲν ἦτο δυσμενὴς πρὸς τοὺς Ἕλληνας διότι συνηπίσθησαν κατ᾽ αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἀπρίη, ἦν φιλέλλην τοὐναντίον, πολλὰ αὐτοῖς ἐπιδείξας δείγματα τῆς πρὸς αὐτοὺς συμπαθείας του. Μεταξὺ ἄλλων «καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεωμένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι, τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτῶν οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι, ἔδωκε χώρους ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι· τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτῶν τέμενος, καλεόμενον Ἑλλήνιον, αἵ δε πόλιές εἰσι αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν Χῖος καὶ Τέως καὶ Φώκαια καὶ Κλαζομεναί, Δωριέων δὲ Ρόδος καὶ Κνίδος καὶ Ἁλικαρνησσὸς καὶ Φάσηλις, Αἰολέων δὲ ἡ Μυτιλήνη μούνη» 2).

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. II, 154.
(2) Ἡροδ. βιβλ. II, 178.

Ινα κάλλιον ἐπιδείξῃ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμπάθειάν του ὁ Ἄμασις, συνεζεύχθη τὴν Κυρηναίαν Λαδίκην, διὰ πλουσίων δωρεῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ αὐτομάτως πυρποληθέντος ναοῦ τῶν Δελφῶν 1), συνέδεσε συνθήκην φιλίας μετὰ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους καὶ κατέλαβε τὴν Κύπρον, ἣν ὑπόφορον κατέστησε 2).

Ὡς βλέπει τις ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος συνεχέσταται σχέσεις ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων καὶ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, ὁπότε ὁ Καμβύσης ἐπεχειρήσατο τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ταύτης. Μέγα δὲ πρὸς τοῦτο συνετέλεσεν ἀνήρ τις ἐκ Καρίας.

« Συνήνεικε δὲ καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπιστράτευσιν ταύτην· ἦν τῶν ἐπικούρων τῶν Ἀμάσιος ἀνὴρ γένος μὲν Ἁλικαρνασσεὺς, οὔνομα δὲ οἱ ἦν Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς καὶ τὰ πολεμικὰ ἄλκιμος. Οὗτος ὁ Φάνης μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι ἐκδιδρήσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους· οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου οὐ σμικροῦ ἐπιστάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις σπουδὴν ποιεύμενος ἑλεῖν, μεταδιώκει δὲ τῶν εὐνούχων τὸν πιστότατον ἀποστείλας τριήρεϊ κατ' αὐτόν, ὃς αἱρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἑλὼν δὲ οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίῃ γάρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης· καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυλάκους ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. Ὡρμημένῳ δὲ Καμβύσῃ στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἀπορέοντι τὴν ἔλασιν, ὅκως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾷ ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τἆλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα, ἐξηγέεται δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε παραινέων, πέμψαντα παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι τὴν διέξοδον οἱ ἀσφαλέα παρασχεῖν 3).

Δὲν θέλομεν ἀκολουθήσει τὸν βασιλέα τοῦτον τῆς Περσίας καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, καθότι δὲν ἀφηγούμεθα τὴν ἱστορίαν τῆς Περσίας, ἀλλὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναφέρωμεν

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. II, 180.
(2) Ἡροδ. βιβλ. II, 182.
(3) Ἡροδ. βιβλ. III, 4.

ὅτι ἐν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ὑπῆρχε πλῆθος τῶν ἐν Ἀσίᾳ νέων αὐτοῦ ὑπηκόων καὶ ἰδίως Ἴωνες τε καὶ Αἰολεῖς 1).

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙ ΣΑΜΟΝ ΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ Καμβύσης ἐξηκολούθει τὰς ἐν Ἀφρικῇ κατακτήσεις του, εἷς τῶν σατραπῶν αὐτοῦ κατεγίνετο νὰ ὑποτάξῃ αὐτῷ τὴν Σάμον, ἧς ἡ κατάκτησις μόνη ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας ἐξουσίαν τῶν Περσῶν.

Ὁ Πολυκράτης, ἀπόλυτος τύραννος αὐτῆς διατελῶν τῷ 569, κατεσκεύασεν ἐπίφοβον ναυτικόν, δι' οὗ εἶχε κατακτήσῃ τάς τε γειτνιαζούσας νήσους ὡς καὶ πολλὰς πόλεις τῆς ἀντίπεραν ἠπείρου. Ἐτόλμησεν ὡσαύτως νὰ προσβάλῃ τὴν Μίλητον, ἀλλ' ἀπέτυχε. Γαυριῶν ἐπὶ τῇ ὑψίστῃ ἰσχύϊ του, ἐτόλμησε νὰ πολεμήσῃ καὶ τὸν Κῦρον. Ὁ πόλεμος ἦν πολυχρόνιος, οἱ δὲ Πέρσαι, οἱ μὴ εἰσέτι κατακτήσαντες τὴν Φοινίκην, ἐστεροῦντο ναυτικοῦ, οὗ ἕνεκα ἠδυνάτουν νὰ μεταφέρωσι τὸ θέατρον τοῦ πολέμου ἐπὶ τῶν κρατῶν τοῦ ἀντιπάλου των.

Ὅταν ὁ Πολυκράτης εἶδε τοὺς Πέρσας μονίμως ἐγκατασταθέντας ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἑτοιμαζομένους νὰ καταπλημμυρίσωσι καὶ τὴν Ἀφρικήν, ἐνόμισε καθήκόν του ν' ἀπειλήσῃ αὐτούς. Τοῦτο ἀφ' ἑτέρου ἦν μέσον ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἔκτινος ἐν Σάμῳ φατρίας, κατ' αὐτοῦ σχηματισθείσης καὶ ἐξαιτησαμένης τὴν ἐπικουρίαν τῶν Λακεδαιμονίων.

Πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Καμβύσης προετοίμαζεν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐπικούρους ἄνδρας.

Ὁ Καμβύσης εὐχερῶς εἰσήκουσε τῆς αἰτήσεως ταύτης καὶ διὰ πρέσβεων πράγματι ἐζήτησεν ναύτας Σαμίους χρησιμεύσοντας εἰς τὴν κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐκστρατείαν. Ὁ Πολυκράτης παρεχώρησεν αὐτῷ ἐπικούρους, συλλέξας αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ καὶ, ἐπιβιβάσας αὐτοὺς ἐπὶ τεσσαράκοντα τριήρεων, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Καμβύσην, συνιστῶν ὅπως μηδέποτε ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς τὴν εἰς Σάμον ἐπάνοδον.

---

(1) Ἡροδ. βιβλ III, 1 καὶ βιβλ. II, 1.

Οἱ ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους ἀποπεμφθέντες τῶν Σαμίων διὰ τῶν τριήρεων τούτων δὲν μετέβησαν μέχρις Αἰγύπτου, ἀλλὰ φθάσαντες ἐν Καρπάθῳ συνεφώνησαν ἀμοιβαίως νὰ μὴ προχωρήσωσι. Κατά τινα παράδοσιν, ἀφικόμενοι εἰς Αἴγυπτον, ἐκρατήθησαν αὐτόθι, ἀλλὰ κατώρθωσαν ν' ἀποδράσωσιν. Ὁπωσδήποτε βέβαιον εἶνε ὅτι ἀπέπλευσαν εἰς Σάμον καὶ ὅτι ὁ Πολυκράτης ἀποστείλας κατ' αὐτῶν στόλον ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ναυμαχίαν, καθ' ἣν νικήσαντες ἐξῆλθον εἰς Σάμον, ἀλλὰ, ἡττηθέντες ἐν μάχῃ κατὰ ξηράν, ἠναγκάσθησαν νὰ πλεύσωσιν εἰς Λακεδαίμονα, ἐξαιτούμενοι ἐπικουρίαν.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεφάσισαν νὰ συνδράμωσιν αὐτοὺς μᾶλλον ἵνα τιμωρήσωσι τὴν πειρατείαν τῶν Σαμίων ἢ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν. Βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐπολιόρκησαν τὴν Σάμον μετ' ἀξιολόγου στρατοῦ καὶ προσέβαλον τὸ τεῖχος, οὗ τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν πύργον κατὰ τὸ προάστειον τῆς πόλεως μόλις εἶχον ἐπιβῇ ὅτε ὁ Πολυκράτης ἀφικόμενος αὐτοπροσώπως ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυροῦ στρατοῦ, ἐξεδίωξεν αὐτούς. Ταὐτοχρόνως σῶμα ἀξιόλογον ἐπικούρων καὶ Σαμίων ἔτι, ἐξελθὸν ἑτέρου ὑψηλοτέρου πύργου, κειμένου ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄρους, παρέστη ἐν τῇ μάχῃ· ἀλλὰ καί τοι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀντέστησαν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐν τούτοις ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καταδιώξαντες ἀπέκτεινον πολλοὺς αὐτῶν 1). Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀνεπιτυχῶς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πολιορκήσαντες τὴν Σάμον, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Πελοπόνησον.

Ἡ εὐδαιμονία τοῦ Πολυκράτους ἦν ἀκμάζουσα. Ἤδη δὲ ἐν νῷ ἔθετο τὴν κατάκτησιν τῶν νήσων καὶ πάσης τῆς Ἰωνίας καὶ τὴν θαλασσοκράτησιν ὡς ἐπὶ Μίνωος, ἀλλ' ἡ στιγμὴ προσήγγιζε καθ' ἣν ἔμελλε νὰ ἐκπνεύσῃ ἅπασα ἡ παρελθοῦσα αὐτοῦ εὐτυχία.

Ὁ Ὀροίτης, διορισθεὶς ὕπαρχος τῶν ἐπιθαλασσίων ἐπαρχιῶν, ἐν νῷ ἔθετο συλλαμβάνων τὸν Πολυκράτην νὰ θανατώσῃ αὐτόν, πεποιθὼς ὅτι οὕτω δίδει τέρμα εἰς τὰ κατακτητικὰ σχέδια τοῦ Πολυκράτους καὶ γίνεται κύριος τῆς Σάμου· ἐκτὸς τούτου σκοπὸν εἶχε

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 54.

νὰ ἐκδικήσῃ τὴν εἴς τινα τῶν ἀπεσταλμένων αὐτοῦ προσγινομένην ὕβριν· τὸ πλεῖστον ὅμως ὁ Ὀροίτης ἦτο λίαν ἠρεθισμένος ὑπὸ τῶν κομμάτων εἰς ἃ ἐξέθετεν αὐτὸν ἡ ἀκινησίαἀὐτοῦ. Ἡμέραν τινα πράγματι εὑρισκόμενος εἰς τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων του μετά τινος Πέρσου, Μιτροβάτη λεγομένου, ὑπάρχου νομοῦ, οὗτινος ἡ Μυσία ἀπετέλει τὸ σπουδαιότερον μέρος καὶ οὗ ἕδρα ἦν τὸ Δασκύλιον, συνωμίλουν καὶ ἡ συνδιάλεξις αὐτῶν κατέλειξεν εἰς φιλονεικίαν περὶ τῆς ἰδίας ἑκάστου ἀξίας. Ὁ Μιτροβάτης ἐν τῇ ἐξάψει τῆς λογομαχίας περιφρονητικῷ τῷ τόνῳ εἶπε πρὸς τὸν Ὀροίτην «Σὺ γὰρ ἐν ἀνδρῶν λόγῳ, ὃς βασιλεῖ νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῷ νομῷ προσκειμένει οὐ προσεκτήσατο, ᾧδε δή τι ἐοῦσαν εὐπετέα χειρωθῆναι, τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὁπλίτῃσι ἐπαναστὰς ἔσχε καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει 1).» Ἡ μομφὴ αὕτη λίαν συνεκίνησε τὸν Ὀροίτην ὅστις ἐπεθύμησεν οὐχὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν εἰπόντα ταῦτα, ἀλλὰ νὰ κατατρέξῃ τὸν Πολυκράτην, οὗ αἱ ἐπιτυχίαι ἐχρησίμευσαν ὡς ἀφορμὴ εἰς τὰς μομφὰς τοῦ Μιτροβάτη.

Ὁ Ὀροίτης, κατοικῶν ἐν Μαγνησίᾳ, τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρου ποταμοῦ οἰκημένῃ, ἐξέπεμψεν εἰς Σάμον τὸν Λυδὸν Μύρσον, κομίζοντα τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν πρὸς τὸν Πολυκράτην· «Ὀροίτης Πολυκράτεϊ ὧδε λέγει· πυνθάνομαι ἐπιβουλούειν σε πρήγμασι μεγάλοισι καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα· σὺ νῦν ὧδε ποιήσαις ὀρθώσεις μὲν σεωυτόν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ. Ἐμοὶ γὰρ βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβουλεύει θάνατον καί μοι τοῦτο ἐξαγγέλλεται σαφηνέως· σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας αὐτὸν καὶ χρήματα τὰ μὲν αὐτῶν αὐτὸς ἔχει, τὰ δὲ ἐμὰ ἔα ἔχειν· εἵνεκέν τε χρημάτων ἄρξεις ἁπάσης Ἑλλάδος· εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων πέμψον ὅστις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐών, τῷ ἐγὼ ἀποδείξω» 2).

Ὁ Πολυκράτης ὑπερήσθη ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ καί, ἄπλετος χρημάτων ὤν, ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τὸν Ὀροίτην τὸν Μαιάνδριον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἄριστον. Ὁ Ὀροίτης μαθὼν τὴν ἀπο-

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 120.
(2) Ἡροδ. βιβλ. III, 122.

στολὴν τοῦ κατασκόπου ἐπλήρωσε λίθων ὀκτὼ κιβώτια θέσας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν στρῶμα χρυσοῦ. Τὰ κιβώτια ταῦτα οὕτω πεπληρωμένα περιεκλείσθησαν ἐπιμελῶς. Ἐλθὼν ὁ Μαιάνδριος καὶ παρατηρήσας τὸν χρυσὸν, ἀφοῦ ἠνεώχθησαν τὰ κιβώτια, ἐπέστρεψε καὶ ἀνήγγειλε ταῦτα πάντα εἰς τὸν Πολυκράτην.

Ὁ Πολυκράτης ἀπεφάσισεν ὅθεν νὰ ἀναχωρήσῃ μεθ' ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν μαντείων καὶ τῶν ἀντιστάσεων τῶν φίλων του, οἱ ὁποῖοι ἐπέμενον νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ἐνύπνιον τὸ ὁποῖον εἶδεν κατ' ὄναρ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο προμαντεῦον τὸν προσεχῆ θάνατόν του, οὐδόλως ἀνεχαίτισεν αὐτόν· ἐν τοσούτῳ ἐπειδὴ τὸ ὄνειρον τοῦτο εἶχε ζωηρῶς συγκινήσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, αὕτη ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο διὰ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ Ὀροίτῃ, διπλασιάσασα μάλιστα τὰς ἀπαισίους αὐτῆς προρρήσεις καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Πολυκράτης ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τὴν πεντηκόντορον, ἀλλὰ εἰς μάτην, διότι ὄχι μόνον ἐπέμενεν οὗτος, ἀλλὰ ἠπείλησε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ὅτι ἤθελε τὴν ἀφήσει ἐπὶ πολὺν χρόνον παρθένον ἐὰν ἐπανήρχετο τοῦ ταξειδίου του. «Ἡ δὲ (θυγάτηρ) ἠρήσατο ἐπιτελέα ταῦτα γενέσθαι· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ τοῦ πατρὸς ἐστερεῖσθαι».

Ὁ Πολυκράτης ὀλιγωρήσας πρὸς πᾶσαν συμβουλήν, ἔπλεε φέρων μεθ' ἑαυτοῦ πλείστους τῶν φίλων του. Μόλις ἀφίκετο εἰς Μαγνησίαν ἐσταυρώθη ὑπὸ τοῦ Ὀροίτου, ὅστις ἐκ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἀπέλυσε μόνον τοὺς Σαμίους λέγων αὐτοῖς νὰ εὐγνωμονῶσι διότι ἀπελευθέρου αὐτούς, τοὺς δὲ ξένους καὶ δούλους ἐξηνδραπόδισεν.

Ὁ Μαιάνδριος πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Πολυκράτης ἀναχωρῶν ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῶν κρατῶν του, πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον τοῦ τυράννου ἔσπευσε νὰ ἱδρύσῃ βωμὸν εἰς τὸν ἐλευθέριον Δία, συναγείρας δὲ ἐκκλησίαν πάντων τῶν ἀστῶν ἔλεξε ταῦτα. «Ἐμοὶ ὡς ἴσθε καὶ ὑμεῖς σκῆπτρον καὶ δύναμις πᾶσα ἡ Πολυκράτεος ἐπιτέτραπται καί μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἄρχειν· ἐγὼ δὲ τὰ τῷ πέλας ἐπιπλήσαω, αὐτὸς κατὰ δύναμιν οὐ ποιήσω· οὔτε γάρ μοι Πολυκράτης ἤρεσιε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἑωυτῷ οὔτε ἄλλος, ὅστις τοιαῦτα ποέει. Πολυκράτης μὲν νῦν ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεὶς ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω· το-

σάδε μέντοι δικαιῶ γέρεα ἐμεωυτῶ γενέσθαι, ἐκ μὲν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων ἐξαίρετα ἓξ τάλαντά μοι γενέσθαι, ἱρωσύνην δὲ πρὸς τούτοισι αἱρεῦμαι αὐτῷ τε μοι καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοισι τοῦ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου, τῷ αὐτός τε ἱρὸν ἱδρυσάμην καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περιτίθημι. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοισι ἐπηγγέλλετο, τῶν δέ τις ἐξαναστὰς εἶπε. Ἀλλ' οὐδ' ἄξιος εἶς σύ γε ἡμέων ἄρχειν, γεγονώς τε κακῶς καὶ ἐὼν ὄλεθρος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως λόγον δώσεις τὸν μετεχείρισας χρημάτων».

«Μαιάνδριος δὲ νόον λαβὼν ὡς εἰ μετήσει τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις ἀντ' αὐτοῦ τύραννος καταστήσεται, οὐ δὴ ἔτι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν, ἀλλ' ὡς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον, ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων συνέλαβε σφέας καὶ κατέδησε· οἱ μὲν δὴ ἐδεδέατο, Μαιάνδριον δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος· ἐλπίζων δὲ μιν ἀποθανέεσθαι ὁ ἀδελφεός, τῷ οὔνομα ἦν Λυκάρητος, ἵνα εὐπετεστέρως κατάσχῃ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα κατακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας· οὐ γὰρ δὴ, ὡς οἴκασι, ἐβούλοντο εἶναι ἐλεύθεροι» 1).

Ὁ θάνατος τοῦ Πολυκράτους καὶ αἱ ἐμφύλιαι ταραχαὶ ἐν Σάμῳ ἐπεβεβαίωσαν τοῖς Πέρσαις τὰ φιλόδοξα σχέδια τῶν Σαμίων. Ὁ Δαρεῖος, δώσας τὴν Σάμον εἰς τὸν Συλοσῶντα, φίλον του, ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑποβάλῃ αὐτὴν ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀνάῤῥησις τοῦ Δαρείου. — Ἀδικήματα Ὀροίτου. — Τιμωρία καὶ θάνατος αὐτοῦ. — Ὁ Συλοσών, τῇ βοηθείᾳ τῶν Περσῶν, καθίσταται Τύραννος τῆς Σάμου. — Ἐκστρατεία Δαρείου κατὰ Σκυθῶν.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καμβύσῃ συνωμοσία ἐξυφανθεῖσα ὑπὸ τῶν κυριωτέρων Μήδων ἀνεβίβασεν

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 142—143.

ἐπὶ τοῦ θρόνου μάγον τινα ὅστις ἐλέγετο εἶναι ὁ Σμέρδης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Καμβύση, ὅστις θεωρῶν αὐτὸν ἀντίπαλον διέταξε νὰ φονεύσωσι κρύφα. Ὁ μάγος οὗτος ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας κατασχὼν τὴν ἀρχὴν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν ἵνα κάλλιον ὑποστηρίξῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ ἐχορήγησεν εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀναμφιβόλως ἀτέλειαν στρατεύσεως καὶ φόρου ἐπὶ τρία ἔτη καὶ θανὼν πολύκλαυστος ἐγένετο ὑφ' ὅλων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐθνῶν, ἐκτὸς τῶν Περσῶν οἵτινες δυσανεσχέτουν ἐπὶ τῇ ὑπὸ Μήδων καταλήψει τοῦ Περσικοῦ βασιλείου. Ὁ Δαρεῖος, εἷς τῶν ἑπτὰ μεγιστάνων τῆς Περσίας, τῶν συνωμοσάντων τὴν ἐκθρόνησιν αὐτοῦ, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀμέσως κατέγινε περὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ κράτους, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, καθόσον ἐνεργητικὰ μέσα ἐχρειάζοντο ὅπως ἀναπληρώσωσι τὰ κενά, ἅτινα ἐπέφερεν ὁ μάγος εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κράτους διὰ τῆς χορηγίας ἀτελειῶν καὶ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἀναλάβῃ τὴν προτέραν αὐτῆς ἐπιρροήν.

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΟΡΟΙΤΟΥ. — Κατὰ τὴν στάσιν, καθ' ἣν ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν μάγων, ὁ Ὀροίτης, διαμένων εἰς Σάρδεις, ἐκτὸς τοῦ ὅτι οὐδεμίαν συνδρομὴν παρέσχεν εἰς τοὺς Πέρσας, παρ' ὧν οἱ Μῆδοι ἥρπαζον τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἐπωφελούμενος τῶν ταραχῶν, ἃς τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐπέφερεν καὶ εἰς οὐδὲν λογισάμενος τόν τε βαθμὸν καὶ τὴν ὑπόληψιν ἧς ἀπήλαυον παρὰ Πέρσαις, ἀπέκτεινε τόν τε Μητροβάτην τὸν ἐκ Δασκυλείου ὕπαρχον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κρανάσπην ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἦτο ἔπαρχος σατραπείας τινος ὑποκειμένης τῷ Μητροβάτῃ. Ἴσως ταῦτα διαπραττόμενος ἐχρησίμευεν ὡς ὄργανον τῆς μηδικῆς ἀντιδράσεως ἢ ἐπιζητῶν νὰ εὐαρεστήσῃ τοὺς νέους δυνάστας, τοῦθ' ὅπερ δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ἐκ τῆς τόλμης μεθ' ἧς προέβη νὰ ἀποκτείνῃ ἀγγελιαφόρον τινα τοῦ Δαρείου, ἐλθόντα παρ' αὐτῷ καὶ κομίζοντα διαταγὰς τοῦ Δαρείου. Οὕτως οἱ σατράπαι ἀπελάμβανον ἐντὸς τῆς διοικητικῆς αὐτῶν περιφερείας εἶδός τι ἀνεξαρτησίας καὶ ἐπεζήτουν τὴν ἐτέκτασιν τῆς κυριαρχίας αὐτῶν.

ΤΙΜΩΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΟΡΟΙΤΟΥ. — Ὁ Δαρεῖος ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐν ᾧ ἔθετο νὰ τίμωρήσῃ τὸν Ὀροίτην δι' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ ἀδικήματα καὶ ἰδίᾳ τὸν φόνον τοῦ Μητροβάτη καὶ

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐντούτοις δὲν ἠθέλησεν, ἐν ταῖς πρώταις ἔτι ἡμέραις τῆς νέας βασιλείας αὐτοῦ καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ πράγματα ἦσαν εἰσέτι ἐν ὀργασμῷ νὰ ἐκπέμψῃ κατὰ τοῦ Ὀροίτου στρατόν, καθόσον ἄλλως ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ὀροίτης εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ μεγάλην ἰσχύν, ἔχων παρ' αὐτῷ ὡς δορυφόρους χιλίους Πέρσας καὶ διατελῶν ὕπαρχος τοῦ τε Φρυγίου, Λυσίου καὶ Ἰωνικοῦ νομοῦ. Ταῦτα πάντα ἔπεισαν τὸν Δαρεῖον νὰ ἐπινοήσῃ ἕτερον μέσον ἐξοντώσεως τοῦ Ὀροίτου. Ὅθεν καὶ συγκαλέσας τοὺς δοκιμωτάτους τῶν Περσῶν εἶπεν αὐτοῖς ταῦτα.

«Ὦ Πέρσαι, τίς ἄν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποστὰς ἐπιτελέσειε σοφίῃ καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὁμίλῳ; Ἔνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν. Ὑμέων δὴ ὧν τίς ἄν μοι Ὀροίτην ἢ ζώοντα ἀγάγει ἢ ἀποκτείνειε; Ὃς ὠφέλησε μέν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μὲν δύο ἡμέων ἡίστωσε, Μητροβάτην τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν καὶ πεμπομένους ὑπ' ἐμεῦ κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνάσχετον φαίνων· πρίν τι ὧν μέζον ἐξεργάσασθαί μιν Πέρσας κακόν, καταλαμπτέος ἐστὶ ἡμῖν θανάτῳ».

« Δαρεῖος μὲν ταῦτα ἐπειρώτα, τῷ δὲ ἄνδρες τρίηκοντα ὑπέστησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιέειν ταῦτα· ἐρίζοντας δὲ Δαρεῖος κατελάμβανε κελεύων πάλλεσθαι· παλλομένων δὲ λαγχάνει ἐκ πάντων Βαγαῖος ὁ Ἀρτόντεω. Λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος ποιέει τοιάδε· βιβλία γραψάμενος πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν ἐόντα πρηγμάτων σφρηγῖδά σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρείου, μετὰ δὲ ἧιε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς Σάρδις· ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτεω ἐς ὄψιν ἐλθὼν τῶν βιβλίων ἓν ἕκαστον περιαιρεόμενος ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιληίῳ ἐπιλέγεσθαι· γραμματιστὰς δὲ βασιληίους οἱ πάντες ὕπαρχοι ἔχουσι· ἀποπειρεόμενος δὲ τῶν δορυφόρων ἐδίδου τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἴ οἱ ἐνδεξαίατο ἀπόστασιν ἀπ' Ὀροίτεω. Ὁρέων δέ σφεας τά τε βιβλία σεβομένους μεγάλως, καὶ τὰ λεγόμενα ἐκ τῶν βιβλίων ἔτι μειζόνως, διδοῖ ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τοιάδε· Ὦ Πέρσαι, βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν μὴ δορυφορέειν Ὀροίτην. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τούτων μετῆκάν οἱ τὰς αἰχμάς· ἰδὼν δὲ τοῦτό σφεας ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ θαρσήσας τὸ τελευταῖον τῶν βιβλίων διδοῖ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ ἐγέγραπτο· Βασιλεὺς Δαρεῖος

Πέρσῃσι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροίτην. Οἱ δὲ δορυφόροι ὡς ἤκουσαν ταῦτα σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκας κτείνουσι παραυτίκα μιν» 1). Τοιουτοτρόπως καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ Ὀροίτου μετεκομίσθησαν εἰς τὰ Σοῦσα.

Ο ΣΥΛΟΣΩΝ ΤΙΣ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΤΥΡΑΝΝΟΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.—«Μετὰ δὲ ταῦτα Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἱρέει πολίων πασέων πρώτην Ἑλληνίδων καὶ βαρβάρων, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην. Καμβύσεω τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μέν, ὡς εἰκὸς κατ' ἐμπορίην, οἱ δὲ στρατευόμενοι, οἱ δέ τινες καὶ αὐτῆς τῆς χώρης θηταί, τῶν ἦν καὶ Συλοσῶν ὁ Αἰάκεος, Πολυκράτεός τε ἐὼν ἀδελφεὸς καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. Τοῦτον τὸν Συλοσῶντα κατέλαβε εὐτυχίη τις τοιήδε· λαβὼν χλανίδα καὶ περιβαλόμενος πυρρὴν ἠγόραζε ἐν τῇ Μέμφι. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖος, δορυφόρος τε ἐὼν Καμβύσεω καὶ λόγου οὐδενός κω μεγάλου, ἐπεθύμησε τῆς χλανίδος καὶ αὐτὴν προσελθὼν ὠνέετο. Ὁ δὲ Συλοσῶν ὁρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδος, θείῃ τύχῃ χρεόμενος, λέγει· Ἐγὼ ταύτην πωλέω μὲν οὐδενὸς χρήματος, δίδωμι δὲ ἄλλως, εἴ περ οὕτω δεῖ γενέσθαι πάντως· αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος παραλαμβάνει τὸ εἷμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν ἠπίστατό οἱ τοῦτο ἀπολωλέναι δι' εὐήθειαν· ὡς δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος Καμβύσης τε ἀπέθανε καὶ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιληίην ἔσχε, πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν, ὡς ἡ βασιληίη περιεληλύθοι ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα, τῷ κοτὲ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἷμα· ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα ἵζετο ἐς τὰ πρόθυρα τῶν βασιλέος οἰκίων καὶ ἔφη Δαρείου εὐεργέτης εἶναι· ἀγγέλλει ταῦτα ἀκούσας ὁ πυλουρὸς τῷ βασιλέϊ. Ὁ δὲ θωμάσας λέγει πρὸς αὐτόν· Καὶ τίς ἐστι Ἑλλήνων εὐεργέτης, τῷ ἐγὼ προαιδέομαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβέβηκε δ' ἤ τις ἢ οὐδείς κω παρ' ἡμέας αὐτῶν, ἔχω δὲ χρέος εἰπεῖν οὐδὲν ἀνδρὸς Ἕλληνος· ὅμως δὲ αὐτὸν παράγετε ἔσω, ἵνα εἰδέω, τί ἐθέλων λέγει ταῦτα. Παρῆγε ὁ πυλουρὸς τὸν Συλοσῶντα, στάντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτεον οἱ ἑρμηνέες, τίς τε εἴη καὶ τί

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 128, 129.

ποιήσας εὐεργέτης ψησὶ εἶναι βασιλέος. Εἶπε ὧν ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἴη ἐκεῖνος ὁ δούς· ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Δαρεῖος.

« Ὦ γενναιότατ᾽ ἀνδρῶν, σὺ ἐκεῖνος εἶ, ὃς ἐμοὶ οὐδεμίαν ἔχοντι κω δύναμιν ἔδωκας, εἰ καὶ σμικρά, ἀλλ᾽ ὧν ἴση γε ἡ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κοθέν τι μέγα λάβοιμι· ἀντ᾽ ὧν τοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἄπλετον δίδωμι, ὡς μὴ κοτέ τοι μεταμελήσει Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπεος εὖ ποιήσαντι. Λέγει πρὸς ταῦτα ὁ Συλοσῶν. Ἐμοὶ μήτε χρυσὸν, ὦ βασιλεῦ, μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ᾽ ἀνασωσάμενός μοι τὴν πατρίδι Σάμον, τὴν νῦν ἀδελφεοῦ τοῦ ἐμοῦ Πολυκράτεος ἀποθανόντος ὑπ᾽ Ὀροίτεω ἔχει δοῦλος ἡμέτερος, ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φόνου καὶ ἐξανδραποδίσιος. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Δαρεῖος ἀπέστελλε στρατιήν τε καὶ στρατηγὸν Ὀτάνεα ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ γενόμενον, ἐντειλάμενος, ὅσων ἐδεήθη ὁ Συλοσῶν, ταῦτά οἱ ποιέειν ἐπιτελέα· καταβὰς δὲ ἐπὶ θάλασσαν ὁ Ὀτάνης ἔστελλε τὴν στρατιήν.

« Ἐπειδὴ ὧν ἀπίκοντο ἐς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι κατάγοντες Συλοσῶντα, οὔτε τίς σφι χεῖρας ἀνταείρεται, ὑπόσπονδοί τε ἔφασαν εἶναι ἑτοῖμοι οἱ τοῦ Μαιανδρίου στασιῶται καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς νήσου· καταινέσαντος δ᾽ ἐπὶ τούτοισι Ὀτάνεω καὶ σπεισαμένου τῶν Περσέων οἱ πλείστου ἄξιοι θρόνους θέμενοι κατεναντίον τῆς ἀκροπόλιος ἐκατέατο. Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράννῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑπομαργότερος, τῷ οὔνομα ἦν Χαρίλεως· οὗτος ὀτιδὴ ἐξεμαρτὼν ἐν γοργύρῃ ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε τὰ πρησσόμενα καὶ διακύψας διὰ τῆς γοργύρης ὡς εἶδε τοὺς Πέρσας εἰρηναίως κατημένους, ἐβόα τε καὶ ἔφη λέγων Μαιανδρίῳ ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς λόγους...

Ἀλλ᾽ εἴ τι σύ σφεας καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὸς τοὺς ἐπικούρους, καί σφεας ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς ἐνθάδε ἀπίξιος· αὐτὸν δέ σε ἐκπέμψαι ἐκ τῆς νήσου ἑτοῖμός εἰμι. Ταῦτα ἔλεξε ὁ Χαρίλεως. Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω οὐκ ἐς τοῦτο ἀφροσύνης ἀπικόμενος ὡς δόξαι τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν περιέσεσθαι τῆς βασιλέος, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Σολοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀπολάμψεσθαι ἀκέραιον τὴν πόλιν· ἐρεθίσας ὧν τοὺς Πέρσας ἤθελε ὡς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγματα καὶ οὕτω παραδιδόναι, εὖ ἐξεπιστά-

μενος, ὡς παθόντες οἱ Πέρσαι κακῶς προσεμπικρανέεσθαι ἔμελλον τοῖσι Σαμίοισι. Εἰδώς τε ἑωυτῷ ἀσφαλέα ἔκδυσιν ἐοῦσαν ἐκ τῆς νήσου, τότε ἐπεὰν αὐτὸς βούληται· ἐπεποίητο γὰρ οἱ κρυπτὴ διῶρυξ ἐκ τῆς ἀκροπόλιος φέρουσα ἐπὶ θάλασσαν· αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλώει ἐκ τῆς Σάμου, τοὺς δὲ ἐπικούρους πάντας ὁπλίσας ὁ Χαρίλεως καὶ ἀναπετάσας τὰς πύλας ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας οὔτε προσδεκομένους τοιοῦτο οὐδὲν δοκέοντάς τε δὴ πάντα συμβεβάναι· ἐμπεσόντες δὲ οἱ ἐπίκουροι τῶν Περσέων τοὺς διφροφορεομένους τε καὶ λόγου πλείστου ἐόντας ἔκτεινον· καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα ἐποίευν, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἡ Περσικὴ ἐπεβώθεε, πιεζόμενοι δὲ οἱ ἐπίκουροι ὀπίσω κατειλήθησαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν. Ὀτάνης δὲ ὁ στρατηγὸς ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπονθότας ἐντολάς τε τὰς Δαρεῖος ἀποξέλλων ἐνετέλλετο μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων μήτε ἀνδραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον Συλοσῶντι, τούτων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἀπελαν θάνετο, ὁ δὲ παρήγγειλε τῇ στρατιῇ πάντα, τὸν ἂν λάβωσι, καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα, ὁμοίως κτείνειν. Ἐνθαῦτα τῆς στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἐπολιόρκεον, οἱ δὲ ἔκτεινον πάντα τὸν ἐμποδὼν γινόμενον, ὁμοίως ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ἔξω ἱροῦ» 1).

Οἱ Πέρσαι ἀποπερατώσαντες τὴν κατάκτησιν τῆς Σάμου, παρέδωσαν καὶ πάλιν αὐτὴν εἰς τὸν Συλοσῶντα, ἔρημον πάντι ἀνδρῶν. Αἱ ὠμότητες τοῦ νέου τούτου τυράννου κατέστρεψαν ἢ καὶ ἠνάγκασαν εἰς ἀειφυγίαν πολλοὺς τῶν Σαμίων.

Οἱ οἰκέται οἱ δεκτοὶ γινόμενοι πρὸς συνοικισμὸν τῆς νήσου ἐπολιτογραφήθησαν πολῖται Σάμιοι καταβαλόντες πέντε στρατῆρας 2).

Καὶ ὁ Ὀτάνης αὐτός, « ἔκ τε ὄψεος ὀνείρου καὶ νούσου, ἥ μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα » ἀπέστειλε πρὸς συνοικισμὸν τῆς Σάμου πολλοὺς τῶν κατοίκων τῆς Λήμνου, Ἀντάνδρου, Χαλκιδόνος καὶ Βυζαντίου. Ὁ Συλοσῶν, ὑπέργηρως ἤδη, δὲν ἐπέζησεν ἐπὶ πολὺ τῶν γεγονότων τούτων. Διάδοχος αὐτοῦ ἦν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Αἰ-

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. III, 139—141 καὶ 144—147.

(2) Σουίδας ἐν λέξει «Σαμίων ὁ δῆμος».

άκης ὃν θέλομεν ἐπανεύρει μετ᾽ οὐ πολὺ μεταξὺ τῶν στρατηγῶν τοῦ Δαρείου καὶ ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἡ Σάμος κατέστη τόσον ἰσχυρὰ ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ συμμετάσχῃ ἐνεργητικῶς τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἰωνίας.

ΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΣΚΥΘΩΝ. — Κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐκστρατείαν τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Σάμου, ἡ τῶν Βαβυλωνίων ἐπανάστασις κατεστάλη, χάρις τῇ ἀφοσιώσει τοῦ Ζωπύρου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ τῶν ἐκθρονισάντων τὸν ψευδώνυμον Σμέρδιν. Ὁ Δαρεῖος καταλαβὼν τὴν Βαβυλῶνα, ἔστρεψε τὰ ὅπλα αὐτοῦ κατὰ τῶν Σκυθῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ἀκμάζουσα Ἀσία ὑπερεπληροῦτο χρημάτων. Ἐν μέσῳ τοσαύτης εὐτυχίας ὁ Δαρεῖος ἐνόμισε τὴν στιγμὴν κατάλληλον ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν βάρβαρον τοῦτον λαόν, ὅστις εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἦρχε τῆς Ἀσίας παντοειδεῖς ἀδικίας διαπραξάμενος.

Μεθ᾽ ὅλας τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀρταβάνου, ἀνθισταμένου κατὰ τῆς στρατείας ταύτης, ἕνεκα τῆς πτωχίας τῶν Σκυθῶν, ἥτις ἄλλως δὲν ἤθελε προσπορίσειαὐτῷ μεγάλας ὠφελείας, ὁ Δαρεῖος διέταξεν ὅπως παρασκευάσωσι πεζικὸν στρατὸν καὶ ναῦς.

Ἐν τῷ στρατῷ ὑπῆρχον πολλοὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων μεμιγμένοι μετὰ τῶν Περσῶν στρατιωτῶν.

Ἐκ Σάμου δὲ ἦν καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Μανδροκλῆς ὁ κατασκευάσας ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου τῆς Θράκης σχεδίαν δι᾽ ἧς ὁ Περσικὸς στρατὸς διεπέρασεν εἰς Εὐρώπην.

Ὁ Δαρεῖος, ἀναχωρήσας ἐκ Σούσων, ἀφίκετο εἰς Χαλκηδόνα τοῦ Βοσπόρου ἔνθα ἐτέθη ἡ σχεδία τοῦ Μανδροκλέους. Εὐαρεστηθεὶς τὰ μέγιστα ἐπὶ τῇ σχεδίᾳ ταύτῃ, μεγάλως ἀντήμειψε τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς. Ἀλλ᾽ ὁ Μανδροκλῆς διὰ τῶν δώρων τούτων, « ζῶα γραψάμενος πᾶσαν τὴν ζεῦξιν τοῦ Βοσπόρου καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ κατήμενον καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα» ἀνέθηκεν εἰς τὸ Ἡραῖον ἐπιγράψας τάδε·

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον σχεδίης,
Αὐτῷ μὲν στέφανον περιθεὶς, Σαμίοισι δὲ κῦδος,
Δαρείου βασιλέως ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

«Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα διέβαινεν ἐς τὴν Εὐρώ-

πην, τοῖσι Ἴωσι παραγγείλας πλώειν ἐς τὸν Πόντον μέχρι Ἴστρου (Δουνάβεως) ποταμοῦ, ἐπεὰν δέ ἀπίκωνται ἐς τὸν Ἴστρον, ἐνταῦθα αὐτὸν περιμένειν ζευγνύντας τὸν ποταμόν. Τὸ μὲν δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Ἑλλησπόντιοι. Ὁ γὰρ δὴ ναυτικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας διεκπλώσας ἔπλωε ἰθὺ τοῦ Ἴστρου, ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ τὸν ποταμὸν δυῶν ἡμερέων πλόον ἀπὸ θαλάσσης τοῦ ποταμοῦ τὸν αὐχένα, ἐκ τοῦ σχίζεται τὰ στόματα τοῦ Ἴστρου, ἐζεύγνυε. Δαρεῖος δὲ ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίην, ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηΐκης, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς» 1).

Ἐκεῖθεν ὁ Δαρεῖος ὑποτάξας τοὺς Θρᾶκας καὶ Γέτας διηυθύνθη πρὸς τὸν Δούναβιν ἔνθα εὑρηντο οἱ Ἴωνες, οἵτινες ἐκτελοῦντες τὰς διαταγὰς αὐτοῦ εἶχον γεφυρώσῃ αὐτὸν διὰ σχεδίας. Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ στρατοῦ, ὁ Δαρεῖος διέταξε τοῖς Ἴωσι νὰ λύσωσι τὴν σχεδίαν καὶ ἀκολουθήσωσιν αὐτὸν κατὰ τὴν ἤπειρον μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐν ταῖς τριήρεσιν εὑρισκομένου. Οἱ Ἴωνες ἔμελλον νὰ ἐκτελέσωσι τὰ κελευόμενα, ἀλλὰ τῇ συμβουλῇ Κώη τοῦ Ἐρξάνδρου στρατηγοῦ τῶν Μυτιληναίων ὑπείκων ὁ Δαρεῖος καὶ φοβούμενος μήπως στερηθῇ παντὸς μέσου ὀπισθοχωρήσεως, συγκατένευσε νὰ μὴ συμπαραλάβῃ τοὺς Ἴωνας μεθ' ἑαυτοῦ ἐμπιστευθεὶς αὐτοῖς τὴν φρούρησιν τῆς σχεδίας. Οἱ Ἴωνες οὕτωσὶ λίαν ἐπωφελήθησαν, καθόσον ἔμειναν ἁπλοῖ θεαταὶ τοῦ πολέμου, ἕτοιμοι νὰ τύχωσι τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν, ἅμα ὡς ἡ τύχη ἐγένετο δυσμενὴς τοῖς Πέρσαις.

Μετ' οὐ πολὺ οἱ Σκῦθαι, ὀπισθοχωροῦντες πάντοτε ἐνώπιον τοῦ Δαρείου χωρὶς νὰ ἐπιτύχωσι νίκης τινος καὶ βλέποντες αὐτὸν προχωροῦντα πάντοτε εἰς τὰς χώρας αὐτῶν, ἐν νῷ ἔθεσαν νὰ κόψωσιν αὐτῷ τὴν ὀπισθοχώρησιν· πρὸς τοῦτο ὅθεν ἀπέστειλαν ἀγγέλους πρὸς τοὺς ἐπὶ Ἴστρον Ἴωνας συμβουλεύοντες αὐτοῖς νὰ λύσωσι τὴν σχεδίαν. «Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλευθερίην ὑμῖν ἤκομεν φέροντες, ἢν πέρ γε ἐθέλητε ἐσακούειν· πυνθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐντείλασθαι ὑμῖν

(1) Ἡροδ. βιβλ. IV, 88, 89.

ἑξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρήσαντας τὴν γέφυραν αὐτοῦ μὴ παραγενομένου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑμετέρην· νῦν ὦν ὑμεῖς τά δε ποιεῦντες ἐκτὸς μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίης, ἐκτὸς δὲ πρὸς ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθαι» 1). Καὶ οἱ μὲν Ἴωνες ὑποχρεώθησαν νὰ ποιήσωσι ταῦτα, οἱ δὲ Σκῦθαι, ἀφοῦ ἔλαβον τὸν λόγον αὐτῶν, ἐπέστρεψαν τάχιστα.

ΥΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ.— Ὡς εἶχον προΐδη οἱ Σκύθαι, ὁ Δαρεῖος δὲν ἐβράδυνε νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ σωτηρία αὐτοῦ ἔγκειτο ἐν τῇ ὑποχωρήσει καὶ ὁ κύνδυνος τῷ ἐφάνη ταχὺς, καθόσον ἤρξατο τῆς ὑποχωρήσεως ἐν νυκτί. Ἅμα οἱ Σκύθαι ἔμαθον τὰς κινήσεις τοῦ Δαρείου, ἤρξαντο τῆς καταδιώξεως αὐτοῦ· χάρις δὲ τῷ ὠκυποδίᾳ τῶν ἵππων αὐτῶν ἔφθασαν πρὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸ μέρος ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔμελλον νὰ διαβῶσι τὸν Δούναβιν.

Οἱ Σκύθαι εὑρόντες τὴν σχεδίαν ὑφισταμένην, κατέβαλον τὰς τελευταίας αὐτῶν προσπαθείας ὅπως πείσωσι τοὺς Ἴωνας νὰ λύσωσιν αὐτήν. « Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μηλτιάδεω μὲν τοῦ Ἀθηναίου, στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἦν γνώμη πείθεσθαι Σκύθῃσι καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην, Ἱστιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἐναντίη ταύτῃ, λέγοντος, ὡς νῦν μὲν διὰ Δαρεῖον ἕκαστος αὐτῶν τυραννεύει πόλιος, τῆς Δαρείου δὲ δυνάμεος καταιρεθείσης οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἷός τε ἄρχειν οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν· βουλήσεσθαι γὰρ ἑκάστην τῶν πολίων δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἱστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀποδεικνυμένου αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἱρεόμενοι. » 2)

Ἡ ἱστορία διέσωσεν ἡμῖν τὰ ὀνόματα τῶν ψηφοφορησάντων ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ.

« Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντές τε τὴν ψῆφον καὶ ἐόντες λόγου πρὸς βασιλέος Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι Δάφνις τε Ἀβυδηνός καὶ Ἱπποκλος Λαμψακηνός καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς καὶ Μητρό-

(1) Ἡροδ. βιβλ. IV, 133.
(2) Ἡροδ. βιβλ. IV, 137.

δωρος Προκοννήσιος καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνὸς καὶ Ἄρίστων Βυζάντιος.

« Ἀπ' Ἰωνίης δὲ Στράττις τε Χῖος καὶ Αἰάκης Σάμιος καὶ Λαοδάμας Φωκαιεὺς καὶ Ἱστιαῖος Μιλήσιος.

« Αἰολέων δὲ παρὴν λόγιμος μοῦνος Ἀρισταγόρης Κυμαῖος.

« Οὗτοι ὦν ἐπείτε τὴν Ἱστιαίου αἱρέοντο γνώμην, ἔδοξέ σφι πρὸς ταύτῃ τά δε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι, τῆς μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἐόντα, λύειν δὲ ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται, ἵνα καὶ ποιέειν τι δοκέωσι ποιεῦντες μηδὲν καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πειρώατο βιώμενοι διαβῆναι τὸν Ἴστρον κατὰ τὴν γέφυραν, εἰπεῖν τε λύοντας τῆς γεφύρης τὸ εἰς τὴν Σκυθικὴν ἔχον, ὡς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθῃσί ἐστι ἐν ἡδονῇ· ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ, μετὰ δὲ ἐκ πάντων ὑπεκρίνατο Ἱστιαῖος τάδε λέγων· Ἄνδρες Σκύθαι· χρηστὰ ἥκετε φέροντες καὶ ἐς καιρὸν ἐπείγεσθε· καὶ τά τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς ὁδοῦται καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων εἰς ὑμέας ἐπιτηδέως ὑπηρετέεται· ὡς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πόρον καὶ προθυμίαν πᾶσαν ἕξομεν, ἐθέλοντες εἶναι ἐλεύθεροι· ἐνῷ δὲ ἡμεῖς τάδε λύομεν, ὑμέας καιρός ἐστι δίζησθαι ἐκείνους, εὑρόντας δὲ ὑπέρ τε ἡμέων καὶ ὑμέων αὐτῶν τίσασθαι οὕτω ὡς ἐκείνους πρέπει» 1).

Οἱ Σκύθαι πιστεύσαντες τὸ δεύτερον ὅτι οἱ Ἴωνες λέγουσιν ἀληθῆ, ἐπέστρεψαν πρὸς ζήτησιν τῶν Περσῶν.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ Δαρεῖος ἐγκαταλείψας εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Περσῶν μέρος τῶν σκευῶν του, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἔλαβε σπουδῇ τὴν πρὸς τὸν Δούναβιν ἄγουσαν καὶ ἀφίκετο αἰσίως εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἔνθα χάρις εἰς τὸν Μιλήσιον Ἱστιαῖον ἡ σχεδία ταχέως ἐπεσκευάσθη. Ὁ Δαρεῖος ὀπισθοχωρῶν διὰ τῆς Θράκης ἔφθασεν εἰς Σηστὸν τῆς Χερσονήσου, ἐκεῖθεν διὰ τῶν νηῶν του διεπέρασεν εἰς Ἀσίαν, ἀφήσας ἐν Εὐρώπῃ στρατὸν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μεγαβάτου ἀνδρὸς Πέρσου, ὅστις ὑπέταξε πάσας τὰς μὴ μηδιζούσας πόλεις τοῦ Ἑλλησπόντου. Οὕτως οἱ Πέρσαι ἀπέτυχον καὶ τὸ δεύτερον ἐν τῇ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείᾳ, ἀλλὰ ἡ κατάκτησις τῶν

(1) Ἡροδ. βιβλ. IV, 138—139.

πόλεων τῆς Θράκης συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ εἰσχωρήσωσιν οὗτοι ἐν Εὐρώπῃ καὶ στρέψωσι πρὸς αὐτὴν τὰ βλέμματά των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Προαναχρούσματα τῆς στάσεως τῆς Ἰωνίας.

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΑΜΕΙΒΕΙ ΤΟΝ ΙΣΤΙΑΙΟΝ. — Ὁ Δαρεῖος διελθὼν μετὰ σπουδῆς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφίκετο εἰς Σάρδεις, ἀναμνησθεὶς δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἰστιαίου ὡς καὶ τῶν σοφῶν συμβουλῶν τοῦ Κώη, καὶ προσκαλεσάμενος παρ' αὐτῷ ἀμφοτέρους συνέστησε νὰ ζητήσωσιν ὅ,τι ἄν βούλωνται παρ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰστιαῖος τύραννος ἤδη τῆς Μιλήτου ἐζήτησεν ὅπως προσαρτηθῇ εἰς τὰς χώρας αὐτοῦ ἡ Μύρκινος ἡ Ἠδωνίς, ὅπως ἐν αὐτῇ κτίσῃ πόλιν, ὁ δὲ Κώης, ἰδιωτεύων τότε ἐζήτησε νὰ διορισθῇ τύραννος τῆς Μυτιλήνης· ἀμφοτέρων αἱ αἰτήσεις ἐγένοντο δεκταί 1)

Ο ΙΣΤΙΑΙΟΣ ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΩ ΔΑΡΕΙΩ. — Ὅταν ὁ Ἰστιαῖος κτίσας τὴν Μύρκινον ἐτείχισεν αὐτὴν, ὁ Μεγάβαζος, πληροφορηθεὶς ταῦτα, ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Σάρδεις καὶ εἶπει τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν: Ὦ βασιλεῦ, κοτόν τι χρῆμα ἐποίησας ἀνδρὶ Ἕλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτήσασθαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα, ὅμιλος τε πολλὸς μὲν Ἕλλην περιοικέει, πολλὸς δὲ βάρβαρος, οἳ προστάτεω ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο, τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγέηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός, σὺ νῦν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκηΐῳ πολέμῳ συνέχῃ, τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμψάμενος παῦσον. Ἐπεανδὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν, ὅκως μηκέτι ἐκεῖνος ἐς Ἕλληνας ἀπίξεται 2)».

Ὁ Δαρεῖος κατεπείσθη καὶ μετεπέμψατο αὐτὸν παρ' αὐτῷ ὑπὸ

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 11.
(2) Ἡροδ. βιβλ. V, 23.

τῇ προφάσει ὅτι εἶχεν ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ μελετωμένων μεγάλων σχεδίων. Ὑπεσχέθη δὲ αὐτῷ νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὴν Μίλητον καὶ τὴν νεόκτιστον αὐτοῦ ἐν Θράκῃ πόλιν καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Σοῦσα, ἀφοῦ κατέστησεν Ἀρταφέρνην μὲν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὕπαρχον τῶν Σάρδεων, τὸν δὲ Ὀτάνην στρατηγὸν τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν 1).

Ὁ Ὀτάνης, παραλαβὼν τὴν στρατηγίαν, ὑπέταξε τούς τε Βυζαντίους καὶ τοὺς Καρχηδονίους, ἐκυρίευσε τὴν Ἄντανδρον καὶ τὴν Λαμπώνιον, λαβὼν δὲ παρὰ τῶν Λεσβίων εἶχε τήν τε Λῆμνον καὶ Ἴμβρον, ὑπὸ Πελασγῶν ἀμφοτέρας τότε οἰκουμένας. 2)

Συνεπεία τῶν συμβάντων τούτων ἐπί τινα χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, ἥτις δὲν διήρκεσε δυστυχῶς ἐπὶ πολύ, καθόσον ἤρξαντο νέαι συμφοραὶ ἐκ Νάξου καὶ Μιλήτου προσγίνεσθαι τοῖς Ἴωσι.

ΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΝΑΞΟΥ. — Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἡ Νάξος ἦν εὐδαιμονεστέρα τῶν νήσων, ἡ δὲ Μιλητος μάλιστα ἀκμάζουσα. Ἀφ' ὅτου ὁ Ἰστιαῖος κατεκρατήθη εἰς Σοῦσα, ἡ πόλις αὕτη ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ Ἀριστα γόρα, γαμβροῦ καὶ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰστιαίου. Πλούσιοί τινες κάτοικοι τῆς Νάξου, ἐξοστρακισθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ναξίων, εἶχον κατεφύγει εἰς Μιλητον.

Οἱ Νάξιοι οὗτοι, «ξεῖνοι πρὶν ἐόντες Ἰστιαίῳ», ἀπετάνθησαν εἰς τὸν Ἀριστα γόραν παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ παράσχῃ αὐτοῖς στρατιωτικὴν δύναμιν ὅπως ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Ὁ Ἀριστα γόρας σκεφθεὶς ὅτι οἱ Νάξιοι οὗτοι ἐπανερχόμενοι οὕτως εἰς Νάξον διὰ τῆς βοηθείας αὐτοῦ πολὺ πιθανὸν θὰ κατελάμβανον τὴν πόλιν γινόμενοι οὗτοι κύριοι αὐτῆς, βασιζόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ξενίας αὐτῶν μετὰ τοῦ Ἰστιαίου εἶπεν αὐτοῖς: Αὐτός μεν ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν τοσαύτην παρασχεῖν ὥστε κατάγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Ναξίων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Ναξίοισι εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος· ἐπινοέω δὲ τῇδε. Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος, ὁ δὲ Ἀρταφέρνης Ὑστάσπεος μέν ἐστι παῖς,

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 24—25,
(2) Ἡροδ. βιβλ. V, 26.

Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέος ἀδελφεός, τῶν δὲ ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων στρατιήν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας· τοῦτον ὦν δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηΐζωμεν» 1),

Οἱ Νάξιοι ἀκούσαντες ταῦτα προσέθεσαν τῷ Ἀριστα γόρᾳ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἂν νομίσῃ ἄριστον προτείναντες αὐτῷ νὰ προσφέρῃ ἐκ μέρους των δῶρα εἰς τὸν Ἀρταφέρνην καὶ ὑποσχόμενοι νὰ καταβάλωσι πᾶσαν τὴν δαπάνην τῆς ἐκστρατείας, καθόσον ἤλπιζον πράγματι ὅτι ἅμα οὗτοι ἤθελον ἐπιφανῆ εἰς Νάξον, οὐχὶ μόνον οἱ Νάξιοι θὰ ἔπραττον ὅ,τι αὐτὸς ἤθελε διατάξει αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς Κυκλάσι νήσοις· τῶν νήσων δὲ τούτων τῶν Κυκλάδων οὐδεμία τότε ὑπὸ τὸν Δαρεῖον διετέλει.

«Ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρας ἐς Σάρδις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφέρνεα ὡς Νάξος εἴη νῆσος μεγάθεϊ μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ καλή τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἔνι πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώρην στρατηλάτεε, κατάγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας ἐξ αὐτῆς· καί τοι ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μέν ἐστι ἑτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ. (Ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλέϊ προσκτήσεαι αὐτήν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἠρτημένας, Πάρον καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεομένας· ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεόμενος εὐπετέως ἐπιθήσεαι Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετέϊ αἱρεθῆναι· ἀποχρέουσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρώσασθαι: Ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοισίδε· Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀριθμοῦ. Ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιοί τοι ἑτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ ἔαρι· δέει δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν βασιλέα συνέπαινον γίνεσθαι» 2).

Ὁ Ἀρισταγόρας ἀκούσας ταῦτα περιχαρ�ὴς ἐπέστρεψεν εἰς Μίλητον. Ὁ Ἀρταφέρνης ἐν τούτῳ ἔγραψεν ἐς Σοῦσα ἐκθέσας τὰς

---

(1) Ἡρὸδ βιβλ. V, 30.
(2) Ἡροδ. βιβλ. V, 31.

προτάσεις τοῦ Ἀρισταγόρα, ἃς ὁ Δαρεῖος παραδεξάμενος διέταξε τὴν παρασκευὴν τῶν ἀναγκαίων.

Διακοσίας τριήρεις καθήλκυσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ παρεσκεύασαν στρατὸν πολυάριθμον ἐκ Περσῶν καὶ ἄλλων συμμάχων, οὗ τὴν στρατηγίαν ἀνέλαβεν ὁ Μεγαβάτης ἀνὴρ Πέρσης ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀχαιμενιδῶν, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀρταφέρνους καὶ τοῦ Δαρείου, ὅστις καὶ ἀπεστάλει παρὰ τῷ Ἀρισταγόρᾳ.

« Παραλαβὼν ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τόν τε Ἀρισταγόρην καὶ τὴν Ἰάδα στρατίην καὶ τοὺς Ναξίους ἔπλωε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπείτε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα, ὡς ἐνθεῦτεν βορέῃ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι· καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆγμα τοιόνδε συνηνείχθη γενέσθαι. Περιϊόντος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλακὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίης ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσων. Ὁ δὲ δεινόν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεός, τῷ οὔνομα ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμίης διελόντας τῆς νεὸς κατὰ τοῦτο. ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντες, ἔσω δὲ τὸ σῶμα· δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ Ἀρισταγόρῃ, ὅτι τὸν ξεῖνον οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβάτης δήσας λυμαίνοιτο. Ὁ δὲ ἐλθὼν παραιτέετο τὸν Πέρσην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε. Πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. Ὁ δὲ εἶπε, Σοὶ δὲ καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; Οὐ σὲ ἀπέστειλε Ἀρταφέρνης ἐμέο πείθεσθαι καὶ πλώην τῇ ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; Ταῦτα εἶπεν Ἀριστα γόρης, ὁ δὲ θυμωθεὶς τούτοισι, ὡς νὺξ ἐγένετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον πλοίῳ ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρέοντα σφι πρήγματα. » 1)

Ο ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΒΟΥΛΕΥΕΤΑΙ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΣΤΙΑΙΟΥ ΠΑΡΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ. — Ὁ Ἀριστα γόρας, ὡς βλέπομεν, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ πρὸς τὸν Ἀρταφέρνην ὑποσχεθέντα. Ἄλλως τε πιεζόμενος ἑκάστοτε νὰ καταβάλῃ τὴν δαπάνην τῆς

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 33.

ἐκστρατείας, ἣν ὁ στρατὸς ἀπήτει ἐπιμόνως, οὗτος δὲ ἦν ἠναγκασμένος νὰ ἀποτίσῃ, φοβούμενος δὲ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν δυσμένειαν τοῦ Μεγαβάτη καὶ βλέπων τὴν βασιλείαν τῆς Μιλήτου ἐκφεύγουσαν τῶν χειρῶν του, ἐβουλεύετο ν᾽ ἀποστατήσῃ (501).

« Συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῖχθαι ἐκ Σούσων παρ᾽ Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρῃ ἀπὸ βασιλέος. Ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι, ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν, ὁδὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν ἔστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας· ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλήν· τὴν δὲ στίγματα ἐσήμαινε, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. Ταῦτα δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὧν γινομένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιεύσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἥξειν ἔτι ἐλογίζετο.

« Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα διανοευμένος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δε συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα· ἐβουλεύετο ὧν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκφήνας τήν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὠυτὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἑκαταῖος δὲ ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλέϊ τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τά τε ἔθνεα πάντα, τῶν ἦρχε Δαρεῖος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐπείτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε ποιέειν, ὅκως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονταν· ἄλλως μέν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο. Ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τῶν Μιλησίων ἐοῦσαν ἀσθενέα, εἰ δὲ τὰ χρήματα καταιρεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσειν τῆς θαλάσσης καὶ οὕτω αὐτούς τε ἕξειν χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολεμίους οὐ συλήσειν αὐτά· τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα ὡς δε-

δήλωταί μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. Αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, ἕνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὸν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλώοντας στρατηγούς 1) ».

ΑΙ ΕΝ ΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΕΚΔΙΩΚΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ ΑΥΤΩΝ.— « Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο τοῦ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίατον Ἰβανώλιος Μυλασέα καὶ Ἱστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κώην Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρεῖος Μυτιλήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀριστα γόρην Ἡρακλείδεω Κυμαῖον καὶ ἄλλους συχνούς, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανεόμενος. Καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεὶς τὴν τυραννίδα ἰσονομίην ἐποίεε τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἂν ἑκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπισταίατο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τωὐτὸ τοῦτο ἐποίεε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλωσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλισι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μέν νυν Μυτιληναῖοι ἐπείτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὡς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῦνες ἀπίεσαν. Τυράννων μέν νυν κατάπαυσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλις, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλήσιος ὡς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγοὺς ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλιων κελεύσας ἑκάστους καταστῆσαι, δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα (500) τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγίνετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι» 2).

Ο ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΕΞΑΙΤΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΝ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ.— Ὁ Κλεομένης ἐβασίλευε τότε ἐν Σπάρτῃ. Ὁ Ἀρισταγόρας ἀφικόμενος εἰς Σπάρτην ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ «χάλκινον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες». Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ συνεντεύξει, ἣν ὁ Ἀρισταγόρας ἔσχε μετὰ τοῦ Κλεομένους εἶπε ταῦτα :

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 35 καὶ 36.
(2) Ἡροδ. βιβλ. V, 37 καὶ 38.

«Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσῃς τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ᾽ ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος· νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας· εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἷά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοι εἰσί, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι· ἥ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι. Οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσί· ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἤπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθὴς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα τἀθυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε· κατοικέαται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὡς ἐγὼ φράσσω. Ἰώνων μὲν τῶν δὲ οἵ δε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες (δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην,) Λυδῶνδὲ, ἔφηλέγων ὁ Ἀρισταγόρης, οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατάτοί τε ἐόντες ἁπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν. Τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήν δε, ἐν τῇ ἥδε Κύπρος νῆσος κέεται. Οἵ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτεον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλίκων δὲ τῶν δε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήν δε ἔχοντες. Ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόν δε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι. Ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διΐ πλούτου πέρι ἐρίζετε· ἀλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὔρων σμικρῶν χρεών ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρός τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καί τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἱρήσεσθε; Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμεί-

δετο τοισίδε. Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι. Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν, ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἴρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τἆλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὼν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐὸν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὧν τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν ἄνοδον· ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἤιε ἐς τὰ οἰκία, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἤιε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένεϊ ἡ θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὸν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδὸς εἵνεκεν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχεόμενος, ἢν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο· ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑποδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον αὐδάξατο. Πάτερ, διαφθαρέει σε ὁ ξεῖνος, ἢν μὴ ἀποστὰς ἴῃς. Ὅ τε δὲ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδὸς τῇ παραινέσι ἤιε ἐς ἕτερον οἴκημα, καὶ ὁ Ἀριστα γόρας ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.» 1)

ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΝΑΓΚΑΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΩΣΙ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΝ.—Ὁ Ἀριστα γόρας ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Σπάρτην μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅθεν εἶχον ἐκδιώξῃ τὸν Ἱππίαν, ὅστις, ἀφοῦ μάτην ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπικουρίαν τῆς Σπάρτης, διεπέρασεν εἰς Ἀ-

(1) Ἡροδ. βιβλ. V. 49, 50, 51.

σίαν πάντα λίθον κινῶν ὅπως διαβάλῃ τοὺς Ἀθηναίους παρὰ τῷ Ἀρταφέρνῃ καὶ τὰ πάντα ποιῶν ὅπως αἱ Ἀθῆναι περιέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Δαρείου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῇ, ἐν ὀνόματι τῶν Περσῶν, τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν. Οἱ Ἀθηναῖοι πληροφορηθέντες τὰ διαβούλια τοῦ Ἱππία, ἔσπευσαν νὰ ἐκπέμψωσιν ἀγγέλους εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὴ ἀφήσωσι τοὺς Πέρσας νὰ παραπεισθῶσιν ὑπὸ τῶν φυγάδων Ἀθηναίων. Ἀλλ' ὁ Ἀρταφέρνης ἀπήντησεν αὐτοῖς ὅτι, «βούλοιντο σόοι εἶναι καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἱππίην.» Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφασίσαντες νὰ μὴ δεχθῶσι τὸν υἱὸν τοῦ Πεισιστράτου ἠναγκάσθησαν, μὴ ἔχοντες ἄλλο τι πρᾶξαι νὰ κηρύξωσιν ἐκ τοῦ φανεροῦ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον.

Καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα ἀπεφάσιζον πολέμιοι τῶν Περσῶν γινόμενοι, ὁ Ἀρισταγόρας ἀφικνεῖτο εἰς Ἀθήνας.

« Ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταὐτὰ ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. Ταῦτά τε ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφέας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα· καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος ἐς ὃ ἐνέπεισε σφέας».

Πεισθέντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο ὅπως εἴκοσι ναῦς ἀποστείλωσι πρὸς βοήθειαν τῶν Ἰώνων, ἀναδείξαντες στρατηγὸν αὐτῶν τὸν Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν τὰ πάντα δόκιμον.

ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΟΝΩΝ ΕΙΣ ΘΡΑΚΗΝ. — Ὁ Ἀρισταγόρας ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθηνῶν πρὸ τοῦ στόλου, ἐπανῆλθεν εἰς Μίλητον καὶ «ἐξευρὼν βούλευμα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἀπ' οὗ Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἔμελλε ὠφελίη ἔσεσθαι (οὐδ' ὧν οὐδὲ τούτου εἵνεκεν ἐποίεε, ἀλλ' ὅκως βασιλέα Δαρεῖον λυπήσειε·») ἔπεμψεν εἰς Φρυγίαν ἄνδρα πρὸς τοὺς Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, κατοικοῦντας δὲ χῶρόν τινα τῆς Φρυγίας, ἔνθα εἶχον κτίσει κώμην τινα. Ὁ ἄγγελος οὗτος ἀφικόμενος εἰς τοὺς Παίονας ἔλεγε ταῦτα: «Ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποθησόμενον, ἤνπερ βούλησθε πείθεσθαι· νῦν γὰρ Ἰωνία πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος καὶ

ὑμῖν παρέχει σώζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέρην αὐτῶν· μέχρι μὲν θαλάσσης αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει.» 1)

Οἱ Παίονες ἀπεδέχθησαν εὐχαρίστως τὴν πρότασιν ταύτην καὶ παραλαβόντες τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἔσπευσαν νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸ παράλιον. Τινὲς ὅμως φόβῳ καταληφθέντες ἔμειναν εἰς τὰς ἑστίας των. Οἱ Παίονες κατελθόντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ πλοίων καὶ ἀπέπλευσαν εἰς Χῖον, καταφθάσαντες ἐν αὐτῇ, ὁπότε πολυάριθμος ἱππικὸς στρατὸς τῶν Περσῶν καταδιώκων αὐτοὺς ἐφάνη ἐπὶ τῆς παραλίας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Πέρσαι δὲν κατέλαβον ἐπὶ τῆς ἠπείρου τοὺς Παίονας, διέταξαν αὐτοὺς ἐν Χίῳ νὰ ἐπανέλθωσιν ὀπίσω. Τοὺς Παίονας τούτους μὴ ἐπιθυμοῦντας νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὴν διαταγὴν ταύτην μετέφερον οἱ Χῖοι εἰς Λέσβον, ὅθεν οἱ Λέσβιοι μετέφερον αὐτοὺς εἰς Δορίσκον καὶ ἐκεῖθεν διὰ ξηρᾶς ἐπέστρεψαν οὗτοι εἰς Παιονίαν.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ ΚΑΤΑ ΣΑΡΔΕΩΝ.— Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφάνησαν, μετ' οὐ πολύ, πλέοντες ἐπὶ τῶν εἴκοσιν αὐτῶν νηῶν, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ πέντε τριήρεις τῶν Ἐρετριέων, οἵτινες συμμετέσχον τοῦ πολέμου τούτου, οὐχὶ χάριν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ χάριν τῶν Μιλησίων, ἀνταποδίδοντες οὕτως αὐτοῖς τὰ ὀφειλόμενα ἐπὶ τῇ συνδρομῇ, ἣν παρέσχον αὐτοῖς εἰς τὸν κατὰ τῶν Χαλκιδέων πόλεμον τῶν Ἐρετριέων καὶ Μιλησίων. Ὁπότε ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Ἐρετριέων ἀφίκετο καὶ συνήλθον τὰ ἐπικουρικὰ στρατεύματα τῶν ἄλλων συμμάχων, ὁ Ἀρισταγόρας ἐξεστράτευσεν ἀμέσως κατὰ τῶν Σάρδεων, οὐχὶ αὐτὸς στρατηγῶν, ἀλλὰ μείνας ἐν Μιλήτῳ, καὶ διορίσας δύω ἑτέρους στρατηγοὺς Μιλησίους.

Ὁ Ἰωνικὸς στόλος ἐκπλεύσας ἀφίκετο εἰς Ἔφεσον, ἀφήσας πλοῖα ἐν Κορησσῷ, ἐνῷ ὁ στρατὸς πολυάριθμος προυχώρει κατὰ ξηρὰν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Ἐφεσίων στρατηγῶν καὶ, διαπεράσας τὸν Κάϋστρον καὶ ὑπερβὰς τὸν Τμῶλον, προσέβαλε τὰς Σάρδεις, τὰς ὁποίας καὶ ἐκυρίευσεν, οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλε-

(1) Ἡροδ. βιβλ. V 97 καὶ 98.

ως, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν αὐτὸς ὁ Ἀρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην.

ΠΥΡΠΟΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΡΔΕΩΝ.— Ἡ πόλις καί τοι ἁλωθεῖσα δὲν ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἐν Σάρδεσι ἦσαν καλάμιναι, ὀλίγαι δὲ πλίνθιναι, ἔχουσαι καὶ αὗται τὰς ὀροφὰς καλαμίνας. Μίαν τούτων ἐνέπρησεν εἷς τῶν στρατιωτῶν. Τὸ δὲ πῦρ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν μεταδοθὲν κατέκαυσεν ἅπαν τὸ ἄστυ. Καιομένου τοῦ ἄστεως, οἱ Λυδοὶ καὶ ὅσοι τῶν Περσῶν ὑπῆρχον εἰς τὴν πόλιν, περικυκλωθέντες πάντοθεν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ἄστεος, συνέρρεον εἰς τὴν ἀγορὰν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Πακτωλοῦ. Οἱ Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι, συναθροιζόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν, ἠναγκάζοντο πρὸς ἄμυναν, οἱ δὲ Ἴωνες βλέποντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἄμυναν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἑκάστοτε αὐξάνον πλῆθος τῶν πολεμίων, φοβηθέντες δὲ ἀνεχώρησαν εἰς τὸ ὄρος Τμῶλον, ὅθεν νύκτωρ κατῆλθον εἰς τὰς ναῦς αὐτῶν.

Η ΕΝ ΕΦΕΣΩ ΜΑΧΗ. — Ἐν τούτοις ἅπαν τὸ τῶν Περσῶν στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐστρατοπέδευε παρὰ τὸν Ἅλυν ποταμόν, συνησπίσθη καὶ ἔτρεξε πρὸς ἐπικουρίαν τῶν Λυδῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἴωνες εἶχον ἤδη ἐγκαταλείψει τὰς Σάρδεις, κατεδίωξαν στιβηδὸν αὐτοὺς μέχρις Ἐφέσου, ἔνθα οὗτοι εὑρέθησαν παρατεταγμένοι εἰς μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἴωνες ἡττήθησαν (499), οἱ δὲ Πέρσαι κατέσφαξαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, τῶν διαφυγόντων τὴν μάχην διασκεδασθέντων ἀνὰ τὰς πόλεις.

ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΚΑΤΑΛΙΜΠΑΝΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΙΩΝΑΣ. — Οἱ Ἀθηναῖοι δυσαρεστηθέντες ἐπὶ τῇ κακῇ ταύτῃ ἐκβάσει τοῦ μόλις ἀρξαμένου πολέμου τούτου ἐγκατέλειπον πράγματι τοὺς Ἴωνας μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις τοῦ Ἀρισταγόρα. Οἱ Ἴωνες στερηθέντες τῶν συμμάχων τούτων δὲν προητοιμάζοντο ὅπως ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον, τοῦθ' ὅπερ ἔπρεπε νὰ πράξωσι μετὰ τὴν κατὰ Δαρείου διαγωγὴν αὐτῶν. Ὁ στόλος αὐτῶν εἰσῆλθεν εἰς Ἑλλήσποντον καὶ ἤρξατο καταλαμβάνων τὸ Βυζάντιον καὶ πάσας τὰς ἄλλας παραπόντιους πόλεις.

Η ΚΑΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΙ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ. — Μετὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην οἱ Ἴωνες ἐξῆλθον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως προσκτήσωνται συμμάχους τὰς πόλεις τῆς Καρίας. Ἡ πόλις Καῦνος ἥτις μαθοῦσα τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων εἶχεν ἀποποιηθῇ τὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν, προσῆλθε καὶ αὕτη εἰς τὴν συμμαχίαν. Ἐπίκουροι σπουδαιότεροι ἔτι συνηνώθησαν μετ' αὐτῶν. Ὁ Ὀνήσιλος συνεχῶς ἀνάγκαζε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Γόργον βασιλέα τῶν Σαλαμινίων ὅπως ἀποτινάξωσι τὸν Περσικὸν ζυγόν, ἐπιβλητικώτερος δὲ κατέστη ἅμα τῷ ἀποστάσει τῆς Ἰωνίας. Μὴ κατορθώσας δὲ νὰ πείσῃ αὐτὸν, ἐπωφεληθεὶς δὲ τῆς ἐκ τῆς πόλεως ἐξόδου τοῦ Γόργου καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, κατέλαβε τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἀρχήν· ὑπ' αὐτοῦ πεισθέντες καὶ ἅπαντες οἱ Κύπριοι ἐκτὸς τῶν Ἀμαθουσίων, συμμετέσχον τῆς στάσεως τῶν Ἰώνων. Ὁ Ὀνήσιλος ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τῶν Ἀμαθουσίων, ἔθεσεν ὑπὸ στενὴν πολιορκίαν τὰς πόλεις αὐτῶν.

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ.— Ὁ Δαρεῖος πληροφορηθεὶς ταυτοχρόνως τήν τε ἅλωσιν καὶ πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων συμμαχούντων τοῖς Ἴωσι, ὡς καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ἀρισταγόρα τοῦ Μιλησίου, ἐξυφάναντος τὴν σκευωρίαν ταύτην, οὐδένα μὲν λόγον περὶ Ἰώνων ἐποιήσατο, εὖ εἰδὼς ὅτι δὲν ἤθελον ἀτιμωρητεὶ ἀποστατήσει, ἠρώτησε δὲ μετὰ περιεργείας «οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι;» Εὐχαριστηθεὶς ἐπὶ τῇ δοθείσῃ ἀπαντήσει, ἔλαβε τὸ τόξον του ἀνὰ χεῖρας, ἐπέθεσεν ἐπ' αὐτοῦ ὀϊστὸν καὶ ῥίψας αὐτὸν ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν ἐφώνησεν, ἐνῷ οὗτος ἐφέρετο εἰς τὸν ἀέρα: «Ὦ Ζεῦ ἐκγενέσθαί μοι Ἀθηναίους τίσασθαι» προστάξας εἰς ἕκαστον τῶν θεραπόντων του ὅπως δείπνου προκειμένου αὐτῷ τρὶς νὰ λέγωσιν αὐτῷ ἑκάστοτε «Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων». Ὁ Δαρεῖος προσκαλεσάμενος παρ' αὐτῷ τὸν Μιλήσιον Ἱστιαῖον ἐπέπληξεν αὐτὸν αὐστηρότατα διότι δὲν εἶχεν ἐκλέξῃ καὶ ἀφίσῃ εἰς Μίλητον καλλίτερον ἐπίτροπόν του, ἀλλ' ὁ Ἱστιαῖος εὗρε τὸ μέσον νὰ καταπραΰνῃ αὐτὸν καὶ ἀποσταλῇ πάλιν αὐτὸς εἰς Ἰωνίαν πρὸς καταστολὴν τῆς στάσεως, ὑποσχόμενος αὐτῷ νὰ ποιήσῃ δασμοφόρον τῷ Δαρείῳ καὶ τὴν Σαρδὼ, λίαν τότε γνωστὴν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων καὶ ἣν ὁ Βίας εἶχεν ὑποδείξει

τοῖς Ἴωσι πρὸς ἀποικισμόν, καθ' ὃν χρόνον ἡ ἐλευθερία αὐτῶν ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῶν Περσῶν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΠΝΙΞΙΝ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ. — Ὁ Δαρεῖος, πρὸς ταχυτέραν καταστολὴν τῆς ἀποστασίας καὶ στενοτάτην περίσφιγξιν τῶν στασιαστῶν, τέσσαρας στρατειὰς ἔθετο ἐπὶ ποδὸς πολέμου. Ἡ μὲν πρώτη ὑπὸ τὸν Δαυρίσην, γαμβρὸν τοῦ Δαρείου, ὤφειλε νὰ ὁδεύσῃ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἡ δευτέρα ὑπὸ τὸν Ὑμαίην πρὸς τὴν Προποντίδα, ἡ τοῦ κέντρου ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ὀτάνη καὶ Ἀρταφέρνη, ἡ δὲ πρὸς μεσημβρίαν μέλλουσα νὰ ἐργασθῇ ἦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς καὶ προώριστο νὰ προσβάλῃ τὴν Κύπρον.

Η ΚΥΠΡΟΣ ΠΙΠΤΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΥΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ.— Ἐνῷ ὁ Ὀνήσιλος κατεγίνετο πολιορκῶν τὴν Ἀμαθοῦντα, πληροφορεῖται τὴν προσεχῆ ἔλευσιν τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀρτύβιον στρατοῦ καὶ πέμπει ἀγγέλους ἐξαιτούμενος τὴν ἐπικουρίαν τῶν Ἰώνων, οἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν, ἀκολούθως ὅμως μετὰ μακρὰν συνδιάσκεψιν πολυάριθμον στόλον ὁπλίσαντες ἀφίκοντο εἰς Κύπρον· ἐν τοσούτῳ οἱ Πέρσαι, διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίας διὰ θαλάσσης, ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ μετέβησαν πεζοὶ εἰς Σαλαμῖνα, ἀφήσαντες τοὺς Φοίνικας νὰ περιπλέωσι καὶ ἐπιτηρῶσι τὴν ἄκραν τὴν λεγομένην Κλεῖδες τῆς Κύπρου.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διετέλουν τὰ πράγματα ὁπότε οἱ τύραννοι τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Κύπρου συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἰώνων εἶπον αὐτοῖς «Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεσθαι, ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι. Εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπειρᾶσθαι, ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς τὰς νέας ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοίνιξι ἀνταγωνιευμένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶσθαι, ποιέειν χρεών ἐστι ὑμέας ὁκότερα ἂν δὴ τούτων ἕλησθε, ὅκως τὸ κατ' ὑμέας ἔσται ἥ τε Ἰωνίη καὶ ἡ Κύπρος ἐλευθέρη».

Πρὸς ταῦτα ἀπήντησαν οἱ Ἴωνες· «Ἡμέας ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάξοντας τὴν θάλασσαν· ἀλλ' οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόντες αὐτοὶ Πέρσῃσι πεζῇ προσφερώμεθα. Ἡμεῖς μὲν

νυν ἐπ᾽ οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί· ὑμέας δὲ χρεών ἐστι ἀναμνησθέντας, οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθούς» 1).

Μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν οἱ Πέρσαι ἐφάνησαν εἰς τὸ πεδίον τῆς Σαλαμῖνος καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου διέθεσαν τὸν στρατὸν αὐτῶν ἀντιμετώπως τοῦ Περσικοῦ. Ὁ Ὀνήσιλος ἔλαβε θέσιν ἀπέναντι τοῦ Ἀρτυβίου 2).

Ἡ μάχη ἤρξατο κατά τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Οἱ Ἴωνες ἐφάνησαν κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπέρτεροι τῶν Φοινίκων, ἀπωλεσάντων τὴν μάχην· ἠρίστευσαν δὲ οἱ Σάμιοι κατὰ θάλασσαν· κατὰ ξηρὰν ἀμφότερα τὰ στρατεύματα συμπεσόντα ἐμάχοντο. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔπεσε νεκρὸς καὶ ὁ Ἀρτύβιος· ἅπας ὁ Κύπριος στρατὸς ἐπολέμει καρτερῶς.

Ὁπότε ὁ Στησήνωρ, ὁ τύραννος Κουρίου, προδίδων προσῆλθε μετὰ τοῦ ὑπ᾽ αὐτοῦ στρατοῦ εἰς τὸν ἐχθρόν, τὸ παράδειγμα τῶν Κουριέων ἐμιμήθησαν καὶ τὰ τῶν Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἅρματα. Ἡ διπλῆ αὕτη προδοσία συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ φανῶσιν ὑπέρτεροι οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων, ὧν ὁ στρατὸς ἐτράπη εἰς φυγήν, πολλῶν πεσόντων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὀνήσιλος.

Οἱ Ἴωνες, οἵτινες εἶχον ναυμαχήσει παρὰ τὴν Κύπρον, μαθόντες ὅτι τὰ πράγματα τοῦ Ὀνησίλου ἦσαν διεφθαρμένα, καὶ ὅτι ἅπασαι αἱ πόλεις τῆς Κύπρου ἐπολιορκοῦντο, πλὴν τῆς Σαλαμῖνος, ἧς οἱ κάτοικοι εἶχον ἀνοίξει τὰς θύρας εἰς τὸν πρώην αὐτῶν βασιλέα Γόργον, ἀναστάσαντες τὰ ἱστία παρευθὺς ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Ἰωνίαν. Οὕτως οἱ Κύπριοι, οἱ ἓν ἔτος μόνον ἐλευθερίαν ἀπολαύσαντες, ἐκ νέου αὖθις κατεδουλώθησαν.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΠΕΡΣΩΝ ΕΝ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΩ. — Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Δαυρίσης στρατευσάμενος κατὰ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεων ἥλωσε τὴν Δάρδανον, Ἄβυδον, Περκώτην, Λάμψακον καὶ Παισόν. Ἀπὸ δὲ τῆς Παισοῦ ὥδευε πρὸς τὴν Πάρον, ὅτε καθ᾽ ὁδὸν

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 109.
(2) Ἡροδ. βιβλ. V, 110.

ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι οἱ Κᾶρες ὁμόφρονες πρότερον τῶν Ἰώνων ἐπανέστησαν κατὰ τῶν Περσῶν· ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ὀπισθοδρομήσας ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἤλαυνε τὸν στρατόν του ἐπὶ τὴν Καρίαν.

ΟΙ ΚΑΡΕΣ ΗΤΤΩΝΤΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΑΡΣΥΑ. — Ἡ πορεία τοῦ Δαυρίση ἐγένετο γνωστὴ εἰς τοὺς Καρίους πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ οἵτινες ἔσχον τὸν καιρὸν νὰ περισυλλέξωσι τὰς δυνάμεις εἰς τὰς Λευκὰς Στήλας παρὰ τὸν Μαρσύαν ποταμόν. Πιξώδαρος ὁ υἱὸς τοῦ Μαυσώλου Κινδυεὺς ἔχων τὴν θυγατέρα Συεννέσεως βασιλέως τῶν Κιλίκων προέτεινε νὰ διαβῇ τὸν Μαίανδρον ἅπας ὁ στρατὸς καὶ νὰ πολεμήσωσιν ἔχοντες κατὰ νότον τὸ ποταμόν, ὅπως οἱ Κᾶρες, στερούμενοι παντὸς μέσου ὀπισθοχωρήσεως, ἐπιδειχθῶσιν ἐν τῇ μάχῃ ἀνώτεροι ἑαυτῶν. Ἀλλὰ ἡ γνώμη αὐτοῦ αὕτη δὲν ὑπερίσχυσε, τῶν Καρίων φρονούντων ὅτι οἱ Πέρσαι μᾶλλον πρέπει νὰ ἔχωσι κατὰ νότον τὸν Μαρσύαν λέγοντες «ἢν φυγὴ τῶν Περσέων γίνηται καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὡς οὐκ ἀπογοστήσουσι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες».

Μετ' ὀλίγον καιρὸν οἱ Πέρσαι ἐφάνησαν διελθόντες τὸν Μαίανδρον καὶ συνῆψαν μάχην ἰσχυρὰν καὶ πολυχρόνιον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Μαρσύα, νικήσαντες ἕνεκα τοῦ πλήθους, καὶ τῶν Καρίων ἡττηθέντων. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐκ μὲν τῶν Περσῶν ἔπεσον δισχίλιοι ἄνδρες, ἐκ δὲ τῶν Καρῶν μύριοι. Οἱ διαφυγόντες τῶν Καρῶν κατέφυγον εἰς Λάβρανδα εἰς μέγα καὶ ἱερὸν ἄλσος πλατάνων εἰς ἱερὸν Διὸς Στρατίου. Ἐκεῖ συνελθόντες οἱ διασωθέντες οὗτοι ἐβουλεύοντο περὶ σωτηρίας καὶ ἐσκέπτοντο πότερον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Πέρσας ἢ νὰ καταλείπωσιν ἐφ' ἅπαξ τὴν Ἀσίαν.

Τούτων διασκεπτομένων ταῦτα, οἱ Μιλήσιοι μετ' ἄλλων συμμάχων παραγίνονται εἰς βοήθειάν των. Ἡ παρουσία τῶν δυνάμεων τούτων ἐνίσχυσε τοὺς Καρίους νὰ πολεμήσωσιν αὖθις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Δευτέρα μάχη συνεκροτήθη πιθανὸν εἰς τὰ πεδία τῶν Μυλάσσων, τραγικωτέρα τῆς προτέρας, καθόσον πάντες σχεδὸν ἔπεσον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τῶν Μιλησίων ἰδίως πληγωθέντων.

ΟΙ ΚΑΡΕΣ ΑΝΑΚΤΩΣΙ ΤΗΝ ΗΤΤΑΝ ΑΥΤΩΝ. — Μετὰ ταῦτα οἱ Κᾶρες ἐν νέᾳ πάλῃ ἀνέκτησαν τὰς δύω ταύτας ἥττας· πληροφορηθέντες ὅτι οἱ Πέρσαι ὥδευον πρὸς κατάληψιν τῆς πρωτευούσης αὐ-

τῶν, ἔστησαν ἐνέδραν κατὰ τὴν ἐν Πηγάσῳ ὁδὸν, εἰς ἣν ἐμπεσόντες οἱ Πέρσαι διὰ νυκτὸς κατεστράφησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισιμάκης, σὺν αὐτοῖς δὲ ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ υἱὸς τοῦ Γύγη.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΠΕΡΣΩΝ ΕΠΙ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΝ ΚΑΙ ΙΩΝΙΑΝ. — Ἐν τούτοις ὁ Ὑμαίης ταῖς ὁδηγίαις ἃς ἔλαβεν ἑπόμενος ἐτράπη πρὸς τὴν Προποντίδα ἔνθα κατέλαβε τὴν Κίον ἐν τῇ Μυσίᾳ, ἀλλ' ὅτε ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Δαυρίσης καταλιπὼν τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Καρῶν, ἐγκατέλειψε καὶ οὗτος τὴν Προποντίδα, ἄγων τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἔνθα καθυπέταξε πάντας τοὺς Αἰολεῖς ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται καὶ τοὺς Γεργίθας τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν· ἀλλὰ ἐν μέσῳ τῶν ἐπιτυχιῶν τούτων, νοσήσας ἀπεβίωσεν εἰς τὴν Τρῳάδα.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν Ἀρταφέρνης ὁ ὕπαρχος τῶν Σάρδεων καὶ ὁ Ὀτάνης τρίτος στρατηγὸς τῶν Περσῶν ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς παρὰ τὰ σύνορα Αἰολίδος, κυριεύσαντες εἰς μὲν τὴν Ἰωνίαν τὰς Κλαζομενάς, εἰς δὲ τὴν Αἰολίδα τὴν Κύμην.

ΦΥΓΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑ. — Οὕτως αἱ παράκτιοι Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀρισταγόρας ὁ ταραξίας βλέπων τὴν κατάστασιν δυσχερεστάτην ἀπώλεσε πᾶν θάρρος, τὴν φυγὴν μόνον ὑπ' ὄψει αὐτοῦ ἔχων. Συγκαλέσας ὅθεν τοὺς συστασιώτας προέτεινεν αὐτοῖς νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς Σαρδὼ ἔνθα ἠδύναντο νὰ ἀποικισθῶσιν ἢ εἰς Μύρκινον τὴν ὁποίαν ὁ Ἱστιαῖος ἤρξατο νὰ τειχίζῃ.

Ἑκαταῖος ὁ ἱστορικὸς διεκήρυξεν ὅτι ἀποκρούει τὴν γνώμην περὶ τῶν δύω τούτων ἀποικισμῶν, φρονῶν ὅτι ἔπρεπε νὰ κτίσωσιν ἐν Λέρῳ τῇ νήσῳ τεῖχος, ὅπου θὰ ἠδύναντο νὰ μένωσιν ἐν ἡσυχίᾳ μέχρι ὅτου παρουσιάζετο ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπανέλθωσιν ἐν ἰσχύϊ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἀρισταγόρας, ὅστις ἔκλινε μᾶλλον ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ εἰς Μύρκινον ἀποικισμοῦ, ἠσπάσθη τὴν γνώμην τοῦ Ἑκαταίου Ἀναθέσας δὲ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως εἰς τὸν Πυθογόραν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δόκιμον καὶ παραλαβὼν πάντα βουλόμενον, ἔπλευσε πρὸς τὴν Θράκην ἔνθα κατέλαβε τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐπρόκειτο νὰ ἀποικίσῃ. Μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ Ἀριστταγόρας ἐν

μάχη κατὰ τῶν Θρᾳκῶν, οὓς ἐπολιόρκει καὶ εἰς οὓς ἀπεποιεῖτο ὑποσπονδίαν. 1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἡ τῆς Ἰωνίας ἀποστασία καταστέλλεται.

ΟΙΣΤΙΑΙΟΣ ΑΠΟΔΡΑ ΕΚ ΣΑΡΔΕΩΝ.— Ὁ Ἱστιαῖος ἐπιτυχὼν παρὰ τοῦ Δαρείου τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Σούσων, μετέβη ἐσπευσμένως εἰς Σάρδεις. Ἅμα τοῦτον ἀφικόμενον, ἠρώτησεν ὁ Ἀρταφέρνης ἐὰν ἐγίνωσκε τὸ αἴτιον τῆς ἀποστασίας τῆς Ἰωνίας· οὗτος δὲ ἀπήντησεν ὅτι ἠγνόει ὅλως, προσθέσας ὅτι ἐξεπλάγη ἐπὶ τὸ γεγονὸς ὡς οὐδεὶς ἕτερος· ἀλλ' ὁ Ἀρταφέρνης, ὅστις ἐγίνωσκε τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν αὐτῷ. «Οὕτω τοι, Ἱστιαῖε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα. Τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ, ὑπεδύσατο δὲ Ἀρισταγόρης» 2).

Ὁ Ἱστιαῖος, πρὸς ὃν ὁ Ἀρταφέρνης καθίστατο τοὐντεῦθεν ἐπίφοβος, φοβηθεὶς ἀπέδρα τὴν ἑπομένην νύκτα καὶ κατῆλθεν πρὸς τὴν θάλασσαν, τεκμηριῶν οὕτως ὅτι ἐξηπάτησε τὸν Δαρεῖον, ὑποσχόμενος μὲν νὰ ὑποτάξῃ αὐτῷ τὴν μεγάλην νῆσον Σαρδώ, ὀπισθοβούλως ὅμως ἐργαζόμενος ὅπως ἀναλάβῃ οὗτος τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἰώνων κατὰ τὸν πρὸς Δαρεῖον πόλεμον.

Ο ΙΣΤΙΑΙΟΣ ΔΙΑΠΕΡΑ ΕΙΣ ΧΙΟΝ.— Ὁ Ἱστιαῖος διαπεράσας εἰς Χῖον ἐδέθη ὑπὸ τῶν Χίων, ὑποπτευθέντων ὅτι οὗτος προσήρχετο ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως νὰ διενεργήσῃ ταραχὰς μεταξὺ αὐτῶν. Ἀκολούθως ὅμως μαθόντες τὰ πάντα ἔλυσαν αὐτὸν ἀμέσως ὡς πολέμιον τοῦ βασιλέως.

Οἱ Ἴωνες ἠθέλησαν τότε νὰ μάθωσι τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁ-

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. V, 110—125.
(2) Ἡροδ. βιβλ. VI, 1.

ποίους, οὗτος συνεβούλευσε τὸν Ἀρισταγόραν νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπαναφέρῃ οὕτω τοσαύτας συμφορὰς ἐπὶ τῆς Ἰωνίας· ἀλλ' ὁ Ἱστιαῖος ἀποκρύψας τὰ ἀληθῆ αἴτια τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ παρέστησεν ὡς αἴτιον, ὅτι ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος «ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίῃ κατοικῆσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ» καὶ ὅτι πρὸς ἀναστολὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ σχεδίου τούτου συνεβούλευσε τὴν ἀποστασίαν τῆς Ἰωνίας εἰς τὸν Ἀρισταγόραν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὐδέποτε ἔσχε τοιαύτην ἰδέαν, ἀλλ' οὗτος διὰ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης ηὔξανε τοὺς φόβους τῶν Ἰώνων.

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ.— Συνεπείᾳ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης ἐπεφόρτισε Ἕρμιππόν τινα Ἀταρνεΐτην νὰ κομίσῃ εἰς Σάρδεις ἐπιστολὰς παρ' αὐτοῦ γεγραμμένας εἴς τινας Πέρσας μεμνημένους αὐτῷ· ὁ Ἕρμιππος ἀντὶ νὰ παραδώσῃ τὰς ἐπιστολὰς εἰς τοὺς πρὸς οὓς ἀπευθύνοντο αὗται, παρέδωκε πάσας εἰς χεῖρας τοῦ Ἀρταφέρνους ὅστις ἀφοῦ ἀνέγνωσεν αὐτὰς διέταξε τὸν Ἕρμιππον νὰ τὰς παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν ἀπαντήσεις, ἃς νὰ παραδώσῃ αὐτῷ. Ὅσοι τῶν Περσῶν ἀνεκαλύφθησαν συμμετέχοντες τῆς προδοσίας, ἐφονεύθησαν διαταγῇ τοῦ Ἀρταφέρνους. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐπέφερε μεγίστην ταραχὴν ἀνὰ τὰς Σάρδεις.

ΕΞΩΣΘΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΛΗΤΟΥ Ο ΙΣΤΙΑΙΟΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΕΙΡΑΤΗΣ. — Ὁ Ἱστιαῖος βλέπων τὰς ἐλπίδας, ἃς ἐστήριζεν ἐπὶ τῆς σκευωρίας ταύτης, ἄρδην διαψευσθεῖσας, παρεκάλεσε τοὺς Χίους νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὸν εἰς Μίλητον. Ἀλλὰ οἱ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες καὶ τοῦ Ἀρισταγόρα, οὐδαμῶς ἦσαν πρόθυμοι νὰ δεχθῶσιν ἄλλον τύραννον εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἅ τε γευσάμενοι τῆς ἐλευθερίας. Ὁ Ἱστιαῖος ἀναγκασθεὶς νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν βίαν ἐτρώθη κατὰ τὸν μηνὸν ἔν τινι μάχῃ νυκτερινῇ κατὰ τῆς Μιλήτου καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀποσυρθῇ. Ἐξωσθεὶς δὲ τῆς πατρίδος του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Χῖον καί, κατορθώσας νὰ πείσῃ τοὺς Χίους νὰ δώσωσιν αὐτῷ ναῦς, διέβη εἰς Μυτιλήνην καὶ ἔπεισε καὶ αὐτοὺς τοὺς Λεσβίους νὰ δώσωσιν αὐτῷ ναῦς. Οὗτοι δὲ πληρώσαντες οὕτω τριήρεις ἔπλευσαν μετὰ τοῦ Ἱστιαίου εἰς Βυζάντιον, ἔνθα παραμονεύοντες συνελάμβανον

πάντα τὰ ἐκ Πόντου ἐκπλέοντα πλοῖα, ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ πληρώματα ὑπετάσσοντο εἰς τὸν Ἰστιαῖον.

Η ΜΙΛΗΤΟΣ ΕΠΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ ΞΗΡΑΝ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ.— Ἐν τοσούτῳ ἡ Μίλητος ἠπειλεῖτο ὑπὸ στρατοῦ ἰσχυροῦ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Οἱ Πέρσαι στρατηγοί, ἓν στρατόπεδον ποιήσαντες, ἤλαυνον κατὰ τῆς Μιλήτου, περὶ ἐλάσσονος ποιούμενοι τὴν κατάκτησιν τῶν ἄλλων πόλεων, ἐνῷ οἱ Φοίνικες, οἱ νεωστὶ ὑποτεταγμένοι Κύπριοι, οἱ Κίλικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἔσπευσαν διὰ τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν νὰ προσβάλωσι τὴν Μίλητον κατὰ θάλασσαν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΑΜΥΝΗΣ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ.—Οἱ Ἴωνες, πληροφορηθέντες τὰς κινήσεις ταύτας, ἔπεμψαν εἰς Πανιώνιον προβούλους αὐτῶν, ἀντιπροσωπεύοντας τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ συνδιασκεφθέντες ἀπεφάσισαν ὅπως σχηματίσωσι στρατὸν πεζικὸν μέλλοντα νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τῶν Περσῶν, οἱ δὲ Μιλήσιοι μένωσιν ὑπερασπιζόμενοι τὰ τείχη, πληροῦντες δὲ ἅπαντα τὰ πλοῖα ἀνεξαιρέτως καὶ σχηματίζοντες στόλον ἀξιόμαχον συναθροισθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ Λάδῃ καὶ ὑπερασπισθῶσι κατὰ θάλασσαν τὴν Μίλητον. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐφάνησαν ἐν τῇ θαλάσσῃ πεπληρωμέναις ναυσί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τοὺς Αἰολεῖς τοὺς ἐν Λέσβῳ.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ. — Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ Ἡρόδοτος τὴν διάταξιν τῆς μάχης τῶν Ἰώνων. «Ἐτάσσοντο δὲ ὧδε. τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας παρεχόμενοι ὀγδώκοντα, εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες δυώδεκα νηυσί· καὶ Μυούσιοι τρισὶ νηυσί, Μυουσίων δὲ Τήιοι εἶχοντο ἑπτακάδεκα νηυσί, Τηΐων δὲ εἶχοντο Χῖοι ἑκατὸν νηυσί. Πρὸς δὲ τούτοισι Ἐρυθραῖοι δὲ ἐτάσσοντο καὶ Φωκαιέες, Ἐρυθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαιέες δὲ τρεῖς. Φωκαιέων δὲ εἶχοντο Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα. Τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρην κέρας Σάμιοι ἑξήκοντα νηυσί· πασέων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεες.» 1)

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VI, 8.

ΑΠΟΠΕΙΡΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΑΡΡΗΞΙΝ ΤΟΥ ΙΩΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΜΟΥ. — Ὁπότε ὁ στόλος τῶν βαρβάρων, ἐξ ἑξακοσίων νηῶν ἀποτελούμενος, ἀφίκετο ἀπέναντι τῆς Μιλήτου καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐφάνη, οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ μεθ' ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, ἤρξαντο νὰ πτοοῦνται μήπως δὲν δυνηθῶσι νὰ καταβάλωσι τοὺς τοσοῦτον ἐπιφόβους αὐτῶν ἐχθρούς· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπίστευον ὅτι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ γίνωσι κύριοι τῆς Μιλήτου, ἐνόσῳ δὲν ἦσαν ναυκράτορες, δὲν ἠθέλησαν νὰ ριψοκινδυνεύσωσιν ἐφελκύοντες ἐφ' ἑαυτῶν τὴν δυσμένειαν τοῦ Δαρείου· αἱ σκέψεις αὗται ἔπεισαν αὐτοὺς νὰ προσκαλέσωσιν εἰς σύνοδον τοὺς διαφόρους τυράννους τῆς Ἰωνίας τοὺς ὑπὸ Ἀρισταγόρα τοῦ Μιλησίου καταλυθέντας καὶ πρὸς Μήδους καταφυγόντας ἄλλοτε, νῦν δὲ συστρατευομένους κατὰ τῆς Μιλήτου. Συνελθόντων ἁπάντων τούτων, οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ ἔλεγον αὐτοῖς: «Ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασιλέος οἶκον· τοὺς γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ὑμέων πολιήτας πειράσθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ· προϊσχόμενοι δὲ ἐπαγγείλασθε τάδε, ὡς πείσονταί τε ἄχαρι οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὔτέ σφι τὰ ἱρὰ οὔτε τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξουσι οὐδέν, ἢ πρότερον εἶχον. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ πάντες διὰ μάχης ἐλεύσονται, τά δε σφι λέγετε ἐπηρεάζοντες, τά περ σφέας κατέζει, ὡς ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ ἐξανδραποδιεῦνται, καὶ ὡς σφέων τοὺς παῖδας ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀνασπάτους ἐς Βάκτρα, καὶ ὡς τὴν χώρην ἄλλοισι παραδώσομεν.» 1)

Οἱ ἀρχαῖοι τύραννοι τῆς Ἰωνίας διέπεμψαν διὰ νυκτὸς ἀγγέλους ἕκαστος ἰδίᾳ πρὸς τοὺς συμπατριώτας των ἐξαγγείλαντας τὰ λεχθέντα. Ἀλλὰ οἱ Ἴωνες ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἀφίκοντο αἱ ἀγγελίαι αὗται οὐδεμίαν ἔδωσαν ἀκρόασιν εἰς ταύτας, διότι ἕκαστος αὐτῶν ἐνόμιζεν ὅτι πρὸς μόνον τοῦτον ἐξηγγέλθησαν ταῦτα.

ΟΙ ΙΩΝΕΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΣΙ ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΩΣΙΝ. — Οἱ Ἴωνες συνῆλθον εἰς Λάδην πολλὰς συνελεύσεις ποιήσαντες. Ἔν τινι συνελεύσει Διονύσιος ὁ Φωκαιεὺς στρατηγὸς εἶπεν αὐτοῖς «Ἐπὶ ξη-

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VI, 9.

ροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πράγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι καὶ τούτοισι ὡς δρηπέτῃσι ..... καὶ ὑμῖν ἐγὼ θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων ὑποδέκομαι ἢ ὃν συμμίξειν τοὺς πολεμίους ἢ συμμίσγοντας πολλὸν ἐλασσώσεσθαι.» Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἀπεφάσισαν νὰ ταχθῶσιν ἅπαντες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ τοῦ Διονυσίου.

ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ.— Ἀναλαβὼν τὴν στρατηγίαν ὁ Διονύσιος ἐπησχόλει καθεκάστην τὸν στόλον εἰς ἀσκήσεις. Ἀφοῦ διέταξε τὰς ναῦς εἰς δύω σειρὰς ἐν εἴδει μάχης ἐξήσκει τοὺς κωπηλάτας εἰς τὸ νὰ προχωρῶσι καὶ αἴφνης ἀλλάζοντες πορείαν νὰ διέρχωνται ἀλληλοδιαδόχως τὰς γραμμὰς ἐνῷ οἱ ναῦται ἵσταντο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁπλισμένοι καὶ ἕτοιμοι πρὸς μάχην. Τὰ γυμνάσια ταῦτα διήρκουν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας, τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον αἱ ναῦς εὑρίσκοντο ἐπ' ἀγκύρας. Μολονότι παρόμοια γυμνάσια ἀνανεούμενα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πολλοὺς κόπους προὐξένουν εἰς τοὺς Ἴωνας, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπέφερον αὐτὰ ἐπὶ ἑπτὰ ὅλας ἡμέρας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἀσυνήθεις εἰς τοιαύτην σκληραγωγίαν καὶ καταβεβλημένοι ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ ἡλίου, ἤρχισαν νὰ ἀπειθῶσιν, ἀρνούμενοι νὰ πράξωσι τὰ κελευόμενα. Κατὰ συνέπειαν ἅπας ὁ στρατὸς ἐξῆλθεν εἰς τὴν νῆσον, ἔστησεν ἐν αὐτῇ σκηνὰς καὶ δὲν ἤθελε πλέον νὰ ἐπιβῇ τῶν πλοίων.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΛΑΔΗ.—ΑΠΟΣΚΙΡΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΜΙΩΝ. — Ἡ προδοσία μετ' οὐ πολὺ ἐπῆλθε δυσχεραίνουσα τὴν θέσιν τῶν Ἰώνων. Οἱ τῶν Σαμίων στρατηγοί, βλέποντες τὴν ἐν τῷ στόλῳ ἀταξίαν, ἐπανῆλθον ἐπὶ τῶν προτάσεων, τὰς ὁποίας ἐν ὀνόματι τῶν Περσῶν εἶχε ποιήσει αὐτοῖς ὁ Αἰάκης, πρώην τύραννος αὐτῶν, καὶ σκεπτόμενοι ἐπὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐν τῷ στρατῷ ἀπειθείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἀκούσωσι τὰς προτάσεις ἐκείνας, τὰς ὁποίας πρότερον εἶχον ἀπορρίψει. Ἀφ' ἑτέρου ἔβλεπον πασιφανῶς ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑπερβάλωσι τοὺς Πέρσας κατὰ τὸν στρατὸν καὶ ὅτι, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἤθελον καταβάλει τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ὁ Δαρεῖος δὲν ἤθελε λείψει νὰ φέρῃ ἰσχυρώτερον, ἐὰν ἐπήρχετο ἀνάγκη. Οἱ Σάμιοι ἐπροφασίσθησαν ὅτι ἔβλεπον τοὺς Ἴωνας ἀπειθοῦντας καὶ τὴν ἀταξίαν ἐν τῷ στρατῷ ἄρχουσαν καὶ ἐπωφελήθησαν τούτων ὅπως

ἐξασφαλίσωσι τά τε ἱερὰ καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα. Τοιαῦται ἦσαν αἱ διαθέσεις αὐτῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ στόλος τοῦ Δαρείου ἐτίθετο εἰς κίνησιν, τὸν ὁποῖον οἱ Ἴωνες ὑπεδέχθησαν ταχθέντες ἐν μάχῃ καὶ ἀνάγοντες τὰς ναῦς ἐπὶ κέρας· οἱ δύο στόλοι προσήγγισαν ἀλλήλους καὶ ἡ ναυμαχία ἤρξατο. Τότε οἱ Σάμιοι κατὰ τὰ μετὰ τοῦ Αἰάκου συμπεφωνημένα, ἀναπετάσαντες τὰ ἱστία, ἀπεχώρησαν τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες εἰς τὴν Σάμον, ἐκτὸς ἕνδεκα νηῶν, τῶν ὁποίων οἱ τριήραρχοι παρακούοντες τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν, παρέμενον καὶ ἐναυμάχουν. «Καί σφι, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο τὸ πρῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὡς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ» 1).

Οἱ Λέσβιοι βλέποντες τοὺς Σαμίους, παρ' οἷς ἦσαν τεταγμένοι κατὰ τὴν μάχην, φεύγοντας, ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα αὐτῶν, καθὼς καὶ πολλοὶ τῶν Ἰώνων.

ΔΙΑΓΩΓΗ ΑΞΙΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΙΩΝ. — Ἐκ τῶν παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ οἱ Χῖοι ὑπέφερον τὰ χείριστα. Μάρτυρες τῆς προδοσίας πολλῶν συμμάχων αὐτῶν, δὲν ἠθέλησαν ποσῶς νὰ καταστῶσιν ἔνοχοι τῆς μοχθηρίας αὐτῶν, μόνοι δὲ μετ' ὀλίγων συμμάχων μείναντες, διέκοψαν πολλάκις τὰς ἐχθικὰς τάξεις μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας ὥστε πολλὰς ναῦς ἐκυρίευσαν. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀπώλεσαν πολλὰς, ἔφερον ὅμως τὰς λοιπὰς εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΦΩΚΑΙΕΥΣ ΑΠΟΣΥΡΕΤΑΙ ΕΝ ΣΙΚΕΛΙΑ. — Βλέπων τὰ τῶν Ἰώνων πράγματα διεφθαρμένα, Διονύσιος ὁ Φωκαιεὺς ἀπέπλευσεν οὐχὶ πρὸς τὴν πατρῴαν πόλιν, προβλέπων ὅτι καὶ αὕτη ἐξηνδραποδίσθη σὺν τῇ λοιπῇ Ἰωνίᾳ ἀλλὰ πρὸς τὴν Φοινίκην, ἔνθα καταβυθίσας πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ οὕτω πολλὰ χρήματα λαβών, μετέβη εἰς Σικελίαν, ἔνθα ἐξηκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πειρατοῦ, λῃστεύων οὐχὶ Ἑλλήνων ἀλλὰ Καρχηδονίων καὶ Τυρσηνῶν πλοῖα.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΛΗΤΟΥ. — Οἱ Πέρσαι μετὰ

---

(1) Ἡροδ, βιβλ. VI, 14.

τὴν ἐν Λάδῃ ναυμαχίαν, καθ' ἣν ἐνίκησαν τοὺς Ἴωνας, ἐπολιόρκησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τὴν Μίλητον. Ὑπορύσσοντες τὰ τείχη καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες ἐκυρίευσαν αὐτήν τε καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατὰ τὰ ἕκτον ἔτος τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀρισταγόρα (494). Ἐξηνδραποδίσαντο δὲ καὶ πάντας τοὺς κατοίκους, οὓς ἀπέστειλον εἰς Σοῦσα. Ὁ Δαρεῖος οὐδὲν ἄλλο κακὸν ποιήσας αὐτοῖς κατῴκησεν αὐτοὺς ἐν Ἄμπῃ ἐπὶ τῇ Ἐρυθρᾷ καλουμένῃ θαλάσσῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Μίλητον οἱ Πέρσαι ἐκράτησαν δι' ἑαυτοὺς τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπεράκρια παρεχώρησαν εἰς τοὺς Κᾶρας τῆς Πηδάσου.

Κύριοι τῆς Μιλήτου γινόμενοι, οἱ Πέρσαι μετ' οὐ πολὺ κατέλαβον τὴν Καρίαν, ἧς πόλεις τινὲς ἑκουσίως παρεδόθησαν, τινὲς δὲ βίᾳ ὑπετάγησαν.

ΛΥΠΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗ ΑΛΩΣΕΙ ΤΗΣ ΜΙΛΗΤΟΥ. — Οἱ Ἀθηναῖοι πληροφορηθέντες τὴν ἅλωσιν τῆς Μιλήτου ἐλυπήθησαν. Φρύνιχος δὲ ὁ ποιητὴς ἐδραματοποίησε τὴν ἅλωσιν τῆς Μιλήτου, τὸ δὲ δράμα τοῦτο διδαχθὲν δάκρυα προὐξένησεν εἰς πάντας τοὺς θεατάς. Ὁ Φρύνιχος κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν ὡς «ἀναμνήσας οἰκήϊα κακά.» Τὰ δάκρυα ταῦτα τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐξαλείφωσι μὲν, δύναταί τις εἰπεῖν, τὴν χαμερπῆ αὐτῶν ἐγκατάλειψιν, εἰσὶν ὅμως σεβαστά· ἀνταμειβῆς δὲ καὶ οὐχὶ τιμωρίας ἔπρεπε νὰ ἀξιωθῇ ὁ προξενήσας αὐτά.

Ο ΑΙΑΚΗΣ ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΕΙΣ ΣΑΜΟΝ. — Μετὰ τὴν ἐν Λάδῃ ναυμαχίαν, οἱ Φοίνικες ἔφερον εἰς Σάμον τὸν Αἰάκην. Οἱ Πέρσαι ἀντήμειψαν τοιουτοτρόπως τὴν μυσαρὰν ἐκδούλευσιν αὐτοῦ. Ἡ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπῆρξε τοσοῦτον εὔκολος, καθόσον οἱ ἄριστοι τῶν ἀστῶν ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ τῆς ἀποτυχίας τῆς ναυμαχίας περιφρονοῦντες τὴν διαγωγὴν μέρους τινος τοῦ Σαμικοῦ στόλου, ἀπεφάσισαν νὰ μὴ περιμένωσι τὴν ἐπάνοδον τοῦ τυράννου καὶ κατέφυγον μετά τινων Μιλησίων εἰς Ζάγκλην, ἧς καὶ ἐγένοντο κύριοι.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΤΟΥ ΙΣΤΙΑΙΟΥ. — Ἅμα ὁ Ἱστιαῖος ἔμαθεν ἐν Βυζαντίῳ τὰς συμφορὰς τῆς Μιλήτου, ἀφήσας ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν Βισσαίτην καὶ συμπαραλαβὼν τοὺς Λεσβίους ἔπλευσεν εἰς Χῖον, ἣν καὶ ἐκυρίευσεν. Ἐκεῖθεν συναθροίσας πλῆθος

Ἰώνων καὶ Αἰολέων ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Θάσου, ἣν ἐπολιόρκει, ὁπότε ἔμαθεν ὅτι ὁ στόλος τῶν Περσῶν ἐξεκίνησεν ἐκ Μιλήτου πλέων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας. Πάραυτα μετέβη εἰς Λέσβον ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ· ἐκεῖθεν, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἔλλειψις ζωοτροφιῶν διὰ τὸν στρατὸν αὐτοῦ, διέβη εἰς τὴν ἀντίπεραν ἤπειρον ὅπως προμηθεύτῃ σῖτον ἔκ τε τοῦ Ἀταρνέος καὶ τοῦ πεδίου Καΐκου. Ἀλλ' εἰς τὴν χώραν ταύτην εὑρίσκετο ὁ Ἅρπαγος, ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς οὐκ ὀλίγης στρατιᾶς, ὅστις προσβαλὼν τὸν Ἰστιαῖον ἀποβιβαζόμενον, οὐ μόνον τὸν στρατὸν αὐτοῦ κατετρόπωσεν, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰστιαῖον ἐζώγρησεν. Ὁ δὲ Ἰστιαῖος ἐζωγρήθη, διότι ἤλπιζεν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἤθελε τῷ συγχωρήσῃ ἕνεκα τῶν ἀρχαίων πρὸς αὐτὸν ἐκδουλεύσεών του. Ὁ Ἀρταφέρνης ὅμως καὶ ὁ Ἅρπαγος, φθονοῦντες τὴν ἐμπιστοσύνην, ἧς ἀπελάμβανεν ἄλλοτι παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ φοβούμενος μήπως ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐπιρροήν, ἐσταύρωσαν αὐτὸν ἀμέσως καὶ ἔπεμψαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς Σοῦσα. Ὁ Δαρεῖος πράγματι ἐπέπληξε τοὺς σατράπας αὐτοῦ, διότι δὲν ἀνήγαγον αὐτῷ ζῶντα τὸν Ἰστιαῖον, διέταξε δὲ νὰ λούσωσι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ θάψωσιν αὐτὴν μεγαλοπρεπῶς ὡς πρέπει ἀνδρὶ, εὐεργετήσαντι μεγάλως αὐτόν τε καὶ τοὺς Πέρσας.

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΚΥΡΙΕΥΟΥΣΙ ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ. — Ὁ στόλος τῶν Περσῶν, ὁ διελθὼν τὸν χειμῶνα εἰς Μίλητον, ἀπέπλευσεν, ὡς εἴπομεν, καὶ ἐκυρίευσεν εὐχερῶς τὰς πρὸς τὴν ἤπειρον κειμένας νήσους Χῖον, Λέσβον καὶ Τένεδον. Οἱ Πέρσαι καθυπέταξαν ὡσαύτως τὰς Ἰωνικὰς πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ ἐνεκατέστησαν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ ἐν Ἑλλησπόντῳ.

Συνεπείᾳ τῶν κατακτήσεων τούτων οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ δὲν ἔλειψαν ἀπειλοῦντες πάντας ἐκ τῶν Ἰώνων τοὺς λαβόντας κατ' αὐτῶν τὰ ὅπλα.

Ἅμα ἐκυρίευον πόλιν τινα, πρῶτον μὲν ἐκλεγόμενοι τοὺς εὐειδεστάτους τῶν παίδων, ἐξέτεμνον καὶ εὐνούχους ἐποίουν τὰ ἄρρενα, τὰς δὲ παρθένους τὰς καλλιτευούσας ἀνασπάστους παρὰ τὸν βασιλέα ἐπάουν. Εἶτα δὲ ἐπυρπόλουν τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν.

Οὕτω δὲ οἱ Ἴωνες τὸ τρίτον κατεδουλώθησαν, τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Λυδῶν καὶ δὶς ἑφεξῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν.

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ. — Αἱ σκληραὶ αὗται ὠμότητες μετ' οὐ πολὺ ἐχαλαρώθησαν. Τὸ ἑπόμενον ἔτος οἱ Πέρσαι ἔθεσαν τέρμα εἰς τὰς κατὰ τῶν Ἰώνων βιαιοπραγίας καὶ ἤρξαντο πράγματι εὐμενέστερον φερόμενοι πρὸς αὐτούς, τοῦθ' ὅπερ λίαν αὐτοῖς χρησιμώτατον ἐπέβη. Ὁ Ἀρταφέρνης προσεκαλέσατο παρ' αὐτῷ ἀντιπροσώπους ἐξ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἰωνίας ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ ὑπογράψωσι συνθήκην, καθ' ἣν ἀμοιβαίως ὑποχρεοῦντο, «ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ πρὸς ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν.» Ἀκολούθως διένειμεν αὐτοῖς ἅπασαν τὴν χώραν τῆς Ἰωνίας κατὰ παρασάγγας 1) καὶ ἔταξεν, ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ, εἰς ἕκαστον αὐτῶν φόρους πρὸς τὸν βασιλέα. Ἡ δὲ διανομὴ τῆς χώρας ταύτης ὑφίστατο ἔτι καὶ ἐπὶ Ἡροδότου. Ἐκτὸς τούτου τὸ ὅλον ποσὸν τῆς φορολογίας ταύτης ἦν ἴσον τῷ καταβαλλομένῳ πρὸ τῆς ἀποστασίας· ἅπαντα τὰ μέτρα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐν Ἰωνίᾳ εἰρήνης. Βραδύτερον ὅμως ὁ Μαρδόνιος προέβη περαιτέρω. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρει ὅπως τιμωρήσῃ τὴν Ἐρέτριαν καὶ τὰς Ἀθήνας, ἐξεδίωξεν ἅπαντας τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων, καθίδρυσεν ἐν αὐταῖς δημοκρατίαν, τοῦθ' ὅπερ ἦν τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς πρόληψιν πάσης νέας στάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Μηδικοῦ πολέμου μέχρι τῆς διαβάσεως τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου.

ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΥ ΜΗΔΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. — Ὑποτάξας τὴν Ἰωνίαν, ὁ Δαρεῖος ἐν νῷ ἔθετο νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ Ἕλληνας, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν στάσιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀδελφῶν αὐτῶν. Ἡ

(1) Μέτρον παρὰ Πέρσαις σύνηθες ἰσοδυναμοῦν μετὰ τριάκοντα σταδίων.

ἀπόφασις αὕτη προὐκάλεσε πόλεμον, ὅστις ἔμελλε νὰ καταλήξῃ μετὰ τῆς πτώσεως τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν. Φοβερὰ ἀναμφιβόλως ὑπῆρξεν ἡ σύγκρουσις τῶν δύο κόσμων, τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ. Ὁ Ἡρόδοτος, γεννηθεὶς ἐν μέσῳ τῶν ἐκτάκτων τούτων συμβεβηκότων, ὡς πάντες οἱ παραδοξολόγοι Ἕλληνες, ἐξεζήτησε τὰ αἴτια τοῦ πολέμου τούτου μέχρι τῶν μυθικῶν χρόνων. «Ἡ ἀληθὴς ἀφορμή, παρατηρεῖ ἐλλόγως ὁ ἐντριβὴς ἱστορικὸς Duruy 1), ἦν αὐτὴ ἡ ἰσχὺς τῆς Περσίας, ἧς τὸ βασίλειον εἶχε καταλάβει τὰ φυσικὰ αὐτοῦ ὅρια. Πανταχοῦ περικυκλουμένη ὑπὸ ἐρήμων, θαλασσῶν, μεγάλων ποταμῶν ἢ ὑψηλῶν ὀρέων, μόνον ἐκ τοῦ βορειοδυτικοῦ αὐτῆς μέρους ἠδύνατο νὰ ἐκτανθῇ· ἀλλὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἔκειτο χώρα περιώνυμος, ἡ Ἑλλάς, ἧς ἡ ἀνεξαρτησία ἠρέθιζε τὴν τοῦ βασιλέως φιλοδοξίαν, καθόσον ὁ μὲν Κῦρος κατέκτησε τὴν Ἀσίαν, ὁ Καμβύσης μέρος τῆς Ἀφρικῆς, ὁ δὲ Δαρεῖος, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ μένῃ ὑποδεέστερος τῶν προκατόχων αὐτοῦ, δὲν εἶχεν ἕτερον νὰ πράξῃ ἢ νὰ καταβάλῃ τὴν Ἑλλάδα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξεν.

Ὁ πόλεμος ὑπῆρξε δεινός, οἱ δὲ Πέρσαι μετὰ τρεῖς μάχας ὤφειλον νὰ ἐνδώσωσιν. Ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἡ Μικρὰ Ἀσία δευτερεῦον διεδραμάτισε πρόσωπον, καθόσον οἱ πρώτιστοι ἀνταγωνισταὶ ἦσαν ἡ Περσία καὶ ἡ Ἑλλάς. Εἰς τοὺς ἱστορικοὺς ὅθεν τοὺς ἱστορήσαντας τὰς δύω ταύτας χώρας ἀναθέτομεν τὴν φροντίδα νὰ ἐκθέσωσι τὰς διαδοχικὰς φάσεις τοῦ ἀξιομνημονεύτου τούτου πολέμου 2). Τὸ καθ' ἡμᾶς θέλομεν περιορισθῆ ὅπως συνοπτικῶς ἀφηγηθῶμεν τὸ μέρος, ὅπερ ὤφειλε νὰ λάβῃ ἐν αὐτῷ ἡ Μικρὰ Ἀσία.

ΠΡΩΤΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ὁ Δαρεῖος ἐπεφόρτισε τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μαρδόνιον νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ἐκδικητικὰ αὐτοῦ σχέδια καὶ ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγάς του στρατὸν πεζικὸν ἅμα καὶ ναυτικὸν πολυάριθμον καὶ ἰσχυρόν. Ὁ Μαρδόνιος, ἀ-

(1) Histoire Grècque. 193

(2) La Grèce par Pouqueville. 66—89 καὶ La Perse par Dubeaux 107—139.

φικόμενος εἰς Κιλικίαν, ἀφῆκε τὸν πεζικὸν στρατὸν νὰ ἐλάσῃ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ ἰδίους στρατηγούς.

Παραπλεύσας τὴν Ἀσίαν, εἰρηνεύσας δὲ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐν αὐτῇ ἐγκαθιδρύσας, ἔπλευσε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔνθα μέγα ναυτικὸν συναθροίσας καί, τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ συνελθόντος, διέβη εἰς τὴν Εὐρώπην, προτιθέμενος νὰ ὑποτάξῃ ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

Καθ' ὁδὸν ὑπέταξε τοὺς Θράκας διὰ τοῦ στόλου, καὶ διὰ ξηρᾶς ὑπεδούλωσε πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων ἔθνη, τὰ μὴ ὑποχείρια αὐτῷ διατελοῦντα. Ἐκ Θάσου διῆλθε κατὰ μῆκος τὴν ἀντίπεραν ἤπειρον καὶ, παραπλεύσας μέχρις Ἀκάνθου, ἀνεχώρησεν ὅπως περιζώσῃ τὸν Ἄθω, ἔνθα βορρᾶς πνεύσας ἰσχυρὸς καὶ ὁρμητικὸς πολλὰς τῶν νηῶν κατέστρεψεν ἐκβαλὼν πρὸς τὸν Ἄθω. Λέγεται δ' ὅτι τριακόσιαι μὲν ναῦς κατεστράφησαν, ὑπὲρ τὰς δύω δὲ μυριάδας ἀνδρῶν ἀπώλοντο.

Ὁ Περσικὸς στρατὸς οὐχ ἧττονα τοῦ ναυτικοῦ ἔπαθε· διότι ἐνῷ ὁ Μαρδόνιος ἐστρατοπεδεύετο ἐν Μακεδονίᾳ οἱ Θρακο-Βρύγες προσέβαλον αὐτὸν νύκτωρ, οὐ μόνον αὐτὸν πληγώσαντες, ἀλλὰ καὶ πλείστους φονεύσαντες. Ἐντοσούτῳ οὐδόλως τὴν δουλοσύνην διέφυγον, διότι ὁ Μαρδόνιος δὲν ἐγκατέλειπε τὴν χώραν ταύτην μέχρις ὅτου ἐποιήσατο αὐτοὺς ὑποχειρίους· ἀλλὰ τότε λίαν ἀνίσχυρος ὢν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας αὐτοῦ, αἰσχρῶς ἐπέστρεψεν εἰς Ἀσίαν (492) μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΙ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ. — Πρὶν εἰσέτι προχωρήσῃ ὁ Δαρεῖος ἠθέλησε νὰ πληροφορηθῇ τὰς ἀληθεῖς διαθέσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἂν ἰδίως εἶχον ἀπόφασιν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον ἢ νὰ ὑποταγῶσιν. Ἔπεμξε λοιπὸν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος νὰ ζητήσωσιν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ἐξαπέστειλε δὲ καὶ κήρυκας εἰς πᾶσας τὰς δασμοφόρους αὐτῷ παραθαλασσίους πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης κελεύων «νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι». Αἱ παραθαλάσσιαι πόλεις ἐσεβάσθησαν τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως, πολλαὶ δὲ πόλεις τῆς ἠπείρου ὡς καὶ ἅπασαι αἱ νῆσοι ὑπετάγησαν αὐτῷ

Ὁ Δαρεῖος, ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐπιτυχίας, παρεσκευάζετο εἰς δευτέραν ἐκστρατείαν ἰσχυροτέραν, ἀποδείξας στρατηγὸν Δάτιν τὸν Μῆδον καὶ τὸν ἀδελφιδέα αὐτοῦ Ἀρταφέρνην, οἵτινες, μεταβάντες εἰς Κιλικίαν μετὰ στρατοῦ πολυαρίθμου καὶ καλῶς ἐσκευασμένου, ἐστρατοπέδευσαν εἰς Ἄλκιον πεδίον. Μετ' οὐ πολὺ ἀφίκετο καὶ ὁ ναυτικὸς στρατὸς συγκείμενος ἐξ ἱππαγωγῶν νηῶν, ἃς ἡτοίμασαν τὸ παρελθὸν ἔτος τὰ τῷ Δαρείῳ δασμοφόρα ἔθνη κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τούτου. Τὸ ἱππικὸν ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τῶν νηῶν τούτων, τὸ δὲ πεζικὸν ἐπὶ τῶν πλοίων. Ὁ δὲ στόλος οὗτος, συγκείμενος ἐξ ἑξακοσίων τριήρεων, ἐπέπλευσεν εἰς τὴν Ἰωνίαν. Τὴν φορὰν ταύτην οἱ Πέρσαι δὲν διηυθύνθησαν κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Θράκην, παραπλέοντες τὴν ἤπειρον, ἀλλὰ πρὸς τὴν Σάμον, πλέοντες διὰ τῶν περὶ αὐτὴν νήσων.

Δὲν θέλομεν ἀκολουθήσει αὐτοὺς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ, καθ' ἣν ἐπιτυχόντες τὸ πρῶτον περὶ τὴν Ἐρέτριαν, προσέκρουσαν ἐν Μαραθῶνι (490) ἀπέναντι τῆς ἀνδρείας ἀντιστάσεως τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἐπιτηδείων σχεδίων τοῦ Μιλτιάδου.

Καὶ ἤδη ἐπέπρωτο νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν φέροντες ἐν Ἀσίᾳ τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ καὶ τὸ ὄνειδος αὐτῶν.

ΝΕΑΙ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ.—Ὅταν ὁ Δαρεῖος ἔλαβε τὴν εἴδησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι ἥττης, ἡ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ὀργή του κατέστη ἀπεριόριστος· ἀποφασίσας δὲ νὰ κινήσῃ τρομερώτατον πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἔπεμψεν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τοῦ βασιλείου αὐτοῦ διαταγὴν ὅπως παρασκευάσωσιν ὅ,τι χρειῶδες διὰ νέαν ἐκστρατείαν, χορηγοῦσαι περισσοτέρας ἢ πρότερον ναῦς, ἵππους, ζωοτροφίας καὶ πλοῖα· ἡ Ἀσία ὅθεν ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη ἐδονεῖτο ἕνεκα τῆς στρατολογίας τῶν ἀρίστων στρατιωτῶν καὶ τῶν ἀπείρων παρασκευῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τὸ τέταρτον ἔτος, τῶν Αἰγυπτίων τῶν ὑποταχθέντων ὑπὸ Καμβύσου, στασιασάντων κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Δαρεῖος ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ταὐτοχρόνως.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Δαρεῖος ἐπρόκειτο νὰ διηυθύνῃ τὰς δυνάμεις

αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου, σπουδαιότατα ἔριδες διηγέρθησαν παρευθὺς περὶ τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἀρχῆς μεταξὺ τῶν υἱῶν του Ἀρταβάνου καὶ Ξέρξου κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ Δημάρατος, βασιλεὺς ἐκθρονισθεὶς τῆς Σπάρτης, καταφυγὼν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου, ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ Ξέρξου. Τῆς ἀποφάσεως ταύτης ληφθείσης ὥδευσεν ὁ Δαρεῖος κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' ὁ θάνατος κατέλαβεν αὐτὸν βασιλεύσαντα τριάκοντα ἓξ ἔτη (485), τὸ δὲ σκῆπτρον τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Ξέρξου.

Ο ΞΕΡΞΗΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΙΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ. — Ὁ Ξέρξης, ὑπό τινος προαισθήσεως προκαταλαμβανόμενος, ἦτον ἧττον διατεθειμένος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον καὶ ἴσως περιωρίσθη νὰ ὁδεύσῃ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, διότι ὁ Μαρδόνιος, βιαζόμενος ἀναμφιβόλως νὰ ἀποπλύνῃ τὸ ὄνειδος αὐτοῦ, ἀνεζωπύρωσεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ υἱοῦ τὴν μνησικακίαν καὶ τὴν ὀργήν, ὑφ' ὧν κατείχετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Τοῦτο δὲν ἦτο τὸ μόνον ὠθῆσαν αὐτὸν εἰς τὸν πόλεμον. Ἐστηρίζετο πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ Δημαράτου, καὶ τῶν Ἀλεναδέων, ἰσχυρᾶς οἰκογενείας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑποσχομένης ἰσχυρὰν ἐπικουρίαν τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ καὶ τέλος ἐπὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν τῶν καταφυγόντων εἰς Σοῦσα καὶ πανισχύρων ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Ξέρξου, χάρις τῇ παρουσίᾳ τοῦ χρησμολόγου Ὀνομακρίτου, ἀνδρὸς Ἀθηναίου καὶ διαθέτου τῶν χρησμῶν.

Ὁ βασιλεὺς ὑπέκυψεν εἰς τὰς τοσαύτας ῥαδιουργίας καὶ ἐκλιπαρήσεις, ἀλλ' ὤφειλε κατ' ἀρχὰς νὰ ὑποτάξῃ τὴν Αἴγυπτον. Νικητὴς τῶν στασιαστῶν κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαρείου (483) ἐπεβάρυνε τὴν δουλείαν αὐτῶν, διώρισεν αὐτοῖς ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν Ἀχαιμενέα, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ, περισπώμενος περὶ τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν, ἐπανῆλθεν εἰς Περσίαν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ. — Τὰ μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Αἰγύπτου τέσσαρα ἔτη ἐχρησίμευσαν εἰς διοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ, ὅπερ ὁ βασιλεὺς εἶχε περισυλλέξει σαρώσας, οὕτως εἰπεῖν, ἁπάσας τὰς γωνίας τῆς ἠπείρου καὶ περισυλλογὴν παντὸς ἀναγκαίου πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ. Κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος ἐξεστράτευσεν ἀνα-

λαβὼν οὗτος τὴν ἀρχηγίαν τοῦ περισυλλεγέντος τούτου στρατοῦ.

Οἱ Πέρσαι, ὡς εἴχομεν εἰπεῖ, ὑπέστησαν τρομερὰν ἥτταν κατὰ τὸν Ἄθω. Ὁ Ξέρξης ὤρυξε διώρυγα, ἧς τὸ πλάτος ἦτο τοσοῦτον ὥστε δύω τριήρεις ἠδύναντο «πλέειν ὁμοῦ ἐλαστεόμεναι.» Μεγάλη δὲ ποσότης κάλω ἐκ παπύρου καὶ λευκολίνου παρεσκευάζετο διὰ τὰς γεφύρας. Πρὸς τούτοις δὲ συλλέξας ἀπείρους προμηθείας, διεπέρασεν εἰς Εὐρώπην ἐξ Ἀσίας πολυαρίθμους ζωοτροφίας.

Ἐνῷ ἐξετελοῦντο αἱ μεγάλαι αὗται προπαρασκευαί, ὁ πεζικὸς στρατὸς ἀναχωρήσας ἐκ Κριτάλλων, ἔνθα ἦν συνειλεγμένον ἅπαν τὸ μέλλον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ξέρξου νὰ βαδίσῃ στράτευμα, μετέβη εἰς Σάρδεις καὶ ἐκεῖθεν διελθὼν τὸν Ἅλυν εἰσῆλθεν εἰς Φρυγίαν, ψυχρῶς ὑποδεχθεὶς παντοχοῦ ὅθεν διῆλθε καὶ ἀφίκετο εἰς Κελαινὰς καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κολοσὰς καὶ Κύδραρα ἐπὶ τῶν συνόρων Φρυγίας καὶ Λυδίας ἔνθα ἐστρατοπεδεύσατο. Ἡ ἐκ τῆς Φρυγίας πρὸς τὴν Λυδίαν ὁδὸς εἰς δύο διασχίζεται, τῆς μὲν πρὸς ἀριστερὰν φερούσης εἰς Καρίαν, τῆς δὲ πρὸς δεξιὰ εἰς Σάρδεις· ὁ Ξερξῆς ἠκολούθησε τὴν τελευταίαν ταύτην διεύθυνσιν, καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐκ Κυδράρων ἐξόδου του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, τὰς Σάρδεις, ἔνθεν ἀμέσως ἐκπέμψας κήρυκας εἰς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἄβυδον.

Ἐν τούτοις οἱ καταγινόμενοι ὅπως ζεύξωσι τὸν Ἑλλήσποντον ἵνα διέλθωσιν ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην ἐτελείωσαν τὴν μεγάλην ταύτην ἐπιχείρησιν. Ἐξ Ἀβύδου ἀπέστειλεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης ἀρχιτέκτονας πρὸς κατασκευὴν δύω γεφυρῶν. Ἀλλὰ μόλις ἀποπερατώθη αὕτη, μέγας χειμὼν ἐνσκήψας συνέκοψε πάσας ταύτας καὶ διέλυσεν. Ἕτεροι ἀρχιτέκτονες ἐπεφορτίσθησαν ἀμέσως νὰ κατασκευάσωσιν ἄλλας δύω, τὴν μὲν διὰ τὸν στρατόν, τὴν δὲ διὰ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τοὺς ἵππους.

Ὁπότε αἵ τε τῶν γεφυρῶν καὶ αἱ περὶ τὸν Ἄθω ἐργασίαι ἀποπερατώθησαν, ὁ βασιλεὺς, διελθὼν τὸν χειμῶνα εἰς Σάρδεις, ἀνεχώρησε μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἔαρος ἀπελθόντος, εἰς Ἄβυδον· «ὡρμημένῳ δέ, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕδρην ἀφανὴς ἦν σὺτε ἐπινεφέλων ἐόντων αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντ' ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο· ἰδόντι δὲ καὶ μα-

θόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἴρετο τοὺς μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα· οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς Ἕλλησι προδεικνύει ὁ Θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα. σελήνην δὲ σφέων· πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης περιχαρὴς ἐὼν ἐποιέτο τὴν ἔλασιν.» 1)

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ. — Ἰδοὺ δὲ ἐν τίνι τάξει ὁ στρατὸς οὗτος ἐπορεύετο· «ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακεκριμένοι. Τῇ δὲ ὑπερημίσεες ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὗτοι βασιλέϊ, προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται χίλιοι, ἀπὸ Περσέων ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες, μετὰ δὲ ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὡς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς, τῷ οὔνομά ἐστι Νίσαιον· τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. Ὄπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἅρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτεκτο, τὸ ἵπποι μὲν εἶλκον λευκοὶ ὀκτώ, ὄπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γάρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀναβαίνει. Τούτου δὲ ὄπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἅρματος ἵππων Νισαίων· παραβεβήκεε δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὔνομα Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω.»

«Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σάρδεων Ξέρξης, ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη· μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι· οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σταυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχιλίοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον· εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἑπόμενοι Ξέρξῃ. Τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη· μετὰ δὲ τὴν ἵππον διε-

(1) Ἡροδ. βιβλ VII, 37.

λέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸν ὅμιλος ἄιε ἀναμίξ» 1).

Ὁ στρατὸς διηυθύνθη ἐκ τῆς Λυδίας ἐπὶ τὸν ποταμὸν Κάϊκον καὶ τὴν Μυσίαν. Ὁρμώμενος δὲ ἀπὸ τοῦ Καΐκου, ἔχων ἀριστερὰ τὸ ὄρος τῆς Κάνης ἔφθασε διὰ τοῦ Ἀταρνέως εἰς τὴν Καρήνην καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ πεδίου τῆς Θήβης εἰς Ἀδραμύττειον πόλιν καὶ Ἄντανδρον τὴν Πελασγίδα· εἶτα, ἔχων δεξιὰ τὴν Ἴδην, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἰλίου, ἔνθα, τὴν πρώτην νύκτα, καθ' ἣν διήρχετο ὑπὸ τὴν Ἴδην, κατελήφθη ὑπὸ βροχῶν καὶ πρηστήρων. «Ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σάρδεων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον οὐδ' ἐπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη ἵμερον ἔχων θηήσασθαι· θηησάμενος δὲ καὶ πειθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. Ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε· ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ροίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνιον καὶ Δάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὅμουρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιθας Τευκρούς» 2).

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ ΔΙΑΒΑΣΙΝ. — Ἅμα ἀφίκοντο εἰς Ἄβυδον, ὁ Ξέρξης ἠθέλησε νὰ ἐπιθεωρήσῃ ἅπαντα τὸν στρατόν του, προετοιμασθέντος αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ θρόνου ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἐπὶ ὑψώματος δεσπόζοντος τοῦ πεδίου καὶ κατασκευασθέντος τῇ διαταγῇ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀβυδηνῶν. Ὁ Ξέρξης καθεζόμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου καὶ τὰ βλέμματά του ἐπὶ τῆς παραλίας διευθύνων, καθεώρα τόν τε πεζὸν στρατὸν καὶ τὰς ναῦς ἐνταυτῷ. Ἐπεθύμει ὡσαύτως νὰ ἴδῃ ναυμαχίαν, ἥτις γινομένη ηὐχαρίστησε αὐτὸν τὰ μέγιστα καὶ καθ' ἣν οἱ Σιδώνιοι Φοίνικες ἠρίστευσαν. «Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διά-

(1) Ἡροδ. βιβλ. VII, 40 καὶ 41.
(2) Ἡροδ. βιβλ. VII, 43.

βασιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνῃσι στορνύντες τὴν ὁδόν. Ὡς δὲ ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φυάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. Εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρύσεον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην καλέουσι» 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ἀπὸ τῆς διαβάσεως τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης.

ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΥ. — Τῶν θυσιῶν περατωθεισῶν, τὸ πεζικὸν καὶ τὸ ἱππικὸν διῆλθε διὰ τῆς πλησιεστέρας τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ γεφύρας, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπεία διὰ τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον γεφύρας. Ἡγοῦντο δὲ πρῶτον μὲν μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ τούτους ὁ ἐκ παντοίων ἐθνῶν σύμμικτος στρατός. Καὶ οὗτοι μὲν διῆλθον τὴν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ ὑστεραίαν πρῶτοι μὲν διῆλθον οἱ ἱππόται καὶ μετ' αὐτοὺς ἡ φρουρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἐστεφανωμένοι καὶ οὗτοι· μετὰ τούτους εἵποντο οἱ ἱεροὶ ἵπποι καὶ τὸ ἱερὸν ἅρμα καὶ ἀκολούθως αὐτὸς ὁ Ξέρξης μετὰ αἰχμοφόρων καὶ χιλίων ἱππotῶν. Τούτοις εἵπετο ὁ λοιπὸς στρατός. Ταὐτοχρόνως ὁ στόλος ἀναπετάσας τὰ ἱστία ἔπλεε πρὸς τὴν ἀντίπεραν.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΖΙΚΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ. — Ὁποῖαι ἦσαν αἱ ἐπικουρίαι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ γιγαντιαίᾳ ταύτῃ ἐκστρατείᾳ καθ' ἣν ἅπασα σχεδὸν ἡ Ἀσία ἐφώρμα ἐπί τινος γωνίας τῆς Εὐρώπης; Εἰς τὸ

(1) Ἡροδ. βιβλ. VII, 54.

πεζικὸν ἐπιφαίνονται οἱ Παφλαγόνες, οἱ Καππαδόκαι, οἱ Φρύγες, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Λυδοί, οἱ Μυσοί, οἱ Βιθυνοὶ καί τινες φυλαι τῆς Ποντικῆς Καππαδοκίας.

« Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεα πεπλεγμένα, ἀσπίδας δὲ σμικράς, αἰχμὰς δὲ οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσην κνήμην ἀνατείνοντα.

« Λύγιες δὲ καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδυνοὶ καὶ Καππαδόκαι τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι ἐστρατεύοντο. Παφλαγόνων μέν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μαριανδυνῶν δε καὶ Λιγύων καὶ Καππαδοκῶν Γωβρύης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀρτυστώνης·

« Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. Ἀρμένιοι δὲ κατά περ Φρύγες ἐσεσάχατο. Τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δαρείου ἔχων θυγατέρα.

« Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὅπλα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμικράς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέοντο ἐπικαύτοισι. Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι.

« Θρήικες δὲ οἱ Βιθυνοὶ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ζειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντιά τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρὰ Θρηίκων δὲ ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου.

« Πισιδεῖς δὲ (1) ἀσπίδας ὠμοβοίνας εἶχον σμικράς, καὶ προ-

---

(1) Τὸ ὄνομα τοῦ λαοῦ τούτου ἐλλείπει ἐκ τοῦ Ἡροδότου, οὗ τὸ κείμενον παρουσιάζει ἐνταῦθα κενὸν, ὅπερ ὁ Wesseling εἶγε προτείνει νὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Καβηλέων. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ κεφάλαιον ἐν ᾧ εὑρηται τὸ κενὸν προηγεῖται πάντων τῶν σχετιζομένων μετὰ τῶν Καβηλέων καὶ Μυσῶν, λαῶν μεσημβρινῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Πισιδέων ἀντικατάστασις μοὶ ἐφάνη μᾶλλον προσεγγίζουσα τῇ ἀληθείᾳ. Παρατηρητέον ὡσαύτως ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει μόνον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ λαοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἐξηφανίσθη καὶ ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐπορεύετο ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν Καβηλέων καὶ Μυσῶν καὶ ὅτι ὁ λαὸς οὗτος ἦτο γείτων αὐτοῦ.

βούλους δύο λυκιοεργέας ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα. Πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὦτά τε καὶ κέρεα προσῆν βοὸς χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς κνήμας ῥάκεσι φοινικέοισι κατειλίχατο:

« Καβηλέες δὲ καὶ Λασώνιοι τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχέας εἶχον καὶ εἵματα ἐνεπεπορπέατο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα μετεξέτεροι Λύκια, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. Τούτων πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεος. »

Ὁ Ἡρόδοτος τελευτᾶ τὴν ἀπαρίθμησιν ταύτην τῶν διὰ βορειανατολικῶς οἰκούντων βαρβάρων φυλῶν, λέγων :

« Μόσχοι δὲ καὶ Τιβαρηνοὶ καὶ Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς σμικρὰς, λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. Τούτους δὲ συνέτασσον ἄρχοντες οἵ δε, Μόσχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ Πάρμυος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας δε καὶ Μοσυνοίκους Ἀρταΰκτης ὁ Χοράσμιος, ὃς Σηστὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε.

« Μᾶρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπίδας δὲ δερματίνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια.

« Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοΐνας σμικρὰς αἰχμάς τε βραχέας, πρὸς δὲ καὶ μαχαίρας εἶχον.

« Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος 1). »

ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ. — Οἱ κάτοικοι τῶν παρακτίων ἐπαρχιῶν ὑπηρέτουν ἐν τῷ ναυτικῷ. Ὁ Ἡρόδοτος διέσωσεν ἡμῖν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπικούρων ἐθνῶν κατὰ τὴν διάβασιν.

« Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε· τὰς μὲν κεφαλὰς εἰλίχατο μίτρῃσι οἱ βασιλέες αὐτῶν, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες.

« Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας· οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, λαισήιά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοέ-

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VII, 72—80.

ης πεποιημένα καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξῖφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα.

« Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείκοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι.

« Λύκιοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα θωρηκοφόροι τε ἐόντες καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα κρανέϊνα καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι πίλους πτεροῖσι περιστεφανωμένους, ἐγχειρίδια δὲ δρέπανα εἶχον.

« Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε καὶ ἑλληνικὰ ὅπλα.

« Κάρες δὲ ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια.

« Ἴωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὡς Ἕλληνες.

« Νισιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας, ὡπλισμένοι ὡς Ἕλληνες.

« Αἰολέες δὲ ἑξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὡς Ἕλληνες.

« Ἑλλησπόντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν, Ἀβυδηνοῖσι δὲ προσετέτακτο ἐκ βασιλέος κατὰ χώρην μένουσι φυλάκους εἶναι τῶν γεφυρέων, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας ἐσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἕλληνες 1).

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Οἱ ὀνομαστότεροι ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ταξίαρχοι οἱ ὑπὸ τὰς διαταγὰς Περσῶν ἀρχηγῶν διατελοῦντες ἦσαν ὁ Κίλιξ Συέννεσις Ὡρομέδοντος, ὁ Κύπριος Κυβερνίσκος Σίκα, οἱ Κύπριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω καὶ τρεῖς Κᾶρες Ἱστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίγρης ὁ Σελδώμου καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω.

« Τῶν μέν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιαρχέων ὡς οὐκ ἀναγκαζόμενος, λέγει ὁ Ἡρόδοτος (2) Ἀρτεμησίης δὲ, τῆς μάλιστα

---

(1) Ἡρ. βιβλ. VII, 90—96.
(2) Ἡρ. βιβλ. VII, 99.

θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός, ἥτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτή τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίεω ὑπὸ λήματός τε καὶ ἀνδρίης ἐστρατεύετο, οὐδεμιᾶς ἐούσης οἱ ἀναγκαίης· οὔνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἁλικαρνησσοῦ τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μητρόθεν δὲ Κρῆσσα· ἡγεμόνευε δὲ Ἁλικαρνησσέων τε καὶ Κώων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη· καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετά γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλεῖ ἀπεδέξατο. Τῶν δὲ κατέλεξα πολίων ἡγεμονεύειν αὐτὴν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὸν Δωρικόν. Ἁλικαρνησσέας μὲν Τροιζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους.»

Ἀφῶμεν τὸν Ξέρξην ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην καθ' ἣν νικητὴς μὲν κατ' ἀρχὰς ἐν Θερμοπύλαις διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ἐφιάλτου, ἡττημένος δὲ μᾶλλον ἢ νικητής, τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀρτεμισίου, εἰσῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὑπὸ γεγηρακότων τινῶν μόνον ὑπερασπιζομένας, ἐλεηλάτησε καὶ εἶτα ἐπυρπόλησεν αὐτάς, τέλος δὲ ἡττηθεὶς ἐν Σαλαμῖνι χάρις ταῖς ἀρεταῖς τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῷ πατριωτισμῷ τῶν Ἑλλήνων συνασπισθέντων ἤδη ὑπὲρ τῆς ἀμύνης τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ εἰς αἰσχρὰν τραπεὶς φυγὴν ἐπανῆλθε σπουδῇ εἰς Ἀσίαν. Τῶν ἀφηγήσεων τοῦ πολέμου τούτου μὴ ἀφορωσῶν τὴν ἡμετέραν μελέτην, περιοριζόμεθα νὰ ἐκθέσωμεν γεγονότα τινα ἀμέσως τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἐνδιαφέροντα.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλωτισθέντων ἐπὶ τῶν 15 νηῶν, ἃς ἐκυρίευσαν παρὰ τῶν Περσῶν ὁπότε προσωρμίζοντο εἰς Ἀφετὰς, ἦσαν ὁ Πάριος στρατηγὸς Πενθέριος ὁ Δημονόου καὶ ὁ τῶν ἐν Καρίᾳ Ἀλαβάνδων τύραννος Ἀρίδωλις, ἀμφότεροι χορηγήσαντες τοῖς Ἕλλησιν ἀρκοῦσας πληροφορίας περὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου, λίαν ἐπιρρεασάσας τὰ μετέπειτα συμβάντα.

Κατὰ τὴν ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τριάκοντα βαρβαρικὰς ναῦς, ἠχμαλωτίσθη καὶ Φιλάων ὁ Χέρσιος, ἀδελφὸς τοῦ Γόργου, βασιλέως τῶν Σαλαμινίων. Μετ' οὐ πολὺ προσβληθεῖσαι καὶ αἱ Κιλικικαὶ ναῦς κατεστράφησαν.

Κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ τοῦ Ξέρξου

στόλος ἐν ἀταξίᾳ διετέλει, ἡ τῆς Ἀρτεμισίας ναῦς κατεδιώκετο δραστηρίως ὑπὸ Ἀττικῆς νηός. Ἀπολέσασα πᾶν μέσον διαφυγῆς προσέβαλε μίαν τῶν νηῶν τοῦ περσικοῦ στόλου, ἔμπροσθεν αὐτῆς εὑρεθεῖσαν καὶ εἰς τοὺς Καλυνδίους ἀνήκουσαν καὶ κατεβύθισεν αὐτήν. Ὁ δὲ τῆς Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος, ὁ καταδιώκων αὐτήν, ἰδὼν αὐτὴν ἐπιπεσοῦσαν ἐπὶ ἐχθρικῆς νηός, ἐξέλαβεν αὐτὴν ὡς σύμμαχον ἢ ὡς αὐτομολοῦσαν καὶ ἔπαυσε καταδιώκων αὐτήν. Ὁ Ξέρξης νομίσας ὅτι ἡ καταδιωκομένη ναῦς ἦτο ἑλληνικὴ ἐξεφώνησεν. «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». 1)

Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ, ἐν ᾗ ἀπεφασίζετο ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἡ διαγωγὴ τῶν Ἰώνων ἦν ὕποπτος. Οἱ Ἕλληνες οὐδὲν ἠμέλησαν ὅπως ἀποχωρήσωσιν αὐτοὺς τοῦ μεγάλου βασιλέως. Μετὰ τὴν ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχην, ὁ Θεμιστοκλῆς λαβὼν ἀττικάς τινας ναῦς ταχυπορωτάτας ἐπορεύετο πρὸς τὰ παράλια ἔνθα εὑρίσκοντο πόσιμα ὕδατα καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ Ἴωνες ἤθελον ἔλθει τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐνεχάραξεν ἐπὶ τῶν βράχων τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφήν.

« Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι· ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε. Εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔζεσθε καὶ αὐτοί, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθαι τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν. Εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἷόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μείζονος κατέζευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ὑμῖν γέγονε» 1).

Οἱ Ἴωνες διαβληθέντες παρὰ τῷ Ξέρξῃ ὑπὸ τῶν Φοινίκων, ναυτικῶν αὐτῶν ἀντιπάλων, κατώρθωσαν διὰ τῆς ἀνδρίας ἣν ἐπεδείξετο τὸ πλήρωμα νηός τινος ἐκ Σαμοθράκης καὶ τῆς φιλίας τοῦ Πέρσου Ἀριαράμνη, νὰ ἀνακτήσωσι τὴν προτέραν περὶ αὐτοὺς ἰδέαν τοῦ μεγάλου βασιλέως.

ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ. — Ὁ Ξέρξης εὐδοκήσας νὰ καταλίπῃ

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VIII, 85.
(2) Βιβλ. VIII 22.

εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Μαρδόνιον μετὰ τριακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν καὶ ἀποφασίσας νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐν Ἀσίᾳ, ἐνέδωκεν ἰδίᾳ εἰς τὰς συμβουλὰς τῆς Ἀρτεμισίας συμβουλευσάσης αὐτῷ ταῦτα «ὦ βασιλεῦ χαλεπὸν μέν ἐστι συμβουλευομένῳ τυχεῖν τὰ ἀριστα εἴπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μέν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω, Μαρδόνιον δε, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιήσειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει· τοῦτο μὲν γάρ, ἢν καταστρέψηται τά φησι ἐθέλειν καὶ οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ὦ δέσποτα, γίνεται οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο, τοῦτο δέ, ἢν τὰ ἐναντία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμφορὴ μεγάλη ἔσται σέο τε περιεόντος καὶ σόων, τῶν πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν· ἢν γὰρ σύ τε περιῇς καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται περὶ σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δέ, ἤν τι πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικέοντες οἱ Ἕλληνες νικέουσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δέ, τῶν εἵνεκεν τὸν στόλον ἐποιήσαο. πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπελᾷς» 1). Ὁ Ξέρξης ἠὐχαριστήθη ἐπὶ τῇ συμβουλῇ τῆς Ἀρτεμισίας, ἥτις ἐπέτυχεν εἰποῦσα ἅπερ αὐτὸς ἐφρόνει. Ἐπαινέσας δὲ τὴν Ἀρτεμισίαν ἐπεφόρτησεν αὐτῇ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς Ἔφεσον τινὰς τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ νόθων παίδων καὶ παραδώσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν εὐνοῦχον Ἑρότιμον τὸν Πηδασέα. Ὁ δὲ στόλος αὐτοῦ διετάχθη νὰ πλεύσῃ ἀμέσως εἰς Ἑλλήσποντον, ὅπως φυλάξῃ τὰς γεφύρας αἵτινες ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς διάβασιν. Ὁ τῶν Ἑλλήνων ὅμως στόλος κατεδίωξεν αὐτὸν μέχρις Ἄνδρου.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦτο τῆς γνώμης ὅπως καταδιώξωσι τὸν στόλον μέχρις Ἑλλησποντου καὶ λύσωσι τὰς γεφύρας. Ὁ Εὐρυβιάδης ὅμως ἐναντίαν ὅλως εἶχε γνώμην λέγων ὅτι, ἀντὶ νὰ περικλείσωσι τοὺς Πέρσας ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, προτιμώτερον ἦτο νὰ πολεμήσωσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας. Ἐπὶ τῇ γνώμῃ ταύτῃ ὁ συμμαχικὸς στρατὸς ἐσταμάτησε. Τότε ὁ Θεμιστοκλῆς διεμήνυσε μυστικήν τινα συμβουλὴν εἰς τὸν βασιλέα, εἴτε ὅπως πείσῃ αὐτὸν

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VIII, 102.

νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν φυγὴν εἴτε ὅπως, ἐν περιπτώσει δυσμενείας, ἔχῃ ἄσυλον παρ' αὐτῷ. 1)

Ὁ Ξέρξης, ἐξακολουθῶν τὸν πλοῦν αὐτοῦ, ἔφθασε μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἑλλησπόντου, ἄγων ὀλίγον στρατόν, τοῦ λοιποῦ ἀπολεσθέντος ἐκ λιμοῦ ἢ ἀσθενειῶν ἢ διασκορπισθέντος ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Διέβη δὲ τὸν Ἑλλήσποντον διὰ σχεδιῶν, τῶν γεφυρῶν ὑπὸ τρικυμίας παρασυρθεισῶν, ἐξῆλθεν εἰς Ἄβυδον καὶ ἐκεῖθεν προχωρήσας ἀφίκετο εἰς Σάρδεις. 2)

ΑΠΡΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΤΟΛΩΝ. — Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ Περσικὸς στόλος διηυθύνθη εἰς Κύμην, ἔνθα καὶ διεχείμασε· τοῦ ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος, συνῆλθεν εἰς Σάμον, ἀφ' ἧς δὲν ἀπεμακρύνθη, ὡς μὴ συνελθὼν ἔτι ἐκ τῆς μεγάλης συμφορᾶς, ἣν ὑπέστη, ἀρκεσθεὶς νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν Ἰωνίαν πρὸς πρόληψιν πάσης τυχὸν ἀποστασίας. Περιέμενε δὲ κατάλληλον εὐκαιρίαν ὅπως ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὠτακουστῶν, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὅπῃ πεσέται τὰ Μαρδονίου πρήγματα.

Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς στόλος συνῆλθεν εἰς Αἴγιναν. Ἐνῷ δὲ διωργανίζετο, ἀφίκοντο ἄγγελοι Ἰώνων. Πράγματι συνωμοσία τις ἐσκευωρεῖτο ἐν Χίῳ ὑπὸ ἑπτὰ συνωμοτῶν κατ' ἀρχὰς ἀποτελουμένη καὶ σκοποῦσα τὸν θάνατον τοῦ τυράννου τῆς Χίου Στράττι· ἀλλὰ τῆς συνωμοσίας προδοθείσης ὑπό τινος τῶν μεμυημένων, οἱ λοιποὶ ἐξ στασιῶται ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἐκ Χίου καὶ μεταβῶσιν εἰς Σπάρτην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγιναν, δεόμενοι τῶν Ἑλλήνων ὅπως καταπλεύσωσιν εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ ἐλευθερώσωσιν αὐτήν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στόλος μόλις μέχρι Δήλου συνώδευσεν αὐτούς, φοβηθεὶς νὰ προχωρήσῃ ὡς ἀτελῆ ἔχων γνῶσιν τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ ὡς φρονῶν ὅτι ἐπληροῦντο τὰ μέρη ἐκεῖνα παντοίας στρατιᾶς· Ἡ Σάμος ἐνόμιζον ὅτι ἀπεῖχεν ἴσον ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις. Οὕτως ἐνῷ οἱ βάρβαροι δὲν ἐτόλμων ὑπὸ φόβου νὰ προχωρήσωσι πρὸς δυσμὰς πέραν τῆς Σάμου, οἱ Ἕλληνες, μεθ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. VIII, 108—110.

(2) Ἡροδ. βιβλ. VIII, 113—117.

τῶν Χίων δὲν ἐτόλμων, ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας, νὰ προχωρήσωσι πρὸς ἀνατολὰς πέραν τῆς Δήλου· ὁ φόβος ἐφύλασσεν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ μεταξὺ τῶν δύο στόλων διάστημα. 1)

Η ΕΝ ΠΛΑΤΑΙΑΙΣ ΜΑΧΗ. — Ὁ Μαρδόνιος δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς πρὸς τὸν Ξέρξην ὑποσχέσεις του. Κατέλαβε τὰς Ἀθήνας δέκα μῆνας μετὰ τὴν εἰς αὐτὰς εἴσοδον τοῦ βασιλέως. Ὑπὸ στηθέντα ἀπὸ νήσου εἰς νῆσον διέδωκαν εἰς τὸν ἐν Σάρδεσι εὑρισκόμενον ἔτι Ξέρξην τὴν εἴδησιν ταύτην καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἀνεπτέρωσαν τὰς περὶ ἐπιτυχίας ἐλπίδας του· ἀλλά, μετά τινας μονομερεῖς ἐπιτυχίας, ὁ στρατηγὸς τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀπώλεσε τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, καθ' ἣν ἑκατὸν δέκα χιλιάδες Ἕλληνες σύμμαχοι ἐνίκησαν τριακοσίας χιλιάδας Περσῶν καὶ ὁ Μαρδόνιος εὗρε τὸν θάνατον. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀρτάβαζος ἔσπευσε νὰ φύγῃ εἰς Ἑλλήσποντον καί, διελθὼν τὴν ἐν Βυζαντίῳ θάλασσαν, εἰσῆλθεν εἰς Ἀσίαν. Τὸ λοιπὸν τοῦ στρατοῦ, ἐκτὸς τριῶν χιλιάδων, ἀπώλετο ἐν τῇ μάχῃ 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Μάχη ἐν Μυκάλῃ. — Ἅλωσις Σηστοῦ. — Τέλος τῶν Μηδικῶν πολεμων.

Η ΣΑΜΟΣ ΠΕΜΠΕΙ ΑΓΓΕΛΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΟΛΟΝ. — Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ Πέρσαι ὑπέστησαν τοσοῦτῳ μέγα τραῦμα ἐν Πλαταιαῖς, ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῶσι καὶ ἕτερον ἐπίσης τρομερὸν καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίας.

Ἐνῷ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Λευτυχίδου παρέμενεν ἐν Δήλῳ, ἄγγελοι ἐκ Σάμου ἀφίκοντο. Ἡγησίστρατος, εἷς τῶν ἀγγέλων τούτων, ἐδήλωσεν ὅτι ἐὰν οἱ Ἴωνες ἔβλεπον μόνον ἐμ-

(1) Ἡροδ. βιβ. VIII, 132.
(2) Ἡροδ. βιβλ. VIII, 136—144 καὶ βιβλ. IX, 1—66.

φανιζόμενον τὸν στόλον, θὰ ἐπανίσταντο κατὰ τῶν Περσῶν, ὅτι οἱ βάρβαροι δὲν περιέμενον τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου καὶ ὅτι, καὶ ὑπὸ τὴ ὑποθέσει ἔτι ὅτι θὰ ἀπεφάσιζον νὰ περιμένωσιν αὐτόν, οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε ἤθελον τύχει καταλληλοτέρας εὐκαιρίας ὅπως εὕρωσι τοιαύτην ὡραίαν ἄγραν. Τέλος, «θεούς τε κοινοὺς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον· εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τάς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλώειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους ἐκείνοισι εἶναι· αὐτοί τε, εἴτι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἑτοῖμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὅμηροι εἶναι.»

Ὁ Λευτυχίδης, πρὶν ἔτι ἀπαντήσῃ, ἠρώτησε τὸν ἄγγελον τῆς Σάμου, «Ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα;» ὁ δὲ ἀπήντησεν. «Ἡγησίστρατος.» Ὁ Λευτυχίδης, ὑφαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, ἵνα ἐμποδίσῃ τὸν Ἡγησίστρατον νὰ προσθέσῃ λέξιν τινα, εἶπε. «Δέκομαι τὸν οἰωνὸν τὸν ἡγησίστρατον, ὦ ξεῖνε Σάμιε· σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅκως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλώσεαι καὶ οἱ σὺν ἐόντες οἵδε, ἢ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους. Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας.»

«Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλωον· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλώειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος.» 1)

Ο ΠΕΡΣΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΤΗΝ ΜΑΧΗΝ. — Τῇ ἐπαύριον ὁ στόλος, ἀναπετάσας τὰ ἱστία, ἀπέπλευσεν ἐκ Δήλου εἰς Σάμον, ἀγκυροβολήσας οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ παρασκευαζόμενος εἰς ναυμαχίαν. Ἅμα οἱ Πέρσαι ἔμαθον τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἀνῆγον τὰς ναῦς αὐτῶν πρὸς τὴν ἤπειρον, ἐκτὸς τῶν Φοινίκων, λαβόντων τὴν ἄδειαν ν' ἀποσυρθῶσιν ὅπου ἂν ἐβούλοντο, διότι, κατανοοῦντες τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἤθελον νὰ ναυμαχήσωσι μετ' αὐτῶν.

« Ἐς δὲ τὴν ἤπειρον ἀπέπλωον, ὅκως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον, ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίων ἐφύλασσε· τοῦ πλήθους μὲν

(1) Ἡροδ. βιβλ. IX, 90—92.

ἦν ἓξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλεΐ τε καὶ μεγέθεϊ ὑπερφέρων Περσέων. Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο· ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱρόν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἱδρύσατο Νειλέῳ τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τάς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν· καὶ παρασκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ᾽ ἀμφότερα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζετο» 1).

ΜΑΧΗ ΕΝ ΜΥΚΑΛΗ. — Οἱ Ἕλληνες, πληροφορηθέντες ὅτι οἱ βάρβαροι διεπέρασαν εἰς τὴν ἤπειρον, λίαν ἐλυπήθησαν ἐπὶ τῇ φυγῇ τῶν Περσῶν καὶ ἠπόρουν περὶ τοῦ πρακτέου. Τέλος ἀπεφάσισαν νὰ πλεύσωσιν εὐθὺ πρὸς τὴν ἤπειρον καί, παρασκευασάμενοι ἀποβάθρας ὡς καὶ πάντα τὰ πρὸς ναυμαχίαν ἐπιτήδεια, ἔπλευσαν πρὸς τὴν Μυκάλην. Ἅμα ἐπλησίασαν πρὸς τὴν ἤπειρον, ὅσον ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ διακρίνωσι τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, χωρὶς οὐδεὶς νὰ φαίνηται θέλων νὰ προσβάλῃ αὐτούς, καὶ, τοὐναντίον μάλιστα, ἔβλεπον τὰς ναῦς ἀνειλκυσμένας ἐπὶ τῆς ἄμμου ἔσω τοῦ τείχους καὶ πολὺν πεζικὸν στρατὸν παρατεταγμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ὁ Λευτυχίδης παραπλέων μετὰ τῆς νηός του τὸν αἰγιαλόν, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα, προηγόρευε διὰ κήρυκος τοῖς Ἴωσι λέγων· «Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω. Πάντως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι· ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνῆσθαί τινα χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἥβης. Καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος· ὡύτὸς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ· ἦ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἔμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἔπειτεν ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους ποιήσειν ἀπίστους» 2).

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. IX, 96 καὶ 97.
(2) Ἡροδ. βιβλ. IX, 98.

Τούτων γινομένων, οἱ Ἕλληνες προσχόντες τὰς ναῦς ἀπέβησαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ παρεσκευάσθησαν εἰς μάχην.

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΑΦΟΠΛΙΖΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΙΩΝΑΣ. — Οἱ Πέρσαι ἀκούσαντες τὴν πρὸς τοὺς Ἴωνας γινομένην ταύτην προκήρυξιν ἤρξαντο ν' ἀφοπλίζωσι τοὺς Σαμίους, τοὺς ὑπηρετοῦντας ἐν τῷ στρατῷ αὐτῶν, ὑποπτευόμενοι ὅτι τὰ τῶν Ἑλλήνων ἐφρόνουν. Ἡ ὑπόνοια αὕτη ἐρείδετο ἰδίως ἐπὶ τῷ ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ βάρβαροι ἔφερον μετὰ τοῦ στόλου αὐτῶν τοὺς ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἐν τῇ Ἀττικῇ αἰχμαλωτισθέντας Ἀθηναίους, οἱ Σάμιοι, ἐξαγοράσαντες τοὺς αἰχμαλώτους τούτους, ἐβοήθησαν αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἀθήνας, ἀποδώσαντες οὕτω τὴν ἐλευθερίαν εἰς πεντακοσίους ἐχθροὺς τοῦ Ξέρξου. Τῆς προφυλάξεως ταύτης ληφθείσης, οἱ Πέρσαι ἐνεπιστεύθησαν τὴν φύλαξιν τῶν πρὸς τὴν Μυκάλην ἀγουσῶν διὰ τῶν ὀρέων ὁδῶν εἰς τοὺς Μιλησίους, ὡς ἐπισταμένους κάλλιον παντὸς ἄλλου τὴν χώραν καὶ κυρίως ὅπως μακρὰν τοῦ στρατοπέδου ἔχωσιν αὐτούς.

« Τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἄν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοισι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρρα ἕρκος εἶναί σφι» 1).

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΠΛΑΤΑΙΑΙΣ ΝΙΚΗΝ. — Οἱ Ἕλληνες παρασκευασθέντες εἰς μάχην προὐχώρουν κατὰ τῶν βαρβάρων ὁπότε φήμη διεδόθη ἀνὰ τὸ στρατόπεδον περὶ τῆς νίκης τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ μάχην κατὰ τοῦ Μαρδονίου, ἥτις ἀνεζωπύρωσε τὸ θάρσος τοῦ στρατοῦ, προθυμώτερον καταστήσας αὐτὸν πρὸς τοὺς κινδύνους. Οἱ Ἕλληνες ἔσπευσαν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πολεμήσαντες ἀποφασιστικώτερα καὶ οἱ βάρβαροι κατὰ τὴν μάχην ταύτην οὐκ ὀλίγον θάρρος ἐπεδείξαντο, καθόσον ἆθλα τῆς νίκης ἐπρόκειντο αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος.

ΗΤΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Οἱ Ἀθηναῖοι ὡς καὶ οἱ παρ' αὐτοῖς τεταγμένοι, ἀποτελοῦντες τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, προὐχώρουν κατ'

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. IX, 99.

αἰγιαλόν τε καὶ ἄπεδον χῶρον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ στρατοῦ, τὸ ὁποῖον ἠκολούθει ἀμέσως αὐτούς, προυχώρει διὰ τῶν ὀρέων καὶ τῶν χαράδρων. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιεκύκλωσαν διὰ τοῦ τρόπου τούτου τοὺς βαρβάρους, ἡ ἄλλη πτέρυξ ἐμάχετο μετ' αὐτῶν. Ἐνόσῳ οἱ Πέρσαι ἠδύναντο νὰ κρατῶσι τὰ γέρρα αὐτῶν, ἠμύνοντο καρτερῶς· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτῶν, καί τοι ἠναγκασμένοι νὰ μάχωνται μόνοι, τῶν Λακεδαιμονίων μὴ δυνηθέντων νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν μάχην ταύτην, ἐνεθαρρύνοντο ἀμοιβαίως καὶ προθυμώτεροι γινόμενοι κατώρθωσαν νὰ στρέψωσι τὴν μάχην ὑπὲρ ἑαυτῶν. «διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὗτοι φερόμενοι ἐπέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τριζήνιοι· οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι· συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος· ὡς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὔτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγήν τε ὥρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων· οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων· καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτέουσι.» 1)

Οἱ Πέρσαι ἐμάχοντο εἰσέτι ὁπότε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐφάνησαν μετὰ τῶν ἑπομένων αὐτοῖς καὶ συνεπλήρωσαν τὴν ἥτταν τῶν βαρβάρων.

ΟΙ ΙΩΝΕΣ ΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Οἱ Σάμιοι, οἱ μετὰ τοῦ Μηδικοῦ στρατοῦ εὑρισκόμενοι καὶ οὓς εἶχον ἀφοπλίσει οἱ Πέρσαι, ἅμα εἶδον ὅτι ἡ νίκη ἀμφεταλαντεύετο μεταξὺ τῶν δύω μαχομένων, προσῆλθον εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Τὸ λοιπὸν τοῦ Ἰωνικοῦ στρατοῦ, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν Σαμίων, ἐγκατέλειπον τοὺς Πέρσας, στρέψαντες ὡσαύτως τὰ ὅπλα των κατὰ τῶν βαρβάρων.

Οἱ Μιλήσιοι, ἀντὶ νὰ ὁδηγήσωσι τοὺς Πέρσας εἰς τὴν ὁδόν, δι' ἧς θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποσυρθῶσιν ἐν ἀσφαλείᾳ, ἔφερον αὐτοὺς διὰ διαφόρων ἐλιγμῶν πλησίον τῶν Ἑλλήνων καὶ τέλος αὐτοὶ οὗτοι ἐ-

---

(1) Ἡρ. βιβλ. IX, 102.

γίνοντο πολεμιώτατοι κτείνοντες αὐτούς. Ἡ Ἰωνία ἅπασα ἐξηγέρθη λοιπὸν τὸ δεύτερον κατὰ τῶν Περσῶν.

ΠΥΡΠΟΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ κατέσφαξαν πλείστους βαρβάρους, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας, ἐνέπρησαν τὰς ναῦς καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, ἀφοῦ πρῶτον προεξήγαγον εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοὺς θησαυροὺς, οὓς ἐλεηλάτησαν καὶ ἀπέπλευσαν.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ. — Ἀφικόμενοι εἰς Σάμον συμβούλιον συνεκρότησαν, ἐν ᾧ συνεζητήθη τὸ σχέδιον τῆς μετοικεσίας τῶν κατοίκων τῆς Ἰωνίας εἰς Ἑλλάδα καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν ἔν τινι χώρᾳ καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς κυρίως Ἰωνίας εἰς τοὺς βαρβάρους· πολλοὶ τῶν βουλευομένων ἐθεώρουν πράγματι ὡς ἀδύνατον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν Ἰώνων, ἥτις ἔπρεπε νὰ ᾖ συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος· ἀλλὰ, ταὐτοχρόνως, ἐφρόνουν ὅτι παύοντες τὴν προστασίαν ἐπὶ τῶν Ἰώνων ἔχανον καὶ πᾶσαν ἐλπίδα ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκδικήσεως τῶν Περσῶν. Ἀλλὰ οἱ Πελοποννήσιοι ἄλλην ἐξέφρασαν ἰδέαν, ἣν διέσωσεν ὁ Ἡρόδοτος λέγων. «Πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλεϊ ἐοῦσι ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας δοῦναι τὴν χώρην Ἴωσι ἐνοικῆσαι, Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλεύειν· ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι· καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὅρκοισι ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. Τούτους δὲ καταλαβόντες ὅρκοισι ἔπλωον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὑρήσειν.»

ΦΥΓΗ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ἐν τοσούτῳ βάρβαροί τινες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν διὰ τῶν κορυφῶν τῆς Μυκάλης, ὅπως καταφύγωσιν εἰς Σάρδεις, ἔνθα εὑρίσκετο εἰσέτι ὁ Ξέρξης· καθ' ὁδὸν Μασίστης, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου, παρατυχὼν ἐν τῇ μάχῃ συνεχῶς ἐπέπληττε σφοδρῶς τὸν στρατηγὸν Ἀρταεΐτην, πολλά τε κακὰ λέγων αὐτῷ, «ἄλ-

λα τε καὶ γυναικὸς κακίω φὰς αὐτὸν εἶναι τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα· παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι γυναικὸς κακίω ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός ἐστι. Ὁ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην ἀποκτεῖναι ἐθέλων· καί μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξεναγόρης ὁ Πρηξίλεω ἀνὴρ Ἁλικαρνησσεύς, ὄπισθε ἑστεὼς αὐτοῦ Ἀρταΰντεω, ἁρπάζει μέσον καὶ ἐξαείρας παίει ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι οἱ Μασίστεω προέστησαν· ὁ δὲ Ξεναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξεναγόρης Κιλικίης πάσης ἦρξε δόντος βασιλέος» 1)

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΣΗΣΤΟΥ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἀναχωρήσας ἐκ Μυκάλης δι' Ἑλλήσποντον ἀφίκετο εἰς Ἄβυδον, ἀφοῦ ἐπί τινα καιρὸν ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων καταληφθέντες προσωρμίσθησαν εἰς Λεκτόν. Ἐν Ἀβύδῳ ηὗρον διαλελυμένας τὰς γεφύρας, ἃς ἐνόμιζον ὅτι ἤθελον εὕρη ἐντεταμένας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κύριος σκοπὸς αὐτῶν ἐξεπληρώθη, ὁ Λευτυχίδης καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐγνωμοδότησαν νὰ ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Ξανθίππου διατελούντων, ἀποφασισάντων νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐν τῇ Χερσονήσῳ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξαν πολιορκήσαντες τὴν Σηστόν, ἣν ὑπερασπίζετο ὁ Πέρσης Οἰόβαζος ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἐπιχωρίους Αἰολεῖς, Πέρσας καὶ ἄλλους συμμάχους.

Ἡ πολιορκία διήρκεσε μέχρι τοῦ φθινοπώρου καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σηστοῦ εἰς τοσοῦτον ἔφθασαν κακοῦ, ὥστε «τοὺς τόνους ἕψοντες τῶν κλινέων ἐσιτέοντο». Ὅτε ἅπαντα τὰ μέσα τῆς διατηρήσεως αὐτῶν ἐξηντλήθησαν, οἱ Πέρσαι μετὰ τοῦ Οἰοβάζου κατώρθωσαν νύκτωρ νὰ κατέλθωσι τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ τείχους, ὅπερ ἧττον ἐφυλάσσετο ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλὰ, ἡμέρας γενομένης, οἱ Χερσονησῖται, οἱ μένοντες ἐν τῇ πόλει, ἐσήμηναν ἀπὸ τὸν πύργον τὸ γεγονὸς εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὰς πύλας ἤνοιξαν. Ἐκ τῶν Ἀθηναίων

---

(1) Ἡροδ. βιβλ. IX, 106. καὶ 107.

τινές μεν κατέλαβον τὴν πόλιν, οἱ πλεῖστοι δὲ κατεδίωκον τοὺς Πέρσας, τοὺς ὁποίους καταλαβόντες παρὰ τὸν ἐς Αἰγὸς ποταμὸν τινάς μεν ἀπέκτειναν, ἄλλους δὲ ἐζώγρησαν.

Ἡ ἅλωσις τῆς Σηστοῦ ἐξησφάλισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐλευθέραν ναυτοπλοΐαν τῆς Μαύρης θαλάσσης.

Τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἀποπερατωθείσης, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα «τά τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καί δη καὶ τὰ ὅπλα τῶν γεφυρέων ὡς ἀναθήσοντες ἐς τὰ ἱρά».1) Ἀλόγως ὅθεν ὁ χρησμὸς δὲν εἶχεν ἀποφανθῆ λέγων· «Ὅτι ἡ θάλασσα φίλη τῶν Ἑλλήνων ἐστί».

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. — Οὕτως οἱ Πέρσαι προσεβλήθησαν καὶ ἡττήθησαν πανταχόσε. Ὁ Ξέρξης περισυλλέξας τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ του μετέβη εἰς Σοῦσα ὅπως κλαύσῃ ἐπὶ ταῖς τοσαύταις συμφοραῖς του. Καθ' ὁδὸν πυρὶ παρέδωκεν ἅπαντα τὰ ἱερὰ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων πιστεύων νὰ κατευνάσῃ οὕτω τὴν ὀργὴν τῶν τοσούτῳ δυσμενῶν φανέντων αὐτῷ θεῶν τῶν Περσῶν.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τούτου κατὰ τῶν Ἑλλήνων περσικοῦ πολέμου. Διήρκεσε δὲ δύο ἔτη «καὶ ἴσως, λέγει ὁ Barthélemy, οὐδέποτε, ἐν τοσούτῳ βραχεῖ διαστήματι, συνέβησαν τοσούτῳ μεγάλα γεγονότα. Οὐδέποτε ἐπίσης παρόμοια γεγονότα ἐπήνεγκον τοσούτῳ ταχείας ἀναστατώσεις εἰς τὰς ἰδέας, τὰ συμφέροντα καὶ τὴν διοίκησιν τῶν λαῶν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Ὁ πόλεμος ἄρχεται ἐκ νέου. — Νίκαι τοῦ Κίμωνος.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. — Αἱ ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ νίκαι ἠλευθέρωσαν ἐσαεὶ τὴν Ἑλλάδα τῆς Περσικῆς ἐπιδρομῆς. Ἡ

(1) Ἡροδ. βιβλ. IX, 121.

Ἑλλὰς ἤδη καταδιώξει τοὺς Πέρσας μέχρι τῆς Ἀσίας, τὰ δὲ παράκτια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἔσονται τοῦ λοιποῦ τὸ κυρίως θέατρον τοῦ πολέμου τούτου, οὗ τὴν ἔκβασιν διακινδυνεύσει καὶ ἐπιβραδύνει ἡ μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν ζηλοτυπία.

Κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, οἱ Ἕλληνες κατενόησαν ὅτι ἔπρεπε, πρὸ παντὸς ἄλλου, νὰ καταλάβωσι τὰ δύο ἐν ταῖς χερσὶν εἰσέτι τῶν Περσῶν διατελοῦντα σπουδαιότατα σημεῖα, τὴν Κύπρον καὶ τὸ Βυζάντιον. Ἐκ Κύπρου ἠδύναντο νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν Κιλικίαν, ἔνθα συνήρχετο συνήθως ὁ πεζικὸς στρατὸς τῆς Περσίας καὶ τὴν Φοινίκην, ἧς αἱ ναῦς ἀπετέλουν τὸ ἐπιφοβώτερον στοιχεῖον τῶν στόλων τοῦ μεγάλου βασιλέως. Ἀφ' ἑτέρου, ἐγκαθιστάμενοι εἰς Βυζάντιον, θὰ κατώρθουν τὴν ἐκ Θράκης ἔξωσιν τῶν Περσῶν, τὴν ἐσαεὶ ἀπόκλεισιν αὐτοῖς τῆς εἰς Εὐρώπην εἰσόδου καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθεροπλοΐας ἐν Μαύρῃ θαλάσσῃ.

Ἀμέσως μετὰ τὸ ἑπόμενον τῆς ἁλώσεως τῆς Σηστοῦ ἔτος, καθ' ὃν χρόνον αἱ Ἀθῆναι, μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν τῆς Σπάρτης, ἀπεπεράτωσαν τὰ τείχη αὐτῆς καὶ περιετείχησαν τὸν Πειραιᾶ (477), ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ νικητοῦ τῶν Πλαταιῶν Παυσανία, συγκείμενος ἐξ εἴκοσι νηῶν Πελοποννησίων καὶ τριάκοντα Ἀθηναίων ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀριστείδου καὶ πλείστων συμμάχων, ἀναπετάσας τὰ ἱστία, ἀπέπλευσε κατευθυνόμενος κατ' ἀρχὰς εἰς Κύπρον, ἧς πλεῖστον μέρος κατέλαβεν, ἐλευθερώσας τὰς ὑπὸ τῶν Περσικῶν φρουρῶν κατεχομένας πόλεις καὶ ἀκολούθως εἰς Βυζάντιον, ὅπερ κατέλαβε διὰ πολιορκίας, ἐκδιώξας τοὺς βαρβάρους 1).

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ. — Αἱ ἐπιτυχίαι αὗται διέφθειραν τὸν Παυσανίαν, αἱ δὲ ἀσιατικαὶ τρυφαὶ ἐκυρίευσαν τὸν Σπαρτιάτην, ὅστις ἐν τοῖς πεδίοις τῶν Πλαταιῶν περιεφρόνει τὴν πολυτέλειαν τῶν Μήδων. Ἐπὶ πλέον ἐπίεζε τοὺς συμμάχους διὰ τοῦ μυσαροῦ δεσποτισμοῦ καὶ αἱ μετὰ τοῦ Ξέρξου σχέσεις του δὲν ἐβράδυνον νὰ συντελέσωσιν

(1) Θουκ. β. βλ. I, 94. Διοδ. Σικ. βιβλ. XI, 44—45.

εἰς τὸ νὰ κατηγορῆται ἐπὶ προδοσίᾳ. 1). Ἡ Σπάρτη, κατανοήσασα τοῦτο, παρεχώρησε τοῖς Ἀθηναίοις τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς θαλάσσης καὶ τὴν φροντίδα τῆς ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ὀφείλεται πρὸ πάντων εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συμμάχων καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἰώνων, οἵτινες καταγοητευθέντες ὑπὸ τῆς ἀβρότητος καὶ δικαιοσύνης τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Κίμωνος, ἐζήτησαν αὐτοὺς ὡς ἀρχηγοὺς αὐτῶν. 2)

Οἱ Ἀθηναῖοι, περιβληθέντες τὴν ἡγεμονίαν, ὥρισαν τὰς πόλεις, αἵτινες ἔμελλον νὰ χορηγήσωσι ναῦς πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου ἢ πρὸς ἀντίστασιν εἰς νέας προσβολὰς, ὡς καὶ ἐκείνας, αἵτινες ἔμελλον νὰ ἀποτίσωσι μόνον φόρον χρηματικόν.

Τότε καθιδρύθη τὸ πρῶτον παρ' Ἀθηναίοις τὸ σύστημα τῶν Ἑλληνοταμιῶν, ἐπιφορτισμένων νὰ εἰσπράττωσι τοὺς χρηματικοὺς δασμούς, ὁρισθέντας τὸ πρῶτον εἰς 460 τάλαντα. Ἐν Δήλῳ ὑπῆρχε τὸ δημόσιον ταμεῖον, αἱ δὲ ἐκκλησίαι συνήρχοντο ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος. 3)

ΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Ὁποῖον μέρος κατεῖχεν ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐν τῇ δασμοφορίᾳ ταύτῃ; Ἡ περιεργοτέρα ἐπιγραφή, ἡ ἀνευρεθεῖσα ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῆς παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος, 4) χορηγεῖ ἡμῖν ἐντελεῖς σχεδὸν γνώσεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν ἀνευρεθέντα μάρμαρα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἔτη 440—436, δηλαδὴ εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ συμμαχικὸς θησαυρὸς μετεφέρθη ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας· ἅπασαι δὲ αἱ πόλεις, αἱ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμεναι, δὲν συμπεριελήφθησαν ἐν τῇ ὁμοσπονδίᾳ, ἅμα τῇ συστάσει αὐτῆς. Αἱ μικρασιάτιδες ὅμως καὶ ἰδίως αἱ παράκτιοι θὰ ἔλαβον μέρος ἐν αὐτῇ λίαν ἐγκαίρως.

Ἰδοὺ δὲ αἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναφερόμεναι πόλεις.

---

(1) Θουκ. βιβλ. I, 123—125.

(2) Θουκ. βιβλ. I, 95.

(3) Θουκ. βιβ. 1, 96. Διοδ. Σικ. βιβλ. XI, 37.

(4) Ἑλλ. Ἀρχαιότητες ὑπὸ A. P. Ραγκαβῆ, Ἀθῆναι, 1842, τομ. 1 236—311.

ΒΙΘΥΝΙΑ.

Χαλκηδὼν
Ἄστακος
Κίος
Δασκύλειον,
Βέσβικος,
Ἀρτάκη
Κύζικος.
Ἁρπάγη.
Προκόννησος,
Ρέα,

ΜΥΣΙΑ.

Πρίαπος
Πάριον
Παισός,
Λάμψακος,
Ρέας ὄρος,
Περκώτη,
Παλαιὰ Περκώτη,
Ἀρίσβη,
Ἄβυδος,
Ἄστυρα,
Ἀζεία,
Δάρδανος,
Ἴλιον,
Ροίτειον,
Σίγειον,
Γεντίνη,
Βερύτη,
Νεάπολις Ἀθηνῶν,

ΑΙΟΛΙΣ.

Σιγή,
Νεανδρία,
Κεβρηνία,
Γάργαρα,
Λαμπώνιον,
Πάρπαρος.
Πιτάνη,
Γρύνιον,
Μυρίνη,
Ἐλαία,
Κύμη,

ΙΩΝΙΑ.

Φώκαια
Κλαζομεναί,
Πτέλεον,
Ἐρυθραί,
Χαλκίς,
Νότιον.
Κολοφών,
Ἔφεσος,
Κορησσός
Πύγελα,

Τέως,
Ἄκρη,
Λέβεδος,
Μυοῦς,
Διὸς ἱερόν,
Μαραθήσιον,
Πριήνη
Μίλητος,
Λάτμος,
Ὀναρχεπιτρέαι,

ΚΑΡΙΑ.

Σάριον,
Τειχοῦσα,
Χαλκετόριον,
Πήδασα,
Εὔρωμος,
Ἰασσός,
Βαργυλία,
Μύλασσα,
Ἴδυμος,
Ἴαινδος,
Μάδνασα,
Καρύανδα,
Ναξία,
Τέρμερα,
Μύνδος,
Συάγγελα,
Ἁλικαρνασσός,
Κίνδια,
Κέραμος,
Πακτῦαι,
Ἀμυνανδαῖοι,
Κέδρια
Μυδοναῖοι
Κίνδος,
Κοδαπέαι
Κύρβασα,
Χερσόνησος,
Ἱέραμος,
Ταμβακτὸς,
Λεμψίμανδος,
Κύλανδος,
Ἐλεοῦσα,
Τύμνος,
Μαίανδρος,
Κλυδαναῖοι,
Ἅρπισσος,
Ναρισβαρέαι,
Ἰάλεμα,
Ἐσσαῖοι,
Ὅλα...
Εἰρηναῖοι,
Κάλυνδα,
Θρανιῆται,
Πάσανδα,
Καῦνος,
Παιλιᾶται,
Καρβασίανδα,
Πύρνος,
Αὐλιᾶται,
Πιερεσίανδα,
Τέλανδος,

ΛΥΚΙΑ.

Τελμησσός, Κυανέαι
Αὐλή, Θαστάνη,
Κρύα, Ναρισβαρέαι,
Σινδία,

ΠΑΜΦΥΛΙΑ.

Φασηλίς, Ὕδρος.

Ο ΚΙΜΩΝ ΕΚΔΙΩΚΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΑΣ ΕΞ Η·Ι·ΟΝΟΣ. — Κατ᾽ ἀρχὰς ὁ Κίμων, πρὸς ὃν ἠγώθησαν ἅπαντες οἱ σύμμαχοι, πλεύσας πρὸς τὴν Θράκην, ἐξεδίωξε τοὺς Πέρσας ἐξ Ἠϊόνος, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἔνθα ἐστρατοπέδευον οὗτοι καὶ ἐπί τινα ἔτη ἡ Ἑλλὰς νικῶσα ἠδυνήθη νὰ θεραπεύσῃ τὰ δεινά της καὶ αὐξήσῃ τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως.

Ἔκτοτε μία μόνη ἰδέα ἐκυρίευσε τοὺς Ἕλληνας, ἡ ἐκδίκησις κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ὑπῆρξεν ἓν τῶν αἰτίων, τῶν προκαλεσάντων τὴν κατάπτωσιν τῆς Περσικῆς μοναρχίας, καθόσον ἠνάγκασε τὸν Ξέρξην νὰ φέρῃ τὰς κυριωτέρας αὐτοῦ δυνάμεις πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὅπως ὑπερασπισθῇ τὴν ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτῷ ἐπαπειλουμένην ταύτην χώραν· ἐπειδὴ ὅμως ἡ χώρα αὕτη ἦν ἡ μᾶλλον μεμακρυσμένη ἐπαρχία τοῦ βασιλείου, κατέστρεψε διὰ τῆς ἐν αὐτῇ συσσωρεύσεως τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ τὸ ἰσοζύγιον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἐκγυμνώσας, οὕτως εἰπεῖν, πάσας τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας του στρατιωτῶν, ἐγκατέλειψεν αὐταῖς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀποπτύξεως τοῦ βαρύνοντος αὐτὰς ζυγοῦ ἢ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν στάσεων τῶν σατραπῶν αὐτῶν. Ἐὰν διὰ τῶν μέτρων τούτων εἶχε σωθῇ εἰσέτι ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἐὰν ἡ εἴσοδος τῆς Ἀσίας περιφανῶς ἀπηγορεύθη τοῖς Ἕλλησιν, ὤφειλεν εἰσέτι νὰ ταπεινωθῇ ἀπέναντι τῶν ῥαδιουργιῶν καὶ παραδεχθῇ ἀπέναντι τῶν πρωτίστων ἀρχηγῶν σύστημα διαφθορᾶς, ὅπερ οὐδέποτε ἤθελεν ἀντισταθμίσῃ τὰς θυσίας, ἃς ἀπήτει.

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΕΞΟΡΙΖΟΜΕΝΟΣ ΚΑΤΑΦΕΥΓΕΙ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ὁ Ξέρξης πεισθεὶς ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰμὴ διὰ τῶν Ἑλλήνων μόνον, οὐδὲν ἠμέλησεν ὅπως κερδίσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Παυσανίαν καὶ τὸν Θεμιστοκλῆ αὐτὸν, ὅστις, κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες, εἰσαγαγόντες τὴν δίκην τοῦ Παυσανία εὗρον τεκμήρια τοῦ μηδισμοῦ αὐτοῦ, ἐξωρίσθη ἐξ Ἀθηνῶν δι' ἐξοστρακισμοῦ, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ μίσους τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ ὅπου ἂν ἐζήτει ἄσυλον. Ἐξωσθεὶς ἀλληλοδιαδόχως ἐκ Κορκύρας καὶ Θεσσαλίας, κατέφυγεν εἰς τὸ κράτος τοῦ μεγάλου βασιλέως. Ἐν Ἐφέσῳ ἀφικόμενος, ἀνεχώρησε κρύφα εἰς Περσίαν, χάρις τῷ ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ Λυσιθείδου στρατηγήματι.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΑΥΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ. — Ἀφικόμενος εἰς Σοῦσα, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ξέρξην τὴν ἐπιστολὴν ταύτην:

«Θεμιστοκλῆς ἥκω πρὸς σέ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἠμυνόμην· πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο· καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται· καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν· βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχών, αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω δηλῶσαι» 1).

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ὁ Ξέρξης, θαυμάσας τὴν ἀξιόλογον ἐμπιστοσύνην τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ πράξῃ ὡς βούλεται. Ὁ Θεμιστοκλῆς κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀναπαύσεώς του ἐξέμαθεν ὅ,τι ἠδυνήθη ἐκ τῆς Περσικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἐπιχωρίων νόμων καί, τῆς προθεσμίας ἐκπνευσάσης, μετέβη παρὰ τῇ βασιλεῖ, ὅστις, εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῶν ἐξηγήσεων, ἃς παρὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἤκουσεν, οὐ μόνον τιμάς, ἀλλὰ καὶ πλούτη ἐπεδαψίλευσεν ἀφειδῶς αὐτῷ, συζεύξας αὐτὸν μετὰ Περσίδος, περιωνύμου κατά τε τὸ γένος, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ δωρησάμενος αὐτῷ τὰς προσό-

(1) Θουκ. βιβλ. I, 137.

δους τριῶν πόλεων, Μαγνησίας τῆς ἐπὶ Μαιάνδρῳ, ἧς διωρίσθη διοικητής, ἥτις, προσφέρουσα 50 τάλαντα, ἔπρεπε τὰ χορηγῇ αὐτῷ τὸν ἄρτον, τῆς Λαμψάκου ἥτις, πολυοινοτάτη θεωρουμένη, ὡρίσθη διὰ τὰ ἐφόδια αὐτοῦ καὶ τῆς Μυοῦντος, κειμένης παρὰ τὰς ὄχθας ἰχθυοφόρου θαλάσσης, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὴν πολυτέλειαν τῶν γευμάτων αὐτοῦ. Ἱστορικοὶ τινὲς, ἰδίως δὲ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης καὶ ὁ Φανίας, ἰσχυρίζονται ὅτι ἐδωρήσατο αὐτῷ καὶ τὴν Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπεχόνην 1).

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΠΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ.—Αἱ χάριτες αὗται δὲν ἦσαν ἀφιλοκερδεῖς. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, ἀφοσιωθεὶς οὕτω τῷ Θεμιστοκλεῖ, ἐν νῷ εἶχε νὰ ἀντιτάξῃ ἡμέραν τινα εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ ἐξασφαλίσαντα τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην. Ἐπὶ τινα ἔτη ἐπασχολούμενος ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς βασιλείας του, δὲν εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθῇ καὶ περὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ στάσις τῆς Αἰγύπτου, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ αἱ πρόοδοι τοῦ στόλου τοῦ Κίμωνος ὅστις, κύριος τῆς θαλάσσης, ἀνησύχει καὶ αὐτὰ τὰ παράκτια τῆς Κιλικίας, ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀφήσῃ κατὰ μέρος τὰ πάντα καὶ νὰ ὑπερασπισθῇ κατὰ τῶν ἐπιφοβωτέρων ἐχθρῶν του. Συνελέξας στρατὸν ἐξαπέστειλεν ἀγγελιαφόρον εἰς Μαγνησίαν, ὅπως φέρῃ εἰς τὸν Θεμιστοκλέα τὴν διαταγὴν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἐκτελῶν οὕτω τὰς ὑποσχέσεις, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν ἀσμένως παραδεχόμεθα, τοῦτο συνετέλεσε πρὸς τιμὴν τοσοῦτον ἐξόχου ὀνόματος καὶ ὅπως ἀφήσῃ εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ἄνδρα τὴν ἀξίαν τῆς μετανοίας. Ὁ Θεμιστοκλῆς δὲν ἐδίστασεν ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἀτιμίαν καὶ ὅπως μὴ κηλιδώσῃ διὰ τῆς προδοσίας τὴν δόξαν τῶν τόσων αὐτοῦ τροπαίων, θύσας τοῖς θεοῖς, ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε τὸν βίον πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα βεβιωκὼς ἔτη καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις 2).

---

(1) Πλούτ. Θεμιστοκλῆς κεφ. 29.

(2) Πλούτ. Θεμ. κεφ. 31.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται

Ἐν Σμύρνῃ, παρὰ τῷ Ἐκδότῃ.
Ἐν Μιτυλήνῃ, » » ἁγ. ἀρχιδιακόνῳ τοῦ ἁγ. Μιτυλήνης κ. κ. Κυρίλλῳ Παππαδοπούλῳ.
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ » » Ἀλεξάνδρῳ Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Καίρῳ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Φιλίππῳ Κυριάκου.
Ἐν Μεχάλλα Κιμπίρ (Αἰγύπτου) κ. Παναγ. Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Δαρδανελλίοις » » Ἱεροδιδασκάλῳ κ. Νικοδήμῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Ἀμαλίᾳ Ζαχαρίου.
Ἐν Κυδωνίαις, » » κ. Ἐλευθερίῳ Γρ. Κούσῃ.
Ἐν Μοσχονησίοις, » » διδασκάλῳ κ. Ἐμμανουὴλ Πασχάλῃ.
Ἐν Κασαμπᾷ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ἰω. Δ. Ἀφθονίδῃ.
Ἐν Νυμφαίῳ, » » κ. Θεοδώρῳ Α. Δημοπούλου.
Ἐν Σεϊδίκιοϊ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Ἀντωνίῳ Νικολάου.
Ἐν Βουτζᾷ, » » Ἱεροδιακόνῳ κ. Ἀκακίῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Εὐδοκίᾳ Πασχάλῃ.
Ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ, » » κ. Δημ. Ἀλεξάκῃ.
Ἐν Μενεμένῃ, » » κ. Ν. Γ. Καρακουλουζῇ.
Ἐν Μαγνησίᾳ » » κ. Μιμῖκῳ Γ. Ἀσβεστοπούλῳ.
Ἐν Ἀδραμιττίῳ, » » διδασκάλῳ κ. Γ. Καρακατσάνῃ.
Ἐν Κεμειρίῳ, » » κ. Παρασκευᾷ Εὐστρ. Κεραμέως.
Ἐν Φρενελίῳ, » » κ. Σταύρῳ Βαφιάδῃ.
Ἐν Κων)πόλει, » » Μεγάλῳ ἁγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Κωνσταντίνῳ Δελιγιάννῃ.
Ἐν Ἱεροσολύμοις, » » ἁγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ Καθηγουμένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου κ. Ἱνοκεντίῳ.
Ἐν Περγάμῳ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ν. Ράλλῃ.
Ἐν Ἀϊδινίῳ, » » Π. ἁγ. Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίῳ.
Ἐν Φιλαδελφείᾳ, » » ἁγ. Φιλαδελφείας κ. Διονυσίῳ
Ἐν Ἀνδριανουπόλει, » » κ. Ἀλεξάνδρῳ Ἰωννίδῃ.
Ἐν Μάκρῃ, » » κ. Σταύρῳ Σταυριανῷ.
Ἐν Σάμῳ, » » κ. Γεωρ. Τρεμούλῃ.
Ἐν Κριτζαλίοις » » κ. Κωνστ. Ἀναγνώστῃ
Ἐν Καραβούρνοις » » κ. Εὐσταθίῳ Τζακίρογλου.
Ἐν Προύσῃ » » κ. Σαοὺλ Ἐλευθερίου
Ἐν Σωκίοις » » κ. Δ. Γ. Δημοπούλῳ
Ἐν Λουτζακίῳ (τοῦ Νυμφαίου) παρὰ τῷ κ. Χρ. Π. Ἀρώνῃ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται 1)4 τοῦ Μετζητιὲ,
πληρωτέου ἅμα τῇ παραλαβῇ

Δωρ. Παρδενίου Γρηγορίδου
Ἀρχιμανδρίου

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΖΩΗΣ ΖΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΧΘΡΟΠΡΑΞΙΩΝ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Κίμων, διατάξας τὰς Ἰωνικὰς ἁπασῶν τῶν συμμαχικῶν πόλεων ναῦς νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό, συνήθροισεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ στόλον ἐκ τριακοσίων τριήρεων, ἔπλευσε πρὸς τὴν Καρίαν καὶ ἠνάγκασε, διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ἁπάσας τὰς παρακτίους ναυτικὰς πόλεις, τὰς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιόθεν ἱδρυθείσας, νὰ ἀποσκιρτήσωσιν ἀμέσως τῆς Περσικῆς κυριαρχίας· ὅσον ἀφορᾷ τὰς πόλεις, ἐν αἷς ηὗρητο μικτὸς πληθυσμὸς καὶ περσικὴ φρουρά, πολιορκήσας ἐκυρίευσεν αὐτὰς βίᾳ. Ὑποτάξας ἅπαξ τὰς πόλεις τῆς Καρίας, κατέλαβεν ὡσαύτως καὶ τὰς πόλεις τῆς Λυκίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ νέοι οὗτοι ἐκ κατακτήσεως σύμμαχοι ἐχορήγουν αὐτῷ ναῦς, ηὔξησεν οὕτως ἐπὶ μᾶλλον τὸν στόλον αὐτοῦ.

Οἱ Πέρσαι, ἀφ' ἑτέρου, ἔθεσαν ἐπὶ ποδὸς πολέμου στρατὸν πεζικόν, συγκείμενον ἐξ ὁμογενοῦς στοιχείου, καὶ συνέλεξαν πολυαρίθμους ναῦς ἐκ Φοινίκης καὶ Κιλικίας. Τιθραύστης, υἱὸς φυσικὸς τοῦ Ξέρξου, ἦρχε τῶν Περσικῶν τούτων δυνάμεων.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΚΥΠΡΩ. — Ὁ Κίμων, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Περσικὸς στόλος εὑρίσκετο παρὰ τὴν Κύπρον, προσῆλθε καὶ οὗτος μετὰ ἰδίου στόλου καὶ ἤρξατο τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων μάχης, καί τοι ὑποδεεστέρων δυνάμεων ἄρχων· ἀμφότεροι ἐναυμάχησαν μετὰ γενναιότητος, ἀλλὰ τέλος ἡ νίκη ἐστράφη ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες κατεβύθισαν πλείστας ναῦς ἐχθρικὰς καὶ συνέλαβον ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν. Αἱ ὀλίγαι ναῦς, αἵτινες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καταδιωκόμεναι ὑπὸ τοῦ νικητοῦ, ἐξώκειλαν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κύπρου, τῶν μὲν πληρωμάτων αὐτῶν ἐπιβιβασθέντων εἰς τὴν ξηράν, τῶν δὲ νηῶν, ἀνυπερασπίστων μεινασῶν, πεσασῶν εἰς χεῖρας τῶν Ἀθηναίων.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΕΥΡΥΜΕΔΟΝΤΙ. — Μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐπιτυχίαν ὁ Κίμων, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν μεγίστην ταύτην νίκην, ἐξεκίνησε μεθ' ὅλου τοῦ στόλου ὅπως προσβάλῃ τὸν πεζικὸν στρατὸν τῶν Περσῶν, στρατοπεδεύοντα ἐν Παμφυλίᾳ παρὰ τὸν ποταμὸν Εὐρυμέδοντα. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ καταλάβῃ τοὺς βαρβάρους διὰ στρατηγήματος, ἐπεβίβασεν ἐπὶ τῶν πλοίων, ἅτινα ἐκυρίευσε, τοὺς γενναιοτέρους τῶν στρατιωτῶν, οὓς ἐνέδυσε διὰ Περσικῶν ἐνδυμασιῶν,

ἐπιθέσας ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν τιάραν. Οἱ βάρβαροι, προσεγγύσαντος τοῦ στόλου, ἐξαπατηθέντες ὑπὸ τοῦ σχήματος τῶν πλοίων καὶ τῆς περσικῆς ἐνδυμασίας τοῦ πληρώματος αὐτῶν, ἐξέλαβον τὰ μὲν πλοῖα ταῦτα ὡς ἰδίας αὐτῶν τριήρεις, τοὺς δὲ Ἀθηναίους ὡς ἐπικούρους αὐτῶν. Ὁ Κίμων ὅμως, ἅμα νυκτὸς ἐπελθούσης, ἀπεβίβασε τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ξηρὰν καί, δεκτὸς γινόμενος ὡς φίλος τῶν Περσῶν, ἐπέπεσεν αἴφνης ἐπὶ τοῦ περσικοῦ στρατοπέδου. Μεγάλη ἀταξία ἐπῆλθε τότε παρὰ ταῖς Πέρσαις. Ὁ στρατὸς τοῦ Κίμωνος ἐπωφελήθη τῆς ἀταξίας ταύτης ὅπως διέλθῃ ἐν στόματι μαχαίρας πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας ἐχθρούς.

Εἰσελθὼν δὲ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ δευτέρου στρατηγοῦ τῶν βαρβάρων Φερενδάτου, ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως, κατέσφαξεν αὐτόν. Ἡ προσβολὴ ἦν τόσῳ ἀπροσδόκητος ὥστε ἐκ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν ἐτράπησαν εἰς φυγήν, οἱ δὲ ἐφονεύθησαν καὶ ἕτεροι ἐπληγώθησαν. Ἡ δὲ ἔκπληξις αὐτῶν ἦν τοσαύτη ὥστε πολλοὶ αὐτῶν δὲν ἐγνώριζον τὸν προσβάλλοντα αὐτοὺς ἐχθρόν, μηδὲ ἐπίστευον ὅτι ἦσαν Ἕλληνες, καθόσον ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ὁ Κίμων δὲν εἶχε πεζικὸν στρατόν, φρονοῦντες ὅτι οἱ Πισιδεῖς, οἵτινες κατῴκουν λίαν ἐγγὺς καὶ δυσμενῶς διέκειντο πρὸς αὐτούς, ἐπέπεσον τοσούτῳ ὁρμητικῶς κατ' αὐτῶν. Οὕτω νομίζοντες ὅτι προσεβλήθησαν ὑπὸ ἐχθρῶν, ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατελθόντων, διηυθύνθησαν φεύγοντες πρὸς τὸν στόλον, ὃν ὑπέθετον φίλιον καὶ ἐπειδὴ ἡ νὺξ ἦν ἀσέληνος καὶ τὸ σκότος βαθύ, ἐπέμενον ἐν τῇ πλάνῃ των, οὐδενὸς δυνηθέντος νὰ διακρίνῃ τὸ ἀληθές. Ἡ ἀλληλοκτονία ηὔξανε λοιπὸν διὰ τῆς ἀταξίας τῶν βαρβάρων, ὅτε ὁ Κίμων, ὅστις πρὸ τῆς προσβολῆς, εἶχε διατάξει εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ νὰ συγκεντρωθῇ πρὸς τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ἤθελον ἰδεῖ λάμψιν φωτός, ἔσπευσε νὰ ὑψώσῃ τὸ σύνθημα τοῦτο παρὰ τὰ πλοῖα, ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ ὁ στρατὸς διασκορπισθῇ, ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς λεηλασίας ἐλαυνόμενος. Ἅπαντες πάραυτα ἐγκαταλειπόντες τὴν λείαν, συνῆλθον περὶ τὸ φῶς καὶ ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τῶν νηῶν. Τῇ ἐπαύριον, ἐγείραντες τρόπαιον, ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, περιχαρεῖς ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ δύω νικῶν, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῆς μὲν κατὰ γῆν, τῆς δὲ κατὰ θάλασσαν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΑΝΑΜΝΗΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΤΑΥΤΗΣ

ΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΙΜΩΝΟΣ.—«Κίμων δὲ διὰ τῆς ἰδίας στρατηγίας καὶ ἀρετῆς μεγάλα κατωρθωκὼς περιβόητον ἔσχε τὴν δόξαν οὐ μόνον παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν. Αἰχμαλώτους γὰρ εἵλῆφει τριήρεις τριακοσίας καὶ τεσσαράκοντα (ναῦς), ἄνδρας δὲ ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, χρημάτων δὲ πλῆθος ἀξιόλογον (469). Ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δεκάτην ἐξελόμενος ἐκ τῶν λαφύρων ἀνέθηκε τῷ θεῷ (Ἀπόλλωνι), καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν ἀνάθημα ἐπέγραψε τήν δε,

Ἐξ οὗ γ' Εὐρώπην Ἀσίας δίχα πόντος ἔνειμε
καὶ πόλεας θνητῶν θοῦρος Ἄρης ἐπέχει,
Οὐδέν πω τοιοῦτον ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν
ἔργον ἐν ἠπείρῳ καὶ κατὰ πόντον ἅμα.
Οἵ δε γὰρ ἐν Κύπρῳ Μήδους πολλοὺς ὀλέσαντες
Φοινίκων ἑκατὸν ναῦς ἕλον ἐν πελάγει
Ἀνδρῶν πληθούσας, μέγα δ' ἔστενεν Ἀσὶς ὑπ' αὐτῶν
πληγεῖσ' ἀμφοτέραις χερσὶ κράτει πολέμου. 1)

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΣΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ.—Ἐν τοσούτῳ τετρακόσιαι Φοινικικαὶ ναῦς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν μάχην καὶ ἦσαν ἠγκυροβολημέναι εἰς Σύδραν, παρὰ τὴν Κιλικίαν. Ὁ Κίμων ἀποπλέει σπουδῇ κατ' αὐτῶν καὶ κυριεύει αὐτάς, κατακερματίσας τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πληρωμάτων αὐτῶν.

Οἱ Πέρσαι, ἡττηθέντες ἐν Κύπρῳ καὶ Εὐρυμέδοντι, ἄνευ στόλου καὶ στρατοῦ, ἀπέφυγον νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον. Ὁ Κίμων ὅμως προσέβαλε τελευταῖον αὐτοὺς καὶ ἐν Χερσονήσῳ τῆς Θράκης, ὅθεν ἐξεδίωξε καὶ τὴν τελευταίαν περσικὴν φρουράν.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ.—Συνεπείᾳ τῶν λαμπρῶν τούτων ἐπιτυχιῶν ἐπὶ ἐννέα ἔτη ἐγένετο ἀνακωχὴ ὅπλων. Ἡ ἐξασθένησις τῶν Περσῶν, ἡ ἀνάρρησις Ἀρταξέρξου τοῦ Αου, ὃν ἡ δολοφονία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ Ἀρταβάνου, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ οὗτινος ἡ ἀνάρρησις πλείστων ταραχῶν ἐγένετο πρόξενος, ἡ στάσις τῆς Θάσου, αἱ ἐσωτερικαὶ διαπάλαι τῆς Ἑλλάδος προὐκάλεσαν τὴν ἀνακωχὴν ταύτην. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι, φοβούμενοι

(1) Διοδ. Σικ. βιβλ. XI, 62.

τὴν ὡσημέραι αὔξησιν τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου, κατέγινον, κατὰ τὸ διάλειμμα τοῦτο, εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἄλλων πλοίων.

Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΕΛΛΕΤΑΙ. — Τὸ ἑπόμενον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του ἔτος (464), ὁ Ἀρταξέρξης ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Αἴγυπτος, ἐξασφαλισθεῖσα περὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν Ἀθηναίων, ἐξανέστη καί, ἐκδιώξασα τοὺς Πέρσας εἰσπράκτορας τῶν δασμῶν, παρεδόθη εἰς τὸν βασιλέα Ἴναρον. Περὶ τὸ 463 ὁ Ἀχαιμένης ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ, ἀλλ' ἡττήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος νέος στρατὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τὸν Ἀρτάβαζον καὶ Μεγάβαζον, οἵτινες ἀνεχώρησαν τὸ 461 ἐκ Περσίας, ἔχοντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν τριακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ φθάσαντες εἰς Κιλικίαν συνήθροισαν στόλον, ἐν ᾧ οἱ Κίλικες, οἱ Κύπριοι καὶ οἱ Φοίνικες συνεισέφερον τὴν ἐπικουρίαν αὐτῶν. Ἓν ἔτος ἐχρειάσθη ὅπως δώσωσι τέρμα εἰς τὸν πόλεμον. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, συνθηκολογησάντων ἰδίᾳ μετὰ τῶν Περσῶν, ἔδωσαν πῦρ εἰς τὰς ναῦς αὐτῶν ὅπως μὴ ὑποκύψωσι τῷ ἐχθρῷ καὶ ἐπέτυχον παρὰ τῶν δύο σατραπῶν, ἐκφοβηθέντων ἕνεκα τῆς ἀπέλπιδος ταύτης πράξεως, τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξελθωσιν ἐλευθέρως τῆς Αἰγύπτου καὶ διερχόμενοι τὴν Λιβύαν ἀποβιβασθῶσιν εἰς Κυρήνην καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Ὁ στόλος αὐτῶν δὲν εἶχεν ὁλοσχερῶς ἐκμηδενισθῇ διὰ τῆς συμφορᾶς ταύτης, διότι ἀμέσως τὸ ἑπόμενον ἔτος ἤρξαντο πάλιν αἱ ναυτικαὶ αὐτῶν ἐπιτυχίαι ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου. Ἀνακωχὴ πέντε ἐτῶν εἶχε θέσει τέρμα εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, κατὰ τὸ 450, αἱ δὲ Ἀθῆναι ἠδυνήθησαν νὰ σκεφθῶσι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο περὶ εὑρέσεως μέσων ἐκδικήσεως κατὰ τῶν Περσῶν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ. — Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποφασίσαντες νὰ ἐπαναλάβωσι τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, συνεκρότησαν στόλον ἐκ διακοσίων τριήρεων, ἐκλέξαντες ὡς ναύαρχον τὸν Κίμωνα καὶ διατάξαντες αὐτὸν νὰ πλεύσῃ πρὸς τὴν Κύπρον καὶ προσβάλλῃ τοὺς Πέρσας. Ὁ Κίμων, ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου τούτου, ἀφθόνως ἐφωδιασμένον διὰ παντοειδῶν προμηθειῶν καὶ φέροντος

ἄνδρας δεδοκιμασμένης ἀνδρίας καὶ γενναιότητος, διηυθύνθη εἰς Κύπρον. Ὁ Ἀρτάβαζος καὶ ὁ Μεγάβαζος ἦρχον τότε τῶν Περσικῶν δυνάμεων. Καὶ ὁ μὲν Ἀρτάβαζος, ὁ ἀρχιστράτηγος, παρέμενεν ἐν Κύπρῳ μετὰ τριακοσίων νηῶν, ὁ δὲ Μεγάβαζος, ἐπὶ κεφαλῆς πεζικοῦ στρατοῦ τριακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐστρατοπέδευεν ἐν Κιλικίᾳ. Ὁ Κίμων, κύριος τῆς θαλάσσης ὤν, ἐπολιόρκησε τὸ Κίτιον καὶ τὴν Μάλον, φιλοφρόνως προσφερθεὶς πρὸς τοὺς ἡττηθέντας. Πληροφορηθεὶς τότε ὅτι αἱ ναῦς τῶν Περσῶν, ἐκ Κιλικίας καὶ Φοινίκης ὁρμώμεναι, προσήρχοντο εἰς ἐπικουρίαν τῆς νήσου, μετέβη πρὸς συνάντησιν αὐτῶν, ἃς, ἐν μέσῃ θαλάσσῃ συναντήσας, προσβάλλει εὐθὺς πεισματωδῶς, καταβυθίζει πολλὰς ἐξ αὐτῶν, συλλαμβάνει ἑκατὸν μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν καὶ καταδιώκει τὰς λοιπὰς μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Πέρσαι, οἱ ἐπὶ τῶν φυγάδων νηῶν ἐπιβαίνοντες, ἐπιβιβάζονται εἰς τὸ μέρος, ἐν ᾧ ὁ Μεγάβαζος ἐστρατήγει μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι καταδιώκοντες αὐτοὺς ἐπέβησαν ὁμοίως καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς εἰς μάχην, καθ' ἣν ὁ Ἀναξικράτης, ὑποστράτηγος αὐτῶν, ἀπώλετο ἡρωϊκῶς. Τέλος οἱ Ἀθηναῖοι νικηταί, πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν ἀποκτείναντες, ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν καὶ ἀπέπλευσαν κατευθυνόμενοι εἰς Κύπρον.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος, ὁ Κίμων, στρατηγὸς πάντοτε τῶν Ἀθηναίων καὶ κύριος τῆς θαλάσσης, ὑπέταξεν εὐχερῶς τὰς πλείστας τῆς Κύπρου πόλεις· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ πολιορκήσῃ τὴν Σαλαμῖνα, ὑπερασπιζομένην ὑπὸ πολυαρίθμου περσικῆς φρουρᾶς καὶ λίαν καλῶς ἐφωδιασμένην διὰ τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφιῶν.

Ὁ Κίμων ἐθεώρει τὴν κατοχὴν τῆς πόλεως ταύτης λίαν ἐνδιαφέρουσαν, καθόσον δι' αὐτῆς ἐφρόνει εὐχερῶς τὴν κατάκτησιν συμπάσης τῆς Κύπρου καὶ τὴν ἐκφόβησιν τῶν Περσῶν, οἵτινες, ἀδυνατοῦντες νὰ βοηθήσωσι τὴν Σαλαμῖνα, ἐνόσῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαλασσοκράτουν, ἤθελον κατ' ἀνάγκην περιφρονηθῇ καθ' ἣν στιγμὴν ἤθελον ἐγκαταλείψει τοὺς συμμάχους αὐτῶν. Τέλος ἐφρόνει καὶ δικαίως ὅτι ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἤθελεν ἀποφασισθῇ ἅμα ὡς ἡ Κύπρος ὑπετάσσετο βίᾳ τῶν ὅπλων, τοῦθ' ὅπερ πράγματι καὶ συνέβη.

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΖΗΤΟΥΣΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ — ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ

ΚΙΜΩΝΟΣ—ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ.—Ὁ Ἀρταξέρξης, πληροφορηθεὶς τὴν ἧτταν ἣν ὑπέστη ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν Κύπρῳ, καὶ συμβουλευθεὶς τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἀνεγνώρησεν ὅτι συμφέρον εἶχε νὰ συνάψῃ συνθήκην εἰρήνης μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν καὶ ἔγραψεν εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς σατράπας αὐτοῦ, τοὺς εὑρισκομένους ἐν Κύπρῳ, νὰ συνθηκολογήσωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοῖς συμφεροτέροις ὅροις, οὓς ἤθελον ἐπιτύχει. Ὁ Ἀρτάβαζος καὶ ὁ Μεγάβαζος, ταῖς διαταγαῖς ταύταις ἑπόμενοι, ἐξέπεμψαν κήρυκας εἰς Ἀθήνας ὅπως ἄρξωνται τῶν διαπραγματεύσεων. Οἱ Ἀθηναῖοι, εὐμενῶς ἀκούσαντες τῶν προτάσεων τούτων, ἔπεμψαν πληρεξουσίους πρεσβευτὰς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καλλία, υἱοῦ τοῦ Ἱππονίκου καὶ ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη μεταξὺ αὐτῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν συμμάχων αὐτῶν καὶ τῶν Περσῶν (449).

Ἰδοὺ δὲ οἱ κυριώτεροι ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης. «Αὐτονόμους εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις ἁπάσας, τοὺς δὲ τῶν Περσῶν σατράπας μὴ καταβαίνειν ἐπὶ θάλατταν κατωτέρω τριῶν ἡμερῶν ὁδόν, μηδὲ ναῦν μακρὰν πλεῖν ἐντὸς Φασήλιδος καὶ Κυανέων· ταῦτα δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν στρατηγῶν ἐπιτελούντων μὴ στρατεύειν Ἀθηναίους εἰς τὴν χώραν, ἧς Ἀρταξέρξης βασιλεὺς ἄρχει».

« Συντελεσθεισῶν δὲ τῶν σπονδῶν, Ἀθηναῖοι τὰς δυνάμεις ἀπήγαγον ἐκ τῆς Κύπρου, λαμπρὰν μὲν νίκην νενικηκότες, ἐπιφανεστάτας δὲ συνθήκας πεποιημένοι».

« Συνέβη δὲ καὶ τὸν Κίμωνα περὶ τὴν Κύπρον διατρίβοντα νόσῳ τελευτῆσαι». 1)

Ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι ἐξεδικήθησαν καὶ οἱ ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνες, ἐλευθερωθέντες τὸ δεύτερον διὰ τῶν ὅπλων αὐτῶν, ἔμελλον μετ' οὐ πολὺ νὰ ἀποβῶσιν ἰσχυροὶ ἐπίκουροι τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῷ κατὰ τῆς Σπάρτης πολέμῳ αὐτῶν.

Ἡ τριακονταετὴς εἰρήνη, ἡ ὑπὸ Περικλέους μετὰ τοῦ Πλαστοάνακτος (445) συνθηκολογηθεῖσα, ἀνέβαλε τὴν ἔκρηξιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου, ὃν ἡ ἐπιδρομὴ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 12, 4. Πλουτ. Κίμων, κεφ. 9.

ὀλίγου δεῖν νὰ διαρρήξῃ. Αἱ Ἀθῆναι ἐπωφελήθησαν ἵνα ἐπαυξήσωσι τὴν ναυτικὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ μετὰ ἓξ ἔτη ἡ ὑποταγὴ τῆς στασιασάσης Σάμου ἐξησφάλησε τὴν θαλασσοκρατίαν αὐτῶν.

ΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.—Πόλεμος ἐγένετο, λέγει ὁ Θουκυδίδης Σαμίοις καὶ Μιλησίοις περὶ Πριήνης. 1) Ἀλλ' ἀφορμὴ αὐτοῦ κυρία ἦν ἡ πόλις Ἀναία κειμένη ἐν τῇ ἀπέναντι τῆς Σάμου ἠπείρῳ. Οἱ Μιλήσιοι ἡττηθέντες ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν τῶν Ἀθηναίων. Ἡ Σάμος πρὸ πολλοῦ ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατίας. Αἱ Ἀθῆναι, αἱ πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὑπερμαχοῦσαι ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας, εὐχερῶς ἐνέδωκαν εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐν Σάμῳ. Μερὶς σχηματισθεῖσα ἐν αὐτῇ τῇ Σάμῳ ὑπεβοήθει τὸ διάβημα τῶν Μιλησίων. Τέλος ὁ Περικλῆς, ὅστις ἤρξατο λίαν ἐπιδρῶν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ἐπελάβετο εὐχερῶς τῆς παρουσιασθείσης περιστάσεως ταύτης ὅπως πραγματοποιήσῃ τὰς κατὰ τῶν Σαμίων ἰδίας αὐτοῦ ἰδέας. Ἐν τοσούτῳ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρὸς δέον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐξωθῶν τοὺς συμπατριώτας του πρὸς πόλεμον ὑπὸ πολιτικῶν αἰτιῶν ἐλαύνετο καὶ οὐχὶ ἐξ ἰδιοτελῶν ἰδεῶν πρὸς κορεσμὸν ἀτομικῆς αὐτοῦ ἔχθρας, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξαρτήσῃ κάλλιον τὴν Σάμον ἐκ τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας. Οἱ Σάμιοι προσεκλήθησαν νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα καὶ ὑπαγάγωσι τὴν διαφορὰν αὐτῶν εἰς Ἀθηναϊκὸν δικαστήριον. Ἐπὶ τῇ ἀρνήσει αὐτῶν, ὁ Περικλῆς ἐξεκίνησε κατ' αὐτῶν μετὰ τεσσαράκοντα τριήρεων. Οὐδεμίαν εὗρεν ἀντίστασιν. Ἅμα εἰς Σάμον ἀφικόμενος συνέστησε τὴν δημοκρατίαν καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς ἀπέναντι τῆς μερίδος τῆς ὀλιγαρχίας, παρέλαβεν ἑκατὸν ὁμήρους, οὓς ἐφύλαξεν ἐν Λήμνῳ. Ἐκτὸς τούτου ἔλαβε δασμὸν βαρύτατον πρὸς κάλυψιν τῶν πολεμικῶν ἐξόδων, καί, μικρὰν ἐν τῇ πόλει φρουρὰν καταλείψας, ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀθήνας.

Ἐν τοσούτῳ, ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, στρατὸς ἐκ Σαμίων τῆς ἡττηθείσης μερίδος, ἀπεσύρθη παρὰ τῷ Πισσούθνῃ, σατράπῃ Σάρδεων. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Περικλέους, συνεννοηθέντες μετὰ τοῦ συμμάχου αὐτῶν, ἐπεδείξαντο πολλὴν τὴν

(1) Θουκ. βιβλ. I, 115.

δραστηριότητα καὶ ἐνεργητικότητα ὅπως ἀνακτήσωσι τὴν ἦτταν αὐτῶν, στρατολογήσαντες, διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Πισσούθνη, σῶμα ἑπτακισχιλίων ἀνδρῶν. Νύκτα τινα, ἀποβιβασθέντες εἰς τὴν νῆσον, συνέλαβον τὴν ἀθηναϊκὴν φρουρὰν καὶ τοὺς πρωτίστους ἀρχηγοὺς τῆς δημοκρατικῆς μερίδος καὶ ἀνέτρεψαν τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐγκατασταθεῖσαν κυβέρνησιν. Ἀκολούθως, πρὸ τῆς διαδόσεως τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς ἐξεγέρσεως τῆς στάσεως, ἀπηλευθέρωσαν κρύφα τοὺς ἐν Λήμνῳ φυλασσομένους ὁμήρους αὐτῶν. Ἀρθέντος παντὸς ἐμποδίου, διέρρηξαν ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν συμμαχίαν τῆς Σάμου μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ παρέδωσαν εἰς τὸν σατράπην τοὺς Ἀθηναίους αἰχμαλώτους. Ἐν τῇ στάσει αὐτῶν παρέσυρον καὶ τὸ Βυζάντιον. Ἀλλ' αἱ ὑπὸ τοῦ Πισσούθνη καὶ τοῦ Βυζαντίου ὑποσχεθεῖσαι ἐπικουρίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμπνεύσωσι τοῖς Σαμίοις εὔλογον ἐμπιστοσύνην, ἐνόσῳ αἱ Ἀθῆναι θὰ ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἀποστείλωσι κατ' αὐτῶν ἁπάσας τὰς δυνάμεις αὐτῶν. Ἐν μέσον ἐπιτυχίας ἔμενεν αὐτοῖς νὰ συμπεριλάβωσι ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Τῇ αἰτήσει αὐτῶν, οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηνῶν συνῆλθον ἐν γενικῇ συνελεύσει. Οἱ Κορίνθιοι ἐψηφίσαντο κατὰ τῶν Σαμίων, ἐνῷ πολλὰ τῆς Πελοποννήσου κράτη ἐγνωμάτευσαν ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς ἐπικουριῶν θέσαντα ὡς ἀρχὴν «ὅτι πᾶν κράτος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῇ τοὺς συμμάχους οἵτινες βλάπτουσιν αὐτό». Ἡ αἴτησις τῶν Σαμίων ἀπερρίφθη.

Ἤδη δέκα στρατηγοὶ Ἀθηναῖοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Περικλῆς καὶ ὁ ποιητὴς Σοφοκλῆς ἀπέπλευσαν μετὰ ἑξήκοντα νηῶν. Στολίσκος δέ τις ὡρίσθη ὅπως ἐπιβλέπῃ τὰς κινήσεις τοῦ Φοινικικοῦ στόλου, ὅστις ἔμελλε νὰ προσέλθῃ ἐπίκουρος εἰς τοὺς ἀριστοκράτας τῆς Σάμου. Πλοῖά τινα μετέβησαν πρὸς ζήτησιν ἐπικουριῶν ἐν Χίῳ καὶ Λέσβῳ μετὰ τοῦ λοιποῦ στόλου. Ὁ Περικλῆς καὶ οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ ἐνίκησαν ἑβδομήκοντα τριήρεις Σαμικὰς, προερχομένας ἐκ Μιλήτου. Μετ' ὀλίγον ἔλαβον ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τῶν συμμάχων νήσων ἐπικουρίαν νηῶν καὶ στρατοῦ, δι' ἧς κατώρθωσαν νὰ πολιορκήσωσι τὴν πόλιν κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν. Αἱ ἐλπίδες ἅπασαι τῶν Σαμίων ἐστηρίζοντο ἐπὶ τοῦ Φοινικικοῦ στόλου, εἰς συνάντησιν τοῦ ὁποίου μετέβη καὶ ὁ Περικλῆς παραπλέων τὰς

ἀκτὰς τῆς Καρίας. Οἱ πολιορκούμενοι, ἐπωφεληθέντες τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ἐποιήσαντο ἔξοδον, σπουδαιοτάτας ἐπενεγκοῦσαν ζημίας εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Περικλῆς, πληροφορηθεὶς τὴν συμφορὰν ταύτην, ἔσπευσεν ἀμέσως καὶ τὰ πράγματα ἔλαβον ἀλλοίαν τροπήν. Ἡ πολιορκία ἐγένετο στενοτέρα, διαρκέσασα ἐννέα μῆνας. Οἱ Σάμιοι, μεθ' ὅλην τὴν πεῖναν καὶ τὰ νέα μηχανουργήματα, δι' ὧν οἱ πολιορκηταὶ προσέβαλον τὰ τείχη, ἠμύνοντο μετ' ἀπέλπιδος καρτερίας. Ὁ πόλεμος ἔλαβε βάρβαρον καὶ ἄγριον χαρακτῆρα, καθόσον ἀμφότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη ἐπέθετον ἐπὶ τῶν αἰχμαλώτων σήματα σιδήρῳ πεπυρακτωμένῳ. Μεθ' ὅλας τὰς ἡρωϊκὰς προσπαθείας των οἱ Σάμιοι ἔδει τέλος νὰ συνθηκολογήσωσι, μηδεμίαν ἐπικουρίαν λαμβάνοντες ἔκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀσίας καὶ ἐξαντλήσαντες μέχρις ἐσχάτων πᾶν μέσον ἀμύνης καὶ συντηρήσεως. Εἰς τὰ ἔσχατα περιελθόντες παρεδόθησαν (449) «καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες καὶ ναῦς παραδόντες καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι.» 1).

« Ὁ πόλεμος οὗτος, λέγει ὁ Duruy, 2) ἐκράτησεν ἐπί τινα καιρὸν τὴν Ἑλλάδα μετέωρον, παντὸς κινδύνου ἐκλιπόντος καὶ τῶν Περσῶν καὶ Λακεδαιμονίων ἀναμενόντων σπουδαίαν ἥτταν τῶν Ἀθηναίων πρὸς νέας ἐνεργείας. Ὁ δὲ Θουκυδίδης λέγει ὅτι ἡ Σάμος εἶχε περιέλθει εἰς τὸ σημεῖον ν' ἁρπάσῃ τὴν θαλασσοκρατίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ νῆσος αὕτη, πράγματι, εἶχε διατηρήσει, ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς εὐδαιμονίας, ναυτικὸν ἀξιόλογον, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν ναυτικοῦ συνδέσμου. Ἐὰν ὁ πόλεμος οὗτος δὲν ἦτο τοσούτῳ σπουδαῖος, ὁ Περικλῆς δὲν θὰ εἶχε τὴν προπετῆ κουφόνοιαν νὰ συγκρίνῃ αὐτὸν μετὰ τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας ἥτις, ἔλεγε, διήρκεσε δέκα ὅλα ἔτη, ἐνῷ ἡ τῆς Σάμου διήρκεσε μόνον ἐννέα μῆνας. Πολλὰ ἔχομεν εἰσέτι νὰ παρατηρήσωμεν ἐπὶ τοῦ πολέμου τούτου. Ἀον τὴν σπουδὴν τῶν συμβουλευσάντων τὴν ἀνάμιξιν τῶν Περσῶν ἐν τῇ ἔριδι αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ νομιμοποιεῖ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, τεκμηριοῦν ὅτι, ἐν τῇ ἐπιμονῇ αὐτῶν ὅπως συγ-

(1) Θουκ. Βιβλ. 1, 137.

(1) Histoire Grécque, XIII, 271.

κρατῶσι τὰς πόλεις συνηνωμένας, αἱ διαιρέσεις αὐτῶν λίαν ταχέως ἤθελον παραδώσει αὐτὰς ἀνυπερασπίστους εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. Βον τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμμάχων, ὧν οὐδεὶς ἀπεσκίρτησε, τεκμηριοῦσαν ὅτι ἡ ἡγεμονία αὕτη δὲν ἦτο τοσοῦτον μυσαρά. Γον τὴν μετριοφροσύνην τῶν Ἀθηνῶν αἵτινες ἐπέβαλον εἰς τὴν ἡττηθεῖσαν μετὰ πεισματώδη ἀντίστασιν Σάμον ἀντὶ παντὸς ἄλλου ὅρου ἐπαχθοῦς, τοὺς ὅρους οὓς εἶχον ἐπιβάλει εἰς Θάσον καὶ Αἴγίνην καὶ Δον τὸ δικαίωμα αὐτῶν νὰ τιμωρήσωσιν ἔνοχον ἀποστασίαν, διότι αὐταὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἔπρεπε νὰ ἐφαρμώσωσι τὴν ἀρχὴν, ἣν αὐτὴ ἡ Κόρινθος, ἡ ἀντίζηλος καὶ πρὸ ὀλίγου ἐχθρὰ αὐτῶν, προεκήρυξεν ἐν μέσῳ τοῦ συμβουλίου τῶν Πελοποννησίων ὅτι «πᾶν κράτος ὁμόσπονδον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῇ τοὺς ἀποστατοῦντας». Καλὸν νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῶν γεγονότων τούτων ἅτινα δικαιοῦσι τὸν λαὸν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν δημοκρατίαν ταύτην, τὴν ἔνδοξον μὲν, ἀλλὰ καὶ ἀγνώμονα ἐνίοτε ἀναμφιβόλως καὶ βιαίαν καὶ ἄστατον, ἐκπλύνασαν τὰ σφάλματα αὐτῆς διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτῆς πρὸς ὅ,τι ὡραῖον καὶ μέγα, διὰ τῶν ἀριστουργημάτων, καὶ διὰ τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν, δι' ὧν ἐπροίκισε τὸν κόσμον. Ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης, ὁ Φειδίας καὶ Ἀριστοφάνης, ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων, πάντες, καί τινες αὐτῶν ἀκουσίως, ἔσονται ἐσαεὶ συνήγοροι αὐτῆς τοῖς μεταγενεστέροις».

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΝ ΕΥΞΕΙΝΩ ΠΟΝΤΩ. — ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΣΙΝΩΠΗΣ. — Ὁ Περικλῆς κατενόησε τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀποικιῶν πρὸς ἐλλάττωσιν τῶν ἐν τῇ πόλει πενήτων, πρὸς κατοχὴν, ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἰσχύος τῶν Ἀθηνῶν, θέσεων σπουδαιοτάτων, πρὸς παροχὴν γαιῶν ἀσφαλεστέρων τῆς Ἀττικῆς, ἐκτεθειμένης, ἀπὸ τῆς ἀποστασίας τῶν Μεγαρέων, εἰς τὰς ἁρπαγὰς τῶν Πελοποννησίων καὶ δυναμένης διὰ τῶν ἀποικιῶν τούτων νὰ νέμηται τὰς πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένας ἐκτενεῖς καὶ εὐφόρους πεδιάδας. Ὁ Περικλῆς, μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Σάμου, ἐπέθετο τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ Βυζαντίου, ἐκπέμψας ἐν τῇ χερσονήσῳ χιλιάδα ἀποίκων καὶ καταδαφίσας τὸ ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐγερθὲν τεῖχος. Ἔφερεν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πολυάριθμον στόλον πρὸς καθίδρυσιν τῆς ἰσχύος τῶν Ἀθη-

νῶν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ἐπιδρομῆς αὐτῶν ἐπὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν παρακτίων ἐθνῶν. Περίστασις κατάλληλος παρουσιάσθη ὅπως καταλάβῃ τὴν Σινώπην, ἥτις, ἀποικία τῆς Μιλήτου οὖσα, διετέλει ταραττομένη ὑπὸ φατριῶν.

Τὸ δημοκρατικὸν κόμμα εἶχε λάβει τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ τυράννου Τιμησιλάου. Τῆς Μιλήτου ἀδυνατούσης νὰ ἐπέμβῃ ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ, οἱ ἐλευθερόφρονες ἐπεκαλέσθησαν τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Περικλῆς ἀπέστειλεν αὐτοῖς δέκα τρία πλοῖα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Λαμάχου. Ὁ τύραννος μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἐξεδιώχθη. Οἱ νικηταὶ ἀντήμειψαν ἑξακοσίους Ἀθηναίους διὰ τῆς περιουσίας τῶν ἐξορισθέντων. Τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Ἀμισὸς κατέταξε μεταξὺ τῶν πολιτῶν αὐτῆς πλείστους Ἀθηναίους καθόσον, ἐπὶ Μιθριδάτου, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωροῦντο ὡς αὐτόχθονες τῆς Ἀττικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΣΒΙΩΝ (428). — ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (427). — Κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου αἱ Ἀθῆναι συγκατέλεγον μεταξὺ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ συμμάχων αὐτῶν τὴν ναυτικὴν Καρίαν, τοὺς ὁμόρους τῇ Καρίᾳ Δωριεῖς, τὴν Ἰωνίαν, τὸν Ἑλλήσποντον καὶ πάσας τὰς πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Κρήτης κειμένας νήσους. Ἡ Χίος καὶ ἡ Λέσβος ἐχορήγουν ναῦς, οἱ δὲ ἄλλοι σύμμαχοι ὁπλοφόρους καὶ χρήματα. Ἡ Λέσβος δὲν ἔμενεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν πιστὴ εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἀποστατήσασα τὸ 428. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν νὰ τιμωρήσωσιν αὐστηρῶς τὴν ἀποστασίαν ταύτην, καίτοι ὁ λοιμὸς δὲν ἔπαυσε ποιῶν θραῦσιν, καὶ ἡ Ἀττικὴ ἐλυμαίνετο ὑπὸ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν Πελοποννησίων καὶ ἐξέπεμψαν κατὰ τῆς Λέσβου τεσσαράκοντα ναῦς ἀφοῦ πρῶτον κατέλαβον ἐν τῷ Πειραιεῖ δώδεκα Λεσβικὰς τριήρεις. Ἡ ἀποστασία ἣν

ἔργον τῆς ἐν τῇ Μυτιλήνῃ δεσποζούσης ἀριστοκρατικῆς μερίδος. Ἡ ὀλιγαρχία αὕτη, ἡ τὸν λαὸν ἐν στενοτάτῃ ὑποταγῇ κατακρατοῦσα καὶ ἀπαγορεύουσα τοῖς πένησι πολίταις τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς μουσικῆς εἰς τοὺς παῖδας αὐτῶν, μετὰ ζωηρᾶς ἀποστροφῆς καὶ μόνον διὰ τὸν φόβον τῶν Περσῶν, εἶχε ἀνεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, συμπαθοῦσα μᾶλλον πρὸς τὴν Σπάρτην. Πρὸ τοῦ πολέμου μάλιστα τῆς Κερκύρας ἐξελιπάρησε τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων.

Οἱ Μυτιληναῖοι, κρύφα ἐνθαρρυνόμενοι, ἐπεδίωκον τὴν κυριαρχίαν ἁπάσης τῆς νήσου Λέσβου, ἐνισχύσαντες τὰ τείχη, αὐξήσαντες τὸν στόλον, ἀναγκάσαντες τοὺς κατοίκους τῶν πλησιοχώρων χωρίων νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν τῷ ἄστει καὶ μισθοδοτήσαντες ἐπικουρικὰ στρατεύματα.

Ἡ Μέθυμνος καὶ ἡ Τένεδος, αἵτινες δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀπορροφηθῶσιν ὑπὸ τῆς Μυτιλήνης, κατήγγειλον εἰς τὰς Ἀθήνας τὰς ἀπειλούσας τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν προπαρασκευὰς ταύτας. Πρεσβεία εἰρηνοποιὸς προσεκάλεσε τοὺς Μυτιληναίους νὰ παύσωσι τὰς ἀντιποιήσεις ταύτας, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπιστρέψασα ἐκόμισε λόγους πολέμου. Οἱ Λέσβιοι ἀπέστειλαν πρεσβείαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, συμβουλεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν καὶ λάβωσι τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. «Πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἐπηγγείλαντο πολλὰς τριήρεις εἰς τὸν πόλεμον παρέξεσθαι, ἀσμένως δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπακουσάντων καὶ περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τριήρεων γενομένων, Ἀθηναῖοι φθάσαντες αὐτῶν τὴν παρασκευήν, παραχρῆμα δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώσαντες ναῦς τεσσαράκοντα καὶ στρατηγὸν προχειρησάμενοι Κλεινιπίδην· οὗτος δὲ προσλαβόμενος βοήθειαν παρὰ τῶν συμμάχων κατέπλευσεν εἰς τὴν Μιτυλήνην· γενομένης δὲ ναυμαχίας, οἱ μὲν Μιτυληναῖοι λειφθέντες συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ψηφισαμένων βοηθεῖν τοῖς Μιτυληναίοις, καὶ παρασκευαζομένων στόλον ἀξιόλογον, ἔφθασαν Ἀθηναῖοι ναῦς ἄλλας σὺν ὁπλίταις χιλίοις ἀποστείλαντες εἰς Λέσβον· τούτων δ' ἡγούμενος Πάχης ὁ Ἐπικλήρου κατηντήσας εἰς Μιτυλήνην, καὶ τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν παραλαβὼν περιετείχεσε τὴν πόλιν καὶ συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο, οὐ μόνον κατὰ γῆν ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν·

Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Μιτυλήνην τριήρεις μὲν τεσσαράκοντα πέντε καὶ στρατηγὸν Ἀλκίδαν, εἰς δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσέβαλον μετὰ τῶν συμμάχων, ἐπελθόντες δὲ καὶ τοὺς παραλελειμμένους τόπους τῆς Ἀττικῆς, καὶ δηώσαντες τὴν χώραν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν· Μιτυληναῖοι δὲ τῇ σιτοδείᾳ καὶ τῷ πολέμῳ πιεζόμενοι καὶ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους καθ' ὁμολογίαν παρέδωκαν τὴν πόλιν τοῖς πολιορκοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τοῦ δήμου βουλευομένου, πῶς χρὴ προσενέγκασθαι τοῖς Μιτυληναίοις, Κλέων ὁ δημαγωγὸς ὠμὸς ὢν τὸν τρόπον καὶ βίαιος παρώξυνε τὸν δῆμον ἀποφαινόμενος δεῖν τοὺς Μιτυληναίους αὐτούς μεν ἥβηδὸν ἅπαντες ἀποκτεῖναι, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξανδραποδίσασθαι. Τέλος δὲ πεισθέντων τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν γνώμην τε τοῦ Κλέωνος ψηφισαμένου, ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Μιτυλήνην οἱ τὰ δεχθέντα τῷ δήμῳ δηλώσαντες τῷ στρατηγῷ, τοῦ δὲ Πάχητος ἀναγνῶντος τὸ ψήφισμα ἦλθεν ἐναντίον τῷ προτέρῳ. Ὁ δὲ Πάχης γνοὺς τὴν μετάνοιαν τῶν Ἀθηναίων ἐχάρη, καὶ τοὺς Μιτυληναίους συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων ἅμα δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων. Ἀθηναῖοι δὲ τῆς Μιτυλήνης τὰ τείχη περιελόντες τὴν Λέσβον ὅλην πλὴν τῆς Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. (427).» 1)

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ. — Μετὰ τὴν μυσαρὰν συνθήκην, ἣν συνῆψε μετὰ τῶν Ἀθηνῶν συνεπείᾳ τῶν τελευταίων νικῶν τοῦ Κίμωνος, ὁ Ξέρξης ἐκολακεύετο πιστεύων νὰ ἀπολαύσῃ τῆς ἀναπαύσεως, ἣν ἐπεθύμει ἡ ἀδρανὴς αὐτοῦ καρδία· ἀλλ' ἡ ἀποστασία τοῦ Μεγαβάζου ἐπῆλθε νέας ἀνησυχίας ἐμβάλλουσα αὐτῷ. Ὁ νικητὴς σατράπης εἶχεν ὑπαγορεύσῃ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης καὶ ἀφήσῃ θνήσκων φατριὰν ἣν ἡ ἐνεργητικότης τῶν τέκνων του κατώρθωσε νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου του ὁ Ἀρταξέρξης διέμενεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀμύτιδος καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἀμήστριδος. Στερούμενος οὕτω πάσης πρωτοβουλίας, ἐγκατέλειψεν εἰς τοὺς σατράπας αὐτοῦ τὴν κατὰ βούλησιν καὶ ἀνωφελῆ

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 12, 55.

ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων πολέμου. Τὸν θάνατον αὐτοῦ, συμβάντα τὸ 424, ἐπηκολούθησαν ταχεῖαι καὶ βίαιαι στάσεις.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΔΑΡΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ. — Ξέρξης ὁ Β΄. καὶ ὁ Σογδιανὸς ἐξεθρονίσθησαν μετὰ ἐφήμερον βασιλείαν. Δαρεῖος ὁ δεύτερος, ὁ ἐπιλεγόμενος Νόθος, διάδοχος αὐτῶν, οὐδόλως ἐπιδρῶν ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων, ἐβασίλευσε, χωρὶς ὅμως νὰ κυβερνᾷ, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Παρυσάτιδος, τῆς ἰσχύος τῶν σατραπῶν ὁλονὲν ἐπαυξανούσης.

Οὕτωσὶ μετ᾽ οὐ πολὺ θέλομεν ἴδει αὐτοὺς συμμαχοῦντας πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν ἐν τῇ σατραπείᾳ, πρῶτον μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ εἶτα μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἕνεκεν τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων ἐπελάθοντο τῶν συμφερόντων τῶν κυρίων αὐτῶν.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΝΔΡΟΥ (423). — Μεθ᾽ ὅλην τὴν συνθηκολόγησιν, μεθ᾽ ὅλην τὴν σφαγὴν τῶν ἀρχηγῶν τῆς ὀλιγαρχίας, ἅπαντες οἱ Λέσβιοι δὲν ἀπεφάσισαν νὰ ὑπαχθῶσι τοῖς Ἀθηναίοις. «Ἐν δὲ τῇ Λέσβῳ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Μιτυλήνης ὑπ᾽ Ἀθηναίων, οἱ πεφευγότες ἐκ τῆς ἁλώσεως πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν κατελθεῖν εἰς τὴν Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες Ἄνταν δρον κατέλαβον· κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι διεπολέμουν τοῖς κατέχουσι τὴν Μιτυλήνην Ἀθηναίοις. Ἐφ᾽ οἷς παροξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξέπεμψε τοὺς στρατηγοὺς μετὰ δυνάμεως ἐπ᾽ αὐτοὺς, Ἀριστείδην καὶ Σύμμαχον. Οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον καὶ προσβολὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς εἷλον τὴν Ἄνταν δρον καὶ τῶν φυγάδων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον· αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπολειπόντες τὴν φυλάξουσαν τὸ χωρίον ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Λέσβου.» 1) Ἡ ὑποταγὴ ὁλοκλήρου τῆς νήσου ἐφαίνετο ἐξασφαλισθεῖσα ἐπὶ πολὺν καιρόν.

Διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Νικία (421) αἱ Ἀθῆναι διετήρησαν τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν. Οἱ δὲ κρύφιοι ἐχθροὶ αὐτῶν ἔδει νὰ καταπνίξωσι πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἀναβάλωσι τὴν πραγματοποίησιν παντὸς σχεδίου ἀποστασίας.

---

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 12, 72.

ΝΕΑ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ, ΧΙΟΥ, ΕΡΥΘΡΩΝ ΚΤΛ. ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΣΙΚΕΛΙΑ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ (412). — Ἡ κακὴ ἔκβασις τῆς ἐκστρατείας ἐν Σικελίᾳ μετέβαλε τὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων, ὑποκινήσασα τοὺς ὑπηκόους τῶν Ἀθηνῶν εἰς ἀποστασίαν. Οἱ Ἴωνες τῆς Μιλήτου, τῆς Σάμου καὶ τῆς Χίου παρέσχον ἐπικουρίας εἰς τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τῶν Συρακουσῶν, ἀλλὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ τοῦ Νικία εἰσῆλθον εἰς τὴν κατὰ τῶν ἡττηθέντων γενικὴν συμμαχίαν. Οἱ Λέσβιοι ἔδωκαν τὸ σύνθημα τῆς ἀποστασίας εἰς τοὺς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἕλληνας. Ἄγις, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὡς ἁρμοστὴν τὸν Ἀλκαμένην, υἱὸν τοῦ Σθενελαΐδου, ὑποσχεθεὶς αὐτοῖς δέκα ναῦς. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ πέμψωσιν αὐτοῖς ἰσαρίθμους.

Ἐνῷ ὁ Ἄγις ἐβοήθει τοὺς Λεσβίους ὅπως ἀποπτύξωσι τὸν ζυγὸν τῶν Ἀθηνῶν, οἱ κάτοικοι τῆς Χίου καὶ τῶν Ἐρυθρῶν, προετοιμαζόμενοι ὡσαύτως εἰς στάσιν, ἀπετάνθησαν, οὐχὶ πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

Ο ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΣ ΖΗΤΟΥΣΙ ΤΗΝ ΣΥΜΜΑΧΙΑΝ ΤΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ. — Μετ' αὐτῶν προσῆλθε καὶ κήρυξ παρὰ τοῦ Τισαφέρνου, Σατράπου τῶν ναυτικῶν ἐπαρχιῶν, ζητῶν τὴν μετὰ τῶν Πελοποννησίων συμφιλίωσιν καὶ ὑποσχόμενος νὰ δώσῃ αὐτοῖς φόρον. Πρὸ ὀλίγου ἔτι ὁ βασιλεὺς ἀπῄτει παρ' αὐτοῦ τοὺς φόρους τῆς σατραπείας του, ὀφειλομένους εἰσέτι, καθόσον οἱ Ἀθηναῖοι ἠμπόδιζαν αὐτὸν νὰ τοὺς εἰσπράξῃ παρὰ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων τούτων ἀπητεῖτο ἡ ἐξασθένησις τῶν Ἀθηναίων· κατὰ συνέπειαν, ἐξεζητήθη ἡ συμμαχία τῶν Πελοποννησίων, δυναμένων διὰ τῆς ἐπικουρίας αὐτῶν νὰ ὑποταχθῇ ὁ Ἀμόργης, νόθος υἱὸς τοῦ Πισσούθνη, ἐπαναστατήσας ἐν τῇ Καρίᾳ, ὃν τινα κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἔπρεπε νὰ συλλάβωσι ζῶντα ἢ νεκρόν. Ἐπὶ τούτων, ἀφίκοντο ὡσαύτως καὶ κήρυκες τοῦ Φαρναβάζου, ζητοῦντες, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ὅπως οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποστείλωσι στόλον εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνῷ αὐτὸς οὗτος θὰ ἐνήργει νὰ ἀποσπάσῃ ἐξ Ἀθηνῶν τὰς πόλεις τῆς σατραπείας του.

Ἐπειδὴ οἱ κήρυκες τοῦ Φαρναβάζου καὶ Τισσαφέρνου διεπραγματεύοντο ἕκαστος ἰδίᾳ, μεγίστη ἀντιζηλία ἀνεπτύχθη μεταξὺ αὐ-

τῶν ἐν Λακεδαίμονι, τοῦ μὲν ἀπαιτοῦντος ὅπως ἀποσταλῶσι πρῶτον πλοῖα καὶ στρατὸς εἰς Ἰωνίαν καὶ Χίον, τοῦ δὲ εἰς Ἑλλήσποντον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τῆς Χίου καὶ τοῦ Τισσαφέρνου, τοσοῦτον μᾶλλον προθύμως, καθόσον ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐξορίστου τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν πρῶτον εἰς Χίον περίοικόν τινα, ὅπως πληροφορηθῇ ἐὰν ὑπῆρχον τοσαῦτα πλοῖα, ὅσα ἀνέφερον οἱ κήρυκες τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἐὰν ἄλλως ἡ ἰσχὺς αὐτῆς ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὴν φήμην της.

ΟΙ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΧΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ. — Ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ κατασκόπου, ὅτι πάντα τὰ αὐτοῖς λεχθέντα ἦσαν ἀκριβῆ, οἱ Λακεδαιμόνιοι συνεμάχησαν πάραυτα μετὰ τῶν Χίων καὶ Ἐρυθραίων καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσι τεσσαράκοντα ναῦς. Οἱ Ἀθηναῖοι, πληροφορηθέντες τὰς ῥαδιουργίας τῶν Χίων, δυσηρεστήθησαν καὶ ἀπήτησαν ἀσφάλιστρα πίστεως. Παρέδωκαν αὐτοῖς ἑπτὰ ναῦς. Ὁ λαός, πράγματι, ἠγνόει τὴν ἐξυφαινομένην συνωμοσίαν, οἱ δὲ ὀλιγαρχικοί, βλέποντες τὸν στόλον τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐπιφαινόμενον, δὲν ἤθελον νὰ ἐρεθίσωσι τὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἀφωσιωμένην δημοκρατικὴν μερίδα, πρὶν ἔτι τύχωσιν ἀσφαλείας τινος. Τέλος οἱ Σπαρτιᾶται ἐξεκίνησαν στόλον, ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τοῦ Χαλκιδέως κυβερνώμενον, ὅστις συνελάμβανε πάντα τὰ πλοῖα, ἅτινα συνήντα, ὅπως μὴ γνωσθῇ ἡ ἄφιξις αὐτῶν· ἀποβιβασθεὶς πρῶτον εἰς Κόρικον ἐπὶ τῆς ἠπείρου, ἀπηλευθέρωσε πάντα τὰ συλληφθέντα πλοῖα· μετὰ συνέντευξιν μετά τινων Χίων ὁμοφρονούντων, συμβουλευσάντων νὰ προχωρήσωσι πρὸς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ προειδοποιήσωσι τὴν ἔλευσίν των, παρουσιάσθησαν ἀπροόπτως. Ὁ λαὸς ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ἐλεύσει αὐτῶν· ἀλλ' οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἔλαβον πάντα τὰ μέτρα ὅπως συνέλθῃ ἡ γερουσία. Ὁ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἀναγγείλαντες ὅτι ἕτερος στόλος πολυάριθμος ἔμελλε νὰ προσέλθῃ, ἀπέσπασαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν τοὺς κατοίκους τῆς Χίου καὶ τῶν Ἐρυθρῶν καὶ ἀκολούθως μετὰ τριῶν πλοίων μετέβησαν ν' ἀποστατήσωσι τὰς Κλαζομενὰς, ὧν οἱ κάτοικοι διεπέρασαν πάραυτα ἐπὶ τῆς ἠπείρου, ἔνθα ἐτείχισαν τὸ προά-

τειον αὐτῶν, ὅπως δυνηθῶσιν ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταφύγωσιν ἐν αὐτῷ, ἐγκαταλειπόντες τὸ νησίδριον, ἐν ᾧ ἔκειτο τὸ ἄστυ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. — Μετ' οὐ πολὺ ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας αἱ περὶ τῶν ἐν Χίῳ γεγονότων εἰδήσεις. Οἱ Ἀθηναῖοι βλέποντες ἑαυτοὺς ἐπαπειλουμένους ἤδη ὑπὸ τρομεροῦ κινδύνου καὶ βουλευόμενοι ὅτι τὸ λοιπὸν τῶν συμμάχων μετὰ τὴν ἀποστασίαν τοσοῦτον σπουδαίας πόλεως, δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ μείνῃ ἥσυχον, ἀπεφάσισαν πάραυτα, ἐν τῇ στιγμιαίᾳ αὐτῶν ἀπελπισίᾳ, νὰ συλλέξωσι πολυάριθμον στόλον καὶ νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ χίλια τάλαντα ὧν ἀπηγορεύετο ἡ χρῆσις ἐν πολέμῳ, καταργοῦντες τὰς ποινὰς, αἵτινες ἐπεβάλλοντο κατὰ παντὸς προτείνοντος τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ὁ ζῆλος ἦτον ὑπερβολικώτατος καὶ αἱ προπαρασκευαὶ κατὰ τῆς Χίου ἐγένοντο ὑπερμέτρως μεγάλαι.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΑΠΟΛΛΥΣΙ ΤΗΝ ΤΕΩ ΚΑΙ ΜΙΛΗΤΟΝ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Λακεδαιμόνιος Χαλκιδεὺς ἐξεκίνησεν ἐκ Χίου κατὰ τῆς Τέω μετὰ εἰκοσιτριῶν νηῶν, ἐνῷ ὁ πεζικὸς στρατὸς τῶν Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων προὐχώρει κατὰ μῆκος τῶν παρακτίων. Ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος, ὑποδεέστερος, καταφεύγει εἰς Σάμον, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς Τέω δὲν ἤθελον κατ' ἀρχὰς νὰ δεχθῶσι τὸν πεζικὸν στρατὸν, ἀλλὰ, μετὰ τὴν ὀπισθοχώρησιν τῶν Ἀθηναίων, ἤνοιξαν τὰς πύλας αὐτῶν, κρημνίσαντες αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὸ τεῖχος, ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐγείρει εἰς Τέω, πρὸς τὴν ἤπειρον· ὀλίγοι βάρβαροι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Τάγη, ὑπάρχου τοῦ Τισσαφέρνους, ἐβοήθησαν τοὺς Τηΐους εἰς τὴν κατεδάφισιν τοῦ τείχους τούτου.

Ὁ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καταδιώξαντες τοὺς Ἀθηναίους μέχρι Σάμου, διηυθύνθησαν εἰς Μίλητον ἵνα ἀποστατήσωσιν αὐτήν. Ὁ Ἀλκιβιάδης, διὰ τῶν σχεδίων αὐτοῦ μετὰ τῶν δοκιμωτέρων Μιλησίων ἀστῶν, ἤθελε νὰ προσελκύσῃ αὐτὴν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἄφιξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ στόλου. Ἡ Μίλητος ἐκηρύχθη κατὰ τῶν Ἀθηνῶν (412).

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. (412). — Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποστασίαν τῶν Μιλησίων, διὰ τοῦ Χαλκιδέως καὶ Τισσαφέρνους, συνήφθη ἡ

πρώτη συμμαχία τῶν Σπαρτιατῶν μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ἔχουσα οὕτως :

«Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρνη Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. Ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν· καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ ξυμμάχοις· ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως πολέμιοι ἔστων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ ξυμμάχοις, καὶ ἢν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πολέμιοι ἔστων βασιλεῖ κατὰ ταὐτά». 1)

ΕΧΘΡΟΠΡΑΞΙΑΙ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΣΑΜΩ. — ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΧΙΟΥ. — Ἡ Σπάρτη κατεπροδώσατο διὰ τῆς συνθήκης ταύτης τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐγκαταλειποῦσα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς ἐν Ἀσίᾳ καὶ ταῖς νήσοις Ἕλληνας (412). Ὁ πόλεμος, ὅστις ἄχρι τοῦδε περιωρίζετο εἰς τὰ δυτικὰ σύνορα τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, τοὐντεῦθεν ἄρξεται ἔχων ὡς θέατρον τὴν Ἀνατολήν. Ἅπασαι αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις πρὸς τὸ μέρος τοῦτο συνεκεντρώθησαν. Αἱ Ἀθῆναι, τὰς ὁποίας ἐνόμιζέ τις ἐξαντληθείσας, ἐξέπεμψαν ἀλληλοδιαδόχως ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν νηῶν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σταματήσωσι τὴν πρόοδον τῆς ἀποστασίας. Ἡ Λέβιδος καὶ ἡ Ἠραία, ἐξεγερθεῖσαι ὑπὸ τῶν Χίων, εἰσῆλθον εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Ὁμοσπονδίαν. Ἡ δημοκρατικὴ μερὶς μόνη ἔμεινε πιστὴ τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ λαὸς τῆς Σάμου, πληροφορηθὴς τὴν προδοσίαν τῶν ἀρίστων τῆς Χίου, ἐξεδίωξε τοὺς ἰδίους ἀρίστους ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ νὰ ἀποσπασθῇ τῶν Ἀθηνῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸ γενικὸν ἐμπόριον ηὐτύ-

(1) Θουκ. Βιβλ. VIII. 18.

χει καὶ ἑνωθῇ μετὰ τῶν παραδωσάντων τοῖς Πέρσαις τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων. Τρία πλοῖα, ἐξ Ἀθηνῶν ἀφικόμενα, ἐβοήθησαν τὴν στάσιν τοῦ δήμου κατὰ τῶν ἀρίστων, πλείονες τῶν διακοσίων πλουσίων κατεσφάγησαν καὶ τετρακόσιοι ἐξωρίσθησαν, τῶν νικητῶν διαμοιρασάντων τὰς γαίας καὶ τοὺς οἴκους τῶν προγεγραμμένων. Αἱ Ἀθῆναι, πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν, παρεχώρησαν αὐτοῖς τὴν αὐτονομίαν, οἵτινες, λαβόντες ἀνὰ χεῖρας τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως, ἀπέκλεισαν τῆς διοικήσεως πάντας τοὺς μεγάλους γαιοκτήμονας, πρὸς οὓς ἀπηγορεύθη ὁ μετὰ κορῶν τοῦ δήμου γάμος. Ἡ Σάμος ἀπέβη τὸ κέντρον τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, τὴν συσφίξασαν τὴν συμμαχίαν τῶν Σαμίων καὶ Ἀθηναίων, ἡ Λέσβος ὑπετάγη, οἱ στρατηγοὶ Λέων καὶ Διομέδων κατέλαβον τὴν Μυτιλήνην καὶ αἱ Κλαζομεναὶ παρεδόθησαν· ἡ δὲ Χίος ἦν ἐν τῷ ὑποτάσσεσθαι. Οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες παρέμενον εἰς Λάδην μετὰ εἴκοσι πλοίων ὅπως ἐπιτηρῶσι τὴν Μίλητον, κατῆλθον εἰς Πάλερμον ἐπὶ γῆς Μιλησίας, ἐφόνευσαν τὸν Χαλκιδέα, στρατηγὸν Σπαρτιάτην, ἐλθόντα πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως ταύτης, καί, τῇ ἐπαύριον, ἐπανῆλθον, ἵνα ἀνεγείρωσι τρόπαιον, ὅπερ οἱ Μιλήσιοι ἀνέτρεψαν, διότι τὸ εἶχον ἀνεγείρει οἱ Ἀθηναῖοι πρὶν ἔτι γίνωσι κύριοι τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὁ Λέων καὶ ὁ Διομέδων, ἀρχηγοὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου τῆς Λέσβου, ἐξεκίνησαν ἐκ τῆς νήσου Οἰνουσῶν, ἀπέναντι τῆς Χίου, τῆς Σιδούσης καὶ τοῦ Πτελέου, πόλεων ἰσχυρῶν ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας γῆς, καὶ τῆς Λέσβου ὅπως ναυμαχήσωσιν ἐν Χίῳ, ἔχοντες εἰς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὁπλίτας μεμισθωμένους καὶ ἠναγκασμένους νὰ ὑπηρετῶσιν ἐν ταῖς ναυσίν. Ἀπεβιβάσθησαν εἰς Καρδαμύλην καὶ Βολησόν, ἐνίκησαν πάντας τοὺς κατ' αὐτῶν προσελθόντας Χίους, κατασφάξαντες πλείστους αὐτῶν, καὶ λεηλατήσαντες τὴν περίχωρον χώραν. Ἑτέραν νίκην ἤραντο εἰς Φανὰς καὶ τρίτην εἰς Λευκώνιον. Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ὁ στρατὸς τῆς Χίου δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ ἐξέλθῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλεηλάτησαν τὴν ἀκμάζουσαν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου μηδόλως παθοῦσαν πεδιάδα.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΜΙΛΗΤΩ.—ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΑΜΟΡΓΗ ΕΙΣ

ΙΑΣΟΝ. — Ἀποκλεισθέντες τῆς θαλάσσης, οἱ Μιλήσιοι ἔβλεπον τὰς κοιλάδας αὐτῶν ἐρημωθείσας. Τόσῳ ὁ πόλεμος ἀπέβη αὐτοῖς ἐπιβλαβὴς! τινὲς ἐσχεδίαζον νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡ στιγμὴ δὲν ἦν πρόσφορος. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀριστοκρατίας, πληροφορηθέντες τοῦτο, εἰδοποίησαν κρύφα τοὺς Σπαρτιάτας καὶ ὁ Ἀστύοχος, ἀρχηγὸς τοῦ Πελοποννησιακοῦ στόλου, προφθάσας ἐξ Ἐρυθρῶν μετὰ τεσσάρων πλοίων ἐξεμηδένισε τὴν συνωμοσίαν.

Ἡ Μίλητος ἐνίστατο ἐν τῇ ἀποστασίᾳ, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν νὰ πολιορκήσωσιν αὐτήν· στρατὸς ἐκ 35,000 ἀνδρῶν ἐστρατοπέδευσεν ὑπὸ τὰ τείχη αὐτῆς. Οἱ Μιλήσιοι, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Τισσαφέρνη καὶ Ἀλκιβιάδου διατελούντων συμμάχων, ἐποίησαν ἔξοδον καὶ ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Οἱ ὁπλῖται τῶν Ἀθηνῶν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς Πελοποννησίους καὶ τοὺς βαρβάρους, ἔστησαν τρόπαιον καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ περιτειχίσωσι τὴν πόλιν τῆς Μιλήτου, φρονοῦντες ὅτι, καταλαμβάνοντες τὴν θέσιν ταύτην, εὐχερῶς νὰ καθίσταντο κύριοι καὶ τῶν ἄλλων πόλεων. Ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅστις παρίστατο εἰς τὴν μάχην, συνεβούλευσε τοὺς Πελοποννησίους νὰ βοηθήσωσιν, ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ ἴδωσι καταστρεφόμενα τὰ συμφέροντά των ἐν Ἰωνίᾳ, τὴν Μίλητον ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα καὶ νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὸν περιτειχισμὸν τῆς θέσεως. Ὁ στόλος τῆς Πελοποννήσου προσήγγισε πράγματι ἵνα προσβάλῃ τοὺς νικητάς, ἀλλ' ὁ Φρύνιχος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐπιβιβάσας σπουδῇ ἐπὶ τῶν πλοίων τοὺς τραυματίας, τὸν πεζικὸν στρατὸν καὶ τὸ πολεμικὸν ναυτικόν, καὶ, ἐγκαταλείψας πάντα τὰ λάφυρα, ἐτράπη πρὸς τὴν Σάμον.

Οἱ Πελοποννήσιοι ἐζήτησαν ἑτέραν λείαν· ὁ Τισσαφέρνης ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ποιήσωσι κάθοδον εἰς Ἰασὸν, κατεχομένην ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ Ἀμόργη καὶ ἀποστατήσασαν κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Ἡ Ἰασὸς κατελήφθη ἐξ ἐφόδου. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν, συλλαβόντες ζῶντα τὸν Ἀμόργην, παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν Τισσαφέρνην. Ἀπελατήσαντες δὲ τὴν Ἰασὸν, εὐδαιμονοῦσαν τότε, ἔφερον εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν τοὺς ἐπικούρους τοῦ Ἀ-

μόργη καὶ, παραδώσαντες εἰς χεῖρας τοῦ σατράπου τὴν πόλιν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ἐλευθέρους τε καὶ δούλους, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ πληρώσωσιν ἀνὰ ἕνα δαρεικὸν ἕκαστος.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Μετ' ὀλίγον καιρὸν δευτέρα συνθήκη συνήφθη μεταξὺ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Περσῶν, ἔχουσα οὕτω :

«Συνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνη σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. Ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύταις μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίοις μήτε τοῖς ξυμμάχοις τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί· ἢν δέ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅτι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν· τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι· ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ βασιλέως, ᾖ, μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν· ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἢν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.» 1)

Ἡ συνθήκη οὐδόλως ἱκανοποίησεν ἅπαντας τοὺς Σπαρτιάτας. καθόσον «δεινὸν εἶναι ἐς χώρης ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνεῖναι γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πόλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν· καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς

(1) Θουκ. βιβλίον VIII, 37.

Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι· ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν· ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ᾽ αὐτῶν δι᾽ ὀργῆς καὶ ἄπρακτος». 1) Ἡ ἔρις αὕτη, παροξυνθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὠφέλησε τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΣΠΟΝΔΙΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗ. —ΡΑΔΙΟΥΡΓΙΑΙ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΠΑΡΑ ΤΩ ΣΑΤΡΑΠΗ. — Μεθ᾽ ὅλον τὸ προσωπεῖον, δι᾽ οὗ περιεβάλλετο ἡ Σπάρτη, ὁ Ἀλκιβιάδης δὲν ἠδυνήθη νὰ προσποιηθῇ τοσοῦτον ὥστε νὰ μὴ περιέλθῃ εἰς ῥῆξιν μετὰ τοῦ βασιλέως Ἄγιδος, ὅστις ἐπεδίωκε τὴν δολοφονίαν αὐτοῦ. Καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτὴ, φοβουμένη τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, διέταξε νὰ φονεύσωσιν αὐτόν.

«Ὁ δὲ ἡσυχῇ προγνοὺς καὶ φοβηθεὶς τῶν μὲν πράξεων πασῶν ἐκοινώνει τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὸ δ᾽ εἰς χεῖρας ἰέναι παντάπασιν ἔφευγε, Τισσαφέρνῃ δὲ, τῷ βασιλέως σατράπῃ, δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἀσφαλείας εὐθὺς ἦν παρ᾽ αὐτῷ πρῶτος καὶ μέγιστος. Τὸ μὲν γὰρ πολύτροπον καὶ περιττὸν αὐτοῦ τῆς δεινότητος οὐκ ὢν ἁπλοῦς, ἀλλὰ κακοήθης καὶ φιλοπόνηρος, ἐθαύμαζεν ὁ βάρβαρος· ταῖς δὲ καθ᾽ ἡμέραν ἐν τῷ σχολάζειν καὶ συνδιαιτᾶσθαι χάρισιν οὐδὲν ἦν ἄτεγκτον ἦθος οὐδὲ φύσις ἀνάλατος, ἀλλὰ καὶ δεδιόσι καὶ φθονοῦσιν ὅμως τὸ συγγενέσθαι καὶ προσιδεῖν ἐκεῖνον ἡδονήν τινα καὶ φιλοφροσύνην παρεῖχε. Τἆλλ᾽ οὖν ὢν καὶ μισέλλην ἐν τοῖς μάλιστα Περσῶν ὁ Τισσαφέρνης οὕτως ἐνεδίδου τῷ Ἀλκιβιάδῃ κολακευόμενος, ὥσθ᾽ ὑπερβάλλειν αὐτὸν ἀντικολακεύων ἐκεῖνος. Ὧν γὰρ ἐκέκτητο παραδείσων τὸν κάλλιστον καὶ ὑδάτων καὶ λειμώνων ὑγιεινῶν ἕνεκεν καὶ διατριβὰς ἔχοντα καὶ καταφυγὰς ἠσκημένας βασιλικῶς καὶ περιττῶς Ἀλκιβιάδην καλεῖν ἔθετο· καὶ πάντες οὕτω καλοῦντες καὶ προσαγορεύοντες διετέλουν.

«Ἀπογνοὺς οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης τὰ τῶν Σπαρτιατῶν ὡς ἄπιστα καὶ φοβούμενος Ἄγιν, ἐκάκου καὶ διέβαλλε πρὸς τὸν Τισαφέρνην, οὐκ ἐῶν βοηθεῖν αὐτοῖς προθύμως οὐδὲ καταλύειν τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ γλίσχρως χορηγοῦντα θλίβειν καὶ ἀποκναίειν ἀτρέμα

(1) Θουκ. Βιβλ. VIII, 43.

καὶ ποιεῖν ἀμφοτέρους βασιλεῖ χειροήθεις καὶ καταπόνους ὑπ᾽ ἀλλήλων. Ὁ δὲ ἐπείθετο ῥᾳδίως καὶ δῆλος ἦν ἀγαπῶν καὶ θαυμάζων, ὥστ᾽ ἀποβλέπεσθαι τὸν Ἀλκιβιάδην ἑκατέρωθεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τοὺς δὲ Ἀθηναίους μεταμέλεσθαι τοῖς γνωσθεῖσι περὶ αὐτοῦ κακῶς πάσχοντας, ἄχθεσθαι δὲ κἀκεῖνον ἤδη καὶ φοβεῖσθαι, μὴ παντάπασι τῆς πόλεως ἀναιρεθείσης ὑπὸ Λακεδαιμονίοις γίνηται μισούμενος» 1).

ΡΑΔΙΟΥΡΓΙΑΙ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΠΑΡΑ ΤΩ ΑΘΗΝΑΪΚΩ ΣΤΡΑΤΩ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ. — «Ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε πάντα τὰ πράγματα τοῖς Ἀθηναίοις σχεδὸν ὑπῆρχε· κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι, τῇ ναυτικῇ δυνάμει τὰ μὲν ἀνεκτῶντο τῶν ἀφεστώτων, τὰ δ᾽ ἐφύλαττον ἀμῶς γέ πως ἔτι τοῖς πολεμίοις κατὰ θάλατταν ὄντες ἀξιόμαχοι, Τισσαφέρνην δὲ φοβούμενοι καὶ τὰς λεγομένας ὅσον οὔπω παρεῖναι Φοινίσσας τριήρεις πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν οὔσας, ὧν ἀφικομένων, οὐδεμία σωτηρίας ἐλπὶς ὑπελείπετο τῇ πόλει. Ταῦτα δ᾽ εἰδὼς Ἀλκιβιάδης ἔπεμπε κρύφα πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ δυνατοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίδας ἐνδιδοὺς παρέξειν τὸν Τισσαφέρνην φίλον, οὐ τοῖς πολλοῖς χαριζόμενος οὐδὲ πιστεύων ἐκείνοις, ἀλλὰ τοῖς ἀρίστοις, εἰ τολμήσειαν ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ παύσαντες ὑβρίζοντα τὸν δῆμον, αὐτὸς δὲ ἑαυτῶν σώζειν τὰ πράγματα καὶ τὴν πόλιν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σφόδρα προσεῖχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ· τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς Φρύνιχος ὁ Δειραδιώτης, ὑποπτεύσας, ὅπερ ἦν, τὸν Ἀλκιβιάδην οὐδέν τι μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεόμενον, ζητοῦντα δὲ πάντας κατελθεῖν ἐκ διαβολῆς τοῦ δήμου προθεραπεύειν καὶ ὑποδύσθαι τοὺς δυνατοὺς ἀνθίστατο. Κρατούμενος δὲ τῇ γνώμῃ καὶ φανερῶς ἤδη τοῦ Ἀλκιβιάδου γεγονὼς ἐχθρὸς ἐξήγγειλε κρύφα πρὸς Ἀστύοχον τὸν τῶν πολεμίων ναύαρχον, ἐγκελευόμενος φυλάττεσθαι καὶ συλλαμβάνειν ὡς ἐπαμφοτερίζοντα τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἐλελήθει δ᾽ ἄρα προδότης προδότῃ διαλεγόμενος. Τὸν γὰρ Τισσαφέρνην ἐκπεπληγμένος ὁ Ἀστύοχος καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ὁρῶν παρ᾽ αὐτῷ μέγαν ὄντα, κατεμήνυσε τὰ τοῦ Φρυνίχου πρὸς αὐτούς. Ὁ δ᾽ Ἀλκιβιάδης εὐθὺς εἰς Σάμον ἔπεμψε τοὺς τοῦ Φρυνίχου κατηγορή-

(1) Πλουτ. Ἀλκιβιάδης, 24—25.

σοντας. Ἀγανακτούντων δὲ πάντων καὶ συνισταμένων ἐπὶ τὸν Φρύνιχον, οὐχ ὁρῶν ἑτέραν διαφυγὴν ἐκ τῶν παρόντων ἐπεχείρησεν ἰάσασθαι μείζονι κακῷ τὸ κακόν. Αὖθις γὰρ ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἀστύοχον, ἐγκαλῶν μὲν ἐπὶ τῆς μηνύσεως, ἐπαγγελλόμενος δὲ τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων ὑποχείριον αὐτῷ παρέξειν.

Οὐ μὴν ἔδλαψέ γε τοὺς Ἀθηναίους ἡ τοῦ Φρυνίχου προδοσία διὰ τὴν Ἀστυόχου παλιμπροδοσίαν. Καὶ γὰρ ταῦτα κατεῖπε τοῦ Φρυνίχου πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ὁ δὲ Φρύνιχος προαισθανόμενος καὶ προσδεχόμενος δευτέραν κατηγορίαν παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, φθάσας αὐτὸς προεῖπε τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι μέλλουσιν ἐπιπλεῖν οἱ πολέμιοι καὶ παρῄνεσε πρὸς ταῖς ναυσὶν εἶναι καὶ περιτειχίσας τὸ στρατόπεδον. Ἐπεὶ δὲ πραττόντων ταῦτα τῶν Ἀθηναίων ἦκε γράμματα πάλιν παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου φυλάττεσθαι κελεύοντος τὸν Φρύνιχον ὡς προδιδόντα τοῖς πολεμίοις τὸν ναύσταθμον, ἠπίστησαν οἰόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην εἰδότα σαφῶς τὴν τῶν πολεμίων παρασκευὴν καὶ διάνοιαν ἀποχρῆσθαι πρὸς τὴν τοῦ Φρυνίχου διαβολὴν οὐκ ἀληθῶς. Ὕστερον μέντοι τὸν Φρύνιχον ἑνὸς τῶν περιπόλων Ἕρμωνος ἐν ἀγορᾷ πατάξαντος ἐγχειριδίῳ καὶ διαφθείραντος, οἱ Ἀθηναῖοι δίκης γενομένης τοῦ μὲν Φρυνίχου προδοσίαν κατεψηφίσαντο τεθνηκότος, τὸν δ' Ἕρμωνα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ συστάντας ἐστεφάνωσαν.

«Ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε κρατήσαντες οἱ Ἀλκιβιάδου φίλοι πέμπουσι Πείσανδρον εἰς ἄστυ κινήσοντα τὴν πολιτείαν καὶ παραθαρρύνοντα τοὺς δυνατοὺς τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ καταλύειν τὸν δῆμον, ὡς ἐπὶ τούτοις τοῦ Ἀλκιβιάδου Τισσαφέρνην αὐτοῖς φίλον καὶ σύμμαχον παρέξοντος». (411) 1)

«Τοῦτο τοίνυν, εἶπεν ὁ Πείσανδρος, οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεῖον βουλεύσομεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας (ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ), Ἀλκιβιάδην τε

(1) Πλούτ. Ἀλκιβιάδης, 25—26.

κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι.» 1)

Οἱ λόγοι τοῦ Πεισάνδρου δὲν ἐπέφερον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα· καθόσον ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δὲν ἤθελε νὰ καταστρέψῃ τὴν δημοκρατίαν, χαλεπῶς δὲ ἀκούων ἔφερε τὰς περὶ τῆς ὀλιγαρχίας προτάσεις αὐτοῦ. Οἱ ἄριστοι βλέποντες ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ποθούμενον διὰ τῆς πειθοῦς κατέφυγον εἰς τὸν τρόμον, πολλοὺς τῶν δημοκρατικῶν ἀποκτείναντες.

«Ἀντέλεγέ τε, λέγει ὁ Θουκυδίδης, οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείπαι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινος ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει.» 2) Ἡ ὀλιγαρχικὴ μερὶς ἐθριάμβευσεν, ἀνατρέψασα τὸ συμβούλιον τῶν πεντακοσίων καὶ νέαν καθιδρύσασα ἀρχήν. Ἀλλ' ἔσχε τὴν ἀφροσύνην νὰ περιφρονήσῃ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τὴν χαμέρπειαν νὰ ὑποτάξῃ τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Σπάρτης. Διεπραγματεύθη τὴν εἰρήνην καὶ, ἵνα ἐπιτύχῃ αὐτῆς, ἡτοιμάζετο νὰ παραδώσῃ τοῖς ἐχθροῖς τὸν στόλον καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν. Οὕτωσὶν, ὁπότε ὁ στρατὸς τῆς Σάμου ἔμαθε τὴν πτῶσιν τῆς δημοκρατικῆς ἀρχῆς, λίαν ὠργίσθη. Δύο τῶν στρατηγῶν, Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλος «ὤρκωσαν ἅπαντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἢ μὴν δημοκρατέεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι.»

«Ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν, λέγει ὁ Θουκυδίδης, τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι· ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγοὺς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλος ὑπῆρχον· καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς τὰ πάντα ποριμωτέρων μεθε-

(1) Θουκ. βιβλ. VIII, 53.
(2) Θουκ. βιβλ. VIII, 66.

στάναι· ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ ἐς ἐκεῖθεν ὡρμῶντο· πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ᾽ ἢ παρ᾽ ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμυνεῖσθαι οὗπερ καὶ πρότερον· καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει» (1)

Ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ κρύφα ὑποκινήσας τὴν τῶν ἀριστοκρατικῶν ταύτην στάσιν, δὲν ἐβράδυνε νὰ ταχθῇ, σὺν τῷ στρατῷ τῆς Σάμου, μετὰ τῆς δημοκρατικῆς μερίδος. Οἱ στρατιῶται ἀποδείξαντες αὐτὸν στρατηγὸν ἐκέλευον ἡγεῖσθαι καὶ καταλύειν τοὺς τυράννους.

« Ὁ δ᾽ οὐχ οἷον ἄν τις ἐξαίφνης χάριτι τῶν πολλῶν μέγας γεγονὼς ἔπαθε καὶ ἠγάπησε, πάντα δεῖν εὐθὺς οἰόμενος χαρίζεσθαι καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν τοῖς ἐκ πλάνητος καὶ φυγάδος αὐτὸν νεῶν τοσούτων καὶ στρατοπέδου καὶ δυνάμεως τηλικαύτης ἀποδείξασιν ἡγεμόνα καὶ στρατηγόν, ἀλλ᾽ ὅπερ ἦν ἄρχοντι μεγάλῳ προσῆκον, ἀνθίστασθαι φερομένοις ὑπ᾽ ὀργῆς, κωλύσας ἐξαμαρτεῖν, τότε γοῦν τὰ πράγματα τῇ πόλει περιφανῶς ἔσωσεν. Εἰ γὰρ ἄραντες ἀπέπλευσαν οἴκαδε, τοῖς μὲν πολεμίοις εὐθὺς ἔχειν ὑπῆρχεν Ἰωνίαν ἅπασαν, Ἑλλήσποντον ἁμαχεὶ καὶ τὰς νήσους, Ἀθηναίοις δὲ πρὸς Ἀθηναίους μάχεσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν πόλιν ἐμβαλόντας, ὃν μόνος μάλιστα μὴ γενέσθαι διεκώλυσεν ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ μόνον πείθων καὶ διδάσκων τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ καθ᾽ ἕνα τοὺς μὲν ἀντιβολῶν, τῶν δὲ ἐπιλαμβανόμενος. Συνέπραττε δὲ αὐτῷ καὶ Θρασύβουλος ὁ Στειριεὺς ἅμα πάρων καὶ κεκραγώς· ἦν γάρ, ὡς λέγετε, μεγαλοφωνότατος Ἀθηναίων. Ἐκεῖνό τε δὴ καλὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου τὸ δεύτερον, ὅτι ὑποσχόμενος τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἃς προσεδέχοντο Λακεδαιμόνιοι βασιλέως πέμψαντος, ἢ μεταστήσειν πρὸς αὐτοὺς ἢ διαπράξεσθαι μηδὲ πρὸς ἐκείνους κομισθῆναι, διὰ ταχέων ἐξέπλευσε. Καὶ τὰς μὲν ναῦς ἐμφανείσας περὶ Ἄσπενδον οὐκ ἦγαγεν ὁ Τισσαφέρνης, ἀλλ᾽ ἐψεύσατο τοὺς Λακεδαιμονίους, τὴν δ᾽ αἰτίαν τοῦ ἀποστρέψαι παρ᾽ ἀμφοτέροις ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχε, καὶ

(1) Θουκ. βιβλ. VIII, 76.

μᾶλλον ἔτι παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὡς διδάσκων τὸν βάρβαρον ὑφ' αὑτῶν περιορᾶν ἀπολλυμένους τοὺς Ἕλληνας. Οὐ γὰρ ἦν ἄδηλον, ὅτι τοῖς ἑτέροις δύναμις τοσαύτη προσγινομένη τοὺς ἑτέρους ἀφῃρεῖτο κομιδῇ τὸ κράτος τῆς θαλάσσης» 1).

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ. — Ὁ Τισσαφέρνης μετ' ὀλίγον καιρὸν τρίτην συνθήκην συνῆψε μετὰ τῶν Πελοποννησίων ἔχουσαν οὕτω:

«Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνη καὶ Ἱεραμένη καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέων πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων· χώραν τὴν βασιλέως ὅση τῆς Ἀσίας ἐστὶ, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενὶ, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων χώραν μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί· ἤν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω· τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνη παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἤν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι· ἤν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι, τὴν τροφὴν Τισσαφέρνη παρέχειν· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν· ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων καθ' ὅ τι ἂν Τισσαφένει δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· ἤν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.» 2)

---

(1) Πλουτ. Ἀλκιβιάδης, 26.

(2) Θουκ. βιβλ. VIII, 58.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ ΕΙΣ ΑΣΠΕΝΔΟΝ. — Οἱ ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης ἦσαν κατὰ τύπους μόνον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Τισσαφέρνης, οὐχὶ μόνον αὐτὸς ἐξεβίασεν αὐτούς, ἀλλὰ προσεκάλεσε καὶ τοὺς Πελοποννησίους νὰ πράξωσι τὸ αὐτό. Ὅθεν καὶ παραλαβὼν τὸν στρατηγὸν Λίχαν, ἀφήσας δὲ ὕπαρχον τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, τὸν Ταμὼν, ὅπως δίδῃ τροφὴν αὐτῇ, ἐνόσῳ αὐτὸς ἀπουσίαζεν, ἀνεχώρησεν ὅπως εὕρῃ εἰς Ἄσπενδον τὰς Φοινίσσας ναῦς. «Λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταὐτὸ, λέγει ὁ Θουκυδίδης, οὐδὲ ῥάδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς· ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῇ εἰκάζεται. Οἱ μὲν γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν, ὥσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμὼς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν), οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν εἰς τὴν Ἄσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφεὶς (καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι), ἄλλοι δ' ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν, ἐνόσῳ παρῆει ἐκεῖσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσειν, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη, διαπολεμῆσαι ἂν ἐπιφανεὶς δήπου οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν· καταφωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. Ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας· ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον, ἥτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοινιξὶ ξυγγίγνεται.» 1)

Καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, πληροφορηθεὶς τὴν εἰς Ἄσπενδον ἔλευσιν τοῦ Τισσαφέρνους, ἔπλευσε καὶ οὗτος ἐκεῖσε λαβὼν τρεῖς καὶ δέκα ναῦς (411).

---

(1) Θουκ. Βιβλ. VIII. 87.

ΝΕΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (411). — Οἱ Ἀθηναῖοι, μεθ' ὅλην τὴν ἀπέλπιδα ταύτην κατάστασιν, ἐξώπλισαν εἴκοσιν εἰσέτι ναῦς. Ἀλλ' ἡ συμφορὰ αὕτη ἦν ἡ καταδίκη τῆς ὀλιγαρχίας. Ἐκκλησία, συνελθοῦσα εἰς Πνύκα, κατέλυσε μὲν τοὺς τετρακοσίους, παρέδωσε δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, «ψηφισαμένη εἶναι αὐτῶν ὁπόσοι καὶ ὅπλα παρέχοντες· καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾶς ἀρχῆς, εἰδὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο·» οἱ πλεῖστοι τῶν τετρακοσίων κατέφυγον εἰς Δικέλειαν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις. «Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἀλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων» 1)

Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΔΙΑΒΑΙΝΕΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΝ. — ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΣΗΣΤΩ ΚΑΙ ΑΒΥΔΩ (411). — Ἐντοσούτῳ ὁ Μίνδαρος, ναύαρχος τοῦ Πελοποννησιακοῦ στόλου, πεισθεὶς ὅτι αἵ τε Φοίνισσαι νῆες δὲν ἤθελον ἔλθει, ἡ δὲ Λακεδαιμων ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἔπλευσε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσαι τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆναι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ 2).

Καθ' ὃν χρόνον οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ, θεωροῦντες τοὺς Λακεδαιμονίους παραπλέοντας, ἀνήχθησαν ἐκ Σάμου ἐπ' αὐτοὺς μετὰ νηῶν ἑξήκοντα, «οἱ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες τοὺς πολεμίους τὰ πρὸς τὴν μάχην ἑτοιμαζομένους, καὶ αὐτοὶ πένθ' ἡμέρας ἀναπεῖραν ποιούμενοι καὶ γυμνάσαντες τοὺς ἐρέτας, ἐξέταξαν τὸν στόλον εἰς ναυμαχίαν, ὄντων τῶν νεῶν δυοῖν ἔλαττω τῶν ἐννενήκοντα. Οὗτοι μὲν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἀσίαν μέρους ἔστησαν τὰς ναῦς, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ πρὸς τὴν Εὐρώπην ἔχοντες ἀντηνοίγοντο, τῷ μὲν πλήθει λειπόμενοι, ταῖς δ' ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν

(1) Θουκ. βιβλ. VIII, 97.
(2) Θουκ. βιβλ. VIII, 99.

ἐκ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἔταξαν τοὺς Συρακουσίους, ὧν Ἑρμοκράτης ἀφηγεῖτο· τὸ δὲ εὐώνυμον αὐτοῖς συνεπλήρουν Πελοποννήσιοι, Μινδάρου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν ἐτάχθη Θράσυλλος, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Θρασύβουλος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔσπευδον ἀμφότεροι φιλοτιμούμενοι περὶ τοῦ τόπου, ὅπως μὴ τὸν ροῦν ἔχωσιν ἐναντίον· διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἀλλήλους περιέπλεον, διακλείοντες τὰ στενὰ καὶ περὶ τῆς στάσεως τοπομαχοῦντες. Μεταξὺ γὰρ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ τῆς ναυμαχίας γινομένης συνέβαινε τὸν ροῦν οὐ μετρίως ἐμποδίζειν ἐν στενοῖς τόποις. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν Ἀθηναίων κυβερνῆται πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις προσέχοντες πολλὰ πρὸς τὴν νίκην συνεβάλοντο.

Τῶν γὰρ Πελοποννησίων ὑπερεχόντων τῷ πλήθει τῶν νηῶν καὶ ταῖς τῶν ἐπιβατῶν ἀρεταῖς, ἡ τέχνη τῶν κυβερνητῶν ἄχρηστον τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐναντίων ἐποίει· ὁπότε γὰρ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ σπουδὴν ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν εἰς εἰσβολὴν ἐπιφέροιντο, τὰς ἑαυτῶν οὕτω φιλοτέχνως καθίστανον ὥστε τοῦ μὲν ἄλλου μέρους αὐτὰς μὴ δύνασθαι θίγειν, τοῖς δὲ στόμασι τῶν ἐμβόλων μόνης ἀναγκάζεσθαι συμβάλειν, διόπερ ὁ Μίνδαρος ὁρῶν ἄπρακτον οὖσαν τὴν ἐκ τῶν ἐμβολῶν βίαν, κατ' ὀλίγας καὶ κατὰ μίαν ἐκέλευσε συμπλέκεσθαι· οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τῶν κυβερνητῶν τέχνην ἄπρακτον εἶναι συνέβαινεν, ἀλλ' εὐφυῶς ἐκκλίνοντες τὰς τῶν νεῶν ἐπιφερομένας ἐμβολὰς πλαγίαις ἐνέσειον καὶ πολλὰς κατετίτρωσκον· φιλοτιμίας δὲ ἐμπεσούσης εἰς ἀμφοτέρους, οὐ μόνον ταῖς ἐμβολαῖς διεκινδύνευον ἀλλὰ συμπλεκόμενοι τοῖς ἐπιβάταις διηγωνίζοντο· πολλὰ δ' ὑπὸ τῆς τοῦ ροῦ βίας διακωλυόμενοι πράττειν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον διεκινδύνευον οὐδετέρων δυνάμεων τυχεῖν τῆς νίκης. Ἰσορρόπου δὲ τῆς μάχης οὔσης, ἐπεφάνησαν ὑπέρ τινος ἄκρας ναῦς εἴκοσι πέντε παρὰ τῶν συμμάχων ἀπεσταλμέναι τοῖς Ἀθηναίοις· φοβηθέντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὴν Ἄβυδον ἔφυγον, ἐξαπτομένων τῶν Ἀθηναίων καὶ φιλοτιμώτερον διωξάντων. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος λαβούσης, Ἀθηναῖοι ναῦς ἔλαβον ὀκτὼ μὲν Χίων, πέντε δὲ Κορινθίων, Ἀμβρακιωτῶν δὲ δύο, Συρακουσίων δὲ καὶ Παλληνέων καὶ Λευκαδίων μίαν ἐξ ἑκάστου· αὐτοὶ δὲ πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆναι συνέβη· μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἔ-

στησαν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ἄκρας, οὗ τὸ τῆς Ἑκάβης ἔστι μνημεῖον καὶ τοὺς ἀπαγγελοῦντας τὴν νίκην εἰς Ἀθήνας ἔπεμψαν» 1). Ἡ νίκη αὕτη ἦτο ἡ πρώτη παρηγορήσασα τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐν Σικελίᾳ ἐκστρατείας.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΖΙΚΟΥ (411) — Οἱ νικηταὶ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἀπέπλευσαν ἐπὶ τὴν Κύζικον, ἥτις «πρὸ τῆς ναυμαχίας ἦν ἀφεστεκυῖα πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Δαρείου στρατηγὸν καὶ Κλέαρχον τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμόνα· εὑρόντες δ' αὐτὴν ἀτείχιστον, ῥαδίως τῆς ἐπιβολῆς ἐκράτησαν, καὶ χρήματα πραξάμενοι τοὺς Κυζικηνούς, ἀπέπλευσαν εἰς Σηστόν.» 2)

ΟΙ ΑΝΤΑΝΔΡΙΟΙ ΕΚΔΙΩΚΟΥΣΙ ΤΗΝ ΠΕΡΣΙΚΗΝ ΦΡΟΥΡΑΝ. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι λίαν ὀργισθέντες ἐπὶ τῇ κακῇ ἐκβάσει τοῦ ἔργου αὐτῶν καὶ τὴν ἀποτυχίαν των ἀποδίδοντες εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Τισσαφέρνους, ὑπεστήριξαν τὴν κατὰ τοῦ σατράπου στάσιν τῆς Ἀντάνδρου. «Ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολεῖς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρνου ὑπάρχου, ἀδικούμενοι, ὅπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀδραμύττιον κατοικήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόντισε· φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως.

Ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροὶ) διαβεβλῆσθαί τε νομίσας σφόδρα καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης, δεξάμενος αὐ-

(1) Διοδ. Σικελ. Β. 13. 38—41.
(2) Διοδ. Σικελ. Β. 13. 40.

τοὺς κοτορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.» 1)

ΝΕΑ ΗΤΤΑ ΤΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΕΙΣ ΔΑΡΔΑΝΕΙΟΝ. — Ὁ ναύαρχος Δωριεὺς ὁ Ῥόδιος ἐξέπλευσεν ὅπως μεταβὰς συνενωθῇ μετὰ τοῦ Μινδάρου, ὅστις, ἐν Ἀβύδῳ διατρίβων, συνῆγε πανταχόθεν τὰς συμμαχούσας ναῦς τοῖς Πελοποννησίοις. Ἅμα ἐπλησίασε περὶ τὸ Σίγειον τῆς Τρῳάδος, οἱ περὶ τὴν Σηστὸν Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν κατ' αὐτοῦ, ὅστις, ἐν δυσχερεῖ θέσει εὑρεθεὶς καὶ μηδεμίαν ἄλλην σωτηρίαν ὁρῶν, κατέφυγεν εἰς Δαρδάνειον τῆς Τρῳάδος· ὁ Μίνδαρος ἔσπευσεν ἀμέσως πρὸς βοήθειάν του, ἀλλὰ παραυτα ἐφάνη καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα τοῦ Φαρναβάζου, ἵνα βοηθήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους· ὡς δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ στόλοι διέταξαν ἀμφότεροι τὰς τριήρεις εἰς ναυμαχίαν καὶ ἔδωσαν τὸ συνθημα τῆς μάχης. «Οἱ σαλπιγκταὶ ἀφ' ἑνὸς παραγγέλματος ἤρξαντο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· καὶ τῶν μὲν ἐρετῶν οὐθὲν ἐλλειπόντων προθυμίας, τῶν δὲ κυβερνητῶν ἐντέχνως τοῖς οἴαξι χρωμένων, καταπληκτικὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν ἀγῶνα. Ὁπότε γὰρ αἱ τριήρεις εἰς ἐμβολὴν ἐπεφέροντο, τηνικαῦτα οἱ κυβερνῆται πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ καιροῦ ροπὴν ἐπέστρεφον τὰς ναῦς πραγματικῶς, ὥστε τὰς πληγὰς γίνεσθαι κατ' ἐμβολήν. Οἱ μὲν οὖν ἐπιβάται θεωροῦντες τὰς ἑαυτῶν ναῦς πλαγίας συνεπιφερομένας ταῖς τῶν πολεμίων τριήρεσι περιδεεῖς ἐγίνοντο, περὶ σφῶν ἀγωνιῶντες· ὁπότε δ' οἱ κυβερνῆται ταῖς ἐμπειρίαις ἐκκρούσειαν τὰς ἐπιφοράς, πάλιν ἐγίνοντο περιχαρεῖς καὶ μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν. Οὐ μὴν οὐδ' οἱ ἐν τοῖς καταστρώμασιν ἐπιβεβηκότες ἄπρακτον εἶχον τὴν φιλοτιμίαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ πολλοῦ διαστήματος ἀφεστηκότες ἐτόξευον κατὰ τὸ συνεχές, καὶ ταχὺ ὁ τόπος ἦν βελῶν πλήρης, οἱ δ' ἀεὶ προσιόντες ἐγγυτέρω τὰς λόγχας ἠκόντιζον, οἳ μὲν ἐπὶ τοὺς ἀμυνομένους ἐπιβάτας, οἳ δ' ἐπ' αὐτοὺς βαλεῖν φιλοτιμούμενοι τοὺς κυβερνήτας· ὁπότε δὲ συνερείσειαν αἱ ναῦς, τοῖς τε δόρασιν ἠγωνίζοντο καὶ κατὰ τὰς προσαγωγὰς εἰς τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις μεθαλλόμενοι τοῖς ξίφεσιν ἀλλήλοις ἠμύνοντο· κατὰ δὲ τὰς γινομένας ἐλαττώσεις τῶν νικώντων

(1) Θουκ. βιβλ. VIII, 108—109.

ἐπαλαλαζόντων καὶ τῶν ἄλλων μετὰ βοῆς παραβοηθούντων, κραυγὴ σύμμικτος ἐγίνετο παρ᾽ ὅλον τὸν τῆς ναυμαχίας τόπον· ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ᾽ ἀμφοτέροις φιλοτιμίας· μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάμου παραδόξως ἐπεφάνη μετὰ νηῶν εἴκοσι, πλέων κατὰ τύχην εἰς Ἑλλήσποντον· τούτων δὲ πόρρω μὲν οὐσῶν, ἑκάτεροι σφίσι βοήθειαν ἐλπίζοντες παραγενέσθαι μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγίνοντο καὶ πολὺ προθυμότερον ταῖς τόλμαις διεκινδύνευον. Ἐπεὶ δ᾽ ἤδη σύνεγγυς ἦν ὁ στόλος, καὶ τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἐφαίνετο σύσσημον, τοῖς δ᾽ Ἀθηναίοις Ἀλκιβιάδης μετέωρον ἐποίησεν ἐπίσημον φοινικοῦν ἀπὸ τῆς ἰδίας νεώς, ὅπερ ἦν σύσσημον αὐτοῖς διατεταγμένον, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι καταπλαγέντες ἐτράπησαν, οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι τῷ προτερήματι μετεωρισθέντες μετὰ σπουδῆς ἐπεδίωκον τὰς ὑποφευγούσας· καὶ δέκα μὲν νεῶν εὐθὺς ἐκυρίευσαν, μετὰ δὲ ταῦτα χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ πνευμάτων μεγάλων πολλὰ περὶ τὸν διωγμὸν αὐτοὺς ἐμποδίζεσθαι συνέβαινε· διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων τὰ μὲν σκάφη τοῖς οἴαξιν ἠπείθει, τὰς δ᾽ ἐμβολὰς ἀπράκτους συνέβαινε γίνεσθαι τῶν τυπτομένων νεῶν ὑποχωρουσῶν.

Τέλος δ᾽ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὴν γῆν κατενεχθέντες ἔφυγον πρὸς τὸ πεζὸν τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον, οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησαν ἀποσπᾶν τὰς ναῦς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραβόλως διεκινδύνευον, ὑπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ἀνακοπέντες ἀπέπλευσαν εἰς Σηστόν. Ὁ γὰρ Φαρνάβαζος, βουλόμενος τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ὧν ἀνεκάλουν ἀπολογεῖσθαι, βιαιότερον διηγωνίζετο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.» 1)

Ο ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΣΥΛΛΗΦΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ ΑΠΟΔΙΔΡΑΣΚΕΙ. ΜΑΧΗ ΕΝ ΚΥΖΙΚΩ. (410). — «Ὁ Ἀλκιβιάδης οὕτω λαμπρᾷ χρησάμενος εὐτυχίᾳ καὶ φιλοτιμούμενος εὐθὺς ἐγκαλλωπίσασθαι τῷ Τισαφέρνῃ ξένια καὶ δῶρα παρασκευασάμενος καὶ θεραπείαν ἔχων ἡγεμονικὴν ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν. Οὐ μὴν ἔτυχεν ὧν προσεδόκησεν, ἀλλὰ πάλαι κακῶς ἀκούων ὁ Τισαφέρνης ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ φοβούμενος αἰτίαν λαβεῖν

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 13. 45—46.

ἐκ βασιλέως, ἔδοξεν ἐν καιρῷ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀφῖχθαι καὶ συλλαβὼν αὐτὸν εἶρξεν ἐν Σάρδεσιν ὡς λύσιν ἐκείνης τῆς διαβολῆς τὴν ἀδικίαν ταύτην ἐσομένην.

«Τριάκοντα δ' ἡμερῶν διαγενομένων ὁ Ἀλκιβιάδης ἵππου ποθὲν εὐπορήσας καὶ ἀποδρὰς τοὺς φύλακας εἰς Κλαζομενὰς διέφυγε. Καὶ τὸν μὲν Τισαφέρνην προσδιέβαλλεν ὡς ὑπ' ἐκείνου μεθειμένος, αὐτὸς δὲ πλεύσας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων καὶ πυθόμενος Μίνδαρον ὁμοῦ καὶ Φαρνάβαζον ἐν Κυζίκῳ γεγονέναι, τοὺς μὲν στρατιώτας παρώρμησεν, ὡς ἀνάγκην οὖσαν αὐτοῖς καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζομαχεῖν καὶ νὴ Δία τειχομαχεῖν πρὸς τοὺς πολεμίους· χρήματα γὰρ οὐκ εἶναι μὴ πάντα κρατοῦσι· πληρώσας δὲ τὰς ναῦς καὶ κατάρας εἰς Προικόννησον ἐκέλευσεν ἐντὸς περιβαλεῖν τὰ λεπτὰ πλοῖα, καὶ παραφυλάσσειν, ὅπως μηδεμία τοῖς πολεμίοις ἐπιπλέοντος αὐτοῦ γένοιτο μηδαμόθεν προαίσθησις. Ἔτυχε δὲ καὶ πολὺν ὄμβρον ἐξαίφνης ἐπιπεσόντα καὶ βροντὰς καὶ ζόφον συνεργῆσαι καὶ συνεπικρύψαι τὴν παρασκευήν. Οὐ γὰρ μόνον τοὺς πολεμίους ἔλαθεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀπεγνωκότας ἤδη ἐμβῆναι κελεύσας ἀνήχθη. Καὶ μετὰ μικρὸν ὅ τε ζόφος διελύθη καὶ κατώφθησαν αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες αἰωρούμεναι πρὸ τοῦ λιμένος τῶν Κυζικηνῶν. Δείσας οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, μὴ διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν προϊδόντες εἰς τὴν γῆν καταφύγωσι, τοὺς μὲν στρατηγοὺς ἐκέλευσεν ἡσυχῇ πλέοντας ὑπολείπεσθαι, αὐτὸς δὲ τετταράκοντα ναῦς ἔχων ἐφαίνετο καὶ προὐκαλεῖτο τοὺς πολεμίους. Ἐπεὶ δὲ ἐξηπάτηντο καὶ καταφρονήσαντες ὡς ἐπὶ τοσαύτας ἀντεξήλασαν, αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐξήπτοντο καὶ συνεπλέκοντο, τῶν δ' ἄλλων ἤδη μαχομένοις ἐπιφερομένων ἐκπλαγέντες ἔφευγον. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης εἴκοσι ταῖς ἀρίσταις διεκπλεύσας καὶ προσβαλὼν τῇ γῇ καὶ ἀποβὰς ἐνέκειτο τοῖς φεύγουσιν ἐκ τῶν νεῶν καὶ πολλοὺς ἔφθειρε. Μινδάρου δὲ καὶ Φαρναβάζου προσβοηθούντων κρατήσας, τὸν μὲν Μίνδαρον ἀνεῖλεν ἐρρωμένως ἀγωνιζόμενον, ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἔφυγε (410).» 1)

ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ. — Ο ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΣ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΕΙ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΑΥΤΩΝ. — «Οἱ Λακε-

(1) Πλουτ. Ἀλκιβ. 27—28.

δαιμόνιοι πολλῶν καὶ νεκρῶν καὶ ὅπλων κρατήσαντες τάς τε ναῦς ἁπάσας ἔλαβον, χειρωσάμενοι δὲ καὶ Κύζικον, ἐκλιπόντος τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν Πελοποννησίων διαφθαρέντων, οὐ μόνον τὸν Ἑλλήσποντον εἶχον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης θαλάσσης ἐξήλασαν κατὰ κράτος τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἑάλω δὲ καὶ γράμματα λακωνικῶς φράζοντα τοῖς Ἐφόροις τὴν γεγενημένην ἀτυχίαν. «Ἥρρει τὰ κᾶλα. Μίνδαρος ἀπεσσούα· πεινῶντι τῶνδρες· ἀπορίομες, τί χρῆ δρᾶν.» 1)

Ὁ Πελοποννησιακὸς στρατὸς ἐν ἀπελπισίᾳ καὶ ἀποθαρρύνσει διετέλει, ἀλλ' ὁ σατράπης Φαρνάβαζος ὑπέδειξεν εἰς τοὺς συμμάχους αὐτοῦ ὅτι, ἐνόσῳ ὑπάρχουσιν ὁπλῖται, δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν, χάριν τῆς ἀπωλείας ὀλίγων νηῶν· καθόσον ἐν τοῖς κράτεσι τοῦ βασιλέως θὰ εὕρισκον μέσα πρὸς ναυπηγίαν ἑτέρων. Ἐνέδυσε λοιπὸν πάντας τοὺς στρατιώτας, δοὺς αὐτοῖς καὶ δύω μηνῶν μισθούς. Ἐπὶ πλέον ἐξώπλισε πάντας, εἰς οὓς ἐνέθετο τὴν φύλαξιν τῶν παρακτίων τῆς σατραπείας αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτοῦ, οἱ στρατηγοὶ καὶ τριήραρχοι ἐπανῆλθον ἐκ τῶν πόλεων, εἰς ἃς εἶχον καταφύγει μετὰ τὴν ἐν Κυζίκῳ ἧτταν· κατεσκεύασεν ἰσαρίθμους τῶν ἀπωλεσθεισῶν νῆας, μετέφερεν ἐξ Ἴδης ξυλείαν καὶ ἐχορήγησεν σπουδαῖα χρηματικὰ ποσά. Τοῦ στόλου ναυπηγουμένου, οἱ Συρακούσιοι, συμμαχήσαντες τοῖς Πελοποννησίοις, συνέδραμον τοῖς Ἀντανδρίοις πρὸς ἀνέγερσιν μέρους τοῦ τείχους αὐτῶν, κερδήσαντες οὕτως οὐ μόνον τὴν συμπάθειαν τῶν Ἀντανδρίων, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀστοῦ.

Ο ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. — ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ, ΤΗΣ ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. — «Οὕτω δ' ἐπήρθησαν οἱ μετὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου στρατευσάμενοι καὶ τοσοῦτον ἐφρόνησαν, ὥστ' ἀπαξιοῦν ἔτι τοὺς ἄλλους καταμιγνῦναι στρατιώταις ἑαυτοὺς πολλάκις ἡττημένοις ἀηττήτους ὄντας. Καὶ γὰρ οὐ πολλῷ πρότερον συνεβεβήκει παίσαντος περὶ Ἔφεσον τοῦ Θρασύλλου τὸ χαλκοῦν ἀνεστάναι τρόπαιον ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων ἐπ' αἰσχύνῃ τῶν Ἀθηναίων. Ταῦτ' οὖν ὠνείδιζον οἱ μετὰ Ἀλκιβιάδου τοῖς μετὰ τοῦ Θρασύλλου,

(1) Πλουτ. Ἀλκιβ. 28.

μεγαλύνοντες αὐτοὺς καὶ τὸν στρατηγόν, ἐκείνους δὲ μήτε γυμνασίων μήτε χώρας ἐν στρατοπέδῳ κοινωνεῖν ἐθέλοντες. Ἐπεὶ δὲ Φαρνάβαζος ἱππέας τε πολλοὺς ἔχων καὶ πεζοὺς ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἐμβεβληκόσιν εἰς τὴν Ἀβυδηνῶν, ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐκβοηθήσας ἐπ' αὐτὸν ἐτρέψατο καὶ κατεδίωξεν ἄχρι σκότους μετὰ τοῦ Θρασύλλου καὶ ἀνεμίγνυντο καὶ κοινῇ φιλοφρονούμενοι καὶ χαίροντες ἐπανήεσαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ στήσας τρόπαιον ἐλεηλάτει τὴν Φαρναβάζου χώραν, οὐδενὸς ἀμύνεσθαι τολμῶντος. Ἱερεῖς μέντοι καὶ ἱερεῖας ἔλαβε μὲν, ἀλλ' ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων. Χαλκηδονίοις δ' ἀφεστῶσι καὶ δεδεγμένοις φρουρὰν καὶ ἁρμοστὴν Λακεδαιμονίων ὡρμημένος πολεμεῖν, ἀκούσας δ' ὅτι τὴν λείαν πᾶσαν ἐκ τῆς χώρας συναγαγόντες εἰς Βιθυνοὺς ἐκτίθενται φίλους ὄντας, ἦκεν ἐπὶ τοὺς ὅρους ἄγων τὸ στράτευμα καὶ κήρυκα προπέμψας ἐνεκάλει τοῖς Βιθυνοῖς. Οἱ δὲ δείσαντες τήν τε λείαν ἀπέδοσαν αὐτῷ καὶ φιλίαν ὡμολόγησαν.

«Ἀποτειχιζομένης δὲ τῆς Χαλκηδόνος ἐκ θαλάττης εἰς θάλασσαν ὁ Φαρνάβαζος ἦκεν ὡς λύσων τὴν πολιορκίαν· καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἁρμοστὴς ἐκ τῆς πόλεως ἐξαγαγὼν τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν ἐπεχείρει τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἅμα πρὸς ἀμφοτέρους ἀντιτάξας τὸ στράτευμα τὸν μὲν Φαρνάβαζον αἰσχρῶς φεύγειν ἠνάγκασε, τὸν δὲ Ἱπποκράτην διέφθειρε καὶ συχνοὺς τῶν περὶ αὐτὸν ἡττηθέντας. Εἶτ' αὐτὸς μὲν ἐκπλεύσας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἠργυρολόγει καὶ Σηλυβρίαν εἶχεν, ἀφειδήσας ἑαυτοῦ παρὰ τὸν καιρόν. Οἱ γὰρ ἐνδιδόντες τὴν πόλιν συνέθεντο μὲν ἀνασχήσειν πυρσὸν αὐτῷ μεσούσης νυκτός, ἠναγκάσθησαν δὲ τοῦτο ποιῆσαι πρὸ τοῦ κειροῦ τῶν συνωμοτῶν τινα φοβηθέντες ἐξαίφνης μεταβαλόμενον. Ἀρθέντος οὖν τοῦ πυρσοῦ, μηδέπω τῆς στρατιᾶς οὔσης ἑτοίμης, ἀναλαβὼν ὅσον τριάκοντα περὶ αὐτὸν ἐπείγετο δρόμῳ πρὸς τὰ τείχη, τοὺς ἄλλους ἕπεσθαι κατὰ τάχος κελεύσας. Ἀνοιχθείσης δὲ τῆς πύλης αὐτῷ καὶ προσγενομένων τοῖς τριάκοντα πελταστῶν εἴκοσι παρεισπεσὼν εὐθὺς ἤσθετο τοὺς Σηλυβριανοὺς ἐξ ἐναντίας μετὰ τῶν ὅπλων ἐπιφερομένους. Ἐπεὶ δὲ ὑποστάντι μὲν οὐκ ἐφαίνετο σωτηρία, πρὸς δὲ τὸ φυγεῖν ἀήττητος ἄχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν ταῖς στρατηγίαις γεγονὼς φιλογεικότερον εἶχε, τῇ σάλπιγγι σημή-

νας σιωπὴν ἐκέλευσεν ἕνα τῶν παρόντων ἀνειπεῖν Σηλυβριανοῖς Ἀθηναίους ἐναντία ὅπλα μὴ τίθεσθαι· τοῦτο τὸ κήρυγμα τοὺς μὲν ἀμβλυτέρους ἐποίησε πρὸς τὴν μάχην, ὡς τῶν πολεμίων ἔνδον ὄντων ἁπάντων, οἱ δὲ ταῖς ἐλπίσιν ἡδίους ἐγένοντο πρὸς τὰς διαλύσεις. Ἐν ᾧ δὲ συστάντες ἀλλήλοις ἐδίδοσαν λόγον, ἐπῆλθεν ἡ στρατιὰ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, καὶ τεκμαιρόμενος, ὅπερ ἦν, εἰρηνικὰ φρονεῖν τοὺς Σηλυβριανούς, ἔδεισε μὴ τὴν πόλιν οἱ Θρᾷκες διαρπάσωσιν. Ἦσαν δὲ πολλοί, χάριτι τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ δι' εὔνοιαν στρατευόμενοι προθύμως. Ἀπέπεμψεν οὖν τούτους ἅπαντας ἐκ τῆς πόλεως, τοὺς δὲ Σηλυβριανοὺς δεηθέντας οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀλλὰ χρήματα λαβὼν καὶ φρουρὰν ἐγκαταστήσας ἀπῆλθεν.

« Οἱ δὲ πολιορκοῦντες τὴν Χαλκηδόνα στρατηγοὶ σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Φαρνάβαζον ἐπὶ τῷ χρήματα λαβεῖν καὶ Λακεδαιμονίους ὑπηκόους πάλιν Ἀθηναίοις εἶναι, τὴν δὲ Φαρναβάζου χώραν μὴ ἀδικεῖν, Φαρνάβαζον δὲ πρέσβεσιν Ἀθηναίων πρὸς βασιλέα πομπὴν μετ' ἀσφαλείας παρασχεῖν. Ὡς οὖν ἐπανελθόντα τὸν Ἀλκιβιάδην ὁ Φαρνάβαζος ἠξίου καὶ αὐτὸν ὀμόσαι περὶ τῶν ὡμολογημένων, οὐκ ἔφη πρότερον ἢ ἐκεῖνον αὐτοῖς ὀμόσει.

«Γενομένων δὲ τῶν ὅρκων ἐπὶ Βυζαντίους ἀφεστῶτας ἦλθε καὶ περιετείχιζε τὴν πόλιν. Ἀναξιλάου δὲ καὶ Λυκούργου καί τινων ἄλλων συνθεμένων ἐπὶ σωτηρίᾳ παραδώσειν τὴν πόλιν, διαδοὺς λόγον, ὡς ἀνίστησιν αὐτοὺς πράγματα νεώτερα συνιστάμενα περὶ τὴν Ἰωνίαν ἡμέρας ἀπέπλει ταῖς ναυσὶ πάσαις, νυκτὸς δ' ὑποστρέψας αὐτὸς μὲν ἀπέβη μετὰ τῶν ὁπλιτῶν καὶ προσελθὼν τοῖς τείχεσιν ἡσυχίαν ἦγεν, αἱ δὲ νῆες ἐπὶ τὸν λιμένα πλεύσασαι καὶ βιαζόμεναι κραυγῇ τε πολλῇ καὶ θορύβοις καὶ ψόφοις ἅμα μὲν ἐξέπληττον τῷ ἀπροσδοκήτῳ τοὺς Βυζαντίους, ἅμα δὲ τοῖς ἀττικίζουσι παρεῖχον ἐπ' ἀδείας τὸν Ἀλκιβιάδην δέχεσθαι, πάντων ἐπὶ τὸν λιμένα καὶ τὰς ναῦς βοηθούντων. Οὐ μὴν ἀμαχεὶ προσεχώρησαν· οἱ γὰρ παρόντες ἐν τῷ Βυζαντίῳ Πελοποννήσιοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ Μεγαρεῖς τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν νηῶν ἐτρέψαντο καὶ καθεῖρξαν εἰς τὰς ναῦς πάλιν, τοὺς δ' Ἀθηναίους ἔνδον ὄντας αἰσθόμενος καὶ συντάξαντες ἑαυτοὺς ἐχώρουν ὀμόσαι. Καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης ἐνίκησεν Ἀλκιβιάδης τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων, θηραμένης δὲ τὸ εὐώνυμον, καὶ

τῶν πολεμίων τοὺς περιγενομένους ὅσον τριακοσίους ζῶντας ἔλαβε· (409). Βυζαντίων δὲ μετὰ τὴν μάχην οὐδεὶς ἀπέθανεν οὐδ' ἔφυγεν· ἐπὶ τούτοις γὰρ οἱ ἄνδρες παρέδοσαν τὴν πόλιν καὶ ταῦτα συνέθεντο, μηδὲν αὐτοῖς ἴδιον ὑπεξελόμενοι. Διὸ καὶ δίκην προδοσίας ἐν Λακεδαίμονι φεύγων ὁ Ἀναξίλαος ἐφάνη τῷ λόγῳ τὸ ἔργον οὐκ αἰσχύνων. Ἔφη γὰρ οὐκ ὢν Λακεδαιμόνιος, ἀλλὰ Βυζάντιος, οὐδὲ τὴν Σπάρτην κινδυνεύουσαν, ἀλλὰ τὸ Βυζάντιον ὁρῶν τῆς μὲν πόλεως ἀποτετειχισμένης, μηδενὸς δ' εἰσαγομένου, τὸν δ' ὄντα σῖτον ἐν τῇ πόλει Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν ἐσθιόντων, Βυζαντίων δὲ πεινόντων σὺν τέκνοις καὶ γυναιξίν, οὐ προδοῦναι τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ πολέμων καὶ κακῶν ἀπαλλάξαι τὴν πόλιν, μιμούμενος τοὺς ἀρίστους Λακεδαιμονίων, οἷς ἓν καλὸν ἁπλῶς καὶ δίκαιόν ἐστι τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι ταῦτ' ἀκούσαντες ἠδέσθησαν καὶ ἀπέλυσαν τοὺς ἄνδρας.» 1)

ΚΥΡΟΣ Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ. — ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΒΑΣΙΛΕΑ. (408). — Συνῳδὰ τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνθήκῃ, ὁ Φαρνάβαζος ὡδήγησεν εἰς Περσίαν τὴν παρὰ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλεῖσαν πρεσβείαν. Καθ' ὁδὸν συνήντησε τοὺς Λακεδαιμονίους πρεσβευτὰς ἐπανακάμπτοντας ἐκ Περσίας, οἵτινες ἐξέθηκαν ὅτι ἐπέτυχον παρὰ τοῦ βασιλέως ὅ,τι ἠτήσαντο, ὅτι ὁ Κῦρος διωρίσθη τύραννος ἁπασῶν τῶν ναυτικῶν ἐπαρχιῶν, ἐπιφορτισθεὶς τὴν παροχὴν βοηθείας τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ φέρων γράμματα τοῦ βασιλέως πρὸς πάντας τοὺς κατοίκους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀναφέροντα ὅτι ὁ Κῦρος ἀποστέλλεται εἰς τὴν Κάτω Ἀσίαν ὅπως διατελῇ κοίρανος τοῦ ἐν Καστωλῷ συνειλεγμένου στρατοῦ. Ἡ ἄφιξις τοῦ Κύρου ἐπεβεβαίωσε μετ' οὐ πολὺ τὴν εἴδησιν ταύτην. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν προὐτίθεντο ν' ἀφήσωσιν αὐτὸν ἥσυχον πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ὅστις τὰ τῶν Σπαρτιατῶν φρονῶν διέταξεν εἰς τὸν Φαρνάβαζον νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τοὺς Ἀθηναίους πρεσβευτὰς ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐπάνοδον. Ὁ Φαρνάβαζος, ἠναγκασμένος νὰ περιποιηθῇ τὸν βασιλόπαιδα, ἐκρά-

(1) Πλουτάρ. Ἀλκιβιάδης 29—32.

τησεν αὐτοὺς ἐπὶ τρία ἔτη, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων, ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀριοβάρναζον διατάξας αὐτὸν νὰ συνοδεύσῃ αὐτοὺς μέχρι Χίου. Ὁ νεώτερος Κῦρος, τὰ τῶν Πελοποννησίων φρονῶν, ἦν δεύτερος υἱὸς Δαρείου τοῦ Νόθου, διαμένων ἐν Σάρδεσι καὶ ὃν μετ' ὀλίγον θέλομεν ἴδει ἀναφαινόμενον μετὰ δόξης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ (408). — Μετὰ τὰς ἐν Προποντίδι νίκας, ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων διῃρέθη εἰς δύο μοίρας, τῆς μὲν ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον ἐκπλευσάσης πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Θράκης, τῆς δὲ ὑπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐκπλευσάσης εἰς Σάμον καὶ μεταβάσης ὅπως φορολογήσῃ τὴν Καρίαν, δοῦσαν ἑκατὸν τάλαντα. «Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ταύτῃ τῆς εὐδαιμονίας, λέγει ὁ Duruy 1), δὲν συνετέλεσεν ὅλως ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς φρονεῖ ὁ Πλούταρχος, βιογραφῶν τὸν ἥρωα αὐτοῦ. Ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐξόχῳ τούτῳ στρατηγῷ ἡ ἱστορία παρουσιάζει τοὺς ἐπιτηδείους συναδέλφους αὐτοῦ, ἰδίᾳ τὸν Θρασύβουλον, τὸν νικητὴν τῆς Σηστοῦ, καὶ ὄπισθι αὐτῶν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις, μεθ' ὅλην τὴν ἐξάντλησιν καὶ τὰς διαιρέσεις αὐτοῦ, ἐχορήγησεν αὐτῷ πάντα τὰ μέσα τοῦ θριάμβου αὐτοῦ κατά τε συμπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Περσίας, συνασπισθεισῶν ἀμφοτέρων κατ' αὐτοῦ.

«Ὁπόσαι περιφανεῖς ἐκδουλεύσεις τοῦ φιλοδόξου τούτου δὲν κατώρθωσαν νὰ παραγνωρισθῇ ἡ γενναία εὐστάθεια τοῦ ἡρωϊκοῦ τούτου λαοῦ! Ἐντοσούτῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἔπραξαν ἤδη ὅ,τι βραδύτερον θὰ πράξῃ ὁ ἱστορικὸς αὐτῶν διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἐπιλαθόντες τῶν προδοσιῶν αὐτοῦ ἐτίμησαν αὐτὸν ἐξόχως ἐπὶ ταῖς τελευταίαις νίκαις αὐτοῦ, ὅστις ἀνηγορεύθη στρατηγὸς οἱ δὲ φίλοι του ἔσπευσαν νὰ συντελέσωσιν ὑπὲρ τοῦ θριάμβου του.»

«Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἰδεῖν τε ποθῶν ἤδη τὰ οἴκοι καὶ ἔτι μᾶλλον ὀφθῆναι βουλόμενος τοῖς πολίταις νενικηκὼς τοὺς πολεμίους τοσαυτάκις, ἀνήχθη, πολλαῖς μὲν ἀσπίσι καὶ λαφύροις κύκλῳ κεκοσμημένων τῶν Ἀττικῶν τριήρεων, πολλοὺς δ' ἑφελκόμενος αἰχμαλώτους, ἔτι δὲ πλείω νομίζων ἀκροστόλια τῶν διεφθαρμένων ὑπ

(1) Histoire Grecque, 384.

αὐτοῦ καὶ κεκρατημένων. Ἦσαν γὰρ οὐκ ἐλάττους συναμφότεραι διακοσίων.

« Ἐπεὶ δ' ἀπέβη, τοὺς μὲν ἄλλους στρατηγοὺς οὐθ' ὁρᾶν ἐδόκουν ἀπαντῶντες οἱ ἄνθρωποι, πρὸς δ' ἐκεῖνον συντρέχοντες ἐβόων, ἠσπάζοντο, παρέπεμπον, ἐστεφάνουν προσιόντες, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι προσελθεῖν ἄπωθεν ἐθεῶντο καὶ τοῖς νέοις ἐδείκνυσαν οἱ πρεσβύτεροι. Πολὺ δὲ καὶ δάκρυον τῷ χαίροντι τῆς πόλεως ἀνεκέκραστο καὶ μνήμη πρὸς τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων λογιζομένοις, ὡς οὔτ' ἂν Σικελίας διήμαρτον οὔτ' ἄλλο τι τῶν προσδοκηθέντων ἐξέφυγεν αὐτοὺς ἐάσαντας Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τῶν τότε πραγμάτων καὶ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, εἰ νῦν τὴν πόλιν παραλαβὼν ὀλίγου δέουσαν ἐκπεπτωκέναι τῆς θαλάττης, κατὰ γῆν δὲ μόλις τῶν προαστείων κρατοῦσαν, αὐτὴν δὲ πρὸς ἑαυτὴν στασιάζουσαν, ἐκ λυπρῶν ἔτι λειψάνων καὶ ταπεινῶν ἀναστήσας οὐ μόνον γε τῆς θαλάττης τὸ κράτος ἀποδέδωκεν, ἀλλὰ καὶ πεζῇ νικῶσαν ἀποδείκνυσι πανταχοῦ τοὺς πολεμίους.

« Τότε δὲ τοῦ δήμου συνελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ πάθη κλαύσας καὶ ὀλοφυρόμενος, ἐγκαλέσας δὲ μικρὰ καὶ μέτρια τῷ δήμῳ, τὸ δὲ σύμπαν ἀναθεὶς αὐτοῦ τινι τύχῃ πονηρᾷ καὶ φθονερῷ δαίμονι, πλεῖστα δ' εἰς ἐλπίδας τῶν πολεμίων καὶ πρὸς τὸ θαρρεῖν διαλεχθεὶς καὶ παρορμήσας, στεφάνοις μὲν ἐστεφανώθη χρυσοῖς, ἠρέθη δ' ἅμα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν αὐτοκράτωρ στρατηγός. Ἐψηφίσαντο δὲ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ τὰς ἀρὰς ἀφοσιώσασθαι πάλιν Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας, ἃς ἐποιήσαντο τοῦ δήμου προστάξαντος. Ἀφοσιουμένων δὲ τῶν ἄλλων Θεόδωρος ὁ Ἱεροφάντης «Ἀλλ' ἐγὼ» εἶπεν «οὐδὲ κατηρασάμην αὐτῷ κακὸν οὐδέν, εἰ μηδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν.» (1)

ΝΕΑ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. (407). — Ὁ Ἀλκιβιάδης δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐν Ἀθήναις.

« Ἐκπλεύσας δὲ ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ καὶ προσβαλὼν Ἄνδρῳ, μά-

(1) Πλουτ. Ἀλκιβιάδης, 32 καὶ 33.

χῃ μὲν ἐκράτησεν αὐτῶν καὶ Λακεδαιμονίων ὅσοι παρῆσαν, οὐχ εἷλε δὲ τὴν πόλιν, ἀλλὰ τοῦτο τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων πρῶτον ὑπῆρξε κατ᾽ αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς. Ἔοικε δ᾽, εἴτις ἄλλος ὑπὸ τῆς αὐτοῦ δόξης καταλυθῆναι καὶ Ἀλκιβιάδης.

« Μεγάλη γὰρ οὖσα καὶ τόλμης καὶ συνέσεως γέμουσα ἀφ᾽ ὧν κατώρθωσεν, ὕποπτον αὐτοῦ τὸ ἐλλεῖπον, ὡς οὐ σπουδάσαντος, ἀπιστίᾳ τοῦ μὴ δυνηθῆναι παρεῖχε· σπουδάσαντα γὰρ οὐδὲν ἂν διαφυγεῖν. Ἤλπιζον δὲ καὶ Χίους ἑαλωκότας ἀκούσεσθαι καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίαν. Ὅθεν ἠγανάκτουν μὴ ταχὺ πάντα μήδ᾽ εὐθέως, ὡς ἐβούλοντο, πυνθανόμενοι διαπεπραγμένον, οὐχ ὑπολογιζόμενοι τὴν ἀχρηματίαν, ἀφ᾽ ἧς πολεμῶν πρὸς ἀνθρώπους βασιλέα μέγαν χορηγὸν ἔχοντας ἠναγκάζετο πολλάκις ἐκπλέων καὶ ἀπολείπων τὸ στρατόπεδον μισθοὺς καὶ τροφὰς πορίζειν. Καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον ἔγκλημα διὰ ταύτην ἔλαβε τὴν αἰτίαν. Λυσάνδρου γὰρ ἐπὶ τὴν ναυαρχίαν ἀποσταλέντος ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τετρώβολον ἀντὶ τριωβόλου τῷ ναύτῃ διδόντος ἐξ ὧν ἔλαβε παρὰ Κύρου χρημάτων, αὐτὸς ἤδη γλίσχρως χορηγῶν καὶ τὸ τριώβολον ἀπῆρεν ἀργυρολογήσων ἐπὶ Καρίας. Ὁ δ᾽ ἀπολειφθεὶς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιμελητὴς Ἀντίοχος ἀγαθὸς μὲν ἦν κυβερνήτης, ἀνόητος δὲ τἆλλα καὶ φορτικός· ἔχων δὲ πρόσταγμα παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου μηδ᾽ ἂν ἐπιπλέωσιν οἱ πολέμιοι διαναυμαχεῖν, οὕτως ἐξύβρισε καὶ κατεφρόνησεν ὥστε τὴν αὑτοῦ πληρωσάμενος τριήρη καὶ τῶν ἄλλων μίαν ἐπιπλεῦσαι τῇ Ἐφέσῳ καὶ παρὰ τὰς πρῴρας τῶν πολεμίων νεῶν πολλὰ καὶ πράττων καὶ φθεγγόμενος ἀκόλαστα καὶ βωμολόχα παρεξελαύνειν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον Λύσανδρος ὀλίγαις ναυσὶν ἐπαναχθεὶς ἐδίωκεν αὐτόν, τῶν δ᾽ Ἀθηναίων ἐπιβοηθούντων πάσαις ἀναχθεὶς καὶ κρατήσας αὐτόν τε διέφθειρε τὸν Ἀντίοχον καὶ ναῦς ἔλαβε πολλὰς καὶ ἀνθρώπους καὶ τρόπαιον ἔστησεν. Ὡς δὲ ταῦτ᾽ ἤκουσεν ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπανελθὼν εἰς Σάμον, ἀνήχθη παντὶ τῷ στόλῳ καὶ προὐκαλεῖτο τὸν Λύσανδρον. Ὁ δ᾽ ἠγάπα νενικηκὼς καὶ οὐκ ἀντανήγετο.

«Τῶν δὲ μισούντων τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν τῷ στρατοπέδῳ, Θρασύβουλος ὁ Θράσωνος ἐχθρὸς ὢν ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας κατηγορήσων. Καὶ τοὺς ἐκεῖ παροξύνας ἔλεγε πρὸς τὸν δῆμον, ὡς Ἀλκι-

βιάδης διέφθαρκε τὰ πράγματα καὶ τὰς ναῦς ἀπολώλεκεν ἐντρυφῶν τῇ ἀρχῇ καὶ παραδιδοὺς τὴν στρατηγίαν ἀνθρώποις ἐκ πότων καὶ ναυτικῆς σπερμολογίας δυναμένοις παρ᾽ αὐτῷ μέγιστον, ὅπως αὐτὸς ἐπ᾽ ἀδείας χρηματίζηται περιπλέων καὶ ἀκολεσταίνῃ μεθυσκόμενος καὶ συνὼν ἑταίραις Ἀβυδηναῖς καὶ Ἰωνίσιν ἐφορμούντων δι᾽ ὀλίγου τῶν πολεμίων. Ἐνεκάλουν δ᾽ αὐτῷ καὶ τὴν τῶν τειχῶν κατασκευὴν, ἃ κατεσκεύασεν ἐν Θράκῃ περὶ Βισάνθην αὐτῷ καταφυγὴν ὡς ἐν τῇ πατρίδι μὴ δυνάμενος βιοῦν ἢ μὴ βουλόμενος. Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι πεισθέντες ἑτέρους εἵλοντο στρατηγοὺς, ἐνδεικνύμενοι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὀργὴν καὶ κακόνοιαν. Ἃ δὴ πυνθανόμενος ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ δεδοικὼς ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παντάπασι, καὶ συναγαγὼν ξένους ἐπολέμει τοῖς ἀβασιλεύτοις Θραξὶν ἰδίᾳ, καὶ πολλὰ χρήματα συνήγαγεν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων, καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἅμα τοῖς προσοικοῦσιν ἄδειαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων παρεῖχεν.» 1)

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ.—ΡΑΔΙΟΥΡΓΙΑΙ ΑΥΤΟΥ ΠΑΡΑ ΤΩ ΝΕΩΤΕΡΩ ΚΥΡΩ.—Ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστεροῦντο τοῦ ἀρίστου τῶν στρατηγῶν αὐτῶν, ἡ Σπάρτη εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ αὐτῆς ἄνδρα, ὅστις «ἐδόκει εἶναι πανοῦργος καὶ σοφιστὴς, ἀπάταις τὰ πολλὰ διαποικίλλων τοῦ πολέμου, τῶν δὲ ἀξιούντων μετὰ στόλου ἐκέλευεν «ὅπου γὰρ ἡ λεοντῆ μὴ ἀφικνεῖται, προσραπτέον ἐκεῖ τὴν ἀλωπεκῆν».

Ὁ Λύσανδρος μετέβη παρὰ τῷ Κύρῳ εἰς Σάρδεις, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων πρεσβευτῶν, οἵτινες, ἀφοῦ ἐξέθεσαν τῷ σατράπῃ τὰ ἀδικήματα τοῦ Τισσαφέρνους, ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ. Ὁ Κῦρος ἀπήντησεν ὅτι εἶχε μὲν διαταγὰς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὗτος δὲν εἶχεν ἐναντίας προθέσεις, ὑποσχεθεὶς ὅτι οὐδενὸς ὀλιγωρήσει πρὸς ἐπιτυχίαν, προσέθεσε δ᾽ ὅτι θὰ προσέλθῃ μετὰ 500 ταλάντων, καὶ ὅτι, τούτων ἐξοδευομένων, δὲν θὰ λείψῃ νὰ καταβάλῃ καὶ ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θέλει κατακερματίσῃ τὸν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατεσκευασμένον θρόνον του.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπαινέσαντες τὸν ζῆλον καὶ τὴν γενναιότητα

(1) Πλουτ. Ἀλκιβιάδης 35 καὶ 36.

αὐτοῦ, παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ χορηγήσῃ εἰς ἕκαστον ναύτην ἀνὰ μίαν ἀττικὴν δραχμὴν, ὑποδείξαντες ὅτι διὰ τοῦ μισθοῦ τούτου θὰ κατώρθου ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ναῦται ἐγκαταλείψωσι τὰ πλοῖα αὐτῶν, ὁ δὲ Κῦρος ἀπήντησεν αὐτοῖς «ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ παρεκκλίνω τῶν διαταγῶν τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὴν συνθήκην τριάκοντα μναῖ χορηγηθήσονται δι' ἕκαστον πλοῖον τῶν Λακεδαιμονίων.»

Ὁ Λύσανδρος ἐσίγησεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ γεύματος προπίνων ἀπήτησε παρὰ τοῦ Λυσάνδρου ὅπως ζητήσῃ ὅ,τι ἂν ἤθελε· «Παρακαλῶ εἶπεν ὁ Σπαρτιάτης ὅπως αὐξήσητε τὸν μισθὸν ἑκάστου ναύτου κατὰ ἕνα ὀβολὸν καθεκάστην.» Ὁ Κῦρος ἀμέσως ἀπὸ τριωβόλου ὡρίσατο τετράβολον τὴν μισθοδοσίαν τοῦ στρατιώτου, πληρώσας πάντα τὰ καθυστεροῦντα, καὶ ἑνὸς μηνὸς μισθοδοσίαν προκαταβολικῶς, τοῦθ' ὅπερ ἀνέφλεξε τὸν ζῆλον τῶν στρατιωτῶν. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ οἱ Ἀθηναῖοι ἀνησυχοῦντες ἐξέπεμψαν διὰ τοῦ Τισσαφέρνους πρεσβείαν παρὰ τῷ Κύρῳ, ὅστις μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις τοῦ σατράπου ἠρνήθη νὰ δεχθῇ αὐτήν. Ὁ Τισσαφέρνης μάτην προέβαλεν αὐτῷ τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τὴν ἀνάγκην ὅπως μὴ λάβῃ μέρος ὑπὲρ οὐδενὸς λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐξησθένει ἕνεκα τῶν ἀλληλομαχιῶν. Ὁ Κῦρος δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ οὐδὲν τούτων.

Ο ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΑΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΗΣΙ ΤΟΝ ΛΥΣΑΝΔΡΟΝ (406).—Ὁ Λύσανδρος καταθέσας ἐν τῷ τέλει τοῦ ἔτους τὴν ἀρχηγίαν ἀντικατέστη ὑπὸ τοῦ Καλλικρατίδα, ὅστις διωργάνωσεν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Ἰωνίας φατρίαν ὀνειροπολοῦσαν τὴν ἀνίδρυσιν τῶν ἀρχαίων τυράννων, προβλέπων ὅτι ἡ ὀλιγαρχία αὕτη θὰ εἶχεν ἀνάγκην ἐξωτερικοῦ στηρίγματος καὶ φρονῶν ὅτι ἡ Σπάρτη ἤθελεν ἐπιφορτίσει αὐτὸν νὰ ὑποστηρίξῃ ὅ,τι οὗτος συνέστησε.

Ο ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΝ. ΠΡΟΔΙΔΕΤΑΙ ΑΚΟΥΣΙΩΣ.—Κατὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδόν του, ὁ Λύσανδρος ὅστις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχηγίας του, πολλὰς ὠμότητας καὶ γλισχρότητας διεπράξατο καὶ ὅστις ἐγίνωσκεν ὅτι οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ εἶχον γνῶσιν αὐτῶν, παρεκάλεσε τὸν Φαρνάβαζον νὰ τῷ ἐπιδώσῃ ἐπιστολὴν δικαιολογητικὴν πρὸς τοὺς ἐφό-

ρους, πληροφορῶν αὐτοῖς μετὰ πόσης ἀφιλοκερδείας ἐνήργησε τὸν πόλεμον καὶ μετὰ πόσης ἐπιεικείας προσεφέρθη πρὸς τοὺς συμμάχους, φρονῶν ὅτι αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἤθελον χρησιμεύσει αὐτῷ ὡς σπουδαία μαρτυρία. Ὁ Φαρνάβαζος ὑποσχεθεὶς αὐτῷ συνέταξε μακρὰν ἐπιστολὴν πολλοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπαίνους ἀναγράφας, ἀκολούθως ἐπέδειξεν αὐτὴν τῷ Λυσάνδρῳ, ὅστις ἔμεινε λίαν εὐχαριστημένος, ἀλλὰ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ κλείσῃ αὐτήν, τὴν ἀντικατέστησε δι' ἑτέρας ἰσομεγέθους τῆς πρώτης, ἐν ᾗ ἀκριβῶς ἐξέθετε τὰς παρανόμους φορολογίας καὶ ἀπιστίας τοῦ Λυσάνδρου· ἀφικόμενος εἰς Λακεδαίμονα ὁ Λύσανδρος παρέστη ἐνώπιον τοῦ πρώτου ἐφόρου, ἐκθέσας τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐπιμαρτυρίαν ἐπιδώσας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φαρναβάζου. Οἱ ἔφοροι ἀναγνώσαντες αὐτὴν προσεκάλεσαν τὸν Λύσανδρον πρὸς ὃν ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὁ Λύσανδρος κατεπροδόθη ἐν ἀγνοίᾳ του 1).

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΑ. — Ὁ Καλλικρατίδας, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν στόλον ἀπὸ τὸν Λύσανδρον καὶ ἐνίσχυσεν αὐτὸν διὰ πεντήκοντα νηῶν, χορηγηθεισῶν αὐτῷ ὑπὸ τῶν συμμάχων Χίων, Ροδίων κτλ. παρεσκευάσθη νὰ πλεύσῃ κατὰ τῶν Ἀθηναίων· ἀλλὰ, παρατηρήσας ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Λυσάνδρου μετὰ λύπης ἐπείθοντο αὐτῷ, καὶ ὅτι γενικὴ ἰδέα ἐπεκράτει ὅτι ἡ Λακεδαίμων ἤθελεν ἀπολεσθῇ διὰ τῆς συνεχοῦς ἀλλαγῆς τῶν στρατηγῶν αὐτῆς, ἐκτιθεμένη εἰς τὰς μεγαλειτέρας συμφορὰς ἕνεκα τοῦ διορισμοῦ στρατηγῶν ἀκαταλλήλων καὶ ἀδαῶν περὶ τὰ ναυτικά, προσεκαλέσατο πάντας τοὺς παρόντας Λακεδαιμονίους καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Στρατιῶται, ἓν μόνον παρ' ὑμῶν ἀπαιτῶ· νὰ ἐπιστρέψω ὅθεν ἦλθον. Ἂς διορίσωσι ναύαρχον τὸν Λύσανδρον ἢ ἕτερον τῶν δοκίμων· οὐδόλως ἀντιλέξω. Ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Λακεδαίμονος ἵνα διοικήσω τὰς ναῦς, ὀφείλω νὰ ἐκτελέσω πιστῶς καὶ κατὰ γράμμα τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Γινώσκετε τὰς προθέσεις μου καὶ τὰς μομφὰς, ἃς ἐκσφενδονίζωσι κατὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν. Ἐκθέσατε ἀπροκαλύπτως τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων γνώμην σας. Πρέπει ἐγὼ νὰ παρα-

(1) Κορν. Νεπ. Λύσανδρος. 4.

μείνω ἐνταῦθα ἢ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Σπάρτην ὅπως ἐκθέσω τὰς προθέσεις τοῦ στρατοῦ ;»

Πάντες οἱ ἀντιφρονοῦντες σιγὴν ἐτήρησαν. Ἀπήντησαν δ' ὅτι πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Τότε μετέβη παρὰ τῷ Κύρῳ καὶ ἐζήτησε χρήματα ὅπως πληρώσῃ τὸν στόλον. Ἀποτυχὼν, ἐστάλη τὸ δεύτερον μετὰ δύω ἡμέρας, ἀλλ' ἀηδιάσας ἐπὶ τῇ προθεσμίᾳ ταύτῃ καὶ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ κρούῃ ἀκαταπαύστως τὴν θύραν τοῦ βασιλέως, ἔλεγεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ὤφειλον νὰ ἐρυθριῶσιν ἐπαιτοῦντες παρὰ τοῖς βαρβάροις καὶ ὅτι, ἐπανακάμπτων εἰς τὴν πατρίδα του, θὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως συμφιλιώσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς Σπάρτης. Ἐκ Μιλήτου ἔπεμψεν τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ὅπως ζητήσῃ ζωοτροφάς. Εἶτα προσκαλεσάμενος τοὺς κατοίκους εἶπεν αὐτοῖς· «Μιλήσιοι, ὑποχρεοῦμαι νὰ πείθωμαι τοῖς ἄρχουσι τῆς Σπάρτης. Ἐξορκίζω ὑμᾶς νὰ ὑποστηρίξητε ἀφειδῶς τὸν πόλεμον τοῦτον, διότι κατοικεῖτε ἐν μέσῳ βαρβάρων, παρ' ὧν τοσαῦτα ὑπέστητε. Ὀφείλετε νὰ δώσητε τὸ παράδειγμα εἰς τοὺς συμμάχους, παρέχοντες τὰ μέσα ὅπως καταδιώξωμεν ταχέως καὶ καρτερῶς τοὺς ἐχθροὺς, καθ' ὅσον ἀναμένω τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ταχυδρόμων, οὓς ἐξέπεμψα εἰς Λακεδαίμονα πρὸς ζήτησιν χρημάτων. Ὅ,τι ἐν τῷ ταμείῳ ὑπῆρχεν, ὁ Λύσανδρος, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, παρέδωκεν ὡς περιττὸν τῷ Κύρῳ, ὅστις πάντοτε ἀνέβαλε τὴν εἰς αὐτὸν παρουσίασίν μου. Δὲν δύναμαι νὰ κρούω ἀκαταπαύστως τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων. Σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι, ἐὰν κερδήσωμεν νίκην τινα μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἐζήτησα ἀπὸ τὴν Λακεδαίμονα, δὲν θέλετε μεταμεληθῇ ἐπὶ τῷ ζήλῳ ὑμῶν. Ἂς δείξωμεν τοῖς βαρβάροις ὅτι χωρὶς νὰ κύπτωμεν πρὸ αὐτῶν δυνάμεθα νὰ τιμωρῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.» Ἅμα ἔπαυσε τὸν λόγον, πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἠγέρθησαν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αἰτήσεώς του. Καὶ ἐκεῖνοι ἔτι οἵτινες κατηγοροῦντο ὡς τὰ τοῦ Λυσάνδρου φρονοῦντες, φοβούμενοι, ὑπέδειξαν τὰ μέσα πρὸς εὕρεσιν χρημάτων, καταβαλλόντες ἐξ ἰδίων οὐκ εὐκαταφρόνητα ποσά. Διὰ τῶν χρημάτων τούτων προστεθέντων εἰς τὰς πέντε δραχμὰς ἃς οἱ Χῖοι κατέβαλον δι' ἕκαστον ναύτην, ὁ Καλλικρατίδας ἀπέπλευσεν εἰς Μέθυμναν, ἣν καὶ ἐκυρίευσε, λεηλατήσας τὰς οἰκίας, μηδόλως δ' ἐπιτρέψας

τὴν πώλησαν τῶν αἰχμαλώτων. «Ἐνόσῳ ἄρχω, εἶπεν, οὐδεὶς Ἕλλην θὰ γίνῃ δοῦλος».

Ὁ Κόνων ἀφίκετο βραδύτερον ὅπως σώσῃ τὴν Μέθυμναν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν λιμένα τῆς Μιτυλήνης, ἔνθα ὁ Πελοποννησιακὸς στόλος στενῶς ἐπολιόρκησεν αὐτόν. Αἱ Ἀθῆναι ἠγνόουν τὴν ἀπώλειαν τοῦ στόλου αὐτῶν. Ἦτον ἐπεῖγον ὅπως προλάβωσι πέμπουσαι βοηθείας. Ὁ Κόνων ἐπενόησε στρατήγημα ὅπερ ἐπέτυχεν. Καθελκύσας δύο ταχυπόρους ναῦς, ἐξώπλησεν αὐτάς, πρὸ τῆς ἡμέρας, διὰ κωπηλατῶν ἐκλεκτῶν, πληρώσας αὐτὰς στρατιωτῶν καί, ἵνα καλύψῃ τὸ πλήρωμα αὐτῶν, ἐναπέθεσε δέρματα καὶ ἄλλα καλύμματα. Ἡμέραν τινα, περὶ τὴν μεσημβρίαν, βλέπων τοὺς Πελοποννησίους ναύτας, τοὺς μὲν ἀμελῶς καὶ ἀδιαφόρως φυλάσσοντας, τοὺς δὲ ἐπαναπαυομένους, ἐξήγαγε του λιμένος τὰς δύο ταύτας ναῦς, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἔπλευσε πρὸς Ἑλλήσποντον, ἡ δὲ ἐν μέσῃ θαλάσσῃ. Ἀμέσως οἱ ναῦται ἀνέσπασαν τὰς ἀγκύρας, καὶ ἤρξαντο πλέοντες πρὸς καταδίωξιν τῶν φυγάδων νηῶν, ἐξ ὧν τὴν ἐν μέσῳ θαλάσσῃ πλέουσαν κατέλαβον, τῆς ἑτέρας τῆς πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον διευθυνθείσης κατορθωσάσης νὰ διαφύγῃ καὶ πλεύσῃ πρὸς Ἀθήνας, κομίζουσα τὴν ἀγγελίαν τῆς πολιορκίας. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέπεμψαν πάραυτα ἑκατὸν ἓξ ναῦς, αἵτινες ἔφθασαν καὶ συνηνώθησαν μετὰ τῶν συμμαχικῶν.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΑΡΓΙΝΟΥΣΑΙΣ 406. — Ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος Καλλικρατίδας, πληροφορηθεὶς τὸν κατάπλουν τῶν Ἀθηναϊκῶν νηῶν διευθυνομένων πρὸς τὴν νῆσον τῶν Ἀργινουσῶν, κατέλειπεν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τὸν Ἐτεόνικον μετὰ πολλῆς δυνάμεως αὐτὸς δὲ ἀπέπλευσε πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ νῆσοι τῶν Ἀργινουσῶν κατοικούμεναι τότε καὶ πολισμάτιον Ἑλληνικὸν ἔχουσαι κεῖνται μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Κύμης, ὀλίγον ἀπέχουσαι τῆς ἠπείρου καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κανίδος. «Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν κατάπλουν τῶν πολεμίων εὐθέως ἔγνωσαν, οὐ μακρὰν ὁρμοῦντες, διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων τότε μὲν ναυμαχεῖν ἀπέγνωσαν, εἰς δὲ τὴν ἐχομένην ἡμέραν ἡτοιμάζοντο τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν, τὸ αὐτὸ ποιούντων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, καί περ ἀμφοτέροις ἀπαγορευόντων τῶν μάντεων. Τοῖς μὲν γὰρ Λακεδαιμονίοις ἡ τοῦ θύματος κε-

φαλὴ κειμένη παρὰ τὸν Αἰγιαλὸν ἀφανὴς ἐγεγόνει προσκλύζοντος τοῦ κύματος· διόπερ ὁ μάντις προὔλεγε διότι τελευτήσει ναυμαχῶν ὁ ναύαρχος· οὗ ῥηθέντος φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν εἰπεῖν ὅτι τελευτήσας κατὰ τὴν μάχην οὐδὲν ἀδοξοτέραν ποιήσει τὴν Σπάρτην. Τῶν δ' Ἀθηναίων ὁ στρατηγὸς Θράσυλλος, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας ἐκείνην τὴν ἡμέραν, εἶδε κατὰ τὴν νύκτα τοιαύτην ὄψιν· ἔδοξεν Ἀθήνῃσι τοῦ θεάτρου πλήθοντος αὐτός τε καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἐξ ὑποκρίνεσθαι τραγῳδίαν Εὐριπίδου Φοινίσσας, τῶν δ' ἀντιπάλων ὑποκρινομένων τὰς Ἱκέτιδας δόξαι τὴν Καδμείαν νίκην αὐτοῖς προσγενέσθαι καὶ πάντας ἀποθανεῖν μιμουμένους τὰ πράγματα τῶν ἐπὶ τὰς Θήβας στρατευσάντων· ἀκούσας δ' ὁ μάντις ταῦτα διεσάφει τοὺς ἑπτὰ τῶν στρατηγῶν ἀναιρεθήσεσθαι, τῶν δ' ἱερείων φερόντων νίκην, οἱ στρατηγοὶ περὶ μὲν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας ἐκώλυον ἑτέρους ἀπαγγέλλειν, περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νίκης ἀνήγγειλαν καθ' ὅλην τὴν δύναμιν. Καλλικρατίδας δ' ὁ ναύαρχος συναγαγὼν τὰ πλήθη καὶ παραθρασύνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, τὸ τελευταῖον εἶπεν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον οὕτως εἶναι πρόθυμος αὐτὸς ὥστε τοῦ μάντεως λέγοντος διὰ τῶν ἱερείων ὑμῖν μὲν προσημαίνεθαι νίκην, ἐμοὶ δὲ θάνατον, ὅμως ἕτοιμος εἰμὶ τελευτᾶν. «Εἰδὼς οὖν μετὰ τὸν τῶν ἡγεμόνων θάνατον ἐν θορύβῳ τὰ στρατόπεδα γινόμενα, νῦν ἀναδεικνύω ναύαρχον, ἂν ἐγώ τι πάθω, τὸν διαδεξόμενον Κλέαρχον, ἄνδρα πεῖραν δεδωκότα τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων.» Ὁ μὲν οὖν Καλλικρατίδας ταῦτ' εἰπὼν οὐκ ὀλίγους ἐποίησε ζηλῶσαι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ προθυμοτέρους γενέσθαι πρὸς τὴν μάχην· καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν παρακαλοῦντες ἀλλήλους ἐνέβαινον εἰς τὰς ναῦς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρακληθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ σπουδὴν ἐπλήρουν τὰς τριήρεις καὶ πάντες εἰς τάξιν καθίσαντο. Τοῦ μὲν οὖν δεξιοῦ κέρατος Θράσυλλος ἡγεῖτο καὶ Περικλῆς ὁ Περικλέους τοῦ προσαγορευθέντος κατὰ τὴν δύναμιν Ὀλυμπίου· συμπαρέλαβε δὲ καὶ Θηραμένην εἰς τὸ δεξιὸν κέρας, ἐφ' ἡγεμονίας τάξας, ὃς ἰδιώτης μὲν συνεστρατεύετο τότε, πρότερον δὲ πολλάκις ἦν ἀφηγούμενος δυνάμεων· τοὺς δ' ἄλλους στρατηγοὺς παρ' ὅλην τὴν φάλαγγα διέταξε, καὶ τὰς καλουμένας Ἀργινούσας νήσους συμπεριέλαβε τῇ τάξει, σπεύδων ὅτι πλεῖστον παρεκτεῖναι τὰς ναῦς· ὁ δὲ

Καλλικρατίδης ἀνήχθη τὸ μὲν δεξιὸν μέρος αὐτὸς ἔχων, τὸ δ' εὐώνυμον παρέδωκε Βοιωτοῖς, ὧν Θρασώνδας ὁ Θηβαῖος τὴν ἡγεμονίαν ἔσχεν· οὐ δυνάμενος δὲ τὴν τάξιν ἐξισῶσαι τοῖς πολεμίοις διὰ τὸ τὰς νήσους πολὺν ἐπέχειν τόπον, διείλετο τὴν δύναμιν, καὶ δύο ποιήσας στόλους πρὸς ἑκάτερον μέρος δίχα διηγωνίζετο· διὸ καὶ παρείχετο μεγάλην κατάπληξιν πολλαχῇ τοῖς θεωμένοις, ὡς ἂν τεσσάρων μὲν στόλων ναυμαχούντων, τῶν δὲ νεῶν συνηθροισμένων εἰς ἕνα τόπον οὐ πολλαῖς ἔλαττον τῶν τριακοσίων· μεγίστη γὰρ αὕτη μνημονεύεται ναυμαχία γεγενημένη Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας· ἅμα δ' οἵ τε ναύαρχοι τοῖς σαλπιγκταῖς παρεκελεύοντο σημαίνειν καὶ τὸπάρ' ἑκατέροις πλῆθος ἐναλλὰξ ἐπαλαλάζον ἐξαίσιον ἐποίει βοήν· πάντες δὲ μετὰ σπουδῆς ἐλαύνοντες τὸ ῥόθιον ἐφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἑκάστου σπεύδοντος πρώτου κατάρξασθαι τῆς μάχης· ἔμπειροί τε γὰρ ἦσαν τῶν κινδύνων οἱ πλεῖστοι διὰ τὸ μῆκος τοῦ πολέμου, καὶ σπουδὴν ἀνυπέρβλητον ἐπεφέροντο διὰ τὸ τοὺς κρατίστους εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα συνηθροῖσθαι· πάντες γὰρ ὑπελάμβανον τοὺς ταύτῃ τῇ μάχῃ νικήσαντας πέρας ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Καλλικρατίδης ἀκηκοὼς τοῦ μάντεως τὴν περὶ αὐτὸν ἐσομένην τελευτήν, ἔσπευδεν ἐπιφανέστατον ἑαυτῷ περιποιήσασθαι θάνατον· διόπερ πρῶτος ἐπὶ τὴν Λυσίου τοῦ στρατηγοῦ ναῦν ἐπιπλεύσας καὶ σὺν ταῖς ἅμα πλεούσαις τριήρεσιν ἐξ ἐφόδου τρώσας κατέδυσε. Τῶν δ' ἄλλων τὰς μὲν τοῖς ἐμβόλοις τύπτων ἄπλους ἐποίει, τῶν δὲ τοὺς ταρσοὺς ἀχρήστους ἀπετέλει πρὸς τὴν μάχην. Τὸ δὲ τελευταῖον δοὺς ἔμβολον τῇ τοῦ Περικλέους τριήρει βιαιότερον, τῆς μὲν τριήρους ἐπὶ πολὺν ἀνέρρηξε τόπον, τοῦ δὲ στόματος ἐναρμοσθέντος εἰς τὴν ἀκίδα, καὶ μὴ δυναμένων αὐτῶν ἀνακρούσασθαι, Περικλῆς μὲν ἐπέβαλε τῇ τοῦ Καλλικρατίδα νηῒ σιδηρᾶν χεῖρα, προσαχθείσης δ' αὐτῆς οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παριστάντες τὴν ναῦν εἰσήλλοντο, καὶ περιχυθέντες τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέσφαξαν· τότε δὴ φασὶ τὸν Καλλικρατίδην λαμπρῶς ἀγωνισάμενον καὶ πολὺν ἀντισχόντα χρόνον, τὸ τελευταῖον ὑπὸ τοῦ πλήθους πανταχόθεν τιτρωσκόμενον καταπονηθῆναι· ὡς δὲ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλάττωμα συμφανὲς ἐγένετο, συνέβη τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας ἐκκλῖναι· τοῦ δὲ δεξιοῦ μέρους τῶν Πελοποννησίων φυγόντος, οἱ τὸ

λαιὸν ἔχοντες Βοιωτοὶ χρόνον μέν τινα διεκαρτέρουν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι· εὐλαβοῦντο γὰρ αὐτοῖς οἱ συγκινδυνεύοντες Εὐβοεῖς καὶ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων ἀφεστηκότες μή ποτε Ἀθηναῖοι τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενοι τιμωρίαν παρ' αὐτῶν λάβωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποστάσεως. Ἐπειδὴ δὲ τὰς πλείστας ναῦς εὗρεν τετρωμένας καὶ τὸ πλῆθος τῶν νικώντων ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστραφὲν, ἠναγκάσθησαν φυγεῖν· τῶν μὲν οὖν Πελοποννησίων οἳ μὲν εἰς Χίον οἳ δ' εἰς Κύμην διεσώθησαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι διώξαντες ἐφ' ἱκανὸν τοὺς ἡττημένους πάντα τὸν σύνεγγυς τόπον τῆς θαλάττης ἐπλήρωσαν νεκρῶν καὶ ναυαγίων· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν στρατηγῶν οἳ μὲν ὤοντο δεῖν τοὺς τετελευτηκότας ἀναιρεῖσθαι διὰ τὸ χαλεπῶς διατίθεσθαι τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῖς ἀτάφους περιορῶσι τοὺς τετελευτηκότας, οἳ δ' ἔφασαν δεῖν ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην πλεῖν καὶ τὴν ταχίστην λῦσαι πολιορκίαν· ἐπεγενήθη δὲ καὶ χειμὼν μέγας ὥστε σαλεύεσθαι τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς στρατιώτας διά τε τὴν ἐκ τῆς μάχης κακοπάθειαν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων ἀντιλέγειν πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν. Τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπιτείνοντος οὔτε ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ἔπλευσαν οὔτε τοὺς τετελευτηκότας ἀνείλοντο, βιασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν πνευμάτων εἰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν· ἀπώλοντο δὲ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν μὲν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσι πέντε καὶ τῶν ἐν αὐταῖς οἱ πλεῖστοι, τῶν δὲ Πελοποννησίων ἑπτὰ πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα· διόπερ τοσούτων νέων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς γεγενημένων ἀνδρῶν ἀπολωλότων ἐπλήσθη τῆς Κυμαίων καὶ Φωκαέων ἡ παραθαλάττιος χώρα νεκρῶν καὶ ναυαγίων.» 1)

ΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΙ ΑΙΡΟΥΣΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΝ ΤΗΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ (406). — Ὁ τὴν Μιτυλήνην πολιορκῶν Ἐτεόνικος, πληροφορηθεὶς τὴν ἔκβασιν τῆς ἐν Ἀργινούσαις μάχης, διετήρησεν αὐτὴν μυστικήν, διαδόσας μάλιστα ὅτι ἐνίκησεν ὁ Καλλικρατίδας. Εἶτα, θύσας τοῖς θεοῖς, διέταξε τοῖς μὲν στρατιώταις νὰ ἑτοιμασθῶσι πρὸς ἀπόπλουν, τοῖς δὲ ἐμπόροις νὰ ἐπιβιβάσωσιν ἀθορύβως τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν εἰς τὰς ναῦς ὅπως, οὐρίου τυγχάνοθσαι ἀνέμου, ἀποπλεύσωσιν εἰς Χίον, πυρπολήσας δὲ τὸ πεδίον μετέβη εἰς

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 13, 97—100.

Μεθύμνην μετὰ τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Ὁ Κόνων, ἐλευθερωθείς, ἀπέπλευσεν εἰς Μιτυλήνην μετὰ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, ἐκεῖθεν εἰς Χίον καὶ τέλος εἰς Σάμον, γενικὸν αὐτοῦ σταθμόν, ἄνευ οὐδενὸς σπουδαίου ἐπιχειρήματος.

ΟΙ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΝΕΡΓΟΥΣΙ ΤΗΝ ΕΚ ΝΕΟΥ ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΝ ΤΟΥ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΩΣ ΝΑΥΑΡΧΟΥ. — «Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ περὶ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰς νήσους τὰς συμμαχούσας Λακεδαιμονίοις συνῆλθον εἰς Ἔφεσον, καὶ βουλευομένοις αὐτοῖς ἔδοξεν ἀποστέλλειν εἰς Σπάρτην καὶ Λύσανδρον αἰτεῖσθαι ναύαρχον· οὗτος γὰρ ἔν τε τῷ τῆς ναυαρχίας χρόνῳ κατωρθωκὼς ἦν πολλά, καὶ ἐδόκει διαφέρειν στρατηγίᾳ τῶν ἄλλων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι νόμον ἔχοντες δὶς τὸν αὐτὸν μὴ πέμπειν, καὶ τὸ πάτριον ἔθος μὴ θέλοντες καταλύειν, Ἄρακον μὲν εἵλοντο ναύαρχον, τὸν δὲ Λύσανδρον ἰδιώτην αὐτῷ συνεξέπεμψαν, προστάξαντες ἀκούειν ἅπαντα τούτου» 1).

Ὁ Ἄρακος, συλλέξας πολυάριθμον στόλον καὶ μετακαλεσάμενος τὸν στόλον τῆς Χίας, ἀπέπλευσεν εἰς Ἔφεσον. Ἐκεῖθεν μετέβη παρὰ τῷ Κύρῳ, ὅπως ζητήσῃ χρήματα, ἀλλ᾽ οὗτος ἀπήντησεν ὅτι, καίτοι ἐξώδευσε πλείονα τῶν χορηγηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, χάρις ὅμως τῇ μετὰ τοῦ Λυσάνδρου φιλίᾳ του χορηγεῖ αὐτῷ νέας χρηματικὰς συνδρομάς.

Ο ΚΥΡΟΣ ΟΡΙΖΕΙ ΤΩ ΛΥΣΑΝΔΡΩ ΤΟΥΣ ΔΑΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Ἐπὶ τούτοις τραχυδρόμος ἀφικόμενος προσκαλεῖ τὸν Κῦρον παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, καθόσον εἶχε φονεύσει τοὺς δύο ἐξαδέλφους αὐτοῦ Αὐτοβεσάζην καὶ Μίθραν, υἱοὺς τῆς ἀδελφῆς Δαρείου τοῦ Νόθου, ὅστις, ὡς ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, πατέρα ἔσχεν Ἀρταξέρξην τὸν Μακρόχειρα· διότι συναντήσαντες ἡμέραν τινὰ αὐτὸν δὲν ἔκρυψαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς χειρίδας τῆς χλαμίδος των, τοῦθ᾽ ὅπερ ἔστι τιμή, ἥτις, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, μόνον τῷ βασιλεῖ ἀποδίδεται. Ὁ Ἱεραμένης καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, παραστήσαντες τῷ Δαρείῳ ὅτι ἀτιμίαν μεγάλην ἤθελεν εἰς ἑαυτὸν προσάψῃ ἂν ἠδιαφόρει ἀπέναντι τοσοῦτον μυσαροῦ κακουργήματος, ἐνήργησαν ὅπως

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 13, 100.

ἀποσταλῶσι ταχυπόροι καὶ μετεκαλέσωσι τὸν Κῦρον, ὅστις, προσκαλεσάμενος τὸν Λύσανδρον εἰς Σάρδεις, ἀπηγόρευσεν αὐτῷ νὰ πολεμήσῃ πρὶν ἢ ἐνισχυθῇ περισσότερον τοῦ ἐχθροῦ, λέγων ὅτι αὐτός τε καὶ ὁ βασιλεὺς ἔχουσιν ἀρκοῦν χρῆμα πρὸς ἐξόπλισιν ἰσχυροῦ στόλου· πρὸς τούτοις δὲ «τῷ Λυσάνδρῳ τῶν ὑφ' αὐτὸν πόλεων τὴν ἐπίστασιν παρέδωκε καὶ τοὺς φόρους αὐτῷ τελεῖν συνέταξεν». Ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ τὰ παρ' αὐτῷ εὑρεθέντα χρήματα καὶ, ἐπιβεβαιώσας οὕτω τὰς αὐτὸν καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις εὐμενεῖς συμπαθείας του, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν.

ΟΛΙΓΑΡΧΙΚΗ ΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΜΙΤΥΛΗΝΗ. (405). — «Καθ' ὃν δὴ χρόνον ἐν τῇ Μιλήτῳ τινὲς ὀλιγαρχίας ὀρεγόμενοι κατέλυσαν τὸν δῆμον, συμπραξάντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον Διονυσίων ὄντων ἐν ταῖς οἰκίαις τοὺς μάλιστα ἀντιπράττοντας συνήρπασαν καὶ περὶ τεσσαράκοντα ὄντας ἀπέσφαξαν, μετὰ δὲ τῆς ἀγορᾶς πληθούσης, τριακοσίους ἐπιλέξαντες τοὺς εὐπορωτάτους ἀνεῖλον· οἱ δὲ χαριέστατοι τῶν τὰ τοῦ δήμου φρονούντων, ὄντες οὐκ ἐλάττους χιλίων, φοβηθέντες τὴν περίστασιν ἔφυγον πρὸς Φαρνάβαζον τὸν σατράπην· οὗτος δὲ φιλοφρόνως αὐτοὺς προσδεξάμενος, καὶ στατῆρα χρυσοῦν ἑκάστῳ δωρησάμενος, κατώκισεν εἰς Βλαῦδα, φρούριόν τι τῆς Λυδίας» 1)

ΜΑΧΗ ΕΙΣ ΑΙΓΟΣ ΠΟΤΑΜΟΝ. (405). — Ὁ Λύσανδρος πληρώσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Κύρου δωρηθέντων αὐτῷ χρημάτων, ἐξεστράτευσεν εἰς Καρίαν, καταστρέψας πλείστας τοῖς Ἀθηναίοις συμμαχούσας πόλεις. Ἐκεῖθεν ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον καὶ εἶτα διὰ τῶν παρακτίων τῆς Ἰωνίας εἰς Ἑλλήσποντον. Ἐξ Ἀβύδου ὥδευσε πρὸς Λάμψακον, πόλιν εὐημεροῦσαν τότε, ἣν καὶ ἐκυρίευσε τῆς ἀθηναϊκῆς φρουρᾶς ἐξελθούσης διὰ συνθηκολογήσεως καὶ τῶν οἰκιῶν λεηλατηθεισῶν. Πάραυτα ἐφάνη ὁ τῶν Ἀθηναίων στόλος ἐξ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τριήρεων συγκείμενος καὶ ἀποτελῶν τὴν ὅλην δύναμιν τῆς δημοκρατίας. «Ὁ δὲ Λύσανδρος ἄλλα μεν διενοεῖτο, προσέταξε δὲ ναύταις καὶ κυβερνήταις, ὡς ἀγῶνος ἅμα ἡμέρᾳ γενησομένου, περὶ ὄρθρον ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριήρεις καὶ καθέζεσθαι

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 13, 104.

κόσμῳ καὶ σιωπῇ δεχομένους τὸ παραγγελλόμενον, ὡς δ' αὕτως καὶ τὸ πεζὸν ἐν τάξει παρὰ τὴν θάλατταν ἡσυχάζειν.

« Ἀνίσχοντος δε τοῦ ἡλίου καὶ τῶν Ἀθηναίων μετωπηδὸν ἁπάταις ἐπιπλεόντων καὶ προκαλουμένων, ἀντιπρώρους ἔχων τὰς ναῦς καὶ πεπληρωμένας ἔτι νυκτὸς οὐκ ἀνήγετο, πέμπων δὲ ὑπηρετικὰ παρὰ τὰς πρώτας τῶν νεῶν ἀτρεμεῖν ἐκέλευε καὶ μένειν ἐν τάξει μὴ θορυβουμένους μηδ' ἀντεκπλέοντας. Οὕτω δὲ περὶ δείλην ἀποπλεόντων ὀπίσω τῶν Ἀθηναίων οὐ πρότερον ἐκ τῶν νεῶν τοὺς στρατιώτας ἀφῆκεν, εἰμὴ δύο καὶ τρεῖς τριήρεις, ἃς ἔπεμψε κατασκόπους,ἐλθεῖν ἰδόντας ἀποβεβηκότας τοὺς πολεμίους. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν ἐγίνοντο ταῦτα καὶ τῇ τρίτῃ μέχρι τετάρτης, ὥστε πολὺ τοῖς Ἀθηναίοις θράσος ἐγγενέσθαι καὶ καταφρόνησιν ὡς δεδιότων καὶ συνεσταλμένων τῶν πολεμίων. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλκιβιάδης (ἐτύγχανε γὰρ περὶ Χερρόνησον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ τείχεσι διαιτώμενος) ἵππῳ προσελάσας πρὸς τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἠτιᾶτο τοὺς στρατηγοὺς πρῶτον μὲν οὐ καλῶς οὐδ' ἀσφαλῶς στρατοπεδεύειν ἐν αἰγιαλοῖς δυσόρμοις καὶ ἀναπεπταμένοις. Ἔπειτα πόρρωθεν ἐκ Σηστοῦ τὰ ἐπιτήδεια λαμβάνοντας ἁμαρτάνειν, δέον εἰς λιμένα καὶ πόλιν Σηστὸν δι' ὀλίγου περιπλεύσαντας ἀπωτέρω γενέσθαι τῶν πολεμίων ἐφορμούντων στρατεύματι μοναρχουμένῳ καὶ πάντα πρὸς φόβον ὀξέως ἀπὸ συνθήματος ὑπηρετοῦνται. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ διδάσκοντος οὐκ ἐπείθοντο, Τυδεὺς δὲ καὶ πρὸς ὕβριν ἀπεκρίνατο, φήσας οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἑτέρους στρατηγεῖν,

« Ὁ μὲν οὖν Ἀλκιβιάδης ὑποπτεύσας τι καὶ προδοσίας ἐν αὐτοῖς ἀπηλλάττετο. Πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῶν Ἀθηναίων ποιησαμένων τὸν ἐπίπλουν καὶ πάλιν ἀπερχομένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ὀλιγώρως πάνυ καὶ καταφρονητικῶς, ὁ Λύσανδρος ἐκπέμπων τὰς κατασκόπους ναῦς ἐκέλευσε τοὺς τριηράρχους, ὅταν ἴδωσι τοὺς Ἀθηναίους ἐκβεβηκότας, ἐλαύνειν ἀποστρέψαντας ὀπίσω τάχει παντί, καὶ γενομένους κατὰ μέσον τὸν πόρον ἀσπίδα χαλκὴν ἐπάρασθαι πρῴραθεν ἐπίπλου σύμβολον. Αὐτὸς δὲ τοὺς κυβερνήτας καὶ τριηράρχους ἐπιπλέων ἀνεκαλεῖτο καὶ παρώρμα συνέχειν ἕκαστον ἐν τάξει τὸ πλήρωμα καὶ τοὺς ναύτας καὶ τοὺς ἐπιβάτας, ὅταν δὲ σημανθῇ, μετὰ προθυμίας καὶ ῥώμης ἐλαύνειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ὡς δὲ ἥ τε ἀσπὶς ἀπὸ

τῶν νεῶν ἤρθη καὶ τῇ σάλπιγγι τὴν ἀναγωγὴν ἐσήμαινεν ἀπὸ τῆς ναυαρχίδος, ἀπέπλεον μὲν αἱ νῆες, ἡμιλλῶντο δὲ οἱ πεζοὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐπὶ τὴν ἄκραν. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ἠπείρων διάστημα ταύτῃ πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστί, καὶ ταχέως ὑπὸ σπουδῆς καὶ προθυμίας τῶν ἐλαυνόντων συνῄρητο. Κόνων δὲ πρῶτος ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἰδὼν ἐπιπλέοντα τὸν στόλον ἐξαίφνης ἀνεβόησεν ἐμβαίνειν, καὶ περιπαθὼν τῷ κακῷ τοὺς μὲν ἐκάλει, τῶν δὲ ἐδεῖτο, τοὺς δὲ ἠνάγκαζε πληροῦν τὰς τριήρεις. Ἦν δὲ οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ τῆς σπουδῆς ἐσκεδασμένων τῶν ἀνθρώπων. Ὡς γὰρ ἐξέβησαν, εὐθύς, ἅ τε μηδὲν προδοκῶντες, ἠγόραζον, ἐπλανῶντο περὶ τὴν χώραν, ἐκάθευδον ὑπὸ ταῖς σκηναῖς, ἠριστοποιοῦντο, πορρωτάτω τοῦ μέλλοντος ἀπειρίᾳ τῶν ἡγουμένων ὄντες. Ἤδε δὲ κραυγῇ καὶ ῥοθίῳ προσφερομένων τῶν πολεμίων ὁ μὲν Κόνων ὀκτὼ ναυσὶν ὑπεξέπλευσε καὶ διαφυγὼν ἀπεπέρασεν εἰς Κύπρον πρὸς Εὐαγόραν, ταῖς δὲ ἄλλαις ἐπιπεσόντες οἱ Πελοποννήσιοι τὰς μὲν κενὰς παντάπασιν ἧρουν, τὰς δ' ἔτι πληρουμένας ἔκοπτον, οἱ δὲ ἄνθρωποι πρός τε ταῖς ναυσὶν ἀπέθνησκον ἄοπλοι καὶ σποράδες ἐπιβοηθοῦντες, ἔντε τῇ γῇ φεύγοντες ἀποβάντων τῶν πολεμίων ἐκτείνοντο Λαμβάνει δὲ ὁ Λύσανδρος τρισχιλίους ἄνδρας αἰχμαλώτους μετὰ τῶν στρατηγῶν, ἅπαν δὲ τὸ ναύσταθμον ἄνευ τῆς παράλου καὶ τῶν μετὰ Κόνωνος ἐκφυγουσῶν. Ἀναδησάμενος δὲ τὰς ναῦς καὶ διαπορθήσας τὸ στρατόπεδον μετὰ αὐλοῦ καὶ παιάνων ἀνέπλευσεν εἰς Λάμψακον, ἔργον ἐλαχίστῳ πόνῳ μέγιστον ἐξειργασμένος καὶ συνῃρηκὼς ὥρᾳ μιᾷ χρόνου μήκιστον καὶ ποικιλώτατον πάθεσί τε καὶ τύχαις ἀπιστότατον τῶν πρὸ αὐτοῦ πολέμων, ὃς μυρίας μορφὰς ἀγώνων καὶ πραγμάτων μεταβολὰς ἀμείψας, καὶ στρατηγοὺς ὅσους οὐδὲ οἱ σύμπαντες οἱ πρὸ αὐτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀναλώσας, ἑνὸς ἀνδρὸς εὐβουλίᾳ καὶ δεινότητι συνῄρητο.»

«Ὁ δὲ Λύσανδρος, ἐπεὶ τῶν τρισχιλίων Ἀθηναίων οὓς ἔλαβεν αἰχμαλώτους, ὑπὸ τῶν συνέδρων θάνατος κατέγνωστο, καλέσας Φιλοκλέα τὸν στρατηγὸν αὐτὸν ἠρώτησεν (αὐτόν), τίνα τιμᾶται δίκην ἑαυτῷ τοιαῦτα περὶ Ἑλλήνων συμβεβουλευκὼς τοῖς πολίταις. Ὁ δὲ οὐδέν τι πρὸς τὴν συμφορὰν ἐνδοὺς ἐκέλευσε μὴ κατηγορεῖν ὧν οὐδεὶς ἐστὶ δικαστής, ἀλλὰ νικῶντα πράττειν ἅπερ ἂν νικηθεὶς ἔπα-

σχεν· εἶτα λουσάμενος καὶ λαβὼν χλανίδα λαμπρὰν πρῶτος ἐπὶ τὴν σφαγὴν ἠγεῖτο τοῖς πολίταις, ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος.» 1)

Οὕτωσὶ κατὰ τὸν Ξενοφῶντα 2) ὁ Λύσανδρος ἐκανόνισε τὰ τῆς Λαμψάκου πράγματα.

Ο ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΚΑΘΙΔΡΥΣΙ ΤΗΝ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΝ ΕΝ ΑΠΑΣΑΙΣ ΤΑΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΙ ΠΟΛΕΣΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Ἡ εἰς Αἰγὸς ποταμὸν νίκη ἠνέωξε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὰς πύλας ἁπασῶν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῶν ἄχρι τοῦδε πιστῶν μεινασῶν τῇ συμμαχίᾳ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἡ Σάμος αὐτὴ ἐσυνθηκολόγησε. Τοὐντεῦθεν ἡ Σπάρτη ἐξήσκει ἐπὶ τῶν παρακτίων ἀπόλυτον σχεδὸν ἐπικυριαρχίαν· ἅμα ὡς Λακεδαιμόνιος ὡμίλει, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, 3) ἅπασαι αἱ πόλεις ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ ὑπακούωσιν. Αἱ Ἀθῆναι ἀπολέσασαι τὴν θαλασσοκρατίαν ὑπέκυψαν καὶ ὁ Λύσανδρος εἰσῆλθεν εἰς τὰ τείχη αὐτῶν, λήξαντος οὕτω τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (404).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Ἐκστρατεία Κύρου τοῦ νεωτέρου. (401).

ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΑΡΕΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΘΟΥ. — ΑΡΤΑΞΕΡΞΗΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ (404). — Μέχρι τοῦδε αἱ μόναι ἀναμνήσεις, ἃς διέσωσεν ἡμῖν ὁ χρόνος, περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπὸ τῆς λήξεως τῶν Μηδικῶν πολέμων, διεκράτησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῶν παρακτίων τῆς Χερσονήσου ταύτης· τοὐντεῦθεν

(1) Πλουτ. Λύσανδρος κεφ. 9—11. Ξενοφ. Ἑλληνικά· Βιβλ. II. Κεφ. 1. 22—32. Διοδ. Σικελ. Βιβλ. XIII κεφ. 105—106. Θεοπ. 8 ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν τῆς συλλογῆς Διδώτου τομ. Β. 441. Κορν. Νεπ. Λύσανδ. 1—Ἀλκιβ. 8—Κόνων 1—2. Ἰουστιν. V. 6 Ἀπομνημ. Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν 28340, 45282, 47244.

(2) Ἑλλην. Κεφ. 2. 1.

(3) Ἑλλην. Βιβλ. III. κεφ. 1.

τὸ θέατρον ἐπεκτανθήσεται, τὰ δὲ συμβάντα μετεφέροντα ἡμᾶς πέραν τοῦ Εὐφράτου, θέλουσι παρουσιάσει ἡμῖν δρῶντα τὰ ἔθνη τῆς χώρας ταύτης, ἅτινα κάλλιον θέλομεν γνωρίσει. Ὅτε Δαρεῖος ὁ Νόθος ἐτελεύτησε τὸ 404, τὸ αὐτὸ ἔτος καθ' ὃ αἱ Ἀθῆναι ὑποκύψασαι τῇ ἀντιζήλῳ αὐτῶν Σπάρτῃ ἡλώθησαν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ὁ πρεσβύτερος υἱός του διεδέχθη αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρταξέρξου τοῦ δευτέρου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἅπασα ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ Ἀσία διῳκεῖτο, ὡς ἴδωμεν, ὑπὸ τοῦ δευτέρου υἱοῦ τοῦ Δαρείου, Κύρου τοῦ νεωτέρου, ὃν ὁ πατήρ του εἶχε διορίσει τὸ 407 ὕπαρχον τῶν παρακτίων σατραπειῶν. Ὁ Δαρεῖος πρὸ τοῦ θανάτου ἠθέλησε νὰ ἔχῃ ἀμφοτέρους τοὺς υἱούς του παρ' αὐτῷ. Ὁ Κῦρος ὅθεν ἀνεχώρησεν, ὡς ἴδωμεν, εἰς Σοῦσα συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους, ὃν ἐνόμιζε φίλον του, ἀλλὰ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαρείου, ὁ Τισσαφέρνης ζηλοτυπῶν τὸν Κῦρον, οὗ ἡ ἰσχὺς εἶχε κατασκιάσει τὴν ἑαυτοῦ, κατηγόρησε τὸν Κῦρον παρὰ τῷ Ἀρταξέρξῃ, νεωστὶ ἐνθρονισθέντι, ὡς συνωμοτοῦντα κατ' αὐτοῦ. Ὁ Κῦρος, συλληφθεὶς ὅπως θανάτῳ παραδοθῇ, ὤφειλε τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς μόνας τὰς παραστάσεις τῆς μητρὸς αὐτοῦ Παρυσάτιδος, ἐπιτυχούσης παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἕδραν τῆς ὑπαρχίας του.

Ο ΚΥΡΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΕΤΑΙ ΤΗΝ ΕΚΘΡΟΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΟΥ.—Ὁ Κῦρος βαρέως φέρων τὴν ὕβριν μόνον τὴν ἐκδίκησιν διεβουλεύετο· νέος φιλότιμος καὶ πλήρης θράσους, ἀπεφάσισε νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀπόφασις ἀρκούντως ἐνίσχυσε τὰς πρὸς εἰρηνοποίησιν τῶν Ἑλλήνων προσπαθείας του, καθόσον συνησθάνετο κάλλιστα ὅτι, πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν μεγάλων τούτων σχεδίων, ἔδει νὰ ἐξασφαλισθῇ περὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἀνδρείων τούτων συμμάχων.

ΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.—Ὁ Ἔφορος τὴν κατὰ τοῦ Μιλτιάδου ἐπιβουλὴν ὧδε πῶς ἀναγράφει κατὰ τὴν ἑπτὰ καὶ δεκάτην βίβλον αὐτοῦ. «Κῦρον μὲν καὶ Λακεδαιμονίους λάθρα παρασκευάζεσθαι ἅμα πολεμεῖν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν ἀδελφόν. Ἀλκιβιάδην δὲ διὰ τινῶν αἰσθόμενον τὴν Κύρου προαίρεσιν ἐλθεῖν πρὸς τὸν Φαρνάβαζον καὶ περὶ τούτων ἐξηγήσασθαι κατὰ μέρος, ἀξιῶσαι

δὲ αὐτὸν δοῦναι ἀναβάσεως ὁδὸν πρὸς Ἀρταξέρξην· βούλεσθαι γὰρ ἐμφανίσαι πρῶτον τὴν ἐπιβουλὴν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Φαρνάβαζον ἀκούσαντα τὸν λόγον σφετερίσασθαι τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ πέμψαι πιστοὺς ἄνδρας ὑπὲρ τούτων τῷ βασιλεῖ δηλώσοντας· οὐ διδόντος δὲ τοῦ Φαρναβάζου τοὺς παραπέμψοντας εἰς τὰ βασίλεια, φησὶ τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην ὁρμῆσαι πρὸς τὸν σατράπην τῆς Παφλαγονίας ὅπως δι' ἐκείνου ποιήσαιτο τὴν ἀνάβασιν. Τὸν δὲ Φαρνάβαζον φοβηθέντα μὴ περὶ τούτων ἀκούσῃ τὴν ἀλήθειαν ὁ βασιλεὺς, ἐπαποστεῖλαι τοὺς ἀνελοῦντας κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην· τοὺς δὲ καταλαβόντας τῆς Φρυγίας ἔν τινι κώμῃ 1) κατεσκηνωκότα νυκτὸς τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιχειρῆσαι μὲν ἀμύνεσθαι, κρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀκοντιζόντων τελευτῶσαι.» 2) Κατὰ τὸν Κορν ήλιον Νέπον καὶ Πλούταρχον 3) ὁ Φαρνάβαζος ἐφόνευσε τὸν Ἀλκιβιάδην μόνον χαριζόμενος ταῖς Σπαρτιάταις· δυνατὸν ὅμως ὁ φόνος τοῦ ἀνδρὸς τούτου νὰ συνέπεσε μετὰ τῆς συνωμοσίας τοῦ Κύρου· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἐφονεύθη ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀρταξέρξου συνώμοττε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ παρεσκεύαζε φοβερὰν ἐκστρατείαν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ. — ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΕΙ ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ. — Ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι ὁ Τισσαφέρ-

---

(1) Μέλισσα, κώμη τῆς Φρυγίας, μεταξὺ Συνάδων καὶ Μητροπόλεως· ἴδε Ἀθήναιον· βιβλ. XIII, 574.

(2) Διοδ. Σικελ. βιβλ. XIV, 11.

(3) Ὁ συγγραφεὺς κατὰ λάθος ἀποδίδει εἰς τὸν Πλούταρχον ὅ,τι Διοδ. ὁ Σικελιώτης (Βιβλ. XIV, 11) ἀναφέρει λέγων: «Τούτων δὲ πραττομένων Φαρνάβαζος ὁ Δαρείου τοῦ βασιλέως σατράπης, Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναῖον συλλαβών, ἀνεῖλε χαρίσασθαι βουλόμενος τοῖς Λακεδαιμονίοις», ἐνῷ ὁ Πλούταρχος τὸν θάνατον τοῦ Ἀλκιβιάδου ἀποδίδει εἰς ἐκδίκησιν λέγων. «Ἔνιοι δὲ τὰ μὲν ἄλλα περὶ τῆς Ἀλκιβιάδου τελευτῆς ὁμολογοῦσι τούτοις, αἰτίαν δὲ φασὶν οὐ Φαρνάβαζον οὐδὲ Λύσανδρον οὐδὲ Λακεδαιμονίους παρασχεῖν, αὐτὸν δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην γνωρίμων τινῶν διεφθαρκότα γύναιον ἔχειν σὺν αὐτῷ, τοὺς δὲ ἀδελφοὺς τοῦ γυναίου τὴν ὕβριν οὐ μετρίως φέροντας ἐμπρῆσαί τε τὴν οἰκίαν νύκτωρ, ἐν ᾗ διαιτώμενος ἐτύγχανεν Ἀλκιβιάδης, καὶ καταβαλλεῖν αὐτὸν, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τοῦ πυρὸς ἐξαλλόμενον.» Ἀλκιβ. 36.

Σ. τοῦ Μ.

νης διέτασε τοῦτο εἰς τὰς Ἰωνικὰς πόλεις, ἐστρατολόγησε τοὺς καλλιτέρους Πελοποννησίους στρατιώτας, ἐπιτυχὼν παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν διοίκησιν τῶν θέσεων τούτων τοσοῦτον εὐχερέστερον καθόσον ἀπέστελλε τακτικῶς αὐτῷ τοὺς φόρους, οὓς ὁ Τισσαφέρνης ἄχρι τοῦδε εἶχεν οἰκειοποιηθῇ· ἀφ' ἑτέρου ὁ Κλέαρχος εἷς τῶν νικητῶν τῆς εἰς Αἰγὸς ποταμὸν μάχης, ὅστις ἐξορισθεὶς τῆς Σπάρτης εἶχε καταφύγει παρὰ τῷ Κύρῳ, ἐπέτυχε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὑπέρογκα ποσὰ πρὸς στρατολογίαν ἐν Θράκῃ. Ἕτεροι στρατηγοὶ ὁ Θεσσαλὸς Ἀρίστιππος, ὁ Βοιωτὸς Πρόξενος, Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς, Μένων ὁ Λαρισσαῖος, Σαφαίνετος ὁ Στυμφάλιος, προσέφερον αὐτῷ ἐξ Ἀρκαδίας καὶ ἄλλων χωρῶν, πολυαρίθμους μισθάρνεις 1).

ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΕΑΥΤΩ ΤΗΝ ΣΥΜΜΑΧΙΑΝ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ. — «Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους πρεσβευτὰς τοὺς ἀνανεωσομένους τὰς κατὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον εὐεργεσίας καὶ παρακαλέσοντας ἑαυτῷ συμμαχεῖν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες αὐτοῖς συνοίσειν τὸν πόλεμον, ἔγνωσαν τῷ Κύρῳ βοηθεῖν, καὶ παραχρῆμα ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς πρὸς τὸν ἑαυτῶν ναύαρχον Σάμον (κατ' ἄλλους Σάμιον) ὀνομαζόμενον, ὅπως ὅ,τι ἂν κελεύῃ ὁ Κῦρος πράττῃ· ὁ δὲ Σάμος εἶχε μὲν τριήρεις εἴκοσι καὶ πέντε, μεθ' ὧν πλεύσας εἰς Ἔφεσον πρὸς τὸν Κύρου ναύαρχον ἕτοιμος ἦν αὐτῷ πάντα συμπράττειν· ἐξέπεμψαν δὲ καὶ πεζοὺς στρατιώτας ὀκτακοσίους, ἡγεμόνα Χειρίσοφον καταστήσαντες· ἀφηγεῖτο δὲ τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου Ταμὼς, ἔχων τριήρεις πεντήκοντα πολυτελῶς ἐξηρτυμένας· καὶ καταπλευσάντων τῶν Λακεδαιμονίων ἀνήχθησαν οἱ στόλοι τὸν πλοῦν ὡς ἐπὶ Κιλικίας ποιούμενοι. Κῦρος δὲ τούς τε ἀπὸ τῆς Ἀσίας στρατολογηθέντας καὶ μισθοφόρους μυρίους τρισχιλίους ἤθροισεν εἰς Σάρδεις.» 1)

ΜΕΤΡΑ, ΑΤΙΝΑ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ

---

(1) Πηγαὶ ἐξ ὧν θέλομεν ἀρυσθῇ τὰ περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου μέχρι τῆς ἐν Κουνάξῃ μάχης ἔσονται: Ξεν. Ἀνάβ. Βιβλ. 1. καὶ Διοδ. ὁ Σικελ. Βιβλ. XIV. κεφ. 19—24.

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 14, 19.

ΤΟΥ. — «Λυδίας μὲν καὶ Φρυγίας κατέστησε (Κῦρος) ἐπιμελητὰς Πέρσας ἑαυτοῦ συγγενεῖς, Ἰωνίας δὲ καὶ Αἰολίδος, ἔτι δὲ τῶν σύνεγγυς τόπων Ταμὼ, φίλον μὲν ὄντα πιστὸν, τὸ δὲ γένος ὑπάρχοντα Μεμφίτην· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως προῆγεν ὡς ἐπὶ τῆς Κιλικίας καὶ Πισιδίας, διαδιδοὺς λόγον ὅτι τινὲς τῶν ἐκεῖ κατοικούντων ἀφεστήκασιν.» 1)

Ἀλλὰ τοσούτῳ μεγάλαι παρασκευαὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διεκφύγωσι τοῦ Τισσαφέρνους, ὃς ἐπέβλεπεν πασῶν τῶν κινήσεων τοῦ Κύρου καὶ ὅστις, θεωρῶν αὐτὰς λίαν σπουδαίας δι' ἁπλῆν στρατείαν κατὰ τῆς Πισιδίας, κατήγγειλεν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ, ἀμέσως ἐπιληφθέντι τῆς ἀμύνης. «Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι, ἢ ὡς ἐπὶ Πεισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἧ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε παρὰ Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.» 2)

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΚΥΡΟΥ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος, συγγράψας τὴν ἀξιομνημόνευτον διήγησιν τῆς ἐκστρατείας ταύτης τοῦ Κύρου, ἐν ᾗ καὶ οὗτος ἔλαβεν ἐπίδοξον μέρος, διέσωσεν ἡμῖν ἁπάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐκστρατείας ταύτης τοῦ Κύρου. Καθῆκον ἡμῶν λογιζόμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα συνοπτικῶς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεως ταύτης, ὡς περιέχον σπουδαιοτάτας πληροφορίας περί τε τῆς γεωγραφικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

«Κῦρος δὲ ἔχων οὓς εἴρηκα, ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύω, ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐπεζευγμένη πλοίοις ἑπτά. Τοῦτον διαβάς, ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας ὀκτώ, εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Κελαινὰς τῆς Φρυγίας· ἐνταῦθα Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας, ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵπ-

(1) Διοδ. Σικελ. ὁμ. ὁμ. ὁμ.

(2) Ξενοφ. Κύρου Ἀνάβασις. βιβλ. 1. κεφ. 2.

που, ὁπότε γυμνᾶσαι ἐβούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα... Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, εἰς Πελτάς, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. ἐξελαύνει δὲ σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεραμῶν ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς Καΐστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν· ὁ δέ, ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι.

«Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα· τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην· ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριαῖον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Ἐπύαξα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ... ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. Ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμοὺς πέντε, παρασάγγας τριάκοντα, ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ὡς πολεμίαν οὖσαν. Ἐντεῦθεν ὁ Κῦρος τὴν Κίλισσαν (Ἐπυάναξαν) εἰς Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδὸν καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴκοσι πέντε, πρὸς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἁμαξιτὸς ὀρθία ἰσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων τὴν εἰσβολήν· δι' ὃ ἔμεινεν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἦκεν ἄγγελος, λέγων ὅτι λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ᾔσθετο τότε Μένωνος στράτευμα, ὅτι ἤδη ἡ Κιλικία ἦν εἴσω τῶν ὀρέων. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη

ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνὰς οὗ οἱ Κίλικες ἐφύλαττον. Ἐντεῦθεν δὲ κατέβαινον εἰς πεδίον μέγα καὶ καλόν, ἐπίῤῥυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν ἔμπλεων καὶ ἀμπέλων· ὄρος δ' αὐτὸ παρέχει ὀχυρὸν καὶ ὑψηλὸν πάντη ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν.»

ΑΦΙΞΙΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΑΡΣΟΝ.—Ο ΣΥΕΝΝΕΣΙΣ ΣΥΓΚΑΤΑΤΙΘΕΤΑΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΥΤΟΝ.—«Καταβὰς δὲ (Κῦρος) διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἦλασε σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν, εἰς Ταρσοὺς, πόλιν τῆς Κιλικίας μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως. Ἐπύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο. Κῦρος δὲ ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν μετεπέμπετο τὸν Συέννεσιν πρὸς ἑαυτόν. Ὁ δὲ οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι αὐτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη, οὔτε τότε Κύρῳ ἰέναι ἤθελε, πρὶν ἡ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις ἔδωκε Κύρῳ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν.» 1)

Ἐκτὸς τούτου ὁ Συέννεσις, προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ Κιλίκων, διέταξε μὲν αὐτῷ νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου, ἀλλά, προνοῶν, ἐξαπέστειλε τὸν ἕτερον αὐτοῦ υἱὸν νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ ἐξακριβώσῃ τὰς ἀληθεῖς δυνάμεις τοῦ Κύρου, δι' ὧν ἠπειλεῖτο τὸ βασίλειόν του καὶ ἀναγγείλῃ αὐτῷ τίνι τρόπῳ ἠναγκάσθη νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Κύρου καὶ ὅτι ἐνήργει οὕτω πρὸς χάριν ἁπλῶς τοῦ μεγάλου βασιλέως προτιθέμενος νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν ἅμα τῇ πρώτῃ καταλλήλῳ εὐκαιρίᾳ.

ΚΑΤΑΣΤΕΛΛΕΙ ΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.—Ὁ Κῦρος ἔμεινεν εἰς Ταρσοὺς ἡμέρας εἴκοσιν ὅπως ἀναπαυθῇ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ. Ἀλλὰ παρελθουσῶν τῶν ἡμερῶν τούτων ὁ Κῦρος διέταξε τῷ στρατῷ αὐτοῦ νὰ προχωρήσῃ· οἱ στρατιῶται ὅμως, βλέποντες ὅτι ἡ στρατεία διηυθύνετο κατὰ τοῦ Τισσαφέρνους, ἠρνήθησαν νὰ προχωρήσωσι καὶ «μισθωθῆναι οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν». Παροργισθέντες κατὰ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν ἤρξαντο νὰ ἀποκτείνω-

(1) Ξεν. Κυρ. Ἀνάβ. κεφ. 2.

σιν αὐτοὺς ὡς ἀπίστους καὶ προδότας. Ὁ Κῦρος, φοβηθεὶς τὸν κίνδυνον, ἐβεβαίωσεν αὐτοῖς ὅτι δὲν προῦκειτο περὶ ἐκστρατείας κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ σατράπου τῆς Συρίας, αὐξήσας τὸν μισθὸν ἑκάστου στρατιώτου εἰς ἕνα καὶ ἥμισυ δαρεικὸν καὶ κατευνάσας οὕτω τὴν ὀργὴν αὐτῶν.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΚ ΤΑΡΣΟΥ.—ΔΙΕΡΧΕΤΑΙ ΤΑΣ ΠΥΛΑΣ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ.—ΑΦΙΞΙΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΚΟΥΝΑΞΑΝ.— «Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, ἐπὶ τὸν Σάρον ποταμόν, οὗ ἦν τὸ εὖρος τρία πλέθρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ τὸν Πύραμον ποταμόν, οὗ τὸ εὖρος στάδιον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας πεντεκαίδεκα, εἰς Ἰσσούς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μετὰ τῶν νεῶν μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Ἀβροκόμᾳ μισθοφόροι Ἕλληνες ἀποστάντες ἦλθον παρὰ Κῦρον, τετρακόσιοι ὁπλῖται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας» 1).

Ἀπὸ τοῦδε παύομεν ἀναφέροντες τοὺς σταθμοὺς τῆς πορείας τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ, περιοριζόμενοι μόνον νὰ ἀναγράψωμεν, καθόσον ἐκ τῶν πυλῶν τούτων ἐξῆλθεν ὁ Κῦρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅτι ἀφίκετο εἰς Μυρίανδρα, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ θαλάττῃ, ἣν καὶ ἐγκατέλειπεν εἰς τοὺς δύω ἀντιπολιτευομένους τῷ Κλεάρχῃ στρατηγούς. Ἐκεῖθεν ἀφιχθεὶς εἰς Θάψακον ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ, ἀπορρίψας τὴν προσωπίδα, ἀνήγγειλε τοῖς στρατηγοῖς καὶ στρατιώταις ὅτι στρατεύει κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Τὴν εἴδησιν ταύτην ἠκολούθησε νέα στάσις, ἣν κατηύνασε διὰ νέων ὑποσχέσεων· «ὑπέσχετο δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα ἥκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῆ, μέχρις ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν». Τοὐντεῦθεν ὁ Κῦρος οὐδὲν τὸ ἐμποδὸν συναντήσας ἐστρατοπέδευσεν οὐ μακρὰν τῆς Βαβυλῶνος εἰς Κούναξα.

---

(1) Ξεν. Κυρ. Ἀνάβ. Κεφ. 4.

ΜΑΧΗ ΕΙΣ ΚΟΥΝΑΖΑ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ.—Ἐνταῦθα οἱ δύο στρατοὶ ἤρξαντο τῆς μάχης, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες ταχέως ἔτρεψαν εἰς φυγὴν πάντας τοὺς προστυχόντας. Ὁ Κῦρος καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, συναντηθέντες ἐν τῇ μάχῃ, ἤρξαντο τῆς πάλης, ὁ δὲ βασιλεὺς, πληγωθεὶς, κατώρθωσε νὰ σωθῇ χάρις τῇ ἀφοσιώσει τῶν παρ' αὐτῷ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ Κῦρος κατέπεσε νεκρὸς, πληγωθεὶς ὑπὸ ἀγνώστου στρατιώτου, ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ ἐπέφερε τὴν ὀπισθοχώρησιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

«Οὕτως ἐτελεύτησεν ὁ Κῦρος, λέγει ὁ Ξενοφῶν. 1) Πάντες δὲ οἱ γνωρίσαντες αὐτὸν ὁμοφόνως λέγουσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Κύρου οὗτος ἦν ὁ μόνος Πέρσης ὅστις ἐπέδειξεν ἑαυτὸν ἄξιον τῆς βασιλείας, πεπροικισμένος ὢν διὰ τῶν ἐμπρεπουσῶν μεγάλῳ βασιλεῖ ἀρετῶν.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

Ἐπιστροφὴ τῶν μυρίων (400).

Οἱ Ἕλληνες, ὑπὸ τὸν Κλέαρχον, κατεδίωκον εἰσέτι τοὺς βαρβάρους, οὓς ἔτρεψαν εἰς φυγήν, ὁπότε ὁ στρατὸς τοῦ μεγάλου βασιλέως διήρπαζε τὰς σκηνὰς αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ἐποιήσαντο ἀναστροφὴν καὶ ἀνατρέποντες πᾶν τὸ ἐμποδὼν, ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔνθα καὶ διενυκτήρευσαν. Τῇ ἐπαύριον, ἀνηγγέλθη αὐτοῖς ὅτι, τοῦ Κύρου ἐν τῇ μάχῃ πεσόντος, ἡττήθησαν καὶ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Ἀριαῖος περιμένει αὐτοὺς εἴς τινα ἀπόστασιν ὅπως ἐπιστρέψῃ μετ' αὐτῶν εἰς Ἰωνίαν. Μετ' οὐ πολύ, «παρεγενήθησαν παρὰ τοῦ βασιλέως πρέσβεις, ὧν ἦν ἀρχιπρεσβευτὴς ἀνὴρ Ἕλλην, ὄνομα μὲν Φαλῖνος, γένος δὲ Ζακύνθιος. Εἰσαχθέντες δ' εἰς τὸ συνέδριον εἶπον ὅτι λέγει ὁ βασελεὺς Ἀρταξέρξης «ἐπειδὴ νενίκηκα Κῦρον ἀποκτείνας, παράδοτε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς τὰς θύρας αὐτοῦ βαδίσαντες, ζητεῖτε πῶς αὐτὸν ἐκθεραπεύ-

1) Κύρ. Ἀνάβασις. Κεφ. 9.

σαντες ἀγαθοῦ τινος μεταλάβητε». Ῥηθέντων δὲ τούτων, ἀπόκρισιν ἔδωκεν ἕκαστος τῶν στρατηγῶν τοιούτην οἵαν Λεωνίδης, καθ' ὃν καιρὸν περὶ Θερμοπύλας αὐτοῦ φυλάττοντος τὰς παρόδους, Ξέρξης ἀπέστειλεν ἀγγέλους, κελεύων τῶν ὅπλων παραχωρῆσαι.» 1) τοὐτέστι τὸ περιώνυμον «μολὼν λαβέτω». Ἀκολούθως ἤρξαντο τῆς πορείας, καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας συνηγώθησαν τῷ Ἀριαίῳ.

«Καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρὰ Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας. Καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρὰ Ἀριαίον· καὶ ὤμωσαν οἵ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι, μήτε προδόσειν ἀλλήλοις, σύμμαχοί τε ἔσεσθαι, οἱ δὲ βάρβαροι προσώμωσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως· ταῦτα δ' ὤμωσαν σφάξαντες κάπρον καὶ ταῦρον καὶ λύκον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, βάπτοντες οἱ μὲν Ἕλληνες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην.» 2)

«Εἰς ταὐτὸ δὲ πάσης τῆς δυνάμεως ἐλθούσης περὶ τῆς ἐπὶ θάλατταν καταβάσεως ἐβουλεύοντο κοινῇ καὶ περὶ τῆς πορείας· ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ τῇ αὐτῇ τὴν ἀναχώρησιν, ᾗ περ ἦλθον ποιεῖσθαι· πολὺ γὰρ αὐτῆς ἦν ἔρημον, ἐνῷ τροφὰς οὐχ' ὑπελάμβανον ἕξειν, δυνάμεως πολεμίας ἀκολουθούσης· γνῶντες δὲ ἐπὶ Παφλαγονίας ἀναζευγνύειν οὗτοι μὲν ὥρμησαν ἐπὶ Παφλαγονίαν μετὰ τῆς δυνάμεως, κατὰ σχολὴν ὁδοιποροῦντες, ὡς ἂν ἅμα τὰς τροφὰς ποριζόμενοι.» 2)

Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀξιομνημόνευτος αὖτη τῶν μυρίων ἐπιστροφή, 4) καθ' ἣν ὁ Ξενοφῶν διεδραμάτισεν ἐπὶ πολὺ τὸ πρώτι-

---

1) Διοδ. Σικελ. Βιβλ. 14, 25.

2) Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. Βιβλ. β'. κεφ. β'.

3) Διοδ. Σικελ. Βιβλ. 14. 25.

(4) Πηγαὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν μυρίων εἰσί. Ξενοφ. Ἀνάβ. Βιβλ. 2—4 Ἱστ. Ἑλλ. Βιβλ. 3 κεφάλ. 1. καὶ Διοδ. Σικελ. Βιβλ. 14 κεφ. 25—32. Ὁ Βολταῖρος ἐν τῷ φιλοσοφικῷ αὐτοῦ λεξικῷ (ἀρθ. Ξενοφῶν.) προσπαθεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὰς ἰδέας, τὰς γενικῶς παραδεδεγμένας, ἐπὶ τῆς τοσοῦτον σπουδαίας ταύτης σελίδος τῆς ἱστορίας. Ἡ ἀκριβὴς ἀφήγησις τῶν γεγονότων ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἀβασίμου τῶν παραδοξολογιῶν αὐτοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ γεωγραφικὸν μέρος συμβουλευτέον τὰς διασαφήσεις τοῦ Rennel, τὸ ἄρθρον ὅπερ ὁ Letronne ἀφιέρωσεν ὑπὲρ τοῦ

στον πρόσωπον, καὶ ἧς τὴν ἀφήγησιν βραδύτερον ἐξιστόρησεν. Ἡ ἐπιστροφὴ, διαρκέσασα δέκα ἓξ μῆνας καὶ συμπληρωθεῖσα διὰ πορείας ἑξακοσίων λευγῶν, διὰ μέσου παντοειδῶν ἐμποδίων, ἐρήμων, ὀρέων, ποταμῶν, μεθ' ὅλας τὰς ἀκαταπαύστως ἀνανεουμένας προσβολὰς στρατῶν ἢ φυλῶν ἀντιπάλων, τεκμηριοῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες, μεθ' ὅλους τοὺς ἐμφυλίους αὐτῶν πολέμους, διετήρησαν τὴν ἐνεργητικότητα καὶ μεγαλοψυχίαν αὐτῶν καὶ ἐπισφραγίζει ὅτι ἐν τῷ λαῷ τούτῳ διετηρήθη ἡ μεγαλοφυΐα, τὸ φιλοπόλεμον καὶ τὸ μεγαλεπίβουλον, ὡς ἀποδείκνυσιν ὡσαύτως καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν, καί τοι ἐκτεταμένου καὶ εὐημεροῦντος φαινομενικῶς προσόδων.

Ὁ Ἀρταξέρξης, πληροφορηθεὶς τὴν ὀπισθοχώρησιν τῶν Ἑλλήνων, ἔσπευσε πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν μεθ' ὅλων τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ, μετ' οὐ πολὺ, συνήντησεν αὐτούς· ἀλλὰ, ἐπὶ τῇ θέᾳ ἑξήκοντα χιλιάδων ἀσιανῶν Ἑλλήνων, τεταγμένων εἰς μάχην καὶ ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῶν δεκατριῶν ἐκείνων χιλιάδων Ἑλλήνων, οἵτινες καθ' ὅλον τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον μαχόμενοι ἐξησκήθησαν ἐν τῇ πολεμικῇ καὶ ὑπέρτεροι πάντων ἐλογίζοντο, φρόνιμον ἐλογίσατο, πρὸ τῆς χρήσεως τῶν ὅπλων, νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις εἰρήνης. Οἱ Ἕλληνες, διὰ τοῦ Κλεάρχου, ἀπήντησαν εἰς τὸν Τισσαφέρνην, ἐλθόντα ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅπως ἐρωτήσῃ τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσαντο ἐπ' αὐτὸν, ἀπήντησαν· «ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν, ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες, οὔτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα· ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος εὗρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευάστους λάβοι, καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀναγάγοι. Ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἑωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ᾐσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτὸν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν ὅτου

συγγράμματος τούτου ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν σοφῶν (1818 σελ. 3), καὶ τὰ τελευταῖα ἔργα, ὧν περίληψιν ἐξέθεσεν ὁ Vivien de saint-Martin ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων» Τομ. Β'. 313—334.

ἕνεκα βουλοίμεθ' ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνεσθαι. Ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ, καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες·» 1)

Κατὰ συνέπειαν ἀνακωχὴ τριῶν ἡμερῶν συνωμολογήθη. «Ἐν δὲ ταύτῃ συνεφώνησαν ὥστε αὐτὸν μὲν φιλίαν παρέχεσθαι τὴν χώραν καὶ τοὺς ἡγησομένους ἐπὶ θάλατταν δοῦναι καὶ τοῖς διεξιοῦσιν ἀγορὰν παρέχειν, τοὺς δὲ μετὰ Κλεάρχου μισθοφόρους καὶ τοὺς μετ' Ἀριδαίου (Ἀριαίου κατὰ τὸν Ξενοφῶντα) πάντας πορεύεσθαι διὰ τῆς χώρας, μηδὲν ἀδίκημα ποιοῦντας· μετὰ δὲ ταῦθ' οὗτοι μὲν περὶ τὰς ὁδοιπορίας ἐγίνοντο, τὴν δὲ δύναμιν ὁ βασιλεὺς ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δὲ τῶν κατὰ τὴν μάχην ἀνδραγαθησάντων κατ' ἀξίαν ἕκαστον τιμήσας, ἔκρινε πάντων ἄριστον γεγενῆσθαι Τισσαφέρνην, δι' ὃ καὶ μεγάλαις αὐτὸν τιμήσας δωρεαῖς, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς συμβίωσιν, καὶ τὸ λοιπὸν διετέλει πιστότατον αὐτὸν ἔχων φίλον· ἔδωκε δ' αὐτῷ καὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὧν Κῦρος ἐπὶ θαλάττης ἦρχε σατραπειῶν. Ὁ δὲ Τισσαφέρνης θεωρῶν τὸν βασιλέα δι' ὀργῆς ἔχοντα τοὺς Ἕλληνας, ἐπηγγείλατο αὐτῷ ἅπαντας ἀνελεῖν, ἐὰν αὐτῷ μὲν δυνάμεις δῷ, πρὸς δὲ Ἀριδαῖον διαλλαγῇ· προδοθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τούτου τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς λόγους ἀσμένως δεξάμενος, τούτῳ μὲν ἔδωκεν ἐξ ἁπάσης τῆς δυνάμεως ἐπιλέξαι τοὺς κρατίστους ὅσους προαιροῖτο, ἄλλοις γε ἡγεμόσιν ἐλθεῖν καὶ κατὰ πρόσωπον ἀκοῦσαι τῶν λόγων· διόπερ οἵ τε στρατηγοὶ σχεδὸν ἅπαντες μετὰ Κλεάρχου καὶ τῶν λοχαγῶν ὡς εἴκοσι πρὸς Τισσαφέρνην ἦλθον.» 2)

Ἀνεχώρησαν. Ὁ Ἀριαῖος, τὸ βαρβαρικὸν τοῦ Κύρου στρατόπεδον ἔχων, συνώδευε τὸν Τισσαφέρνην, μεθ' οὗ καὶ ἐστρατοπεδεύετο, οἱ δὲ Ἕλληνες, ὑφορῶντες τούτοις, αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἡγεμόνας ἔχοντες. «Διελθόντες δὲ τρεῖς σταθμοὺς, ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖχος καὶ παρῆλθον εἴσω αὐτοῦ.

(1) Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. βιβλ. 2. κεφ. 3.
2) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 14, 26.

Ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν, πρὸς ᾧ πόλις ἦν μεγάλη καὶ πολυάριθμος, ἡ ὄνομα Σιτάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πέντε καὶ δέκα· ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴκοσιν ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμὸν καὶ ἐκεῖθεν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν· καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή· ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνῃ καὶ, εἴ πως δύναιτο, παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι. Διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς, συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις τοῦ Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον.» 1) «Καὶ μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς Τισσαφέρνους σκηνῆς ἀρθείσης φοινικίδος, ὁ μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔνδον συνέλαβε, τοὺς δὲ λοχαγοὺς οἷς ἦν συντεταγμένον, ἐπελθόντες ἀνεῖλον· ἄλλοι δὲ τοὺς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἥκοντας, τῶν στρατιωτῶν ἀνῄρουν, ἐξ ὧν εἷς φυγὼν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμβολὴν ἐδήλωσε τὴν συμφοράν.» 2)

«Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος μὲν καὶ Ἀρτάβαζος καὶ Μιθριδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη, καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρῶν καὶ γινώσκειν. Ξυνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. Οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων ἢ στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵν' ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως· ἐπεὶ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε. «Κλέαρχος μέν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε. Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ὅτι κατήγγειλεν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσίν· ἡμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ, αὐτοῦ γὰρ εἶναι φησίν, ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ ληφθέντες ἀνήχθησαν ὡς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύ-

1) Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. βιβλ. 2, κ. 4. καὶ 5.

(2) Διόδ. Σικ. βιβλ. 14, 26.

τησαν. Οὗτοι δ' εἰσὶ Κλέαρχος, Πρόξενος ὁ Βοιωτός, Μένων ὁ Θετταλός» 1).

Οἱ Ἕλληνες, στερηθέντες οὕτω τῶν πρωτίστων στρατηγῶν αὐτῶν, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἦσαν, «ἐννοούμενοι μὲν ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιοι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προὐδεδόκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ κατελελειμμένοι ἦσαν, οὐδὲ ἱππέα, οὐδὲ σύμμαχον ἔχοντες.»

«Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς, οὔτε λοχαγὸς, οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν, ξένος ὢν ἀρχαῖος. Ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη, κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος.» 2)

Ὁ Ξενοφῶν, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπαπειλούντων τοὺς συνοδοὺς αὐτοῦ κινδύνων, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς λοχαγοὺς τοῦ Προξένου, ἐκτίθησιν αὐτοῖς ὅτι τὸ μόνον μέσον τῆς σωτηρίας ἦτον ὅπως ἀντιπαραταχθῶσι μετὰ καρτερίας καὶ γενναιότητος κατὰ τῆς συμφορᾶς ταύτης· οἱ λοχαγοὶ διέτρεξαν τὸ στρατόπεδον καὶ προσεκαλέσαντο εἰς συνέλευσιν πάντας τοὺς ἐναπολειφθέντας ἀρχηγοὺς, οἵτινες συνῆλθον, τοῦ Ξενοφῶντος ἐκθέσαντος αὐτοῖς πιστὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως αὐτῶν, τῆς δυσχεροῦς μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀπέλπιδος, καὶ εἰπόντος ὅτι ἔχουσι τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἑαυτῶν, τὸ θάρρος, καὶ τοὺς θεοὺς ἐκδικητὰς τῆς καταπατηθείσης πίστεως. Οἱ λόγοι οὗτοι ἀνεζωπύρωσαν τὸ αἴσθημα καὶ τὸ θάρρος τῶν στρατιωτῶν. Κατὰ συνέπειαν ἐξελέχθησαν νέοι ἄρχοντες, ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεὺς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιὸς, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Ἀρκάδος Κλεάνωρ Ὀρχομένιος, ἀντὶ δὲ Μέμνωνος Φιλήσιος Ἀχαιὸς, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ξενοφῶντος, ὁ μὲν Χειρίσοφος, ὡς Λακε-

1) Ξεν. Κύρ. Ἀνάβ. Βιβλ. β'. κεφ. 5 καὶ 6.
(2) Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. Βιβλ. γ'. κεφ. 1.

δαιμόνιος, ἀνέλαβε τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, δύω ἀρχαιότεροι στρατηγοὶ τὴν τῶν πτερύγων, ὁ Ξενοφῶν δὲ καὶ ὁ Τιμασίων τῆς ὀπισθοφυλακῆς, ὡς νεώτατοι. Ἤδη, ἀνέκραξεν ὁ φίλος τοῦ Προξένου, ἄγωμεν ἐμπρὸς πρὸς ἐκτέλεσιν των σχεδίων ἡμῶν. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπανίδῃ τὴν οἰκογένειάν του ἂς πολεμήσῃ καρτερῶς. Ἰδοὺ τὸ μόνον μέσον. Ὁ φιλῶν τὴν ζωὴν προσπαθεῖ νὰ νικήσῃ. Ὁ νικητὴς δίδει τὸν θάνατον, ὁ δὲ ἡττηθεὶς λαμβάνει αὐτόν. Οὕτως ὁμιλῶν ἔφερε τὴν λαμπροτέραν πανοπλίαν, ὡς τοῦτο πράττει καὶ ὁ Ἕλλην σήμερον ἐν παρομοίαις περιστάσεσι, διότι ἐφρόνει ὅτι ἐὰν οἱ θεοὶ χορηγῶσι τὴν νίκην, ἡ ὡραιοτέρα πανοπλία ἥρμοζε τῷ νικητῇ καὶ ὅτι, καὶ ἂν πρόκηται νὰ ἀποθάνῃ, ἔπρεπε μᾶλλον νὰ ἀποθάνῃ κάθοπλος, ἀφοῦ ἐθεώρει ἑαυτὸν πρότερον ἄξιον νὰ φέρῃ τὴν πανοπλίαν.

Πρὶν ἔτι ἐξέλθωσι καθ' ὁδόν, πυρὶ παρέδωκαν τὰς ἁμάξας, τὰς σκηνὰς καὶ πάντα τὰ περιττεύοντα τῶν σκευῶν· ἡ πυρκαϊὰ αὕτη εἰδοποίησεν ἀναμφιβόλως τὸν Τισσαφέρνην ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπέλπιδα ἀπόφασιν ἔλαβον· ἀπέστειλε δὲ τὸν Μιθριδάτην ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῶν συμβαινόντων· «Ἀπεφασίσαμεν, ἀπήντησεν ὁ Χειρίσοφος, ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων του, ὅπως, ἂν μᾶς ἀφίσωσι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας ἀνενοχλήτως, θὰ φεισθῶμεν παντὸς τοῦ προστυχόντος, ἄλλως, ἂν δηλαδὴ παρεμβάλωσι προσκόμματα εἰς τὴν πορείαν ἡμῶν, θὰ ἀνοίξωμεν διὰ τῶν ὅπλων τὴν δίοδον.» Ὁ Μιθριδάτης προσεπάθησε νὰ ἀποτρέψῃ αὐτούς, ἀλλ' οὗτοι ἐπιμένοντες διῆλθον τὸν Ζαπάταν καὶ εἶτα ἤρξαντο τῆς πορείας, τοποθετήσαντες τὰ ζῶα καὶ πάντα τὰ συνοδεύοντα αὐτοὺς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ στρατοῦ. Ὁ Τισσαφέρνης ἠκολούθει, χωρὶς νὰ προσβάλλῃ αὐτούς, πτοούμενος τὸ θάρρος καὶ τὴν τυφλὴν ὁρμήν, ἣν ἠδύναντο νὰ προβάλλωσιν αὐτῷ ἄνδρες ἐν ἀπελπισίᾳ διατελοῦντες. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διεταράχθησαν ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου, ἀρχαίου αὐτῶν φίλου, ὅστις, κατὰ διαταγὴν τοῦ Τισσαφέρνους, ἐπετέθη κατ' αὐτῶν· ἀλλὰ ὁ πρῶτος ἀκροβολισμός, ὅστις διαταγῇ τοῦ Ξενοφῶντος ἐγένετο ὁρμητικώτατος, ἐδίδαξεν αὐτῷ ὅτι ὁ στρατὸς περιεῖχεν οὐχὶ μόνον πελταστὰς ἀλλὰ καὶ ἱππικόν. Τὰ σώματα ταῦτα ὁ

Ξενοφῶν διοργανώσας ὅσον ἠδύνατο κάλλιον, συνῆψε μάχην μετὰ τοῦ Μιθριδάτου, ὃν ἔτρεψεν εἰς φυγήν.

Ἀφίκοντο ἀκολούθως ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμὸν, εἰς Λάρισσαν καὶ εἶτα εἰς Μέσπιλα, πόλεις μεγάλας, ἀλλ' ἐρήμους, οἰκουμένας ἄλλοτε ὑπὸ Μήδων καὶ ἐχούσας τεῖχος, οὗ τὸ ὕψος ἦν ἑκατὸν ποδῶν, τὸ δὲ πλάτος πεντήκοντα.

Μετὰ πέντε ἡμέρας, ἀκολουθούμενοι πάντοτε ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, ἀκαταπαύστως πειράζοντος αὐτοὺς, ἀφίκοντο εἴς τινα χώραν ἔχουσαν μακρὰν σειρὰν στηλῶν, ἐγερθεισῶν εἰς τὸ μέρος ὅθεν ἠναγκάζοντο νὰ ἀποδιώκωσι καὶ ἀπομακρύνωσιν ἀκαταπαύστως τὸν ἐχθρὸν καὶ ὅθεν ἐξεσφενδόνιζον κατ' αὐτοῦ σωρὸν ἀκοντίων, λίθων καὶ βελῶν.

Τέλος, οἱ βάρβαροι, ἀπαυδήσαντες νὰ καταδιώκωσιν τοὺς Ἕλληνας ἀνωφελῶς, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιχειρήσωσι τελευταίαν τινα ἀπόπειραν. Ἀναχωρήσαντες νύκτωρ, ἔδωκαν τοῖς Ἕλλησι νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἀπέβαλον πᾶσιν ἐχθρικὴν αὐτῶν τάσιν καὶ μετέβησαν νὰ περιμείνωσιν αὐτοὺς εἰς ἀπόστασιν δύο ἡμερῶν ἐπί τινος κορυφῆς ὄρους, δεσπόζοντος τῆς μόνης ὁδοῦ, δι' ἧς κατέρχεταί τις εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. Ὁ Ξενοφῶν ὅμως ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ ἔκτοτε ὁ Τισσαφέρνης, ἀπελπισθείς, ἐτράπη μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατοῦ τὴν πρὸς τὴν Ἰωνίαν ἄγουσαν.

Οἱ Ἕλληνες ἀφίκοντο εἰς τὰ ὅρια τῆς τῶν Καρούχων χώρας, εἰς τὸ μέρος, ἔνθα τὸ πλάτος καὶ βάθος τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος καθίστησι τὴν διόδον τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀδύνατον καὶ ἔνθεν οὐδεὶς δύναται νὰ παρεξελαύνῃ αὐτόν, τῶν Καρδουχίων ὀρέων κατακαθέτως πιπτόντων ἐν τῷ ποταμῷ. Οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν ὅθεν νὰ διαπεράσωσι τὰ ὄρη.

«Οἱ Ἕλληνες ἐφ' ἑπτὰ μὲν ἡμέρας διεπορεύοντο τὰ τῶν Καρδούχων ὄρη, πολλὰ κακὰ πάσχοντες ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἀλκίμων τε ὄντων καὶ τῆς χώρας ἐμπείρων· ἦσαν δὲ οὗτοι πολέμιοι μὲν τοῦ βασιλέως, ἐλεύθεροι δὲ καὶ τὰ κατὰ πόλεμον ἀσκοῦντες, μάλιστα δ' ἐκπονοῦντες σφενδόναις ὡς μεγίστους λίθους ἐμβάλλειν καὶ τοξεύμασιν ὑπερμεγέθεσι χρῆσθαι, δι' ὧν τοὺς Ἕλληνας κατατιτρώσκοντες ἐξ ὑπερδεξίων τόπων, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, οὐκ ὀλίγους δὲ κακῶς

διέθεσαν· τὰ γὰρ βέλη μείζω καθεστῶτα δυοῖν πηχῶν ἔδυνε διά τε τῶν ἀσπίδων καὶ θωράκων, ὥστε μηδὲν τῶν ὅπλων ἰσχύειν τὴν βίαν αὐτῶν ὑπομένειν· οὕτω γάρ φασι μεγάλοις αὐτοὺς κεχρῆσθαι ὀϊστοῖς ὥστε τοὺς Ἕλληνας ἐναγκυλοῦντας τὰ ῥιπτόμενα βέλη τούτοις σαυνίοις χρωμένους ἐξακοντίζειν· διελθόντες οὖν τὴν προειρημένην χώραν ἐπιπόνως παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃν διαβάντες εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Ταύτης δ' ἦν σατράπης Τιρίβαζος, πρὸς ὃν σπεισάμενοι διεπορεύοντο τὴν χώραν ὡς φίλοι.

«Ὁδοιποροῦντες δὲ διὰ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν ἐλήφθησαν ὑπὸ χιόνος πολλῆς, καὶ παρεκινδύνευσαν ἀπολέσθαι πάντες· τοῦ γὰρ ἀέρος τεταραγμένου τὸ μὲν πρῶτον κατ' ὀλίγον ἤρξατο χιὼν πίπτειν ἐκ τοῦ περιέχοντος, ὥστε τοὺς ὁδοιποροῦντας μηδὲν ἐμποδίζεσθαι τῆς εἰς τοὔμπροσθεν πορείας· μετὰ δὲ ταῦτα πνεύματος ἐπιγενομένου μᾶλλον ἀεὶ κατερρίπτετο καὶ τὴν χώραν ἐπεκάλυπτεν, ὥστε μηκέτι δύνασθαι μήτε τὰς ὁδοὺς μήτε ὁλοσχερῶς τὰς ἰδιότητας τῶν τόπων θεωρεῖσθαι· διόπερ ἀθυμία τὸ στρατόπεδον ὑπεδύετο καὶ δέος, ἀνακάμπτειν μὲν εἰς ἀπώλειαν οὐ βουλομένων, προάγειν δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν χιόνων οὐ δυναμένων· τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπίτασιν λαμβάνοντος ἐπεγενήθη πνευμάτων μέγεθος μετὰ πολλῆς χαλάζης, ὥστε τοῦ συρμοῦ κατὰ πρόσωπον ὄντος ἀναγκασθῆναι καθίσαι τὴν δύναμιν ἅπασαν· ἕκαστος γὰρ τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας κακοπάθειαν ὑπομένειν ἀδυνατῶν οὐ ποτὲ τύχοι μένειν ἠναγκάζετο· ἀποροῦντες δὲ πάντων τῶν ἀναγκαίων ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα διεκαρτέρουν ὑπαίθριοι, πολλοῖς συνεχόμενοι κακοῖς· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῆς κατὰ τὸ συνεχὲς ἐκχεομένης χιόνος τά τε ὅπλα πάντα συνεκαλύφθη καὶ τὰ σώματα διὰ τὸν ἀπὸ τῆς αἰθρίας πάγον περιεψύχετο· διά τε τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν ὅλην τὴν νύκτα διηγρύπνουν· καὶ τινὲς μὲν πῦρ ἐκκαύσαντες τῆς ἀπὸ τούτου βοηθείας ἐτύγχανον, τινὲς δὲ περικαταληφθέντες ὑπὸ τοῦ πάγου τὰ σώματα πᾶσαν ἀπεγίνωσκον ἐπικουρίαν, τῶν ἀκρωτηρίων αὐτοῖς σχεδὸν ἁπάντων ἀπονεκρουμένων· διόπερ ὡς ἡ νὺξ διῆλθε, τῶν θ' ὑποζυγίων τὰ πλεῖστα εὑρέθη διεφθαρμένα καὶ τῶν ἀνδρῶν πολλοὶ μὲν τετελευτηκότες, οὐκ ὀλίγοι δὲ τὴν μὲν ψυχὴν ἔχοντες ἔμφρονα, τὸ δὲ σῶμα διὰ τὸν πάγον ἀκίνητον· ἔνιοι δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐτυφλώ-

θησαν διά τε τὸ ψῦχος καὶ τὴν ἀνταύγειαν τῆς χιόνος· καὶ τελείως ἂν ἅπαντες διεφθάρησαν, εἰμὴ βραχὺ διελθόντες εὗρον κώμας γεμούσας τῶν ἐπιτηδείων· αὗται δὲ τὰς μὲν τοῖς ὑποζυγίοις καταβάσεις εἶχον ὀρυκτάς, τὰς δὲ τοῖς ἀνδράσι κατὰ κλιμάκων ταῖς οἰκίαις ἐγκαταβαίνουσι, τά τε βοσκήματα τρεφόμενα χόρτῳ, τοῖς δ᾽ ἀνδράσι πολλὴν ἀφθονίαν πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

«᾽Εμμείναντες δὲ ταῖς κώμαις ταύταις ἡμέρας ὀκτὼ παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Φᾶσιν ποταμόν· ἐκεῖ δὲ τέτταρας ἡμέρας διανύσαντες διεπορεύοντο τὴν Χάων καὶ Φασιανῶν χώραν· ἐπιθεμένων δ᾽ αὐτοῖς τῶν ἐγχωρίων, τούτους μὲν τῇ μάχῃ νικήσαντες πολλοὺς ἀνεῖλον, αὐτοὶ δὲ καταλαμβάνοντες τὰς τῶν ἐχωρίων κτήσεις γεμούσας ἀγαθῶν ἐνδιέτριψαν ἐν αὐταῖς ἡμέρας πεντεκαίδεκα. ᾽Αναζεύξαντες δὲ ἐκεῖθεν διῆλθον τὴν Χαλδαίων καλουμένην χώραν ἐν ἡμέραις ἑπτά, καὶ παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Ἅρπαγον ὀνομαζόμενον ποταμόν, ὄντα τὸ πλάτος πλέθρων τεττάρων· ἐντεῦθεν δὲ διὰ Σκουτίνων πορευόμενοι διῆλθον ὁδὸν πεδινήν, ἐν ᾗ τρεῖς ἡμέρας αὐτοὺς ἀνέλαβον, εὐποροῦντες ἁπάντων τῶν ἀναγκαίων· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναζεύξαντες τεταρταῖοι παρεγενήθησαν πρὸς πόλιν μεγάλην Γυμνασίαν ὀνομαζομένην· ἐκ δὲ ταύτης ὁ τῶν τόπων τούτων ἀφηγούμενος ἐσπείσατο πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁδηγήσοντας ἐπὶ θάλατταν συνέστησεν· ἐν ἡμέραις δὲ πεντεκαίδεκα παραγενόμενοι ἐπὶ τὸ Χήνιον ὄρος, ὡς εἶδον πορευόμενοι οἱ πρῶτοι τὴν θάλατταν, περιχαρεῖς ἦσαν καὶ τοιαύτην ἐποίουν κραυγὴν ὥστε τοὺς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ὄντας ὑπολαμβάνοντας πολεμίων ἔφοδον εἶναι χωρεῖν εἰς ὅπλα· ὡς δ᾽ ἅπαντες ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τόπον ἐξ οὗ τὴν θάλατταν ἦν ὁρᾶν, τοῖς θεοῖς ἀνατείναντες τὰς χεῖρας ηὐχαρίστουν ὡς ἤδη διεσεσωσμένοι· συνενέγκαντες δ᾽ εἰς ἕνα τόπον λίθους παμπληθεῖς, καὶ ποιήσαντες ἐξ αὐτῶν ἀναστήματα μεγάλα σκῦλα τῶν βαρβάρων ἀνέθεσαν, βουλόμενοι τῆς στρατείας ἀθάνατον ὑπόμνημα καταλιπεῖν· καὶ τῷ μὲν ὁδηγήσαντι φιάλην ἀργυρᾶν καὶ στολὴν Περσικὴν ἐδωρήσαντο, ὃς δείξας αὐτῆς τὴν ἐπὶ Μάκρωνας ὁδὸν ἀπηλλάγη· οἱ δ᾽ Ἕλληνες εἰσβαλόντες εἰς τὴν τῶν Μακρώνων χώραν ἐσπείσαντο, καὶ πρὸς πίστιν παρὰ μὲν ἐκείνων λόγχην ἔλαβον βαρβαρικὴν, αὐτοὶ δ᾽ ἑλληνικὴν ἔδωκαν· ταῦτα γὰρ ἔφασαν αὐτοῖς οἱ βάρ-

βαροι διὰ προγόνων παραδεδόσθαι πρὸς πίστιν βεβαιότατα. Ὡς δὲ τοὺς τούτων ὅρους διῆλθον, παρεγενήθησαν εἰς τὴν τῶν Κόχλων χώραν, εἰς ἣν ἀθροισθέντων τῶν ἐγχωρίων ἐπ᾽ αὐτοὺς, τούτους μὲν κρατήσαντες μάχῃ πολλοὺς ἀνεῖλον, αὐτοὶ δὲ λόφον ὀχυρὸν καταλαβόμενοι τὴν χώραν ἐπόρθουν, καὶ τὰς ὠφελείας εἰς τοῦτον ἀθροίσαντες ἀφθόνως ἑαυτοὺς ἀνελάμβανον. Εὑρίσκετο δὲ καὶ σμήνη παμπληθῆ περὶ τοὺς τόπους, ἐξ ὧν πολυτελῆ προσεφέρετο κηρία· τούτων δ᾽ οἱ γευσάμενοι παραλόγῳ περιέπιπτον συμπτώματι· οἱ γὰρ μεταλαβόντες αὐτῶν ἄφρονες ἐγένοντο, καὶ πίπτοντες ἐπὶ τὴν γῆν ὅμοιοι τοῖς τετελευτηκόσιν ὑπῆρχον· πολλῶν δὲ φαγόντων διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀπολαύσεως, ταχὺ τὸ πλῆθος ἐγεγόνει τῶν πεπτωκότων οἱονεὶ τροπῆς ἐν πολέμῳ γεγενημένης· ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἠθύμησεν ἡ δύναμις, καταπεπληγμένη τό τε παράδοξον καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἠτυχηκότων. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ περὶ τὴν αὐτὴν ὥραν ἅπαντες ἑαυτοὺς ἀνελάμβανον κατ᾽ ὀλίγον ἀνακτώμενοι τὸ φρονεῖν ἀνέστησαν καὶ τὸ σῶμα διετέθησαν ὁμοίως τοῖς ἐκ φαρμακοποσίας διασωθεῖσιν. Ὡς δ᾽ ἀνέλαβον ἑαυτοὺς ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἐπορεύθησαν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων μὲν ἄποικον, κειμένην δὲ ἐν τῇ Κόχλων χώρᾳ.

«Ἐνταῦθα δὲ διατρίψαντες ἡμέρας τριάκοντα παρὰ μὲν τοῖς ἐγχωρίοις λαμπρῶς ἐξενίσθησαν, αὐτοὶ δὲ τῷ τε Ἡρακλεῖ καὶ Διὶ σωτηρίῳ θυσίαν ἐποίησαν καὶ γυμνικὸν ἀγῶνα, καθ᾽ ὃν τόπον φασὶ προσπλεῦσαι τὴν Ἀργὼ καὶ τοὺς περὶ Ἰάσονα. Ἐκεῖθεν δὲ Χειρόσοφον μὲν τὸν ἀφηγούμενον ἀπέστειλαν εἰς Βυζάντιον ἐπὶ πλοῖα καὶ τριήρεις· ἐλέγετο γὰρ εἶναι φίλος Ἀναξιβίῳ τῷ Βυζαντίων ναυάρχῳ· τοῦτον μὲν οὖν ἐπὶ κέλητος ἐξέπεμψαν. Λαβόντες δὲ τῶν ἐπικώπων δύο πλοιάρια παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ἐλήστευον τοὺς περιοικοῦντας βαρβάρους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ἐφ᾽ ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα περιέμειναν τὸν Χειρόσοφον· ὡς δ᾽ ἐκεῖνος ἐβράδυνεν, αἱ δὲ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐσπάνιζον, ἀνέζευξαν ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ τριταῖοι παρεγενήθησαν εἰς Κερασοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἄποικον.

«Ἐν ταύτῃ δὲ ἡμέρας διατρίψαντές τινας παρεγενήθησαν εἰς τὸ τῶν Μοσυνοίκων ἔθνος· τῶν δὲ βαρβάρων συστραφέντων ἐπ᾽ αὐτοὺς

ἐκράτησαν μάχῃ καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον· συμφυγόντων δὲ εἴς τι χωρίον, ἐν ᾧ κατῴκουν ἑπτωρόφους ἔχοντες ξυλίνους πύργους, συνεχεῖς προσβολὰς ποιησάμενοι κατὰ κράτος εἷλον· ἦν δὲ τὸ χωρίον τοῦτο μητρόπολις τῶν ἄλλων ἐρυμάτων, ἐν ᾧ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν κατῴκει τὸν ὑψηλότατον τόπον ἔχων.

«Ταύτην μὲν οὖν τὴν χώραν ἐν ἡμέραις ὀκτὼ διεπορεύθησαν, τὴν δ' ἐχομένην ἐν τρισίν, ἣν ἐκάλουν Τιβαρηνήν· κἀκεῖθεν εἰς Κοτύωρα πόλιν παρεγενήθησαν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἄποικον. Ἐν ταύτῃ δὲ πεντήκονθ' ἡμέρας διέτριψαν, τοὺς περιοίκους τῆς Παμφλαγονίας τε καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ληστεύοντες. Ἡρακλειῶται δὲ καὶ Σινωπεῖς ἀπέστειλαν αὐτοῖς πλοῖα, δι' ὧν αὐτοί τε καὶ τὰ σκευοφόρα διεκομίσθησαν. Παρεγενήθη δὲ καὶ ἐνταῦθα Χειρίσοφος ὁ πρὸς τὰς τριήρεις ἀπεσταλμένος ἄπρακτος· οὐ μὴν ἀλλ' οἱ Σινωπεῖς φιλοφρόνως αὐτοὺς ξενίσαντες ἀπέπεμψαν αὐτοὺς κατὰ θάλατταν εἰς Ἡράκλειαν, Μεγαρέων ἄποικον· καὶ καθωρμίσθη πᾶς ὁ στόλος πρὸς τὴν Ἀχερουσίαν χερρόνησον. Ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ διὰ Βιθυνίας πορευόμενοι κινδύνοις περιέπιπτον, τῶν ἐγχωρίων ἐξαπτομένων κατὰ τὴν πορείαν· μόγις οὖν διεσώθησαν εἰς Χρυσόπολιν τῆς Χαλκηδονίας οἱ περιληφθέντες ἀπὸ μυρίων τρισχίλιοι ὀκτακόσιοι· ἐκεῖθεν δὲ ῥᾳδίως ἤδη τὸ λοιπὸν τινὲς μὲν διεσώθησαν εἰς τὰς πατρίδας, οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τὴν Χερρόνησον ἀθροισθέντες ἐπόρθουν τὴν παρακειμένην Θρᾳκῶν χώραν.» 1)

Τοιοῦτον ἔσχε τέλος ἡ περίδοξος αὕτη ἐπιστροφή, ἡ ἀποκαλύψασα τῷ ἀνατολικῷ κόσμῳ τὴν ἀσθένειαν τῶν Περσῶν καὶ γενομένη τὸ σύνθημα τῆς πτώσεως αὐτῶν. Ἐλεύσεται ἦμαρ καθ' ὃ οἱ Ἕλληνες ἑκόντες ἀέκοντες θέλουσιν ὑπαχθῇ ὑπὸ μίαν θέλησιν καὶ στρατὸς ἐκ 30 χιλ. ἀνδρῶν ὑπὸ εἰκοσιπενταετοῦς νεαροῦ βασιλέως ὁδηγούμενος θὰ ἀφαιρέσῃ τέλος τὸ σκῆπτρον τῆς Ἀσίας ἀπὸ τὰς ἀνισχύρους χεῖρας τοῦ τελευταίου διαδόχου τοῦ Κύρου.

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 27—32.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν μυρίων μέχρι τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδα (400—378).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ.—Πρὶν προχωρήσωμεν, ἂς ἴδωμεν ὁποία τις ἦν ἡ κατάστασις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας νέον ἔμελλε νὰ ἐγείρῃ πόλεμον, οὐχὶ πλέον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ Ἀρτίμας ἐκυβέρνα ἐν Λυδίᾳ, ὁ Ἀρτακάμας ἐν Φρυγίᾳ, ὁ Μιθρηδάτης ἐν Λυκαονίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ, ὁ Συέννεσις ἐν Κιλικίᾳ, ὁ Κορύλας ἐν Παφλαγονίᾳ, καὶ ὁ Φαρνάβαζος ἐν Βιθυνίᾳ, ἔχων ὑπ' αὐτὸν τὴν Αἰολίδα 1) καὶ τὴν Μυσίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μεγάλην σατραπείαν τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ ἐπαρχιῶν, ἤτοι τῆς Ἰωνίας, τῆς Καρίας καὶ τῆς Κιλικίας, αὕτη ἦν ἀνατεθειμένη τῷ Τισσαφέρνῃ ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅστις πρὸς ἀμοιβὴν τῶν σπουδαίων πρὸς αὐτὸν ἐκδουλεύσεών του εἶχε σὺν ταύταις ἐμπιστευθῇ αὐτῷ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Κύρου ἄλλοτε κυβερνωμένην σατραπείαν 2). Τοιουτοτρόπῳ ὁ σατράπης οὗτος διετέλει ἀντιβασιλεὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί, ὡς τοιοῦτος, ἐστρατήγει τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, τοῦ τὴν ἄμυναν καὶ ὑπεράσπισιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου μέρους τῆς αὐτοκρατορίας ἐντεταλμένου, καθόσον καὶ ὁ Κῦρος ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦν σατράπης τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ σατραπειῶν τῆς Λυδίας, τῆς μεγάλης Φρυγίας καὶ τῆς Καππαδοκίας, διετέλει καὶ κοίρανος τοῦ στρατοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὃν συνήθροιζε εἰς τὰ πλησίον πεδία τῆς Καστόλης ἐν Λυδίᾳ 3).

---

(1) Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα ἡ Αἰολὶς ἀπετέλει σατραπείαν δευτέρας τάξεως, ἧς ἄρχων ἦν ὁ Δαρδάνιος Ζένις, διατελῶν ἀμέσως ὑπὸ τὸν Φαρνάβαζον.

(2) Ξενοφ. Ἑλληνικά. βιβλ. III, κεφ. 1.

(3) Ξενοφ. Ἑλλ. βιβλ. I. κεφ. 4.—Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. βιβλ. I, κεφ. 9.

ΑΓΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ. — «Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀρταξέρξης μὲν ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καταπεπολεμηκὼς Κῦρον, ἀπεστάλκει Φαρνάβαζον παραληψόμενον πάσας τὰς ἐπὶ θαλάττῃ σατραπείας· διόπερ οἱ Κύρῳ συμμαχήσαντες σατράπαι καὶ πόλεις ἐν ἀγωνίᾳ πολλῇ καθειστήκεισαν, μήποτε δῶσι τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐξήμαρτον εἰς τὸν βασιλέα· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σατράπαι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Τισσαφέρνην ἐξεθεράπευον καὶ τὰ καθ' αὑτοὺς ἐτίθεντο πρὸς αὐτὸν ὅπως ποτ' ἦσαν δυνατοί. Ταμὼς δέ, μέγιστος ὢν αὐτῶν καὶ τῆς Ἰωνίας ἀφηγούμενος, εἰς τὰς τριήρεις ἐνέθετο τὰ χρήματα καὶ τοὺς υἱοὺς ἅπαντας, πλὴν ἑνὸς τοῦ καλουμένου μὲν Γάου, μετὰ δέ τινας χρόνους ἀφηγησαμένου τῶν βασιλικῶν δυνάμεων. Εὐλαβηθεὶς οὖν ὁ Ταμὼς τὸν Τισσαφέρνην ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ στόλου καὶ κατέφυγε πρὸς Ψαμμίτιχον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ψαμμιτίχου· οὔσης δ' αὐτῷ προγεγενημένης εὐεργεσίας εἰς τὸν βασιλέα, διελάμβανε τοῦτον ἕξειν οἱονεί τινα λιμένα τῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως κινδύνων. Ὁ δὲ Ψαμμίτιχος τήν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἱκέτας ὅσιον παρ' οὐδὲν ἡγησάμενος ἀπέσφαξε τὸν ἱκέτην καὶ φίλον μετὰ τῶν τέκνων, ὅπως τῶν τε χρημάτων καὶ τοῦ στόλου γένηται κύριος» 1).

ΑΙ ΕΝ ΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ, ΗΤΙΣ ΠΕΜΠΕΙ ΑΥΤΑΙΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ ΥΠΟ ΤΟΝ ΘΙΒΡΩΝΑ. — «Αἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις Ἑλληνίδες πυνθανόμεναι τὴν Τισσαφέρνους κατάβασιν περὶ σφῶν ἀγωνιῶσαι, πρὸς Λακεδαιμονίους ἔπεμψαν πρέσβεις, δεόμεναι μὴ περιιδεῖν αὐτὰς ὑπὸ τῶν βαρβάρων γενομένας ἀναστάτους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι βοηθήσειν ἐπαγγειλάμενοι πρὸς Τισσαφέρνην ἔπεμψαν πρέσβεις τοὺς ἐροῦντας μὴ ὅπλα πολέμια ἐπιφέρειν ταῖς Ἑλληνίσι πόλεσι. Τισσαφέρνης δὲ μετὰ δυνάμεως ἐπὶ πρώτην ἐλθὼν τὴν Κυμαίων πόλιν τήν τε χώραν ἐπόρθησεν ἅπασαν καὶ πολλῶν αἰχμαλώτων ἐγκρατὴς ἐγένετο· μετὰ δὲ ταῦτα συγκλείσας αὐτοὺς εἰς

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 35.

πολιορκίαν, ὡς ὁ μὲν χειμὼν συνήγγισε, τὴν δὲ πόλιν ἑλεῖν οὐκ ἠδύνατο, τοὺς αἰχμαλώτους πολλῶν χρημάτων ἀπελύτρωσε καὶ τὴν πολιορκίαν ἔλυσε. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον Θίβρωνα καταστήσαντες ἡγεμόνα χιλίους μὲν τῶν πολιτῶν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων ἐκέλευσαν στρατολογεῖν ὅσους ἂν αὐτῷ φαίνηται συμφέρειν· ὁ δὲ Θίβρων πορευθεὶς εἰς Κόρινθον, κἀκεῖ παρὰ τῶν συμμάχων μεταπεμψάμενος στρατιώτας, ἐξέπλευσεν εἰς Ἔφεσον ἔχων οὐ πλείους πεντακισχιλίων. Ἐκεῖ δὲ ἔκ τε τῶν ἰδίων πόλεων καὶ τῶν ἄλλων ὡς δισχιλίους καταγράψας, ἀνέζευξε τοὺς πάντας ἔχων πλείους ἑπτακισχιλίων· διελθὼν δ' ὡς ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους πρὸς Μαγνησίαν, ἧς ἦρχε Τισσαφέρνης, ταύτην δ' ἐξ ἐφόδου παραλαβὼν καὶ ταχέως ἐπὶ Τράλλεις τῆς Ἰωνίας πορευθεὶς, ἐπεχείρησε πολιορκεῖν τὴν πόλιν· οὐδὲν δὲ δυνάμενος πρᾶξαι διὰ ὀχυρότητα, πάλιν εἰς Μαγνησίαν ἀπεχώρησε. Τισσαφέρνους δὲ μετὰ πολλῆς ἵππου παραγενομένου, διευλαβηθεὶς ἀνέστρεψεν εἰς Ἔφεσον.» 1)

Ἀλλ' ἅμα ὡς ὁ Ξενοφῶν ἔφερεν αὐτῷ τοὺς ἐναπολειφθέντας ἐκ τῶν περιδόξων ἐπικούρων τοῦ Κύρου, ἐξεστράτευσε περαιτέρω, κατέλαβε τὴν Πέργαμον, Τευθρανίαν, τὴν Ἁλικαρνασσὸν καὶ ἄλλας κακῶς ὀχυρουμένας πόλεις. Εἶτα ἐπολιόρκησε τὴν Λάρισσαν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος· ἡ Σπάρτη ὅμως ἀγνωμονοῦσα μετεκαλέσατο αὐτόν.

Ο ΔΕΡΚΥΛΛΙΔΑΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΗΣΙ ΤΟΝ ΘΙΒΡΩΝΑ (399).

«Οἱ Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὸν Θίβρωνα κακῶς διοικοῦντα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, Δερκυλλίδαν στρατηγὸν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψαν, ὃς παραλαβὼν τὴν δύναμιν ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς ἐν Τρῳάδι πόλεις. Ἁμάξιτον μὲν οὖν καὶ Κολώνας καὶ Ἀρίσβαν εἷλεν ἐξ ἐφόδου· μετὰ δὲ ταῦτα Ἴλιον καὶ Κεβρηνίαν καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας τὰς κατὰ τὴν Τρωάδα, ἃς μὲν δόλῳ παρέλαβεν, ἃς δὲ ἐκ βίας ἐχειρώσατο. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς Φαρνάβαζον ὀκταμηνιαίους ἀνοχὰς ποιησάμενος ἐστράτευσεν ἐπὶ Θρᾷκας τοὺς περὶ Βιθυνίαν τότε

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14. 35 καὶ 36.

κατοικοῦντας· πορθήσας δ' αὐτῶν τὴν χώραν ἀπήγαγε τὴν δύναμιν εἰς παραχειμασίαν.» 1)

Ο ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΣ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΕΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΟΝΩΝΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΓΙΑΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ. — «Φαρνάβαζος δὲ, τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀνοχῶν γενομένων ἀνέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέπεισεν αὐτὸν στόλον ἑτοιμάσαι καὶ ναύαρχον ἐπιστῆσαι Κόνωνα τὸν Ἀθηναῖον· οὗτος γὰρ ἦν ἔμπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων, καὶ μάλιστα τῶν ναυτικῶν, πολεμικώτατος δ' ὢν ἐν Κύπρῳ διέτριβε παρὰ Εὐαγόρᾳ τῷ βασιλεῖ· πεισθέντος δὲ τοῦ βασιλέως, Φαρνάβαζος λαβὼν ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια παρεσκευάζετο κατασκευάζειν ναυτικόν· διαπλεύσας οὖν εἰς Κύπρον τοῖς μὲν ἐκεῖ βασιλεῦσι παρήγγειλεν ἑκατὸν τριήρεις ἑτοιμάζειν, τῷ δὲ Κόνωνι περὶ τῆς ναυαρχίας διαλεχθεὶς ἐπέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν θάλατταν ἡγεμόνα, μεγάλας ὑποφαίνων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. Ὁ δὲ Κόνων ἅμα μὲν ἐλπίζων ἀνακτήσεσθαι τῇ πατρίδι τὴν ἡγεμονίαν, εἰ Λακεδαιμόνιοι κατεπολεμηθεῖεν, ἅμα δ' αὐτὸς μεγάλης τεύξεσθαι δόξης, προσεδέξατο τὴν ναυαρχίαν· οὕπω δὲ τοῦ στόλου παντὸς παρεσκευασμένου, τὰς ἑτοίμους ναῦς τετταράκοντα λαβὼν διέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖ τὰ πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο.» 2)

Ο ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗΣ ΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΠΟΝΔΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΔΕΡΚΥΛΛΙΔΑ. — «Φαρνάβαζος δὲ καὶ Τισσαφέρνης ἐκ τῶν ἰδίων σατραπειῶν ἀθροίσαντες στρατιώτας ἀνέζευξαν, ἐπὶ τῆς Ἐφέσου τὴν πορείαν ποιούμενοι διὰ τὸ τοὺς πολεμίους ἔχειν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν· καὶ συνηκολούθουν αὐτοῖς πεζοὶ μὲν δισμύριοι, ἱππεῖς δὲ μύριοι· ἀκούων δὲ τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον Δερκυλλίδης ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἀφηγούμενος ἐξήγαγε τὴν δύναμιν, ἔχων τοὺς πάντας οὐ πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων· ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγενήθη τὰ στρατόπεδα, σπονδὰς ἐποιήσαντο, καὶ χρόνον ὥρισαν ἐν ᾧ ὁ Φαρνάβαζος μὲν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψει περὶ συνθηκῶν, εἰ βούλοιτο καταλῦσαι τὸν πόλεμον, Δερκυλλίδας δὲ τοῖς Σπαρτιάταις

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 38.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 39.

δηλώσει περὶ τούτων· οὕτω λοιπὸν διελύθησαν τὰ στρατόπεδα, τοῦ μὲν βαρβαρικοῦ ἀποσυρθέντος εἰς Τράλλεις, τοῦ δὲ Ἑλληνικοῦ ἐν Μαγνησίᾳ, τῇ ἐπὶ Μαιάνδρῳ. 1)

Ο ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΓΙΑΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ (391) — Ἐν τοσούτῳ, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιτυχίας καὶ τὴν πεπειραμένην πολιτικὴν τοῦ Δερκυλλίδα, ὁ πόλεμος παρετείνετο, ἄνευ οὐδενὸς τελικοῦ ἀποτελέσματος. Ἡ φιλοτιμία τοῦ Λυσάνδρου νέαν φάσιν ἐπέδωκεν εἰς τὰ πράγματα. Ὁ Ἀγησίλαος, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἄγιδος, ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν· ὁ δὲ Λύσανδρος συνώδευσεν αὐτόν, ἐλπίζων νὰ κυβερνήσῃ τὸν στρατὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγησιλάου, καθόσον δὲν ἐγνώριζε τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, ὃν ἤλπιζε νὰ ὁδηγήσῃ. Ὁ Ἀγησίλαος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποδείξῃ τῷ Λυσάνδρῳ ὅτι, οὐ μόνον ἤθελεν, ἀλλὰ καὶ ἐγνώριζε νὰ ᾖ ἡγεμών.

Ὁ Ἀγησίλαος, ἐπιτυχὼν ὅπως δώσωσιν αὐτῷ ὡς συμβούλους καὶ ἡγεμόνας τριάκοντα Σπαρτιάτας καὶ τὴν ἀρχηγίαν δύο χιλιάδων νεοδαμώδων καὶ δέκα χιλιάδων 2) συμμάχων, μετέβη εἰς Ἀσίαν μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ ἀφίκετο εἰς Ἔφεσον.

ΣΠΟΝΔΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ. — Μόλις ἀφίκετο εἰς Ἔφεσον, ὁ Τισσαφέρνης σπονδὰς ἐποιήσατο μετ' αὐτοῦ ἃς ὑπεσχέθη νὰ τηρήσῃ εὐλαβῶς· ὁ Ἀγησίλαος ὤμωσεν ἐπίσης νὰ ᾖ πιστὸς ἐνόσῳ ὁ Τισσαφέρνης σεβασθήσεται τὰς σπονδάς. Προέβλεπεν ὅμως ὅτι ὁ σατράπης δὲν ἤθελε τηρήσῃ τὸν λόγον του· καὶ πράγματι, ἀμέσως ὁ Τισσαφέρνης μετεκαλέσατο πολυάριθμον στρατὸν ἐκ Περσίας. Ὁ Ἀγησίλαος, τῶν σπονδῶν διαρκουσῶν, ἔμενεν ἄπρακτος καὶ ἡσυχάζων ἐν Ἐφέσῳ, καταγινόμενος νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν τάξιν εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. Ὁ Τισσαφέρνης, μόλις λαβὼν ἐπικουρίας, προσεκάλεσε τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης ν' ἀποσυρθῇ ἐκ τῆς Ἀσίας,

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14. 39.

2) Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Ἀγησιλάου ὑπολογίζει τὴν συμμαχικὴν δύναμιν εἰς ἑξακισχιλίους. Σ. τοῦ Μ.

ἄλλως τὴν ἄρνησίν του θέλει ἐπακολουθήσῃ ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου. 1)

Ο ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΙ ΤΗΝ ΦΡΥΓΙΑΝ. — Ὁ Ἀγησίλαος, ἐνεργήσας στρατολογίαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας, Αἰολίδως καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ περιαγαγὼν τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς μυρίους μὲν πεζοὺς, τετρακοσίους δὲ ἱππεῖς, βαίνει κατὰ τῆς Καρίας, ἐν ᾗ ὁ σατράπης ἐμελέτα νὰ εἰσβάλῃ. «Διεξιὼν δὲ τὸ Καΰστριον πεδίον, διέφθειρε τὴν χώραν τὴν ὑπὸ τοὺς Πέρσας οὖσαν μέχρις ὅτου κατήντησεν εἰς Κύμην· ἐκεῖθεν δ' ὁρμηθεὶς τὸ πλεῖστον τοῦ θέρους τήν τε Φρυγίαν καὶ τὰ συνεχῆ διετέλεσε πορθῶν, καὶ τὴν δύναμιν ἐμπλήσας ὠφελείας ὑπὸ τὸ φθινόπωρον ἀνέκαμψεν εἰς Ἔφεσον» 2).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΠΕΜΠΕΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥΣ. — «Τούτων δὲ πραττομένων Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Νεφερέα τῆς Αἰγύπτου βασιλέα περὶ συμμαχίας, ὃς ἀντὶ τῆς βοηθείας ἐδωρήσατο σκευὴν τοῖς Σπαρτιάταις ἑκατὸν τριήρεσι, σίτου δὲ μυριάδας πεντήκοντα» 3).

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΚΟΝΩΝΟΣ. — «Φάραξ, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, ἀναχθεὶς ἐκ Ρόδου ναυσὶν ἑκατὸν εἴκοσι κατέπλευσε τῆς Καρίας πρὸς Σάσανδα, φρούριον ἀπέχον τῆς Καύνου σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα· ἐκεῖθεν δ' ὁρμώμενος ἐπολιόρκει τὴν Καῦνον καὶ Κόνωνα τὸν τοῦ μὲν βασιλικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, διατρίβοντα δ' ἐν Καύνῳ μετὰ νεῶν τεσσαράκοντα. Ἀρταφέρνους δὲ καὶ Φαρναβάζου μετὰ πολλῆς δυνάμεως παραβοηθήσαντος τοῖς Καυνίοις, ὁ Φάραξ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἀπῆρεν εἰς Ῥόδον· μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων μὲν ἀθροίσας ὀγδοήκοντα τριήρεις ἔπλευσεν εἰς Χερρόνησον, Ῥόδιοι δὲ ἐκβαλόντες τὸν τῶν Πελοποννησίων στόλον ἀπέστησαν ἀπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ τὸν Κόνωνα προσεδέξαντο μετὰ τοῦ στόλου παντὸς εἰς τὴν πόλιν· οἱ δ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν δωρηθέντα σῖτον κατακο-

---

1) Ξεν. Ἑλληνικά. Βιβλ. III, κεφ. 4. § 5—10.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 79.
(3) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 79.

μίζοντες Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀπόστασιν τῶν Ροδίων ἀγνοοῦντες τεθαρρηκότες προσέπλεον τῇ νήσῳ. Ρόδιοι δὲ καὶ Κόνων ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος καταγαγόντες τὰς ναῦς εἰς τοὺς λιμένας ἐπλήρωσαν σίτου τὴν πόλιν· παρεγενήθησαν δὲ τῷ Κόνωνι τριήρεις ἐνενήκοντα, δέκα μὲν ἀπὸ Κιλικίας, ὀγδοήκοντα δ' ἀπὸ Φοινίκης, ὧν ὁ Σιδωνίων δυνάστης εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.» 1)

ΝΙΚΗ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΕΔΙΟΙΣ ΤΩΝ ΣΑΡΔΕΩΝ. — «Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀγησίλαος μὲν ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν εἰς τὸ Καΰστρου πεδίον καὶ τὴν περὶ Σίπυλον χώραν, ἐδήωσε τὰς τῶν ἐγχωρίων κτήσεις. Τισσαφέρνης δὲ μυρίους μὲν ἱππεῖς πεντακισμυρίους δὲ πεζοὺς ἀθροίσας, ἐπηκολούθει τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοὺς ἀποσπωμένους τῆς τάξεως ἐν ταῖς προνομαῖς ἀνῄρει. Ἀγησίλαος δὲ εἰς πλινθίον συντάξας τοὺς στρατιώτας ἀντείχετο τῆς παρὰ τὸν Σίπυλον παρωρείας, ἐπιτηρῶν καιρὸν εὔθετον εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν. Ἐπελθὼν δὲ τὴν χώραν μέχρι Σάρδεων, ἔφθειρε τούς τε κήπους καὶ τὸν παράδεισον τοῦ Τισσαφέρνους, φυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις πολυτελῶς πεφιλοτεχνημένον εἰς τρυφὴν καὶ τὴν ἐν εἰρήνῃ τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν· μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπιστρέψας, ὡς ἀνὰ μέσον ἐγενήθη τῶν τε Σάρδεων καὶ Θυβαρνῶν, ἀπέστειλε Ξενοκλέα τὸν Σπαρτιάτην μετὰ χιλίων καὶ τετρακοσίων στρατιωτῶν νυκτὸς εἴς τινα δασὺν τόπον, ὅπως ἐνεδρεύσῃ τοῖς βαρβάροις· αὐτὸς δ' ἅμ' ἡμέρᾳ πορευόμενος μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἐνέδραν παρήλλαξεν, οἱ δὲ βάρβαροι προσπίπτοντες ἀτάκτως τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐξήπτοντο, παραδόξως ἐξαίφνης ἐπέστρεψεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας· γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, καὶ τοῦ συσσήμου τοῖς κατὰ τὴν ἐνέδραν οὔσιν ἀρθέντος, ἐκεῖνοι μὲν παιανίσαντες ἐπεφέροντο τοῖς πολεμίοις, οἱ δὲ Πέρσαι θεωροῦντες αὐτοὺς ἀπολαμβανομένους εἰς μέσον κατεπλάγησαν καὶ παραχρῆμα ἔφευγον· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγησίλαον μέχρι μέν τινος ἐπιδιώξαντες ἀνεῖλον μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμαλώτων δὲ πολὺ πλῆθος ἤθροισαν, τὴν δὲ παρεμβολὴν διήρπασαν, γέμουσαν πολλῶν ἀγαθῶν· ἀπὸ δὲ τῆς μάχης Τισσαφέρνης μὲν εἰς Σάρδεις ἀπεχώρησε, καταπεπληγμένος

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 79.

τὴν τόλμαν τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀγησίλαος δ' ἐπεχείρησε μὲν εἰς τὰς ἄνω σατραπείας, ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς οὐ δυνάμενος καλλιεργῆσαι πάλιν ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ θάλατταν.» 1).

Ο ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗΣ ΑΠΟΚΤΕΙΝΕΤΑΙ. — Ο ΤΙΘΡΑΥΣΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΗΣΙΝ ΑΥΤΟΝ. — «Ἀρταξέρξης δὲ ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς τά τε ἐλαττώματα πυθόμενος, καὶ καταρρωδῶν τὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμον, δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Τισσαφέρνην. Τοῦτον γὰρ αἴτιον τοῦ πολέμου γεγονέναι .... ὑπὸ τῆς μητρὸς Παρυσάτιδος ἦν ἠξιωμένος τιμωρήσασθαι τὸν Τισσαφέρνην. Εἶχε γὰρ αὕτη διαφόρως πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ διαβεβληκέναι τὸν υἱὸν αὐτῆς Κῦρον, ὅτε τὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν στρατείαν ἐποιεῖτο· καταστήσας οὖν Τιθραύστην ἡγεμόνα, τούτῳ μὲν παρήγγειλε συλλαμβάνειν Τισσαφέρνην, πρὸς δὲ τὰς πόλεις καὶ τοὺς σατράπας ἔπεμψεν ἐπιστολὰς ὅπως ἂν πάντες ποιῶσι τούτῳ τὸ προσταττόμενον. Ὁ δὲ Τιθραύστης παραγενόμενος εἰς Κολοσσὰς τῆς Φρυγίας συνέλαβε Τισσαφέρνην διά τινος Ἀριαίου σατράπου λουόμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψας ἀπέστειλε πρὸς βασιλέα» 2).

Ο ΚΟΝΩΝ ΖΗΤΕΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ. — «Κόνων δὲ ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος ἐπὶ μὲν τοῦ στόλου κατέστησεν Ἱερώνυμον καὶ Νικόδημον Ἀθηναίους ὄντας, αὐτὸς δὲ σπεύδων ἐντυχεῖν τῷ βασιλεῖ παρέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖθεν εἰς Θάψακον τῆς Συρίας, πορευθεὶς ἀνὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἔπλευσεν εἰς Βαβυλῶνα· ἐκεῖ δ' ἐντυχὼν τῷ βασιλεῖ καταναυμαχήσειν ἐπηγγείλατο τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν αὐτῷ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἑτοιμάσῃ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν· ὁ δ' Ἀρταξέρξης ἐπαινέσας αὐτὸν καὶ δωρεαῖς μεγάλαις τιμήσας, συνέστησε ταμίαν τὸν χορηγήσοντα χρημάτων πλῆθος ὅσον ἂν προστάττῃ Κόνων, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ λαβεῖν εἰς τὸν πόλεμον συνηγησόμενον ὃν ἂν προαιρῆται Περσῶν. Κόνων οὖν Φαρνάβαζον ἑλόμενος τὸν σατράπην κατέβαινεν εἰς τὴν θάλατταν, ἅπαντα διωκηκὼς κατὰ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν» (395) 3).

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 80.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 80.
(3) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 80 καὶ 81.

ΑΠΟΠΕΙΡΑΙ ΤΙΘΡΑΥΣΤΟΥ ΠΑΡΑ ΤΩ ΑΓΗΣΙΛΑΩ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ.—Ὁ Τιθραύστης, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τισσαφέρνους, διεμήνυσεν εἰς τὸν Ἀγησίλαον ὅτι ὁ αἴτιος τοῦ πολέμου ἐτιμωρήθη ὡς ἤξιζε καὶ ὅτι, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλέως, αἱ πόλεις τῆς Ἀσίας θέλουσιν ἀπολαύσει τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς καταβολῆς τοῦ συνήθους φόρου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Ἀγησιλάου εἰς Σπάρτην. Ὁ Ἀγησίλαος, πρὶν ἔτι ἀπαντήσῃ ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμόνων, προέτεινεν αὐτῷ ὅτι δύναται νὰ ἀποσυρθῇ ἐπὶ τῆς χώρας τοῦ Φαρναβάζου, ἂν λάβῃ ἐφόδιον παρ' αὐτοῦ τριάκοντα τάλαντα πρὸς διατήρησιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Λαβὼν τὸ ποσὸν τοῦτο, ὁ Ἀγησίλαος ἀπήγαγε τὸ στράτευμα εἰς Φρυγίαν.

Ὁ Τιθραύστης εἶχε προϊδει ταῦτα, ἀλλὰ συνέφερον αὐτῷ, καθόσον ἀπεμάκρυνε τὸν πόλεμον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτοῦ. «Οἱ σατράπαι οὗτοι, λέγει ὁ Duruy 1) ζηλοτυποῦντες ἀλλήλοις, πρὸς μεγίστην χαρὰν τῆς αὐλῆς τῶν Σούσων, ἥτις ἀμφέβαλλε πάντοτε περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐνησχολοῦντο ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων καὶ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν. Τοῦτο καθαρῶς ἀπήτει καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς παρ' αὐτῶν.»

Ὁ Τιθραύστης ἤδη δὲν μετῆλθε τὴν ἐγωϊστικὴν ταύτην πολιτικήν. Αἰσθανόμενος τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἀκαταλλήλους πρὸς πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ἐσκέφθη νὰ μεταβιβάσῃ τὸ πεδίον τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθιστὰς οὕτω τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Ἀγησιλάου ἀναγκαίαν· ἀπέστειλεν ὅθεν πρεσβευτὴν μετὰ πεντήκοντα ταλάντων, ἐντεταλμένον νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν κατοίκων ἑκάστης πόλεως καὶ δι' ὅρων ἐπιτύχῃ τὸν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων πόλεμον αὐτῶν 2).

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΥ.—Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀγησίλαος ἠκολούθει τὴν πρὸς τὴν Φρυγίαν πορείαν του, πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ παραδίδων πᾶν τὸ προστυχόν,

---

(1) Histoire Grecque, 434, κεφ. 4 καὶ 5.

(2) Ξεν. Ἑλληνικά, Βιβλ. 3.

πορθήσας πολλὰς πόλεις καὶ ἄλλας διὰ συνθήκης καταλαβών.

Ἐν μέσῳ τῶν ἐπιτυχιῶν τούτων ὁ Πέρσης Σπιθριδάτης, ὅστις ἄλλοτε ἔσχε πολλὰς ἀφορμὰς δυσαρεσκείας κατὰ τοῦ Φαρναβάζου, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἐξασφαλίσαι αὐτῷ τὴν συμμαχίαν Κότυος, βασιλέως τῶν Παφλαγόνων. Μετά τινα καιρὸν συνέντευξίς τις ἔλαβε χώραν μεταξὺ Ἀγησιλάου καὶ Φαρναβάζου, ὅστις προσελθὼν εὗρε τὸν Ἀγησίλαον ὅστις μετὰ τῶν φίλων πρότερον ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον καὶ ὑπὸ σκιᾷ τινι πόας οὔσης βαθείας καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐνταῦθα περιέμενε τὸν Φαρνάβαζον. «Ὁ δὲ ὡς ἐπῆλθεν, ὑποβεβλημένων αὐτῷ κωδίων τε μαλακῶν καὶ ποικίλων δαπίδων, αἰδεσθεὶς τὸν Ἀγησίλαον οὕτω κατακείμενον κατεκλίνθη καὶ αὐτὸς, ὡς ἔτυχεν, ἐπὶ τῆς πόας χαμᾶζε, καίπερ ἐσθῆτα θαυμαστὴν λεπτότητι καὶ βαφαῖς ἐνδεδυκώς· ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους ὁ μὲν Φαρνάβαζος οὐκ ἠπόρει λόγων δικαίων, ἅτε δὴ πολλὰ καὶ μεγάλα Λακεδαιμονίοις χρήσιμος γεγονὼς ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, νῦν δὲ πορθούμενος ὑπ' αὐτῶν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ὁρῶν τοὺς σὺν αὐτῷ Σπαρτιάτας ὑπ' αἰσχύνης κύπτοντες εἰς τὴν γῆν καὶ διαποροῦντας (ἀδικούμενον γὰρ ἐώρων τὸν Φαρνάβαζον) εἶπεν· «Ἀφ' ἧς δ' ἂν ἡμέρας σεαυτὸν ἀξιώσῃς Ἑλλήνων φίλον καὶ σύμμαχον μᾶλλον ἢ δοῦλον λέγεσθαι βασιλέως, ταύτην νόμιζε τὴν φάλαγγα καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰς ναῦς καὶ πάντας ἡμᾶς τῶν σῶν κτημάτων φύλακας εἶναι καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἧς ἄνευ καλὸν ἀνθρώποις οὐδὲν οὐδὲ ζηλωτόν ἐστιν.» Ἐκ τούτου λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φαρνάβαζος ἣν εἶχε διάνοιαν. «Ἐγὼ γάρ, εἶπεν, ἐὰν μὲν ἄλλον ἐκπέμψῃ βασιλεὺς στρατηγόν, ἕσομαι μεθ' ὑμῶν, ἐὰν δ' ἐμοὶ παραδῷ τὴν ἡγεμονίαν, οὐδὲν ἐλλείψω προθυμίας ἀμυνόμενος ὑμᾶς καὶ κακῶς ποιῶν ἐκείνου.» 1) Ὁ Ἀγησίλαος, εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῶν ὑποσχέσεων τούτων, ὑπεσχέθη νὰ ἐξέλθῃ τῆς Φρυγίας ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιον καὶ νὰ μὴ πολεμήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἐνόσῳ δὲν ἤθελε ἔχει ἕτερον ἐχθρὸν νὰ καταβάλῃ.

Ο ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ ΜΕΛΕΤΑ ΝΑ ΜΕΤΑΒΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΩ

---

(1) Πλουτ. Ἀγησίλαος. κεφ. 12.

ΑΣΙΑΝ. — Τηρήσας τὴν ὑπόσχεσίν του, ἐκ τῆς Φρυγίας ἀπῆλθεν εἰς τὰ πεδία τῶν Θηβῶν. Ἡ Σπάρτη, ἐφιεμένη νὰ δώσῃ ἐνότητά τινα εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ὑποβάλλει τῇ ἡγεμονίᾳ αὐτοῦ τὸν ἐξ 120 τριήρεων συγκείμενον στόλον, πολυαρίθμου στρατοῦ προσελθόντος αὐτῷ. Τότε μελετᾷ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἄνω Ἀσίαν ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα, ἀλλ' ὁ χρυσὸς τοῦ Τιθραύστου ἐπέφερε τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Συμμαχία συνήφθη κατὰ τῆς Σπάρτης, διαψεύσασα τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ ταύτας ἐλπίδας.» 1)

ΑΝΑΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ. (384). — Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες τὰς μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἀφ' ἑαυτὰς συνισταμένας, μετεκαλέσαντο τὸν Ἀγησίλαον μετὰ τῆς παρ' αὐτῷ δυνάμεως· ἡ εἴδησις αὕτη καιρίως ἐλύπησε τὸν Ἀγησίλαον, ὁρῶντα ματαιουμένας τόσας ἐλπίδας καὶ τοσαύτην δόξαν. Οὐχ ἧττον προσκαλεσάμενος τοὺς συμμάχους διεκοίνωσεν αὐτοῖς τὴν διαταγὴν τῆς Σπάρτης εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι ὀφείλει νὰ δράμῃ πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος καὶ ὑποσχεθεὶς αὐτοῖς νὰ ἐπιστρέψῃ, ἅμα τακτοποιουμένων τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων, πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ποθουμένου αὐτῶν. Πάντες διετέθησαν νὰ ἀκολουθήσωσιν αὐτόν· ἀλλά, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Ἀγησίλαος ἐνεκατέστησεν ἁρμοστὴν τῆς πόλεως τὸν Εὔξεινον, ἀφήσας αὐτῷ καὶ 4 χιλ. ἀνδρῶν πρὸς ἄμυναν τῆς χώρας. 2)

Ο ΚΟΝΩΝ ΣΥΝΕΝΩΘΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΥ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΝ ΚΝΙΔΩ ΜΑΧΗΝ. — «Κόνων δὲ ὁ Ἀθηναῖος καὶ Φαρνάβαζος ἀφηγοῦντο μὲν τοῦ βασιλικοῦ στόλου, διέτριβον δὲ περὶ Λώρυμα τῆς Χερρονήσου, τριήρεις ἔχοντες πλείους τῶν ἐνενήκοντα. Πυθόμενοι δὲ ἐν Κνίδῳ τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων εἶναι, τὰ πρὸς ναυμαχίαν παρεσκευάζοντο. Πείσανδρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Κνίδου τριήρεσιν ὀγδοήκοντα πέντε, καὶ κατηνέχθη πρὸς Φύσκον τῆς Χερρονήσου. Ἐκεῖθεν δ' ἐκπλεύσας περιέπεσε τῷ στόλῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ταῖς

---

(1) Ξενοφ. Ἑλλ. βιβλ. 4 κεφ. 1 § 41.
(2) Ξενοφ. Ἑλλ βιβλ. 4 κεφ. 2 § 1—5.

μὲν προπλεούσαις ναυσὶ συμβαλὼν προετέρει, τῶν δὲ Περσῶν ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἀθρόαις παραβοηθησάντων, ἐπειδὴ πάντες οἱ σύμμαχοι πρὸς τὴν γῆν ἔφυγον, τὴν ἰδίαν ναῦν ἐπέστρεψεν, αἰσχρὸν εἶναι νομίσας καὶ τῆς Σπάρτης ἀνάξιον τὸ φυγεῖν ἀγεννῶς· ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνελὼν, τὸ τελευταῖον ἀξίως τῆς πατρίδος ἀνηρέθη μαχόμενος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κόνωνα μέχρι τῆς γῆς καταδιώξαντες τοὺς Λακεδαιμονίους πεντήκοντα μὲν τριήρεων ἐκυρίευσαν, τῶν δ' ἀνδρῶν οἱ πλεῖστοι ἐκκολυμβήσαντες κατὰ γῆν ἔφυγον, ἑάλωσαν δὲ περὶ πεντακοσίους· αἱ δὲ λοιπαὶ τριήρεις εἰς Κνίδον διεσώθησαν.» 1)

Ο ΚΟΝΩΝ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΑΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΑΥΤΟΥ.— «Φαρνάβαζος δὲ καὶ Κόνων μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνήχθησαν ἁπάσαις ταῖς ναυσὶν ἐπὶ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων συμμάχους· καὶ πρῶτον μὲν Κῴους ἀπέστησαν, εἶτα Νισυρίους καὶ Τηΐους· μετὰ δὲ ταῦτα Χῖοι τὴν φρουρὰν ἐκβαλόντες προσέθεντο τοῖς περὶ Κόνωνα· παραπλησίως δὲ μετέβαλον Μιτυληναῖοι καὶ Ἐφέσιοι καὶ Ἐρυθραῖοι· τοιαύτη τῆς μεταστάσεως σπουδή τις εἰς τὰς πόλεις ἐνέπεσεν, ὧν αἱ μὲν ἐκβαλοῦσαι τὰς φρουρὰς τῶν Λακεδαιμονίων τὴν ἐλευθερίαν διεφύλαττον, αἱ δὲ τοῖς περὶ Κόνωνα προσετίθεντο. Καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν ἀπέβαλον, οἱ δὲ περὶ τὸν Κόνωνα σὺν παντὶ τῷ στόλῳ κρίναντες πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀνέζευξαν, καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους προσαγαγόμενοι κατέπλευσαν ἐπὶ Κύθηρα τὴν νῆσον. Εὐθὺς δὲ ταύτης ἐξ ἐφόδου κυριεύσαντες τοὺς μὲν Κυθηρίους ὑποσπόνδους ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λακωνικήν, αὐτοὶ δὲ καταλιπόντες τῆς πόλεως τὴν ἱκανὴν φρουρὰν ἔπλεον ἐπὶ Κορίνθου. Ἐκεῖ δὲ καταπλεύσαντες τοῖς συνέδροις διελέχθησαν περὶ ὧν ἤθελον, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι τούτοις μὲν χρήματα κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλευσαν.» 2)

Ο ΚΟΝΩΝ ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΤΙΡΙΒΑΖΟΥ (393). — «Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπιόντος ἔτους Κόνων, τοῦ βασι-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 83.
(2) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 14, 84.

λικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, ὀγδοήκοντα τριήρεσι καταπλεύσας εἰς τὸν Πειραιέα τοῖς πολίταις ὑπέσχετο τὸν περίβολον τῆς πόλεως ἀνοικοδομήσειν· τοῦ γὰρ Πειραιέως τὰ τείχη καὶ τὰ μακρὰ σκέλη καθῄρητο κατὰ τὰς Λακεδαιμονίων συνθήκας, ὅτε κατεπονήθησαν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ. Ὁ δ᾽ οὖν Κόνων μισθωσάμενος πλῆθος τεχνιτῶν, καὶ τὸν ἐκ τῶν πληρωμάτων ὄχλον εἰς ὑπηρεσίαν παραδούς, ταχέως τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ τείχους ἀνῳκοδόμησε· καὶ γὰρ Θηβαῖοι πεντακοσίους τεχνίτας καὶ λιθοτόμους ἀπέστειλαν, καί τινες ἄλλαι τῶν πόλεων παρεβοήθησαν.

Τιρίβαζος δὲ ὁ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πεζικῶν δυνάμεων ἀφηγούμενος ἐφθόνει ταῖς τοῦ Κόνωνος εὐπραξίαις, καὶ πρόφασιν μὲν λαβὼν ὅτι ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσι τὰς πόλεις Ἀθηναίοις καπακτᾶται, προαγαγόμενος δ᾽ αὐτὸν εἰς Σάρδεις, συνέλαβε καὶ δὴ εἰς φυλακὴν κατέθετο» 1).

Μετὰ τὴν τοιαύτην ποδοπάτησιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου μετέβη παρὰ τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν ἵνα πληροφορήσῃ αὐτῷ ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι συγκατετίθεντο νὰ συνάψωσι τοιαύτην εἰρήνην οἵαν πρὸ πολλοῦ ἐπεζήτει ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγγείλῃ αὐτῷ τὴν κράτησιν τοῦ Κόνωνος ὡς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος του καταναλίσκοντος τὰς βασιλικὰς δυνάμεις ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τοῦ μεγάλου βασιλέως.

ΗΤΤΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΘΙΒΡΩΝΟΣ (392). — «Τοῦ Τιριβάζου ἀφικομένου εἰς Σοῦσα, Ἀρταξέρξης μὲν Στρούθαν στρατηγὸν καταστήσας ἔπεμψεν ἐπὶ θάλατταν μετὰ δυνάμεως Λακεδαιμονίοις πολεμήσοντα, Σπαρτιᾶται δὲ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πυθόμενοι Θίβρωνα στρατηγὸν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψαν, ὃς κατελάβετο χωρίον Ἴονδα καὶ Κόρησσον, ὄρος ὑψηλόν, τῆς Ἐφέσου ἀπέχον σταδίους τεσσαράκοντα· οὗτος μὲν οὖν ὀκτακισχιλίους ἔχων στρατιώτας σὺν τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀθροισθεῖσιν ἐπῄει τὴν τοῦ βασιλέως χώραν φθείρων, Στρούθας δὲ σὺν ἵππῳ τε βαρβαρικῇ πολλῇ καὶ στρατιώταις ὁπλίταις μὲν πεντακισχιλίοις ψιλοῖς δὲ πλείοσι δισμυρίων οὐ μακρὰν τῶν Λακεδαιμονίων κατεστρατοπέδευσε·

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 14. 85.

τέλος δὲ τοῦ Θίβρωνος μετὰ μέρους τῆς δυνάμεως ἐξελθόντος καὶ πολλὴν περιβαλομένου λείαν, ἐπελθὼν ὁ Στρούθας τόν τε Θίβρωνα μαχόμενον ἀνεῖλε, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς μὲν πλείστους ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐζώγρησεν· ὀλίγοι δ' εἰς τὸ Κνιδίνιον φρούριον διεσώθησαν» 1).

ΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΡΟΔΩ.—Η ΣΠΑΡΤΗ ΠΕΜΠΕΙ ΑΥΤΗ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ (391).—«Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων οἱ λακωνίζοντες τῶν Ροδίων, ἐπαναστάντες τῷ δήμῳ, τοὺς τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως· συνδραμόντων δ' αὐτῶν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ πειρομένων ἀντέχεσθαι τῶν πραγμάτων, ἐπεκράτησαν οἱ Λακεδαιμονίοις συμμαχοῦντες, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ διαφυγόντας ἐξεκήρυξαν· εὐθὺς δὲ καὶ πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Λακεδαίμονα περὶ βοηθείας, εὐλαβούμενοι μή τινες τῶν πολιτῶν νεωτερίσωσι. Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτοῖς ἀπέστειλαν ἑπτὰ τριήρεις καὶ τοὺς ἀφηγησομένους τῶν πραγμάτων τρεῖς ἄνδρας, Εὐδόκιμον, Φιλόδικον καὶ Διφρίδαν. Οὗτοι δὲ πρῶτον εἰς Σάμον κομισθέντες ἀπέστησαν τὴν πόλιν Ἀθηναίων, ἔπειτα καταπλεύσαντες εἰς Ρόδον τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν» 2).

Η ΣΠΑΡΤΗ ΑΘΡΟΙΖΕΙ ΝΕΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ.—«Οἱ Λακεδαιμόνιοι, προχωρούντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῆς θαλάττης, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐκράτουν τῶν συμμάχων ἀθροίσαντες ναυτικόν· οὗτοι μὲν οὖν εἴς τε Σάμον καὶ Κνίδον καὶ Ῥόδον κατέπλευσαν, καὶ πανταχόθεν ναῦς τε καὶ τοὺς ἀρίστους κατέγραφον ἐπιβάτας καὶ ἐξήρτυον πολυτελῶς τριήρεις εἴκοσιν ἑπτά.» 3)

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΕΥΑΓΟΡΑ.—Ἀφ' ἑτέρου, ὁ Εὐαγόρας ὅστις ἐβασίλευεν ἐν Σαλαμῖνι, πόλει μεγίστῃ καὶ δυνατωτάτῃ τῶν ἐν Κύπρῳ καὶ ὅστις εἴτε διὰ τῶν παραινέσεων, εἴτε διὰ τῆς συνδρομῆς αὐτῷ, μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐν Κνίδῳ νίκην τῶν Ἑλλήνων, μεγίστου φόβου ἀντικείμενον ἐγένετο τῷ Ἀρταξέρξῃ· «ὅτι δὲ πρὸς

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14. 99.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14. 97.
(3) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 97.

Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐζήτησεν· φαίνεται γὰρ μᾶλλον μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκεῖνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κῦρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα· μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασίλειον ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος· ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πραγμάτων μεγάλας δυναστείας κατεργασαμένους, ἠσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένας, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέρβλητον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην· ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιὼς ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν· οὕτω δ' οὖν ὥρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια κατηνάλωσεν.» 1)

Οὑτωσὶν ἐπαπειλούμενος καὶ ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ μόνον δυνάμεσι στηριζόμενος, ὁ Εὐαγόρας προκατήρξατο. Ἄλλως τε βλέπων τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μαχόμενον ἐν ἀσθενείᾳ πότε μὲν κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ πότε κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπεχείρησεν οὐ μόνον τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπολαῦσαι, ἀλλὰ καὶ τὴν νῆσον σφετερίσασθαι. Ἐπὶ πλέον προὐτίθετο νὰ φέρῃ ἰσχυρὸν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὸν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων πόλεμον τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ συνδράμῃ ἀποτελεσματικῶς τοὺς Ἀθηναίους οἵτινες πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεων αὐτοῦ ἔστησαν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ πλησίον τοῦ Κόνωνος ἐν τῷ βωμῷ τοῦ σωτῆρος Διός. 2) «Τῶν δὲ πόλεων ἃς μὲν βίᾳ χειρωσάμενος ἃς δὲ πειθοῖ προσλαβόμενος, τῶν μὲν ἄλλων πόλεων ταχὺ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν, Ἀμαθούσιοι δὲ καὶ Σόλιοι καὶ Κιτιεῖς ἀντέχοντες τῷ πολέμῳ πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Ἀρ-

(1) Ἰσοκρ. Εὐαγόρας, 22.

(2) Ὁμ. Ὁμ. 21.

ταξέρξην τὸν Περσῶν βασιλέα περὶ βοηθείας, καὶ τοῦ μὲν Εὐαγόρου κατηγόρουν ὅτι τὸν Ἄγυριν βασιλέα σύμμαχον ὄντα Περσῶν ἀνεῖλε, τὴν δὲ νῆσον ὡμολόγησαν αὐτῷ συγκατακτήσασθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ βουλόμενος ἅμα μὲν τὸν Εὐαγόραν προσκόπτειν ἐπὶ πλεῖον, ἅμα δὲ διανοούμενος τὴν Κύπρον εὐφυῶς διακειμένην καὶ ναυτικὴν δύναμιν δύνασθαι μεγάλην ἔχειν, ἢ δυνήσεται προπολεμεῖν τῆς Ἀσίας, ἔκρινε συμμαχεῖν, καὶ τούτους μὲν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ πρὸς μὲν τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις καὶ τοὺς ἀφηγουμένους τῶν πόλεων σατράπας ἔπεμψεν ἐπιστολὰς ναυπηγεῖσθαι τριήρεις καὶ τὰ πρὸς τὸν στόλον χρήσιμα ὄντα κατὰ σπουδὴν παρασκευάζεσθαι, Ἑκατόμνῳ δὲ τῷ Καρίας δυνάστῃ προσέταξε πολεμεῖν τῷ Εὐαγόρᾳ· αὐτὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς ἄνω σατραπείαις πόλεις ἐπιπορευόμενος μεγάλαις δυνάμεσι διαβαίνει εἰς τὴν Κύπρον.» 1)

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΒΟΗΘΟΥΣΙ ΤΟΝ ΕΥΑΓΟΡΑΝ, ΑΛΛ' ΑΝΕΠΙΤΥΧΩΣ. — Αἱ Ἀθῆναι, πληροφορηθεῖσαι τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ ὑπείκουσαι οὐχὶ τῇ φρονήσει, ἀλλ' εἰς γενναιόφρονα αἰσθήματα, πολλὴν αὑταῖς περιποιοῦντα τιμήν, ἐξέπεμψαν ἐπικουρίας πρὸς τὸν Εὐαγόραν. Ὁ Τελευτίας, ἀντικαταστήσας τὸν Ἔκδικον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ κατὰ τῶν Ροδίων ἐκπεμφθέντος στόλου, συναντήσας δύω τριήρεις ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους εἰς τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου ἀποστελομένας κατέλαβεν αὐτάς. Ἀμφότερα τὰ μέρη, λέγει ὁ Ξενοφῶν, ἐνήργησαν ἐναντίον τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων· διότι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, σύμμαχοι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἔπεμπον ἐπικουρίας εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ Εὐαγόραν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολεμοῦντες πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, ἐξουδετέρουν τὰς ναῦς, αἵτινες προσήρχοντο ὅπως βοηθήσωσιν ἐχθρόν τινα τοῦ Ἀρταξέρξου.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ. — ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ. — Συνεπείᾳ τούτων ὁ Τελευτίας καταπλεύσας εἰς Ρόδον, ἔνθα ἀνέμενον αὐτὸν οἱ ὁμόφρονές του, ἥρατο θριάμβου ὑπὲρ τῆς Σπάρτης. Οἱ Ἀθηναῖοι, κατανοοῦντες ὅτι αἱ ἐπιτυχίαι αὗται ἀπέδιδον πάλιν τῇ Λακεδαίμονι τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς θαλασσοκρατίαν, ἀπέστειλον κατ' αὐτοῦ στόλον ἐκ τεσσαράκοντα τριήρεων ὑπὸ τὸν Θρα-

(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 14, 98.

σύβουλον, εἰς ὃν ὠφείλετο ἡ ἔξωσις τῶν τριάκοντα τυράννων καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς ἐλευθερίας. Ὁ στρατηγὸς οὗτος δὲν ἔπλευσεν ἀμέσως εἰς Ρόδον, καθόσον δυσχερὴς ἐφαίνετο αὐτῷ ἡ τιμωρία τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων, ἐγκεκλεισμένων εἰς τὰ τείχη καὶ ὑποστηριζομένων διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Τελευτία καὶ καθόσον, ἐν ἀποτυχίᾳ, ἤθελε περιπέσει εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Ἀθηναίων, δυναμένων νὰ καταστρέψωσιν αὐτόν. Ἔπλευσεν ὅθεν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον ἔνθα διατρίβων ἐποίησε συμμάχους τοὺς βασιλεῖς τῶν Θρᾳκῶν Σεύθην καὶ Ὀδρύσην (Μήδικον, κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην) καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βυζάντιον, ἔνθα τὴν δημοκρατίαν καθιδρύσατο καὶ διέταξε τὴν εἴσπραξιν δεκάτου ἐκ τῶν προερχομένων ἐξ Εὐξείνου Πόντου ἐμπορευμάτων· συνεμάχησε δὲ μετὰ τῆς Χαλκηδόνος καὶ κατέλαβε τὴν Λέσβον.

«Ἐκ δὲ Λέσβου κομιζόμενος μετὰ τοῦ στόλου πρὸς Ἄσπενδον, ὥρμησε τὰς τριήρεις εἰς τὸν Εὐρυμέδοντα ποταμόν, χρήματα δ' εἰληφότος αὐτοῦ παρὰ τῶν Ἀσπενδίων ὅμως τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἐδήωσαν τὴν χώραν. Γενομένης δὲ νυκτὸς οἱ μὲν Ἀσπένδιοι χαλεπῶς ἐνεγκόντες ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐπέθεντο τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τόν τε Θρασύβουλον καί τινας τῶν ἄλλων ἀνεῖλον· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων τριήραρχοι περιδεεῖς γενόμενοι, καὶ ταχὺ πληρώσαντες τὰς ναῦς, εἰς Ρόδον ἐξέπλευσαν. Ἀφεστηκυίας δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῶν φυγάδων φρούριόν τι κατειληφότων, μετὰ τούτων διεπολέμουν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν» 1).

ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΤΑΛΚΙΔΟΥ. — Οἱ Ἀθηναῖοι, πληροφορηθέντες τὸν θάνατον τοῦ Θρασυβούλου, ἐξέπεμψαν τὸν στρατηγὸν Ἀγγύριον, ὃν μετ' οὐ πολὺ διεδέχθη ὁ Ἰφικράτης ὅστις, τῇ συνδρομῇ τοῦ Φαρναβάζου, ἀπεκατέστησε τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ἅτινα ἐπ' ὀλίγον εἶχον διαταραχθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀναξιβίου, ἁρμοστοῦ τῆς Ἀβύδου. Οὕτωσὶν ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τρία ἔτη χωρὶς αἱ Ἀθῆναι νὰ δυνηθῶσι νὰ προχωρήσωσιν. Ἡ Σπάρτη τοὐναντίον, τῇ συνδρομῇ τῶν Συρακουσίων, τοῦ Τιριβάζου, οὗ τὴν ἐμπιστοσύνην ὁ Ἀνταλκίδας κατώρθωσε νὰ κερδήσῃ κατὰ τὴν πρώτην εἰς Σοῦσα

(1) Διόδ. Σικελ. 14, 99.

ἀποστολήν του, καὶ τοῦ Ἀριοβαρνάζου, ὅστις πάντοτε διετέλει φίλος αὐτοῦ, κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ στόλον ἐξ ὀγδοήκοντα νηῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀνταλκίδα τεθέντα. Ἀλλ' ὁ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ταὐτοχρόνως ἐξακολουθῶν πόλεμος ἐξήντλη αὐτήν. Ὅπως ἀφεθῇ κυρία πρὸς ὁλοσχερῆ ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐθυσίασε τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις καὶ ἐξέπεμψε τὸν Ἀνταλκίδαν εἰς Σοῦσα πρὸς διαπραγμάτευσιν συνθήκης εἰρήνης. Ὁ Τιρίβαζος προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἐμπολέμους νὰ προσέλθωσι καὶ ἀποφανθῶσιν ὁριστικῶς ἐὰν ἀπεδέχοντο τοὺς ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως προτεινομένους ὅρους. Πανταχόθεν προσῆλθον πρεσβευταί, πρὸς οὓς ἀνεκοινώθησαν αἱ διαταγαὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως, αἵτινες ἀνέφερον ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης δίκαιον νομίζει ὅπως αἱ μὲν πόλεις τῆς Ἀσίας, αἱ Κλαζομεναὶ καὶ ἡ Κύπρος ἐξακολουθήσωσι διατελοῦσαι ὑπ' αὐτόν, αἱ δὲ λοιπαὶ πόλεις, μικραί τε καὶ μεγάλαι, ἐλευθερωθῶσιν, ἐκτὸς τῆς Λήμνου, Ἴμβρου καὶ Σκύρου, αἵτινες θὰ ἀνήκωσιν, ὡς καὶ ἄλλοτε, εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ὅτι θέλει πολεμήσει κατὰ παντὸς ἀρνουμένου αὐτός τε καὶ οἱ παραδεχόμενοι τοὺς ὅρους τούτους, μεταχειριζόμενος τὰς ναῦς καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ πάντας.

Ἅπασαι σχεδὸν αἱ Ἑλληνίδες πόλεις ἐδέχθησαν τοὺς μυσαροὺς τούτους ὅρους, οὓς ἡ Σπάρτη δὲν ἠσχύνθη νὰ ἐκλιπαρήσῃ καὶ οἵτινες ἠμαύρουν ἐσαεὶ τὴν δόξαν τοῦ Μαραθῶνος, τῶν Θερμοπυλῶν, τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῶν Πλαταιῶν. Ἀναμφισβητήτως μεγίστη διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ὕφους τῆς συνθήκης Ἀρταξέρξου τοῦ Γ'. καὶ τῆς συνθήκης τῆς ἐπιβληθείσης παρὰ τοῦ Κίμωνος Ἀρταξέρξῃ τῷ Α'. Καὶ ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τοῦ 499, ἐν τῇ μονομαχίᾳ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς Περσίας, ἡ Περσία πάντοτε ὑπεχώρει· ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Μυρίων καὶ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀγησιλάου ἀπέδειξαν τὸ σαθρὸν τοῦ περσικοῦ τούτου κολοσσοῦ. Ἡ συνθήκη τοῦ Ἀνταλκίδου, μεθ' ὅλα τὰ ὠφελήματα ἅτινα ἐξησφάλιζεν αὐτῇ, οὐδόλως θὰ δυνηθῇ νὰ σταματήσῃ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πρηνοῦς τῆς πρὸς τὴν καταστροφὴν ἀγούσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου μέχρι τῆς ἀποστασίας τῶν παρακτίων πόλεων (387—361).

ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΚΑΤΑ ΕΥΑΓΟΡΑ.—Ὁ Ἀρταξέρξης, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, ἥσυχος ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος, διενοήθη ἅμα τῷ ἑπομένῳ ἔτει (386) νὰ τιμωρήσῃ τὴν τοῦ Εὐαγόρα στάσιν. «Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἀσχοληθεὶς περὶ τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευὰς συνεστήσατο δύναμιν ναυτικήν τε καὶ πεζικὴν μεγάλην· τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στράτευμα μυριάδων ἦν τριάκοντα σὺν ἱππεῦσι, τριήρεις δὲ κατεσκεύασε πλείους τῶν τριακοσίων, στρατηγοὺς δ᾽ ἀπέδειξε τῆς πεζῆς δυνάμεως Ὀρόντην κηδεστήν, τῆς δὲ ναυτικῆς Τιρίβαζον, ἄνδρα μεγάλης ἀποδοχῆς τυγχάνοντα παρὰ τοῖς Πέρσαις· οὗτοι δὲ παραλαβόντες τὰς δυνάμεις ἐν Φωκαίᾳ καὶ Κύμῃ κατήντησαν εἰς Κιλικίαν, καὶ περαιωθέντες εἰς Κύπρον ἐνεργῶς διῴκουν τὸν πόλεμον.» 1)

ΜΕΣΑ ΑΜΥΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΟΡΑ.—«Ὁ δ᾽ Εὐαγόρας πρὸς μὲν τὸν Ἄκοριν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, πολέμιον ὄντα Περσῶν, συμμαχίαν ἐποιήσατο καὶ δύναμιν ἀξιόλογον παρ᾽ αὐτοῦ προσελάβετο, παρ᾽ Ἑκατόμνου δὲ τοῦ Καρίας δυνάστου, λάθρᾳ συμπράττοντος αὐτῷ, χρημάτων ἔλαβε πλῆθος εἰς διατροφὴν ξενικῶν δυνάμεων· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀλλοτρίως ἔχοντας πρὸς Πέρσας, τοὺς μὲν λαθραίως, τοὺς δὲ καὶ φανερῶς ἐπεσπάσατο κοινωνήσοντας τοῦ Περσικοῦ πολέμου· ἐκυρίευε δὲ κατὰ μὲν τὴν Κύπρον τῶν πόλεων σχεδόν τι τὸ πλέον, κατὰ δὲ τὴν Φοινίκην Τύρου καί τινων ἑτέρων· εἶχε δὲ τριήρεις ἐνενήκοντα, καὶ τούτων ὑπῆρχον Τύριαι μὲν εἴκοσι, Κύπριαι δ᾽ ἑβδομήκοντα, στρατιώτας δ᾽ ἰδίους μὲν ἑξακισχιλίους, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων πολλῷ τούτων πλείους· πρὸς δὲ τούτοις μισθοφόρους πολλοὺς ἐξενολόγει, ἔχων χρημάτων δαψίλειαν· ἔπεμψε δ᾽ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Ἀράβων βασιλεὺς στρατιώτας

---

(1) Διόδ. Σικελ. 15, 2.

οὐκ ὀλίγους καὶ ἄλλοι τινες οἱ ἐν ὑποψίαις ὄντες τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ.» 1)

ΑΡΧΕΤΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. — «Οὗτος μὲν οὖν τοσαύτας ἀφορμὰς ἔχων τεθαρρηκότως συγκατέβαινεν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ πρῶτον μὲν ληστρικὰς ἔχων ναῦς οὐκ ὀλίγας ἐφήδρευσε ταῖς κομιζομέναις τῶν πολεμίων ἀγοραῖς, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν ἐν θαλάττῃ, τὰς δὲ διεκώλυσεν, ἐνίας δὲ ἀφείλετο· διὸ καὶ τῶν ἐμπόρων μὴ τολμώντων εἰς τὴν Κύπρον παρακομίζειν σῖτον, μεγάλων δὲ δυνάμεων ἠθροισμένων εἰς τὴν νῆσον, ταχὺ σιτοδεία κατέσχε τὸ τῶν Περσῶν στρατόπεδον· τῆς δ' ἀπορίας γενομένης εἰς στάσιν, οἱ μισθοφόροι τῶν Περσῶν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ὁρμήσαντες καί τινας ἀνελόντες ταραχῆς καὶ στάσεως ἐνέπλησαν τὸ στρατόπεδον· μόλις δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν καὶ ὁ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγούμενος, ὀνομαζόμενος δὲ Γαώ, κατέπαυσαν τὴν στάσιν· πλεύσαντες δὲ παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ σίτου πλῆθος ἐκ τῆς Κιλικίας παρακομίσαντες, πολλὴν παρέσχον τῆς τρυφῆς τὴν δαψίλειαν· τῷ δ' Εὐαγόρᾳ πλῆθος σίτου ἱκανὸν ὁ βασιλεὺς Ἄκορις ἐκ τῆς Αἰγύπτου παρεκόμισε, καὶ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανὴν ἐξέπεμψεν· ὁ δ' Εὐαγόρας ὁρῶν ἑαυτὸν πολὺ λειπόμενον τῇ ναυτικῇ δυνάμει, ἑξήκοντα μὲν ναῦς ἄλλας προσεπλήρωσε, πεντήκοντα δὲ παρὰ Ἀκόριδος ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψατο, ὥστε τὰς πάσας τριήρεις ἔχειν διακοσίας· ταύτας δὲ κοσμήσας πρὸς ναυμαχίαν καταπληκτικῶς, καὶ συνεχεῖς διαπείρας καὶ γυμνασίας ποιούμενος, ἡτοιμάζετο πρὸς ναυμαχίαν.» 1)

ΝΑΥΜΑΧΙΑ. — ΝΙΚΑΙ ΠΕΡΣΩΝ. — «Διὸ καὶ τοῦ βασιλικοῦ στόλου παραπλέοντος εἰς Κίτιον ἀπροσδοκήτως ἐπιπλεύσας ταῖς ναυσὶ συντεταγμέναις πολλὰ τῶν Περσῶν ἐπλεονέκτει· ἐπέβαλε γὰρ συντεταγμέναις ναυσὶν ἐπὶ ἀσυντάκτους, καὶ προβεβουλευμένοις ἀνδράσι πρὸς ἀπροσδοκήτους ἀγωνιζόμενος εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει τὴν νίκην προκατεσκεύασεν· ἀθρόαις γὰρ ταῖς τριήρεσιν ἐπιπλεύσας ἐπὶ διεσπαρμένας καὶ τεταραγμένας ἃς μὲν διέφθειρεν, ἃς δ'

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 2.
(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 3.

ἐχειροῦτο· ὅμως δὲ τοῦ τε ναυάρχου τῶν Περσῶν Γαὼ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων γεναίως ὑποστάντων, ἐγένετο ναυμαχία καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Εὐαγόρας τὸ μὲν πρῶτον ὑπερεῖχεν, ὕστερον δὲ τοῦ Γαὼ μετὰ τοῦ βάρους ἐπενεχθέντος καὶ γενναίως ἀγωνισαμένου συνέβη φυγεῖν τοὺς περὶ τὸν Εὐαγόραν καὶ πολλὰς τῶν τριήρων ἀποβαλεῖν.» 1)

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ. — «Οἱ δὲ Πέρσαι τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες εἰς Κίτιον πόλιν ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ἤθροισαν, ἐκ ταύτης δ' ὁρμώμενος πολιορκεῖν συνεστήσαντο πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ Τιρίβαζος μὲν μετὰ τὴν ναυμαχίαν διαβὰς εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖθεν παρευθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, τήν τε νίκην ἀπήγγειλε καὶ δισχίλια τάλαντα πρὸς τὸν πόλεμον ἀπεκόμησεν. Εὐαγόρας δὲ πρὸ μὲν τῆς ναυμαχίας παρὰ θάλατταν πεζῇ συμβαλὼν μέρει τῆς πεζικῆς δυνάμεως προετέρησε καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐθαρσὴς καθειστήκει, τῇ δὲ ναυμαχίᾳ πταίσας, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἀθύμως εἶχεν· ὅμως δὲ κρίνας ἔχεσθαι τοῦ πολέμου, Πνυταγόραν 2) μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν ἡγεμόνα τῶν ὅλων ποιήσας ἐν τῇ Κύπρῳ, αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν δέκα τριήρεις νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολεμίους ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, κομισθεὶς δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ συντυχὼν τῷ βασιλεῖ, παρακάλεσεν αὐτὸν ἐρρωμένως ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου καὶ κοινὸν ἡγεῖσθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον».

Ο ΕΥΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΕΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Τὸ ἑπόμενον ἔτος (385) ὁ Εὐαγόρας, ὁ τῶν Σαλαμινίων βασιλεὺς, «ἦκεν εἰς Κύπρον ἐξ Αἰγύπτου, κομίζων χρήματα παρὰ Ἀκόριδος τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου ἐλάττονα τῶν προσδοκηθέντων, καταλαβὼν δὲ τὴν Σαλαμῖνα πολιορκουμένην ἐνεργῶς, καὶ ὑπὸ τῶν συμμάχων καταλειπόμενος, ἠναγκάσθη πρεσβεῦσαι περὶ συλλύσεως·

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 3.

(2) Ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ αὐτὸν Πρωταγόραν ἀναφέρων ἐν ὑποσημειώσει ὅτι ὁ μὲν Ἰσοκράτης ἐν τῷ «Εὐαγόρᾳ» ἀποκαλεῖ αὐτὸν οὕτως, ὁ δὲ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης Πυθαγόραν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ συγγραφεὺς ἀπατᾶται καθόσον ὅ τε Διόδ. ὁ Σικελ. καὶ ὁ Ἰσοκράτης ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Πνυταγόραν καὶ οὐχὶ Πυθαγόραν ἢ Πρωταγόραν. Σ. τοῦ Μ.

ὁ δὲ Τιρίβαζος τῶν ὅλων ἔχων τὴν ἡγεμονίαν ἔφησε συγχωρῆσαι τὴν σύλλυσιν, ἐὰν Εὐαγόρας ἐκχωρήσῃ πασῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον πόλεων, αὐτῆς δὲ μόνης τῆς Σαλαμῖνος βασιλεύων τελῇ τῶν Περσῶν βασιλεῖ κατ' ἐνιαυτὸν φόρον ὡρισμένον καὶ ποιῇ τὸ προσταττόμενον ὡς δοῦλος δεσπότῃ. Ὁ δ' Εὐαγόρας, καί περ βαρείας οὔσης τῆς αἱρέσεως, τὰ μὲν ἄλλα πάντα συνεχώρει, τὸ δ' ὡς δοῦλον δεσπότῃ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον ἀντέλεγεν· ἔφη δὲ δεῖν αὐτὸν ὡς βασιλέα βασιλεῖ ὑποτετάχθαι.» 1)

Ο ΤΙΡΙΒΑΖΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΔΟΣΙΑ. — « Οὐ συγχωροῦντος δὲ τοῦ Τιριβάζου, Ὀρόντης ὁ ἕτερος στρατηγός, φθονῶν τῇ δόξῃ τοῦ Τιριβάζου, γράμματα λάθρᾳ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἔπεμψε κατὰ τοῦ Τιριβάζου, κατηγόρει δ' αὐτοῦ πρῶτον μὲν ὅτι δυνάμενος ἑλεῖν τὴν Σαλαμῖνα τοῦτο μὲν οὐ συντελεῖ πρεσβείας δὲ προσδέχεται παρ' αὐτοῦ καὶ συλλαλεῖ περὶ κοινοπραγίας, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθεται συμμαχίαν ἰδίαν, φίλος ὢν αὐτῶν, ὃς καὶ Πυθῶδέ τινας ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως, τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας τῶν δυνάμεων ἰδίους ταῖς εὐνοίαις κατασκευάζεται, τιμαῖς καὶ δωρεαῖς, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις προσαγόμενος· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν καὶ πιστεύσας ταῖς διαβολαῖς, ἔγραψε τῷ Ὀρόντῃ συλλαβεῖν τὸν Τιρίβαζον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀποστεῖλαι· οὗ πράξαντος τὸ προσταχθέν, ὁ μὲν Τιρίβαζος ἀναχθεὶς εἰς τὸν βασιλέα καὶ κρίσεως τυχεῖν ἀξιώσας κατὰ μὲν τὸ παρὸν παρεδόθη εἰς φυλακήν, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ βασιλέως ἔχοντος πόλεμον πρὸς Καδουσίους καὶ τὴν κρίσιν ἀναβαλλομένου, διείλκετο τὰ περὶ τοῦ δικαστηρίου.» 2)

Ο ΟΡΟΝΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΗΣΙΝ ΑΥΤΟΝ. — ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. — « Ὁ δ' Ὀρόντης διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ δυνάμεων, καὶ τὸν Εὐαγόραν πάλιν τεθαρρηκότως ὁρῶν ὑπομένοντα τὴν πολιορκίαν, πρὸς δὲ τούτοις τῶν στρατιωτῶν χαλεπῶς ὑπομενόντων τὴν σύλληψιν τοῦ Τιριβάζου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπει-

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 8.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 8.

θούντων καὶ τὴν πολιορκίαν ἐγκαταλειπόντων, δείσας ὁ Ὀρόντης τὸ τῆς περιστάσεως παράλογον, ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Εὐαγόραν τοὺς διαλεξομένους περὶ τῆς συλλύσεως καὶ κελεύσοντας συντίθεσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἠξίου συντίθεσθαι πρὸς Τιρίβαζον· ὁ μὲν οὖν Εὐαγόρας παραδόξως ἐξοσιοῦται τὴν ἄλωσιν καὶ συνέθετο τὴν εἰρήνην ὥστε βασιλεύειν τῆς Σαλαμῖνος καὶ τὸν ὡρισμένον διδόναι φόρον κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάττοντι. Ὁ μὲν οὖν Κυπριακὸς πόλεμος δεκαετὴς σχεδὸν γεγενημένος, καὶ τὸ πλέον τοῦ χρόνου περὶ παρασκευὰς ἀσχοληθείς, διετῆ χρόνον τὸν ἐπὶ πᾶσι συνεχῶς πολεμηθεὶς τοῦτον τὸν τρόπον κατελύθη.» 1)

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΑΩ. — «Ὁ δὲ τοῦ στόλου τὴν ναυαρχίαν ἔχων Γαώ, γεγαμηκὼς τοῦ Τιριβάζου τὴν θυγατέρα, περίφοβος ὢν μή ποτε συνεργεῖν δόξας τῷ Τιριβάζῳ περὶ τῆς ὑποθέσεως τύχῃ τιμωρίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔγνω καινῇ πραγμάτων ἐπιβολῇ τὰ καθ' αὑτὸν ἀσφαλίζεσθαι. Εὐπορῶν δὲ χρημάτων καὶ στρατιωτῶν ἔτι δὲ τοὺς τριηράρχους ταῖς εὐνοίαις ἰδίους πεποιημένος, διέγνω τοῦ βασιλέως ἀφίστασθαι· εὐθὺς οὖν πρὸς μὲν Ἄκοριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων διαπρεσβευσάμενος συμμαχίαν συνέθετο κατὰ τοῦ βασιλέως, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους γράφων ἐπῆρε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ χρημάτων πλῆθος ἐπηγγέλλετο δώσειν καὶ τὰς ἄλλας ἐπαγγελίας μεγάλως ἐποιεῖτο, ὑπισχνούμενος συμπράξειν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς τὴν πάτριον συγκατασκευάσειν. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται καὶ πάλαι μὲν διεγνώκεισαν ἀνακτᾶσθαι τὴν ἡγεμονίαν, τότε δὲ συνετάραττον ἤδη τὰς πόλεις καὶ πᾶσιν ὑπῆρχον φανεροὶ τὰς πόλεις καταδουλούμενοι· πρὸς δὲ τούτοις ἀδοξοῦντες ἐπὶ τῷ δοκεῖν ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συνθέσει τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας ἐκδότους πεποιηκέναι, μετεμέλοντο τοῖς πεπραγμένοις καὶ πρόφασιν εὔλογον ἐζήτουν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην πολέμου· διόπερ ἅσμενοι συνέθεντο πρὸς τὸν Γαὼ τὴν συμμαχίαν.» 2)

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 9.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15 9.

Ο ΤΑΧΩΣ ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ (383). — «Γαὼς ὁ ναυαρχήσας Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποστάτης ὢν τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παρακεκληκὼς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινῶν οὐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν. Μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν Ταχὼς διαδεξάμενος τὰς τούτου πράξεις συνεστήσατο περὶ αὑτὸν δύναμιν, καὶ πόλιν ἔκτισε πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπί τινος χρημνοῦ τὴν ὀνομαζομένην Λεύκην, ἔχουσαν ἱερὸν ἅγιον Ἀπόλλωνος. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον αὐτοῦ τελευτήσαντος ἠμφισβήτησαν τῆς πόλεως ταύτης Κλαζομένιοι καὶ Κυμαῖοι· οἱ Κλαζομένιοι τεχνάζονταί τι πρὸς τὴν νίκην, γινόμενοι κύριοι τῆς Λεύκης.» 1)

Η ΣΠΑΡΤΗ ΑΠΟΣΚΙΡΤΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΣΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ. — «Τούτων δὲ πραχθέντων αἱ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπαναστάσεις αὐτομάτως κατελύθησαν, Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ τὸν τοῦ Γαὼ καὶ τοῦ Ταχὼ θάνατον τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις ἀπέγνωσαν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα συσκευασάμενοι, καὶ τῶν πόλεων, ἃς μὲν πειθοῖ προσαγόμενοι, ἃς δὲ διὰ τῆς τῶν φυγάδων καθόδου βίᾳ χειρούμενοι, φανερῶς ἤδη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἑαυτοὺς μεθίστασαν παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας τὰς ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένας συνεπιλαβομένου τοῦ Περσῶν βασιλέως.» 2)

Ο ΑΡΤΑΞΕΡΞΗΣ ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (375). — «Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μέλλων πολεμεῖν πρὸς Αἰγυπτίους καὶ σπεύδων ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστήσασθαι, διέγνω συλλύσασθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμους, οὕτω γὰρ μάλιστ' ἤλπιζε τοὺς Ἕλληνας ἀπολελυμένους τῶν οἰκείων πολέμων ἑτοιμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὰς ξενολογίας. Διόπερ πρέσβεις ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς παρακαλέσοντας τὰς πόλεις κοινὴν τὴν εἰρήνην συνθέσθαι, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἀσμένως προσδεξαμένων τοὺς λόγους διὰ τὸ κάμνειν τῇ συνεχείᾳ τῶν πολέμων συνέθεντο πάντες τὴν εἰ-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 18.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 19.

ρήνην, ὥστε πάσας τὰς πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀφρουρήτους εἶναι.» 1)

ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (374). — «Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους ἀφεστηκότας ἀπὸ Περσῶν, ἡγοῦντο δὲ τῶν δυνάμεων Φαρνάβαζος μὲν τῶν βαρβαρικῶν, Ἰφικράτης δὲ τῶν μισθοφόρων ὄντων δισμυρίων» 2). Ἡ Μικρὰ Ἀσία προσέφερε καὶ αὐτὴ τὸ ἐπιβάλον αὐτῇ μέρος. Ὁ πόλεμος οὗτος ἐν ᾧ διεκρίνοντο οἱ μεγαλείτεροι στρατηγοὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἰφικράτης, ὁ Χαβρίας καὶ ὁ Ἀγησίλαος αὐτὸς, δὲν ἔσχε τοῦ ποθουμένου ἀποτελέσματος. Ἡ Αἴγυπτος διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΠΡΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ (372). — Ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔπαυσε ταραττομένη δι' ἐμφυλίων πολέμων, ὁ δὲ Ξέρξης καὶ πάλιν ἀπεπειράθη νὰ συνάψῃ συνθήκην εἰρήνης μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποστείλας πρὸς τοῦτο πρέσβεις εἰς Ἑλλάδα καὶ «παρακαλῶν διαλύσασθαι τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ συνθέσθαι τὴν κοινὴν εἰρήνην κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἃς πρότερον ἦσαν πεποιημένοι, ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τῶν Θηβαίων ἀρξαμένων νὰ πρωτεύωσιν ἐν Ἑλλάδι ἐπέφερε τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποπείρας ταύτης· κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἐπανελήφθη καὶ τὸ 359, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς. «Ὁ Ἀβυδινὸς Φιλίσκος ὑπ' Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως ἀποσταλεὶς κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας διαλύσασθαι μὲν τοὺς πολέμους, εἰρήνην δὲ κοινὴν συνθέσθαι· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἀσμένως ὑπήκουσαν, Θηβαῖοι δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν ὅλην τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἄγοντες συντέλειαν οὐ προσεδέχθησαν, ἀπογνωσθείσης δὲ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ὁ Φιλίσκος καταλιπὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις δισχιλίους ἐπιλέκτους μισθοφόρους, ἔχοντας τοὺς μισθούς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν» 3).

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 38.
(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 41.
(3) Διόδ. Σικελ. κεφ. 15, 70.

Ο ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ ΕΝ ΤΗ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ. — Ἀλλὰ τὸ 367 οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ προσέτρεξαν τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ. Χάρις τοῖς ἥρωσι Ἐπαμεινώνδα καὶ Πελοπίδα, αἱ Θῆβαι ἰσχυραὶ καταστᾶσαι ἠθέλησαν νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς ἡγεμονίας, ἧς ἡ Σπάρτη λίαν μυσαρὰν χρῆσιν ἐποιήσατο. Ἀλλ' αἱ Θῆβαι δὲν ἦσαν παράκτιος πόλις, καὶ συνησθάνοντο ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκτήσωσι διαρκῆ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐκ νήσων καὶ χερσονήσων ὅλως συγκειμένης ἄνευ ἰσχυροῦ ναυτικοῦ πρὸς συγκρότησιν τοῦ ὁποίου ἀπητοῦντο χρήματα, καὶ χρήματα τοῦ μεγάλου βασιλέως. Πρὸς τοῦτο ὅθεν ἀπεστάλη ὁ Πελοπίδας· ἀναμφισβητήτως εὐάρεστον θέαμα θὰ ἦτο τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ ἡ ἐκλιπάρησις παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης, καθόσον ἡ Ἀρκαδία, ἡ Αἰολίς, ἡ Λακεδαίμων καὶ αἱ Ἀθῆναι εἶχον ὡσαύτως ἀποστείλει αὐτῷ πρεσβευτάς. Ἀπέναντι τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς ἐν Λεύκτροις νίκης ὁ Ἀρταξέρξης ἐγαυρία βλέπων ταπεινούμενον ἐνώπιον αὐτοῦ ἄνδρα, ὃν ὁ πόλεμος κατέστησε τοσοῦτον μέγαν. Μόνον αὐτὸν ἤκουε καὶ οὐδὲν ἐξ ὅσων ἐζήτει ἀπεποιήθη. Εἰρήνη ἐπροτάνθη ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀρταξέρξου, τῇ εἰσηγήσει τῶν Θηβαίων, ἀλλ' ἀπέτυχε καθόσον οἱ Θηβαῖοι ἀπήτησαν ὅπως ὁμώσωσιν αὐτοῖς τε καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ. Οἱ Ἕλληνες ἠρνήθησαν διότι εἶχε παρέλθει ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, καθ' ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἠδύνατο εἰσέτι νὰ ὁμιλῇ ὡς δεσπότης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἀποστασία τῶν σατραπῶν καὶ τῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΟΛΕΩΝ. (361). — Ὡς εἴδομεν, τὸ βασίλειον τῶν Περσῶν ἐξησθένει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ταῖς ἀδεξίοις χερσὶν Ἀρταξέρξου τοῦ Β΄, Ἐξ ἔτη μετὰ τὴν πρέσβευσιν τοῦ Πελοπίδα, οἱ λαοί, οἱ κατοικοῦντες τὰ παράκτια τῆς Ἀσίας, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσῶν, καὶ οἱ σατράπαι ἢ στρατηγοί, οἱ διοι-

κοῦντες τὰ παράκτια ταῦτα, τῷ παραδείγματι τῶν κατοίκων ἑπόμενοι, ἐπαναστάντες πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς Ἀρταξέρξην. «Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Ταχὼς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων κρίνας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, ναῦς τε κατεσκεύασε καὶ πεζικὰς δυνάμεις ἤθροισε, πολλοὺς δὲ ξενολογήσας ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἔπεισε καὶ Λακεδαιμονίους συμμαχεῖν· οἱ γὰρ Σπαρτιᾶται πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἀλλοτρίως εἶχον διὰ τὸ τοὺς Μεσσηνίους ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν κοινὴν εἰρήνην κατατετάχθαι· ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔδει πρός τε τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα πολεμεῖν καὶ πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις καὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς τούτων συμμάχους σατράπας καὶ στρατηγούς, τοὺς ἄρχοντας μὲν τῶν παραθαλαττίων τόπων, συντεθειμένους δὲ κοινοπραγίαν.»

ΟΙ ΣΑΤΡΑΠΑΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΙ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ. — «Τούτων ἦσαν ἐπιφανέστατοι Ἀριοβαρνάζης μὲν ὁ τῆς Φρυγίας σατράπης, ὃς καὶ Μιθριδάτου τελευτήσαντος τῆς τούτου βασιλείας κεκυριευκὼς ἦν, Μαύσωλος δὲ Καρίας δυναστεύων καὶ πολλῶν ἐρυμάτων καὶ πόλεων ἀξιολόγων κυριεύων, ὧν ἑστίαν καὶ μητρόπολιν συνέβαινεν εἶναι τὴν Ἁλικαρνασσόν, ἔχουσαν ἀκρόπολιν ἀξιόλογον καὶ τὰ τῆς Καρίας βασίλεια, πρὸς δὲ τούτοις Ὀρόντης μὲν τῆς Μυσίας σατράπης, Αὐτοφραδάτης δὲ Λυδίας· τῶν δ' ἐθνῶν Λύκιοί τε καὶ Πισίδαι καὶ Παμφύλιοι καὶ Κίλικες, ἔτι δὲ καὶ Σύριοι καὶ Φοίνικες καὶ σχεδὸν πάντες οἱ παραθαλάσσιοι. Τηλικαύτης δ' οὔσης ἀποστάσεως, τὸ μὲν ἥμισυ τῶν προσόδων τῷ βασιλεῖ κατελέλυτο, τὸ δὲ λοιπὸν οὐχ ἱκανὸν ἦν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας.»

Ο ΟΡΟΝΤΗΣ ΕΚΛΕΓΕΤΑΙ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΔΙΔΕΙ ΑΥΤΟΥΣ. — «Οἱ δ' ἀφεστηκότες τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν εἵλοντο στρατηγὸν Ὀρόντην· οὗτος δὲ παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν καὶ χρήματα πρὸς ξενολογίαν, δισμυρίοις στρατιώταις ἐνιαύσιον μισθόν, ἐγένετο προδότης τῶν πιστευσάντων· ὑπολαβὼν γὰρ παρὰ τοῦ βασιλέως δωρεῶν τε μεγάλων τεύξεσθαι καὶ τῆς παραθαλασσίου πάσης παραλήψεσθαι τὴν σατραπείαν ἐὰν ἐγχειρίσῃ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἀφεστηκότας, πρῶτον

μὲν τοὺς κομίσαντας τὰ χρήματα συνέλαβε καὶ πρὸς Ἀρταξέρξην ἀπέστειλε, μετὰ δὲ ταῦτα πολλὰς τῶν πόλεων καὶ τοὺς ξενολογηθέντας στρατιώτας τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθεῖσιν ἡγεμόσι „παρέδωκεν».

ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ. — «Ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν ἐγένετο προδοσία, καθ' ἣν ἴδιόν τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι. Ἀρταβάζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὁ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατράπης Δατάμης ἀντεστρατοπέδευσεν αὐτῷ, πολλοὺς μὲν ἱππεῖς ἠθροικώς, δυσμυρίους δὲ πεζοὺς ἔχων αὐτῷ συστρατεύοντας· ὁ δὲ κηδεστὴς τοῦ Δατάμου τῶν ἱππέων ἀφηγούμενος, χάριν βουλόμενος καταθέσθαι καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας ἅμα προνοούμενος ἀποστὰς νυκτὸς μετὰ τῶν ἱππέων ἀπήλαυνε πρὸς τοὺς πολεμίους, συντεθειμένος πρὸς Ἀρτάβαζον τῇ πρότερον ἡμέρᾳ περὶ τῆς προδοσίας. Δατάμης δὲ παρακαλέσας τοὺς μισθοφόρους καὶ δωρεὰς ὑποσχόμενος ἀνέζευξε πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας, καταλαβὼν δ' αὐτοὺς ἤδη συνάπτοντας τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸς προσπεσὼν ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἀρτάβαζον καὶ τοῖς ἱππεῦσιν, ἔκτεινε τοὺς εἰς χεῖρας ἐρχομένους· ὁ δὲ Ἀρτάβαζος τὸ μὲν πρῶτον τὸ ἀληθὲς ἀγνοῶν, ὑπολαβὼν δὲ τὸν ἀποστάτην τοῦ Δατάμου παλιμπροδοσίαν ποιεῖσθαι, παρήγγειλε τοῖς ἰδίοις κτείνειν τοὺς προσιόντας ἱππεῖς· ὁ δὲ Μιθροβαρζάνης ἐν μέσοις ἀπολειφθείς, καὶ τῶν μὲν ὡς προδότην ἀμυνομένων, τῶν δὲ ὡς παλιμπροδότην τιμωρουμένων ἐν ἀπορίᾳ καθεστήκει, τῆς δ' ἀπορίας οὐκ ἐώσης βουλεύσασθαι πρὸς ἀλκὴν ἐτρέπετο, καὶ πρὸς ἀμφοτέρους διαμαχόμενος πολὺν ἐποίει φόνον· τέλος δὲ πλειόνων ἢ μυρίων ἀναιρεθέντων, τοὺς ὑπολειφθέντας ὁ Δατάμης τρεψάμενος καὶ πολλοὺς φονεύσας ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς διώκοντας στρατιώτας.» 1)

Ο ΔΑΤΑΜΗΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΝ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ. — ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ. — Ὁ Ἀρταξέρξης ἐγίνωσκε τὴν ἀξίαν τοιούτου ἀρχηγοῦ· ἤδη ὁ Δατάμης διεκρίθη ἐν τῷ

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 15, 90—92.

κατὰ τοῦ Καρδουσίων πολέμῳ διά τε τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως τοῦ σατράπου τῆς Παφλαγονίας Θύου καὶ τῆς συλλήψεως τοῦ Ὑσπιδος, κυριεύσαντος τὴν Κατανίαν. Οὕτω μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Ἀρταβάνου ἐξαπέστειλε κατ' αὐτοῦ τὸν Αὐτοφραδάτην μετὰ στρατοῦ δισμυρίων ἱππέων, ἑκατὸν χιλιάδων καρδασίων (ἐθελοντῶν ἀτάκτων) τριῶν χιλιάδων πελταστῶν ἀτάκτων, ὀκτὼ χιλιάδων Καππαδόκων, δέκα χιλιάδων Ἀρμενίων, πέντε χιλιάδων Παφλαγόνων, δέκα χιλιάδων Φρυγῶν, πέντε χιλιάδων Λυδῶν, τριῶν χιλιάδων Ἀσπενδίων, δύο χιλιάδων Κιλίκων, δύο χιλιάδων Καρῶν, τριῶν χιλιάδων μισθοφόρων Ἑλλήνων καὶ πολυάριθμον στρατὸν ἐκ στρατιωτῶν ἐλαφρῶς ὡπλισμένων. Ὁ Δαδάμης διώκει τὸ εἰκοστὸν μόνον τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἐκέκτητο ἀρετὰς καὶ ἐγνώριζε καλῶς τὴν χώραν, ἣν κατεῖχε. Καὶ πρῶτον μὲν διενοήθη νὰ προλάβῃ τὸν ἐχθρὸν κλείων αὐτῷ τὴν πάροδον διὰ τῆς καταλήψεως τῶν πυλῶν τῆς Κιλικίας, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ συναθροίσῃ περὶ αὐτὸν ταχέως τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Ἐτοποθέτησε λοιπὸν τοσοῦτον καλῶς περὶ αὐτὸν τὸν ὀλίγον στρατὸν αὐτοῦ, ὥστε ὁ ἐχθρὸς δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ μηδὲ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν διάβασιν χωρὶς νὰ προσβληθῇ καὶ ἀντιμετώπως καὶ κατὰ τὰ νῶτα. Μεθ' ὅλην τὴν ἀσφάλειαν τῆς θέσεως, ἣν κατεῖχεν ὁ Δατάμης, ὁ Αὐτοφραδάτης ἀπεφάσισε νὰ προσβάλῃ αὐτόν. Ὁ Δατάμης ἀντέστη, φονεύσας χιλιάδας ἐχθρῶν, ἀλλ' εἶτα, ἐγκαταλείψας τὴν θέσιν ταύτην, ἐξηκολούθησε νὰ καταβάλῃ τὸν ἐχθρὸν διότι προσέβαλεν αὐτὸν ὁπότε ἔφερε καὶ περιέκλειε αὐτὸν ἐν στενοπορίαις, ὡς κάλιστα γινώσκων τὰς θέσεις ἐκείνας. Ὁ Αὐτοφραδάτης, κατανοῶν ὅτι ἡ ἐξακολούθησις ἔσεται ἐπιζήμιος μᾶλλον τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ἢ τῷ Δατάμῃ, προέτεινε τὴν εἰρήνην. Ὁ Δατάμης, καί τοι ἐθεώρει τὴν εἰρηνοποίησιν οὐχὶ τοσοῦτον ἀσφαλῆ δι' αὐτόν, ἤκουσε τὰς προτάσεις τοῦ Αὐτοφραδάτου καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι θέλει πέμψει πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην. Τοῦ πολέμου λήξαντος, ὁ Αὐτοφραδάτης ἐπανέκαμψεν εἰς Φρυγίαν.

Ὁ Ἀρταξέρξης, βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ τὸν Δατάμην διὰ τῶν ὅπλων, ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν διὰ πλεκτάνης, ἣν ὁ Δατάμης ἀπέφυγε μέν, ἀλλὰ τέλος ὁ Μιθριδάτης, υἱὸς τοῦ Ἀριοβαρνάζη, προσποιηθεὶς ἀποστασίαν κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ

συμμαχήσας μετ᾽ αὐτοῦ, κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ καὶ δολοφονήσῃ αὐτὸν δι᾽ ἐπιβουλῆς. 1)

ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΡΕΟΜΙΔΡΗ. — «Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ρεομίδρης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν πεμφθεὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ταχὼ τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν ἀργυρίου μὲν τάλαντα πεντακόσια, ναῦς δὲ μακρὰς πεντήκοντα, κατέπλευσε τῆς Ἀσίας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Λεύκας· εἰς δὲ ταύτην τὴν πόλιν μεταπεμψάμενος πολλοὺς τῶν ἀφεστηκότων ἡγεμόνας, τούτους μὲν συλλαβὼν καὶ δήσας ἀνέπεμψε πρὸς Ἀρταξέρξην, αὐτὸς δὲ ἀποστάτης γενόμενος ταῖς ἐκ τῆς προδοσίας δωρεαῖς διελύσατο τὰ πρὸς τὸν βασιλέα». 2)

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ. — Μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν ὁ Ἀρταξέρξης ἐτελεύτησε μετὰ τεσσαράκοντα ἓξ ἐτῶν βασιλείαν (358) 3). Μάρτυς τῆς ἀντιζηλίας τῶν δύω αὐτοῦ υἱῶν Δαρείου καὶ Ὤχου καὶ φοβούμενος μήπως ἴδει ἀνανεούμενον τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν ἐπαπειλήσαντα τὴν ἀνατροπὴν τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἀνεκήρυξε βασιλέα τὸν Δαρεῖον μόλις εἰκοσιπενταετῆ ὑποσχεθεὶς αὐτῷ νὰ φέρῃ τὴν καλουμένην κίταριν ὀρθήν. Ἀλλ᾽ ὁ Δαρεῖος ὑπὸ τοῦ Τιραβάζου ὠθούμενος συνώμωσε κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃν καὶ ἐθανάτωσεν. Ἡ ἐπιβουλή του αὕτη ἀπήλλαξε τὸν Ὤχον ἐπιφόβου ἀντιπάλου· ἄλλως τε ἐφοβεῖτο πρὸς τούτοις τὸν Ἀριάσπην πρεσβύτερον ἀδελφόν του, τὸν μόνον γνήσιον υἱὸν τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ τὸν Ἀρσάμην νόθον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὃν ὁ πατήρ του ἠγάπα φιλοστοργότατα· καὶ τὸν μὲν πρῶτον ἐφόβισε τοσοῦτον δώσας αὐτῷ νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ πατήρ του σκοπεῖ νὰ ἀποκτείνῃ αὐτὸν ὠμῶς καὶ ἐφυβρίστως, ὥστε εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν ἐνέβαλεν αὐτόν, ἀποφασίσαντα νὰ δηλητηριασθῇ, τὸν δὲ δεύτερον ἐδολοφόνησεν. Ὁ Ἀρταξέρξης μὴ δυνάμενος νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν λύπην, ἣν ἐπροξένησεν

---

(1) Κορν. Νεπ. βίος Δατάμου.

(2) Διόδ. Σικελ. 15, 92.

(3) Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρει τὸν θάνατον αὐτοῦ συμβάντα τῷ 358 μετὰ 43 ἐτῶν βασιλείαν. Σ. τοῦ Μ.

αὐτῷ τὸ τραγικὸν τέλος τῶν δύω υἱῶν του, ἀπέθανεν ὑπὸ λύπης καὶ δυσθυμίας βιώσας ἐνενήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη 1).

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΩΧΟΥ. — Ὁ Ὦχος βασιλεὺς γινόμενος διὰ τῆς δολοφονίας τῶν δύω αὐτοῦ ἀδελφῶν, δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐξησφαλισμένον ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἐνόσῳ ἓν μόνον μέλος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας διετέλει ζῶν· ἡ θυσία ὅθεν ἀναριθμήτων ἀνδρῶν ἠδύνατο μόνη νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν φιλοδοξίαν του, ἀλλὰ ἡ βασιλεία του οὐδέποτε ἔσεται ἡσυχωτέρα τῆς τοῦ πατρός του. Ἄρχεται λοιπὸν διὰ πολέμου κατὰ τῶν Καρδουσίων, λαοῦ γειτνιάζοντος πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, οὓς ἐνίκησε διὰ τοῦ Κοδομάνου, τὸν ὁποῖον ὡς ἀμοιβὴν τῆς ὑπηρεσίας του ταύτης διώρισε σατράπην τῆς Ἀρμενίας, καὶ ὅστις ἡμέραν τινα θέλει βασιλεύσει τῆς Περσίας, ἧς ἔσεται ὁ τελευταῖος βασιλεύς.

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ, Η ΡΟΔΟΣ, Η ΚΩΣ ΚΑΙ Η ΧΙΟΣ ΑΠΟΤΙΝΑΖΟΥΣΙ ΤΟΝ ΖΥΓΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. — Αἱ Ἀθῆναι μόλις ἀπηλλάγησαν, συνθηκολογήσασαι μετὰ τῶν Θηβαίων, τοῦ πολέμου, ὃν εἶχεν ἐγείρει ὁ στρατὸς ὁ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπελθών, καὶ δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀναλάβωσι τὰ ὅπλα πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ πολέμου, οὗτινος θέατρον καὶ πάλιν ἤθελον γίνει τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Χάρις ταῖς ἐπιτυχίαις τοῦ Κόνωνος, τοῦ Ἰφικράτους, τοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ Χαβρία, αἱ Ἀθῆναι εἶχον ἀνυψώσῃ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν προσκτησάμεναι συμμάχους, οἵτινες ἔλαβον τὸν τίτλον τοῦτον φοβούμενο μᾶλλον ἢ ὅπως ὑποβάλωσι τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ὑπὸ τὴν προσασίαν τῆς πρωτίστης ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλλάδος. Μόνος ὁ Τιμόθεος ἄξιος υἱὸς τοῦ Κόνωνος ὑπήγαγε, λέγουσιν, ἑξήκοντα πέντε σπουδαιοτάτας πόλεις, ἀποστειλάσας ἀντιπροσώπους εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις συνέδριον.

Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αἱ Ἀθῆναι προὐτίθεντο νὰ μεταχειρισθῶσι κάλλιον τοὺς συμμάχους αὐτῶν· ἀλλ' αἱ εὐγενεῖς αὗται διαθέσεις δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολύ· ὁ λαὸς μετ' οὐ πολὺ ἐπανέλαβε τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ ἕξεις· ὅτε ἡ ἰσχὺς τῆς Λακεδαίμονος

(1) Πλουτ. Ἀρταξ. κεφ. 26, 30.

συνετρίβη ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα, ἡ ἐνεργητικότης τῶν Θηβῶν ἀπεσβέσθη ἐν τῇ νίκῃ καὶ αἱ Ἀθῆναι, αἵτινες ἔμενον συνεχέστερον ἐκτὸς τῆς διαπάλης ταύτης, ἀνυψώθησαν καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν δύω τούτων κρατῶν, ἔπαυσε πᾶσα περιποίησις πρὸς τοὺς συμμάχους.

Ἡ δημοκρατία, οὐχὶ ὅμως ἡ ἔξοχος δημοκρατία τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ἦρχε πάντοτε τῶν τειχῶν τῆς πόλεως τῆς Ἀθηνᾶς, διευθυνομένη ὑπὸ ἀνδρὸς, ὄνειδος περιποιησαμένου καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Κλέωνα. Ὁ Χάρης ὁ νέος οὗτος δημαγωγὸς διὰ τῶν διαρπαγῶν καὶ κλοπῶν κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ ἰσχυρὰν φατρίαν, ἑξήκοντα δὲ τάλαντα, ἅτινα ἥρπασεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς κατεξώδευσεν εἰς πολυτελῆ συμπόσια πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀλλὰ ὁ Χάρης δὲν ἦτον ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ πτωχύνῃ πρὸς χάριν τοῦ λαοῦ· ἵνα ἀποζημιωθῇ ὅθεν διὰ τὰ ἔξοδα ταῦτα ἤρξατο διαρπάζων τὰς συμμαχικὰς πόλεις διὰ τῶν σκληροτέρων τυραννικῶν πιέζων ἐκ νέου τοὺς ὑπηκόους τῶν Ἀθηνῶν· οἱ σύμμαχοι παρεπονοῦντο ἀλλὰ εἰς πᾶν παράπονον ἀπήντων νέας βιαιοπραγίας. Ἠναγκασμένοι νὰ καταφύγωσιν εἰς αὐτοδικίαν ἐπανέστησαν καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. (357). Τὸ Βυζάντιον, ἡ Ῥόδος, ἡ Κὼς καὶ ἡ Χίος, αἵτινες τὸ 364 πρὸς ἀπολύτρωσιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ζυγοῦ εἶχον κηρυχθῇ ὑπὲρ τοῦ σχεδίου τοῦ Ἐπαμεινώνδα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῖς Θηβαίοις τῆς θαλασσοκρατίας ἐσχημάτισαν συμμαχίαν ὑποστηριζομένην ὑπὸ Μαυσώλου σατράπου τῆς Καρίας.

Ο ΧΑΡΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΒΡΙΑΣ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ. — «Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἑλόμενοι στρατηγοὺς Χάρητα καὶ Χαβρίαν ἀπέστειλαν μετὰ δυνάμεως· οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ τὴν Χίον κατέλαβον παραγεγονότας συμμάχους τοῖς Χίοις παρὰ Βυζαντίων καὶ Ῥοδίων καὶ Κῴων, ἔτι δὲ Μαυσώλου τοῦ Καρῶν δυνάστου· ἐκτάξαντες δὲ τὴν δύναμιν ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. Ὁ μὲν οὖν Χάρης τοῦ πεζοῦ στρατεύματος ἡγούμενος κατὰ γῆν προσῄει τοῖς τείχεσι, καὶ πρὸς τοὺς τῆς πόλεως ἐκχυθέντας ἐπ' αὐτὸν διηγωνίζετο. Ὁ δὲ Χαβρίας προσπλεύσας τῷ λιμένι ναυμαχίαν καρτερὰν συνεστήσατο, καὶ τῆς νεὼς τοῖς ἐμβόλοις ἀναρραγείσης κατεπονεῖτο.

Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἄλλων νεῶν εἴξαντες τῷ καιρῷ διεσώθησαν, ὁ δ' ἀντὶ τῆς ἥττης ἀλλαξάμενος τὸν εὐκλεᾶ θάνατον, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς νεῶς καὶ τρωθεὶς ἐτελεύτησεν.» 1)

«Ἀθηναῖοι δὲ Χάρητα μὲν μετὰ νεῶν ἑξήκοντα προαπεσταλκότες ἦσαν ἐν τοῖς ἄνω καιροῖς, τότε δὲ ἄλλας ἑξήκοντα πληρώσαντες καὶ στρατηγοὺς ἐπιστήσαντες τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον, ἐξαπέστειλαν κοινῇ μετὰ Χάρητος διαπολεμεῖν τοῖς ἀφεστηκόσι τῶν συμμάχων. Οἱ δὲ Χῖοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι μετὰ τῶν συμμάχων ἑκατὸν ναῦς πληρώσαντες, Ἴμβρον μὲν καὶ Λῆμνον οὔσας Ἀθηναίων ἐπόρθησαν, ἐπὶ δὲ Σάμον πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντες τὴν μὲν χώραν ἐδῄωσαν, τὴν δὲ πόλιν ἐπολιόρκουν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας νήσους οὔσας ὑπ' Ἀθηναίους κακοποιήσαντες χρήματα ἤθροισαν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πάντες ἀθροισθέντες τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλοντο πολιορκῆσαι τὴν τῶν Βυζαντίων πόλιν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Χίων καὶ τῶν συμμάχων τὴν μὲν πολιορκίαν τῆς Σάμου λυσάντων, ἐπὶ δὲ τὴν βοήθειαν τοῖς Βυζαντίοις τρεπομένων, συνηθροίσθησαν πάντες οἱ στόλοι περὶ τὸν Ἑλλήσποντον· μελλούσης δὲ γενέσθαι τῆς ναυμαχίας μέγας ἄνεμος ἐπιπεσὼν διεκώλυσεν αὐτῶν τὴν προαίρεσιν. Τοῦ δὲ Χάρητος παρὰ φύσιν βουλομένου ναυμαχεῖν, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον ἐναντιουμένων διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος, ὁ μὲν Χάρης ἐπιμαρτυρόμενος τοῖς στρατιώταις διέβαλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν ὡς ἐγκαταλελοιπότων ἑκουσίως τὴν ναυμαχίαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, καὶ κρίσιν τῷ Ἰφικράτει καὶ Τιμοθέῳ προθέντες, ἐζημίωσαν αὐτοὺς πολλοῖς ταλάντοις καὶ τῆς στρατηγίας ἀπέστησαν. Χάρης δὲ παραλαβὼν παντὸς τοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν, καὶ σπεύδων τῆς δαπάνης ἀπαλλάξαι τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεχείρησε πράξει παραβόλῳ» 2).

---

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 16, 7.

(2) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 16, 21. καὶ 22.

Ο ΧΑΡΗΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΥΠΟΜΙΣΘΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΤΑΒΑΖΟΥ, ΣΤΑΣΙΑΣΑΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ἀπαλλαγεὶς τῶν δύω στρατηγῶν, ὧν ἡ φήμη καὶ αἱ ἀρεταὶ κατεσκίαζον αὐτόν, ὁ Χάρης, μόνος ἀρχηγὸς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἐναπολειφθείς, τὴν πλήρωσιν τῆς ἀπληστίας αὐτοῦ μόνον ἐσκέπτετο. Κεκορεσμένος ἐκ τῶν διαρπαγῶν καὶ κλοπῶν αὐτοῦ, ἠμέλησε τὰς πολεμικὰς αὐτοῦ ἐργασίας, ζῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ πολυτελείᾳ, ἐν μέσῳ παρασίτων καὶ ἀοιδῶν. Τοιοῦτος βίος ἔδει ἀναμφιλέκτως νὰ ἐξαντλήσῃ ταχέως τοὺς πόρους αὐτοῦ. Καθορῶν δ' ὅτι ἠδυνάτει νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας, ἐσκέπτετο μόνον τὴν εὕρεσιν μέσων προμηθείας χρημάτων. Ἀφεὶς κατὰ μέρος τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ὅστις μόνον δυσχερείας καὶ ὀλίγιστα κέρδη ἐχορήγει αὐτῷ, προσέτρεξεν εἰς μέσον ἀσφαλέστερον καὶ εὐχερές, ἀλλ' ἄξιον μόνον ληστάρχῳ καὶ οὐχὶ στρατηγῷ τῶν Ἀθηνῶν.

«Ἀρταβάζου γὰρ ἀποστάντος ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ μέλλοντος ὀλίγοις στρατιώταις πρὸς τοὺς σατράπας διαγωνίζεσθαι μυριάδας ἑπτὰ στρατιωτῶν ἔχοντας, συμμαχήσαντος αὐτῷ Χάρητος πάσῃ τῇ δυνάμει καὶ νικήσαντος τὴν τοῦ βασιλέως δύναμιν, ὁ μὲν Ἀρτάβαζος ἀποδιδοὺς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ἐδωρήσατο πλῆθος χρημάτων, ἐξ ὧν δυνατὸν ἦν πᾶσαν τὴν δύναμιν ὀψωνιάζεσθαι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρῶτον ἀπεδέξαντο τὴν πρᾶξιν τοῦ Χάρητος, ὕστερον δὲ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἀποστείλαντος καὶ κατηγοροῦντος τοῦ Χάρητος τὴν ἐναντίαν ἔσχον γνώμην· διεδόθη γὰρ λόγος ὅτι τοῖς πολεμίοις τῶν Ἀθηναίων βασιλεὺς ἐπηγγείλατο τριακοσίαις ναυσὶ συγκαταπολεμήσειν τοὺς Ἀθηναίους· ταῦτ' οὖν ὁ δῆμος εὐλαβηθεὶς ἔκρινε καταλύσασθαι τὸν πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας πόλεμον· εὑρὼν δὲ κἀκείνους ἐπιθυμοῦντας τῆς εἰρήνης, ῥαδίως πρὸς αὐτοὺς διελύσατο» (355) 1).

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ μυσαρὰ ἔκβασις τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου, ὅστις ἀφήρεσε τῶν Ἀθηνῶν τοσαύτας σπουδαίας κτήσεις καὶ ὅστις ἐπέπρωτο νὰ ᾖ τοσοῦτον δυστυχής, ἐκμηδενίζων τὰς δυνάμεις ἃς θὰ

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 16, 22.

ἠδύναντο νὰ ἀντιπαρατάξωσι τοσοῦτον λυσιτελῶς κατὰ τῶν φιλοδόξων σχεδίων τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου.

Ο ΑΡΤΑΒΑΖΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ. — Ὁ Ἀρτάβαζος, στερηθεὶς τῆς ἐπικουρίας τῶν Ἀθηνῶν, καί τοι μόνος καὶ ἄνευ συνδρομῆς τινος, δὲν ὀπισθοχώρησεν ἀπέναντι τοῦ πολέμου, εἰς ὃν κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ κατέλθῃ, ἀλλὰ ἐσκέφθη ὅπως ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ νέους συμμάχους. Ἐστράφη ὅθεν πρὸς τοὺς Θηβαίους, οὓς κατώρθωσε νὰ προσεταιρισθῇ καὶ οἵτινες ἔπεμψαν αὐτῷ ἐπικουρίαν ἐκ 5 χιλ. ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Παμμένην (353)· ἡ ἐπικουρία αὕτη ἐδραίωσε τὰ πράγματα τοῦ Ἀρταβάζου, ὁ δὲ Παμμένης, ἐν δυσὶ μάχαις, κατετρόπωσε τὸν στρατὸν τῶν σατραπῶν.

Ο ΑΡΤΑΒΑΖΟΣ ΚΑΤΑΦΕΥΓΕΙ ΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ. — Μετὰ δύο ὅμως ἔτη οἱ Θηβαῖοι ἐξαντληθέντες ἐν τῷ πρὸς Φωκεῖς πολέμῳ καὶ ἀπορούμενοι χρημάτων ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν πρέσβεις, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ χορηγήσῃ τῇ πόλει χρήματα. Ὁ Ἀρταξέρξης, προθύμως ὑπακούσας, ἔδωκε δωρεὰν ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια, ἀπέναντι τῶν ὁποίων οἱ Θηβαῖοι, εὐγνωμονοῦντες, ἐξέπεμψαν ἐπικούρους τῷ Ἀρταβάζῳ, ὅστις, βλέπων τὴν τύχην μεταβαλλομένην καὶ πάλιν, κατέφυγεν εἰς Μακεδονίαν, ἔνθα εὗρεν ἄσυλον παρὰ τῷ Φιλίππῳ, ὅστις δὲν ἀπέκρυπτε πλέον τὰ κατὰ τῶν Περσῶν σχέδια αὐτοῦ. 1)

Η ΣΤΑΣΙΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ. — Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ἀρταβάζου καὶ τοῦ Μέμνονος, ἀποστατήσαντος καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ Ὤχου καὶ καταφυγόντος παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας, δὲν ἔδωκε τέρμα εἰς τὴν στάσιν, ἥτις ἵνα διαρκέσῃ τοσοῦτον χρόνον θὰ εἶχε βεβαίως ἐξωτερικὰς ὑποκινήσεις καὶ ἴσως Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος, καὶ πολλοὺς ὁμόφρονας καὶ Ἀσιανοὺς ἴσως δὲ καὶ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ἐὰν ὁ Ἀσσύριος τῆς βίβλου τῆς Ἐσθήρ, καλούμενος Ἀρταξέρξης ἐν τῇ μεταφράσει τῶν Ἑβδομήκοντα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἦναι, ὡς λίαν πιθανόν, αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀρτα-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 16, 40 καὶ 52.

ξέρξης Γ΄. ὁ Ὦχος, καί τοι ἡ γνώμη αὕτη δὲν προετάνθη εἰσέτι καί τινες μὲν ἐν τῷ βασιλεῖ τούτῳ διορῶσι τὸν Δαρεῖον, ἕτεροι τὸν Ξέρξην καὶ ἄλλοι τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Μακρόχειρα, δυνατὸν ὁ πρῶτος ὑπουργὸς Ἀμάν, κατηγορηθείς, κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα, ὡς Μακεδὼν 1) καὶ ὡς ἐπιδιώκων τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων 2), νὰ ἦτον συνένοχος ἐν τῇ συνωμοσίᾳ καὶ νὰ καθηρέθη τῆς θέσεώς του, διότι ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἔνοχα αὐτοῦ σχέδια μᾶλλον ἢ ἕνεκα τῆς ἐπιμόνου ἀπαιτήσεως τοῦ Μαρδοχαίου. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν εἰκασίαν ταύτην θέλομεν κατανοήσει λίαν καλῶς τὰ αἴτια τὰ προκαλέσαντα τὰς διαταχθείσας ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἀμέσως μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ἀμάν, σφαγάς· διότι ἐν αὐταῖς δύναταί τις νὰ διΐδῃ οὐχὶ πλέον πρᾶξιν ἀντεκδικήσεως τῶν ἐχθρῶν τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ ποινὴν ἐπιβληθεῖσαν εἴς τε τοὺς ὀπαδοὺς τῆς στάσεως καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν· τοῦθ' ὅπερ ὑποστηρίζει ἡ πρᾶξις, περὶ ἧς διελάβομεν, τοῦ Ὤχου, ὅστις, ὅπως ὑποστηριχθῇ ἐν τῷ θρόνῳ, οὐδόλως ἐφοβήθη νὰ ἀποκτείνῃ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας.

ΜΕΝΤΩΡ Ο ΡΟΔΙΟΣ, ΣΑΤΡΑΠΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙ ΘΑΛΑΣΣΗ ΕΠΑΡΧΙΩΝ, ΔΙΔΩΣΙ ΤΕΡΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΝ. — Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ἡ στάσις διήρκεσε μέχρι τοῦ 349· ὁ δὲ Ἀρταξέρξης ὁ Γ΄. ἀφοῦ, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, καθησύχασε τὴν Φοινίκην, τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐπεφόρτισε Μέντορα τὸν Ρόδιον, σπουδαιοτάτας ὑπηρεσίας προσενεγκόντα αὐτῷ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, νὰ δώσῃ τέρμα εἰς τὸν πόλεμον, ὑποτάσσων τοὺς στασιαστὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· ἵνα ἰσχυρότερον αὐτὸν ἀναδείξῃ, διώρισεν αὐτόν, καί τοι Ἕλληνα, σατράπην τῶν παραθαλασσίων ἐπαρχιῶν καὶ ἀρχιστράτηγον ἀπόλυτον, τοῦθ' ἅπερ ἀποδείκνυσιν εὔνοιαν, ἧς ἡ ἱστορία οὐδὲν εἰσέτι παράδειγμα παρουσία-

---

(1) Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ Μακεδών, ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος τοῦ τῶν Περσῶν αἵματος. Ἐσθήρ. κ. 8, 13.

(2) Ὡήθη, λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν Περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς Μακεδόνας μετάξαι. ὁμ. ὁμ.

σεν ἡμῖν, ἐκτὸς τῆς ἡγεμονίας, ἣν ὁ Ξέρξης ἐχορήγησε τῷ Θεμιστοκλεῖ.

«Ὁ Μέντωρ, ἔχων οἰκειότητα πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ Μέμνονα τοὺς διαπεπολεμηκότας μὲν πρὸς Πέρσας ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, τότε δὲ πεφευγότας ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ διατρίβοντας παρὰ Φιλίππῳ, δεηθεὶς τοῦ βασιλέως ἔπεισεν αὐτὸν ἀπολῦσαι τοὺς ἄνδρας τῶν ἐγκλημάτων. Εὐθὺς δὲ καὶ μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτὸν ἀμφοτέρους μεθ' ὅλης τῆς συγγενείας. Ἦσαν γὰρ Ἀρταβάζῳ γεγονότες ἐκ τῆς Μέντορος καὶ Μέμνονος ἀδελφῆς υἱοὶ μὲν ἕνδεκα θυγατέρες δὲ δέκα· ψυχαγωγούμενος δ' ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν τέκνων ὁ Μέντωρ προῆγε τοὺς παῖδας, παραδιδοὺς αὐτοῖς τὰς ἐπιφανεστάτας ἐν τοῖς στρατιώταις ἡγεμονίας. Ἐστρατεύσατο δ' ἐπὶ πρῶτον Ἑρμείαν τὸν Ἀταρνέων τύραννον, ἀφεστήκοτα τοῦ βασιλέως καὶ πολλῶν ὀχυρωμάτων καὶ πόλεων κυριεύοντα. Μέντωρ μὲν οὖν δι' ἀπάτης, ταχὺ παραλαβὼν ἀκινδύνως τὰ τῶν ἀποστατῶν πολίσματα, μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τῷ βασιλεῖ·» 1) ἀλλ' οἱ ἀποστάται οὗτοι ἐξησθένουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἰσχὺν τῶν Περσῶν, ἡ δὲ στιγμὴ ἐπλησίαζε καθ' ἣν ἔμελλε νὰ καταρρεύσῃ ὁλοσχερῶς.

ΣΧΕΔΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ, ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΕΠΙ ΠΕΡΙΝΘΟΝ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. — Ἡ διαμονὴ τοῦ Ἀρταβάζου καὶ Μέμνονος παρὰ τῷ Φιλίππῳ διεφώτισε τὸν Φίλιππον περὶ τῆς εὐχερείας, δι' ἧς ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ ἕνα ἀρχηγὸν συντεταγμένη, ἠδύνατο νὰ ἐκδικήσῃ τοὺς Πέρσας καὶ κατακτήσῃ τὸ βασίλειον αὐτῶν. Οὕτωσίν, ὁ Φίλιππος, κατασχὼν τὰς Θερμοπύλας, δι' ὧν ἐξησφαλίσθη ἡ εἰς τὴν κεντρικὴν Ἑλλάδα εἴσοδος (346) καὶ, διὰ τῆς προστασίας τῶν Μεγαρέων, προσιτώτερος τῆς Πελοποννήσου γινόμενος (344), ἐστράτευσε ἐπὶ Πέρινθον καὶ Βυζάντιον, ὧν ἡ κατάληψις ἤθελε διανοίξῃ τὴν διὰ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Βοσπόρου ὁδὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (340.)

Οἱ Περίνθιοι ἀρρενωπῶς ἀντέστησαν, ἀλλά, μεθ' ὅλας τὰς γενναίας αὐτῶν προσπαθείας, ἡ παράδοσις τῆς πόλεως ἐπέκειτο ὁπότε

(1) Διόδ. Σικελ. 16, 52.

ἀνέλπιστοι ἐπικουρίαι προσῆλθον αὐτοῖς. «Τῆς γὰρ βασιλέως αὐξήσεως διαβεβοημένης, ὁ βασιλεὺς ὑφορώμενος τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ σατράπας βοηθεῖν Περινθίοις παντὶ σθένει· διόπερ οἱ σατράπαι συμφρονήσαντες ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Πέρινθον μισθοφόρων πλῆθος καὶ χρήματα δαψιλῆ καὶ σῖτον ἱκανὸν καὶ βέλη καὶ τἄλλα πάντα τὰ πρὸς τὴν τοῦ πολέμου χρείαν· ὁμοίως δὲ καὶ Βυζάντιοι τοὺς ἀρίστους τῶν παρ' ἑαυτοῖς ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν ἐξαπέστειλαν. Ἐφαμίλλων δὲ τῶν δυνάμεων γενομένων καὶ τοῦ πολέμου κοινοποιηθέντος πάλιν, ἡ πολιορκία φιλοτιμίαν ἐλάμβανεν ἀνυπέρβλητον. Διόπερ ὁ Φίλιππος ἐμέρισε τὰς δυνάμεις εἰς δύο μέρη, καὶ τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν ἀπέλιπεν ἐπὶ τῆς πολιορκίας, ἐπιστήσας αὐτοῖς τοὺς ἀρίστους ἡγεμόνας, τοὺς δ' ἄλλους παραλαβὼν αὐτὸς προσέπεσεν ἄφνω τῷ Βυζαντίῳ καὶ πολιορκίαν ἰσχυρὰν συνεστήσατο· οἱ δὲ Βυζάντιοι τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τῶν βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων παρὰ τοῖς Περινθίοις ὄντων εἰς πολλὴν ἐνέπιπτον ἀμηχανίαν. Ἀθηναῖοι μὲν ἔκριναν τὸν Φίλιππον λελυκέναι τὴν πρὸς αὐτοὺς συντεθεῖσαν εἰρήνην, εὐθὺς δὲ δύναμιν ναυτικὴν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν βοηθήσουσαν τοῖς Βυζαντίοις. Ὁμοίως δὲ τούτοις Χῖοι καὶ Κῷοι καὶ Ῥόδιοι καί τινες ἕτεροι τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Βυζαντίοις. Διόπερ ὁ Φίλιππος καταπληγεὶς τῇ συνδρομῇ τῶν Ἑλλήνων τὴν πολιορκίαν τῶν πόλεων ἔλυσε καὶ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τοὺς ἐναντιουμένους συνέθετο τὴν εἰρήνην» 1).

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΕΚΛΕΓΕΤΑΙ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ.—Μετὰ τρία ἔτη (338), ὁπότε ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ νίκη ὑπέταξε τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸν Φίλιππον, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἵνα καλύψῃ πέπλωμένης τὴν ἧτταν τῶν Ἑλλήνων, ἐσκέφθη νὰ συμπαρασύρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας. Πρὸς τοῦτο ὅθεν διέδωσεν ὅτι προὐτίθετο νὰ προσβάλῃ τοὺς Πέρσας καὶ ἐκδικήσῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν βεβήλωσιν τῶν ἱερῶν βωμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ, ἵνα προσεταιρισθῇ κάλλιον τοὺς λαούς, οὓς ἐπιθύμει, συνεκάλεσεν συνέδριον ἐν Κορίνθῳ

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 16, 75—77.

ὅπως συνδιασκεφθῶσι περὶ τῶν καταλληλοτέρων μέσων τῆς ἐπιτυχίας τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου του. Ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας ταύτης καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ, εὐκόλως οὕτως ἐπιτυχὼν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ συνεδρίου.

«Ἐπὶ τούτων Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἡγεμὼν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθεσταμένος καὶ τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐνστησάμενος, Ἄτταλον μὲν καὶ Παρμενίωνα προαπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν, μέρος τῆς δυνάμεως διδοὺς καὶ προστάξας ἐλευθεροῦν τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, (336) 1)» αὐτὸς δὲ πίπτει νεκρὸς δολοφονηθείς. Ὁ Παυσανίας, ὁ δολοφόνος αὐτοῦ, ὄργανον ἐγένετο τῶν Περσῶν ἢ τῶν Ἀθηναίων, τῆς ἐκδικήσεως τῆς Ὀλυμπιάδος ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ πάθους; Ἄγνωστον. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾖ τὸ ἔργον τοῦ Φιλίππου δὲν θὰ μείνῃ ἡμιτελές, διότι διάδοχος αὐτοῦ ἦν ὁ Ἀλέξανδρος.

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 16, 91.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται:

Ἐν Σμύρνῃ,	παρὰ τῷ Ἐκδότῃ.	
Ἐν Βουτζᾷ,	»	» Ἱεροδιακόνῳ κ. Ἀκακίῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Εὐδοκίᾳ Πασχάλῃ.
Ἐν Σεϊδίκιοϊ,	»	» Ἱεροψάλτῃ κ. Ἀντωνίῳ Νικολάου.
Ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ,	»	» κ. Δημ. Ἀλεξάκῃ.
Ἐν Σωκίοις	»	» κ. Δ. Γ. Δημοπούλῳ
Ἐν Ἀϊδινίῳ,	»	» Π. ἀγ. Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίῳ.
Ἐν Νυμφαίῳ,	»	» κ. Θεοδώρῳ Α. Δημοπούλου.
Ἐν Κριτζαλίοις	»	» κ. Κωνστ. Ἀναγνώστῃ
Ἐν Λουτζακίῳ (τοῦ Νυμφαίου)	παρὰ τῷ κ. Χρ. Π. Ἀρώνῃ·	
Ἐν Μενεμένῃ,	»	» κ. Ν. Γ. Καρακουλουξῇ.
Ἐν Περγάμῳ,	»	» ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ν. Ράλλῃ.
Ἐν Μαγνησίᾳ	»	» κ. Μιμῖκῳ Γ. Ἀσβεστοπούλῳ.
Ἐν Κασαμπᾷ,	»	» ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ἰω. Δ. Ἀφθονίδῃ.
Ἐν Φιλαδελφείᾳ,	»	» Π. ἀγ. Φιλαδελφείας κ. Διονυσίῳ
Ἐν Καραβούρνοις	»	» κ. Εὐσταθίῳ Τζακίρογλου.
Ἐν Σάμῳ,	»	» κ. Γεωρ. Τρεμούλῃ.
Ἐν Μιτυλήνῃ,	»	» ἀγ. ἀρχιδιακόνῳ τοῦ ἀγ. Μιτυλήνης κ. κ. Κυρίλλῳ Παππαδοπούλῳ.
Ἐν Μοσχονησίοις,	»	» διδασκάλῳ κ. Ἐμμανουὴλ Πασχάλῃ.
Ἐν Κυδωνίαις,	»	» κ. Ἐλευθερίῳ Γρ. Κούσῃ.
Ἐν Κεμειρίῳ,	»	» κ. Παρασκευᾷ Εὐστρ. Κεραμέως.
Ἐν Ἀδραμιττίῳ,	»	» διδασκάλῳ κ. Γ. Καρακατσάνῃ.
Ἐν Φρενελίῳ,	»	» κ. Σταύρῳ Βαφιάδῃ.
Ἐν Δαρδανελλίοις	»	» Ἱεροδιδασκάλῳ κ. Νικοδήμῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Ἀμαλίᾳ Ζαχαρίου.
Ἐν Κων)πόλει,	»	» Μεγάλῳ ἀγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Κωνσταντίνῳ Δελιγιάννῃ.
Ἐν Προύσῃ	»	» κ. Σαοὺλ Ἐλευθερίου
Ἐν Ἀνδριανουπόλει,	»	» κ. Ἀλεξάνδρῳ Ἰωννίδῃ.
Ἐν Μάκρῃ,	»	» κ. Σταύρῳ Σταυριανῷ.
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ	»	» Ἀλεξάνδρῳ Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Καίρῳ,	»	» Ἱεροψάλτῃ κ. Φιλίππῳ Κυριάκου.
Ἐν Μιχάλλα Κιμπίρ (Αἰγύπτου)	κ. Παναγ. Γ. Ρομπότῃ.	
Ἐν Ἱεροσολύμοις,	»	» ἀγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ Καθηγουμένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου κ. Ἰωακεντίῳ.

Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος

Δῶρα Παρθένιου Στεφανίδου
ἀρχιμανδρίτου

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται 1)4 τοῦ Μετζηδιέ,

πληρωτέου ἅμα τῇ παραλαβῇ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΕΠΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΑΥΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ Ἀλεξάνδρου.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — Τῇ ἕκτῃ τοῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος (16 Ἰουλίου 356 Π. Χ.), καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου, «ὅσοι τῶν μάγων ἐν Ἐφέσῳ διατρίβοντες ἔτυχον, τὸ περὶ τὸν νεὼν πάθος ἡγούμενοι πάθους ἑτέρου σημεῖον εἶναι, διάθεον τὰ πρόσωπα τυπτόμενοι καὶ βοῶντες ἅτην ὁμοῦ καὶ συμφορὰν μεγάλην τῇ Ἀσίᾳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τετοκέναι». 1) Ἡ Ὀλυμπιὰς πράγματα ἔτεκε τὸν Ἀλέξανδρον.

Νεοπτόλεμος ἔτι, ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, κατεκόπησε τὸ μεγαλεῖον τοῦ σχεδίου, ὅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἠβουλήθη νὰ πραγματοποιήσῃ. «Τοὺς δὲ παρὰ τῶν Περσῶν βασιλέως (Ἀρταξέρξου τοῦ Γ'.) πρέσβεις ἥκοντας ἀποδημοῦντος Φιλίππου ξενίζων καὶ γενόμενος συνήθης οὕτως ἐχειρώσατο τῇ φιλοφροσύνῃ καὶ τῷ μηδὲν ἐρώτημα παιδικὸν ἐρωτῆσαι μηδὲ μικρόν, ἀλλ' ὁδῶν τε μῆκη καὶ πορείας τῆς ἄνω τρόπον ἐκπυνθάνεσθαι, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ὁποῖος εἴη πρὸς τοὺς πολέμους, καὶ τίς ἡ Περσῶν ἀλκὴ καὶ δύναμις, ὥστε θαυμάζειν ἐκείνους καὶ τὴν λεγομένην Φιλίππου δεινότητα μηδὲν ἡγεῖσθαι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ὁρμὴν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην. 2)

(1) Πλουτ. Ἀλέξανδρος, 3.
(2) Πλουτ. Ἀλέξανδρος, 5.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. — Ὁ θάνατος τοῦ Φιλίππου διέσεισε τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ τοσοῦτον φιλοπόνως εἶχεν ἀνεγείρει οὗτος· ὁ δὲ νέος αὐτοῦ διάδοχος, πρὶν εἰσέτι σκεφθῇ περὶ τῆς Ἀσίας, ὤφειλε νὰ ἄρξηται πάλης, ἂν οὐχὶ μακρᾶς, τοὐλάχιστον τρομερωτάτης. Ἐπὶ τῇ προφάσει νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἀπηλλάγη πάντων τῶν κατασκιαζόντων αὐτὸν. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν ἐνέκειτο ὁ μεγαλείτερος τῶν κινδύνων αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλὰς, ἡ μετὰ θλίψεως ὑπαχθεῖσα τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ Φιλίππου, ἐπιλανθανομένη τῆς Χαιρωνείας, ἠρνήθη νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰκοσαετῆ μόλις βασιλέα ὡς αὐτοκράτορα στρατηγὸν αὐτῆς. Τὴν αὐθάδειαν ταύτην ὑπέθαλψεν ἡ διαδοθεῖσα φήμη ὅτι τὰ γειτνιάζοντα τῇ Μακεδονίᾳ ἔθνη παρεσκευάζοντο ἐκ τοῦ φανεροῦ εἰς μεγάλην ἀποστασίαν καὶ ὅτι οἱ βάρβαροι τῶν βορείων χωρῶν ἦσαν εἰς κίνησιν.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙ ΤΗΝ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΝ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ. — Ἡ καταιγὶς ἐφαίνετο ἐγγὺς καὶ ἀναπόφευκτος, ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος προέλαβεν αὐτὴν διὰ τῆς δεξιότητος καὶ τῆς ἀδαμάστου ἐνεργητικότητος αὐτοῦ. Δὲν μετακαλεῖ τὸν στρατόν, ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχεν ἐξαποστείλει εἰς Ἀσίαν ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα καὶ Ἄτταλον, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἄτταλος ἐτύγχανε μεγάλης ἀποδοχῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἧς ἕνεκα ἐφοβεῖτο μήπως ποτὲ ἀντιποιηθῇ οὗτος τὴν ἀρχήν, καὶ πρὸς ἀντεκδίκησιν τῆς Κλεοπάτρας, τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ Ὀλυμπιὰς ἠνάγκασε νὰ κρεμασθῇ, ἀφοῦ ἐφόνευσεν ἐπὶ τῶν ἀγκαλῶν της τὸ τέκνον, ὅπερ ἔσχε μετὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐπειδὴ συνεμάχησεν οὗτος κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἀθηναίων, μεσολαβοῦντος τοῦ Δημοσθένους, πέμπει παρ' αὐτῷ τὸν Ἑκαταῖον, πιστότατον αὐτοῦ φίλον, «δοὺς ἐντολὰς μάλιστα μὲν ἀγαγεῖν ζῶντα τὸν Ἄτταλον, ἐὰν δὲ τοῦτο μὴ δύνηται κατεργάσασθαι δολοφονῆσαι τὸν ἄνδρα τὴν ταχίστην. Οὗτος μὲν οὖν διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ συμμίξας τοῖς παρὰ τὸν Παρμενίωνα καὶ Ἄτταλον, ἐπετήρει τὸν καιρὸν τῆς προκεχειρισμένης πράξεως» 1). Διὰ τῆς δο-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 2.

λοφονίας τοῦ Ἀττάλου ὡς καὶ διὰ τῆς ἱκανότητος, μεθ' ἧς προσεκτήσατο τὸν Παρμενίωνα, κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν τὸν στρατὸν τῆς Ἀσίας, ὅστις ἐπεδείκνυε τάσιν πρὸς ἐπανάστασιν.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΩΧΟΥ. — Ο ΑΡΣΗΣ ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ. — Ὁ Ἀλέξανδρος ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν Ἀσίαν τὸ ἐπιτηρητικὸν τοῦτο σῶμα, ὅπερ θὰ ἐπήρκει νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ βραδύτερον τὴν ἐλευθέραν ὁδὸν τοῦ στρατοῦ του, καθόσον ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδόλως ἐφοβεῖτο τοὺς Πέρσας, ἐπασχολουμένους εἰς τὰς ἐμφυλίους αὐτῶν στάσεις.

«Φιλίππου γὰρ ἔτι βασιλεύοντος ἦρχε τῶν Περσῶν Ὦχος καὶ προσεφέρετο τοῖς ὑποτεταγμένοις ὠμῶς καὶ βιαίως· μισουμένου δὲ αὐτοῦ διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν τρόπων, Βαγώας ὁ χιλίαρχος ἀνεῖλε φαρμάκῳ τὸν Ὦχον διά τινος ἰατροῦ, τὸν δὲ νεώτατον τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Ἀρσῆν εἰσήγαγεν εἰς τὴν βασιλείαν· ἀνεῖλε δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ βασιλέως, ὄντας νέους παντελῶς, ὅπως μονωθεὶς ὁ νεανίσκος μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γένηται» (336) 1). Ὑπῆρχε πάντοτε καιρὸς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον νὰ προσβάλῃ παρόμοιον ἀντίπαλον, ἀλλ' ἐν πρώτοις ἔδει νὰ μὴ ἀφήσῃ ὄπισθεν αὐτοῦ οὐδένα ἐπίφοβον ἐχθρόν.

Η ΕΛΛΑΣ ΠΕΡΙΦΟΒΟΣ ΔΙΟΡΙΖΕΙ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ. — Ἡ Ἑλλὰς, βλέπουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπαπειλούμενον βορειόθεν, παρεσκευάζετο νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὰ ὅπλα ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος προλαβὼν ἐξεμηδένισε πᾶν σχέδιον ἀποστασίας. Ἐξασφαλισθεὶς ἐκ τῆς ἐπικουρίας τῶν Θεσσαλῶν, ἀφίκετο εἰς τὰς Θερμοπύλας μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ, ἔνθα συναγαγὼν τὸ συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων ἔπεισεν ἑαυτῷ κοινῷ δόγματι δοθῆναι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν. Ἀκολούθως ἀφικόμενος ὑπὸ τὰ τείχη τῶν Θηβῶν, ἐνέσπειρε τὸν φόβον εἰς πάντας τοὺς κατοίκους. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ ἐξαπέστειλαν πρέσβεις, ἀξιοῦντες συγγνώμην ἔχειν εἰ τὴν ἡγεμονίαν μὴ ταχέως συγχωροῦσιν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιεικῶς ὑποδεχθεὶς τοὺς πρέσβεις, μετέβη εἰς Κόρινθον, ἔνθα συνέδριον συγκροτήσας ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας νὰ ψηφίσωσιν αὐτὸν στρατηγὸν αὐ-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 5.

τοκράτορα τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ κατὰ τῶν Περσῶν σχεδιαζομένῳ πολέμῳ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι μόνοι ἀπεποιήθησαν εἰπόντες ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἐδίδαξαν αὐτοῖς, οὐχὶ νὰ ὑπακούωσιν ἀλλὰ νὰ διατάσσωσι.

ΝΙΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΡΟΣ ΑΡΚΤΟΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. — Ἡ Ἑλλὰς ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλ᾽ οἱ βάρβαροι διενήργουν ταραχὰς ἐπὶ τῶν πρὸς βορρᾶν ὁρίων. Ὁ Ἀλέξανδρος σπεύδει πρὸς συνάντησιν αὐτῶν, διέρχεται τὸν Αἷμον, νικᾷ τοὺς ἀνεξαρτήτους Θρᾷκας, τοὺς Τριβάλλεις, τοὺς Γέτας καὶ αὐτοὺς τοὺς Κέλτας, οὓς ἅπαντᾷ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως, ἐπανέρχεται πρὸς νότον, καταβάλλει τοὺς Ταυλαντίους καὶ Ἰλλυρίους καὶ προδιατίθεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς Μακεδονίαν, ἀφοῦ ὑπέταξε πάσας τὰς χώρας τὰς γειτνιαζούσας τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ καὶ ἐξησφάλησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰς ἀναγκαίας ἐπικουρίας τῶν μαχίμων φυλῶν πρὸς πραγμάτωσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ κατὰ τῶν Περσῶν, ἂν τὰ ἐν Ἀσίᾳ γεγονότα κατέστησαν ἀναπόφευκτον.

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΑΡΣΗΝ. — «Τοῦ δὲ μειρακίου (Ἀρσῆ) ταῖς γενομέναις παρανομίαις (ὑπὸ Βαγώα) προσκόπτοντος, καὶ φανεροῦ καθεστῶτος ὅτι τιμωρήσεται τὸν αὐθέντην τῶν ἀνομημάτων, φθάσαι αὐτοῦ τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Βαγώας ἀνεῖλε τὸν Ἀρσὴν μετὰ τῶν τέκνων τρίτον ἔτος ἤδη βασιλεύοντα· ἐρήμου δ᾽ ὄντος τοῦ βασιλέως οἴκου, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ κατὰ γένος διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν, προχειρισάμενος ἕνα τῶν φίλων Δαρεῖον ὄνομα (Κοδομανὸν), τούτῳ συγκατεσκεύασε τὴν βασιλείαν· οὗτος δ᾽ ἦν υἱὸς μὲν Ἀρσάνου τοῦ Ὀστάνου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀρταξέρξου τοῦ Ὤχου τοῦ Περσῶν βασιλεύοντος. Ἴδιον δέ τι συνέβη περὶ τὸν Βαγώαν γενέσθαι καὶ μνήμης ἄξιον· χρώμενος γὰρ τῇ συνήθει μιαιφονίᾳ τὸν Δαρεῖον ἐπεβάλετο διὰ φαρμακείας ἀνελεῖν, μηνυθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ὁ βασιλεὺς ὡς ἐπί τινι φιλανθρωπίᾳ προσκαλεσάμενος τὸν Βαγώαν καὶ δοὺς τὸ ποτήριον, ἠνάγκασε πιεῖν τὸ φάρμακον» 1).

---

(1) Διόδ. Σικελ. 17, 5.

Ὁ Δαρεῖος, ὡς εἴπομεν, διεκρίθη ἐπὶ ἀλκῇ καὶ ἀνδρείᾳ, ἅμα τῇ ἀναῤῥήσει τοῦ Ὤχου, ἐν τῷ κατὰ τῶν Καρδούχων πολέμῳ καὶ τὸ πεπρωμένον ἐφαίνετο οὕτως ἀντιπαραβάλον τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀντίπαλον ἄξιον αὐτοῦ. Ἐπεθύμει δὲ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ πρὸς τοῦτο κατεσκεύασε πολυαρίθμους τριήρεις, ἀναθέσας τὴν διοίκησιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀρίστους στρατηγοὺς τῆς βασιλείας του.

Ο ΜΕΜΝΩΝ ΑΝΩΦΕΛΩΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΗ ΤΗΝ ΚΥΖΙΚΟΝ. — Πρὸ παντὸς ἄλλου ἔπρεπε νὰ ἐκδιώξῃ τῆς Ἀσίας τὴν Μακεδονικὴν ἐμπροσθοφυλακήν, ἥτις ἀπὸ τοσούτου χρόνου διέμεινεν ἐν τῇ Ἑλλησποντιάδι Φρυγίᾳ, καὶ ἰδίως ἀποδιώξῃ αὐτὴν τῆς Κυζίκου, ἣν κατεῖχε καὶ ἧς ὁ λιμὴν διηυκόλυνε τὴν συγκοινωνίαν αὐτῆς μετὰ τῆς Εὐρώπης, καθιστῶν αὐτὴν κυρίαν τῆς Προποντίδος. Μέμνων ὁ Ρόδιος, διαφέρων ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει στρατηγικῇ, λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως μισθοφόρους πεντακισχιλίους Ἕλληνας, διῆλθε τὴν Ἴδην καὶ ἀφίκετο αἴφνης ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Κυζίκου· ἀλλὰ, μὴ κατορθώσας νὰ ἐκπορθήσῃ αὐτὴν, περιωρίσθη εἰς λαφυραγώγησιν τῶν περιχώρων.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΡΜΕΝΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΑ. — «Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Παρμενίων Γρύνειον μὲν πόλιν ἑλὼν κατὰ κράτος ἐξηνδραποδίσατο, Πιτάνην δὲ πολιορκοῦντος αὐτοῦ Μέμνων ἐπιφανεὶς καὶ καταπληξάμενος τοὺς Μακεδόνας ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα Κάλλας μὲν ἔχων Μακεδόνας καὶ μισθοφόρους στρατιώτας ἐν τῇ Τρῳάδι συνῆψε μάχην πρὸς τοὺς Πέρσας, ὄντας πολλαπλασίους, καὶ ληφθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ροίτειον» 1). Μετ' οὐ πολὺ ὁ Παρμενίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔνθα παρέστη εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Μακεδόνων στρατηγῶν, ὅπερ συνεκροτήθη πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν καὶ ἀνέλαβε, κατὰ τὸν Ἀρριανόν, τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου, δι' οὗ ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς διεπέρασε τὰ στενὰ τῆς Ἀβύδου.

ΝΕΑ ΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. — ΚΑΤΕΡΕΙΠΩΣΙΣ ΤΩΝ

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 7.

ΘΗΒΩΝ. — Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Μέμνονος καὶ ἡ εὐχερὴς θέσις τῶν Μακεδόνων ἐν Ἀσίᾳ, κατέστησαν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναγκαίαν. Ἐὰν δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν ὥδευσε κατὰ τῆς Ἀσίας, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, αἵτινες κατ' ἀνάγκην εἶχον κατακρατήσει αὐτὸν μῆνάς τινας ἐν Εὐρώπῃ. Εὑρίσκετο εἰσέτι παρὰ τοῖς Τριβάλλοις ὁπότε ἐπληροφορήθη ὅτι φήμη περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἶχε διαδοθῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι πανταχόθεν ἠγέρθησαν κατ' αὐτοῦ. Οἱ ἐξόριστοι τῶν Θηβῶν ἀνεκλήθησαν· ἡ Μακεδονικὴ φρουρὰ ἐξεδιώχθη τῆς Καδμείας καὶ πανταχόθεν ἐπεκαλοῦντο τὴν συνδρομὴν τῶν συμμάχων καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηνῶν. Γενικὴ στάσις ἐπέκειτο. Ἀλλ' οὐδεμία εἰσέτι εἶχε γίνει συγκέντρωσις καὶ αἱ ἐπικουρίαι δὲν εἶχον εἰσέτι ἑτοιμασθῇ, ὁπότε αἱ Θῆβαι ὑπέκυψαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, σπεύσαντα κατ' αὐτῆς μετὰ τριάκοντα χιλιάδων πεζῶν καὶ τρισχιλίων ἱππέων. Μετὰ ματαίας προσπαθείας ὅπως ὑποτάξῃ τοὺς Θηβαίους διὰ συνθήκης, ἠναγκάσθη νὰ καταβάλῃ αὐτοὺς ἅπαξ διὰ παντός. Αἱ Θῆβαι, ἐξ ἐφόδου καταληφθεῖσαι, κατερημώθησαν ὁλοσχερῶς, τῶν τριάκοντα χιλιάδων κατοίκων αὐτῶν ἐξανδραποδισθέντων.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΕΙΔΕΤΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. — Ἡ αὐστηρότης αὕτη τοῦ Ἀλεξάνδρου τὴν φρίκην ἐνέσπειρε πᾶσι ταῖς Ἕλλησι. Καὶ αἱ Ἀθῆναι αὐταὶ ἐξέπεμψαν πρεσβείαν τῷ νικητῇ, ἥτις ἀπήτησεν ὅπως παραδώσωσιν αὐτῷ τοὺς ἐτερεθίσαντας τὸν δῆμον ῥήτορας. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀντὶ νὰ παραδώσωσιν αὐτῷ αὐτούς, ἀπέστειλαν δευτέραν πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὅπως κατευνάσωσι τὴν ὀργήν του καὶ παρακαλέσωσιν αὐτὸν νὰ φεισθῇ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Ὁ καιρὸς τῆς ἐκδικήσεως παρῆλθεν. Ὁ Ἀλέξανδρος, τοῖς γενναίοις αὐτοῦ αἰσθήμασι χρώμενος, ἐδέξατο τὴν αἴτησιν τὸ μὲν ἵνα μὴ δώσῃ τοῖς Ἕλλησιν ἀδεμίαν πρόφασιν δυσαρεσκείας κατ' αὐτοῦ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἀσίαν, τὸ δὲ χάριν τῶν Ἀθηνῶν, ὧν τὴν εὔνοιαν ἐπεδίωκε καὶ αἵτινες μόνον ἤρκουν πρὸς ἐδραίωσιν τῆς δόξης αὐτοῦ.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — Οὐδὲν τοῦ λοιποῦ πτοούμενος ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων, εἰσέρχεται εἰς Μακεδονίαν, συγκαλεῖ εἰς συμβούλιον τοὺς ἡγεμόνας τῶν στρατηγῶν,

ὑποβάλλει αὐτοῖς τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας, δίδωσι τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς καὶ διὰ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ διαθερμαίνει τὰς καρδίας πάντων πρὸς πόλεμον. Ὁ πόλεμος ἀπεφασίσθη. Συντελεῖ μεγαλοπρεπεῖς θυσίας τοῖς θεοῖς, ἀνατίθησι τὴν διοίκησιν τῆς Μακεδονίας τῷ Ἀντιπάτρῳ, ἀνδρείῳ στρατηγῷ καὶ πιστῷ αὐτοῦ φίλῳ, ἀφίησιν αὐτῷ δώδεκα χιλιάδας πεζοὺς καὶ 15 χιλιάδας ἱππέων, συναθροίζει τὸν στρατὸν, ὅστις ἔμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτῷ καὶ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του διανέμει τὰς προσόδους τοῦ κράτους εἰς τοὺς φίλους. Ὅταν δὲ ὁ Περδίκκας ἠρώτησεν αὐτὸν «Σεαυτῷ, ὦ βασιλεῦ, τί καταλείπεις;» «Τὰς ἐλπίδας» ἀπήντησεν. «Οὐκοῦν, εἶπεν ὁ Περδίκκας, καὶ ἡμεῖς τούτων κοινωνήσωμεν οἱ μετὰ σοῦ στρατευόμενοι» 1). Τούτων γενομένων, ὁ Ἀλέξανδρος ἤρξατο τῆς διαβάσεως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ὀλυμπιάδος (334). Μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας ἀφικνεῖται εἰς Σηστόν. Οἱ Πέρσαι, ὧν ὁ στόλος εἶχε τὴν θαλασσοκρατίαν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῶν Ἀθηνῶν, ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτῷ τὴν δίοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀλλ' ἡ ἀδράνεια αὐτῶν τοσαύτη ὑπῆρξεν ὥστε ὁ Ἀλέξανδρος κατώρθωσεν ἀνενοχλήτως νὰ διέλθῃ τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου μετὰ ἑκατὸν ἑξήκοντα τριήρεων, ἔχων ἐφόδια ἑβδομήκοντα ταλάντων.

ΑΦΙΚΝΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΑΒΥΔΟΝ. — Ὁ Ἀλέξανδρος, διελθὼν τὸν Ἑλλήσποντον, ἠκόντισε τὸ δόρυ πήξας αὐτὸ εἰς τὴν γῆν εἰς σημεῖον κατοχῆς καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Ἄβυδον, ὅθεν μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ μετέβη εἰς τὸ Ἴλιον πεδίον, θύσας τῇ Ἀθηνᾷ καὶ, ἀφιερώσας αὐτῇ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ἔλαβε πρὸς ἀνταλλαγὴν τὰ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Τροίας ἐκεῖ φυλασσόμενα ὅπλα, ἅτινα ἐφόρει ἔκτοτε κατὰ τὰς μάχας. Εἶτα αὐτὸς μὲν ἔσπευσε τῷ Ἀχιλλεῖ, ὁ δ' Ἡφαιστίων τῷ Πατρόκλῳ. «Ἐν δὲ τῷ περιϊέναι καὶ θεᾶσθαι τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἐρομένου τινὸς αὐτὸν εἰ βούλεται τὴν Ἀλεξάνδρου λύραν ἰδεῖν, ἐλάχιστα φροντίζειν ἐκείνης ἔφη, τὴν δ' Ἀχιλλέως ζητεῖν, ᾗ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνος (ὁ Ὅ-

(1) Πλουτ. Ἀλέξανδρος. 15.

μηρος)» 1) εἶτα δὲ ἐποιήσατο ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. — Οἱ χρηματικοὶ πόροι του ἦσαν λίαν ὀυσανάλογοι πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς ἀκολουθούσης αὐτῷ δυνάμεως «εὑρέθησαν πεζοὶ Μακεδόνες μὲν μύριοι καὶ δισχίλιοι, σύμμαχοι δὲ ἑπτακισχίλιοι, μισθοφόροι δὲ πεντακισχίλιοι» καὶ τούτων ἁπάντων Παρμενίων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν. Ὀδρύσαι δὲ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ συνηκολούθουν πεντακισχίλιοι, τοξοτῶν δὲ καὶ τῶν Ἀγριάνων καλουμένων χίλιοι, ὥστε τοὺς πάντας εἶναι πεζοὺς τρισμυρίους· ἱππεῖς δὲ ὑπῆρχον Μακεδόνες μὲν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, Φιλώτου τοῦ Παρμενίωνος ἡγουμένου, Θετταλοὶ δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Κάλλας ὁ Ἀρπάλου, τοῦ δ' ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πάντες ἑξακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἠρίγυιος, Θρᾷκες δὲ πρόδρομοι καὶ Παίονες ἐνακόσιοι, Κάσανδρον ἔχοντες ἡγεμόνα, ὥστε σύμπαντα ὑπάρχειν ἱππεῖς τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους· οἱ μὲν οὖν μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἦσαν, οἱ δ' ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἀπολελειμμένοι στρατιῶται, ὧν Ἀντίπατρος εἶχε τὴν ἡγεμονίαν, πεζοὶ μὲν μύριοι καὶ δισχίλιοι, ἱππεῖς δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι» 2)

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΧΕΤΑΙ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ. — ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΣΙΝ ΑΥΤΟΝ ΟΠΙΣΘΕΝ ΤΟΥ ΓΡΑΝΙΚΟΥ. — Ὁ Ἀλέξανδρος ἐξ Ἰλίου στρέφει πρὸς τὴν Ἀρίσβην, ἔνθα ἐστρατοπέδευεν ὁ στρατός· τῇ ἐπαύριον ἀφεὶς ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν Περκώτην καὶ Λάμψακον, ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Πρακτίου ἢ Προσακτίου, ὅστις κατερχόμενος ἐκ τῆς Ἴδης, χώνεται εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ Ἑλλησπόντου καὶ Προποντίδος· ἐκεῖθεν διερχόμενος τὰς Κολωνάς, ἀφικνεῖται εἰς Ἔρμωτον, προπορευομένων τῶν προδρόμων ὑπὸ τὸν Ἀμύνταν.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἐστρατοπέδευσαν παρὰ τὴν Ζε-

(1) Πλουτ. Ἀλέξ. 15.

(2) Διόδ. Σικελ. 17. 17. Κατὰ τὸν Ἀρριανὸν ἱππεῖς μὲν ἦσαν 5 χιλ. πεζοὶ δὲ 30 χιλ. κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον πεζοὶ μὲν παρηκολούθουν 34 χιλ. καὶ ἱππεῖς 4 χιλιάδας. Πλουτ. Ἀλέξ. 15.

λειαν μετὰ τοῦ περσικοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πεζικοῦ, ταῦ στρατολογηθέντος διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Δαρείου. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς διαβάσεως τῶν στενῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου συμβούλιον συνεκρότησαν. Μέμνων ὁ Ρόδιος, γινώσκων τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀπειθειαν τῶν Περσῶν, συνεβούλευσε νὰ μὴ ἀντιπαραταχθῶσι κατὰ τῶν Μακεδόνων, ὡς ὑπερτέρων αὐτοῖς κατὰ τὸ πεζικόν, ἀλλὰ νὰ φθείρωσι τὴν χώραν, νὰ καύσωσι τοὺς ἀγροὺς, τὰ θέρη καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς, στεροῦντες οὕτω τοὺς Μακεδόνας πάντων τῶν ἀναγκαίων· τοῦτο ἦν τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, δι' οὗ ἤθελον ἀναγκάσει τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μάχηται ὀπισθοχωρῶν. Ἀλλ' ἡ γνώμη του ἀπερρίφθη. Οἱ σατράπαι, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστρέψωσιν ἰδίαις χερσὶ τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ἔσπευσαν νὰ μεταβῶσι καὶ περιμένωσι τὸν Ἀλέξανδρον ὄπισθεν τοῦ Γρανικοῦ 1).

ΜΑΧΗ ΕΝ ΓΡΑΝΙΚΩ (21 Μαΐου 334). — Ὁ τόπος ἦν λίαν ἀσύμφορος τοῖς Μακεδόσι, διότι ἔπρεπε νὰ διέλθωσιν ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ ποταμὸν ὁρμητικὸν, βαθύτατον, πλήρη βράχων καὶ σκοπέλων ἀμμωδῶν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος κακὸν οἰωνὸν θεωρῶν τὴν ὀπισθοχώρησιν ἐν τῇ πρώτει ὄψει τοῦ ἐχθροῦ, σπεύδει πρῶτος μετὰ τοῦ ἱππικοῦ· οἱ δὲ Πέρσαι, ἀντὶ νὰ ἐπιτεθῶσιν ἀμέσως, ἔδωσαν εἰς τοὺς ἱππεῖς αὐτοῦ τὸν καιρὸν νὰ συσσωματωθῶσιν, εἰς δὲ τὴν φάλαγγα νὰ διαβῇ τὸν ποταμόν. Μάχη συνήφθη αἱματηρὰ τότε. Ἡ τακτικὴ καὶ ἡ στρατιωτικὴ εὐπείθεια ἐξησφάλισαν τὴν νίκην τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὅστις ὀλίγου δεῖν νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ Σπιθροδάτου, σωθεὶς ὑπὸ τοῦ Κλείτου. Οἱ μισθοφόροι Ἕλληνες μόνον ἐβράδυνον τὴν νίκην αὐτοῦ, ἀπελπισθέντες πάντες, ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Ἀρριανὸν 1) ἐκτὸς δισχιλίων ἐξανδραποδισθέντων καὶ ἀποσταλέντων εἰς τὴν Μακεδονίαν, διότι, ἀπειθοῦντες τοῖς κειμένοις νόμοις τῆς πατρίδος, συνηγώνισαν τοῖς βαρβάροις κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλως τε ἡ ἀντίστασις αὐτῶν κατέδειξε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὅτι μόνον ἐξ Ἑλλήνων ἠδύναντο νὰ παρεμβληθῶσιν ἐμπόδια εἰς τὴν πραγματοποίησιν

(1) Ἀρρ. Ἀλεξ. ἀνάβ. βιβλ. 1 κεφ. 12—13.
(1) Ἀρρ. Ἀλεξ. ἀνάβ. βιβλ. 1. κεφ. 15—16.

τῶν σχεδίων αὐτοῦ. Οὕτωσὶ λοιπὸν πρώτη αὐτοῦ φροντὶς ἦν νὰ περικλείσῃ τῷ Δαρείῳ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἄγουσαν, ἐμποδίζων οὕτω τὴν ἐκεῖσε στρατολογίαν Ἑλλήνων.

ΑΠΩΛΕΙΑΙ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΩΝ. — Ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἔπεσαν ἐκ μὲν τοῦ ἐχθροῦ 10 χιλ. πεζοί, 2 χιλ. ἱππεῖς, Μιθροβαρνάζης, σατράπης Καππαδοκίας, Σπιθροβάτης, σατράπης Λυδίας, Μιθριδάτης γαμβρὸς τοῦ Δαρείου καὶ Φαρνάζης, ἀδελφὸς τῆς συζύγου αὐτοῦ. Ὁ Ἀρσίτης, σατράπης τῆς παρ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, κατέφυγεν εἰς Φρυγίαν καὶ ἀπέθανεν ἐξ ἀπελπισίας· ἐκ δὲ τῶν Μακεδόνων 70 ἱππεῖς, 30 πεζοὶ καὶ 25 ὑπασπισταὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἵτινες ἔπεσαν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ. Ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ Λυσίππου ἔστησεν εἰς ἕκαστον τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἀνὰ μίαν χαλκῆν εἰκόνα κατακοσμήσας δι' αὐτῶν τὴν πόλιν τοῦ Δίονος, ὅθεν βραδύτερον ἀνηρπάσθησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων 1).

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΟΡΓΑΝΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΦ' ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΩ ΦΡΥΓΙΑΝ. — Ἡ κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔμελλε νὰ ᾖ τὸ προϊὸν τῆς ἐν Γρανικῷ μάχης, διότι πρὸ πολλοῦ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν λαοὶ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἀποπτύξωσι τὸν περσικὸν ζυγόν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐμφρόνως ἐπωφελήθη τῆς περιστάσεως.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐλπίζων νὰ ἑδραιώσῃ τὴν εὔνοιαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, συμμετόχους τῆς δόξης αὐτοῦ ἀναδεικνύων, ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας τριακοσίας ἀσπίδας, ἃς ἔλαβε παρὰ τῶν αἰχμαλώτων ἐχθρῶν, ὅπως ἀφιερωθῶσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐπιγράψας τὴν φιλοτιμοτάτην ταύτην ἐπιγραφὴν «Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων»· εἶτα δέ, ἵνα ἑδραιώσῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς ὄπισθεν αὐτοῦ ἐγκατέλειπε, διώρισε τὸν Κάλλαν, σατράπην αὐτῶν, χωρὶς νὰ αὐξήσῃ τοὺς εἰς τὸν Δαρεῖον ἀποτιομένους φόρους. Ἐκτὸς τούτου ἀπέστειλε καὶ τὸν Παρμενίωνα ὅπως καταλάβῃ τὸ Δασκύλιον, καθέδραν τῆς μεγάλης ταύτης σατραπείας.

Ἀκολούθως διευθύνεται εἰς Σάρδεις. Μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ,

(1) Vell. Paterc. βιβλ. 1, κ. 2. Plin. N. H. βιβλ. 34 κεφ. 19 καὶ 20.

διαιρεθὲν εἰς πολλὰ σώματα, ἀνέρχεται τὸν Μάσεστον καὶ τὰς ἐκροὰς αὐτοῦ μέχρι τῶν ὑπωρειῶν τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τοῦ Τμώλου ἥτις συνδέει τὸ ὄρος Ἴδη μετὰ τοῦ Ὀλύμπου, διέρχεται τὴν σειρὰν ταύτην, κατέρχεται εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Καΰκου καὶ εἶτα τοῦ Ἕρμου 1). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παροδεύων παραλλήλως τῶν παρακτίων, ὅπως βλέπῃ πάντοτε τὸν στόλον, ἀφικνεῖται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ κόλπου Σμύρνης, στρατοπεδεύει ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ, κατανοῶν τὴν σπουδαιότητα πόλεως κειμένης ἐν τῷ βάθει κόλπου καὶ οὗ ἡ ἀκρόπολις ἤδη δεσπόζει τοῦ Πάγου, διατάσσει τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς 2), ἣν ἔμελλον νὰ πραγματοποιήσωσι βραδύτερον ὁ Ἀντίγονος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Λυσίμαχος 3).

ΑΙ ΣΑΡΔΕΙΣ ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΑΙ. — Ἑβδομήκοντα μόλις στάδια μακρὰν ἀφίκετο ὁ Ἀλέξανδρος, ὁπότε ὁ Μιθράνης, σατράπης Σάρδεων, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρίστων τῆς πόλεως, ἐξῆλθε πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ, κομίζων αὐτῷ τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰς κλεῖς τῆς ἀκροπόλεως. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἕρμου, εἴκοσι στάδια μακρὰν τῆς πόλεως, καὶ ἀπέστειλε τὸν Ἀμύνταν ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν καὶ φιλοφρόνως παρ' αὐτῷ ὑπεδέχθη τὸν Μιθράνην. Ἀποδώσας τὴν ἐλευθερίαν τοῖς κατοίκοις τῶν Σάρδεων καὶ τῆς Λυδίας καὶ ἀφήσας αὐτοῖς τὴν διὰ τῶν ἀρχαίων νόμων διακυβέρνησιν αὐτῶν, ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν οἱ Πέρσαι κατεῖχον καὶ ἥτις λίαν ὠχυρωμένη ἦν, καθόσον, πράγματι, κειμένη ἐπὶ ὑψώματος ἀποκρήμνου περιετειχίζετο ὑπὸ τριπλοῦ τείχους· διέταξε δὲ τὴν ἵδρυσιν ναοῦ καὶ βωμοῦ εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας, παραχωρήσας τὸ δικαίωμα ἀσύλου εἰς τὸν ναὸν τῆς Κολωναίας Ἀρτέμιδος, λίαν τιμωμένης ὑπὸ τῶν Λυδῶν.

Ἀναθέσας δὲ εἰς μὲν τὸν Παυσανίαν, ἕνα τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, τὴν

---

(1) Felix de Beaujour, Voyage militaire dans l' Empire ottoman τόμ. 2, 268. Ὁ συγγραφεὺς συγχέει προφανῶς τὸν Μάσεστον μετὰ τοῦ Ρυνδάκου, ἀπομακρύνων οὕτω πολὺ τὸν Ἀλέξανδρον τῆς παραλίας.

(2) Παυσαν. βιβλ. 7, κεφ. 5.

(3) Στραβ. βιβλ. 14, 645.

φρούρησιν τῆς ἀκροπόλεως, εἰς δὲ τὸν Νικίαν τὴν διανομὴν καὶ εἴσπραξιν τῶν φόρων, ἐνεκατέστησε τὸν Ἄσανδρον διοικητὴν τῆς Λυδίας καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς ἐπαρχίας μετὰ τοῦ ἀναγκαίου πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ στρατοῦ πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως. Τέλος ἵνα μὴ βραδύνῃ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἐπεφόρτισε τὸν Ἀλέξανδρον, υἱὸν τοῦ Ἀερόπου, νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὑποτεταγμένην τῷ Μέμνονι χώραν, εἰς ὃν ὁ Δαρεῖος εἶχεν ἐμπιστευθῇ τὴν σατραπείαν τῶν παραθαλασσίων ἐπαρχιῶν, τὸν στρατὸν τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν συμμάχων, ἐκτὸς τῶν Ἀργείων, οὓς ἄφησεν εἰς τὴν φρουρὰν τῶν Σάρδεων. Ὁ Μιθράνης, πρὸς ἀμοιβὴν αὐτοῦ, ἀνέλαβε μετ' οὐ πολὺ καιρὸν τὴν διοίκησιν τῆς Ἀρμενίας.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ. — Ἐντοσούτῳ τῆς φήμης περὶ τῆς ἐν Γρανικῷ νίκης διαδοθείσης ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰωνίαν, τὰ ἐν Ἐφέσῳ φρουροῦντα ξένα στρατεύματα, ἐπιβάντα δύω τριήρεων, ἃς κατέλαβον, ἐτράπησαν εἰς φυγήν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφίκετο τὴν τετάρτην ἡμέραν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ἐκείνους τῶν ὁπαδῶν του, οὓς εἶχον ἐξορίσει, καί, καταργήσας τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐγκατέστησε τὴν δημοκρατίαν. Ἀφιέρωσε τῇ Ἀρτέμιδι τοὺς φόρους, οὓς ἐπέτιον εἰς τοὺς βαρβάρους· ἀπαλλαγεὶς τοῦ τρόμου, ὃν ἐνέσπειρον οἱ ὀλιγαρχικοί, ὁ λαὸς ἀπήτησε τὸν θάνατον πάντων τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Μέμνονος, τὴν σύλλησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὴν σύντριψιν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἠμπόδισε πᾶσαν καταδίωξιν καὶ ἠμνήστευσε πάντας, προβλέπων ὅτι, καταχρώμενος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὁ λαὸς ἤθελε στραφῇ οὐχὶ μόνον κατὰ τῶν ἐνόχων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀθώων, ὅπως ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν ἢ τὴν ἀπληστίαν αὐτοῦ. Καὶ ἀναμφιρρήστως ἡ τοιαύτη διαγωγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Ἐφέσῳ ἀποτελεῖ ἕνα τῶν τίτλων τῆς δόξης αὐτοῦ. Τούτων γενομένων ἀφίκοντο πρέσβεις ἐκ Μαγνησίας καὶ Τράλλεων ὅπως προσφέρωσι τὰς πόλεις αὐτῶν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ἀπέστειλεν αὐτόθι τὸν Παρμενίωνα μετὰ 2500 ξένων πεζῶν, ἰσαρίθμων Μακεδόνων καὶ 200 ἱππέων ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἑταίρων· Ἀποστείλας πρὸς τὰς πόλεις τῆς Αἰολίδος καὶ Ἰωνίας, ὑπὸ τοὺς βαρβάρους εἰσέτι διατελούσας, τὸν Ἀλκίμαλον μετὰ ἰσαρίθμου στρα-

τοῦ, διέταξεν αὐτὸν νὰ καταστρέψῃ παντοῦ τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἐγκαταστείσῃ τὴν δημοκρατίαν, νὰ ἀποδώσῃ τοῖς λαοῖς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν πολίτευμα καὶ νὰ καταργήσῃ τοὺς φόρους, οὓς ἀπέτισαν τοῖς βαρβάροις. Εἶτα θύσας τῇ Ἀρτέμιδι, συνοδεύει τὴν παράταξιν ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ταχθέντος ὡς εἰς μάχην καὶ τῇ ἐπαύριον ἀπέρχεται μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ εἰς Μίλητον, ἀφιερώσας καθ' ὁδὸν τῇ Ἀθηνᾷ τὸν ναὸν, ὃν ἡ Πριήνη ἀνήγειρεν αὐτῇ 1).

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΜΙΛΗΤΟΥ. — Ἐνώπιον τῆς Μιλήτου ἀφικόμενος καταλαμβάνει τὴν ἐξωτερικὴν πόλιν, ἀνοπεράσπιστον οὖσαν, στρατοπεδεύει ἐν αὐτῇ, καὶ ἀποφασίζει νὰ περικυκλώσῃ τὴν ἔσω πόλιν. Ὁ Ἡγησίστρατος, ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως, κατ' ἀρχὰς ἔγραψε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἵνα προσφέρῃ αὐτῷ τὴν πόλιν, ἀλλὰ, ἀναλαβὼν θάρρος ἐκ τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ μεταμελεῖται καὶ ἀποφασίζει νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν του. Ἐν τούτοις ὁ Νικάνωρ, διοικῶν τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, προέλαβε τοὺς Πέρσας τρεῖς ἡμέρας πρὶν εἰσέτι οὗτοι καταφθάσωσιν, καὶ ἠγκυροβόλησε παρὰ τῇ νήσῳ Λάδῃ, πλησίον τῆς Μιλήτου κειμένῃ, μετὰ 160 νηῶν. Οἱ Πέρσαι ἀφίκοντο βραδύτερον καὶ εὑρόντες τὴν θέσιν κατεχομένην ὑπὸ τοῦ Νικάνορος, ἀπεσύρθησαν εἰς Μυκάλην, καί τοι πολυαριθμητώτεροι, τοῦ στόλου αὐτῶν ἀποτελουμένου ἐκ 400 νηῶν.

Ὁ Παρμενίων συνεβούλευσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην διά τινος ναυμαχίας, ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεποιήθη καθόσον ἀφροσύνης ἔργον ἤθελεν εἶσθαι νὰ προσβάλῃ μετ' ἀνίσων δυνάμεων πολυάριθμον στόλον καὶ νὰ ἀντιπαρατάξῃ μὴ ἐξησκημένους στρατιώτας ἀπέναντι δεδοκιμασμένων ναυτῶν, τῶν Κυπρίων καὶ Φοινίκων. Διατί νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ, κατὰ τῶν βαρβάρων μαχόμενος ἐπὶ ἀβεβαίου πεδίου, τὴν δεδοκιμασμένην ἀξίαν τῶν Μακεδόνων; Μία μόνη ναυτικὴ ἥττα θὰ ἤρκει νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν δόξαν τῶν ὅπλων του καὶ ἡ εἴδησις αὐτῆς ν' ἀνάψῃ μεγίστην πυρκαϊὰν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς ἠπείρου ἔπρεπε νὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΛΗΤΟΥ. — Ἐπὶ τούτοις ὁ Γλαύκιππος, εἷς τῶν ἀρίστων ἀστῶν, διαπρεσβεύων τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπὸ τοῦ λαοῦ

(1) Corp. inscr. gr. No. 2904.

καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ ὑποστηρίζοντος τὴν πόλιν, ἀναγγέλλει αὐτῷ ὅτι οἱ Μιλήσιοι προσφέρονται νὰ ἀνοίξωσι τὴν πόλην καὶ τὰ τείχη εἴς τε τοὺς Πέρσας καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐὰν ἐλύετο ἡ πολιορκία. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε αὐτὸν νὰ ἀποχωρήσῃ ἀμέσως καὶ ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς Μιλησίους ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἔβλεπον αὐτὸν μαχόμενον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν. Προσήγγισε τὰς ἀμυντικὰς μηχανάς· ἓν μέρος τοῦ τείχους διερράγη, ἕτερον κατέρρευσε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ του διὰ τοῦ ῥήγματος ὑπ' αὐτὰ τὰ ὅμματα τῶν Περσῶν, ἀπαθῶς θεωρούντων, ἐν Μυκάλῃ, τὴν συμφορὰν τῶν ὁμοφρόνων καὶ συμμάχων αὐτῶν. Ὁ Νικάνωρ, θεωρῶν ἐκ Λάδης τὰς κινήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου, παρέπλεε τὰ παράκτια καὶ, καταλαβὼν τὸν λιμένα εἰς τὸ μέρος πρὸς ὃ γίνεται στενώτερος, παρέταξε κατὰ μέτωπον τὰς τριήρεις, ὧν αἱ πρῶραι διευθύνοντο πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος, ἀπαγορεύσας οὕτω τοῖς μὲν Πέρσαις τὸν εἴσπλουν, τοῖς δὲ Μιλησίοις πᾶσαν ἐλπίδα ἐπικουρίας. Ἡ περσικὴ φρουρά, οὐδεμίαν σωτηρίας ἐλπίδα ἔχουσα, ἐτράπη εἰς φυγὴν ἢ ἠχμαλωτίσθη. Ὁ Ἀλέξανδρος, κύριος τῆς πόλεως γινόμενος, κατέταξεν ἐν τῷ στρατῷ αὐτῆς τριακοσίους μισθοφόρους Ἕλληνας, διακριθέντας ἐπὶ τῇ γενναίᾳ αὐτῶν ἀντιστάσει, χαρίσας τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν εἰς πάντας τοὺς ἐπιζήσαντας Μιλησίους.

Ὁ Περσικὸς στόλος ἄθικτος ἐστάθμευεν εἰς Μυκάλην καὶ ἐπεζήτει περιστάσεως ὅπως ναυμαχήσῃ. Ἠττηθεὶς ἔν τινι μικρᾷ ναυμαχίᾳ ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ σκεφθῇ καὶ ἐνεργήσῃ τι κατὰ τῆς Μιλήτου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφ' ἑτέρου, ἀπεφάσισε νὰ διαλύσῃ τὸν στόλον αὐτοῦ εἴτε διότι ἐστερεῖτο χρημάτων πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ εἴτε διότι ἀνεγνώριζε τὸ ὑποδεέστερον αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἐχθρικοῦ εἴτε καὶ διότι δὲν ἤθελε νὰ διχοτομήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Ἐκτὸς τούτου προέβλεπεν ὅτι, καταλαμβάνων τὴν Ἀσίαν διὰ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ καὶ κύριος γινόμενος τῶν παραθαλασσίων πόλεων, εὐχερῶς ἤθελε κατορθώσῃ ὅπως αὗται κλείσωσι τοὺς λιμένας αὐτῶν εἰς τὸν στόλον τῶν Περσῶν· ὁ δὲ στόλος αὐτοῦ ἤθελε καταστῇ ἀνωφελής, ἐνῷ οὗτος ἤθελε πάντοτε εἶσθαι εἰς θέσιν νὰ λαμβάνῃ νέας ἐπικουρίας.

Ο ΜΕΜΝΩΝ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Δαρεῖος πληροφορηθεὶς τὴν ἧτταν τοῦ στρα-

τοῦ αὐτοῦ ἐν Γρανικῷ, κατενόησεν ὅτι, πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἔπρεπε καλῶς πράττων, νὰ διορίσῃ ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ Ἕλληνα. Ὁ Μέμνων, κατὰ τὴν ὀπισθοχώρησιν εἶχεν ἀποστείλῃ πρὸς τὸν βασιλέα τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὡς ὁμήρους. Ὁ Δαρεῖος πεπεισμένος περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ, ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν διοίκησιν ἁπασῶν τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ ἐπαρχιῶν, δοὺς αὐτῷ ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Ὁ Μέμνων περιεκλείσθη μετὰ τοῦ λοιποῦ περσικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ πόλει Ἁλικαρνασσῷ, ὅθεν συνεκοινώνει πάντοτε μετὰ τοῦ στόλου καὶ ἧς ἡ ἰσχυρὰ ἀκρόπολις ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ ἀντιστῇ ἐπὶ μακρὸν καὶ καρτερῶς κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΡΕΥΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ. — Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφ' ἑτέρου, μεταβιβάσας διὰ θαλάσσης, ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως ταύτης τὰς πολεμικὰς μηχανὰς καὶ πάντα τὰ πρὸς πολιορκίαν χρειώδη, προὐχώρει ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του ἐπὶ τῆς Καρίας, ἣν ἐπεθύμει νὰ κυριεύσῃ πρὶν ἔτι ἄρξηται τῆς πολιορκίας τοῦ Μέμνονος. Ἐστράτευσε πιθανῶς διαιρέσας τὸν στρατὸν εἰς δύω σώματα, ὧν τὸ μὲν ἔπρεπε νὰ διέλθῃ τὸν κόλπον τῆς Μυοῦντος καί, διερχόμενον τὴν δυτικὴν σειρὰν τοῦ Λάτμου, νὰ διευθυνθῇ διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐρώμου μέχρι τῆς χερσονήσου τῆς πρὸς βορρᾶν τοῦ κόλπου τῆς Ἰασοῦ κειμένης, ἐνῷ τὸ ἕτερον, διοικούμενον ὑπ' αὐτοῦ, διῆλθε διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Μαρσύα μέχρι τῶν Ἀλαβάνδων, διεπέρασε τὸ πεδίον τῶν Μυλάσσων, διελθὸν τὴν κοιλάδα τῶν Ἀλίνδων, τὰ στενὰ τοῦ Λάτμου καὶ τὴν ἱερὰν ὁδὸν τῶν Λαβράνδων. Ἅμα ἀφίκετο πρὸ τῶν Ἀλίνδων, θέσεως ἰσχυρᾶς ὑπὸ τῆς Ἄδης, βασιλίσσης τῆς Καρίας, διακρατουμένης μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν κρατῶν αὐτῆς ὑπὸ Πιξοδάρου, τοῦ νεωτέρου αὐτῆς ἀδελφοῦ, ἡ Ἄδα ἐξῆλθε πρὸς συνάντησίν του, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν πόλιν, ἣν διετήρει ὡς καταφύγιόν της καὶ υἱοθέτησεν αὐτόν. Ὁ Ἀλέξανδρος, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν δυστυχημάτων αὐτῆς, ἐχορήγησεν αὐτῇ τὰ μέσα τῆς ἀνακτήσεως τῶν κρατῶν της καί, διὰ τῆς εὐμενοῦς πρὸς αὐτὴν ὑποδοχῆς, προσείλκυσε τὴν συμπάθειαν τῶν Καρῶν, δυσαρέστως ἀναμφιβόλως διακειμένων πρὸς τὸν Πιξόδαρον, ὅστις αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀσθενῆ, ἀφοῦ ἐξεθρόνισε τὴν ἀδελφήν

του, κατεπροδώσατο τὸν ἐθνικὸν πόλεμον, καὶ παραδώσας τὴν Καρίαν εἰς τὸν Ὀθοντοβάτην, ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς σατράπην, οὗτινος καὶ κηδεστὴς ἐγένετο. «Εὐθὺς γὰρ αἱ πόλεις ἅπασαι πρεσβείας ἀποστέλλουσαι χρυσοῖς στεφάνοις ἐτίμησαν τὸν βασιλέα καὶ πάντα συμπράττειν ἐπηγγείλαντο.» 1)

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ.—Κύριος γενόμενος ἁπασῶν τῶν μεταξὺ Μιλήτου καὶ Ἁλικαρνασσοῦ πόλεων ἤτοι Ἡρακλείας τῆς ἐν Λάτμῳ, Εὐρώμου, Ἀλαβάνδων, Ἀλίνδων, Μυλάσσων, Ἰασσοῦ, Βαργυλίας καὶ ἐξασφαλισθεὶς περὶ τῆς συγκοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῶν στρατηγῶν, οὓς ἄφησεν εἰς τὰς κατακτηθείσας ἤδη ἐπαρχίας, ὧν ἡ κατοχὴ κατέστησε αὐτὸν κύριον πάσης τῆς δυτικῆς παραλίας ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Ἰασσοῦ, ὁ Ἀλέξανδρος ἐστρατοπέδευσε πέντε στάδια μακρὰν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ. «Ἥ τε γὰρ φύσις τοῦ χωρίου ὀχυρὸν ἐποίει αὐτό, καὶ ὅπῃ τι ἐνδεῖν ὡς πρὸς ἀσφάλειαν ἐφαίνετο, ξύμπαντα ταῦτα Μέμνων τε αὐτὸς παρὼν, ἤδη ἀποδεδειγμένος πρὸς Δαρείου τῆς τε κάτω Ἀσίας καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμὼν ἐκ πολλοῦ παρεσκευάκει· καὶ στρατιῶται πολλοὶ μὲν ξένοι μισθοφόροι τῇ πόλει ἐγκατελείφθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ Περσῶν αὐτῶν· αἵ τε τριήρεις ἐφώρμουν τῷ λιμένι, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν ναυτῶν πολλὴν ὠφέλειαν γίγνεσθαι ἐς τὰ ἔργα. Τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ προσάγοντος Ἀλεξάνδρου τῷ τείχει, κατὰ τὰς ἐπὶ Μύλασσα φερούσας πύλας, ἐκδρομή τε γίγνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀκροβολισμός· καὶ τούτους οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλάν τε οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἀντεκδραμόντες καὶ ἐς τὴν πόλιν κατέπλευσαν.» 2)

ΑΝΩΦΕΛΩΣ ΠΡΟΣΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΜΙΝΔΟΝ.—«Οὐ πολλαῖς δ' ὕστερον ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τὴν τῶν ἑταίρων ἵππον, περιῆλθε τῆς πόλεως τὸ πρὸς Μίνδου μέρος τό τε τεῖχος κατοψόμενος, εἰ ταύτῃ ἐπιμαχώτερον τυγχάνοι ὂν ἐς τὴν προσβολήν, καὶ ἅμα εἰ τὴν Μίνδον ἐξ ἐπιδρομῆς δύναιτο λαθὼν κατασχεῖν. Ἔσεσθαι γὰρ οὐ σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐς τὴν τῆς Ἁλι-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 24.

(2) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 1, 20.

καρνασσοῦ πολιορκίαν, τὴν Μίνδον οἰκείαν γενομένην. Καί τι ἐνεδίδοτο αὐτῷ ἐκ τῶν Μινδίων, εἰ λάθοι νυκτὸς προσελθών. Αὐτὸς μὲν δὴ κατὰ τὰ συγκείμενα ἀμφὶ μέσας νύκτας προσῆλθε τῷ τείχει· ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδοτο ἀπὸ τῶν ἔνδον, αἵ τε μηχαναὶ καὶ αἱ κλίμακες αὐτῷ οὐ παρῆσαν, οἷα δὴ οὐκ ἐπὶ πολιορκίαν σταλέντι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ ἐνδιδομένης τῆς πόλεως, προσήγαγε καὶ ὡς τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα, ὑπορύττειν κελεύσας τὸ τεῖχος. Καὶ ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ Μακεδόνες· οὐ μέν τοι ἐγύμνωσέ γε τὸ τεῖχος πεσόν· καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα εὐρώστως ἀμυνόμενοι, καὶ ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἤδη κατὰ θάλασσαν πολλοὶ παραβεβοηθηκότες, ἄπορον ἐποίησαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχέδιόν τι καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς κατάληψιν τῆς Μίνδου. Οὕτω μὲν δὴ ἐπανέρχεται Ἀλέξανδρος, οὐδὲν πράξας οὗ ἕνεκα ὡρμήθη· καὶ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ αὖθις προσεῖχε» 1)

Ἡ ἀφήγησις, ἣν ὁ Ἀρριανὸς διέσωσεν ἡμῖν τῆς ἀξιομνημονεύτου ταύτης πολιορκίας, παρουσιάζει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον οὗ ἕνεκα προετιμήσαμεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, καθόσον ὁ Ἀρριανὸς ἠρύσθη αὐτὴν ἐκ τῶν ἀρίστων πηγῶν καὶ ἰδίᾳ ἔτι τῆς διηγήσεως αὐτόπτου μάρτυρος, τοῦ Πτολεμαίου ἢ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἵτινες οὐδόλως ἐγκατέλειπον τὸν Ἀλέξανδρον καθ' ὅλην τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν αὐτοῦ καὶ οἵτινες, ὡς στρατιωτικοὶ ἄνδρες, ἐξέθεσαν τὰ γεγονότα μετὰ πλείονος ἀκριβείας, ἐνῷ ἡ ἀφήγησις Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, καίτοι δραματικωτέρα καὶ ἐκτενεστέρα, εἶνε ὅμως ἧττον ἀληθὴς καὶ ἀκριβὴς τῆς τοῦ Ἀρριανοῦ.

«Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τὴν τάφρον, ἣ πρὸ τῆς πόλεως ὀρώρυκτο αὐτοῖς, πλάτος μὲν τριάκοντα μάλιστα πήχεων, τὸ δὲ βάθος ἐς πεντεκαίδεκα, ἐχώννυε τοῦ ῥᾳδίαν εἶναι τὴν προσαγωγὴν τῶν τε πύργων, ἀφ' ὧν ἔμελλε τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐς τοὺς προμαχομένους τοῦ τείχους ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν, αἷς κατασείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος. Καὶ ἥ τε τάφρος αὐτῷ ἐχώσθη οὐ χαλεπῶς, καὶ οἱ πύργοι προσήγοντο ἤδη. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ νυκτὸς ἐκδραμόντες, ὡς ἐμπρῆσαι τούς τε πύργους καὶ ὅσαι ἄλλαι μηχαναὶ

(1) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 1, 20.

προσηγμέναι ἢ οὐ πόρρω τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν, ὑπὸ τῶν φυλάκων τε τῶν Μακεδόνων, καὶ ὅσοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ἐξεγερθέντες παρεβοήθησαν οὐ χαλεπῶς κατεκλείσθησαν εἰς τὰ τείχη αὖθις· καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἄλλοι τε ἐς ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ ὁ Νεοπτόλεμος ὁ Ἀρραβαίου τοῦ Ἀμύντου ἀδελφός, τῶν παρὰ Δαρείου αὐτομολησάντων. Τῶν δ' Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἀπέθανον μὲν ἑκκαίδεκα, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἐς τριακοσίους· ὅτι ἐν νυκτὶ γενομένης τῆς ἐκδρομῆς, ἀφυλακτότεροι ἐς τὸ τιτρώσκεσθαι ἦσαν.

«Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον, δύο τῶν Μακεδόνων ὁπλῖται, ἐκ τῆς ὕστερον Περδίκκου τάξεως, ξυσκηνοῦντές τε καὶ ἅμα ξυμπίνοντες, αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἑκάτερος ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ ἦγεν. Ἔνθα δὴ φιλοτιμία τι ἐσπίπτει αὐτοῖς (καί τι καὶ ὁ οἶνος ὑπεθέρμαινεν) ὥστε ὁπλισάμενοι αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν προσβάλλουσι τῷ τείχει κατὰ τὴν ἄκραν τὴν πρὸς Μύλασσα μάλιστα τετραμμένην, ὡς ἐπιδειξιν τῆς σφῶν ῥώμης μᾶλλόν τι ἢ πρὸς πολεμίους μετὰ κινδύνου τὸν ἀγῶνα ποιούμενοι. Καὶ τούτους κατιδόντες τινὲς τῶν ἐκ τῆς πόλεως δύο τε ὄντας, καὶ οὐ ξὺν λογισμῷ προσφερομένους τῷ τείχει ἐπεκθέουσιν. Οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐγγὺς πελάσαντας ἀπέκτειναν, πρὸς δὲ τοὺς ἀφεστηκότας ἠκροβολίζοντο, πλεονεκτούμενοι τῷ τε πλήθει καὶ τοῦ χωρίου τῇ χαλεπότητι· ὅτι ἐξ ὑπερδεξίου τοὺς πολεμίους ἡ ἐπιδρομή τε καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς ἐγίγνετο. Καὶ ἐν τούτῳ ἀντεκθέουσί τινες καὶ ἄλλοι τῶν τοῦ Περδίκκου στρατιωτῶν καὶ ἀπὸ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἄλλοι· καὶ ξυμπίπτει μάχη κρατερὰ πρὸς τῷ τείχει. Καὶ κατακλείονται αὖθις τῶν Μακεδόνων εἴσω τῶν πυλῶν οἱ ἐπεκδραμόντες. Παρ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ἁλῶναι ἡ πόλις. Τά τε γὰρ τείχη ἐν τῷ τότε οὐκ ἐν ἀκριβῇ φυλακῇ ἦν καὶ δύο πύργοι καὶ μεσοπόργιον εἰς ἔδαφος καταπεπτωκότα οὐ χαλεπὴν ἂν τῷ στρατεύματι, εἰ ἅπαν προσήψατο τοῦ ἔργου, τὴν ἐς τὸ τεῖχος πάροδον παρέσχε. Καὶ ὁ τρίτος πύργος κατασεσεισμένος, οὐδὲ οὗτος χαλεπῶς ἀνερρίφθη ὑπορωσόμενος. Ἀλλὰ ἔφθησαν γὰρ ἀντὶ τοῦ πεπτωκότος τείχους, ἔσωθεν πλίνθινον μηνοειδὲς ἀντοικοδομησάμενοι οὐ χαλεπῶς ὑπὸ πολυχειρίας. Καὶ τούτῳ ἐπῆγε τὰς μηχανὰς Ἀλέξανδρος καὶ ἐκδρομὴ αὖθις γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ἐμπρῆσαι τὰς μηχανάς. Καὶ μέρος μέν τι τῶν πλησίον τοῦ τείχους

ψερρῶν, καὶ ἑνὸς τῶν πύργων τῶν ξυλίνων κατεκαύθη, τὰ δὲ ἄλλα διεφύλαξαν οἱ περὶ Φιλώταν τε καὶ Ἑλλάνικον, οἷς ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐπετέτραπτο· ὡς δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπεφάνη ἐν τῇ ἐκδρομῇ, τάς τε δᾷδας ὅσας ἔχοντες ἐκβεβοηθήκεσαν ἀφέντες, καὶ τὰ ὅπλα οἱ πολλοὶ αὐτῶν ῥίψαντες, εἴσω τοῦ τείχους ἔφευγον. Καί τι τά γε πρῶτα τῇ φύσει τε τοῦ χωρίου ὑπερδεξίου ὄντος ἐπεκράτουν, καὶ οὐ κατὰ μέτωπον μόνον ἠκροβολίζοντο ἐς τοὺς προμαχομένους τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πύργων, οἱ δὴ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρηριμμένου τείχους αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι ἐκ πλαγίου τε καὶ μονονοῦ κατὰ νώτου παρεῖχον ἀκροβολίζεσθαι ἐς τοὺς τῷ ἀντῳκοδομημένῳ τείχει προσάγοντας.

«Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπάγοντος αὖθις Ἀλεξάνδρου τὰς μηχανὰς τῷ πλινθίνῳ τῷ ἐντὸς τείχει, καὶ αὐτῷ ἐφεστηκότος τῷ ἔργῳ ἐκδρομὴ γίνεται πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως· τῶν μὲν κατὰ τὸ ἐρηριμμένον τεῖχος ἡ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπετέτακτο· τῶν δὲ κατὰ τὸ τρίπυλον, ἢ οὐδὲ πάνυ τι προσδεχομένοις τοῖς Μακεδόσιν ἦν. Καὶ οἱ μὲν δᾷδάς τε ταῖς μηχαναῖς ἐνέβαλλον, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ ἐξάψαι τε φλόγα καὶ ἐπὶ μέγα προσκαλέσασθαι. Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον αὐτῶν τε ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς ἐρρωμένως καὶ ταῖς μηχαναῖς ἀπὸ τῶν πύργων λίθων τε μεγάλων ἀφιεμένων, καὶ βελῶν ἐξακοντιζομένων, οὐ χαλεπῶς ἀπεστράφησάν τε καὶ ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν· καὶ φόνος ταύτῃ οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, ὅσῳ πλείονές τε καὶ ξὺν μείζονι τῇ τόλμῃ ἐξέδραμον. Οἱ μὲν γάρ, εἰς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς Μακεδόσιν, ἀπέθανον· οἱ δέ, ἀμφὶ τῷ τείχει τῷ καταπεπτωκότι, στενωτέρας τε ἢ κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν τῆς παρόδου οὔσης, καὶ τῶν κατερηριμμένων τοῦ τείχους χαλεπὴν τὴν ὑπέρβασιν αὐτοῖς παρεχόντων. Τοῖς δὲ κατὰ τὸ τρίπυλον ἐκδραμοῦσιν ἀπήντα Πτολεμαῖος ὁ σωματοφύλαξ ὁ βασιλικός, τήν τε Ἀδδαίου καὶ Τιμάνδρου ἅμα οἱ τάξιν ἄγων καὶ ἔστιν οὓς τῶν φιλῶν. Καὶ οὗτοι οὐδὲ αὐτοὶ χαλεπῶς ἐτρέψαντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. Ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ἐν τῇ ἀποχωρήσει κατὰ στενὴν γέφυραν τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου πεποιημένην φεύγουσι, τήν τε γέφυραν αὐτὴν ὑπὸ πλήθους ξυντρίψαι καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐς τὴν τάφρον ἐμπεσόντας, τοὺς μὲν ὑπὸ σφῶν καταπατηθέντας διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ καὶ ἄνωθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων

βαλλομένους. Ὁ πλεῖστος δὲ φόνος περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς ξυνέβη· ὅτι ἡ ξύγκλεισις τῶν πυλῶν, φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ γενομένη δεισάντων μὴ συνεισπέσοιεν τοῖς φεύγουσιν ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φίλων τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὓς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσιν οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. Καὶ παρ' ὀλίγον ἦκεν ἁλῶναι ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἁλικαρνασσόν, εἴτι φίλιον ἐνδοθείη ἐκ τῶν Ἁλικαρνασσέων. Ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν τῆς πόλεως ἐς χιλίους, τῶν δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τούτοις Πτολεμαῖός τε ὁ σωματοφύλαξ, καὶ Κλέαργος ὁ τοξάρχης καὶ Ἀδδαῖος ὁ χιλίαρχος· οὗτοι καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων.

«Ἔνθα δὴ ξυνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν, Ὀροντοβάτης τε καὶ Μέμνων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων γνόντες σφᾶς τε οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τοῦ τείχους τὸ μέν τι καταπεπτωκὸς ἤδη ὁρῶντες, τὸ δὲ κατασεσεισμένον, πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς, τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τετρῶσθαι ἀπομάχους ὄντας· ταῦτα ἐν νῷ λαβόντες, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τόν τε ξύλινον πύργον ὃν αὐτοὶ ἀντῳκοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς τῶν πολεμίων ἐμπιπρᾶσι, καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλη αὐτοῖς ἀπέκειτο. Ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πῦρ ταῖς πλησίον τοῦ τείχους· τῶν δὲ καὶ προσήψατο ἡ φλὸξ ἀπό τε τῶν στοῶν καὶ τοῦ πύργου πολλὴ ἐπενεχθεῖσα, καί τι καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος· αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς τὴν ἄκραν τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα ἄκραν οὕτω καλουμένην. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἐξηγγέλθη ταῦτα πρός τινων αὐτομοληθέντων ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθεώρα αὐτό, καί τοι ἀμφὶ μέσας που νύκτας ἦν τὸ γιγνόμενον· ὁ δὲ καὶ ὡς ἐξαγαγὼν τοὺς Μακεδόνας τοὺς μὲν ἔτι ἐμπιπράντας τὴν πόλιν ἔκτεινεν, ὅσοι δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταλαμβάνοιντο τῶν Ἁλικαρνασσέων τούτους δὲ σώζειν παρήγγειλεν. Ἤδη τε ἠὼς ὑπέφαινε, καὶ κατιδὼν τὰς ἄκρας, ἃς οἵ τε Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατειλήφεσαν, ταύτας μὲν ἀπέγνω πολιορκεῖν, τριβήν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην ἔσεσθαι οἱ ἀμφ' αὐτὰς τῇ φύσει τῶν χωρίων καὶ οὐ παρὰ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν

πόλιν ἤδη πᾶσαν. Θάψας δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτί, τὰς μὲν μηχανὰς ἐς Τράλλοις ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ᾽ αὐταῖς τεταγμένους. Αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατασκάψας, αὐτῆς τε ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλακὴν ἐγκαταλειπών, ξένους μὲν πεζοὺς τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ἐς διακοσίους καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν, ἐπὶ Φρυγίας ἐστέλλετο· τῆς δὲ Καρίας ξυμπάσης σατραπεύειν ἔταξεν Ἄδαν, θυγατέρα μὲν Ἑκατόμνου, γυναῖκα δὲ Ἰδριέως, ὃς καὶ ἀδελφὸς αὐτῇ ὢν, κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ξυνῴκει. Καὶ ὁ μὲν Ἰδρεὺς τελευτῶν ταύτῃ ἐπέτρεψε τὰ πράγματα νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμεως, καὶ γυναῖκας ἄρχειν ἀνδρῶν. Πηξόδαρος δὲ τὴν μὲν ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, αὐτὸς δὲ κατεῖχε τὰ πράγματα· τελευτήσαντος δὲ Πηξοδάρου Ὀροντοβάτης τὴν Καρῶν ἀρχὴν ἐκ βασιλέως πεμφθεὶς εἶχε, γαμβρὸς ὢν Πηξοδάρου. Ἄδα δὲ Ἄλινδα μόνον κατεῖχε, χωρίον τῆς Καρίας ἐν τοῖς ὀχυρώτατον, καὶ ἐσβαλλόντι Ἀλεξάνδρῳ ἐς Καρίαν ἀπήντα, τά τε Ἄλινδα ἐνδιδοῦσα, καὶ παῖδα οἱ τιθεμένη Ἀλέξανδρον. Καὶ Ἀλέξανδρος τά τε Ἄλινδα αὐτῇ ἐπέτρεψε, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπηξίωσε, καὶ ἐπειδὴ Ἁλικαρνασσόν τε ἑξεῖλε, καὶ τῆς ἄλλης Καρίας ἐπεκράτησεν, αὐτῇ ἄρχειν ἁπάσης ἔδωκε.

«Τῶν Μακεδόνων δὲ τῶν συνεστρατευομένων Ἀλεξάνδρῳ, ἦσαν οἱ νεωστὶ πρὸ τῆς στρατείας γεγαμηκότες· καὶ τούτων ἔγνω οὐκ ἀμελητέα εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλ᾽ ἐκπέμπει γὰρ αὐτοὺς ἐκ Καρίας διαχειμάσοντας ἐν Μακεδονίᾳ ἅμα ταῖς γυναιξὶν ἐπιτάξας αὐτοῖς Πτολεμαῖον τὸν Σελεύκου ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, καὶ τῶν στρατηγῶν Κοῖνόν τε τὸν Πολεμοκράτους καὶ Μελέαγρον τὸν Νεοπτολέμου, ὅτι καὶ αὐτοὶ τῶν νεογάμων ἦσαν, προστάξας, ἐπειδὰν αὐτοί τε ἐπανίωσι, καὶ τοὺς μετὰ σφῶν ἐκπεμφθέντας ἐπαναγάγωσι, καταλέξαι ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἐκ τῆς χώρας ὅσους πλείστους. Καὶ τῷ ἔργῳ τούτῳ εἴπερ τινι ἄλλῳ εὐδοκίμησε παρὰ Μακεδόσιν Ἀλέξανδρος· ἔπεμψε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολυκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον. Παρμενίωνα δὲ πέμπει ἐπὶ Σάρδεων διδοὺς αὐτῷ τῶν τε ἑταιρῶν ἱππαρχίαν καὶ Θετταλοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους καὶ τὰς ἁμάξας ἄγειν· καὶ κελεύει προϊέναι ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ Φρυγίαν. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Λυκίας τε καὶ

Παμφυλίας ἦει, ὡς τῆς παραλίου κρατήσας, ἀχρεῖον καταστῆσαι τοῖς πολεμίοις τὸ ναυτικόν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν παρόδῳ Ὕπαρναν χωρίον ὀχυρὸν φυλακὴν ἔχον ξένους μισθοφόρους ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν· οἱ δ' ἐκ τῆς ἄκρας ξένοι ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον· ἔπειτα εἰσβαλὼν εἰς Λυκίαν Τελμισσεῖς μὲν ὁμολογίᾳ προσηγάγετο· περάσας δὲ τὸν Ξάνθον ποταμόν, Πίναρα καὶ Ξάνθον τὴν πόλιν καὶ Πάταρα ἐνδοθέντα ἔλαβε καὶ ἄλλα ἐλάττω πολίσματα ἐς τριάκοντα. Ταῦτα κατα-πράξας ἐν ἀκμῇ ἤδη τοῦ χειμῶνος ἐς τὴν Μιλυάδα καλουμένην χώραν εἰσβάλλει, ἧς ἔστι μὲν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ξυνετέλει δὲ ἐς τὴν Λυκίαν, τότε οὕτως ἐκ βασιλέως μεγάλου τεταγμένον. Καὶ ἐνταῦθα Φασηλιτῶν πρέσβεις ἦκον περὶ φιλίας τε καὶ χρυσῷ στε-φάνῳ στεφανῶσαι Ἀλέξανδρον, καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἐπικηρυκευό-μενοι ἐπρέσβευον Λυκίων τῶν κάτω οἱ πολλοί. Ἀλέξανδρος δὲ Φα-σηλίτας τε καὶ Λυκίους παραδοῦναι τὰς πόλεις τοῖς ἐπὶ τούτῳ στελλομένοις ἐκέλευσε, καὶ παρεδόθησαν ξύμπασαι· αὐτὸς δὲ ὀλίγον ὕστερον ἐς τὴν Φασηλίδα παραγενόμενος, συνεξαίρει αὐτοῖς φρού-ριον ὀχυρὸν ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς Ἱσιδῶν. Ὅθεν ὁρμώ-μενοι οἱ βάρβαροι, πολλὰ ἔβλαπτον τῶν Φασηλιτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους.» 1)

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΑ. — «Τῆς γὰρ Λυκίας περὶ τὰς ἐσχατιὰς πέτραν μεγάλην ὀχυρότητι διαφέρουσαν ᾤκουν οἱ Μαρμαρεῖς ὀνομαζόμενοι, οἵτινες παριόντος Ἀλεξάνδρου τὸ χωρίον ἐπέθεντο τοῖς κατὰ τὴν οὐραγίαν Μακεδόσι καὶ συχνοὺς ἀνελόντες πολλὰ τῶν σωμάτων καὶ ὑποζυγίων ἀφῆρπασαν. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς συνεστήσατο πολιορκίαν, καὶ πᾶσαν εἰσεφέρετο σπουδὴν βίᾳ κρατῆσαι τοῦ χωρίου· οἱ δὲ Μαρμαρεῖς ἀνδρείᾳ διαφυγόντες καὶ τῇ τῶν τόπων ἐρυμνότητι πιστεύοντες ὑπέ-μενον εὐρώστως τὴν πολιορκίαν. Ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας δύο συνεχεῖς ἐγίνοντο προσβολαί, καὶ φανερὸς ἦν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀποστησόμενος ἕως ἂν ἕλῃ τὴν πέτραν. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν Μαρμαρέων τὸ μὲν πρῶτον συνεβούλευον τοῖς νέοις παυσαμένοις τῆς βίας, ἐφ' οἷς ἦν δυνατόν, συλλυθῆναι πρὸς τὸν βασιλέα· οὐ πειθομένων δ' αὐτῶν,

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξάνδρου Βιβλ. I, κεφ. 24, 13—κεφ. 24, 4.

ἀλλὰ πάντων φιλοτιμουμένων συναποθανεῖν τῇ τῆς πατρίδος ἐλευθερίᾳ, παρεκάλεσαν αὐτοὺς τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀνελεῖν, αὐτοὺς δὲ τοὺς δυναμένους διὰ τῆς ἀλκῆς σώζεσθαι νυκτὸς διὰ μέσων τῶν πολεμίων διεκπεσεῖν καὶ καταφυγεῖν εἰς τὴν πλησίον ὀρεινήν· συγκαταθεμένων δὲ τῶν νέων, καὶ προσταξάντων κατ' οἰκίαν ἑκάστους μετὰ τῆς συγγενείας ἀπολαύσαντας τῶν προσηνεστάτων βρωτῶν τε καὶ ποτῶν ὑπομεῖναι τὸ δεινόν, ἔδοξε τοῖς νέοις, οὕτω ὡς ἑξακοσίοις τοῦ μὲν φονεύειν τοὺς προσήκοντας ἀποσχέσθαι, τὰς δὲ οἰκίας ἐμπρῆσαι καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἐκχυθέντας εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀποχωρῆσαι. Οὗτοι μὲν οὖν τὰ δεδογμένα συντελέσαντες ταῖς ἰδίαις ἑστίαις ἑκάστους ἐποίησαν ἐνταφῆναι, αὐτοὶ δὲ διὰ μέσων τῶν περιεστρατοπεδευκότων ἔτι νυκτὸς διεκπεσόντες ἔφυγον εἰς τὴν πλησίον ὀρεινήν» 1).

ΔΙΕΡΧΕΤΑΙ ΤΗΝ ΚΑΕΙΣΩΡΙΑΝ ΤΗΣ ΚΑΙΜΑΚΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΑΜΦΥΛΙΑΝ. — «Ἀλέξανδρος δ' ἄρας ἐκ Φασήλιδος, μέρος μέν τι τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ὀρῶν πέμπει ἐπὶ Πέργης, ἣ ὠδοποιήκεσαν αὐτῷ οἱ Θρᾷκες χαλεπὴν ἄλλως καὶ οὐ μακρὰν οὖσαν τὴν πάροδον· αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἦγε τοὺς ἀμφ' αὐτόν. Ἔστι δὲ ταύτῃ ἡ ὁδὸς (τῆς Κλίμακος) οὐκ ἄλλως, ὅτι μὴ τῶν ἀπ' ἄρκτου ἀνέμων πνεόντων· εἰ δὲ νότιοι κατέχοιεν, ἀπόρως ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδὸς πορεῖν. Τότε δὲ ἐκ νότων σκληρῶν, βορέαι ἐπιπνεύσαντες, οὐκ ἄνευ τοῦ θείου (ὡς αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐξηγοῦντο) εὐμαρῆ καὶ ταχεῖαν τὴν πάροδον παρέσχον».

ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΣΠΕΝΔΟΥ. — «Ἐκ Πέργης δὲ ὡς πρᾴει, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Ἀσπενδίων, αὐτοκράτορες, τὴν μὲν πόλιν ἐνδιδόντες, φρουρὰν δὲ μὴ εἰσάγειν δεόμενοι. Καὶ περὶ μὲν τῆς φρουρᾶς πράξαντες ἀπῆλθον ὅσα ἠξίουν· πεντήκοντα δὲ τάλαντα κελεύει τῇ στρατιᾷ δοῦναι αὐτοῖς ἐς μισθόν, καὶ τοὺς ἵππους, οὓς δασμὸν βασιλεῖ ἔτρεφον· οἱ δὲ ὑπέρ τε τοῦ ἀργυρίου καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι ἀπῆλθον. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ἦει· εἰσὶ δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι ἐκ Κύμης

1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 28.

τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόν δε τὸν λόγον· ὅτι ὡς κατῆραν εἰς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέντες καὶ ἐπὶ οἰκισμῷ ἐξέβησαν αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξελάθοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον φωνὴν ἔσαν, οὐδὲ τῶν προσχώρων βαρβάρων, ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν, οὔπω πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν· καὶ ἐκ τότε οὐ κατὰ πολλοὺς προσχώρους Σιδῖται ἐβαρβάριζον. Καταλιπὼν δὲ φρουρὰν ἐν τῇ Σίδῃ, προσῄει ἐπὶ Σύλλιον φρούριον ὀχυρὸν καὶ φρουρὰν ἔχον ξένων μισθοφόρων, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων· ἀλλ᾽ οὔτε τὸ Σύλλιον ἐξ ἐφόδου αὐτοσχεδίου ἠδυνήθη λαβεῖν.

«Ἔπειτα καὶ ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδόν, τοὺς Ἀσπενδίους, ὅτι οὐδὲν τῶν συγκειμένων πράξαι ἐθέλοιεν· οὔτε τοὺς ἵππους παραδοῦναι τοῖς πεμφθεῖσιν, οὔτε ἀπαριθμῆσαι τὰ χρήματα, καὶ τὰ ἐκ τῆς χώρας ὅτι ἀνασκευασάμενοι ἐς τὴν πόλιν, τάς τε πύλας ἀποκεκλείκασι τοῖς παρ᾽ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὰ τείχη ὅπη πεπονηκόταν ἦν, ἐπισκευάζουσι ταῦτα πυθόμενοι, ἐπὶ Ἀσπένδου ἀνεζεύγνυεν· οἱ δ᾽ Ἀσπένδιοι ὡς εἶδον αὐτόν τε Ἀλέξανδρον παρ᾽ ἐλπίδα ἥκοντα, καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν κύκλῳ σφῶν πάντῃ, πέμψαντες πρέσβεις ἐδέοντο, ἐφ᾽ οἷς περ πρότερον ξομβῆναι. Καὶ Ἀλέξανδρος τό τε χωρίον ὀχυρὸν ἰδών, καὶ αὐτός, οὐκ ἐπιχρόνιον πολιορκίαν παρασκευασμένος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐδὲ ὡς ξυνέβη πρὸς αὐτούς. Ὁμήρους δὲ δοῦναι σφῶν τοὺς δυνατωτάτους ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἵππους, οὓς πρόσθεν ὡμολόγησαν, καὶ ἑκατὸν τάλαντα, ἀντὶ τῶν πεντήκοντα, καὶ πείθεσθαι τῷ σατράπῃ τῷ ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ταχθέντι καὶ φόρους ὑποφέρειν ὅσα ἔτη Μακεδόσι καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι, ἣν τῶν προσχώρων οὖσαν βίᾳ κατέχειν ἐν αἰτίᾳ ἦσαν. Ὡς δὲ πάντα οἱ ἀπεχώρησαν, ἀνέζευξεν εἰς Πέργην, κἀκεῖθεν εἰς Φρυγίαν ὥρμητο.»

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΠΕΝΔΗΛΙΣΣΟΥ Η ΤΕΛΜΙΣΣΟΥ — «Ἦν δὲ αὐτῷ ἡ πορεία παρὰ Τελμισσὸν πόλιν· οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι, τὸ μὲν γένος Πισίδαι εἰσὶ βάρβαροι, χωρίον δὲ οἰκοῦσι ὑπερύψηλον, καὶ πάντῃ ἀπότομον· καὶ ἡ ὁδὸς παρὰ τὴν πόλιν χαλεπή· καθήκει γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὄρος ἐς τε ἐπὶ τὴν ὁδόν· καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπαύεται. Ἀντίπορον δὲ αὐτῷ ὄρος ἄλλο ἐστίν, οὐ μεῖον ἀπότομον· καὶ ταῦτα τὰ ὄρη ὥσπερ πύλας ποιεῖ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, καὶ ἔστιν

ὀλίγῃ φυλακῇ κατέχοντας τὰ ὄρη ταῦτα, ἄπορον ποιεῖν τὴν πάροδον. Καὶ τότε οἱ Τελμισσεῖς πανδημεὶ ἐκβεβοηθηκότες, ἀμφότερα τὰ ὄρη κατεῖχον. Ταῦτα δὴ ἰδὼν Ἀλέξανδρος στρατοπεδεύεσθαι, αὐτοῦ, ὅπως εἶχον, ἐκέλευε τοὺς Μακεδόνας, γνοὺς ὅτι οὐ μενοῦσι πανδημεὶ οἱ Τελμισσεῖς, αὐλιζομένους σφᾶς ἰδόντες, ἀλλ' ἀποχωρήσουσιν εἰς τὴν πόλιν πλησίον οὖσαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ὅσην φυλακὴν καταλιπόντες ἐπὶ τοῖς ὄρεσι. Καὶ ξυνέβη, ὡς εἴκαζεν. Ἀλέξανδρος δὲ ὑπερβαλὼν τὰ στενά, πρὸς τῇ πόλει κατεστρατοπέδευσε».

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΕΛΓΕΩΝ. — «Καὶ ἐνταῦθα ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Σελγέων πρέσβεις· οἱ δὲ εἰσὶ καὶ αὐτοὶ Πισίδαι βάρβαροι· ὅτι δὲ πολέμιοι τοῖς Τελμισσεῦσιν ἐκ παλαιοῦ ἐτύγχανον, ὑπὲρ φιλίας πρὸς Ἀλέξανδρον πεπρεσβευμένοι ἦσαν, καὶ πρὸς τούτοις σπένδεται Ἀλέξανδρος καὶ ἐκ τούτου πιστοῖς εἰς ἅπαντα ἐχρήσατο».

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΣΑΛΑΓΑΣΣΟΥ. — ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ. — «Τὴν Τελμισσὸν δὲ ἀπέγνω ἑλεῖν ἂν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ Σαλαγασσοῦ ἐστέλλετο· ἦν δὲ καὶ αὕτη οὐ μικρὰ πόλις· Πισίδαι καὶ ταύτην ᾤκουν· καὶ ἐδόκουν πάντων Πισιδῶν μαχίμων ὄντων αὐτοὶ εἶναι οἱ μαχιμώτατοι. Ὡς δ' ἐν χερσὶ ἡ μάχη ἐγένετο, γυμνοί τε οἱ βάρβαροι ὄντες ὁπλίταις προσεφέροντο, καὶ πάντη κατατιτρωσκόμενοι ἔπιπτον, ἐνταῦθα δὴ ἐγκλίνουσι, καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς πεντακοσίους. Κοῦφοι γὰρ ὄντες, καὶ ἔμπειροι τῶν χωρίων, οὐ χαλεπῶς ἀπεχώρουν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐχόμενος τῶν φευγόντων, τὴν πόλιν αὐτῶν αἱρεῖ κατὰ κράτος. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους Πισίδας ἦγε, καὶ τὰ μὲν τινὰ τῶν φρουρίων βίᾳ ἐξεῖλε, τὰ δὲ ὁμολογίᾳ προσηγάγετο». 1)

Ἡ ὑποταγὴ τῆς Πισιδίας ἦν λίαν ἐνδιαφέρουσα τῷ Ἀλεξάνδρῳ. Κύριος γενόμενος τῶν πολυαρίθμων στενῶν τῆς ὀρεινῆς ταύτης χώρας, ἐξησφάλιζε τὴν συγκοινωνίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ πεδίου τῆς Φρυγίας κατεχομένου ἤδη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Παρμενίωνος καὶ διηυκόλυνεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐπιστρέφοντα εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια νὰ λαμβάνῃ διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ τὰς ἐπικουρίας, αἵ-

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 1, 25—28.

τινες ἤθελον ἀποστέλλεσθαι αὐτῷ ἐξ Εὐρώπης ἢ τῆς Λυδίας καὶ τῆς Μυσίας καί, κύριος ἤδη τῶν παρακτίων, θὰ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ κατακτήσῃ καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς Χερσονήσου, ὅπερ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κατὰ τοῦ λοιποῦ τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΦΡΥΓΙΑΝ. — ΑΙ ΚΕΛΑΙΝΑΙ ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΑΥΤΩ. — «Ἐντεῦθεν δὲ ἦει ἐπὶ Φρυγίας, παρὰ τὴν λίμνην ἣ ὄνομα Ἀσκανία, ἐν ᾗ ἅλες πήγνυνται αὐτόματοι· καὶ ἀφικνεῖται εἰς Κελαινὰς πεμπταῖος. Ἐν δὲ ταῖς Κελαιναῖς ἄκρα ἦν πάντῃ ἀπότομος καὶ ταύτην φυλακῇ κατεῖχον ἐκ τοῦ Σατράπου τῆς Φρυγίας Κᾶρες μὲν χίλιοι, Ἕλληνες δὲ μισθοφόροι ἑκατόν. Καὶ οὗτοι πρεσβεύονται παρ' Ἀλέξανδρον ἐπαγγελλόμενοι, εἰ μὴ ἀφίκοιτο σφίσι βοήθεια ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ξυνέκειτο (φράσαντες τὴν ἡμέραν) ὅτι παραδώσουσι τὸ χωρίον. Καὶ ἔδοξε ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ὠφελιμώτερα, ἢ πολιορκεῖν, ἄπορον πάντῃ προσφέρεσθαι τὴν ἄκραν. Πρὸς μὲν δὴ ταῖς Κελαιναῖς φυλακὴν καταλείπει στρατιώτας ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. Μείνας δὲ αὐτοῦ ἡμέρας δέκα σατράπην ἀπέδειξε Φρυγίας Ἀντίγονον τὸν Φιλίππου» 1).

ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΜΕΧΡΙ ΓΟΡΔΙΟΥ. — Διὰ τῆς ἁλώσεως τῶν Κελαινῶν ἐξησφάλισε σπουδαίαν ὁδὸν συγκοινωνίας εἰς τὸ πεδίον τοῦ Μαιάνδρου, δι' οὗ εἰς ἄμεσον ἦλθε συνάφειαν μετὰ τῆς Μιλήτου· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Δέον προστούτοις νὰ καταλάβῃ καὶ τὸ πεδίον τοῦ Ἕρμου καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκοινωνίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῶν σατραπειῶν τῶν βορειοδυτικῶς τοῦ πεδίου τοῦ Σαγγαρίου κειμένων. Τοιοῦτος βεβαίως ὁ σκοπὸς τῆς πρὸς τὸ Γόρδιον πορείας αὐτοῦ, ἔνθα ὁ Παρμενίων εἶχε λάβει διαταγὴν νὰ προσέλθῃ καὶ συνενωθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκ Μακεδονίας προσερχομένων ἐπικουριῶν. Ἐνταῦθα δὲ παίσας τῷ ξίφει διέλυσε τὸν γόρδιον δεσμὸν πληρώσας οὕτω τὸν χρησμὸν εἰπόντα «ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας» 1).

---

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 1, 29.

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 2, 3.

ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ. — «Καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα, καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν, καὶ ἐπ' Ἀγκύρας τῆς Γαλατικῆς ἐστέλλετο, κἀκεῖ αὐτῷ πρεσβεῖαι Παφλαγόνων ἀφικνεῖται τό τε ἔθνος ἐνδιδόντων καὶ εἰς ὁμολογίαν ξυμβαινόντων. Τούτοις μὲν προστάσσει ὑπακούειν τῷ Σατράπῃ τῆς Φρυγίας, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς Καππαδοκίας ἐλάσας, ξύμπασαν τὴν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ προσηγάγετο καὶ ἔτι ὑπὲρ τὸν Ἅλυν πολλήν· καταστήσας δὲ Καππαδοκῶν Σαβίκταν σατράπην, αὐτὸς προῆγεν ἐπὶ τὰς πύλας τῆς Κιλικίας» 1).

ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝ. — «Καὶ ἀφικόμενος ἐπὶ τὸ Κύρου τοῦ ξὺν Ξενοφῶντι στρατόπεδον, ὡς κατεχομένας τὰς πύλας φυλακαῖς ἰσχυραῖς εἶδε, Παρμενίωνα μὲν αὐτοῦ καταλείπει σὺν ταῖς τάξεσι τῶν πεζῶν, ὅσοι βαρύτερον ὡπλισμένοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ἀμφὶ πρώτην φυλακὴν ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, προῆγε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς πύλας, ὡς οὐ προσδεχομένοις τοῖς φύλαξιν ἐπιπεσεῖν. Καὶ προσάγων μὲν οὐκ ἔλαθεν, ἐς ἴσον δὲ αὐτῷ κατέστη ἡ τόλμα. Οἱ γὰρ φύλακες αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσάγοντα, λιπόντες τὴν φυλακὴν ᾤχοντο φεύγοντες. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἅμα τῇ ἕῳ ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας, κατέβαινεν εἰς τὴν Κιλικίαν. Καὶ ἐνταῦθα ἀγγέλλεται αὐτῷ Ἀρσάμης, ὅτι πρόσθεν μὲν ἐπενόει διασώζειν Πέρσαις τὴν Ταρσόν, ὡς δὲ ὑπερβεβληκότας ἤδη τὰς πύλας, ἐκλιπεῖν ἐν νῷ εἶχε τὴν πόλιν. Δεδιέναι οὖν τοὺς Ταρσεῖς μὴ ἐρ' ἁρπαγὴν τραπεὶς οὕτω τὴν ἀπόλειψιν τῆς Ταρσοῦ ποιήσηται. Ταῦτα ἀκούσας δρόμῳ ἦγεν ἐπὶ τὴν Ταρσὸν τούς τε ἱππέας καὶ τῶν φιλῶν ὅσοι κουφότατοι. Ὥστε ὁ Ἀρσάμης μαθὼν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν σπουδῇ φεύγει ἐκ τῆς Ταρσοῦ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, οὐδὲν βλάψας τὴν πόλιν» 2)

ΑΝΤΙΠΕΡΙΣΠΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΜΝΩΝΟΣ. — Ἐν Ταρσῷ βεβαίως ἀφικόμενος ὁ Ἀλέξανδρος ἐπληροφορήθη τοὺς σπουδαίους

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξαν. βιβλ. 2, 4.
(2) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 2, 4.

κινδύνους τοὺς ἐπαπειλήσαντας τὴν ὀπισθοφυλακὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Καρίας. «Ἐπὶ τούτων Δαρεῖος χρημάτων πλῆθος ἐξέπεμψε τῷ Μέμνωνι καὶ τοῦ πολέμου παντὸς ἀπέδειξε στρατηγόν. Ὁ δὲ μισθοφόρων πλῆθος ἀθροίσας καὶ τριακοσίας ναῦς πληρώσας ἐνεργῶς διώκει τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Χίον μὲν οὖν προσηγάγετο· πλεύσας δὲ ἐπὶ Λέσβῳ Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν καὶ Ὕρραν καὶ Ἔρεσον ραδίως ἐχειρώσατο, τὴν δὲ Μιτυλήνην μεγάλην οὖσαν καὶ παρασκευαῖς μεγάλαις καὶ πλήθει τῶν ἀμυνομένων ἀνδρῶν κεχορηγημένην πολλὰς ἡμέρας πολιορκήσας καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλὼν μόλις εἷλε κατὰ κράτος. Εὐθὺς δὲ τῆς περὶ τὸν στρατηγὸν ἐνεργείας διαβοηθείσης αἱ πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων διεπρεσβεύοντο· προσπεσούσης δὲ φήμης εἰς τὴν Ἑλλάδα διότι Μέμνων μετὰ τοῦ στόλου μέλλει πλεῖν ἐπ' Εὐβοίας, αἱ μὲν κατὰ τὴν νῆσον ταύτην πόλεις περίφοβοι καθηστείκεσαν, οἱ δὲ τὰ τῶν Περσῶν αἱρούμενοι τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ Σπαρτιᾶται, μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγίγνοντο πρὸς καινοτομίαν». 1)

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΜΝΩΝΟΣ. (333). — Μαθὼν τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μεγίστῃ εὑρέθη δυσχερείᾳ, ἥτις λίαν κατετάραξεν αὐτὸν ἀσθενοῦντα ἔτι. Ἀλλ' ἡ εἴδησις, ἣν ἔλαβε μετ' ὀλίγας ἡμέρας περὶ Μέμνωνος, ὅστις «περιπεσὼν ἀρρωστίᾳ καὶ πάθει παραβόλῳ συσχεθεὶς μετήλλαξε τὸν βίον», ὡς καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ ἰατροῦ Φιλίππου συνετέλεσαν εἰς τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ ἀνάρρωσιν. Ὁ Αὐτοφραδάτης καὶ ὁ Φαρνάβαζος, διαδεχθέντες τὸν Μέμνωνα, κατώρθωσαν μὲν νὰ καταλάβωσι τὴν Μιτυλήνην, τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Τένεδον, ἀλλ' αἱ ἐφήμεροι αὗται ἐπιτυχίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντισταθμίσωσι τὴν ἀπώλειαν τοῦ μόνου ἀντιπάλου, τὸν ὁποῖον ἠδύνατο νὰ φοβῆται ὁ Ἀλέξανδρος. Ἀφ' ἑτέρου τὰ μέτρα, ἅτινα ἔλαβεν ὁ Ἀντίπατρος, εἶχον ἀπομακρύνει τὸν Περσικὸν στόλον τῶν ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος. Οὐδὲν τοὐντεῦθεν ὑπῆρχε τὸ κινδυνῶδες, ὁ δὲ κατακτητὴς ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ ἀκολουθῇ τὰ φιλόδοξα αὐτοῦ σχέδια.

ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΣ. — Ἀναρρώ-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 17, 29.

σας ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε τὸν Παρμενίωνα νὰ καταλάβῃ τὰ στενά, τὰ χωρίζοντα τὴν Κιλικίαν τῆς Συρίας· αὐτὸς δέ, ἐξελθὼν τῆς Ταρσοῦ καὶ μετὰ πορείαν ἡμέρας, ἀφικνεῖται εἰς Ἀγχιάλον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σόλους ἔνθα, τάξας φυλακὴν καὶ συμπαραλαβὼν τοὺς ἱππεῖς καὶ ψιλοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, προσβάλλει τοὺς ὀρεινοὺς Κίλικας καὶ ὑποτάξας αὐτοὺς ἐν ἑπτὰ ἡμέραις τὸ μὲν βίᾳ, τὸ δὲ σπονδαῖς, εἰσέρχεται εἰς Σόλους.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΟΛΟΣΧΕΡΗ ΥΠΟΤΑΓΗΝ ΤΗΣ ΚΑΡΙΑΣ. — Εἰσελθὼν εἰς Σόλους ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει εἴδησιν, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ ὁλοσχερῶς τὸ μέλλον. Ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἄσανδρος ἐνίκησαν τὸν Ὀθοντοβάτην κατέχοντα τὴν ἀκρόπολιν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ. Ἡ Μύνδος, ἡ Καῦνος, ἡ Θήρα καὶ ἡ Καλλίπολις παρεδόθησαν. Ἡ κατάληψις τῆς Κῶ καὶ τοῦ Τριοπίου ἠκολούθησε τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῇ χαρᾷ αὐτοῦ ἔθυσε τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ πομπεύσας αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα καὶ λαμπάδα ἐπιτελέσας καὶ ἀγῶνα διαθεὶς γυμνικὸν καὶ μουσικὸν Σολεῦσι δημοκρατεῖσθαι ἔδωκε 1).

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΟΠΩΣ ΕΙΣΕΛΘΗ ΕΙΣ ΣΥΡΙΑΝ. — Ὁ Ἀλέξανδρος ἀκολούθως διέταξε τὸν Φιλώταν νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ἱππεῖς πρὸς τὸν ποταμὸν Πύραμον διὰ τοῦ Ἀληΐου πεδίου αὐτὸς δὲ ἐλαύνει πρὸς Ταρσὸν μετὰ τῶν πεζῶν. Ἀφικόμενος εἰς Μαγαρσὸν, θύει τῇ Ἀθηνᾷ καὶ εἶτα φθάνει εἰς Μαλλὸν ἔνθα ποιεῖ ἐναγίσματα εἰς τὸν Ἀμφίλοχον ὡς εἰς ἥρωα. Μετ' οὐ πολὺ πληροφορεῖται ὅτι ὁ Δαρεῖος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ στρατοπεδεύει ἐν Σώχοις δύο σταθμοὺς πέραν τῶν πυλῶν τῆς Συρίας. Πάραυτα διευθύνεται πρὸς τὰς πύλας ταύτας καὶ διελθὼν αὐτὰς ἐν δυσὶν ἡμέραις στρατοπεδεύει παρὰ τὴν Μυρίανδρον.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΙΣΣΩ. — Ὁ Ἀθηναῖος Χαρίδημος μάτην συνεβούλευσε τὸν Δαρεῖον νὰ μένῃ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ βασιλείου του ἐγγυόμενος αὐτῷ τὴν νίκην, ἐὰν ἔθετε ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ στρατὸν δέκα μυριάδων, ὧν τὸ τρίτον νὰ ἦ Ἕλληνες μισθοφόροι, ἀλλ' ἀπέ-

(1) Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 2, 5.

τισε διὰ τῆς ζωῆς του τὴν αὐθάδειαν τῆς ὠφελίμου ταύτης συμβουλῆς του. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας μὴ τολμῶν πλέον νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς Ἕλληνα τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων του ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ μόνος πρὸς τὰ παράκτια τῆς Ἀσίας ὅπως αὐτοπροσώπως ὑποστῇ τὰς περιπετείας μάχης, ἥτις ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης τῆς μοναρχίας αὐτοῦ.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐξελέξατο πρὸς στρατοπέδευσιν τὸ ἐκτενὲς πεδίον τῆς Ἀσσυρίας, ἐν ᾧ ὁ πολυάριθμος αὐτοῦ στρατὸς καὶ τὸ ἱππικὸν ἠδύναντο εὐχερῶς καὶ λυσιτελῶς νὰ ἐξασκῶνται. Ὁ Ἀμύντας υἱὸς τοῦ Ἀντιόχου, ὅστις ἀπὸ ἰδιαιτέρου μίσους κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐλαυνόμενος, φυγὼν ἐκ Μακεδονίας, εἶχε καταφύγει παρὰ τῷ Δαρείῳ, συνεβούλευσε τῷ βασιλεῖ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν ταύτην, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξεν ὁ Δαρεῖος ἐπί τινα καιρόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος διέμενεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς Ταρσὸν χάριν τῆς ἀσθενείας του, εἰς Σόλους ἕνεκα τῶν ἀγώνων δι' ὧν ἑώρτασε τὰς νίκας τοῦ Ἀσάνδρου καὶ Πτολεμαίου ἐν Καρίᾳ καὶ εἰς τὰ ὄρη τῆς Κιλικίας ἕνεκα τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἄλλως ἐκλαβὼν τὰ αἴτια τῆς βραδύτητος ταύτης, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος φοβούμενος τὴν προσέγγισίν του δὲν ἐτόλμα νὰ προχωρήσῃ ἀπωτέρω καὶ ἀπεφάσισε νὰ προχωρήσῃ οὗτος πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Διελθὼν ὅθεν τὰς Ἀμανικὰς πύλας καὶ ἀφήσας ἀσυνέτως ὄπισθεν αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον προχωρεῖ εἰς Ἰσσόν, ἣν καταλαμβάνει, ὠμῶς καὶ ἀπανθρώπως ἀποκτείνας τοὺς ἀσθενεῖς, οὓς ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς εἶχεν ἀφήσει ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Τῇ ἐπαύριον προχωρεῖ πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Πινάρου χυνομένου ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Ἰσσοῦς, πεποιθὼς ὅτι ὁ ἐχθρὸς κρύπτεται ἐντὸς τῶν δασῶν.

Πληροφορηθεὶς τὰς κινήσεις ταύτας ὁ Ἀλέξανδρος πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς κατασκοπήσοντας τὸν ἐχθρὸν καὶ πεισθεὶς ἐκ τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν ὅτι ὁ Δαρεῖος εὑρίσκεται ἐν ἀκαταλλήλῳ θέσει προχωρεῖ νύκτωρ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἕω διέρχεται μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ τὰς πύλας τῆς Συρίας. Ἐπειδὴ ἡ θέσις αὕτη τῷ ἐφάνη ἐκτενής, διαιρεῖ τὰ σώματα αὐτοῦ εἰς φάλαγγας, στηρίζων τὸ δεξιὸν αὐτοῦ κέρας ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ τὸ εὐώνυμον ἐπὶ

τοῦ ποταμοῦ. Ταὐτοχρόνως τὸ ἱππικὸν ταχέως τοποθετεῖται ὄπισθεν τοῦ πεζικοῦ· ὁ στρατὸς οὕτω τεταγμένος τίθεται ἐν μάχῃ!

Ὁ Ἀρριανὸς ὧδε πῶς ἐκτίθησι τὰς τῆς μάχης ταύτης.

«Ὡς δὲ εἰς τὴν εὐρυχωρίαν προῆσαν, συνέτασσεν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς εἰς μάχην· πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τε ἄγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐχομένην δὲ τούτων, τὴν Κοίνου τάξιν· ἐπὶ δὲ τούτοις, τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔς τε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξομένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου, πρώτη μὲν Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης, ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δὲ εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κρατερὸς ἐπετέτακτο ἄρχειν. Τοῦ δὲ σύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο, καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντῃ ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον. Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος ὡς εἰς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμόν, καὶ μετὰ τούτων, τῶν ψιλῶν εἰς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὁπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους, κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις, τῶν Καρδάκων καλουμένων, ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐς ἑξακισμυρίους. Ὁπλῖται δὲ ἦσαν καὶ οὗτοι· τοσούτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἁπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιόν, ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἳ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος ἵνα ἐπετάχθησαν, πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος, καὶ κολπῶδές τι αὐτοῦ, ὥστερ ἐν θαλάττῃ, ἐγίνετο· ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προϊόν, τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει· τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ ὁπλιτῶν κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὄπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ

χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας τούς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας, καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι ἅμα οἱ ἔταξε. Τοὺς δὲ ἐκ Πελοποννήσου, καὶ τὸ ἄλλο τὸ συμμαχικόν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ἐς Παρμενίωνα. Δαρεῖος δὲ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἱππέας, οὓς τινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος· καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλόν τι ἱππάσιμα ἦν· μέρος δέ τι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δὲ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἀπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

«Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ, ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας ταύτῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοὺς πολεμίους γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἦγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν, τοὺς τοξότας, ὧν ἦρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δὲ Ἀγριᾶνας, ὧν ἦρχεν Ἄτταλος· καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν, ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν. Ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε, καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δέ, ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου, τῶν μὲν πεζῶν, οἵ τε Κρῆτες τοξόται, καὶ οἱ Θρᾷκες, ὧν ἦγεῖτο Σιτάλκης· πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

«Ἐπεὶ δὲ οὔτε πυκνὴ αὐτῶν ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ ἑαυτοῦ

ἐφαίνετο, πολύ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἴλας τῶν ἑταίρων, τήν τε Ἀνθεδουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λαγαίαν καλουμένην, ἧς ἦγεῖτο Ἀντάρδασος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς τοξότας δέ, καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγών, ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. Ἐπὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τε ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης, ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀναστα λέντες, ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δύνατον ἂν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος, ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

«Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μέν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶν ἡ πρόσοδος. Τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενεν. Καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος, παρεκάλει ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστί· καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν, ἤ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοὴ ἐγένετο, μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι τὰ μὲν πρῶτα, καί περ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος. Ὡς δὲ ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατ' Ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος, δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας, καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας, ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι. Καὶ ξυνέβη ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περ-

σικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρατι ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν ἐνίκα λαμπρῶς Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι, οἱ σὺν Δαρείῳ, ἧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ, ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, (ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλών, καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας, ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν· οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων, οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου, καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες, τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι). Ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἧ μάλιστα διεσπαρμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον. Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας, καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι· τῶν Μακεδόνων δέ, τῆς τε Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι, καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος ὡς ἀμάχου δὴ εἰς τὸ τότε διαβεβοημένης μὴ ἀφανίσαι. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι, τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν, τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων.

«Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὁρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου, καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς· καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες, ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη, ἔκοπτον τοὺς ξένους· καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι, οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλλον εἰς τὰς ἴλας τῶν Θετταλῶν, καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἱππομαχία κρατερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ἤσθοντο, καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους συγκοπέντας ὑπὸ τῆς φέλαγγος. Τότε δὴ ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἵ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν, βαρέως ὡπλισμένους τοὺς ἐμβάντας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱππεῖς κατὰ στενὰς ὁ-

δους, πλήθει τε πολλοί, καὶ πεφοβημένοι, σὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες, οὐ μεῖον ὑπ᾽ ἀλλήλων καταπατούμενοι, ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο, καὶ οἱ Θετταλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο· ὥστε οὐ μεῖον ἢ ὡς πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο. Δαρεῖος δὲ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον, καὶ ταύτῃ ἀπορριγνύμενον κατεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος σὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε· καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐτύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος διεσώζετο. Ὡς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἅρμα ἀπολείπει αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν κάνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἅρματος· αὐτὸς δὲ ἵππον ἐπιβὰς ἔφευγε. Καὶ ἡ νὺξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγινομένη ἀφεῖλετο αὐτὸν, τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἁλῶναι. Ἀλέξανδρος γὰρ, ἔστε μὲν φάος ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ συνεσκόταζέ τε ἤδη, καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἐτράπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Τὸ μέν τοι ἅρμα τὸ Δαρείου ἔλαβε, καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ τὸν κάδυν, καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς, οὐ πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τούς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε. Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον μὲν Ἀρσάμης καὶ Ρεομίθρης καὶ Ἀτιζύης, τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ Βουβάκης, τῶν ἐντίμων Περσῶν. Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος, εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας, καὶ ἐν τούτοις ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους· ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τήν φάλαγγα. Τό τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἑάλω, καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ, αὐτὴ δὲ καὶ ἀδελφὴ Δαρείου, καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος, καὶ θυγατέρες δύο ἑάλωσαν, καὶ ἄλλαι ἀμφ᾽ αὐτὰς Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες. Ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ, καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν

καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν· ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοστράτου, μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

«Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος ξίφει, ὅμως δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγών, ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς, σὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένῃ λαμπρότατα, ὡς ἐς πόλεμον· καὶ λόγῳ τε ἐπεκόσμησεν, ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ, ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον, ἢ ἀκοῇ συμφωνούμενον ἔλαβε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ὡσαύτως σὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε.» 1)

Οἱ κίνδυνοι διὰ τοὺς συνήθεις ἄνδρας παρουσιάζονται ἰδίως μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἕτερος κίνδυνος, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἔπρεπε νὰ προλάβῃ, ἦν μήπως ὁ Δαρεῖος ἀμέσως σπεύσῃ εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Περσίας καὶ πανηγυρίσῃ τὴν νίκην αὐτοῦ ταύτην. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐγίνωσκεν ὅτι μετὰ τοσοῦτον σκληρὰν προσβολὴν ἠδύνατο ἀτιμωρητεὶ ν' ἀφίσῃ τὸν Δαρεῖον νὰ περιπλανᾶται εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν.

Πρὸ παντὸς ἔπρεπε ν' ἀπομονώσῃ αὐτὸν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐπρομήθευεν αὐτῷ ἀρίστους στρατιώτας. Οὕτωσὶ δὲ ἐκ τῆς Ἰσσοῦ, ἀκολουθῶν πάντοτε τὸ σχέδιον, ὅπερ διεχάραξεν ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου, διέρχεται τὴν Κοίλην Συρίαν καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν Φοινίκην, ὅθεν μέλλει νὰ καταπτήσῃ τὴν Αἴγυπτον, καταστρέφων οὕτω τὴν ναυτικὴν ἰσχὺν τῶν Περσῶν.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΙΣΣΩ ΜΑΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, διότι ἡ κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ ἀνάγεται μόνον εἰς τὸ ὅπερ πραγματευόμεθα ἀντικείμενον. Ἀρκόμεθα δὲ μόνον ἀναγράφοντες τὰ γεγονότα τὰ σχε-

(1) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 2, 8—12.

τιζόμενα μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἅτινα ἔλαβον χώραν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ νικητὴς εἰσῆλθεν εἰς Συρίαν μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ θάνατος ἐπῆλθεν αὐτῷ ἐν μέσῳ τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἐν Ἰσσῷ μάχην, ὁ Βαλακρός, υἱὸς τοῦ Νικάνορος, διωρίσθη σατράπης Κιλικίας· ἡ πόλις τῶν Σόλων κατώρθωσε νὰ ἀποτίσῃ τὰ 50 τάλαντα, ἅτινα ὤφειλε νὰ πληρώσῃ εἰσέτι καὶ οἱ ὅμηροι αὐτῶν ἀπεδόθησαν αὐτῇ. Οἱ Σόλοι ἐφάνησαν ἀγνωμονοῦντες. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου, τρεῖς τριήρεις τῶν Σόλων καὶ τῆς Μαλλοῦ προσῆλθον μετὰ δέκα ἐκ Λυδίας καὶ δέκα ἐκ Ρόδου πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ στόλου τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἐν Αἰγύπτῳ ὁ Ἀλέξανδρος ἔμαθεν διὰ τοῦ Ἡγηλόχου, ὃν εἶχεν ἀφήσει εἰς Μυσίαν, πρὸς στρατολογίαν ναυτῶν ὅτι προσῆλθε μετὰ τῶν νηῶν αὐτοῦ, ὅτι ἡ Τένεδος ἀπέσεισε καὶ πάλιν τὸν ζυγὸν τῶν Περσῶν, ὃν δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, ὅτι ἡ Χίος ἐκδιώξασα τοὺς ὑπὸ τοῦ Αὐτοφραδάτου καὶ Φαρναβάζου ἐπιβληθέντας αὐτῇ τυράννους, συνέλαβε καὶ ἐν φυλακῇ διατηρεῖ καὶ αὐτὸν τὸν Φαρνάβαζον, καὶ ὅτι ὁ Ἀμφοτέρης ἀπεστάλη παρ' αὐτοῦ εἰς Κῶ μετὰ ἑξήκοντα νηῶν καὶ οἱ Κῶοι ἠναγκάσθησαν νὰ δεχθῶσιν αὐτόν.» 1)

Κατὰ τὴν εἰς Φοινίκην ἐπιστροφήν του, ὁ Ἀλέξανδρος μεταρρυθμίσεις τινας ἐποιήσατο εἰς τὰς σατραπείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Μένανδρος ἀπεστάλη σατράπης Λυδίας καὶ ὁ Φιλόξενος ἐνετάλη νὰ εἰσπράξῃ τοὺς φόρους τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Ταύρου Ἀσίας .2)

Μετὰ τὴν μάχην τῶν Ἀρβιλλῶν, ὁ Μένης ἀπεστάλη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας, Φοινίκης καὶ Κιλικίας, ὡς σατράπης, ἐντεταλμένος τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθέρας συγκοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῆς Μακεδονίας 3) καὶ βραδύτερον λαβὼν τὴν διαταγὴν νὰ χορηγήσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα εἰς τὸ Θεσσαλικὸν ἱππικὸν καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν 4). Διὰ τοῦ μέτρου τούτου

(1) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 3, 2.
(2) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 3. 6.
(3) Ἀρρ. Ἀναβ. Ἀλεξ. βιβλ. 3, 16.
(4) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 3, 19.

κατώρθωσε ταχύτερον νὰ μεταβιβάζωνται εἰς τὸ κέντρον τῶν νέων αὐτοῦ κρατῶν αἱ ἐπικουρίαι αἵτινες ἐπέμποντο αὐτῷ ἐξ Ἑλλάδος ἢ ἐξ Ἀσίας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Οὕτως ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ μὲν Φιλόξενος πέμπει αὐτῷ στρατὸν ἐκ Καρίας, ὁ δὲ Μένανδρος ἐκ Συρίας 1). Ἡ Μικρὰ Ἀσία, γενομένη Ἑλληνική, ὤφειλε τὸν φόρον τοῦ αἵματος εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἑλλήνων, ὅστις ἀπηλευθέρωσεν αὐτὴν τοῦ ζυγοῦ τῶν βαρβάρων καὶ ὅστις, ἐὰν δὲν κατέστησεν αὐτὴν ἀνεξάρτητον, ἐξησφάλισεν ὅμως αὐτῇ τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΕΠΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — Ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ὁ Ἀλέξανδρος, ἐνόσῳ κατέκτα νέαν τινὰ χώραν, ἀντικαθίστα τὸν σατράπην τῶν Περσῶν διά τινος τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ, διατηρῶν αὐτῷ τὸν αὐτὸν τίτλον. Ἀναγράφομεν ὅθεν συνοπτικῶς τὴν διαίρεσιν τῶν κρατῶν τούτων τοιαύτην οἵα ὑπῆρξεν ἐπὶ Περσῶν καὶ διετηρήθη μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Φρυγία Ἑλλησποντιὰς καὶ Παμφλαγονία,	σατράπης	Κάλας 2).
Καππαδοκία Δυτική,	σατράπης	Σαβίστας 3).
Μεγάλη Φρυγία	»	Ἀντίγονος ὁ Φιλίππου 4).
Λυδία καὶ Ἰωνία	»	Μένανδρος 5).
Καρία,	»	Ἄδα 6) καὶ εἶτα Φιλόξενος 7).
Λυκία καὶ Παμφυλία	»	Νέαρχος ὁ Ἀνδροτίμου 8)
Πισιδία καὶ Ἰσαυρία	»	Βαλακρὸς ὁ Ἀντίνορος 9)
Κιλικία	»	Μένης 10)

(1) Ἀρρ Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 7, 23.
(2) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. Βίβλ. 1, 17.
(3) » » » 2, 4
(4) » » » 1, 29.
(5) » » » 1, 17, βιβλ. 3, 6 καὶ βιβλ. 7, 23.
(6) » » » 1, 23.
(7) » » » 7, 23, Ἀριστ. Οἰκον. βιβλ. 2, 32.
(8) » » » 3, 6.
(9) » » » 2, 12. Τὸ πρῶτον σατράπης Κιλικίας, διωρίσθη ἀναμφιβόλως βραδύτερον σατράπης τῆς Πισιδίας, ὅταν ὁ Μένης ἔλαβε τὴν σατραπείαν τῆς Συρίας, Φοινίκης, καὶ Κιλικίας. Διοδ. 18, 22.
(10) Ἀρρ. Ἀνάβ. Ἀλεξ. βιβλ. 3, 16.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ,

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀντιπάτρου (323—418.)

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), οἱ ἀρχαιότεροι τῶν φίλων καὶ ὑπασπιστῶν του ἐσκέφθησαν νὰ διαμερίσωνται τὰς διαφόρους σατραπείας τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Περδίκκας, περιβληθεὶς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἀσίας, προσεκάλεσεν εἰς συνέδριον ἅπαντας τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ καί, ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἐπαρχιῶν, διένειμε καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὕτως:

Εἰς μὲν τὸν Φιλώταν ἔδωκε τὴν Κιλικίαν, εἰς τὸν Εὐμενῆ τὴν Παφλαγονίαν, τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὰς περιχώρους χώρας, ἃς ὁ Ἀλέξανδρος, ὑπὸ τοῦ χρόνου βιαζόμενος, δὲν κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ κατὰ τὴν πρὸς Δαρεῖον ἐκστρατείαν του, εἰς τὸν Ἀντίγονον τὴν μεγάλην Φρυγίαν, εἰς τὸν Νέαρχον τὴν Λυκίαν καὶ Παφλαγονίαν, εἰς τὸν Ἄσανδρον τὴν Καρίαν, εἰς τὸν Μένανδρον τὴν Λυδίαν καὶ εἰς τὸν Λεοννάτον τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίαν.

Πολλὰ τὰ διδόμενα ὅπως πιστεύσωμεν ὅτι ἡ σατραπεία τῆς Πισιδίας καὶ Ἰσαυρίας, περὶ ἧς ἠγνοεῖτο εἰσέτι ἂν ἦτο κενή, βραδύτερον ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Περδίκκα εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀλκέταν.

Οὕτω σχεδὸν ὅλοι οἱ σατράπαι, οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου διορισθέντες, διετηρήθησαν εἰς τὰς θέσεις των, ἐκτὸς τριῶν νέων διορισθέντων κατ' ἀνάγκην ἕνεκα τοῦ θανάτου τῶν κατεχόντων αὐτάς, ἤτοι τοῦ Λεοννάτου ἐν τῇ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίᾳ, τοῦ Εὐμενοῦς ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ τοῦ Φιλώτα ἐν Κιλικίᾳ. Συνετὸν λίαν ἦν ἔργον ἡ μὴ διατάραξις τοῦ διοργανισμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν, καθόσον πρὸ παντὸς ἔπρεπε νὰ διακρατήσωσι τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ὑποταγῇ, καὶ πρὸς τοῦτο κατάλληλοι ἦσαν οἱ ἀπὸ τῆς κατακτήσεως ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις. Ἡ στάσις τῶν Ἑλλήνων οὓς κατῴκισεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς σατραπείαις τῆς μείζονος Ἀσίας δὲν

ἐδράδυνε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι πρὸ παντὸς νεωτερισμοῦ ἔδει νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ οἰκοδόμημα τοιοῦτον οἷον ἀνήγειρεν αὐτὸ ἡ χεὶρ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἕτεροι κίνδυνοι ἠπείλουν αὐτό. Οἱ Ρόδιοι ἐξεδίωξαν τὴν Μακεδονικὴν φρουράν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνήργουν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀντιπάτρου ὑπὸ τὸ ὄνομα Λαμιακὸν πόλεμον, πρὸς οὓς συνεμάχησαν πολλαὶ ἑλληνικαὶ φυλαί. Πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Κρατερὸς διωρίσθη βοηθὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Εὐρώπης, ὁ Ἀντίπατρος γράφει αὐτῷ ἐν Κιλικίᾳ, ἔνθα ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀπολελυμένων ἐκ τῆς στρατείας Μακεδόνων, ὄντων ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὅπως πέμψῃ αὐτῷ τάχιστα ἐπικουρίας, ὡς καὶ εἰς τὸν Λεοννάτον, σατράπην τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, παρακαλῶν νὰ στείλῃ καὶ οὗτος ἐπικουρίας· ἀμφότερα τὰ διαβήματα ταῦτα τοῦ Ἀντιπάτρου ἐπέτυχον. Πρὸς τούτοις ὁ Πτολεμαῖος, σατράπης τῆς Αἰγύπτου, γινώσκων ὅτι Περδίκκας προὐτίθετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ καὶ προαισθανόμενος ὅτι ἡ ὑποστήριξις τοῦ Ἀντιπάτρου ἠδύνατο νὰ φανῇ αὐτῷ ἀναγκαία, συνάπτει μετ' αὐτοῦ συμμαχίαν, ὑποχρεούμενος νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ συνδρομὴν καὶ ἐπικουρίαν.

ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ. — «Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Περδίκκας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τόν τε βασιλέα Φίλιππον καὶ τὴν βασιλικὴν δύναμιν ἐστράτευσεν ἐπὶ Ἀριαράθην τὸν Καππαδοκίας δυνάστην. Οὗτος γὰρ οὐ προσέχων τοῖς Μακεδόσιν ὑπὸ μὲν Ἀλεξάνδρου περιεωράθη διὰ τοὺς περὶ Δαρεῖον ἀγῶνας καὶ περισπασμούς, ἀναστροφὴν δὲ πολυχρόνιον ἔσχε κυριεύων τῆς Καππαδοκίας· διὸ καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν προσόδων χρήματα ἤθροισε, δυνάμεις δ' ἐγχωρίους καὶ ξενικὰς μεγάλας συνεστήσατο· διὸ καὶ βασιλείας ἀντιποιούμενος ἕτοιμος ἦν πρὸς τὸν Περδίκκαν διαγωνίσασθαι, πεζοὺς μὲν ἔχων τρισμυρίους, ἱππεῖς δὲ μυρίους πεντακισχιλίους. Ὁ δὲ Περδίκκας συνάψας αὐτῷ μάχην καὶ τῇ παρατάξει νικήσας, ἀνεῖλε μὲν εἰς τετρακισχιλίους, ἐζώγρησε δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους, ἐν οἷς ἦν καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριαράθης. Τοῦτον μὲν οὖν καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ πάντας αἰκισάμενος ἀνεσταύρωσε. Τοῖς δ' ἥττηθεῖσι συγχωρήσας τὴν ἀσφάλειαν, καὶ καταστήσας τὰ

κατὰ τὴν Καππαδοκίαν παρέδωκε τὴν σατραπείαν Εὐμενεῖ τῷ Καρδιανῷ, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν μεμερισμένος» 1).

ΟΠΕΡΔΙΚΚΑΣ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΙΣΙΔΙΑΝ. — ΑΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΛΑΡΑΝΔΩΝ. — Ὁ Περδίκκας προὐχώρησεν ἀκολούθως πρὸς τὴν Πισιδίαν προτιθέμενος νὰ καταστρέψῃ δύο πόλεις, τήν τε τῶν Λαρανδέων καὶ τῶν Ἰσαυρέων, αἵτινες, ζῶντος ἔτι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπαναστατήσασαι, εἶχον ἀποκτείνει Φάλαρον τὸν Νικάνορος, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε διορίσει σατράπην ἅμα καὶ στρατηγόν· ἡ πόλις τῶν Λαρανδέων ἡλώθη ἐξ ἐφόδου, οἱ ἡβῶντες τῶν κατοίκων κατεσφάγησαν, οἱ λοιποὶ ἐξηνδραποδίσθησαν καὶ ἡ πόλις πᾶσα ἐκ θεμελίων κατεστράφη.

ΗΡΩΪΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΣΑΥΡΕΩΝ. — «Τὴν τῶν Ἰσαυρέων πόλιν οὖσαν ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην, ἔτι δὲ πλήθουσαν ἀλκίμων ἀνδρῶν ἐπὶ μὲν ἡμέραις δύω πολιορκήσαντες ἐνεργῶς καὶ πολλοὺς τῶν ἰδίων ἀποβαλόντες, ἀνεχώρησαν. Οἱ γὰρ ἐγχώριοι βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς πολιορκίαν εὐποροῦντες, ἔτι δὲ ταῖς ψυχαῖς ὑπομένοντες, τὸ δεινὸν προστακτικῶς καὶ ἑτοίμως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀπέθνησκον. Τῇ δὲ τρίτῃ πολλῶν μὲν ἀνηρημένων, τῶν δὲ τειχῶν ἐλλειπεῖς ἐχόντων τὰς φυλακὰς διὰ τὴν δαπάνην τῶν ἀνδρῶν, ἐπετελέσαντο πρᾶξιν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἡρωϊκὴν καὶ μνήμης ἀξίαν. Ὁρῶντες γὰρ ἀπαραίτητον οὖσαν τὴν κατ' αὐτῶν τιμωρίαν, καὶ δύναμιν οὐκ ἔχοντες ἀξιόχρεων τῶν ἀμυνομένων, τὸ μὲν ἐγχειρίσαι τὴν πόλιν καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐπιτρέψαι τοὺς πολεμίους οὐκ ἔκριναν, ἐμφανοῦς οὔσης τῆς μεθ' ὕβρεως τιμωρίας, νυκτὸς δ' ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸν εὐγενῆ θάνατον ὁρμήσαντες, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ γονεῖς εἰς τὰς οἰκίας ἐγκλείσαντες ἐνέπρησαν κοινὸν θάνατον καὶ τάφον διὰ τοῦ πυρὸς ἑλόμενοι· τῆς δὲ φλογὸς ἄφνω πρὸς ὕψος αἰρομένης, οἱ μὲν Ἰσαυρεῖς τὰ κτήματα καὶ πάντα τὰ δυνάμενα τοῖς κρατοῦσιν ὠφελείας παρέχεσθαι τῷ πυρὶ παρέβαλον, οἱ δὲ περὶ τὸν Περδίκκαν θαυμάσαντες τὸ γινόμενον περιέστησαν τὴν δύναμιν καὶ κατὰ πάντα τρόπον ἐβιάζοντο παρεισπεσεῖν εἰς τὴν πόλιν. Τῶν δ' ἐγχωρίων ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένων καὶ πολλοὺς τῶν

1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 18, 16.

Μακεδόνων καταβαλλόντων, ἔτι μᾶλλον ὁ Περδίκκας καταπληττόμενος ἐζήτει τὴν αἰτίαν δι' ἣν οἱ τὰς οἰκίας καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τῷ πορὶ παραδεδοκότες φιλοτίμως τὰ τείχη φυλάττουσι. Τέλος δὲ τοῦ Περδίκκα καὶ τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς πόλεως ἀποχωρησάντων, οἱ Ἰσαυρεῖς εἰς τὸ πῦρ ἑαυτοὺς ῥίψαντες ἐν ταῖς οἰκίαις συνετάφησαν τοῖς οἰκείοις. Περδίκκας δὲ νυκτὸς διελθούσης ἔδωκε τοῖς στρατιώταις τὴν πόλιν εἰς διαρπαγήν· οὗτοι δὲ τὴν φλόγα κατασβέσαντες πολὺν ἄργυρόν τε καὶ χρυσὸν εὗρον ὡς ἂν πόλεως γεγενημένης εὐδαίμονος ἐκ πολλῶν χρόνων» 1).

ΦΙΛΟΔΟΞΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΑ.—Ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν ἰσχὺν τῶν Μακεδόνων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὁ Περδίκκας ἐνόμισε τὴν στιγμὴν κατάλληλον ὅπως καταλάβῃ τὴν ἀνωτάτην ἡγεμονίαν. Κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου θεωρῶν λυσιτελὲς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ ὅπως συμπράττῃ μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ὃν ὁ νικητὴς ἄφησεν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Εὐρώπης, ἐζήτησε τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀντιπάτρου Νικαίας. ἀλλ' ἅμα ἠσθάνθη ἑαυτὸν στερεῶς ἑδραιωθέν τα, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ τὰς βασιλικὰς δυνάμεις ὡς καὶ τὴν κηδεμονίαν Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Ρωξάνης, ἐπεδίωκε τὴν κατοχὴν τῆς βασιλείας διὰ παντοίων μέσων προσπαθῶν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ἡ Κυνάνη, ἀδελφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, θυγάτηρ δὲ τοῦ Φιλίππου καὶ γυναικός τινος ἐξ Ἰλλυρίας, ἦλθεν εἰς Ἀσίαν μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Εὐρυδίκης, ὑποδεχθεῖσα ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μακεδόνων, μετ' ἀπείρων ἀνευφημιῶν. Ὁ Περδίκκας, κακῶς φέρων τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς, ἐδολοφόνησεν αὐτήν, ἡ δὲ δολοφονία αὕτη διήγειρε πάραυτα ἀγανάκτησιν, πρὸς κατευνασμὸν τῆς ὁποίας συνέζευξε τὴν θυγατέρα αὐτῆς Εὐρυδίκην μετὰ τοῦ Ἀριδαίου. Ἀλλ' ἐν τῇ νέᾳ βασιλίσσῃ εὗρεν ἀμέσως ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἐπιδιώκοντα τὴν κατοχὴν τῆς ἡγεμονείας καὶ μυρία προσκόμματα αὐτῷ παρεμβάλοντα. Πρὸς ἀντιστάθμησιν συνεμάχησε κρύφα μετὰ τῆς Ὀλυμπιάδος, ἐχθρᾶς ἀρχαίας τοῦ Ἀντιπάτρου, ὑποσχεθεὶς νὰ συζευχθῇ τὴν Κλεοπάτραν, ἑτέραν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἤλπιζε δ' ὅτι εἰσερ-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 18, 22.

χόμενος ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ ἤθελε πείσει τοὺς Μακεδόνας νὰ παραδώσωσιν αὐτῷ τὸ στέμμα. Τὰ σχέδια ταῦτα δὲν διέφυγον τοῦ Ἀντιγόνου, σατράπου τῆς Φρυγίας, στενῶς δὲ συνδεδεμένου μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου. Ὁ Περδίκκας, βλέπων ἐν αὐτῷ ἐχθρὸν ἐπίφοβον, ὡς ἀπολαμβάναντα μεγίστης ὑπολήψεως παρὰ τοῖς στρατηγοῖς, ἀπεφάσισε ν' ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ, ἐκτοξεύων κατ' αὐτοῦ διαβολὰς ψευδεῖς καὶ κατηγορίας ἀδίκους. Ὁ Ἀντίγονος, συνέσει καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐδήλωσεν ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπολογηθῇ δημοσίᾳ κατὰ τῶν κατ' αὐτοῦ συκοφαντιῶν καὶ παρεσκευάζετο εἰς φυγήν. Ἐπιβιβασθεὶς νύκτωρ ἐπὶ Ἀθηναϊκῆς νηώς, διεπέρασεν ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην μετὰ τοῦ υἱοῦ του Δημητρίου καί τινων φίλων καὶ συνηνώθη μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, πρὸς ὃν ὁ Κρατερὸς πρό τινων ἡμερῶν ἔφερεν ἐκ Κιλικίας 10 χιλιάδας ὑπολοίπους τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἄλλας ἐπικουρίας, μεθ' ὧν εἶχε βοηθήσῃ αὐτὸν νὰ περατώσῃ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΔΙΚΚΑ.—(321). Οὕτωσιν ὁ Περδίκκας, μακρὰν τοῦ νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀντιπάλου κατασκιάζοντος αὐτόν, ἔδωκεν αὐτὸν ὡς ἐπίκουρον τῷ Ἀντιπάτρῳ, ὅστις ἠδύνατο ἤδη νὰ ἐρείδηται ἐπὶ τῇ ὑποστηρίξει τοῦ Κρατεροῦ καὶ ὅστις δὲν ἦτον ὁ μόνον ἀντίπαλος, ὃν ἐφοβεῖτο. Ὁ Πτολεμαῖος, συμμαχήσας μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἤρξατο νὰ δίδῃ αὐτῷ ὑπονοίας ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ Περδίκκας, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον, ὅπως μὴ ἀφήσῃ ὄπισθεν αὐτοῦ οὐδένα ἐχθράν, ὁπότε ἤθελε μεταφέρει τὸν πόλεμον εἰς Μακεδονίαν πρὸς πραγμάτωσιν τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σχεδίων.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΠΙΦΟΡΤΙΖΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.— Ὁ Εὐμενής, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τοῦ Περδίκκα, εἰς ὃν ὤφειλε τὴν ἥρεμον κατοχὴν τῆς σατραπείας τῆς Καππαδοκίας, ἀνέλαβε πρὸς τούτοις καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Καρίας, τῆς Λυδίας καὶ τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου Φρυγίας, ἤτοι τοῦ μεγαλειτέρου μέρους τῶν παρακτίων καὶ ὤφειλε μετὰ ἰσχυρῶν δυνάμεων, νὰ ἐπιτηρῇ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τὰς ἐχθρικὰς κινήσεις, νὰ κωλύῃ τὴν διάβασιν τοῦ ἐχθροῦ, ἔδωκαν δ' αὐτῷ ὡς συμβοηθοὺς τὸν Ἀλκέταν ἀδελφὸν τοῦ Περδίκκα, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς Πισιδίας καὶ

Παμφυλίας μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῶν ἐπαρχιῶν τούτων καὶ τὸν Νεοπτόλεμον, σατράπην τῆς Ἀρμενίας, ἀρχηγὸν τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος, ὁ Κλεῖτος ἀνέλαβε τὴν ναυαρχίαν καὶ ἡ Κιλικία ἀφαιρεθεῖσα τῶν χειρῶν τοῦ Φιλώτα, ἐδόθη εἰς τὸν Φιλόξενον.

Ο ΠΕΡΔΙΚΚΑΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. — Ληφθέντων τῶν μέτρων τούτων, ὁ Περδίκκας, κατὰ τὴν συνήθειάν του, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ Φίλιππον τὸν Ἀριδαῖον ἀναλαμβάνει τὴν ἡγεμονείαν τοῦ στρατοῦ, ἐγκαταλείπει τὴν Πισιδίαν καὶ πορεύεται ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου.

Ο ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ΔΙΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — ΣΧΕΔΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ. — «Ὁ Εὐμενὴς μετὰ τῆς δοθείσης δυνάμεως ἀφικόμενος εἰς Ἑλλήσποντον, πρὸ παντός, ἐνισχύθη διὰ στρατοῦ ἱππικοῦ ὃν προσεκάλεσεν ἐκ Καππαδοκίας· ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας του ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Ἀντίπατρος κατώρθωσαν νὰ διεκπεραιώσωσι τὸν στρατὸν αὐτῶν ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν, νὰ ἐξουδετερώσωσι τὸν Ἀλκέταν καὶ κρύφα συνεννοηθέντες συντάττουσι κοινοπραγίαν μετὰ τοῦ Νεοπτολέμου, ὅστις μετ' οὐ πολύ, τῆς προδοσίας αὐτοῦ ἀνακαλυφθείσης, ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ μάχην μετὰ τοῦ Εὐμενοῦς, καθ' ἣν αὐτός τε ἐκινδύνευσε καὶ τὴν ὅλην σχεδὸν δύναμιν ἀπέβαλε, τοῦ λοιποῦ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καταφυγόντος εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ. Μόλις διασωθεὶς μετὰ 300 ἱππέων, συνηνώθη μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἀμφότεροι συσκεφθέντες περὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἐκστρατείας, ἀπεφάσισαν νὰ διαιρέσωσιν αὐτὸν εἰς δύω μέρη ἐξ ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Ἀντίπατρον νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς Κιλικίας καὶ διαπολεμήσῃ πρὸς Περδίκκαν, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τὸν Νεοπτόλεμον καὶ τὸν Κρατερὸν νὰ προσβάλῃ τὸν Εὐμενῆ καὶ καταβαλὼν τοῦτον νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ὅπως ἅπασαι αἱ ἐξ Εὐρώπης δυνάμεις, συναχθεῖσαι περὶ τὸν Πτολεμαῖον, δυνηθῶσι νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὰς τοῦ Περδίκκα καὶ νικήσωσιν αὐτόν.

ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΕΡΟΥ. — Ὅτότε ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος ἀφίκοντο εἰς Καππαδοκίαν ὁ Εὐμενὴς προετοιμάζετο νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτούς. Κατὰ συνέπειαν ἡ μάχη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀρχίσῃ, Ὁ Εὐμενὴς ἐφρόντισε νὰ κρύψῃ εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὅτι μετέβαινον νὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ Κρατε-

ρου· διότι ὁ στρατηγὸς οὗτος ἠγαπᾶτο ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ διότι μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀταξίαν εἰς τὰς τάξεις αὐτοῦ, κατορθώσας ὅπως μηδένα Μακεδόνα τάξῃ ἐν τῷ σώματι τοῦ στρατοῦ, ὅπερ ἤθελεν ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τῆς φάλαγγος τοῦ Κρατεροῦ καὶ ἐν ᾧ ἔταξε μόνον τοὺς ξένους ἱππεῖς διοικουμένους ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου υἱοῦ τοῦ Ἀρταβάζου. Μετὰ γενναίας προσπαθείας ὁ Μακεδὼν στρατηγὸς ἔπεσε τοῦ ἵππου καὶ ἅπαντες οἱ ἱππεῖς διῆλθον ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ τὸ γνωρίσωσι. Ταὐτοχρόνως ὁ Εὐμενὴς μαχόμενος κατὰ τὴν ἑτέραν φάλαγγα, ἀντιμετώπως τοῦ Νεοπτολέμου, ἐφόνευσεν αὐτόν. Μόνοι οἱ ἱππεῖς ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην ταύτην, οἵτινες ἰδόντες τοὺς δύω αὐτοὺς στρατηγοὺς πεσόντας ὥρμησαν πάντες εἰς φυγὴν μετὰ τῶν πεζῶν. «Ὁ Εὐμενὴς στήσας τρόπαιον καὶ τοὺς νεκροὺς θάψας διεπέμψατο πρὸς τὴν τῶν ἡττημένων φάλαγγα, παρακαλῶν αὐτῷ προσθέσθαι καὶ διδοὺς ἐξουσίαν ἑκάστοις ὅπως βουλωνται τὴν ἀποχώρησιν ποιήσασθαι, δεξαμένων δὲ τὰς διαλύσεις τῶν Μακεδόνων καὶ δόντων τὰς διὰ τῶν ὅρκων πίστεις, ἔλαβον ἐξουσίαν ἔν τισι κώμαις πλησίον κειμέναις ἐπισιτίσασθαι καὶ παρεκρούσαντο τῷ Εὐμενεῖ· ἀναλαβόντες γὰς ἑαυτοὺς καὶ τὰς τροφὰς παρασκευασάμενοι νυκτὸς ἀπηλλάγησαν καὶ λαθραίως ἀπεχώρουν πρὸς τὸν Ἀντίπατρον

Ὁ δ' Εὐμενὴς ἐπεβάλετο μὲν κολάσας τὴν ἀθεσίαν τῶν παραβεβηκότων τοὺς ὅρκους, ἀπέγνω τὸν διωγμὸν διὰ τὴν ἐκ τῶν τραυμάτων ἐλάττωσιν. Ἀντίπατρος δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς φυγῆς διασωθέντας ἐκδεξάμενος καὶ προσαναλαβὼν προῆγεν ἐπὶ Κιλικίαν, σπεύδων βοηθῆσαι τῷ Πτολεμαίῳ.» 1)

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. — Αἱ ἐπικουρίαι αὗται ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς. Ὁ Περδίκκας ἀπώλετο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν πρωτίστων ἡγεμόνων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, συνωμοσάντων κατ' αὐτοῦ καὶ προσενεγκόντων μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν Πτολεμαῖον, ὅστις ἀρκούμενος εἰς τὸ διὰ τῆς διανομῆς δοθὲν αὐτῷ μέρος καὶ διορῶν ἐν τῇ προσφερομένῃ

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18, 32 καὶ 33.

θέσει μείζονας κινδύνους ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ αὐτήν. Κατὰ συνέπειαν «πάντες προθύμως εἵλοντο τῶν βασιλέων ἐπιμελητὰς αὐτοκράτορας Πύθωνα καὶ Ἀριδαῖον, τὸν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως κατακομίσαντα» 1).

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπληροφορήθησαν τὴν νίκην τοῦ Εὐμενοῦς ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ τὴν τελευτὴν τοῦ Κρατεροῦ. Ὁ Εὐμενὴς κηρυχθεὶς δημόσιος ἐχθρὸς, κατεδικάσθη πάραυτα εἰς θάνατον μετὰ πεντήκοντα τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τοῦ Ἀντιγόνου λαβόντος τὴν διαταγὴν νὰ πολεμήσῃ κατ' αὐτοῦ. (320).

Ο ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. (320) — «Ἀριδαῖος καὶ Πύθων οἱ τῶν βασιλέων ἐπιμεληταὶ ἀναζεύξαντες ἀπὸ τοῦ Νείλου μετὰ τῶν βασιλέων καὶ τῆς δυνάμεως ἦκον εἰς Τριπαράδεισον τῆς ἄνω Συρίας. Ἐνταῦθα δὲ Εὐρυδίκης τῆς βασιλίσσης πολλὰ περιεργαζομένης καὶ ταῖς τῶν ἐπιμελητῶν ἐπιβολαῖς ἀντιπραττούσης, οἱ μὲν περὶ τὸν Πύθωνα δυσχρηστούμενοι καὶ τοὺς Μακεδόνας ὁρῶντες τοῖς ἐκείνης προστάγμασιν ἀεὶ μᾶλλον προσέχοντας, συνήγαγον ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἀπείπαντο, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐπιμελητὴν εἵλοντο τὸν Ἀντίπατρον αὐτοκράτορα. Οὗτος δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας καταντήσας εἰς Τριπαράδεισον κατέλαβε τὴν Εὐρυδίκην στασιάζουσαν καὶ τοὺς Μακεδόνας ἀπαλλοτριοῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου. Ταραχῆς δὲ μεγάλης οὔσης ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ κοινῆς ἐκκλησίας συναχθείσης, ὁ μὲν Ἀντίπατρος, διαλαχθεὶς τοῖς πλήθεσι τὴν μὲν ταραχὴν κατέπαυσε, τὴν δὲ Εὐρυδίκην καταπληξάμενος ἔπεισεν ἡσυχίαν ἄγειν.» 2)

ΝΕΑ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΣΑΤΡΑΠΕΙΩΝ. — Μετὰ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς τὰς σατραπείας ἐμερίσατο· ἐν δὲ τῇ διανομῇ ταύτῃ αἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σατραπεῖαι οὕτωσὶ διενεμήθησαν.

Ὁ Φιλόξενος διετήρησε τὴν Κιλικίαν.

Ὁ Ἀντίγονος τὴν μεγάλην Φρυγίαν καὶ τὴν Λυκίαν.

Ὁ Ἄσανδρος τὴν Καρίαν.

Ὁ Νικάνωρ ἔλαβε τὴν Καππαδοκίαν.

Ὁ Κλεῖτος τὴν Λυδίαν.

---

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 18, 36.

(2) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 13, 39.

Ὁ Ἀριδαῖος τὴν Ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίαν.

«Στρατηγὸν δὲ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως ἀπέδειξεν ὁ Ἀντίπατρος τὸν Ἀντίγονον, ᾧ προστεταγμένον ἦν καταπολεμῆσαι Εὐμενῆ τε καὶ Ἀλκέταν. Παρέζευξε δὲ τῷ Ἀντιγόνῳ χιλίαρχον τὸν υἱὸν Κάσανδρον, ὅπως μὴ δύνηται διαλαθεῖν ἰδιοπραγῶν. Αὐτὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς (Φίλιππον Ἀριδαῖον, Θεσσαλονίκην καὶ Εὐρυδίκην) ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν προῆγεν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κατάξων τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τὴν πατρίδα.» 1)

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ὁ Ἀντίγονος ἀποδειχθεὶς στρατηγὸς ἐπὶ τῆς Ἀσίας μετὰ τῆς ἐντολῆς ὅπως διαπολεμήσῃ πρὸς τὸν Εὐμενῆ, ἀθροίσας χειμῶνος ἔτι ὄντος τὰς ἀναγκαίας αὐτῷ δυνάμεις καὶ παρασκευασάμενος κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ ἔαρος τὰ πρὸς μάχην προῆγεν ἐπὶ τὸν Εὐμενῆ διατρίβοντα ἔτι ἐν Καππαδοκίᾳ.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΕΛΛΕΙ ΤΗΝ ΑΝΤΑΡΣΙΑΝ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. — «Ὁ Εὐμενής, ἀποστάντος ἀπ' αὐτοῦ τινὸς τῶν ἐπιφανῶν ἡγεμόνων ὄνομα Περδίκκου, στρατοπεδεύοντος ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ὁδοῦ μετὰ τῶν συναποστάντων στρατιωτῶν πεζῶν μὲν τρισχιλίων ἱππέων δὲ πεντακοσίων, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτὸν Φοίνικα τὸν Τενέδιον, ἔχοντα πεζοὺς μὲν ἐπιλέκτους τετρακισχιλίους ἱππεῖς δὲ δισχιλίους. Οὗτος δὲ νυκτοπορίᾳ συντόνῳ χρησάμενος προσέπεσε τοῖς ἀποστάταις ἀπροσδοκήτως περὶ δευτέραν φυλακὴν νυκτερινήν, καταλαβὼν δὲ αὖθις κοιμωμένους τόν τε Περδίκκαν ἐζώγρησε καὶ τῆς δυνάμεως ἐγκρατὴς ἐγένετο. Εὐμενὴς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους τῆς ἀποστάσεως ἡγεμόνας ἐθανάτωσε. Τοὺς δὲ στρατιώτας τοῖς ἄλλοις ἀναμίξας καὶ φιλανθρώπως προσενεχθείς, ἰδίους ταῖς ἐννοίαις ἐποιήσατο.» 2)

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΗΤΤΑΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — «Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν Ἀντίγονος διαπεμψάμενος πρὸς Ἀπολλωνίδην τινὰ τῶν ἱππέων ἀφηγουμένων παρ' Εὐμενεῖ, μεγάλαις ἐπαγγελίαις δι' ἀπορρήτων ἐποίησε πρόδότην γενέσθαι καὶ κατὰ τὴν μάχην αὐτο-

(1) Διοδ. Σικελ. Βιβλ. 18. 39.
(2) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18. 40.

μολῆσαι. Τοῦ δ' Εὐμενοῦς στρατοπεδεύοντος τῆς Καππαδοκίας ἔν τισιν εὐθέτοις πεδίοις πρὸς ἱππομαχίαν, ἀποβαλλὼν ὁ Ἀντίγονος μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως κατελάβετο τὴν ὑπερκειμένην τῶν πεδίων ὑπώπειαν. Εἶχε δ' ὁ μὲν Ἀντίγονος κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς πεζοὺς μὲν πλείους τῶν μυρίων, ὧν ἦσαν αἱ ἡμίσεις Μακεδόνες θαυμαστοὶ κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας, ἱππεῖς δὲ δισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ τριάκοντα. Ὁ δ' Εὐμενὴς πεζοὺς μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλίους, γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, καὶ τοῦ Ἀπολλωνίδου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων ποιήσαντος ἀλόγως ἀπὸ τῶν ἰδίων διάστασιν, ἐνίκησεν ὁ Ἀντίγονος καὶ ἀνεῖλε τῶν ἐναντίων εἰς ὀκτασχιλίους ἐκυρίευσε δὲ καὶ τῆς ἀποσκευῆς, ὥστε τοὺς περὶ τὸν Εὐμενῆ στρατιώτας διὰ μὲν τὴν ἥτταν καταπλαγῆναι, διὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀποσκευῆς ἀθυμῆσαι.»

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΚΛΕΙΕΤΑΙ ΕΙΣ ΝΩΡΑ. — «Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν Εὐμενὴς ἐπεβάλετο φεύγειν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ κατοικούντων τινὰς πρὸς τὴν συμμαχίαν συλλαβέσθαι, καταπονούμενος δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας ὁρῶν ὑποχωροῦντας πρὸς τὸν Ἀντίγονον κατελάβετο χωρίον ὀχυρόν, ὃ προσηγορεύετο Νῶρα. Ἦν δὲ τὸ φρούριον τοῦτο παντελῶς μικρὸν διὰ τὸ τὸν περίβολον ἔχειν μὴ πλεῖον δυσὶ σταδίων, κατὰ δὲ τὴν ἐρασμιότητα θαυμαστόν· ἐπὶ γὰρ πέτρας ὑψηλῆς εἶχε τὰς οἰκίας συνῳκοδομημένας καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως, τὰ δ' ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν χειρῶν κατασκευῆς θαυμαστῶς ὠχύρωτο, εἶχε δὲ καὶ παραθέσεις σίτου πολλοῦ καὶ ξύλων καὶ τῶν ἄλλων, ὥστ' εἰς ἔτη πολλὰ δύνασθαι χορηγῆσαι πάντα τοῖς εἰς αὐτὸν καταφυγοῦσι· συνέφυγον δὲ μετ' αὐτοῦ τῶν φίλων οἱ ταῖς εὐνοίαις διαφέροντες καὶ κεκριμένοι συναποθνήσκειν αὐτῷ κατὰ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους· οἱ δὲ πάντες ὑπῆρχον ἱππεῖς τε καὶ πεζοὶ περὶ ἑξακοσίους.»

ΦΙΛΟΔΟΞΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ἀντίγονος δὲ παραλαβὼν τὴν μετ' Εὐμενοῦς δύναμιν, καὶ τῶν σατραπειῶν καὶ τῶν ἐν ταύταις προσόδου κύριον γενόμενος, ἔτι δὲ παραλαβὼν πλῆθος χρημάτων, μειζόνων πραγμάτων ὠρέγετο. Οὐκέτι γὰρ οἰδεὶς τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡγεμόνων ἀξιόμαχον εἶχε δύναμιν διαγωνίσασθαι πρὸς αὐτὸν περὶ τῶν πρωτείων· διὸ καὶ πρὸς Ἀντίπατρον κατὰ μὲν

τὸ παρὸν προσεποιεῖτο φιλικῶς διακεῖσθαι, διεγνώκει δὲ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλισάμενος μηκέτι προσέχειν μήτε τοῖς βασιλεῦσι μήτε Ἀντιπάτρῳ. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον περιέλαβε τοὺς καταπεφευγότας εἰς τὸ φρούριον διπλοῖς τοῖς τείχεσι καὶ τάφροις καὶ χαρακώμασι θαυμαστοῖς.»

ΑΝΩΦΕΛΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — «Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς σύλλογον ἐλθὼν Εὐμενεῖ καὶ τὴν προϋπάρχουσαν φιλίαν ἀνανεωσάμενος, ἔπειθεν αὐτὸν κοινοπραγεῖν. Ὁ δὲ εἰδὼς τὴν τύχην ὀξέως μεταβάλλουσαν, μείζονας ᾔτει φιλανθρωπίας τῆς περὶ αὐτὸν οὔσης περιστάσεως. Ἤρετο γὰρ θεῖν αὐτῷ συγχωρηθῆναι τὰς ἐξ ἀρχῆς δεδομένας σατραπείας καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων ἀπόλυσιν. Ὁ δὲ Ἀντίγονος περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τὸν Ἀντίπατρον τὴν ἀναφορὰν ἐποιήσατο, τοῦ δὲ χωρίου τὴν ἱκανὴν φυλακὴν ἀπολιπὼν ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς ἐπιπορευομένους ἡγεμόνας τῶν πολεμίων καὶ δυνάμεις ἔχοντας, Ἀλκέταν τε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Περδίκκου, καὶ Ἄτταλον τὸν τοῦ στόλου παντὸς κυριεύοντα.»

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΠΕΜΠΕΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΝ. — «Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Εὐμενὴς πρὸς τὸν Ἀντίπατρον πρεσβευτὰς ἀπέστειλε περὶ τῶν ὁμολογιῶν, ὧν ἦν ἡγούμενος Ἱερώνυμος ὁ τὰς τῶν διαδόχων ἱστορίας γεγραφώς· αὐτὸς δὲ πολλαῖς καὶ ποικίλαις κεχρημένος τοῦ βίου μεταβολαῖς οὐκ ἐταπεινοῦτο τῷ φρονήματι, σαφῶς εἰδὼς τὴν τύχην ὀξείας τὰς εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη ποιουμένην μεταβολάς. Ἑώρα γὰρ τοὺς μὲν τῶν Μακεδόνων βασιλεῖς κενὸν ἔχοντας τὸ τῆς βασιλείας πρόσχημα, πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους τοῖς φρονήμασιν ἄνδρας διαδεχομένους τὰς ἡγεμονίας, πάντας ἰδιοπραγεῖν βουλομένους· ἤλπιζεν γὰρ ὅπερ ἦν πρὸς ἀλήθειαν, πολλοὺς αὐτοῦ χρείαν ἕξειν διά τε τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν, ἔτι δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐν τῇ πίστει βεβαιότητος.» 1)

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΝΙΚΑ ΤΟΝ ΑΛΚΕΤΑΝ ΕΙΣ ΚΡΗΤΟΠΟΛΙΝ· — «Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀντίγονος καταπεπολεμηκὼς τοὺς περὶ τὸν Εὐμενῆ, ἔκρινε στρατεύειν ἐπὶ τὸν Ἀλκέταν καὶ Ἄτταλον· οὗτοι

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18, 41 καὶ 42.

γὰρ ὑπελείποντο τῶν Περδίκκου φίλων καὶ οἰκείων ἡγεμόνες μὲν ἀξιόλογοι, στρατιώτας δ' ἔχοντες ἱκανοὺς ἀμφισβητῆσαι πραγμάτων· ἀναζεύξας οὖν μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκ Καππαδοκίας προῆγεν ἐπὶ τὴν Πισιδικὴν ἐν ᾗ συνέβαινε διατρίβειν τοὺς περὶ τὸν Ἀλκέταν. Ὀξεῖαν δὲ καὶ πανταχοῦ ἐκτεταμένην τὴν πορείαν ποιησάμενος, ἐν ἡμέραις ἑπτὰ καὶ ταῖς ἴσαις νυξὶ διήνυσε σταδίους δισχιλίους καὶ πεντακοσίους εἰς τὴν ὀνομαζομένην Κρητῶν πόλιν. Λαθὼν δὲ τοὺς πολεμίους διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς πορείας, καὶ γενόμενος πλησίον αὐτῶν ἀγνοούντων τὴν παρουσίασιν, ἔφθασεν ἀκρολοφίας τινας καὶ δυσχωρείας προκαταβαλόμενος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀλκέταν πυθόμενοι τὴν παρουσίασιν τῶν πολεμίων, τὴν μὲν φάλαγγα ταχέως ἐξέτασαν, τοῖς δ' ἱππεῦσι προσπεσόντες τοῖς τὴν ἀκρώρειαν προκατέχουσιν ἐφιλοτιμοῦντο βίᾳ κρατῆσαι καὶ ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως ἐκβαλεῖν· γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις πεσόντων, ὁ μὲν Ἀντίγονος ἔχων ἱππεῖς ἑξακισχιλίους ἀπὸ κράτος ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν τῶν ἐναντίων φάλαγγα, σπεύδων ἀποκόψαι τὴν περὶ τὸν Ἀλκέταν τὴν ἐπὶ τούτων καταφυγήν· οὗ συντελεσθέντος οἱ μὲν ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας ὄντες, πολὺ τοῖς τε πλήθεσιν ὑπερέχοντες καὶ τῇ δυσχερείᾳ τῶν τόπων πλεονεκτοῦντες, ἐτρέψαντο τοὺς προσμαχομένους, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀλκέταν, τῆς μὲν ἐπὶ τοὺς πεζοὺς καταφυγῆς ἀποκεκλεισμένοι, τῷ δὲ πλήθει τῶν πολεμίων εἰς μέσον ἀπειλημμένοι, πρόδηλον εἶχον τὴν ἀπώλειαν· διὸ καὶ τῆς σωτηρίας δυσβοηθήτου γενομένης, ὁ μὲν Ἀλκέτας πολλοὺς ἀποβαλὼν μόλις διεξέπεσε πρὸς τὴν τῶν πεζῶν φάλαγγα· ὁ δ' Ἀντίγονος ἐξ ὑπερδεξίων τόπων ἐπαγαγὼν τούς τε ἐλέφαντας καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν κατεπλήξατο τοὺς πολεμίους πολὺ τοῖς πλήθεσι λειπομένους· ἦσαν γὰρ οἱ σύμμαχοι πάντες πεζοὶ μὲν μύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι, ἱππεῖς δ' ἐννεακόσιοι, οἱ δ' Ἀντιγόνου χωρὶς τῶν ἐλεφάντων πεζοὶ μὲν πλείους τῶν τετρακισμυρίων, ἱππεῖς δὲ ὑπὲρ τοὺς ἑπτακισχιλίους· ἅμα δὲ τῶν ἐλεφάντων ἐπιόντων κατὰ μέτωπον καὶ τῶν ἱππέων διὰ τὸ πλῆθος πανταχῆ περιχεομένων, ἔτι δὲ τῶν πεζῶν πολλαπλασίων καὶ κρειττόνων ὄντων ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὴν στάσιν ὑπερδέξιον ἐχόντων, πολὺς θόρυβος καὶ φόβος κατεῖχε τοὺς περὶ τὸν Ἀλκέταν· διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὀξύτητος καὶ

ἐνεργείας οὐκ ἐκτάξαι καλῶς τὴν φάλαγγα κατίσχυσαν, τροπῆς δὲ παντελοῦς γενομένης, Ἄτταλος μὲν καὶ Δόκιμος καὶ Πολέμων καὶ πολλοὶ τῶν ἀξιολόγων ἡγεμόνων ἐζωγρήθησαν, Ἀλκέτας δὲ μετὰ τῶν ἰδίων ὑπασπιστῶν καὶ τῶν παίδων ἔφυγε, μετὰ τῶν Πισιδῶν τῶν συστρατευομένων εἰς πόλιν Πισιδικὴν ὄνομα Τερμησσόν. Ὁ δ' Ἀντίγονος τοῦτους μὲν καθ' ὁμολογίαν παραλαβών, τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ ἴδια τάγματα κατέταξε, καὶ φιλανθρώπως αὐτοῖς χρησάμενος ἠὔξησε τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐ μετρίως· οἱ δὲ Πισίδαι τὸν ἀριθμὸν ὄντες εἰς ἑξακισχιλίους, καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέροντες παρεκάλουν τὸν Ἀλκέταν θαρρεῖν, ἐπαγγελλόμενοι μηδ' ἑνὶ τῷ τρόπῳ ἐγκαταλείψειν αὐτόν· διέκειτο γὰρ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς καθ' ὑπερβολὴν διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἀλκέτας μετὰ τὸν Περδίκκου θάνατον οὐκ ἔχων συμμάχους κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἔκρινε τοὺς Πισίδας εὐεργετεῖν νομίζων ἕξειν συμμάχους πολεμικοὺς ἄνδρας καὶ χώραν ἔχοντας δυσέμβολον καὶ μεστὴν ὀχυρῶν φρουρίων· διόπερ ἐν τοῖς στρατιαῖς παρὰ πάντας συμμάχους ἐτίμα περισσότερον τούτους, καὶ τὰς μὲν ἐκ τῆς πολεμικῆς ὠφελείας ἐμέριζεν αὐτοῖς, διδοὺς τῶν λαφύρων τὰ ἡμίση, κατὰ δὲ τὰς ὁμιλίας λόγοις φιλανθρώπως χρώμενος, καὶ κατὰ τὰ σύνδειπνα καθ' ἡμέραν τοὺς ἀξιολογωτάτους ἐν μέρει παραλαμβάνων ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις, ἔτι δὲ τιμῶν πολλοὺς δωρεαῖς ἀξιολόγοις, ἰδίους ταῖς εὐνοίαις κατεσκεύασε· διόπερ καὶ τότε τὰς ἐλπίδας ἔχοντος Ἀλκέτου, τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ οὐ διεψεύσατο.»

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΕΡΜΗΣΣΟΥ. — «Τοῦ γὰρ Ἀντιγόνου μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως πλησίον τῆς Τερμησσοῦ καταστρατοπεδεύσαντος καὶ τὸν Ἀλκέταν ἐξαιτοῦντος, ἔτι τῶν πρεσβυτέρων συμβουλευόντων καταδοῦναι, συστραφέντες οἱ νεώτεροι πρὸς τοὺς γονεῖς διαστάντες ἐψηφίσαντο πᾶν ὑπομένειν δεινὸν ἕνεκα τῆς τούτου σωτηρίας· οἱ δὲ πρεσβύτεροι τὸ μὲν πρῶτον πείθειν ἐπεχείρουν τοὺς νέους μὴ δι' ἕνα Μακεδόνα περιϊδεῖν τὴν πατρίδα γενομένην δοριάλωτον. Ἐπεὶ δ' ἀμετάθετον αὐτῶν τὴν ὁρμὴν ἑώρων, λάθρα συμφρονήσαντες ἐξέπεμψαν νυκτὸς πρεσβείαν πρὸς Ἀντίγονον, ἐπαγγελλόμενοι τὸν Ἀλκέταν ἢ ζῶντα παραδώσειν ἢ τετελευτηκότα· ἠξίουν δ' αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τινὰς προσβαλόντα τῇ πόλει καὶ δι' ἀκροβολισμῶν ἐλαφρῶν προαγαγόμενον τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ὑποχωρεῖν ἢ φεύγοντα· τοῦτο

γὰρ γενομένου καὶ τῶν νεωτέρων περὶ τὴν μάχην ἐκτὸς τῆς πόλεως ἀσχολουμένων, λήψεσθαι καιρὸν οἰκεῖον ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς. Ὁ δ' Ἀντίγονος πεισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ μακρὰν τῆς πόλεως μεταστρατοπεδεῦσαι, διὰ τῶν ἀκροβολισμῶν περιεσπᾶτο τοὺς νέους εἰς τὸν ἐκ τῆς πάλης ἀγῶνα.» 1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀντιπάτρου μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Εὐμενοῦς (318—315).

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. — Ὁ Ἀντίγονος ἀναζεύξας ἐκ τῆς Πισιδικῆς προῆγε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ Φρυγίαν· ὡς δὲ κατήντησεν εἰς Κρητόπολιν, προσῆλθεν αὐτῷ Ἀριστόδημος ὁ Μιλήσιος ἐξαγγέλλων ὅτι ὁ Ἀντίγονος ἐτελεύτησε καὶ ὅτι ἡ τῶν ὅλων ἡγεμονία καὶ τῶν βασιλέων ἡ ἡγεμονία περιῆλθεν εἰς χεῖρας Πολυσπέρχοντος τοῦ Μακεδόνος (318).

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΟΡΕΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ. — «Διαβοηθείσης κατὰ τὴν Ἀσίαν τῆς Ἀντιπάτρου τελευτῆς ἀρχὴ πραγμάτων καινῶν ἐγένετο κίνησις τῶν ἐν ἐξουσίαις ὄντων ἰδιοπραγεῖν ἐπιβαλλομένων. Τούτων δὲ πρῶτος μὲν ὁ Ἀντίγονος προνενικηκὼς Εὐμενῆ περὶ Καππαδοκίαν καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ δυνάμεις παρειληφὼς, καταπεπολεμηκὼς δ' Ἀλκέταν καὶ Ἄτταλον περὶ τὴν Πισιδικὴν καὶ τὰς δυνάμεις τὰς μετ' αὐτοῦ ἀνειληφὼς, πρὸς δὲ τούτοις ὑπ' Ἀντιπάτρου τῆς Ἀσίας στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἠρημένος, ἅμα δὲ καὶ μεγάλης δυνάμεως ἡγεμὼν ἀποδεδειγμένος, πλήρης ἦν ὄγκου καὶ φρονήματος· περιβαλλόμενος δὲ ταῖς ἐλπίσι τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν, ἔγνω μὴ προσδέχειν μήτε τοῖς βασιλεῦσι μήτε τοῖς ἐπιμεληταῖς αὐτῶν· ὑπελάμβανε γὰρ αὐτὸν κρείττω δύναμιν ἔχοντα τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν θησαυρῶν κύριον ἔσεσθαι, μηδενὸς ὄντος τοῦ δυναμένου πρὸς αὐτὸν ἀντιτάξασθαι. Εἶχε γὰρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρό-

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18, 44—47.

νον στρατιώτας πεζοὺς μὲν ἑξακισμυρίους, ἱππεῖς δὲ μυρίους, ἐλέφαντας δὲ τριάκοντα· χωρὶς δὲ τούτων ἑτοίμους ποιήσαντας καὶ ἄλλας δυνάμεις ἤλπιζεν, ἂν ἡ χρεία, δυναμένης τῆς Ἀσίας χορηγεῖν ἀνεκλείπτως τοῖς στρατολογουμένοις ξένοις τὰς μισθοφορίας».

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΜΕΝΗ ΤΗΝ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ ΣΥΜΜΑΧΙΑΝ. — «Ταῦτα μὲν διανοηθεὶς Ἱερώνυμον μὲν τὸν τὰς Ἱστορίας γράψαντα μετεπέμψατο, φίλον ὄντα καὶ πολίτην Εὐμενοῦς τοῦ Καρδιανοῦ τοῦ συμπεφευγότος εἰς τὸ χωρίον τὸ καλούμενον Νῶρα. Τοῦτον δὲ μεγάλαις δωρεαῖς προσκαλεσάμενος ἐξαπέστειλε πρεσβευτὴν πρὸς τὸν Εὐμενῆ, παρακαλῶν τῆς μὲν περὶ Καππαδοκίαν μάχης γενομένης πρὸς αὐτὸν ἐπιλαθέσθαι, γενέσθαι δὲ φίλον καὶ σύμμαχον αὐτῷ, καὶ λαβεῖν δωρεὰς πολλαπλασίους ὧν πρότερον ἦν ἐσχηκὼς καὶ σατραπείαν μείζονα, καὶ καθόλου πρωτεύοντα τῶν παρ' ἑαυτῷ φίλων κοινωνὸν ἔσεσθαι τῆς ὅλης ἐπιβολῆς. Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν φίλων συναγαγὼν συνέδριον, καὶ περὶ τῆς τῶν ὅλων ἐπιβολῆς κοινωσάμενος, διέγραψε τῶν ἀξιολόγων φίλων οἷς μὲν σατραπείας, οἷς δὲ στρατηγίας· πᾶσι δὲ μεγάλας ἐλπίδας ὑποθείς, προθύμους κατεσκεύασε πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιβουλάς· διενοεῖτο γὰρ ἐπελθεῖν τὴν Ἀσίαν καὶ τοὺς μὲν προϋπάρχοντας σατράπας ἐκβαλεῖν, πρὸς δὲ τῶν ἑαυτοῦ φίλων καθιστάναι τὰς ἡγεμονίας.»

Ο ΑΡΙΔΑΙΟΣ ΑΝΘΙΣΤΑΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΥΖΙΚΟΥ. — «Τούτου δὲ περὶ ταῦτ' ὄντος, Ἀριδαῖος τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας σατράπης, γνοὺς αὐτοῦ τὴν ἐπιβολήν, ἔκρινεν ἀσφαλισάμενος τὰ κατὰ τὴν ἰδίαν σατραπείαν καὶ τὰς ἀξιολογωτάτας πόλεις φρουραῖς διαλαμβάνειν· οὔσης δὲ τῆς τῶν Κυζικηνῶν πόλεως ἐπικαιροτάτης καὶ μεγίστης, ἀνέζευξεν ἐπ' αὐτὴν ἔχων πεζοὺς μὲν μισθοφόρους πλείους τῶν μυρίων, Μακεδόνας δὲ χιλίους, τοξότας δὲ καὶ σφενδονήτας πεντακοσίους, ἱππεῖς δὲ ὀκτακοσίους, βέλη δὲ παντοδαπὰ καὶ καταπέλτας ὀξυβαλεῖς τε καὶ πετροβόλους καὶ τὴν ἄλλην χορηγίαν πᾶσαν τὴν ἀνήκουσαν πρὸς πολιορκίαν, ἄφνω δὲ προσπεσὼν τῇ πόλει καὶ τὸν πολὺν ὄχλον ἀποβαλὼν ἐπὶ τῆς χώρας, εἴχετο τῆς πολιορκίας, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει καταπληξάμενος ἠνάγ-

καζε δέχεσθαι φρουράν. Οἱ δὲ Κυζικηνοί, παραδόξου τῆς ἐπιθέσεως γενομένης καὶ τῶν πλείσων ἐπὶ τῆς χώρας ἠπειλημμένων, ὀλίγων δ' ὄντων τῶν ὑπολελειμμένων, ἀπαράσκευοι παντελῶς ὑπῆρχον πρὸς τὴν πολιορκίαν· ὅμως δὲ κρίναντες ἀντέχεσθαι τῆς ἐλευθερίας φανερῶς μὲν πρέσβεις ἐξέπεμψαν τοὺς διαλεξομένους λῦσαι τὴν πολιορκίαν· ποιήσειν γὰρ πᾶσαν τὴν πόλιν Ἀριδαίῳ πλὴν τοῦ δέξασθαι φρουράν· λάθρα δὲ τοὺς νέους ἀθροίζοντες καὶ τῶν οἰκετῶν τοὺς ἐκθέτους ἐπιλεγόμενοι καθώπλιζον, καὶ τὸ τεῖχος ἀνεπλήρουν τῶν ἁμυνομένων· τοῦ δ' Ἀριδαίου βιαζομένου δέχεσθαι φρουράν, ἔφησαν βούλεσθαι τῷ δήμῳ προσανενεγκεῖν περὶ τοῦτο· συγχωρήσαντος δὲ τοῦ σατράπου, λαβόντος ἀνοχὴν ταύτην τε τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, βέλτιον παρεσκευάσαντο τὰ πρὸς πολιορκίαν».

ΑΙΡΕΤΑΙ Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ. — «Ὁ δ' Ἀριδαῖος καταστρατηγηθεὶς καὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῷ προέμενος καιρόν, διέσφαλε τῆς ἐλπίδος. Οἱ γὰρ Κυζικηνοὶ πόλιν ἔχοντες ὀχυρὰν καὶ παντελῶς εὐφύλακτον ἀπὸ τῆς γῆς διὰ τὸ χερρόνησον αὐτῶν εἶναι, καὶ θαλασσοκρατοῦντες, ῥᾳδίως ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους· μετεπέμποντο δὲ καὶ παρὰ Βυζαντίων στρατιώτας καὶ βέλη καὶ τἆλλα τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν πολιορκίαν· ὧν ἅπαντα συντόμως καὶ προθύμως χορηγησάντων, ἀνέλαθον ἑαυτοὺς ταῖς ἐλπίσι καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους εὔθαρσεις ἀπέστησαν. Εὐθὺς δὲ καὶ μακρὰς ναῦς καθελκύσαντες παρέπλεον τὴν παραθαλάττιον, καὶ τοὺς ἀπὸ τὰς χώρας ἀναλαμβάνοντας, καὶ πολλοὺς τῶν πολιορκούντων ἀποκτείναντες, ἀπετρέψαντο τὴν πολιορκίαν. Ἀριδαῖος οὖν καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ τῶν Κυζικηνῶν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν σατραπείαν».

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΕΠΙΜΕΝΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΑΡΙΔΑΙΟΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ. — «Ἀντίγονος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν Κυζικηνῶν πολιορκίαν, ἔτυχε μὲν ἐν Κελαιναῖς διατρίβων, κρίνας δὲ τὴν κινδυνεύουσαν πόλιν ἰδίαν κατασκευάσασθαι πρὸς τὰς μελλούσας ἐπιβολάς, ἐπέλεξεν ἐξ ἁπάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους, πεζοὺς μὲν δισμυρίους, ἱππεῖς δὲ τρισχιλίους, τούτους δ' ἀναλαβὼν ἐν τάχει προῆγε βοηθήσων τοῖς Κυζικηνοῖς· βραχὺ δὲ τῶν καιρῶν ὑστερήσας φανερὰν μὲν ἔσχε τὴν εἰς τὴν πόλιν εὔνοιαν, τῆς δ' ὅλης ἐπιβολῆς ἀπέτυχε. Πρὸς δὲ Ἀριδαῖον ἐξέπεμψε πρεσβευτάς, ἐγκα-

λῶν ὅτι πρῶτον μὲν Ἑλληνίδα πόλιν σύμμαχον οὖσαν καὶ μηδὲν ἀδικοῦσαν ἐτόλμησε πολιορκεῖν, ἔπειθ' ὅτι φανερός ἐστιν ἀποστατήσων καὶ τὴν σατραπείαν ἑαυτῷ δυναστείαν κατασκευασάμενος, τὸ δὲ τελευταῖον προσέταττε τῆς σατραπείας παραχωρεῖν, καὶ μίαν λαβόντα πόλιν εἰς καταβίωσιν τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. Ὁ δ' Ἀριδαῖος διακοῦσαι τῶν πρέσβεων καὶ τὸ τῶν λόγων ὑπερήφανον καταπεμφάμενος οὐκ ἔφη παραχωρήσειν τῆς σατραπείας, τὰς δὲ πόλεις φρουραῖς διαλαμβάνων πειρᾶσθαι τοῖς ὅπλοις διαγωνίζεσθαι πρὸς αὐτόν· ἀκολούθως δὲ ταῖς ἀποκρίσεσι τὰς πόλεις ἀσφαλισάμενος μέρος τῆς δυνάμεως ἐξέπεμψε καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῆς, τούτῳ δὲ προσέταξε συνάπτειν τοῖς περὶ τὸν Εὐμενῆ καὶ λύειν τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου καὶ τὸν Εὐμενῆ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαντα ποιήσασθαι σύμμαχον.»

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΥΔΙΑΝ. — «Ἀντίγονος δὲ σπεύδων ἀμύνεσθαι τὸν Ἀριδαῖον, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτὸν δύναμιν τὴν διαπολεμήσουσαν, αὐτὸς δὲ τὴν ἱκανὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν προῆγεν ἐπὶ Λυδίας, βουλόμενος ἐκβαλεῖν τὸν ἐν αὐτῇ σατράπην Κλεῖτον. Ὁ δὲ προϊδόμενος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, τὰς μὲν ἀξιολογωτάτας πόλεις φρουραῖς ἠσφαλίσατο, αὐτὸς δ' εἰς Μακεδονίαν ἐξέπλευσε, δηλώσων τοῖς τε βασιλεῦσι καὶ Πολυσπέρχοντι τὴν Ἀντιγόνου τόλμαν καὶ ἀπόστασιν, καὶ ἀξιώσων ἑαυτῷ βοηθεῖν. Ὁ δ' Ἀντίγονος τὴν μὲν Ἔφεσον ἐξ ἐφόδου παρέλαβε, συνεργησάντων αὐτῷ τινῶν ἐκ τῆς πόλεως. Μετὰ δὲ ταῦτα καταπλεύσαντος εἰς Ἔφεσον Αἰσχύλου τοῦ Ροδίου καὶ κομίζοντος ἐκ Κιλικίας ἐν τέταρσιν ναυσὶν ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια ἀπεσταλμένα εἰς Μακεδονίαν πρὸς τοὺς βασιλεῖς παρείλετο φάσκων ἑαυτῷ χρείαν ἔχειν πρὸς τὰς τῶν ξένων μισθοφορίας. Τοῦτο δὲ πράξας φανερὸς ἐγένετο πρὸς ἰδιοπραγίαν ὡρμημένος καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐναντιούμενος. Μετὰ δὲ ταῦτα συμπολιορκήσας ἐπῆλθε τὰς ἑξῆς πόλεις, ἃς μὲν βίᾳ χειρούμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσαγόμενος.» 1)

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΞΕΡΧΕΤΑΙ ΕΚ ΝΩΡΑ. — «Εὐμενὴς γὰρ μεγάλαις καὶ παραδόξοις μεταβολαῖς χρώμενος διετέλεσεν ἀεὶ παρ' ἐλ-

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18. 50—52.

πίδας ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν μεταλαμβάνων. Ὁ γὰρ πολιορκῶν τὸν Εὐμενῆ καὶ σπεύδων ἀνελεῖν Ἀντίγονος ἐκ μεταβολῆς παρεκάλεσεν αὐτὸν πρὸς κοινοπραγίαν καὶ λαβὼν διὰ τῶν ὅρκων τὰς πίστεις τῆς πολιορκίας ἀπελύθη. Μετὰ δέ τινα χρόνον ἀνελπίστως διασωθείς, τότε μὲν περὶ τὴν Καππαδοκίαν διέτριβεν ἀναλαμβάνων τοὺς προγεγονότας φίλους, καὶ τοὺς κατὰ τὴν χώραν πλανωμένους τῶν συνεστρατευκότων αὐτῷ πρότερον. Ἀγαπώμενος δὲ διαφερόντως, ταχὺ πολλοὺς ἔσχε κοινωνοὺς τῶν αὐτῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς τὴν μετ' αὐτοῦ στρατείαν ὑπακούοντας. Τέλος δὲ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, χωρὶς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Νώρᾳ συμπεπολιορκημένων φίλων πεντακοσίους ἔσχε στρατιώτας ἑθελοντὰς ὑπακούοντας πλείους τῶν δισχιλίων· τῆς τύχης δ' αὐτῷ συνεργούσης τηλικαύτην ἔλαβεν αὔξησιν ὥστε παραλαβεῖν τὰς βασιλικὰς δυνάμεις καὶ προστῆναι τῶν βασιλέων πρὸς τοὺς καταλύειν αὐτῶν τὴν ἀρχὴν τετολμηκότας» 1).

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — «Πολυσπέρχων ὁ τῶν βασιλέων ἐπιμελητὴς ἔπεμψε καὶ πρὸς Εὐμενῆ, γράψας ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ τῶν βασιλέων ὀνόματος, ὅπως πρὸς μὲν Ἀντίγονον μὴ διαλύσηται τὴν ἀλλοτριότητα, πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς ἀποκλῖναι, εἴ τε βούλεται καταντᾶν εἰς Μακεδονίαν καὶ μετ' αὐτοῦ κοινοπραγῶν ἐπιμελητὴς εἶναι τῶν βασιλέων, εἴτε μᾶλλον προαιρεῖται μένειν ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ λαβὼν δύναμιν καὶ χρήματα διαπολεμεῖν πρὸς Ἀντίγονον, φανερῶς ἤδη γεγενημένον ἀποστάτην τῶν βασιλέων· ἀποκαθιστάνειν δ' αὐτῷ βασιλεῖς τήν τε σατραπείαν, ἣν ὁ Ἀντίγονος ἀφῄρηται, καὶ τὰς δωρεὰς ἁπάσας ὅσας πρότερον εἶχε κατὰ τὴν Ἀσίαν. Τὸ δ' ὅλον ἀπεφαίνετο μάλιστα πάντων πρέπειν Εὐμενῆ τῆς βασιλικῆς οἰκίας κήδεσθαι καὶ φροντίζειν ἀκολουθοῦντα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πεπολιτευμένοις πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκίαν. Ἐὰν δὲ μείζονος δυνάμεως προσδέεται, καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν βασιλέων ἀναζεύξειν ἐκ Μακεδονίας μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς δυνάμεως. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις ἦν γεγραμμένον ἐκτὸς τῶν προειρημένων ὅτι πεντακόσια μὲν τάλαντα διδόασιν αὐτῷ δωρεὰν οἱ βασιλεῖς εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν γεγενημένων περὶ αὐτὸν ἐλαττωμάτων,

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 18, 53.

καὶ διότι γράμματα ἀπέστειλαν οἱ βασιλεῖς πρὸς τοὺς ἐν Κιλικίᾳ στρατηγοὺς καὶ θησαυροφύλακας, ὅπως αὐτῷ μὲν τὰ πεντακόσια τάλαντα δῶσι καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων ὅσα ἂν αἰτήσῃ πρός τε τὰς ξενολογίας καὶ τὰς ἄλλας τὰς κατεπειγούσας χρείας, τούς τε τῶν ἀργυρασπίδων Μακεδόνων τρισχιλίων ἀφηγουμένους, ἵνα παραδῶσιν αὐτοὺς Εὐμενεῖ καὶ τἆλλα συμπράττωσι προθύμως ὡς ἂν ἀποδεδειγμένῳ στρατηγῷ τῆς ὅλης Ἀσίας αὐτοκράτορι. Ὁ δ' Εὐμενὴς ἀεὶ τὴν εὔνοιαν βεβαιοτάτην πρὸς τοὺς βασιλεῖς τετηρηκώς, διέλαβεν ἁρμόζειν ἑαυτῷ πάντα κίνδυνον ἀναδέχεσθαι τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας ἕνεκα».

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝ. — «Εὐθὺς οὖν παραγγείλας τοῖς περὶ αὐτὸν ἀναζευγνύειν προῆγεν εἰς Κιλικίαν, ἔχων ἱππεῖς μὲν περὶ πεντακοσίους, πεζοὺς δὲ πλείους τῶν δισχιλίων· οὐ γὰρ ἔσχεν ἀναστροφὴν προσδέξασθαι τοὺς ἀφυστεροῦντας τῶν ἀπηγγελμένων συστρατεύεσθαι διὰ τὸ προσάγειν παρ' Ἀντιγόνου δύναμιν ἀξιόλογον καὶ στρατηγοὺς τοὺς περὶ Μένανδρον, κωλύσοντας αὐτὸν ἐνδιατρῖβειν τῇ Καππαδοκίᾳ πολέμιον γενόμενον τοῖς περὶ Ἀντίγονον. Ἀλλὰ γὰρ ἡ δύναμις αὕτη τρισὶν ὕστερον ἡμέραις παραγενομένη καὶ τῶν καιρῶν ὑστεροῦσα ἐπεβάλετο μὲν διώκειν τοὺς μετ' Εὐμενοῦς προάγοντας, οὐ δυναμένη δὲ καταλαβεῖν ἐπανῆλθεν εἰς Καππαδοκίαν. Ὁ δ' Εὐμενὴς συντόνους τε ἀδοιπορίας ποιησάμενος καὶ ταχὺ τὸν Ταῦρον ὑπερβαλὼν ἦκεν εἰς τὴν Κιλικίαν, οἱ δὲ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνες Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος, πειθαρχοῦντες ταῖς παρὰ τῶν βασιλέων ἐπιστολαῖς ἀπάντησιν ἐποιήσαντο τῷ Εὐμενεῖ μετὰ τῶν φίλων ἐκ πολλοῦ διαστήματος, ἀσπασάμενοι δὲ φιλοφρόνως καὶ συγχαρέντες ἐπὶ τῷ διασεσῶσθαι παραδόξως αὐτὸν ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, ἀπηγγέλλοντο πάντα συμπράξειν αὐτῷ προθύμως».

ΔΟΛΟΣ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ. — Ἀλλὰ προβλέπων ὅτι οἱ Μακεδόνες μετὰ περιφρονήσεως ἤθελον ὑπαχθῆ εἰς ξένον, ἤρξατο διακηρύττων ὅτι δὲν ἤθελε λάβῃ τὰ πεντακόσια τάλαντα, ἅτινα οἱ βασιλεῖς ὤφειλον νὰ καταβάλωσιν αὐτῷ καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην τηλικαύτης δωρεᾶς, καθόσον δὲν σπεύδει νὰ τύχῃ οὐδεμιᾶς ἡγεμα-

νίας, προσθέσας ὅτι «νῦν οὐχ ἑκουσίως αὐτὸν ὑπακηκοέναι πρὸς ταύτην τὴν χρείαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν βασιλέων συνεισανάγκασθαι προσδέξασθαι τὴν τοιαύτην λειτουργίαν· καθόλου γὰρ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς στρατίας μηκέτι δύνασθαι φέρειν τὰς κακοπαθείας καὶ πλάνας, καὶ ταῦτα μηδεμιᾶς ὑποκειμένης ἀρχῆς ξένῳ καὶ τῆς ὁμοεθνοῦς τοῖς Μακεδόσιν ἐξουσίας κεχρισμένῳ».

Ἀφοῦ οὕτω διέθεσε τὰ πνεύματα ὁ Εὐμενὴς «ἀπεφαίνετο αὐτὸν ἑωρακέναι κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν παράδοξον, ἣν ἀναγκαῖον δηλῶσαι πᾶσι· δοκεῖν γὰρ αὐτὴν πολλὰ συνεργήσειν πρός τε ὁμόνοιαν καὶ τὸ κοινῇ συμφέρον· δόξαι γὰρ κατὰ τὸν ὕπνον ὁρᾶν Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα ζῶντα καὶ τῇ βασιλικῇ σκηνῇ κεκοσμημένον χρηματίζειν καὶ τὰ προστάγματα διδόναι τοῖς ἡγεμόσι καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν διοικεῖν ἐνεργῶς· διόπερ οἶμαι δεῖν ἐκ τῆς βασιλικῆς γάζης κατασκευάσαι χρυσοῦν θρόνον, ἐν ᾧ τιθέντος τοῦ διαδήματος καὶ σκήπτρου καὶ στεφάνου καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἐπιθύειν ἅμ' ἡμέρᾳ πάντας αὐτῷ τοὺς ἡγεμόνας καὶ πλησίον τοῦ θρόνου συνεδρεύειν, καὶ τὰ προστάγματα λαμβάνειν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως ὡς ζῶντος καὶ προσεστηκότος τῆς ἰδίας βασιλείας· πάντων δ' ἀποδεξαμένων τοὺς λόγους ταχέως ἅπαντα κατασκευάσθαι τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ὡς ἂν πολυχρύσου τῆς βασιλικῆς οὔσης γάζης. Εὐθὺς οὖν κατασκευασθείσης μεγαλοπρεποῦς σκηνῆς ὅ τε θρόνος ἔχων τὸ διάδημα καὶ τὸ σκῆπτρον ἐτέθη καὶ τὰ ὅπλα οἷς εἰώθει χρῆσθαι, καὶ κειμένης ἐσχάρας ἐχούσης πῦρ, ἐπέθυον ἐκ κιβωτίου χρυσοῦ πάντες οἱ ἡγεμόνες τόν τε λιβανωτὸν καὶ τῶν ἄλλων εὐωδῶν τὰ πολυτελέστατα καὶ προσεκύνουν ὡς θεὸν τὸν Ἀλέξανδρον· ἀκολούθως δὲ τούτοις, δίφρων πολλῶν κειμένων, ἐκάθιζον ἐπὶ τούτοις οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες καὶ συνεδρεύοντες ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἀεὶ κατεπειγόντων. Ὁ δ' Εὐμενὴς ἐν πᾶσι τοῖς χρηματιζομένοις ἴσον ἑαυτὸν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσιν ἀποδεικνύων, καὶ πάντας ταῖς φιλανθρωποτάταις ὁμιλίαις δημαγωγῶν τοῦ τε καθ' ἑαυτοῦ φθόνου ἀπετρίψατο καὶ πολλὴν εὔνοιαν ἐν τοῖς ἡγεμόσι πρὸς ἑαυτὸν κατεσκεύασε· ἅμα δὲ καὶ τοῖς κατὰ τὸν βασιλέα δεισιδαιμονίας ἐνισχυούσης, ἀγαθῶν ἐλπίδων ἅπαντες ἐπληροῦντο, καθάπερ θεοῦ τινος αὐτῶν ἡγουμένου.»

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑΣ. — Ληφθέντων τῶν μέτρων τούτων, ὁ Εὐμενὴς ἐσκέφθη νὰ ἐνισχύσῃ τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ἀσθενῆ ἔτι ὅπως ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ. «Προχειρισάμενος δὲ τῶν φίλων τοὺς εὐθετωτάτους, καὶ δοὺς χρήματα δαψιλῆ πρὸς τὴν ξενολογίαν, ἐξέπεμψεν ὁρίσας ἀξιολόγους μισθούς. Εὐθὺς δ' οἱ μὲν εἰς τὴν Πισιδικὴν καὶ Λυκίαν καὶ τὴν πλησιόχωρον παρελθόντες ἐξενολόγουν ἐπιμελῶς, οἱ δὲ τὴν Κιλικίαν ἐπεπορεύοντο, ἄλλοι δὲ τὴν κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην, τινὲς δὲ τὰς ἐν τῇ Κύπρῳ πόλεις. Διαδοηθείσης δὲ τῆς ξενολογίας, καὶ τῆς μισθοφορᾶς ἀξιολόγου προκειμένης, πολλοὺς καὶ ἐκ τῶν τῆς Ἑλλάδος πόλεων ἐθελοντὶ κατήντων καὶ πρὸς τὴν στρατείαν ἀπεγράφοντο. Ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ συνήχθησαν πεζοὶ μὲν πλείους τῶν μυρίων, ἱππεῖς δὲ δισχίλιοι χωρὶς τῶν ἀργυρασπίδων καὶ τῶν μετ' εὐμενοῦς κατηντηκότων.»

ΑΠΟΠΕΙΡΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — «Παραδόξου δὲ καὶ ταχείας τῆς περὶ τὸν Εὐμενῆ γενομένης αὐξήσεως, Πτολεμαῖος μὲν μετὰ στόλου πλεύσας εἰς Ζεφύριον τῆς Κιλικίας διεπέμπετο πρὸς τοὺς τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνας, παρακαλῶν μὴ προσέχειν τῷ Εὐμενεῖ, καθ' οὗ πάντες Μακεδόνες θάνατον κατέγνωσαν· ὁμοίως δὲ πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν ἐν Κυίνδοις φρουρίων τεταγμένους ἐξέπεμψε, διαμαρτυρόμενος μὴ διδόναι μηδὲν τῶν χρημάτων τῷ Εὐμενεῖ, καὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο παρέξεσθαι· ἀλλὰ τούτῳ μὲν οὐδεὶς προσεῖχε διὰ τὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἐπιμελητὴν αὐτῶν Πολυσπέρχοντα, ἔτι δὲ Ὀλυμπιάδα τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα γεγραφέναι πάντα ὑπηρετεῖν Εὐμενεῖ ὡς ὄντι τῆς βασιλείας αὐτοκράτορι στρατηγῷ. Μάλιστα δ' Ἀντιγόνῳ δυσηρέστει τότε τὰ περὶ τὸν Εὐμενῆ προαγωγῶν καὶ τὸ μέγεθος τῆς περὶ αὐτὸν συνισταμένης ἐξουσίας· ὑπελάμβανε γὰρ ὑπὸ τοῦ Πολυσπέρχοντος τοῦτον ἑαυτῷ κατασκευάζεσθαι μέγιστον ἀντίπαλον ἀποστάτῃ γεγονότι τῆς βασιλείας· διόπερ κρίνας ἐπιβουλὴν συστήσασθαι κατ' αὐτοῦ προεχειρίσατο τῶν φίλων Φιλώταν, καὶ τούτῳ μὲν ἔδωκεν ἐπιστολὴν γεγραμμένην πρός τε τοὺς ἀργυράσπιδας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετ' Εὐμενοῦς Μακεδόνας συνεξέπεμψε δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλους τριάκοντα Μακεδόνας τῶν περιέργων καὶ

λάλων, οἷς ἦν προστεταγμένον κατ' ἰδίαν εὐτυχεῖν τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἀργυρασπίδων Ἀντιγένει καὶ Τευτάμῳ καὶ διὰ τούτων συστήσασθαί τινα κατ' Εὐμενοῦς ἐπιβουλήν, δωρεάς τε μεγάλας ἐπαγγελλομένους καὶ σατραπείας μείζονας, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀργυρασπίδων τοῖς γνωριζομένοις καὶ πολίταις ἐντυγχάνειν καὶ διαφθείρειν δωρεαῖς πρὸς τὴν κατ' Εὐμενοῦς ἐπιβουλήν· τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδένα πεῖσαι κατίσχυσαν, Τεύταμος δὲ ὁ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμὼν διαφθαρεὶς ἐπεβάλετο καὶ τὸν συνάρχοντα Ἀντιγένην πεῖσαι κοινωνῆσαι τῆς πράξεως. Ὁ δὲ Ἀντιγένης συνέσει καὶ πίστεως βεβαιότητι διαφέρειν οὐ μόνον ἀντεῖπεν ἀλλὰ καὶ μετέπεισε τὸν προδιεφθαρμένον, ἐδίδαξε γὰρ αὐτὸν συμφέρειν ζῆν τὸν Εὐμενῆ μᾶλλον ἢ τὸν Ἀντίγονον.» 1)

Μεθ' ὅλας τὰς ἀποπείρας ταύτας καὶ τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν κινδύνους, ὁ Εὐμενής, συναγαγὼν ἱκανὴν δύναμιν, προυχώρησεν εἰς Φοινίκην, ἔνθα ἤθροισεν ἱκανὸν στόλον, δι' οὗ αἱ συγκοινωνίαι αὐτοῦ μετὰ τῆς Μακεδονίας ἐξησφαλίσθησαν ὡς καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ ὑπὸ Πολυσπέρχοντος ἀποσταλέντος στρατοῦ πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Ἀντιγόνου.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΣΥΜΜΑΧΕΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. — Ὁ Πολυσπέρχων δὲν ἠδύνατο εἰρηνικῶς νὰ ἐνεργῇ τὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιπάτρου, ὁ Κάσσανδρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ προτίμησιν ξένου βαρέως φέρων ἀπεφάσισε ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν, ἧς ἀπεστερήθη καὶ ἐπεδίωξε νὰ προσεταιρισθῇ τὸν Ἀντίγονον, ὅστις, χαίρων διότι παρουσιάσθη περίστασις νὰ καταλάβῃ τὸν Πολυσπέρχοντα ἐν Εὐρώπῃ, ὑπεσχέθη εἰς τὸν Κάσσανδρον δυνάμεις ἱκανὰς κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν φρονῶν ὅτι πράγματα παρέχων οὕτω τῷ ἀντιπάλῳ αὐτοῦ, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας, καὶ ἐδραιώσῃ πανταχοῦ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο τὸ θέατρον αὐτοῦ, καὶ αἱ Ἀθῆναι ἤδη διαδραματίζουσι πρώτιστον πρόσωπον· ὁ Πολυσπέρχων δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς κατ' αὐ-

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 18, 61 καὶ 62.

τόν. Φοβούμενος μήπως ὁ Ἀντίγονος κύριος ἤδη τῆς Ἐφέσου καὶ μέρους τῶν παρακτίων προσέλθῃ ἐν Εὐρώπῃ καὶ συνενωθῇ μετὰ τοῦ Κασσάνδρου ἔχοντος ἤδη παρ' αὐτῷ ναῦς μακρὰς τριάκοντα καὶ πέντε, στρατιώτας δὲ τετρακισχιλίους, διέταξε τὸν ἀπόπλουν τοῦ στόλου αὐτοῦ ὑπὸ τὸν Κλεῖτον σατράπην Λυδίας, ὅστις ὡς εἴδομεν κατήγγειλεν αὐτῷ τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ Ἀντιγόνου, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ παραπλεύσῃ εἰς Ἑλλήσποντον, ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων καὶ συνενωθῇ μετὰ τοῦ Ἀριδαίου, ὅστις κατέφυγεν εἰς Κίον τῆς Βιθυνίας μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως.

ΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΗ ΗΤΤΑ ΤΟΥ ΚΛΕΙΤΟΥ. — Ἀφικόμενος εἰς Ἑλλήσποντον ὁ Κλεῖτος ἐξησφάλισεν ἑαυτῷ τὰς πόλεις τῆς Προποντίδος καὶ εἶχεν ἤδη συνενωθῇ μετὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἀριδαίου, ὁπότε συνήντησεν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους τὸν Νικάνορα ναύαρχον τοῦ στόλου τοῦ Κασσάνδρου, οὗτινος αἱ δυνάμεις μετὰ τῶν ὑπ' Ἀντιγόνου σταλεισῶν ἐπικουριῶν ἀνήρχοντο εἰς πλείονας τῶν ἑκατὸν νηῶν· γενομένης δὲ ναυμαχίας οὐ μακρὰν τοῦ Βυζαντίου ἐνίκησεν ὁ Κλεῖτος καταδύσας δεκαεπτὰ ναῦς τῶν ἐναντίων, συνέλαβε δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν τεσσαράκοντα μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν, τῶν λοιπῶν καταφυγουσῶν εἰς Χαλκηδόνα. Ἀλλ' ὁ Ἀντίγονος διὰ τῆς ὑπεροχῆς τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, παρασκευασθείς ὅπως ἀναπληρώσῃ τὴν ἧτταν τοῦ συμμάχου αὐτοῦ, μεταπέμπεται ἐκ Βυζαντίου νύκτωρ πλείστας ὑπηρετικὰς ναῦς διὰ τῶν ὁποίων διεβίβαζεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ τῶν ἄλλων τῶν ψιλικῶν ταγμάτων τοὺς ἱκανούς. Ὁ στρατὸς οὗτος ἀφικόμενος ἡμέρᾳ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην αἴφνης ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Κλείτου, ὅστις ἐξελθὼν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐστρατοπεδεύετο, τὴν φρίκην καὶ τὸν φόβον ἐνσπείρας εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ὁ φόβος πανταχοῦ μεταβάλλεται εἰς ταραχὴν καὶ ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀταξία αὐξάνουσιν εἰσέτι ἐν μέσῳ τῶν προσπαθειῶν, ἃς καταβάλει ὁ στρατὸς τοῦ Κλείτου ὅπως ἐπιβιβασθῇ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ τῆς ἀνησυχίας ἣν προξενοῦσιν αὐτῷ ἡ μεταφορὰ τῶν ἀποσκευῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων. Ὁ Ἀντίγονος ἐν τοσούτῳ ἐξαρτύσας τὰς μακρὰς ναῦς καὶ ἐπιβιβάσας ἐπ' αὐτῶν πολλοὺς τῶν ἀλκιμωτέρων πεζῶν ἀπέστειλε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διατάξας

νὰ ἐπιτεθῶσι θαρραλέως βέβαιοι ὄντες περὶ τῆς νίκης αὐτῶν. Πράγματι ὁ Νικάνωρ νύκτωρ ἀναχθεὶς καὶ διαφωσκούσης τῆς ἡμέρας ἐπιπεσὼν αἴφνης κατὰ τῶν πολεμίων τεθορυβημένων ἤδη ἔτρεψεν αὐτοὺς εἰς φυγὴν εὐθὺς μετὰ τὸν πρῶτον ἐπίπλουν, κυριεύσας πλὴν τῆς ναυαρχίδος, αὐτάνδρους πάσας τὰς λοιπάς.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΠΟΡΕΥΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Ὁ Ἀντίγονος γαυριῶν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ ταύτῃ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτῆς ἐξασφαλίζων ἑαυτῷ τὴν θαλασσοκρατίαν καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκλέξας ἐξ ἁπάσης τῆς δυνάμεως εὐζώνους πεζοὺς δισμυρίους, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, ὡδήγησε τὸν στρατὸν τοῦτον εἰς Κιλικίαν ἐλπίζων νὰ προφθάσῃ καὶ καταβάλῃ τὸν Εὐμενῆ, πρὶν οὗτος συναθροίσῃ σπουδαίας δυνάμεις (316). Ἀλλ' ὁ Εὐμενὴς εὑρίσκετο ἤδη ἐν Φοινίκῃ· πληροφορηθεὶς δὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἀντιγόνου σπεύδει πρὸς τὰς σατραπείας τῆς ἄνω Ἀσίας ἔνθα ὁ Ἀντίγονος τὸν ἠκολούθει.

Οἱ δύω στρατοὶ συνηντήθησαν τέλος εἰς Καβίεναν καὶ μετὰ πολλὰς ἀψιμαχίας, καθ' ἃς ἀμφότεροι οἱ στρατηγοὶ οὗτοι προσεπάθουν νὰ ἐξαπατήσωσιν ἀλλήλους, συνεπλάκησαν εἰς Παράτακα ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος, τῶν ἀπωλειῶν τοῦ Ἀντιγόνου ὑπερβαινουσῶν τὰς τοῦ Εὐμενοῦς. Ὁ Ἀντίγονος ἀπεσύρθη εἰς Μηδίαν ὅπως παραχειμάσῃ, μάτην προσπαθήσας νὰ καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ, ὅστις ὠφειλεν μετ' οὐ πολὺ νὰ λάβῃ τὰ ἀντίποινα τῶν καταχρήσεων αὐτοῦ.

ΝΙΚΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΜΕΝΟΥΣ. — Περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος οἱ δύο στρατοὶ συναντηθέντες συνῆψαν ἀποφασιστικὴν μάχην, καθ' ἣν ὁ Ἀντίγονος καί τοι ἡττηθεὶς ἐκυρίευσεν ὅμως ὅλας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ· τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐπέφερε τὴν ἀπώλειαν τοῦ Εὐμενοῦς· οἱ Λακεδαιμόνιοι πράγματι ὅπως ἀναλάβωσι τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν ἐσυνθηκολόγησαν κρύφα μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου καὶ παρέδωσαν τὸν Εὐμενῆ, ὃν μετ' οὐ πολὺ ἀπέκτεινε. (315). Μετὰ τοῦ Εὐμενοῦς ἀπωλέσθη ἐσαεὶ τὸ πιστότερον καὶ στερεώτερον ἔρεισμα τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Εὐμένους μέχρι τῆς συνθήκης τοῦ 311.

(315—311).

ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.—Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΚΑΤΑΦΕΥΓΕΙ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩ.—Ἀπαλλαγεὶς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Εὐμένους ἐπιφοβωτάτου ἀντιπάλου, ὁ Ἀντίγονος, ἀπάτῃ ἀποκτείνας μετ᾽ οὐ πολὺ ὕστερον τὸν Πύθωνα, οὗ ἡ ἐπιρροὴ κατεσκίαζεν αὐτόν, μεταβαίνει εἰς Ἐκβάτανα, ὅθεν λαμβάνει σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου, εἰσέρχεται εἰς Περσίαν, ἔνθα ἀναγνωρίζεται κύριος τῆς Ἀσίας, καὶ φθάνει εἰς Σοῦσα, ἔνθα καταλαμβάνει τοὺς δημοσίους θησαυρούς, ἀναβιβάσας οὕτω τὰ πλούτη αὐτοῦ εἰς μύρια καὶ πεντακισχίλια τάλαντα. Τὸ ἑπόμενον ἔτος, ἐπιθυμῶν νὰ μεταφέρῃ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ παράκτια, προετοιμάζει πλῆθος ἁρμάτων καὶ καμήλων καί, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς μεγάλης ταύτης συνοδείας, διευθύνεται εἰς Βαβυλῶνα, ἔνθα πομπωδῶς ὑποδέχεται αὐτὸν ὁ Σέλευκος, σατράπης τῆς Βαβυλῶνος ὅστις, ἀρνούμενος νὰ δώσῃ λόγον τῆς διαχειρήσεως αὐτοῦ ἐν τῇ σατραπείᾳ ταύτῃ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι παρέλαβεν αὐτὴν παρὰ τῶν Μακεδόνων ὡς ἀμοιβὴν τῶν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὑπηρεσιῶν του καὶ φοβούμενος τὴν τύχην τοῦ Πύθωνος, καταφεύγει κρύφα παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ, ὅστις, λαβὼν γνῶσιν τῶν φιλοδόξων σχεδίων τοῦ Ἀντιγόνου, διεμήνυσε τῷ Κασσάνδρῳ καὶ Λυσιμάχῳ ὅπως συμμαχήσωσι μετ᾽ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου.

Ὁ Ἀντίγονος, προϊδὼν τὴν τοιαύτην διαγωγὴν τοῦ Σελεύκου, πέμψας καὶ οὗτος πρέσβεις πρὸς τὸν Κάσσανδρον καὶ τὸν Λυσίμαχον, ἐπιβεβαιοῖ αὐτοῖς τὴν πρὸς σύσφιγξιν καὶ ἑδραίωσιν τῆς μεταξὺ αὐτῶν φιλίας μέριμναν. Εἶτα πορεύεται μεθ᾽ ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Κιλικίαν. Ἀφικόμενος εἰς Μάλλον, διαιρεῖ τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς διάφορα σώματα πρὸς διαχείμασιν καὶ παραλαμβάνει τὰ ἐν Κυίνδοις μύρια τάλαντα, ἐκτὸς τῶν ἐτησίων προσόδων, ἀνερχομένων εἰς τάλαντα μύρια καὶ χίλια. Οὕτως ὁ Ἀντίγονος ἐγένετο

φοβερὸς διά τε τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ὁ Ἀντίγονος ἐγκατέλειπε τὰ τῆς διαχειμάσεως μέρη ὅπως προχωρήσῃ εἰς τὴν ἄνω Συρίαν ὁπότε οἱ πρέσβεις τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ Λυσιμάχου καὶ τοῦ Κασσάνδρου παρουσιάσθησαν εἰς αὐτὸν καὶ, εἰσαχθέντες ἐν συμβουλίῳ συνελθόντι ὅπως ἀκροασθῶσι τῶν προτάσεων αὐτοῦ, ἀπήτησαν ὅπως ἡ μὲν Καππαδοκία καὶ Λυκία δοθῶσιν εἰς τὸν Ἄσανδρον, ἡ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγία εἰς τὸν Λυσίμαχον, ἡ Συρία εἰς τὸν Πτολεμαῖον καὶ ἡ Βαβυλὼν εἰς τὸν Σέλευκον, διαμοιρασθῶσι δὲ καὶ οἱ θησαυροί, οὓς ὁ Ἀντίγονος κατέσχε μετὰ τὴν πρὸς Εὐμενῆ μάχην, προσθέσαντες ὅτι, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελον ἀπορριφθῇ αἱ δίκαιαι αὐτῶν ἀπαιτήσεις, ἅπαντες συμμαχήσαντες θὰ πολεμήσωσιν αὐτῷ. Ὁ Ἀντίγονος ἀπήντησε ταχέως ὅτι, ἕτοιμος ὢν πρὸς πόλεμον, οὐδόλως ἐπτοεῖτο αὐτόν. Συνεπείᾳ τοῦ ἀνωφελοῦς τούτου διαβήματος, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Κάσσανδρος συμμαχήσαντες, ἔθεσαν ἐπὶ ποδὸς πολέμου τὸν στρατὸν αὐτῶν καὶ ἡτοιμάσθησαν πρὸς ἐκστρατείαν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ὁ Ἀντίγονος, ἀφ' ἑτέρου, καθορῶν τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, προσεκάλεσεν εἰς ἐπικουρίαν τὰ ἔθνη, τὰς πόλεις καὶ τοὺς δυνάστας, ὧν ἠδύνατο νὰ ἐκζητήσῃ τὴν συνδρομήν. Ὁ Ἀγησίλαος ἀπεστάλη πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Κύπρου, ὁ Ἰδομενεὺς καὶ Μοσχίων εἰς Ρόδον, ὁ Ἀριστόδημος ὁ Μιλήσιος εἰς Πελοπόννησον ὅπως προσεταιρίσηται τὸν Πολυσπέρχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον καὶ στρατολογήσῃ μισθοφόρους. Ταὐτοχρόνως ἀποστέλλει σῶμα στρατιωτικὸν ὅπως πολιορκήσῃ τὴν Ἀμισὸν, ἐκδιώξῃ τὸν στρατόν, ὃν ὁ Ἄσανδρος, σατράπης τῆς Καρίας, εἰσήγαγεν εἰς Καππαδοκίαν καὶ ἐπιτηρῇ τὸν Ἑλλήσποντον, παρεμποδίζων πᾶσαν διάβασιν στρατοῦ προσκαλουμένου ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν. Κύριος τῆς Ἀσίας, πρὸς διατήρησιν τῆς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ συγκοινωνίας, συνέστησεν ἐπὶ τῶν ὁρέων πυρσοὺς καὶ διωργάνωσεν ὑπηρεσίαν ταχυδρόμων, δι' ὧν ἤθελον φέρεσθαι αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ ταχέως πρὸς πάντας.

Κατανοῶν δὲ κάλιστα ὅτι ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ διαπάλῃ τῆς

Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἶχεν ἀνάγκην στόλου, ἠνάγκασε τοὺς Φοίνικας νὰ κατασκευάσωσιν αὐτῷ ναῦς, συστήσας πέντε ναυπήγια, ἐξ ὧν τρία μὲν ἐν Τριπόλει, Βύβλῳ καὶ Σιδῶνι, τέταρτον ἐν Κιλικίᾳ, κομιζομένης τῆς ὕλης ἐκ τοῦ ὄρους Ταύρου, καὶ πέμπτον ἐν Ρόδῳ, ἐν ᾗ ἡ ναυπηγήσιμος ὕλη ἔπρεπε νὰ εἰσκομίζηται διὰ θαλάσσης. Ἡ Κύπρος οὐδεμίαν ἐχορήγησεν ἐπικουρίαν· καίτοι δὲ τέσσαρες πόλεις τῆς νήσου ταύτης ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ, οἱ ἰσχυρότεροι ὅμως βασιλεῖς συνεμάχησαν μετὰ τοῦ Πτολεμαίου.

Ἐνῷ ὁ Ἀντίγονος εἰς τοιαῦτα κατεγίνετο, ἐπισπεύδων τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου, ὁ Σέλευκος, ἐξ Αἰγύπτου προερχόμενος, ἐφάνη ἀπροσδοκήτως μετὰ ἑκατὸν νηῶν βασιλικῶς κεκοσμημένων καὶ ἐν μεγίστῃ τάξει πλεουσῶν. Ἡ ἐμφάνησις τοῦ στόλου τούτου ἐνέσπειρε τὴν ἀθυμίαν καὶ ἀπογοήτευσιν εἴς τε τὰς συμμαχίδας πόλεις καὶ τοὺς κοινοπραγοῦντας μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου, διότι πρόδηλον ἦν ὅτι οἱ ἐχθροί, θαλασσοκρατοῦντες, ἔμελλον νὰ λεηλατήσωσι πάντα τὰ ἔθνη, ἅτινα ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἀντιγόνου. Ὁ Ἀντίγονος ἔσπευσε νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς θάρρος καὶ ὑποσχεθῇ αὐτοῖς ὅτι, ἅμα τοῦ θέρους ἐπιστάντος, θὰ ὦσιν ἕτοιμοι πεντακόσιαι ναῦς.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — Ὅπως καταστῇ κύριος ὅλου τούτου τοῦ μέρους τῶν παρακτίων τῆς Μεσογείου, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἰόπης καὶ Γάζης, ἃς ἐκυρίευσε καὶ ἐπανῆλθεν ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου. Ἐν τοσούτῳ ὁ Πτολεμαῖος, ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, ὃν εἶχεν ἀποστείλει εἰς Καππαδοκίαν, ἐξηνάγκασε τὸν Ἀσκληπιόδωρον, στρατηγὸν τοῦ Ἀσάνδρου, νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀμισοῦ καὶ ἀνεκτήσατο ἅπασαν τὴν σατραπείαν. Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπιτυχίαν, ὁ Πτολεμαῖος προυχώρησεν εἰς τὴν Βιθυνίαν καὶ, καταλαβὼν τὸν Ζιβοίτην, βασιλέα τῶν Βιθυνῶν, πολιορκοῦντα τὴν Ἀστακόν, πόλιν τῶν Χαλκηδονίων, ἐξηνάγκασεν αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ συμμαχήσῃ μετ' αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν ἐπορεύθη κατὰ τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας, συμμορφούμενος μετὰ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἀντιγόνου, παραγγέλοντος αὐτῷ νὰ μεταβῇ πάραυτα εἰς τὰς παρακτίους ταύτας σατραπείας, ἐν αἷς, κατὰ τὸ φαινόμενον, ὁ Σέλευκος θὰ ὡδήγει τὸν συμμαχικὸν στόλον. Πράγματι, ὅτε ὁ Πτολε-

μαῖος ἀφίκετο, ὁ Σέλευκος ἔτυχε πολιορκῶν τὰς Ἐρυθράς· ἀλλά, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίαζεν, ἀπέπλευσεν ἄπρακτος.

ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΕΑΥΤΩ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.—Καθ' ὃν χρόνον ὁ Πτολεμαῖος ἐνίσχυεν οὕτω τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀντιγόνου ἐπὶ τῶν παρακτίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Ἀριστόδημος ὁ Μιλήσιος, ἀποπλεύσας, ἀφίκετο εἰς Λακωνίαν, ὅθεν ἐστρατολόγησεν ὀκτακισχιλίους ἄνδρας καὶ συνῆψεν, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀντιγόνου, συμμαχίαν μετὰ τοῦ Πολυσπέρχοντος καὶ τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, πείσας τὸν Ἀλέξανδρον τοῦτον νὰ ἀποπλεύσῃ εἰς Ἀσίαν παρὰ τῷ νέῳ αὐτοῦ συμμάχῳ.

Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΚΗΡΥΤΤΕΤΑΙ ΚΟΙΝΟΣ ΠΟΛΕΜΙΟΣ.—Ἀφικόμενος παρὰ τῷ Ἀντιγόνῳ, ὁ Ἀλέξανδρος κατηγορεῖ ἐν κοινῇ συνελεύσει τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν νέων συμμάχων τοῦ Κασσάνδρου ἐκθέσας τὰ διάφορα αὐτοῦ κακουργήματα ἤτοι ὅτι ἀπέκτεινε τὴν Ὀλυμπιάδα (315) ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς ἐκδικήσεως τοῦ φόνου τῆς Εὐρυδίκης καὶ τοῦ Ἀριδαίου (317), κατακρατεῖ εἰς τὰς φυλακὰς τὴν Ροξάνην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Δ', βίᾳ συνεζεύχθη τὴν Θεσσαλονίκην, ἀδελφὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, κατῴκισεν εἰς τὴν ὁμώνυμον αὐτοῦ πόλιν τοὺς Ὀλυνθίους, τοὺς ἀσπονδοτέρους τῶν Μακεδόνων ἐχθρούς, καὶ ἀνέστησε τὰς Θήβας, τὰς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατασκαφείσας. Ὁ Ἀντίγονος, ἐπωφελούμενος τῆς ἀγανακτήσεως τῶν συνεδριαζόντων ἐπρότεινεν ὅπως διὰ ψηφίσματος ἀποκηρύξωσι τὸν Κάσσανδρον κοινὸν πολέμιον ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ἀρνηθῇ νὰ καταστρέψῃ τὰς πόλεις ἃς εἶχεν ἀνεγείρῃ, δὲν ἀπεφυλάκιζε καὶ παρέδιδε τὸν βασιλέα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ δὲν ἐπείθετο, τέλος, εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀντιγόνου, διορισθένος στρατηγοῦ καὶ ἐπιμελητοῦ τῆς βασιλείας· κηρυχθῶσι δὲ ἐλεύθεραι, αὐτόνομοι καὶ ἀφρούρητοι ἅπασαι αἱ Ἑλληνίδες πόλεις. Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου ἤλπιζε νὰ κατορθώσῃ τὴν συμμετοχὴν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν πόλεμον καὶ προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τοὺς σατράπας οἵτινες ὑπώπτευον αὐτὸν ὡς ἐπιδιώκοντα τὴν ἁρπαγὴν τῆς βασιλείας ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, ἀναλαβὼν οὕτω φανερῶς τὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πόλεμον. Τὸ ψήφισμα ἐγένετο παρ' ἁπάντων δεκτόν· ὁ δὲ Ἀντίγονος,

δοὺς τῷ υἱῷ τοῦ Πολυσπέρχοντος πεντακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψεν αὐτὸν εἰς Πελοπόννησον, αὐτὸς δὲ ἀπέπλευσεν εἰς Τύρον, ἣν μετὰ πολιορκίαν ἑνὸς ἔτους καὶ τριῶν μηνῶν, ἐξηνάγκασε νὰ παραδοθῇ.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ. — Ὁ Πτολεμαῖος, πληροφορηθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ τὰ κατὰ τοῦ συμμάχου αὐτοῦ ἐκδοθέντα ψηφίσματα, ἐπολέμησε τὸν Ἀντίγονον διὰ τῶν αὐτῶν ὅπλων, ἐκδώσας καὶ αὐτὸς ψήφισμα δι' οὗ ἀνεγνωρίζετο τῇ Ἑλλάδι ἡ αὐτονομία, καθόσον κατενόει, ὡς ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ, πόσης σπουδαιότητος πάροχος ἦν ἡ πρόσκτησις τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας καὶ εἶτα συνάψας συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ἀσάνδρου, σατράπου τῆς Καρίας ἀπὸ τοῦ 323, ὅστις πανίσχυρος τότε, μεθ' ὅλην τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἀμισοῦ καὶ τῆς Καππαδοκίας, κατεῖχεν οὐκ ὀλίγας ἔτι πόλεις. Πρὸς τούτοις, καίτοι εἶχεν ἤδη προαποστείλει τρισχιλίους ἄνδρας εἰς τὴν Κύπρον πρὸς βοήθειαν τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ κηρυχθέντων βασιλέων αὐτῆς, ἐξέπεμψε καὶ νῦν μυρίους στρατιώτας ὑπὸ τὸν Ἀθηναῖον Μυρμηδόνα καὶ ἑκατὸν ναῦς ὑπὸ τὸν Πολύκλειτον, τάξας στρατηγὸν αὐτῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μενέλαον. Οὗτοι πλεύσαντες εἰς Κύπρον, ἔνθα εὑρητο καὶ ὁ τοῦ Σελεύκου στόλος, συνεσκέφθησαν ἀπὸ κοινοῦ περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἀπεφάσισαν ὅπως ὁ μὲν Πολύκλειτος μετὰ πεντήκοντα νηῶν πλεύσῃ εἰς Πελοπόννησον ὅπως διαπολεμήσῃ τῷ Ἀριστοδήμῳ, στρατηγῷ τοῦ Ἀντιγόνου καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτοῦ Πολυσπέρχοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ, ὁ δὲ Μυρμηδών, ἔχων τοὺς ξένους στρατιώτας, νὰ μεταβῇ εἰς Καρίαν ὅπως βοηθήσῃ τὸν Ἄσανδρον πολεμούμενον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἀντιγόνου. Ὁ δὲ Σέλευκος καὶ ὁ Μενέλαος νὰ μένωσιν εἰς Κύπρον ὅπως ὑποστηρίξωσι, τῇ βοηθείᾳ τοῦ βασιλέως Νικοκρέοντος καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, πάντας τοὺς κηρυχθέντας κατ' αὐτῶν. Οὕτωσι διαμερισθείσης τῆς δυνάμεως, μεθ' οὗ πολὺ ἐγένοντο κύριοι τῆς θέσεως ταύτης τῆς τοσοῦτον σπουδαίας διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν πόλεμον.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΔΙΟΡΓΑΝΙΖΕΙ ΤΟΝ ΣΤΟΛΟΝ ΑΥΤΟΥ. — Καὶ ὁ Ἀντίγονος ὅμως δὲν ἔμενεν ἄπρακτος κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Πρό τινων μηνῶν ὁ ναύαρχος Θερίσων ἔφερεν αὐτῷ ἐξ Ἑλλησπόντου καὶ Ρόδου τεσσαράκοντα ναῦς καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Δω-

σκουρίδης, ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, ἔφερεν αὐτῷ ἐκ τῶν αὐτῶν μερῶν ὀγδοήκοντα σκάφη. Ἑκατὸν εἴκοσι νῆες, ναυπηγηθεῖσαι ἐν Φοινίκῃ, ἦσαν ἕτοιμαι· Οὕτως ὁ στόλος τοῦ Ἀντιγόνου συνέκειτο ἐκ 240 νηῶν, ἐξ ὧν 90 ἦσαν τετρήρεις, 10 πεντήρεις, 3 ἐννήρεις, 10 δεκήρεις, 30 ἄφρακτοι καὶ αἱ λοιπαὶ τριήρεις. Διελόμενος δὲ τὸν στόλον, πεντήκοντα μὲν ναῦς ἐξέπεμψεν εἰς Πελοπόννησον, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν διορίσας ναύαρχον τὸν Διοσκορίδην προσέταξε νὰ περιπλέῃ τὰς πλησίον θαλάσσας πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς ἀσφαλείας τῶν συμμαχικῶν πόλεων καὶ προσαγωγὴν εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Ἀντιγόνου πασῶν τῶν νήσων, τῶν μήπω μετεχουσῶν αὐτῆς.

ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΥ. — Ὁ Πολύκλειτος, ἀφικόμενος εἰς Κεγχρεάς, κατέμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος, δωροδοκηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου, ὅστις εἶχε παραχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἐν Πελοποννήσῳ, ἀπεσκίρτησε τοῦ Ἀντιγόνου. Θεωρῶν δὲ ὅτι οὐδὲν πολέμιον σύστημα ὑπῆρχεν, ἀπέπλευσεν εἰς Παμφυλίαν, ὅθεν διηυθύνθη εἰς Ἀφροσιάδα τῆς Κιλικίας, ἐν ᾗ ἤκουσεν ὅτι ὁ μὲν Θεόδοτος, διοικῶν μοίραν τινα τοῦ στόλου τοῦ Ἀντιγόνου, ἀνεχώρησεν ἐκ Πατάρων τῆς Λυκίας καὶ παραπλέει τὰς θαλάσσας ἐκείνας μετὰ τῶν ἐκ Ρόδου νηῶν, ὧν τὰ πληρώματα ἐλήφθησαν ἐκ Καρίας, ὁ δὲ Περίλαος, ἕτερος στρατηγὸς τοῦ Ἀντιγόνου, περιῆγε τὰ παράκτια μετὰ στρατοῦ πεζικοῦ ὅπως ὑπερασπίζηται τὸν στόλον τοῦτον. Κατὰ συνέπειαν ὁ Πολύκλειτος ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν δύω τούτων στρατηγῶν. Ἀποβιβάσας ὅθεν τὸν πεζικὸν στρατὸν ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν καταλλήλῳ τόπῳ, ἐξ οὗ κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ὁ ἐχθρός, αὐτὸς δὲ ἀναπλεύσας μεθ' ἁπασῶν τῶν νηῶν αὐτοῦ ἔστη ὄπισθεν ἀκρωτηρίου, προφυλάσσοντος αὐτὸν τῶν ὀμμάτων τοῦ στόλου τοῦ Θεοδότου. Ἐμπεσόντων δὲ τῶν πεζῶν τοῦ Περιλάου πρῶτον εἰς τὴν ἔνεδραν, συνήφθη μάχη καθ' ἣν ἐζωγρήθη ὅ,τε Περίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτόν, τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν πεσόντων εἰς τὴν μάχην. Ὁ Θεόδοτος μετὰ τοῦ στόλου του ἠθέλησε νὰ προσέλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ, ἀλλ' ὁ Πολύκλειτος ἐπιπεσὼν αἴφνης κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τεταραγμένου καὶ ἐν ἀταξίᾳ διατελοῦντος, ἐκυρίευσεν εὐκόλως πάσας τὰς ναῦς καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ πληρώματος αὐτῶν. Καὶ ὁ Θεόδοτος αὐτός, πληγωθεὶς καιρίως ἐζωγρήθη καὶ ἀ-

πέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Ὁ Πολύκλειτος, μετὰ τὴν ἀποφασιστικὴν ταύτην νίκην, ἀπέπλευσεν εἰς Κύπρον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ηηλούσιον.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΑΝΕΠΙΤΥΧΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΚΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. — Μεγίστη ἦν τῷ Ἀντιγόνῳ συμφορὰ ἡ ἀπώλεια δύω στρατηγῶν καὶ τοῦ μεγαλειτέρου μέρου τοῦ στόλου αὐτοῦ. Αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ Περιλάου καὶ τῶν λοιπῶν κρατουμένων προὐκάλεσαν συνέντευξιν μεταξὺ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Ἀντιγόνου. Ἀλλ' ὁ Ἀντίγονος ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τοῦ Πτολεμαίου καὶ οὕτως ὁ μὲν σκοπὸς τῆς συνεντεύξεως ἐναυάγησεν, ὁ δὲ πόλεμος ἐξηκολούθησε μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως δι' ὀλιγωτέρου μὲν στρατοῦ, ἀλλὰ δι' ἀποπειρῶν ὧν ἀποτέλεσμα ἦν ἡ ἀναστάτωσις τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν συμμάχων ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων. Φαίνεται ὅτι ἐπεδίωκον ἀμφότεροι τὴν ἀμοιβαίαν μᾶλλον ἐξασθένησιν ἢ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἡ τακτικὴ αὕτη ἦν ἀποτέλεσμα ἴσως τῆς ἀνάγκης τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν συμμάχων στρατηγῶν, ὧν αἱ κτήσεις διεχωρίζοντο διὰ τῆς ἐκτεταμένης διοικήσεως τοῦ Ἀντιγόνου.

ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. — Ὁ Ἀριστόδημος, βλέπων τὴν μερίδα τοῦ Ἀντιγόνου ἐν Ἑλλάδι ἐξασθενήσασαν διὰ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, διεπέρασεν εἰς Αἰτωλίαν καὶ κατώρθωσε νὰ προσεταιρισθῇ τὸν μάχιμον τοῦτον λαὸν ὑπὲρ τοῦ κυρίου του. Ἡ δολοφονία τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ μετά τινα καιρὸν συμβᾶσα ἐν Σικυῶνι καὶ ἡ μετὰ τῶν Ἀκαρνάνων συμμαχία τοῦ Κασσάνδρου, διετήρησαν κατά τι τὴν ἰσορροπίαν. Ἀλλ' ὁ Κάσσανδρος, μόλις ἐπανελθὼν ἐκ Μακεδονίας, πληροφορηθεὶς ὅτι αἱ πόλεις τῆς Καρίας, αἱ ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Σελεύκου κηρυχθεῖσαι, ἦσαν ἐκτεθειμέναι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὰς συμφορὰς τοῦ πολέμου, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τοῦ Ἀσάνδρου καὶ Μυρμιδόνος ὅπως ἀντιστῇ κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ Πτολεμαίου, ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἀντιγόνου, ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ σῶμα στρατιωτικὸν ὑπὸ τὸν Πρεπέλαον, ὅστις, συνενωθεὶς μετὰ τοῦ Ἀσάνδρου καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Πτολεμαῖος τὴν μὲν δύναμιν εἰσήγαγεν εἰς μέρη κατάλληλα πρὸς διαχείμασιν, αὐτὸς δὲ ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ τῆς ταφῆς τοῦ πατρός του, ἀπέστειλε σῶμα ἐκ δισχιλίων ἱππέων, ὀκτακισχιλίων δὲ πεζῶν

ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Εὐπόλεμον ὅπως ἐνεδρεύσῃ τοῖς πολεμίοις παρὰ τὴν πόλιν Κάπριμα τῆς Καρίας. Ἀλλ' ὁ Πτολεμαῖος, παρά τινων αὐτομόλων πληροφορηθεὶς τὴν προαίρεσιν τῶν πολεμίων, συνήθροισε πάραυτα ἐκ τῶν πλησίον χειμαζόντων στρατιωτῶν ἵππεῖς 600 καὶ πεζοὺς 8300 καὶ ἀνελπίστως περὶ μέσας νύκτας ἐπιπεσὼν τῷ χάρακι τῶν ἐναντίων καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἀφυλάκτους καὶ κοιμωμένους, αὐτόν τε τὸν Εὐπόλεμον ἐζώγρησε καὶ τοὺς στρατιώτας ἐξηνάγκασε νὰ παραδοθῶσι.

Ὁ Κάσσανδρος δὲν ἦτο μᾶλλον εὐτυχὴς κατὰ θάλασσαν. Ὁ Ἀριστοτέλης, ἀποσταλεὶς παρ' αὐτοῦ μετὰ 20 νηῶν ὅπως συνενωθῇ μετὰ τοῦ Σελεύκου, οὗ ὁ στόλος ἐστάθμευεν ἐν Λήμνῳ, δὲν κατώρθωσε νὰ πείσῃ τοὺς Λημνίους νὰ ἀποστατήσωσι τοῦ Ἀντιγόνου καὶ ἠναγκάσθη νὰ πολιορκήσῃ τὴν πόλιν. Ὁ Σέλευκος προβλέπων ἀναμφηρίστως ὅτι ἡ πολιορκία αὕτη ἔσεται μακροχρόνιος, ἀπέπλευσεν εἰς Κῶ ὅπως ἐκεῖθεν βοηθήσῃ τὸν Ἄσανδρον καὶ Πρεπέλαον. Ἀλλ' ὁ Διοσκουρίδης, ναύαρχος ὑπ' Ἀντιγόνου, πληροφορηθεὶς τὸν ἀπόπλουν αὐτοῦ, ἀπῆρεν εἰς Λῆμνον καὶ τὸν μὲν Ἀριστοτέλην ἐξέβαλε τῆς νήσου, τὰς πλείστας δὲ τῶν νηῶν αὐτάνδρους ἐκυρίευσεν.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΑΝΤΙΤΑΣΣΕΙ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ.—Τότε δὴ ὁ Ἀντίγονος, ἐξαναγκάσας τὴν Τῦρον νὰ συνθηκολογήσῃ μετ' αὐτοῦ, ὁρῶν δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἑτοιμαζόμενον νὰ ἀντιστῇ αὐτῷ ἐν Ἀσίᾳ, ἀπεφάσισε νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπόπτευεν ὅτι ὁ Πτολεμαῖος τῆς Αἰγύπτου, ἅμα τῇ εἰδήσει τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, ἤθελε κατέλθῃ εἰς Συρίαν, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον εἰς Συρίαν ὅπως ἐνεδρεύῃ τὰς κινήσεις τοῦ Πτολεμαίου, συναπολιπὼν αὐτῷ πεζοὺς μὲν μυρίους ξένους, Μακεδόνας δισχιλίους, Λυκίους καὶ Παμφυλίους 500, Πέρσας τοξότας καὶ σφενδονήτας 400, ἵππεῖς πεντακισχιλίους καὶ ἐλέφαντας πλείους τῶν 40. Αὐτὸς δὲ ὧδευσεν ἔχων τὴν λοιπὴν δύναμιν· ὑπερβαλὼν πρῶτον μὲν τὸν Ταῦρον καὶ περιπεσὼν χιόνι πολλῇ, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπώλεσεν, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κιλικίαν καὶ περιμένῃ καταλληλότερον καιρόν. Διελθὼν τέλος τὸ ὄρος τοῦτο ἔφθασεν εἰς Φρυγίαν ἔνθα διένεμε τὸ στρατόπεδον πρὸς χειμασίαν. Μετ' οὐ πολὺ ὕστερον, δι-

ἐταξε τὸν ἐκ Φοινίκης στόλον νὰ ἀποπλεύσῃ. Μήδιος ὁ ναύαρχος τοῦ στόλου περιτυχὼν 36 ναῦς τῶν Ῥοδναίων καὶ καταναυμαχήσας ἐκυρίευσεν αὐτὰς αὐτάνδρους.

ΝΙΚΗ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. — Ἄχρι τοῦδε ὁ Λυσίμαχος δὲν εἶχε λάβει μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ὃν οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ ὑπεστήριζον κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου. Ἡτοιμάζετο ἀναμφιβόλως νὰ διέλθῃ τὸν Ἑλλήσποντον ὁπότε ὁ ἐπίφοβος αὐτοῦ ἐχθρός, ὅπως κρατήσῃ αὐτὸν ἐν Εὐρώπῃ, ὑπεκίνησε κατ' αὐτοῦ τοὺς Ἰστριανούς, τοὺς Ὀδησσιανοὺς καὶ Καλλατιανούς, κατοικοῦντας τὰ δυτικὰ παράκτια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, οἵτινες, ἐκθιώξαντες τὰς φρουρὰς αὐτῶν, προσέλαβον ἐν τῇ συμμαχίᾳ αὐτῶν τοὺς ὁμόρους Θράκας καὶ Σκύθας, βέβαιοι ὄντες ὅτι ἤθελον ὑποστηριχθῇ ὑπὸ τῶν δύο στρατιωτικῶν σωμάτων, ἅπερ ὁ Ἀντίγονος ἐξέπεμπε πρὸς βοήθειάν των, τὸ μὲν διὰ θαλάσσης ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λύκωνα, τὸ δὲ κατὰ γῆν ὑπὸ τὸν Παυσανίαν. Ἀλλ' ὁ Λυσίμαχος, ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Σκύθας καὶ Θράκας καὶ συνέτριψε τὸν Σεύθην, βασιλέα τῶν Ὀδρυσσῶν, θελήσαντα ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν διάβασιν αὐτοῦ, πορευθεὶς κατὰ τοῦ Παυσανίου, εἰς δυσχωρίας εὑρισκομένου, ἐνίκησεν αὐτὸν ἔν τινι μάχῃ, καθ' ἣν καὶ ὁ Παυσανίας αὐτὸς ἐφονεύθη, καὶ ἠχμαλώτησε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν, διανείμας εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ τάξεις πάντας τοὺς μὴ ἐξαγορασθέντας.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΥΠΟΤΑΣΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΡΙΑΝ. — Ἡ ἐκστρατεία αὕτη τοῦ Πτολεμαίου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἀντίγονος, ἀπὸ τῆς εἰς Φρυγίαν ἀφίξεώς του ταχέως εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπικράτησίν του καὶ ἀναμφιβόλως εἶχεν ἀποσπάσει τὸν Ἄσανδρον ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἠναγκάσθη οὗτος νὰ συνάψῃ συνθήκην μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου, καθ' ἣν σύμμαχος αὐτοῦ γινόμενος, ὑποχρεοῦτο νὰ παραδώσῃ πάντας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν Ἀντίγονον καὶ νὰ ἐκκενώσῃ ἁπάσας τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ἃς κατεῖχε καὶ αἵτινες τοῦ λοιποῦ καθίσταντο αὐτόνομοι. Δι' ἐγγύησιν τούτων παρέδωκεν ὅμηρον Ἀγάθωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀμοιβὴν ἐγκατεστάθη καὶ νῦν παρὰ τοῦ Ἀντιγόνου ἐν τῇ σατραπείᾳ, ἣν ἐκυβέρνα ἄχρι τοῦδε. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας μεταμεληθεὶς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁ Ἄσανδρος ἐξέκλεψε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ

ἐκ τῆς ὁμηρείας καί, διαπρεσβευσάμενος πρὸς Πτολεμαῖον καὶ Σέλευκον, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἕτοιμος ἦν νὰ σπεύσῃ ὡς τάχιστα πρὸς βοήθειάν των. Ὁ Ἀντίγονος, δεινῶς φέρων τὴν ἀπάτην ταύτην, εἰσέρχεται ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς Καρίαν. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀπέστειλε τὸν μὲν στόλον αὐτοῦ ὑπὸ τὸν Μήδιον, μέρος δὲ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ τὸν Δόκιμον εἰς Μίλητον, ἔνθα ἐκπολιορκήσαντες τὴν ἀκρόπολιν, αὐτονόμους τοὺς πολίτας ἀπεκατέστησαν. Ἐν τούτοις ὁ Ἀντίγονος κυριεύει τὰς Τράλλεις καί, εἶτα εἰς Καῦνον περιελθὼν καὶ τὸν στόλον μεταπεμψάμενος, καταλαμβάνει καὶ ταύτην τὴν πόλιν, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, ἣν καὶ ἐλεηλάτησεν. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Πτολεμαῖος, ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, μετὰ δυνάμεως ἱκανῆς ἀποσταλεὶς κατὰ τῆς Ἰασοῦ ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ ὑποκύψῃ τῷ Ἀντιγόνῳ, ἀποπερατωθείσης οὕτω τῆς ὑποταγῆς ἁπάσης τῆς Καρίας εἰς τὸν Ἀντίγονον. Ὁ Ἄσανδρος ἴσως εὗρε τὸν θάνατον κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, διότι ἡ ἱστορία οὐδὲν περὶ τούτου πλέον μνημονεύει.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΑΝΕΠΙΤΥΧΗΣ ΤΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ἐνῷ ταῦτα συνέβαινον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὁ Τελεσφόρος, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου εἰς Πελοπόννησον μετὰ 50 νηῶν καὶ 1000 στρατιωτῶν ἀπηλευθέρωσε πάσας τὰς πόλεις ἐν αἷς ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἀφήσει φρουράς, ἐκτὸς τῆς Σικυῶνος καὶ τῆς Κορίνθου, ἃς κατεῖχεν ὁ Πολυσπέρχων μετὰ δυνάμεως ἱκανῆς, κρατῶν οὕτω τὰς κλεῖς τῆς Πελοποννήσου. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ Φίλιππος, στρατηγὸς τοῦ Κασσάνδρου, εἶχε καταβάλει τέλεον τοὺς Ἠπειρώτας καὶ Αἰολεῖς, ἀφαιρέσας ἀξιομάχους φίλους ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ συντελέσας οὕτω τὴν πληρεστάτην ὑποταγὴν τῆς Καρίας ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις, ὁρῶν τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐξουσίαν του ἐξασθενουμένην, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ἑλλήσποντον καὶ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Κασσάνδρου περὶ εἰρήνης, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἄπρακτος, μὴ δυνηθέντων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν νὰ συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῶν ὅρων αὐτῆς.

Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΩΡΕΟΝ. — Ὁ Κάσσανδρος, γαυριῶν ἐπὶ ταῖς προσφάτοις ἐπιτυχίαις αὐτοῦ καὶ ἐγκαταλιπὼν πᾶσαν ἐλπίδα συνδιαλλαγῆς, διενοήθη νὰ ἐξασθενήσῃ ἐπὶ μᾶλ-

λον τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἅπασα σχεδὸν ἡ Πελοπόννησος, εἶναι ἀληθές, ἐκτὸς τῆς Σικυῶνος καὶ τῆς Κορίνθου, ἀνεγνώριζε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀντιγόνου καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἑλλάδος οἱ Αἰτωλεῖς καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἐξεζήτουν ἐπικουρίας. Ἀλλὰ κατεῖχε πάντοτε τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Εὔβοιαν, ἐν ᾧ ὁ Ἀντίγονος κατεῖχε μόνον τὴν Ὠρεόν. Ὁ Κάσσανδρος ὅθεν ἐπετέθη πρῶτον κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, ἣν μετὰ πολλὰς ἐπιμόνους προσβολὰς ὀλίγου δεῖν νὰ ἐκπορθήσῃ, ὁπότε ὅ,τε Τελεσφόρος, ἐκ Πελοποννήσου προερχόμενος, ἐφάνη μετὰ εἴκοσι νηῶν, ἐν αἷς ἐπέβαινον 1000 στρατιῶται, καὶ ὁ Μήδιος ἄγων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἑκατὸν ναῦς. Οἱ δύο οὗτοι στρατηγοί, εὑρόντες τὸν στόλον τοῦ Κασσάνδρου ἐν τῷ λιμένι, ἔθεσαν πῦρ εἰς αὐτόν. Τέσσαρες νῆες κατεκάησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκινδύνευον νὰ γίνωσι παρανάλωμα τοῦ πυρός, ὁπότε ὁ Κάσσανδρος ἔλαβεν ἐξ Ἀθηνῶν ἀνέλπιστον ἐπικουρίαν. Ναυμαχία τότε συνήφθη, καθ' ἣν ἐπέτυχε μικρόν, εἶναι ἀληθές, ὁ στόλος τοῦ Κασσάνδρου. Ὁ Μήδιος ἐπέστρεψεν εἰς Ἀσίαν, ἀφήσας τὸν Τελεσφόρον εἰς κατασκόπευσιν.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΑΝΑΓΚΑΖΕΙ ΤΟΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΝ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΗ ΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ. — Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθη νὰ ἄρῃ τὴν πολιορκίαν. Ὁ Ἀντίγονος, ἀποφασίσας νὰ προσβάλῃ τὸν Κάσσανδρον σφοδρότερον ἐν Εὐρώπῃ, ἐξέπεμψεν ὑπὸ τὸν Μήδιον νέον στόλον ἐκ 50 νηῶν μετὰ πεντακισχιλίων πεζῶν καὶ 500 ἱππέων, πρὸς ὃν συνηνώθη στόλος ἐκ 10 νηῶν τῶν Ροδίων, νεωστὶ συμμαχησάντων μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου. Σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἧς ἡ ἀρχηγία ἀνετέθη τῷ Πτολεμαίῳ, ἀδελφιδῷ τοῦ Ἀντιγόνου, ἦν ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων. Ὁ Πτολεμαῖος ἀποβιβασθεὶς εἰς Αὐλίδα, προσελάβετο ἐπικουρίαν παρὰ τῶν Βοιωτῶν 2200 πεζῶν καὶ 1300 ἱππέων καί, μεταπεμψάμενος ἐξ Ὠρεοῦ τὰς ἐκεῖ εὑρισκομένας ναῦς καὶ τειχίσας τὸν Σαλγανέα, συνήγαγεν ἐνταῦθα ἅπασαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐλπίζων νὰ γίνῃ ὡς τάχιστα κύριος τῆς Χαλκίδος, τῆς μόνης πόλεως τῆς Εὐβοίας, ἥτις ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐφρουρεῖτο. Ὁ Κάσσανδρος, ἀγωνιῶν ὑπὲρ τῆς Χαλκίδος, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῆς Ὠρεοῦ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Χαλκίδα πρὸς ἄμυναν αὐτῆς. Τότε ὁ Ἀντίγονος μεταπεμψάμενος τὸν Μή-

διον εἰς Ἀσίαν· μετὰ τοῦ στόλου, προχωρεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, τοῦ στόλου παραπλέοντος τὰ παράκτια, ὡς μέλλων νὰ διαβῇ εἰς Μακεδονίαν, ἐλπίζων οὕτως ὅτι ἢ ὁ Κάσσανδρος, μένων ἐν Εὐβοίᾳ θὰ ἐγκατέλειπεν ἀνυπεράσπιστον τὴν Μακεδονίαν ἢ φοβούμενος τὴν ἀσφάλειαν τοῦ βασιλείου αὐτοῦ, θὰ ἐγκατέλειπε τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα. Ὁ Κάσσανδρος, κατανοήσας τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ἀπέλιπεν Πλείσταρχον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν Εὐβοίᾳ μετὰ δυνάμεως ἱκανῆς πρὸς φρούρησιν τῆς Χαλκίδος, αὐτὸς δὲ ἀναζεύξας τὸν μὲν Ὠρωπὸν κατὰ κράτος ἐκυρίευσε, τοὺς δὲ Θηβαίους εἰς τὴν ἑαυτοῦ συμμαχίαν κατέστησε, συνθηκολογήσας μετὰ τῶν λοιπῶν Βοιωτῶν καὶ, καταλιπὼν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος στρατηγὸν τὸν Εὐπόλεμον, ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, ἀγωνιῶν περὶ τῆς τῶν πολεμίων διαβάσεως.

Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀντίγονος ἐγκατεστάθη εἰς Προποντίδα καὶ ἀπέστειλε πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Βυζαντίους ὅπως προτείνωσι συμμαχίαν μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦ Λυσιμάχου πείσαντος αὐτοὺς νὰ μείνωσιν οὐδέτεροι, ὁ Ἀντίγονος ἀνεγνώρισε τὸ ἀδύνατον ἐπιδρομῆς εἰς Μακεδονίαν καί, πιεζόμενος ἄλλως ὑπὸ τοῦ ἐπικειμένου χειμῶνος, ἀπεφάσισε νὰ κρατήσῃ τὸν στρατὸν αὐτοῦ πρὸς διαχείμασιν εἰς τὰς διαφόρους παρακτίους πόλεις.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ, ΑΔΕΛΦΙΔΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ὁ Πτολεμαῖος, ἐξαναγκάσας τὸν Κάσσανδρον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Εὔβοιαν, ἕνα τῶν δύο αὐτοῦ σκοπῶν προέθετο νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἡ πρόθεσις αὐτοῦ ἐπέτυχε. Πράγματι μόλις ὁ Κάσσανδρος ἀνεχώρησε, καὶ ὁ Πτολεμαῖος κατέλαβε τὴν Χαλκίδα, ἀφήσας αὐτὴν ἀφρούρητον ἵνα ἀποδείξῃ οὕτως ὅτι ὁ Ἀντίγονος μόνον τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων ἐπεδίωκεν. Εἶτα ἐκπολιορκήσας τὸν Ὠρωπὸν παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς Βοιωτοὺς καὶ συμμαχήσας μετὰ τῶν Ἐρετριέων καὶ Καρυστίων, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Ἀττικήν, ἔνθα οἱ Ἀθηναῖοι ἠνάγκασαν Δημήτριον τὸν Φαληρέα, στρατηγὸν τοῦ Κασσάνδρου, νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου. Ἐκεῖθεν ὁ Πτολεμαῖος μετέβη εἰς Βοιωτίαν, ἐξεπόρθησε τὴν Καδμείαν, ἠλευθέρωσε τὰς Θήβας, ὑπέταξε πολλὰς πόλεις τῆς Φωκίδος, ἐκβαλὼν τὰς τοῦ Κασσάνδρου φρουρὰς καί, εἰσελθὼν εἰς Λοκρίδα, ἐπολιόρκησε τὴν χώραν τῶν Ὀπουντίων, κρατουμένην εἰσέτι ὑπὸ τῶν πολεμίων.

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΑΤΡΑΠΟΥ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΙΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝ. — Ἐν Ἀσίᾳ ὁ Ἀντίγονος ἦν ἧττον εὐτυχής. Ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου, Πτολεμαῖος, δὲν ἠδυνήθη, εἶν' ἀληθές, νὰ παράσχῃ οὐδεμίαν συνδρομὴν εἰς τοὺς συμμάχους αὐτοῦ, ἀλλὰ οἱ πολέμιοι εἰς οὓς αἱ ραδιουργίαι τοῦ Ἀντιγόνου παρέσυρον αὐτόν, ἐξησθένησαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Οἱ Κυρηναῖοι ἐπαναστατήσαντες εἶχον ὑποταγῇ, ἡ ὑποταγὴ τῆς νήσου Κύπρου ἐπετελέσθη καὶ ὁ Νικοκρέων διωρίσθη γενικὸς διοικητὴς Κύπρου ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἐκπλεύσας ἐπὶ τῆς Συρίας ἐκυρίευσε δύο πόλεις καὶ ἐκεῖθεν πλεύσας ἐπὶ Κιλικίαν κατέλαβε τὴν Μαλλὸν καὶ ἐπώλησεν ἅπαντας τοὺς αἰχμαλώτους. Τέλος λαφυραγωγήσας τὴν ἐγγὺς χώραν καὶ τὸ στρατόπεδον διὰ λαφύρων πολλῶν πληρώσας, ἐπέστρεψεν εἰς Κύπρον, χωρὶς νὰ συναντήσῃ τὸν Δημήτριον, υἱὸν τοῦ Ἀντιγόνου, βραδέως λίαν προσελθόντα εἰς ἐπικουρίαν τῆς Κιλικίας.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΓΑΖΑ. — Ἡ ὑπεροχή, ἣν ὁ Ἀντίγονος ἐλάμβανεν ἐν Εὐρώπῃ, καθ' ἣν ἅπασα σχεδὸν ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ὑποταγῇ αὐτῷ καὶ ἡ ἐπαύξησις τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, δὲν ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ ἐπιδιώξῃ ἡσύχως τὰς ὠφελείας αὐτῶν. Ὁ Πτολεμαῖος ὡσαύτως ὂν ἐνεθάρρυνον αἱ πρόσφατοι αὐτοῦ ἐπιτυχίαι καὶ ὂν ἀφ' ἑτέρου ἠρέθιζεν ὁ Σέλευκος, ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Ἀντιγόνου, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ἀποφασιστικὰ μέτρα κατὰ τοῦ στρατοῦ, ὃν εἶχεν ἐν Συρίᾳ. Κατὰ συνέπειαν συναγαγὼν στρατὸν ἐκ μυρίων ὀκτακοσίων πεζῶν καὶ τετρακισχιλίων ἱππέων, ἐπορεύθη εἰς Συρίαν καὶ ἐστρατοπέδευσεν οὐχὶ μακρὰν τῆς παλαιᾶς Γάζας, ἔνθα ὁ Δημήτριος συνήγαγε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἦσαν καὶ χίλιοι Λύκιοι καὶ Παμφύλιοι. Ὁ νέος οὗτος, ὃν ἴδομεν ἐπιδείξαντα μεγάλας στρατιωτικὰς ἀρετάς, δὲν εἶχεν ἐν τούτοις θάρρος πρὸς ἑαυτὸν καὶ δὲν ἐτόλμα ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ γηραιῶν καὶ πεπειραμένων στρατηγῶν· ἄλλως τε οἱ σύμβουλοι, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔταξε παρ' αὐτῷ, δὲν ἦσαν τῆς γνώμης νὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, μείζονας ἔχοντος δυνάμεις. Ἀλλ' οἱ στρατιῶται οὓς συνεκάλεσεν εἰς γενικὸν συμβούλιον, ὁρῶντες τὸ ἀναποφάσιστον αὐτοῦ, ἀνεβόησαν μιᾷ φωνῇ νὰ ἔχῃ θάρρος καὶ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ μάχη συνήφθη παρὰ τὴν Γάζαν (312). ἀλλὰ, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας

τοῦ Δημητρίου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ὁ Πτολεμαῖος ἤρατο τὴν νίκην, ὁ δὲ Δημήτριος ἠναγκάσθη νὰ μάχηται ὄπισθεν χωρῶν ἐν καλῇ τάξει· ἔφθασε δὲ εἰς Ἄζωτον τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης καὶ εἶτα εἰς Κιλικίαν, ἔνθα μετεπέμψατο πάντας τοὺς στρατιώτας τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων τῶν μακρὰν τῶν πολεμίων εὑρισκομένων, ὅπως ἀναδιοργανώσῃ τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἀκινδύνως.

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΑΝΑΚΤΑ ΤΗΝ ΣΑΤΡΑΠΕΙΑΝ ΑΥΤΟΥ. — Ἡ ὀπισθοχώρησις τοῦ Δημητρίου ἐπέτρεψε τῷ Πτολεμαίῳ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐπιτυχίας αὐτοῦ. Ἡ Σιδὼν παρεδόθη καὶ ἡ Τύρος αὐτὴ μετά τινα ἀντίστασιν. Τότε ὁ Σέλευκος, θεωρῶν τὴν περίστασιν κατάλληλον ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν σατραπείαν αὐτοῦ, ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Πτολεμαίου ἐπικουρίαν ἐξ ὀκτακοσίων πεζῶν καὶ διακοσίων ἱππέων, πιστεύων δὲ ἐπὶ τῷ χρησμῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις προεῖπεν αὐτῷ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βραγχιδῶν ὅτι γενήσεται ἡμέραν τινα βασιλεὺς καὶ ἐνισχυόμενος ἐν τοῖς ἐλπίσιν αὐτοῦ ταύταις ὑπὸ ὀνείρου καθ' ὃν ἐφάνη αὐτῷ καθ' ὕπνον ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἐπεβεβαίωσεν αὐτῷ τὸν χρησμὸν τοῦτον, ἐξεκίνησε μετὰ τοῦ μικροῦ τούτου στρατοῦ καὶ ἀφίκετο εἰς Κάρρας τῆς Μεσοποταμίας, ὅθεν ἐστρατολόγησε καὶ τοὺς ἐκεῖ ἐγκατεστημένους Μακεδόνας. Ὁ στρατὸς οὗτος ἐπολλαπλασιάζετο καθ' ὁδὸν διὰ τῆς στρατολογίας πλείστων κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς διεκυβέρνησε τετραετίαν ὅλην λίαν ἐπιδεξίως καὶ καλῶς. Τέλος ἀφικόμενος εἰς Βαβυλωνίαν, ἧς μέρος τῶν κατοίκων προσετέθη αὐτῷ, κυριεύει τὴν ἀκρόπολιν, ἣν κατεῖχεν ὁ Δίφιλος, ἀπελευθερώσας πάντας τοὺς φίλους αὐτῶν μετὰ τῶν τέκνων των ὅσοι παρεδόθησαν εἰς φυλακὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου κατὰ τὴν ἐκεῖθεν φυγήν του.

Μετ' οὐ πολύ, ὁ Νικάνωρ, σατράπης Μηδίας, ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ. Ὁ Σέλευκος, ἐπιπεσὼν νύκτωρ κατὰ τοῦ Νικάνορος, ἐνέσπειρεν εἰς τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων πλείστην ταραχὴν καὶ κατάπληξιν, ἐξ οὗ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπεστάτησαν. Ὁ Σέλευκος τότε εὑρέθη ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ πολυαρίθμου δυναμένου νὰ καταστήσῃ αὐτὸν κύριον τῆς Μηδίας καὶ τῆς Σουσιανῆς.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΕΝ ΣΥΡΙΑ. — Ἐν τούτοις ἐν Συρίᾳ

τὰ τοῦ Ἀντιγόνου πράγματα βελτίονα ἐλάμβανον τροπήν. Ὁ Πτολεμαῖος, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Δημήτριος ἀναχωρήσας ἐκ Κιλικίας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν ἄνω Συρίαν, ἐξέπεμψε κατ' αὐτοῦ τὸν Μακεδόνα Κίλλην, ὃν κατέλαβε καθ' ὁδὸν ὁ Δημήτριος, οὐ μόνον τὸν στρατὸν αὐτοῦ νικήσας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Κίλλην ζωγρήσας. Ὁ Δημήτριος ἔσπευσε νὰ ἐξαγγείλῃ τὴν νίκην του ταύτην εἰς τὸν ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας διατρίβοντα πατέρα αὐτοῦ Ἀντίγονον, ὅστις ὑπερχαίρων ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ, μετὰ στρατοῦ ἰσχυροῦ ἀναχωρήσας ἐκ Φρυγίας καὶ διαβὰς τὸν Ταῦρον, προσῆλθε παρὰ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ Πτολεμαῖος, φρονῶν ὅτι ἀδύνατον ὅλως θὰ ἦτον ἡ κατὰ τοσούτου στρατοῦ ἀντιπαράστασις, ἐγκατέλειψε τὴν Συρίαν καὶ Φοινίκην, ἀφοῦ ἐπυρπόλησε τὰς σημαντικωτέρας πόλεις καὶ εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τῶν λαφύρων ἁπάντων.

ΠΕΜΠΕΙ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΕΛΕΥΚΟΥ. — ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ὁ Ἀντίγονος, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἀνέκτησε τὴν Συρίαν, τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Φοινίκην, καὶ, μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Δημητρίου, ὃν ἀπέστειλε κατὰ τῶν Ναβαταίων Ἀράβων, ἐσκέφθη νὰ σταματήσῃ τὰς ἐν Ἀνατολῇ προόδους τοῦ Σελεύκου. Ἐπειδὴ ὁ Σέλευκος ἦν τότε ἐν Μηδίᾳ, ὁ Δημήτριος ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εὐχερῶς εἰς Βαβυλωνίαν, τοῦ διοικητοῦ, ὃν ὁ Σέλευκος ἐγκατέλειπεν ἐν αὐτῇ, ἀποσυρθέντος, ἅμα τῇ προσεγγίσει του, μετὰ τῶν πλείστων κατοίκων εἰς τὰ ἕλη τοῦ Εὐφράτου ἢ ἐκεῖθεν τοῦ Τίγριτος ποταμοῦ. Τὸ ἓν τῶν φρουρίων τῆς Βαβυλῶνος παρεδόθη, τὸ δ' ἕτερον ἀντέστη πεισματωδῶς. Ἀλλὰ τοῦ ὁρισθέντος χρόνου διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπελθόντος, ὁ Δημήτριος ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ κυριεύσῃ αὐτὸ καί, ἀφήσας εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀρχέλοχον χιλίους ἱππεῖς καὶ πεντακισχιλίους πεζοὺς πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πολιορκίας, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν.

ΝΕΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ. — Τὰ τοῦ Κασσάνδρου πράγματα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δὲν προώδευσαν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ προδοσία τοῦ Τελεσφόρου, ὅστις, φθονῶν τὸν ἀδελφιδοῦν τοῦ Ἀντιγόνου, ἐπώλησε τὰς ναῦς αὐτοῦ, ἐσύλλησε τὸ κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν ἱερὸν καί, διὰ τῶν χρημάτων τούτων πλη-

ρώνων μισθοφόρους στρατιώτας, ἐξηκολούθει τὸν πόλεμον ἐπὶ ἰδίῳ ὠφελήματι, ἐχαλάρωσεν ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Ἀντιγόνου ἐν Πελοποννήσῳ, ἀλλ' ὁ Πτολεμαῖος, ἐπιφανεὶς ἀμέσως μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἐξηνάγκασε τὴν ἄρσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ὀπιοῦντος, ἀνέκτησε τὴν Αἰολίδα, ἣν ὁ Τελεσφόρος εἶχε καταλάβει καὶ ἠνάγκασε τὸν Τελεσφόρον νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ θεῷ τὰ παρ' αὐτοῦ συλληθέντα χρήματα. Πρὸ ὀλίγου δ' ἔτι καιροῦ καὶ οἱ Κερκυραῖοι εἶχον ἐκδιώξει ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας καὶ τῆς Ἐπιδάμνου τὴν ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου τεθεῖσαν φρουράν. Ὁ Κάσσανδρος, συνεπείᾳ νίκης τῶν συμμάχων αὐτοῦ Ἀκαρνάνων ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἠπείρου Ἀλκέτη, κατώρθωσε μέν, εἶναι ἀληθές, ν' ἀνακτήσῃ τὴν Ἀπολλωνίαν, ἀλλὰ μόλις οὗτος ἐπανέκαμψεν εἰς Μακεδονίαν, οἱ Ἀπολλωνιάται ἐξεδίωξαν ἐκ νέου τὴν φρουράν, ἣν εἶχεν ἐπιβάλει αὐτοῖς.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ 311. — Ἀπαυδήσαντα ἀμφότερα τὰ ἀντιμαχόμενα μέρη ἐκ τῶν μακροχρονίων καὶ ἀνωφελῶν ἐχθροπραξιῶν ἀπεφάσισαν νὰ συνθηκολογήσωσι καὶ τὸ 311 διαλύσεις ἐποιήσαντο καὶ συνθήκας ἔγραψαν. Ὁ Κάσσανδρος ἀνεγνωρίσθη ἀντιβασιλεὺς καὶ στρατηγὸς τῆς Εὐρώπης μέχρι τῆς ἐνηλικότητος Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ'. ὁ Λυσίμαχος διετήρησε τὴν Θράκην, ὁ Πτολεμαῖος τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς συνοριζούσας αὐτῷ πόλεις κατά τε τὴν Λυβίαν καὶ Ἀραβίαν, ὁ δὲ Ἀντίγονος τὴν Ἀσίαν ἅπασαν. Οἱ Ἕλληνες σύμπαντες ἐκηρύχθησαν αὐτόνομοι. Οὐδεὶς λόγος ἐγένετο ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ περὶ Σελεύκου, ἐγκαταλειφθέντος ὑπὸ τῶν συνθηκολογησάντων καὶ τοῦ Ἀντιγόνου κολακευομένου ὅτι ἥρπασε παρ' αὐτοῦ τὴν Ἄνω Ἀσίαν· ἀλλ' ὁ Σέλευκος ἦν παρά ποτε ἄλλοτε ἐξησφαλισμένος ἐν τῇ σατραπείᾳ αὐτοῦ, διότι ὁ Δημήτριος λαφυραγωγήσας τὴν χώραν ταύτην μεγάλως ἐζημίωσε τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡθήσας οὕτω τοὺς κατοίκους αὐτῆς πρὸς τὸν Σέλευκον, ὅστις εἰσελθὼν εἰς Βαβυλωνίαν εὐχερῶς ἀπεδίωξε τὸν ὀλίγον στρατὸν ὃν ὁ ἐπιδρομεὺς εἶχεν ἐγκαταλείψει ἐν αὐτῇ, ἑδραιώσας τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ ἀδιαρρήκτοις βάσεσι.

Οὕτως ἡ συμμαχία δὲν ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου, διότι ὁ Ἀντίγονος διετήρησε καὶ μᾶλλον ἐπεξέτεινε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ὁ

πόλεμος ὅθεν ἔμελλεν ἀναποφεύκτως ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου. Τὰ τέσσαρα δ' ἔτη, ἅτινα προηγήθησαν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐχθροπραξιῶν (311—308), δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἔτη ἀνακωχῆς, καθόσον ἕκαστος τῶν συμβληθέντων ἐπεδίωκεν ἀφορμὴν παραβιάσεως τῆς συνθήκης ταύτης πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς συνθήκης τοῦ 311 μέχρι τῆς ἐν Ἰψῷ μάχης (311—301).

Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΑΠΟΚΤΕΙΝΕΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΤΟΝ Δ΄.

— Ἐντοσούτῳ οἱ Μακεδόνες, ἀπαυδήσαντες ἐκ τῶν πολέμων τούτων καὶ βαρέως φέροντες τὴν τῶν πολεμίων φιλοδοξίαν, διϊσχυρίζοντο ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ νέου Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ΄., τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του διατρέχοντος, καὶ ἐπεζήτουν τήν τε ἀποφυλάκισιν αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς αὐτὸν παράδοσιν τῆς πατρῴας βασιλείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης. Ὁ Κάσσανδρος, καθορῶν τὴν οὕτως ἄρδην καταστροφὴν τῶν ἐλπίδων του, προσέταξε Γλαυκίᾳ, τῷ προεστηκότι τῆς τοῦ παιδὸς φυλακῆς, νὰ κατασφάξῃ τόν τε Ἀλέξανδρον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ρωξάνην καὶ κρύψῃ τὰ σώματα αὐτῶν, μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀπαγγέλων τὸ γεγονὸς (311), τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐξετελέσθη. Ἀλλὰ τὰ θύματα ταῦτα δὲν ἦσαν τὰ τελευταῖα.

Πιθανώτατον ὅτι ὁ Κάσσανδρος, ταῦτα πράττων, ἐξετέλει μυστικόν τινα ὅρον τῆς συνθήκης. Ὁ θάνατος τοῦ νέου Ἀλεξάνδρου ἐξυπηρέτει τὰ σχέδια οὐ μόνον τοῦ Κασσάνδρου ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀντιγόνου, Πτολεμαίου καὶ Λυσιμάχου. «Οἱ περὶ Κάσσανδρον καὶ Λυσίμαχον καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι δ' Ἀντίγονον ἀπηλλάγησαν τῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως προσδοκωμένων φόβων, λέγει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης 1)· οὐκέτι γὰρ ὄντος οὐδενὸς τοῦ διαδεξομένου τὴν ἀρχήν, τὸ λοι-

(1) Βιβλ. 19, 105.

πὸν ἕκαστος τῶν κρατούντων ἐθνῶν ἢ πόλεων βασιλικὰς εἶχεν ἐλπίδας, καὶ τὴν ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένην χώραν εἶχεν ὡσανεί τινα βασιλείαν δορίκτητον». Τοῦτο ἐξηγεῖ κάλλιστα διατὶ ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει γεγονός τι τεκμηριοῦν ὅτι οἱ σύμμαχοι προέβησαν εἰς τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματος τοῦ Κασσάνδρου.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων στρατηγῶν ἀναμφιβόλως ὁ Ἀντίγονος ἐλάχιστα ἐπωφελήθη τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, καθότι ὁ Ἀλέξανδρος ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ ἔτι νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ πρὸς διατήρησιν τῆς φατρίας αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἐκδίωξιν τοῦ Κασσάνδρου ἐκ τοῦ βασιλείου, εὐθὺς ἅμα, κύριος οὗτος γενόμενος τῆς Ἀνατολῆς, θὰ ἠδύνατο νὰ στρέψῃ τὰ ὅπλα αὐτοῦ κατὰ τῆς Δύσεως, ἐπιφυλαττόμενος βραδύτερον νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ φαντάσματος τούτου τοῦ βασιλέως. Ἀλλά, καθὰ δικαίως ὑποτίθησιν ὁ Ἀρριανὸς καὶ ὁ Πολύαινος, ὁ Ἀντίγονος ἐπολέμει τότε κατὰ τοῦ Σελεύκου, προσωπικοῦ αὐτοῦ ἐχθροῦ, ὃν ἡ συνθηκη τοῦ 311 ἐθυσίασεν, εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ὅστις, κατωρθώσας νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμόν, δὲν ἔλειψε νὰ λάβῃ ἐπικουρίας παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις, ὡς καὶ αὐτός, ἐθεώρει τὸν Ἀντίγονον ὡς τὸν ἐπίφοβώτερον ἀντίπαλον αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ὁ Ἀντίγονος ἐκὼν ἀέκων παρεδέξατο τὸ τελεσμένον γεγονός.

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ, ΑΔΕΛΦΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Πολλὰ γεγονότα τεκμηριοῦσιν ὅτι ὁ Ἀντίγονος εὑρίσκετο τότε ἐν τῇ ἄνω Ἀσίᾳ καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ δὲν εὐδοκίμουν. Κατ' αὐτὴν ταύτην πράγματι τὴν ἐποχὴν ὁ ἐν Ἑλλάδι στρατηγὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος, ἀγανακτῶν διότι δὲν ἔτυχε τῶν ὧν ἠξίου, ἕνεκα τῶν ἐκδουλεύσεών του, τιμῶν καὶ ἴσως διότι εὗρον ἠχὼ εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ αἱ ραδιουργίαι τῶν ἄλλων συμμάχων, ἀπεστάτησε τοῦ κυρίου του καὶ συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Κασσάνδρου. Ὁ Πτολεμαῖος ἔσπευσε ν' ἀποστείλῃ στρατὸν εἰς τὸν Φοίνικα, ἕνα τῶν πιστοτάτων αὐτοῦ φίλων, ὃν εἶχε ἀφίσει, κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, σατράπην τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, διατάξας αὐτῷ νὰ διαφυλάττῃ τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις καὶ νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ τοῦ λοιποῦ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀντιγόνου.

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΔΥΝΑΣΤΟΥ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΕΙΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝ. — Ἀφ' ἑτέρου, ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης τῆς συνομολογηθείσης μεταξὺ τῶν διαφόρων διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, αἱ Ἑλληνίδες πόλεις ἔδει νὰ ὦσιν αὐτόνομοι, ὁ τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖος, κατηγορῶν τὸν Ἀντίγονον ὅτι διατηρεῖ φρουρὰς εἴς τινας Ἑλληνίδας πόλεις, προετοιμάζετο νὰ κηρύξῃ κατ' αὐτοῦ πόλεμον. Ὅθεν ἀπέστειλεν ἐν τῇ ἄνω Κιλικίᾳ στρατὸν ὑπὸ τὸν Λεωνίδαν, ὅστις κατέλαβε τὰς πόλεις τῆς ἐπαρχίας ταύτης ὅσας κατεῖχεν ὁ Ἀντίγονος, διαπεμψάμενος καὶ πρεσβευτὰς εἰς τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ τὸν Κάσσανδρον καὶ Λυσίμαχον διατελούσας ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὰς νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐμποδίσωσι τὴν περαιτέρω πρόοδον τοῦ Ἀντιγόνου (310).

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ὁ κίνδυνος ἦν ἐπικείμενος. Ὁ Ἀντίγονος, ὅστις τότε ἀναμφιβόλως προϋχώρει ὅπως εἰσέλθῃ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, μετὰ τὴν ἀποτυχῆ ἐκστρατείαν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σελεύκου, ἔλαβεν ἀμέσως τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα ὅπως ἀντιμετωπίσῃ αὐτόν. Ἐξέπεμψεν ὅθεν τὸν νεώτερον υἱόν του Φίλιππον εἰς Ἑλλήσποντον κατὰ τοῦ Φοίνικος καὶ τῶν ἄλλων ἀποστατῶν, τὸν δὲ πρεσβύτερον Δημήτριον εἰς Κιλικίαν, ὅστις ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν στρατείαν, ἐνίκησε τοὺς τοῦ Πτολεμαίου στρατηγοὺς καὶ τὰς πόλεις ἀνεκτήσατο 1).

Ο ΠΟΛΥΣΠΕΡΧΩΝ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΝΑΡΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ, ΥΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΑΡΣΙΝΗΣ. — Ἐν τοσούτῳ ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ'. ἤρξατο νὰ διαδίδηται. Ὁ Πολυσπέρχων, κατηγορεῖ δημοσίᾳ τὸν Κάσσανδρον ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τούτῳ, κηρυχθεὶς ἄσπονδος αὐτοῦ ἐχθρός. Τῇ εἰσηγήσει ἢ τοὐλάχιστον τῇ συγκαταθέσει τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις ὑπεσχέθη νὰ συνδράμῃ αὐτῷ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐξουσίας, μετεπέμψατο ἐκ Περγάμου τὸν Ἡρακλέα, υἱὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐκ τῆς Βαρσίνης, ὅστις, τρεφόμενος ἐν Περγάμῳ, τὸ 17 ἢ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του διέτρεχε τότε, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀναβιβάσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς πατρῴας βασιλείας, τῇ συνδρομῇ τῶν πολυαρίθμων ἐν Μακε-

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 20, 19.

δονίᾳ βασιλικοφρόνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο τοσοῦτον ἰσχυρὸς ὥστε νὰ δύνηται νὰ πραγματοποιήσῃ παρομοίαν ἀπόπειραν καὶ ἐπειδὴ ἀναμφιβόλως ὁ Ἀντίγονος, καταγινόμενος νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ ἐπιρροὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, δὲν ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ οὐδεμίαν ἐπικουρίαν, προσεκτήσατο διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων τοὺς Αἰολεῖς καὶ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, καὶ εὑρέθη μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ ἐξ εἴκοσι χιλιάδων πεζῶν καὶ χιλίων ἱππέων, ἔχων ὑπὸ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ὑπέρογκα ποσά, χορηγηθέντα αὐτῷ ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ Μακεδόνων.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — Μεθ' ὅλην τὴν ἐπωφελῆ αὐτῷ ἀποστασίαν ταύτην, τὰ τοῦ Ἀντιγόνου πράγματα δὲν ἔβαινον καλῶς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ὅπως ἀφηρέσῃ ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖον τὴν κατοχὴν τῆς Κύπρου, ὅθεν αἱ ἐπὶ Κιλικίαν ἐπιδρομαί του θὰ καθίσταντο εὐχερεῖς, διεπραγματεύθη μυστικῶς μετὰ τοῦ Νικοκρέοντος, βασιλέως τῆς Πάφου, εἰς ὃν ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου εἶχεν ἐμπιστευθῇ τὴν διοίκησιν τῆς νήσου. Ἀλλ' ὁ Πτολεμαῖος, πληροφορηθεὶς τὴν προδοσίαν ταύτην, ἀπέκτεινε τοὺς ἐνόχους διὰ δύω τῶν πιστοτέρων αὐτοῦ φίλων, βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ Μενελάου στρατηγοῦ αὐτοῦ ἐν Κύπρῳ. Ἐξησφαλισμένος τοὐντεῦθεν, ἀπέπλευσε μετὰ ἰσχυροῦ στόλου καὶ ἀπεβιβάσθη παρὰ Φάσηλιν, ἣν πολιορκήσας ἐκυρίευσεν· εἶτα στρατεύσας ἐπὶ τὴν Λυκίαν (309), ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου τὴν Ξάνθον, ὑποστηριζομένην ὑπὸ τῆς φρουρᾶς, ἣν εἶχεν ἐν αὐτῇ θέσει ὁ Ἀντίγονος. Διηυθύνθη ἀκολούθως πρὸς τὴν Καῦνον, ἥτις παρεδόθη, κυριεύσας τὰ δύο φρούρια τῆς πόλεως ταύτης, ἔνθα εὑρίσκοντο αἱ φρουραί. Τὸ ἕν, τὸ Ἡράκλειον, ἠλώθη, τὸ δ' ἕτερον, τὸ Περσικόν, ἐν ᾧ περιεκλείετο ὁ στρατός, παρεδόθη. Οὕτως ἐξετέλει τὸ ἄρθρον τῆς συνθήκης, τὸ διατάσσον τὴν αὐτονομίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. Μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας, ἀπέπλευσεν εἰς Κῶν, ὑποδεκτὸς γινόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις τῇ προσκλήσει αὐτοῦ, εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν Χαλκίδα μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν φοβηθεὶς ἐπιβουλήν τινα, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ πίῃ τὸ κώνειον, τοὺς δὲ συνακολουθοῦντας αὐτῷ στρατιώτας ὑποσχέσεσι πολλαῖς ἐξαπατήσας, συνέμιξε μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν.

ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΣΠΕΡΧΟΝΤΟΣ. — ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. — «Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Πολυσπέρχων μὲν ἠθροικὼς ἀδρὰν δύναμιν κατῆγεν ἐπὶ τὴν πατρῴαν βασιλείαν Ἡρακλέα τὸν Ἀλεξάνδρου καὶ Βαρσίνης, Κάσσανδρος δὲ καταστρατοπεδεύσαντος αὐτοῦ περὶ τὴν καλουμένην Στυμφαίαν ἦκε μετὰ τῆς δυνάμεως· οὐ μακρὰν δὲ τῶν παρεμβολῶν ἀπεχουσῶν ἀλλήλων· καὶ τῶν Μακεδόνων οὐκ ἀηδῶς ὁρώντων τὴν κάθοδον τοῦ βασιλέως, δείσας ὁ Κάσσανδρος μήποτε φύσει πρὸς μεταβολὴν ὄντως ὀξεῖς οἱ Μακεδόνες αὐτομολήσωσι πρὸς τὸν Ἡρακλέα, διεπρεσβεύσατο πρὸς Πολυσπέρχοντα καὶ περὶ μὲν τοῦ βασιλέως ἐπειρᾶτο διδάσκειν αὐτὸν ὅτι γινομένης τῆς καθόδου ποιήσει τὸ προσταττόμενον ὑφ' ἑτέρων, συναγωνισάμενος δ' αὐτῷ καὶ τὸν νεανίσκον ἀνελῶν παραχρῆμα μὲν ἀπαλλήψεται τὰς προτεγενημένας κατὰ Μακεδονίαν δωρεάς, εἶτα καὶ δύναμιν ἀναλαβὼν στρατηγὸς ἀποδειχθήσεται περὶ Πελοπόννησον καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ δυναστείᾳ τῇ Κασσάνδρου κοινωνὸς ἔσται, τιμώμενος διαφόρως. Πέρας δὲ πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἐπαγγελίαις πείσας τὸν Πολυσπέρχοντα, καὶ συνθήκας ἐν ἀπορρήτοις συνθέμενος, προετρέψατο δολοφονῆσαι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Πολυσπέρχων ἀνελὼν τὸν νεανίσκον καὶ φανερῶς κοινοπραγῶν τοῖς περὶ τὸν Κάσσανδρον, τὰς τ' ἐν τῇ Μακεδονίᾳ δωρεὰς ἐκομίσατο καὶ κατὰ τὰς ὁμολογίας παρέλαβε στρατιώτας πεζοὺς μὲν Μακεδόνας τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ Θετταλοὺς πεντακοσίους· προσλαβόμενος δὲ καὶ τῶν ἄλλων τοὺς βουλομένους ἐπεχείρησε μὲν διὰ τῆς Βοιωτίας προάγειν εἰς Πελοπόννησον, ὑπὸ δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ Πελοποννησίων κωλυθεὶς ἀνέστρεφε, καὶ προσελθὼν εἰς Ἀκρους ἐνταῦθα τὴν παραχειμασίαν ἐποιήσατο. 1)

Ο ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΑΠΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ. — Ἐν τούτοις ὁ Πτολεμαῖος, οὗ ὁ στρατὸς περιεκλείετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἀντιγόνου, προσῆλθεν ἐκ Κῶ πολιορκήσων τὴν Ἁλικαρνασσόν, ἥτις, ὑπὸ τοῦ Δημητρίου ὑπερασπιζομένη, ἀντιστᾶσα γενναίως, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀποσυρθῇ εἰς Μίνδον καὶ ἐκεῖθεν διευθυνθῇ εἰς Ἑλλάδα μετὰ ἰσχυροῦ στόλου. (308). Κατὰ τὸν πλοῦν, εἰς Ἄνδρον ἀφικόμενος, ἐξεδίωξε τὴν κατέχουσαν τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου ταύτης φρουράν, ἐλευθερώ-

(1) Διόδ. Σικελ. 20, 28.

σας τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ διελθών, ἐκυρίευσε τὴν Σικυῶνα καὶ Κόρινθον· ἀλλὰ τῶν Πελοποννησίων ἀρνηθέντων νὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ τὰς αἰτηθείσας ζωοτροφίας καὶ χρήματα, ὀργισθεὶς ὁ Πτολεμαῖος ἐκ τῆς τοιαύτης δυσπιστίας, ἠλευθέρωσε πολλὰς πόλεις καὶ συνθήκας συνῆψε μετὰ τοῦ Κασσάνδρου ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως ἑκάτερος δεσπόζῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ κυριευομένας καὶ κατεχομένας πόλεις καί, φρουρὰν ἐγκαταστήσας εἰς Σικυῶνα καὶ Κόρινθον, ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα τὸν προσεκάλει ἄλλως τε ἡ συμμαχία ἣν συνῆψεν ὁ τῶν Καρχηδονίων νικητὴς Ἀγαθοκλῆς μετὰ τοῦ τότε πανισχύρου ἐν Κυρήνῃ Ὀφφέλα.

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ, ΑΔΕΛΦΗΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — Μεθ' ὅλην τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δ΄. καὶ τοῦ Ἡρακλέους, ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια δὲν ἐξέλιπεν εἰσέτι ὁλοσχερῶς. Ἐκτὸς τῆς Θεσσαλονίκης, συζύγου τοῦ Κασσάνδρου, ἔμενεν ἔτι ἡ ἑτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ Κλεοπάτρα, θυγάτηρ τοῦ Φιλίππου καὶ χήρα τότε Ἀλεξάνδρου Α΄. τοῦ Ἠπειρώτου, εὑρισκομένη τότε ἐν Σάρδεσι. Ὁ Κάσσανδρος, ὁ Λυσίμαχος, ὁ Ἀντίγονος καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐπεθύμουν νὰ μνηστευθῶσι μετ' αὐτῆς διὰ τὸ ἐπιφανὲς τοῦ γένους αὐτῆς· «Ἕκαστος γὰρ τούτῳ τῷ γάμῳ συνακολουθήσειν Μακεδόνας ἐλπίζων ἀντείχετο τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ὡς τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν περιστήσων εἰς ἑαυτόν. Κλεοπάτρα δὲ τῷ μὲν Ἀντιγόνῳ προσκόπτουσα, τῇ δ' αἱρέσει πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ἀποκλίνουσα, προῆγεν ἐκ Σάρδεων ὡς διακομισθησομένη πρὸς ἐκεῖνον. Ὁ δὲ ἐπιμελητὴς τῶν Σάρδεων ἔχων παράγγελμα παρ' Ἀντιγόνου τηρεῖν τὴν Κλεοπάτραν, διεκώλυεν αὐτῆς τὴν ἔξοδον, ὕστερον δὲ προστάξαντος τοῦ δυνάστου διὰ τινῶν γυναικῶν ἐδολοφόνησεν. Ὁ δ' Ἀντίγονος οὐ βουλόμενος λέγεσθαι κατ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀναιρέσεως, τῶν γυναικῶν τινας ἐκόλασεν ὡς ἐπιβεβουλευκυίας, καὶ τὰ περὶ τὴν ἐκφορὰν βασιλικῶς ἐφιλοκάλεσε.» 1)

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΔΙΑΝΟΕΙΤΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΗ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ. — Ὁ Πτολεμαῖος ἀπεσύρθη εἰς Αἴγυπτον φρουρὰς ἐγκαταστήσας εἰς τὰς παρακτίους ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· ἡ κατοχὴ τῆς Κύπρου ἐπέτρεπε τῷ Πτολεμαίῳ νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ διατηρῇ ἀπά-

(1) Διόδ. Σικελ. Βιβλ. 20, 37.

σας τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κτήσεις του. Ὁ Ἀντίγονος δὲν ἠδύνατο λοιπὸν νὰ ἐλπίζῃ τὴν ἀνάκτησιν τῶν πόλεων, ἃς ἥρπασεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ, ἐνόσῳ δὲν κατώρθου τὴν κατάληψιν τῆς σπουδαίας ταύτης θέσεως. Τῶν ραδιουργιῶν αὐτοῦ πρὸς Νικοκρέοντα ναυαγησασῶν, προσέτρεξεν εἰς τὴν βίαν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος, ὅστις, μετὰ ἰσχυρᾶς δυνάμεως πεζικῆς τε καὶ ναυτικῆς, ἀναχωρήσας ἐξ Ἐφέσου εἶχε καταλάβει τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ Μέγαρα, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ὅτι, ἀποδιώκων τὴν ἐν αὐτοῖς Μακεδονικὴν φρουράν, αὐτὰς αὐτονόμους θὰ καταστήσῃ, διετάχθη παρὰ τοῦ πατρός του Ἀντιγόνου νὰ πλεύσῃ ἀμέσως εἰς Κύπρον καί, πολεμῶν μετὰ τῶν ἐν Κύπρῳ στρατηγῶν τοῦ Πτολεμαίου, καταλάβῃ τὴν Κύπρον. Ὁ Δημήτριος ὑπήκουσε καί, ἀφικόμενος εἰς Καρίαν, προσεπάθησεν ἐκεῖθεν νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν Ροδίων καὶ κοινὸν πόλεμον ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ σατράπου τῆς Αἰγύπτου· ἀλλ' οἱ Ρόδιοι ἀπεποιήθησαν διακηρύξαντες ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ διάγωσιν ἐν εἰρήνῃ μεθ' ἁπάντων.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ ΥΠΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. — Ἐκ Καρίας ὁ Δημήτριος μετέβη εἰς Κιλικίαν καὶ τοὺς ἀναγκαίους στρατιώτας καὶ ναῦς παραλαβὼν ἐκεῖθεν, διέπλευσεν εἰς Κύπρον ἔχων πεζοὺς μὲν μυρίους πεντακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους. Ἀποβιβασθεὶς δὲ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Καρπασίας, προσέβαλε τήν τε Καρπασίαν καὶ τὴν Οὐρανίαν, ἃς κατὰ κράτος εἷλεν· τῶν δὲ νηῶν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν ἀπολιπὼν ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα. Ὁ Μενέλαος, ἀδελφὸς τοῦ Πτολεμαίου καὶ ὑπ' αὐτοῦ διορισθεὶς στρατηγὸς καὶ διοικητὴς τῆς Σαλαμῖνος, διέτριβεν ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει, ἔνθα συνήγαγε τοὺς στρατιώτας ἅπαντας τῶν φρουρίων. Ἐπειδὴ δ' οἱ πολέμιοι ἀπεῖχον τεσσαράκοντα σταδίους ἐξῆλθε τῆς Σαλαμῖνος ἔχων πεζοὺς μὲν μυρίους καὶ διςχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ ὀκτακοσίους. Γενομένης δὲ μάχης ἐπ' ὀλίγον καιρὸν οἱ μὲν περὶ τὸν Μενέλαον ἐκβιασθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ὁ δὲ Δημήτριος καταδιώξας τοὺς πολεμίους μέχρι τῆς πόλεως αἰχμαλώτους μὲν ἔλαβε πλείονας τῶν τρισχιλίων, ἀνεῖλε δὲ περὶ τοὺς χιλίους. Ὁ Μενέλαος ἡττηθεὶς μετέφερεν ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Σαλαμῖνος τάς τε μηχανὰς καὶ τὰς ἀποσκευάς, ἐτοποθέτησε τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς ἐπάλξεις, προτιθέμενος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πόλιν, πολιορκουμένην ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ ταχυδρόμους εἰς

Αἴγυπτον πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ὅπως ἐξαγγείλωσιν αὐτῷ τὴν ἥτταν του καὶ ζητήσωσιν ἐπικουρίας, δι' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς γινομένας ἀπωλείας.

Ὁ Δημήτριος ἀφ' ἑτέρου κατασκοπεύσας τὴν θέσιν τῆς πόλεως καὶ πληροφορηθεὶς περὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, κατανοῶν δ' ὅτι αἱ μηχαναὶ αὐτοῦ ἦσαν ὑποδεέστεραι τῶν ἐχθρικῶν, μετεπέμψατο ἐξ Ἀσίας τεχνίτας καὶ σίδηρον ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαίαν πρὸς κατασκευὴν μηχανῶν ἰσχυρῶν ὕλην καὶ οὕτω κατεσκεύασε τὴν περιώνυμον μηχανὴν Ἑλέπολιν, τὸ πλάτος ἔχουσαν ἑκάστην πλευρὰν 45 πήχεις, τὸ δὲ ὕψος πηχῶν 90, διειλημμένην στήλαις 9, ὑπότροχον δὲ πᾶσαν τροχοῖς στερεοῖς τέσσαρσιν ἀκταπήχεσι τὸ ὕψος. Πολιορκήσας δὲ τὴν πόλιν καὶ κατωρθώσας νὰ ρίψῃ ἓν μέρος τοῦ τείχους, ὀλίγου δεῖν κατελάμβανε τὴν πόλιν ὁπότε αἴφνης νύκτωρ οἱ πολιορκούμενοι ἐπιπεσόντες κατέκαυσαν μηχανάς τινας τῶν πολιορκητῶν καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Ἑλέπολιν. Τοιουτοτρόπως ὁ Δημήτριος ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ τὴν πολιορκίαν.

ΝΑΥΤΙΚΗ ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. — Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ Πτολεμαῖος κατέφθασε μετὰ ἰσχυρᾶς ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως. Ὁ Δημήτριος ἐξῆλθε πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ ἀφοῦ ἔστησε φυλακὴν ἐν τῷ λιμένι τῆς Σαλαμῖνος ἐκ 10 νηῶν ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ στόλου τοῦ Μενελάου. Ἐπιδεξίως βοηθούμενος ὑπὸ Ἡγησίππου τοῦ Ἁλικαρνασσέως, Θεμίσωνος τοῦ Σαμίου καὶ Πλειστία τοῦ Κώου, ἐπέτυχε σπουδαιοτάτης νίκης. Ἡ μάχη αὕτη ὑπῆρξεν ἴσως ἡ σπουδαιοτέρα καὶ αἱματηρωτέρα τῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερομένων (306). Ὁ Πτολεμαῖος ἐλπίζων νὰ διατηρήσῃ τὴν Κύπρον, ἐτράπη εἰς φυγὴν μετὰ 8 μόνον τριήρεων, τῶν λοιπῶν συλληφθεισῶν ἢ καταβυθισθεισῶν. Ὁ δὲ Μενέλαος παρεδόθη μετὰ τῆς πόλεως, τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ του.

Ὁ Ἀντίγονος εὑρίσκετο εἰς Συρίαν ὁπότε ἐπληροφορήθη τὴν νίκην τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Χαίρων ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διάδημα, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ ἐπέτρεψε εἰς τὸν υἱόν του νὰ πράξῃ τὸ αὐτό. Ὁ Πτολεμαῖος, ἀφ' ἑτέρου, ὅστις μεθ' ὅλην τὴν ἧτταν του δὲν ἐθεώρει τὸν ἑαυτόν του ὑποδεέστερον, ἀνέλαβε καὶ αὐτὸς τὸ διάδημα καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεύς. Παραπλησίως τούτοις καὶ οἱ λοιποὶ δυνάσται ζηλοτυπήσαντες ἀνηγόρευον ἑαυτούς

βασιλεῖς. Μόνος ὁ Κάσσανδρος δὲν ἐπέδωκεν αὐτῷ ποτὲ τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως.

ΑΤΥΧΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ —Ἵνα ἐπωφεληθῇ τῆς νίκης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος, ἀθροίσας εἰς Συρίαν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ τε καὶ τοῦ υἱοῦ του, προῆγε διὰ τῆς Κοίλης Συρίας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, ἔχων πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ὀκτακισμυρίων, ἱππεῖς δὲ περὶ τοὺς ὀκτακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα τρεῖς. Ἐνῷ οὗτος κατὰ ξηρὰν ἐπορεύετο, ὁ Δημήτριος ἠκολούθει αὐτὸν κατὰ θάλασσαν μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Αἴγυπτος ἦτο καλῶς ὀχυρωμένη, ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐναυάγησε, τοῦ Ἀντιγόνου ἀναγκασθέντος νὰ μάχηται ὀπισθοχωρῶν.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΚΗΡΥΤΤΕΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ. —Πρὸς παρηγορίαν τῆς ἀποτυχίας του ταύτης καὶ ὅπως κατορθώσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ Πολεμαίου τὴν θαλασσοκρατίαν, ὁ Ἀντίγονος ἐσκέφθη νὰ καταλάβῃ τὴν Ρόδον, σταθμὸν σπουδαῖον τῆς μεσημβρινῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Ρόδος ἔμενε μὲν οὐδετέρα, ἀλλὰ προσέκλινε πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, διότι μετὰ τῆς Αἰγύπτου διενεργεῖτο κυρίως τὸ ἐμπόριον αὐτῆς καὶ διότι ὤφειλε τὴν ὕπαρξίν της εἰς τὰς μετὰ τοῦ βασιλείου τούτου σχέσεις της. Ὀλίγον ἤδη πρὸ τῆς ναυμαχίας τῆς Κύπρου, ὁ Δημήτριος, ὡς ἴδομεν, εἶχε προσκαλέσει τοὺς Ροδίους εἰς συμμαχίαν μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν χορηγίαν ἐπικουριῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ρόδιοι ἀπεποιήθησαν, ὁ Ἀντίγονος εἶχεν ἀποστείλει ἕνα τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ μετὰ νηῶν, διατάξας ὅπως συλλαμβάνῃ τὰ ἐκ τῆς Ρόδου εἰς Αἴγυπτον πλέοντα πλοῖα καὶ κατάσχῃ τὰ φορτία αὐτῶν. Οἱ Ρόδιοι ἐξαρτύσαντες τὰ πλοῖα αὐτῶν σφοδρῶς ἀντέστησαν κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις προσβληθεὶς ἠπείλησεν ὅτι θὰ τιμωρήσῃ αὐτούς. Μάτην οἱ Ρόδιοι προσεπάθησαν νὰ ἐξευμενίσωσιν αὐτόν. Ὁ Ἀντίγονος ἔμεινεν ἄκαμπτος καὶ διέταξε πάραυτα τὸν Δημήτριον νὰ πλεύσῃ μετὰ ἰσχυρᾶς δυνάμεως πρὸς κατοχὴν τῆς Ρόδου. Οἱ Ρόδιοι ἠναγκάσθησαν τότε νὰ συνενωθῶσι μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Δημήτριος ἀπῄτει παρ' αὐτῶν ἑκατὸν ὁμήρους καὶ τὸν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ρόδου εἴσπλουν τοῦ στόλου αὐτοῦ, οἱ Ρόδιοι κατανοήσαντες ὅτι οὗτος προτίθεται νὰ μεταχειρισθῇ αὐτοὺς ὡς τοὺς Κυπρίους, παρεσκευάζοντο εἰς ἀντίστασιν, πέμψαντες ταυτοχρόνως

πρέσβεις πρὸς Πτολεμαῖον, Λυσίμαχον καὶ Κάσσανδρον, ἐξαιτούμενοι βοήθειαν.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΡΟΔΟΝ. — ΑΡΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ. — Ἀναχωρήσας ἐκ Λωρίμων τῆς Καρίας, ἔνθα ἠθροισεν ἅπασαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν Ρόδον. Ἀποβιβασθείς, ἐλαφυραγώγησε τὰς πόλεις καὶ τὰ πεδία καὶ ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἓν ἔτος. Ἀμφότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη ἐπεδείξαντο μεγίστην ἀνδρείαν. Ὁ Δημήτριος δὶς κατώρθωσε νὰ ἀνατρέψῃ τὰ τείχη, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐκδιωχθεὶς τῶν θέσεων τὰς ὁποίας εἶχε καταλάβῃ. Ὁ ἐνεργητικὸς πατριωτισμὸς τῶν Ροδίων οὐδ' ἐπ' στιγμὴν ἐχαλαρώθη. Ἐνῷ οἱ πολῖται καὶ ξένοι, ἐλεύθεροί τε καὶ δοῦλοι ἐμάχοντο ἐπὶ τῶν τειχῶν, οἱ πειραταὶ ἐλήστευον τὰς διὰ τὸν ἐχθρὸν προωρισμένας ζωοτροφίας, φθάνοντες μέχρι τῶν λιμένων τῆς Καρίας. Λυκίας καὶ Κιλικίας, ὅπως καταλάβωσι τὰ πλοῖα τῶν πειρατῶν, οὓς ὁ Δημήτριος εἶχε προσλάβει ὡς ἐπικούρους. Οἱ βασιλεῖς, ὧν τὴν συνδρομὴν εἶχεν ἐπικαλεσθῇ, καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἰδίως σπανίως ἀπέστελλον αὐτοῖς ζωοτροφὰς καὶ ἐπικουρίας. Τέλος ἐν τελευταίᾳ ἐφόδῳ φάλαγξ τοῦ Δημητρίου κατεδιώκετο, ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἅπαντες οἱ στρατιῶται αὐτῆς ἢ ἐφονεύθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν, ὁπότε ἀπρόοπτον γεγονὸς ἐπῆλθε χρησιμεῦον ὡς ἀφορμὴ πρὸς συνθηκολόγησιν μετὰ τῶν Ροδίων, τοῦθ' ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ὁ Ἀντίγονος εἶχε συστήσει εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον. Πρέσβεις τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας, ἥτις δὲν ἔπαυεν ἀνησυχοῦσα τὸν Κάσσανδρον, προσῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ καὶ ἀναγκάσωσιν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν Ροδίων ὅπως δυνηθῶσι νὰ στρέψωσιν ἅπασας τὰς προσπαθείας αὐτῶν κατὰ τοῦ δυνάστου τῆς Μακεδονίας. Οἱ Ρόδιοι ἐξηντλημένοι ἐκ τῆς μακρᾶς ἀμύνης καὶ πειθόμενοι ταῖς συμβουλαῖς τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις πέμψας αὐτοῖς ζωοτροφίας καὶ ἐπικουρίαν τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, εἶχεν ὑποχρεώσει αὐτοὺς νὰ συνθηκολογήσωσι μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου ἐπὶ ὅσον τὸ δυνατὸν καλλιτέρων ὅρων, διετέθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὴν συμφιλίωσιν. Οὕτω συνθήκη μετ' οὐ πολὺ συνωμολογήθη μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ Δημή-

τριος ἦρε τὴν πολιορκίαν (304) καὶ ἔπλευσεν εἰς Ἑλλάδα ὅπως ἐλευθερώσῃ αὐτὴν τοῦ Κασσάνδρου.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. — Ἐν Ἑλλάδι ὁ Δημήτριος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος (303). Ἐλευθερώσας τὰς Ἀθήνας τῆς πολιορκίας, ἐκδιώκει τὸν Κάσσανδρον τῆς Ἀττικῆς, καταδιώκων αὐτὸν μέχρι Θερμοπυλῶν καί, ἡττήσας αὐτόν, κυριεύει τὴν Ἡράκλειαν, εἶτα εἰσέρχεται εἰς Πελοπόννησον, κυριεύει τὴν Σικυῶνα, ὑπερασπιζομένην εἰσέτι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, στρατηγοῦ τοῦ Πτολεμαίου, τὴν Κόρινθον, κατεχομένην ὑπὸ τοῦ Πρεπελάου, στρατηγοῦ τοῦ Κασσάνδρου, τὸν Ὀρχομενὸν τῆς Ἀρκαδίας, ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ τοῦ Στρομβίχου, στρατηγοῦ τοῦ Πολυσπέρχοντος καὶ ἀναγορεύεται ἡγεμὼν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς Ἑλλάδος τῶν συνελθόντων ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ τοῦ ὁρισθέντος πρὸς κατάκτησιν τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας.

ΝΕΟΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Ὁ Κάσσανδρος, περίφοβος ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, πέμψας πρεσβευτὰς πρὸς Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον, συνομολογεῖ μετ' αὐτῶν συμμαχίαν (302) καί, προλαμβάνων τὸν ἐχθρόν, ἐκστρατεύει κατ' αὐτοῦ, ἀναθέσας τὴν διοίκησιν μέρους τοῦ στρατοῦ εἰς τὸν Λυσίμαχον, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου στρατοῦ ὁδεύει εἰς Θεσσαλίαν, διαπολεμήσων Δημητρίῳ καὶ τοῖς Ἕλλησιν.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — «Λυσίμαχος δὲ μετὰ στρατοπέδου διαβὰς ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, Λαμψακινοὺς μὲν καὶ Παριανοὺς ἑκουσίως προσθεμένους ἀφῆκεν ἐλευθέρους, Σίγειον δ' ἐκπολιορκήσας φρουρὰν παρεισήγαγε· μετὰ δὲ ταῦτα Πρεπελάῳ μὲν τῷ στρατηγῷ δοὺς πεζοὺς ἑξακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους, ἐξέπεμψε προσαξόμενον τὰς πόλεις τάς τε κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ Ἰωνίαν, αὐτὸς δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησε πολιορκεῖν τὴν Ἄβυδον, καὶ βέλη καὶ μηχανὰς καὶ τ' ἄλλα παρεσκευάζετο· ἐπεὶ δὲ κατὰ θάλατταν ἦλθε τοὺς πολιορκουμένους στρατιωτῶν πλῆθος παρὰ Δημητρίου τὸ δυνάμενον τὴν ἀσφάλειαν παρέχεσθαι τῇ πόλει, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη, τὴν δ' ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίαν προσαγαγόμενος καὶ Σύνναδα πόλιν ἔχουσαν ἀποσκευὰς βασιλικὰς ἐπολιόρκησε, ὅτε δὴ καὶ Δόκιμον τὸν Ἀντιό-

νου στρατηγὸν πείσας κοινοπραγεῖν τά τε Σύνναδα παρέλαβε διὰ τούτου καὶ τῶν ὀχυρωμάτων ἕνια τῶν ἐχόντων τὰ βασιλικὰ χρήματα. Ὁ δ' ἐπὶ τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας πεμφθεὶς ὑπὸ Λυσιμάχου στρατηγὸς Ἡρεπέλαος Ἀδραμυττίου μὲν ἐκυρίευσεν ἐν παρόδῳ, τὴν δ' Ἔφεσον πολιορκήσας καὶ καταπληξάμενος τοὺς ἔνδον παρέλαβε τὴν πόλιν καὶ τοὺς μὲν ἐγκαταλειφθέντας τῶν Ροδίων ἑκατὸν δμήρους ἀπέστειλεν εἰς τὴν πατρίδα, τοὺς δ' Ἐφεσίους ἀφῆκε, τὰς δὲ ναῦς τὰς ἐν τῷ λιμένι πάσας ἐνέπρησε διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν τοὺς πολεμίους καὶ τὴν ὅλην κρίσιν τοῦ πολέμου ἄδηλον ὑπάρχειν. Μετὰ δὲ ταῦτα Τηΐους μὲν καὶ Κολοφωνίους προσηγάγετο, Ἐρυθραίους δὲ καὶ Κλαζομενίους ἐλθούσης κατὰ θάλατταν βοηθείας τὰς μὲν πόλεις ἑλεῖν οὐκ ἠδυνήθη, τὴν δὲ χώραν αὐτῶν πορθήσας ἀνέζευξεν ἐπὶ Σάρδεις. Ἐνταῦθα δὴ τῶν Ἀντιγόνου στρατηγῶν Φοίνικα καὶ Δόκιμον πείσας ἀποστῆναι τοῦ βασιλέως παρέλαβε τὴν πόλιν πλὴν τῆς ἄκρας· ταύτην γὰρ φυλάττων Φίλιππος εἷς τῶν Ἀντιγόνου φίλων βεβαίαν ἐτήρει τὴν εὔνοιαν τὴν πρὸς τὸν πεπιστευκότα» 1)

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΣΠΕΥΔΕΙ ΝΑ ΕΙΣΕΛΘΗ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — «Ἀντίγονος προχειρισάμενος ἀγῶνα μέγαν καὶ πανήγυριν ἐν Συρίᾳ συντελεῖν, πάντοθεν ἀθλητάς τε καὶ τεχνίτας τοὺς ἐπιφανεστάτους ἐπὶ μεγάλοις ἄθλοις καὶ μισθοῖς ἠθροίκει. Ὡς δ' ἤκουσε τὴν Λυσιμάχου διάβασιν καὶ τῶν στρατηγῶν τὴν ἀπόστασιν, τὸν μὲν ἀγῶνα διέλυσε, τοῖς δ' ἀθληταῖς καὶ τοῖς τεχνίταις ἀπέδωκε τοὺς μισθοὺς οὐκ ἐλάττους διακοσίων ταλάντων. Αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν ὥρμησεν ἐκ τῆς Συρίας, σύντονον τὴν πορείαν ποιούμενος, ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Εἰς δὲ Ταρσὸν τῆς Κιλικίας ἀφικόμενος, ἐξ ὧν κατεκόμισε χρημάτων ἐκ τῶν Κυίνδων, τὸ στρατόπεδον εἰς τρεῖς μῆνας ἐμισθοδότησε· ἔπειτα τὸν Ταῦρον ὑπερβαλὼν προῆγεν ἐπὶ Καππαδοκίας, καὶ τοὺς ἀφεστηκότας περὶ τὴν Ἄνω Φρυγίαν καὶ Λυκαονίαν ἐπιπορευόμενος πάλιν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν συμμαχίαν ἀποκατέστησε, καθ' ὃν δὲ χρόνον οἱ περὶ τὸν Λυσίμαχον πυθόμενοι τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν συνήδρευον βουλευόμενοι πῶς χρηστέον εἴη τοῖς ἐπιφερομένοις κατοίκοις. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς εἰς

(1) Διόδ. Σικελ. β.βλ. 20, 107.

μὲν μάχην μὴ συγκαταβαίνειν ἕως ἂν οἱ περὶ Σέλευκον ἐκ τῶν ἄνω σατραπειῶν καταβῶσι, τόπους δὲ ἰσχυροὺς καταλαβέσθαι καὶ χάρακι καὶ τάφρῳ τὴν στρατοπεδείαν ἀσφαλισαμένους ὑπομένειν τῶν πολεμίων τὴν ἔφοδον. Οὗτοι μὲν οὖν τὸ δοχθὲν αὐτοῖς ἐπετέλουν κατὰ σπουδήν.»

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΜΑΧΕΤΑΙ ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΩΝ. — «Ὁ δ' Ἀντίγονος ἐπεὶ πλησίον ἐγένετο τῶν πολεμίων, ἐκτάξας τὴν δύναμιν προσεκαλεῖτο εἰς μάχην. Οὐδενὸς δ' ἐπεξιέναι τολμῶντος, αὐτὸς μὲν κατελάβετο τόπους τινας, δι' ὧν ἀναγκαῖον ἦν τὰς τροφὰς τοῖς ἐναντίοις παρακομίζεσθαι, οἱ δὲ περὶ τὸν Λυσίμαχον φοβηθέντες μή ποτε τῆς ἀγορᾶς ἀποκοπείσης ὑποχείριοι γίνωνται τοῖς πολεμίοις, νυκτὸς ἀνέζευξαν καὶ κατεστρατοπέδευσαν περὶ Δορύλαιον, χωρίον ἔχον σίτου τε καὶ τῆς ἄλλης χορηγίας πλῆθος καὶ ποταμὸν περιρρέοντα δυνάμενον ἀσφάλειαν παρέχεσθαι τοῖς παρ' αὐτὸν στρατοπεδεύουσι, βαλόμενοι δὲ στρατοπεδείαν ὠχύρωσαν τὴν παρεμβολὴν βαθείᾳ τάφρῳ καὶ τριπλῷ χάρακι.» 1)

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΚΑΤΑΔΙΩΚΕΙ ΑΥΤΟΝ, ΑΛΛΑ ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΑΙΤΕΙΤΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΔΙΩΞΕΩΣ. — «Ἀντίγονος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν πολεμίων ἀποχώρησιν, εὐθὺς ἐπεδίωκεν αὐτούς, καὶ πλησίον γενόμενος τῆς παρεμβολῆς, ἐπεὶ πρὸς παράταξιν οὐ συγκατέβαινον, ἤρξατο περιταφρεύειν τὴν στρατοπεδείαν, καὶ καταπέλτας καὶ βέλη μετεπέμψατο βουλόμενος αὐτὴν πολιορκῆσαι· συντελουμένων δὲ τῶν ἀκροβολισμῶν περὶ τὴν ταφρείαν, καὶ τῶν περὶ τὸν Λυσίμαχον πειρωμένων ἀνείργειν τοῖς βέλεσι τοὺς ἐργαζομένους, ἐν πᾶσι προετέρουν οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον. Ἔπειτα χρόνου γενομένου καὶ τῶν ἔργων ἤδη συντέλειαν λαμβανόντων, τῆς δὲ τροφῆς ἀπολειπούσης τοὺς πολιορκουμένους, οἱ περὶ τὸν Λυσίμαχον τηρήσαντες νύκτα χειμέριον, ἀναζεύξαντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς διὰ τῶν ὑπερδεξίων τόπων ἀπεχώρησαν εἰς παραχειμασίαν. Ὁ δὲ Ἀντίγονος ἡμέρας γενομένης ὡς εἶδε τὴν τῶν πολεμίων ἀπαλλαγήν, ἀντιπαρῆγεν αὐτὸς διὰ τῶν πεδίων. Ἐπιγενομένων δὲ ὄμβρων μεγάλων, καὶ τῆς χώρας οὔσης βαθύγρου καὶ πηλώδους, τῶν τε ὑποζυγίων οὐκ ὀλίγα συνέβη καὶ

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 20, 108.

τῶν σωμάτων τινὰ διαφθαρῆναι καὶ τὸ σύνολον ἐπιπίνως ἅπασαν τὴν δύναμιν διατεθῆναι· διόπερ ὁ βασιλεὺς ἅμα μὲν ἀναλαβεῖν βουλόμενος ἐκ τῆς κακοπαθείας τοὺς στρατιώτας, ἅμα δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν ὁρῶν περιλαμβάνουσαν, τοῦ μὲν καταδιώκειν ἀπέστη, πρὸς δὲ τὴν χειμασίαν ἐπιλεξάμενος τοὺς εὐθετωτάτους τόπους διεῖλε κατὰ μέρη τὴν δύναμιν».

ΑΝΑΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — «Πυνθανόμενος δὲ Σέλευκον καταβαίνειν ἐκ τῶν ἄνω σατραπειῶν μετὰ μεγάλης δυνάμεως, ἔπεμψέ τινας τῶν φίλων εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς Δημήτριον, παρακελευόμενος ἥκειν πρὸς αὐτὸν μετὰ τῆς δυνάμεως τὴν ταχίστην· σφόδρα γὰρ εὐλαβεῖτο μὴ πάντων τῶν βασιλέων ἐπ' αὐτὸν συνδραμόντων ἀναγκασθῇ παρατάξαι κρίνας τὸν ὅλον πόλεμον πρὶν ἢ συνελθεῖν εἰς ταὐτὸ τὴν ἐκ τῆς Εὐρώπης δύναμιν. Παραπλησίως δὲ καὶ Λυσίμαχος διεῖλε τὴν δύναμιν εἰς χειμασίαν ἐν τῷ καλουμένῳ Σαλωνίας Πεδίῳ· ἀγορὰν δὲ πολλὴν ἐξ Ἡρακλείας μετεπέμπετο, ποιησάμενος ἐπιγαμίαν πρὸς τοὺς Ἡρακλιώτας· ἔγημε γὰρ Ἄμηστριν τὴν Ὀξυάρτου μὲν θυγατέρα, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῆν, Κρατεροῦ δὲ γυναῖκα γενομένην ὑπ' Ἀλεξάνδρου δοθεῖσαν, τότε δυναστεύουσαν τῆς πόλεως» 1).

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΕΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ὅταν ὁ Δημήτριος ἔλαβε διαταγὴν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅπως ἐπαναφέρῃ ἀμέσως εἰς Μικρὰν Ἀσίαν τὸν ὑπ' αὐτοῦ στρατόν, εὑρίσκετο ἀντιμέτωπος τοῦ Κασσάνδρου παρὰ τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Λάρισσαν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν τόλμην νὰ συμπλακῇ μετ' αὐτοῦ, ἀναμένων ἀνυπομόνως εἰδήσεις ἐξ Ἀσίας περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ἐκεῖ πολέμων. Ὁ Δημήτριος, ἠναγκασμένος νὰ ὑπακούσῃ, ἔσπευσε νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τοῦ Κασσάνδρου ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως ὅπως ἡ συνθήκη ἦ προσωρινὴ μέχρι τῆς ἐπικυρώσεως ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου, καθόσον ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἀντίγονος προετίμα πάντοτε νὰ καταλήγῃ τὸν πόλεμον διὰ τῶν ὅπλων καὶ οὐχὶ διὰ συνθήκης. Ἀποπλεύσας ὅθεν, κατέπλευσεν εἰς Ἔφεσον, ἣν, ἐκβιάσας, ἠνάγκασε τὴν ὑπὸ τοῦ Πρεπελάου, στρατηγοῦ τοῦ Λυσιμάχου, παρεισαχθεῖσαν φρουρὰν νὰ παραδοθῇ

(1) Διόδ. Σικελ. βιβλ. 20. 100.

ἐπὶ συνθήκῃ, ἀντικατέστησεν αὐτὴν δι' ἑτέρας ἐκ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καί, προχωρήσας πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, κατέλαβε τήν τε Λάμψακον καὶ Παριανὸν ὡς καὶ ἄλλας ἀποστάτους πόλεις. Παραγενόμενος δὲ περὶ τὸ στόμιον τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸ ἱερὸν τῶν Καλχηδονίων, καταλιπὼν πρὸς φύλαξιν τρισχιλίους πεζοὺς στρατιώτας μετὰ τεσσαράκοντα μακρῶν νηῶν. Παραλαβὼν δὲ τὴν λοιπὴν δύναμιν, διεμοίρασεν αὐτὴν εἰς διαφόρους παρακτίους πόλεις πρὸς χειμασίαν. Κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους ὁ Μιθριδάτης, βασιλεὺς τοῦ Πόντου καὶ μέρους τῆς Καππαδοκίας, οὗ αἱ κτήσεις ἐπεξετείνοντο μέχρι Μυσίας, ἀνῃρέθη περὶ Κίον τῆς Μυσίας, ἔνθα ἐβασίλευεν ἀπὸ 30 ἐτῶν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιθριδάτης ὁ δεύτερος, διαδεχθεὶς αὐτόν, ἀπώλεσε τὰς ἐν Βιθυνίᾳ καὶ Μυσίᾳ κτήσεις τοῦ πατρός του, διατηρηθεὶς ἐν Παφλαγονίᾳ καὶ Κιλικίᾳ καὶ ἐπαυξήσας βραδύτερον τὰς κτήσεις αὐτοῦ ἕνεκα βεβαίως τῶν μετὰ τὴν ἐν Ἰψῷ μάχην ἐπισυμβάντων πολέμων.

Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΕΚΠΕΜΠΕΙ ΤΟΝ ΠΛΕΙΣΤΑΡΧΟΝ ΠΡΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΝ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. — Ὁ Κάσσανδρος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Δημητρίου, ἀνακτήσας τὰς κατὰ τὴν Θεσσαλίαν πόλεις, ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πλείσταρχον πρὸς βοήθειαν τοῦ Λυσιμάχου, δώσας αὐτῷ πεζοὺς μὲν μυρίους δισχιλίους, ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους. Ὁ Πλείσταρχος, παραγενόμενος ἐπὶ τὸ στόμιον τοῦ Πόντου, εὗρε τὰ παράκτια κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, ἅπερ ὁ Δημήτριος εἶχεν ἀφήσει ἐκεῖ. Ἀπογνοὺς δὲ τὴν διάβασιν, ἐπανῆλθεν εἰς Ὀδησσόν, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μυσίας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐπιβιβασθῇ καὶ μεταβῇ εἰς Ἡράκλειαν τῆς Βιθυνίας, ἔνθα εὑρίσκετο μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ Λυσιμάχου. Μὴ ἔχων δὲ ἱκανὰ πορεῖα πρὸς διάβασιν τῶν στρατιωτῶν, διεμέρισε τριχῶς τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀποστολὴ διεπέρασε πρὸς τὴν Ἡράκλειαν, ἡ δὲ δευτέρα ἠλώθη ὑπὸ τῶν περὶ τὸ στόμιον τοῦ Πόντου εὑρισκομένων φυλακίδων νηῶν τοῦ Δημητρίου, ἡ δὲ τρίτη, μεθ' ἧς ἦν καὶ ὁ Πλείσταρχος, κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας, ἥτις κατέστρεψεν ἅπαντα τὰ σκάφη αὐτοῦ αὐτανδρα. Ὁ δὲ Πλείσταρχος αὐτὸς ἡμιθανὴς εἰς τὴν γῆν ἀπεβιβάσθη, ἀποκομισθεὶς εἰς Ἡράκλειαν, ὅθεν, ὀλίγον ἀναλαβών, ἀνέζευξε πρὸς τὸν Λυσίμαχον, εἰς χειμασίαν ὡρμακότα.

Ο ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΑΝΑΚΤΑ ΤΗΝ ΣΥΡΙΑΝ.—Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν, ὁ Πτολεμαῖος, ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀντιγόνου, ἀνεκτήσατο τὴν Παλαιστίνην, τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Κοίλην Συρίαν ἐκτὸς τῆς πόλεως Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἐν αἷς φρουραὶ τοῦ Ἀντιγόνου διέμενον. Τὴν Σιδῶνα ἐπολιόρκει, ὁπότε προσῆλθον τινὲς ἐπαγγέλλοντες ψευδῶς ὅτι ὁ Ἀντίγονος, νικήσας τὸν Λυσίμαχον καὶ Σέλευκον, ἀναγκασθέντας νὰ ἀποχωρήσωσιν εἰς Ἡράκλειαν, προχωρεῖ μετὰ σπουδῆς ἐπὶ Συρίας πρὸς βοήθειαν τῆς Σιδῶνος. Ἐπὶ τῇ ψευδεῖ ταύτῃ εἰδήσει, ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ ἀνακωχὴν τετράμηνον μετὰ τῶν Σιδωνίων καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγυπτον ὅπως συνενώσῃ ἅπασας τὰς δυνάμεις του κατὰ τοῦ ἐπιφόβου τούτου ἐχθροῦ.

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΣΥΝΕΝΟΥΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ.—Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Ἀντιγόνου, ἀντὶ νὰ καταβληθῶσι, τοὐναντίον συνηνοῦντο. Ὁ Σέλευκος ἀφίκετο εἰς Καππαδοκίαν, ἔχων πεζοὺς μὲν δισμυρίους, ἱππεῖς δὲ σὺν τοῖς ἱπποτοξόταις περὶ μυρίους δισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, ἅρματα δὲ δρεπανηφόρα πλείω τῶν ἑκατόν. Μάχη γενικὴ ἐπέκειτο. Ἐν Ἰψῷ τῆς Φρυγίας, οὐχὶ μακρὰν τῶν Συννάδων, οἱ δύο στρατοὶ συνηντήθησαν (301). Ὁ Ἀντίγονος εἶχε πεζοὺς μὲν 70 χιλ., ἱππεῖς 6 χιλ. καὶ ἐλέφαντας 75, ὁ δὲ συμμαχικὸς στρατὸς εἶχε πεζοὺς μὲν 64 χιλ., ἱππεῖς δὲ 11500, ἐλέφαντας 400 καὶ ἅρματα 120.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΙΨΩ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.—Ἅμα τῆς μάχης ἀρξαμένης, ὁ Δημήτριος ἔχων παρ' αὐτῷ Πύρρον τὸν Αἰακίδην, βασιλέα τῆς Ἠπείρου, περιώνυμον καταστάντα ἀκολούθως καὶ μηδέποτε αὐτὸν ἐγκαταλιπόντα καθ' ὅλην τὴν μάχην, ὥδευσεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἱππέων κατὰ τοῦ Ἀντιόχου υἱοῦ τοῦ Σελεύκου καί, γενναίως πολεμήσας, διέσχισε τὰς ἐχθρικὰς τάξεις, τρέψας τοὺς πολεμίους εἰς φυγήν. Ἀλλά, καταδιώξας τοὺς φεύγοντας, εὑρέθη περικεκλεισμένος κατὰ τὴν ὀπισθοχώρησιν, μὴ δυνηθεὶς νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν πεζῶν αὐτοῦ, καθόσον οἱ ἐλέφαντες τοῦ ἐχθροῦ ἐπλήρωσαν τὸ κενὸν διάστημα. Τότε ὁ Σέλευκος, βλέπων τοὺς πεζοὺς τοῦ Ἀντιγόνου χωρισθέντας τῶν ἀρίστων ἱππέων αὐτῶν, ἐπέπεσεν ἀμφοτέρωθεν κατ' αὐτῶν ὅπως ἐνσπείρῃ αὐτοῖς τὸν τρόμον καὶ δώσῃ αὐτοῖς τὸν καιρὸν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις. Μέρος τῶν

πεζῶν, ἐκτὸς μάχης γινόμενον, ὑπετάγη αὐτῷ, τῶν λοιπῶν τραπέντων εἰς φυγήν. Ταὐτοχρόνως λόχος πεζῶν τοῦ Σελεύκου ἐπέπεσε κατὰ διαταγήν του κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, ἀναμένοντος ἐπικουρίαν παρὰ τοῦ υἱοῦ του, ὃν καὶ εἶδε πίπτοντα νεκρὸν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ὁ γηραιὸς στρατηγός, ζήσας 80 καὶ 1 ἔτη καὶ ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ ὡραιότερον τέλος τοῦ βίου αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποφασιστικῆς ταύτης μάχης ὠφείλετο, οὐχὶ εἰς τὴν ἀσύνετον πορείαν τοῦ Δημητρίου, ἀλλὰ εἰς τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ πολυάριθμον τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐλεφάντων τοῦ Σελεύκου καὶ τοῦ Λυσιμάχου. 1)

Ὅπωσδήποτε ἡ μάχη αὕτη, ἐξαλείψασα τὸν ἐπιφοβώτερον καὶ ἰσχυρώτερον τῶν πέντε μνηστήρων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, δὲν ἐπέδωκε τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ὁ Κάσσανδρος, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Λυσίμαχος, συμμαχήσαντες μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου, δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ αἰσθημάτων ἀμοιβαίας φιλίας, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ φόβου, ὃν ἐνέσπειρεν ἀντίπαλος δυνάμενος νὰ ἀντιπαραταχθῇ πρὸς πάντας καὶ ὑπὸ τοῦ συμφέροντος τῆς ἰδίας αὐτῶν συντηρήσεως.

Τοῦ ἀντιπάλου τούτου ἐκ μέσου ἀρθέντος, νέαι ἀντιζηλίαι γενηθήσονται, ὧν θέατρον ἔσται συνεχῶς ἡ Μικρὰ Ἀσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς ἐν Ἰψῷ μάχης μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Λυσιμάχου (301—281).

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. — Οἱ νικηταί, μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Ἀντιγόνου, διενεμήθησαν τὰ λείψανα τοῦ ἡττηθέντος. Ὁ Λυσίμαχος προσέθετο εἰς τὸ κυβερνεῖον αὐτοῦ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι Ταύρου, ἐκτὸς τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους τῆς Καππαδοκίας καὶ ἴσως καὶ αὐτῆς τῆς Μεγάλης Φρυγίας, ἥτις, με-

(1) Histoire, des éléphants, par le géneral Armandi Paris, 1843 p. 65 et suiv.

τὰ τῶν λοιπῶν κρατῶν τοῦ Ἀντιγόνου, τοῦ ἐκ Κυίνδων θησαυροῦ καὶ τοῦ τίτλου τοῦ βασιλέως ἀφέθησαν τῷ Σελεύκῳ, παρ' οὗ κατείχοντο, καθ' ὃν χρόνον κατῆλθεν οὗτος ἐκ τῆς ἄνω Ἀσίας, ὅπως συνενωθῇ μετὰ τοῦ Λυσιμάχου κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Μόνον ἡ Κιλικία ἐδόθη εἰς τὸν Πλείσταρχον, ἀδελφὸν τοῦ Κασσάνδρου, πρὸς ἀμοιβὴν βεβαίως τῶν ἐκδουλεύσεων αὐτοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῆς Ἀσίας. Ὁ Πτολεμαῖος, ὃς δὲν παρευρέθη κατὰ τὴν μάχην, δὲν ἔλαβέ τι πρὸς ἐπαύξησιν τῶν κτήσεων αὐτοῦ, ἀλλὰ διετήρησε τὴν Αἴγυπτον, τὴν Κυρηναϊκήν, ὡς καὶ τὴν Φοινίκην, τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, ἥτις βραδύτερον ἀπέβη τὸ μῆλον τῆς ἔριδος μεταξὺ τῶν διαδόχων αὐτοῦ καὶ τοῦ Σελεύκου. Ὁ Κάσσανδρος οὐδὲν προσέλαβεν, ἀλλὰ μυστικόν τι ἄρθρον ἐγκατέλειπεν αὐτῷ πολὺ πιθανῶς τὴν Εὔβοιαν καὶ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ κατακτήσῃ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τῇ Κεντρικῇ Ἑλλάδι. Ἄλλως τε ὁ λαχὼν κλῆρος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Πλειστάρχῳ ἦν ἀρκοῦσα αὐτῷ ἀμοιβή.

Οὕτως, ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰς πέντε βασίλεια μετὰ τὴν ἐν Ἰψῷ μάχην διαιρεθεῖσα, τέσσαρα τοῦ λοιποῦ βασίλεια θὰ ἀποτελῇ, τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, τὴν Θρᾴκην καὶ Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν καὶ τὴν Ἄνω Ἀσίαν, καὶ τὴν Αἴγυπτον. Μετ' οὐ πολὺ εἰς τρία βασίλεια θὰ περιωρισθῇ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου καὶ εἶτα πάλιν θὰ αὐξηθῇ εἰς τέσσαρα διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ βασιλείου τῆς Περγάμου. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἴδωμεν, ὡς μέχρι τοῦδε, ἕνα τῶν στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου φιλοδοξοῦντα πρὸς κατάληψιν ἁπάσης τῆς κληρονομίας. Τὰ διάφορα ταῦτα κράτη διατηρηθήσονται μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν μετὰ πολλὰς περιπετείας θὰ γίνωσι βορὰ τῶν Ρωμαίων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΙΨΩ ΜΑΧΗΝ. — Ἡ Μικρὰ Ἀσία μέχρι τοῦ 320 ἀπετέλει ἓξ ἢ ἑπτὰ σατραπείας αἵτινες ἀπὸ πολλοῦ εἶχον καταληφθῇ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου. Μετὰ τὴν ἐν Ἰψῷ μάχην, ὡς ἴδομεν, ἡ ἀρχαία διαίρεσις τῆς χώρας ταύτης δὲν εἶχεν ἀποκατασταθῇ. Ὁ Σέλευκος, ὅστις μόνος κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριξε τὴν κατὰ τοῦ δεσπότου τῆς Ἀσίας κινδυνώδη πάλην, καὶ ὁ Σέλευκος, ὅστις ἦρατο τὴν κατ' αὐτοῦ νίκην, διενεμήθησαν αὐτὴν ὡς μέλη ἐκτενοῦς σώματος, ἐκτὸς τῆς Κιλικίας, ἥτις ἀπετέλει κράτος ἀνεξάρτητον μεταξὺ τῶν δύο συμ-

μάχων, οἵτινες λίαν ἐγγὺς εὑρισκόμενοι, ἐγένοντο μετ' οὐ πολὺ ἀντίπαλοι ἐν τῇ κατοχῇ αὐτῆς.

Διὰ τοῦτο βεβαίως καὶ οἱ δύο βασιλεῖς, πανίσχυροι μετὰ τὴν νίκην αὐτῶν, ἐγκατέλειψαν μέρη τινα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὰς δυναστείας αἵτινες μέχρι τοῦδε διετέλουν ὑπόφοροι ἢ ἀνεξάρτητοι, ἤτοι τὴν Ἀρμενίαν, τὴν κυρίως Καππαδοκίαν, τὴν ἐπὶ Πόντῳ Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Βιθυνίαν, ἐξ ὧν τὰ δύο πρῶτα κράτη ὑπετάγησαν τῷ Σελεύκῳ, ἐνῷ ὁ Λυσίμαχος εἶχεν ἐπιρροήν τινα ἐπὶ τῶν δύο ἄλλων, ὧν τὸ τελευταῖον, ἡ Βιθυνία ἰδίως, συμπεριελήφθη ἐν τοῖς ἀσιατικοῖς αὐτοῦ κράτεσι.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΙΨΩ ΜΑΧΗΝ.—Ὁ Δημήτριος, ἐξ ἅπαντος τοῦ βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δὲν διετήρει ἢ μόνον τὴν Σιδῶνα, τὴν Τύρον, τὴν Κύπρον, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καί τινας θέσεις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· ἀλλ' ἀκμαία διετηρεῖτο ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ, πλουσία ἐν ταῖς δυστυχίαις, καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ, ὃν αἱ ἥτται καθίστων ἐνεργητικώτατον· διετήρει εἰσέτι τὰς ναυτικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, παρομοίας τῶν ὁποίων οὐδεὶς τῶν συμμάχων ἠδύνατο νὰ παρατάξῃ. Ἔμενον αὐτῷ εἰσέτι πισταὶ αἱ Ἀθῆναι, ὑπὲρ ὧν τοσαῦτα εἰργάσατο, καὶ ἐν αἷς εἶχεν ἀφήσει τοὺς θησαυρούς, τὴν σύζυγον αὐτοῦ Δηϊδάμειαν καὶ μέρος τῶν σκαφῶν αὐτοῦ. Ἐκ τῆς σπουδαίας ταύτης θέσεως, ὡς κέντρου ἐνεργείας, ἠδύνατο νὰ δεσπόζῃ τῆς θαλάσσης καὶ προσθέττῃ νέας κτήσεις εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΦΕΣΟΝ.—Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ μετὰ τὴν ἥτταν του κατέφυγεν εἰς Ἔφεσον, εὕνουν αὐτῷ διατελοῦσαν εἰσέτι καὶ τῷ στόλῳ αὐτοῦ ἐξαίρετον λιμένα παρέχουσαν, ἀφ' ἧς ἠδύνατο νὰ στρατεύῃ κατὰ τῶν ἐχθρικῶν στόλων. Ἄλλως τε ἡ Ἔφεσος ἐχορήγει αὐτῷ σταθμὸν ἀξιόλογον, ὅθεν, τῆς τύχης εὐνοούσης, ἠδύνατο βραδύτερον νὰ προσβάλῃ τοὺς νικητὰς αὐτοῦ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἧς ἡ κατοχὴ ἦν ἀναγκαία εἰς τὸν ἐπιδιώκοντα τὴν θαλασσοκράτησιν ὡς αὐτόν. Κατὰ τὴν φυγήν του ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ μὲν πεντακισχίλιοι, ἱππεῖς δὲ τετρακισχίλιοι· κατὰ δὲ τὴν εἰς Ἔφεσον ἄφιξίν του, στερούμενος χρημάτων αὐτός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν πάντες ἠθέλησαν μὲν νὰ μὴ σεβασθῶσιν

ὡς λέγεται, τὰ χρήματα τοῦ ναοῦ, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσαν. Κατὰ τὸν Πλούταρχον προσεπάθησε νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς στρατιώτας του τοιαύτης ἱεροσυλίας, κατὰ πᾶσαν ὅμως πιθανότητα ἠθέλησε, διὰ τῆς μετριοπαθείας ταύτης, νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ τὴν πίστιν καὶ εὔνοιαν τῶν Ἐφεσίων, ἐπιφυλασσόμενος νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς πόρους τούτους βραδύτερον. Ἐπεβιβάσθη ὅθεν εἰς τὰς ναῦς, ἀφήσας εἰς Ἔφεσον μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν Διόδωρον, ἕνα τῶν τριῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, οἵτινες, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, εἶχον ἀποκτείνει τὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ καταληφθέντα δυνάστην. Μετὰ ταῦτα ἄρας τὴν ἄγκυραν καὶ διδοὺς εἰς τοὺς ναυάρχους ἐσφραγισμένας διαταγάς, ἃς ὤφειλον νὰ ἀνοίξωσιν ὁπότε τρικυμία προφανῆς ἐπρόκειτο νὰ διαλύσῃ τὸν στόλον καὶ αἵτινες περιεῖχον τὴν ἣν ὤφειλον τότε νὰ λάβωσι διεύθυνσιν, ἀπέπλευσεν ἐξ Ἐφέσου καὶ ἀφίκετο εἰς Καρίαν μετὰ τοῦ στόλου καὶ τοῦ ἐναπολειφθέντος στρατοῦ του, ἴσως διὰ νὰ καταλάβῃ σπουδαῖόν τι μέρος τῶν παρακτίων οἷον τὴν Ἁλικαρνασσόν, ἣν ὁ πατήρ του εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τοῦ Ἀσάνδρου. Οἷον δήποτε καὶ ἂν ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας ταύτης διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς Κιλικίαν, ἔνθα εὗρε τὴν μητέρα αὐτοῦ Στρατονίκην, ἔλαβε μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλειφθέντων θησαυρῶν, μετέβη εἰς Σαλαμῖνα, ἣν κατεῖχον εἰσέτι οἱ ἀδελφοί του, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἔνθα ἔμαθεν ὅτι ὁ Διόδωρος διεπραγματεύετο μετὰ τοῦ Λυσιμάχου, καὶ εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὴν Ἔφεσον ἀντὶ πεντήκοντα ταλάντων. Ἀποπλεύσας εἰς τὰ παράκτια τῆς Ἐφέσου εἰσῆλθε μετὰ τοῦ πιστοῦ Νικάνορος εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς κεκρυμμένος ὢν ἐντὸς μιᾶς τριήρεος. Ὁ Νικάνωρ ἐζήτησε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Διοδώρου λέγων ὅτι ἐπεθύμει νὰ συννενοηθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν φρουρὰν ἥτις ἀφωσιωμένη εἰς τὸν βασιλέα δὲν ἤθελεν ἴδει μὲ ὄμμα εὐμενὲς τὴν εἰς τὸν ἐχθρὸν παράδοσιν τῆς πόλεως. Ὁ Διόδωρος μετὰ μικρᾶς συνοδίας διὰ μικροῦ σκάφους μετέβη πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Νικάνορος, ἀλλὰ μόλις τὸ σκάφος τοῦ Διοδώρου προσήγγισε τὴν τριήρη, ὁ Δημήτριος ρίπτεται ἐπὶ τοῦ σκάφους, ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν αὐτόν τε καὶ τοὺς συνοδούς του, σπεύ-

δει ἀμέσως εἰς Ἔφεσον, λαμβάνει ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα κα ἐπανελθὼν εἰς τὴν τριήρη του, ἀποπλέει εἰς Ἀθήνας.

ΕΚΔΙΩΚΕΤΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. — Ἀφικόμενος εἰς τὸ ὕψος τῶν Κυκλάδων παρὰ τὰς Ἀθήνας συνήντησε τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις, οἵτινες προσήρχοντο νὰ τὸν παρακαλέσωσιν ὅπως ἀπομακρυνθῇ τῆς πόλεως αὐτῶν, καθόσον ὁ δῆμος ἐψηφίσατο ὅπως μηδένα τῶν βασιλέων δεχθῇ. Ἐδήλωσαν δ' αὐτῷ ταὐτοχρόνως ὅτι ἐξέπεμψαν εἰς Μέγαρα τὴν σύζυγον αὐτοῦ Δηϊδάμειαν μετὰ συνοδίας καὶ τῶν ἀνηκουσῶν αὐτῇ τιμῶν. Ὁ Δημήτριος ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἀχαρίστῳ ταύτῃ διαγωγῇ λαοῦ ὅστις πρὸ μικροῦ ἔστηνε βωμοὺς καὶ προσέφερε τιμὰς αὐτῷ ὑπεράνθρώπους, συνησθάνετο ἑαυτὸν λίαν ἀνίσχυρον πρὸς ἐκδίκησιν, περιορισθεὶς νὰ ἀπαιτήσῃ τὰ πλοῖα ἅτινα εἶχε χορηγήσει αὐτοῖς, λαβὼν ταῦτα ἀπέπλευσε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ ἔνθα εὗρε τὰ πράγματα αὐτοῦ εἰς χειρίστην θέσιν. Αἱ φρουραὶ αὐτοῦ εἶχον ἐκδιωχθῇ τῶν πόλεων τὰς ὁποίας κατεῖχον, ἢ εἶχον ἀποσκιρτήσει πρὸς τοὺς ἐχθρούς· τοιουτοτρόπως ἐματαιοῦτο ἡ ἔξοχος ἐκείνη ἐλπὶς τοῦ νὰ καταστήσῃ τὰς Ἀθήνας πρωτεύουσαν ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας περιλαμβανούσης τὴν Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους καὶ προσκτωμένης μετ' οὐ πολὺ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν καὶ πολλὰς ἄλλας κατακτήσεις· ὁ Δημήτριος ἦτο τότε ἁπλοῦς φυγὰς νενικημένος, διατηρῶν μόνον τὸ ἐπώνυμον τοῦ πολιορκητοῦ.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΕΗΛΑΤΕΙ ΤΗΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ. — Ὁ γενναιότερος καὶ ἐπιτηδειότερος στρατηγὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὁ Δημήτριος δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῆς νέας ταύτης συμφορᾶς, ἀλλὰ καταλειπὼν ἐν Ἑλλάδι τὸν νέον αὐτοῦ φίλον Πύρρον ὅστις οὐδέποτε ἐγκατέλειψεν αὐτὸν ἐν τῇ δυστυχίᾳ ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ εἰς τὴν Χερρόνησον τῆς Θράκης. Ὁ Λυσίμαχος ὅστις δὲν εἶχε στόλον καὶ εὑρίσκετο εἰσέτι ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ τὰς ἐν Εὐρώπῃ κτήσεις του διότι ἀντίπαλος ὢν τοῦ Σελεύκου οὐδεμίαν παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανε συνδρομήν· ὥστε ὁ Δημήτριος ἐλευθέρως ἠδύνατο νὰ κυριεύῃ τὰς πόλεις του, νὰ λεηλατῇ τὰς χώρας καὶ νὰ ἐπαυξάνῃ τὸν στρατόν του διὰ τῆς στρατολογίας καὶ τῆς διανομῆς τῶν λαφύρων. Περίπτωσις ἀπρό-

οπτος ἐπῆλθεν εὐνοϊκωτέραν δώσουσαν τροπὴν εἰς τὰ πράγματα αὐτοῦ.

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΖΗΤΕΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΗΝ ΧΕΙΡΑ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗΣ. — Ἡ ἀντιζηλία δὲν ἐβράδυνε νὰ εἰσχωρήσῃ μεταξὺ τῶν νικητῶν· ὁ φόβος τῆς ὑπερβολικῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκει τότε ὁ Σέλευκος κύριος μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Συρίας, τῆς Φοινίκης καὶ τῆς ἄνω Ἀσίας ἐπέφερε προσέγγισίν τινα μεταξὺ Λυσιμάχου καὶ Πτολεμαίου· ὁ Λυσίμαχος ἠγάπα τὴν Ἀμάστριδα εὐγενῆ Περσίδα, ἣν μετὰ τὴν ἐν Ἴψῳ μάχην καὶ ὁπότε ἐτακτοποίησεν ἁπάσας τὰς νέας αὐτοῦ κτήσεις εἶχεν ὁδηγήσει εἰς Σάρδεις ἔνθα παρ' αὐτῇ διῆλθεν ὅλον τὸν χειμῶνα. Θυσιάζων πολιτικοῖς λόγοις τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ συμπαθείας ἐγκατέλειψεν αὐτὴν ὅπως συζευχθῇ τὴν Ἀρσινόην θυγατέρα τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ Σέλευκος ἀφ' ἑτέρου ἀνησύχως βλέπων τὴν προσέγγισιν τῶν δύω ἰσχυρῶν ἀντιπάλων του, ἐπεδίωκε σύμμαχόν τινα καὶ, ἀμφιταλαντευόμενος μεταξὺ Κασσάνδρου καὶ Δημητρίου, φοβούμενος δὲ μήπως συμμαχῶν μετὰ τοῦ Κασσάνδρου, θὰ ἠνάγκαζε τὸν Δημήτριον ἐχθρὸν θανάσιμον τοῦ Κασσάνδρου νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Λυσιμάχου οἵτινες ἀπέναντι τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ στόλου των θὰ ἐγκατέλειπον αὐτῷ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους, ἐξελέξατο ὡς σύμμαχον τὸν Δημήτριον ἀποστείλας αὐτῷ πρεσβευτάς, ὅπως ἐκζητήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός του Στρατονίκης. Ὁ Δημήτριος, πρὸς ὃν ἀνέλπιστος ἦν εὐτυχία τοῦ νὰ γίνῃ πενθερὸς τοῦ Σελεύκου, ἀπέπλευσε πάραυτα μεθ' ὅλου τοῦ στόλου του ὅπως ὁδηγήσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς Συρίαν.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΕΥΕΙ ΤΗΝ ΚΙΛΙΚΙΑΝ. — Ἀναγκασθεὶς κατὰ τὸν διάπλουν νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ξηράν, ἀπεβιβάσθη εἰς Κιλικίαν. Πλείσταρχος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κασσάνδρου τρόμῳ καταλειφθεὶς ἐπὶ τῇ ἀποβιβάσει ταύτῃ, καὶ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀίσχυρον πρὸς ἀντίστασιν, ἐγκαταλείπει τὴν σατραπείαν του, φεύγει παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Κασσάνδρῳ καὶ παραπονεῖται αὐτῷ διότι ὁ Σέλευκος συνεμάχησε μετὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων. Ὁ Δημήτριος πληροφορηθεὶς τὴν φυγὴν αὐτοῦ ἀποβιβάζει ἅπαντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ πλησίον τῶν Κυΐνδων, εὑρίσκει

χίλια διακόσια τάλαντα ἄτινα ἔμενον ἐκ τοῦ θησαυροῦ τοῦ πατρός του, λαμβάνει αὐτὰ, καταλαμβάνει τὴν χώραν, ἀποπλέει διὰ τὴν Συρίαν καὶ ἀποβιβάζεται εἰς Ρωσσὸν ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἰσσοῦ, ἔνθα ἐπερίμενεν αὐτὸν ὁ Σέλευκος. Ἡ πρώτη αὐτῶν συνάντησις ὑπῆρξεν εἰλικρινὴς ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσπιστίας καὶ ἀληθῶς βασιλική· ὁ Σέλευκος ὑπεδέχθη κατ' ἀρχὰς τὸν Δημήτριον ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ στρατοπέδου, ὁ δὲ Δημήτριος ὑπεδέχθη αὐτὸν κατὰ τὴν ἀντεπίσκεψιν ἐν τῇ δεκατριήρει αὐτοῦ ἔνθα διήρχοντο καθ' ἑκάστην συναναστρεφόμενοι καὶ ἑορτάζοντες ὅπλοι καὶ ἄνευ συνοδῶν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Σέλευκος νυμφευθεὶς τὴν Στρατονίκην, ὡδήγησεν αὐτὴν εἰς Ἀντιόχειαν μεγαλοπρεπῶς. Ὁ Δημήτριος τότε ἐπανῆλθεν εἰς Κιλικίαν, τῆς ὁποίας ἐπεράτωσε τὴν ὑποταγὴν ἀναμφιβόλως μὲ δυσαρέσκειαν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, ὅστις ἤλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ βραδύτερον τὴν παραχώρησιν αὐτῆς καὶ ἅπαξ μονίμως ἀποκατασταθεὶς ἔπεμψε τὴν σύζυγον αὐτοῦ Φύλλαν ἀδελφὴν τοῦ Κασσάνδρου εἰς Μακεδονίαν, ὅπως ἀνατρέψῃ τὰς κατηγορίας τοῦ Πλειστάρχου καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προετοιμάσῃ οὕτω συνθήκην συμμαχίας, ἥτις διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς βορείου Ἑλλάδος ἤθελεν ἀναγνωρίσει αὐτὸν ἐλεύθερον κατακτητὴν τῆς Κιλικίας· συνεπείᾳ τῆς συνθήκης ταύτης θὰ ἀνεκάλει παρ' αὐτῷ τὸν στρατόν, ὃν εἶχεν ἀφήσει ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸν Πύρρον, οὗ ἡ ἀδελφὴ Δηϊδάμεια, ἣν εἶχεν ὡσαύτως νυμφευθῇ, ἦλθε πρὸς ἀντάμωσιν αὐτοῦ ἐν Κιλικίᾳ, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε μετ' οὐ πολύ.

ΝΥΜΦΕΥΕΤΑΙ ΑΔΕΛΦΗΝ ΤΙΝΑ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Συμφιλιωθεὶς μετὰ τοῦ Πτολεμαίου διὰ τοῦ Σελεύκου, συνεφώνησεν ὅπως νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Πτολεμαΐδα, ὁ δὲ Πύρρος ὁ πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος φίλος τοῦ Δημητρίου, ἀπεστάλη ὅμηρος εἰς Αἴγυπτον. Ὁ Πτολεμαῖος διὰ τοῦ γάμου τούτου ἐσχημάτιζε συμμαχίαν ἀμυντικὴν καὶ ἐπιθετικὴν μεταξὺ Δημητρίου καὶ Σελεύκου, ὁ δὲ Δημήτριος ἀφ' ἑτέρου προεφυλάσσετο ἀπέναντι τῶν φιλοδόξων σχεδίων τοῦ τελευταίου τούτου, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἡσύχῳ ὄμματι τὴν ἐδραίωσιν τῆς κατοχῆς τῆς Κύπρου, Τύρου, Σιδῶνος καὶ ἰδίως τῆς Κιλικίας, ὅθεν ἠδύνατο νὰ κλείσῃ αὐτῷ τὴν θύραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΠΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΟΠΩΣ ΑΝΤΙΣΤΗ ΑΥΤΩ ΕΚΖΗΤΕΙ ΝΑ ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΤΟΥ.—Ὁ Σέλευκος, ἀποκαλυφθέντων τῶν σχεδίων αὐτοῦ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ τὴν Κιλικίαν ἀντὶ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Δημήτριος ἠρνήθη διεκήρυξεν αὐτῷ ἐπίσης ὅτι ἀπήτει ὡσαύτως τὴν ἐκκένωσιν Τύρου καὶ Σιδῶνος. Ὁ Δημήτριος μὴ πτοηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀπειλῶν τοῦτων, ἀπήντησε θρασέως ὅτι καὶ ἐὰν ἀπολέσῃ χιλίας ὡς τὰς ἐν Ἰψῷ μάχας, οὐδέποτε θὰ ἐξαγοράσῃ διὰ τοῦ ἀντιτίμου τούτου τὴν φιλίαν τοῦ Σελεύκου. Καὶ ἐνίσχυσε πάραυτα τὰς φρουράς, ἃς εἶχεν εἰς τὰς δύω ταύτας πόλεις, ἀλλὰ καλῶς γινώσκων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ ἐπὶ πολὺ ἐν Ἀσίᾳ κατὰ βασιλέως, οὗ ἡ αὐτοκρατορία ἐξετείνετο ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν μέχρι τῆς θαλάσσης τῆς Συρίας, στρέφει ἐκ νέου τὰ βλέμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἧς ἡ κατοχὴ ἠδύνατο μόνη νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν ἐπωφελῆ ἀντίστασιν πρὸς τὴν πάλην.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝΕΙ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ.—ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ.—Αἱ Ἀθῆναι διὰ προδοσίας εἶχον πέσει ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ τυράννου Λαχάρους. Ὁ Δημήτριος πολιορκήσας αὐτὰς μετὰ πολυαρίθμου στόλου (296), ἐκυρίευσεν αὐτὰς συγχωρήσας τὰς παρελθούσας ἀδικίας, ἐκδιώξας τὸν τύραννον, καὶ ἀποκαταστήσας τὴν δημοκρατίαν, ἀφήσας ὅμως φρουρὰν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πίστεως αὐτῶν. Εἰσελθὼν ἀκολούθως εἰς Πελοπόννησον, νικᾷ δὶς τοὺς Σπαρτιάτας, ὁδηγουμένους ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ἀρχιδάμου.

Τὰ πάντα ἐφαίνοντο διατεθειμένα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, ὁπότε ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Λυσίμαχος, ἐπωφελούμενος τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ, ἥρπασε τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις του, καὶ ὅτι ὁ Πτολεμαῖος κατέλαβε τὴν νῆσον Κύπρον, ἐκτὸς τῆς πόλεως Σαλαμῖνος, ἔνθα τὰ τέκνα του καὶ ἡ μήτηρ του ἐπολιορκοῦντο· ἤδη ἐσκέπτετο νὰ ἀποσυρθῇ, ὁπότε ἡ τύχη νέας ἐλπίδας παρουσίασεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

ΑΝΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. — Ὁ Κάσσανδρος ἀπέθανε τὸ 297, ὁ δὲ πρεσβύτερος τῶν τριῶν υἱῶν του Φίλιππος, διαδεχθεὶς αὐτόν, ὀλίγον χρόνον κατεῖχε τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας· οἱ δύω ἕτεροι ὁ Ἀντίπατρος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος,

δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμφωνήσωσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαδοχῆς (295). Ἡ Θεσσαλονίκη ἡ μήτηρ των ηὐνόει τὸν νεώτερον. Ὁ Ἀντίπατρος ἐφόνευσεν αὐτὴν τῇ ἰδίᾳ χειρί, ὁ δὲ ἀδελφός του, ἐπεκαλέσθη κατὰ τοῦ μητροκτόνου τὴν συνδρομὴν τοῦ Δημητρίου, εὑρισκομένου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τοῦ Πύρρου μόλις ἀνελθόντος ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἠπείρου· ὁ Πύρρος ἀφίκετο πρῶτος, ἐξεδίωξε τὸν Ἀντίπατρον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἤδη ἑδραιωθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅτε ὁ Δημήτριος ἐπανῆλθεν· ὁ Ἀλέξανδρος ἐφοβεῖτο τὴν παρουσίαν τοῦ ἐπικινδύνου τούτου συμμάχου, καὶ ἔστησεν αὐτῷ πλεκτάνας, ἀλλ' ὁ Δημήτριος προλαβὼν ἐδολοφόνησεν αὐτὸν καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ θύματός του.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΑΝΑΚΤΗΣΙΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Τὸ βασίλειον αὐτοῦ οὕτως ηὔξησε, διότι ἐκτὸς τῆς Μακεδονίας κατεῖχε τὴν Θεσσαλίαν, μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου, τὰ Μέγαρα, τὰς Ἀθήνας, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Κέρκυραν καὶ τὴν Αἰτωλίαν. Αἱ ἐκτεταμέναι αὗται κτήσεις δὲν ἤρκουν εἰς τὸ φιλόδοξον αὐτοῦ πνεῦμα, καὶ μόλον ὅτι ὁ Πύρρος κατέστη δι' αὐτὸν ἐχθρὸς ἐπίφοβος, ἐσκέφθη νὰ ἀνακτήσῃ τὴν αὐτοκρατορίαν, ἣν ὁ πατήρ του κατεῖχεν ἐν Ἀσίᾳ. Αἱ προπαρασκευαὶ αὐτοῦ δὲν ἦσαν ὑποδεέστεραι τῶν σχεδίων καὶ τῶν ἐλπίδων του, καθόσον συνήθροισε στρατὸν πεζῶν μὲν ἐξ ἐνενήκοντα ὀκτὼ χιλιάδων, ἱππέων δὲ δώδεκα χιλιάδων, στόλον δὲ ἕτοιμον πρὸς ἀπόπλουν ἐκ πεντακοσίων πλοίων.

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ, Ο ΛΥΣΙΜΑΧΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΟΥ. — Οὐδέποτε ἀπὸ Ἀλεξάνδρου εἶδον τοσοῦτον πολυάριθμον ἐκστρατείαν. Ὁ Σέλευκος, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Πτολεμαῖος συμμαχήσαντες κατὰ τοῦ Δημητρίου, ἠνάγκασαν καὶ τὸν Πύρρον νὰ συνενωθῇ μετ' αὐτῶν. Ὁ Λυσίμαχος εἰσῆλασεν εἰς Μακεδονίαν διὰ τῆς Θράκης καὶ ὁ Πύρρος διὰ τῆς Ἠπείρου. Ὁ Πτολεμαῖος ἀποβιβασθεὶς εἰς Ἑλλάδα ἀνεστάτωσε τὰς πόλεις. Ὁ Δημήτριος, ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, κατέφυγεν εἰς τὴν κεντρικὴν Ἑλλάδα, εἶτα εἰς Πελοπόννησον, ἔνθα συνηνώθη μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ. Ἀλλά, μὴ σκεφθεὶς νὰ λάβῃ τὰ ἀπαιτούμενα ἀμυντικὰ μέτρα, συνήθροισεν ἅπαντα τὸν στόλον αὐτοῦ, εἰς ὃν ἐπεβίβασε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, συγκείμενον ἐκ πε-

ζῶν μὲν 12 χιλ. καὶ ὀλίγων ἱππέων, καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἁρπάσῃ ἀπὸ τὸν Λυσίμαχον τὴν Καρίαν καὶ Λυδίαν.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΑΝΑΓΚΑΣΘΕΙΣ ΝΑ ΤΡΑΠΗ ΕΙΣ ΦΥΓΙΝ, ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ἀποβιβασθεὶς εἰς Μίλητον (287), ἐξεστράτευσεν ἀμέσως ὅπως ἐπαναστατήσῃ τὰς πόλεις. Αἱ πλεῖσται παρεδόθησαν ἑκουσίως, ἕτεραι βίᾳ κατεκτήθησαν καὶ ἰδίως αἱ Σάρδεις. Ἀλλ' ὁ Ἀγαθοκλῆς, υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, ἐπελθὼν μετὰ πολυαρίθμου δυνάμεως, ἠνάγκασε τὸν Δημήτριον νὰ φύγῃ εἰς Φρυγίαν, ἐλπίζων, ὅτι καταλαμβάνων τὴν Ἀρμενίαν, εὐχερῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπαναστατήσῃ τὴν Μηδίαν καὶ καταστῇ κύριος τῆς ἄνω Ἀσίας, ἐν ᾗ, ἐν ἀπατυχίᾳ, ἤθελεν εὕρει ἀσφαλῆ καταφύγιον.

Ο ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΚΑΤΑΔΙΩΚΕΙ ΑΥΤΟΝ. — Ὁ Ἀγαθοκλῆς κατεδίωκεν αὐτὸν κατὰ πόδας, εἰς δὲ τὰς ἀψιμαχίας, αἵτινες συνεχῶς ἐλάμβανον χώραν, ὁ Δημήτριος ἔφαίνετο νικητής. Τότε ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐσκέφθη νὰ ἐμποδίσῃ αὐτῷ τὴν μεταφορὰν ζωοτροφιῶν καὶ ἐπέτυχε νὰ παρεμβάλῃ αὐτῷ μέγα πρόσκομμα. Ὁ λιμὸς ἠξάνε καθ' ἑκάστην. Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συμφορᾶς ἐνῷ διήρχετο τὸν Λύκον κατὰ τοσοῦτον τὰ ρεύματα καθίσταντο ὁρμητικώτερα καί, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιτηδειότητα δι' ἧς τὸ ἱππικὸν ἀνθίστατο εἰς τὰ ρεύματα ὅπως διευκολύνῃ τὴν διάβασιν τοῦ πεζικοῦ, τὰ ρεύματα παρέσυρον πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Τέλος ὁ λοιμὸς προστεθεὶς εἰς τὸν λιμὸν ἀνήρπασεν 9 χιλ. ἄνδρας. Ἀναγκασθεὶς νὰ μάχηται ἐν ὀπισθοχωρήσει, διεπέρασε μέχρι τῆς Ταρσοῦ, ἀπαγορεύσας τοῖς στρατιώταις νὰ βλάψωσι τὴν χώραν, ἥτις ἐπὶ δέκα ἔτη τῆς ἀπουσίας του, διετέλει ὑπὸ τὸν Σέλευκον, καθόσον δὲν ἐπεθύμει νὰ παράσχῃ οὐδεμίαν αὐτῷ πρόφασιν ὅπως κηρυχθῇ κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ λιμὸς ὑφ' ὃν ἐμαστίζετο ὁ στρατός του κατέστησεν ἀδύνατον τὴν διατήρησιν τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης. Τί ποιητέον κατὰ τὴν δυσχερῆ ταύτην θέσιν; Νὰ μεταβῇ εἰς Ἀρμενίαν; Ὁ Ἀγαθοκλῆς, ὅπως κλείσῃ τὴν ὀπισθοχώρησιν αὐτοῦ, ἐνίσχυσεν ἁπάσας τὰς παρόδους τοῦ Ταύρου. Νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἔφεσον; Ἡ προδοσία παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Λυσίμαχον. Ἐν τοιαύτῃ θέσει εὑρισκόμενος, ὁ

Δημήτριος ἔγραφε πρὸς τὸν Σέλευκον ἐκθέτων αὐτῷ τὴν ὀδυνηρὰν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ ἐπικαλούμενος τὴν χάριν αὐτοῦ.

Ο ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. — Ὁ Σέλευκος, συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, διέταξεν ἕνα τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Δημήτριον ἐπαξίως τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ καὶ παράσχῃ εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἅπασας τὰς ἀναγκαίας αὐτῷ ζωοτροφίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ Πάτροκλος, εἷς τῶν πιστοτέρων αὐτοῦ φίλων, ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ὅλως ἐναντίον εἰς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ἦν ἡ διαμονὴ ἐντὸς τοῦ βασιλείου αὐτοῦ βασιλέως βιαίου καὶ ἐχθροῦ ὅλων τῶν βασιλέων καὶ εὑρισκομένου ἄλλως κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν ἀπέλπιδα ἐκείνην κατάστασιν ἥτις καθίστησι συνεχῶς αὐθάδεις καὶ ἀδίκους καὶ τοὺς ἠπιωτέρους χαρακτῆρας.

Ταῖς συμβουλαῖς ταύταις ὑπείκων, ὁ Σέλευκος ὡδεύει κατὰ τῆς Κιλικίας μετὰ ἱκανῆς δυνάμεως. Ὁ Δημήτριος, ἔκπληκτος ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ ταύτῃ μεταβολῇ, ἀποσύρεται εἰς τὰς ἰσχυροτέρας θέσεις τοῦ ὄρους Ταύρου καὶ ἐκεῖθεν ἀποστέλλει πρεσβευτὰς εἰς Σέλευκον παρακαλέσοντας αὐτὸν ὅπως συγκατανεύσῃ νὰ καταπτήσῃ βάρβαρά τινα ἔθνη, τότε ἀνεξάρτητα, καὶ οὕτω δυνηθῇ, μετὰ τοσαύτας περιπλανήσεις, ν' ἀναπαυθῇ ἔν τινι ἀσύλῳ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου του. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν νὰ διαθρέψῃ τοὐλάχιστον τὸν στρατὸν αὐτοῦ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐν ᾗ θέσει εὑρίσκεται καὶ μὴ ἐκθέσῃ αὐτόν, καταδιώκων αὐτὸν ἀπηνῶς, γυμνὸν καὶ ἐστερημένον παντός, νὰ γίνῃ θῦμα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΥΓΧΑΝΕΙ ΕΙΣΕΤΙ ΕΠΙΤΥΧΙΩΝ ΤΙΝΩΝ. — Ὁ Σέλευκος, πρὸς ὃν ἅπασαι αἱ παρακλήσεις αὗται ἦσαν ὕποπτοι, παρεχώρησεν αὐτῷ νὰ διέλθῃ, ἐὰν ἐπεθύμει, δύο μῆνας τοῦ χειμῶνος ἐν τῇ Καταωνίᾳ, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως δώσῃ αὐτῷ ὁμήρους δύο τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ φίλων. Ταὐτοχρόνως ἔκλεισε διὰ τειχῶν ἅπασας τὰς παρόδους τῶν ὀρέων τὰς ἀγούσας εἰς Συρίαν. Ὁ Δημήτριος, περικλεισθεὶς πανταχόθεν ὡς ἐν κλωβίῳ, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βίαν. Διέτρεξε τὴν χώραν, ἐλεηλάτησεν αὐτὴν καί, ὁσάκις προσεβλήθη παρὰ τοῦ Σελεύκου, ἐνίκησεν αὐτόν. Ἡμέραν τινα καθ' ἣν ὁ Σέλευκος ἐπέστειλε κατ' αὐτοῦ τὰ δρεπανηφόρα ἅρ-

μματα, ἀπώθησεν αὐτά, ἔτρεψεν αὐτὰ εἰς φυγήν, ἐξεδίωξε τοὺς ὑπερασπιζομένους τὰς παρόδους καὶ ἐγένετο κύριος αὐτῶν.

ΑΣΘΕΝΕΙ. — Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΕΙ ΑΥΤΟΝ. — Αἱ ἐπιτυχίαι αὗται ἐπανέφερον τὸ θάρρος του καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν τῶν στρατιωτῶν του. Ἤδη παρεσκευάζετο νὰ ρίψῃ τὸν περὶ τῶν ὅλων κύβον μαχόμενος μετὰ τοῦ Σελεύκου, λίαν τότε ἐμπειροτάτου διατελοῦντος. Πράγματι, εἴτε φοβούμενος εἴτε δυσπιστῶν, εἶχεν ἐπιστρέψει τὰς ἐπικουρίας ἃς ὁ Λυσίμαχος εἶχε θέσει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ καί, εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις μόνον ἐρειδόμενος, δὲν ἐτόλμα νὰ ριψοκινδυνεύσῃ μαχόμενος κατ' ἐπιχειρηματίαν, οὗ ἐφοβεῖτο τὴν ἀπέλπιδα ἀποφασιστικότητα καὶ τὴν παράδοξον τύχην, ἥτις, ἰδιοτρόπως, ἐκ τῆς ἀθλιεστέρας καταστάσεως ἀνύψου αἴφνης αὐτὸν εἰς τὴν μεγαλειτέραν εὐδαιμονίαν.

Ἀλλ' ἐξαντληθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπερβολικῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους προσπαθειῶν του, ὁ Δημήτριος προσεβλήθη ἀμέσως ὑπὸ ἀσθενείας, ἥτις ἐξησθένησε μεγάλως τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ διέφθειρεν ὁλοσχερῶς τὰ πράγματα αὐτοῦ. Κατὰ τὰς 40 ἡμέρας τῆς ἀσθενείας του μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ ἐλιποτάκτησεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἐτράπη εἰς φυγήν. Μόλις ἀναρρώσας κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 280, ἀθροίσας τοὺς ὀλίγους μείναντας αὐτῷ πιστοὺς τῶν στρατιωτῶν του ἐκστρατεύει δῆθεν ἐπὶ Κιλικίαν, ἀλλά, νύκτωρ, καὶ χωρὶς νὰ ἠχήσῃ τὸ ἀναχωρητήριον σάλπισμα, διέρχεται τὸν Ἀμανὸν καὶ λεηλατεῖ ἅπασαν τὴν περὶ τὸ ὄρος τοῦτο χώραν μέχρι Κυρρηστικῆς. Ὁ Σέλευκος καταδιώκει αὐτὸν καὶ στρατοπεδεύει παρ' αὐτῷ. Τότε ὁ Δημήτριος ἐγερθεὶς νύκτωρ προχωρεῖ κατὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Σελεύκου ὅπως καταλάβῃ τὸν βασιλέα καὶ συλλάβῃ αὐτὸν κοιμώμενον. Ὁ Σέλευκος, πληροφορηθεὶς παρὰ δύο Αἰτωλῶν αὐτομόλων τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον, ἐγείρεται ἀμέσως, ἠχεῖ τὴν σάλπιγκα καὶ διατάσσει νὰ ἀνάψωσι τοὺς πυρσοὺς ἐνώπιον ἁπασῶν τῶν σκηνῶν, «βοῶν πρὸς τοὺς ἑταίρους ὡς δεινῷ θηρίῳ συμπέπλεκται». 1) Ὁ Δημήτριος, κατανοήσας ἐκ τοῦ θορύβου ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔλαβε γνῶσιν τοῦ σχεδίου του, ἀπεσύρθη ἐν τάχει. Τῇ ἐπαύριον, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ,

---

(1) Πλουτ. Δημητρ. 49, 10.

τοῦ Σελεύκου ἐπιτεθέντος, ὁ Δημήτριος, ἐπὶ κεφαλῆς πτέρυγός τινος τοῦ στρατοῦ του, ἐνίκησε τὸν ἐχθρόν, τρέψας αὐτὸν εἰς φυγήν· ἀλλ' ἡ ἑτέρα πτέρυξ, διοικουμένη ὑπό τινος τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, παρασυρθεῖσα εἰς ἀπότομον θέσιν, εἰς ἣν ἠττήθη, ἀπώλεσεν ἅπαν τὸ θάρρος αὐτῆς. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ὁ Σέλευκος συμπαραλαβὼν τοὺς ἀνδρειοτέρους τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ, τίθησι πρὸ αὐτῶν ὀκτὼ ἐλέφαντας, διέρχεται τὴν στενοπόρειαν καί, ἀπαντήσας τοὺς μισθοφόρους τοῦ Δημητρίου καὶ ἀφιππεύσας, ἀπέθετο τὸ κράνος καὶ λαβὼν πέλτην ἤρξατο «παρακαλῶν μεταβαλέσθαι ἤδη ποτε συμφρονήσαντας ὅτι φειδόμενος ἐκείνων, οὐ Δημητρίου, χρόνον πολὺν διατετέλεκεν. Ἐκ τούτου πάντας ἀσπαζόμενος καὶ βασιλέα προσαγορεύοντες μεθίσταντο.» 1)

ΑΝΑΓΚΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΠΑΡΑΔΟΘΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΕΛΕΥΚΟΝ. — Ὁ Δημήτριος, καίτοι κατενόει ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἀποτυχία ἦτον ἡ τρομερωτέρα πασῶν τῶν ἄλλων, ἀπεφάσισε νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς τύχης πρὸς ἀνύψωσιν αὐτοῦ. Ἐγκαταλείψας τὴν κυρίαν ὁδόν, ἔφυγεν εἰς Κιλικίαν διὰ τῶν Ἀμανιδῶν πυλῶν, καὶ ἀφίκετο μετ' ὀλίγων φίλων καὶ ὑπηρετῶν εἰς δάσος πυκνόν, ἐν ᾧ διενυκτέρευσεν, ἀποφασίσας, εἰ δυνατόν, νὰ φθάσῃ διὰ τῶν ὀρέων εἰς Καρίαν καὶ Καῦνον, ἐν ᾧ εὑρίσκετο ὁ ναύσταθμος αὐτοῦ καὶ ἐκεῖθεν παραπλεύσῃ τὰ παράκτια πρὸς συνάντησιν τοῦ στόλου αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι ἐστερεῖτο ζωοτροφιῶν, ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ ἕτερον σχέδιον. Τότε εἷς τῶν φίλων του, ὁ Σωσιγένης, ἔχων παρ' αὐτῷ τετρακόσια χρυσᾶ νομίσματα, προσέφερεν αὐτῷ ταῦτα. Ἐλπίζοντες δὲ διὰ τῶν χρημάτων τούτων ὅτι ἠδύναντο νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς θαλάσσης, ἅμα τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, ἀνεχώρησαν ἀκολουθοῦντες τὰ ὑψώματα τῶν ὀρέων. Ἀλλ' ὁ Σέλευκος φοβούμενος μὴ ὁ ἐχθρὸς εἰσέλθῃ εἰς Συρίαν, κατέλαβε τὰς Ἀμανίδας πύλας διὰ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος ὑπὸ τὸν Λυσίαν, διατάξας ν' ἀνάψωσι πυρὰ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων τῶν περιβαλόντων τὰ στενὰ ταῦτα. Ὁ Δημήτριος, ἰδὼν ὅτι προελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἀνεχώρησε, τῶν περὶ αὐτὸν ἁπάντων ἀποτεταρρηκότων.

(1) Πλουτ. Δημήτρ. 49, 15.

«Τολμήσαντος δέ τινος εἰπεῖν ὡς χρὴ τὸ σῶμα παραδοῦναι τὸν Δημήτριον, ὥρμησε μὲν τὸ ξίφος σπασάμενος ἀνελεῖν ἑαυτόν, οἱ δὲ περιστάντες καὶ παραμυθούμενοι συνέπεισαν οὕτω ποιῆσαι. Καὶ πέμπει πρὸς Σέλευκον ἐπιτρέπων ἐκείνῳ τὰ καθ' ἑαυτόν (286).» 1)

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΙΖΕΙ ΑΥΤΟΝ. — «Ἀκούσας δὲ Σέλευκος οὐκ ἔφη τῇ Δημητρίου τύχῃ σώζεσθαι Δημήτριον, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν αὐτῇ φιλανθρωπίας καὶ χρηστότητος ἐπίδειξιν διδούσῃ. Καλέσας δὲ τοὺς ἐπιμελητὰς σκηνήν τε πηγνῦναι βασιλικὴν ἐκέλευσε καὶ τἆλλα πάντα ποιεῖν καὶ παρασκευάζειν εἰς ὑποδοχὴν καὶ θεραπείαν μεγαλοπρεπῶς. Ἦν δέ τις Ἀπολλωνίδης παρὰ τῷ Σελεύκῳ τοῦ Δημητρίου γεγονὼς συνήθης. Τοῦτον εὐθὺς ἐξέπεμψε πρὸς αὐτόν, ὅπως ἡδίων γένηται καὶ θαρρῶν ὡς πρὸς οἰκεῖον ἄνδρα καὶ κηδεστὴν ἁπάντων. Φανερᾶς δὲ τῆς γνώμης αὐτοῦ γενομένης ὀλίγοι τὸ πρῶτον, εἶτα οἱ πλεῖστοι τῶν φίλων ἐξεπήδων παρὰ τὸν Δημήτριον ἁμιλλώμενοι καὶ φθάνοντες ἀλλήλους. Ἠλπίζετο γὰρ εὐθὺς παρὰ τῷ Σελεύκῳ μέγιστος ἔσεσθαι. Τοῦτο δὲ ἐκείνῳ μὲν εἰς φθόνον μετέβαλε τὸν ἔλεον, τοῖς δὲ κακοήθεσι καὶ βασκάνοις παρέχειν ἀποτρέψαι καὶ διαφθεῖραι τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ βασιλέως, ἐκφοβήσασαν αὐτόν, ὡς οὐκ εἰς ἀναβολάς, ἀλλ' ἅμα τῷ πρῶτον ὀφθῆναι τὸν ἄνδρα μεγάλων ἐσομένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ νεωτερισμῶν. Ἅρτι δὲ τοῦ Ἀπολλωνίδου πρὸς τὸν Δημήτριον ἀφιγμένου περιχαροῦς, καὶ τῶν ἄλλων ἐπερχομένων καὶ λόγους θαυμαστοὺς ἀπαγγελόντων περὶ τοῦ Σελεύκου καὶ τοῦ Δημητρίου μετὰ τηλικαύτην δυστυχίαν καὶ καινοπραγίαν, εἰ καὶ πρότερον ἐδόκει τὴν παράδοσιν τοῦ σώματος αἰσχρὰν πεποιεῖσθαι, τότε μετεγνωκότος διὰ τὸ θαρρεῖν καὶ πιστεύειν ταῖς ἐλπίσιν, ἦλθε Παυσανίας ἔχων στρατιώτας ὁμοῦ πεζοὺς καὶ ἱππεῖς περὶ τοὺς χιλίους. Καὶ τούτοις περισχὼν τὸν Δημήτριον ἄφνω, τοὺς δὲ ἄλλους ἀποστήσας, Σελεύκῳ μὲν αὐτὸν εἰς ὄψιν οὐ κατέστησεν, εἰς δὲ Χερρόνησον τὴν Συριακὴν ἀπήγαγεν, ὅπου τὸ λοιπὸν ἰσχυρᾶς φυλακῆς ἐπισταθείσης θεραπεία μὲν ἦσαν ἱκανὴ παρὰ Σελεύκου καὶ χρήματα καὶ δίαιτα παρεσκευάζετο καθ' ἡμέραν οὐ μεμπτή, δρόμος δὲ καὶ

(1) Πλουτ. Δημήτρ. 49, 5.

περίπατος βασιλικοὶ καὶ παράδεισος θήρας ἔχοντες ἀπεδείχθησαν· ἦν δὲ καὶ τῶν φίλων τῶν συμφυγόντων τῷ βουλομένῳ συνεῖναι, καὶ παρ' αὐτοῦ τινες ὅμως ἐπιφοιτῶντες (ἀπὸ τοῦ Σελεύκου) ἦκον κομίζοντες ἐπιεικεῖς λόγους καὶ θαρρεῖν παρακαλοῦντες, ὡς, ὅταν πρῶτον Ἀντίοχος ἀρίκηται σὺν Στρατονίκῃ τεθησόμενον.» 1)

Ὁ Σέλευκος συμφέρον εἶχε νὰ περιποιηθῇ τὸν ἄξιον τοῦτον στρατηγόν, ὅστις, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του ὤν, ἠδύνατο βραδύτερον νὰ φανῇ αὐτῷ ἐπωφελὴς ἐπίκουρος.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. — Πράγματι, ἡ σύλληψις τοῦ Δημητρίου, ἀπαλλάξασα τὸν Σέλευκον ἐπιφοβωτάτου ἐχθροῦ, ἐγκατέλειπεν αὐτὸν μόνον ἀπέναντι τοῦ Λυσιμάχου, οὗ τὴν ἐξουσίαν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐξησφάλιζον καὶ ἐπεξέτεινον τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Ἀγαθοκλέους, καὶ ὅστις πρὸ μικροῦ ἀφήρεσε τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὸν Πύρρον, ἀποκρουσθέντα εἰς Ἤπειρον. Ὁποῖον νὺν νὰ παρατάξῃ ἀπέναντι τοῦ ἐπιφόβου τούτου ἀντιπάλου; Ὁ υἱὸς τοῦ Δημητρίου, διατηρῶν εἰσέτι τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον, δὲν θὰ συγκατένευε βεβαίως νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν κρατοῦντα τὸν πατέρα του. Ἐὰν ὅμως ἀπεδίδετο ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν πατέρα του, ἀμφότεροι εὐγνωμονοῦντες νὰ παρέσχον αὐτῷ συνδρομήν, ἥτις θὰ καθίστα τὴν πάλην ἀποφασιστικήν, ὁ δὲ Ἀντίγονος θὰ ἠναγκάζετο νὰ παραθέσῃ αὐτῷ ὅ,τι ἐν Ἑλλάδι κατεῖχε καὶ θὰ προσέφερεν ἑαυτὸν ὅμηρον πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ πατρός του. Πολλαὶ πόλεις καὶ βασιλεῖς ἐποιήσαντο διαβήματα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, μόνος δὲ ὁ Λυσίμαχος, προβλέπων τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον, προέτεινε τῷ Σελεύκῳ πολλὰ χρήματα, δισχίλια τάλαντα κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, ὅπως ἀποκτείνῃ τὸν Δημήτριον. Ὁ Σέλευκος ἀπήντησε μετὰ περιφρονήσεως ὅτι οὐδέποτε θὰ καταδεχθῇ νὰ μολύνῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ διὰ τοῦ φόνου συγγενοῦς, ἐμπεπιστευμένου αὐτῷ, καὶ ἔγραψεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅπως ἐπιταχύνῃ τὴν ἔλευσίν του, ἐπιθυμῶν ὅπως ἀποδώσῃ τὸν Δημήτριον εἰς τὸν σύζυγον τῆς θυγατρός του. Ὁ Δημήτριος ἐν ταῖς ἡδοναῖς ἐκζητῶν τὴν λήθην τῶν δυστυχημάτων αὐτοῦ ἀπέθανε

(1) Πλουτ. Δημήτρ. 50.

συνεπείᾳ τῶν καταχρήσεων (283) τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς αἰχμαλωσίας αὐτοῦ.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΗΡΥΣΣΕΤΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΚΑΙ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. — Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐγένετο τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου ὅστις ἀνεμένετο θᾶττον ἢ βράδιον μεταξὺ τοῦ Σελεύκου καὶ Λυσιμάχου, ὅστις ὑπείκων ταῖς εἰσηγήσεσι τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀρσινόης ἀπέκτεινε τὸν πρεσβύτερον υἱόν του Ἀγαθοκλῆν, ὅστις ἤμέραν τινα ἤθελε διαδεχθῇ αὐτόν. Ἡ χήρα τοῦ Ἀγαθοκλέους Λυσάνδρα καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς κατέφυγον παρὰ τῷ Σελεύκῳ καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐκδικήσῃ αὐτοὺς κηρύττων τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Λυσιμάχου. Δὲν ἦσαν μόνοι αὐτοὶ οἱ βιάζοντες αὐτὸν πρὸς τοῦτο. Ὁ Φιλέταιρος, πρὸς ὃν ὁ Λυσίμαχος εἶχεν ἐμπιστευθῇ τὴν φύλαξιν τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Περγάμου διατηρουμένου θησαυροῦ του, φοβούμενος μὴ τὸ μῖσος τῆς Ἀρσινόης, μεθ' ἧς δὲν διετέλει εἰς ἁρμονικὰς σχέσεις, ὠθήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, ἐπέτυχε νὰ ὑπαγάγῃ τὴν Πέργαμον ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Θράκης καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Σέλευκον ὅτι ἕτοιμος ἦν νὰ παραδοθῇ αὐτῷ μεθ' ὅλου τοῦ θησαυροῦ. Τὸ παράδειγμα τούτου ἠκολούθησαν καὶ ἕτεροι, διότι ὁ Λυσίμαχος ἔσπευσε νὰ διαβῇ εἰς Ἀσίαν πρὸς ἄμυναν τοῦ πολέμου. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ὁ Σέλευκος, οὗ ὁ θάνατος Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος οὐδὲν παρουσίαζεν αὐτῷ τὸ ἐπίφοβον ἐκ μέρους τῆς Αἰγύπτου, ἐξεστράτευσεν ἄγων πολυάριθμον στρατὸν ἐξ Ἀσιανῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἔχων πλείστους ἐλέφαντας. Ἡ κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦν ἤδη εὐχερής· διότι ὁ Λυσίμαχος, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῶν πανταχόσε ἐπαναστάσεων, δὲν ἐτόλμησε νὰ προβῇ μέχρις Ἑλλησπόντου. Δὲν φαίνεται ἄλλως ὅτι ὁ Σέλευκος ἔλαβε τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν εὐθυτέραν ὁδόν, ἀλλὰ τοὐναντίον διῆλθε βραδέως τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὑποτάσσων τὰ ἐφ' ὧν διῆλθε μέρη ὅπως εὐχερῶς ἀντιμετρηθῇ μετὰ τοῦ Λυσιμάχου, οὐχὶ πρὸς κατάκτησιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ κρατῶν αὐτοῦ. Ἐσταμάτησεν ἐνώπιον τῶν Σάρδεων, ἃς ἐκυβέρνα ὁ Θεόδοτος, ἔχων καὶ τὴν φύλαξιν μέρους τῶν θησαυρῶν τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης. Μὴ δυνάμενος νὰ πολιορκήσῃ τὴν πόλιν, λίαν καλῶς ἀμυνομένην, διεκήρυξεν ὅτι ἤθελε δώσει ἀμοιβὴν 100 ταλάντων εἰς

τὸν κοσμήσαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοδότου, ὅστις, ἵνα κερδήσῃ αὐτὰ παρέδωσε τὴν πόλιν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας. Αἱ Ἑλληνίδες πόλεις καὶ αἱ νῆσοι, δυσαρεστημέναι ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου ἔσπευσαν νὰ κηρυχθῶσιν ὑπὲρ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ αὐτῶν. Πανταχοῦ οἱ ὁμόφρονες τοῦ Σελεύκου ὑπερίσχυσαν. Ὁ Λυσίμαχος ἔφυγε μέχρι τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας καὶ οἱ δύο στρατοὶ συνηντήθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Κύρου.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΚΥΡΟΥ ΠΕΔΙΩ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.—Κατὰ τὴν μάχην ταύτην παρέστησαν οἱ γηραιότεροι καὶ τελευταῖοι στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Λυσίμαφος ἀφ' ἑνὸς ἄγων τὸ 80 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ὁ Σέλευκος, ἀφ' ἑτέρου, ἄγων τὸ 77, μαχόμενοι μετὰ νεανικῆς ἀνδρείας καὶ θάρρους πρὸς κατάλειψιν τῆς ἐκ τῆς τελευταίας νίκης δόξης. Ὁ Σέλευκος ἐνίκησεν· ὁ Λυσίμαχος τρωθεὶς ὑπὸ Μαλακῶνος τοῦ Ἡρακλείου (281) ἀπεβίωσε τέρμα θέμενος εἴς τε τὸ βασίλειον καὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔμενεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ληφθὲν παρὰ Θράκος τοῦ Φαρσάλου, ἤ, κατ' ἄλλους, ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, ἐπιτυχόντος παρὰ τοῦ νικητοῦ τὴν ἄδειαν ὅπως δώσῃ αὐτῷ τὰς τελευταίας νενομισμένας τιμάς. Ἐπὶ πολὺ ἀνεζήτησαν μάτην τὸ σῶμα αὐτοῦ μέχρις ὅτου ὁ κύων αὐτοῦ, μένων παρ' αὐτῷ πρὸς ἀποδίωξιν τῶν πτηνῶν καὶ θηρίων, ὑπέδειξεν αὐτό. Μεταφερθὲν δὲ εἰς Χερρόνησον τῆς Θράκης καὶ εἶτα εἰς Λυσιμάχειαν τὰ λείψανα αὐτοῦ κατετέθησαν εἰς τὸ φερώνυμον αὐτῷ κενοτάφειον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν βασιλέων τῆς Συρίας καὶ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ αὐτῶν κατὰ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Περγάμου μέχρι τῆς βασιλείας Ἀντιόχου τοῦ Γ'. (281—223).

ΟΣΕΛΕΥΚΟΣ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ.—Ὁ θάνα-τος τοῦ Λυσιμάχου ἐγκατέλειπε τὸν Σέ-

λευκον κύριον παντὸς σχεδὸν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Μετὰ τὴν νίκην αὐτοῦ, ἐπιθυμῶν νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν ὑποταγὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπαναστατησάσης ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου του μετὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ, εἰς ἁπάσας τὰς πόλεις τῆς Φρυγίας καὶ τὰς πλησιοχώρους τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸν Ἀφροδίσιον, ἐπιφορτισθέντα νὰ ἐπιβάλλῃ αὐταῖς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐξουσίας του. Πλησιάσας, διὰ τῆς νίκης, τὴν πατρίδα του, ἣν ἓξ ἐπανειδεν ἀφότου ἐγκατέλειψεν αὐτὴν ἑπόμενος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ ἐν αὐτῇ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἀναθέσας ὅθεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀντίοχον τὴν διοίκησιν τῆς Ἀσίας, διῆλθε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ κατῆλθεν εἰς Λυσιμάχειαν. Μόλις τοῦτο ἀποβιβασθέντος, ὁ χρησμὸς ὅστις εἶχε διατάξει αὐτὸν νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ποτὲ εἰς Εὐρώπην ἤρξατο ἐκπληρούμενος. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάμβανε πληροφορίας περὶ τῆς ἀρχῆς ἱεροῦ τινος, ἱδρυθέντος, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐπὶ τῶν παρακτίων τοῦ μέρους ἐκείνου, ἔπεσε νεκρὸς τρωθεὶς ὑπὸ τὴν μάχαιραν Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ, ἀνταποδώσας διὰ δολοφονίας ἄνανδρον τὴν φιλοξενίαν ἧς τοσοῦτον γενναίως ἔτυχε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας.

Οὕτως ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ βασιλεὺς οὗτος μετὰ τριάκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους βασιλείαν, ἐπιζήσας ἁπάντων τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναμφιρρήστως διατελέσας ὁ γενναιότερος καὶ ἰσχυρότερος τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου διαφιλονεικησάντων τὴν κοσμοκρατορίαν.

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΡΑΥΝΟΥ. — Ὁ δολοφόνος αὐτοῦ, εἰσελθὼν εἰς Λυσιμάχειαν ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ διάδημα καὶ, ὑπὸ πολυπληθοῦς ἑπόμενος δορυφορίας ἀπαρτιζομένης ἐξ ἑταίρων τοῦ Λυσιμάχου παρ' οἷς μέγα ἦρατο κλέος ἐκδικηθεὶς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως αὐτῶν, μετέβη σπουδῇ παρὰ τῷ στρατῷ, ὅστις, ἀνάγκῃ πειθόμενος, ἀνεγνώρισεν αὐτὸν βασιλέα. Ἵνα ἐπαυξήσῃ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ καὶ προετοιμάσῃ ἄσυλόν τι ἐν περιπτώσει ἥττης ἐν Εὐρώπῃ, ἐκυρίευσε, τῇ συνδρομῇ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, πολλὰς θέσεις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἢ τοὐλάχιστον ἐξησφάλισε τὴν σωμμαχίαν αὐτῶν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται

Ἐν Σμύρνῃ, παρὰ τῷ Ἐκδότῃ.
Ἐν Βουτζᾷ, » » Ἱεροδιακόνῳ κ. Ἀκακίῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Εὐδοκίᾳ Πασχάλη.
Ἐν Σεϊδίκιοϊ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Ἀντωνίῳ Νικολάου.
Ἐν Βαϊνδηρίῳ » » ἐξ ἰατρῷ κ. Ν. Βαλασοπούλῳ.
Ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ, » » κ. Δημ. Ἀλεξάκῃ.
Ἐν Σωκίοις » » κ. Δ. Γ. Δημοπούλῳ
Ἐν Δεμιρτζὴ « « κ. Θωμᾷ Ἐφένδῃ Ἀντωνιάδῃ
Ἐν Ἀϊδινίῳ, » » Π. ἀγ. Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίῳ.
Ἐν Σπάρτῃ τῆς Πισιδίας ἐξοχοτάτῳ κ. Ε. Ν. Δανοπούλῳ
Ἐν Νυμφαίῳ, » » ἀγ. ἀρχιμανδρίτῃ Φιλοθέῳ Πελλοποννησίῳ.
Ἐν Κριτζαλίοις » » κ. Κωνστ. Ἀναγνώστῃ
Ἐν Λουτζακίῳ (τοῦ Νυμφαίου) παρὰ τῷ κ. Χρ. Π. Ἀρώνῃ
Ἐν Μενεμένῃ, » » κ. Ν. Γ. Καρακουλουξῇ.
Ἐν Περγάμῳ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ν. Ράλλῃ.
Ἐν Μαγνησίᾳ » » κ. Μιμῖκῳ Γ. Ἀσβεστοπούλῳ.
Ἐν Κασαμπᾷ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ἰω. Δ. Ἀφθονίδῃ.
Ἐν Σαλιγλὶ » » Στυλιανῷ Βοσταντζόγλου
Ἐν Φιλαδελφείᾳ, » » Π. ἀγ. Φιλαδελφείας κ. Διονυσίῳ
Ἐν Καραβούρνοις » » κ. Εὐσταθίῳ Γζακίρογλου.
Ἐν Σάμῳ, » » κ. Γεωρ. Τρεμούλῃ.
Ἐν Μιτυλήνῃ, » » ἐλογιμ. καὶ ἀρχιγραμ. τοῦ ἁγ. Μιτυλήνης κ. Ἀναστασίῳ
Ἐν Μοσχονησίοις, » » ἐξ ἰατρῷ κ. Γεωργίῳ Φλῶρῳ
Ἐν Κυδωνίαις, » » κ. Ἐλευθερίῳ Γρ. Κούσῃ. καὶ τοῦ Ἱεροψάλτου κ. Ἀνδρέου Παπαδοπούλου.
Ἐν Κεμειρίῳ, » » κ. Παρασκευᾷ Εὐστρ. Κεραμέως.
Ἐν Ἀδραμιττίῳ, » » διδασκάλῳ κ. Γ. Καρακατσάνῃ.
Ἐν Φρενελίῳ, » » κ. Σταύρῳ Βαφιάδῃ.
Ἐν Δαρδανελλίοις » » Ἱεροδιδασκάλῳ κ. Νικοδήμῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Ἀμαλίᾳ Ζαχαρίου.
Ἐν Κων)πόλει, » » Μεγάλῳ ἀγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Κωνσταντίνῳ Δελιγιάννῃ.
Ἐν Προύσῃ » » κ. Ἰσαὰκ Ἐλευθεριάδῃ
Ἐν Ἀνδριανουπόλει, » » κ. Ἀλεξάνδρῳ Ἰωννίδῃ.
Ἐν Μάκρῃ, » » κ. Σταύρῳ Σταυριανῷ.
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ » » Ἀλεξάνδρῳ Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Καίρῳ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Φιλίππῳ Κυριάκου.
Ἐν Μιχάλλα Κιμπίρ (Αἰγύπτου) κ. Παναγ. Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Ἱεροσολύμοις, » » ἁγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ Καθηγουμένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου κ. Ἰνοκεντίῳ.
Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ (τῆς Ἀμερικῆς) κ. Ὄθωνι Γ. Ρομπόνῃ.

Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος

το αντίτυπον να χαρή εἰς τὸ
Γραμματικὸν Ἀναγνώσιον

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται 1)4 τοῦ Μετζητιὲ,

πληρωτέου ἅμα τῇ παραλαβῇ

δῶρο Παρθενίου Στεφανίδη

ἀρχιμανδρίτου

Γνωστόν, πράγματι, ὅτι μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, ἣν συνῆψε μετὰ τοῦ Ἀντιγόνου, υἱοῦ τοῦ Δημητρίου, διαφιλονεικοῦντος αὐτῷ τὴν κατοχὴν τῆς Μακεδονίας, τὴν νίκην ὤφειλε εἰς τὰς πεντήρεις, ἑξήρεις καὶ ὀκτήρεις, ἃς ἡ Ἡράκλεια ἡ ἐπὶ Πόντου ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ.

Ἀπαλλαγεὶς ἐπὶ στιγμὴν τοῦ ἀντιπάλου τούτου, δύο ἕτεροι ἔμενον αὐτῷ, ὁ Πύρρος, βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου ὅστις, κύριος ἄλλοτε τῆς Μακεδονίας, παρεσκευάζετο ν᾽ ἀνακτήσῃ αὐτήν, καὶ ὁ Ἀντίοχος, ὅστις ἀπήτει τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός του, οὗ τὸν θάνατον ἐπεθύμει νὰ ἐκδικηθῇ. Ὁ Πτολεμαῖος ἀφώπλισεν ἀμφοτέρους, τῷ μὲν Πύρρῳ χορηγήσας στρατόν, ὅπως μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν, τῷ Ἀντιόχῳ ἁπάσας τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κτήσεις του, ἀλλὰ μετὰ ἓν ἔτος ἐτελεύτησεν ἐν μάχῃ κατὰ τῶν Γαλατῶν τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Ἑλλάδα, διαδεχθεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀντιγόνου.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΥΠΟΤΑΞΗ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀντίοχος θάψας τὸν πατέρα αὐτοῦ, οὗ τὰ λείψανα, δι᾽ ἐπιδεξίου πολιτικῆς ἐξαγοράσας ἁδρῶς ὁ Φιλέταιρος εἶχε τῷ ἀποστείλῃ αὐτά, ὤφειλε νὰ σκεφθῇ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ βασιλείου, ὅπερ ὁ θάνατος τοῦ Σελεύκου μετεβίβασεν αὐτῷ. Ὅταν μετὰ πολυαρίθμους μάχας ἐκυρίευσε βίᾳ τὰς πλείστας τῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἀνθίσταντο, ἐσκέφθη νὰ καταλάβῃ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐξαπέστειλεν ὅθεν μετὰ ἰσχυρᾶς δυνάμεως τὸν Πάτροκλον εἰς τὰς πέραν τοῦ Ταύρου χώρας, δώσας αὐτῷ ὡς στρατηγὸν Ἑρμογένην τὸν Ἀσπένδιον. Ὁ Πάτροκλος διελθὼν τὴν Φρυγίαν ἐστράτευσε κατὰ τῶν ἀποστάτων πόλεων καὶ ἰδίως κατὰ τῆς Ἡρακλείας, ἥτις διαπρεσβευσαμένη ὑπετάγη αὐτῷ. Ἐκεῖθεν ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας διευθύνθη πρὸς Βιθυνίαν. (279).

Πρὶν ἔτι ἐκθέσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας ταύτης τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας κατὰ τῆς Βιθυνίας, ῥίψωμεν ταχὺ βλέμμα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς χώρας ταύτης μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 278. — Ἡ Βιθυνία διῳκεῖτο ἀρχῆθεν ὑπὸ Ἰθαγενῶν ἡγεμόνων ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὴν ἄμεσον ἐξάρτησιν ἑνὸς σατράπου. Ὁπότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέλαβε τὴν ανα-

τροπὴν τοῦ θρόνου τοῦ Δαρείου, οἱ Βιθυνοὶ εὑρισκόμενοι πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς πορείας τοῦ κατακτητοῦ, ἠλευθερώθησαν διὰ τῶν νικῶν αὐτοῦ τῆς Περσικῆς κυριαρχίας χωρὶς νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας. Ἐκυβερνῶντο τότε ὑπὸ τοῦ Βᾶς υἱοῦ τοῦ Βοτυρᾶ καὶ ἐγγόνου τοῦ Δαιδαλσοῦ συγχρόνου τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Δερκυλλίδα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, καὶ πρώτου ἀποσείσαντος τὸν ζυγὸν τοῦ μεγάλου Βασιλέως.

Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέθεσεν εἰς τὸν Κάλαν τὴν διοίκησιν τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, ὁ τελευταῖος οὗτος, ὅστις δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους αὐτοῦ, λαὸν ὑπερήφανον ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ ἀνεξαρτησίαν, ἐσκέφθη νὰ κατακτήσῃ τὴν Βιθυνίαν ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῆς μετὰ δυνάμεως ἱκανῆς. Ἀλλ' ὁ Βᾶς «ὃς καὶ Κάλλαν τὸν Ἀλεξάνδρου στρατηγὸν καίτοί γε λίαν παρεσκευασμένον πρὸς τὴν μάχην κατηγωνίσατο καὶ τῆς Βιθυνίας παρεσκεύασε τοὺς Μακεδόνας ἀποσχέσθαι.» 1)

Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πραγματοποίησιν μεγάλων σχεδίων ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ἔχων, δὲν ἐσκέφθη νὰ ἐκδικηθῇ διὰ τὴν ἥτταν ταύτην, ἐπιφυλαχθεὶς ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑποταγὴν τῆς Βιθυνίας. Ὁ Βᾶς ὅθεν διετήρησε τὴν δυναστείαν ἄχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ 376.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ζιποίτης δὲν ὑπῆρξεν ἧττον εὐτυχέστερος αὐτοῦ. Ἐνῷ οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου διεφιλονείκουν τὴν πλουσίαν κληρονομίαν τοῦ κατακτητοῦ, ὁ Ζιποίτης ἔμενεν ἥσυχος ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ. Ἡ ἀσφάλεια, ἧς ἀπελάμβανεν, ἐνέπνευσεν ἐν αὐτῷ τὸ φιλοκατάκτητον, καὶ ἠθέλησε νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπί τινων Ἑλληνικῶν πολεων τῶν παρακτίων. Ἀνωτέρω ἴδομεν πῶς ὁ Πτολεμαῖος ἀδελφιδοῦς τοῦ Ἀντιγόνου ἐσταμάτησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σχεδίων, καὶ τίνι τρόπῳ συνθήκη συνομολογηθεῖσα μετ' αὐτοῦ ἐπέτρεψε τῷ Ἀντιγόνῳ νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπὶ σπουδαιοτέρων χωρῶν (315). Ἀλλ' ἡ συνθήκη αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἐποδοπατήθη. Ἡ συμμαχία, ἣν ὁ Ἀντίγονος ἐσχημάτισε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην κατὰ τοῦ Κασσάνδρου καὶ ἡ συμμαχία, ἣν συνῆψαν

(1) Μέμνονος ἀποσπασμ. XX. Τομ. Γ'. σελ. 537.

κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, ἔστρεψαν ἐπί τινα στιγμὴν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Λυσιμάχου κατὰ τῶν νέων ἀποπειρῶν τοῦ Ζιποίτη κατὰ τῆς Χαλκηδόνος, ἥτις διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, χάρις ταῖς ἐπιμόνοις προσλιπαρήσεσι τῶν Βυζαντίων· ἐντοσούτῳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιγόνου, ὁ Λυσίμαχος καταλαβὼν μέρος τῶν λειψάνων τοῦ ἡττηθέντος, ἤτοι τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ταύρου, διενοήθη σπουδαίως νὰ κατακτήσῃ καὶ τὴν Βιθυνίαν, ἣν προσέβαλεν ἀλληλοδιαδόχως διὰ δύο τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀμφότεραι αἱ ἀπόπειραι αὗται ἐναυάγησαν. «Ζιποίτης λαμπρὸς ἐν πολέμοις γεγονώς, τῶν Λυσιμάχου στρατηγῶν, τὸν μὲν ἀνεῖλε, τὸν δὲ ἐπὶ μήκιστον τῆς οἰκείας ἀπέλασεν ἀρχῆς.» 1)

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὗται ἥτται δὲν ἀπεθάρρυνον τὸν Λυσίμαχον ὅστις εἰσῆλθεν εἰς Βιθυνίαν μετὰ νέου στρατοῦ. Ἀλλ' ὁ Ζιποίτης «καὶ αὐτοῦ Λυσιμάχου, εἶτα καὶ Ἀντιόχου τοῦ παιδὸς Σελεύκου ἐπικρατέστερος ἐγεγόνει.» 2)

Ἐν τοσούτῳ λίαν πιθανὸν ὅτι μεθ' ὅλας τὰς τρεῖς ταύτας νίκας του ὁ Ζιποίτης δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ ἐπὶ πλέον, ἐὰν ὁ Λυσίμαχος δὲν ἠναγκάζετο συνενῶν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἁπάσας μετὰ τοῦ Σελεύκου καὶ Πτολεμαίου, δὲν εἶχε νὰ ἀντιστῇ κατὰ τοῦ φιλοδόξου Δημητρίου, ὅστις βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας γενόμενος δὲν παρεσκευάζετο νὰ ἀνακτήσῃ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἄγων πολυάριθμον στρατόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναμφιβόλως ὁ Ζιποίτης γαυριῶν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν ὅπλων του καὶ ἡσύχως κατέχων τὰ κράτη αὐτοῦ, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς καὶ ἔθετο τὰ θεμέλια τῆς πρωτευούσης αὐτοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 288 πράγματι ὁ Δημήτριος παρεσκευάζετο διὰ τὴν ἐπὶ Ἀσίαν ἐκστρατείαν του καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁρίζουσι τὰς ἀρχὰς τῆς Βιθυνικῆς ἐποχῆς.

Ἐν τοσούτῳ ἡ ἰσχὺς τοῦ Ζιποίτη δὲν ἐδράδυνε νὰ κατασκιάσῃ τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας· κατ' αὐτοῦ κυρίως ἦν ὡρισμένη ἡ εἰς τὸν Πάτροκλον ἀνατεθεῖσα ἐκστρατεία καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἔτι ὁ Ζιποίτης ἀπέφυγε τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον.

---

(1) Μέμν. ἀποσπασμ. XX.
(2) Μέμν. ἀποσπάσμ. XX.

Ὁ Πάτροκλος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὑποπεσόντες εἰς ἐνέδραν εὗρον τὸν θάνατον ἐν τῇ μαχῃ.

ΠΑΛΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ. — Ὁ Ἀντίοχος δὲν ἀπεθαρρύνθη καὶ ἐκ τῆς ἥττης ταύτης, ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Μέμνονα, πολυάριθμον νέον στόλον συναγαγὼν ἐξεστράτευσεν οὐχὶ μόνον κατὰ τῆς Βιθυνίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς ἅρπαγα τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, καὶ ὅστις συνεμάχησε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως τῆς Βιθυνίας, ὅπως ἀντιστῇ κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Ὁ Ζιποίτης, ἀποθανὼν (278), ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν αὐτοῦ Νικομήδην, ὅστις, πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος τὸ ἔγκλημα πρὸς ἀσφαλεστέραν ἑδραίωσιν τῆς ἐξουσίας του, διέταξε τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Εἷς μόνος ὁ Ζιποίτης διέφυγε τὸν θάνατον, ὅστις καὶ ἀνεστάτωσε μέρος τῆς Βιθυνίας, θέσας εἰς κίνδυνον τὸν ἐπιβουλευόμενον τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Οὕτως ἐπαπειλούμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιφόβου τούτου ἐχθροῦ καὶ φοβούμενος νέαν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας, ὁ Νικομήδης ἐπέτυχε τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἡρακλειωτῶν, οὓς ὁ Ζιποίτης πρὸ ὀλίγου προσέβαλεν ἀνεπιτυχῶς, συμμαχήσας ὡσαύτως μετὰ τοῦ Βυζαντίου, Τίου, Χαλκηδόνος, Κίου, καί τινων ἄλλων πόλεων τῶν παρακτίων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Μετ' οὐ πολὺ οἱ δύο στόλοι εὑρέθησαν ἀντιμέτωποι, ἀλλά, μηδενὸς τολμήσαντος νὰ ἐπιτεθῇ, ἀμαχητὶ ἀμφότεροι ἀπεσύρθησαν. Ἴσως ὁ Ἀντίοχος εἶχε πληροφορηθῇ περὶ τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ Νικομήδου μετὰ τῶν Γαλατῶν, ὧν τὸ ὄνομα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐνέσπειρε παντοχοῦ τὸν τρόμον, καὶ δὲν ἀπεφάσισε νὰ ριψοκινδυνεύσῃ κατ' ἐχθροῦ ἰσχυροτέρου καὶ γενναιοτέρου τοῦ ἐξ Ἀσιανῶν μόνον συγκροτουμένου στρατοῦ του. Ὅπως δήποτε ὁ Νικομήδης, ἀπαλλαγεὶς τοῦ κινδύνου τούτου, κατεγίνετο μόνον πολεμῶν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καί, πρὸς ἀσφαλεστέραν ὑπεροχήν, ἐστρατολόγησεν ἀνδρείους στρατιώτας, δυναμένους νὰ ἀγάγωσι τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ νίκην.

Ο ΝΙΚΟΜΗΔΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ, ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΝ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ. — Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὁ Λεωνόρος καὶ Λούθαρος, δύο στρατηγοὶ τῶν Γαλατῶν

τῶν ἐπιδραμόντων εἰς Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, ἀποχωρισθέντες τοῦ κυρίου στρατοπέδου, διῆλθον εἰς Θράκην, ἔνθα ἐκυρίευσαν τὴν Χερρόνησον καὶ τὴν Λυσιμάχειαν. Ἡ γειτνίασις τῆς Ἀσίας, ἣν ἐθεώρουν ἐκ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης καὶ τὰ ἀδόμενα περὶ τῶν θησαυρῶν αὐτῆς, ἐνέσπειραν αὐτοῖς τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ διαπεράσωσιν εἰς Ἀσίαν, ἀλλ' ἐστεροῦντο μέσων πρὸς διάβασιν τῶν στενῶν, ὁπότε προσῆλθον παρ' αὐτοῖς οἱ πρέσβεις τοῦ Νικομήδους, προτείναντες αὐτοῖς νὰ διαπεράσωσιν αὐτοὺς δι' ἐξόδων των. Οἱ Γαλάται ἐδέχθησαν εὐχαρίστως τὴν πρότασιν αὐτῶν, καὶ ὁ Νικομήδης ἐχορήγησεν αὐτοῖς τὸν ἀναγκαῖον στόλον. Ἀποβιβασθέντες εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ὑπεστήριξαν τοὺς ἀμυνομένους, ὁ δὲ Ζιποίτης, ἡττηθείς, ἐγκατέλειψε τὴν Βιθυνίαν, περιελθοῦσαν ἅπασαν ὑπὸ τὸν Νικομήδην.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — Τοιαύτη ἐκδούλευσις ἤξιζε καὶ μεγάλης ἀμοιβῆς. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας παρεχώρησεν εἰς τοὺς Γαλάτας σπουδαίας χώρας ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὁρίων τῶν κρατῶν αὐτοῦ. Ἡ γενναιοδωρία αὕτη δὲν ἦτον ἄνευ ὑπολογισμοῦ. Παρεδέχετο οὕτως νὰ τάξῃ εἰς τὰ παράκτια τοῦ βασιλείου αὐτοῦ λαὸν μάχιμον καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἐγείρῃ οὕτως ἰσχυρὸν φραγμὸν δυνάμενον νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὸν των συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν γειτόνων αὐτοῦ ἐκ Περγάμου καὶ Συρίας.

Ἀλλ' ὁ Νικομήδης δὲν ἐσκέφθη καλῶς ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτῆρα τῶν νέων αὐτοῦ ἀποίκων, τοποθετῶν αὐτοὺς παρὰ τὰς πόλεις τῆς Αἰολίδος καὶ Ἰωνίας ἐξόχους ἐπὶ τῷ ἀρχαίῳ πολιτισμῷ, καὶ ἐν αἷς ἡ μεγαλοφυΐα τῶν Ἑλλήνων ἤξιζε μᾶλλον τῆς ἁβροδιαίτης τῆς Ἀσίας. Οὕτωσὶ μόλις ἀφικόμενοι εἰς τὰς νέας αὐτῶν κτήσεις, ἤρξαντο φθείροντες καὶ λεηλατοῦντες τὰ παράκτια τῆς Τρῳάδος. Ὁ Λεανόρος καὶ ὁ Λύθαρος ἀπέθανον ἢ ἀπεβλήθησαν τῆς στρατηγίας, οἱ δὲ στρατοὶ αὐτῶν συγχωνευθέντες καὶ αὐξηθέντες ἐπικουριῶν ἐκ Θράκης ἀπετέλεσαν τρεῖς ὁρδὰς γνωστὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα Τικτοσάγον, Τηλιστοβοΐον καὶ Τροκμόν. Ὅπως ἀποφύγωσι σύγκρουσιν καὶ ἔριδα ἐν τῇ κατακτήσει, ἣν ἐπεχείρουν αἱ τρεῖς αὗται ὁρδαί, πρὶν ἔτι ἐγκαταλείψωσι τὸ Βιθυνιακὸν ὅριον, διένειμαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν εἰς τρεῖς κλήρους, ἐξ ὧν ἑκάστη ἔλαβεν ἀνὰ ἕν, καὶ οἱ μὲν Τρόκμοι ἔλαβον τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Τρῳάδα, οἱ Τηλι-

στοβοεῖς τὴν Αἰολίδα καὶ Ἰωνίαν, οἱ δὲ Τεκτοσᾶγοι τὴν Μεσόγειον χώραν, ἥτις ἐξετείνετο πρὸς δυσμὰς τοῦ ὄρους Ταύρου.

ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΕΗΛΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ.— Πάντες τότε ἐτέθησαν εἰς κίνησιν καὶ ἡ κατάκτησις μετ' οὗ πολὺ ἀπετελέσθη. Ὀρδὴ Γαλατῶν ἐστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τρῳάδος· καὶ τὰ ἅρματα ἐκ τοῦ Λώσου ἀγόμενα, ἐστάθμευον εἰς τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Καΰστρου πεδία.

« Ἡ ἱστορία δὲν διέσωσεν ἡμῖν τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῆς κατακτήσεως ταύτης. Ἀλλ' ἡ φαντασία παριστῶσα ἀφ' ἑνὸς τὴν φυσικὴν ἰσχὺν καὶ τὴν γενναιότητα εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου ὅ,τι ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις παρήγαγε ποτὲ τέλειον, δύναται νὰ εἰκονίσῃ ἡμῖν τὰς κακοπραγίας, αἵτινες ἐμάστιζον τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Ἐνώπιον τῆς Τεκτοσαγονικῆς ὀρδῆς οἱ Φρῦγες ἔφευγον ὡς ἀγέλη προβάτων εἰς τὰ σπήλαια τῶν ὀρέων τοῦ Ταύρου. Αἱ γυναῖκες ἀπεκτείνοντο ἅμα τῇ προσεγγίσει τῶν Γαλατῶν. Τρεῖς νεάνιδες Μιλήσιαι ηὐτοκτόνησαν. Ποιήτρια δὲ, Μιλησία βεβαίως, ἀφιέρωσε στίχους τινας εἰς τὴν μνήμην τῶν θελκτικῶν τούτων θυμάτων μεμφομένη τὴν πατρίδα ὡς μὴ προστατεύσασα αὐτά.

« Ὦ Μίλητος, ὦ φιλτάτη πατρίς ! ἀποθνήσκομεν ἵνα μὴ ὑποστῶμεν τὰς ὕβρεις τῶν βαρβάρων Γαλατῶν, καὶ αἱ τρεῖς παρθένοι καὶ πολίτιδές σου. Ὁ Ἄρης, ὁ ἀμείλικτος οὗτος θεὸς τῶν Γαλατῶν ἔρριψεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἄβυσσον ταύτην τῶν δυστυχιῶν, διότι δὲν ἐπιθυμοῦμεν τὸν ἀσεβῆ ὑμέναιον, ὃν προετοίμασεν ἡμῖν. Καὶ ἂν ἐνταῦθα θνήσκομεν ἄγαμοι, τοὐλάχιστον παρὰ τῷ Πλούτωνι εὑρίσκομεν ἰσχυρὸν προστάτην.»

«Διὰ τῆς λέξεως κατακτήσεις δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν μήτε τὸν ἐκπατρισμὸν τῶν κατοίκων, μήτε κατοχὴν τῆς χώρας ἔστω καὶ τακτικῆς. Ἑκάστη ὀρδὴ μέρος μὲν τοῦ ἔτους κατεγίνετο εἰς ἔργα γεωργικὰ ἢ πολεμικά, τὸ δὲ λοιπὸν περιέτρεχε τὴν χώραν μετὰ τῶν ποιμνίων, ἑτοίμη νὰ σπεύσῃ εἰς πᾶσαν ἀντίστασιν. Αἱ πόλεις κατέβαλον αὐτῇ χρηματικὸν φόρον, αἱ δὲ ἐξοχαὶ ζωοτροφίας. Οὐδόλως ἀναμιγνύετο εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν ὑποφόρων. Ἡ Πέργαμος ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τοὺς ἀπολύτους αὐτῆς δεσπότας. Αἱ

δημοκρατούμεναι πόλεις τῆς Ἰωνίας ἠδύναντο ἐλευθέρως ὡς πρότερον νὰ συνέρχωνται εἰς τὰς κοινὰς ἐκκλησίας των. Ἡ πρόσφορος καὶ ἀτάραχος ζωὴ αὕτη, ὑπὸ τὸ ὡραῖον κλῖμα τῆς χώρας, προσήλκυσεν εἰς τὰς τάξεις τῶν Γαλατῶν πλῆθος ἀνδρῶν ἀπολωλότων πανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς καὶ πολλοὺς τῶν τυχοδιωκτῶν τούτων πολεμιστῶν, δι' ὧν οἱ πόλεμοι τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ εἶχον καταπλημμυρήσει τὴν Ἀσίαν. Μόνη ἡ ὑπόθεσις αὕτη δύναται νὰ δώσῃ ἰδέαν τινα τῶν σπουδαίων δυνάμεων, ἃς ἀμέσως αἱ ὁρδαὶ αὗται ἠδυνήθησαν νὰ διαθέσωσιν, ἐπειδή, ἂν πιστεύσωμεν τὸν Τῖτον Λίβιον κατέστησαν ὑποφόρους πάντας μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας» 1).

ΗΤΤΩΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — «Δυνατὸν ὁ βασιλεὺς τῆς Σωρίας Ἀντίοχος νὰ ἠναγκάσθη, ἕνεκα τῶν νικῶν αὐτῶν, νὰ πληρώσῃ αὐτοῖς φόρον διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς πόλεις, αἵτινες ἀνεγνώριζον εἰσέτι τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Οὐχ ἧττον ὅμως δὲν κατέβαλε τὸν φόρον τοῦτον ἐπὶ πολύ, διότι πρῶτος αὐτὸς ἠγέρθη κατ' αὐτῶν, προσβαλὼν ἐξ ἀπροόπτου τὴν Τεκτοσαγονικὴν ὁρδὴν πρὸς βορρᾶν τῆς ἁλύσεως τοῦ Ταύρου» 2). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ δύο στρατοὶ συνηντήθησαν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Καππαδοκίας καὶ τῆς Φρυγίας 3).

Ὁ στρατὸς τῶν Γαλατῶν, ἐξ ἀνδρείων μαχητῶν συγκείμενος, ἦτο πολυπληθέστερος τοῦ Ἀντιόχου, ὅστις, βλέπων ἐνώπιον αὐτοῦ φάλαγγα συμπεπυκνωμένην καὶ ἀπαρτιζομένην ἐξ 24 τάξεων ὁπλιτῶν πεζῶν, 20 χιλ. ἱππέων καὶ 80 ἁρμάτων δρεπανηφόρων ἤρξατο ν' ἀπελπίζηται, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ στρατὸς αὐτοῦ συλλεγεὶς ἐν σπουδῇ ἀπηρτίζετο ἐκ χιλίων πεζῶν. Διενοεῖτο ἤδη νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ, ὅτε Θεοδότας ὁ Ρόδιος, εἷς τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, ἀνὴρ ἔμπειρος καὶ γενναιόψυχος, ἀνε-

---

(1) Τομ. 38. κεφ. 16.

(2) Amedée Thierry, Histoire des Gaulois t. 1 p. 169.

(3) Ἡ ἐποχὴ τῆς μάχης ταύτης εἶναι ἀβέβαιος. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα χρονολογεῖται κατὰ τὸ 275 Π. Χ. Τοιαύτη ἡ γνώμη τοῦ Heeren.

πτέρωσε τὸ θάρρος αὐτοῦ. Ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ἀντιόχου ὑπῆρχον 16 ἐλέφαντες. Ὁ Θεοδότας διέταξεν ὅπως κρύψωσιν αὐτοὺς ὅσον τὸ δυνατὸν τῶν ὁμμάτων τοῦ ἐχθροῦ καί, καθ' ἣν στιγμὴν, τῆς σάλπιγγος ἠχούσης, δοθῇ τὸ σύνθημα τῆς μάχης καὶ τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν τεθῇ εἰς κίνησιν, αἱ δὲ τάξεις τῆς φάλαγγος διανοιγῶσι καὶ τὰ δρεπανηφόρα ἅρματα ἐλαύνωσι κατὰ τοῦ συριακοῦ στρατοῦ, ἀφήσωσι τέσσαρας μὲν ἐλέφαντας ἐφ' ἑκάστης μοίρας τοῦ ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ καὶ ὀκτὼ κατὰ τῶν ἁρμάτων. Διὰ τῆς τακτικῆς ταύτης, ἔλεγεν, οἱ ἵπποι τρόμῳ καταλαμβανόμενοι, θὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὴν ἀταξίαν ἐνσπείροντες εἰς τὰς ἐχθρικὰς τάξεις. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ συνέβη πράγματι. Οἱ Γαλάται καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν, οἱ μὴ ἰδόντες εἰσέτι ἐλέφαντας, τοσοῦτον κατεθορυβήθησαν ἐπὶ τῇ ἀνελπίστῳ ταύτῃ θέᾳ, ὥστε μεθ' ὅλην τὴν ἀπόστασιν τῶν θηρίων τούτων, ἐπὶ μόνῃ τῇ κραυγῇ αὐτῶν, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἀμύνης αὐτῶν, οἱ Γαλάται ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἐν ἀταξίᾳ ῥίπτοντες χαμαὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ ποδοπατούμενοι ὑπὸ τῶν ἵππων. Ἀφ' ἑτέρου οἱ τὰ ἅρματα ἐλαύνοντες ἵπποι φόβῳ καὶ τρόμῳ καταληφθέντες παρεξετράπησαν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ ἀνέτρεψαν τοὺς ὁδηγοὺς αὐτῶν, οἵτινες κατεκερματίσθησαν ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν ἁρμάτων. Οἱ ἐλέφαντες κατεδίωκον αὐτοὺς ἀπαύστως, συνέτριβον αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς πόδας των, ἢ ἀνετίναζον αὐτοὺς εἰς τὸν ἀέρα, πληρεστάτην τὴν νίκην ἀποδόντες τῷ Ἀντιόχῳ. Οἱ πλεῖστοι τῶν Γαλατῶν ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ μάχῃ, τινὲς ἠχμαλωτίσθησαν καὶ οἱ λοιποί, ὀλίγιστοι μόνον, διεσώθησαν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ Ἀντίοχος λίαν συνετῶς ἔπραξε μὴ ὑπερηφανευθεὶς ἐπὶ τῇ νίκῃ αὐτοῦ ταύτῃ, ἣν ὤφειλεν εἰς τὸν πανικὸν τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ. Οὕτως ὁπότε οἱ στρατιῶται προσῆλθον αὐτῷ ὅπως δώσωσιν αὐτῷ στεφάνους καὶ ἀπεκάλουν αὐτὸν Καλλίνικον εἶπεν αὐτοῖς· «Πρέπει νὰ ἐρυθριῶμεν μᾶλλον ἐπὶ τῇ νίκῃ ἧς ἡ ἀξία ἀνήκει εἰς 16 κτήνη.» Ἐπὶ τοῖς αἰσθήμασι τούτοις ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ τροπαίου ἐχάραξε μόνον τὴν εἰκόνα τοῦ ἐλέφαντος! 1)

---

(1) Λουκιαν. Ζεῦξις 8. Ὁ Ἀππιαν. Συρ. κεφ. 65 περιορίζεται ἀναφέρων τὴν νίκην ταύτην. Am. Thierry, ouvr. cité.

ΟΙ ΓΑΛΑΤΑΙ ΚΑΤΑΦΕΥΓΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΟΧΘΑΣ ΤΟΥ ΑΛΥΟΣ. — Οἱ Γαλάται, ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου, «ὃς καὶ Σωτὴρ ἐπεκλήθη Γαλάτας ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν ἐμβαλόντας ἐξελάσας» κατέφυγον εἰς τὸ παρὰ τὸν Ἅλυν ποταμὸν μέρος τῆς Φρυγίας, ἔνθα, ἀρχῆθεν, ἐνεκατεστάθησαν. Τούτων ἐκεῖ περιοριορισθέντων, οἱ βασιλεῖς τῆς Συρίας καὶ οἱ δυνάσται τῆς Περγάμου ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὰς πρὸς δυσμὰς καὶ μεσημβρίαν πόλεις νέων ἐπιδρομῶν τῆς μαχίμου ταύτης φυλῆς, ἐνίσχυσαν πολλὰς θέσεις, ὧν τὸ ὄνομα ἀναμιμνήσκει ὅτι αἱ πρῶται ἐν αὐταῖς ἐγκατασταθεῖσαι φρουραὶ ἦσαν μακεδονικῆς καταγωγῆς.

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Ἐπῆλθε τέλος ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἐν περιλήψει πρέπει ν' ἀφηγηθῶμεν τὴν ἱστορίαν τῶν δυναστειῶν ἐκείνων τῆς Περγάμου, ὧν ἡ ἰσχὺς ἤρξατο ἀναπτυσσομένη, νὰ γίνηται φόβητρον τοῖς βασιλεῦσι τῆς Συρίας.

Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Σελεύκου κατὰ τοῦ Λυσιμάχου ὁ Φιλέταιρος, στρατηγὸς τοῦ Λυσιμάχου καὶ φύλαξ μέρους τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Περγάμου, ἀποστατήσας τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας εὐνοηθείς, ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος (283). Ἡ Πέργαμος ἔκτοτε ἤρξατο ἀκμάζουσα.

Ὁ Φιλέταιρος κατεῖχε τότε μόνον τὴν Πέργαμον καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς χώραν. Ἡ νίκη τοῦ Σελεύκου ἀπήλλαξεν αὐτὸν τῆς τιμωρίας, ἣν ἐπεφύλασσεν αὐτῷ ὁ Λυσίμαχος. Ἀλλ' ὑπεπτεύετο τὸν βασιλέα τῆς Συρίας, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμῇ τὴν συνένωσιν τοῦ ἀκμάζοντος τούτου κράτους, μετὰ τῶν κτήσεων αὐτοῦ. Εὐτυχῶς διὰ τὸν Φιλέταιρον, ὁ Σέλευκος ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ, Ἀντίοχος εἶχε τοσαύτας ἀνησυχίας ἐντὸς τοῦ κράτους αὐτοῦ ὥστε ἐλησμόνησε τὸν Φιλέταιρον, ὅστις, ὡς εἴδομεν, ἐφρόντισε ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ Ἀντιόχου, πέμψας αὐτῷ τὰ λείψανα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΚΑΤΑ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Τὸ 263, ὁ Φιλέταιρος, ὅστις, χάρις τῇ ἐπιδεξίᾳ αὐτοῦ πολιτικῇ, διετήρησεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην ἡσύχως τὴν βασιλείαν τῆς Περγάμου, ἀπεβίωσε, μεταβιβάσας τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Εὐμενῆ.

Ὁ Εὐμενὴς, φιλοδοξότερος καὶ δραστηριώτερος γεγονὼς, ἐπωφε-

λήθη ἀναμφιβόλως τῶν θησαυρῶν, οὓς ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ θείου αὐτοῦ, ὅπως σχηματίσῃ πολυάριθμον στρατὸν καὶ ἐπεκτείνῃ τὰς κτήσεις αὐτοῦ, προσελκύσας οὕτως ἐπ᾽ αὐτοῦ τὴτ προσοχὴν τοῦ βαλέως τῆς Συρίας, ὅστις φοβούμενος διά τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κτήσεις του τὴν γειτνίασιν τοῦ ἀναγεννωμένου τούτου κράτους, ἐφ᾽ οὗ οὐχὶ ἀλόγως διϊσχυρίζεται ἔχων δικαιώματα, διῆλθε τὸν Ταῦρον καὶ προὐχώρησε μέχρι Λυδίας κατ᾽ ἐκείνου, ὃν ἐθεώρει ὡς ἀποστάτην σατράπην. Ἀλλὰ ὑπῆρχον εἰσέτι ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κόσμῳ τοσοῦτοι ἄνδρες πρὸς μίσθωσιν ὥστε ὁ Εὐμενὴς, διὰ τῶν χρημάτων, συνέλεξε πλείστους μισθοφόρους. Αἱ συμμαχίαι αὐτοῦ μεθ᾽ ὅλων τῶν γειτόνων βασιλέων ἐπηύξανον πρὸς τούτοις τοὺς πόρους αὐτοῦ καὶ ὅτε ὁ Ἀντίοχος ἐπῆλθεν, ὁ Εὐμενὴς ἐνίκησεν αὐτὸν παρὰ τὰς Σάρδεις, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ περικλεισθῇ εἰς Ἔφεσον, ἔνθα ἀπεβίωσε τὸ ἑπόμενον ἔτος. Συνεπεία τῆς σπουδαίας ταύτης νίκης, ὁ Εὐμενὴς ἐκυρίευσε μέρος τῆς Αἰολίδος.

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΥΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ. — Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀντιόχου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ δὲν προεκλήθη μόνον ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς παρεμποδίσεως τῆς προόδου τῶν δυναστῶν τῆς Περγάμου, ἀλλὰ ἰδίως ἕνεκα τῆς ἀποστασίας τοῦ Πτολεμαίου τοῦ νεωτέρου βεβαίως τῶν υἱῶν του εἰς ὃν διεπιστεύσατο τὴν ἀντιβασιλείαν τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κτήσεών του. Ὁ Πτολεμαῖος κατ᾽ ἀρχὰς ἐπεδείξατο εὐγνωμοσύνην ἀπαραδειγμάτιστον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμπιστοσύνῃ ταύτῃ καὶ μάλιστα ὅτε ὁ Ἀντίοχος ἐπικινδύνως ἀσθενήσας ἐσώθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἐρατοστράτου τοῦ ἄλλοτε σπουδαίως συντελέσαντος εἰς τὸν γάμον αὐτοῦ μετὰ τῆς πενθερᾶς του Στρατονίκης. Δημοσίᾳ προσέφερε τελουμένων τῶν ἑορτῶν τῆς Κυβέλης ἑκατὸν τάλαντα εἰς τὸν ἰατρὸν τὸν διασώσαντα τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἀλλὰ βραδύτερον τῇ εἰσηγήσει Τιμάρχου τυράννου τῆς Μιλήτου, καὶ ἴσως τῇ δυσαρεσκείᾳ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν του ἐκδηλουμένῃ πατρικῇ προτιμήσει, ἀνηγορεύθη ἀνεξάρτητος καὶ βασιλεύς. Ὁ Ἀντίεχος κατασιγῶν τὴν φωνὴν τῆς συγγενείας ἵνα ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς πολιτικῆς κατέστρεψεν αὐτόν. Ἀλλ᾽ ἡ ἀποτυχία τῶν πολέμων αὐτοῦ κατὰ τῆς Περγάμου δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ κα-

ταστρέψῃ καὶ τὸν ἄπιστον σύμβουλον, ὁ ὁποῖος ὤθησε τὸν υἱόν του εἰς λήθην τῶν καθηκόντων του. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἔμελλε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτοῦ.

ΑΝΤΙΟΧΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝΕΙ ΤΗΝ ΜΙΛΗΤΟΝ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ ΑΥΤΗΣ. — Ἀντίοχος ὁ δεύτερος ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος του (261—246) μετὰ τὰς πρώτας βεβαίας προσπαθείας του πρὸς ἑδραίωσιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἐξεστράτευσε μετὰ στρατοῦ κατὰ τῆς Ἀσίας καὶ πολιορκήσας τὴν Μίλητον, ἐκυρίευσεν αὐτὴν ἐκδιώξας τὸν τύραννον αὐτῆς. Οἱ Μιλήσιοι ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν ἐπέδωκαν αὐτῷ τὸ ὄνομα Θεός, ὡσεὶ θεὸς ἠδύνατο νὰ συντρίψῃ τὰς ἁλύσεις αὐτῶν. «Ὅτῳ θεὸς ἐπώνυμον ὑπὸ Μιλησίων γίγνεται πρῶτον, ὅτι αὐτοῖς Τίμαρχον τύραννον καθεῖλε» 1).

Ἀφ' ἑτέρου ὅπως παρεμποδίσῃ πᾶσαν τοῦ λοιποῦ ἀπόπειραν ἀποστασίας καὶ ὅπως θέσῃ εἰς τοὺς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὑπηκόους του φραγμὸν τινα κατὰ τῶν δυναστῶν τῆς Περγάμου παρεχώρησε τὴν αὐτονομίαν εἰς τοὺς Ἴωνας. «Τῶν γὰρ Ἰώνων κινηθέντων ἐπ' αὐτοὺς (τοὺς Ἰουδαίους) καὶ δεομένων τοῦ Ἀγρίππα, ἵνα τῆς πολιτείας, ἣν αὐτοῖς ἔδωκεν Ἀντίοχος ὁ Σελεύκου υἱανός, ὁ παρὰ τοῖς Ἕλλησι Θεὸς λεγόμενος, μόνοι μετέχωσι κτλ.» 2).

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Ἀντιόχου τοῦ δευτέρου, ἔλαβε χώραν ἡ μεσολάβησις τοῦ βασιλέως τούτου, ἐν τῇ διενέξει τῶν Σαμίων καὶ τῶν κατοίκων τῆς Πριήνης, πρὸς διαχάραξιν τῶν ὁρίων τῶν χωρῶν αὐτοῦ, διενέξει καθ' ἣν ἐπεκαλέσθησαν προηγουμένως τὴν συνδρομὴν τοῦ Λυσιμάχου.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΡΠΑΖΕΙ ΠΑΡ' ΑΥΤΟΥ ΑΠΑΣΑΣ ΣΧΕΔΟΝ ΤΑΣ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ. — Ἀλλ' ὁ Ἀντίοχος δεύτερος δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἥσυχος ἐν τῇ κατοχῇ τῶν χωρῶν αὐτοῦ. Τῇ εἰσηγήσει τῆς συζύγου αὐτοῦ Λαοδίκης καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀσαμίας ἐπεχείρησε κατὰ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδελφέως σειρὰν πολέμων, ὧν τὰ συμβάντα εἰσὶν ἄγνωστα, ἀλλ' οἵτινες ὡς ἀποτέλεσμα ἔσχον τὴν ἀπώλειαν μεγάλου μέρους τῶν ἐν

(1) Ἀππιαν. Α. Συρ. 65.

(2) Ἰωσ. Ἰουδ. Ἀρχαιοτ. Βιβλ. 12 κεφ. 3.

Μικρᾷ Ἀσίᾳ κρατῶν αὐτοῦ· καὶ ἰδίως τῆς Παμφυλίας, τῆς Λυκίας, καὶ τῆς Καρίας, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεόκριτος ἀναφέρων ἐν τῷ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλαδελφέα εἰδυλλίῳ ταῦτα,

Παμφυλοῖσι πᾶσι καὶ αἰχμηταῖς Κιλίκεσι
Σαμένει Λυκίος τε φιλοπτολέμοισί τε καρσί.

Ἡ μακρὰ διάρκεια τῆς Αἰγυπτιακῆς κατοχῆς τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἐπιβεβαιοῦται διὰ τῶν ὀνομασιῶν πολλῶν πόλεων οἷον τῆς Βερενίκης, Φιλαδελφείας, Ἀρσινόης ἐν Κιλικίᾳ, Πτολεμαΐδος ἐν Παμφυλίᾳ, Ἀρσινόης ἐν Λυκίᾳ ὧν ἡ ἵδρυσις δὲν δύναται νὰ τεθῇ ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ. Τεκμήρια τῆς κατοχῆς ταύτης εὑρίσκονται καὶ εἴς τινας Ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς.

Η ΙΩΝΙΑ ΚΑΤΕΚΤΗΘΗ ΩΣΑΥΤΩΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. — Τὴν Ἰωνίαν ἐπέδραμον ὡσαύτως καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Μόνη ἡ Σμύρνη ἀντέστη, ἡ δὲ Μαγνησία ἡ ἐπὶ Σιπύλῳ κατεκτήθη ὑπὸ τινος τῶν στρατηγῶντοῦ Πτολεμαίου, Καλλικρατίδα τοῦ Κυρηναίου διὰ στρατηγήματος, ὅπερ διέσωσεν ἡμῖν ὁ Πολύαινος. 1) Ἐπειδὴ ἡ πολυορκία ἐβράδυνεν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν φρούραρχον τὴν παραχώρησιν ἀσύλου διὰ τέσσαρας των στρατιωτῶν αὐτοῦ, ἐπιθανατίων ὄντων. Τοῦ ἀσύλου παραχωρηθέντος, ἔδεσεν ἐπὶ τεσσάρων κλινῶν τοὺς ἀσθενεῖς στρατιώτας, ἐνδεδυμένους τοὺς θώρακας αὐτῶν καὶ παρ' αὐτοῖς ἔχοντας τὰ ὅπλα αὐτῶν. Ἑκάστην κλίνην ἔφερον τέσσαρες ρωμαλέοι στρατιῶται. Τοιουτοτρόπως εἰσήγαγεν ἐν τῷ φρουρίῳ εἴκοσι ρωμαλέους στρατιώτας, οἵτινες ἀπέκτειναν τὴν φρουρὰν καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ φρουρίου.

Ἡ Πριήνη καὶ ἡ Σάμος ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, διότι ὁ πόλεμος διέκοψε τὰς ἐργασίας τῶν διαιτητῶν, οὓς ὁ Ἀντίοχος ὁ δεύτερος εἶχεν ἀποστείλει πρὸς καθαρισμὸν τῶν συνόρων ἀμφοτέρων, οἵτινες δὲν ἀπετάνθησαν πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ὅστις ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὡς εἰδικὸν πληρεξούσιον ὑπάλληλόν του τινα ὀνομαζόμενον Ἀντίοχον ἢ Μετίο-

(1) Στρατηγ. βιβλ. 2, κεφ. 27.

χον 1). Ἡ Ἔφεσος κατελήφθη ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ στρατοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδελφέως, τῆς διοικήσεως αὐτοῦ ἀνατεθείσης εἴς τινα νόθον υἱὸν αὐτοῦ καλούμενον ὁμωνύμως τῷ πατρὶ αὐτοῦ Πτολεμαῖον, ὅστις δὲν διετέλεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον κύριος αὐτῆς. Οἱ μισθοφόροι Θρᾷκες, οἱ ἀποτελοῦντες κατὰ μέγα μέρος τὴν φρουρὰν καὶ τὰ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας φρονοῦντες, ἐπανέστησαν κατ' αὐτοῦ, ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ἔνθα ἀπέκτειναν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀκολουθούσης αὐτὸν ἑταίρας Ἰρένης.

ΕΙΡΗΝΗ.—Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΔΙΑΤΗΡΕΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.—Ἡ μακροχρόνιος αὕτη διαπάλη ἐπερατώθη περὶ τὸ 248 δι' εἰρήνης, ἧς ὁ Ἀντίοχος ἐπέτυχε διὰ μεγίστων θυσιῶν. Διαζευχθεὶς τὴν Λαοδίκην ἐνυμφεύθη τὴν Βερενίκην, θυγατέρα τοῦ Πτολεμαίου, θυσιάζων οὕτω τὰ συμφέροντα καὶ δικαιώματα τῶν δύο υἱῶν, οὓς ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου του. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου διετήρησε τὴν Κύπρον, τὴν Λυκίαν καὶ τὰς πόλεις τῆς Καρίας, ἀλλ' ἡ Κιλικία, ἡ Παμφυλία καὶ ἡ Ἰωνία, κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, παρεχωρήθησαν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας, ὅστις δὲν διετήρησεν αὐτὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ἡ Ἔφεσος ἔμενεν ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΧΙΖΕΙ ΕΚ ΝΕΟΥ.—ΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΟΥΣΙ.—Πτολεμαῖος ὁ Δεύτερος δὲν ἐπέζησεν ἐπὶ πολὺ μετὰ τὴν συνθήκην ταύτην (247) τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος Ἀντίοχος ὁ Δεύτερος ἐτελεύτησε δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Α. Λαοδίκης.

Σέλευκος ὁ Καλλίνικος διαδεχθεὶς αὐτὸν ἐνεκαινίασε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ διὰ τοῦ φόνου τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ Βερενίκης καὶ τοῦ υἱοῦ ὃν εἶχε αὕτη μετὰ τοῦ Ἀντιόχου. Πτολεμαῖος ὁ τρίτος ὁ ἐπιλεγόμενος εὐεργέτης κληρονόμος τοῦ θρόνου καὶ τῆς φιλοδοξίας τοῦ πατρός του, ἔσπευσεν ἀμέσως πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἀδελφῆς του. Ὁ πόλεμος ἤρξατο ἐκ νέου. Πολλαὶ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀνή-

(1) Corp. inscript. gr. N. 29. 5. Le bas voyage Archeol. Instript. Tom. 3. No. 193.

κουσαι τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας, πληροφορηθεῖσαι τοὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν Βερενικὴν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς κινδύνους, ἀπεστάτησαν, καὶ ὑποταγεῖσαι τῷ βασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου, συνεμάχησαν μετ' αὐτοῦ. Αἱ παράκτιαι πόλεις, καὶ ἰδίως τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας ἀνῆκον ἤδη τῷ Πτολεμαίῳ, ὥστε καὶ οἱ νέοι σύμμαχοι ἔθεσαν ὑπὸ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ σπουδαιοτάτην ναυτικὴν δύναμιν. Ὁ Πτολεμαῖος κατεγίνετο εἰς τὴν κατάκτησιν παντὸς τοῦ βασιλείου τῶν Σελευκιδῶν ὁπότε, στρατὸς ἐπελθὼν εἰς Αἴγυπτον ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀνέθετο τὴν Κιλικίαν, ἣν εἶχε κατακτήσει, εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σελεύκου Ἀντίοχον τὸν Ἱέρακα, εἰς ὃν παρεχώρησεν ὡσαύτως καὶ ἅπασαν τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ταύρου Μικρὰν Ἀσίαν, σκοπῶν οὕτως νὰ ἐπιφέρῃ τῶν δύο ἀδελφῶν ἀντιζηλίαν, δι' ἧς θὰ ἠδύνατο ἡμέραν τινα, νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπιδρομικῶν ἐν Συρίᾳ σχεδίων.

ΣΕΛΕΥΚΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΜΜΑΧΕΙ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ. — Ὁ Σέλευκος ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ ἀντιπάλου του, ἔγραψε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν γερουσίαν τῆς Ρώμης, ἐπικαλούμενος τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἐξεδήλου ἐχθρικὰ αἰσθήματα πρὸς τὴν Ρώμην, ἀναθέσας τὴν κυβέρνησιν τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφράτου χωρῶν πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Ξάνθιππον, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν, ἐξεδίωξε νικηφόρους τοὺς Ρωμαίους τῶν παρακτίων τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ γερουσία ὑπεδέξατο εὐμενῶς τὴν πρότασιν τοῦ Σελεύκου καί, δι' ἐπιστολῆς ἥτις διεσώζετο ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου, παρεδέξατο τὴν συμμαχίαν ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως ὁ Σέλευκος, καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελε καταλάβει τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος, ἀπαλλάξῃ παντὸς φόρου, τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου ὡς ὁμογενεῖς τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ συνθήκη αὕτη ὡς θέλομεν ἴδει, ὑφίστατο ἔτι ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει Ἀντιόχου τοῦ τρίτου.

ΣΤΡΑΤΕΥΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΑΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ. — Τῆς συνθήκης ταύτης συναφθείσης ὁ Σέλευκος τῇ βοηθείᾳ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ Ἰωνίδων πόλεων, παρασκευάζει κατὰ τῶν ἀποστάτων πόλεων στόλον ὅστις καταληφθεὶς ὑπὸ τρικυμίας κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου, ἀλλὰ αἱ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἰδίως τῆς Κιλικίας

αἵτινες ἐγκαταλειποῦσαι αὐτὸν, εἶχον ταχθῆ ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου συγκινηθεῖσαι ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ του ταύτῃ ἑκουσίως ὑπετάγησαν πάλιν αὐτῷ.

ΣΕΛΕΥΚΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΜΜΑΧΕΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. — ΕΙΡΗΝΗ. — Ἐν Ἰωνίᾳ ὑπῆρχεν ἀναμφιβόλως τότε γενικὴ κίνησις προκληθεῖσα ὑπὸ τῶν πόλεων αἵτινες, ὡς ἡ Σμύρνη δὲν εἶχον παύσει νὰ ὦσι πισταὶ τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας, χάριν τοῦ ὁποίου πολλαὶ θέσεις ἰδίως Μαγνησία ἡ ἐπὶ Μαιάνδρῳ καὶ Μαγνησία ἡ ἐπὶ Σιπύλῳ, μεθ' ὅλα τὰ στρατηγήματα τοῦ διοικοῦντος αὐτὰς Καλλικρατίδα ἐξεδίωξαν τὰς Αἰγυπτιακὰς φρουρὰς καὶ συνεμάχησαν μετὰ τῶν ἄλλων, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Σελεύκου· ὑποστηριζόμενος οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας, προσβάλει μὲν τὸν Πτολεμαῖον, ἀλλ' ἡττηθεὶς καταφεύγει παρὰ τῷ ἀδελφῷ του Ἀντιόχῳ τῷ Ἱέρακι, δυνάστῃ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Ταύρου ἐπαρχιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς ὃν ὑπόσχεται νὰ ἐγκαταλείψῃ ἅπαν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀσίας. Ἰσχυρὸς ἕνεκα τῆς συμμαχίας ταύτης, ἐπαπειλεῖ τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, ὅστις αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀνίκανον ν' ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τῶν δύω ἀδελφῶν, προτείνει δεκαετῆ ἀνακωχήν, ἥτις ἐγένετο παραδεκτή (243).

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΑΚΟΣ. — ΜΑΧΗ ΕΝ ΑΓΚΥΡΑ. — Ὁ Ἀντίοχος διακόψας τὴν μόλις συνομολογηθεῖσαν συμμαχίαν ἐσκέφθη νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ Σελεύκου ὅπως μόνος βασιλεύσῃ. Κατὰ συνέπειαν ἄγει κατ' αὐτοῦ στρατὸν μισθοφόρων Γαλατῶν, καθ' οὗ ὁ Σέλευκος ἐξῆλθεν ἐγκαίρως. Ὁ Σέλευκος νικῶν ἐν Λυδίᾳ ἐγένετο κύριος τῶν παρακτίων, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ μήτε τὰς Σάρδεις μήτε τὴν Ἔφεσον θέσεις ἰσχυρὰς, ὧν ἡ μὲν ὑπετάγη τῷ ἀδελφῷ του, ἡ δὲ κατείχετο εἰσέτι ὑπὸ φρουρᾶς τοῦ Πτολεμαίου. Ὁ Ἀντίοχος οὐδόλως τὸ θάρρος ἀπολέσας ἐπετέθη κατὰ τῆς Καππαδοκίας, ἀλλ' ἡττήθη ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ τετάρτου βασιλέως τοῦ Πόντου συζύγου τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἀδελφῆς, καὶ λαβόντος ὡς προῖκα παρὰ τοῦ Καλλινίκου τὴν μεγάλην Φρυγίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπεβύμει νὰ ἀφήσῃ ἕρμαιον τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ. Καὶ τρίτη μάχη συνήφθη εἰς τὰ πεδία τῆς Ἀγκύρης κατὰ τοῦ Σελεύκου καθ' ἣν ἡ ἀνδρεία τῶν Γαλατῶν ἐξη-

σφάλισε τὴν νίκην τοῦ Ἀντιόχου (242). Καὶ καθ' ἣν ὁ Σέλευκος ἀπώλεσεν εἴκοσι χιλιάδας ἀνθρώπους καὶ τὴν πιστὴν αὐτοῦ Μύστραν, συλληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πωληθεῖσαν μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλωτίδων, ἀφοῦ πρότερον ἀπεξεδύθη τὰ βασιλικά, ἐνεδύσατο τὰ τῆς δουλείας ἐνδύματα. Μεταφερθεῖσα εἰς Ρόδον μετ' ἄλλων δούλων ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν Ροδίων, οἵτινες ἐξαγοράσαντες αὐτήν, καὶ κοσμήσαντες μεγαλοπρεπῶς ἐξαπέστειλαν εἰς τὸν Ἀντίοχον.

ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΣΕΛΕΥΚΟΥ — ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ — Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΞΑΓΟΡΑΖΕΤΑΙ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Σέλευκος ἀναγκασθεὶς νὰ μάχηται ὀπισθοχωρῶν ἐσώθη ἕνεκα ψευδοῦς διαδόσεως, ἣν ἐφρόντισε νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ περὶ τοῦ θανάτου του. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ἀπεκδυθεὶς τὴν πορφύραν, ἐνεδύθη πένθιμα καὶ περιεκλείσθη εἰς τὰ ἀνάκτορα αὐτοῦ, μετ' οὐ πολὺ δὲ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Σέλευκος ἀφίκετο σῶος καὶ ὑγιὴς εἰς Ἀντιόχειαν διέταξεν εἰς ἁπάσας τὰς πόλεις τοῦ κράτους αὐτοῦ, νὰ προσφέρωσι θυσίας τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἴσως ἡ διαγωγὴ αὕτη, ἣν ὁ Πλούταρχος ἐκθειάζει ὡς ὑπόδειγμα ἀδελφικῆς ἀγάπης, προέθετο νὰ σταματήσῃ διὰ τοῦ φόβου τῆς προσεχοῦς ἐπανόδου τοῦ Σελεύκου, τὴν δυσαρέσκειαν ἥτις ἤρξατο ἐκδηλουμένη μεταξὺ τῶν Γαλατῶν, οἵτινες πεπεισμένοι ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἤθελον νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ Ἱέρακος. Τοῦ γένους τῶν Σελευκιδῶν ἐξαλειφομένου, εὐχερέστερον ἡ Μικρὰ Ἀσία θὰ ἐγίνετο λεία αὐτοῦ. Ὁ Ἀντίοχος βλέπων ἀναμφιβόλως, ὅτι ἡ ἀπάτη αὐτοῦ δὲν ἐπέτυχεν, ἐξηγόρασε τὴν ζωὴν αὐτοῦ διὰ χρυσοῦ καὶ συνεμάχησε μετὰ τῶν μισθοφόρων αὐτοῦ.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΔΥΩ ΑΔΕΛΦΩΝ. — Ἐξασφαλισθεὶς διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν Γαλατῶν ὁ Ἀντίοχος, διέτρεξε μετ' αὐτῶν τὴν μεγάλην Φρυγίαν, τῆς ὁποίας τοὺς κατοίκους κατέστησεν ὑποφόρους. Ἀλλ' ὁ Σέλευκος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ νὰ κατέχῃ ἡσύχως τὰς πέραν τοῦ Ταύρου κτήσεις του. Δὲν εἶναι ἔτι βέβαιον ἐὰν αὐτὸς οὗτος ὁ Σέλευκος ἐξεστράτευσε προσωπικῶς, ἢ ἀπέστειλε στρατὸν ὑπό τινα τῶν στρατηγῶν του, οὐχ ἧττον ὅμως ὁ πόλεμος ἐπανήρχισεν. Ἀντίοχος ὁ Ἱέραξ διὰ προδοσίας παραδοθεὶς τοῖς βαρβάροις κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ,

καὶ φθάσῃ εἰς Μαγνησίαν ἔνθα συναθροίσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ συνενώσας αὐτὰς μετὰ τῶν ἐπικουριῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου σταλεισῶν κατήγαγε νίκην τινα, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Ζήλα, βασιλέως τῆς Βιθυνίας, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡττηθεὶς κατέφυγε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Καππαδοκίας συγγενεύοντος ὡς ἔδομεν μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Γεγονὸς διασωθὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Πολυαίνου φαίνεται σχετιζόμενον μετὰ τοῦ πολέμου τούτου. «Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Σελεύκου, Ἀχαιὸς καὶ Ἀνδρόμαχος μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ καταδιώξαντες τὸν Ἀντίοχον πέραν τῶν ὀρέων τῆς Ἀρμενίας, προσέβαλον αὐτὸν ζωηρῶς. Περὶ τὰ τέλη ὁ Ἀντίοχος πληγωθεὶς ἠναγκάσθη νὰ μάχηται ὀπισθοχωρῶν καὶ νὰ καταφύγῃ ἐπὶ ὑψηλοῦ ὀροπεδίου, οὗτινος αἱ κλιτύες κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατοπεδεύσαντος ἐκεῖ ἀτάκτως. Ὁ Ἀντίοχος ἠναγκάσθη πάραυτα νὰ διαδώσῃ τὴν εἴδησιν ὅτι ἀπέθανε κατὰ τὴν μάχην καὶ κατὰ τὴν νύκτα διέταξε τὴν κατάληψιν τῶν ὑψωμάτων ὑπὸ ἱκανῆς δυνάμεως. Τῇ ἐπαύριον οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἀπέστειλαν δύο πρεσβευτὰς τὸν Φιλέταιρον στρατηγὸν Κρῆτα, καὶ Διονύσιον ἐκ Λυσιμαχίας, ὅπως ζητήσωσι νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ λάβωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἀντιόχου ὑπὸ τῷ ὅρῳ, ὅπως αὐτοὶ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν παραδώσωσι τὰ ὅπλα. Ὁ Ἀνδρόμαχος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἀνεῦρεν εἰσέτι τὸ σῶμα τοῦ Ἀντιόχου, ἀλλ' ὅτι δύνανται οὗτοι νὰ ζητήσωσιν αὐτὸ μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πιθανὸν νὰ εὑρίσκετο ζῶν ἢ νεκρός, καὶ ὅτι τέλος θὰ ἔδιδε τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς πρὸς παραδοχὴν τῆς ὑποταγῆς τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀντιόχου. Ἀπέστειλε πράγματι 4,000 στρατιωτῶν οὐχὶ ὅπως πολεμήσωσιν ἀλλ' ὅπως ἀγάγωσι τοὺς αἰχμαλώτους· ὁπότε οὗτοι ἀφίκοντο ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους καὶ ὁ στρατὸς, ὁ τὰ ὑψώματα κατέχων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπήνεγκεν τρομερὰν σφαγὴν, ὁ Ἀντίοχος ἐνδυθεὶς τὰ βασιλικὰ αὐτοῦ φορέματα παρέστη ζῶν καὶ νικηφόρος.» 1)

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἠχμαλωτίσθη καὶ ὁ Ἀνδρόμαχος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀντίοχος διεκράτησε παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Αἴ-

(1) Πολυαιν. Στρατ. Βιβλ. 4· Κεφ. 17.

γυπτον, ἔνθα ἔφερε πιθανῶς καὶ αὐτὸν μετ᾽ αὐτοῦ. Κατὰ πᾶσαν ἔτι πιθανότητα μετὰ τὴν διπλασιάσασαν ἴσως τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐπιτυχίαν ταύτην εἰσῆλθεν εἰς Φρυγίαν καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν νέας Γαλατικὰς ἐπικουρίας, οὐχὶ ὅπως πολεμήσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὡς ἀνταγωνιστὴς ἐπιφοβώτερος τοῦ Καλλινίκου.

ΝΙΚΗ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΔΥΝΑΣΤΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΕΠΙ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΑΚΟΣ. — Ἐνῷ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐξηντλοῦντο ἐν ἐγκληματικῇ πάλῃ, ὁ τῆς Περγάμου δυνάστης Εὐμενὴς ἔκρινε τὴν περίστασιν κατάλληλον ὅπως καταλάβῃ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μείνασαν ἄνευ κυρίου, καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Ἀντιόχου καὶ τῶν Γαλατῶν (241) καταβαλὼν διὰ τῶν ἀνεπάφων αὐτοῦ δυνάμεων στρατὸν γαυριῶντα εἰσέτι ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ νίκῃ. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει τί ἀπέγεινεν ὁ Ἀντίοχος μετὰ τὴν μάχην ταύτην· ἀλλὰ πιθανότατα ὅτι, ἐπιδεξιώτατος τυγχάνων, εὗρε τὸ μέσον νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ καὶ καταφύγῃ διὰ τῶν ὀρέων παρὰ τῷ πενθερῷ αὐτοῦ βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας. Οὕτωσὶν ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐγένετο λίαν διαφιλονεικουμένη ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Περγάμου, βοηθουμένων ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, στρατιωτῶν τοῦ περισσότερα αὐτοῖς πληρόνοντος, καὶ οὐδένα εἶχεν ὑπερασπιστὴν ἀπέναντι τοσούτων ἐχθρῶν.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΤΤΑΛΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΔΥΝΑΣΤΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ. — Ὁ Εὐμενὴς μεθ᾽ ὅλην τὴν νίκην του δὲν ἦτον ἀναμφιβόλως ἀρκούντως ἰσχυρὸς ὅπως καταφέρῃ τὸ τελευταῖον κτύπημα κατὰ τῶν Τεκτοσάγων Γαλατῶν, οἵτινες ἐξηκολούθουν πληροῦντες τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τρόμου διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν· ἴσως ἐξηκολούθει νὰ καταβάλῃ αὐτοῖς φόρον τινα, ἀλλὰ ἔκτοτε εἰργάζετο ὅπως συνενώσῃ κατ᾽ αὐτῶν ἐν κοινῇ συμμαχίᾳ πάσας τὰς πόλεις τῆς Τρῳάδος, Αἰολίδος καὶ Ἰωνίας.

Ὁ θάνατος κατέλαβεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῆς γενναίας ταύτης προθέσεως, τῆς ὁποίας τὴν πραγματοποίησιν ἐκληροδότησεν εἰς τὸν ἐξάδελφον καὶ διάδοχον αὐτοῦ Ἄτταλον τὸν πρῶτον (241), ὅστις ἀμέσως ἦρε τὴν καταβολὴν τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τοὺς Τολιστοβοΐους Γαλάτας φόρου. Καί τοι τὰ πνεύματα ἔδει νὰ ὦσι προπαρασκευασμένα εἰς τὸ ἀποφασιστικὸν τοῦτο μέτρον, ἅμα τῇ εἰδήσει ὅτι

ἡ Γαλλικὴ ὁρδὴ ὥδευεν εἰς Πέργαμον, ὄχι μόνον ὁ ζῆλος τῶν συμμάχων πόλεων ἐψυχράνθη, ἀλλὰ καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοὶ τοῦ Ἀττάλου κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ. Πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ θάρρους των, ὁ Ἄτταλος ἐμηχανεύθη στρατήγημα παράδοξον ἅμα καὶ εὐφυές. Προετοίμασε θυσίαν, ἣν ἀνέθεσεν εἴς τινα Χαλδαῖον ἱερέα συνενοημένον πιθανῶς μετ' αὐτοῦ. Κατὰ τὴν συνήθειαν, ἤνοιξε τὸ σῶμα τοῦ θύματος, ἔθεσε τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπί τινος τῶν λωβῶν τοῦ ἥπατος καὶ ἐν τῷ κοιλώματι αὐτοῦ διεχάραξεν ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὴν λέξιν ν ί κ η διά τινος προπαρασκευῆς κικίδος. Ὁ ἱερεὺς πλησιάσας ἵνα ἐξετάσῃ τὰ ἐντόσθια ἐξέβαλε φωνὴν χαρᾶς ἐνώπιον τοῦ δεισιδαιμονοῦντος περιεστῶτος καὶ ἐπαρουσίασεν αὐτὸ ἐν τῷ στρατῷ, οὕτινος ὁ ἐνθουσιασμὸς κατέστη ἀπερίγραπτος. Οἱ πάντες μεγαλοφώνως ἀπῄτησαν ὅπως ὡδηγηθῶσιν ἀδιαφόρως κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ Ἄτταλος ἐκτελέσας τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤρατο λαμπρὰν νίκην (239) 1).

ΟΙ ΓΑΛΑΤΑΙ ΗΤΤΗΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟΧΩΡΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΓΑΛΑΤΙΑΝ. — Τοῦτο ἀνέμενεν καὶ ἡ Ἰωνία ὅπως ἀποστατήσῃ. Οἱ Τολιστοβοεῖς ἡττηθέντες πολλάκις κατεδιώχθησαν πέραν τῆς ἁλύσεως τοῦ Ταύρου. Οἱ δὲ Τρῶγμοι ἀμυνόμενοι ὀλίγον ἐν Τρῳάδι, κατέφυγον πρὸς ἀνατολὰς τῶν ὀρέων. Αἱ δύο αὗται ὁρδαὶ πανταχόθεν ὑπὸ τῶν μικρασιανῶν διωκόμεναι ἔφθασαν ἐν τῇ ἄνω Φρυγίᾳ ἔνθα συνηνώθησαν μετὰ τῶν Τεκτοσάγων, οἵτινες, ὡς ἴδομεν, κατῴκουν ἀπὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἅλυος ἔχοντες πρωτεύουσαν τὴν Ἄγκυραν. Οἱ Τολιστοβοεῖς ἐνεκατέστησαν πρὸς δυσμὰς πέριξ τοῦ ποταμοῦ Σαγκαΐου, ἔνθα βραδύτερον ἀνήγειραν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Πεσσινοῦντα. Οἱ δὲ Τρῶγμοι κατέλαβον τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἅλυος μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Ποντικοῦ βασιλείου καὶ ἵδρυσαν ὡς πρωτεύουσαν μεγάλην κωμόπολιν ἣν ἐπωνόμασαν Τάβ, καὶ ἥτις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκλήθη Ταβία. Τὸ σύνολον τῆς χώρας, ἣν κατεῖχον αἱ τρεῖς αὗται ὁρδαὶ, ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Γαλατία. Οὕτως ἐπερατώθη ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἡ ἐξουσία τοῦ λαοῦ τούτου ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ νομάδος κατακτητοῦ, οὗτι-

(1) Πολυαιν. Στρατ. βιβλ. 4, κεφ. 19.

νος ἑτέρα περίοδος ὑπάρξεως ἄρχεται ἤδη. Ἐγκαταλείψας τὸν πλάνητα βίον ὁ λαὸς οὗτος ἤρξατο ἀναμιγνυόμενος μετὰ τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ, μεμιγμένου καὶ τούτου μετὰ Ἑλλήνων ἀποίκων καὶ Ἀσιανῶν. Ἡ συγχώνευσις τῶν τριῶν ταύτων φυλῶν ἀνίσων ἐν ἰσχύϊ καὶ πολιτισμῷ, θὰ παραγάγῃ ἔθνος μικτὸν τοὺς Γαλλοέλληνας, ὧν οἱ ἀστυκοί, πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ θεσμοὶ θὰ φέρωσι τὸ τριπλοῦν ἔμβλημα τῶν Γαλατικῶν, Ἑλληνικῶν καὶ Φρυγίων ἠθῶν. Ἡ τακτικὴ ἐπιρροή, ἣν οἱ Γαλάται προώριστο νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡς Ἀσιατικὴ δύναμις, δὲν θὰ ὑποχωρήσῃ ποσῶς πρὸς ἐκείνην, ἧς ἀποτελοῦσι λείψανα καὶ θέλομεν ἴδει αὐτοὺς ἀμυνομένους ἐσχάτως σχεδὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ὅπλων.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. — Αἱ ταχεῖαι καὶ ἀνέλπιστοι νίκαι τοῦ Ἀττάλου ἐπέφερον ἐν Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει παγκόσμιον ἐνθουσιασμόν· τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐτιμᾶτο ἰσοθέως, ἐπίστευον δὲ καί τινα προφητείαν, ἥτις ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ πολλοῦ τὸν τίτλον τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Διός. Μεθύων ἐπὶ τῇ χαρᾷ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ὃν οὐδεὶς τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἐτόλμησε νὰ φέρῃ. Λέγεται ὡσαύτως ὅτι ἔθεσεν εἰς διαγωνισμὸν μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας τὸ ἀντικείμενον τῶν μαχῶν αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐλευθεριότης του ὑπῆρξε γενναία ὑποστήριξις τῶν τεχνῶν. Ἔσχεν ὡσαύτως τὴν ματαιότητα νὰ σπήσῃ τρόπαια ταὐτοχρόνως ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Αἰγαίου, ἐπὶ τῶν δύο Ἑλλάδων, ἀφιερώσας τὸ μὲν εἰς τὴν Πέργαμον, πέμψας δὲ καὶ εἰς Ἀθήνας ἀνάγλυφον παριστῶν τὴν νίκην αὐτοῦ καὶ ἀναρτηθὲν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως. Κατὰ τὸν Παυσανίαν ὑπῆρχον ταῦτα πρὸ τριῶν καὶ ἐπέκεινα αἰώνων πρὸ αὐτοῦ.

ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. — Ὁ Ἄτταλος, γαυριῶν ἐπὶ ταῖς ἐπιτυχίαις του ταύταις, ἐπελάβετο μεγίστων μεγαλουργημάτων. Ἐπωφεληθεὶς τῆς συλλήψεως τοῦ Σελεύκου τοῦ Β΄. ὑπὸ τῶν Πάρθων καὶ τὴν ἐξασθένησιν εἰς ἣν εὑρίσκετο τὸ βασίλειον τῆς Συρίας ἕνεκα τοῦ ἰσχυροῦ ἀνταγωνισμοῦ τοῦ Σελεύκου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐκυρίευσε τὰς ἐκεῖθεν τοῦ Ταύρου ἐπαρχίας.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΑΚΟΣ. — Ἐν τούτοις Ἀντίοχος ὁ Ἱέραξ, οὗ ἡ φιλοδοξία περιεφρόνει τοσοῦτον μακροχρόνιον ἀνάπαυλαν, ἐπανῆλθεν εἰς Φρυγίαν καί, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας, προὐχώρησε μέχρι τῆς Λυδίας. Ἀλλά, ἡττηθεὶς ἐν Χολόῃ, ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ (229). Ὁ Ζήλας, βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας, ἐφονεύθη ἐν τῇ φυγῇ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν. «Φύλαρχος... ἐν οἷς ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ περὶ Ζήλα τῶν Βιθυνῶν βασιλέως, ὃς ἐπὶ ξενίᾳ καλέσας τοὺς τῶν Γαλατῶν ἡγεμόνας ἐπιβουλεύσας αὐτοῖς καὶ αὐτὸς διεφθάρη». 1) Τὸ ἑπόμενον ἔτος, νέα ἀπόπειρα τοῦ Ἀντιόχου ἀπέβη ὀλεθριωτάτη. Ὁ Ἄτταλος κατεδίωξεν αὐτὸν μέχρις Ἑλλησπόντου, ὅστις κατέφυγεν εἰς Θράκην, ἧς διάφορα μέρη κατείχοντο ὑπὸ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Ἐκεῖθεν, ἀναμφιβόλως, κατέφυγεν παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ, ἀκολουθούμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ αἰχμαλώτου του Ἀνδρομάχου.

ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ Ο ΔΟΣΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΕΙΣ ΚΑΡΙΑΝ. — ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΑΚΟΣ. — Ἐνταῦθα αἱ ἱστορικαὶ ἀφηγήσεις καθίστανται ἐπὶ μᾶλλον ἀντίθετοι. Κατὰ τὸν Ἰουστῖνον (βιβλ. 17. κεφ. 2, 10—22), ὁ Πτολεμαῖος, μακρὰν τοῦ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Ἀντίοχον εὐμενῶς, ἐφυλάκισεν αὐτόν, ὅστις, χειραγωγούμενος ὑπό τινος ἑταίρας, ἣν ἠγάπα, ἀπέδρα ἐξαπατήσας τοὺς φύλακας καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ φυγῇ, δολοφονηθεὶς ὑπὸ ληστῶν. Κατά τινα Ἀρμενικὴν μετάφρασιν τῶν Χρονικῶν τοῦ Εὐσεβίου, κατέφυγεν εἰς Θράκην, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀττάλου καὶ ἀπεβίωσεν εἰς Καρίαν, συνεπείᾳ μάχης συμβάσης κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 138 Ὀλυμπιάδος (228 Π. Χ.)

Δύσκολον μὲν νὰ συμβιβάσωμεν τὰς ἀντιθέτους ταύτας παραδόσεις, ἀλλ' ἂς προσπαθήσωμεν ὀλίγον. Μία λέξις τῶν Χρονικῶν τοῦ Εὐσεβίου δύναται νὰ ἀγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐν ᾧ συνέβη ὁ θάνατος Ἀντιόχου τοῦ Ἱέρακος ἡ ΚΑΡΙΑ.

Ἐὰν ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἱέραξ ἀπέθανεν ἐν Καρίᾳ κατά τινα μάχην, ὁποῖα αἴτια ἔφεραν αὐτὸν εἰς Καρίαν; Κατὰ τίνος ἐχθροῦ ἐμάχετο; Ὁ Niebühr πρῶτος ἀνεῦρεν εἰς χωρίον τοῦ Προλόγου τοῦ

(1) Ἀθήν. βιβλ. 2, 586.

βιβλίου 28 τοῦ Πομπηΐου Τρόγγου τὴν ἀπόδειξιν ἐκστρατείας, ἣν ὁ Ἀντίγονος Δόσων ἐπεχείρησεν ἐν Ἀσίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του καὶ καθ' ἣν ὑπετάγη αὐτῷ ἡ Καρία. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη, ὡς παρατηρεῖ ὁ σοφὸς κριτικός, μνημονεύεται πρὸς τούτοις ἔν τινι ἀποσπάσματι τοῦ 20 βιβλίου τοῦ Πολυβίου ἔχοντι οὕτως «Ἀντίγονος, μετὰ τὸν Δημητρίου θάνατον ἐπιτροπεύσας Φιλίππου, πλέων ἐπί τινας πράξεις πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς Βοιωτίας, πρὸς Λαβρύναν παραδόξου γενομένης ἀμπώτεως, ἐκάθισαν πρὸς τὸ ξηρὸν αἱ νῆες αὐτοῦ... Ὁ δ' Ἀντίγονος, ἐπελθούσης μετ' ὀλίγον τῆς πλήμης καὶ κουφισθεισῶν τῶν νεῶν, τῷ μὲν Νέωνι μεγάλην εἶχε χάριν ἐπὶ τῷ μὴ συνεπιτεθεῖσθαι σφῖσι κατὰ τὴν περιπέτειαν, αὐτὸς δὲ τὸν προκείμενον ἐτέλει πλοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν». Τὴν ἐκστρατειαν ταύτην, ὅσον αἰφνηδία καὶ ἂν ἦτο, προεῖδεν ὁ Πτολεμαῖος Γ' ὅστις εἶχεν ἀποστείλει κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου στόλον, συναντήσας αὐτὸν περὶ τὴν Ἄνδρον. Ὁ Ἀντίγονος καταδιωχθεὶς ἔφθασεν εἰς Καρίαν, ἣν καὶ κατέκτησε.

Προφανῶς ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγένετο ἕνεκα τῶν πολέμων Ἀντιόχου τοῦ Ἱέρακος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν βασιλέων τῆς Περγάμου, πολέμων, ὧν τὸ θέατρον ὑπῆρξε σχεδὸν πάντοτε τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ οἵτινες κατὰ συνέπειαν ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν τῶν διαμαχομένων ἀπὸ τὰ γεγονότα ἅτινα ἠδύναντο νὰ συμβῶσιν ἐπὶ τῶν νοτιοδυτικῶν ὀχθῶν αὐτῆς. Προτίθεται δὲ νὰ ἀπειλήσῃ Πτολεμαῖον τὸν Γ'. ὅστις διωρίσθη ἀρχηγὸς τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας καὶ ὅστις, πιστὸς τῇ αἰγυπτιακῇ πολιτικῇ, ἦτο πάντοτε πρόθυμος νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Μακεδονίας. Δύναταί τις ὅθεν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι, κατὰ τὴν νέαν ἐπιδρομὴν, ἤθροισε στρατὸν ὅπως ἀντιστῇ αὐτῷ, ἀναθεὶς αὐτὸν εἰς τὸν Ἀντίοχον τὸν Ἱέρακα, καταφυγόντα πρὸ ὀλίγου παρ' αὐτῷ, εἰς τὸν Ἀντίοχον, ὃν ἡ ἀνδρεία καὶ τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα ἦν περιώνυμον καὶ ὅτι ὁ ἐπιχειρηματίας οὗτος ἀνεχώρησε πάραυτα, ἀφήσας ἐν Αἰγύπτῳ τὸν αἰχμάλωτον αὐτοῦ Ἀνδρόμαχον καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Καρίαν καὶ ὅτι, ἐκεῖ τέλος πολεμῶν πρὸς Ἀντίγονον, εὗρε τὸν θάνατον. Πιθανὸν ὡσαύτως καὶ νὰ ἠχμαλωτίσθη καί, χάρις ἀρχαίᾳ τινι αὐτοῦ παλλακίδι, διαμενούσῃ ἐν Καρίᾳ, νὰ ἐδραπέτευσεν, ἀναθέσας εἰς τὸν

Σελγέα Λαγβάσιν, ἀρχαῖον αὐτοῦ φίλον, τὴν προστασίαν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Λαοδίκης, ἥτις ἔκτοτε συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Ἀχαιοῦ καὶ ἐν τῇ φυγῇ του νὰ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν λῃστῶν. Ἡ εἰκασία αὕτη φαίνεταί μοι πιθανωτέρα καὶ εὐπιστοτέρα τῆς ὑποθέσεως τοῦ Flathe λέγοντος ὅτι ἀπεβίωσεν εἰς Θράκην, μετὰ μάχην γινομένην ἐν Καρίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα Ἄτταλον καὶ τῆς τοῦ Droysen λέγοντος ὅτι ἀπεβίωσεν ἐν Θράκῃ προσβληθεὶς ὑπὸ τῶν Γαλατῶν.

Ο ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ ΕΚΚΕΝΟΝΕΙ ΤΗΝ ΚΑΡΙΑΝ. — Ὁπωσδήποτε, ὁ Ἀντίγονος δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ κύριος τῆς Καρίας. Ἡ Σπάρτη ἤρξατο ἀναλαμβάνουσα τὴν προτέραν αὐτῆς ὑπεροχὴν χάρις τῇ μεγαλοφυΐᾳ τοῦ Κλεομένους καὶ ἡ Ἀχαϊκὴ συμμαχία ἐζήτησε συνδρομὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας, ὃν ὠνόμασεν ἡγεμόνα αὐτοκράτορα κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν. Ἀλλ' ὁ Κλεομένης ἀπετάνθη τῷ βασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου, Πτολεμαίῳ τῷ Εὐεργέτῃ, ὅστις, φοβούμενος τὴν προσέγγισιν τῶν Μακεδόνων καὶ Ἀχαιῶν, εὐμενῶς ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ὑποσχεθεὶς αὐτῷ τὰς ἀναγκαίας ἐπικουρίας, ἃς ὅμως δὲν ἀπέστειλεν. Ὁ Ἀντίγονος, πληροφορηθεὶς τὰ τῶν διαπραγματεύσεων τούτων, συγκατετέθη εἰς μεγίστην θυσίαν, τὴν διὰ μυστικῆς συνθήκης ἐκκένωσιν δηλονότι τῆς Καρίας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως ὁ Πτολεμαῖος ἐγκαταλείψῃ τὸν Σπαρτιάτην μεταρρυθμιστήν. Ἐπειδὴ ὁ Κλεομένης οὕτως ἐγκατελείφθη δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Ἀντίγονος ἔμεινεν πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐν Σελλασίᾳ μάχη καθ' ἣν ἔπεσε νεκρὸς ὁ Κλεομένης, λαβοῦσα χώραν τῷ 222, δύναται νὰ ταχθῇ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος τῆς ἐκκενώσεως τῆς Καρίας. Ἀλλὰ πιθανὸν ὁ Ἀντίγονος νὰ ἐγκατέλειψεν ἐν αὐτῇ ὁμόφρονας καὶ ὀπαδούς, τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν εὐχέρειαν μεθ' ἧς, μετὰ εἰκοσαετίαν ὅλην, Φίλιππος ὁ Γος κατώρθωσε νὰ κατακτήσῃ αὐτὴν ἐκ νέου.

ΣΕΛΕΥΚΟΣ Ο ΣΩΤΗΡ ΔΙΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΤΑΥΡΟΝ. — ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ. — ΑΝΤΙΟΧΟΣ Ο Γ'. ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ. — Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΚΔΙΩΚΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΧΑΙΟΥ. — Σέλευκος ὁ Γος, διαδεχθεὶς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἀποθανόντα τῷ 226, καὶ πληροφορηθεὶς τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἀττάλου καὶ Ἀντιγόνου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἔσπευσε νὰ μεταβῇ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐπαπειλουμέ-

νων πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα συμφερόντων τοῦ στέμματός του. Διέρχεται ὅθεν τὸν Ταῦρον μετὰ τοῦ Ἀχαιοῦ, ἐξαδέλφου αὐτοῦ καὶ στρατηγοῦ, καὶ ἱκανῆς δυνάμεως, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ κατεστράφη, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γαλάτου Ἀπατουρίου καὶ τοῦ Νικάνορος (223).

Ὁ Ἀχαιός, ὡς πιστὸς συγγενής, ἐξεδικήθη τὸν θάνατον τοῦ Σελεύκου, θανατώσας τόν τε Ἀπατούριον καὶ Νικάνορα καὶ ἐπιδείξας, ἔν τε τῇ στρατηγίᾳ καὶ τῇ πολιτικῇ, σύνεσίν τε καὶ ἀνδρείαν. Καίτοι αἱ περιστάσεις ἦσαν εὐνοϊκαὶ καὶ ἡ ἀγάπη τῶν λαῶν ἠδύναντο νὰ τὸν ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου, οὐχ ἧττον ὅμως διετήρησε καὶ παρέδωσε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν διάδοχον καὶ ἀδελφὸν τοῦ Σελεύκου, Ἀντίοχον τὸν Γον, κατωρθώσας διὰ τῆς δραστηριότητός του ν' ἀνακτήσῃ ἅπασαν τὴν μέχρι Ταύρου χώραν καὶ περικλείσῃ τὸν Ἄτταλον ἐν Περγάμῳ, λαβὼν πρὸς ἀμοιβὴν τῶν σπουδαίων αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν τὸν τίτλον τοῦ δυνάστου τῆς πέραν τοῦ Ταύρου Ἀσίας.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

Σ. Ἐκ.—Ἀπὸ τῆς 1—104 σελίδος μετέφρασεν ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ἀπὸ δὲ τῆς 105 μέχρι τέλους τοῦ παρόντος τόμου ὡς καὶ τὸν Βον τόμον τοῦ παρόντος συγγράμματος μετέφρασεν ὁ κ. Θ. Κτενᾶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΚΥΡΑ· ΜΑΧΗΣ ΤΩ· 1402

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΜΕΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΓΑΛΛΙΣΤΙ

ΥΠΟ

PH. LE BAS

Ἑταίρου τοῦ Πανακαδημείου τῆς Γαλλίας

ΣΥΝΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑ ΔΕ ΥΣΤΕΡΟΝ ΥΠΟ CHERON

νῦν δὲ ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν μετενεχθεῖσα

ὑπὸ Θ. ΚΤΕΝΑ.

ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Οἰκονόμου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

(Δίοδος Βαλτατζῆ ἀριθ. 29).

1881.

Τῷ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ', ΘΕΙΟΤΑΤΩ',

ΚΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΙ

ΚΥΡΙΩ' ΚΥΡΙΩ'

ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΩΙ Γ'.

ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ ΕΝΕΚΕΝ

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΕΠΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΑΥΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας Ἀντιόχου τοῦ Γ΄. μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχαιοῦ (223—214)

Η ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΟΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑ ΚΑΙ ΜΗΔΙΑ ΚΑΤΑΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΥΠΟ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ Γ΄.—Ἅμα ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου, Ἀντίοχος ὁ Γ΄. ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν στρατηγῶν, οἵτινες ἔμελλον ν᾽ ἀντιπροσωπεύσωσιν αὐτὸν ἐν ταῖς ἀπὸ τῆς Συρίας ἐξαρτωμέναις ἐπαρχίαις. Εἷς μὲν τὸν Ἀχαιὸν διεπιστεύθη τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου Ἀσίαν, ὡς ἴδομεν, εἰς δὲ τὸν Μόλωνα τὴν Μηδίαν καὶ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀδελφὸν τοῦ Μόλωνος, τὴν Περσίαν. Ἀλλὰ, μετ᾽ ὀλίγον χρόνον, οἱ δύω τελευταῖοι οὗτοι, περιφρονοῦντες τὴν νεαρὰν ἡλικίαν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ τῇ συμμαχίᾳ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου ἐρειδόμενοι ὡς καὶ ἐπὶ τῇ συνενοχῇ τοῦ Ἀχαιοῦ, ἀνεκηρύχθησαν ἀνε-

ξάρτητοι καὶ βασιλεῖς τῶν αὐτοῖς ἐμπιστευθεισῶν σατραπειῶν. Ἡ ἀποστασία αὕτη δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀτιμώρητος. Ὁ Ἀντίοχος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν καὶ μετὰ περιφανῆ μάχην κατέβαλε τοὺς ἀποστάτας οἵτινες, ἀπωλέσαντες πᾶσαν ἐλπίδα, ἐτελεύτησαν. Ἀλλ' ὅταν διώρισε διαδόχους αὐτῶν ἐπὶ τῇ πίστει τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ βασίζηται δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἄνω Ἀσίαν χωρὶς νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνεξαρτήτους βασιλεῖς τῶν χωρῶν αὐτῆς, οἵτινες ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως συνέδραμον τοὺς ἀποστάτας. Ἐπορεύθη ὅθεν εἰς Ἀτραποτάνην, τὴν νῦν Γεωργίαν, ἧς ὁ γηραιὸς βασιλεὺς Ἀρταβάνης, φόβῳ καταληφθεὶς ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀντιόχου, ὑπετάγη αὐτῷ ἀποδεχθεὶς πάντας τοὺς προταθέντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας ὅρους τῆς συνθήκης.

ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. — Ἥσυχος ἐξ ἀνατολῆς, ὁ Ἀντίοχος ἐσκέφθη νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὰ λοιπὰ ὅρια τοῦ βασιλείου αὐτοῦ. Τὸν Φίλιππον Γ'. ἀποθανόντα (222) διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Δ'. ὁ ἐπιλεγόμενος Φιλοπάτωρ, ὅστις ἦν διὰ τὸν Ἀντίοχον ἐπικίνδυνος γείτων. Κύριος τῆς Κοίλης Συρίας καὶ Κύπρου, ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἠπείλη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τὸν βασιλέα τῆς Συρίας, καθόσον «παρέκειτο τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν δυνάσταις, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς νήσοις, δεσπόζων τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων καὶ τόπων καὶ λιμένων κατὰ πᾶσαν τὴν παραλίαν ἀπὸ Παμφυλίας ἕως Ἑλλησπόντου καὶ τῶν κατὰ Λυσιμάχειαν τόπων· ἐφέδρευε δὲ τῆς ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ πράγμασι, τῶν κατ' Αἶνον καὶ Μαρώνειαν καὶ πορρώτερον ἔτι πόλεων κυριεύων·» 1) ἀλλὰ πρὸς διατήρησιν τοσοῦτον ἐκτενοῦς βασιλείου ἀπητεῖτο ἐνεργητικότερος τοῦ ἐκτεθηλυμμένου διαδόχου τοῦ Εὐεργέτου ἀνήρ. Ὁ Ἀντίοχος ἠνόησε τοῦτο καὶ ἐξηγέρθη ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν Κοίλην Συρίαν. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ προφυλάξῃ τὴν παραλίαν ταύτην πρὶν ἔτι στραφῇ πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐν ᾗ ὁ Ἀχαιὸς διαπραγματευόμενος μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἔμελλε ν' ἀποβῇ αὐτῷ κινδυνωδέστερος τοῦ Πτολεμαίου Δ'. ἐχθρός.

---

(1) Πολυβ. Βιβλ. 5, 34,

Ο ΑΧΑΙΟΣ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟ ΔΙΑΔΗΜΑ. — Ὁ Ἀχαιὸς, κατ' ἀρχὰς λίαν μετριόφρων δὲν ἠδυνήθη μετὰ τὰς νίκας του ἐπὶ Ἀττάλου, καὶ ὅτε ἔλαβε τὰς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου χώρας, ἃς εἶχον ἀπωλέσει οἱ Σελευκίδαι, νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν κατοχὴν τῆς ἐξουσίας, καταστὰς ὁ ἐπιφοβώτερος καὶ ἰσχυρώτερος τῶν ἡγεμόνων καὶ δυναστῶν τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου χωρῶν· περίστασις δέ τις ἐπῆλθεν ἐπιδείξασα τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἐπιρροήν (220).

ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΟΙ ΕΞΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΝ ΤΟΥ ΑΧΑΙΟΥ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΣ ΡΟΔΙΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΥΣΙΑΝ ΠΟΛΕΜΩ ΑΥΤΩΝ. — Οἱ Βυζάντιοι πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνυποφόρων φόρων, οὓς ὑποχρεοῦντο νὰ καταβάλωσι τοῖς Γαλάταις, τοῖς ἀντικατασταθεῖσιν ἐν Θράκῃ μετὰ τὴν ἐν Δελφοῖς καταστροφήν των, ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Ἕλληνας ζητοῦντες χρηματικὰς συνδρομάς· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι ἀπήντησαν ἀρνητικῶς, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβάλωσι δασμὸν ἐπὶ πάντων τῶν εἰς Εὔξεινον Πόντον πλεόντων πλοίων. «Μεγάλης δὲ γενομένης τῆς ἀλυσιτελείας καὶ δυσχρηστίας πᾶσιν ἐκ τοῦ τέλος πράττειν τοὺς Βυζαντίους τῶν ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Πόντου, δεινὸν ἡγοῦντο καὶ πάντες ἐνεκάλουν οἱ πλοϊζόμενοι τοῖς Ροδίοις διὰ τὸ δοκεῖν τούτοις προεστάναι τῶν κατὰ θάλατταν, ἐξ οὗ συνέβη φῦναι τὸν πόλεμον. Οἱ γὰρ Ρόδιοι, συνεξεγερθέντες ἅμα μὲν διὰ τὴν σφετέραν βλάβην, ἅμα δὲ διὰ τὴν τῶν πέλας ἐλάττωσιν, τὸ μὲν πρῶτον παραλαβόντες τοὺς συμμάχους, ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Βυζαντίους, ἀξιοῦντες καταλύσειν αὐτοὺς τὸ παραγώγιον. Οὐκ ἐντρεπομένων δὲ τοῖς ὅλοις ἀλλὰ πεπεισμένων δίκαια λέγειν, τότε μὲν ἀπηλλάγησαν οἱ Ρόδιοι, περάναντες οὐδέν. Ἐπανελθόντες δὲ τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο τοῖς Βυζαντίοις διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας καὶ παραυτίκα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς Προυσίαν, παρακαλοῦντες καὶ τοῦτον εἰς τὸν πόλεμον. Ἦδεσαν γὰρ τὸν Προυσίαν παρατριβόμενον ἔκ τινων πρὸς τοὺς Βυζαντίους.

«Τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποίουν καὶ Βυζάντιοι· πρός τε γὰρ Ἄτταλον καὶ πρὸς Ἀχαιὸν ἔπεμπον πρέσβεις, δεόμενοι σφῖσι βοηθεῖν. Ὁ μὲν οὖν Ἄτταλος ἦν πρόθυμος, εἶχε δὲ βραχεῖαν τότε ροπήν, ὡς ἂν ὑπ' Ἀχαιοῦ συνελημένος εἰς τὴν πατρῴαν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ἀχαιὸς ἐπηγγέλλετο βοηθήσειν· Ὑπάρχων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς προαι-

ρέσεως τοῖς μὲν Βυζαντίοις μεγάλην ἐλπίδα παρεσκεύαζε, τοῖς δὲ Ροδίοις καὶ Προυσίᾳ κατάπληξιν. Οἱ Βυζάντιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐρρωμένως ἐπολέμουν πεπεισμένοι τὸν μὲν Ἀχαιὸν σφῖσι βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ ἀντιπεριστήσειν τῷ Προυσίᾳ φόβους καὶ κινδύνους.» 1)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. — «Οἱ Ρόδιοι ὁρῶντες τὸ συνέχον τοῖς Βυζαντίοις τῆς ὁπομονῆς τοῦ πολέμου κείμενον ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἀχαιὸν ἐλπίσι, θεωροῦντες δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ἀχαιοῦ κατεχόμενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὸν δὲ Ἀχαιὸν περὶ πλείστου ποιούμενον τὴν τοῦ πατρὸς σωτηρίαν, ἐπεβάλοντο πρεσβεύειν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον καὶ παραιτεῖσθαι τὸν Ἀνδρόμαχον· ὁ δὲ Πτολεμαῖος, παραγενομένων τῶν πρέσβεων, ἐβουλεύετο μὲν παρακατέχειν τὸν Ἀνδρόμαχον, ἐλπίζων αὐτῷ χρήσεσθαι πρὸς καιρόν, διὰ τὸ τάτε πρὸς Ἀντίοχον ἄκριτα μένειν αὐτῷ, καὶ τὸ τὸν Ἀχαιὸν ἀναδεδειχότα προσφάτως αὐτὸν βασιλέα, πραγμάτων εἶναι κύριον ἱκανῶν τινων· οὐ μὴν ἀλλὰ προσκλίνων τοῖς Ροδίοις ὁ Πτολεμαῖος κατὰ τὴν ὅλην αἵρεσιν, καὶ πάντα σπεύδων χαρίζεσθαι, συνεχώρησε καὶ παρέδωκε τὸν Ἀνδρόμαχον αὐτοῖς ἀποκομίζειν ὡς τὸν υἱόν. Οἱ δ' ἐπιτελεσάμενοι τοῦτο, καὶ προσεπιμετρήσαντες τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν τιμάς τινας παρείλοντο τὴν ὁλοσχερεστάτην ἐλπίδα τῶν Βυζαντίων. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, τῶν σφετέρων ἐλπίδων ἐψευσμένοι, τῷ πολέμῳ πονοῦντες πανταχόθεν, ἐξαγωγὴν περιέβλεπον εὐσχήμονα τῶν πραγμάτων. Σπουδάζοντες δὲ καὶ τὴν αὐτῶν πρόθεσιν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν, διαλύσεις ἐποιήσαντο πρός τε Ἀχαιὸν καὶ Προυσίαν. Ὁ μὲν οὖν Ροδίοις καὶ Προυσίᾳ πρὸς Βυζαντίους συστὰς πόλεμος τοιαύτας ἔλαβε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ τέλος.» 2)

Ο ΑΧΑΙΟΣ ΔΙΑΝΟΕΙΤΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΗ ΤΗΝ ΣΥΡΙΑΝ. — «Ὁ γὰρ Ἀχαιός, καθ' οὓς καιροὺς ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην ὁ βασιλεὺς ἐστράτευε, πεισθεὶς καὶ παθεῖν ἄν τι τὸν Ἀντίοχον, καὶ, μὴ παθόντος, ἐλπίσας διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως φθάσειν ἐμβαλὼν εἰς Συρίαν, καὶ συνεργοῖς χρησάμενος Κυρρησταῖς τοῖς ἀποστάταις γεγονόσι τοῦ βασιλέως, ταχέως ἂν κρατῆσαι τῶν κατὰ τὴν

(1) Πολυβ. Βιβλ. 4, 46—50.
(2) Πολυβ. Βιβλ. 4, 50—52.

βασιλείαν πραγμάτων, ὥρμησε μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκ Λυδίας· παραγενόμενος δ' εἰς Λαοδίκειαν τὴν ἐν Φρυγίᾳ, διάδημά τι περιέθετο, καὶ βασιλεὺς τότε πρῶτον ἐτόλμησε χρηματίζειν καὶ γράφειν πρὸς τὰς πόλεις, Συνίριδος αὐτὸν τοῦ φυγάδος εἰς τοῦτο τὸ μέρος μάλιστα προτρεψαμένου» (219) 1).

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΤΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ. —ΟΔΗΓΕΙ ΑΥΤΟΝ ΕΙΣ ΠΙΣΙΔΙΚΗΝ. — «Προάγοντος δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς αὐτοῦ, καὶ ἤδη σχεδὸν περὶ Λυκαονίαν ὄντος, αἱ δυνάμεις ἐστασίασαν, δυσαρεστούμεναι τῷ δοκεῖν γίγνεσθαι τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα βασιλέα. Διόπερ ὁ Ἀχαιὸς συνείς, διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διατροπὴν τῆς μὲν προκειμένης ἐπιβολῆς ἀπέστη· βουλόμενος δὲ πεισθῆναι τὰς δυνάμεις, ὡς οὐδ' ἐξ ἀρχῆς ἐπεβάλετο στρατεύειν εἰς Συρίαν, ἐπιστρέψας, πορθεῖ τὴν Πισιδικὴν καὶ πολλὰς ὠφελείας παρασκευάσας τῷ στρατοπέδῳ, πάντας εὔνους αὐτῷ καὶ πεπιστευκότας ἔχων, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν» 2).

Εἰς Πισιδικὴν ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἀχαιὸς ἕνεκα ἑνὸς τῶν ἐμφυλίων ἐκείνων πολέμων, τῶν τοσοῦτον συνεχῶν παρ' Ἕλλησι καὶ ἰδίᾳ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, οὗτινος τὴν ἀφήγησιν διέσωσεν ἡμῖν ὁ ἱστορικὸς Πολύβιος, ἣν καὶ παρ' αὐτοῦ ἐρανιζόμενοι καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, ὡς περιέχουσαν περιεργοτάτας γεωγραφικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἧττον γνωστῆς ταύτης ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ο ΑΧΑΙΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΔΝΗΛΙΣΣΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΥΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΕΛΓΕΙΣ. — «Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν θερείαν Πεδνηλισσεῖς, πολιορκούμενοι καὶ κινδυνεύοντες ὑπὸ Σελγέων διεπέμψαντο περὶ βοηθείας πρὸς Ἀχαιόν· τοῦ δ' ἀσμένως ὑπακούσαντος, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, προσανέχοντες ταῖς ἐλπίσι τῆς βοηθείας. Ὁ δ' Ἀχαιός, προχειρισάμενος Γαρσυήριν μετὰ πεζῶν ἑξακισχιλίων, ἐξαπέστειλε σπουδῇ παραβοηθήσοντα τοῖς Πεδνηλισσεῦσιν. Οἱ δὲ Σελγεῖς συνέντες τὴν παρουσίαν τῆς

(1) Πολιβ. βιβλ. 5, 56.
(2) Πολυβ. βιβλ. 5, 56.

βοηθείας, προκατελάβοντο τὰ στενὰ τὰ περὶ τὴν καλουμένην Κλίμακα τῷ πλείονι μέρους τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως· καὶ τὴν μὲν εἰσβολὴν τὴν ἐπὶ Σάρποδα κατεῖχον, τὰς δὲ διόδους καὶ προσβάσεις πάσας ἔφθειρον. Ὁ δὲ Γαρσύηρις ἐμβαλὼν εἰς τὴν καλουμένην Κρητῶν πόλιν, ἐπεί συνήσθετο, προκατεχομένων τῶν τόπων, ἀδύνατον οὖσαν τὴν εἰς τοὔμπροσθεν πορείαν, ἐπινοεῖ τινα δόλον τοιοῦτον· ἀναζεύξας, ἦγε πάλιν εἰς τοὐπίσω τὴν πορείαν, ὡς ἀπεγνωκὼς τὴν βοήθειαν, διὰ τὸ προκατέχεσθαι τοὺς τόπους. Οἱ δὲ Σελγεῖς προχείρως πιστεύσαντες, ὡς ἀπεγνωκότος βοηθεῖν Γαρσυήριδος, οἱ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπεχώρησαν οἱ δ' εἰς τὴν πόλιν διὰ τὸ κατεπείγειν τὴν τοῦ σίτου κομιδήν. Ὁ δὲ Γαρσύηρις, ἐξ ἐπιστροφῆς ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν πορείαν, ἦκε πρὸς τὰς ὑπερβολάς· καταλαβὼν δὲ ἐρήμους ταύτας μὲν ἠσφαλίσατο φυλακαῖς, Φάϋλλον ἐπὶ πάντων καταστήσας· αὐτὸς δὲ, μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Πέργην κατάρας, ἐντεῦθεν ἐποιεῖτο τὰς διαπρεσβείας, πρός τε τοὺς ἄλλους τοὺς τὴν Πισιδικὴν κατοικοῦντας, καὶ πρὸς τὴν Παμφυλίαν, Ὑποδεικνύων μὲν τὸ τῶν Σελγέων βάρος, παρακαλῶν δὲ πάντας πρὸς τὴν Ἀχαιοῦ συμμαχίαν, καὶ πρὸς τὴν βοήθειαν τοῖς Πεδνηλισσεῦσιν.

«Οἱ δὲ Σελγεῖς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον στρατηγὸν ἐξαποστείλαντες μετὰ δυνάμεως, ἤλπισαν καταπληξάμενοι ταῖς τῶν τόπων ἐμπειρίαις, ἐκβαλεῖν τὸν Φάϋλλον ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων· οὐ καθικόμενοι δὲ τῆς προθέσεως, ἀλλὰ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς προσβολαῖς, ταύτης μὲν τῆς ἐλπίδος ἀπέστησαν, τῇ δὲ πολιορκίᾳ καὶ τοῖς ἔργοις οὐχ' ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ, προσεκαρτέρουν. Τοῖς δὲ περὶ Γαρσύηριν, Ἐτεννεῖς μὲν, οἱ τῆς Πισιδικῆς τὴν ὑπὲρ Σίδης ὀρεινὴν κατοικοῦντες, ὀκτακισχιλίους ὁπλίτας ἔπεμψαν, Ἀσπένδοι δὲ τοὺς ἡμίσεις, Σιδῆται δὲ, τὰ μὲν στοχαζόμενοι τῆς πρὸς Ἀντίοχον εὐνοίας, τὸ δὲ πλεῖον διὰ τὸ πρὸς Ἀσπενδίους μῖσος, οὐ μετέσχον τῆς βοηθείας. Ὁ δὲ Γαρσύηρις, ἀναλαβὼν τάς τε τῶν βοηθηκότων καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἦκε πρὸς τὴν Πεδνηλισσὸν, πεπεισμένος, ἐξ ἐφόδου λύσειν τὴν πολιορκίαν· οὐ καταπληττομένων δὲ τῶν Σελγέων, λαβὼν σύμμετρον ἀπόστημα, κατεστρατοπέδευσε. Τῶν δὲ Πεδνηλισσέων πιεζομένων ὑπὸ τῆς ἐνδείας, ὁ Γαρσύηρις σπεύδων ποιεῖν τὰ δυνατὰ, δισχιλίους ἑτοιμάσας ἄνδρας,

καὶ δοὺς ἑκάστῳ μέδιμνον πυρῶν, νυκτὸς εἰς τὴν Πεδνηλισσὸν εἰσέπεμπε. Τῶν δὲ Σελγέων συνέντων τὸ γιγνόμενον καὶ παραβοηθησάντων, συνέβη, τῶν μὲν ἀνδρῶν τῶν εἰσφερόντων κατακοπῆναι τοὺς πλείστους, τοῦ δὲ σίτου παντὸς κυριεῦσαι τοὺς Σελγεῖς. Οἷς ἐπαρθέντες ἐνεχείρησαν οὐ μόνον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τὸν Γαρσύηριν πολιορκεῖν. Ἔχουσι γὰρ δή τι τολμηρὸν ἀεὶ καὶ παράβολον ἐν τοῖς πολεμίοις οἱ Σελγεῖς· δι' ἃ καὶ τότε καταλιπόντες φυλακὴν τὴν ἀναγκαίαν τοῦ χάρακος, τοῖς λοιποῖς περιστάντες κατὰ πλείους τόπους, ἅμα προσέβαλλον εὐθαρσῶς τῇ τῶν ὑπεναντίων παρεμβολῇ. Πανταχόθεν δὲ τοῦ κινδύνου παραδόξως περιεστῶτος κατὰ δέ τινας τόπους καὶ τοῦ χάρακος ἤδη διασπωμένου, θεωρῶν ὁ Γαρσύηρις τὸ συμβαῖνον καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τῶν ὅλων, ἐξέπεμψε τοὺς ἱππεῖς κατά τινα τόπον ἀφυλακτούμενον· οὓς νομίσαντες οἱ Σελγεῖς καταπεπληγμένους καὶ δεδιότας τὸ μέλλον ἀποχωρήσειν οὐ προσέσχον, ἀλλ' ἁπλῶς ὠλιγώρησαν· οἱ δὲ, περιϊππεύσαντες καὶ γενόμενοι κατὰ νότου τοῖς πολεμίοις ἐνέβαλον καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας ἐρρωμένως· οὗ συμβαίνοντος, ἀναθαρρήσαντες οἱ τοῦ Γαρσυήριδος πεζοὶ, καίπερ ἤδη τετραμμένοι, πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἠμύνοντο τοὺς εἰσπίπτοντας· ἐξ οὗ περιεχόμενοι παντα-χόθεν οἱ Σελγεῖς, τέλος εἰς φυγὴν ὥρμησαν. Ἅμα δὲ τούτοις οἱ Πεδνηλισσεῖς ἐπιθέμενοι, τοὺς ἐν τῷ χάρακι περιλειφθέντας ἐξέβαλον· γενομένης δὲ τῆς φυγῆς ἐπὶ πολὺν τόπον, ἔπεσον μὲν οὐκ ἐλάττους μυρίων, τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν σύμμαχοι πάντες εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ δὲ Σελγεῖς διὰ τῆς ὀρεινῆς εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα κατέφυγον.

«Ὁ δὲ Γαρσύηρις ἀναζεύξας, ἐκ ποδὸς εἵπετο τοῖς φεύγουσι· σπεύδων διελθεῖν τὰς δυσχωρίας καὶ συνεγγίσαι τῇ πόλει, πρὶν ἢ στῆναι καὶ βουλεύσασθαί τι τοὺς πεφευγότας ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ παρουσίας· οὗτος μὲν οὖν ἦκε μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Σελγεῖς δυσελπιστοῦντες μὲν ἐπὶ τοῖς συμμάχοις διὰ τὴν κοινὴν περιπέτειαν, ἐκπεπληγμένοι δὲ ταῖς ψυχαῖς διὰ τὸ γεγονὸς ἀτύχημα, περίφοβοι τελέως ἦσαν καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ τῆς πατρίδος. Διὸ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν ἐβουλεύσαντο προσβευτὴν ἐκπέμπειν ἕνα τῶν πολιτῶν, Λόγβασιν, ὡς ἐγεγόνει μὲν ἐπὶ πολὺ συνήθης καὶ ξένος Ἀντιόχου, τοῦ μεταλλάξαντος τὸν βίον ἐπὶ Θράκης

δοθείσης δ' ἐν παρακαταθήκῃ καὶ Λαοδίκης αὐτῷ, τῆς Ἀχαιοῦ γενομένης γυναικός, ἐτετρόφει ταύτην ὡς θυγατέρα καὶ διαφερόντως ἐπεφιλοστοργήκει τὴν παρθένον· δι' ἃ νομίζοντες οἱ Σελγεῖς εὐφυέστατον ἔχειν πρεσβευτὴν πρὸς τὰ περιεστῶτα, τοῦτον ἐξαπέστειλαν. Ὃς ποιησάμενος ἰδίᾳ τὴν ἔντευξιν πρὸς Γαρσύηριν, τοσοῦτον κατὰ τὴν προαίρεσιν ἀπέσχε τοῦ βοηθεῖν τῇ πατρίδι κατὰ τὸ δέον, ὥστε τἀναντία παρεκάλει τὸν Γαρσύηριν, σπουδῇ πέμπειν ἐπὶ τὸν Ἀχαιόν, ἀναδεχόμενος ἐγχειριεῖν αὐτοῖς τὴν πόλιν. Ὁ μὲν οὖν Γαρσύηρις δεξάμενος ἑτοίμως τὴν ἐλπίδα, πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε τοὺς ἐπισπασομένους, καὶ διασαφήσοντας περὶ τῶν ἐνεστώτων· πρὸς δὲ τοὺς Σελγεῖς ἀνοχὰς ποιησάμενος, εἵλκε τὸν χρόνον τῶν συνθηκῶν ἀεί, ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ σκήψεις εἰσφερόμενος, χάριν τοῦ προσδέξασθαι μὲν τὸν Ἀχαιὸν, δοῦναι δὲ ἀναστροφὴν τῷ Λογβάσει πρὸς τὰς ἐντεύξεις καὶ παρασκευὰς τῆς ἐπιβολῆς.

«Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πλεονάκις συμπορευομένων πρὸς ἀλλήλους εἰς σύλλογον, ἐγίγνετό τις συνήθεια τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων πρὸς τὰς σιταρχίας εἰς τὴν πόλιν. Ὃ δὴ καὶ πολλοῖς καὶ πολλάκις ἤδη παραίτιον γέγονε τῆς ἀπωλείας. Καί μοι δοκεῖ πάντων τῶν ζώων εὐπαραλογιστότατον ὑπάρχειν ἄνθρωπος, δοκοῦν εἶναι πανουργότατον· πόσαι μὲν γὰρ παρεμβολαὶ καὶ φρούρια, πόσαι δὲ καὶ πηλίκαι πόλεις, τούτῳ τῷ τρόπῳ παρεσπόνδηται; Καί, τούτων οὕτω συνεχῶς καὶ προφανῶς πολλοῖς ἤδη συμβεβηκότων, οὐκ οἶδ' ὅπως καινοί τινες ἀεὶ καὶ νέοι πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπάτας πεφύκαμεν. Τούτου δ' αἴτιόν ἐστιν, ὅτι τὰς τῶν προτέρων ἐπταικότων ἐν ἑκάστοις περιπετείας, οὐ ποιούμεθα προχείρους, ἀλλὰ σίτου μὲν καὶ χρημάτων πλῆθος, ἔτι δὲ τειχῶν καὶ βελῶν κατασκευὰς μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας καὶ δαπάνης ἑτοιμαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμβαινόντων. Ὃ δ' ἐστὶ ῥᾷστον μὲν τῶν ὄντων, μεγίστας δὲ παρέχεται χρείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι καιροῖς, τούτου πάντες κατολιγωροῦμεν· καὶ ταῦτα, δυνάμενοι μετ' εὐσχήμονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγωγῆς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυπραγμοσύνης περιποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. Πλὴν ὁ μὲν Ἀχαιὸς ἦκε πρὸς τὸν καιρόν, οἱ δὲ Σελγεῖς, συμμίξαντες αὐτῷ, μεγάλας ἔσχον ἐλπίδας, ὡς ὁλοσχεροῦς τινος τευξόμενοι φιλανθρωπίας. Ὁ δὲ Λόγβασις ἐν

τούτῳ τῷ καιρῷ κατὰ βραχὺ συνηθροικὼς εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν, τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων στρατιωτῶν, συνεβούλευε τοῖς πολίταις μὴ παρεῖναι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ πράσσειν, βλέποντας εἰς τὴν ὑποδεικνυμένην φιλανθρωπίαν ὑπ' Ἀχαιοῦ, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι ταῖς συνθήκαις, πανδημεὶ βουλευσαμένους ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. Ταχὺ δὲ συναθροισθείσης τῆς ἐκκλησίας, οὗτοι μὲν ἐβουλεύοντο, καλέσαντες καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων ἅπαντας, ὡς τέλος ἐπιθήσοντας τοῖς προκειμένοις.

«Ὁ δὲ Λόγβασις, ἀποδοὺς τὸ σύνθημα τοῦ καιροῦ τοῖς ὑπεναντίοις, ἡτοίμαζε τοὺς ἠθροισμένους κατὰ τὴν οἰκίαν· διεσκευάζετο δὲ καὶ καθωπλίζετο μετὰ τῶν υἱῶν αὐτὸς ἅμα πρὸς τὸν κίνδυνον· τῶν δὲ πολεμίων, ὁ μὲν Ἀχαιὸς τοὺς μὲν ἡμίσεις ἔχων, προέβαινε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν· ὁ δὲ Γαρσύηρις, τοὺς ὑπολειπομένους ἀναλαβὼν, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸ Κεσβέδιον καλούμενον, τοῦτο δ' ἐστί μεν Διὸς ἱερὸν, κεῖται δ' εὐφυῶς κατὰ τῆς πόλεως· ἄκρας γὰρ λαμβάνει διάθεσιν. Συνθεασαμένου δέ τινος κατὰ τύχην αἰπόλου τὸ συμβαῖνον, καὶ προσαγγείλαντος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, οἱ μὲν ἐπὶ τὸ Κεσβέδιον ὥρμων μετὰ σπουδῆς, οἱ δ' ἐπὶ τὰ φυλακεῖα, τὸ δὲ πλῆθος ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λογβάσιος· καταφανοῦς δὲ τῆς πράξεως γενομένης, οἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τέγος ἀναβάντες, οἱ δὲ τοῖς αὐλείοις βιασάμενοι, τόν τε Λόγβασιν καὶ τοὺς υἱοὺς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας αὐτοῦ κατεφόνευσαν· μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν, καὶ διελθόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐβοήθουν ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων. Ὁ μὲν οὖν Γαρσύηρις, ἰδὼν προκατεχόμενον τὸ Κεσβέδιον ἀπέστη τῆς προθέσεως· τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς αὐτὰς τὰς πύλας ἐξελθόντες οἱ Σελγεῖς, ἑπτακοσίους μὲν κατέβαλον τῶν Μυσῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστησαν τῆς ὁρμῆς· μετὰ δὲ ταύτην τὴν πρᾶξιν, ὁ μὲν Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν. Οἱ δὲ Σελγεῖς, δεδιότες μὲν τὰς ἐν αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν πολεμίων ἐπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἱκετηριῶν τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ σπονδὰς ποιησαμένοι διελύσαντο τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις. Ἐφ' ᾧ παραχρῆμα μὲν δοῦναι τετρακόσια τάλαντα καὶ τοὺς τῶν Πεδνηλισσέων αἰχμαλώτους· μετὰ δέ τινα χρόνον, ἕτερα προσθεῖναι τρια-

κόσια. Σελγεῖς μὲν δὴ οὖν διὰ τὴν Λογβάσιος ἀσέβειαν τῇ πατρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφετέραν εὐτολμίαν τήν τε πατρίδα διετήρησαν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ κατήσχυναν καὶ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς Λακεδαιμονίους συγγένειαν.» 1)

Ο ΑΧΑΙΟΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΕΙΣ ΣΑΡΔΕΙΣ. — «Ἀχαιὸς δέ, ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Μιλυάδα καὶ πλεῖστα μέρη τῆς Παμφυλίας, ἀνέζευξε καὶ παραγενόμενος εἰς Σάρδεις, ἐπολέμει μὲν Ἀττάλῳ, ἀνετείνετο δὲ Προυσίᾳ, πᾶσι δ' ἦν φοβερὸς καὶ βαρὺς τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦσι».

ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑΝ ΤΟΥ ΑΧΑΙΟΥ. — «Κατὰ δὲ τὸν καιρόν, καθ' ὃν Ἀχαιὸς ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τοὺς Σελγεῖς στρατείαν, Ἄτταλος, ἔχων τοὺς Τεκτοσάγας Γαλάτας, ἐπεπορεύετο τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα πόλεις καὶ τὰς συνεχεῖς ταύταις, ὅσαι πρότερον Ἀχαιῷ προσεκεχωρήκεισαν διὰ τὸν φόβον· ὧν αἱ μὲν πλείους ἐθελοντὶ αὐτῷ προσέθεντο καὶ μετὰ χάριτος, ὀλίγαι δέ τινες τῆς βίας προσεδεήθησαν. Ἦσαν δὲ δὴ τότε μεταθέμεναι πρὸς αὐτόν, πρῶτον μὲν Κύμη καὶ Σμύρνα καὶ Φώκαια· μετὰ δὲ ταύτας, Αἰγαιεῖς καὶ Τημνῖται προσεχώρησαν, καταπλαγέντες τὴν ἔφοδον· ἦκον δὲ καὶ παρὰ Τηΐων καὶ Κολοφωνίων πρέσβεις, ἐγχειρίζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις· προσδεξάμενος δὲ καὶ τούτους ἐπὶ ταῖς συνθήκαις,αἷς καὶ τὸ πρότερον, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἐχρημάτισε τοῖς παρὰ τῶν Σμυρναίων πρεσβευταῖς φιλανθρώπως διὰ τὸ μάλιστα τούτους τετηρηκέναι τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν. Προελθὼν δὲ κατὰ τὸ συνεχές, καὶ διαβὰς τὸν Λύκον ποταμόν, προῆγεν ἐπὶ τὰς τῶν Μυσῶν κατοικίας· ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, ἦκε πρὸς Καρσέας· καταπληξάμενος δὲ τούτους, ὁμοίως τε καὶ τοὺς τὰ Δίδυμα τείχη φυλάττοντας, παρέλαβε καὶ ταῦτα τὰ χωρία, Θεμιστοκλέους αὐτὰ παραδόντος, ὃς ἐτύγχανε στρατηγὸς ὑπ' Ἀχαιοῦ καταλελειμμένος τῶν τόπων τούτων· ὁρμήσας δὲ ἐντεῦθεν, καὶ κατασύρας τὸ Ἀπίας πεδίον, ὑπερέβαλε τὸ καλούμενον ὄρος Πελεκᾶντα, καὶ κατέζευξε περὶ τὸν Μέγιστον ποταμόν» 2) πιθανῶς ἐπὶ τοῦ πεδίου

(1) Πολυβ. βιβλ. 5, 72—77.
(2) Πολυβ. βιβλ. 5, 77.

τῆς Αἰξωνης. Ἴσως ἐν τῇ θέσει ταύτῃ θὰ ἀνέμενε τὴν κατάλληλον στιγμὴν ὅπως κλείσῃ τὴν διάβασιν τοῦ Ἀχαιοῦ, ἐπιστρέφοντος ἐκ Πισιδικῆς, καὶ ἐκδικηθῇ διὰ τῆς αἰφνιδίας ταύτης προσβολῆς τὴν ἤτταν αὐτοῦ.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΟΥΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΧΘΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΥ. — «Οὗ γενομένης ἐκλείψεως σελήνης, πάλαι δυσχερῶς φέροντες οἱ Γαλάται τὰς ἐν ταῖς πορείαις κακοπαθείας, ἅτε ποιούμενοι τὴν στρατείαν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἑπομένων αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ἁμάξαις· τότε σημειωσάμενοι τὸ γεγονός, οὐκ ἂν ἔφασαν ἔτι προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἄτταλος, χρείαν μὲν ἐξ αὐτῶν οὐδεμίαν ὁλοσχερῆ κομιζόμενος, θεωρῶν δ' ἀποσπωμένους ἐν ταῖς πορείαις, καὶ καθ' ἑαυτοὺς στρατοπεδεύοντας, καὶ τὸ ὅλον ἀπειθοῦντας καὶ πεφρονηματισμένους, εἰς ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἅμα μὲν γὰρ ἠγωνία μὴ πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἀπονεύσαντες συνεπίθωνται τοῖς αὐτοῦ πράγμασιν· ἅμα δ' ὑφεωρᾶτο τὴν ἐξακολουθοῦσαν αὐτῷ φήμην, ἐὰν περιστήσας τοὺς στρατιώτας διαφθείρῃ πάντας τοὺς δοκοῦντας διὰ τῆς ἰδίας πίστεως πεποιῆσθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν. Διὸ τῆς προειρημένης ἀφορμῆς λαβόμενος, ἐπηγγείλατο, κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἀποκαταστήσειν αὐτοὺς πρὸς τὴν διάβασιν, καὶ τόπον δώσειν εὐφυῆ πρὸς κατοικίαν· μετὰ δὲ ταῦτα συμπράξειν εἰς ὁπόσα ἂν αὐτὸν παρακαλῶσι τῶν δυνατῶν καὶ καλῶς ἐχόντων. Ἄτταλος μὲν οὖν, ἀποκαταστήσας τοὺς Τεκτοσάγας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρηματίσας φιλανθρώπως Λαμψακηνοῖς, Ἀλεξανδρεῦσιν, Ἰλιεῦσι διὰ τὸ τετηρηκέναι τούτους τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀνεχώρησε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Πέργαμον» 1).

ΗΤΤΩΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΥΣΙΑ. — Οἱ Γαλάται οὗτοι, ἀφικόμενοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἑλλησπόντου, ἤρξαντο λεηλατοῦντες τὰς πόλεις τῶν παρακτίων, πολιορκήσαντες καὶ τὸ Ἴλιον. Ἀλλ' οἱ τὴν ἐν Τρῳάδι Ἀλεξάνδρειαν οἰκοῦντες ἐξαποστείλαντες τὸν Θεμίστην μετ' ἀνδρῶν 4χιλίων ἔλυσαν μὲν τὴν πολιορκίαν τῶν Ἰλιέων, ἐξέβαλον δὲ καὶ τῆς Τρῳάδος τοὺς Γαλάτας, οἵτινες, κατασχόντες τὴν τῶν

(1) Πολυβ. βιβλ. 5, 78.

Ἀβυδινῶν χώραν Ἀρίσβην, ἐπεβουλεύοντο καὶ προσεπολέμουν ταῖς περὶ τοὺς τόπους τούτους πόλεσιν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας Προυσίας στρατεύσας ἐπ' αὐτοὺς μετὰ δυνάμεως καὶ παραταξάμενος τοὺς μὲν ἄνδρας ἀπέκτεινεν ἐν τῇ μάχῃ, τὰ δὲ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν κατέσφαξε, διανείμας τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀγωνισαμένους (216). Ἡ ἔνδοξος αὕτη ἐκστρατεία ἀπήλλαξε τὸν Ἑλλήσποντον τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτὸν κινδύνου, καλὸν λὸν παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἀπολιποῦσα τοῦ μὴ ῥᾴδιαν ποιεῖσθαι τοὺς ἐκ τῆς Εὐρώπης βαρβάρους τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν.

ΝΕΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΑΧΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ.— Ἐντοσούτῳ ἐπανακάμψας εἰς Σάρδεις, ὁ Ἀχαιὸς ἤρξατο πάλιν τὸν κατὰ τοῦ Ἀττάλου πόλεμον, ὃν κατεδίωκεν ἀδιακόπως. Ἠπείλησεν ὡσαύτως τὸν Προυσίαν ὅστις ἀπὸ τῆς νίκης του ἤρξατο ἐπισκιάζων τὸν φιλόδοξον κατακτητὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπέβη προσέτι ἐπιφοβώτερος τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦσι καὶ ἤρξατο νέας ῥαδιουργίας σκευωρῶν μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ὁπότε ὁ Ἀντίοχος ἐσκέφθη τέλος νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Ἡ εἰρήνη, ἣν εἶχε συνάψει μετὰ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Α΄, μετὰ τὴν ἐν Ραφίᾳ μάχην (217) διετήρει διαθεσίμους τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Ἐστράφη ὅθεν κατὰ τοῦ ἀποστάτου σατράπου.

ΑΝΤΙΟΧΟΣ Ο Γ΄ ΑΦΙΚΝΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ ΟΠΩΣ ΤΙΜΩΡΗΣΗ ΤΟΝ ΑΧΑΙΟΝ.—ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΡΔΕΩΝ.—Ὁ Ἀντίοχος, ἀφοῦ τὸν χειμῶνα παρεσκευάσθη, διεπέρασε τὸν Ταῦρον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος (216), συνεμάχησε μετὰ τοῦ Ἀττάλου, βασιλέως τῆς Περγάμου, κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ καὶ ἤρξατο τοῦ πολέμου. Ὁ Ἀχαιὸς βιασθεὶς ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείπῃ τὸ πεδίον καὶ περικλεισθῇ εἰς Σάρδεις, ἃς στενῶς ἤρξατο πολιορκῶν ὁ Ἀντίοχος.

«Περὶ δὲ τὰς Σάρδεις ἄπαυστοι καὶ συνεχεῖς ἀκροβολισμοὶ συνίσταντο καὶ κίνδυνοι καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν πᾶν γένος ἐνέδρας, ἀντενέδρας, ἐπιθέσεως, ἐξευρισκόντων τῶν στρατιωτῶν κατ' ἀλλήλων· περὶ ὧν γράφειν τὰ κατὰ μέρος, οὐ μόνον ἀνωφελές, ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἂν εἴη τελέως. Τὸ δὲ πέρας, ἦλθε τῆς πολιορκίας δεύτερον ἔτος ἐνεστώσης, Λαγόρας ὁ Κρής, τριβὴν ἔχων ἐν τοῖς πολε-

μικοῖς ἱκανήν, καὶ συνεωρακώς, ὅτι συμβαίνει τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾷστα γίγνεσθαι τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἐνοικούντων, ὅταν, πιστεύσαντες ταῖς ὀχυρότησι ταῖς φυσικαῖς ἢ χειροποιήτοις, ἀφυλακτῶσι καὶ ῥαθυμῶσι τὸ παράπαν, καὶ τοῦτο δ' αὖ ἐπεγνωκώς, διότι συμβαίνει τὰς ἁλώσεις γίγνεσθαι κατὰ τοὺς ὀχυρωτάτους τόπους, καὶ δοκοῦντας ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπηλπίσθαι· καὶ τότε θεωρῶν, κατὰ τὴν προϋπάρχουσαν δόξαν περὶ τῆς τῶν Σάρδεων ὀχυρότητος ἅπαντας ἀπεγνωκότας ὡς διὰ τοιαύτης πράξεως κυριεύσειν αὐτῆς, μίαν δὲ ταύτην ἔχοντας ἐλπίδα τοῦ διὰ τῆς ἐνδείας κρατήσειν τῆς πόλεως· τοσούτῳ μᾶλλον προσεῖχε, καὶ πάντα τόπον ἠρεύνα, σπεύδων ἀφορμῆς τινος ἐπιλαβέσθαι τοιαύτης. Συνθεωρῶν δὲ τὸ κατὰ τὸν καλούμενον Πρίονα τεῖχος ἀφυλακτούμενον (οὗτος δ' ἐστὶ τόπος, ὁ συνάπτων τὴν ἄκραν καὶ τὴν πόλιν), ἐγίγνετο περὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. Τὴν μὲν οὖν τῶν φυλαττόντων ῥαθυμίαν ἐκ τοιούτου τινος σημείου συνεθεώρησεν. Τοῦ τόπου κρημνώδους ὑπάρχοντος διαφερόντως, καὶ φάραγγος ὑποκειμένης, εἰς ἣν ριπτεῖσθαι συνέβαινε τοὺς ἐκ τῆς πόλεως νεκρούς, καὶ τὰς τῶν ἵππων καὶ τὰς τῶν ὑποζυγίων τῶν ἀποθνησκόντων κοιλίας· εἰς τοῦτον ἀεὶ τὸ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀρνέων, πλῆθος ἠθροίζετο· συνθεωρήσας οὖν ὁ προειρημένος ἀνήρ, ὅτι πληρωθείη τὰ ζῶα, τὰς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν κρημνῶν καὶ τοῦ τείχους ποιούμενα συνεχῶς, ἔγνω, διότι κατ' ἀνάγκην ἀφυλακτεῖται τὸ τεῖχος, καὶ γίγνεται τὸν πλεῖστον χρόνον ἔρημον λοιπὸν ἐπιμελῶς, τὴν νύκτα προσπορευόμενος ἐξήταζε τὰς προσβάσεις καὶ θέσεις τῶν κλιμάκων· εὑρίσκων δὲ κατά τινα τόπον καὶ καθ' ἕνα τῶν κρημνῶν δυνατὴν οὖσαν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸν περὶ τούτων λόγον.

«Τοῦ δὲ δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, καὶ παρακαλέσαντος τὸν Λαγόραν ἐπιτελεῖν τὴν πρᾶξιν, αὐτὸς μὲν ὑπισχνεῖτο τὰ δυνατὰ ποιήσειν· ἠξίου δὲ τὸν βασιλέα, Θεόδοτον αὐτῷ τὸν Αἰτωλὸν καὶ Διονύσιον τὸν ἡγεμόνα τῶν ὑπασπιστῶν παρακελεύσαντα συστῆσαι, συνεπιδοῦναι σφᾶς καὶ κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ δοκεῖν ἑκάτερον ἱκανὴν δύναμιν ἔχειν καὶ τόλμαν πρὸς τὴν ἐπινοουμένην πρᾶξιν. Τοῦ δὲ βασιλέως παραχρῆμα ποιήσαντος τὸ παρακαλούμενον, σωφρα-

νήσαντες οἱ προειρημένοι, καὶ κοινωσάμενοι περὶ πάντων ἑαυτοῖς, ἐτήρουν νύκτα τὸ περὶ ἑωθινὴν μέρος ἔχουσα ἀσέληνον· λαβόντες δὲ τοιαύτην, ἐν ᾗ πράττειν ἔμελλον ἡμέρᾳ, τῇ πρότερον ὀψίας δείλης ἐπέλεξαν ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου πεντεκαίδεκα τοὺς εὐρωστοτάτους ἄνδρας καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς· οἵτινες ἔμελλον ἅμα μὲν προσοίσειν τὰς κλίμακας, ἅμα δὲ συναναβήσεσθαι καὶ μεθέξειν αὐτοῖς τῆς τόλμης· μετὰ δὲ τούτους ἄλλους ἐπελέξαντο τριάκοντα, τοὺς ἐν ἀποστήματι συνεφεδρεύσοντας, ἵν' ἐπειδὰν ὑπερβάντες αὐτοὶ πρὸς τὴν παρακειμένην παραγένωνται πόλην, οὗτοι μὲν ἔξωθεν προσπεσόντες πειρῶνται διακόπτειν τοὺς στροφεῖς καὶ τὸ ζύγωμα τῶν πυλῶν, αὐτοὶ δὲ τὸν μοχλὸν ἔνδοθεν καὶ τὰς βαλανάγρας· δισχιλίους δέ, τοὺς κατόπιν ἀκολουθήσοντας τούτους, οἷς συνεισπεσόντας ἔδει καταλαβέσθαι τὴν τοῦ θεάτρου στεφάνην, εὐφυῶς κειμένην πρός τε τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως· τοῦ δὲ μὴ γενέσθαι μηδεμίαν ὑποψίαν τῆς ἀληθείας διὰ τὴν ἀπολογίαν τῶν ἀνδρῶν, διέδωκε λόγον, ὡς τοὺς Αἰτωλοὺς μέλλοντας εἰσπίπτειν διά τινος φάραγγος εἰς τὴν πόλιν. καὶ δέον ἐνεργῶς τούτους παραφυλάξαι πρὸς τὸ μηνυθέν.

«Ἑτοίμων δὲ πάντων αὐτοῖς γενομένων, ἅμα τῷ κρυφθῆναι τὴν σελήνην, λάθρα πρὸς τοὺς κρημνοὺς οἱ περὶ τὸν Λαγόραν ἀφικόμενοι μετὰ τῶν κλιμάκων, ὑπέστειλαν ἑαυτοὺς ὑπό τινα προπεπτωκυῖαν ὀφρύν. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν μὲν φυλακῶν ἀπολυομένων ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου, τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὸν ἐθισμὸν τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐφεδρείας ἐκπέμποντος, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξαγαγόντος καὶ παρατάττοντος· τὸ μὲν πρῶτον ἀνύποπτον ἦν πᾶσι τὸ γενόμενον· προστεθεισῶν δὲ δυοῖν κλιμάκων, καὶ δι' ἧς μὲν Διονύσου, δι' ἧς δὲ Λαγόρα πρῶτον πορευομένων ἐγίγνετο ταραχὴ καὶ κίνημα περὶ τὸ στρατόπεδον. Συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας, ἀδήλους εἶναι τοὺς προσβαίνοντας διὰ τῆς προπεπτωκυίας ἐπὶ τὸν κρημνὸν ὀφρύος· τοῖς δ' ἐκ τοῦ στρατοπέδου σύνοπτος ἦν ἡ τόλμα τῶν ἀναβαινόντων καὶ παραβαλλομένων, διό περ οἱ μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸ παράδοξον, οἱ δὲ προορώμενοι καὶ δεδιῶτες τὸ συμβησόμενον, ἀχανεῖς, ἅμα δὲ περιχαρεῖς ὄντες ἔστασαν· ὅθεν ὁ βασιλεὺς θεω-

ρῶν τὸ περὶ τὴν ὅλην παρεμβολὴν κίνημα καὶ βουλόμενος ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ προκειμένου τούς τε παρ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς πόλεως, προῆγε τὴν δύναμιν, καὶ προσέβαλε πρὸς τὰς ἐπὶ θάτερα πύλας κειμένας, Περσίδας δὲ προσαγορευομένας. Ἀχαιὸς δὲ, συνθεωρῶν ἐκ τῆς ἄκρας τὸ περὶ τοὺς ὑπ' ἐναντίους κίνημα, παρηλλαγμένον τῆς συνηθείας, ἐπὶ πολὺ διηπορεῖτο δυσχρηστούμενος, καὶ συννοῆσαι τὸ γιγνόμενον οὐδαμῶς δυνάμενος· πλὴν ὅμως ἐξαπέστειλε τοὺς ἀπαντήσοντας εἰς τὴν πύλην, ὧν διὰ στενῆς καὶ κρημνώδους ποιουμένων τὴν κατάβασιν, βραδεῖαν συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἐπικουρίαν. Ὁ δ' ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένος Ἀρίβαζος, ἀκάκως ὥρμησε πρὸς τὰς πύλας, ὡς ἑώρα προσβάλλοντα τὸν Ἀντίοχον· καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβαζε, τοὺς δὲ διὰ τῆς πύλης ἀφιεὶς, εἴργειν τοὺς συνεγγίζοντας καὶ συμπλέκεσθαι παρεκελεύετο τοῖς πολεμίοις.

«Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λαγόραν καὶ Θεόδοτον καὶ Διονύσιον, ὑπερβάντες τοὺς κρημνούς, ἦκον ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην πύλην· καὶ τινὲς μὲν αὐτῶν διεμάχοντο πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας, οἱ δὲ διέκοπτον τοὺς μοχλούς, ἅμα δὲ τούτοις προσπεσόντες ἔξωθεν οἱ τεταγμένοι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, τὸ παραπλήσιον ἐποίουν. Ταχὺ δὲ τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν, εἰσελθόντες οἱ δισχίλιοι κατελάβοντο τὴν τοῦ θεάτρου στεφάνην· οὗ γιγνομένου πάντες ὥρμησαν ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τῆς Περσίδος προσαγορευομένης πύλης, ἐφ' ἣν πρότερον ἐβοήθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀρίβαζον, σπεύδοντες παρεγγυᾶν ἐπὶ τοὺς εἰσπεπτωκότας. Τούτου δὲ συμβαίνοντος, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀνεῳγμένης τῆς πύλης, συνεισέπεσόν τινες τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἑπόμενοι τοῖς ὑποχωροῦσιν· ὧν κρατησάντων τῆς πύλης, ἤδη τούτοις κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ μὲν εἰσέπιπτον, οἱ δὲ τὰς παρακειμένας διέκοπτον πύλας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρίβαζον, καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ βραχὺ διαγωνισάμενοι πρὸς τοὺς εἰσεληλυθότας, ὥρμησαν φεύγειν πρὸς τὴν ἄκραν. Οὗ συμβάντος, οἱ μὲν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Λαγόραν ἔμενον ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ θέατρον τόπων· νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις, ἡ δὲ λοιπὴ δύναμις, ἐπιπεσοῦσα πανταχόθεν ἅμα, κατειλήφει τὴν πόλιν· καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη, τῶν μὲν φονευόντων τοὺς ἐντυγχάνοντας, τῶν δὲ τὰς οἰκήσεις ἐμπιπρώντων, ἄλλων δὲ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς καὶ τὰς ὠφε-

λείας ὡρμηκότων, ἐγίγνετο παντελὴς ἡ τῆς πόλεως καταφθορὰ καὶ διαρπαγή. Καὶ Σάρδεων μὲν τοῦτον τὸν τρόπον ἐγένετο κύριος Ἀντίοχος.» 1)

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ Ο Δ΄ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΝ ΑΧΑΙΟΝ. — Ὁ Πτολεμαῖος πληροφορηθεὶς ὅτι ἡλώθησαν αἱ Σάρδεις καὶ ὁ Ἀχαιὸς στενῶς πολιορκεῖται ἐν τῇ ἀκροπόλει, κατανοῶν δ' ὅτι ἔμελλε ν' ἀπωλέσῃ σύμμαχον νοημονέστατον καὶ θρασύν, δυνάμενον νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν σπουδαίως ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως τοῦ ἐν Συρίᾳ πολέμου, ἐβουλήθη νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτόν, πεποιθὼς ἤδη ὅτι, ἐλευθερούμενος οὗτος, θὰ κατώρθου νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Ἀντίοχον καὶ ἀνακτήσῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἰσχὺν ἐν ταῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου ἐπαρχίαις. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν κυρίως ἱστορίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀνεγράφησαν μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τοῦ Πολυβίου, ἐξ οὗ καὶ ἐρανιζόμεθα τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν.

«Βῶλις ἦν ἀνὴρ γένει μὲν Κρής, χρόνον δὲ πολὺν ἐν τῇ βασιλείᾳ διατετριφὼς ἐν ἡγεμονικῇ προστασίᾳ, δοκῶν δὲ καὶ σύνεσιν ἔχειν καὶ τόλμαν παράβολον, καὶ τριβὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸ ἐλάττω· τούτων ὁ Σωσίβιος διὰ πλειόνων λόγων πιστωσάμενος, καὶ παρασκευάσας εὔνουν ἑαυτῷ καὶ πρόθυμον, ἀναδίδωσι τὴν πρᾶξιν, λέγων, ὡς οὐδὲν ἂν τῷ βασιλεῖ μείζων χαρίσαιτο κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς ἢ συνεπινοήσας πῶς καὶ τίνι τρόπῳ δύναται σῶσαι τὸν Ἀχαιόν. Τότε μὲν οὖν διακούσας ὁ Βῶλις, καὶ φήσας, ἐπισκέψασθαι περὶ τῶν εἰρημένων ἐχωρίσθη. Δοὺς δὲ λόγον ἑαυτῷ καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας προσελθὼν πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἀνεδέξατο τὴν πρᾶξιν εἰς αὐτόν, φήσας, ὡς γεγονέναι πλείω χρόνον ἐν ταῖς Σάρδεσι, καὶ τῶν τόπων ἐμπειρεῖν, καὶ τὸν Καμβύλον, τὸν ἡγεμόνα τῶν παρ' Ἀντιόχου στρατευομένων Κρητῶν, οὐ μόνον πολίτην, ἀλλὰ καὶ συγγενῆ καὶ φίλον ὑπάρχειν αὐτῷ· συνέβαινε δὲ καὶ τὸν Καμβύλον καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦτον ταττομένους Κρῆτας πεπιστεῦσθαί τι τῶν φυλακτηρίων, τῶν κατὰ τοὺς ὄπισθεν τόπους τῆς ἄκρας, οἵ-

(1) Πολύβ. βιβλ. 7, 15—18.

τινες κατασκευὴν μὲν οὐκ ἐπεδέχοντο, τῇ δὲ συνεχείᾳ τῶν ὑπὸ τὸν Καμβῦλον τεταγμένων ἀνδρῶν ἐτηροῦντο. Τοῦ δὲ Σωσιβίου δεξαμένου τὴν ἐπίνοιαν, καὶ διειληφότος, ἢ μὴ δυνατὸν εἶναι, σωθῆναι τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῶν περιεστώτων, ἢ, δυνατοῦ καθ' ἅπαξ ὑπάρχοντος, διὰ μηλενὸς ἂν ἑτέρου γενέσθαι τοῦτο βέλτιον, ἢ διὰ Βώλιδος, τοιαύτης δὲ συνδραμούσης καὶ περὶ τὸν Βῶλιν προθυμίας, ταχέως ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα προκοπήν· ὅ τε γὰρ Σωσίβιος ἅμα μὲν προσεῖδου τῶν χρημάτων εἰς τὸ μηδὲν ἐλλείπειν εἰς τὰς ἐπιβολάς· πολλὰ δέ, εὖ γενομένων, ὑπισχνεῖτο δώσειν· τὰς δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ παρ' αὐτοῦ σωζομένου χάριτας ἐξ ὑπερβολῆς αὔξων, εἰς μεγάλας ἐλπίδας ἦγε τὸν Βῶλιν. Ὅτε προειρημένος ἀνήρ, ἕτοιμος ὢν πρὸς τὴν πρᾶξιν οὐδένα χρόνον ὑπομείνας, ἐξέπλευσε συνθήματα λαβὼν καὶ πίστεις πρός τε Νικόμαχον εἰς Ῥόδον, ὃς ἐδόκει πατρὸς ἔχειν διάθεσιν, κατὰ τὴν εὔνοιαν καὶ πίστιν πρὸς τὸν Ἀχαιόν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Μελαγκόμαν εἰς Ἔφεσον. Οὗτοι γὰρ ἦσαν, δι' ὧν καὶ τὸν πρὸ τοῦ χρόνου Ἀχαιὸς τά τε πρὸς τὸν Πτολεμαῖον καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας τὰς ἔξωθεν ἐπιβολὰς ἐχείριζε.

«Παραγενόμενος δ' εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὴν Ἔφεσον, καὶ κοινωσάμενος τοῖς προειρημένοις ἀνδράσι, καὶ λαβὼν αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς τὰ παρακαλούμενα, μετὰ ταῦτα Ἀριανόν τινα τῶν ὑφ' αὐτὸν ταττομένων διαπέμπεται πρὸς τὸν Καμβῦλον· φήσας, ἐξαπεστάλθαι μὲν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ξενολογήσων, βούλεσθαι δὲ τῷ Καμβύλῳ συμμῖξαι περί τινων ἀναγκαίων· διόπερ ᾤετο, δεῖν τάξασθαι καιρὸν καὶ τόπον, ἐν ᾧ, μηδενὸς συνειδότος, αὐτοῖς συναντήσουσι. Ταχὺ δὲ τοῦ Ἀριανοῦ συμμίξαντος τῷ Καμβύλῳ, καὶ δηλώσαντος τὰς ἐντολάς, ἑτοίμως ὁ προειρημένος ἀνὴρ ὑπήκουσε τοῖς παρακαλουμένοις, καὶ συνθέμενος ἡμέραν καὶ τόπον, ἑκατέρῳ γνωστόν, εἰς ὃν παρέσται νυκτός, ἀπέπεμψε τὸν Ἀριανόν. Ὁ δὲ Βῶλις, ἅτε Κρὴς ὑπάρχων, καὶ φύσει ποικίλος, πᾶν ἐβάσταζε πρᾶγμα, καὶ πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐψηλάφα. Τέλος δὲ συμμίξας τῷ Καμβύλῳ κατὰ τὴν τοῦ Ἀριανοῦ σύνταξιν, ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν· ἧς τεθείσης εἰς τὸ μέσον, ἐποιοῦντο τὴν σκέψιν Κρητικήν· οὐ γὰρ ἐσκόπουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κινδυνεύοντος σωτηρίας, οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἐγχειρισάντων τὴν πρᾶξιν πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας

καὶ τοῦ σφίσιν αὐτοῖς συμφέροντος. Διόπερ, ἀμφότεροι Κρῆτες ὄντες, συντόμως κατηνέχθησαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν γνώμην· αὕτη δ' ἦν, τὰ μὲν παρὰ τοῦ Σωσιβίου προδεδομένα δέκα τάλαντα διελέσθαι κοινῇ· τὴν δὲ πρᾶξιν Ἀντιόχῳ δηλώσαντας, καὶ συνεργῷ χρησαμένους ἐπαγγείλασθαι, τὸν Ἀχαιὸν ἐγχειριεῖν αὐτῷ, λαβόντας χρήματα, καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἀξίας τῆς προειρημένης ἐπιβολῆς. Τούτων δὲ κυρωθέντων, ὁ μὲν Καμβῦλος ἀνεδέξατο, χειριεῖν τὰ κατὰ τὸν Ἀντίοχον· ὁ δὲ Βῶλις ἐτάξατο, μετά τινας ἡμέρας πέμψειν τὸν Ἀριανὸν πρὸς τὸν Ἀχαιόν, ἔχοντα παρά τε τοῦ Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα συνθηματικὰ γράμματα· περὶ δὲ τοῦ παρεισελθεῖν τὸν Ἀριανὸν εἰς τὴν ἄκραν ἀσφαλῶς, καὶ πάλιν ἀπελθεῖν, ἐκεῖνον ἐκέλευσε φροντίζειν· ἐὰν δὲ προσδεξάμενος τὴν ἐπιβολὴν Ἀχαιὸς ἀντιφωνήσῃ τοῖς περὶ τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκόμαν· οὕτως, ἔφη, δῶσειν ὁ Βῶλις αὐτὸν εἰς τὴν χρείαν καὶ συμμίξειν τῷ Καμβύλῳ. Τῆς δὲ διατάξεως γενομένης τοιαύτης, χωρισθέντες ἔπραττον ἑκάτεροι τὰ συντεταγμένα.

«Καὶ λαβὼν καιρὸν πρῶτον ὁ Καμβῦλος, προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸν λόγον. Ὁ δὲ Ἀντίοχος, πρὸς τρόπον αὐτῷ καὶ παραδόξου γενομένης τῆς ἐπαγγελίας, τὰ μὲν ὑπερχαρὴς ὤν, πάνθ' ὑπισχνεῖτο· τὰ δὲ διαπιστῶν, ἐξήταζε τὰς κατὰ μέρος ἐπινοίας καὶ παρασκευὰς αὐτῶν· μετὰ δὲ ταῦτα πιστεύσας, καὶ νομίζων ὡσανεὶ σὺν θεῷ γίγνεσθαι τὴν ἐπιβολὴν ἠξίου καὶ πολλάκις ἐδεῖτο τοῦ Καμβύλου, συντελεῖν τὴν πρᾶξιν. Τὸ δὲ παραπλήσιον ὁ Βῶλις ἐποίει πρὸς τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκόμαν· οἱ δέ, πιστεύοντες ἀπὸ τοῦ κρατίστου γίγνεσθαι τὴν ἐπιβολήν, καὶ παραυτίκα τῷ Ἀριανῷ συνθέντες τὰς πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἐπιστολὰς γεγραμμένας συνθηματικῶς, καθάπερ ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἐξαπέστειλαν, παρακαλοῦντες πιστεύειν τοῖς περὶ τὸν Βῶλιν καὶ τὸν Καμβῦλον, οὕτως ὥστε τὸν κυριεύσαντα τῆς ἐπιστολῆς μὴ δύνασθαι γνῶναι μηδὲν τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων. Ὁ δὲ Ἀριανὸς, διὰ τοῦ Καμβύλου παρελθὼν εἰς τὴν ἄκραν, τὰ γεγραμμένα τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἀπέδωκε· καὶ συμπαρὼν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῖς γιγνομένοις, ἀκριβῶς τὸν κατὰ μέρος ὑπὲρ ἑκάστου ἀπεδίδου λόγον, πολλάκις μὲν καὶ ποικίλως ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν Καμβῦλον· οὐ μὴν ἀλλ' αὐτοπαθῶς καὶ γενναίως ὑ-

πέμενε τοὺς ἐλέγχους, καὶ μάλιστα διὰ τὸ μὴ γιγνώσκειν τὸ συνέχον τῶν τῷ Καμβύλῳ καὶ Βώλιδι δεδογμένων. Ἀχαιὸς δέ, καὶ διὰ τῶν ἀνακρίσεων τῶν τοῦ Ἀριανοῦ, καὶ μάλιστα διὰ τῶν τοῦ Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα συνθημάτων πιστεύσας, ἀντεφώνησε καὶ παραχρῆμα πάλιν ἐξέπεμψε τὸν Ἀριανόν. Πλεονάκις δὲ τούτου γενομένου παρ' ἑκατέρων, τέλος οἱ περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπέτρεψαν περὶ σφῶν τοῖς περὶ Νικόμαχον, ἅτε μηδεμιᾶς ἄλλης ἐλπίδος ἔτι καταλειπομένης πρὸς σωτηρίαν, καὶ πέμπειν ἐκέλευον ἅμα τῷ Ἀριανῷ τὸν Βῶλιν ἀσελήνου νυκτός, ὡς ἐγχειριοῦντες αὐτούς. Ἦν γάρ τις ἐπίνοια περὶ τὸν Ἀχαιὸν τοιαύτη· πρῶτον μὲν διαφυγεῖν τοὺς ἐνεστῶτας κινδύνους, μετὰ δὲ ταῦτα ποιήσασθαι διὰ προόδου τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς κατὰ Συρίαν τόπους· πάνυ γὰρ εἶχε μεγάλας ἐλπίδας, ἐπιφανεὶς ἄφνω καὶ παραδόξως τοῖς κατὰ Συρίαν ἀνθρώποις, καὶ ἔτι διατρίβοντος Ἀντιόχου περὶ τὰς Σάρδεις μέγα ποιήσειν κίνημα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς τεύξασθαι παρά τε τοῖς Ἀντιοχεῦσι καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην.

«Ὁ μὲν οὖν Ἀχαιὸς ἐπί τινος τοιαύτης προσδοκίας καὶ διαλογισμῶν ὑπάρχων, ἐκαραδόκει τὴν παρουσίαν τοῦ Βώλιδος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μελαγκόμαν ἀποδεξάμενοι τὸν Ἀριανόν, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀναγνόντες, ἐξέπεμψαν τὸν Βῶλιν, παρακαλέσαντες διὰ πλειόνων, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὑποδείξαντες, ἐὰν καθίκηται τῆς ἐπιβολῆς. Ὁ δὲ προδιαπεμψάμενος τὸν Ἀριανόν, καὶ δηλώσας τῷ Καμβύλῳ τὴν αὐτοῦ παρουσίαν, ἦκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεθέντα τόπον· γενόμενοι δὲ μίαν ἡμέραν ἐπὶ ταὐτό, καὶ συνταξάμενοι περὶ τοῦ πῶς χειρίσεσθαι τὰ κατὰ μέρος, μετὰ ταῦτα νυκτὸς εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολήν. Ἡ δὲ διάταξις αὐτῶν ἐγεγόνει τοιαύτη τις· εἰ μὲν συμβαίνει τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας ἐλθεῖν μόνον ἢ καὶ δεύτερον μετὰ Βώλιδος καὶ Ἀριανοῦ, τελέως εὐκαταφρόνητος, ἔτι δ' εὐχείρωτος ἔμελλε γίγνεσθαι τοῖς ἐνεδρεύουσιν, οἱ δὲ μετὰ πλειόνων, δύσχρηστος ἡ ὑπόθεσις ἀπέβαινε τοῖς πεπιστευμένοις, ἄλλως τε καὶ ζωγρεῖα σπεύδουσι κυριεῦσαι διὰ τὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀντιόχον χάριτος τὸ πλεῖστον ἐν τούτῳ κεῖσθαι τῷ μέρει· διόπερ ἔδει τὸν μὲν Ἀριανὸν ὅταν ἐξάγῃ τὸν Ἀχαιόν, ἡγεῖσθαι, διὰ τὸ γινώσκειν τὴν ἀτραπόν, ἣ πολλάκις ἐπεποίητο καὶ τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον· τὸν δὲ

Βῶλιν ἀκολουθεῖν τῶν ἄλλων κατόπιν, ἵνα, ἐπειδὰν παραγένηται πρὸς τὸν τόπον, ἐνῷ τοὺς ἐνεδρεύοντας ἑτοίμους ὑπάρχειν ἔδει διὰ τοῦ Καμβύλου, τότε ἐπιλαβόμενος κρατοίη τὸν Ἀχαιόν, καὶ μήτε διαδραίη κατὰ τὸν θόρυβον, νυκτὸς οὔσης, διὰ τόπων ὑλωδῶν, μητ' αὐτὸν ῥίψαι κατά τινος κρημνοῦ περιπαθὴς γενόμενος, πέσοι δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ τὰς τῶν ἐχθρῶν χεῖρας ζωγρείᾳ. Τούτων δὲ συγκειμένων καὶ παραγενομένου τοῦ Βώλιδος ὡς τὸν Καμβῦλον, ᾗ μὲν ἦλθε νυκτί, ταύτῃ παράγει πρὸς τὸν Ἀντίοχον τὸν Βῶλιν ὁ Καμβῦλος, μόνος πρὸς μόνον. Ἀποδεξαμένου δὲ τοῦ βασιλέως φιλοφρόνως, καὶ δόντος πίστεις ὑπὲρ τῶν ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακαλέσαντος ἀμφοτέρους διὰ πλειόνων, μηκέτι μέλλειν ὑπὲρ τῶν προκειμένων, τότε μὲν ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν· ὑπὸ δὲ τὴν ἑωθινὴν Βῶλις ἀνέβη μετὰ τοῦ Ἀριανοῦ καὶ παρεισῆλθεν ἔτι νυκτὸς εἰς τὴν ἄκραν.

«Ἀχαιὸς δὲ προσδεξάμενος ἐκτενῶς καὶ φιλοφρόνως τὸν Βῶλιν, ἀνέκρινε διὰ πλειόνων ὑπὲρ ἑκάστου τῶν κατὰ μέρος· θεωρῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὸν ἄνδρα καὶ κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἕλκοντα τὸ τῆς πράξεως στάσιμον τὰ μὲν περιχαρὴς ἦν διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, τὰ δὲ πάλιν ἐπτοημένος καὶ πλήρης ἀγωνίας διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀποβησομένων. Ὑπάρχων δὲ καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν οὐδενὸς ἧττων, καὶ κατὰ τὴν ἐν πράγμασι τριβὴν ἱκανός, ὅμως ἀκμὴν ἔκρινε μὴ πᾶσαν εἰς τὸν Βῶλιν ἀνακρεμάσαι τὴν πίστιν, διὸ ποιεῖται τοιούτους λόγους πρὸς αὐτόν, ὅτι κατὰ μὲν τὸ παρὸν οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐξελθεῖν αὐτῷ, πέμψει δέ τινας τῶν φίλων μετ' ἐκείνου τρεῖς ἢ τέτταρας· ὧν συμμιξάντων τοῖς περὶ τὸν Μελαγκόμαν, ἕτοιμον αὐτὸν ἕψῃ παρασκευάσειν πρὸς τὴν ἔξοδον. Ὁ μὲν οὖν Ἀχαιὸς ἐποίει τὰ δυνατά, τοῦτο δ' ἠγνόει τό δῆ τὸ λεγόμενον, πρὸς Κρῆτα κρητίζων· ὁ γὰρ Βῶλις οὐδὲν ἀψηλάφητον εἶχε τῶν ἐπινοηθέντων ἂν εἰς τοῦτο τὸ μέρος. Πλὴν παραγενομένης τῆς νυκτός, ἐν ᾗ συνεξαποστέλλειν ἕψῃ τοὺς φίλους, προπέμψας τὸν Ἀριανὸν καὶ τὸν Βῶλιν ἐπὶ τὴν τῆς ἄκρας ἔξοδον, μένειν προσέταξεν, ἄχρις ἂν οἱ μέλλοντες αὐτοῖς συνεξορμᾶν παραγένωνται· τῶν δὲ πειθαρχησάντων, κοινωσάμενος παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῇ γυναικὶ καὶ ποιήσας διὰ τὸ παράδοξον τὴν Λαοδίκην ἔκφρονα χρόνον μέν τινα λιπαρῶν ταύτην καὶ κατα-

πραΰνων ταῖς προσδοκωμέναις ἐλπίσι προσεκαρτέρει· μετὰ δὲ ταῦτα πέμπτος αὐτὸς γενόμενος, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις μετρίας ἐσθῆτας ἀναδούς, αὐτὸς δὲ λιτὴν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἀναλαβὼν καὶ ταπεινὸν αὐτὸν ποιήσας προῆγε συντάξας ἑνὶ τῶν φίλων, αὐτὸν ἀεὶ ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀριανὸν καὶ πυνθάνεσθαι παρ' ἐκείνων ἀεὶ τὸ κατεπεῖγον, περὶ δὲ τῶν ἄλλων φάναι, βαρβάρους αὐτοὺς ὑπάρχειν.

«Ἐπεὶ δὲ συνέμιξαν τοῖς περὶ τὸν Ἀριανόν, ἡγεῖτο μὲν αὐτὸς αὐτῶν διὰ τὴν ἐμπειρίαν. Ὁ δὲ Βῶλις κατόπιν ἐπέστη κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν ἀπορῶν καὶ δυσχρηστούμενος ὑπὲρ τοῦ συμβαίνοντος· καίπερ γὰρ ὢν Κρὴς καὶ πᾶν ἄντι κατὰ τοῦ πέλας ὑποπτεύσας, ὅμως οὐκ ἠδύνατο διὰ τὸ σκότος συννοῆσαι τὸν Ἀχαιόν, οὐχ οἷον τίς ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ καθάπαξ εἰ πάρεστι. Τῆς δὲ καταβάσεως κρημνώδους μὲν καὶ δυσβάτου κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπαρχούσης, καλίαν ἐπισφαλῶς ἐχούσης καὶ κινδυνώδεις καταφοράς, ὁπότε παραγένοιτο πρός τινα τοιοῦτον τόπον, τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων, τῶνι δὲ πάλιν ἐκδεχομένων τὸν Ἀχαιόν· (οὐ δυναμένων γὰρ καθόλου τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι πρὸς τὸν παρόντα καιρόν)· ταχέως ὁ Βῶλις συνῆκε, τίς ἐστὶ καὶ ποῖος αὐτῶν ὁ Ἀχαιός. Ἐπεὶ δὲ παρεγένοντο πρὸς τὸν τῷ Καμβύλῳ διατεταγμένον τόπον, καὶ τὸ σύνθημα προσυρίξας ὁ Βῶλις ἀπέδωκε, τῶν μὲν ἄλλων οἱ διαναστάντες ἐκ τῆς ἐνέδρας ὑπελάβοντο· τὸν δὲ Ἀχαιὸν αὐτὸς ὁ Βῶλις ὁμοῦ τοῖς ἱματίοις, ἔνδον τὰς χεῖρας ἔχοντα, συνήρπασε φοβηθείς, μὴ συννοήσας τὸ γιγνόμενον ἐπιβάλλοιτο διαφθείρειν αὐτόν· καὶ γὰρ εἶχε μάχαιραν ὑφ' αὑτῷ παρεσκευασμένος· ταχὺ δὲ καὶ πανταχόθεν κυκλωθεὶς, ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς καὶ παραχρῆμα μετὰ τῶν φίλων ἀνήγετο πρὸς τὸν Ἀντίοχον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, πάλαι μετέωρος ὢν τῇ διανοίᾳ, καὶ καραδοκῶν τὸ συμβησόμενον ἀπολύσας τοὺς ἐκ τῆς συνουσίας, ἔμενε μόνος ἐγρηγωρὼς ἐν τῇ σκηνῇ μετὰ δυσὶν ἢ τριῶν σωματοφυλάκων· παρεισελθόντων δὲ τῶν περὶ τὸν Καμβῦλον, καὶ καθισάντων τὸν Ἀχαιὸν ἐπὶ τὴν γῆν δεδεμένον· εἰς τοιαύτην ἀφασίαν ἦλθε διὰ τὸ παράδοξον, ὥστε πολὺν μὲν χρόνον ἀποσιωπῆσαι, τὸ δὲ τελευταῖον συμπαθὴς γενέσθαι καὶ δακρῦσαι· τοῦτο δ' ἔπαθεν, ὁρῶν, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, τὸ δυσφύ-

λακτον καὶ παράλογον τῶν ἐκ τῆς τύχης συμβαινόντων. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν Ἀνδρομάχου μὲν υἱὸς τοῦ Λαοδίκης ἀδελφοῦ, τῆς Σελεύκου γυναικός· ἔγημε δὲ Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, κύριος δὲ ἐγεγόνει τῆς ἐπὶ τάδε τῆς Ταύρου πάσης· δοκὼν δὲ τότε καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσι καὶ ταῖς τῶν ὑπεναντίων ἐν ὀχυρωτάτῳ τόπῳ τῆς οἰκουμένης διατρίβειν, ἐκάθητο δεδεμένος ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποχείριος γενόμενος τοῖς ἐχθροῖς, οὐδέπω γινώσκοντος οὐδενὸς ἁπλῶς τὸ γεγονός, πλὴν τῶν πραξάντων.

«Οὐ μὴν ἀλλ' ἅμα τῷ φωτί, συναθροιζομένων τῶν φίλων εἰς τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν ἐθισμὸν καὶ τοῦ πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου· τὸ παραπλήσιον τῷ βασιλεῖ συνέβαινε πάσχειν καὶ τοὺς ἄλλους. Θαυμάζοντες γὰρ τὸ γεγονός, ἠπίστουν τοῖς ὁρωμένοις. Καθίσαντος δὲ τοῦ συνεδρίου, πολλοὶ μὲν ἐγίγνοντο λόγοι, περὶ τοῦ τίσι δεῖ κατ' αὐτοῦ χρήσασθαι τιμωρίαις· ἔδοξε δ' οὖν πρῶτον μὲν ἀκρωτηριᾶσαι τὸν ταλαίπωρον· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας αὐτοῦ, καὶ καταρράψαντες εἰς ὄνειον ἀσκὸν, ἀνασταυρῶσαι τὸ σῶμα. Γενομένων δὲ τούτων, καὶ τῆς δυνάμεως ἐπιγνούσης τὸ συμβεβηκός, τοιοῦτος ἐνθουσιασμὸς ἐγένετο καὶ παράστασις τοῦ στρατοπέδου παντός, ὥστε τῆς Λαοδίκης ἐκ τῆς ἄκρας, μόνον συνειδυίας τὴν ἔξοδον τἀνδρός, τεκμήρασθαι τὸ γεγονός, ἐκ τῆς περὶ τὸ στρατόπεδον ταραχῆς καὶ κινήσεως. Ταχὸ δὲ καὶ τοῦ κήρυκος παραγενομένου πρὸς τὴν Λαοδίκην, καὶ διασαφοῦντος τὰ περὶ τὸν Ἀχαιόν, καὶ κελεύοντος τίθεσθαι τὰ πράγματα, καὶ παραχωρεῖν τῆς ἄκρας· τὸ μὲν πρῶτον ἀναπόκριτος οἰμωγὴ καὶ θρῆνοι παράλογοι κατεῖχον τοὺς περὶ τὴν ἀκρόπολιν, οὐχ οὕτω διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν εὔνοιαν, ὡς διὰ τὸ παράδοξον καὶ τελέως ἀνέλπιστον ἑκάστῳ φαίνεσθαι τὸ συμβεβηκός· μετὰ δὲ ταῦτα πολλή τις ἦν ἀπορία καὶ δυσχρηστία περὶ τοὺς ἔνδον. Ἀντίοχος δὲ περικεχειρισμένος τὸν Ἀχαιόν, ἐπεῖχε τοὺς κατὰ τὴν ἄκραν ἀεί, πεπεισμένος, ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἔνδον αὐτῷ παραδοθήσεσθαι καὶ μάλιστα διὰ τῶν στρατιωτῶν· ὃ καὶ τέλος ἐγένετο. Στασιάσαντες γὰρ πρὸς σφᾶς, ἐμερίσθησαν, οἱ μὲν πρὸς Ἀριόβαζον, οἱ δὲ πρὸς τὴν Λαοδίκην· οὗ γενομένου, δυσπιστήσαντες ἀλλήλους, ταχέως ἀμφότεροι παρέδοσαν αὐτοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις. Ἀχαιὸς μὲν οὖν, πάντα τὰ κατὰ λό-

γον πράξας, ὑπὸ δὲ τῆς τῶν πιστευθέντων ἠττηθεὶς ἀθεσίας, κατεστρέψατο τὸν βίον· κατὰ δύο τρόπους οὐκ ἀνωφελὲς ὑπόδειγμα γενόμενος τοῖς ἑπομένοις· καθ' ἕνα μέν, πρὸς τὸ μηδενὶ πιστεύειν ῥαδίως· καθ' ἕτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν ἐν ταῖς εὐπραγίαις, πᾶν δὲ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας» 1).

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΑΥΞΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — Μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο (214), ὅπερ ἐγκατέλειπεν αὐτὸν κύριον τῆς ἰσχυροτέρας θέσεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἁπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς ὁ Ἀχαιὸς ἐκράτει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πιθανώτατον ὅτι ὁ Ἀντίοχος κατέγινε νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν ἐξουσίαν του ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, οὐχὶ ὅμως χωρὶς ἀνταμείψῃ τὴν ἀφοσίωσιν, ἣν ὁ Ἄτταλος ἐπεδείξατο ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁποία δέ τις ἡ ἀνταμοιβή; ἡ ἱστορία σιγᾷ, ἀλλὰ λίαν πιθανὸν νὰ ᾖ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ἀττάλου ὡς βασιλέως καὶ ἡ παραχώρησις αὐτῷ ἐκτενοῦς χώρας. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, μετὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἀχαιοῦ, ὁ Ἀντίοχος δὲν ἐσναμάτησεν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διότι μετ' ὀλίγον καιρὸν βλέπομεν αὐτὸν καταβάλοντα τὴν ἀποστασίαν τοῦ Ξέρξου, βασιλέως τῆς πόλεως Ἀρμάσατα ἐν Μεσοποταμίᾳ ἀπὸ τοῦ 212—207, πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ἀρσάκην τὸν Γ΄. βασιλέα τῶν Πάρθων, ὅστις ἐκυρίευσε τὴν Ληδαν, καὶ εἶτα, τῇ βοηθείᾳ τοῦ βασιλέως τούτου, στρέψαντα τὰ ὅπλα αὐτοῦ κατὰ τῶν Βικτωρίων καὶ τέλος (206) ἐκστρατεύσαντα ἀνεπιτυχῶς κατὰ τῆς Ἰνδικῆς.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΣΥΜΜΑΧΕΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΩΛΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ ΤΟΝ Γ΄. — Κατὰ τὴν μακρὰν ἀπουσίαν τοῦ Ἀντιόχου, ὁ Ἄτταλος θὰ ἀνέκτα ὅ,τι ὁ Ἀχαιὸς ἥρπασε παρ' αὐτοῦ, ἐὰν ὁ Ἀντίοχος δὲν τὸ ἀπέδιδεν αὐτῷ ἀναχωρῶν ἐκ Σάρδεων. Πράγματι θέλομεν ἴδει αὐτὸν παρασκευάζοντα στόλον καὶ στρατὸν πολυάριθμον. Καὶ οἱ Ρωμαῖοι καὶ Αἰτωλεῖς πολεμοῦντες πρὸς τὸν φιλόδοξον Φίλιππον τὸν Γ΄. βασιλέα τῆς Μακεδονίας, ἐπεζήτουν τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΙ-

(1) Πολυβ. βιβλ. 8, 17—24.

ΤΩΛΕΙΣ. — ΣΥΝΕΝΝΟΙ ΤΟΝ ΣΤΟΛΟΝ ΑΥΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΥ. — Ὁ Ἄτταλος, φοβούμενος τὴν φιλοδοξίαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ἰσχυρὸς ἐν τῇ μετὰ τοῦ Ἀννίβα συμμαχίᾳ αὐτοῦ, ἐθεώρει ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐπεδίωκε τὴν ὑπεροχὴν τῆς Μακεδονίας ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶτα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου, εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διακρατῇ αὐτὸν μακρὰν τῶν κρατῶν αὐτοῦ καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὴν πρότασιν ἣν ἐποιήσαντο αὐτῷ ὅπως εἰσέλθῃ ἐν τῇ κατὰ τοῦ Φιλίππου συναφθείσῃ συμμαχίᾳ (211). Πέμπει ὅθεν ἐπικούρους πρὸς τοὺς Αἰτωλεῖς, οἵτινες, εὐγνωμονοῦντες, ὠνόμασαν αὐτὸν καίτοι ἀπόντα, στρατηγόν. Ἐκ Περγάμου ὁ Ἄτταλος μετέβη εἰς Αἴγιναν, ἥν, τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἀνθυπάτου Σουλπικίου, ἠγόρασε διὰ 30 ταλάντων παρὰ τῶν Αἰτωλῶν οἵτινες, συνεννωθέντες μετὰ τῶν Ρωμαίων, ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς, ἀφοῦ ἐξεδίωξαν τὴν Μακεδονικὴν φρουράν. Συνηνώθη μετὰ τοῦ Σουλπικίου μεθ' οὗ παρεχείμασεν· ὁ Φίλιππος, πληροφορηθεὶς τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἀττάλου, μετέβη εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας ὅπως κλείσῃ τοὺς λιμένας καὶ ἐμποδίσῃ τὴν προσέγγισιν πρὸς τὰ παράκτια. Ἀλλά, τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος, ὁ Ἄτταλος καὶ ὁ Σουλπίκιος ἀπέπλευσαν εἰς Λῆμνον μετὰ τοῦ στόλου αὐτῶν, ἐξ ὧν ὁ τοῦ ἀνθυπάτου Σουλπικίου συνέκειτο ἐξ 25 πεντήρων, ὁ δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου ἐκ 35. Ἐκεῖθεν προσώρμησαν εἰς Πεπάρηθον, ἧς κατέλαβον τοὺς λιμένας καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν. Ἐκ Πεπαρήθου μετέβησαν εἰς Νίκαιαν, εἶτα εἰς Εὔβοιαν πρὸς πολιορκίαν τῆς Ὠρεοῦ. Ἡ προδοσία τοῦ στρατηγοῦ ὅστις διώκει αὐτὴν ἐν ὀνόματι τοῦ Φιλίππου παρέδωσεν αὐτὴν αὐτοῖς. Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην νίκην ὁ Ἄτταλος κατέλαβε τὴν πόλιν Ὀποῦντα, ἣν παρέδωσεν εἰς λεηλασίαν. Ἐνῷ δὲ ἐπέβαλε φόρους εἰς τοὺς πλουσιωτέρους κατοίκους, ὁ Φίλιππος ἐπελθὼν καὶ αἴφνης ἐπιπεσὼν κατ' αὐτοῦ, ὀλίγου δεῖν συνελάμβανε τὸν Ἄτταλον, ἐὰν οὗτος, εἰδοποιηθεὶς ἐγκαίρως ὑπὸ τῶν μακρὰν τῆς πόλεως βοσκούντων τὰ ποίμνια αὐτῶν Κρητῶν, δὲν κατώρθωσε νὰ φύγῃ καὶ κατελθὼν πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐπιβιβασθῇ καὶ ἀποπλεύσῃ εἰς Ὠρεόν. Ἀλλὰ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας Προυσίας ἐπέ-

θραμεν εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ, καὶ ἐπιλαθόμενος πάντων, διεπέρασεν εἰς Ἀσίαν (207).

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.—Ο ΑΤΤΑΛΟΣ, Ο ΠΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ.—Τῇ εἰσηγήσει τοῦ Φιλίππου ὁ Προυσίας μετεχειρίσθη τὸ στρατήγημα τοῦτο. Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὅτε συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη μετὰ τοῦ Π. Σεμπρονίου (205) συμπεριέλαβεν ἐν τῇ συνθήκῃ καὶ τὸν πιστὸν καὶ ὠφέλιμον σύμμαχόν του. Οἱ Ρωμαῖοι τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον ἐπεδείξαντο ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου, ἐπεκτείναντες τὰ ὠφελήματα τῆς εἰρήνης ταύτης καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. Διατί; Ἡ ἱστορία σιγᾷ, ἀλλὰ κατὰ προσέγγισιν δυνάμεθα νὰ δῶμεν ἡμεῖς τὸν λόγον. Ἀμέσως μετὰ τὸν πρῶτον ἐμφύλιον πόλεμον, ἡ δοξασία περὶ τῆς τρωϊκῆς καταγωγῆς τῶν Ρωμαίων ἦν λίαν δημοτικὴ παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέραν ὅλως συμπάθειαν πρὸς τὸ Ἴλιον, τὴν πατρίδα τοῦ Αἰνεία. Ὡς ἴδομεν δ' ἀνωτέρω, ἅμα τῇ βασιλείᾳ Σελεύκου τοῦ Β'. ἐμεσολάβησεν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἄρα γε τὸ μόνον αἴτιον τῆς εὐνοίας, ἣν ἐπεδείξατο πρὸς τοὺς Ἰλίους κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην; Ἀδυνατῶ νὰ τὸ πιστεύσω· γεγονὸς πρόσφατον ἔδει νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Ρώμης ἐπὶ τῆς κοιτίδος τῶν προγόνων τοῦ πρώτου αὐτῶν βασιλέως καὶ καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπέμβασίν του. Ὁ Προυσίας, ἐπιδραμὼν τὰ κράτη τοῦ Ἀττάλου, ἔφθασε μέχρις Ἰλίου, ἐκυρίευσεν αὐτὸ καὶ ἀποσυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περγάμων διοικουμένου Περγαμηνοῦ στρατοῦ, ἐγκατέλειπε φρουρὰν ἥτις κατεῖχε τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη τοῦ 205. Συμπαραλαβὼν τὸ Ἴλιον ἐν τῇ συνθήκῃ, ἠνάγκαζε τὸν Προυσίαν νὰ ἐκκενώσῃ αὐτό. Μετ' ὀλίγον θὰ ἴδωμεν τὸ Ἴλιον νέα δείγματα συμπαθείας λαμβάνοντα παρὰ τῶν Ρωμαίων.

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΑΠΑΙΤΟΥΣΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ, ΤΟ ΔΙΑΤΗΡΟΥΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΠΕΣΣΙΝΟΥΝΤΑ.—Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος οἱ Ρωμαῖοι ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου ὅπως ἐξαιτήσωνται

ἐκδούλευσίν τινα ἥτις ἔμελλε, κατὰ τὴν γνώμην τῆς συγκλήτου, νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν πίστιν τῶν πολιτῶν. Ὁ Ἀννίβας εὑρίσκετο εἰσέτι εἰς τὸ Βρούττειον καὶ αἱ Σιβυλλικαὶ δέλτοι, ἐσχάτως ἐξετασθεῖσαι, ἀνήγγειλον ὅτι, ὁπότε ξένος ἐχθρὸς φέρει τὸν πόλεμον εἰς Ἰταλίαν, τότε μόνον θὰ ἀποδιωχθῇ, ὁπότε ἡ Ἰδία μήτηρ, ἡ Κυβέλη, μετενεχθῇ ἐκ Πεσσινούντης εἰς Ρώμην. Ἀπεφάσισαν ὅθεν ν' ἀποταθῶσι πρὸς τὸν Ἄτταλον ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ ποθητοῦ φυλακτηρίου τούτου.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου εὐμενῶς ὑπεδέξατο τοὺς Ρωμαίους πρεσβευτάς, ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς Πεσσινούντην καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὸ ἄγαλμα, ὅπερ, κατὰ τὸ λέγειν τῶν κατοίκων, ἦτο τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, ἐπιβεβαιουμένου ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ πολυαρίθμων μαρτυριῶν, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ κράτη τοῦ Ἀττάλου ἐπεξετείνοντο μέχρι τῶν ἀνατολικῶν ὁρίων τῆς μεγάλης Φρυγίας, τοῦθ' ὅπερ ἐπιβεβαιοῖ τὴν εἰκασίαν ἡμῶν, ἣν προδιεγράψαμεν περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀντιόχου.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΙΑΝΟΕΙΤΑΙ ΝΑ ΕΠΑΝΑΛΑΒΗ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ. — Ἡ εἰρήνη, ἡ ἐπακολουθήσασα τὸν πρῶτον πόλεμον τῶν Ρωμαίων κατὰ Φιλίππου, δὲν ἠδύνατο νὰ ᾖ διαρκής. Ὁ Φίλιππος αἰσθανόμενος τοῦτο ἠθέλησε νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἐπιτυχεστέραν ἐπανάληψιν τοῦ πολέμου· πέμπει ὅθεν κρύφα εἰς Ἀφρικὴν 4,000 Μακεδόνων πρὸς Ἀννίβαν τὸν ἰσχυρὸν αὐτοῦ σύμμαχον καὶ βλέπων τοὺς Ρωμαίους πολεμοῦντας πρὸς Καρχηδονίους, ζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως ταύτης ὅπως ἐπεκτείνῃ τὴν ἐξουσίαν του πρὸς ἀνατολὰς τῶν κρατῶν του.

Τὸ αὐτὸ ἔτος τῆς συνθηκολογήσεως τῆς εἰρήνης (205), Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἀπεβίωσεν ἐξ ἀσωτιῶν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ πέμπτος ὁ Ἐπιφανὴς πενταετὴς μόλις διεδέχθη αὐτόν. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ἡ φιλοδοξία τοῦ Ἀντιόχου ἐξηγέρθη, συνθηκολογήσας μετὰ Φιλίππου τοῦ τρίτου, μεθ' οὗ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης ἔπρεπε νὰ διανεμηθῶσι τὰ κράτη τοῦ Πτολεμαίου, ἐξ ὧν ὁ μὲν Φίλιππος θὰ ἐλάμβανε τὴν Καρίαν καὶ Αἴγυπτον, ὁ δὲ Ἀντίοχος τὰ λοιπά.

Αἱ ταραχαὶ, αἱ ἐπισυμβᾶσαι εἰς Αἴγυπτον συνεπείᾳ τοῦ θανάτου Πτολεμαίου τοῦ τετάρτου, ἐφαίνοντο τείνουσαι πρὸς πραγματοποίησιν τῶν φιλοδόξων τούτων σχεδίων· ἀλλὰ οἱ κάτοχοι τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπέναντι τῶν ἐπαπειλούντων αὐτοὺς κινδύνων, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Ρωμαίους, παρακαλοῦντες, ὅπως κηδεμονεύσωσι τοῦ νέου ἡγεμόνος πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης τοῦ πατρός του, καὶ ἀναλάβωσι τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Αἰγύπτου. Ἡ αἴτησις αὕτη ἤρεσε τοῖς Ρωμαίοις ἐκζητοῦσι πρόφασιν, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὸν πόλεμον κατὰ Φιλίππου, οὗ αἱ μετὰ Ἀννίβα σχέσεις δὲν διέφευγον αὐτούς. Ἀπέστειλαν εἰς Ἀνατολὴν τρεῖς πρεσβευτὰς (201) τὸν Κ. Κλαύδιον Νέρωνα, Μ. Αἰμίλιον Λεπίδην καὶ Π. Σεμπρώνιον Τουδιτανόν, ὅπως ἐξαγγείλωσι τὴν ἧτταν τοῦ Ἀννίβα, καὶ τῶν Καρχηδονίων εἰς Ζάμαν, ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐπικουρίαν τοῦ στόλου τῶν Ροδίων, ἐν περιπτώσει νέου πολέμου κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀντιστῶσι κατὰ τῶν φιλοδόξων σχεδίων τοῦ Ἀντιόχου καὶ τοῦ Φιλίππου ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀναλάβωσι τὴν κηδεμονίαν τοῦ νεαροῦ βασιλέως. Ἡ ἱστορία δὲν διέσωσεν ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρεσβείας ταύτης, ὅσον ἀφορᾶ τὸν Ἀντίοχον, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ Ἀντίοχος, ὅστις δὲν ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἱκανὸν ὅπως συνδράμῃ τὸν Φίλιππον, ἢ ἐπιδράμῃ τὴν Αἴγυπτον, πρὶν καταλάβῃ τὴν Κοίλην Συρίαν, ἐνόμισε καθῆκον αὐτοῦ νὰ ὑποχωρήσῃ ἀπέναντι τῶν προτάσεων τῶν Ρωμαίων, ἀνανεώσας μετ' αὐτῶν τὴν συνθήκην, ἣν οὗτοι εἶχον συνάψει ἄλλοτε μετὰ τοῦ Σελεύκου. Τὴν εἰκασίαν ταύτην ὑποστηρίζει τὸ γεγονός, καθ' ὃ, ὡς θὰ ἴδωμεν περαιτέρω, ἡ Ρώμη τὸ 198 εἶχεν αὐτὸν ὡς σύμμαχον, ἢ τοὐλάχιστον ἐθεώρει αὐτὸν ὡς τοιοῦτον.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΙΟΥ.—Ἥσυχος ἐξ Αἰτωλίας καὶ Ρώμης, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, πρὸ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἐπὶ τῆς Καρίας φιλοδόξων αὐτοῦ σχεδίων, ἅτις ἤθελε καταστῇ δι' αὐτὸν βάσις τῶν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου προσπαθειῶν, ἐσκέφθη νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀώου τὸ 214 πυρποληθέντα στόλον. Χάρις ταῖς ἐμφυλίοις ταραχαῖς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ταῖς σχέσεσιν, ἃς κατώρθωσε νὰ ἔχῃ ἐν αὐτῇ, κατέλαβε τὸ μέρος τοῦτο τῶν παρακτίων τῆς Θράκης, τὸ γειτνιάζον πρὸς τὴν Χερρόνησον, ὅπερ κατεῖχετο

ὑπὸ Αἰγυπτιακῆς φρουρᾶς. Ἐγένετο κύριος ὡσαύτως τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ἁπασῶν τῶν παρακτίων πόλεων, βοηθούμενος ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ Προυσία τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ὁποίου ἥρπασεν ἀπὸ τοὺς Αἰτωλεῖς τὴν Κίον τῆς Προποντίδος, μεθ' ὅλην τὴν ζωηρὰν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων αὐτῆς (203), ἀφεθεὶς εἰς ὅλας τὰς καταχρήσεις, τοῦθ' ὅπερ ἐξήγειρεν αὐτούς.

ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ. — Μέχρι τοῦδε ἡ τύχη ἐφαίνετο αἰσίως ὑπηρετοῦσα τὸν Φίλιππον ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ροδίους σχέσεσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὰ πράγματα μετ' οὐ πολὺ μετεβλήθησαν. Ὁ πρεσβευτής, ὃν εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐνεγκωμίαζεν εἰς τὸ θέατρον τὸν κύριόν του καὶ ὑπερύψου τὴν γενναιοψυχίαν του λέγων ὅτι γινόμενος σχεδὸν κύριος τῆς Κίου, χάριν τῶν Ροδίων, ἐφείσθη αὐτῆς, ἀποκρούων οὕτω τὰς συκοφαντίας τῶν ἐχθρῶν του, καὶ ἐπιδεικνύμενος εἰς τὴν πόλιν τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐκτίμησιν. Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἄνθρωπός τις, μόλις ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν νῆσον, παρέστη εἰς τὸ Πρυτανεῖον, ἀνήγγειλε τὴν ἅλωσιν τῆς Κίου καὶ τὰς ὠμότητας τοῦ βασιλέως. Ἡ εἴδησις διὰ τοῦ Πρυτάνεως μετεδόθη εἰς τὸ θέατρον, ὁ δὲ λαὸς κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ἐρειδόμενος ἐπὶ ταῖς διαβεβαιώσεσι τοῦ πρεσβευτοῦ, ἀλλ' ἀκολούθως πεισθείς, ἤρξατο ἀγανακτῶν καὶ θεωρῶν τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, καὶ ἀναμένων τὴν κατάλληλον στιγμήν, ὅπως ἐκδικηθῇ. Περίστασις δὲν ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΘΑΣΣΟΝ ΚΑΙ ΣΑΜΟΝ. — Ὁ Φίλιππος, ἐξελθὼν τοῦ Ἑλλησπόντου μετὰ τοῦ στόλου ὃν συνήγαγεν, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπεβίβασε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, κατέπλευσεν εἰς Θάσσον ἐν πλήρει ἡμέρᾳ καὶ ἐξαπατῶν τοὺς κατοίκους ἠχμαλώτισεν αὐτοὺς καί τοι συμμάχους του, καὶ εἶτα καταλαμβάνει βίᾳ τὴν Σάμον, ἣν ἐποιήσατο κέντρον ἁπασῶν τῶν ναυτικῶν ἐργασιῶν του καὶ ἐν ᾗ ὤφειλον νὰ ἐνωθῶσιν ἅπασαι αἱ νῆες αἱ ναυπηγούμεναι εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος, ὅπως ἐξαρτηθῶσι καὶ ἐφοπλισθῶσιν.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΙΣ ΚΑΡΙΑΝ. — Ἡ ἐκστρατεία αὕτη διεσώθη ἡμῖν διά τινων μόνον ἀποσπασμάτων τοῦ Πολυ-

βίου, ὧν ἡ χρονολογικὴ τάξις δὲν ὡρίσθη εἰσέτι. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην χρονολογοῦσι κοινῶς κατὰ τὸ 201 μετὰ τὴν προσβολὴν τῆς Περγάμου καὶ τὰς ἐν Λάδῃ καὶ Χίῳ ναυμαχίας. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προηγήθη τούτων. Ὁ Φίλιππος ἐπωφθαλμία τὴν Αἴγυπτον καὶ κατὰ τὴν συνθήκην μετὰ τοῦ Ἀντιόχου ἡ Καρία ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς αὐτόν. Ὥστε σπουδαία δι' αὐτὸν ἦτον ἡ κατάληψις πρὸ παντὸς ἄλλου τῆς Καρίας· διότι ἅπαξ κύριος γινόμενος τῆς σπουδαίας ταύτης θέσεως πρὸς ναυτικὸν πόλεμον, θὰ ἠδύνατο ἐκεῖθεν νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῶν ἐπαπειλούντων αὐτὸν Ροδίων, νὰ προλάβῃ, προσβάλλων τὴν Πέργαμον, τὴν συμμαχίαν αὐτῶν μετὰ τοῦ Ἀττάλου καὶ ἀπαλλασσόμενος τῶν δύω τούτων ἐχθρῶν, νὰ πραγματοποιήσῃ μετὰ τοῦ Ἀντιόχου τὴν κατάκτησιν τοῦ βασιλείου τῶν Πτολεμαίων. Τὰ πάντα λοιπὸν δίδουσιν ἡμῖν νὰ πιστεύσωμεν ὅ τ ἀποβιβασθεὶς ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Χερσονήσου τῆς Ἁλικαρνασσοῦ καί, μὴ δυνάμενος νὰ πολιορκήσῃ τὴν Μίνδον, ἥτις θὰ ἀπήτει πολὺν χρόνον, προσέβαλε τὸ ἰσχυρὸν φρούριον τῶν Κανδάσων, οὗτινος ἄγνωστος μὲν διατελεῖ ἡ θέσις, ἀλλὰ δύναται νὰ ὑπῆρχεν ἔνθα νῦν εὑρίσκεται τὸ χωρίον Καδῆ-καλεσὴ κείμενον ἓξ κοιλόμετρα πρὸς νότον τῆς Μύνδου. Μετὰ πολλὰς ἀνωφελεῖς ἀποπείρας κατὰ τῆς χώρας, ἣν ὑπερασπίζετο ἡ φύσις τῆς θέσεως αὐτῆς, ὁ Φίλιππος ἀπεσύρθη διαφθείρων τά τε φρούρια καὶ τὰς χώρας τῶν περιχώρων.

ΔΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑΤΟΣ | ΚΥΡΙΕΥΕΙ ΤΗΝ ΠΡΙΝΑΣΣΟΝ, ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΙ ΤΑΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΜΑΙΑΝΔΡΟΥ. — Ἐκεῖθεν μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ διηυθύνθη πρὸς τὴν Πριναασόν, ἥτις θὰ ἔκειτο ἐπί τινος τῶν κόλπων τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Χερσοννήσου, καὶ ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὴν πόλιν ταύτην. «Ταχὺ δὲ γέρρα καὶ τὴν τοιαύτην ἑτοιμάσας παρασκευήν, ἤρξατο πολιορκεῖν διὰ τῶν μετάλλων, οὔσης δ' ἀπράκτου τῆς ἐπιβολῆς αὐτῷ, διὰ τὸ πετρώδη τὸν τόπον ὑπάρχειν, ἐπινοεῖ τι τοιοῦτον· τὰς μὲν ἡμέρας φόφον ἐποίει κατὰ γῆς, ὡς ἐνεργουμένων τῶν μετάλλων, τὰς δὲ νύκτας ἔξωθεν ἔφερε χοῦν, καὶ παρέβαλε παρὰ τὰ στόμια τῶν ὀρυγμάτων ὥστε διὰ τοῦ πλήθους τῆς σωρευομένης γῆς, στοχαζομένους καταπλαγεῖς γενέσθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει. Τὰς μὲν

οὖν ἀρχὰς ἐπέμενον οἱ Πριναssεῖς εὐγενῶς, ἐπεὶ δὲ προσπέμψας ὁ Φίλιππος ἐνεφάνιζε διότι πρὸς δύο πλέθρα τοῦ τείχους αὐτοὺς ἐξερρήρησθαι καὶ προσεπυνθάνετο πότερα βούλονται λαβόντες τὴν ἀσφάλειαν ἐκχωρεῖν, ἢ μετὰ τῆς πόλεως συναπολέσθαι πανδημεῖ, τῶν ἐρεισμάτων ἐμπρησθέντων, τηνικάδε πιστεύσαντες τοῖς λεγομένοις, παρέδωσαν τὴν πόλιν». 1)

Ἀκολούθως διέρχεται τὸν Βαργυλιητικὸν ἢ Ἰασσικὸν κόλπον, οὗ οἱ πολυάριθμοι λιμένες προσέφερον ἀσφαλῆ καταφύγια εἰς τὸν στόλον αὐτοῦ. Κυριεύει ἀλληλοδιαδόχως τὴν Βαργηλίαν, ἔνθα συνιστᾷ τὸ στρατηγεῖον αὐτοῦ καὶ τὴν Ἰασσὸν τὴν ἀνατολικωτέραν τῶν πόλεων τοῦ κόλπου. Κύριος γενόμενος τῶν θέσεων τῶν δεσποζουσῶν τοῦ κόλπου, προχωρεῖ πρὸς τὰ Πέδεσα, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, καθίστησιν ὑπόφορον τὰ Μύλασσα καὶ κυριεύει τὴν Εὔρωμον. Κατερχόμενος τότε πρὸς νότον κυριεύει τὴν Περαίαν τῶν Ροδίων κειμένην ἀπέναντι τῆς νήσου αὐτῶν, καὶ, πληροφορούμενος ὅτι ὁ Ἄτταλος διαπραγματευθεὶς μετὰ τῶν Ροδίων προετοιμάζετο νὰ προσβάλῃ αὐτὸν κατὰ ξηράν, ὀπισθοχωρεῖ, λαμβάνει τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν, κυριεύει τὰ Ἀλάβαντα, διέρχεται τὴν κοιλάδα τοῦ Μαιάνδρου καὶ κυριεύει τὴν Μαγνησίαν.

ΑΝΩΦΕΛΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Ἐκ Μαγνησίας, διὰ πορείας ταχείας, ὁ Φίλιππος ἀφίκετο εἰς τὴν χώραν τῆς Περγάμου. Ὑπὸ τὰ τείχη αὐτῆς φθάσας καὶ νομίζων ὅτ αὕτη εὑρίσκετο εἰσέτι ὑπὸ τὸν Ἄτταλον, διαπράττει παντοειδεῖς ὠμότητας, ἐπεκτείνων τὴν λύσσαν αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ὅλας τὰς ἐφόδους ἡ τῆς Περγάμου φρουρὰ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ὀπισθοχωρῇ καὶ ἐπειδή, χάρις εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα ὑπὸ τοῦ Ἀττάλου ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μάχην, ἐπέπεσεν ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἱερῶν θυσιαστηρίων. Δὲν περιωρίσθη δὲ εἰς τὴν πυρπόλησιν καὶ σύλλησιν τῶν ναῶν καὶ τῶν θυσιαστηρίων, ἀλλὰ συνέτριψεν ὡσαύτως καὶ τοὺς λίθους ὅπως μὴ δυνηθῶσι νὰ ἀνεγείρωσιν αὐτὰ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων. Συλλύσας τὸ Νικηφόριον ἤτοι τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, κατακόψας τὸ περὶ αὐτὸν ἱερὸν ἄλσος καὶ καταστρέψας

(1) Πολυβ. Βιβλ. 16, 11.

τὸν περιφράσσοντα αὐτὸ φραγμόν, διηυθύνθη εἰς Θυάτειρα, εἶτα δὲ ἐπανελθὼν ἐλεηλάτησε τὸ πεδίον τῶν Θηβῶν, ἐλπίζων νὰ εὕρῃ ἐν αὐτῷ πλούσια λάφυρα, ἀλλ' ἐξαπατηθεὶς ἔπεμψεν ἐξ Ἱερακόμης πρὸς τὸν Ζεῦξιν διοικητὴν τῆς Λυκίας ὑπὸ Ἀντίοχον πρεσβευτὰς ὅπως τὸν προσκαλέσωσιν, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ σῖτον καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τέλος τὴν συνθήκην, ἣν εἶχε συνάψει μετὰ τοῦ πατρός του. Ἀλλ' ὁ Ζεῦξις, ὅστις ἐπτοεῖτο τὴν αὔξησιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, δὲν ἀνταπεκρίθη πρὸς τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ, ἀναγκάσας οὕτως αὐτὸν νὰ ἀποχωρήσῃ.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΛΑΔΗ. — Ἀπομακρυνθέντος τούτου, ὁ Ἄτταλος ἔσπευσε ν' ἀνακαλέσῃ τὸν στόλον αὐτοῦ ἐξ Αἰγίνης, ὁ δὲ Φίλιππος, μόλις ἐπανακάμψας εἰς Καρίαν, ἀποπλέει καὶ κατὰ τῶν Ροδίων ταχέως ὅπως μὴ δώσῃ αὐτοῖς καιρὸν νὰ συνενωθῶσι μετὰ τῶν Περγαμινῶν. Συνήντησεν ὅθεν αὐτοὺς οὐχὶ μακρὰν τῆς Λάδης, νήσου πλησίον κειμένης τῆς Μιλήτου καὶ περιωνύμου ἤδη ἐπὶ τῇ ἥττῃ, ἣν ὑπέστησαν οἱ Ἴωνες τὸ 494. Τότε συνήφθη ναυμαχία ἧς ἡ ἱστορία οὐδεμίαν περιγραφὴν διέσωσεν ἡμῖν, ἀλλά, μεθ' ὅλους τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν Ροδίων, ἡ νίκη πράγματι ἔμεινεν εἰς τὸν Φίλιππον, ἐνῷ ὁ Τίτος Λίβιος φρονεῖ λέγων ὅτι ὁ Φίλιππος ἡττήθη ἔν τε Λάδῃ καὶ Χίῳ 1)

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΧΙΟΝ. — Μετὰ τὴν μάχην καὶ φυγὴν ταύτην τῶν Ροδίων, ὁπότε ὁ Ἄτταλος ἦτο ἠναγκασμένος εἰσέτι ν' ἀπρακτῇ, ὁ Φίλιππος ἠδυνήθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν. «Τί οὖν ἦν, ἐρωτᾷ ὁ Πολύβιος, τὸ τῆς ὁρμῆς ἐπιλαβόμενον; Οὐδὲν ἕτερον, ἀπαντᾷ ὁ αὐτός, ἀλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. Ἐκ πολλοῦ μὲν γάρ, προστίθησιν, ἐνίοτε πολλοὶ τῶν ἀδυνάτων ἐφίενται διὰ τὸ μέγεθος τῶν προφαινομένων ἐλπίδων, κρατούσης τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἑκάστου λογισμῶν, ὅταν δ' ἐγγίσωσι τοῖς ἔργοις, οὐδενὶ λόγῳ πάλιν ἀφίστανται τῶν προθέσεων, ἐπισκοτούμενοι καὶ παραλογιζόμενοι τοῖς λογισμοῖς, διὰ τὴν ἀμηχανίαν καὶ τὴν δυσχρηστίαν τῶν ἀπαντωμένων.». 2)

---

(1) Βιβλ. 31, 14.

(2) Πολυβ. βιβλ. 16, 10.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ στόλος τοῦ Ἀττάλου, ὡς προέβλεπεν, ἔμελλε προσεχῶς νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ τῶν Ροδίων. Ὥστε ἀσύνετον ὅλως θὰ ἦτο νὰ ἀφήσῃ ὄπισθεν αὐτοῦ τοσαύτας δυνάμεις. Μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Σάμου, ἐπεθύμει καὶ τὴν κατοχὴν τῆς Χίου, φρονῶν ὅτι, κύριος τῶν δύω τούτων θέσεων, δὲν θὰ ἐφοβεῖτο ποσῶς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἢ τοὐλάχιστον θὰ ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ αὐτούς, τῆς καταλλήλου περιστάσεως παρουσιαζομένης. Ἤρξατο λοιπὸν περιπλέων τὸν λιμένα τῆς Χίου καὶ πολιορκῶν τὴν πόλιν, ἥτις ἀνθίστατο ζωηρῶς καὶ ἐνώπιον τῆς ὁποίας κατέφθασαν καὶ οἱ δύο σύμμαχοι. Ἐπειδὴ ἡ πολιορκία ἐβράδυνε καὶ οἱ ἐχθροὶ ἠπείλουν αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὁ Φίλιππος δὲν ἐγνώριζε τί νὰ πράξῃ καὶ ἀνησύχει διὰ τὸ μέλλον. Τέλος αἱ περιστάσεις τῷ ἐφάνησαν κατάλληλοι ὅπως ἀποσυρθῇ μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξεν ἐλπίζων νὰ προλάβῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ φθάσῃ ἀκινδύνως μέχρι τῆς Σάμου. Ἀλλ' οἱ ὑπολογισμοί του ἐξηπάτησαν αὐτόν, διότι μόλις ὁ Ἄτταλος καὶ ὁ Θεοφιλίσκος, ναύαρχος τῶν Ροδίων, εἶδον αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον καὶ ἤρξαντο καταδιώκοντες αὐτόν. Ἡ ἀφήγησις τῆς μάχης τῶν δύω τούτων στόλων, ἣν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Πολύβιος, εἶναι ἡ σπουδαιοτέρα πασῶν· τὴν ἀφήγησιν ταύτην ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ Πολυβίου τοσοῦτον μᾶλλον εὐχαρίστως καθόσον αὕτη περιέχει λαμπρὰν εἰκόνα πάλης, ἧς τ' ἀποτελέσματα λίαν ἐνδιαφέροντα εἰσὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ἥτις περιέχει ἀξιολόγους πληροφορίας περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἑλλήνων, ἃς οὐδαμοῦ ἄλλοθι δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΧΙΩ. — «Συνέβη δὲ τὸν ἀνάπλουν αὐτῶν γενέσθαι διαλελυμένον, ἅτε πεπεισμένον τὸν Φίλιππον, καθάπερ εἶπον, ἔτι μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ χρησάμενοι ταῖς εἰρεσίαις ἐνεργῶς, προσέβαλλον, Ἄτταλος μὲν τῷ δεξιῷ καὶ καθηγουμένῳ τῶν πολεμίων, Θεοφιλίσκος δὲ τοῖς εὐωνύμοις. Φίλιππος δὲ περικαταλαμβανόμενος τοῖς καιροῖς, δοὺς τὸ σύνθημα τοῖς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ καὶ παραγγείλας ἀντιπρώρους ποιεῖν τὰς ναῦς καὶ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις ἐρρωμένως· αὐτὸς ὑπὸ τὰς νησίδας ἀναχωρήσας μετά τινων λέμβων, τὰς μεταξὺ τοῦ πόρου κειμένας, ἀπεκαραδόκει τὸν κίνδυνον. Ἦν δὲ τῶν μὲν τοῦ Φιλίππου νεῶν τὸ πλῆ-

θος, τὸ συγκαταστὰν εἰς τὸν ἀγῶνα, κατάφρακτοι τρεῖς καὶ πεντήκοντα, σὺν δὲ τούτοις ἄφρακτα, λέμβοι δὲ σὺν τοῖς πρίστεσιν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· τὰς γὰρ ἐν τῇ Σάμῳ ναῦς οὐκ ἠδυνήθη καταρτίσαι πάσας. Τὰ δὲ τῶν πολεμίων σκάφη κατάφρακτα μὲν ἦν ἑξήκοντα καὶ πέντε σὺν τοῖς τῶν Βυζαντίων, μετὰ δὲ τούτων ἐννέα τριημιολίαι καὶ τριήρεις τρεῖς ὑπῆρχον.

«Λαβούσης δὲ τὴν καταρχὴν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς Ἀττάλου νεὼς εὐθέως πάντες οἱ σύνεγγυς ἀπαραγγέλτως συνέβαλον ἀλλήλους. Ἄτταλος μὲν οὖν συμπεσὼν ὀκτήρει, καὶ προεμβαλὼν ταύτῃ καιρίαν καὶ ὕφαλον πληγήν, ἐπὶ πολὺ τῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀγωνισαμένων, τέλος ἐβύθισε τὴν ναῦν. Ἡ δὲ τοῦ Φιλίππου δεκήρης, ναυαρχὶς οὖσα, παραλόγως ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριος. ὑποπεσούσης γὰρ αὐτῇ τριημιολίας, ταύτῃ δοῦσα πληγὴν βιαίαν κατὰ μέσον τὸ κῦτος ὑπὸ τὸν θρανίτην σκαλμόν, ἐδέθη, τοῦ κυβερνήτου τὴν ὁρμὴν τῆς νεὼς οὐκέτι δυνηθέντος ἀναλαβεῖν· διὸ καὶ προσκρεμαμένου τοῦ πλοίου αὐτῇ, ἐδυσχρηστεῖτο καὶ δυσκίνητος ἦν πρὸς πᾶν. Ἐν ᾧ καιρῷ δύο πεντήρεις προσπεσοῦσαι, καὶ τρώσασαι τὴν ναῦν ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν, καὶ τὸ σκάφος καὶ τοὺς ἐπιβάτας τοὺς ἐν αὐτῷ διέφθειραν, ἐν οἷς ἦν καὶ Δημοκράτης, ὁ τοῦ Φιλίππου ναύαρχος. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Διονυσόδωρος καὶ Δεινοκράτης, ὄντες ἀδελφοί, καὶ ναυαρχοῦντες παρ' Ἀττάλῳ, συμπεσόντες ὁ μὲν ἐπτήρει τῶν πολεμικῶν, ὁ δ' ὀκτήρει, παραβόλως ἐχρήσατο τῇ ναυμαχίᾳ. Δεινοκράτης μὲν πρὸς ὀκτήρη συμπεσών, αὐτὸς μὲν ἕξαλον ἔλαβε τὴν πληγήν, ἀναστείρου τῆς νεὼς οὔσης· τὴν δὲ τῶν πολεμίων τρώσας ναῦν ὑπὸ τὰ βίαχα, τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἐδύνατο χωρισθῆναι, καίπερ πολλάκις ἐπιβαλλόμενοι πρύμναν κρούειν· διὸ καὶ τῶν Μακεδόνων εὐψύχως ἀγωνιζομένων, εἰς τὰ ἔσχατα παρεγένετο κίνδυνον. Ἀττάλου δὲ ἐπιβοηθήσαντος αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς εἰς τὴν πολεμίαν ναῦν ἐμβολῆς λύσαντος τὴν συμπλοκὴν τῶν σκαφῶν, ὁ μὲν Δεινοκράτης ἀπελύθη παραδόξως· οἱ δὲ τῆς πολεμίας νεὼς ἐπιβάται πάντες εὐψύχως διαγωνισάμενοι, διεφθάρησαν· τὸ δὲ σκάφος, ἔρημον ἀπολειφθέν, ὑποχείριον ἐγένετο τοῖς περὶ τὸν Ἄτταλον. Ὁ δὲ Διονυσόδωρος, μετὰ βίας ἐπιφερόμενος εἰς ἐμβολήν, αὐτὸς μὲν ἥμαρτε τοῦ τρῶσαι, παραπεσὼν δὲ τοῖς πολεμίοις, ἀπέβαλε τὸν

δεξιὸν ταρσὸν τῆς νεώς, ὁμοῦ συρραγέντων καὶ τῶν πυργούχων· οὗ γενομένου, περιέστησαν αὐτὸν πανταχόθεν οἱ πολέμιοι· κραυγῆς δὲ καὶ θορύβου γενομένου, τὸ μὲν λοιπὸν πλῆθος τῶν ἐπιβατῶν ἅμα τῷ σκάφει διεφθάρη, τρίτος δ' αὐτὸς ὁ Διονυσίδωρος ἀπενήξατο πρὸς τὴν ἐπιβοηθοῦσαν αὐτῷ τριημολίαν.

«Τῶν δὲ λοιπῶν νεῶν τοῦ πλήθους ὁ κίνδυνος ἐφάμιλλος ἦν· καθ' ὅσον γὰρ ἐπλεόναζον αἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου λέμβοι, κατὰ τοσοῦτον διέφερον οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον τῷ τῶν καταφράκτων νεῶν πλήθει. Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Φιλίππου τοιαύτην εἶχε τὴν διάθεσιν, ὥστ' ἀκμὴν ἄκριτα μένειν τὰ ὅλα, πολὺ δὲ τοὺς περὶ τὸν Ἄτταλον ἐπικυδεστέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. Οἱ δὲ Ῥόδιοι κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς εὐθέως ἐκ τῆς ἀναγωγῆς ἀπεσπάσθησαν τῶν πολεμίων, καθάπερ ἀρτίως εἶπα· τῷ δὲ ταχυναυτεῖν παρὰ πολὺ διαφέροντες τῶν ἐναντίων, συνῆψαν τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας Μακεδόσι. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὑποχωροῦσι τοῖς σκάφεσι κατὰ πρύμναν ἐπιφερόμενοι, τοὺς Ταρσοὺς παρέλυον. Ὡς δ' οἱ μὲν παρὰ τοῦ Φιλίππου συνεπιστρέφειν ἤρξαντο, παραβοηθοῦντες τοῖς κινδυνεύουσι, τῶν δὲ Ροδίων οἱ καθυστεροῦντες ἐκ τῆς ἀναγωγῆς συνῆψαν τοῖς περὶ τὸν Θεοφιλίσκον· τότε κατὰ πρόσωπον ἀντιπρώρους τάξαντες τὰς ναῦς ἀμφότεροι, συνέβαλον εὐψύχως, ὁμοῦ ταῖς σάλπιγξι καὶ τῇ κραυγῇ παρακαλοῦντες ἀλλήλους. Εἰς μὲν οὖν μὴ μεταξὺ τῶν καταφράκτων νεῶν ἔταξαν οἱ Μακεδόνες τὰς λέμβους, ῥαδίαν ἂν καὶ σύντομον ἔλαβε κρίσιν ἡ ναυμαχία· νῦν δὲ ταῦτ' ἐμπόδια πρὸς τὴν χρείαν τοῖς Ροδίοις ἐγίγνετο κατὰ πολλοὺς τρόπους· μετὰ γὰρ τὸ κινηθῆναι τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν ἐκ τῆς πρώτης συμβολῆς, πάντες ἦσαν ἀναμὶξ ἀλλήλοις· ὅθεν οὔτε διεκπλεῖν εὐχερῶς, οὔτε στρέφειν ἐδύναντο τὰς ναῦς, οὔτε καθόλου χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις προτερήμασιν, ἐμπιπτόντων αὐτοῖς τῶν λέμβων, ποτὲ μὲν εἰς τοὺς ταρσούς, ὥστε δυσχρηστεῖν ταῖς εἰρεσίαις, ποτὲ δὲ πάλιν εἰς τὰς πρῴρας, ἔστι δ' ὅτε κατὰ πρύμναν· ὥστε παρεμποδίζεσθαι καὶ τὴν τῶν κυβερνητῶν καὶ τὴν τῶν ἐρετῶν χρείαν. Κατὰ δὲ τὰς ἀντιπρώρους συμπτώσεις ἐποίουν τι τεχνικόν· αὐτοὶ μὲν γὰρ ἔμπρωρα τὰ σκάφη ποιοῦντες, ἐξάλους ἐλάμβανον τὰς πληγάς· τοῖς δὲ πολεμίοις ὕφαλα τὰ τραύματα διδόντες, ἀβοηθήτους ἐσκεύαζον τὰς πληγάς. Σπανίως δ' εἰς τοῦτο συγκατέ-

βαινον· καθόλου γὰρ ἐξέκλινον τὰς συμπλοκάς, διὰ τὸ γενναίως ἀμύνεσθαι τοὺς Μακεδόνας ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων ἐν ταῖς συστάδην γιγνομέναις μάχαις· τὸ δὲ πολὺ κατὰ μὲν τοὺς διέκπλους παρασύροντες τῶν πολεμίων νεῶν τοὺς ταρσούς, ἠχρείουν· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐκπεριπλέοντες, καὶ τοῖς μὲν κατὰ πρύμναν ἐμβάλλοντες, τοῖς δὲ πλαγίοις καὶ στρεφομένοις ἀκμὴν προσπίπτοντες, οὓς μὲν ἐτίτρωσκον, οἷς δὲ παρέλυον ἀεί τι πρὸς τὴν χρείαν ἀναγκαίων· καί δη τῷ τοιούτῳ τρόπῳ μαχόμενοι, παμπληθεῖς τῶν πολεμίων ναῦς διέφθειρον.

«Ἐπιφανέστατα δ' ἐκινδύνευσαν τρεῖς πεντήρεις τῶν Ροδίων· ἥ τε ναυαρχίς, ἐφ' ἧς ἔπλει Θεοφιλίσκος· μετὰ δὲ ταύτην, ἧς ἐτριηράρχει Φιλόστρατος· τρίτη δέ, ἣν ἐκυβέρνα μὲν Αὐτόλυκος, ἀπέπλει δὲ Νικόστρατος· ταύτης γὰρ ἐμβαλούσης εἰς πολεμίαν ναῦν, καὶ καταλιπούσης ἐν τῷ σκάφει τὸν ἔμβολον· συνέβη δή, τὴν μὲν πληγεῖσαν αὔτανδρον καταδῦναι, τοὺς δὲ περὶ τὸν Αὐτόλυκον, εἰσρεούσης εἰς τὴν ναῦν τῆς θαλάσσης διὰ τῆς πρώρας, κυκλωθέντας ὑπὸ τῶν πολεμίων, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀγωνίζεσθαι γενναίως· τέλος δὲ τὸν μὲν Αὐτόλυκον ἐπιπεσεῖν τρωθέντα μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπιβάτας ἀποθανεῖν μαχομένους γενναίως. Ἐν ᾧ καιρῷ Θεοφιλίσκος, βοηθήσας μετὰ τριῶν πεντήρων, τὴν μὲν ναῦν οὐκ ἠδυνήθη σῶσαι, διὰ τὸ πλήρη θαλάττης εἶναι· δύο δὲ ναῦς πολεμίας τρώσας, τοὺς ἐπιβάτας ἐξέβαλε· ταχὺ δὲ περιχυθέντων αὐτῷ λέμβων πλειόνων καὶ καταφράκτων νεῶν, τοὺς μὲν πλείστους ἀπέβαλε τῶν ἐπιβατῶν, ἐπιφανῶς ἀγωνισαμένους· αὐτὸς δὲ τρία τραύματα λαβὼν καὶ παραβόλως τῇ τόλμῃ κινδυνεύσας, μόλις ἐξέσωσε τὴν ἰδίαν ναῦν, ἐπιβοηθήσαντος αὐτῷ Φιλοστράτου, καὶ συναναδεξαμένου τὸν ἐνεστῶτα κίνδυνον εὐψύχως. Συνάψας δὲ τοῖς αὐτοῦ σκάφεσι, πάλιν ἐξ ἄλλης ὁρμῆς συνεπλέκετο τοῖς πολεμίοις, τῇ μὲν σωματικῇ δυνάμει παραλυόμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων, τῇ δὲ τῆς ψυχῆς γενναιότητι λαμπρότερος ὢν καὶ παραστατικώτερος, ἢ πρόσθεν. Συνέβη δέ, δύο γενέσθαι ναυμαχίας, πολὺ διεστώσας ἀλλήλων· τὸ μὲν γὰρ δεξιὸν κέρας τοῦ Φιλίππου, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν ἀεὶ τῆς γῆς ὀρεγόμενον, οὐ μακρὰν ἀπεῖχε τῆς Ἀσίας· τὸ δ' εὐώνυμον διὰ τὸ παραβοηθῆσαι τοῖς ἐπὶ

τῆς οὐραγίας ἐξ ὑποστροφῆς, οὐ πολὺ τῆς Χίας ἀποσχὸν ἐναυμάχει τοῖς Ροδίοις.

«Οὐ μὴν ἀλλὰ παρὰ πολὺ τοῦ δεξιοῦ κέρατος κατακρατούντων τῶν περὶ τὸν Ἄτταλον, καὶ συνεγγιζόντων ἤδη πρὸς τὰς νησίδας, ὑφ' αἷς ὁ Φίλιππος ὥρμει καραδοκῶν τὸ συμβησόμενον· συνιδὼν Ἄτταλος μίαν πεντήρη τῶν ἰδίων, ἐκτὸς τοῦ κινδύνου τετρωμένην καὶ βαπτιζομένην ὑπὸ νεὼς πολεμίας, ὥρμησε παραβοηθήσων ταύτῃ μετὰ δύο τετρήρων· τοῦ δὲ πολεμίου σκάφους ἐγκλίναντος καὶ ποιουμένου τὴν ἀποχώρησιν ὡς πρὸς τὴν γῆν, ἐπίκειτο φιλοτιμώτερον, ἐγκρατὴς γενέσθαι σπουδάζων τῆς νεώς. Ὁ δὲ Φίλιππος, συνθεασάμενος ἀπεσπασμένον πολὺ τὸν Ἄτταλον ἀπὸ τῶν ἰδίων, παραλαβὼν τέτταρας πεντήρεις καὶ τρεῖς ἡμιολίας, ἔτι δὲ τῶν λέμβων τοὺς ἐγγὺς ὄντας, ὥρμησε, καὶ διακλείσας τὸν Ἄτταλον ἀπὸ τῶν οἰκείων νεῶν, ἠνάγκασε μετὰ μεγάλης ἀγωνίας εἰς τὴν γῆν ἐκβαλεῖν τὰ σκάφη. Τούτου δὲ συμβάντος αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πληρωμάτων εἰς τὰς Ἐρυθρὰς ἀπεχώρησε· τῶν δὲ πλοίων καὶ τῆς βασιλικῆς παρασκευῆς ἐγκρατὴς ὁ Φίλιππος ἐγένετο. Καὶ γὰρ ἐποίησάν τι τεχνικὸν ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον· τὰ γὰρ ἐπιφανέστατα τῆς βασιλικῆς κατασκευῆς ἐπὶ τὸ κατάστρωμα τῆς νεὼς ἐξέβαλον. Ὅθεν οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων συνάψαντες ἐν ταῖς λέμβοις, συνθεασάμενοι ποτηρίων πλῆθος, καὶ πορφυρῶν ἱματίων, καὶ τῶν τούτοις παρεπομένων σκευῶν, ἀφέμενοι τοῦ διώκειν, ἀπένευσαν ἐπὶ τὴν τούτων ἁρπαγήν. Διὸ συνέβη, τὸν Ἄτταλον ἀσφαλῆ ποιήσασθαι τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὰς Ἐρυθράς. Φίλιππος δέ, τοῖς μὲν ὅλοις ἡλαττωμένος παρὰ πολὺ τὴν ναυμαχίαν, τῇ δὲ περιπετείᾳ τῇ κατὰ τὸν Ἄτταλον ἐπαρθείς, ἐπανέπλει, καὶ πολὺς ἦν συναθροίζων τὰς σφετέρας ναῦς, καὶ παρακαλῶν τοὺς ἄνδρας, εὐθαρσεῖς εἶναι, διότι νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ. Καὶ γὰρ ὑπέδραμέ τις ἔννοια καὶ πιθανότης τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἀπωλολότος τοῦ Ἀττάλου, διὰ τὸ κατάγειν τοὺς περὶ τὸν Φίλιππον ἀναδεδεμένους τὴν βασιλικὴν ναῦν. Ὁ δὲ Διονυσόδωρος, ὑπονοήσας τὸ περὶ τὸν αὐτοῦ βασιλέα γεγονός, ἤθροιζε τὰς οἰκείας ναῦς, ἐξαίρων τὸ σύνθημα· ταχὺ δὲ συλλεχθεισῶν πρὸς αὐτόν, ἀπέπλει μετ' ἀσφαλείας εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ὅρμους. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν οἱ πρὸς τοὺς

Ροδίους ἀγωνιζόμενοι τῶν Μακεδόνων, πάλαι κακῶς πάσχοντες, ἐξέλυον αὐτοὺς ἐκ τοῦ κινδύνου, μετὰ προφάσεως κατὰ μέρη ποιούμενοι τὴν ἀποχώρησιν, ὡς ταῖς οἰκείαις σπεύδοντες ἐπικουρῆσαι ναυσίν. Οἱ δὲ Ρόδιοι, τὰς μὲν ἀναδησάμενοι τῶν νεῶν, τὰς δὲ προδιαφθείραντες ταῖς ἐμβολαῖς ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Χίον.

«Ἐφθάρησαν δὲ τοῦ μὲν Φιλίππου ναῦς ἐν μὲν τῇ πρὸς Ἄτταλον ναυμαχίᾳ δεκήρης, ἐννήρης, ἑπτήρης, ἑξήρης, τῶν δὲ λοιπῶν κατάφρακτοι μὲν δέκα, καὶ τριημιολίαι τρεῖς, λέμβοι δὲ πέντε καὶ εἴκοσι καὶ τὰ τούτων πληρώματα. Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ροδίους διεφθάρησαν κατάφρακτοι μὲν δέκα, λέμβοι δὲ περὶ τετταράκοντα τὸν ἀριθμόν. Ἥλωσαν δὲ δύο τετρήρεις, καὶ λέμβοι σὺν τοῖς πληρώμασιν ἑπτά. Τῶν δὲ παρ' Ἀττάλῳ κατέδυσαν μὲν τριημιολία μία καὶ δύο πεντήρεις καὶ τὸ τοῦ βασιλέως σκάφος. Τῶν δὲ Ροδίων διεφθάρησαν μὲν δύο πεντήρεις καὶ τριήρης, ἥλω δὲ οὐδέν. Ἄνδρες δὲ τῶν μὲν Ροδίων ἀπέθανον εἰς ἑξήκοντα, τῶν δὲ παρ' Ἀττάλου πρὸς ἑβδομήκοντα· τῶν δὲ τοῦ Φιλίππου, Μακεδόνες μὲν εἰς τρισχιλίους, τῶν δὲ πληρωμάτων εἰς ἑξακισχιλίους. Ἑάλωσαν δὲ ζωγρείᾳ τῶν μὲν συμμάχων καὶ Μακεδόνων εἰς δισχιλίους, τῶν δ' Αἰγυπτίων εἰς ἑπτακοσίους.

«Καὶ τὸ μὲν τέλος τῆς περὶ Χίον ναυμαχίας τοιοῦτο συνέβη γενέσθαι· τῆς δὲ νίκης ὁ Φίλιππος ἀντεποιεῖτο κατὰ δύο προφάσεις, κατὰ μίαν μέν, ἣ τὸν Ἄτταλον εἰς τὴν γῆν ἐκβαλὼν ἐγκρατὴς τῆς νεὼς ἐγεγόνει· καθ' ἑτέραν δέ, ἣ καθορμισθεὶς ἐπὶ τὸ καλούμενον Ἄργεννον, ἐδόκει πεποιεῖσθαι τὸν ὅρμον ἐπὶ τῶν ναυαγίων. Ἀκόλουθα δὲ τούτοις ἔπραττε, καὶ κατὰ τὴν ἑξῆς ἡμέραν συνάγων τὰ ναυάγια, καὶ τῶν νεκρῶν ποιούμενοι τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἐπιγινωσκομένων, χάριν τοῦ συναύξειν τὴν προειρημένην φαντασίαν. Ὅτι γὰρ οὐδ' αὐτὸς ἐπέπειστο νικᾶν, ἐξήλεγξαν αὐτὸν οἵ τε Ρόδιοι καὶ Διονυσόδωρος μετ' ὀλίγον. Καὶ γὰρ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἔτι περὶ ταῦτα γενομένου τοῦ βασιλέως διαπεμψάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἐπέπλευσαν αὐτῷ, καὶ στήσαντες ἐν μετώπῳ τὰς ναῦς, οὐδενὸς ἐπ' αὐτοὺς ἀνταναγομένου, πάλιν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Χίον. Ὁ δὲ Φίλιππος οὐδέποτε τοσούτους ἄνδρας ἀπολωλεκώς, οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε κατὰ θάλασσαν ἐνὶ καιρῷ, βαρέως μὲν ἔφερε τὸ γεγονός, καὶ τὸ πολὺ τῆς

ὁρμῆς αὐτοῦ παρητεῖτο· πρὸς μὲν τοί γε τοὺς ἐκτὸς ἐπειρᾶτο κατὰ πάντα τρόπον ἐπικρύπτεσθαι τὴν αὐτοῦ διάληψιν, καί περ οὐκ ἐώντων αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων καὶ τὰ μετὰ τὴν μάχην συμβαίνοντα πάντας ἐξέπληττε τοὺς θεωμένους· γενομένης γὰρ τοσαύτης φθορᾶς ἀνθρώπων, παρ' αὐτὸν μὲν τὸν καιρόν πως ὁ πόρος ἐπληρώθη νεκρῶν, αἵματος, ὅπλων, ναυαγίων· ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις τοὺς αἰγιαλοὺς ἦν ἰδεῖν φύρδην σεσωρευμένους ἀναμὶξ πάντων τῶν προειρημένων. Ἐξ ὧν οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Μακεδόνες εἰς διατροπὴν ἐνέπιπτον οὐ τὴν τυχοῦσαν.

«Θεοφιλίσκος δὲ μίαν ἡμέραν ἐπιβιώσας καὶ τῇ πατρίδι γράψας ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ Κλεωναῖον ἡγεμόνα συστήσας ἀνθ' ἑαυτοῦ ταῖς δυνάμεσι, μετήλλαξε τὸν βίον ἐκ τῶν τραυμάτων· ἀνὴρ καὶ κατὰ τὸν κίνδυνον ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν μνήμης ἄξιος. Μὴ γὰρ ἐκείνου τολμήσαντος προεπιβαλεῖν τῷ Φιλίππῳ τὰς χεῖρας, πάντες ἂν κατεπροεῖντο τοὺς καιρούς, δεδιότες τὴν τοῦ Φιλίππου τόλμαν. Νῦν δ' ἐκεῖνος, ἀρχὴν πολέμου ποιήσας, ἠνάγκαζε μὲν τὴν αὐτοῦ πατρίδα συνεξαναστῆσαι τοῖς καιροῖς· ἠνάγκασε δὲ τὸν Ἄτταλον μὴ μέλλειν, καὶ παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς πόλεμον, ἀλλὰ πολεμεῖν ἐρρωμένως καὶ κινδυνεύειν. Τοιγαροῦν εἰκότως αὐτὸν οἱ Ρόδιοι καὶ μεταλλάξαντα τοιαύταις ἐτίμησαν τιμαῖς, δι' ὧν οὐ μόνον τοὺς ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιγενομένους ἐξεκαλέσαντο πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος καιρούς» 1).

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ, ΗΤΤΗΘΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΧΙΟΥ, ΑΠΟΣΥΡΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΑΡΙΑΝ. — «Φίλιππος ὁ βασιλεύς, τοῦ χειμῶνος ἤδη κατερχομένου, ποιούμενος τὴν διατριβὴν ἐν τοῖς Βαργυλίοις, θεωρῶν καὶ τοὺς Ροδίους καὶ τὸν Ἄτταλον οὐχ οἷον διαλύοντας τὸ ναυτικόν, ἀλλὰ καὶ προσπληροῦντας ναῦς, καὶ φιλοτιμώτερον προσκειμένους ταῖς φυλακαῖς, δυσχρήστως διέκειντο, καὶ πολλὰς καὶ ποικίλας εἶχε περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπινοίας· ἅμα μὲν γὰρ ἠγωνία τὸν ἐκ τῶν Βαργυλίων ἔκπλουν, καὶ προεωρᾶτο τὸν κατὰ θάλατταν κίνδυνον· ἅμα δὲ τοῖς κατὰ τὴν Μακεδονίαν πράγμασι διαπιστῶν, οὐδαμῶς ἐβούλετο παραχειμάζειν κατὰ τὴν Ἀσίαν· φοβούμε-

(1) Πολυβ. βιβλ. 16, 2—10.

νος μὲν οὖν καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ τοὺς Ρωμαίους, καὶ γὰρ οὐδ' ἠγνόει τὰς ἐξαποστελλομένας κατ' αὐτοῦ πρεσβείας εἰς Ρώμην, διόπερ πέρας ἔχει τὰ κατὰ τὴν Λιβύην. Ἐξ ὧν ἐδυσχρηστεῖτο μὲν ὑπερβαλλόντως, ἠναγκάζετο δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιμένων αὐτοῦ, τὸ δὴ λεγόμενον, λύκου βίον ζῶν· παρ' ὧν μὲν γὰρ ἁρπάζων καὶ κλέπτων, τοὺς δὲ ἀποδιαζόμενος, ἐνίους δὲ παρὰ φύσιν αἰκάλλων διὰ τὸ λιμώττειν αὐτῷ τὸ στράτευμα, ποτὲ μὲν ἐσιτεῖτο κρέα, ποτὲ δὲ σῦκα, ποτὲ δὲ σιτάρια βραχέα παντελῶς· ὧν τινὰ μὲν αὐτῷ Ζεῦξις ἐχορήγει, τὰ δὲ Μυλασεῖς, καὶ Ἀλαβανδεῖς, καὶ Μάγνητες· οὓς, ὁπότε μέν τι δοῖεν, ἔσαινεν, ὅτε δὲ μὴ δοῖεν, ὑλάκτει, καὶ ἐπεβούλευεν αὐτοῖς. Τέλος ἐπὶ τὴν Μυλασέων πόλιν πράξεις συνεστήσατο διὰ Φιλοκλέους, ἐσφάλη δὲ διὰ τὴν ἀλογίαν τῆς ἐπιβολῆς· τὴν δ' Ἀλαβανδέων χώραν ὡς πολεμίαν κατέφθειρε, φήσας, ἀναγκαῖον εἶναι πορίζειν τῷ στρατεύματι τὰ πρὸς τὴν τροφήν. Παρὰ δὲ Μαγνήτων, ἐπεὶ σῖτον οὐκ εἶχον, σῦκα ἔλαβε· διὸ καὶ Μυοῦντος κυριεύσας, τοῖς Μάγνησιν ἐχαρίσατο τὸ χωρίον ἀντὶ τῶν σύκων.» 1)

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Φίλιππος, κεκοπιακὼς ὑπὸ τοῦ διετοῦς κοπιώδους καὶ τυχοδιωκτικοῦ βίου, ἐσκέπτετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Καρίαν. Μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσε νὰ ἐφοδιάσῃ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διὰ τῶν ἀπαιτουμένων ζωοτροφιῶν, ἀναγκασθεὶς νὰ δωρήσῃ πόλιν ὁλόκληρον διὰ μικρὰν ποσότητα σύκων, καθόσον κατὰ τὸ ἔτος 200 λιμὸς μέγας ἐλυμαίνετο τὴν χώραν ἐκείνην, καθὰ λέγει καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. 28, 5) «σπανίζων τροφὰς οὐ διέλιπε τὴν ὑπ' Ἄτταλον χώραν λεηλατῶν».

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ ὁλόκληρος στρατὸς διὰ σύκων μόνον, ὁ Φίλιππος ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Καρίαν καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ· ἀπολιπὼν ὅθεν ἐν Καρίᾳ τὸν στρατηγὸν Δεινοκράτην μετά τινος στρατοῦ ἐκ Μακεδόνων, Ἀγριάνων καὶ Θεσσαλῶν, διανεμηθέντος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια τῆς Καρίας καὶ τῆς Περσίας, ἀπέπλευσε, καταδιωκόμενος ὑπὸ

(1) Πολυβ. βιβλ. 16, 24.

τοῦ Ἀττάλου καὶ τῶν Ροδίων, οὓς διαφυγὼν κατώρθωσε νὰ ἀγκυροβολήσῃ εἰς Αἴγιναν.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΑΝΑΓΚΑΖΕΙ ΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ ΝΑ ΣΥΜΜΑΧΗΣΩΣΙ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.—Ὁ Ἀθηναϊκὸς λαὸς, πληροφορηθεὶς τὴν ἄφιξιν τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου, ἀπέστειλε παρ' αὐτῷ πρεσβευτὰς ὅπως τὸν συγχαρῶσι ἐπὶ τοῖς προσφάτοις κατορθώμασί του καὶ παρακαλέσωσιν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας ὅπως σκεφθῶσι περὶ τῶν μέτρων, ἅτινα ἔπρεπε νὰ λάβωσι διὰ τὰς παρούσας περιστάσεις. Μετά τινας ἡμέρας ὁ Ἄτταλος, πληροφορηθεὶς ὅτι οἱ Ρωμαῖοι πρέσβεις, κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ καὶ νομίσας κατάλληλον τὴν περίστασιν ὅπως συνενοηθῇ μετ' αὐτῶν, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Ἀττικήν· ὁ λαὸς, μόλις πληροφορηθεὶς τὴν προσεχῆ αὐτοῦ ἄφιξιν, ἐψηφίσατο λαμπρὰν αὐτῷ ὑποδοχὴν καὶ ἑορτὰς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς διαμονῆς του. Ὁ Ἄτταλος, κατελθὼν εἰς Πειραιᾶ, διῆλθε τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τῶν Ρωμαίων πρεσβευτῶν καὶ μεγάλως ἐχάρη ἀκούων αὐτοὺς ἀναμιμνησκομένους τῆς ἀρχαίας αὐτῶν συμμαχίας καὶ διατεθειμένους νὰ ἐπαναλάβωσι τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον. Τῇ ἐπαύριον ἐπορεύθη εἰς Ἀθήνας μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀρχόντων συνοδευόμενος ὑπὸ λαμπρᾶς συνοδίας· οἱ δικασταὶ, οἱ ἱππόται καὶ ἅπαντες οἱ πολῖται ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ· ὅταν δὲ ὁ λαὸς οὗτος ὑπεδέχθη αὐτὸν ἐν τοῖς κόλποις του, ὁ ἐνθουσιασμὸς διά τε τοὺς Ρωμαίους καὶ τὸν Ἄτταλον ἐξεδηλώθη δι' ἀπαραμίλλων ἐνδείξεων. Εἰσελθὼν διὰ τῆς Διπύλου πύλης, εὗρε παρατεταγμένους τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας· ἠνέῳξαν εἶτα αὐτῷ ὅλους τοὺς ναοὺς καὶ οἱ θεοὶ αὐτῶν, λέγει Τίτος Λίβιος (βιβλ. 31, 15), ἐφαίνοντο ἐξερχόμενοι τῶν θυσιαστηρίων των ὅπως ὑποδεχθῶσιν αὐτόν. Παρὰ τοῖς θυσιαστηρίοις ἔκειντο τὰ θύματα, ἅτινα παρεκάλουν αὐτῷ νὰ θύσῃ. Τέλος αἱ Ἀθῆναι ἀπένειμον αὐτῷ τοιαύτας τιμὰς παρομοίας τῶν ὁποίων εἰς οὐδένα τῶν προγεγενημένων αὐτῶν εὐεργετῶν ἐχορήγησαν ἀποδίδουσαι οὕτως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀττάλου φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ κατατάττουσαι αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐπωνύμων ἡρώων αὐτῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι συνεκάλεσαν εἶτα τὴν βουλήν, εἰς ἣν προσεκάλεσαν καὶ τὸν Ἄτταλον, ὅστις ἀπεπομπεύθη μὲν νὰ παραστῇ, διότι, ἔλεγε,

σκληρὸν ἤθελεν εἶσθαι αὐτῷ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς εὐεργεσίας του πρὸς τὸν λαόν, ὅστις εἶχε καθυποχρεώσει αὐτόν, παρακαλέσας ὅμως ὅπως ποιήσῃ τῇ Βουλῇ ἐγγράφως τὰς διακοινώσεις, ἃς ἐνόμιζεν ἀναγκαίας πρὸς συνθηκολόγησιν τῆς συμμαχίας, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξεν ἀπαριθμῶν τὰς ἐκδουλεύσεις, ἃς προσέφερε ταῖς Ἀθήναις, τὰς μάχας, ἃς συνῆψε μετὰ τοῦ Φιλίππου, ἐξορκίζων τοὺς Ἀθηναίους ὅπως ἀναλάβωσι τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τέλος δι' ὅρκων ἐπιμαρτυρόμενος ὅτι, ἐὰν δὲν συγκατατεθῶσιν ἀμέσως νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτοῦ, τῶν Ροδίων, καὶ τῶν Ρωμαίων κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ βραδύτερον ἀπήτουν νὰ ἀπολαύσωσι τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης, δὲν θὰ εἰσηκούοντο καὶ ἡ πατρὶς αὐτῶν θὰ διέτρεχε σπουδαῖον κίνδυνον. Ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἀναγνώσει τῆς ἐπιστολης ταύτης, ὁ λαὸς ἡτοιμάσθη νὰ ψηφίσῃ τὸν πόλεμον ἀμέσως, ἀλλ' ἤρξατο διστάζων· ὁπότε δ' ἐλθόντες οἱ Ρόδιοι πρεσβευταὶ ἐν τῇ Βουλῇ, ἔφερον νέας ἐγγράφους συμβουλὰς τοῦ Ἀττάλου, ἐψηφίσατο ἀμέσως τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον. Ἡ ὑποδοχή, ἣν ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς Ροδίους ἦν ὡσαύτως μεγαλοπρεπής· ἀπένειμον δ' αὐτοῖς στέφανον τιμητικὸν καὶ ἔδωσαν αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ ἀστοῦ, διὰ τὰς ὑπηρεσίας ἃς οἱ Ρόδιοι προσέφερον λαβόντες τὰς ναῦς, ἃς ὁ Φίλιππος εἶχε κυριεύσει ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Ρόδιοι πρεσβευταὶ ἐπιβιβασθέντες ἀμέσως ἀπέπλευσαν εἰς Κέον, ὅθεν, διελθόντες τὰς Κυκλάδας, ἐκτὸς τῆς Κύθνου, Ἄνδρου καὶ Πάρου, κατεχομένας ὑπὸ Μακεδονικῆς φρουρᾶς, ἀφίκοντο εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, ἥτις συνεμάχησε κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὁ δὲ Ἄτταλος ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγιναν.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΙ ΤΑΣ ΚΤΗΣΕΙΣ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΘΡΑΚΗ. — Ἐν τούτοις ὁ Φίλιππος, ἐπιστρέψας εἰς Μακεδονίαν, ἀντὶ νὰ φοβηθῇ τὸν πόλεμον, δι' οὗ οἱ Ρωμαῖοι ἠπείλουν αὐτόν, ἀπέστειλε τὸν Φιλοκλῆν, ἕνα τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, μετὰ δισχιλίων πεζῶν καὶ διακοσίων ἱππέων, νὰ ἐπιδράμῃ τὴν χώραν τῶν Ἀθηναίων. Εἶτα ἐπιθυμῶν, ὡς ὑποθέττομεν, τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν Θράκῃ, ὅπως καταστήσῃ δ' εὐχερῆ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐπιδρομήν, ἔπεμψε τὸν στόλον του, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἡρακλείδου, στενοῦ αὐτοῦ συμβούλου, εἰς Μαρώνειαν, αὐτὸς δὲ ἐστράτευσε κατὰ

τῆς πόλεως ταύτης κατὰ γῆν μετὰ δισχιλίων ψιλῶν πεζῶν καὶ διακοσίων ἱππέων καὶ ἐξεπολιόρκησεν αὐτήν, κυριεύσας ἀκολούθως τὴν Αἶνον, ἣν μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, προδίδων παρέδωκεν αὐτῇ ὁ Γανυμήδης, στρατηγὸς τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Ἀλληλοδιαδόχως κυριεύσας πολλὰς πόλεις, προὐχώρησεν εἰς Χερσόνησον, καθ' ἣν ἡ Ἐλαιοῦς καὶ Ἀλωπεκόννησος παρεδόθησαν αὐτῷ. Τὴν τύχην ταύτην ὑπέστη καὶ ἡ Καλλίπολις καὶ Μάδυτος· ἀλλὰ τότε, διελθὼν τὸν Ἑλλήσποντον, προσπαθεῖ νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ἀβύδου, ἣν, ἀνθισταμένην γενναίως, ἤρξατο τακτικῶς πολιορκῶν.

ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΑΒΥΔΟΝ. — «Οὐ μὴν ἀλλ' ὅ γε Φίλιππος, τὰ μὲν ἀποσταυρώσας, τὰ δὲ περιχαρακώσας τοὺς Ἀβυδηνοὺς, ἐπολιόρκει καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη κατὰ μὲν τὸ μέγεθος τῆς παρασκευῆς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ἐπινοημάτων, δι' ὧν οἱ πολιορκοῦντες καὶ πολιορκούμενοι πρὸς ἀλλήλους εἰώθασιν ἀντιμηχανᾶσθαι καὶ φιλοτεχνεῖν, οὐ γέγονε θαυμάσιος· κατὰ δὲ τὴν γενναιότητα τῶν πολιορκουμένων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐψυχίας εἰ καί τις ἄλλη μνήμης ἀξία καὶ παραδόσεως. Τὰς μὲν γὰρ ἀρχὰς πιστεύοντες αὐτοῖς οἱ τὴν Ἄβυδον κατοικοῦντες, ὑπέμενον ἐρρωμένως τὰς τοῦ Φιλίππου παρασκευὰς καὶ τῶν τε κατὰ θάλατταν προσαχθέντων μηχανημάτων τὰ μὲν τοῖς πετροβόλοις τύπτοντες διεσάλευσαν, τὰ δὲ τῷ πυρὶ διέφθειραν, ὥστε οὕτω καὶ τὰς ναῦς μόλις ἀναspάσας τοὺς πολεμίους ἐκ τοῦ κινδύνου· τοῖς δὲ κατὰ γῆν ἔργοις ἕως μέν τινος προσαντεῖχον εὐψύχως οὐκ ἀπελπίζοντες κατακρατήσειν τῶν πολεμίων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ τείχους ἔπεσε διὰ τῶν ὀρυγμάτων, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῶν μετάλλων ἤγγιζον οἱ Μακεδόνες τῷ κατὰ τὸ πεπτωκὸς ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν ἀντωκοδομημένῳ τείχει· τὸ τηνικάδε πέμψαντες πρεσβευτὰς Ἰφιάδην καὶ Παντάκνωτον ἐκέλευον παραλαμβάνειν τὸν Φίλιππον τὴν πόλιν, τοὺς μὲν στρατιώτας ὑποσπόνδους ἀφέντα τοὺς παρὰ Ροδίων καὶ παρ' Ἀττάλου, τὰ δ' ἐλεύθερα τῶν σωμάτων ἐάσαντα σώζεσθαι κατὰ δύναμιν οὗ ποτ' ἂν ἕκαστος προαιρῆται μετὰ τῆς αἰσθῆτος τῆς περὶ τὸ σῶμα. Τοῦ δὲ Φιλίππου προστάττοντος, περὶ πάντων ἐπιτρέπειν, ἢ μάχεσθαι γενναίως, οὗτοι μὲν ἐπανῆλθον.

« Οἱ δ' Ἀβυδηνοὶ, πυθόμενοι τὰ λεγόμενα, συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἐνεστώτων, ἀπονοηθέντες ταῖς γνώμαις. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, πρῶτον μὲν τοὺς δούλους ἐλευθεροῦν, ἵνα συναγωνιστὰς ἔχοιεν ἀπροφασίστους· ἔπειτα, συναθροῖσαι τὰς μὲν γυναῖκας εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἁπάσας, τὰ δὲ τέκνα σὺν ταῖς τροφαῖς εἰς τὸ γυμνάσιον· ἔξῃς δὲ τούτοις τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν εἰς τὴν ἀγορὰν συναγωγεῖν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν ἀξιόλογον εἰς τὴν τετρήρη τῶν Ροδίων καὶ τὴν τριήρη τὴν τῶν Κυζικηνῶν. Ταῦτα δὲ προθέμενοι, καὶ πράξαντες ὁμοθυμαδὸν κατὰ τὸ δόγμα, πάλιν συνηθροίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πεντήκοντα προεχειρίσαντο τῶν πρεσβυτέρων ἀνδρῶν καὶ μάλιστα πιστευομένων, ἔτι δὲ τὴν σωματικὴν δύναμιν ἐχόντων πρὸς τὸ δύνασθαι τὸ κριθὲν ἐπιτελεῖν· καὶ τούτους ἐξώρκισαν ἐναντίον ἁπάντων τῶν πολιτῶν, ἢ μὴν, ἐὰν ἴδωσι τὸ διατείχισμα καταλαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, κατασφάζειν μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, ἐμπρήσειν δὲ τὰς προειρημένας ναῦς, ῥίψειν δὲ κατὰ τὰς ἀρὰς τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν εἰς τὴν θάλατταν. Μετὰ δὲ ταῦτα παραστησάμενοι τοὺς ἱερέας, ὤμνυον πάντες, ἢ κρατήσειν τὴν ἐχθρῶν, ἢ τελευτήσειν μαχόμενοι περὶ τῆς πατρίδος. Ἐπὶ δὲ πᾶσι σφαγιασάμενοι, κατάρας ἠνάγκασαν ἐπὶ τῶν ἐμπύων ποιεῖσθαι τοὺς ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας περὶ τῶν προειρημένων. Ταῦτα δ' ἐπικυρώσαντες, τοῦ μὲν ἀντιμεταλλεύειν τοῖς πολεμίοις κατέστησαν, ὥστ', ἐπειδὰν πέσῃ τὸ διατείχισμα, τότ' ἐπὶ τοῦ πτώματος διαμάχεσθαι καὶ διαποθνήσκειν πρὸς τοὺς βιαζομένους.

«Πεσόντος γὰρ τοῦ διατειχίσματος, ἐπιβάντες ἐπὶ τὸ πτῶμα κατὰ τοὺς ὅρκους, διεμάχοντο τοῖς πολεμίοις οὕτω τετολμηκότως, ὥστε τὸν Φίλιππον, καίπερ ἐκ διαδοχῆς προβαλόντα τοὺς Μακεδόνας ἕως νυκτός, τέλος ἀποστῆναι τῆς μάχης, δυσελπίσαντα καὶ περὶ τῆς ὅλης ἐπιβολῆς. Οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τοὺς θνήσκοντας τῶν πολεμίων ἐπιβαίνοντες ἠγωνίζοντο μετὰ παραστάσεως οἱ προκινδυνεύοντες τῶν Ἀβυδηνῶν, οὐδὲ τοῖς ξίφεσι καὶ τοῖς δόρασιν αὐτοῖς ἐμάχοντο παραβόλως· ἀλλ', ὅτε τι τούτων ἀρχειωθὲν ἀδυνατήσειεν, ἢ μετὰ βίας προοῖντο ἐκ τῶν χειρῶν συμπλεκόμενοι τοῖς Μακεδόσιν, οὓς μὲν ἀνέτρεπον ὁμοῦ τοῖς ὅπλοις, ὧν δὲ συντρίβοντες τὰς

σαρίσσας, αὐτοῖς τοῖς ἐκείνων κλάσμασιν, ἐκ διαλήψεως τύπτοντες αὐτῶν ταῖς ἐπιδορατίσι τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς γυμνοὺς τόπους, εἰς ὁλοσχερῆ διατροπὴν ἦγον. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς νυκτός, καὶ διαλυθείσης τῆς μάχης, τῶν μὲν πλείστων τεθνεώτων ἐπὶ τοῦ πτώματος, τῶν δὲ λοιπῶν ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῶν τραυμάτων ἀδυνατούντων, συναγαγόντες ὀλίγους τινὰς τῶν πρεσβυτέρων Γλαυκίδης καὶ Θεόγνητος κατέβαλον τὸ σεμνὸν καὶ θαυμάσιον τῆς τῶν πολιτῶν προαιρέσεως διὰ τὰς ἰδίας ἐλπίδας. Ἐβουλεύσαντο γὰρ τὰ μὲν τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ζωγρεῖν, ἅμα δὲ τῷ φωτὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας ἐκπέμπειν πρὸς τὸν Φίλιππον, δεησομένους καὶ παραδιδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Φίλιππος, κυριεύσας τῆς πόλεως, τὴν ὕπαρξιν ἅπασαν καταλαβὼν συνηθροισμένην ὑπὸ τῶν Ἀβυδηνῶν, ἐξ ἑτοίμου παρέλαβε. Θεωρῶν δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀποσφαττόντων, κατακαόντων, ἀπαγχόντων, εἰς τὰ φρέατα ριπτούντων, κατακρημνιζόντων ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκπλαγὴς ἦν· καὶ διαλιπὼν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, παρήγγειλε, διότι τρεῖς ἡμέρας ἀναστροφὴν δίδωσι τοῖς βουλομένοις ἀπάγχεσθαι καὶ σφάττειν αὐτούς. Οἱ δ' Ἀβυδηνοί, προδιειληφότες ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς στάσιν, καὶ νομίζοντες οἱονεὶ προδόται γίγνεσθαι τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἠγωνισμένων καὶ τεθνεώτων, οὐδαμῶς ὑπέμενον τὸ ζῆν, ὅσοι μὴ δεσμοῖς ἢ τοιαύταις ἀνάγκαις προκατελήφθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὥρμων ἀμελλήτως κατὰ συγγενείας ἐπὶ τὸν θάνατον» 1).

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΚΗΡΥΤΤΟΥΣΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. — «Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Ἄτταλος ὁ βασιλεύς, ἀκούσας πολιορκεῖσθαι τοὺς Ἀβυδινούς, δι' Αἰγαίου ποιησάμενος τὸν πλοῦν εἰς Τένεδον, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Ρωμαίων Μάρκος ὁ Αἰμίλιος ὁ νεώτατος ἦκε καταπλέων εἰς αὐτὴν τὴν Ἄβυδον· ὃς καὶ συμμίξας περὶ τὴν Ἄβυδον διεσάφει τῷ βασιλεῖ, διότι δέδοκται τῇ συγκλήτῳ, παρακαλεῖν αὐτόν, μήτε τῶν Ἑλλήνων μηδενὶ πολεμεῖν, μήτε τοῖς Πτολεμαίου πράγμασιν ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας, περὶ δὲ τῶν εἰς Ἄτταλον καὶ Ροδίους ἀδικη-

(1) Πολυβ. βιβλ. 16, 30—35.

μάτων δίκας ὑποσχεῖν· καὶ διότι, ταῦτα μὲν οὕτω πράττοντι, τὴν εἰρήνην ἄγειν ἐξέσται, μὴ βουλομένῳ δὲ πειθαρχεῖν ἑτοίμως, ὑπάρξειν τὸν πρὸς Ρωμαίους πόλεμον. Τοῦ δὲ Φιλίππου βουλομένου διδάσκειν, ὅτι Ρόδιοι τὰς χεῖρας ἐπιβάλοιεν αὐτῷ, μεσολαβήσας ὁ Μάρκος ἤρετο. «Τί δ' Ἀθηναῖοι; τί δὲ Κιανοί; τί δὲ νῦν Ἀβυδηνοί; καὶ τούτων τίς, ἔφη, σοὶ πρότερον ἐπέβαλε τὰς χεῖρας;» 1)

Ἡ ἅλωσις τῆς Ἀβύδου ὑπῆρξε τοῖς Ρωμαίοις τὸ σύνθημα νέου πολέμου, οὗ ἡ ἀφήγησις εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου θέματος· ἡμεῖς περιοριζόμεθα ἀφηγούμενοι τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἐν οἷς οἱ βασιλεῖς τῆς Περγάμου ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος καὶ ἅτινα συσχετίζονται μετὰ τοῦ κατὰ θάλατταν πολέμου.

ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ. — ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΒΥΔΟΥ. — Ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος, ἀποπλεύσας ἐκ Κερκύρας, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης ἐκστρατείας, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐξάρχου Λ. Ἀπουστίου, δηλαδὴ τὸν Μαλέαν καὶ συνηνώθη μετὰ τοῦ Ἀττάλου εἰς Σκύλλαιον παρὰ τὴν Ἑρμιώνην, ὅθεν ἔπλευσεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀκολούθως εἰς Ἄνδρον, ἀγκυροβολήσας ἐν τῷ λιμένι τοῦ Γαυρίου. Οἱ Ἄνδριοι, πρὸς οὓς ἐγένοντο προτάσεις ἐκουσίας παραδόσεως τῆς πόλεως αὐτῶν, ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν, καθόσον μακεδονικὴ φρουρὰ κατεῖχε τὴν ἀκρόπολιν. Πάραυτα ἀπεβίβασαν στρατὸν καὶ τὰς ἀναγκαίας μηχανὰς πρὸς πολιορκίαν τῆς πόλεως. Εἶτα ὁ Ἄτταλος καὶ ὁ ρωμαῖος ἔξαρχος προσήγγισαν ἐκ δύο διαφόρων μερῶν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, ἥτις, ἀντιστᾶσα ἐπὶ δύο ἡμέρας γενναίως ἀμυνομένη ἠναγκάσθη τὴν τρίτην νὰ παραδοθῇ. Οἱ Ρωμαῖοι παρέδωσαν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ τῆς Περγάμου, κρατήσαντες δι' ἑαυτοὺς τὰ λάφυρα. Ὁ Ἄτταλος, φοβούμενος ἵνα μὴ ἀφεθῇ ἡ νῆσος ἔρημος, ἔπεισε τοὺς Μακεδόνας καὶ πάντας τοὺς κατοίκους ὅπως διαμένωσιν ἐν αὐτῇ, καθόσον ἐξησφάλισεν οὕτω τῷ στόλῳ αὐτοῦ σταθμὸν οὐχὶ ἧττον ἐνδιαφέροντα τῆς Αἰγίνης.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΚΑΙ ΑΚΑΝΘΟΥ. — Ἐξ Ἄνδρου με-

(1) Πολύβ. βιβλ. 16, 34.

τέθησαν εἰς Κύθνον, ἣν μάτην ἐξεπολιόρκησαν καὶ ἣν ἐγκατέλειπον μετ' οὐ πολύ, ὡς ἀκατάλληλον ὅπως σταθμεύσωσιν ἐν αὐτῇ ἐπὶ πολὺν καιρόν. Εἶτα προσῆλθον εἰς Σκίαθον, ὅθεν ἐπρομηθεύθησαν σῖτον καὶ ζωοτροφίας καὶ ἀπέπλευσαν εἰς Κασσάνδρειαν. Ἀλλ' ὁ στόλος, καταληφθεὶς ὑπὸ τρικυμίας, μόλις κατώρθωσε μετὰ πολλῆς δυσχερείας νὰ συνενωθῇ. Μετὰ ἀνωφελῆ ἀπόπειραν κατὰ τῆς πόλεως, ἣν ὑπερασπίζετο ἰσχυρὰ Μακεδονικὴ φρουρά, ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τῶν νηῶν, διῆλθον τὸ Καναστραῖον ἐν τῇ Παλλήνῃ, τὸ Τορωναῖον ἀκρωτήριον καὶ ἔφθασαν εἰς Ἄκανθον. Ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν τὸ πεδίον καὶ κατέλαβον τὴν πόλιν, ἀνεχώρησαν διὰ Σκίαθον καὶ ἐκεῖθεν δι' Εὔβοιαν. 1)

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΩΡΕΟΥ. — Ὁ στόλος ἔμενεν ἐκεῖ, ὁπότε δέκα ναῦς ἐλαφραὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον ὅπως συνενοηθῶσι μετὰ τῶν Αἰτωλῶν περὶ τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν. Οἱ Αἰτωλεῖς ἀπήτησαν παρὰ τοῦ Ἀττάλου, κατὰ τὰς συνθήκας, ἐπικουρίαν χιλίων πεζῶν, ἀλλ' ὁ Ἄτταλος ἠρνήθη, διότι οἱ Αἰτωλεῖς ἀποποιήθησαν ἄλλοτε νὰ ἐκστρατεύσωσι πρὸς λεηλασίαν τῆς Μακεδονίας, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Φίλιππος ἐπυρπόλει τοὺς ναοὺς καὶ τὰς πέριξ τῆς Περγάμου οἰκίας, ἐνῷ διὰ τοῦ τοιούτου ὠφελίμου ἀντιπερισπασμοῦ θὰ ἠδύναντο νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κρατῶν αὐτοῦ. Οἱ Ρωμαῖοι, ἀφ' ἑτέρου, πολλὰ ὑπέσχοντο τοῖς Αἰτωλοῖς, οἵτινες ἀπεχώρησαν μετ' ἐλπίδων μέν, οὐχὶ ὅμως καὶ μετ' ἐπικουριῶν. Ὁ Ἀπούστιος καὶ ὁ Ἄτταλος ἐπανῆλθον ἐπὶ τῶν πλοίων αὐτῶν καὶ ἤρξαντο πολιορκοῦντες τὴν Ὠρεὸν μετὰ μείζονος ἐλπίδος ἐπιτυχίας, καθόσον, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἄνδρου, εἶχον λάβει ἐπικουρίαν εἴκοσι Ροδίων νηῶν, ὑπὸ τὸν Ἀκεσίμβροτον. Κατὰ τὴν πολιορκίαν, τὴν μακρὰν καὶ δυσχερῆ, ὁ Ἀπούστιος ἐκυρίευσε τὴν Κρεμαστὴν Λάρισσαν, ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως, ὁ δὲ Ἄτταλος τὸ Αἰγάλεον. Εἶτα ἦλθον πρὸ τῆς Ὠρεοῦ, ἥτις μετ' ἀντίστασιν γενναίαν ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ. Ὁ Ἄτταλος ἔλαβε τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ρωμαῖοι τοὺς αἰχμαλώτους. Οὕτως ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου ὡς ἀμοιβὴν τῆς συμμαχίας αὐτοῦ ἔλαβε θέσιν ἰσχυρὰν ἐν

(1) Τίτ. Λίβ. βιβλ. 31, 45.

τῇ νήσῳ τῆς Εὐβοίας, ἧς τὴν κατοχὴν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπεδίωξαν ἅπαντα τὰ ἔθνη καὶ ἅπαντες οἱ βασιλεῖς, οἵτινες ἐπωφθαλμίων τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — Ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία, ἐποχὴ λίαν ἐπίφοβος τοῖς διαπλέουσι τὰς παρόδους ταύτας, προσήγγιζεν. Οἱ νικηταί, ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποφύγωσι τὰς τρικυμίας τοῦ χειμῶνος, ἐπέστρεψαν εἰς Πειραιᾶ. Ὁ Ἄτταλος ἔμεινεν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν ἑορτὴν τῶν μυστηρίων τῆς Δήμητρος εἰς ἃ παρευρέθη καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνεχώρησεν εἰς Ἀσίαν, ἀφήσας μέγα μέρος τοῦ στόλου αὐτοῦ εἰς Αἴγιναν, Ἄνδρον καὶ Ὠρεὸν καὶ ἀποστείλας τοὺς Ροδίους εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΙΔΡΑΜΕΙ ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ. — ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — Τὸ ἑπόμενον ἔτος (498), ὁ Ἀντίοχος ἐπιθυμῶν νὰ ἐνεργήσῃ ἐπωφελῆ ἀντιπερισπασμὸν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, τοῦ συμμάχου αὐτοῦ, ἐπέδραμεν εἰς τὰ κράτη τοῦ Ἀττάλου, ὅστις ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ πρεσβείαν εἰς Ρώμην, ἥτις εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν σύγκλητον ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἐξέθεσεν ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν εἶχε συνδράμει πάντοτε τὴν Ρώμην διὰ παντὸς τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ του, ὑπείκων εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ὑπάτων, ἀλλὰ νῦν ἐφοβεῖτο μὴ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος δὲν ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ παράσχῃ αὐτῇ τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας, καθόσον τὸ βασίλειον αὐτοῦ, στερούμενον στρατοῦ καὶ στόλου ἐπαπειλεῖται ὑπὸ τοῦ Συρίου μονάρχου. Ἐξώρκιζε δὲ τὴν σύγκλητον ὅπως πέμψωσιν αὐτῷ ἐπικουρίας πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κρατῶν αὐτοῦ, ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ ἴδωσι χαλαρουμένην τὴν συνεργασίαν τοῦ στόλου αὐτοῦ ἐν τῷ Μακεδονικῷ πολέμῳ· ἄλλως ἀπήτησε τὴν ἄδειαν ὅπως ἀποσύρωσι τόν τε στόλον καὶ τὸν στρατὸν πρὸς ἄμυναν τῆς χώρας αὐτῶν. Ἡ σύγκλητος ἀπήντησεν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς ὅτι χάριτας μὲν ὀφείλει τῷ Ἀττάλῳ, διότι ἔθεσεν ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν Ρωμαίων στρατηγῶν τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον αὐτοῦ, ἀλλὰ, παραδεχομένη τὴν ἐπικουρίαν τῶν συμμάχων της, παρεχώρει πάντοτε αὐτοῖς τὸ δικαίωμα νὰ κανονίζωσιν οὗτοι τὴν κτῆσιν καὶ ὁρίζωσι τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως καὶ ἀποπερατώσεως τῆς ἐπικουρίας. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ ἐξαποστείλῃ πρεσβείαν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅ-

πως σεβασθῇ τὰ κράτη τοῦ Ἀττάλου, καθόσον, ἀμφότεροι σύμμαχοι τῆς Ρώμης διατελοῦντες, ἔπρεπε νὰ διατελῶσιν ἐν εἰρήνῃ 1).

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΑΠΟΣΥΡΕΤΑΙ. — Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΟΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ. — Ἡ Ρωμαϊκὴ πρεσβεία ἀπεστάλη καὶ ὁ Ἀντίοχος, ὅστις ἄλλως εἶχε πληροφορηθῇ τὴν ἐπιδρομὴν τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Κοίλης Συρίας ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Πτολεμαίου Σκόπα, ἔσπευσε νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ρωμαίων καὶ ἐγκαταλείψῃ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν πρὸς ἄμυναν τῆς ἐπαπειλουμένης Συρίας. Ὁ Ἄτταλος λοιπὸν ἔμενεν ἀνενόχλητος εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. Οὕτω, μετ' ὀλίγον καιρόν, δύο στόλοι ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀσίας, ἡ μὲν ἐξ 24 πεντηρῶν, ὑπὸ τὸν Ἄτταλον, ἡ δ' ἐξ 20 χορηγηθέντων ὑπὸ τῶν Ροδίων, ὑπὸ τὸν Ἀκεσίμβροτον, οἵτινες συνηνώθησαν μετὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στόλου παρὰ τὴν Ἄνδρον, ὅθεν ἔπλευσαν εἰς Εὔβοιαν, ἐν δυσὶν ἡμέραις κυριεύσασαι ἀλληλοδιαδόχως τὴν Χαλκίδα καὶ τὴν Κάρυστον καὶ συμπληρώσασαι οὕτω τὴν κατάκτησιν ἁπάσης τῆς Εὐβοίας, ἐν ᾗ ὁ Ἄτταλος, ὡς ἴδομεν, κατεῖχεν ἤδη τὴν Ὠρεόν.

ΟΙ ΑΧΑΙΟΙ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ. — Ἐκεῖθεν, παρακάμψαντες τὸ Σούνιον, κατέφθασαν εἰς Κεγχρεὰς τῆς Καρύστου, ἔνθα ἐστάθμευεν ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος· ἡ παρουσία αὐτῶν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἔπεισε τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κατὰ Φιλίππου συμμαχίαν. Ἡ Κόρινθος ἐπολιορκήθη ἐκ μέρους μὲν τῶν Κεγχρεῶν ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Λ. Κουϊνκτίου, ἐκ μέρους δὲ τοῦ Λεχαίου ὑπὸ τοῦ Ἀττάλου, ὅστις διῆλθε τὸν ἰσθμὸν μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ· ἡ ἀντίστασις τῆς Μακεδονικῆς φρουρᾶς ἦν ἀπελπιστική. Ἔδει λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Συμπεριλαβόντες δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὴν συμμαχίαν αὐτῶν, ἀπέπλευσαν, τοῦ μὲν Ἀττάλου διευθυνθέντος εἰς Πειραιᾶ, τῶν δὲ Ρωμαίων εἰς Κέρκυραν.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΠΑΡΙΣΤΑΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙ ΤΟΥ ΦΛΑΜΙΝΙΝΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. — Περὶ τὸ τέλος τοῦ 198 οἱ πρεσβευταὶ τοῦ βασιλέως Ἀττάλου προσῆλθον ὅπως κατα-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 32, 8.

θέσωσιν εἰς τὸ Καπιτώλιον χρυσοῦν στέφανον 246 λιτρῶν βάρους καὶ εὐχαριστήσωσι τὴν σύγκλητον ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν ρωμαίων πρεσβευτῶν, κατορθωσάντων τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἀντιόχου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου ἐξεδήλου ἔτι ἐμφαντικώτερον τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ μένων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ὁ Φλαμινίνος, ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ, καίτοι ἡττηθεὶς ἐνώπιον τῆς Κορίνθου, ἐνίκησεν ὅμως εἰς Ἐλάτειαν κυριεύσας τὴν πόλιν ταύτην. Παρεχείμαζεν ἐν Φωκίδι καὶ Λοκρίδι, ὁπότε ὁ Φίλιππος προσῆλθε ζητῶν συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ. Ὁ ἔξαρχος δυσκόλως συγκατένευσε λαβὼν ὡς μάρτυρας τόν τε φίλον καὶ σύμμαχον αὐτοῦ βασιλέα τῆς Περγάμου καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Διονυσόδωρον.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ—ΑΠΑΙΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.—«Ταῦτα δ' εἰπὼν ὁ Τίτος, αὐτὸς μὲν ἐπέσχε· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἐπιστραφεὶς, ἐκέλευε λέγειν, ἅπερ ἑκάστοις αὐτῶν οἱ πέμψαντες εἴησαν ἐντεταλμένοι. Πρῶτος δὲ Διονυσόδωρος, ὁ παρ' Ἀττάλου, μεταλαβὼν τὸν λόγον, τάς τε ναῦς, ἔφη, δεῖν αὐτὸν ἀποδοῦναι τὰς τοῦ βασιλέως, τὰς γενομένας αἰχμαλώτους ἐν τῇ περὶ Χίον ναυμαχίᾳ, καὶ ἅμα ταύταις ἄνδρας· ἀποκαταστῆσαι δὲ καὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν ἀκέραιον, καὶ τὸ Νικηφόριον, ἃ κατέφθειρε. Μετὰ δὲ ταῦτον ὁ τῶν Ροδίων ναύαρχος Ἀκεσίμβροτος τῆς μὲν Περαίας ἐκέλευεν ἐκχωρεῖν τὸν Φίλιππον, ἧς αὐτῶν παρῄρηται, τὰς δὲ φρουρὰς ἐξάγειν ἐξ Ἰασσοῦ καὶ Βαργυλίων, καὶ τῆς Εὐρωμέων πόλεως· ἀποκαταστῆσαι δὲ καὶ Περινθίους εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολιτείαν· παραχωρεῖν δὲ λιμένων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἁπάντων· ἐπὶ δὲ τοῖς Ροδίοις, Ἀχαιὸν Κόρινθον ἀπήτουν, καὶ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἀβλαβῆ. Μετὰ δὲ τούτοις, Αἰτωλοὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης ἐκέλευον ἐξίστασθαι, καθάπερ καὶ Ρωμαῖοι, δεύτερον δ' αὐτοῖς ἀποκαθιστᾶναι τὰς πόλεις ἀβλαβεῖς, τὰς πρότερον μετασχούσας τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμπολιτείας». Πρὸς ταῦτα δὲ ὁ Φίλιππος ἀπήντησε «Κιανοῖς δ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπολέμησα, Προυσίου δὲ πολεμοῦντος, βοηθῶν αὐτῷ συνεξεῖλον αὐτοὺς, ὑμῶν αἰτίων γενομένων· οὐ γὰρ ἡμεῖς Ἀττάλῳ πρότεροι καὶ Ροδίοις τὰς χεῖρας ἐπεβάλομεν, οὗτοι δ' ἡμῖν ὁμολογουμένως· οὐ μὴν ἀλλὰ, σοῦ (τοῦ Τίτου Φλαμινίνου) κελεύοντος,

Ροδίοις μὲν ἀποδίδωμι τὴν Περαίαν, Ἀττάλῳ δὲ τὰς ναῦς καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς διασωζομένους. Τὴν δὲ τοῦ Νικηφορίου καταφθορὰν καὶ τοῦ τῆς Ἀφροδίτης τεμένους ἄλλως μὲν οὐκ εἰμὶ δυνατὸς ἀποκαταστῆσαι· φυτὰ δὲ καὶ κηπουροὺς πέμψω τοὺς φροντιοῦντας τῆς θεραπείας τοῦ τόπου καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκκοπέντων δένδρων» 1).

ΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΝΤΑΙ. — Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΧΕΤΑΙ ΕΚ ΝΕΟΥ. — ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΝΑΒΙΔΟΣ. — Ἡ νὺξ ἐπελθοῦσα διέκοψε τὰς διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἐπανελήφθησαν τῇ ἐπαύριον. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος οὐδόλως ὑπεχώρει, ὁ δὲ Τίτος ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς ὅτι ὁ βασιλεὺς συγκατέβαινε μὲν νὰ παραχωρήσῃ τὴν Περαίαν εἰς τοὺς Ροδίους, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν Ἰασσὸν καὶ Βαργυλίαν καὶ ὅτι ἡ μόνη ἀποζημίωσις, ἣν ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἄτταλον, ἦν νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους οἵτινες συνελήφθησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Λάδης καὶ Χίου.

Ἐπὶ τοιούτοις ὅροις ἡ συνθηκολόγησις τῆς εἰρήνης ἦν ἀδύνατος καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο ἐκ νέου. Ὁ Φίλιππος, ὅπως δυνηθῇ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον ἐπωφελῶς, ἐπεδίωξε τὴν συμμαχίαν τοῦ Νάβιδος, τυράννου τῆς Λακεδαίμονος, χορηγήσας αὐτῷ τὸ Ἄργος. Ὁ Νάβις ἅπαξ κύριος τῆς πόλεως ταύτης γινόμενος ἐπελάθετο τῶν συνθηκῶν, ἐφ' αἷς ἔλαβεν αὐτήν· ἀπέστειλεν ὅθεν πρεσβευτὰς εἰς Ἐλάτειαν πρὸς τὸν Κουΐνκτιον καὶ πρὸς τὸν Ἄτταλον εἰς Αἴγιναν, ἔνθα οὗτος κατὰ τὴν συνήθειαν παρεχείμαζεν, ἐλπίζων ὅτι, ἐγκαταλείπων φανερῶς τὸν σύμμαχόν του, θὰ ἠδύνατο νὰ διαπραγματευθῇ μετ' αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Κουΐνκτιος, ὅπως ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ καταφύγιον τοῦτο, ἐδέξατο τὴν συνέντευξιν καὶ προσεκάλεσε τὸν Ἄτταλον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Αἴγιναν ὅπως μεταβῇ καὶ συνενωθῇ μετ' αὐτῶν εἰς Σικυῶνα. Ὁ Ἄτταλος προέλαβε τὸν Κουΐνκτιον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· πληροφορηθεὶς ὅμως ὅτι ὁ ἔξαρχος ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς Ἄργος παρὰ τῷ Νάβιδι, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον αὐτῷ, τῷ ὑπέδειξεν ὅτι ὁ ρωμαῖος στρατηγὸς δὲν πρέπει νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ τυράννῳ, ἀλλ' ὁ τύραν-

(1) Πολυβ. βιβ. 17. 2 καὶ 6.

νος πρέπει νὰ προσέλθῃ τῷ στρατηγῷ. Ἡ συνέντευξις ἔλαβε χώραν πράγματι μεταξὺ Σικυῶνος καὶ Ἄργους· ὁ δὲ Ἄτταλος ἐπεδείξατο κατὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην δεξιωτάτην πολιτικήν.

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΝ ΣΙΚΥΩΝΙ. — Ἐκ τοῦ μέρους τῆς συνεντεύξεως, ὁ Ἄτταλος ἐπανῆλθεν εἰς Σικυῶνα. «Ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος ἐτιμᾶτο μὲν καὶ πρότερον ὑπὸ τῆς τῶν Σικυωνίων πόλεως διαφερόντως, ἐξ οὗ τὴν ἱερὰν χώραν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐλυτρώσατο χρημάτων αὐτοῖς οὐκ ὀλίγων· ἀνθ' ὧν καὶ τὸν κολοσσὸν αὐτοῦ τὸν δεκάπηχυν ἔστησαν παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν περὶ τὴν ἀγοράν· τότε δὲ πάλιν αὐτοῦ δέκα τάλαντα δόντος καὶ μυρίους μεδίμνους πυρῶν, πολλαπλασίως ἐπιταθέντες ταῖς εὐνοίαις, εἰκόνα τε χρυσῆν ἐψηφίσαντο, καὶ θυσίαν αὐτῷ συντελεῖν κατ' ἔτος ἐνομοθέτησαν». 1)

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΑΣΘΕΝΕΙ. — Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, ὁ Κουΐνκτιος καλεῖ τὸν Ἄτταλον εἰς Ἐλάτειαν, ἐπιθυμῶν ὅπως, τῇ συνδρομῇ αὐτοῦ, ἀναγκάσῃ τοὺς Βοιωτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Φιλίππου συμμαχίαν αὐτοῦ. Ἐν τῇ συνελεύσει, ἥτις συνῆλθεν ἐν Θήβαις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, ὁ Ἄτταλος λαβὼν τὸν λόγον καί, μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀδυναμίας του νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἐσίγησε καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος. Πάντες ἔσπευσαν νὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ τὰς ἀπαιτουμένας περιποιήσεις ὅπως ἀναλάβῃ. Ἓν μέρος τοῦ σώματός του κατελήφθη ὑπὸ παραλυσίας· ἡ συμμαχία συνήφθη, ὁ δὲ Κουΐνκτιος ἔμεινεν εἰς Θήβας τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον περιποιούμενος τὸν Ἄτταλον. Πεισθεὶς τέλος ὅτι ὁ Ἄτταλος, ἦν ἐκτὸς κινδύνου, εἶχεν ὅμως ἀνάγκην εἰσέτι ἀναπαύσεως, ἄφησεν αὐτὸν εἰς Θήβας πρὸς ἀνάρρωσιν, αὐτὸς δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Ἐλάτειαν.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΚΥΝΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΣ — ΟΙ ΡΟΔΙΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΣΙ Ν' ΑΝΑΚΤΗΣΩΣΙ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΑΝ. — Διὰ τῆς λέξεως Ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α, ἣν ἐπρόφερε πανταχοῦ, ὁ Φλαμινίνος προσεταιρίσθη τοὺς Θηβαίους ὑπὲρ τῆς Ρώμης καί, περιορίσας τὸν Φίλιππον εἰς μόνας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων ἐξεγερθέντων κατ' αὐτοῦ, ἐνίκησεν αὐτὸν ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς (197), ἐξαναγκάσας αὐτὸν νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην.

(1) Πολυβ. βιβλ. 17, 16.

Τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας δὲν κατέτρεξεν ἡ τύχη μόνον ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀσίᾳ, καθόσον, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ νίκη ἔστεφε τὰ ὅπλα τῶν Ρωμαίων κατὰ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος, οἱ Ρόδιοι προσεπάθουν ν' ἀνακτήσωσι τὴν Περαίαν, ἣν κατεῖχον οἱ πρόγονοι αὐτῶν καὶ ἣν εἶχεν ἁρπάσει παρ' αὐτῶν ὁ Φίλιππος, παρ' οὗ μάτην καὶ ἐπανειλημμένως ἀπῄτουν αὐτήν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶχον ἀποστείλει εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸν στρατηγὸν Παυσίστρατον μετὰ 800 πεζῶν Ἀχαιῶν καὶ 1900 ἐπικούρων. Τὴν δύναμιν ταύτην ἄγων ὁ Παυσίστρατος ἐκυρίευσε τὰ Τένδεπα, θέσιν λίαν ὀχυράν, ἐπὶ τῆς Στρατονικείας χώρας, ἀναγκασθεὶς νὰ σταματήσῃ ἐνώπιον τῶν Μακεδόνων, τῶν κατεχόντων τὰς χώρας ταύτας καὶ λάβῃ ἐπικουρίαν 1000 πεζῶν Ἀχαιῶν καὶ 100 ἱππέων. Ἐν τοσούτῳ ὁ Δεινοκράτης, στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου, θέλων ν' ἀνακτήσῃ τὸ φρούριον τῶν Τενδέπων, ὠχυρώθη ἐν τῷ φρουρίῳ Ἀστραγῶνος, κειμένου ἐπίσης ἐπὶ τῆς Στρατονικείας χώρας καὶ προσεκαλέσατο παρ' αὐτῷ ἁπάσας τὰς πέριξ φρουρὰς ὡς καὶ τοὺς ἐπικούρους Θεσσαλοὺς τῆς Στρατονικείας, λαβὼν τὴν πρὸς τὰ Ἀλάβανδα ὁδόν, ἔνθα ἦν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ ἐχθροί. Τὴν πρώτην ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ παρετάχθησαν εἰς μάχην ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Μαρσύα, οὗ τὰ ὕδατα ἦσαν ὀλίγιστα καὶ ὅστις διεχώριζεν αὐτούς. Μετά τινας ἀψιμαχίας, οἱ ἐχθροὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Τῇ ἐπαύριον τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἠκολούθησαν, ἀλλ' αἱ ἀψιμαχίαι αὐτῶν ἦσαν δεινότεραι. Οἱ Ἀχαιοὶ πρῶτοι διῆλθον τὸν ποταμὸν καὶ ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τῶν Μακεδόνων συγκειμένου ἐξ Ἀγριάνων· Ἅπας ἐν γένει ὁ στρατὸς ἠκολούθησεν αὐτούς· ἡ μάχη ἦν ἀμφιρρεπής. Τέλος οἱ Ἀχαιοί, περὶ τοὺς χιλίους, ἀνέτρεψαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸ δεξιὸν κέρας ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν. Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς συγχύσεως, οἱ Μακεδόνες τρέψαντες τὰ νῶτα καὶ ῥίψαντες τὰ ὅπλα, ἔτρεξαν ὅλαις δυνάμεσι καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν διευθυνόμενοι εἰς Βαργυλίαν, ἐν ᾗ εἶχε καταφύγει καὶ ὁ Δεινοκράτης. Οἱ Ρόδιοι κατεδίωξαν αὐτοὺς μέχρι τῆς πρωΐας, καθ' ἣν ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Πιθανὸν ὅτι, ἐὰν οἱ νικηταὶ ὥδευον εὐθὺ πρὸς τὴν Στρατονίκειαν, θὰ κατώρθουν τὴν ἀμαχητεὶ κατοχὴν τῆς πόλεως ταύτης· ἀλλ' ἀπώλεσαν τὴν εὐκαιρίαν ταύτην,

ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν φρουρίων καὶ κωμῶν τῆς Περαίας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἡ φρουρὰ τῆς Στρατονικείας ἐνισχύθη, τοῦ Δεινοκράτους καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰσελθόντος εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἣν μάτην προσεπάθησαν νὰ πολιορκήσωσιν· ἡ Στρατονίκεια κατελήφθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου. 1)

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ. — ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΑΥΤΟΥ. — Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ὁ Ἄτταλος, ὃν μετέφερον ἐκ Θηβῶν εἰς Πέργαμον, ἀπεβίωσε (197) 71 ἢ 72 ἐτῶν, μετὰ 44 ἐτῶν βασιλείαν, παρηγορούμενος ὅτι ἐνεργῶς προητοίμασε τὴν ἐκμηδένισιν τῆς μακεδονικῆς ἰσχύος, καθ' ἧς τὴν τελευταίαν προσβολὴν ἐπέφερεν ἡ ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς μάχη. Ἡ τύχη, λέγει ὁ Τίτος Λίβιος, συμφωνῶν μετὰ τοῦ Πολυβίου, ἐχορήγησε τῷ βασιλεῖ τούτῳ πλούτη, δι' ὧν ἤλπιζε νὰ βασιλεύσῃ· ἡ δὲ εὐγενὴς καὶ δικαία χρῆσις αὐτῶν, ἐδικαίωσε τὴν ἐλπίδα ταύτην οὐ μόνον πρὸς ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. Νικητὴς τῶν Γαλατῶν, τοῦ ἀνδρειοτέρου καὶ ἐπιφοβωτέρου λαοῦ τῆς Ἀσίας, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ ἀπεδείχθη πάντοτε, διὰ τῆς γενναιοψυχίας του, ἄξιος τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ τύχης. Διῴκησε τὸν λαὸν αὐτοῦ μετὰ θαυμασίας δικαιοσύνης, πιστὸς καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις διατελέσας πρὸς τοὺς συμμάχους, γενναῖος δὲ καὶ εὐεργετικὸς πρὸς τοὺς φίλους του. Εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέσσαρα αὐτοῦ τέκνα 2) κατέλειπε θρόνον στερεὸν καὶ βασιλείαν μεταβιβασθεῖσαν ἀστασίαστον εἰς τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ. Τέλος, κατὰ τὸν Πολύβιον, ἐναπέθεσεν ἐν αὐτοῖς τοῖς καλλίστοις ἔργοις ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας 3).

Ο ΑΤΤΑΛΟΣ ΗΝ ΛΟΓΙΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. — Ὁ βασιλεὺς οὗτος, λέγει ὁ Ἀββὰ Sevin ἐν ταῖς σοφαῖς αὐτοῦ ἐρεύναις καὶ μελέταις περὶ τῶν βασιλέων τῆς Περγάμου 4) ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρετῶν του

---

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 33, 18.

(2) Στράβ. βιβλ. XIII, 624. Κατέλιπε δὲ τέτταρας υἱοὺς ἐξ Ἀπολλωνίδος Κυζικηνῆς γυναικός, Εὐμένην, Ἄτταλον, Φιλέταιρον, Ἀθήναιον.

(3) Τίτ. Λίβ. βιβλ. 33, 21—Πολυβ. βιβλ. 18, 24.

(4) Mém. de l'Acad. des inscr. et belles-lettres. t. 12, 236.

εἶχε καὶ ποικίλας γνώσεις, καταλιπὼν καὶ συγγράμματά τινα. Ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων του, κατὰ τὸν Στράβωνα, περιγράφει ἐκτενῶς ἐλάτην τινα, ἥτις, διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς, ἐθεωρεῖτο ὡς ἓν τῶν περιεργοτέρων προϊόντων τῆς φύσεως. Ἀγνοεῖται εἰσέτι ὁ τίτλος τοῦ συγγράμματος τούτου, τοῦ Στράβωνος σιγῶντος ἐπὶ τούτῳ. Ὁ Πλίνιος δὲν μνημονεύει ἐκ τίνος συγγράμματος τοῦ Ἀττάλου ἐρανίσθη τὴν παράδοξον ἰδιότητα τοῦ ἀπαγγέλειν λέξεις τινας, ἐχούσας τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐμποδίζειν τὴν δῆξιν τοῦ σκορπιοῦ. Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν ὅτι τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ βασιλέως τούτου διεπραγματεύοντο ἀντικείμενα τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὡς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἔκ τινος ἀποσπάσματος τοῦ Λυσιμάχου, ἐπιγραφομένου π ε ρ ὶ τ ῆ ς Ἀ τ τ ά λ ο υ π α ι δ ε ί α ς, διασωθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου, καὶ περιέχοντος πᾶσαν κολακείαν χαμαίζηλον καὶ ταπεινὴν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τούτου. Ὁ Λυσίμαχος οὗτος μήπως εἶναι εἷς τῶν πολλῶν συγγραφέων, εἰς οὓς ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου ἀνέθεσε τὴν συγγραφὴν τοῦ βίου αὐτοῦ; Ὁ Παυσανίας τοὐλάχιστον ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο καὶ λυπεῖται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν μνημείων τούτων τῆς ἀρχαιότητος, λέγων «τὰ δὲ εἰς Ἄτταλον ἡλικίᾳ τε ἦν ἀρχαιότερα, ὡς μὴ μένειν ἔτι τὴν φήμην αὐτῶν, καὶ οἱ συγγενόμενοι τῷ βασιλεῖ ἐπὶ συγγραφῇ τῶν ἔργων, καὶ πρότερον ἔτι ἠμελήθησαν» 1).

« Ἡ εὔνοια μεθ' ἧς ἐτίμα τοὺς λογίους ἀπῄτει μείζονα προσοχὴν παρὰ τῶν διακριθέντων κατὰ τὰς ἑπομένας ἐποχάς. Ὁ Ἀρκεσίλαος ἠσθάνθη, ἐν διαφόροις περιστάσεσι, τὰ ἀποτελέσματα τῆς γενναιοδωρίας αὐτοῦ, καθόσον ἐν τῷ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἀπαντῶμεν ἐπίγραμμα τοῦ φιλοσόφου τούτου πρὸς τιμὴν τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐπιβεβαιοῖ πρὸς τούτοις ὅτι ὁ Ἄτταλος ἐδωρήσατο εἰς τὸν Λακύδην τὸν κῆπον ἐν ᾧ συνήρχοντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ σπουδαῖα καθιδρύματα ἐν Περγάμῳ, ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἀπήντησεν ὅτι αἱ εἰκόνες τῶν βασιλέων πρέπει νὰ θεῶνται μόνον μακρόθεν. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι σοφοί τινες, ἧττον τοῦ Λακύδου ἀδρόφρονες, ἔζων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως τούτου, καθὰ μαρτυρεῖ

(1) Ἐκλ. 1 κεφ. 6, 1.

ὁ Ἀθήναιος, ὅστις ἀναφέρει ὅτι ὁ ποιητὴς Κτησιφῶν διετέλει ἐπόπτης τῶν κτημάτων, ἅτινα ὁ Ἄτταλος κατεῖχεν εἰς τὴν Αἰολίδα.

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΡΓΑΜΩ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ. — «Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ὁ Ἄτταλος προσήνεγκε τῇ δημοκρατίᾳ τῶν γραμμάτων, ἡ σπουδαιοτέρα, ἀναμφιρρήστως, εἶναι ἡ σύστασις τῆς περιωνύμου ἐν Περγάμῳ Βιβλιοθήκης, πολλὴν δόξαν περιποιησάσης τῷ πρώτῳ αὐτῆ ἱδρυτῆ. Κατὰ τὸν Varron, οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, ὧν τὴν ζηλοτυπίαν διηρέθισεν ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη ἐπιχείρησις, ἀπηγόρευσαν τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ παπύρου. Τότε ἀνεκαλύφθη ἡ περγαμινή. Ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος τὴν χρῆσιν τῆς περγαμινῆς τίθησιν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀττάλου· τοῦτ' αὐτὸ φρουρεῖ καὶ ὁ Τζέτζης. Ἀμφότεροι δὲ ἀποδίδουσι τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως τῆς περγαμινῆς εἰς Κράτην τὸν Γραμματικὸν, σύγχρονον τοῦ Ἀττάλου καὶ πρεσβευτὴν αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ »1).

Δὲν ἐπροστάτευε δὲ μόνον τὰ γράμματα, ἀλλ' ἠγάπα περιπαθῶς καὶ τὴν καλλιτεχνίαν. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἄτταλος ἠγόρασεν ἀντὶ 100 ταλάντων εἰκόνα τινα τοῦ ζωγράφου Ἀριστείδου. Ὁ αὐτὸς Πλίνιος ὡς καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Βιτρούβιος ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Ἄτταλος ᾠκοδόμησε λαμπρὰ ἀνάκτορα ἐν Τράλλοις. Αὐτῷ ἀποδίδουσι συγχρόνως καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ χρυσοῦ ἐπὶ τῶν ταπητουργημάτων. Τέλος, αἱ μεγάλαι αὗται ἀρεταὶ ἀνέδειξαν τὸν Ἄτταλον ὑπέρτερον τῶν προκατόχων αὐτοῦ, οὐδεὶς δὲ τῶν διαδόχων του διετήρησε τὸν θρόνον μετὰ μείζονος δόξης, φρονήσεως καὶ συνέσεως.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΤΗΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΔΟΣ, ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΑΛΟΥ. — Ὁ Ἄτταλος ἔσχε καὶ σύζυγον ἀξίαν αὐτοῦ, τὴν Ἀπολλωνιάδα, ἣν ὁ Πολύβιος (βιβλ. 23, 18) ἐγκωμιάζει οὕτωσίν. «Ἀπολλωνιάς, ἡ Ἀττάλου τοῦ πατρὸς Εὐμένους τοῦ βασιλέως γαμετή, Κυζικηνὴ ἦν· γυνὴ δὲ διὰ πλείους αἰτίας ἀξία μνήμης καὶ παρασημασίας. Καὶ γὰρ ὅτι δημότις ὑπάρχουσα βασίλισσα ἐγεγόνει, καὶ ταύτην διεφύλαξε τὴν ὑπεροχὴν μέχρι τῆς τελευταίας, οὐχ ἑταιρικὴν προσφερομένη πιθανότητα, σωφρονικὴν δὲ καὶ πολιτικὴν σεμνό-

(1) Varron, cité par Pline, in XIII, ch. 21—Saint Jérôme epist d Chrom.—Tzetzès, chil. XII, vers 345—343.—Hist. 405.

τητα καὶ καλοκἀγαθίαν, δίκαιον τυγχάνειν τῆς ἐπ᾽ ἀγαθῷ μνήμης ἐστίν· καὶ καθόλου, ὅτι τέτταρας υἱοὺς γεννήσασα, πρὸς πάντας τούτους ἀνυπρέβλητον διεφύλαξε τὴν εὔνοιαν καὶ φιλοστοργίαν μέχρι τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς, καίτοι χρόνον οὐκ ὀλίγον ὑπερβιώσασα τἀνδρός. Πλὴν οἵ γε περὶ τὸν Ἄτταλον ἐν τῇ παρεπιδημίᾳ καλὴν περιεποιήσαντο φήμην, ἀποδιδόντες τῇ μητρὶ τὴν καθήκουσαν χάριτά καὶ τιμήν· ἄγοντες γὰρ ἐξ ἀμφοῖν ταῖς χεροῖν μέσην αὐτῶν τὴν μητέρα, περιήεσαν τὰ θ᾽ ἱερὰ καὶ τὴν πόλιν μετὰ τῆς θεραπείας, ἐφ᾽ οἷς οἱ θεώμενοι μεγάλως τοὺς νεανίσκους ἀπεδέχοντο καὶ κατηξίουν· καὶ μνημονεύοντες τῶν περὶ τὸν Κλέοβιν καὶ Βίτωνα συνέκρινον τὰς αἱρέσεις αὐτῶν, καὶ τὸ τῆς προθυμίας τῆς ἐκείνων λαμπρὸν τῷ τῆς ὑπεροχῆς τῶν βασιλέων ἀξιώματι συναναπληροῦντες. Ταῦτα δ᾽ ἐτελέσθη ἐν Κυζίκῳ μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν πρὸς Προυσίαν τὸν βασιλέα».

Οἱ ὑπήκοοι αὐτῆς ἀπεκάλουν Εὐσεβῆ, ἐν δὲ τῇ Τέῳ ἐτιμᾶτο ὡς θεὰ λατρευομένη ἰδιαζόντως ὡς καὶ βραδύτερον ἡ Στρατονίκη, θυγάτηρ τοῦ Ἀριαράνδου, βασιλέως τῆς Καππαδοκίας καὶ σύζυγος Ἀττάλου τοῦ δευτέρου. Βραδύτερον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐπέδωκαν καὶ εἴς τινα πόλιν τῆς Λυδίας, κειμένην μεταξὺ Σάρδεων καὶ Περγάμου.

ΕΥΜΕΝΗΣ Ο Β΄. ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΑΤΤΑΛΟΝ. — Τὸν Ἄτταλον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐμένης ὁ Β΄, ὅστις, τῇ συνδρομῇ τῶν Ρωμαίων, ἐπέκτεινε τὰ κράτη αὐτοῦ, πιστὸς σύμμαχος τῶν Ρωμαίων μέχρι τελευτῆς διατελέσας καὶ λίαν ὑποστηριχθεὶς ὑπὸ τῶν τριῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν τοῦ Ἀττάλου, Ἀθηναίου καὶ Φιλεταίρου.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΑΝΑΓΚΑΣΘΕΝΤΟΣ ΝΑ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΡΙΑΣ. — Ἐν τούτοις, δύο ἀπεσταλμένοι τῆς Ρώμης προσῆλθον ὅπως μετὰ τοῦ Φλαμινίνου, θέσωσι τὰς βάσεις τῆς μετὰ τοῦ Φιλίππου συνθήκης. Εἷς δὲ τῶν πρωτίστων ὅρων τῆς συνθήκης ταύτης ἦν ἡ αὐτονομία ἁπασῶν τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ Ἑλληνίδων πόλεων, τοῦ Φιλίππου ὑποχρεωθέντος ν᾽ ἀποσύρῃ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν θέσεων ἃς ἐκυρίευσε καὶ, ἰδίως ἐν Ἀσίᾳ, ἐξ Εὐρώμου, Πεδάσων, Βαργυ-

λίας, Ἰασσοῦ, Μυρίνης καὶ Ἀβύδου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κίον, ὁ Κουΐνκτιος ὤφειλε νὰ γράψῃ εἰς τὸν Προυσίαν τὸν βασιλέα τῆς Βιθυνίας, ὅπως κοινοποιήσῃ αὐτῷ τὴν θέλησιν τῆς Συγκλήτου.

ΟΡΟΙ ΑΦΟΡΩΝΤΕΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ. — Ἀπηγορεύθη, ἐκτὸς τούτου, αὐστηρῶς εἰς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας νὰ ἐγείρῃ πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου.

Ὁ Εὐμένης κατέλαβε τὴν Αἴγιναν καὶ ἐκυρίευσεν, ἐκτὸς τούτου, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τοῦ Φιλίππου. Τέλος οἱ Ρόδιοι ἔλαβον τὴν Στρατονίκειαν τῆς Καρίας καὶ ἄλλας πόλεις, ἃς κατέλαβεν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας· ἡ πλειονοψηφία τῶν δύο ἀπεσταλμένων ἐν Ἑλλάδι ὅπως κανονίσωσι μετὰ τοῦ Φλαμινίνου τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, ἐπεθύμει νὰ δωρήσῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Περγάμου τὴν Ὠρεόν, τὴν Ἐρέτρειαν καὶ πιθανῶς τὴν Χαλκίδα, αἵτινες, ὡς εἴχομεν ἴδει, ἐγκατελείφθησαν εἰς τὸν Ἄτταλον τὸν Α΄. ὡς ἀμοιβὴ τῶν ἐκδουλεύσεων αὐτοῦ ἐν τῷ κατὰ Φιλίππου πολέμῳ, ἀλλ' ὁ Κουΐνκτιος ἀντέστη καὶ ἡ σύγκλητος παρεδέξατο τὴν γνώμην αὐτοῦ. Ὁ Εὐμένης ἀπώλεσεν ὅθεν τὴν Εὔβοιαν, καθόσον μήτε αἱ ἀνωτέρω θέσεις ἐξησφάλιζον αὐτήν, μήτε ὁ ὅρμος τῆς Αἰγίνης, οὗ ἔμενε κύριος, ἐξισοῦτο πρὸς τὴν ἀπώλειαν ταύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Πόλεμοι τοῦ Ἀντιόχου μετὰ τῆς Ρώμης καὶ τοῦ βασιλίως τῆς Περγάμου μέχρι τῆς ἐν Μαγνησίᾳ μάχης (196—190).

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ. — Ἡ ἔκβασις τῆς ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς μάχης, ἐξαναγκάσασα τὸν Φίλιππον νὰ ζητήσῃ τὴν μετὰ τῶν Ρωμαίων εἰρήνην, ἠλευθέρωσε τὴν Ρώμην καὶ τοὺς Ἀτταλίδας τοῦ μᾶλλον κεκηρυγμένου ἐχθροῦ αὐτῶν· ἤδη πρὸ τῆς εἰρήνης ὁ χρησμὸς ἐπραγματοποιήθη ἐν Συρίᾳ, καὶ ὁ Κουΐνκτιος ἔσπευσε νὰ συνθηκολογήσῃ, καθόσον ἦν βέβαιος ὅτι ὁ Ἀντίοχος παρεσκευάζετο νὰ διέλθῃ εἰς Εὐρώπην καὶ ἄρξηται τοῦ πολέμου. Οὕτωσιν ἡ Ρώμη προ-

ἐλαβε νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀκροκόρινθον καὶ διατηρήσῃ τὴν φρουρὰν τῆς Χαλκίδος καὶ Δημητριάδος.

ΠΕΜΠΕΙ ΠΡΕΣΒΕΙΑΝ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — Πράγματι, ὁ Ἀντίοχος, εἰσελθὼν εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ κτήσεις, καὶ προβλέπων ὅτι, τοῦ Φιλίππου ἡττηθέντος, μόνος αὐτὸς ἠδύνατο νὰ συνενώσῃ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ ἅπαντα τὰ διεσκορπισμένα στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ ὑπερασπίσῃ αὐτὸν κατὰ τῆς πλεονεκτικῆς φιλοδοξίας τῶν Ρωμαίων, παρεσκευάζετο εἰς νέον πόλεμον, πεποιθὼς ὅτι ἡ Ρώμη δὲν θὰ ἐπέτρεπε μήτε τὰς ἐν Ἀσίᾳ ἐπιδρομὰς μήτε τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατακτητικῶν αὐτοῦ σχεδίων. Καὶ πρῶτον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ν' ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς Ρώμης, πέμπει εἰς Ρώμην πρεσβείαν ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ἀρχαίσις συνθήκαις, ταῖς συνενούσαις τοὺς βασιλεῖς τῆς Συρίας μετὰ τῆς δημοκρατίας. Ἐπειδὴ ἐν Ρώμῃ ἀβεβαιότης τις ὑπῆρχε περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ κατὰ Φιλίππου πολέμου, ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ ὅπως ὑποδεχθῶσι φιλοφρονέστατα τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας. Ἀλλ' αἱ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ὑπαγορευθεῖσαι αὗται προφυλάξεις δὲν ἐξηπάτησαν τὸν Ἀντίοχον.

ΖΗΤΕΙ ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΑΥΤΩ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΙΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ. — Πεποιθὼς ὅτι θᾶττον ἢ βράδιον ὁ πόλεμος ἤθελε ἐκραγῇ, διαπραγματεύται μετὰ τῶν διαφόρων βασιλέων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐπιδιώκει τὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν πρὸς πραγμάτωσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, φρονῶν ἀναμφιβόλως ἐλλόγως ὅτι, ἐὰν οἱ βασιλεῖς τῆς Καππαδοκίας, τοῦ Πόντου, τῆς Περγάμου καὶ τῆς Βιθυνίας συνήνουν τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ ἐὰν διὰ τῆς ἐπικουρίας αὐτῶν κατώρθου νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ὁ Φίλιππος, μεθ' ὅλας τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἀπωλείας, δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ παράσχῃ αὐτῷ τὴν συνδρομήν του, ἡ Ρώμη θὰ ἐγκατέλειπε τὰ σχέδια αὐτῆς, αὐτὸν δὲ κύριον τῶν λειψάνων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἣν θὰ ἀνίδρυε καὶ θὰ ἐπεξέτεινεν εὐχερῶς. Ἀλλ' οἱ Ρωμαῖοι, μακρὰν εὑρισκόμενοι, ἐφάνησαν ἧττον ἐπιφοβώτεροι τοῦ Ἀντιόχου εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀσίας, οἵτινες δὲν ἀπεδέχθησαν τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως τῆς

Συρίας, ἐκτὸς τοῦ βασιλέως τῆς Καππαδοκίας, εἰς ὃν ὁ Ἀντίοχος ἔδωκεν εἰς γάμον μίαν τῶν θυγατέρων του.

Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΜΑΧΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ.—Ὁ Ἀντίοχος εἶχε δώσει εἰς γάμον τὴν ἑτέραν τῶν θυγατέρων του εἰς τὸν Εὐμένην, ἡγεμόνα τῆς Ἀσίας, οὗ ἡ συμμαχία ἐφαίνετο μᾶλλον αὐτῷ ἀρεστή. Πράγματι, ὁ Εὐμένης κατεῖχε πολυάριθμον καὶ καλῶς ἐξηρτημένον στόλον, στρατὸν γεγυμνασμένον πολλάκις πολεμήσαντα παρὰ τοῖς Ρωμαίοις καὶ λίαν ἐξασκηθέντα ἐν τῇ πεφωτισμένῃ αὐτῶν σχολῇ. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου, ὅστις κατενόει κάλλιστα ὅτι αἱ πρόοδοι τοῦ Ἀντιόχου μόνον ἐλατήριον εἶχον τὸ συμφέρον, δὲν ἐνόμισε σκόπιμον νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἄτταλος καὶ Φιλέταιρος ἠπόρουν ἐπὶ τῇ ἀρνήσει αὐτοῦ, ἀπήντησεν ὅτι «τὰ πάντα ἀναγγέλλουσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας θὰ λάβῃ μετ' οὐ πολὺ τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Ρωμαίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς ὁ πόλεμος θὰ ᾖ ἰσοβαρής, ἀλλὰ τέλος ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ πειθαρχία θὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν νίκην ὑπὲρ τοῦ γενναίου τούτου λαοῦ. Ἐὰν μὲν ἡττηθῇ ὁ Ἀντίοχος, τὸ βασίλειόν μου θὰ ᾖ λίαν ἐξησφαλισμένον, ἐὰν τοὐναντίον νικήσῃ, θὰ ἀναγκασθῶ νὰ ὑπακούσω αὐτῷ ὡς εἰς κύριον.» 1)

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗΝ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΑΣ ΚΑΤΕΧΕΙ Ο ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΕΙΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΡΙΑΝ.—Ὁ Ἀντίοχος δὲν ἀπεμακρύνθη τῶν σχεδίων αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον, ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἐξ Αἰγύπτου, ἤρξατο νὰ καταστρέφῃ πάσας τὰς πόλεις τῆς Κοίλης Συρίας, ὑπαγομένης τῷ Πτολεμαίῳ. Τέλος δ' ἦλθε παραχειμάσων εἰς Ἀντιόχειαν, καταβαλὼν ἀδάμαστον ἐνεργητικότητα ὅπως περισυνάξῃ ἁπάσας τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλείου του καὶ ἐξοπλίσῃ ἰσχυρῶς τὸ βασιλειόν του κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν. Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἐκστρατείας, διέταξε τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς Ἀδρίαν καὶ Μιθριδάτην νὰ προχωρήσωσι κατὰ ξηρὰν μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως καὶ ἀναμένωσιν αὐτὸν εἰς Σάρδεις. Αὐτὸς δὲ ἐξεστράτευσεν ἀμέσως μετὰ στόλου 100 νηῶν καταφράκτων καὶ ἄλλων 200 λεπτῶν ἐπὶ τῷ διπλῷ σκοπῷ ὅπως, στρατοπεδεύων εἰς Κι-

(1) Ἀππ. Συρ. 5.—Τίτ. Λιβ. βιβλ. 35, 13.

λικίαν καὶ Καρίαν, ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῶν τῷ Πτολεμαίῳ ὑποκειμένων θέσεων καὶ ὑποστηρίξῃ ἔτι τὸν Φίλιππον, μὴ ἡττηθέντα εἰσέτι ὀλοσχερῶς, διά τε τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ. — Ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ, οἱ Ρόδιοι, οἵτινες διὰ τῆς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπιτηδειότητος αὐτῶν, ἐπεδείξαντο οὐ μόνον τὴν πρὸς τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν πίστιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, παρέσχον τρανώτατα τεκμήρια τῶν αἰσθημάτων των τούτων. Χωρὶς νὰ φοβηθῶσι τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτοὺς πόλεμον, ἔπεμψαν πρεσβευτὰς πρὸς Ἀντίοχον μέχρι Νεφελίδος, ἀκρωτηρίου τῆς Κιλικίας, ὅπως κηρύξωσιν αὐτῷ ὅτι, ἐὰν ἔβαινε περαιτέρω, θὰ ἐξήρχοντο κατ' αὐτοῦ οὐχὶ ὑπὸ μίσους τινος προσωπικοῦ πρὸς αὐτὸν ἐλαυνόμενοι, ἀλλὰ ὅπως ἐμποδίσωσιν αὐτῷ νὰ συνενώσῃ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις μετὰ τὰς τοῦ Φιλίππου καὶ θέσῃ οὕτως ἐμπόδια εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἣν οἱ Ρωμαῖοι ἐπεθύμουν νὰ ἀποδώσωσι τῇ Ἑλλάδι. «Κωλύειν τὸν Ἀντίοχον, λέγει ὁ Πολύβιος, παραπλεῖν, οὐκ ἀπεχθείας χάριν, ἀλλ' ὑφορώμενοι, μή, Φιλίππῳ συνεπισχύσας, ἐμπόδια γίνεται τῇ τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίᾳ». 1) Ὁ Ἀντίοχος τότε κατεγίνετο εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Κταυρακησίου. Καίτοι ἐκυρίευσε τὸ Ζεφύριον, τοὺς Σόλους, τὴν Ἀφροδισιάδα, τὴν Κόρυζον καὶ αὐτὴν τὴν Σεληνοῦντα, ἀφοῦ παρέκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Ἀνεμώριον τῆς Κιλικίας, καί τοι ἅπασαι αὗται αἱ θέσεις και τὰ ἄλλα φρούρια τῆς αὐτῆς παραλίας ὑπετάγησαν φόβῳ ἢ ἑκουσίως, τὸ Καρακήσιον μόνον εἶχε κλείσει τὰς θύρας αὐτοῦ καὶ ἐκράτει αὐτὸν ἐκεῖ μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας του. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Ροδίων. Καίτοι ἡ ἀποστολὴ τῶν Ροδίων προσέβαλε κἄπως τὴν βασιλικὴν φιλοδοξίαν του, ὁ Ἀντίοχος ὅμως κατώρθωσε νὰ περιστείλῃ τὴν ὀργήν του καὶ ἀπήντησεν ὅτι θὰ ἀποστείλῃ εἰς Ρόδον πρεσβείαν ἐντεταλμένην νὰ ἀνανεώσῃ τὰς ἀρχαίας τῶν προγόνων αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἔτι συνθήκας μετὰ τῆς δημοκρατίας ταύτης καὶ διασκεδάσῃ τὴν λύπην, ἣν ἡ ἄφιξίς του προὐξένει τοῖς Ροδίοις, καθόσον οὐδόλως προτίθετο τὴν βλά-

(1) Βιβλ. 18, 24, 11.

θην τῶν Ροδίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ρωμαίους, τεκμήριον τοῦ ὅτι δὲν διενοεῖτο ποσῶς νὰ διακόψῃ τὰς μετ' αὐτῶν φιλίας σχέσεις του, ἦν ἡ πρεσβεία, ἣν ἀπέστειλεν αὐτοῖς, ἡ φιλικὴ ἀπάντησις τῆς συγκλήτου καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδοθέντα βουλεύματα αὐτῆς.

Οἱ πρεσβευταὶ τοῦ Ἀντιόχου ἀφίκοντο, πράγματι, ἐκ Ρώμης· Ἀλλ' ἐνῷ ἐξέθετον τῷ βασιλεῖ, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ροδίων, τὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ἦλθεν ἡ εἴδησις τῆς ὁριστικῆς νίκης τῶν ἐν Κυνὸς Κεφαλῶν· ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἐξασφαλίσασα τοὺς Ροδίους ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὴν ἰδέαν νὰ ἀποστείλῃ τὸν στόλον αὐτοῦ κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας. Τὸ σχέδιον τοῦτο, εἶναι ἀληθὲς, ἔμεινεν ἀνεκτέλεστον. Ἀλλ' οὐχ ἧττον οἱ Ρόδιοι καθῆκον αὐτῶν ἐθεώρησαν νὰ περιφυλάξωσι τὰς ἐλευθέρας καὶ συμμάχους πόλεις τοῦ Πτολεμαίου εἴτε διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐπικουριῶν, εἴτε διὰ τῶν συμβουλῶν ἃς ἔδωκαν ἐγκαίρως καὶ δι' ὧν κατωρθώθη ἡ ἀποτυχία τοῦ ἐχθροῦ. Οὕτως ἡ ὀξυδέρκεια αὐτῶν ἐξησφάλισε εἰς τὴν Καῦνον, Μύνδον, Ἁλικαρνασσὸν καὶ Σάμον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν 1).

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΡΟΣΚΑΛΕΙΤΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ, ΝΑ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. — Ἐν τοσούτῳ ὁ Φλαμινίνος ἀνεκήρυξεν εἰς τοὺς Ἰσθμιακοὺς ἀγῶνας τὴν ἀνεξαρτησίαν ἁπασῶν τῶν Ἑλληνίδων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας πόλεων καὶ ἡ ἀνακήρυξις αὕτη ἐγένετο ὑποδεκτὴ διὰ τοῦ διαπυρεστέρου ἐνθουσιασμοῦ. Ἀκολούθως ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τοὺς πρεσβευτὰς τῶν βασιλέων, τῶν λαῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν. Ὁ Ἡγησιάναξ καὶ ὁ Λυσίας, οὓς ὁ Ἀντίοχος εἶχε πέμψει παρ' αὐτῷ, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἥττης ἣν ὑπέστη ὁ Φίλιππος, εἰσήχθησαν παρ' αὐτῷ πρῶτοι πάντων· ὡμίλησαν δὲ σχεδὸν ὡς πρὸ ὀλίγου ἐν Ρώμῃ, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ προσελκύσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Φλαμινίνου. Ἡ σύγκλητος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ τὸν Ἀντίοχον περιελθόντα εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ γαυριῶντα ἐπὶ τῇ ἐπεκτάσει τῶν κρατῶν αὐτοῦ, μηδὲ νὰ σταυρώσῃ τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Ἀντιόχου, ἐπιδιώκοντος τὴν πραγματοποίησιν τῶν φιλοδόξων

(1) Τίτ. Λίβ. βιβ. 33, 20.

αὐτοῦ σχεδίων. Ἐδήλωσεν ὅθεν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ θετικωτέρου τρόπου, ὅτι ὁ κύριός των προσεκλήθη νὰ ἐκκενώσῃ ἅπάσας τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας τὰς ἀνηκούσας εἰς τὸν Φίλιππον ἢ τὸν Πτολεμαῖον καὶ σεβασθῇ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐλευθέρων πόλεων καὶ ἰδίως τῶν Ἑλληνίδων, ἀπαγορευθείσης αὐτῷ τῆς εἰς Εὐρώπην διαβάσεως ἢ τῆς ἐκεῖ ἀποστολῆς στρατοῦ.

ΠΟΛΙΟΡΚΕΙ ΤΗΝ ΣΜΥΡΝΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΑΜΨΑΚΟΝ. — Οὕτωσὶν ἐπαπειλούμενος ὁ Ἀντίοχος ἐνέμενε μετὰ πλείονος πεισμονῆς εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Καταπλεύσας μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ εἰς Ἔφεσον, πρὸ πολλοῦ τοῖς βασιλεῦσι τῆς Αἰγύπτου ὑποκειμένην, ἤρξατο πολιορκῶν αὐτὴν, διότι καὶ «πάνυ ὠρέγετο τῆς Ἐφέσου διὰ τὴν εὐκαιρίαν· τῷ δοκεῖν μὲν κατὰ Ἰωνίας καὶ τῶν ἐφ' Ἑλησπόντου πόλεων, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀκροπόλεως ἔχειν θέσιν, κατὰ δὲ τῆς Εὐρώπης ἀμυντήριον ὑπάρχειν ἀεὶ τοῖς Ἀσίας βασιλεῦσιν εὐκαιρότατον».1)

Κυριεύσας αὐτὴν διεχείμασεν ἐν αὐτῇ· τοῦ ἔαρος δ' ἐπιστάντος ἀνέλαβε νὰ ὑπαγάγῃ αὐτῷ ἅπάσας τὰς αὐτῷ ἀνηκούσας πόλεις τῆς Ἀσίας, φρονῶν ὅτι αἱ ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ κείμεναι πόλεις μὴ δυνάμεναι ν' ἀντιστῶσι θ' ἀπεδέχοντο εὐχερέστατα τὸν ζυγὸν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Λάμψακος ἐπεθύμουν νὰ μένωσιν ἐλεύθεραι, καὶ φόβος ὑπῆρχε μήπως, ἀποδεκτῶν γενομένων τῶν αἰτήσεων αὐτῶν, τὸ μὲν παράδειγμα τῆς Σμύρνης μιμηθῶσι καὶ αἱ πόλεις τῆς Αἰολίδος καὶ Ἰωνίας, τὸ δὲ τῆς Λαμψάκου αἱ ἐφ' Ἑλλησπόντου πόλεις. Ἔπεμψεν ὅθεν ἐξ Ἐφέσου τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν πρὸς πολιορκίαν τῆς Σμύρνης καὶ διέταξε τὸν ἐν Ἀβύδῳ στρατὸν αὐτοῦ νὰ ἀφήσῃ ἐν αὐτῇ μικράν τινα φρουρὰν καὶ ὡδεύσῃ κατὰ τῆς Λαμψάκου. Μὴ ἐπιθυμῶν δὲ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν βίαν πρὸς ἐκφοβισμὸν τῶν κατοίκων, προσέτρεξεν εἰς τὴν εὐμένειαν καὶ τὴν πειθώ. Οἱ πρεσβευταὶ αὐτοῦ ὑπέδειξαν τοῖς πολιορκουμένοις τὴν ἀνωφελῆ ἀντίστασιν αὐτῶν, ἐξορκίσαντες αὐτοὺς νὰ παραδοθῶσι καὶ οὕτως ἐπιτύχωσι τῶν αἰτήσεων αὐτῶν. Ὑπέδειξαν δ' αὐτοῖς ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ βασιλέως ἀπαιτεῖ ὅπως ἑκουσίως οὗτος παραχωρήσῃ αὐτοῖς τὴν ἐ-

(1) Πολυβ. β. 6. 18, 32.

λευθερίαν. Πρὸς ταῦτα οἱ κάτοικοι ἀπήντησαν ὅτι ὁ Ἀντίοχος θὲν ἔπρεπε μήτε νὰ ἐκπλαγῇ μήτε νὰ ὀργισθῇ διότι δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἄλλως κατὰ τὴν κρίσιμον στιγμὴν καθ' ἣν διεκυβεύετο ἡ ἐλευθερία αὐτῶν καί, ὅτε εἶδον τὰς παραστάσεις αὐτῶν ἀποτυχούσας, ἔπεμψαν πρέσβεις παρὰ τῷ νικητῇ τοῦ Φιλίππου ὅπως ἐκλιπαρίσωσι τὴν μεσολάβησιν αὐτοῦ 1).

ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ. — Περικυκλωθείσης τῆς Σμύρνης, ὁ βασιλεὺς ἀπέπλευσεν ἐξ Ἐφέσου μετὰ τοῦ στόλου του εἰς Ἑλλήσποντον καὶ ἀποβιβάσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς Μάδυτον ἤρξατο πολιορκῶν αὐτήν, ἥτις καὶ παρεδόθη, παρασύρασα οὕτω καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Χερσονήσου. Ὁ Ἀντίοχος ἐφάνη ἐπομένως μεθ' ὅλης τῆς ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεώς του ἐνώπιον τῆς Λυσιμαχείας, ἣν εὗρεν ἔρημον καὶ σχεδὸν κατεστραμμένην καὶ διενοήθη ν' ἀνεγείρῃ τὴν πόλιν ταύτην, ἧς ἡ τοποθεσία ἐπέπρωτο νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ τὰ μέγιστα κατὰ τὸν πόλεμον, ὃν ἐπεχείρει. Ἐντοσούτῳ Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανής, ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ ἁρπαγῇ τοῦ Ἀντιγόνου τῆς Κοίλης Συρίας, τῆς Κιλικίας καὶ τῆς σπουδαιοτάτης θέσεως τῆς Ἐφέσου, ἔπεμψε πρέσβεις εἰς Ρώμην ὅπως διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς παρασπονδίας ταύτης. Ἡ σύγκλητος, ἥτις ἐνόμιζε καθῆκον αὐτῆς νὰ ὑπομένῃ, ἐπελάβετο ἀμέσως τῆς εὐκαιρίας ταύτης καὶ ἐξαπέστειλε πρεσβευτὰς ἐντολὴν ἔχοντας ὅπως, ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς συμφιλιώσεως τῶν δύο βασιλέων, λάβωσι γνῶσιν τῶν προθέσεων καὶ τῶν παρασκευῶν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας καὶ ἀντιστῶσιν αὐτῷ ὅσον τὸ δυνατόν. Πρόεδρος τῆς πρεσβείας ταύτης ἦν ὁ Λ. Κορνήλιος 2).

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ. — Ὁ Λ. Κορνήλιος παρέμεινεν εἰς Σηλυμβρίαν, ἐνῷ οἱ τρεῖς τῶν δέκα πρεσβευτῶν, τῶν ἐντεταλμένων ὑπὸ τῆς Ρώμης νὰ συνάψωσι συνθήκην μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ ἐπιστατήσωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, μετέβησαν εἰς Λυσιμάχειαν· ἦσαν δ' οὗτοι ὁ Π. Οὐΐλιος καὶ ὁ Λ. Τερέντιος, ἀπεσταλμένοι ἰδίως παρὰ τῷ Ἀ-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 33, 38 — Ἀππ. Συρ. κεφ. 2.
(2) Τίτ. Λίβ. βιβλ. 33, 38 — Ἀππιαν. Συρ. κεφ. 1—3.

τιόχῳ, οἵτινες δὲν ἦσαν εἰς Συρίαν, ἀλλ᾽ ἤρχοντο ἐκ Θάσου καὶ τέλος ὁ Π. Λέντουλος ὅστις ἤρχετο ἐκ Βαργυλίας, ἀφοῦ παρέστη εἰς τὴν ἐκκένωσιν τῶν θέσεων τῆς Καρίας, ἃς ὁ Φίλιππος ὤφειλε νὰ ἐγκαταλείψῃ. Ὁ Κορνήλιος προσῆλθε καὶ συνηγώθη μετ᾽ αὐτῶν εἰς Λυσιμάχειαν καὶ μετ᾽ ὀλίγον καὶ ὁ Ἀντίοχος, ὅστις εὑρίσκετο εἰς Θράκην, μετέβη εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Ἐν τῇ συνεντεύξει, ἥτις ἔλαβε χώραν μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν τὰ πνεύματα λίαν ἐξηρεθίσθησαν.

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ.—«Ὁ γὰρ Λεύκιος ὁ Κορνήλιος ἠξίου μὲν καὶ τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον ταττομένων πόλεων, ὅσας νῦν εἴληφε κατὰ τὴν Ἀσίαν, παραχωρεῖν τὸν Ἀντίοχον· τῶν δ᾽ ὑπὸ Φίλιππον διεμαρτύρετο φιλοτίμως ἐξίστασθαι· γελοῖον γὰρ εἶναι, τὰ Ρωμαίων ἆθλα τοῦ γεγονότος αὐτῆς πολέμου πρὸς Φίλιππον Ἀντίοχον ἐπελθόντα παραλαμβάνειν· παρήνει δὲ καὶ τῶν αὐτονόμων ἀπέχεσθαι πόλεων. Καθόλου δ᾽ ἔφη θαυμάζειν, τίνι λόγῳ τοσαύταις μὲν πεζικαῖς, τοσαύταις δὲ ναυτικαῖς δυνάμεσι πεποίηται τὴν εἰς τὴν Εὐρώπην διάβασιν· πλὴν γὰρ τοῦ προτίθεσθαι Ρωμαίοις ἐγχειρεῖν αὐτόν, οὐδ᾽ ἔννοιαν ἑτέραν καταλείπεσθαι παρὰ τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις· οἱ μὲν οὖν Ρωμαῖοι, ταῦτ᾽ εἰπόντες, ἀπεσιώπησαν».

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ.—«Ὁ δὲ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν διαπορεῖν, ἔφη, κατά τινα λόγον ἀμφισβητοῦσι πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας πόλεων· πᾶσι γὰρ μᾶλλον ἐπιβάλλειν τοῦτο ποιεῖν ἢ Ρωμαίοις. Δεύτερον δ᾽ ἠξίου, μηδὲν αὐτοὺς πολυπραγμονεῖν καθόλου τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς περιεργάζεται τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἁπλῶς οὐδέν. Εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην, ἔφη, διαβεβηκέναι μετὰ τῶν δυνάμεων, ἀνακτησάμενος τὰ κατὰ τὴν Χερρόνησον καὶ τὰς ἐπὶ Θράκης πόλεις· τὴν γὰρ τῶν τόπων τούτων ἀρχὴν μάλιστα αὐτῷ καθήκειν. Εἶναι μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὴν δυναστείαν ταύτην Λυσιμάχου. Σελεύκου δὲ πολεμήσαντος πρὸς αὐτὸν, καὶ κρατήσαντος τῷ πολέμῳ, πᾶσαν τὴν Λυσιμάχου βασιλείαν δορύκτητον γενέσθαι Σελεύκου. Κατὰ δὲ τοὺς τῶν αὐτοῦ προγόνων περισπασμοὺς ἐν τοῖς ἑξῆς χρόνοις, πρῶτον μὲν Πτολεμαῖον παρασπασάμενον σφετερίσασθαι τοὺς τόπους τούτους, δεύτερον δὲ Φίλιππον· αὐτὸς δὲ νῦν οὐ κτᾶσθαι, τοῖς Φιλίππου καιροῖς συνεπιτιθέμενος, ἀλλ᾽ ἀνακτᾶσθαι τοῖς ἰδίοις καιροῖς συγχρώμενος. Λυσιμαχεῖς δὲ,

παραλόγως ἀναστάτους γεγονότας ὑπὸ Θρακῶν, οὐκ ἀδικεῖν Ρωμαίους, κατάγων καὶ συνοικίζων· πονεῖν γὰρ τοῦτ' ἔφη βουλόμενοι οὐ Ροδίων τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν, Σελεύκῳ δ' οἰκετήριον ἑτοιμάζειν. Τὰς δ' αὐτονόμους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων οὐ διὰ τῆς Ρωμαίων ἐπιταγῆς δέον εἶναι τυγχάνειν τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτοῦ χάριτος. Τὰ δὲ πρὸς Πτολεμαῖον αὐτός, ἔφη, διεξάξειν, εὐδοκουμένους ἐκείνῳ κρίνειν γάρ, οὐ φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς φιλίας ἀναγκαιότατα συντίθεσθαι πρὸς αὐτόν.»

«Τῶν δὲ περὶ τὸν Λεύκιον οἰομένων δεῖν καλεῖσθαι τοὺς Λαμψακηνοὺς καὶ τοὺς Σμυρναίους, καὶ δοῦναι λόγον αὐτοῖς, ἐγένετο τοῦτο. Παρῆσαν δὲ παρὰ μὲν Λαμψακηνῶν οἱ περὶ Παρμενίωνα καὶ Πυθόδωρον· παρὰ δὲ Σμυρναίων οἱ περὶ Κοίρανον, ὧν μετὰ παρρησίας διαλεγομένων, δυσχεράνας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ δοκεῖν λόγον ὑπέχειν ἐπὶ Ρωμαίων τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀμφισβητοῦσι, μεσολαβήσας τὸν Παρμενίωνα. Παῦσαι, φησὶ, τῶν πολλῶν· οὐ γὰρ ἐπὶ Ρωμαίων, ἀλλ' ἐπὶ Ροδίων, ὑμῖν εὐδοκῶ διακριθῆναι περὶ τῶν ἀντιλεγομένων. Καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις διέλυσαν τὸν σύλλογον, οὐδαμῶς εὐδοκήσαντες ἀλλήλοις» 1).

ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ.—ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.—Αἱ συνεδριάσεις αὗται διεκόπησαν διὰ τῆς διαδοθείσης φήμης περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πτολεμαίου, τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν συγκατανευσάντων εἴς τινα ἀνακωχήν. Ὁ μὲν Λ. Κορνήλιος ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον ὅπως προλάβῃ τὰς ταραχὰς, ἅστινες θὰ προὐκάλει βεβαίως ἡ ἀνάρρησις νέου βασιλέως, ὁ δὲ Ἀντίοχος ἤλπιζε νὰ κατωρθώσῃ, ἐπωφελούμενος τῆς περιςάσεως ταύτης, τὴν κατοχὴν τῆς Αἰγύπτου. Ἔλαβεν ὅθεν ἄδειαν παρὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ἀφήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σέλευκον ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πεζικῆς δυνάμεως αὐτοῦ πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν τοιχῶν τῆς Λυσιμαχείας, ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου ἐξ Ἐφέσου. Ἀλλ' ἀναχωρῶν ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τὸν Κουΐνκτιον ὅπως δώσωσιν αὐτῷ ψευδεῖς ὑποσχέσεις περὶ τῆς μετριοπαθείας αὐτοῦ καὶ παρέπλευσε τὰ παράλια τῆς Ἀσίας. Ἀφικόμενος εἰς Πάταρα τῆς

(1) Πολυβ. βιβλ. 18, 24 καὶ 25.

Λυσίας ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἔζη εἰσέτι καὶ μετέβαλε τὸ πρὸς τὴν Αἴγυπτον δρομολόγιόν του, ἐξακολουθήσας νὰ πλέῃ εἰς Κύπρον. Μόλις ὅμως παρέκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Χελιδόνιον, στάσις ἠγέρθη μεταξὺ τῶν ἐρετῶν, ἥτις ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ παραμείνῃ χρόνον τινὰ εἰς Παμφυλίαν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐρυμέδοντος. Τέλος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. Ἀλλὰ διερχόμενος τοὺς ὑψηλοὺς βράχους τοὺς παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Σάρου εὑρισκομένους κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας ἧς ἕνεκα πολλαὶ ναῦς ἐξώκειλαν καὶ πολλαὶ ἐβυθίσθησαν, πολλῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀρίστων ἑταίρων αὐτοῦ ἀπωλεσθέντων. Περισυλλέξας τὰ λείψανα τοῦ στόλου αὐτοῦ, ἀνικάνου πλέον καταστάντος πρὸς πᾶσαν προσβολὴν κατὰ τῆς Κύπρου, ἐπανῆλθεν εἰς Σελεύκειαν καί, ἐπειδὴ ὁ χειμὼν προσήγγιζεν, διηυθύνθη εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς παραχειμασίαν. 1)

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΠΙΚΕΙΤΑΙ.—ΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΠΡΟ ΠΑΝΤΟΣ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΨΩΣΙ ΤΗΝ ΙΣΧΥΝ ΤΟΥ ΝΟΒΙΔΟΣ.—Ο ΕΥΜΕΝΗΣ ΒΟΗΘΕΙ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΟΥΤΟΝ.—Ἐπιστρέψας εἰς Ἀντιόχειαν ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας δὲν ἔμεινεν ἀπρακτῶν, ἀλλὰ διετήρησε συνεχῆ ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Ἀννίβα, ὅστις εὐσταθὴς ἐν τῇ κατὰ τῆς Ρώμης ἔχθρᾳ του ἐζήτει σύμμαχον καὶ συνεμάχησε μετὰ τοῦ Ἀντιόχου. Ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν ἄγνωστα εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν σύγκλητον, εἰς ἣν οἱ πρεσβευταὶ τῆς Δημοκρατίας κατὰ τὴν ἐπάνοδόν των ἀνήγγειλον ὅτι ἐπέκειτο κίνδυνος πολέμου μετὰ τοῦ Ἀντιόχου. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐθεώρουν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπικίνδυνον τὸν Ἀντίοχον, ἐσκέπτοντο πρὸ παντὸς νὰ ἐκμηδενίσωσιν ἕτερον ἐχθρὸν ἐπιφοβώτερον τὸν Νάβιδα, τύραννον τῆς Λακεδαίμονος, ὅστις ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἄργους ἐδέσποζε πάσης τῆς Πελοποννήσου καὶ ἠδύνατο νὰ προσεταιρισθῇ τοὺς Αἰτωλεῖς, ἐχθροὺς ἀσπόνδους τῆς Ρώμης. Εἰς τὸν Κουΐνκτιον λοιπὸν ἀνέθεσαν τὴν ἐντολὴν νὰ ἐκλέξῃ τὴν κατάλληλον στιγμὴν τῆς κατὰ τοῦ Νάβιδος ἐκστρατείας.

Ὁ πόλεμος μετ' οὐ πολὺ ἐξερράγη καὶ ὁ Εὐμένης, πιστὸς ἐν-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 33, 41.

λεστὴς τῶν πρὸς τὴν Ρώμην ὑποχρεώσεών του, ἐξεκίνησε μετὰ τοῦ στόλου του ὅπως βοηθήσῃ τὰς κινήσεις τοῦ Κουΐντίου κατὰ τοῦ Νάβιδος, προσλαβόντος συμμάχους τοὺς Αἰτωλεῖς καὶ τοὺς Ροδίους αὐτούς. Διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου καὶ αὐτοὶ συμπεριελήφθησαν ἐν τῇ ἀνακωχῇ καὶ εἶτα ἐν τῇ εἰρήνῃ, ἣν ὁ Κουΐνκτιος συνῆψε μετὰ τοῦ Νάβιδος, ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ ἴδῃ τὴν Σπάρτην, τὴν ἐν μεγάλαις ἀναμνήσεσι πλουσίαν ταύτην πόλιν, καταστρεφομένην ὑπὸ τοῦ Νάβιδος. Ὁ Εὐμενὴς μετὰ τὴν συνθήκην ἐπανῆλθεν εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ, ὁ δὲ Κουΐνκτιος ἐπανῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς Ρώμην.

Ο ΑΝΝΙΒΑΣ ΚΑΤΑΦΕΥΓΕΙ ΠΑΡΑ ΤΩ ΑΝΤΙΟΧΩ. — Ἀποπερατωθέντος τοῦ πολέμου τούτου, ὑπελείπετο ἡ ὑποδούλωσις τοῦ Ἀντιόχου. Ἤδη ὁ Ἀννίβας ἀναγκασθεὶς νὰ φύγῃ τῆς Καρθαγένης εἶχε πλεύσει εἰς Ἀντιόχειαν (194), ἔνθα, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν, ἀπέπλευσεν πρὸς ἀντάμωσιν αὐτοῦ εἰς Ἔφεσον. Ὁ Ἀντίοχος ἀμφεταλαντεύετο εἰσέτι περὶ τοῦ πρὸς Ρωμαίους πολέμου· διὸ εἶχεν ἀποστείλει πρεσβευτὰς πρὸς Κουΐντιον πρὸς διαπραγμάτευσιν τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ τὸ διάβημα τοῦτο ἀπέτυχεν. Ἡ ἄφιξις τοῦ Ἀννίβα ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς ἀμφιταλαντεύσεις του καὶ ἀπεφάσισε τὸν πόλεμον τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἀφ' ἑτέρου ἔμαθεν ὅτι οἱ Αἰτωλεῖς εἶχον ἀποσκιρτήσῃ τῆς Ρωμαϊκῆς συμμαχίας καὶ καθόσον ἐπίστευεν ὅτι ἠδύνατο ἡ συνδρομὴ αὐτῶν νὰ ὠφελήσῃ αὐτὸν σπουδαίως καθ' ἣν ἡμέραν ἐλάμβανεν ὡς βάσιν τῶν κατὰ τῆς Ρώμης ἐργασιῶν του τὴν Ἑλλάδα.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΝΙΒΑ. — Ὑπὸ τοιούτου σκοποῦ ἐμφορούμενος ἔδει πρὸς πραγμάτωσιν αὐτοῦ νὰ λάβῃ τὰς συμβουλὰς πεπειραμένου στρατηγοῦ. Ὁ Ἀννίβας μίαν μόνην ἰδέαν εἶχε, νὰ καταστήσῃ θέατρον τῶν ἐργασιῶν τὴν Ἰταλίαν, καθόσον ἡ Ἰταλία θὰ ἐχορήγει εἰς ξένον ἐχθρὸν ζωοτροφίας καὶ στρατόν. Ἐὰν δὲν ἐπεδίωκε τὴν ἐξέγερσιν αὐτῆς, ἐὰν ὁ Ρωμαϊκὸς λαὸς ἦτον ἐλεύθερος νὰ κινήσῃ τὸν πόλεμον ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πόρων αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, οὐδεὶς βασιλεύς, οὐδεὶς λαὸς θὰ ἦτον εἰς θέσιν νὰ ἀντιστῇ κατὰ τῆς Ρώμης· ἐζήτησεν ὅθεν νὰ τῷ χορηγήσωσιν ἑκατὸν καταφράκτους νῆας, μυρίους πεζοὺς καὶ χιλίους ἱππεῖς. Μετὰ τοῦ στόλου τούτου ἤθελε πλεύσει κατὰ

πρῶτον εἰς Ἀφρικὴν ἐλπίζων νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀναστάτωσιν τῆς Καρθαγένης. Ἐν ἀποτυχίᾳ, θὰ ἔπλεε πρός τι μέρος τῆς Ἰταλίας, ὅπως ἐξεγείρῃ τὸν κατὰ τῶν Ρωμαίων πόλεμον. Ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λοιποῦ τῶν δυνάμεών του ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην, νὰ στρατοπεδεύσῃ εἴς τι μέρος τῆς Ἑλλάδος καὶ χωρὶς νὰ μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν νὰ ἦ ἕτοιμος νὰ παρεμποδίσῃ τὴν διάβασιν τῶν Ρωμαίων. Τοιουτοτρόπως οἱ Ρωμαῖοι θὰ ὀπισθοχώρουν.

ΝΕΑ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ. — Ἓν ἔτος παρῆλθε καὶ ὁ Ἀντίοχος οὐδὲν ἀπεφάσισεν. Ἐπανῆλθεν εἰς Θράκην καὶ ἐξηκολούθει νὰ διαμένῃ ἐν αὐτῇ μονίμως, ἐλευθερόνων πάντας τοὺς Ἕλληνας τοὺς ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς Θράκας εὐεργετῶν τοὺς Βυζαντίους, ὧν ἡ θέσις εἰς τὸ στόμιον τοῦ Πόντου καθίστα τὴν συμμαχίαν αὐτῶν ἐπιθυμητὴν καὶ ἐπιδιώκων τὴν ἐξασφάλησιν τῆς ἐπικουρίας τῶν Γαλλοελλήνων τῆς Θράκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Εἶτα, ἐπανελθὼν εἰς Ἔφεσον, ἔπεμψεν ἐπισήμως πρεσβείαν εἰς Ρώμην ἧς τὴν προεδρείαν ἀνέθετο εἰς τὸν Μένιππον καὶ ἧς μετέσχον ὅ τε Λυσίας καὶ ὁ Ἡγησιάναξ. Νέαι ἀμφιβολίαι καὶ ὑπόνοιαι ἐκυρίευον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καί, πρὶν εἰσέτι λάβει ὁριστικῶς τὰ ὅπλα, ἐπεθύμει νὰ βεβαιωθῇ ἂν τὸ δίκαιον ἦτον ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ προὐτίθετο μόνον νὰ βοηθήσῃ τὰς προθέσεις τῆς Συγκλήτου ; Ἄγνωστον τοῦτο.

Ὅ,τι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν μετά τινος πιθανότητος εἶναι ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπισήμου αὐτῶν ἀποστολῆς οἱ πρέσβεις ὤφειλον ὑπὸ τὴν πρόφασιν τοῦ νὰ ἀναγνωρισθῇ, καὶ ἐν Ρώμῃ ἔτι, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου τοῦ ναοῦ τοῦ Βάκχου ἐν Τέῳ, νὰ ἐξασφαλήσωσι τῷ βασιλεῖ ἐπικούρους εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐνώπιον τοῦ Κουϊνκτίου καὶ τῶν δέκα ἀπεσταλμένων οἵτινες, ὡς ἴδομεν, προσετέθησαν αὐτῷ ὅπως κανονίσωσι τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ οἵτινες ἔσχον ἤδη συνέντευξιν μετὰ τοῦ βασιλέως, εἴτε ἐν Ἀσίᾳ, εἴτε ἐν Λυσιμαχείᾳ, εἶπεν ὅτι οὐδὲν ἐμπόδιον ἔβλεπε δυνάμενον νὰ ἐπιφέρῃ ναυάγιον εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, καθόσον προσῆλθον ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν φιλίαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Τριῶν εἰδῶν ὄθεν, προσέθηκε, συνθῆκαι ὑπάρχωσιν, δι' ὧν οἱ βασιλεῖς καὶ

οἱ δημοκρατικοὶ δύνανται νὰ συνενωθῶσιν· ἡ πρώτη συνίσταται ἐκ τῶν νόμων, οὓς ὑπαγορεύει ὁ νικητής. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ νικητής, γινόμενος κύριος τῆς τύχης τῶν ἡττηθέντων, κανονίζει ὡς ἀπόλυτος κύριος ὅ,τι εὐηρεστήθη νὰ ἀφήσῃ ἢ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῶν. Ἡ δευτέρα λαμβάνει χώραν μεταξὺ δύω πολεμίων, οἵτινες, μήτε νικηθέντες μήτε ἡττηθέντες διατελοῦντες, διαπραγματεύονται τὴν εἰρήνην καὶ συμμαχοῦσιν ὡς ἴσοι. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἐπιστρέφουσιν ἀμοιβαίως τὰς κατακτήσεις των, καί, κατὰ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προνόμια καὶ δίκαια, ἀνακτῶσιν ὅ,τι ἥρπαγη παρ' ἑκάστου κατὰ τὸν πόλεμον ἢ κανονίζουσι ταῦτα πάντα ἐν φιλίᾳ καὶ εἰρήνῃ. Ἡ τρίτη τέλος γίνεται μεταξὺ δύω δυνάμεων, αἵτινες, μηδέποτε πολέμιαι ἀλλήλαις, συνενοῦνται διὰ δεσμῶν φιλίας καὶ διὰ συνθήκης. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δὲν πρόκειται μήτε νὰ ὑπαγορεύσωσι μήτε νὰ ἐπιβάλωσι νόμους ἀλλήλοις, καθόσον δὲν ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν μήτε νικητὴς μήτε ἡττηθείς. Τοιαύτη ἀκριβῶς ἡ θέσις τοῦ Ἀντιόχου. Ἄπορον δὲ πῶς οἱ Ρωμαῖοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ὑπαγορεύσωσιν αὐτῷ νόμους καὶ ὑποδείξωσιν αὐτῷ τὰς ὑποφόρους πόλεις, ὧν ἀπαιτοῦσι τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀπελευθέρωσιν καὶ εἰς ἃς ἀπαγορεύουσι νὰ εἰσέρχηται ὁ βασιλεὺς καὶ αἱ φρουραὶ αὐτοῦ. Βεβαίως ἡ Ρώμη εἶχε δίκαιον νὰ ἐπιβάλῃ τοιούτους ὅρους τῷ Φιλίππῳ, ὡς ἐχθρῷ αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ Ἀντίοχος εἶναι φίλος τῶν Ρωμαίων. Ἡ συνθήκη τῆς συμμαχίας μετ' αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους.

Τοῦ Μενίππου περατώσαντος τὴν περίφημον ταύτην περίληψιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ὁ Κουΐνκτιος ἐντεταλμένος ν' ἀπαντήσῃ καταλλήλως τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν συμφερόντων τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἤρξατο τῆς ἀγορεύσεως οὕτωσί.

« Ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖτε νά κάμητε διακρίσεις καὶ ἀπαριθμήσητε τὰ διάφορα εἴδη τῶν συνθηκῶν, ἀναγκάζομαι καὶ ἐγὼ νὰ γνωστοποιήσω ὑμῖν δύο ὅρους, ἄνευ τῶν ὁποίων, καλῶς ἐννοητέον, ὁ κύριος ὑμῶν δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζῃ οὐδεμίαν συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ· ὁ πρῶτος τῶν ὅρων τούτων εἶναι νὰ παύσῃ ἀναμιγνυόμενος ἐν Εὐρώπῃ, ἐὰν δὲν ἐπιθυμῇ νὰ ἴδῃ καὶ τὴν ἄρσιν τῆς ἐπεμβάσεως αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς Ἀσίας πράγματα· ὁ δὲ δεύτερος εἶναι

νὰ δώσῃ δικαίωμα τοῖς Ρωμαίοις νὰ διατηρήσωσι τὰς ἐν Ἀσίᾳ συμμαχίας αὐτῶν καὶ συνάψωσι νέας, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν περικλεισθῇ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ θελήσῃ νὰ διαβῇ εἰς Εὐρώπην. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν, ἐφώνησεν ἀμέσως ὁ Ἡγησιάναξ, νὰ ἀκούσῃ τις ἄνευ περιφρονήσεως τὴν ἀπαγόρευσιν τὴν γενομένην τῷ βασιλεῖ Ἀντιόχῳ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν πόλεων τῆς Θράκης καὶ τῆς Χερσονήσου, αἵτινες τοσοῦτον ἐνδόξως κατεκτήθησαν ὑπὸ τοῦ προπάτορος αὐτοῦ Σελεύκου, μετὰ τὴν ἦτταν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου καὶ ἀνεκτήθησαν ἔκτοτε χάριν τῶν Θρᾳκῶν, οἵτινες ἐξεδιώχθησαν αὐτῆς ἢ συνφκίσθησαν ἐνδόξως ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου, προσκαλεσαμένου τοὺς φυγάδας κατοίκους αὐτῆς καὶ δι' ἀδρῶν δαπανῶν ἀνεγείραντος τὰ ἐρειπωθέντα ἢ πυρποληθέντα καθιδρύματα αὐτῆς. Ἀποστερεῖν τὸν Ἀντίοχον τῶν οὕτω κατακτηθεισῶν καὶ ἀνεγερθεισῶν κτήσεων αὐτοῦ δὲν εἶναι ἰσοδύναμον τῷ κλείειν τὴν Ἀσίαν τοῖς Ρωμαίοις, τοῖς μηδὲν ἐν αὐτῇ κατέχουσιν; Ὁ Ἀντίοχος ἐκζητεῖ τὴν φιλίαν τῶν Ρωμαίων, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιτύχῃ συνθήκην ἔντιμον καὶ οὐχὶ ἐπαχθῆ. — Κάλλιστα, ἐπανέλαβεν ὁ Κουΐνκτιος, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τιμῆς, ἥτις δέον νὰ ᾖ ὁ μόνος ἢ τοὐλάχιστον ὁ πρώτιστος ὅρος τῆς διαγωγῆς τοῦ πρώτου τούτου λαοῦ τοῦ κόσμου, ὡς καὶ τοῦ μεγίστου τῶν μοναρχῶν, τίς εἶναι ὁ ἐντιμώτερος, ὁ ἀπαιτῶν νὰ ἐλευθερώσῃ ἁπάσας τὰς ἑλληνίδας πόλεις ἐν οἱᾳδήποτε χώρᾳ καὶ ἂν εὑρίσκωνται, ἢ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ὑποδουλώσῃ ἢ ὑποφόρους καταστήσῃ αὐτάς; Ἐὰν ὁ Ἀντίοχος τίτλον δόξης θεωρεῖ νὰ ὑπαγάγῃ ὑπ' αὐτὸν τὰς πόλεις, ἃς τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου ἐχορήγησε τῷ προπάτορι αὐτοῦ καὶ ἃς οὐδέποτε ὁ πατήρ του ἐσκέφθη νὰ οἰκειοποιηθῇ, οἱ Ρωμαῖοι νομίζουσι συμφέρον νὰ μὴ ἐγκαταλείψωσιν οὐδέποτε τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων· ὡς ἀπηλευθέρωσαν τὴν Ἑλλάδα τῶν ἁλύσεων τοῦ Φιλίππου, ἐπιθυμοῦσιν ὡσαύτως νὰ ἀπαλλάξωσι τοῦ ζυγοῦ τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὰς Ἑλληνίδας ἐν Ἀσίᾳ πόλεις. Αἱ εἰς Αἰολίδα καὶ Ἰωνίαν ἀποσταλεῖσαι ἀποικίαι δὲν προωρίσθησαν δοῦλαι τῶν βασιλέων, ἀλλὰ πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ διάδοσιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχαιοτέρου λαοῦ» 1).

(1) Τίτ. Λίβ. 34, 58.

Ὁ Ἡγησιάναξ ἔμεινεν ἐμβρόντητος· καθότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγὼν ἦν τιμιώτερος τοῦ τῆς δουλείας. « Πρὸς τί αἱ περιστροφαὶ αὗται ; ἐφώνησε τέλος ὁ Π. Σουλπίκιος ὁ πρεσβύτερος τῶν δέκα πρεσβευτῶν. Ἐκλέξατε ἕνα τῶν ὅρων, οὓς τοσοῦτον ἁπλούστατα ὑπέβαλεν ὑμῖν ἢ παύσατε λαλοῦντες περὶ συμμαχίας». — « Ἀλλά, εἶπεν ὁ Μένιππος, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν οὐδεμίαν σύμβασιν ἐλαττοῦσαν τὰ κράτη τοῦ Ἀντιόχου». Τῇ ἐπαύριον, ὁ Κουΐνκτιος εἰσήγαγεν εἰς τὴν σύγκλητον τοὺς πρεσβευτὰς ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας καὶ ἵνα ὑποδείξῃ αὐτοῖς τὰς διαθέσεις τοῦ τε Ρωμαϊκοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Ἀντιόχου ἀπέναντι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἐξέθεσε τὰς προτάσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ βασιλέως, ἐπιφορτήσας αὐτοῖς ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τοὺς συμπατριώτας των ὅτι ὁ Ρωμαϊκὸς λαὸς θὰ ἐγερθῇ πρὸς ἄμυναν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου, ἐὰν οὗτος ἠρνεῖτο νὰ ἐγκαταλείπῃ τὴν Εὐρώπην, ὡς ἠγέρθη καὶ κατὰ τοῦ Φιλίππου. Τότε ὁ Μένιππος ἐξελιπάρησε τὸν Κουΐνκτιον καὶ τὴν σύγκλητον νὰ μὴ σπεύσωσιν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεώς των, δι' ἧς ἤθελεν ἀνατραπῇ ὁ κόσμος σύμπας, ἀλλὰ νὰ χορηγήσωσι τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅπως σκεφθῇ, προσθέσας ὅτι ὁ Ἀντίοχος, πληροφορούμενος τοὺς προτεινομένους ὅρους, θὰ ἐσκέπτετο σπουδαίως καὶ θὰ μετέβαλε γνώμην χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης. Τῆς ἀναβολῆς δεκτῆς γενομένης, ἀπεφασίσθη ν' ἀποσταλῇ παρὰ τῷ βασιλεῖ πρεσβεία ἐκ τῶν αὐτῶν προσώπων, οἵτινες εἶχον μεταβῇ ἄλλοτε παρ' αὐτῷ καὶ οἵτινες ἦσαν ὁ Π. Σουλπίκιος, Π. Οὐΐλλιος καὶ Π. Αἴλιος 1).

Μόλις ἐξῆλθον καθ' ὁδὸν καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῆς Καρθαγένης προσῆλθον ν' ἀναγγείλωσιν ὅτι ὁ Ἀντίοχος, ἐπὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἀννίβα ἐρειδόμενος, παρεσκευάζετο σπουδαίως πρὸς πόλεμον καὶ ὅτι ὁ ἐκ Τύρου Ἀρίστων ἀπεστάλη ἐξ Ἐφέσου εἰς Καρθαγένην ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα ἐντεταλμένος μυστικῶς νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τῶν Ρωμαίων τὰ μέλη τῶν Βαρκινῶν. Αἱ ἐκθέσεις αὗται ἐφόβησαν τὴν Ρωμαϊκὴν σύγκλητον νὰ πολεμήσῃ μετὰ τοῦ Ἀντιόχου καὶ ταὐτοχρόνως

(1) Τιτ. Λιβ. 34, 59.

μετὰ τοῦ Ἀννίβα, ὅστις ἐν μεγάλῳ ἤδη κινδύνῳ εἶχε περιαγάγει αὐτήν. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ Αἰτωλία καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπειλητική. Ἐν τοιαύτῃ θέσει φρόνιμον ἐλογίσαντο νὰ μὴ λάβωσιν οὐδεμίαν ὁριστικὴν ἀπόφασιν πρὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ Σουλπικίου καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΝ ΠΙΣΙΔΙΚΗ. — Ὁ Ἀντίοχος, ἵνα ἄρῃ παρὰ τῶν Ρωμαίων πᾶσαν πρόφασιν ἀναμίξεως αὐτῶν εἰς τῆς Ἀνατολῆς τὰ πράγματα, εἶχε, κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους 193, νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν μετὰ Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, δοὺς αὐτῷ ὡς προῖκα τὴν Κοίλην Συρίαν, τὴν Φοινίκην, τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Σαμάρειαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἀναγκάσαι αὐτὸν νὰ διατελῇ ὑπέρμαχος τῶν συμφερόντων αὐτοῦ καὶ μηδένα φοβεῖσθαι, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν κατήρχετο εἰς ἔριδας μετὰ τῶν Ρωμαίων. Ὁ γάμος ἐτελέσθη εἰς Ραφίαν, ἔνθα εἶχε μεταφέρει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν, διελθὼν τὴν Κιλικίαν καὶ τὸν Ταῦρον, ἀφίκετο τέλος εἰς Ἔφεσον περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος. Τοῦ ἔαρος ἐπελθόντος, ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Συρίαν πρὸς διαφύλαξιν τῶν ὁρίων τῶν κρατῶν αὐτοῦ καὶ πρόληψιν τῶν ταραχῶν, αἵτινες πιθανὸν νὰ διεγείροντο κατὰ τὴν ἀπουσίαν του. Εἶτα ἐξεστράτευσε μεθ' ὅλης τῆς πεζικῆς δυνάμεώς του, προτιθέμενος νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Πισιδεῖς, τοὺς κατοικοῦντας τὰ περίχωρα τῆς Σίδας. Ταὐτοχρόνως οἱ Ρωμαῖοι πρεσβευταί, Π. Σουλπίκιος καὶ Π. Οὐΐλλιος ἀποσταλέντες παρὰ τῷ Ἀντιόχῳ μὲ τὴν διαταγὴν ὅπως ἐπισκεφθῶσι πρῶτον τὸν Εὐμένη, ἀφίκοντο εἰς Ἐλαίαν, ὅθεν μετέβησαν εἰς Πέργαμον. Ὁ Εὐμένης ἐπεῦθύμει τὸν πόλεμον διὰ πολλοὺς λόγους. Ἔπεμψεν ὅθεν εἰδικοὺς ἄνδρας ὅπως πείσωσι τοὺς Ρωμαίους νὰ ἐγείρωσι τὸν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΟΥΙΛΛΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΝΝΙΒΑ. — Ὁ μὲν Σουλπίκιος ἔμεινεν ἀσθενῶν εἰς Πέργαμον, ὁ δὲ Οὐΐλλιος πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Ἀντίοχος κατεγίνετο εἰσέτι εἰς τὴν κατὰ τῆς Πισιδικῆς ἐκστρατείαν του, ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ δι' Ἔφεσον καὶ ἐσταμάτησεν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπωφελούμενος τῆς περιστάσεως ταύτης, ἔλαβε πολλάκις συνέντευξιν μετὰ

τοῦ Ἀννίβα, ὑποσχεθεὶς αὐτῷ ὅτι οὐδὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ παρὰ τῶν Ρωμαίων. Αἱ συνεντεύξεις αὗται ἔμειναν μὲν ἄνευ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ἐνέπνευσαν τῷ Ἀννίβᾳ ὑπονοίας κατὰ τοῦ Ἀντιόχου, καταστρέψασαι οὕτω πᾶσαν τὴν πρὸς τὸν Ἀντίοχον πίστιν αὐτοῦ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΑΝΝΙΒΑ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ. —Ἐνταῦθα δέον ν' ἀναφέρωμεν σπουδαίαν τινὰ παράδοσιν. Ὁ Π. Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς ἦν, λέγουσι, μέλος τῶν πρεσβευτῶν οἵτινες μετέβησαν εἰς Ἔφεσον. Ἔν τινι συνεντεύξει, ἣν ἔσχε μὲ τοῦ Καρθαγενίου, ἠρώτησεν αὐτὸν τίς ἦν ὁ στρατηγὸς ὃν ἔταττεν εἰς τὴν πρώτην τάξιν. —« Ὁ Ἀλέξανδρος» ἀπεκρίθη ὁ Ἀννίβας —«Καὶ εἰς τὴν δευτέραν ;» «Ὁ Πύρρος» —«Καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ;» —«Ἐγὼ αὐτός» —« Εἰς ποίαν λοιπὸν τάξιν θέλετε θέσει ἑαυτὸν, εἶπεν ὁ Σκιπίων, γελῶν, ἐὰν μὲ νικήσητε ; » —« Πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρὸ τοῦ Πύρρου καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου» ἀπήντησεν ὁ Ἀννίβας. Ὁ Σκιπίων, προστίθησιν ἡ παράδοσις, συνεκινήθη ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου τούτου ἐγκωμίου, ὅστις ἔθεττεν αὐτὸν ἐκτὸς πάσης συγκρίσεως 1).

Ο ΟΥΙΛΛΙΟΣ ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΠΡΟΣ ΑΝΤΑΜΩΣΙΝ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΝ ΑΠΑΜΕΙΑ. —Ἐντοσούτῳ ὁ Οὐΐλλιος ἐλθὼν ἐξ Ἐφέσου εἰς Ἀπάμειαν ἐπεσκέφθη τὸν Ἀντίοχον καὶ ἐν ταῖς συνεντεύξεσιν, ἃς ἔσχε μετ' αὐτοῦ, ἐπανέλαβεν τὰς διενέξεις, αἵτινες συνέβησαν ἐν Ρώμῃ, μεταξὺ Κουϊνκτίου καὶ τῶν Συρίων πρεσβευτῶν. Διεκόπησαν δὲ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ νέου Ἀντιόχου, ὃν ὁ πατήρ του, ὡς ἴδομεν, εἶχεν ἀποστείλει ἐσχάτως εἰς Συρίαν. Ὁ Ρωμαῖος πρεσβευτὴς ἀπεσύρθη εἰς Πέργαμον, ὁ δὲ Ἀντίοχος, ἐγκαταλείψας τὴν εἰς Πισιδικὴν ἐκστρατείαν του, ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον καὶ ἐπεφόρτισε τὸν Μίνιον, πρώτιστον ἑταῖρον αὐτοῦ, νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Ρωμαίων ἀπεσταλμένων, οἵτινες προσεκλήθησαν ἐκ Περγάμου 2).

---

(1) Τιτ. Λιβ. 35, 14. Ὁ Πλούταρχος, ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πύρρου, μνημονεύων τὴν συνέντευξιν ταύτην ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀννίβας ἔθεσεν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τάξει τὸν Πύρρον, ἐν τῇ δευτέρᾳ τὸν Σκιπίωνα καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἑαυτόν.

(2) Τίτ, Λιβ. βιβλ. 35, 15.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΜΙΝΙΟΥ. — Ὁ Σουλπίκιος, ἀναρρώσας, μετέβη εἰς Ἔφεσον μετὰ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ καὶ ἤρξατο τῶν διαπραγματεύσεων. Ὁ Τίτος ἀναφέρει δύω λόγους, οἵτινες δὲν ἀπηγγέλθησαν μὲν τότε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δύνανται ὅμως νὰ ὑποδείξωσιν πιστότατα τὰς διαθέσεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ἔχουσι δ' οὕτως·

«Ρωμαῖοι, εἶπεν ὁ Μίνιος, ὑπὸ εὐγενοῦς ἐλατηρίου ὁρμᾶσθε, τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος· τὸ γνωρίζω. Ἀλλὰ ἡ διαγωγὴ ὑμῶν δὲν συμβαδίζει τοῖς λόγοις ὑμῶν. Ἐπιβάλλετε τῷ Ἀντιόχῳ ὅρους διαφόρους τῶν ὧν ὑμεῖς διατηρεῖτε. Ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Λάμψακος εἰσὶ πράγματι ἑλληνικώτεραι τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Ρηγίου, ἃς ὑμεῖς διατηρεῖτε ὑποφόρους καὶ ἐξ ὧν ὑμεῖς προμηθεύεσθε τὰς ναῦς ὑμῶν κατὰ τὰς συνθήκας ; Διατί, κατὰ πᾶν ἔτος, πέμπετε εἰς Συρακούσας καὶ τὰς ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις τῆς Σικελίας πράκτορα μετὰ στρατιωτικῆς ἀποστολῆς, μετὰ πελέκεων καὶ ῥάβδων ; Διότι, θὰ εἴπητε δικαιολογούμενοι, ὅτι ὑπετάξατε αὐτὰς διὰ τῶν ὅπλων καὶ ἐπιβάλλετε αὐταῖς τοὺς ὅρους τούτους. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην δύναται νὰ δώσῃ ὑμῖν καὶ ὁ Ἀντίοχος ὅσον ἀφορᾷ τὴν Σμύρνην, τὴν Λάμψακον καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος. Ἡττήθησαν καὶ αὗται καὶ ὑπόφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτοῦ· νῦν δὲ οὐδὲν πράττει ἢ ὑποστηρίζων τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ δικαιώματα. Εὐαρεστήθητε ὅθεν νὰ ἀπαντήσητε σαφῶς, ἐὰν κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας ὑπὸ αἰσθημάτων εἰλικρινοῦς εἰρήνης ἐμφορῆσθε ἢ ἐὰν ἐν ταύταις ἐπιδιώκετε ἀφορμήν τινα πρὸς πόλεμον». Ὁ Σουλπίκιος ἀπήντησεν οὕτως: «Ἐπειδὴ ὁ Ἀντίοχος οὐδὲν καλὸν εἶχε νὰ εἴπῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, τοὐλάχιστον ἐπέδειξεν αἰδώ τινα ἐκθέσας τὰς παρατηρήσεις του διὰ τρίτου. Πράγματι, τί κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν λεγομένων ὑμῶν καὶ τῶν πόλεων, ἃς ὑβρίζετε νῦν ; Τὸ Ρήγιον, ἡ Νεάπολις, τὰ Τάραντα ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν οὐδόλως ἔπαυσαν ἀναγνωρίζουσαι τὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα ἡμῶν, ἅτινα ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά, καὶ ἅτινα ἐξησκήσαμεν μέχρι τοῦδε ἄνευ διακοπῆς τινος. Ζητοῦμεν δὲ παρ' αὐτῶν ὅ,τι ὠφείλουσιν ἡμῖν δυνάμει τῶν συνθηκῶν. Οὐδέποτε ἀπόπειρά τις ἐγένετο ὑπ' αὐτῶν ἢ παρά τινος ἔξωθεν, πρὸς ἀλλοίωσιν τῆς καταστάσεως ταύτης. Δύ-

νασθε ταῦτα εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων ; Ἀφότου ὑπετάγησαν τοῖς προγόνοις τοῦ Ἀντιόχου, διετέλεσαν συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ στέμματος τῆς Συρίας ; Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τινὲς μὲν ἀνῆκον τῷ Φιλίππῳ, τινὲς τῷ Πτολεμαίῳ καὶ τινες τέλος ἀπήλαυον, ἐπὶ ἔτη, ἐλευθερίας, παρ' οὐδενὸς διαφιλονικηθείσης; Ἐάν, διότι δυστυχεῖς περιστάσεις ἠνάγκασαν ἄλλοτε αὐτὰς νὰ ἀνεχθῶσι τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, νομίζετε, μετὰ τόσους αἰῶνας, ὅτι ἔχετε δικαίωμα νὰ ὑποδουλώσητε αὐτάς; Ἡμεῖς τί ἐκερδίσαμεν ἐλευθερώσαντες τὴν Ἑλλάδα τῆς κυριαρχίας τοῦ Φιλίππου ; Οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν δὲν θὰ ἐγερθῶσι καὶ ἀπαιτήσωσι τὴν Κόρινθον, τὴν Χαλκίδα, τὴν Δημητριάδα καὶ ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν ; Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ συνηγορῶ ὑπὲρ τῶν ἀσιατικῶν πόλεων ; Οἱ πρεσβευταὶ αὐτῶν δύνανται νὰ συνηγορήσωσιν ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡμεῖς θ' ἀκροασθῶμεν αὐτῶν» 1).

ΑΠΟΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΟΥΔΕΝ Ν' ΑΠΟΦΑΣΙΣΩΣΙ. — Προσεκάλεσαν τότε τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Ἀσιατίδων πόλεων. Ὁ Εὐμένης, εἶχε παρασκευάσει τὸν λόγον αὐτῶν διὰ τῶν ὁδηγιῶν αὐτοῦ, καθόσον ἐκολακεύετο πιστεύων ὅτι ἤθελεν ἐπαυξήσει τὰ κράτη αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀντιόχου. Τὸ πολυάριθμον τῶν πρεσβευτῶν, τὰ μεγαλοφώνως γενόμενα παράπονα αὐτῶν ὡς καὶ αἱ δίκαιαι διακηρύξεις μιγνυόμεναι μετὰ τῶν ἀδίκων ἀπαιτήσεων αὐτῶν, κατέστησαν τὴν συνδιάσκεψιν εἰς ἀληθῆ Βαβυλωνίαν. Οὕτωσὶν οἱ Ρωμαῖοι πρεσβευταί, οἵτινες οὐδὲν ἀπεφάσισαν καὶ οὐδενὸς ἐπέτυχον, ἐπέστρεψαν εἰς Ρώμην ἄπρακτοι καὶ ἀπέλπιδες.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΝ. — Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σουλπικίου καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, ὁ Ἀντίοχος ἤγειρεν ἔν τινι συμβουλίῳ τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου. Πάντες οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ὁμοφώνως ἐξεζήτουν νὰ ὑπεκκαύκωσι τὴν πρὸς τὴν Ρώμην ἔχθραν αὐτοῦ. Ἀλέξανδρος ὁ Ἀκαρνᾶν, ἐγκαταλείψας τὸν Φίλιππον ὅπως προσελθὼν προσκολληθῇ

(1) Tit. Liv. 36, 16.

παρὰ βασιλεῖ πλουσιωτέρῳ, διϊσχυρίζετο λέγων ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς κηρύξεως ἢ μὴ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ ποῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνῃ οὗτος. Ὁ Νάβις, οἱ Αἰτωλεῖς καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος, ἀνέμενον μόνον τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλέως ὅπως λάβωσι τὰ ὅπλα καὶ προσβάλωσι τοὺς Ρωμαίους. Ὁ Φίλιππος ἰδίως, οὗ ἐγνώριζον τὸν ἐγωϊσμόν, καὶ ὅστις, ὅμοιος λέοντι ἐν κλωβίῳ κεκλεισμένῳ ἢ ἁλυσοδέτῳ, ἰσχυρὸν μῖσος καὶ ἐκδίκησιν διέτρεφεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· ὁ Φίλιππος, ὅστις, καθ' ὅλην τὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους πάλην του, δὲν ἔπαυε ζητῶν παρὰ τῶν θεῶν τὴν συμμετοχὴν τοῦ Ἀντιόχου ἐν τῷ πολέμῳ. Τῆς εὐχῆς ταύτης ἐκπληρωθείσης ἅπαξ, οὐδὲ στιγμὴν ἐπερίμενεν ὅπως ἀποτινάξῃ τὸν ζυγόν. Οὐδεμία ἀναβολή. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἦν ἀνεκτίμητος. Ἡ νίκη ἦν ἐξησφαλισμένη, ἐὰν προελάμβανε τοὺς Ρωμαίους, καταλαμβάνοντας τὰς σπουδαιοτέρας θέσεις καὶ ἔπεμπε πάραυτα τὸν Ἀννίβαν εἰς Ἀφρικὴν ὅπως ἐνεργήσῃ ἀντιπερισπασμόν τινα.

Ὁ Ἀννίβας, ὑποβλεπόμενος ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ Οὐϊλλίου συνεντεύξεώς του, δὲν εἶχε προσκληθῇ εἰς τὸ συμβούλιον καὶ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τῆς δυσμενείας ταύτης. Ὅτε δὲ ἐπληροφορήθη αὐτό, εἶπε τῷ βασιλεῖ: «Ἀντίοχε, μόλις ἐννεατὴς ἤμην ὁπότε ὁ πατήρ μου Ἀμίλκας, ἀναχωρήσας εἰς Ἰσπανίαν, προσέφερε θυσίαν τῷ Διΐ. Ὁδηγήσας με εἰς τὸ θυσιαστήριον, μὲ ὥρκισεν ὅτι οὐδέποτε ἔσομαι φίλος τῶν Ρωμαίων. Τὸν ὅρκον τοῦτον σεβόμενος, 36 ὅλα ἔτη ἐπολέμησα κατ' αὐτῶν. Ἕνεκα τοῦ ὅρκου τούτου, μεθ' ὅλην τὴν εἰρήνην, ἐξεπατρίσθην. Ὁ ὅρκος οὗτος μὲ ὡδήγησε, προγεγραμμένον, ἐν τῇ αὐλῇ σου. Ἵνα μένω πιστὸς εἰς αὐτὸν, ἐὰν διαψεύσῃς τὰς ἐλπίδας μου, θὰ διατρέξω τὸν κόσμον ἅπαντα. Θὰ μεταβῶ πανταχοῦ ὅπου θὰ δυνηθῶ νὰ εὕρω ὅπλα καὶ στρατιώτας καὶ ὑποκινήσω τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Μισῶ τοὺς Ρωμαίους καὶ μισοῦμαι παρ' αὐτῶν· ὁρκίζομαι τοῖς θεοῖς καὶ τῷ Ἀμίλκᾳ. Ἐὰν διανοῆσαι νὰ πολεμήσῃς πρὸς τοὺς Ρωμαίους, τάξον με μεταξὺ τῶν ἀρίστων φίλων σου. Ἐὰν ἄλλως θέλῃς νὰ συνάψῃς εἰρήνην, συμβουλεύθητι πάντα ἄλλον ἐκτὸς ἐμοῦ». Ὁ βασιλεὺς τοσοῦτον συνεκινήθη ὑπὸ τοῦ λόγου τούτου, ὥστε ἀπέδωσε τῷ Ἀν-

νίβᾳ πᾶσαν τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ καὶ τὸ συμβούλιον διελύθη ἀφοῦ ἀπεφάσισε τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου 1).

ΚΑΙ Η ΡΩΜΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ.—Καὶ ἐν Ρώμῃ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ἐχθρικῶν διαθέσεων τοῦ Ἀντιόχου, ἀλλ' οὐδεμία ἐγένετο παρασκευή, καθόσον περιέμενον τὴν ἐπάνοδον τῆς πρεσβείας, ἥτις, ἀφικομένη, τέλος, ἐδήλωσεν ὅτι οὐδεμία ἐπείγουσα ἀφορμὴ ὑφίσταται πρὸς κήρυξιν τοῦ πολέμου, ἐκτὸς κατὰ τοῦ Νάβιδος, ὅστις καθεκάστην παρεβίαζε τὰς συνθήκας, ἐπιδιώκων ν' ἀνακτήσῃ τὰς παρακτίους πόλεις τῆς Πελοποννήσου. Ὁ πράκτωρ Ἀτίλιος ἀπεστάλη, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στόλου, ὅπως ὑπερασπισθῇ τοὺς συμμάχους τῆς Ρώμης.

Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐπείσθη ὅτι κατὰ τοῦ Ἀντιόχου ἔδει νὰ στρέψῃ ἁπάσας τὰς πολεμικὰς ἐργασίας του. Ὁ Ἄτταλος, ἀδελφὸς τοῦ Εὐμένους, ἀφίκετο εἰς Ρώμην καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Ἀντίοχος, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν, διέβη τὸν Ἑλλήσποντον μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως· καὶ ὅτι οἱ Αἰτωλεῖς ἐξωπλίζοντο ὅπως εἰσὶν ἕτοιμοι κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἄφιξίν του. Ἡ εἴδησις ἦν ἀνακριβής. Ἀλλ' οὐχ ἧττον, πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ τεκμηρίου τῆς ἀφοσιώσεως ταύτης, ἐψηφίσαντο εὐχαριστίας τῷ Εὐμένει καὶ Ἀττάλῳ, πλεῖστα αὐτοῖς δῶρα χαρισάμενοι. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Ἀντίοχος δὲν εὑρίσκετο ἔτι ἐν Εὐρώπῃ, ὁ πόλεμος οὐχ ἧττον ἐπέκειτο καὶ ἡ Ρώμη οὐδενὸς ἠμέλησεν ὅπως ᾖ ἑτοίμη ἀπέναντι παντὸς ἐνδεχομένου.

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ.—Ἐνῷ οἱ Ρωμαῖοι παρεσκευάζοντο ὅλαις δυνάμεσι πρὸς πόλεμον, ὁ Ἀντίοχος δὲν ἔμενεν ἀπρακτῶν. Τρεῖς πόλεις ἐπησχόλουν εἰσέτι αὐτόν, ἡ Σμύρνη, ἡ ἐν Τρῳάδι Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Λάμψακος, ἃς δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων ἢ ὑπαγάγῃ αὐτῷ διὰ συνθήκης. Προτιθέμενος δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσῃ ὄπισθεν αὐτοῦ τὰ ἐμπόδια ταῦτα. Ἀλλ' αἱ πόλεις αὗται ἀνθίσταντο γενναίως καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ.

---

(1) Τίτ. Λιϐ. 36, 18—19.

Πρὶν ἔτι ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τῶν νηῶν, μετέβη εἰς Ἴλιον ὅπως προσφέρῃ θυσίαν τῇ Ἀθηνᾷ· εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ναῦς αὐτοῦ καὶ ἀπέπλευσε μετὰ 40 καταφράκτων νηῶν, 60 ἀνοικτῶν καὶ 200 μεταγωγικῶν, φερουσῶν τὰς προμηθείας καὶ τὰς πολεμικὰς μηχανάς 1).

Ο ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ. — Ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου θέματος διατελεῖ ἡ ἐκτενὴς ἀφήγησις τῶν διαφόρων περιπετειῶν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκστρατείας τοῦ Ἀντιόχου. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν μέταφορὰν τῶν Ρωμαίων εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, οὐκ ἄπο σκοποῦ νομίζομεν νὰ δῶμεν συνοπτικήν τινα περίληψιν.

Μόλις ὁ Ἀντίοχος ἀπεβιβάσθη καὶ οἱ Αἰτωλεῖς ἔσπευσαν πρὸς αὐτόν, ἔχοντα μετ' αὐτοῦ μυρίους πεζούς, πεντακοσίους ἱππεῖς καὶ ἓξ ἐλέφαντας, δύναμις ἐλαχίστη ἀπέναντι τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρώμης. Οἱ συνεδρεύσαντες μετὰ τοῦ βασιλέως προεχειρίσαντο τριάκοντα τῶν ἀποκλήρων, οὓς συναγαγὼν ὁ βασιλεὺς διαβούλιον ἐνεδίδου, κατὰ τὸν Πολύβιον (βιβλ. 20, 1) περὶ τῶν ἐνεστώτων. Μάτην ἐπεκαλέσθη τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀχαιῶν, οὓς ὁ Κουΐνκτιος διετήρει ἐν τῇ ρωμαϊκῇ συμμαχίᾳ. Καὶ πρῶτον ἐκυρίευσε τὴν Εὔβοιαν, τοῦ ἐν αὐτῇ στρατοῦ τοῦ Εὐμένους, κατέχοντος τὴν Σαλγανίαν, ἀναγκασθέντος νὰ παραδοθῇ διὰ συνθήκης. Οἱ Ἠπειρῶται καὶ οἱ Ἠλεῖοι προσέφερον αὐτῷ τὴν συμμαχίαν των. Ἐν Θήβαις δὲ συνῆψε σπουδαιοτέραν συνθήκην μετὰ τῶν Βοιωτῶν. Οἱ Θεσσαλοὶ παρουσιάσθησαν αὐτῷ πρὸς τούτοις. Ὁ Ἀννίβας εἰσαχθεὶς τὸ πρῶτον εἰς τὸ συμβούλιον, ἐξέθεσεν ὅτι οἱ μικροὶ αὐτοῦ λαοὶ θὰ ἔσονται πάντοτε σύμμαχοι τῶν γεινόνων των καὶ ὅτι μόνον μετὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος δύνανται νὰ συνάψωσι διαρκῆ συμμαχίαν, ὡς ἔχοντες ἀμφότεροι κοινὰ συμφέροντα. Ἐπεδοκίμασαν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν τὴν ἠκολούθησαν. Ἡ ἅλωσις θεσσαλικῶν τινων πόλεων καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις αἰχμαλώτων πρὸς κατεύνασιν τῶν πνευμάτων, εἰσὶ προοίμια σπουδαιοτέρων ἐπιχειρήσεων.

Αἱ Φερραί, τὰ Κύφαρα, ἡ Μητρόπολις ὑπετάγησαν. Ὁ Ἀντίο-

---

(1) Τίτ. Λίβ. 36, 20—23.

χος πολιορκεῖ τὴν Λάρισσαν, ἀλλ᾽ ἀναγκάζεται ν᾽ ἀποσυρθῇ, ὁ δὲ Ἄππιος Κλαύδιος, ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ ρωμαίου στρατηγοῦ Μ. Βιβίου, ἐγκαθίστησιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ρωμαϊκὴν φρουράν.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην, ἀπεσύρθη εἰς Δημητριάδα καὶ εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς Χαλκίδα ἔνθα, πεντηκοντούτης, ἐρασθεὶς παρθένου Χαλκιδικῆς, ἐτέλεσε τοὺς γάμους αὐτοῦ μετὰ τοσαύτης ἀσφαλείας ὡς εἰ νὰ μὴ εὑρίσκετο ἐν πολέμῳ καὶ πολέμῳ μάλιστα κατὰ τῶν Ρωμαίων. 1)

Ἐν τοσούτῳ ἡ ἀποφασιστικὴ στιγμὴ προσήγγιζεν. Ὁ ἔξαρχος Μάνιος Ἀκίλιος Γλαβρίων ἀπεβιβάσθη εἰς Ἑλλάδα μετὰ 2χιλίων ἱππέων, 20χιλίων πεζῶν καὶ 15 ἐλεφάντων. Τὰ πράγματα ἀμέσως μετεβλήθησαν· ἡ λῦσις τῶν πολιορκιῶν, ἡ ἐκδίωξις τῶν ἀσιατικῶν φρουρῶν, ἐκ τῶν θέσεων ἃς αὗται κατεῖχον, ἡ ὀπισθοχώρησις τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀντιόχου, ἡ βραδύτης τῆς ἀποστολῆς ζωοτροφιῶν ἐξ Ἀσίας, τὰ πάντα ἀνήγγειλον τῷ Συρίῳ μονάρχῃ ὅτι ἐν Ἑλλάδι εἶχεν ἤδη ἐπιφόβους ἀντιπάλους.

ΜΑΧΗ ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ.—ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ.—Ἐν μιᾷ στιγμῇ ὁ Ἀντίοχος ἀπώλεσε τὰς κτήσεις αὐτοῦ, μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ του, στερηθεὶς τῶν ἐξ Ἀσίας ἐπικουριῶν, αἵτινες ἐβράδυνον καὶ ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ τῶν συμμάχων του. Ἵνα ὑπερασπισθῇ τὴν εἰς Ἑλλάδα εἴσοδον, ἐκυρίευσε τὰς Θερμοπύλας. Ὁ ἔξαρχος Γλαβρίων ἐστρατοπέδευσεν εἴς τινα ἀπόστασιν· ἐπειδὴ δὲ οἱ Αἰτωλεῖς, τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀντιόχου, ἐκυρίευσαν τὰ στενὰ καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Οἴτης, ἔπεμψε τὸν Κάτωνα καὶ τὸν Φλάκον διὰ διαφόρων ὁδῶν, ὅπως στρέψωσι τὴν θέσιν τοῦ συριακοῦ στρατοῦ. Ταὐτοχρόνως αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤρξατο τῆς προσβολῆς. Ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐσχημάτιζε γωνίαν, ἕνεκα τῆς φύσεως τῶν τοποθεσιῶν, αἱ δὲ πρῶται αὐτοῦ προσβολαὶ ἀπεκρούσθησαν εὐχερῶς. Οἱ Σύριοι, ὑπερασπιζόμενοι ὑπὸ τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀμυντικῶν αὐτῶν ἔργων ἀντέστησαν τὸ πρῶτον νικηφόρως εἰς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ Γλαβρίωνος, ἀλλ᾽ ὅταν εἶδον κατερχομένους ἐκ τοῦ ὄρους καὶ κραυγάζον-

(1) Πολυβ. βιβλ. 20, 8.

τας γεγονυίᾳ τῇ φωνῇ, τὸν Κάτωνα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ὅστις, εὐτυχέστερος τοῦ Φλάκου, κατεδίωκε τοὺς Αἰτωλεῖς, ἀπώλεσαν τὸ θάρρος αὐτῶν, ἐνῷ ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ ἐχθροῦ ηὔξανε. Τέλος ἡ ὀπισθοχώρησις ἦν πλήρης. Ὁ βασιλεὺς μετὰ 600 ἱππέων κατέφυγεν εἰς Ἐλάτειαν, κἀκεῖθεν εἰς Χαλκίδα, ὅθεν ἀνεχώρησεν εἰς Ἔφεσον. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις νίκη (191) ἠγοράσθη διὰ τῆς ἀπωλείας 200 Ρωμαίων, ἐπενεγκοῦσα τῷ Ἀντιόχῳ φθορὰν μυρίων ἀνδρῶν εἰς νεκροὺς καὶ αἰχμαλώτους. Ὁ Φίλιππος, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, σύμμαχος τότε τῶν Ρωμαίων, ὑπέταξεν αὐτῷ ἁπάσας τὰς πόλεις τῆς Αἰτωλίας. Εἰς τὰς τοσαύτας καταστροφὰς τοῦ βασιλέως προσθετέον ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἀκίλιος ἐκέρδιζε τὴν ἐν Θερμοπύλαις νίκην, στόλος Συριακός, νομίζων ἐπικουρίας τῷ βασιλεῖ, προσβληθεὶς ἡττήθη ὑπὸ τοῦ πράκτορος Ἀτιλίου παρὰ τὴν Ἄνδρον. 1)

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΧΕΤΑΙ ΕΚ ΝΕΟΥ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ. — Ἐν τούτοις οἱ Ρωμαῖοι παρεσκευάζοντο, διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, εἰς νέον πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀντιόχου. Ὁ δ' Ἀντίοχος, τοὐναντίον, ἥσυχος ἐν Ἐφέσῳ, ἔνθα εἶχε φέρει καὶ τὴν νέαν σύζυγόν του, ἐνόμιζεν ὅτι οὐδόλως ἐπρόκειτο νὰ περιπλεχθῇ εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ἐπίστευεν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἤθελον ἔλθει νὰ ζητήσωσιν αὐτὸν μέχρι τῆς Ἀσίας. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἑταίρων αὐτοῦ ἐβεβαίουν αὐτὸν περὶ τῆς ἀσφαλείας του, τὸ μὲν κολακεύοντες, τὸ δὲ ἀγνοοῦντες. Μόνος ὁ Ἀννίβας, ἐμπεπιστευμένος λίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἄλλως παρίστα τὴν θέσιν αὐτοῦ λέγων· «Λίαν ἐκπλήττομαι βλέπων τοὺς Ρωμαίους βραδύνοντας νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῆς Ἀσίας, διότι οὐδόλως ἀμφιβάλλω περὶ τῆς προσεχοῦς αὐτῶν ἐλεύσεως καὶ καθόσον εὐχερέστερον αὐτοῖς νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἀσίαν ἐξ Ἑλλάδος ἢ ἐξ Ἰταλιας εἰς Ἑλλάδα, τοῦ Ἀντιόχου παρέχοντος αὐτοῖς ἐπαγωγέστερον τῶν Αἰτωλῶν δέλεαρ. Οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν ἰσχυροὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὁ δὲ στόλος αὐτῶν παρέπλεε τὸν Μαλέαν καὶ κατά τινα παράδοσιν, ἐξ Ἰταλίας ἔπεμψαν στόλον νέον μετὰ νέου ναυάρχου ὅπως ἄρξηται τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν. Ὁ βασιλεὺς δέον λοιπὸν νὰ μὴ κολακεύηται ἐπὶ εἰρήνῃ ἀ-

(1) Τιτ. Λιβ. 36, 15—20.

πατηλῆ ὅλως. Ἐν Ἀσίᾳ δὲ πρέπει νὰ φιλονεικήσῃ πρὸς τοὺς Ρωμαίους, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, τὴν κατοχὴν αὐτὴν τῆς Ἀσίας καὶ ἢ νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτῆς τῶν Ρωμαίων ἢ ν' ἀπολέσῃ τὸ στέμμα.» Ὁ Ἀντίοχος ἀνεγνώρισε τέλος τὴν συνετὴν πρόνοιαν τοῦ Ἀννίβα καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν, ἣν ἀπέπνεον αἱ συμβουλαὶ αὐτοῦ. Ἔπλευσεν ὅθεν εἰς Χερσόννησον μετὰ τῶν ἑτοίμων καὶ καλῶς ἐξωπλισμένων νηῶν ἵνα ὑπερασπισθῇ αὐτὴν κατὰ τῶν Ρωμαίων, ἐὰν ἀπεβιβάζοντο εἰς αὐτήν. Ταὐτοχρόνως διέταξε τὸν Πολυξενίδαν νὰ ἐξοπλίσῃ καὶ καθελκύσῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὸν λοιπὸν στόλον καὶ πέμψῃ προφυλακίδας εἰς τὰς νήσους πρὸς ἐπισκόπησιν καὶ τῆς ἐλαχίστης κινήσεως τοῦ ἐχθροῦ.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Ρωμαῖος ναύαρχος Κ. Λίβιος κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ, ἐν ᾧ εὑρίσκετο ὁ παλαιὸς στόλος. Παρὰ τὸ Σκύλλαιον συνήντησε τὸν Εὐμένη μετὰ τριῶν νηῶν, ὅστις ἐπὶ πολὺ εἶχε παραμείνῃ εἰς Αἴγιναν ἀγνοῶν ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ ὅπως ὑπερασπισθῇ αὐτὰ κατὰ τοῦ Ἀντιόχου ἢ νὰ παραμείνῃ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις, καθόσον ἡ τύχη αὐτοῦ ἦν συνδεμένη μετὰ τῶν Ρωμαίων. Ἐκ Πειραιῶς ὁ Λίβιος ἔπλευσεν εἰς Δῆλον μετὰ στόλου ἐπέκεινα τῶν 100 νηῶν 1).

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΕΝ ΚΩΡΥΚΩ. — ΗΤΤΑ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — Ὁ Πολυξενίδας πληροφορηθεὶς ὑπὸ τῶν προφυλακίδων ὅτι ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος ἐστάθμευεν εἰς Δῆλον, εἰδοποίησε τὸν βασιλέα, ὅστις, ἀφεὶς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐργασίας αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν ἐπειγόντως εἰς Ἔφεσον καὶ συνεκρότησε ναυτικὸν συμβούλιον γνωμοδοτῆσον περὶ τῆς ἐκβάσεως ναυμαχίας τινος. Ὁ Πολυξενίδας ἦν τῆς γνώμης νὰ σπεύσωσιν ἐπιτιθέμενοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ συμβούλιον παρεδέχθη τὴν γνώμην του ταύτην, δῶσαν τὴν ἐντολὴν νὰ γίνωσιν αἱ δέουσαι παρασκευαὶ πρὸς ναυμαχίαν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ στόλος ἀπέπλευσε πρὸς τὴν Φώκαιαν. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς προσεγγίσεως τοῦ ρωμαϊκοῦ στόλου, ὁ βασιλεύς, ὡς μὴ ὁρισθεὶς νὰ λάβῃ μέρος ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, μετέβη εἰς Μαγνησίαν πα-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 36, 41 καὶ 42.

ρὰ τὸν Σίπυλον πρὸς στρατολογίαν πεζῶν. Ὁ στόλος ἐστάθμευσε εἰς Κυσσοῦντα, λιμένα τῶν Ἐρυθραίων, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ περιμείνῃ λυσιτελέστερον τὸν ρωμαϊκὸν στόλον. Οἱ Ρωμαῖοι διαμείναντες ἡμέρας τινὰς ἐν Δήλῳ ἕνεκα τῶν βορείων ἀνέμων, ἀπέπλευσαν τέλος εἰς Φανὰς, λιμένα τῆς Χίου, προσήγγισαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ παραλαβόντες τὰς ἀναγκαίας προμηθείας ἀπέπλευσαν εἰς Φώκαιαν. Ὁ Εὐμένης, ὅστις εἶχε πλεύσει εἰς Ἐλαίαν πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ στόλου, προσῆλθε μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ 80 νηῶν καταφράκτων καὶ πλείστων ἄλλων παρὰ τοῖς Ρωμαίοις εἰς Φώκαιαν, παρασκευαζομένους εἰς ναυμαχίαν. Κατὰ τὴν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἀναχώρησίν των, ὁ στόλος αὐτῶν, συμποσούμενος εἰς πεντακοσίας ναῦς καταφράκτους καὶ πεντήκοντα ἄλλας, ἠναγκάσθη ἕνεκα τῶν βορείων ἀνέμων νὰ παραπλέῃ ἀργῶς πρὸς τὰ παράκτια, ἀλλ' ὅτε ὁ ἄνεμος ἐκόπασεν, ἠναγκάσθη νὰ πλεύσῃ εἰς Κώρυκον, παρὰ τὴν Κυσσοῦντα. 1)

Ὁ Πολυξενίδας, πληροφορηθεὶς τὴν προσέγγισιν τοῦ ἐχθροῦ, ἐπελήφθη μετὰ χαρᾶς τῆς περιστάσεως ὅπως πολεμήσῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ναυμαχία ἀπέβη ὀλεθρία αὐτῷ, καθότι ἡττηθεὶς ἐτράπη εἰς φυγήν, δραστηρίως καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Κακῶς λοιπὸν κατέφυγεν εἰς Ἔφεσον.

Ο Λ. ΣΚΙΠΙΩΝ ΠΕΜΠΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. — Μεθ' ὅλην τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην, ἡ σύγκλητος τὸ ἑπόμενον ἔτος (190) παρεσκευάσθη ἰδιαζόντως κατὰ τοῦ Ἀντιόχου. Οἱ νέοι ἔπαρχοι Λ. Κορνήλιος Σκιπίων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀφρικανοῦ, καὶ ὁ Κ. Λαίλιος, ἐπεθύμουν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς λύσιν τῆς διενέξεως αὐτῶν ἀπετάνθησαν εἰς τὴν σύγκλητον, ἐν ᾗ ζωηραὶ ἔλαβον χῶραν συζητήσεις, καθ' ἃς Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς διεκήρυξεν ὅτι, ἐὰν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Λούκιος, ἐλάμβανε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἀνελάμβανεν οὗτος τὴν διοίκησιν τῆς ἐκστρατείας. Ἡ διακήρυξις αὕτη ἐγένετο ἀποδεκτὴ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔλυσε τὸ ζήτημα. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ ἴδωσιν ἐὰν ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος θὰ εὕρισκε, παρὰ τῷ ἡττηθέντι Ἀννίβᾳ, πλείονας πό-

(1) Τιτ. Λιβ. βιβλ. 36, 43.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται

Ἐν Σμύρνῃ, παρὰ τῷ Ἐκδότῃ.
Ἐν Βουτζᾷ, » » τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Εὐδοκίᾳ Πασχάλῃ.
Ἐν Σεϊδίκιοϊ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Ἀντωνίῳ Νικολάου.
Ἐν Βαϊνδηρίῳ » » ἐξ ἰατρῷ κ. Ν. Βαλασοπούλῳ.
Ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ, » » κ. Δημ. Ἀλεξάκῃ.
Ἐν Σωκίοις » » κ. Δ. Γ. Δημοπούλῳ
Ἐν Δεμιρτζῇ « « κ. Θωμᾷ Ἐφένδῃ Ἀντωνιάδῃ
Ἐν Ἀϊδινίῳ, » » Π. ἀγ. Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίῳ.
Ἐν Σπάρτῃ τῆς Πισιδίας ἐξοχοτάτῳ κ. Ε. Ν. Δανοπούλῳ
Ἐν Νυμφαίῳ, » » ἁγ. ἀρχιμανδρίτῃ Φιλοθέῳ Πελλοποννησίῳ.
Ἐν Κριτζαλίοις » » κ. Κωνστ. Ἀναγνώστῃ
Ἐν Λουτζακίῳ (τοῦ Νυμφαίου) παρὰ τῷ κ. Χρ. Π. Ἀρώνῃ
Ἐν Μενεμένῃ, » » κ. Ν. Γ. Καρακουλουξῇ.
Ἐν Περγάμῳ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ν. Ράλλῃ.
Ἐν Μαγνησίᾳ » » κ. Μιμίκῳ Γ. Ἀσβεστοπούλῳ.
Ἐν Κασαμπᾷ, » » ἐξοχωτάτῳ ἰατρῷ κ. Ἰω. Δ. Ἀφθονίδῃ.
Ἐν Σαλιχλὶ » » Στυλιανῷ Βοσταντζόγλου
Ἐν Φιλαδελφείᾳ, » » Π. ἁγ. Φιλαδελφείας κ. Διονυσίῳ
Ἐν Καραβούρνοις » » κ. Εὐσταθίῳ Τζακίρογλου.
Ἐν Σάμῳ, » » κ. Γεωρ. Τρεμούλῃ.
Ἐν Μιτυλήνῃ, » » ἐλογιμ. καὶ ἀρχιγραμ. τοῦ ἁγ. Μιτυλήνης κ. Ἀναστασίῳ
Ἐν Μοσχονησίοις, » » ἐξ ἰατρῷ κ. Γεωργίῳ Φλώρῳ
Ἐν Κυδωνίαις, » » κ. Ἐλευθερίῳ Γρ. Κούσῃ. καὶ τοῦ Ἱεροψάλτου κ. Ἀνδρέου Παπαδοπούλου.
Ἐν Κεμειρίῳ, » » κ. Παρασκευᾷ Εὐστρ. Κεραμέως.
Ἐν Ἀδραμιττίῳ, » » Δημ. Εὐστρ. Δαδιότου
Ἐν Φρενελίῳ, » » κ. Σταύρῳ Βαφιάδῃ.
Ἐν Δαρδανελλίοις » » Πανοσ. Ἱερομ. κ. Γενναδίῳ καὶ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου κ. Ἀμαλίᾳ Ζαχαρίου.
Ἐν [Κων)πόλει, » » Μεγάλῳ ἁγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Κωνσταντίνῳ Δελιγιάννῃ. καὶ ὑπὸ τῆς Διευθυντρίας τῆς Παλλάδος [Σαπφοῦς Λεοντιάδος.
Ἐν Προύσῃ » » κ. Ἰσαὰκ Ἐλευθεριάδῃ
Ἐν Μάκρῃ, » » κ. Σταύρῳ Σταυριανῷ.
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ » » Ἀλεξάνδρῳ Γ. Ρομπότῃ.
Ἐν Καίρῳ, » » Ἱεροψάλτῃ κ. Φιλίππῳ Κυριάκου.
Ἐν Μιχάλλα Κιμπίρ (Αἰγύπτου) κ. Παναγ. Γ. Ρομπότη.
Ἐν Ἱεροσολύμοις, » » ἁγ. Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ Καθηγουμένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Προδρόμου κ. Ἰνοκεντίῳ.
Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ (τῆς Ἀμερικῆς) κ. Ὄθωνι Γ. Ρομπότῃ.